

Pages from Armenian-Canadian History

Էջեր գանատահայ պատմութենէն

The Ararat Monthlies

Արարատ ամսաթերթերը

(1926-1929)

*PAGES FROM ARMENIAN-CANADIAN HISTORY:
The Ararat Monthlies, 1926–1929*

Compiled by Daniel Ohanian,
Gabriella Batikian, and
Salpi Garabedian

*Էջեր գանձակաՅ ՊԱՏՄՈՒԹԵՆԷՆ.
Արարատ ամսաթերթերը (1926–1929)*

Կազմողներ՝
Տանիել Օհանեան,
Կապրիելլա Պաթիկեան
և Սալբի Կարապետեան

SARA CORNING CENTRE FOR GENOCIDE EDUCATION
TORONTO, CANADA

Published by the Sara Corning Centre for Genocide Education, 45 Hallcrown Place, Toronto, ON M2J 4Y4, Canada.

©

Unless otherwise noted, this work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International licence. To view a copy of this licence, visit <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

Copyright for Jack Apramian's essay rests with the Multicultural History Society of Ontario. It first appeared in 1982 in *Polyphony* (vol. 4, no. 1) and is republished here with permission.

Copyright for Lorne Shirinian's and Isabel Kaprielian-Churchill's essays rests with the authors.

Copyright for images rests with the parties named in the captions.

First edition 2023

Published with the help of grants from the National Association for Armenian Studies and Research, the Knights of Vartan Fund for Armenian Studies, and the Levon Perouz Babayan Foundation and of donations from descendants and friends of the Georgetown Boys. Proceeds support the publisher's educational mission.

Cover design by Ara Ter Haroutunian.

Cover portraits, top row, left to right: Manoug (Charles) Papazian, Jirair (Jerry) M. Garabedian, Krikor G. Aznavorian (Rico Nargiz), Nazareth Terzian, Haroutun Hachadourian (Harry Hatch), Markar Shangaian, and Onnig S. Shangaian (John Inkster). Bottom row: Aram Hagop Boyadjian, Yeprem Kerbekian, Haig Demirjian, Parsegh Sailian (Percy Saillian), Kalousd Kizirian, Kourken (Kirk) Magarian, Kevork Kevorkian (George Georgian), and Hratch (Harold) Lousigian. 1923–1927. United Church of Canada Archives and private collection of Jason Nargiz.

Library and Archives Canada Cataloguing in Publication

Title: Pages from Armenian-Canadian history : the Ararat monthlies, 1926-1929 / compiled by Daniel Ohanian, Gabriella Batikian, and Salpi Garabedian.

Names: Ohanian, Daniel, compiler. | Batikian, Gabriella, compiler. | Garabedian, Salpi, compiler. | Sara Corning Centre for Genocide Education, publisher.

Description: Includes bibliographical references and index. | Text in English and Armenian.

Identifiers: Canadiana (print) 20230453856 | Canadiana (ebook) 20230453899 |

ISBN 9781738967209 (softcover) | ISBN 9781738967216 (PDF)

Subjects: LCSH: Armenian Boys' Farm Home (Georgetown, Ont.)—History. | LCSH: Armenians—Canada—History. |

LCSH: Armenians—Canada—Ethnic identity. | LCSH: Indentured servants—Canada—History. |

LCSH: Child labor—Canada—History. | LCSH: Orphans—Canada—History. |

LCSH: Immigrant children—Canada—History. | LCSH: Canada—Emigration and immigration—History. |

CSH: Armenian Canadians—History

Classification: LCC FC106.A7 O33 2023 | DDC 971.004/91992—dc23

Contents

Compilers' Note	vii
Acknowledgements	xi
The Georgetown Boys and Their Newsletters Daniel Ohanian	xiii
<i>Ararat Monthly</i> : The Only Armenian Publication in British North America Jack Apramian	xxvii
The Armenian <i>Ararat Monthly</i> Isabel Kaprielian-Churchill	xxxvii
The Biography of Aris L. Alexanian John Farr	li
My Journey with the Georgetown Boys Lorne Shirinian	lix
Images	lxxv
1926	1
1927	277
1928	507
1929	649
Index of Issues and Locations	729
List of Georgetown Boys	733
Proper-Name Index	741

Բովանդակություն

Կազմողներուն կողմէ	ix
Երախտիքի խօսք	xi
Ճորճթաունի հայորդիները եւ իրենց պաշտօնաթերթերը Տանիէլ Օհանեան	xix
«Արարատ» ամսաթերթը՝ Բրիտանական Հիւսիսային Ամերիկայի հայկական միակ հրատարակութիւնը Յակոբ Աբրահամեան	xxxii
Հայերէն «Արարատ» ամսաթերթը Զապէլ Գաբրիէլեան-Չրչիլ	xliiii
Կենսագրութիւն Արիստակէս Դուկաս Ալիքսանեանի Ճոն Ֆառ	lv
Ճորճթաունի հայորդիներուն հետ ճանապարհորդութիւնս Լոռն Շիրինեան	lxix
Պատկերներ	lxxv
1926	1
1927	277
1928	507
1929	649
Թիւերու եւ հաւաքածոներու ցուցակ	729
Հայորդիներու անուանացանկ	733
Յատուկ անուններու ցանկ	741

Compilers' Note

This volume has been a decade in the making.

Everything started with the Armenian National Committee of Toronto's decision, in 2008, to have Cedarvale Community Centre designated a legally protected building because of its connection to the Georgetown Boys. As we worked on that project, the Boys' children were contacted to see whether they had any papers or objects they wanted to donate for safekeeping or that would be useful for commemorative purposes. In 2012, the ANCT received about 35 sheets of the English *Ararat* from Albert Papazian's daughter Sonya Mackey—a combination of full issues and fragments, some in good condition, others mouldy and falling apart. These sheets were soon transferred to the newly established Sara Corning Centre for Genocide Education.

The Corning Centre realized then that there was no full set of the *Ararats* available anywhere. So, for the next eleven years, we worked to collect issues, contacting descendants, checking archives, and inquiring with Armenian and non-Armenian libraries around the world. The results of that work are summarized in an appendix to this volume (pages 729–731), which lists the current locations of all known copies of the English and Armenian *Ararats*.

The present volume has been prepared with two audiences in mind: the interested public and researchers both in the present and centuries in the future. It is being published on the centennial of the arrival of the first group of Boys in Georgetown (1923–2023). Because this volume is expected to have different kinds of readers, a few explanations are in order.

The book's front matter is meant to introduce you, the reader, to the Georgetown story and to give you a sense of what the English and Armenian *Ararats* contained. It is also meant to give researchers some ideas about the kinds of questions that can be asked and answered using this corpus. The end matter shows where original *Ararats* can be found today and lists people, places, and organizations named in their pages.

We have worked as far as practical to reproduce the newsletters just as they were. We have retained spellings and grammar that seem to us now, at least, non-standard (for example, the spellings *color* and *uni/nhi* instead of *colour* and *unpu/hi* and a lack of apostrophes in the Armenian edition).¹ We have also reproduced imperfections in the illustrations, which were often crooked and messy. Our rationale was that fixing up the illustrations too much would have produced images that did not reflect how the newsletters really looked; to modernize or standardize the spelling and grammar would have given us texts that erased evidence of how language was used a century ago, as well as the fact that many of those texts were written by children and teenagers who were new to English. We have also retained the page breaks in the original, but not the column breaks. Readers can compare our version to the images on pages lxxvii and lxxviii to more fully understand our work. Lastly, we have chosen to reproduce unsavoury ethnic stereotypes rather than censor them. There are, for example, caricatures of a Chinese man and a story about a stereotyped Jew in the pages that follow.

¹ The only exceptions are obvious typing mistakes, like transposed letters.

Կազմողներուն կողմէ

Այս հատորին պատրաստութիւնը տասնամեակ մըն է որ ընթացքի մէջ է:

Ամեն ինչ սկսաւ 2008-ին, երբ Թորոնթոյի Հայ դատի յանձնախումբը որոշեց Սիտըրվելլի համայնքային կեդրոնը պետութեան կողմէ պահպանուող կառոյց դարձնել՝ Ճորճթաունի հայորդիներու հետ անոր առնչութեան բերումով: Մինչ կ'աշխատէինք այս նախագիծին իրագործումին վրայ, կապուեցանք Հայորդիներուն գաւակներուն հետ, տեսնելու համար՝ ունէի՞ն արդեօք փաստաթուղթեր կամ իրեր, որոնք պիտի ուզէին ապահով պահպանելու նպատակով նուիրաբերել, կամ որոնք կրնային գործածուիլ յիշատակի ոգեկոչման նախաձեռնութիւններու մէջ: 2012-ին Հայ դատի յանձնախումբը Սոնիա Մաքիէն՝ Ալլէր Փափագեանի դուստրէն, ստացաւ անգլերէն «Արարատ»-ի թիւերէն մօտաւորապէս 35 թերթ նիւթ՝ ամբողջական եւ ոչ ամբողջական թիւեր, ոմանք լաւ պահպանուած, ոմանք՝ մգլոտած եւ տարբադադրման եզրին: Այս թերթերը շուտով փոխանցուեցան նորոգ հիմնադրեալ «Սառա Քորնիկ ցեղասպանութեանց ուսմանց կեդրոն»-ին:

Քորնիկ կեդրոնը անդրադարձաւ, որ «Արարատ»-ներու ամբողջական հաւաքածոյ մը ոչ մէկ տեղ կար: Ուրեմն, յաջորդ տասնմէկ տարիներուն ընթացքին մենք աշխատեցանք լոյս տեսած բոլոր թիւերը հաւաքելու, Ճորճթաունի հայորդիներու սերունդներուն հետ կապ հաստատելու, արխիւներ ստուգելու եւ ամբողջ աշխարհին մէջ հայկական թէ ոչ հայկական գրադարաններ հարց ու փորձ ընելու վրայ: Այս աշխատանքին արդիւնքները ամփոփուած են այս հատորին մէկ յաւելումով մէջ (էջ 729-731), որուն մէջ բերուած է ցանկը «Արարատ»-ներու անգլերէն եւ հայերէն թիւերու մեզի յայտնի վայրերուն:

Այս հատորը պատրաստուած է ընթերցողներու երկու խումբ ի մտի ունենալով՝ այս նիւթով հետաքրքրուած հանրութիւնը եւ այժմու ու գալիք դարերու հետազօտողները: Գիրքը լոյս կը տեսնէ Ճորճթաունի հայորդիներու առաջին խումբին ժամանման հարիւրամեակին առթիւ (1923-2023): Նկատի ունենալով որ կ'ակնկալուի, որ հատորը տարբեր տիպի ընթերցողներ ունենայ, անհրաժեշտ է մի քանի բացատրութիւն տալ:

Առաջնորդող նիւթերուն նպատակը ձեզի՝ ընթերցողներուն ծանօթացնելն է Ճորճթաունի պատմութեան հետ եւ անգլերէն թէ հայերէն «Արարատ»-ներու բովանդակութեան մասին նախաճաշակ մը տալը: Նաեւ հետազօտողներուն գաղափար մը տալն է այն հարցադրումներուն մասին, որոնք կրնան դրուիլ, եւ պատասխանները, որոնք կրնան գտնուիլ այս ժողովածուի գործածութեամբ: Հատորին վերջաւորութեան բերուած նիւթերը ցանկեր եւ ցուցակներ են վայրերու, ուր «Արարատ»-ներու թիւերու բնագիրները կարելի է գտնել, ինչպէս նաեւ անոնց էջերուն մէջ յայտնուող անձերու, տեղերու եւ կազմակերպութիւններու:

Մենք ըրինք գործնականին մէջ ինչ որ կարելի էր պաշտօնաթերթերը հոս բերելու այնպէս, ինչպէս որ են: Պահած ենք ուղղագրական եւ քերականական ձեւեր, որոնք հիմա մեզի առնուազն ոչ կանոնական կը թուին (օրինակ՝ «color» «colour»-ի փոխարէն, «սովրիլ» «սորվելու» փոխարէն, պաշտօնաթերթին հայերէն թիւերուն մէջ ապաթարցերու բացակայութիւն)¹:

¹ Բացառութիւն ըրած ենք միայն բացայայտ մեքենագրական սխալներուն պարագային, օրինակ տեղերով փոխարինուած գիրերուն:

Պահած ենք նաև թերութիւնները պատկերագարդումներուն, որոնք յաճախ ծուռումուռ էին եւ փնթի: Մեր միտքը այն էր, որ պատկերագարդումները չափազանց շտկոտելը պիտի բերէր պատկերներ, որոնք պիտի չարտացոլէին պաշտօնաթերթերուն իսկական տեսքը. ուղղագրութիւնը եւ քերականութիւնը արդիականին կամ կանոնակարգուածին բերելն ալ մեզի պիտի տար գրութիւններ, որոնցմէ ջնջուած պիտի ըլլար ապացոյցը այն բանին, թէ լեզուն ինչպէս կը կիրարկուէր դար մը առաջ, ինչպէս նաև այն իրողութիւնը, որ այս գրութիւնները գրուած էին մանուկներու ու պատանիներու կողմէ, որոնք նոր-նոր անգլերէնի աշխարհ կը մտնէին: Նաև պահած ենք բնագիրներուն էջաւորումները, բայց ոչ սիւնակներուն բաժանումները: Ընթերցողները կրնան համեմատել Ixxvii եւ Ixxviii էջերուն վրայի պատկերներուն մեր տարբերակները՝ մեր ըրած աշխատանքը լրիւ ըմբռնելու համար: Եւ վերջապէս՝ մեր ընտրութիւնը եղաւ գրաքննութեան ենթարկելու փոխարէն ազգայնական անախորժ կարծրատիպերը պահելը: Օրինակի համար՝ յաջորդող էջերուն մէջ պիտի գտնէք չինացիի ծաղրանկարներ եւ հրեայի մը մասին կարծրատիպային պատմութիւն մը:

(Թարգմանութիւն՝ Շաղիկ Շահինեան-Արծրունի)

Acknowledgements

Երախտիքի խօսք

It is a pleasure to remember and thank the following for their contributions to this project: Albert Alexanian, Alene Alexanian, Chaghig Arzrouni-Chahinian, the Levon Perouz Babayan Foundation, John Farr, Ariané Ghazarian, Rupen Janbazian, Isabel Kaprielian-Churchill, the Knights of Vartan (USA), Sareen Kupelian, Jennifer Manoukian, the Mekhitarist congregation in Vienna, Haig Minasian, Shahen Mirakian, the National Association for Armenian Studies and Research (USA), Alek Ohanian, Raffi Sarkissian, George Shirinian, Lorne Shirinian, and Ara Ter Haroutunian.

Միտով եւ շնորհակալութեամբ կը յիշենք հետեւեալ անձերը եւ կազմակերպութիւնները, որոնք իրենց աջակցութիւնը բերին այս ձեռնարկին իրականացման՝ Ալին Ալիքսանեան, Ալպերթ Ալիքսանեան, Չապէլ Գարրիէլեան-Չրչիլ, «Համազգային հայագիտական միութիւն» (NAASR) (ԱՄՆ), Արիանէ Դազարեան, Ռուբէն Ճանպազեան, Ճենիֆըր Մանուկեան, Հայկ Մինասեան, Շահէն Միրաքեան, Շաղիկ Շահինեան-Արծրունի, Լոռն Շիրինեան, Ճորճ Շիրինեան, «Լեւոն եւ Փերուզ Պապայեան հիմնարկ», Բաֆֆի Սարգիսեան, «Վարդանանց ասպետներ» (ԱՄՆ), Վիեննայի Մխիթարեան միաբանութիւն, Արա Տէր Յարութիւնեան, Սարին Զիւփէլեան, Ալէք Օհանեան եւ Ճոն Ֆար:

The Georgetown Boys and Their Newsletters

Daniel Ohanian

One day in 1927, young Sahag Krikorian saw his own words appear in print. In his hands, this farmer-in-training from the Ottoman Empire was holding the latest issue of *Ararat*, a newsletter he and his friends had helped establish. For his piece, this fourteen-year-old born on the Black Sea had described the marvels of Niagara Falls, which he'd just visited with a group of fellow Armenians. Within a few weeks, his article would reach readers around the world, from his new country of Canada to Europe, the Middle East, and beyond, and they would see what it was like for him and his peers to grow up in the farming towns, villages, and hamlets of southern Ontario.¹

The volume in *your* hands or on your screen contains the stories of Sahag and a hundred boys like him who spent time on an orphanage-farm in Georgetown, near Toronto, in the 1920s. There are many ways for us to learn how these boys ended up there, thousands of kilometres away from their birthplaces, and what it was like for them to grow up. One way is to work chronologically, by tracing a history that takes us from the mid-nineteenth century to the beginning of the Great Depression in 1930. Another is to read the newsletters that they published together with Aris Alexanian, their teacher.

The Chronological Thread²

From 1922 to 1930, the Armenian Relief Association of Canada (ARAC) and the United Church of Canada secured permission from the federal government to bring 110 boys to southern Ontario as part of a humanitarian initiative that would also boost the country's rural population. This, in short, is the background to the Georgetown Boys'—and Sahag's—story. Going into greater detail, as we will in a moment, shows us a picture that's more complex and that lets us appreciate the challenges that the ARAC faced and mostly overcame.

A century ago, Armenians made up less than 0.1% of the Canadian population; there were fewer than 2,000 in 1914 and fewer than 3,000 in 1930. Most Canadians therefore learned about Armenians not from personal contacts but at second hand, starting in the mid-1800s. Between 1860 and 1915, around 50 Canadians went to the Ottoman Empire to work there as missionaries, setting up schools and medical clinics and spreading Protestant-Evangelical Christianity. During anti-Armenian massacres in the 1890s and in 1909, these missionaries sent news about what was happening to parishes and newspapers back home. A stereotype spread at this time that proved extremely useful for fundraising: Armenians were a persecuted, suffering, pitiable Christian people in the East who needed Western help. This stereotype was used again during and after the

¹ To read Sahag's article, turn to page 467 of this book.

² This section is a summary of Daniel Ohanian, "Sympathy and Exclusion: The Migration of Child and Women Survivors of the Armenian Genocide from the Eastern Mediterranean to Canada, 1923–1930," *Genocide Studies International* 11, no. 2 (2017): 197–215. Soon, we will also have Isabel Kaprielian-Churchill's new book *The Georgetown Boys: Genocide, Orphans, and Canadian Humanitarianism*.

genocide, to great effect. Between 1915 and 1930, non-Armenian Canadians were so moved that they donated \$1 million (equal to roughly \$17 million today) to help Armenian refugees overseas.³ (No one has calculated how much Armenians themselves donated.)

The ARAC's Georgetown project was part of this story about missionaries and fundraising, but it was also different from it. One of the important differences was that the ARAC discovered that the suffering-Armenian stereotype was a double-edged sword, helpful in one way but harmful in another.

The ARAC was formed in 1916 by a small group of Armenians and non-Armenians who wanted to better coordinate fundraising campaigns for genocide survivors abroad. Given that Armenians were killed and displaced not just in 1915 but for about fifteen years after that as well, the association remained active past the end of First World War. Roughly half a million Armenians remained displaced throughout the 1920s due to the genocide itself, economic crises, and new wars. One of these wars, the Turkish War of Independence (1919–1923), posed a threat to orphans all over what is today Turkey—including our Sahag Krikorian. In 1922, the association received panicked telegrams on behalf of orphanages in Constantinople / Istanbul. They asked whether the Canadian government would agree, as an emergency measure, to take in the thousands of children in their charge, who had to be evacuated from the city. Smyrna / Izmir in the south had just been razed, and the Turkish Nationalist Movement was on its way to the Ottoman capital. The city was in disarray. There was no telling what would happen to the Christians living there and to those aligned with the WWI Allies once the soldiers reached it. It was in this context that the ARAC did something new: it secured a small immigration quota for a group of boys to be brought to Canada and saved. Its success hinged on its ability to propose a project that would fit the interests of both the Canadian government (increasing the number of farmers in the country) and compassionate citizens and refugees (saving lives).

On this new ground of immigration-related issues, the ARAC discovered that the suffering-Armenian stereotype, so useful for collecting money then sending it abroad, was also a stumbling block. What was then called the Department of Immigration and Colonization had a track record of being culturally intolerant. Its officials were not easily convinced about the evacuation plan—in fact, they started by rejecting it. Earlier, the department had already put up legal barriers to keep people from Asia (including Armenians, Indians, Chinese, and others), as well as the impoverished and refugees, from settling in Canada. In their internal discussions, immigration officials described Armenians and other “Orientals” as inherently or culturally inferior to Britishers and as too carefree about cheating and lying. They also pointed out—and rightly so—that there weren't many Armenian farmers in the country. It was clear to them that these run-down, non-British non-farmers shouldn't be allowed in.

³ To read about Armenians' frustration with this stereotype near the end of the decade, see pages 413–414 of this book; Levon Babayan's letter to Daniel Norman McLachlan dated 2 April 1929 in file 34, accession 1983.052C, BESS Fonds, United Church of Canada Archives, Toronto; and Mesrob Bagdasarian, *The Sunny Side of the Armenian People: Its Past and Present* (Toronto: Armenian Union of Canada, 1930), 5–6.

Ultimately, a spirit of tenacity and compromise carried the day for the ARAC, to the benefit of Sahag and his future peers. As far as we can tell, the association was allowed to set up its farm-orphanage in Georgetown because Prime Minister Mackenzie King, who'd earlier rejected its proposal, changed his mind after hearing from close personal friends, political allies, and, in a variety of ways, tens of thousands of citizens. At the same time, the association had to compromise and settle for far less than it had originally wanted. It received an immigration quota of 100—only 2% of the 5,000 it had agitated for.

The Georgetown Armenian Boys' Farm Home was set up as a 200-acre (80-hectare) training orphanage modelled after what used to be called industrial schools. It received its first group of student-orphans, aged roughly 10–12, on 1 July 1923—then called Dominion Day, now known as Canada Day. The next seven years were full of growth, challenges, and adaptation for the Georgetown Boys and their caretakers. Reporters, neighbours, and donors came to see the work being done; interviews were given, concerts organized, and money collected; and new quotas were received for more boys as well as for girls and women. The experiences of these girls and women—known as the Georgetown Girls—were different from the Boys' in some major ways: they did not all come from orphanages, their average age was about 18 (as opposed to 12), and most of them were not trained at the farm home. Rather than become farmers, they worked as maids in urban homes, and they did not contribute to the newsletters published in this book.

In January 1928, the ARAC transferred its Georgetown project to the United Church of Canada. Over the next few years, as the boys turned 18, they became legally independent of the church and from the legal limitations placed on them by the Department of Immigration. The ARAC closed its doors in November 1930, and, in response to the Great Depression, the federal government severely reduced the number of new immigrants it allowed into the country. To the best of our knowledge, the last of the Georgetown Boys, Kasbar “Gus” Garabedian, died in 2006, and the last of the Georgetown Girls, Aznive Lorna Campbell-Merson and Armenouhi Armine Kavookjian-Turmanian, died in 2011.

The *Ararat* Newsletters

The volume you are reading brings together all known issues of the newsletters published by the Boys and their Armenian teacher: 45 issues in all, 15 in English and 30 in Western Armenian, dated January 1926–September 1929. They were named *Ararat Monthly* and *Արարատ ամսագիրը*⁴ after the mountain that had become a symbol of Armenia and Armenians in the mid-nineteenth century.⁵ Since the contents of these newsletters and their history have been explained in this volume's essays by Jack Apramian and Isabel Kaprielian-Churchill, I will only give a brief sketch here and fill in some gaps.

⁴ Attentive readers will notice that some issues of the Armenian edition were called *Արարատ ամսագիր*.

⁵ Հայկ Դեմոյան, compiler, *Հայկական ազգային խորհրդանշաններ. զինանշաններ, դրոշներ, սրարգևներ* (Yerevan: հեղ. հրատ., 2012), 190–217. Publishers started naming periodicals after the mountain in 1840 (for example, *Արշարյու սրարատեան* and *Մասեաց սղանի*); during the nineteenth century, at least ten periodicals were given names that alluded to it.

Apramian called the *Ararats* the “brainchild” of the Boys’ Armenian teacher and older-brother figure, Aris Alexanian (1901–1961). He was the newsletters’ main driving force, he, in turn, being driven by feelings of love and responsibility for the children under his care. Initially created to give the Boys a place to practice their written English, to disseminate news from their farm home, and to keep them connected with each other after they left Georgetown, the English *Ararat* was soon given an Armenian-language sibling with slightly different goals: to help the Boys hold onto Armenian identity and to share news between the major communities of Armenians in Ontario.

The newsletters were international publications, with readers in more than 30 countries at peak circulation. They spread across the globe through a network that reached almost every continent and both coasts of Canada, from British Columbia to Halifax and Bolivia, Paris to Ethiopia and China. This was made possible by the encouragement that readers received to increase the newsletters’ reach; they shared their copies, told others to sign up for their own, and gave subscriptions as gifts. Gifted subscriptions were acknowledged publicly, with the names of the donor and recipient listed, as well as the cities and countries they lived in. From these lists, we get an appreciation for the nodes of global Armenian life in the 1920s, including such unexpected places as North Carolina, Romania, and Cuba.

The *Ararats* had multiple target audiences. From reading even a few issues we see that there was immense variety in the kinds of pieces they contained, including artwork, fiction, and non-fiction. The fictional pieces were diverse, representing genres like moral stories,⁶ wonder-tales,⁷ and legends.⁸ Two examples of speculative fiction stand out for their uniqueness.⁹ Many of the fictional pieces were published in the language in which they were written, while others were marked “translated from Armenian” or “թարգմանեց Անգլիերէն.” The non-fiction pieces included editorials, letters, and news from the farm home and from Armenian communities in Ontario and British Columbia. More difficult to categorize were the stories set during and immediately after the genocide. These were accounts of victimhood, vengeance, and heroism. Which were fictional and which were true? To what degree did their authors combine their own truths with truths heard from other survivors?¹⁰ The immense variety in the kinds of pieces published, as well as statements made in certain editorials, show that the *Ararats* were designed to interest a broad range of readers.

Thinking carefully about the newsletters’ content brings up the thorny issue of authorship: to what extent did the text published above a Boy’s name reflect his own words and ideas? It seems that there is no clear answer, and there are a few ideas that critical readers should keep in mind.

⁶ Readers can turn to page 8 for an example in English and 116 for one in Armenian.

⁷ Such as those about a family of princesses (268–270) and a magical key (381–382, 407–408).

⁸ Such as translations of a Robin Hood story (198–199) and the legend of the Welsh dog Gelert (674–675).

⁹ There is a translation featuring time travellers (577–578) and an original composition set in a future Canada and Armenia (498–499).

¹⁰ Consider the stories about Mardig of Van (418–420, 432–434, and 447–450), Haigaz of Sivas / Sebastia (654–657), and the 1920–1921 siege of Aintab (348–350 and 376–378).

To begin with, authors often have editors. In 1926, the *Ararats*' editorial board was comprised of about six Boys working under Alexanian's leadership. As the older Boys were sent to work on other farms, and especially once their teacher took over the project as a personal endeavour and moved it to Hamilton in summer 1927, Alexanian became the only person overseeing the newsletter's content.¹¹ To what extent did these various editors, and Alexanian in particular, shape the kinds of submissions accepted for printing? Did the editors have a heavy hand or a light touch?

The English *Ararat* reads more like something written by young boys than the Armenian. Its simple prose, short accounts, and imperfect English are what we would expect from children. The Armenian edition was written much more formally, with far more complex vocabulary, grammar, and syntax. It also dealt with more serious issues, like the importance of devoting oneself to Armenia and resisting cultural assimilation.

There's no doubt that Alexanian had a heavy hand when it came to the Boys' Armenian language, which comes through as surprisingly expert. Most of the pieces have the same authorial voice; there is rarely a sense of difference between one writer and another. This suggests heavy editing. Given that these very same issues publicized that some boys had forgotten to read and speak Armenian within a few years of leaving Georgetown, and given that others had entered their orphanages with little or no knowledge of Armenian, it's impossible to imagine that so many of their peers were writing at such a high level.¹² Alexanian's intervention with regard to language raises the question of what kind of editor he was when it came to the Boys' ideas.

What does one do with an 800-page tome like this one? That depends on the reader's preference. One could start at the very beginning and read all the way through, seeing how the *Ararats* and their concerns changed over four years. One could open a page at random and read a couple of issues, dropping themselves into a point in time a hundred years ago. Or one could take a small passage and think on their own or with others about how it relates to the present and what it reveals. Does it remind you of when you were small? Or raising children? Or having Armenian debates? Was the past similar to the present, or was it different? And what does that say about how much things have changed over the last century—or how little?

Daniel Ohanian is a PhD candidate in Ottoman-Armenian history at the University of California, Los Angeles (UCLA), and the Corning Centre's director of research. Born in Toronto, he has been researching the early history of Armenians in Ontario since 2011.

¹¹ For correspondence between the United Church of Canada and the Armenian *Ararat* after the move, see files 30, 32, and 34, accession 1983.052C, BESS Fonds, UCC Archives; and file 19, box 61, accession 1982.200C, GCC Collection, UCC Archives.

¹² For scattered bits of evidence that, taken together, paint a compelling picture, see pages 396, 594, 629, 657, 717–720, and 722. One salient case is Aram Boyadjian's letter to Alexanian (pages 722–723), in which he reports, using impossibly fluent Armenian, that he has forgotten some of the letters of the alphabet. To understand how some Boys could have forgotten the language so quickly, readers should look at the map on page lxxvi, which includes the main villages and hamlets where Boys were sent to work. Many went months and years with no Armenian interlocutors but themselves. Experts call the phenomenon of forgetting a language—even a dominant one—through lack of practice *language attrition*.

Ճորճառունի հայորդիները եւ իրենց պաշտօնաթերթերը Տանիէլ Օհանեան

1927 թուականն էր. օր մը պատանի Սահակ Գրիգորեանը կը տեսնէ իր իսկ բառերը՝ տպագրուած: Օսմանեան կայսրութենէն եկած այս ապագայ հողամշակը իր ձեռքերուն մէջ բռնած էր նոր լոյս տեսած թիւը «Արարատ» ամսաթերթին, որուն հիմնումին ինքը եւ իր ընկերները օժանդակած էին: Իր յօդուածին մէջ Մեւ ծովի ափերուն ծնած տասնչորսամեայ այս պատանին նկարագրած էր Նիակարայի ջրվեժին հրաշալիքը, որ նոր տեսած էր հայ բարեկամներու խումբի մը հետ: Մի քանի շաբթուան ընթացքին իր յօդուածը պիտի հասներ աշխարհով մէկ սփռուած ընթերցողներու՝ իր նոր որդեգրեալ երկիր Գանատայէն մինչեւ Եւրոպա, մինչեւ Մերձաւոր Արեւելք եւ անդին, եւ այն ատեն ընթերցողները պիտի գիտնային, թէ ինչպիսին էր իր եւ իրեն պէտքերուն կեանքը հարաւային Օնթարիոյի հողամշակութեամբ զբաղող աւաններուն, գիւղերուն եւ գիւղակներուն մէջ¹:

Ձեր ձեռքերուն մէջ գտնուող կամ Ձեր պատատին պարզուած հատորը կը պարունակէ Սահակին եւ իրեն պէս հարիւրեակ մը այլ մանչերու պատմութիւնները. տողոց, որոնք 1920-ականներուն որոշ ժամանակ ապրած են Թորոնթոյի մերձակայ Ճորճառունի որբանոցազարակատան մէջ: Մենք շատ ձեւեր ունինք գիտնալու, թէ այս տղաքը ինչպէ՛ս յայտնուած են հոն՝ իրենց ծննդավայրերէն հազարաւոր քիւմէթրեր հեռու, եւ ինչպէ՛ս էր իրենց առօրեան երբ հասակ կ'առնէին: Այդ ձեւերէն մէկը ժամանակագրական ընթացքին հետեւիլն է՝ հետքագծելով պատմութիւնը, որ մեզ կը տանի տասնիններորդ դարու կէսերէն մինչեւ Մեծ ճգնաժամի սկիզբները 1930-ին: Ուրիշ ձեւ մըն է կարդալը այն պաշտօնաթերթերը, որոնք այս տղաքը հրատարակած են իրենց ուսուցիչին՝ Արիս Ալիքսանեանին հետ:

Ժամանակագրական ընթացքը²

«Գանատայի հայանպաստ ընկերութիւն»-ը (ԳՀԸ) եւ «Գանատայի միացեալ եկեղեցի»-ն Գանատայի դաշնակցային կառավարութենէն արտօնութիւն սպահոված էին, 1922-էն 1930 թուականներուն միջեւ, 110 մանչ բերելու հարաւային Օնթարիօ, որպէս մարդասիրական նախաձեռնութիւն մը, որ նաեւ պիտի խթանէր Գանատայի գիւղաբնակ բնակչութեան թիւին աճը: Ահա, մէկ խօսքով, Ճորճառունի հայորդիներուն -եւ Սահակին- պատմութեան նախապատմութիւնը: Մանրամասնութիւններուն ծանօթանալը, ինչպէս պիտի ընենք քիչ անդին, մեզի կու տայ պատկեր մը, որ շատ ակտիւ երանգաւոր է. պատկեր մը, որուն շնորհիւ կը տեսնենք ԳՀԸ-ին դիմագրուած եւ մեծ մասամբ յաղթահարած մարտահրաւերները:

¹ Սահակին յօդուածը կարդալու համար տե՛ս այս գիրքին 467-րդ էջը:

² Այս հատուածը ամփոփում մըն է հետեւեալ յօդուածին՝ Daniel Ohanian, «Sympathy and Exclusion: The Migration of Child and Women Survivors of the Armenian Genocide from the Eastern Mediterranean to Canada, 1923-1930», «Genocide Studies International», 11-րդ տարի, №2 (2017), էջ 197-215: Ծուռով մեր տրամադրութեան տակ պիտի ըլլայ նաեւ Չապէլ Գարրիէլեան-Չրշիլին նոր գիրքը՝ «The Georgetown Boys: Genocide, Orphans, and Canadian Humanitarianism»:

Դար մը առաջ հայերը Գանատայի բնակչութեան 0,1%-էն ալ քիչ էին. 1914-ին 2 000-էն աւելի քիչ հայ բնակիչ կար եւ 1930-ին՝ 3 000-էն քիչ: Գանատացիներուն մեծամասնութիւնը, հետեւաբար, հայերուն մասին իմացած էր ոչ թէ ուղղակի՝ անձնական ծանօթութիւններու բերումով, այլ երկրորդական աղբիւրներէ՝ սկսեալ 1800-ականներու կէտերէն: 1860-էն 1915-ի ընթացքին մօտաւորապէս 50 գանատացի գացած էին Օսմանեան կայսրութիւն միսիոնարական գործ կատարելու՝ դպրոցներ եւ դարմանատուներ հիմնելու եւ բողոքական-աւետարանական քրիստոնէութիւն քարոզելու: 1890-ականներու եւ 1909-ի հայերու կոտորածներուն ատեն այս միսիոնարները լուր դրկած էին տեղի ունեցածին մասին իրենց հայրենի եկեղեցիներուն եւ լրագիրներուն: Այս ատեններն էր որ տարածուած էր կարծրատիպ մը, որ հանգանակութեան համար շատ օգտակար պիտի ըլլար. հայերը Արեւելքի հալածուած, տանջուող-չարչարուող, խեղճ քրիստոնէայ ժողովուրդ մըն էին, որ կարօտ էր Արեւմուտքի օգնութեան: Այս կարծրատիպը կրկին անգամ գործի դրուած էր Եղեռնին ընթացքին եւ անորմէ ետք՝ մեծ արդիւնք տալով: Ոչ հայ գանատացիներ այնքան յուզուած էին, որ 1915-էն 1930-ի միջեւ 1 միլիոն գանատական տողար (վերիվարոյ այսօրուան 17 միլիոն տոլարին համապատասխանող գումար) նուիրատուութիւն կատարած էին արտասահման գտնուող հայ գաղթականներու օգնելու համար³: (Ոչ ոք հաշուած է թէ հայերը որքան նուիրաբերած են):

ԳՀԸ-ի ճորճթաունի նախագիծը մաս կը կազմէր այս՝ միսիոնարներու եւ հանգանակութեան մասին պատմութեան, բայց նաեւ տարբեր էր անկէ: Կարելոր տարբերութիւններէն մէկը այն էր որ այս նախագիծը յայտնաբերած էր, որ կոտուացող հայերու կարծրատիպը երկասյրի սուր մըն էր՝ մէկ կողմէն օգտակար, բայց միւս կողմէն ալ վնասակար:

ԳՀԸ-ն ստեղծուած էր 1916-ին հայ եւ ոչ հայ անհատներու պզտիկ խումբի մը կողմէ, որոնք կը փափաքէին Հայոց ցեղասպանութենէն փրկուածներու օգտին կատարուող հանգանակութեան արշաւները աւելի լաւ համակարգել: Տրուած ըլլալով որ հայերը ոչ միայն 1915-ին զանգուածային սպանութեան եւ տեղահանութեան ենթարկուած էին, այլ մօտաւորապէս տասնհինգ տարի անկէ ետք ալ, կազմակերպութիւնը Առաջին համաշխարհային պատերազմէն ետք ալ գործունէայ մնացած էր: Մօտաւորապէս կէս միլիոն հայեր գաղթական էին 1920-ական թուականներուն՝ տեղահանուած թէ՛ Եղեռնին ընթացքին եւ անոր բերումով, եւ թէ տնտեսական տագնապներու եւ նոր պատերազմներու հետեւանքով: Այս պատերազմներէն մէկը՝ Թրքական անկախութեան պատերազմը (1919-1923), մահ կը սպառնար այն որբերուն, որոնք ծուարած էին այսօրուան Թուրքիոյ տարածքին, ներառեալ մեր Սահակ Գրիգորեանին: 1922-ին ԳՀԸ-ն խունասպահար հեռագիրներ ստացած էր Կոստանդնուպոլսոյ որբանոցներէն: Պատասխանատուները կը հարցնէին՝ արդեօք գանատական կառավարութիւնը համաձայն էր որպէս հրատապ միջոց յանձն առնելու որբանոցներու պատասխանատուութեան տակ եղող եւ Կոստանդնուպոլսէն արտահանուած մանուկները: Հարաւր գտնուող Չմիւռնիա քաղաքը հիմնայատակ կործանուած էր, եւ Թրքական ազգայնական շարժումը կ'արշաւէր դէպի օսման-

³ Կարդալու համար այն մասին, թէ հայեր որքան յոգնած-զգուած էին այս կարծրատիպէն տասնամեակին աւարտին, տե՛ս այս գիրքին 413-414-րդ էջերը, Լեւոն Պապեանի 2 սարկի 1929 թուակիր նամակը Տանիէլ Նորմըն Մըրլաքլընին (file 34, accession 1983.052C, BESS Fonds, United Church of Canada Archives, Թորոնթօ), եւ Mesrob Bagdasarian, «The Sunny Side of the Armenian People: Its Past and Present», Toronto, Armenian Union of Canada, 1930, էջ 5-6:

եան մայրաքաղաքը, ուր շունը տիրոջը չէր ճանչնար: Մարդ չէր կրնար ըսել ի՛նչ պիտի գար հոն ապրող քրիստոնեաներուն եւ Առաջին համաշխարհային պատերազմի Դաշնակից ուժերուն հետ համագործակցած մարդոց գլխուն, երբ շարժման զինեալները Կոստանդնուպոլիս հասնէին: Այս պայմաններուն մէջ է որ ԳՀԸ-ն նոր բան մը կ'ընէ. ան կ'ապահովէ սահմանուած թիւ մը՝ քուռտա մը ներգաղթող մանչերու խումբի մը համար, որոնք Գանատա պիտի բերուէին եւ այդպիսով փրկուէին: Այս նախաձեռնութեան յաջողութիւնը ամբողջութեամբ կախեալ էր կազմակերպութեան կարողութենէն ներկայացնելու նախագիծ մը, որ կը բխէր երկու կողմերուն շահերէն՝ Գանատայի կառավարութեան (երկիրին հողամշակներուն թիւը մեծցնել) եւ կարեկցող գանատացիներուն ու գաղթականներուն (կեանք փրկել):

Այս նոր՝ ներգաղթի հետ կապուած հարցերու ենթահողին վրայ ԳՀԸ-ն յայտնաբերեց, որ տառապեալ հայու կարծրատիպը, որ դրամ հաւաքելու եւ յետոյ արտասահման դրկելու համար այդքան օգտակար էր, կրնար նաեւ մեծ խոչընդոտի վերածուիլ: Այդ օրերուն դաշնակցային կառավարութեան Ներգաղթի եւ գաղութատիրութեան բաժանմունքը մշակութային առումով անհանդուրժողական էր: Այդ բաժանմունքին պաշտօնեաները դիւրին-դիւրին չհամոզուեցան որբերը Գանատա բերելու ծրագիրին. սկիզբը մերժեցին զայն: Նախօրօք Բաժանմունքը արդէն իրաւական պատմէշներ դրած էր Ասիայէն եկողներուն (ներառեալ հայերուն, հնդկներուն, չինացիներուն եւ այլոց), ինչպէս նաեւ աղքատներուն եւ գաղթականներուն Գանատա հաստատուելուն դիմաց: Իրարու միջեւ ծաւալուող իրենց քննարկումներուն մէջ ներգաղթի պատասխանատուները հայերը եւ ուրիշ «արեւելքցիներ» կը սեպէին մշակութապէս կամ ի ծնէ եւ ի բնէ բրիտանացիներէն աւելի ստորադրեալ, ինչպէս նաեւ խարդախութիւն եւ խաբէութիւն ընելու միշտ պատրաստ: Այս պաշտօնեաները նաեւ կը մատնանշէին, եւ իրաւացիօրէն, որ Գանատայի մէջ հայ հողամշակներու թիւը մեծ չէր: Իրենց համար պարզ էր, որ այս ողորմելի վիճակին մէջ զտնուող ոչ բրիտանացի ոչ հողամշակներուն պէտք չէր արտօնել մտնել երկիրին սահմաններէն ներս:

Ի վերջոյ հաստատականութիւնը եւ զիջելու իր պատրաստականութիւնը յաղթանակով կը պսակեն ԳՀԸ-ին ճիգերը՝ յօգուտ Սահակին եւ իր ապագայ ընկերներուն: Որքան որ գիտենք, կազմակերպութիւնը իրաւունք ստացած էր Ճորճթաունի մէջ իր ազարակատուն-որբանոցը հիմնելու, որովհետեւ վարչապետ Մըքենզի Քինկը, որ նախապէս մերժած էր առաջարկը, անձամբ իր մտերիմ ընկերներէն, քաղաքական դաշնակիցներէ, տարբեր ձեւերով տասնեակ հազարաւոր քաղաքացիներու կարծիքը լսելէ ետք, միտքը փոխած էր: Միեւնոյն ատեն կազմակերպութիւնը ստիպուած եղած էր զիջումներ ընելու եւ իր սկիզբը ուզածէն շատ աւելի քիչին համաձայնելու: Իր ճամբով ներգաղթեալ տղոց սահմանեալ թիւը (քուռտան), որ կըրցած էին ապահովել, 100 հոգի էր՝ 2%-ը այն 5 000-ի թիւին, որուն համար կազմակերպութիւնը պայքարած էր:

Ճորճթաունի հայորդիներու ազարակատունը հիմնուած էր որպէս 200 ակր (80 հեկտար) տարածութեամբ վարժարան-որբանոց՝ հետեւելով արհեստից վարժարաններու օրինակին: Առաջին աշակերտ-որբերու խումբը (մօտաւորապէս 10-12 տարեկաններ) հոն մուտք գործեց 1 յուլիս 1923-ին՝ այդ օրերուն Տէրութեան օրը, այժմ՝ Գանատայի օրը: Յաջորդող եօթը տարիները եղան անի, մարտահրաւերներու եւ յարմարելու տարիներ թէ՛ Ճորճթաունի հայորդիներուն, թէ՛ անոնց խնամքի պատասխանատուներուն համար՝ այցելութիւններու, հարցազրոյցներու,

համերգներու եւ դրամահաւաքներու կազմակերպում եւ այս անգամ աղջիկներ ու կիներ այ ներառող քուռտաներու սահմանում: Այս աղջիկներուն եւ կիներուն՝ Ճորճթաունի հայուհիներուն փորձառութիւնները էապէս տարբեր էին Հայորդիներուն ապրածներէն. Հայուհիները բոլորը որբանոցներէ չէին գար, իրենց միջին տարիքը մօտաւորապէս 18 տարեկան էր (ի տարբերութիւն մանչերուն, որոնց միջին տարիքը 12 տարեկան էր) եւ Հայուհիներուն մեծ մասը ազարակատան մէջ չէր ապրեր եւ հոն չէր կրթուիր: Հողամշակ դառնալու փոխարէն անոնք քաղաքային տուններու մէջ սպասուհի կ'ըլլային եւ մասնակցութիւն չէին ունենար այս հատորին մէջ հրատարակուած պաշտօնաթերթերուն թիւերուն:

1928-ի յունուարին ԳՀԸ-ն Ճորճթաունի նախագիծը կը փոխանցէ «Գանատայի միացեալ եկեղեցի»-ին: Յաջորդող տարիներուն ընթացքին Հայորդիները 18 տարեկան դառնալով այլեւս անկախ կը դառնան Եկեղեցիէն եւ Ներգաղթի բաժանմունքին իրենց պարտադրած իրաւական սահմանափակումներէն: ԳՀԸ-ն իր դռները կը գոցէ 1930-ի նոյեմբերին, եւ, տնտեսական մեծ ճգնաժամին իբր արձագանգ, դաշնակցային կառավարութիւնը արմատապէս կը նուազեցնէ թիւը նոր ներգաղթեալներուն, որոնց կ'արտօնէր երկիր մուտք գործել: Ըստ մեր տեղեկութիւններուն՝ Ճորճթաունի վերջին հայորդին՝ Գասպար (Կաս) Կարապետեանը կը մահանայ 2006-ին, իսկ Ճորճթաունի վերջին երկու հայուհիները՝ Ազնիւ (Լոռնա) Քէմպըլ-Մըրսըն եւ Արմենուհի Արմինէ Գավուքճեան-Թոնամեանը, կը մեռնին 2011-ին:

«Արարատ» պաշտօնաթերթերը

Հատորը, որ Դուք հիմա կը կարդաք, ի մի կը բերէ Հայորդիներուն եւ հայերէնի իրենց ուսուցիչին հրատարակած պաշտօնաթերթերուն բոլոր յայտնի թիւերը. հանրագումար 45 թիւ՝ 15 անգլերէն եւ 30 արեւմտահայերէն, յունուար 1926-էն սեպտեմբեր 1929 թուակիր: Պաշտօնաթերթերը կը կոչուէին «Ararat Monthly» եւ «Արարատ ամսաթերթ»⁴, անունովը այն լեռան, որ տասնիններորդ դարու կէսերէն ի վեր Հայաստանի եւ հայութեան խորհրդանիշն էր⁵: Տրուած ըլլալով որ այս պաշտօնաթերթերուն բովանդակութիւնը եւ պատմութիւնը բացատրուած է Յակոբ Աբրահամեանի եւ Չապել Գաբրիէլեան-Չրչիլի՝ այս հատորին մէջ ներառուած յօդուածներուն մէջ, պիտի բաւարարուիմ արագ ուրուագիծ մը տալով եւ որոշ բացեր լրացնելով:

Աբրահամեանը «Արարատ»-ները կը սեպէ Հայորդիներուն հայերէնի ուսուցիչ եւ մեծ եղբօր կերպար Արիս Ալիքսանեանին (1901-1961) «միտքի արգասիք»-ը: Ալիքսանեանը պաշտօնաթերթերուն գլխաւոր մղիչ ուժն էր. ինքն ալ իր հերթին մղուած էր իր խնամքին տակ յայտնուած մանուկներուն հանդէպ սիրոյ եւ պատասխանատուութեան զգացումներէն: Սկիզբը ան «Արարատ»-ը ստեղծած էր տղոց տալու համար տեղ մը, ուր կրնային կատարել անգլերէնով շարադրելու իրենց փորձերը, լուրեր կրնային տալ իրենց ազարակատան մասին եւ կապի մէջ մնալ իրարու հետ Ճորճթաունէն մեկնելէ ետք: Բայց անգլերէն «Արարատ»-ը շուտով պիտի

⁴ Ուշադիր ընթերցողը պիտի նկատէ, որ հայերէն թիւերէն մի քանիի ճակատին «Արարատ ամսագիր» գրուած է:

⁵ Հայկ Դեմոյան (կազմող), «Հայկական ազգային խորհրդանշաններ. զինանշաններ, դրոշներ, պարգևներ», Երևան, հեղ. հրատ., 2012, էջ 190-217: Հրատարակիչները սկսած են իրենց պարբերականները Արարատ լեռան անունով կոչել 1840-ին (օրինակ՝ «Արշալոյս արարատեան» կամ «Մասեաց աղաւնի»): տասնիններորդ դարուն Արարատին կապուած անունով առնուազն տասը հանդէս կար:

օժտուէր հայալեզու երկուորեակով մը, որ քիչ մը տարբեր նպատակներ կը հետապնդէր՝ տոոց իրենց հայկական ինքնութեան կառչելուն օգնելու եւ Օնթարիոյի հայոց գլխաւոր համայնքներուն միջեւ լուրեր փոխանակելու նպատակները:

Պաշտօնաթերթերը համաշխարհային սփռում ունեցող հրատարակութիւններ էին, որոնք իրենց փառքի օրերուն աւելի քան 30 երկիրի մէջ ընթերցող ունէին: Անոնք ամբողջ աշխարհին կը հասնէին շնորհիւ ցրուումի ցանցի մը, որ կ'ընդգրկէր գրեթէ բոլոր ցամաքամասերը, Գանատայի զոյգ ասիերը՝ Պրիթիշ Գոլոմպիայէն Հալիֆաքս եւ Պոլիվիա, Փարիզէն Եթովպիա եւ Չինաստան: Ասիկա կարելի եղած էր շնորհիւ այն խրախուսանքին, որ ընթերցողները կը ստանային պաշտօնաթերթերուն մատչելիութիւնը մեծցնելու համար. անոնք իրենց օրինակը ձեռքէ-ձեռք կ'անցընէին, ուրիշներուն ալ կ'ըսէին որ անոնք ալ բաժանորդագրուէին եւ բաժանորդագրութիւն կը նուիրէին: Նուիրուած բաժանորդագրութիւններուն մասին պաշտօնաթերթերուն մէջ կը գրուէր. նուիրողին ու նուէրը ստացող բաժանորդին անունները կը հրապարակուէին, ինչպէս նաեւ անոնց բնակած քաղաքները եւ երկիրները: Այս ցանկերէն մենք տպաւորութիւն կը կազմենք 1920-ականներու աշխարհասփիռ հայկական կեանքին հանգոյցներուն մասին, ներառեալ անսպասելի վայրերու, օրինակ՝ Նորթ Քարոլայնայի (ԱՄՆ), Ռումանիոյ եւ Քուպայի:

«Արարատ»-ները թիրախային բազմաթիւ լսարաններու ուղղուած էին: Նոյնիսկ մի քանի թիւ կարդալով կը տեսնենք, որ անոնց բովանդակութիւնը շատ այլազան է՝ կան գծագրութիւններ, գեղարուեստական եւ ոչ գեղարուեստական գրութիւններ: Գեղարուեստական գրութիւններն ալ բազմազան են եւ կ'ընդգրկեն բազմաթիւ սեռեր՝ բարոյախրատական պատմութիւններ⁶, հրաշալիք-հեքիաթներ⁷ եւ առասպելներ⁸: Երկու ենթադրական գրութիւն կ'առանձնանան իրենց եզակիութեամբ⁹: Երեւակայական գրութիւններէն շատերը կը հրապարակուէին այն լեզուով, որ գրուած էին, ոմանք ալ կը կրէին «translated from Armenian» կամ «թարգմանեց Անգլիերէնէ» նշումները: Ոչ գեղարուեստական գրութիւններու շարքին էին խմբագրականները, նամակները, ազարակատան ու Օնթարիոյի եւ Պրիթիշ Գոլոմպիայի հայ համայնքներէն լուրերը: Մեծ եղեռնին ընթացքին եւ անկէ անմիջապէս յետոյի մէջ տեղակայուած պատմութիւնները դասակարգելը աւելի դժուար է. այս գրութիւնները գոհ ըլլալու, վրէժի եւ հերոսութեան պատմութիւններ էին: Որո՞նք իրական էին եւ որո՞նք տոոց երեւակայութեան արդիւնքն էին: Անոնց հեղինակները որքանո՞վ իրենց ճշմարտութիւնները կը միացնէին այլ վերապրողներէ իրենց լսած ճշմարտութիւններուն¹⁰: Հրատարակուած նիւթերու լայն այլազան-

⁶ Ընթերցողը կրնայ նմանօրինակ գրութիւններ կարդալ օրինակ էջ 8՝ անգլերէնով եւ էջ 116՝ հայերէնով:

⁷ Օրինակ՝ իշխանուհիներու ընտանիքի մը մասին (էջ 268-270) եւ կախարդական բանալիի մը մասին (էջ 381-382, 407-408) պատմութիւնները:

⁸ Օրինակ՝ Բօային Հուտեան պատմութիւն մը (էջ 198-199) եւ Ճէլըրթ անունով կալլէցի շան մը պատմութիւնը (էջ 674-675), երկուքը թարգմանուած անգլերէնէ:

⁹ Խօսքը ժամանակի մէջ նամբորդողներու մասին պատմութեան մը թարգմանութեան մասին է (էջ 577-578) եւ ապագայի Գանատայի ու ապագայի Հայաստանի մը մէջ տեղադրուած հեղինակային յօրինուածքի մը (էջ 498-499):

¹⁰ Տե՛ս օրինակ Վանեցի Մարտիկին (էջ 418-420, 432-434 եւ 447-450), Սեբաստացի Հայկազին (էջ 654-657) եւ Այնթապի 1920-1921-ի պաշարման մասին գրութիւնները (էջ 348-350 եւ 376-378):

ութիւնը, ինչպէս նաեւ որոշ խմբագրականներ ցոյց կու տան, որ «Արարատ»-ները ընթերցողներու լայն շրջանակի մը հետաքրքրութիւնները գոհացնելու մտադրութեամբ կը ձեւաւորուէին:

Պաշտօնաթերթերուն բովանդակութեան ուշադիր գնումը առաջ կը բերէ «ո՛վ է հեղինակը» փշոտ հարցը. Հայորդիի մը ստորագրութիւնը կրող յօդուածը որքանո՞վ իր բառերով գրուած էր եւ իր միտքերը կ'արտայայտէր: Կարծես թէ յստակ պատասխան մը չկայ. եւ մի քանի միտք կայ, որոնք քննական ակնոցով կարդացող ընթերցողը պէտք է ի մտի ունենայ:

Նախ եւ առաջ՝ հեղինակները յաճախ խմբագիր կ'ունենան: 1926-ին «Արարատ»-ներուն խմբագրական կազմը բաղկացած էր շուրջ վեց Հայորդիներէ, որոնք կ'աշխատէին Ալիքսանեանի ղեկավարութեան տակ: Երբ տարիքով աւելի մեծ Հայորդիները կը դրկուին այլ ազարակներ աշխատելու, եւ մանաւանդ երբ իրենց ուսուցիչը իր ձեռքը կ'առնէ այս նախագիծը որպէս իր անձնական նախաձեռնութիւնը եւ զայն կը տեղափոխէ Համիլթըն 1927-ի ամառը, Ալիքսանեանը կը դառնայ պաշտօնաթերթին բովանդակութիւնը վերահսկող միակ անձը¹¹: Այս տարբեր խմբագիրները եւ յատկապէս Ալիքսանեանը ի՞նչ աստիճանի կը ձեւէին տպագրութեան համար ընդունուած նիւթերը: Խմբագիրները ծանր թա՛թ ունէին թէ՞ թեթեւ ձեռք:

Անգլերէն «Արարատ»-ը աւելի կը նմանի պատանիներու կողմէ գրուած թերթի, քան հայերէնը: Անգլերէն «Արարատ»-ին պարզ արձակ շարադրանքը, կարճ պատումները եւ թերի անգլերէնը կը համապատասխանեն մանուկներու գրիչէն մեր ակնկալածին: Հայերէն հրատարակութիւնը շատ աւելի պաշտօնական լեզուով գրուած է, շատ աւելի ճոխ բառապաշարով, շատ աւելի բարդ քերականութեամբ եւ շարադասութեամբ: Անոր նիւթերն ալ աւելի լուրջ էին, օրինակ՝ Հայաստանին նուիրուելու կարեւորութիւնը կամ մշակութային ճուլումին դէմը առնելը:

Կասկածէ վեր է, որ Հայորդիներուն հայերէնին երբ կու գար հարցը, Ալիքսանեանը խիստ ձեռքով կը խմբագրէր տղոց լեզուն, որուն հետեւանքով զարմանալիօրէն պերճ եւ ճարտար կ'երեւի ան: Հրապարակուած գրութիւններուն մեծ մասը հեղինակային նոյն ձայնը ունին. մէկ գրողէն միւսին միջեւ տարբերութեան զգացողութիւն շատ հագուադէպ կայ: Ասիկա ենթադրել կու տայ, որ լուրջ ու խիստ խմբագրում տեղի կ'ունենար: Նկատի ունենալով որ ճիշդ այս նիւթերուն մէջ հրապարակուած էր, որ Ճորճառունէն մեկնելէ մի քանի տարի ետք տղոցմէ ոմանք մոռցած կ'ըլլային հայերէն խօսիլ-կարդալը եւ տրուած ըլլալով որ տղոցմէ ոմանք ալ որքանոց մտնելու պահուն շատ քիչ գիտէին կամ բացարձակապէս չէին գիտեր հայերէն, անկարելի է երեւակայել, որ ազարակատան իրենց միւս ընկերները այսքան բարձր մակարդակի հայերէն գրել կարենային¹²: Եւ լեզուի վերաբերեալ Ալիքսանեանի միջամտութեան հարցը կը բարձրացնէ իր՝ Հայորդիներուն գաղափարներուն պարագային ինչպիսի խմբագիր մը ըլլալուն հարցը:

¹¹ «Գանատայի միացեալ ելեղեցի»-ին եւ հայերէն «Արարատ»-ին միջեւ նամակագրութեան համար տե՛ս file 30, 32 եւ 34, accession 1983.052C, BESS Fonds, UCC Archives, ինչպէս նաեւ file 19, box 61, accession 1982.200C, GCC Collection, UCC Archives:

¹² Տարտղնուած ապացուցային պատասխաններու համար, որոնք ի մի բերուելով ծանրակշիռ պատկեր մը կը կազմեն, տե՛ս էջ 396, 594, 629, 657, 717-720, եւ 722: Ուշագրաւ է մանաւանդ Արամ Պօյաճեանի նամակը Ալիքսանեանին (էջ 722-723), որուն մէջ անհաստատալիօրէն սահուն հայերէնով կը պատմէ, թէ մոռցած է հայերէն այբուբենի գիրերէն ոմանք: Հասկնալու համար, թէ Հայորդիներէն ոմանք ինչպէ՛ս կրնային այդքան արագ մոռնալ հայերէնը, ընթերցողները պէտք է նային էջ lxxvi-ի վրայի քարտեպին, որուն վրայ նշուած են գլխաւոր գիւղերը եւ գիւղակները, ուր տղաքը աշխատելու կը դրկուէին: Տղոցմէ

Ի՞նչ ընել, ինչպե՞ս վարուիլ ասոր պէս 800 էջնոց գիրքի մը հետ: Կախեալ է ընթերցողին նախընտրութիւններէն: Կարելի է սկսիլ սկիզբէն եւ կարդալ մինչեւ վերջ՝ տեսնելով, թէ «Արարատ»-ները եւ անոնց մտահոգութեան առարկաները ի՞նչ փոփոխութիւններ կրած են չորս տարուան ընթացքին: Կարելի է պատահական էջ մը բանալ եւ մի քանի թիւ կարդալ՝ ինքզինքը նետելով ժամանակային պահու մը մէջ, որ հարիւր տարի առաջ է: Կամ ալ կարելի է պզտիկ հատուած մը առնել եւ առանձին կամ ուրիշներու հետ մտմտալ, թէ ինչպե՞ս ան կ'առնչուի ներկային եւ ինչեր կը բացայայտէ: Կը յիշեցնէ՞ Ձեզի Ձեր մանուկ հասակը, կամ պզտիկ մեծցնելու հետ կապուած բաներ, կամ հայութեան վերաբերող գրոյցներ ու վէճեր: Անցեալը նմա՞ն է ներկային, թէ՞ տարբե՞ր է: Ի՞նչ կը ցուցանէ այն մասին, թէ որքան շատ բան փոխուած է վերջին մէկ դարուն ընթացքին, կամ որքան քիչ բան:

(Թարգմանութիւն՝ Շաղիկ Շահինեան-Արծրունի)

Տանիէլ Օհանեանը արեւմտահայոց պատմութեան գծով դոկտորականի թեկնածու է Քալիֆորնիայի համալսարան, Լոս Անճելէսէն (UCLA) ներս: Ծնած է Թորոնթօ: Տասնամեակէ մը ի վեր կ'ուսումնասիրէ Օնթարիոյի հայութեան վաղ շրջանի պատմութիւնը եւ կը վարէ Քորնիլի կեդրոնին <Ետագոտութիւններու տնօրէնի պաշտօնը:

շատերը ամիսներ, երբեմն տարիներ կ'անցընէին միայն իրենք իրենց հետ հայերէն «խօսելով»: Մասնագէտները չգործածելու բերումով լեզու մը, անգամ տիրական լեզուն մոռնալու երեւոյթը կը կոչեն լեզուատիրապետումի նուազում:

Ararat Monthly: The Only Armenian Publication in British North America¹

Jack Apramian

Although at times criticized by some Canadians, ethnic publications have always played a significant and colourful role in the development of Canadian society by sustaining the cultural ethos of its people and adding variety and spice to Canadian life and culture. Perhaps the main criticism has been the sometime perpetuation of Old World politics and antagonisms which often divide people into conflicting groups, weakening their efforts in the promotion of their own cultural heritage and hindering their smooth integration into Canadian society.

No such adverse criticism could be made about *Ararat Monthly*, the little publication of the ninety Armenian orphan boys who had been brought to Canada during the years 1923–27. The story of its beginnings, its life during three years of publication,^[2] its struggles with church bureaucracy officials and its fight to defend itself against two branches of the federal government is an intriguing sidelight of Canadian history.

The brain-child of A. L. Alexanian, assistant superintendent of the Armenian Boys Farm Home in Georgetown, Ontario, [it] began publication in January 1926. Its contributors and co-workers were a number of the Armenian boys on the farm between the ages of eleven and fourteen, who did most of the writing, printing, collating and mailing to an eventual subscription list of two thousand, scattered in thirty-four countries. The little paper was a challenge for the boys, and at the same time informed both the Canadian and Armenian public of the operation of the only colony of young Armenians in Canada.

It was a very small publication as magazines go, fourteen to sixteen pages in length (8½ × 11 inches), printed in two columns. Its front cover boasted the monuments of the Armenian dream, the twin peaks of Mt. Ararat and Mt. Aragatz, with the sun blithely smiling between the peaks and a valley river flowing over the fertile plains of Ararat.^[3]

Of humble mien but slightly tongue-in-cheek boastfulness, *Ararat* became a unique means of self-expression for the boys, a vehicle to inform the many friends of the Georgetown Boys Farm Home of the happenings on the farm and the activities of the boys. It was also a very effective medium for acquiring greater skills in both Armenian and English, since much of the boys' writings were English translations from Armenian texts. As an auxiliary to formal instruction, writing for the *Ararat* helped the boys immensely in their use of English words, phrases and

All footnotes are by the compilers of this volume.

¹ First published in *Polyphony: The Bulletin of the Multicultural History Society of Ontario* 4, no. 1 (1982): 58–63. Republished here with the permission of the MHSO.

² The English-language *Ararat* was active from January 1926 through June 1927 and the Armenian-language *Ararat* was active from May 1926 through at least September 1929.

³ Apramian seems to have made a mistake here. Aragatz is an entirely separate mountain from Ararat.

sentence structure: but it also gave them a sense of pride and accomplishment in doing a project of their very own. Many of the boys' articles for the *Ararat* were reports on the day to day routine on the farm; reports that are now of historical significance in piecing together details of "the noble experiment" in Canadian immigration.

Whatever success *Ararat* was to enjoy during its three years was due to two Armenians, well-known at the time. As editor and founder, A. L. Alexanian had the duties of selecting and editing submissions, giving specific assignments for short articles or stories, arranging layout, typing, promoting subscriptions and looking after the business side of the operation. Most of these tasks were completed as extra-curricular duties. The financing and the basic policy decision-making were the self-imposed duties of L. Babayan, a wealthy Toronto rug merchant who was also on the home and farm committee of the Armenian Relief Association of Canada. He was a most generous supporter of *Ararat*, making many personal donations for the purchase of equipment: \$260 for a duplicating machine, \$160 for an Armenian typewriter, \$277.50 for a new Gestetner machine, donating prizes for a subscription contest and small monthly subsidies when subscriptions of \$1.00 per year were not sufficient to cover all expenses. Also assisting the original venture were the local office of the Remington Company, which donated several used typewriters, and Coated Papers of Georgetown with a gift of large quantities of paper stock.

Thus with the help of generous well-wishers, the paper was established, and a dozen Armenian lads found a new interest in their young lives. Their English translations, their choice of articles and their simple, concise vocabulary illustrated certain Armenian cultural subtleties—abiding interest in the land of their ancestors (the land of the Urartus with their symbol Mt. Ararat), their Christian heritage to which they clung despite centuries of oppression, their compassion for the needs and sufferings of others, their desire to help the more unfortunate, the punishment of evil and the rewarding of good, their prevailing interest in all the happenings on the farm as well as global concerns—all these are expressed directly or indirectly throughout the pages of the *Ararat*. To the displaced orphans of Georgetown and to the Canadian and Armenian subscribers to *Ararat*, the fifteen issues of the [English-language] paper served not only as a newsletter but also as a mirror of the Armenian soul.

True to the guidelines approved by the Immigration Department, the Canadianization of the boys was begun in 1925 by sending the older ones to work on other farms. By the summer of 1927, there were only about twenty boys left on the Georgetown farm. Mr. Alexanian could barely continue publication of the magazine. In his editorial of May–June 1927, he wrote:

Goodbye to the friends of Ararat. This is the last number of this little magazine which was printed by the Armenian Boys in care of the Armenian Relief Association of Canada. As all the older boys who used to write the articles for the paper are now placed on farms, and only a few of the smaller boys remain, it is hardly possible to carry on the work of publishing this magazine. Ararat has a great many Armenian readers who will find the "Armenian Ararat" very interesting, and which will be published by Mr. Alexanian, but will no longer represent the Armenian Relief Association of Canada.

True to this editorial, in Hamilton some months later, Mr. Alexanian began the publication of the Armenian *Ararat*, playing a significant role in the lives of the Georgetown boys once again, but also creating great difficulties for the publisher with the leading Protestant church in Canada, as well as two federal government departments.

Whereas the issues of the English *Ararat* had reflected the policies of the Armenian Relief Association of Canada, the Armenian *Ararat* espoused the aspirations of the Canadian Armenian communities—and specifically, that the ninety boys should not lose their mother tongue, nor forget their ancient culture, nor should they all necessarily become, or remain, farm hands to be lost in the Ontario hinterland. This policy was supported by the Armenian General Benevolent Union, which wrote in October 1926:

We trust you with the task of taking all necessary measures in order that the boys do not lose the links which tie them to their people, and do not be dispersed and lost for their community. ... After the unprecedented calamity which struck our people during the years 1915–1922, after the loss of nearly half of our population, we could not afford that these boys be lost for their community.

The thrust of its argument was indicated in an excerpt from the May–June issue of 1928:

From letters sent to us we understand that some of our Armenian orphan youth are already forgetting their Armenian language—especially, those boys who left the Georgetown Home early, and without their wishes were placed on farms. Among the letters, some unable to correspond with their relatives in other lands, have sent their correspondence to the offices of *Ararat* for translation. Four young Armenians were helped by this service. We shall suggest that all our Armenian youth put aside daily, one short period at their disposal for reading and writing in the Armenian language. With this end in view, we have already emphasized the usefulness of the little magazine we send to them, free, every month.

To officials of the Board of Evangelism and Social Service of the United Church of Canada, who had by now taken over the work and the obligations of the Armenian Relief Association of Canada, this editorial was seen as a presumptuous challenge to government policy. On July 20, 1928 they sent strong letters of protest to A. L. Joliffe of the Canadian Immigration Branch, accusing both A. L. Alexanian and L. Babayan of interference, and emphasizing the undesirable influence of the *Ararat* magazine on the youthful Georgetown boys.^[4] Two excerpts translated from Armenian were submitted as proof of their charges:

(from the March 1928 issue)

This paper is an independent periodical whose co-workers are young orphans scattered in various locations far away from other Armenians. Our aim is not to publish pieces of literary merit or classical literature, but to provide an open forum for our scattered remnants ... for them to be interested in the Armenian language, to be able to write in the same language and to live with Armenian aspirations.

⁴ These letters are in file 89616 (“Armenian Relief Fund”), volume 215, record group 76, Department of Employment and Immigration Fonds, Library and Archives Canada, Ottawa.

(from the April 1928 issue)

We desire that our orphans stay on as sons of the land, that they love the land and cultivate it. Farming is a most blessed and honourable occupation. But it is logical that those among our brothers who have individual gifts to advance and elevate themselves should not give way blindly to misleading circumstances. Use a little patience, will-power and mature judgement—take advantage of opportunities.

Having included the above translation from *Ararat*, the letter of protest from the church offices ended with this astounding paragraph:

I would take the liberty of making two suggestions: 1) That the Immigration Department make a strong representation to the proper authorities to have the *Ararat* suppressed. 2) That a pointed letter from the Immigration Department be sent to A. L. Alexanian of Hamilton, Editor of the *Ararat*, calling attention to the severeness of his position.

The finish to this inglorious affair was written on February 22, 1929 by F. C. Blair, new deputy minister of immigration, and addressed to L. J. Caboury, deputy postmaster general of Canada. It reads as follows:

I'm afraid there is very little can be found in the copies of *Ararat* that make translation worthwhile. ... In looking them over, I find that while the articles are written with the evident purpose of bringing the Armenian boys in Canada under the influence and control of certain influential Armenians in the country, the statements made against the organization which brought the Armenian boys into Canada with our consent are not in themselves at all harmful. ... I think perhaps the best thing to do is to let the matter drop until some further evidence of a more damaging character is secured.

Neither the Immigration nor the Post Office Departments made any further attempts to “suppress” the journal. *Ararat* continued publication for a few more months, after which, with diminishing interest on the part of the boys themselves and increasing business obligations for the paper's founder and publisher, the *Ararat* died a natural death, thus closing a colourful episode in the annals of ethnic journalism, and with it, an interesting vignette in Canadian social history. The fifteen issues of the English *Ararat* fortuitously preserved for posterity by H. Groh of Dominion Experimental Farms, Ottawa, and a like number^[5] of the Armenian *Ararat* were the sum total of the Armenian journalistic effort until many years later, when the Armenian Holy Trinity Church of Toronto was built, and the monthly publication *Nor Serount* (New Generation) became the official organ of the church and community.

Jack Apramian was a Georgetown Boy as well as the group's historian. Born in Akşehir in 1915, he arrived in Canada in 1923. After his training at the Armenian Boys' Farm Home, he worked on farms for several years and joined Alexanian's Oriental Rug Company in 1937. He enlisted in the Second World War but did not see service, married Araxie Charkoyan, and had a daughter and son. He owned Gemini Rug Dyers and Gemini Carpets in the 1960s and 1970s, reconnected with his mother in Soviet Armenia in 1962, and died in Hamilton in 1988.

⁵ In fact, at least 30 issues of the Armenian *Ararat* were published.

«Արարատ» ամսաթերթը՝ Բրիտանական Հիւսիսային Ամերիկայի հայկական միակ հրատարակությունը¹

Յակոբ Արրահամեան

Հակառակ անոր որ որոշ գանատացիներ երբեմն քննադատած են զանոնք, Գանատայի եկուոր փոքրամասնություններուն հրատարակությունները միշտ ալ նշանակալից ու գունաւորող դեր խաղացած են գանատական հասարակութեան զարգացման մէջ՝ պահպանելով տուեալ փոքրամասնութեան մշակութային բարքերը եւ բազմազանութիւն եւ համ ու հոտ աւելցնելով Գանատայի կեանքին ու մշակոյթին: Թերեւս գլխաւոր քննադատութիւնը այն եղած է, որ Հին աշխարհի քաղաքական հաշիւները եւ հակառակությունները երբեմն վառ կը պահուէին, իսկ վերջիններս յաճախ մարդիկը կը բաժնէին իրարաբախ խումբերու՝ տկարացնելով իրենց սեփական մշակութային ժառանգութիւնը յառաջմղելու անոնց ճիգերը եւ խոչընդոտելով գանատական հասարակութեան մէջ անոնց հեզասահ համարկումին:

Այսպիսի բացասական քննադատութիւն կարելի չէ արտայայտել «Արարատ» ամսաթերթին՝ 1923-1927 թուականներուն Գանատա բերուած իննսուն հայ որբ մանչուկներու պզտիկ հրատարակութեան մասին: Ամսաթերթին սկզբնաւորումին, հրատարակութեան երեք տարիներուն², եկեղեցական դիւանակալական պաշտօնեաներուն դէմ անոր կրօններուն եւ դաշնակցային կառավարութեան բազմաթիւ ճիւղերուն ընդդէմ ինքնապաշտպանական պայքարին պատմութիւնը Գանատայի պատմութեան հետաքրքրաշարժ մէկ էջն է:

Ճորճթաունի (Օնթարիօ) Հայորդիներու ազարակատան օգնական տնօրէն Ա. Ղ. Ալիքսանեանի միտքի արգասիք այս հանդէսը սկսաւ լոյս տեսնել 1926-ի յունուարին: Թերթին աշխատակիցները եւ յօդուածագիրները ազարակի հայ մանչերէն էին, 11-14 տարեկան տղաներ, որոնք գրելու, տպագրելու, կազմելու եւ երեսունչորս երկիրներու մէջ սփռուած ի վերջոյ երկու հազար բաժանորդագիրներուն ղրկելու աշխատանքին մեծ մասը կ'ընէին: Փոքրածաւալ թերթը մարտահրաւէր մըն էր տղոց համար. միաժամանակ թէ՛ գանատացի, թէ՛ հայ հանրութիւնը տեղեակ կը պահէր Գանատայի հայ պատանիներու միակ գաղութին գործունէութեան մասին:

Ամսաթերթերու առումով շատ փոքրածաւալ հրատարակութիւն մըն էր՝ տասնչորսէն տասնվեց երկսիւնակ էջնոց (էջը՝ 8½" × 11"): Շապիկը կը յոխորտար հայու երազանքի կոթողներով՝ Արարատ եւ Արագած լեռներուն զոյգ գագաթներով, կատարներուն միջեւ զուարթ ժպտացող արեւով եւ Արարատեան բերրի դաշտավայրին մէջէն հոսող հովտային գետով³:

Բոլոր ծանօթագրութիւնները հատորիս կազմողներունն են:

¹ Այս յօդուածը առաջին անգամ լոյս տեսած է «Multicultural History Society of Ontario»-ի պաշտօնաթերթը «Polyphony» հանդէսին մէջ՝ 4-րդ տարի, №1 (1982), էջ 58-63: Հոս թարգմանաբար կը վերահրատարակուի «MHSO»-ի արտօնութեամբ:

² Անգլերէն «Արարատ»-ը լոյս տեսած է յունուար 1926-էն յունիս 1927, իսկ հայերէնը՝ մայիս 1926-էն նուազագոյնը սեպտեմբեր 1929:

³ Կը թուի թէ Արրահամեանը վրիպակ մը ունի հոս: Արագածը եւ Արարատը լրիւ առանձին լեռներ են:

Համեստ տեսքով, բայց քիչ մը զաւելշտական գոռոզութեամբ «Արարատ»-ը դարձաւ մանչերուն համար ինքնարտայայտման եզակի միջոց մը, կրիչ մը՝ Ճորճթաունի Հայորդիներու ազարակատան բարեկամները տեղեակ պահելու ազարակին անցուդարձին եւ տղոց գործունէութեան մասին: Հանդէսը նաեւ շատ արդիւնաւետ միջոց մըն էր հմտանալու թէ՛ հայերէնի եւ թէ՛ անգլերէնի մէջ՝ տրուած ըլլալով որ տղոց գրածներուն մեծ մասը հայերէն գրութիւններու անգլերէն թարգմանութիւններ էին: Կանոնաւոր ուսուցումին որպէս օժանդակում՝ «Արարատ»-ի մէջ գրելը մեծապէս օգնեց տղոց անգլերէն բառերու, նախադասութիւններու եւ շարահիւսութեան կիրարկութեան մէջ. նաեւ տուաւ իրենց իսկապէս ինքնուրոյն նախագիծ մը իրագործելու հպարտութեան եւ նուաճումի զգացողութիւն: Մանչերուն յօդուածներէն շատերը ազարակին առօրեային մասին օրը-օրին տեղեկագիրեր էին, հաշուետուութիւններ, որոնք հիմա ի Գանատա ներգաղթի այս «ազնիւ փորձ»-ին մանրամասնութիւնները ի մի բերելու գործին համար պատմական կարեւորութիւն ունին:

Իր երեք տարուան հրատարակչական կեանքին ընթացքին «Արարատ»-ի վայելած յաջողութիւնները կը պարտինք երկու՝ այդ ժամանակ շատ յայտնի հայերու: Խմբագիր եւ հիմնադիր Ա. Ղ. Ալիքսանեանին պարտականութիւնը յանձնուած նիւթերը ընտրել եւ խմբագրելն էր, կարճ յօդուածներու կամ պատմութիւններու համար յստակ յանձնարարութիւններ տալը, թերթը էջադրելը, մեքենագրելը, բաժանորդագրութիւնը յառաջմղելը եւ նախաձեռնութեան նիւթական-դրամական մասին հետեւիլը: Այս աշխատանքներուն մեծ մասը իբրեւ արտահաստիքային պարտականութիւն կը կատարուէին: Նիւթականի ապահովումը եւ հիմնարար ընթացակարգային որոշումները առնելը Լ. Պապաեանին՝ ինքզինքին տուած պարտականութիւններն էին: Լ. Պապաեանը Թորոթոյէն գորգի հարուստ վաճառական մըն էր, որ նաեւ «Գանատայի հայանպաստ ընկերութեան» ազարակատան յանձնախումբին անդամ էր: «Արարատ»-ի շատ առատաձեռն զօրակցող մըն էր ան, որ անձնական բազում նուիրատուութիւններ կ'ընէր սարքաւորումներ գնելու համար՝ \$260 բազմագրող մեքենայի համար, \$160 հայերէն գրամեքենայի մը համար, \$277,50 նոր Կետթեթըր մեքենայի մը համար, բաժանորդագրութեան մրցումի մը մրցանակներու նուիրատուութիւն եւ ամսական մանր-մունր նուիրատուութիւններ, երբ \$1,00-ի տարեկան բաժանորդավճարները բաւարար չէին բոլոր ծախսերը հոգալու համար: Սկզբնական ձեռնարկութեան օժանդակած են նաեւ Ռեմինկլթըն ընկերութեան տեղւոյն գրասենեակը, որ բազմաթիւ գործածուած գրամեքենաներ նուիրած էր եւ «Coater Papers of Georgetown» ընկերութիւնը, որ մեծ քանակի թուղթի պաշարով մը ապահոված էր:

Եւ այսպէս, առատաձեռն բարեկամներու օգնութեամբ, թերթը հիմնադրուած էր, եւ տասնեակ մը հայ մանչեր իրենց մատաղ կեանքերուն մէջ նոր հետաքրքրութիւն մը գտած էին: Անգլերէնի իրենց ըրած թարգմանութիւնները, յօդուածներու իրենց ընտրութիւնը եւ իրենց պարզ, սեղմ բառապաշարը ի ցոյց կը դնէին հայկական որոշ նրբութիւններ՝ մնայուն հետաքրքրութիւն իրենց նախնեաց հողին հանդէպ (ուրարտացիներու հողը՝ խորհրդանիշ Արարատ լեռով), իրենց քրիստոնէական ժառանգութիւնը, որուն կառչած կը մնային հակառակ դարերու հալածանքներուն, այլոց կարիքներուն եւ տառապանքներուն հանդէպ կարեկցութիւնը, անելի թշուառներուն օգնելու ցանկութիւնը, չարին պատժուիլը եւ բարիին հատուցում ստանալը, ազարակին մէջ անցնող-դարձող ամեն ինչով տիրական հետաքրքրութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ աշխարհին վերաբերող խնդիրներ... այս բոլորը ուղղակի կամ անուղղակի կերպով

արտայայտուած են «Արարատ»-ի էջերուն մէջ: Ծորճթաունի՝ տեղահան եղած որբերուն եւ «Արարատ»-ի գանատացի թէ հայ բաժանորդներուն համար թերթին [անզերէն] տասնհինգ թիւերը ոչ միայն լրատու եղած են, այլ նաեւ հայկական հոգին արտացոլող հայելի:

Հաւատարիմ Ներգաղթի բաժանմունքին հաստատած ուղենիշերուն՝ այս մանչերուն գանատացիացունը սկիզբ առաւ 1925-ին՝ մեծ տղաքը այլ ազարակներ աշխատելու դրկելով: 1927-ի ամառը երբ եկաւ, Ծորճթաունի ազարակին մէջ միայն շուրջ քսան մանչ մնացած էր: Պրն. Ալիքսանեանը այլեւս չէր կրնար շարունակել ամսաթերթին հրատարակութիւնը: 1927-ի մայիս-յունիսի թիւի իր խմբագրականին մէջ ան կը գրէր.

Մնաք բարով, «Արարատ»-ի բարեկամներ: «Գանատայի հայանպաստ ընկերութեան» խնամքին տակ գտնուող հայորդիներուն կողմէ տպուած փոքրիկ մեր ամսաթերթին վերջին թիւն է այս: Տրուած ըլլալով որ տարիքով աւելի մեծ մանչերը, որոնք յօդուածներ կը գրէին թերթին համար, հիմա ազարակներու մէջ աշխատանքի տեղաւորուած են եւ միայն մի քանի պզտիկ տղաք մնացած են հոս, դժուար է այս ամսաթերթին հրատարակութիւնը շարունակելը: «Արարատ»-ը բազում հայ ընթերցողներ ունի, որոնք պիտի տեսնեն, որ հայերէն «Արարատ»-ը շատ հետաքրքրական է. ան պիտի հրատարակուի պրն. Ալիքսանեանին կողմէ, բայց այլեւս պիտի չներկայացնէ «Գանատայի հայանպաստ ընկերութիւն»-ը:

Հաւատարիմ խմբագրականին՝ պրն. Ալիքսանեանը մի քանի ամիս անց Համիլթընի մէջ սկսաւ հրատարակել հայերէն «Արարատ»-ը՝ անգամ մը եւս նշանակալից դեր խաղալով Ծորճթաունի տղոց կեանքին մէջ, բայց նաեւ հրատարակիչին համար մեծ բարդութիւններ ստեղծելով Գանատայի առաջատար բողոքական եկեղեցիին եւ դաշնակցային կառավարութեան երկու բաժանմունքներու հետ:

Մինչ անզերէն «Արարատ»-ի թիւերը «Գանատայի հայանպաստ ընկերութեան» քաղաքականութիւնը կ'արտացոլէին, հայերէն «Արարատ»-ը Գանատայի հայ համայնքներուն ձգտումները կը ջատագովէր. յատկապէս եւ որոշակիօրէն, որ իննսուն մանչերը պետք չէր որ մոռնային իրենց մայրենի լեզուն, ոչ ալ իրենց հնամենի մշակոյթը, ոչ ալ պետք է որ բոլորը անպայման դառնային կամ մնային Օնթարիոյի ամայութիւններուն մէջ կորսուելու դատապարտուած մշակներ: «Հայ բարեգործական ընդհանուր միութիւն»-ը զօրավիզ էր այս սկզբունքին. 1926-ի հոկտեմբերին ՀԲԸՄ-ը կը գրէր.

Ձեզի կը վստահինք, որ ձեռք առնէք անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպէսզի այս տղաքը չկորսնցնեն զիրենք իրենց ազգին կապող կապերը, չցրուին, եւ համայնքը չկորսնցնէ զիրենք: ... 1915-1922-ին մեր ժողովուրդը հարուածած աննախադէպ աղէտէն ետք, մեր ազգաբնակչութեան գրեթէ կէսին կորուստէն ետք, մենք մեզի չենք կրնար թոյլ տալ, որ այս տղաքը իրենց համայնքին համար կորսուին:

Իրենց փաստարկին միտք բանին բերուած է «Արարատ»-ի 1928-ի մայիս-յունիսի թիւին մէջ.

Մեզի հասած նամակներէն կը հասկնանք թէ մեր Հայորդիներէն ոմանք սկսած են տակաւ մոռնալ իրենց Հայերէնը, մանաւանդ անոնք որ կանուխէն ձգեցին Ծորճթաունի ազարակատունը եւ իրենց կամքէն անկախ՝ ազարակներ տեղաւորուեցան: Այս վերջիններէն ոմանք իրենց ազգականներուն հետ Հայերէն թղթակցութիւն ընելու անկարող՝ իրենց թղթակցութիւնները Արարատի խմբագրատունը կը դրկեն

թարգմանուելու համար: Չորս Հայորդիներ օգտուեցան այս ծառայութենէն: Մեր բոլոր Հայորդիներուն պիտի թելադրէինք օրական մէկ մէկ կարճ միջոց տրամադրել Հայերէն կարդալու եւ գրելու համար: Այս առթիւ մասնաւորաբար շեշտած ենք արդէն տղայոց դրկուած մեր շրջաբերականներուն մէջ:

Այդ պահին «Գանատայի հայանպաստ ընկերութեան» աշխատանքը եւ պարտաւորութիւնները ստանձնած «Գանատայի միացեալ եկեղեցւոյ» Աւետարանութեան եւ ընկերային ծառայութեան խորհուրդի պատասխանատուներուն պքին այս խմբագրականը կառավարութեան կարգերը մերժելու գոռոզ քայլ մըն էր: 20 յուլիս 1928-ին Խորհուրդը զօրաւոր բողոքագիրեր կը դրկէ գանատական Ներգաղթի բաժանմունքի պատասխանատուներէն Ա. Լ. Ճոլիֆին, որոնց մէջ կը մեղադրէ Ա. Ղ. Ալիքսանեանը եւ Լ. Պապաեանը միջամուխ ըլլալու մէջ եւ կը շեշտէ «Արարատ» ամսաթերթի անցանկալի ներգործութիւնը Ճորճթաունի մատղաշ տղոց վրայ⁴: Հայերէնէ անգլերէնի թարգմանուած երկու հատուած ալ կը ներկայացուի իբրեւ ամբաստանութիւնը հաստատող ապացոյց.

(1928-ի մարտի թիւէն)

Այս թերթը անկախ պարբերաթերթ մընէ, որուն աշխատակիցներն են Գանատայի գանազան կողմերը ցրուած եւ հայութենէ բոլորովին մէկուսացած դեռատի Հայորդիներ: Մեր նպատակը գրական գլուխ գործոցներ եւ կամ դասական կտորներ հրատարակել չէ՛ այլ մեր ազգին ցրուած բեկորներուն առջեւ պատեհութիւն մը բաց ձգել՝ Հայերէնով հետաքրքրուելու, զայն գրի առնելու եւ հայացի ներշնչումներ ապրելու համար:

(1928-ի ապրիլի թիւէն)

Այո, մենք կը բաղձանք որ մեր Հայորդիները մնան հողին զաւակը, սիրեն հողը եւ մշակեն զայն: Երկրագործութիւնը ամէն բանէ աւելի օրինուած եւ պատուաբեր զբաղում մըն է, բայց տրամաբանական է որ մեր եղբայրներէն անոնք, որոնք ինքնաշատուկ ձիւքեր ունին աւելի յառաջդիմելու եւ բարձրանալու, կուրօրէն չի յանձնուին խաբուսիկ պարագաներու, այլ, քիչ մը համբերութիւն, քիչ մը կամքի զօրութիւն եւ քիչ մըն ալ հասուն դատողութիւն գործածելով՝ պատեհութիւններէն օգտուին:

«Արարատ»-էն վերոյիշեալ հատուածներու թարգմանութեան կցած բողոքագիրը Եկեղեցիին պաշտօնեաները կ'եզրափակէին հետեւեալ ապշեցուցիչ պարբերութեամբ.

Մենք մեզի կ'արտօնենք երկու առաջարկ ներկայացնել. 1) որ Ներգաղթի բաժանմունքը ուժգին միջամտութիւն մը ընէ պատկան մարմիններուն քով, որպէսզի «Արարատ»-ի հրատարակութիւնը կասեցուի եւ 2) որ Ներգաղթի բաժանմունքին կողմէ կտրուկ նամակ մը յղուի համիլթընաբնակ Ա. Ղ. Ալիքսանեանին՝ «Արարատ»-ի խմբագիրին, վերջինիս ուշադրութիւնը հրաւիրելով իր վիճակի լրջութեան վրայ:

Այս անփառունակ խնդիրին եզրափակիչ արարը կը գրուի 22 փետրուար 1929-ին Ֆ. Չ. Պլէրի՝ Ներգաղթի նոր փոխնախարարին կողմէ, ուղղուած Լ. Ճ. Քապուրիին՝ Գանատայի թղթատարութեան ընդհանուր կառավարիչի տեղակալին: Բովանդակութիւնը այս էր.

⁴ Այս նամակները պահուած են գանատական պետական արխիւի հետեւեալ թղթածրարին մէջ. file 89616 («Armenian Relief Fund»), volume 215, record group 76, Department of Employment and Immigration Fonds, Library and Archives Canada, Օթթաուա:

Կարծես թե թարգմանության տաղտուկը արդարացնող շատ քիչ բան կարելի է գտնել «Արարատ»-ի թիւերուն մէջ: ... Չանոնք թերթելով՝ ես այն կարծիքին եմ որ, մինչ յօդուածները գրուած են Գանատա գտնուող տղաքը գանատաբնակ որոշ ազդեցիկ հայերու ազդեցութեան եւ վերահսկողութեան տակ բերելու բացայայտ նպատակով, մեր համաձայնութեամբ հայ տղաքը Գանատա բերած կազմակերպութեան դէմ եղած պնդումները ինքնին բնաւ վնասակար չեն: ... Կը կարծեմ որ թերեւս ամենալաւ բանը, որ կրնանք ընել, այս խնդիրով հիմա չգրադիլն է, մինչեւ աւելի կործանարար բնոյթի որեւէ ապացոյց ձեռք ձգուի:

Ո՛չ Ներգաղթի բաժանմունքը, ո՛չ ալ Թոթատարութեան բաժանմունքը ասկէ ետք քայլեր ձեռնարկեց ամսաթերթին հրատարակութիւնը «կասեցնելու»: «Արարատ»-ը մի քանի ամիս ալ շարունակեց լոյս տեսնել. անկէ ետք, տղոց իսկ կողմէ հետաքրքրութեան նուազումին եւ թերթին հիմնադիր հրատարակիչին վրայ գործարարական անող պարտաւորութիւններու բերումով, «Արարատ»-ը բնական մահով մահացաւ՝ այդպէսով աւարտելով ազգային փոքրամասնութիւններու յատուկ լրագրութեան տոմարներուն գունագեղ մէկ դրուագը եւ անոր հետ նաեւ փակելով Գանատայի ընկերային-հասարակական պատմութեան հետաքրքրական մէկ յարադէպին էջը: Օթթաուայի «Dominion Experimental Farms»-էն Հ. Կրոհի՝ սերունդներուն համար պատահաբար պահած անգլերէն «Արարատ»-ի տասնհինգ թիւերը եւ մօտաւորապէս նոյնքան⁵ թիւ կազմող հայերէն «Արարատ»-ները հանրագումարը կը կազմեն հայկական լրագրութեան ջանքերուն, մինչեւ այն ատեն երբ, բազում տարիներ ետք, շինուեցաւ Թորոնթոյի սուրբ Երրորդութեան հայաստանեայց առաքելական եկեղեցին եւ «Նոր սերունդ» ամենամսեայ հանդէսը դարձաւ եկեղեցիին եւ համայնքին պաշտօնաթերթը:

(Թարգմանութիւն՝ Ծաղիկ Ծահինեան-Արծրունի)

Յակոբ Աբրահամեանը Ճորճթաունի ազարակատան Հայորդիներէն մէկն էր, խումբին պատմաբանը: Ծնած էր Ազգէիր 1915-ին եւ Գանատա ժամանած 1923-ին: Հայորդիներու ազարակատան մէջ իր կազմաւորումէն ետք բազում տարիներ ազարակներու մէջ աշխատած է, սպա դարձած «Alexanian's Oriental Rug Company» ընկերութեան պաշտօնէայ 1937-ին: Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի օրերուն զինուորագրուած է, բայց չէ զօրակոչուած: Անուանացած է Արաքսի Չարքոյեանին հետ, ունեցած մէկ դուստր եւ մէկ որդի: 1960-1970-ականներուն տէրն էր «Gemini Rug Dyers» եւ «Gemini Carpets» ընկերութիւններուն: 1962-ին վերագտած է Խորհրդային Հայաստանի մէջ սարող իր մայրը եւ մահացած Համիլթօնի մէջ 1988-ին:

⁵ Իրականութեան մէջ հայերէն «Արարատ»-ի առնուազն 30 թիւ լոյս տեսած է:

The Armenian *Ararat Monthly*¹

Isabel Kaprielian-Churchill

One of the most important extracurricular activities of the Armenian boys at their farm/home near Georgetown was to publish the *Ararat* monthly newsletters. The Armenian edition of *Ararat* started publication in May 1926, a few months after the English edition saw the light of day in January 1926 and shortly after a donation of an Armenian typewriter from Levon Babayan, a Toronto businessman and an unfailing benefactor of the Georgetown project. Initially, the English- and Armenian-language editions were published at the farm/home under the direction and supervision of the papers' founder, Mr. Aris Alexanian, the boys' teacher.

Although a good measure of collaboration existed between the two editions, as a rule, they were not straightforward translations. This difference meant that Alexanian and the boys working on the *Ararat* took on a huge responsibility in putting out newsletters in two languages.

By mid-1927, most of the boys had been outplaced on farms in Ontario, making Alexanian's job as teacher at Georgetown more or less redundant; and he left the farm/home and returned to Hamilton. The last English issue was published in June 1927 at Georgetown, just prior to Alexanian's departure at the end of the school term. The Armenian *Ararat*, however, continued publication in Hamilton as Mr. Alexanian's "own enterprise for the service of the Armenian people."² Assisted by his wife, Marie (Mary), and from time to time, a visiting "boy," Alexanian continued publishing until 1929 with some financial support from the Canadian Armenian Union.

Altogether, the Corning Centre has miraculously gathered 30 Armenian issues published from 1926 to 1929. Even though the last issue in the Corning collection indicates that the monthly intended to continue publication, it is dated September 1929, an ominous month, coinciding with the beginning of the Great Depression. If later issues were indeed published, they will, hopefully, be found some day and added to the collection.

After mid-1927, the Armenian *Ararat* evolved into the organ of the boys' association, later named the Armenian Boys' Union of Canada.

This article will present a synopsis of the Armenian *Ararat* from four perspectives: the international scope, local news, the boys' initiatives, and other features.

The International Scope

When thousands of Armenian orphans were evacuated from Turkey in 1922–1924, they were dispersed in orphanages throughout the Middle East, Europe, Africa, and Canada, where they often published newsletters that were widely distributed, partly to raise funds, partly to strengthen

¹ I would like to thank Daniel Ohanian and the Corning Centre for giving me this opportunity to visit friends whom I knew in their later years as I was growing up in Hamilton. It has been a privilege to see them through the *Ararat*-scope, *when they were young*. I would also like to thank Prof. Alan Whitehorn for his invaluable insight and comments for this essay.

² Armenian edition, July–August 1927, 4.

the bonds of the vast Armenian diaspora, and partly to bolster the children's facility to read and write in their mother tongue. The Armenian *Ararat* was such an endeavour.

From *Ararat's* circulation, we get a sense of the extent of the post-Genocide diaspora. The newsletter was mailed to such places as the Melkonian Educational Institute in Cyprus, the Armenian Orphanage in Alexandropol / Leninakan / Gyumri in Soviet Armenia, the Armenian General Benevolent Union (AGBU) orphanage in Jerusalem, the Mesrobian Jemaran (school) in Bulgaria, the Mekhitarist monasteries in Venice, Italy, and Vienna, Austria, the AGBU offices in Paris, France, Egypt, and Cuba. *Ararat* also had subscribers in distant cities in Canada such as Halifax, Nova Scotia, Sherbrooke, Quebec, and Nelson, British Columbia, and in a number of states in the USA, including Michigan, New York, New Jersey, Pennsylvania, Massachusetts, Illinois, Minnesota, and California. The boys received encouragement from the Armenian American newspaper *Baikar*, which ran articles about the Georgetown project and about *Ararat*.

In these many ways, the activities and thoughts of the Georgetown boys were spread around the world to readers in at least 37 different countries, while at the same time the world entered the sphere of these survivor children on a farm nestled in southern Ontario.

Local News

Ararat offered a forum for the boys to write about their activities at their farm/home and their experiences on farms throughout southern Ontario. In addition, the newsletter provided a platform for information about the Armenian settlements in Canada. Under the heading "Canadian Armenian Life," local community news was published from Toronto, Hamilton, St. Catharines, Brantford, Galt, and Guelph. We read that St. Catharines boasted an Armenian population of 310 with 79 families and 97 children. Brantford also had a population of over 300 with 75 families. Hamilton had 239 Armenians including 76 families and 82 children. By contrast, fewer than 100 Armenians had settled in Toronto.

At the time, a number of organizations enlisted the support of immigrants, such as those founded before the 1920s, like the Armenian Red Cross, a women's charitable organization,³ and two political parties: the Armenian Revolutionary Federation (Tashnags) and the Social Democrat Hunchakian Organization (Hunchaks), with chapters in various cities. New initiatives, like the Canadian Armenian Union and a branch of the Armenian General Benevolent Union⁴ attracted newcomers in Toronto. Meanwhile, in Hamilton, a new Library Society took on the challenge of teaching children the Armenian language and of fostering Armenian culture. After a successful fundraising campaign, the Society reopened the doors to an Armenian language supplementary school in early 1928. The newly formed Armenian Young People's Associations were active in social and cultural affairs; and, as a means of strengthening inter-community relations, efforts were underway to amalgamate the various associations into one unified group.

³ The Armenian Red Cross, founded in 1910, carries on its charitable work to this day under the name of the Armenian Relief Society (ARS).

⁴ The Armenian General Benevolent Union (AGBU) was founded in Cairo, Egypt, in 1906 and it too continues its multifaceted philanthropic work around the world.

Armenian cultural activities brought great excitement and joy to the communities. Immigrants in various towns staged plays, engaged in debates, invited lecturers, and organized concerts with singing, instrumental music, and recitations. Armenian food was served at many of these functions and music, provided by a violinist, gave everyone, young and old, men, women, and children, the chance to join together in the fun of the circle dances.

With pride, Armenians took their culture to the Canadian public. In the June 1927 issue, we are informed that the Toronto Armenian choir under the direction of Mr. Yervant Selyan performed at an international choir concert sponsored by the Masonic Order of the Eastern Star.

From the various local accounts, we learn the names of leaders in different communities. In Hamilton, for instance, we see the early dominance in community life of the Mooradian-Melkonian families.⁵

Aside from local news, *Ararat* also published stories, letters, and articles by community residents. Zareh Bedoukian, who was not a Georgetown boy but the son of Mrs. Serpouhi Bedoukian, the house mother at the farm/home, published a short story about Christmas Eve. Similarly, Varteres Nahabedian, a Fegan's boy,⁶ submitted a short story translated from the English; and his brother Hesou, also a Fegan's boy, described his placement on a farm near Maple and his friendly relationship with other Armenian farm boys in the area. We are given a glimpse of the warm brotherly affection shared by these survivor boys from Hesou's account of a Christmas visit by his brother, accompanied by Avedis (Frank) Ozanian, Hovannes (John) Soghigian, Ardashes Papazian, and Kachazoun Baronvartian, all Fegan's boys.

As a platform for news and expression, *Ararat* was vital because no other Armenian Canadian newspaper existed at the time. Most of the newspapers read by Armenian Canadians were published in the United States or overseas. Now and then, settlers in Canada sent news items to Armenian American newspapers, such as *Hairenik*, *Yeridassart Haiastan*, *Haiastani Gotchnag*, or *Baikar*, or they mimeographed information sheets and distributed them locally, often by hand. The Armenian *Ararat* was the only locally published Armenian language newspaper during the 1920s, a crucial period of settlement and rehabilitation for Armenian refugees.

⁵ From their home village of Arek (present-day Eskikavak), in the kaza or county of Keghi, in the province of Erzerum, members of these families migrated to the city of Erzerum and to Cairo, Egypt, then made the great trans-Atlantic journey to Brantford and Hamilton, Ontario.

⁶ The Armenian Relief Association of Canada sponsored 109 boys who had survived the Genocide to come to Canada. After a stay at the farm/home near Georgetown, they were sent out to farms as foster children or as indentured farm labourers. The Association, along with its successor, the United Church of Canada, also brought in 38 girls and young women as potential domestic servants. They worked mostly in Toronto. Another 14 survivor boys were sponsored to Canada by Mr. Fegan's Homes, also as farm workers. These boys had initially been sent to England from the island of Corfu by the Armenian Refugees (Lord Mayor's) Fund based in London, England. After about two years, the Fegan's organization arranged for their entry to Canada. On the whole, they were older than the Georgetown children and were sent out directly as farm labourers, usually for a period of two years. Unlike the Georgetown boys, the Fegan's youngsters were committed to repay their emigration costs of about \$50.

The pages of *Ararat* bear witness as an archive of how survivors, immigrants to a strange land, began to set down roots and to build and strengthen the relationships of Armenian community life in the diaspora with social, political, cultural, charitable, intellectual, and educational endeavours and with specific associations to involve women and young people.

At the same time, local residents did not forget their compatriots in need abroad. When an earthquake struck Armenia, the fundraising campaign among Armenians and non-Armenians raised almost \$600.

The Boys' Initiatives

Originally, the principal purpose of *Ararat* was educational. It was intended to teach the boys to read and write their mother tongue, to nurture their Armenian and Canadian heritages, and to help maintain and reinforce the values the children were taught.

The boys worked hard to publish *Ararat* and took great pride in its publication. Initially the boys ran off 50 copies, charging \$1 for a year's subscription (ten issues); but this twenty-or-so page student newsletter became so popular and successful that its circulation ultimately reached over 2,000 and the price was raised to \$1.25.

In the early period of the Armenian *Ararat*, boys who had had a good basic education in Armenian before coming to Canada undertook the work, including Hagop Hagopian, Mampre Shirinian, Onnig Shangaian, Armenag Kouyoumdjian, and Haigaz Mesrobian. They gradually brought in younger boys, like Hagop Aprahamian (Jack Apramian), Krikor Aznavorian, Aghavart (Art) Avedissian, and Kegham Babigian (George Mooradian). In this way, the younger ones were able to manage affairs when the older boys were dispersed to farms hither and yon.

As a matter of honour, the boys often added their place of birth after their signature at the end of an article they had authored. Thus, Krikor Jerahian's signature was accompanied by his birthplace—Adapazarı (located near Constantinople / Istanbul).

The boys contributed short fictional stories, usually with a moral or humorous theme, fables, translations, poems, accounts of Armenian history, and essays about pertinent topics, expressing their opinions or impressions. They delighted in writing about activities at their farm/home, such as their justice system and court; their farm work, like their dairy and their poultry; their Junior Red Cross chapter; and their concerts performed in many cities. Hagop Hagopian wrote about religious practices at the farm/home and submitted another article describing the boys' celebration of Armenian Independence Day, May 28. Mampre Shirinian contributed an account of their memorial service of the Genocide on April 24. On these solemn occasions, the boys gave equal place to "Mer Hairenik" (Our Fatherland), the Armenian national anthem, and to "Oh! Canada"; to "God Save the King" and "Haratch Nahadag" (Onward, Immortals of the Martyred Race), a patriotic Armenian marching song. In another article, Mampre described their highly successful concert tour in Detroit, Michigan. In his turn, Onnig Shangaian, following a trip to Hamilton, expressed concern that because the young generation of Armenian Canadians preferred to speak English, they would soon forget their mother tongue.

The "boys" encouraged their "brothers" placed on farms far from Georgetown to submit essays and stories, and regularly published these works. In the January 1928 issue we read two

interesting pieces from Jarvis, Ontario: Armenag Kouyoumdjian's story entitled "Clever Bedros" and Arshavir Bezazian's thoughtful essay about discipline and order.

These various contributions helped the boys write and read their home language. No doubt, Alexanian edited the most glaring spelling and grammatical errors. Because acquiring Armenian language textbooks and readers during the 1920s was extremely problematic, *Ararat* often served as a reader for the boys.

The youngsters always thanked their subscribers and supporters. They were especially grateful for the reception they received and the hospitality they enjoyed among Armenians and non-Armenians during their visits to different towns and communities.

To increase circulation, the boys appealed to their readers to advertise their publication; and they organized a competition for the person who could garner the most new subscribers. Mr. Khoren Zadourian of Detroit, Michigan, won with 83 new subscribers and was awarded a rug, donated by Levon Babayan, as his prize.

As resourceful as ever, they planned a literary contest for all Armenian Canadian young people, calling for short stories and translations and offering prizes for the best ones.

The youngsters were entrepreneurial in raising money for their farm/home. In addition to staging concerts in various cities, they sold copies of a calendar and a song book they produced.

In January 1928 the farm property and responsibility for the boys to the age of 18 was transferred from the group that had brought the boys to Canada, the Armenian Relief Association of Canada, to the United Church of Canada. Shortly afterwards, all boys remaining at the Georgetown farm/home were sent away to farms and the Georgetown property was converted to a home for unwed mothers.

This dispersal added another goal for *Ararat*: linkage. *Ararat* proudly carried "The World of Our Armenian Boys." Under this heading, it published news about the boys' placements and address changes so they could communicate with each other, a very important link for youngsters who were often isolated in small Ontario farms and hamlets. For this scattered fragment of the Armenian diaspora, *Ararat* also provided a learning tool. Their monthly copies, sent free of charge, enabled the youngsters to read the latest news, to stay connected with each other, to be entertained by the stories, and to improve their language facility, all at the same time.

Ararat was also a link between the boys and their teacher, Aris Alexanian, who acted both as a big brother and a mentor, a vital bond for orphan boys. As a case in point, Alexanian counselled them in his editorials and in personal meetings to pursue as much formal schooling as possible. In the final edition of *Ararat* in the Corning collection, Alexanian appeals to Armenians everywhere to contribute to the children's special fund to help cover their expenses to attend high school.

The newspaper also linked the youngsters with their Armenian roots. In this relationship, Alexanian played a dual role, for not only did he urge the boys to embrace their Armenian heritage, but he also advocated on their behalf among Armenians far and wide. In one of his articles, he stated what every Armenian adult knew: "These boys are Armenia."

Repeatedly, he stressed the importance of *Ararat* as a link between the boys and their Armenian identity and called on Armenians for their generous support of the newspaper. While

he recognized the necessity of integrating into Canadian life and promoted loyalty to and respect for the new homeland, he was passionate about keeping these surviving lambs within the Armenian fold.⁷

While the boys kept in touch with each other through the *Ararat Monthly*, they also connected with one another through their Georgetown boys' association. The penultimate edition of *Ararat* in the Corning collection, dated April 1929, deals primarily with the Armenian Boys' Union of Canada. A short history of the boys' union is followed by the organization's constitution. An account of the proceedings of a conference then lists the slate of newly elected officers.

The stage was now set for the boys to begin a new decade, to venture forth as they reached the age of maturity, and to network with each other through their own newsletter and association.

Other Features

Like all Armenian newspapers, the Armenian *Ararat* was a means of searching for relatives, as so many families had been destroyed and fragmented during the war and Genocide. We read, for instance, that relatives in Egypt and France were searching for Aram Sakaian, aged 20, the son of Krikor, from Adapazarı, Turkey.

Ararat also announced weddings, births, baptisms, and deaths. We read there about the untimely death from tuberculosis of young Hovhanes Derderian, the first Georgetown boy to die.

In addition, *Ararat* published letters to the editor from the boys and from subscribers. Onnig Shangaian, outplaced in Vineland, wrote that he was only 7 miles from St. Catharines and he could not wait to visit the Armenian community in that city. In the May 1927 issue, Mr. Toros S. Azadian, chairman of the Educational Board in Constantinople / Istanbul, wrote that he reads the *Ararat* with great interest and pleasure. He commended Alexanian on his work with the boys, on the publication of their newsletter, and on their staunch Armenian spirit.

Let me conclude this short overview with a quotation: "Imagine: for 100 Armenian youth ranging in age from 10 to 17, this newsletter is the only link between us and the Armenian world. Dispersed among Canadian farms, we live far from Armenians. From month to month we can't wait for our *Ararat*."⁸

Isabel Kaprielian-Churchill was born in Hamilton. As a long-time Ontarian and historian, she has known and interviewed many of the people who appeared in the pages of the Ararat monthlies. She is the author of Like Our Mountains: A History of Armenians in Canada, Sisters of Mercy and Survival: Armenian Nurses, 1900–1930, and the forthcoming The Georgetown Boys: Genocide, Orphans, and Canadian Humanitarianism, as well as editor of Polyphony: Armenians in Ontario. Kaprielian-Churchill is Professor Emeritus in history at California State University Fresno.

⁷ As I can personally attest, Alexanian's determination was expressed not only in words but also in action. He hired Georgetown and Fegan's boys in his rug business and offered them an Armenian environment.

⁸ Armenian edition, June 1927, 13.

Հայերեն «Արարատ» ամսաթերթը¹

Չապել Գաբրիելեան-Չրչիլ

Ճորճթաունի մօտակայ իրենց ազարակատան մէջ հայ տղոց ամենէն կարեւոր արտա-
ուսումնական զբաղումներէն մէկը «Արարատ» պաշտօնաթերթին ամենամսեայ հրատարա-
կումն էր: «Արարատ»-ի հայալեզու տարբերակը սկիզբ կ'առնէ 1926-ի մայիսին՝ անգլերէն
«Արարատ»-ին յունուար 1926-ին լոյս տեսնելու սկսելէն մի քանի ամիս ետք եւ Լեւոն
Պապատեանին կողմէ հայերէն գրամեքենայի մը նուիրատուութենէն քիչ անց: Լեւոն Պապատեանը
թորոնթոյաբնակ գործարար մըն էր եւ Ճորճթաունի նախագիծին անսասան բարերարներէն
մէկը: Սկզբնական շրջանին անգլերէն եւ հայերէն լեզուներով պաշտօնաթերթերը լոյս կը
տեսնէին ազարակատան մէջ, հանդէսներուն հիմնադիր եւ տղոց ուսուցիչ պրն. Արիս
Ալիքսանեանի տնօրինութեամբ եւ անոր հսկողութեան տակ:

Թէեւ համագործակցութեան որոշ չափ մը գոյութիւն ունէր երկու լեզուներով հրատարա-
կութիւններուն միջեւ, որպէս կանոն մէկը միւսին ուղղակի թարգմանութիւնը չէր: Այս տարբեր-
ութիւնը կը նշանակէր, որ Ալիքսանեանը եւ «Արարատ»-ին վրայ աշխատող տղաքը հսկայ
պատասխանատուութեան տակ կը մտնէին՝ պաշտօնաթերթերը երկու լեզուով հրատարակելով:

1927-ի ամառը տղոց մեծ մասը աշխատանքի տեղաւորուած էին Օնթարիոյի ազարակ-
ներուն մէջ՝ Ճորճթաունի մէջ Ալիքսանեանի ուսուցչական գործը քիչ թէ շատ աւելորդ
դարձնելով. Ալիքսանեանը կը ձգէ ազարակատունը եւ կը վերադառնայ Համիլթըն: Անգլերէն
վերջին թիւը լոյս կը տեսնէ Ճորճթաունի մէջ 1927-ի յունիսին՝ ուսումնական տարեշրջանին
աւարտին եւ Ալիքսանեանին մեկնումէն անմիջապէս առաջ: Հայերէն «Արարատ»-ը, սակայն, կը
շարունակէ լոյս տեսնել Համիլթընի մէջ որպէս պրն. Ալիքսանեանին «անձնական նախաձեռնու-
թիւնը ի բարօրութիւն հայ ժողովուրդին»: Իր կնոջ՝ Մարիին եւ ատեն-ատեն այցելու «տղու» մը
օգնութեամբ Ալիքսանեանը կը շարունակէ «Արարատ»-ի հրատարակութիւնը մինչեւ 1929՝ նիւթ-
ական որոշ աջակցութեամբ «Գանատահայ միութեան» կողմէ:

Քորնիկ կեղրոնը հրաշքով հաւաքած է 1926-էն 1929-ի միջեւ լոյս տեսած հայալեզու
«Արարատ»-ի հանրագումար 30 թիւ: Թէեւ Քորնիկ կեղրոնին հաւաքածոյին ունեցած վերջին
թիւին մէջ նշուած է, որ ամսագիրը պիտի շարունակէ լոյս տեսնել, այս թիւը սեպտեմբեր 1929
թուակիր է, չարագուշակ ամիս մը, որ կը համընկնի Մեծ ճգնաժամին սկիզբին հետ: Ատկէ ետք
էթէ իրօք լոյս տեսած թիւեր կան, կը յուսանք որ օր մը պիտի գտնուին եւ աւելցուին Կեղրոնին
հաւաքածոյին:

1927-ի ամառէն ետք հայերէն «Արարատ»-ը վերանեցաւ տղոց ընկերակցութեան պաշ-
տօնաթերթին, իսկ ընկերակցութիւնը աւելի ուշ պիտի կոչուէր «Գանատայի Հայրդիներու
միութիւն»:

¹ Կ'ուզեմ շնորհակալութիւն յայտնել Տանիէլ Օհանեանին եւ Քորնիկ կեղրոնին, որ այս առիթը տուին ինձի
այցելելու բարեկամներու, որոնց հետ ծանօթ էի իրենց մեծ տարիքին, երբ ես պզտիկ աղջիկ էի Համիլթընի
մէջ: Առանձնաշնորհ մըն էր զանոնք տեսնելը «Արարատ»-ի դիտակով երբ իրենք երիտասարդ էին:

Այս յօդուածը հայերէն «Արարատ»-ի ամփոփ տեղեկագիր մը կը ներկայացնէ չորս տեսանկիւնէ՝ միջազգային տարողութիւնը, տեղական լուրերը, տոոց նախաձեռնութիւնները եւ այլ երեւոյթներ:

Միջազգային տարողութիւնը

Երբ հազարաւոր հայ որբեր Թուրքիայէն դուրս բերուեցան 1922-1924 թուականներուն, անոնք ցրուեցան Միջին Արեւելք, Եւրոպա, Ափրիկէ եւ Գանատա սփռուած որբանոցներու մէջ. այս հաստատութիւններուն մէջ որբերը յաճախ հրատարակած են պաշտօնաթերթեր, որոնք լայն աշխարհագրութեամբ լսարան ունէին՝ մասամբ հանգանակութեան նպատակով, մասամբ ընդարձակ Սփիւռքի տարածքին հայերուն միջեւ կապերը ամրապնդելու, մասամբ ալ պգտիկներուն՝ իրենց մայրենի լեզուն կարդալու եւ գրելու հմտութիւնը ամրապնդելու համար: Հայերէն «Արարատ»-ը այսպիսի նախաձեռնութիւն մըն էր:

«Արարատ»-ի շրջանառութեան աշխարհագրութենէն զաղափար մը կը կազմենք յետ Եղեռնեան հայկական Սփիւռքի տարողութեան մասին: Պաշտօնաթերթը կը դրկուէր, օրինակ, Կիպրոսի «Մելգոնեան կրթական հաստատութիւն», Խորհրդային Հայաստան՝ Ալեքսանդրապոլ / Լենինական / Գիւմրիի «Հայկական որբանոց», «Հայ բարեգործական ընդհանուր միութեան» (ՀԲԸՄ) Երուսաղէմի որբանոց, Պուլկարիոյ «Մեսրոպեան ճեմարան», Միխիթարեան միաբանութեան Վենետիկի (Իտալիա) եւ Վիեննայի (Աւստրիա) մայրավանքեր, ՀԲԸՄ-ի Փարիզի գրասենեակ (Ֆրանսա), Եգիպտոս եւ Քուպա: «Արարատ»-ը բաժանորդներ ուներ Գանատայի հեռաւոր քաղաքներու մէջ, օրինակ՝ Հալիֆաքս (Նովա Սքոշիա), Շերպրուք (Քեպէզ), Նելսըն (Պրիթիշ Գոլոմպիա) եւ շարք մը ԱՄՆ նահանգներու մէջ, որոնց շարքին՝ Միչիկըն, Նիւ Եորք, Նիւ Ճըրզի, Փենսիլվանիա, Մասաչուսէց, Իլինոյ, Մինեսոթա եւ Քալիֆորնիա: Տղաքը քաջալերանքի արժանացած էին ԱՄՆ լոյս տեսնող «Պայքար» հայկական թերթին կողմէ, որ ճորճթաւունի նախագիծին եւ «Արարատ»-ի մասին յօդուածներ կը տպէր:

Այս բազմաթիւ ձեւերով ճորճթաւունի տոոց մտածումները եւ գործունէութեան մասին լուրերը կը սփռուէին աշխարհով մէկ՝ առնուազն 37 տարբեր երկիրներ սպրող ընթերցողներու, եւ միաժամանակ աշխարհը կը մտնէր Յեղասպանութենէն վերապրած ու հարաւային Օնթարիոյի մէկ ազարակին մէջ ծուարած այս մանուկներուն մտադորտին մէջ:

Տեղական լուրեր

«Արարատ»-ը հարթակ մը կ'ընծայէր տոոց գրելու ազարակատունէն ներս իրենց ըրածներուն մասին եւ ամբողջ հարաւային Օնթարիոյի տարածքին ազարակներու մէջ իրենց ապրած փորձառութեան մասին: Ասկէ զատ, թերթը նաեւ տեղեկատուական հարթակ մըն էր Գանատայի հայ գաղթօճախներուն մասին: «Գանատահայ կեանք» խորագիրին տակ համայնքային լուրեր կը հրապարակուէին Թորոնթոյէն, Համիլթընէն, Մէնթ Գաթրինգէն, Պրանթֆրտէն, Կալթէն եւ Կուէլֆէն: Կը կարդանք, օրինակ, որ Մէնթ Գաթրինգը կը հպարտանար իր 310 շունչ հաշուով հայ բնակչութեամբ՝ 79 ընտանիքով եւ 97 մանուկներով: Պրանթֆրտն ալ ուներ 300 շունչէն աւելի հայ բնակչութիւն՝ 75 ընտանիքով: Համիլթընը 239 հայ բնակիչ կը հաշուէր՝ 76 ընտանիք, 82 մանուկ: Ասոր կը հակադրուի Թորոնթօ հաստատուած հայերու թիւը, որ 100 շունչէն աւելի քիչ էր:

Այդ օրերուն շարք մը կազմակերպություններ Գանատա ներգաղթող հայերուն մասնակցութիւնը կը վայելէին, ինչպէս օրինակ 1920-էն առաջ հիմնուած «Հայ կարմիր խաչ»-ը՝ կանացի բարեսիրական կազմակերպութիւն մը² եւ երկու քաղաքական կուսակցութիւն՝ «Հայ յեղափոխական դաշնակցութիւն»-ը (Դաշնակներ) եւ «Սոցիալ դեմոկրատական հնչակեան կուսակցութիւն»-ը (Հնչակներ), որոնք տարբեր քաղաքներու մէջ մասնաճիւղեր ունէին: Նոր նախաձեռնութիւններ, օրինակ «Գանատահայ միութիւն»-ը եւ «Հայ բարեգործական ընդհանուր միութեան»³ տեղւոյն մասնաճիւղը թորոնթոյաբնակ նորեկներ դէպի իրենց կը հրապուրէին: Նոյն ընթացքին Համիլթընի մէջ նոր «Ազգային գրադարանի վարչութիւն»-ը ստանձնած էր մանուկներուն հայերէն սորվեցնելու եւ հայ մշակոյթը յառաջմղելու մարտահրաւերները: Դրամահաւաքի յաջող հանգանակութենէ մը ետք, Վարչութիւնը 1928-ի սկիզբը կը վերաբանայ հայերէնի երեկոյեան դպրոցին դռները: Նորաստեղծ «Հայ երիտասարդաց միութիւն»-ներն ալ գործունեայ էին ընկերային-հասարակական եւ մշակութային գործերու մէջ. եւ, միջհամայնքային կապերը զօրացնելու որպէս միջոց, ջանքեր մեկնարկուած էին այս միութիւնները մէկ եւ միացեալ խումբի մը մէջ իրարու զօդելու:

Հայկական մշակութային ձեռնարկները եւ գործունէութիւնը մեծ ոգեւորութիւն եւ ուրախութիւն կը բերէին համայնքներուն: Տարբեր քաղաքներու ներգաղթեալները ներկայացումներ կը բեմադրէին, բանավիճական ժողովներու կը մասնակցէին, բանախօսներ կը հրաւիրէին եւ երգ, երաժշտութիւն ու ասմունք ներառող հանդեսներ կը կազմակերպէին: Այս ձեռնարկներէն շատերուն հայկական ճաշեր կը մատուցուէին եւ երաժշտութիւնը, ջութակահարի մը կատարումով, բոլորին՝ մանուկ թէ մեծ, այր թէ կին, կու տար միասին ուրախ շուրջպար բռնելու առիթը:

Հայերը հպարտութեամբ իրենց մշակոյթը կը ներկայացնէին գանատացի հանրութեան: 1927-ի յունիսի թիւէն կ'իմանանք, որ Թորոնթոյի հայկական երգչախումբը, պարոն Երուանդ Սըլիեանի խմբավարութեամբ, մասնակցած է խմբերգային արուեստի միջազգային համերգի մը, որուն հովանաւորը «Արեւելեան աստղի ազատ-որմնադիրներու միաբանութիւն»-ն էր:

Տեղական այլազան պատումներէ տարբեր համայնքներու առաջնորդներու անուններ կ'իմանանք: Համիլթընի մէջ, օրինակի համար, սկիզբէն իսկ կ'արձանագրուի Մուրատեան-Մելքոնեան ընտանիքներուն տիրական ներկայութիւնը⁴:

Տեղական յուրերու կողքին «Արարատ»-ը նաեւ պատմութիւններ կը տպէր, նամակներ եւ համայնքի բնակիչներուն կողմէ գրուած յօդուածներ: Չարեհ Պտուկեանը, որ Ճորճթաունի հայորդի մը չէր, այլ ազարակատան «մայրիկ» տկն. Սրբուհի Պտուկեանին որդին, «Կաղանդի գիշերը» պատմուածքը հրապարակած է: Նոյն ձեւով ալ Վարդերես Նահապետեանը՝ «Ֆիկընեան

² 1910-ին հիմնուած «Հայ կարմիր խաչ»-ը այսօր ալ կը շարունակէ իր բարեսիրական գործունէութիւնը «Հայ օգնութեան միութիւն» (ՀՕՄ) անուան տակ:

³ «Հայ բարեգործական ընդհանուր միութիւն»-ը (ՀԲԸՄ) հիմնուած է Գահիրէ (Եգիպտոս) 1906-ին: Ան ալ մինչեւ այսօր կը շարունակէ աշխարհասփիւռ իր բազմաբնոյթ մարդասիրական գործունէութիւնը:

⁴ Այս ընտանիքներուն անդամները Էրզրումի նահանգի Քղի գաւառակի (կամ «քազա»-ի) իրենց հայրենի Առեք գիւղէն (այսօր Էսքիքաւաք կոչուող) գաղթած էին Էրզրում քաղաք, յետոյ Գահիրէ (Եգիպտոս), ապա Ատլանտեանը կտրելու մեծ ճամբորդութիւնը ընելով հասած Պրանթֆրդ եւ Համիլթըն (Օնթարիօ):

տղայ»⁵ մը, անգլերէնէ թարգմանուած պատմուածք մը յանձնած է տպագրութեան, իսկ իր եղբայրը՝ Յետուն, որ նոյնպէս ֆիլըմեան տղայ մըն էր, նկարագրած է Մեյփըրլին մօտակայ ազարակի մը մէջ իր աշխատանքի տեղաւորուիլը եւ իր ընկերական յարաբերութիւնները այդ շրջանի հայ տղոց հետ: Յեղասպանութենէն վերապրած այս տղոց իրարու հանդէպ ունեցած եղբայրական ջերմ գորովին մասին նշոյլ մը կ'իմանանք Յետուի պատմածէն, թէ ինչպէս սուրբ Ծնունդին իրեն այցելած է եղբայրը, որուն կ'ընկերանային Աւետիս (Փրենք) Օգանեանը, Յովհաննէս (Ճոն) Սողիկեանը, Արտաշէս Փափագեանը եւ Քաջազուն Պարոնվարդեանը. բոլորն ալ ֆիլըմեան տղաք էին:

Որպէս լուրերու եւ արտայայտման հարթակ՝ «Արարատ»-ը կենսական էր, որովհետեւ այդ օրերուն գանատահայ ուրիշ ոչ մէկ թերթ գոյութիւն ունէր: Գանատահայերու կարդացած լրագիրներուն մեծ մասը արտասահման լոյս կը տեսնէին՝ կամ ԱՄՆ կամ Միջին Արեւելք: Երբեմն-երբեմն Գանատա հաստատուած հայերը լրատու յօդուածներ կը դրկէին ամերիկահայ թերթերու, օրինակ «Հայրենիք»-ին, «Երիտասարդ Հայաստան»-ին, «Հայաստանի կոչնակ»-ին կամ «Պայքար»-ին, կամ ալ տեղեկատուական թերթիկներ կը պատճենահանէին եւ իրենց համայնքին մէջ կը ցրէին, յաճախ առձեռն բաժնետլով: Հայերէն «Արարատ»-ը տեղւոյն վրայ հրատարակուող միակ հայպետու լրագիրն էր 1920-ականներուն, իսկ այդ թուականները վերահաստատուելու եւ վերականգնումի վճռորոշ ժամանակաշրջան մըն էին հայ գաղթականներուն համար:

«Արարատ»-ի էջերը որպէս արխիւ վկայութիւն են այն մասին, թէ ինչպէս վերապրողները, օտար երկիր գաղթականները սկսան ընկերային-հասարակական, քաղաքական, մշակութային, բարեսիրական, մտաւոր եւ կրթական նախաձեռնութիւններով ու կիները եւ երիտասարդները ներգրաւելու ուղղուած յատուկ միութիւններով Սփիւռքի մէջ հիմքերը դնել հայ համայնքային կեանքի յարաբերութիւններուն, կառուցել եւ ամրացնել զանոնք:

Միեւնոյն ատեն տեղի ապրողները չնոռցան կարիքի մէջ գտնուող արտասահմանի իրենց հայրենակիցները: Երբ 1926-ին երկրաշարժ եղաւ Հայաստանի մէջ, հայերէ թէ ոչ հայերէ կատարուած հանգանակութեան արշաւը գրեթէ \$600 գոյացուց:

⁵ «Գանատայի հայանպաստ ընկերութիւն»-ը հովանաւոր եղած է, որ Յեղասպանութենէն փրկուած 109 մանչեր գան Գանատա: Ճորճթաունին մօտակայ ազարակատան մէջ որոշ ատեն մը ապրելէ ետք, անոնք ազարակներ դրկուած են որպէս խնամակալութեան առնուած պզտիկներ կամ որպէս վճարովի պայմանաւորուածութեամբ աշխատող մշակներ: Կազմակերպութիւնը եւ իր իրաւայաջորդ «Գանատայի միացեալ եկեղեցի»-ն նաեւ 38 աղջիկ եւ մանկամարդուի բերած է Գանատա՝ որպէսզի սպասուիի գործ ընեն: Վերջիններս գլխաւորաբար Թորոնթօ կ'աշխատէին:

Յեղասպանութենէն մագապուրծ փրկուած 14 այլ տղաք ալ, դարձեալ որպէս մշակ աշխատելու հեռանկարով Գանատա բերուած են «Mr. Fegan's Homes» կոչուող կազմակերպութեան կողմէ: Այս տղաքը սկիզբը Լոնտոնի (Անգլիա) «Հայ գաղթականներու (լորտ մէյրի) հիմնադրամ»-ին կողմէ Քորֆու կղզիէն Անգլիա դրկուած էին: Մօտաւորապէս երկու տարի Անգլիա անցընելէ ետք «Mr. Fegan's Homes»-ը կը կազմակերպէ անոնց Գանատա ներգաղթը: Առհասարակ անոնք Ճորճթաունի պզտիկներէն աւելի մեծ էին տարիքով եւ ուղղակի որպէս մշակ կը դրկուէին ազարակներ աշխատելու, սովորաբար երկու տարի ժամանակով: Ի տարբերութիւն Ճորճթաունի հայորդիներուն, ֆիլըմեան տղաքը պարտաւոր էին իրենց ներգաղթի ծախսերը (մօտաւորապէս \$50) վերադարձնել զիրենք Գանատա տանող կազմակերպութեան:

Տղոց նախաձեռնությունները

Սկիզբը «Արարատ»-ի գլխավոր նպատակը կրթական էր: Թերթը կը միտեր տղոց սորվեցնելու իրենց մայրենի լեզուն գրել-կարդալ, իրենց հայկական եւ գանատական մշակութային ժառանգութիւնը փայփայել եւ պահպանել ու ամրապնդել այն արժէքները, որոնք պատկերներուն կ'ուսուցանուէին:

Տղաքը շա՛տ կ'աշխատէին «Արարատ»-ը հրատարակելու համար եւ շատ կը հպարտանային անոր հրատարակութեամբ: Առաջին անգամ 50 օրինակ լոյս ընծայած են՝ տարեկան բաժանորդագրութեան համար \$1 գանձելով (տասը թիւի համար): Բայց այս շուրջ քսան էջ հաշուող աշակերտական պաշտօնաթերթը այնքան մեծ յաջողութիւն ունեցաւ, որ տպաքանակը ի վերջոյ հասաւ 2 000 թիւի եւ գինը բարձրացաւ \$1,25-ի:

«Արարատ»-ի սկզբնական շրջանին, մինչեւ Գանատա գալը հայերէն լաւ հիմնական կրթութիւն ունեցող տղաքը ստանձնած էին լրագրական աշխատանքը. անոնց մէջ էին Յակոբ Յակոբեանը, Մամբրէ Ծիրինեանը, Օննիկ Շանկաեանը, Արմենակ Գոյումնեանը եւ Հայկազ Մեսրոպեանը: Աստիճանաբար, անոնք տարիքով աւելի պատիկ տղաք ալ ներգրուած են գործին մէջ, օրինակ՝ Յակոբ Աբրահամեանը (Ճէք Աբրամեան), Գրիգոր Ազնաւորեանը, Աղավարդ (Արդ) Աւետիսեանը եւ Գեղամ Պապիկեանը (Ճորճ Մուրատեան): Այսպիսով պատկերները կրցած են գործը շարունակել երբ տարիքով աւելի մեծ տղաքը ազարակատունէն դրկուած են այլ ազարակներու մէջ աշխատելու:

Պատուի խնդիր էր. տղաքը յաճախ իրենց ծննդավայրն ալ իրենց ստորագրութեան հետ կը յիշատակէին իրենց հեղինակած յօդուածի մը վերջաւորութեան: Այսպէս, Գրիգոր Ճէրահեանին ստորագրութեան քով կար իր ծննդավայրին անունը՝ Ատաբազար (Կոստանդնուպոլսոյ / Իսթանպուլի մերձակայ քաղաքը):

Տղաքը կարճ գեղարուեստական պատմուածքներ կը գրէին՝ ընդհանրապէս բարոյական կամ կատակերգական նիւթերով, առակներ, թարգմանութիւններ կը հրապարակէին, բանաստեղծութիւններ, հայոց պատմութեան ակնարկներ, հրատապ նիւթերու մասին վերլուծական յօդուածներ, որոնց մէջ կ'արտայայտէին իրենց կարծիքները եւ տպաւորութիւնները: Մեծ հաճոյքով կը գրէին ազարակատան իրենց առօրեայ կեանքին մասին (օրինակ՝ արդարադատութեան իրենց համակարգին ու դատական ատեանին մասին), ազարակին մէջ իրենց աշխատանքին մասին (օրինակ՝ իրենց հաւնոցին եւ կովերուն մասին), «Պատանեկան կարմիր խաչ»-ի իրենց մասնաճիւղին մասին եւ բազմաթիւ քաղաքներու մէջ իրենց ունեցած համերգներուն մասին: Յակոբ Յակոբեանը գրած է ազարակատան կրօնական սովորոյթներուն մասին, ուրիշ յօդուած մըն ալ այն մասին, թէ տղաքը ինչպէս տօնակատարած են Հայաստանի անկախութեան տօնը՝ մայիս 28-ը: Մամբրէ Ծիրինեանը գրած է ապրիլի 24-ին Յեղասպանութեան յիշատակման ձեռնարկին մասին: Այս հանդիսաւոր առիթներուն տղաքը հաւասար տեղ կու տային «Մեր հայրենիք»-ին՝ Հայաստանի ազգային օրհներգին ու «Oh! Canada»-ին՝ Գանատայի օրհներգին, «God Save the King»-ին ու «Յառաջ, նահատակ» հայրենասիրական քայլերգին: Ուրիշ յօդուածի մը մէջ Մամբրէն կը նկարագրէ իրենց շա՛տ յաջող համերգային շրջագայութիւնը ի Տիթրոյթ (Միշիկըն): Օննիկ Շանկաեանն ալ, Համիլթըն ճամբորդութենէ մը ետք, մտահոգութիւն կը յայտնէ առ այն թէ, տրուած ըլլալով որ գանատահայերու նոր սերունդը կը նախընտրէ անգլերէն խօսիլ, շուտով պիտի մոռնան իրենց մայրենի լեզուն:

Տղաքը կը քաջալերէին Ճորճթաունէն հեռու ազարակներու մէջ գործի տեղաւորուած իրենց «եղբայրները», որ յօդուածներ ու պատմութիւններ գրէին, եւ կանոնաւորապէս կը հրատարակէին այս գործերը: 1928-ի յունուարի թիւին մէջ Ճարվիսէն (Օնթարիօ) եկած երկու հետաքրքրական նիւթ կայ. Արմենակ Գոյումնեանի «Ճարպիկ Պետրոսը»-ն եւ Արշալիր Պէգազեանի խոհական լուրջ վերլուծութիւնը կարգապահութեան մասին:

Այս զանազան նիւթերով մասնակցիլը կ'օգնէր տղոց իրենց մայրենի լեզուով գրելու եւ կարդալու: Կասկած չկայ, որ Ալիքսանեանը կը շտկէր ուղղագրական թէ քերականական ամենէն ցայտուն սխալները: Եւ տրուած ըլլալով որ հայերէնի դասագիրքեր եւ ընթերցարաններ ձեռք ձգելը մեծ խնդիր էր 1920-ականներուն՝ «Արարատ»-ը յաճախ տղոց համար ընթերցարանի դեր կը կատարէր:

Այս պատանիները միշտ շնորհակալութիւն կը յայտնէին իրենց թերթի բաժանորդներուն եւ իրենց աջակիցներուն: Անոնք յատկապէս երախտապարտ էին տարբեր քաղաքներ եւ համայնքներ իրենց այցելութիւններուն ատեն հայերու թէ օտարներու կողմէ իրենց ստացած ընդունելութեան եւ վայելած հիւրասիրութեան համար:

Թերթին տպաքանակը աւելցնելու եւ շրջանառութիւնը մեծցնելու նպատակով՝ տղաքը կը դիմեն իրենց ընթերցողներուն, որ գովազդեն իրենց հրատարակութիւնը եւ ամենաշատ թիւով նոր բաժանորդ բերողի մրցոյթ մը կը կազմակերպեն: Յաղթողը Տիրոյթէն (Միշիկըն) պրն. Խորէն Ծատուրեանը կ'ըլլայ, որ 83 նոր բաժանորդ կը բերէ թերթին եւ կը ստանայ իր մրցանակը՝ Լեւոն Պապանեանին կողմէ նուիրուած գորգ մը:

Հնարագէտ այս տղաքը գրական մրցում մը կը կազմակերպեն զանատահայ բոլոր պատանիներուն միջեւ: Լաւագոյն պատմուածքներու եւ լաւագոյն թարգմանութիւններու հեղինակները կը ստանան մրցանակներ, որոնք տղաքը իրենք սահմանած էին: Այս պատանիները հնարագէտ էին նաեւ իրենց ազարակատան համար դրամահաւաք ընելու գործին մէջ: Անոնք ոչ միայն տարբեր քաղաքներու մէջ համերգներ կը կազմակերպէին, այլ նաեւ իրենց իսկ կազմած ու հրատարակած օրացոյցէն եւ երգարանէն օրինակներ կը ծախէին:

1928-ի յունուարին Ճորճթաունի ինչքն ու ստացուածքը եւ մինչեւ 18 տարեկան տղոց համար պատասխանատուութիւնը զիրենք Գանատա բերող միութենէն՝ «Գանատայի հայանպաստ ընկերութենէն» կը փոխանցուին «Գանատայի միացեալ եկեղեցի»-ին: Քիչ անց այն տղաքը, որոնք տակաւին Ճորճթաունի ազարակատունն էին, կը դրկուին ազարակներ՝ աշխատելու, եւ Ճորճթաունի կալուածը կը վերածուի չամուսնացած մայրերու կեդրոնի:

Տղոց այս ցրօնքը նոր նպատակ մը կ'աւելցնէ «Արարատ»-ին առջեւ՝ կապերու պահպանումը: «Արարատ»-ը հպարտութեամբ կը վարէ «Հայորդիներու աշխարհէն» սիւնակը իր էջերուն մէջ: Այս խորագիրին տակ լուրեր կը հրապարակուէին տղոց աշխատանքի վայրերուն եւ հասցէներու փոփոխութիւններուն մասին, որպէսզի կարենային իրարու հետ կապի մէջ ըլլալ, եւ աս շատ կարեւոր կապ մըն էր պատանիներու համար, որոնք յաճախ մեկուսացած էին Օնթարիոյի պզտիկ ազարակներուն եւ գիւղակներուն մէջ: Հայկական սփիւռքի այս տարտղնուած հատուածին համար «Արարատ»-ը նաեւ ուսուցման գործիք էր: Ծնորիւ իրենց «Արարատ»-ի ամենամսեայ թիւերուն, որոնք ձրի կը ստանային, պատանիները կրնային կարդալ վերջին լուրերը, իրարու հետ կապի մէջ մնալ, տարուիլ պատմութիւններով եւ լեզուի իրենց տիրապետումը բարելաւել. բոլորը՝ միաժամանակ:

«Արարատ»-ը նաեւ կապ էր տղոց եւ իրենց ուսուցիչին՝ Արիս Ալիքսանեանին միջեւ, որ թե՛ իրենց մեծ եղբայրն էր, թե՛ մենտորն էր: Այս յարաբերութիւնը շատ կարեւոր էր որք տղոց համար: Օրինակ՝ Ալիքսանեանը կը խրատէր զանոնք իր խմբագրականներով եւ անձնական հանդիպումներով որ շարունակէին իրենց պաշտօնական ուսումը: Քորնիկ կեղրոնի ունեցած հաւաքածոյին «Արարատ»-ի վերջին թիւին մէջ Ալիքսանեանը կը դիմէ հայերուն, ուր որ ալ ըլլան անոնք, որ իրենց նպաստը բերեն պատանիներուն համար յատուկ ստեղծուած կրթական ֆոնտին, որպէսզի գոնէ մասամբ հոգան անոնց երկրորդական վարժարանի ծախսերը:

Թերթը նաեւ պատանիները կը կապէր իրենց հայկական արմատներուն: Այս յարաբերութեան մէջ Ալիքսանեանը կրկնակի դեր մը կը տանէր. ոչ միայն կը քաջալերէր տղաքը եւ կը մղէր զանոնք գրկաբաց ընդունելու իրենց հայկական ժառանգութիւնը, այլ նաեւ անոնց ջատագովն էր հայութեան մէջ՝ մօտ թէ հեռու: Իր յօդուածներէն մէկուն մէջ ան կ'արձանագրէ իւրաքանչիւր չափահաս հայ մարդու արդէն գիտցածը, որ «այս տղաքը Հայաստանն են»:

Ալիքսանեանը կրկին ու կրկին կը շեշտէ «Արարատ»-ի դերը իբրեւ այս տղոց եւ իրենց հայկական ինքնութեան միջեւ կապ, եւ կոչ կ'ընէ հայերուն լիարուռն աջակցելու պաշտօնաթերթին: Ընդունելով հանդերձ գանատական կեանքին մէջ համարկուելու անհրաժեշտութիւնը եւ նոր հայրենիքին հանդէպ հաւատարմութիւն ու յարգանք թելադրելով հանդերձ՝ Ալիքսանեանը կրակոտ դիրքորոշում ունէր այս ողջ մնացած գառնուկները հայկական փարախին մէջ պահելու հարցին մասին⁶:

«Արարատ» ամսաթերթին միջոցով տղաքը իրարու հետ կապի մէջ կը մնային: Անոնք իրարու հետ կապուած կը մնային նաեւ իրենց հաստատած ընկերակցութեան ընդմէջէն: Քորնիկ կեղրոնի ունեցած «Արարատ»-ներու հաւաքածոյին նախավերջին թիւը (1929 ապրիլ) գլխաւորաբար «Գանատայի հայորդիներու միութեան» մասին է: «Գանատայի հայորդիներու միութեան պատմական»-ին կը հետեւի կազմակերպութեան ծրագիր-կանոնագիրը, եւ պատգամաւորական ժողովի մը մասին տեղեկատուութեան կը յաջորդեն նորընտիր վարչութեան անդամներուն անունները:

Այժմ պայմանները ստեղծուած էին, որ հայորդիները նոր տասնամեակը ոտնակոխէին, որ չափահաս տարիքի հասնելով ինքնուրոյն երթային կեանքին ընդառաջ եւ իրենց միջեւ ստեղծուած կապերը պահէին իրենց իսկ պաշտօնաթերթին եւ միութեան միջոցով:

Այլ երեւոյթներ

Ինչպէս հայկական բոլոր թերթերը, հայերէն «Արարատ»-ն ալ ազգականներ փնտռելու միջոց մըն էր՝ տրուած ըլլալով որ այդքան մեծ թիւով ընտանիքներ պատերազմին ու Յեղասպանութեան ատեն քանդուած էին: Օրինակ՝ կը կարդանք որ Եգիպտոսի եւ Ֆրանսայի ազգականները կը փնտռեն ատապազարցի (Թուրքիա) քսանամեայ Արամ Սազայեանը, Գրիգորի որդին:

⁶ Ինչպէս անձամբ կրնամ հաստատել, Ալիքսանեանի վճռականութիւնը ոչ միայն խօսքերով, այլև գործով կ'արտայայտուէր: Ան Ճորճթաւոնի հայորդիներ ու ֆիլկնեան տղաք գործի կ'առնէր իր գորգերու գործին մէջ եւ անոնց հայկական միջավայր մը կը պարգեւէր:

«Արարատ»-ը նաև ամուսնություններու, ծնունդներու, մկրտություններու ավետիս կու տար եւ մահեր կը գուժէր: Հոն կը կարդանք, որ թոքախտէն անժամանակ մահացած է պատանի Յովհանէս Տէրտէրեանը. Ճորճթաունի հայորդիներէն առաջին մահացողը եղած է ան:

«Արարատ»-ը կը հրապարակէր նաև հայորդիներէն կամ բաժանորդներէ խմբագիրին ուղղուած նամակներ: Օննիկ Շանկաեանը, որ այլեւս ազարակատունէն դուրս կ'ապրէր եւ գործի դրուած էր Վայնլէնտի մէջ, կը գրէր, թէ ինքը Սէնթ Գաթրինգէն միայն 7 մդոն հեռու կը գտնուէր եւ անհամբեր էր այդ քաղաքի հայ համայնքը այցելելու: 1927 մայիսի թիւին մէջ, պրն. Թորոս Ս. Ազատեանը՝ Կոստանդնուպոլսոյ / Իսթանպուլի Ուսումնական խորհուրդին դիւանապետը, կը գրէր, թէ մեծ հետաքրքրութեամբ եւ հաճոյքով կը կարդար «Արարատ»-ը, կը դրուատէր Ալիքսանեանը հայորդիներուն հետ իր տարած աշխատանքին համար, պաշտօնաթերթին հրատարակութեան համար, եւ տղոց թունդ հայկական ոգիին համար:

Այս կարճ ակնարկը ավարտեմ հետեւեալ մէջբերումով. «Մտածէ: Հարիւր Հայորդիներս, 10-17 տարեկան, այս թերթիկը կը նկատենք միակ կապը մեր եւ դուրսի Հայ աշխարհին միջեւ: Յրուած Գանատացիներու Ազարակներու մէջ, հեռու որեւէ ազգակցէ, ամսէ ամիս պիտի սպասենք Արարատին. պիտի գրենք անոր համար եւ ուրախ պիտի ըլլանք մեր գողտրիկ թերթի գտած ժողովրդականութենէն: Մասնակցէ՛ մեր քէմբէլին: Դուն ալ գոհ պիտի մնաս, մենք ալ»⁷:

(Թարգմանութիւն՝ Շադիկ Շահինեան-Արծրունի)

Չայլէ Գաբրիէլեան-Չրչիլը ծնած է Համիլթըն: Երկարամեայ օնթարիոցի մեր պատմաբանը անձամբ ծանօթ է «Արարատ» անսայթերթերուն մէջ յիշատակուող անձերէն շատերուն հետ եւ շատերու հետ հարցազրոյց վարած է: Գաբրիէլեան-Չրչիլը հեղինակած է «Like Our Mountains: A History of Armenians in Canada», «Sisters of Mercy and Survival: Armenian Nurses, 1900-1930» եւ մօտ օրէն հրատարակուելիք «The Georgetown Boys: Genocide, Orphans, and Canadian Humanitarianism» հատորները, ինչպէս նաև խմբագիրն է «Polyphony: Armenians in Ontario»-ին: Գաբրիէլեան-Չրչիլը պատմութեան ցկեանս պատուոյ պրոֆեսոր է «Քալիֆորնիայի պետական համալսարան»-ի մէջ, Ֆրեզնո:

⁷ Հայերէն «Արարատ», յունիս 1927, էջ 13:

The Biography of Aris L. Alexanian¹

John Farr

There has always been mystery surrounding Aris Alexanian. His early life was a blur of lore and legend known only to himself as he arrived in Canada a penniless orphan. Later parts of his story are well documented. He was in Ontario as an educator at the Armenian Boys' Farm Home in Georgetown (1923–1927). He started in the carpet business around 1925. He married and settled in Hamilton in 1927. Then after the Second World War his story flourished when he travelled the world to buy oriental rugs for his expanding business. The *Hamilton Spectator* newspaper took an interest and reported on his frequent adventures. Through the media and many speaking engagements, he cultivated a remarkable persona. With his colourful nature, storytelling ability, fascinating origin story and romantic world view, Aris created a powerful and respected mythology. The stories he wove were as complex, dramatic, and colourful as the intricate patterns of the Persian rugs he loved and knew so well. Shot in the head and left for dead. Armenian Genocide survivor. Escaping Ottoman Turkey through the wilderness, alone for 76 days. Arrested numerous times. Sold as a slave. He often stared death in the face. Aris's tales were incredible and heartbreaking.

Little is known of Aris's early life and his exact date of birth is unknown. He was born in Agn (present-day Kemaliye) in 1901, in what was then the Ottoman Empire. He reports that in 1909 (age 8) he was the second youngest of eight siblings and that his family was prosperous. Around this time the family business was looted, his home burned, and his father and grandfather killed by "Turkish Gendarmes," struck by the growing violence against Armenians unfolding around them. His mother, grandmother, and siblings were suddenly destitute, forcing oldest brother Neshan to work and support the family. A photograph including Aris and dated 1909 shows him at an Armenian orphanage in Sivas. The fate of his mother is unknown.

On April 5, 1915, (age 14) while at an Armenian school in the town of Samsun on the Black Sea, Aris along with 205 boys was arrested by gendarmes. The group were bound with ropes and marched to another town, then to a plateau and shot, with a Turkish mob watching. The survivors were bayoneted. Aris was wounded in the head and left for dead in a pool of blood. After the horde left, he and three other boys escaped through the night.

Shortly after finding his way home, he was arrested again; this time a Turkish gendarme either took pity on him or advantage and sold him to an uncle as a slave for "a lousy dollar." Aris herded sheep and goats for his new owner. During this period, he did linguistic work for which his master collected a fee, undercutting the local "Mohamadan priest." Knowing Turkish, he read and wrote letters for local Turkish women whose husbands were away with the Ottoman army. The poor were charged nothing, but when his master found out he was "horsewhipped."

¹ This biography is based on Aris's personal papers, articles in the *Hamilton Spectator* (1929–1961), and Jack Apramian's *The Georgetown Boys*. Quotes are taken from Aris's notes and letters.

He eventually escaped his servitude and headed for the Russian border some 200 miles (300 km) away. He wandered alone in the wilderness for 76 days foraging for food and hunting wild animals, even surviving a bear encounter. It is unknown if he made it to Russia.

His story picks up in 1920 (age 19) when he arrived in Istanbul “after four years of terrible experiences through the valley of the shadow of death.” He found work shovelling coal at a railyard and planned to save money and go to America. With the help of a benefactor, a friend of his father from his hometown Agn, he secured a steamship pass. Aris often mentioned benefactors and guardian angels. The guardian angels he referred to were Providence and Destiny, which were concepts taught to him by his grandmother whom he revered. He was also genuinely thankful for the many people who helped him during desperate times. This likely instilled in him a similar penchant later in life when he himself became a benefactor for many through community involvement, working with the Armenian orphans in Georgetown, assisting Armenians to immigrate to Canada, giving jobs in his business to friends and relatives, and staunchly supporting the Armenian Church.

Aris’s American dream began in New York City where he spent three months. He did not care for it and relocated to Hamilton, Ontario, where he lived with the Charkoyan family whom he knew from the voyage over. Then in 1923, we find Aris (age 22) in Georgetown, Ontario, working for the Armenian Relief Association which brought young boys orphaned by the Armenian Genocide to Canada. He was a teacher and assistant superintendent at the farm school, where he had a positive influence on the boys. Aris and Levon Babayan, a Toronto carpet merchant and member of the Association, lobbied for them to retain their Armenian language. He became a mentor to them and started a school publication called *Ararat* in which they creatively expressed their views about their own lives and experiences. After leaving his position in 1927, he continued to publish the Armenian edition of *Ararat* for two more years, as a newspaper aimed at the boys who were now working on farms and other Armenians in Canada and the United States.

Earlier in 1926 (age 25) Aris married Mary Boghosian. She had recently arrived in Canada from Egypt. They lived for a time at the farm home before moving back to Hamilton, where he sold rugs at the Oriental Art Gallery. They lived in the apartment above the store, on King Street. There is little information on his early rug trade period, but letterhead for the store shows Aris in partnership with Paul Postian. The *Hamilton Spectator* reported in 1929 that Aris had purchased the Oriental Art Gallery and renamed it Alexanian’s Oriental Rug Company. He started importing his own rugs in 1934 through relatives in Persia who acted as agents and buyers.

The young couple soon started a family with first son Aram born in 1928, Armen in 1930, and third son Albert in 1943. Aris expanded his business to Ottawa in 1950 with a store run by oldest son Aram. Then another store in Kitchener which Armen managed. He added a rug cleaning operation and expanded his store offerings with imported paintings and oriental furnishings. This was a period of growth, during which Aris travelled extensively purchasing products for his stores.

Starting around 1948, following his return from long rug buying excursions in Europe, the Middle East, India, and Egypt, Aris gave lectures accompanied by his photographs and 16 mm films. These presentations to church groups, local business organizations and the public were popular. Favourite stops were Jerusalem where he connected with Armenian Church leadership; Egypt for a photo-op with camels and pyramids; and the Taj Mahal in India. In Iran alone he

travelled thousands of kilometres to remote weaving towns in search of Persian rugs. Handwritten and typed transcripts of these talks show him speaking expertly about rug weaving, the political situation in the countries he visited, his personal origins, international adventures, and his colourful life. There is documentation of trips around 1948, 1952, and 1957 and at least three earlier expeditions. In addition to his speeches, there were feature stories published in the *Hamilton Spectator*, where he served as a quasi-foreign correspondent. By 1958 he claimed to have travelled 304,000 miles (490,000 km) outside the country since the Second World War. The “around the world” buying trips were a very important part of his persona. To commemorate these adventures he established the tradition of awarding an around the world trip to employees of Alexanian Carpet who worked for the firm for 25 years.

At their home, which was now a large house on Delaware Avenue in Hamilton, he and Mary entertained family and a host of international guests. His friend Mirza Osman Ali Baig, the Pakistani high commissioner to Canada, often visited. Outside the business, Aris was a pillar to his extended family and the Armenian community. At family picnics he would be seen at the barbecue spinning shish kababs or lounging in the shade reading a newspaper. During quiet times at the house, he liked to retire to his basement reading room to smoke and read from the large selection of magazines and newspapers he subscribed to.

Aris died on June 27, 1961, from heart failure. His obituary in the *Spectator* described him as one of Canada’s leading rug importers and probably Hamilton’s most widely travelled merchant. He is remembered fondly as a great storyteller who captivated audiences with a romantic world view blessed by Providence and Destiny. He was certainly a shrewd business titan, entrepreneur, Persian rug expert, committed family man, humanitarian, and staunch supporter of Armenian culture who embraced his adopted Canadian home. In view of the suffering and violence he had endured, he remarkably maintained a positive, forgiving, and optimistic view of the world. He asserted, “We the people of today shall be recognized by future historians as the authors, the architects and the builders of the new, free and peaceful world,” and more optimistically, “Man is a much superior being than the destructive beast many of us believe him to be.”

John Farr is a graphic designer, writer, and photographer. He is married, since 1983, to Alene Alexanian, granddaughter of Aris Alexanian. He has done work for the Alexanian Carpet and Flooring company and often contributes to Alexanian family history projects with research, photography, and writing.

Կենսագրություն

Արիստակես Գուկաս Ալիքսանեանի¹

Ճոն Փան

Արիստակես Ալիքսանեանի կերպարը միշտ առեղծուածով շրջապատուած եղած է: Իր կեանքին առաջին տարիները առասպելներու եւ հեքիաթներու միգամած մըն են, որուն իրականութիւնը միայն ինքը գիտէր, քանի որ Գանատա հասած էր իբրեւ ոչ մէկ դահեկան ունեցող որբ: Իր կեանքի պատմութեան հետագայ հատուածները լաւ փաստագրուած են: Որպէս Ճորճթաունի հայորդիներու ազարակատան ուսուցիչ (1923-1927)՝ ապրած է Օնթարիօ: 1925-ի կողմերը հիմնած է գորգավաճառութեան իր գործը: Ամուսնացած է եւ Համիլթըն հաստատուած 1927-ին: Ապա, Երկրորդ համաշխարհային պատերազմէն ետք, իր այս պատմութիւնը ծաղկում ապրած է, երբ Արիստակէսը աշխարհը չափշփած է իր ծաւալող ձեռնարկութեան համար արեւելեան գորգեր գնելու: «Hamilton Spectator» լրագիրը կը հետաքրքրուի Արիստակէսի գամբորդութիւններով եւ անոր յաճախակի արկածախնդրութիւններուն մասին նիւթեր կը հրատարակէ: Մամուլին, ինչպէս նաեւ բազմաթիւ դասախօսութիւններուն ընդմէջէն Արիստակէսը իր անձին շատ յատկանշական կերպարը ստեղծած է: Իր խայտաբղետ բնաւորութեամբ, պատմասանի ճարտարութեամբ, իր ակունքներուն հմայիչ պատմութեամբ եւ վիպապաշտ աշխարհահայեացքով՝ Արիստակէսը ստեղծած էր հզօր եւ յարգուած առասպելական տիպար մը: Իր հիւսած պատմութիւնները մանուածապատ էին, գունագեղ եւ բարդահիւս՝ իր սիրած եւ այդքան լաւ ճանչցած պարսկական գորգերուն պէս: Գլուխէն փամփուշտ ստացած եւ դիտապաստ լքուած: Հայոց ցեղասպանութենէն վերապրող: Փախուստ Օսմանեան Թուրքիայէն՝ ամայութիւններու ընդմէջէն, միս-մինակ, 76 օր: Բազում անգամներ ձերբակալուած: Որպէս գերի ծախուած: Յաճախ մահուան աչքերուն մէջ նայած: Արիստակէսը պատմութիւնները անհաւատալի էին ու սրտանմիկ:

Արիստակէսի կեանքին առաջին տարիներուն մասին շատ քիչ բան յայտնի է, եւ իր ծննդեան ճշգրիտ թուականը անյայտ կը մնայ: Ծնած էր Ակն (այժմ Զեմալիէ վերանուանուած) 1901-ին, այդ օրերու Օսմանեան կայսրութեան մէջ: Կը պատմէ, որ 1909-ին (8 տարեկանին) ինքը ութ քոյր-եղբայրներու ամենապզտիկէն մէկ հատ մեծն էր, եւ որ իր ընտանիքը բարեկեցիկ էր: Մօտաւորապէս նոյն օրերուն է որ իրենց ընտանեկան գործը կողոպուտի կ'ենթարկուի, իրենց տունը հրոյ ճարակ կը դառնայ, եւ հայրն ու մեծ հայրը կը սպաննուին «թուրք ժանտարմաներու» կողմէ: Անոնք զոհ զացած էին հայերուն հանդէպ իրենց շուրջը ահագնացող բռնութիւններուն: Արիստակէսը, մեծ մայրը եւ քոյր-եղբայրները յանկարծ կը դառնան չքաւոր, եւ մեծ եղբայրը՝ Նշանը ստիպուած կ'ըլլայ աշխատելու եւ ընտանիքին ապրուստը հոգալու: 1909-ի խմբային լուսանկար մը Արիստակէսը ցոյց կու տայ Մերաստիոյ (Միվասի) ազգային որբանոցին մէջ: Մօրը բաժին հասած ճակատագիրը յայտնի չէ:

¹ Այս կենսագրութիւնը կազմուած է հիմնուելով Արիստակէսի անձնական թուղթերուն, «Hamilton Spectator»-ի մէջ (1929–1961) հրատարակուած յօդուածներու եւ Յակոբ Արքայանեանի «The Georgetown Boys» գիրքին վրայ: Մէջբերումները Արիստակէսի գրառումներէն եւ նամակներէն են:

5 ապրիլ 1915-ին (14 տարեկանին), երբ Մեւ ծովի առափնեայ Մամսոն քաղաքին մէջ հայկական դպրոցի աշակերտ էր, Արիսը 205 տղաներու հետ կը ձերբակալուի ժանտարմաներու կողմէ: Ժանտարմաները տղաքը պարանով իրարու կը կապեն եւ կը քշեն այլ քաղաք մը. հոն բարձրադիր հարթակի մը վրայ կը հանեն զանոնք եւ, հանդիսատես թուրք ամբոխի մը աչքերուն առջեւ, կրակ կը բանան: Ով չէր ինկած կրակոցէ, սուինահար կ'իյնայ գետին: Արիսը գլուխէն կը վիրաւորուի եւ արեւան լիճի մը մէջ ինկած կը մնայ գետնին: Ժանտարմաները զինքը մեռած կարծելով կը ձգեն կ'երթան: Խուժանին մեկնումէն ետք, Արիսը եւ երեք այլ տղաք զիշերը մութին մէջ կը փախին:

Տան ճամբան գտնելէն քիչ ետք Արիսը նորէն կը ձերբակալուի: Այս անգամ թուրք ժանտարմա մը կա՛մ կը խղճայ Արիսին, կա՛մ ալ առիթն օգտուելով զինք «ոչինչ տղարի մը արժէքով» կը ծախէ իր մէկ ազգականին: Արիսը իր նոր տիրոջ ոչխարները եւ այծերը կ'արածեցնէ: Այս ընթացքին նաեւ լեզուական աշխատանք կը տանի, որուն վարձատրութիւնը իր տէրը կ'առնէ՝ տեղւոյն «մահմետական հոգեւորական»-ին գործին վնաս հասցնելով: Տրուած ըլլալով որ թրքերէն գիտէր, Արիսը նամակ կը կարդայ եւ կը գրէ հոնտեղի թուրք կիներուն համար, որոնց ամուսինները գորակոչուած էին օսմանեան բանակ եւ տունէն հեռու էին: Ան աղքատներէն դրամ չէր առներ, բայց երբ իր տէրը կ'իմանայ այս մասին, Արիսը մտրակի հարուածներու կ'արժանանայ:

Արիսը ի վերջոյ կը փախչի գերութենէն եւ կ'ուղղուի դէպի Ռուսիոյ հետ սահմանը, որ մօտաւորապէս 200 մղոն (300 քմ) անդին էր: Ան 76 օր մինակը կը թափառի ամայացած տարածութիւններուն մէջ՝ ուտելու բան փնտռել-ճարելով եւ վայրի կենդանիներ որսալով, անգամ մը նոյնիսկ արջի հետ «հանդիպում» մը ետք ողջ մնալով: Չենք գիտեր՝ կը հասնի՞ Ռուսիա, թէ՛ ոչ:

Արիսին պատմութիւնը կը շարունակուի 1920-ին (19 տարեկան էր), երբ կը հասնի Կոստանդնուպոլիս «չորս տարի ահաւոր փորձառութիւններ ապրելէ ետք մահուան ստուերին հովիտին մէջ»: Որպէս ածուխի թիարկու գործ կը գտնէ երկաթուղային կայանի մը մէջ եւ կը ծրագրէ դրամ շատցնել եւ Ամերիկա երթալ: Բարերարի մը՝ հօրը ակնցի մէկ ընկերոջը օգնութեամբ շոգենաւի տոմս կ'ապահովէ: Արիսը յաճախ բարերարներ եւ պահապան հրեշտակներ կը յիշատակէր: Պահապան հրեշտակները, որոնց կ'ակնարկէր, Նախախնամութիւնն ու Ճակատագիրն էին, երկու յոացք, որոնք իրեն սորվեցուցած էր մեծ մայրը, որուն հանդէպ խորունկ ակնածանք ունէր: Արիսը նաեւ անկեղծօրէն շնորհակալ էր այն բազմաթիւ մարդոց, որոնք օգնած էին իրեն իր յուսահատ պահերուն: Հաւանական է, որ հետագային ա՛յս իր մէջը դրած ըլլայ նմանօրինակ հակում մը, երբ ինքն ալ կը դառնայ բարերար՝ շատերու համար՝ համայնքին մէջ իր ներգրաւուածութեան ճամբով, Ճորճթաունի հայ որբերուն հետ գործելով, հայերու Գանատա ներգաղթելուն օգնելով, իր ձեռնարկութենէն ներս բարեկամներու եւ ազգականներու գործ տալով եւ հաւատարմօրէն աջակցելով Հայաստանեայց եկեղեցիին:

Արիսի ամերիկեան երազանքը սկիզբ կ'առնէ Նիւ Եորքի մէջ, ուր կը մնայ երեք ամիս: Զաղաքը չի գրաւեր զինք, եւ կը փոխադրուի Համիլթըն (Օնթարիօ), ուր կ'ապրի Չարքոյեան ընտանիքին հետ, որոնց ծանօթ էր Ատլանտեանը կտրելու ճամբորդութենէն: Ապա 1923-ին 22-ամեայ Արիսին կը հանդիպինք Ճորճթաունի մէջ (Օնթարիօ) «Հայանպաստ ընկերութեան» իր աշխատակիցի հանգամանքով. «Հայանպաստ ընկերութիւն»-ը Հայոց ցեղասպանութեան

հետևանքով որբացած հայ տղաք Գանատա կը բերեր: Արիսը Ճորճթաունի ազարակվարժարանէն ներս ուսուցիչ էր ու օգնական տնօրէն էւ տղոց վրայ դրական ներգործութիւն ունէր: Արիսը էւ «Հայնպաստ ընկերութեան» անդամ, Թորոնթոյէն գորգի վաճառական Լեւոն Պապանանը ջատագով էին, որ տղաքը չմոռնային իրենց մայրենի լեզուն: Արիսը կը դառնայ անոնց մենտորը էւ կը սկսի հրատարակել «Արարատ» անունով աշակերտական հանդէսը, որուն մէջ տղաքը ստեղծագործ կերպով կ'արտայայտէին իրենց իսկ կեանքին ու փորձառութիւններուն մասին իրենց տեսակետները: Այս պաշտօնէն 1927-ին հրաժարելէ ետք, Արիսը երկու տարի կը շարունակէ «Արարատ»-ի հայակեզու հրատարակութիւնը՝ որպէս թերթ մը, որ ուղղուած էր այժմ ազարակներու մէջ աշխատող տղոց էւ Գանատա էւ ԱՄՆ ապրող այլ հայերու:

1926-ի սկիզբները (25 տարեկանին) Արիսը կ'ամուսնանայ Մարի Պօղոսեանին հետ: Մարին նոր եկած էր Գանատա Եգիպտոսէն: Որոշ ժամանակ մը զոյգը ազարակատան մէջ կ'ապրի, ապա կը փոխադրուի Համիլթըն, ուր Արիսը գորգ ծախող կ'ըլլայ «Oriental Art Gallery»-ին մէջ: Կ'ապրին խանութին վրայի յարկաբաժինին մէջ, Քինկ փողոցին վրայ: Գորգի վաճառականի այս սկզբնական կեանքին մասին քիչ տեղեկութիւն կայ, բայց խանութին պաշտօնաթուղթերէն կ'իմանանք, որ Արիսը Բարթող (Փօյ) Փոստեանին գործընկերն էր: «Hamilton Spectator»-ը 1929-ին կը գրէր, որ Արիսը գներ էր «Oriental Art Gallery»-ն էւ զայն վերանուանէր էր «Alexanian's Oriental Rug Company»: Արիսը 1934-ին կը հիմնէ գորգի Գանատա ներմուծման իր գործը Պարսկաստան ապրող ազգականներու միջոցով, որոնք թէ գործակալ էին, թէ գնող:

Երիտասարդ զոյգը շուտով կը դառնայ ընտանիք իրենց առաջնեկի՝ Արամի ծնունդով 1928-ին, ապա Արմէնի՝ 1930-ին, իսկ 1943-ին կը ծնի երրորդ որդին՝ Ալպերթը: Արիսը իր գործը ընդլայնելով կ'ընդգրկէ նաեւ Օթթաուան 1950-ին, ուր խանութի վարիչը իրենց աւագ որդի Արամն էր: Ապա ուրիշ խանութ մըն ալ կը բանան Քիչնըրի մէջ, այս անգամ Արմէնի տնօրինութեան տակ: Արիսը կ'աւելցնէ նաեւ գորգերու մաքրման գործը էւ իր խանութներուն մէջ առաջարկուող տեսականին կ'ընդլայնէ՝ ներառելով ներմուծուած կտաւներ ու նկարներ էւ արեւելեան կարասիներ: Անման ժամանակաշրջան մըն էր, որուն ընթացքին Արիսը շա՛տ կը ճամբորդէր իր խանութներուն մէջ առաջարկուող ապրանք ձեռք ձգելու համար:

Սօտաւորապէս 1948-էն սկսեալ Եւրոպա, Մերձաւոր Արեւելք, Հնդկաստան էւ Եգիպտոս գորգ գներու երկար ուղեւորութիւններէ իր վերադարձին, Արիսը կը սկսի դասախօսութիւններ տալ՝ ցուցադրելով իր նկարած լուսանկարները էւ 16 մմ տեսաերկները: Եկեղեցի յաճախողներու, տեղւոյն գործարար կազմակերպութիւններու էւ լայն հանրութեան ներկայացուող այս զեկուցումները շատ մեծ ժողովրդականութիւն կը վայելէին: Արիսին նախասիրած կայաններէն էին Երուսաղէմը, ուր հանդիպումներ կ'ունենար Հայաստանեայց եկեղեցւոյ հոգեւոր առաջնորդներու հետ, Եգիպտոսը՝ բուրգերուն առջեւ կամ ուղտերով «հանդիսաւոր» լուսանկարներով էւ Հնդկաստանի Թանահալը: Միայն Իրանի մէջ, պարսկական գորգեր փնտռելով, հազարաւոր քիլոմէթրեր կտրած է գորգահիւսութեան հեռաւոր աւաններ երթալու համար: Այս դասախօսութիւններուն ձեռագիր թէ մեքենագրուած արտագրութիւնները ի ցոյց կը դնեն գորգահիւսութեան մասին մասնագիտական գրոյց վարող, իր այցելած երկիրներուն քաղաքական կացութեան մասին խօսող էւ իր անձնական ակունքներուն, աշխարհով մէկ արկածախնդրութիւններուն էւ խայտաբղէտ կեանքին մասին պատմող Արիսը: Վաւերագրումներ կան 1948-ի, 1952-ի էւ 1957-ի կողմերը տեղի ունեցած ճամբորդութիւններու, ինչպէս նաեւ առնուազն երեք

աւելի վաղ պատահած այցերու: Ի լրումն այս բանախօսութիւններուն, կային նաեւ «լուսարձակի տակ» պատմութիւններ՝ լոյս տեսած «Hamilton Spectator»-ի մէջ, որուն կիսով չափ պաշտօնական «արտասահմանեան թղթակից»-ն էր ան: 1958 թուականին Արիսը կը պնդէր, որ Երկրորդ համաշխարհային պատերազմէն ի վեր 304 000 մդոն (490 000 քմ) կտրած էր Գանատայէն դուրս: «Աշխարհով մէկ» այս գնումի ճամբորդութիւնները Արիսին կերպարին շատ կարեւոր մէկ մասը կը կազմէին: Իր այս արկածախնդրութիւնները ոգեկոչելու համար Արիսը հաստատեց «աշխարհի շուրջը» պտոյտ մը նուիրելու աւանդոյթը «Alexanian Carpet»-ի այն աշխատողներուն, որոնք 25 տարի հոն աշխատած էին:

Իրենց օճախին մէջ, որ արդէն Համիլթընի Տելաուէր պողոտային վրայ ընդարձակ տուն մըն էր, Արիսը եւ Մարին ընտանիքի եւ արտասահմանցի հիւրերու հոյլ մը կը հիւրընկալէին: Արիսի բարեկամ Միրգա Օսման Ալի Պէկը՝ Գանատայի մէջ Փաքիստանի գլխաւոր յանձնակատարը, յաճախ կ'այցելէր իրենց: Իր առեւտրական գործէն բացի՝ Արիսը սիւն մըն էր իր գերդաստանին եւ հայ համայնքին համար: Ընտանեկան դաշտահանդէսներուն կարելի էր զինք տեսնել՝ կրակարանին քով խորովածի շամփուրները դարձնելու կամ շուքին ընկողմանած թերթ կարդալու վրայ: Իսկ տան մէջ, դադարի խաղաղ պահերուն, կը սիրէր քաշուիլ իր նկուղային ընթերցասենեակը՝ ծխելու եւ կարդալու էջեր ամսագիրներու եւ լրագիրներու իր ընդարձակ հաւաքածոյէն:

Արիսը կը մահանայ 27 յունիս 1961-ին սիրտի անբաւարարութեան հետեւանքով: «Hamilton Spectator»-ի մահախօսականը Արիսը կը պատկերէ իբրեւ Գանատայի գորգ ներմուծող առաջատարներէն մին եւ հաւանաբար Համիլթընի ճամբորդական ամենէն լայն աշխարհագրութիւնը ունեցող վաճառականը: Սիրով կը յիշուի ան իբրեւ հոյակապ պատմող, որ կը հրապուրէր լսարանը Նախախնամութեամբ եւ Ճակատագիրով օրհնուած իր վիպապաշտ աշխարհահայեացքով: Արիսը անկասկած սուր միտքով գործարար հսկայ մըն էր, ձեռներէց մը, պարսկական գորգի մասնագէտ մը, ընտանիքին նուիրուած ընտանիքի յանձնառու անդամ մը, մարդասէր մը եւ հայ մշակոյթի անասան շատագով մը, որ սրտաբաց գրկեր էր իր որդեգիր գանատական օճախը: Ի հեճուկս իր ապրած չարչարանքներուն եւ բռնութեան՝ ան զարմանալիօրէն մնացած էր դրական բնաւորութեան տէր, ներողամիտ եւ լաւատես աշխարհահայեացքի տէր անձ մը: Արիսը կը պնդէր. «Մենք՝ այսօրուան մարդիկս, ապագայի պատմաբաններուն կողմէ պիտի ճանչցուինք իբրեւ նոր, ազատ եւ խաղաղ աշխարհին ճարտարապետներն ու շինարարները». իսկ աւելի լաւատես երանգով՝ «Մարդը շատ աւելի վեհ արարած մըն է, քան այն կործանարար գազանը, որ շատերս կը կարծենք որ է»:

(Թարգմանութիւն՝ Շադիկ Շահինեան-Արծրունի)

Ճոն Ֆառը գծագրող է, գրող եւ լուսանկարիչ: 1983-էն ի վեր Ալին Ալիքսանեանին՝ Արիս Ալիքսանեանին թոռնուհիին ամուսինն է: Ան «Alexanian Carpet and Flooring» ընկերութեան համար գործեր ըրած է եւ հետազոտութիւններով, լուսանկարներով եւ գրութիւններով յաճախ իր մասնակցութիւնը կը բերէ Ալիքսանեան ընտանիքին պատմութեան հետ կապուած նախագիծերու:

My Journey with the Georgetown Boys

Lorne Shirinian

This is for my parents Mampre and Mariam Shirinian, my uncle Ardashes Mazmanian, my brother George, my wife Noémi, our sons Emmanuel and Benjamin, and our grandsons Rafael, Ari, Joshua and Aaron.

One hundred years already. It's hard to believe. In many ways, it's breathtaking to contemplate all that has taken place in that time. A group of orphan survivors of the Armenian Genocide (1915–1923), many of whom had lost some or even all family members and home then were forced away, exiled, never to return. During their expulsion, they were persecuted to death because of who they were, not for anything they had done. My father's story is exemplary of what many went through. Each boy's survival is a remarkable story of determination and survival against the odds and just as often of good fortune. Below is a brief narrative of my father's journey to the Georgetown Farm Home for Armenian orphans, how he felt about it, and what it has meant to me, his first son born in the diaspora in Canada.

Mampre Shirinian, boy #73, was born in the village of Kurdbelen (today's Belpınar) near Geyve, Ottoman Turkey, in 1910. His father was Minas Tertibian, who was the charcoal maker for the village. His mother was Takouhi, née Shirinian. He had a brother Kevork, who died during the deportations. Before the Genocide, Minas Tertibian was taken and placed in a labour battalion where he was either worked to death or killed because he was Armenian. No one knows. He never returned home to protect his family during the forced departures and massacres. Later, when my father realized that he was the only surviving member of his family, he took his mother's family name and became Mampre Shirinian.

When Ottoman soldiers came to Geyve to tell the Armenians they had to pack, gather in the town square and leave, his mother was visiting relatives in Constantinople. My father was left in the care of his aunt and uncle, neither of whom survived the deportations. My father remembered vividly his uncle's final moments and shared them with me. He and his brother went through Sultaniye, Ereğli, and Konya on their own, moving with any family who would care for them. At one point, he and his brother Kevork hid in caves. Sadly, Kevork caught pneumonia and died. My father was now alone and remained so until the end of the war when he was picked up by Near East Relief workers and placed in a series of orphanages. The first was in Çengelköy, on the Bosphorus. In time, relief workers found his mother, who had become a domestic worker in Şişli. My father spoke fondly of the days she would come and meet with him and go to a park where he would play. I asked repeatedly if he could tell me of the times when he was alone during the deportations. No matter how often I asked, he said that he didn't remember anything. I could tell, however, that there were many things he kept hidden, perhaps not wanting to upset me or more likely, not wanting to relive them. That personal history is lost.

Aid workers told him that his older sister Azniv had survived and was also in Constantinople. However, soon after, everyone got separated once again. This time for good. My father was moved

to the Erenköy orphanage, also in Constantinople, run by Garabed Effendi Keshishian. My father said in an oral history interview that “everything was fine until Kemal Pasha had special ideas on how to treat Armenians harsher.”¹ The Turkish War of Independence had begun. My father’s mother met him for the last time in the park and told him that she was moving to Varna, Bulgaria, to escape the oncoming war and didn’t have the means to care for him. She told him that he would be better off in the orphanages. She left. I remember that tears filled his eyes when he told me this all those years later. My father, along with other Armenian orphans, was taken to the safety of the orphanage run by the Lord Mayor’s Fund of London on the island of Corfu.

My father had a lifelong love of learning. This may have begun because of his teachers at the orphanage in Corfu in 1921, Nshan Beshigtashlian and Teotik. My father was eleven years old at the time. The next chapter in his survival was about to begin: being selected to go to the Georgetown orphanage in faraway Ontario, Canada. It’s hard to imagine what the young boys might have thought when they heard this. Canada.

In the oral interview Jack Apramian did with my father, my father described the process by which he was selected to leave the Lord Mayor’s Fund orphanage in Corfu to go to the Georgetown orphanage in Canada. “One day, they put all the boys in line, about a thousand of us. We were asked who wanted to go to Canada. A few stepped forward. Then the officials came and picked boys out of the line and said, ‘You, you, you.’” The boys went by small boat to Piraeus then boarded the SS *Braga*, which after a three-week voyage docked in Halifax. This was followed by a long train ride. In this way, his group comprised of forty boys arrived in Georgetown on October 2, 1924. I often think what my father’s fate and mine would have been if he had not been selected randomly at that moment to come to Canada.

My maternal uncle Ardashes Mazmanian, #31, was born in the village of Peri (today’s Akpazar) in the Kharpert region. In each of the boy’s files in the archive held by the United Church of Canada, there is a small card with the initial information taken by a Near East Relief worker in the field. Apart from the name of the boy, there is place for the names of his father and mother, birthplace and age. My uncle was nine years old when the information was taken. This is followed by a short sentence relating to the boy. In my uncle’s case, it reads as follows. “Father & mother died during deportation. Boy taken by turks [sic] then put into orphanage by Americans afterwards transferred.” My uncle arrived in Georgetown with the first group of boys on July 1, 1923.

For most of my life, I have had even less information about the Mazmanian family than I had on the Tertibian-Shirinians. Then out of the blue in 2020, a relative in Lyon, France, reached out to me. We carried on a fruitful exchange of emails for some time in which he showed me a family tree he had created then sent me the following. Satenik (my aunt), Ardashes (my uncle) and Mariam’s (my mother’s) parents were Mardiros Mazmanian and Anna Infiandjian. This was the first I learned the names of my maternal grandparents, neither of whom survived the Genocide.

Thirty-nine Armenian women and girl survivors also came to Canada through the Georgetown project, including my mother Mariam Mazmanian, who was thirteen or fourteen

¹ Jack Apramian conducted an interview with my father for the Multicultural History Society of Ontario on August 8, 1979. I transcribed it.

when she arrived in 1927 from the Near East Relief orphanage in Syra, Greece. In a number of cases, they were family members of the boys.

My father learned that his sole surviving sister Azniv had been found in an orphanage in the Middle East. Her mother must have told her the same story she had told my father: that she would be better off in the orphanage as she had no means to care for her. Reverend Ira Pierce, who was the secretary of the Georgetown project, wrote letters to the federal government in an effort to expedite Azniv's arrival in Georgetown to be with her brother. The government dithered. Alas, word came that she had passed away. I have the letter written to my father announcing her death and his angry response.

My father and mother met as youngsters at the Georgetown orphanage. Starting in 1925, the boys were sent out to work as farm help in Southern Ontario as the mission was to train the boys to be farmers. The girls worked as mother's helpers. My father did not want to be a farmer. It is a noble and important calling, but he wanted to get an education. On several occasions he ran away. Eventually, he moved to Toronto where he completed grade twelve then found employment in the city. He and my mother fell in love and married on October 3, 1935.²

Ten years later, I was born. As I grew and became more and more conscious of the world around me, I realized that I was a witness to the lives and experiences of many of the Georgetown Boys and Girls. I was also a secondary witness to the Armenian Genocide. My career as a writer and professor of English and Comparative Literature is related to being a son of a Georgetown Boy and Girl.

I had met Noémi Levy-Bencheton in my fourth and final year of French studies at University College, University of Toronto. She was studying French and Italian. After receiving my BA with Honours, I was offered a teaching assistantship in Comparative Literature at Carleton University while I did my MA. I accepted; thus, Noémi and I went to Ottawa together. She continued her French studies. While there, my first book of poetry was published in 1972.³ I had written poems earlier that had been published in local reviews and journals. I now began to get more involved in Armenian circles in Toronto and Montreal. At that time, I also had been published in issues of *Ararat Quarterly* published in New York, edited by Leo Hamalian. I wanted to get into publishing and contacted poets who like me were the first generation born in the diaspora. The result was *Armenian-North American Poets: An Anthology*, which I edited and published in 1974.⁴

I had dedicated myself and my writing to explore and understand the Armenian Genocide and the ongoing pain, dislocation and disorientation of the survivors and their sons and daughters.

² For more details about my parents' journey and their time in Georgetown, see Lorne Shirinian, *Motion Sickness: A Memoir* (Toronto: Blue Heron Press, 2017). Essential reading on the Georgetown Boys is *The Georgetown Boys* by Jack Apramian, edited, revised, and with an introduction and added material by Lorne Shirinian (Toronto: Zoryan Institute, 2009). Also, see my essay "Orphans of the Armenian Genocide with Special Reference to the Georgetown Boys and Girls in Canada," in *The Armenian Genocide Legacy*, edited by Alexis Demirdjian (Houndmills: Palgrave Macmillan, 2016), 44–66.

³ Lorne Shirinian, *Manuscript: Tom Sturges* (Toronto: Abbey Book Publishers, 1971).

⁴ *Armenian-North American Poets: An Anthology*, edited by Lorne Shirinian (Saint Jean: Manna Publishing, 1974).

Faced with many choices to do my doctoral thesis, I chose to analyze Armenian North American literature from the point of view of genocide, diaspora and symbols.⁵ This was the first attempt to do so that I am aware of. At the same time, I began to be politically active in the mid-to-late 70s. I often went to Ottawa on April 24 to protest in front of the Turkish embassy. I presented papers all over North America and in London, England, where I spoke about the Genocide and published many peer-reviewed essays on Armenian North American literature and also on genocide denial.

In 1994, I transferred from le Collège militaire royal in St-Jean-sur-Richelieu (just south of Montreal), Québec, where I was Director of the department of Etudes littéraires, to the Royal Military College of Canada in Kingston (RMC). In 1999, I became Head of the Department of English. While at RMC I met Alan Whitehorn who was in the Department of Political Science. He had heard me lecture at Queens University and came to my office for our first meeting. He was eager to share that he was half Armenian on his mother's side. A long and productive friendship began that endures. We co-wrote a book, *The Armenian Genocide: Resisting the Inertia of Indifference*, but perhaps more importantly, we spent several days in Ottawa visiting Members of Parliament and Senators, speaking to them about the Armenian Genocide, the Georgetown Boys and Girls and the importance of recognizing the Armenian Genocide.⁶ We were just two of an ongoing multi-person effort. The result was that the motion, Bill M-380, in 2004, "That this House acknowledges the Armenian genocide of 1915 and condemns this act as a crime against humanity," passed 153–68. Despite this, we still have to fight the onslaught of denial of the Armenian Genocide. I have to acknowledge that my brother George has also been very active in fighting Genocide denial. We have always supported each other's projects. He has an MA in Library Science and was for many years the Executive Director of the Zoryan Institute.

I retired from the Royal Military College as Professor Emeritus in 2010. I have spent the years since doing what I love to do most, writing and publishing poems, plays, stories, and novels, almost all of which deal with Armenian themes that relate to the Genocide.⁷

I am proud of my parents and the life they created in Canada and what they passed on to me. I recall with fondness the many parties in our backyard on Don Valley Drive in Toronto where the Georgetown Boys and Girls often gathered. I heard their stories and am still amazed by the vitality and infectious joy I witnessed. Their survival and experience at Georgetown gave them a chance to thrive in their new country while remaining Armenian.

I owe so much to my parents and uncle. Over the years, I have become the author of our family's narratives. I am happy to honour them in this essay and to share part of their lives with others.

⁵ Lorne Shirinian, *Armenian-North American Literature: A Critical Introduction; Genocide, Diaspora and Symbols* (Lewiston: Edwin Mellen Press, 1990).

⁶ Lorne Shirinian and Alan Whitehorn, *The Armenian Genocide: Resisting the Inertia of Indifference* (Kingston: Blue Heron Press, 2001).

⁷ For information on some of my books visit www.blueheronpress.ca. For information on what it can be like to be a second-generation Armenian in the diaspora, see Lorne Shirinian, "So Far from Home," in *Remembering Mass Violence: Oral History, New Media, and Performance*, edited by Steven High, Edward Little, and Thi Ry Duong (Toronto: University of Toronto Press, 2014), 49–59.

The following poem, “First Nights,” is from my most recent book of poetry, *Rendering the Timeline*.⁸ In this poem, I imagine how my father felt as his life had become a series of first nights away from family and home.

First Nights

For my brother George

this is the way my father remembered his boyhood -
a series of removals
and first nights

his eyes opening with the rising sun
and the animals stirring
then the odor of bread baking and his mother singing
as she prepared coffee letting it rise three times
before filling the small cup for his father
he watches him sip the rich dark liquid
and wonders when he will be able to taste it
sitting next to his father
mother places her warm hand on his head
go wash your hands and face
and pours him warm milk
the world seemed a fine place
there was a sense of order and expectation
after he would feed the chickens
and wait for his father to hitch the horse to the cart
then climb up and sit beside him
as they went off on their rounds delivering charcoal
to the homes in the village
at noon when they returned
he would wash standing beside his father
before the basin in front of their house
splashing water all over to get the black dust off
mother put out plates of bread, tomatoes, cucumbers and cheese
and the family ate together
later he would watch his father load the wagon again
for his deliveries
he felt his eyes get heavy

⁸ Lorne Shirinian, *Rendering the Timeline* (Toronto: Blue Heron Press, 2021), 20.

mother smiled *sleep now my boy*
he would unroll his rug and put his head down
while his father left for his deliveries
he lay listening to the comforting sounds of the horse's
hooves on the dirt road and the creaking of the wagon
a lullaby that closed his eyes
and sent him off to a peaceful sleep

one morning, days or months later
he heard new noises, strange and angry
his father rushed into the house breathing heavily
and told him and his mother
to gather as many of their things possible
roll them in your rugs and come outside
he remembered his mother, her head bent
why are you crying why
he did as his father asked then put the chickens
in the living room and poured bags of grain
on the floor for them
his father put his arm around him
then locked the door
we have to go now
hurry
they climbed on to the wagon and joined the line
being led away by soldiers with long rifles
and bayonets piercing the sky
he looked around and saw his uncle and aunt up ahead
where are they taking us, baba
they bounced along the dirt road for days
some said under their breath
they're taking us to Sultania
no another insisted *further south to Konia.*

without food and water many collapsed and were dragged away
into the tall grass
never to be seen again

his world had disappeared
there was only the starving deportees
being prodded along ahead of him
he called for his mother
an old woman came to him
come with us now my boy
she took him by the hand and started walking with him
following the line that seemed to grow
like a voracious serpent
as other lines joined other groups on the way
he spent the first night without his family
where could they have gone
why did they leave him all alone
then the old lady who was looking after him
disappeared
he went from grandmother to mother
whoever would look after him
he would gather grass to boil for soup
no one could tell him where his parents were

in the unending heat his throat burned for a drop
of water
his stomach was knotted in pain
he saw many things that would haunt him forever
he learned the importance of silence but observed everything
he understood what was necessary to survive
only later would he realize the cost
four years later people who spoke a different language
came and took all of the young children
who were wandering through the countryside away
you're safe now we'll look after you
he didn't know what they were saying but they smiled
and were kind
in the camp they shaved his head
washed him and bandaged his wounds
gave him new clothes bread and soup to eat
there was a large room with many beds where he slept
along with hundreds of other young boys
who asked every day
where their fathers and mothers were
but no one could tell them

I want to go home he said but was told
I'm sorry my boy it isn't possible
he remembers his first night in the orphanage
as he did in all the other orphanages
Changelkeuy near Istanbul
Erenkeuy also near Istanbul
the Lord Mayor's Fund of London's orphanage
in Corfu

and then after the final voyage away from his home
over the Mediterranean and the Atlantic
he arrived at the Georgetown Farm Home
for Armenian orphans in Ontario Canada
he knew he would never again see his parents
or his home
he would become someone else
with the remembrance of all the first nights
wondering where are my mother and father
where's home

Lorne Shirinian was born in Toronto in 1945. As the son and nephew of two Georgetown Boys and a Georgetown Girl, he has been reflecting on being Armenian in Canada since the 1960s. He is professor emeritus in English and comparative literature at the Royal Military College of Canada.

Ճորճթաունի հայորդիներուն հետ ճանապարհորդութիւնս

Լոռն Շիրինեան

Ծնողքիս՝ Մամբրէ եւ Մարիամ Շիրինեաններուն, քեռիիս՝ Արտաշէս Մագանեանին, եղբօրս՝ Ճորճին, կնոջս՝ Նոյեմիին, մեր որդիներուն՝ Էմմանուէլին եւ Պեննըրնին եւ մեր թոռնիկներուն՝ Ռաֆայէլին, Արիին, Ճաշուային եւ Էրրնին:

Արդէն հարիւր տարի: Դժուար է հաւատալը: Ծատ առումներով ապշեցուցիչ է խորհիլը այն ամեն ինչին մասին, որ տեղի ունեցած է այս ընթացքին: Հայոց ցեղասպանութենէն (1915-1923) վերապրած խումբ մը որբեր, որոնցմէ շատերը կորսնցուցած էին իրենց տունը եւ ընտանիքի անդամներէն շատերը, եթէ ոչ բոլորը, ապա բռնի բռնուած էին հեռուներ, արքորուած՝ երբեք չվերադառնալու համար: Իրենց այս արտաքսումին ընթացքին անոնք մինչեւ մահ հալածուած էին իրենց ով ըլլալուն պատճառով, ոչ՝ իրենց ըրած որեւէ մէկ բանին համար: Հօրս պատմութիւնը նմուշային է շատերու ապրածին: Իւրաքանչիւր մանչու գոյատեւումը յատկանշական պատմութիւն մըն է. պատմութիւն վճռակամութեան, ընդդէմ ամեն ինչի գոյատեւելու, եւ նոյնքան ալ բարի բախտի: Ստորեւ կարճ պատում մը հայ որբերու Ճորճթաունի ազարակատուն հօրս ճանապարհորդութեան, այդ ճանապարհորդութեան հանդէպ իր զգացումներուն, եւ ինծի՝ Գանատայի մէջ, սփիւռքի մէջ ծնած հօրս առաջնեկին համար անոր նշանակութեան մասին:

Մամբրէ Շիրինեանը՝ Ճորճթաունի թիւ 73 հայորդին, ծնած էր 1910-ին Կէլվէի մօտի Գուրտպէլէն գիւղին մէջ (այսօրուան Պելփընար գիւղը), Օսմանեան Թուրքիոյ մէջ: Հայրը Մինաս Թերթիպեանն էր, որ գիւղին ածխագործն էր: Մայրը Թագուհի ծնեալ Շիրինեանն էր: Մամբրէն ունէր Գէորգ անունով եղբայր մը, որ արքորի ճամբուն վրայ մահացած էր: Ցեղասպանութեան վաղորդայնին Մինաս Թերթիպեանը զօրահաւաքի ենթարկուելով տարուած էր աշխատանքային գումարտակ մը, ուր կամ մինչեւ մեռնիլը բանեցուցած էին զինք, կամ սպաննած հայ ըլլալուն համար: Մարդ չի գիտեր: Ան երբեք տուն չվերադարձաւ կարենալ պաշտպանելու համար իր ընտանիքը բռնի տեղահանութիւններուն եւ կոտորածներուն ատեն: Հետագային, երբ հայրս կ'անդրադառնայ որ ինքը իր ընտանիքին միակ վերապրող անդամն էր, մօրը մականունը կ'որդեգրէ եւ կը դառնայ Մամբրէ Շիրինեան:

Երբ օսման զինուորները Կէլվէ կու գան հայերուն ըսելու, որ պէտք էր իրենց եղած-չեղածը առնէին, հաւաքուէին քաղաքին հրապարակը եւ մեկնէին, Մամբրէի մայրը Կոստանդնուպոլիս գացած էր ազգականներու այցելութեան: Հայրս իր հօրաքրոջը եւ հօրեղբօրը քովը կը մնար, որոնցմէ ոչ մէկը կը դիմանայ արքորին: Հայրս շատ վառ կերպով կը յիշէր հօրեղբօրը կեանքին վերջին վայրկեանները եւ այդ յուշերուն բաժնեկից դարձուցած էր զիս: Հայրս եւ իր եղբայրը մինակնին անցեր էին Սուլթանիէն, Էրեղլիէն եւ Գոնիայէն՝ միանալով որեւէ ընտանիքի, որ յօժար էր իրենց հոգ տանելու: Պահ մը կը հասնի, երբ հայրս եւ եղբայրը՝ Գէորգը, քարայրներու մէջ կը պահուրտին: Յաւօր, Գէորգը թոքատապ կ'ունենայ եւ կը մահանայ: Հայրս կը մնայ մինակ: Եւ կը մնայ միս-մինակ մինչեւ պատերազմին աւարտը, երբ «Մերձաւոր Արեւելքի նպաստամատոյց»-ի աշխատակիցներ իրենց խնամքին տակ կ'առնեն զինք, եւ մէկ որբանոցէն

միւսը կ'երթայ ան: Առաջին որբանոցը Չէնկէլքէօյի մէջ էր, Վոսփորի ափին: Ժամանակը կ'անցնի, եւ մարդասիրական աշխատանք տանողներ կը գտնեն իր մայրը, որ ընտանիքի մը սպասուհին էր Շիշլիի մէջ: Հայրս շատ սիրով կը խօսէր այն օրերուն մասին, երբ մայրը կու գար իրեն այցելելու, եւ միասին կ'երթային հանրային պարտէզ մը, ուր ինքը կը խաղար: Բազմաթիւ անգամներ, նորէն եւ նորէն, խնդրած եմ որ պատմէ ինծի այդ օրերուն մասին, երբ միս-մինակ էր տեղահանութեան ատեն: Անկախ հարցապնդումներու յաճախակիութենէն, հայրս ինծի միշտ կ'ըսէր, որ բան չէր յիշեր: Կը կռահէի, սակայն, որ շատ բաներ կային, որոնք կը պահէր ծածուկ՝ թերեւս չուզելով հոգիս խռովել, կամ այ, աւելի հաւանական է, որ չէր ուզեր զանոնք վերապրիլ: Իր այդ անձնական պատմութիւնը կորսուած է անդարձ:

Մարդասիրական աշխատանք տանողները կը յայտնեն Մամբրէին, որ իր մեծ քոյրիկը՝ Ազնիւը, վերապրած էր, ողջ էր ու ինքն այ Կոստանդնուպոլիս էր: Ծատ չանցած, սակայն, բոլորը իրարմէ նորէն կը բաժնուին. այս անգամ՝ յաւերժ: Հայրս կը տարուի Էրէնքէօյի որբանոցը (դարձեալ Կոստանդնուպոլսոյ մէջ), որուն տնօրէնը Կարապետ Էֆենտի Քէշիշեանն էր: Բանաւոր պատմութեան հարցազրոյցի մը մէջ հայրս ըսած է, թէ «ամեն ինչ լաւ էր, մինչեւ այն ատենը, երբ Քեմալ փաշան մտքի փայլատակումներ ունեցաւ, թէ ինչպէս կարելի է հայերուն հանդէպ աւելի խիստ վերաբերմունք ունենալ»¹: Թրքական անկախութեան պատերազմը սկսած էր: Հօրս մայրը վերջին անգամ իր որդիին հետ կը հանդիպի հանրային պարտէզին մէջ եւ կը յայտնէ, որ պատերազմէն փախելով կ'երթար Վառնա (Պուլկարիա) եւ հնարաւորութիւն չունէր զաւակին հոգ տանելու: Մայրը հօրս ըսած էր, որ որբանոց մնալը տղուն համար աւելի լաւ էր: Եւ մեկնած էր: Կը յիշեմ, որ այդքան տարի անց երբ ինծի կը պատմէր այս մասին, հօրս աչքերը արցունքով կը լեցուէին: Հայրս այլ հայ որբերու հետ տարուած էր ապահով տեղ՝ Քորֆու կղզիին վրայ Լոնտոնի «Լորտ մէյըրի հիմնադրամ»-ին տնօրինած որբանոցը:

Հայրս ամբողջ կեանքը սիրած է սորվիլը: Այս սէրը կրնայ սկիզբ առած ըլլալ Քորֆուի որբանոցի 1921-ի իր ուսուցիչներէն՝ Նշան Պէշիկթաշեանէն եւ Թեոդիկէն: Այդ ատեն հայրս տասնմէկ տարեկան էր: Իր գոյատեւումի պատմութեան երկրորդ արարը շուտով պիտի սկիզբ առնէր. հեռաւոր Օնթարիոյի մէջ (Գանատա) գտնուող Ճորճթաունի որբանոց դրկուելու համար ընտրուած որբերուն շարքին էր: Դժուար է երեւակայել, թէ ի՞նչ կրնան մտածած ըլլալ այս պզտիկ տղաքը լսելով այս լուրը: Գանատա...

Յակոբ Աբրահամեանին՝ հօրս հետ ըրած բանաւոր հարցազրոյցին մէջ հայրս կը բացատրէ այն եղանակը, որմով ընտրած էին զինք, որ մեկնէր «Լորտ մէյըրի հիմնադրամ»-ի Քորֆուի որբանոցէն՝ երթալու համար Գանատա՝ Ճորճթաունի որբանոցը: «Օր մը բոլոր մանչերը շարքի կեցուցին. մօտաւորապէս հազար հոգի էինք: Հարցուցին՝ ո՞վ կ'ուզէ Գանատա երթալ: Մի քանի հոգի քայլ մը յառաջ առին: Ապա պաշտօնատարները եկան եւ շարքի կեցածներուն մէջէն տղաք ընտրեցին ու ըսին «դ՛ն, դ՛ն, դ՛ն» »: Տղաքը պզտիկ նաւով մը կ'երթան Փիրէա, ապա կը բարձրանան «Braga» շոգենաւը, որ երեք շաբաթուան ճամբորդութենէ մը ետք խարիսխ կը նետէ Հալիֆարս: Ապա՝ երկար ճամբորդութիւն մը շոգեկառքով: Այսպիսով քառասուն մանչէ բաղկացած խումբը Ճորճթաուն կը ժամանէ 2 հոկտեմբեր 1924-ին: Յաճախ կը մտածեմ, թէ ի՞նչ պիտի եղած ըլլար հօրս ճակատագիրը -եւ իմս- եթէ ըստ բախտի ան ընտրուած չըլլար այդ պահին Գանատա գալու:

¹ Յակոբ Աբրահամեանը «Multicultural History Society of Ontario»-ին համար հօրս հետ հարցազրոյց մը ըրաւ 8 օգոստոս 1979-ին. եւ գրի առի գայն:

Մօրեղբայրս՝ Արտաշէս Մազմանեանը, թիւ 31 Հայորդին, ծնած էր Խարբերդ շրջանի Բերրի գիւղը (այժմ Աքրազար վերանուանուած): «Գանատայի միացեալ եկեղեցի»-ի արխիւներուն մէջ իւրաքանչիւր մանչու թղթածրարին մէջ անձնական պատիկ թերթիկ մը կայ, որ կը կրէ «Մերձաւոր Արեւելքի նպաստամատոյց»-ի աշխատակիցին՝ տեղւոյն վրայ արձանագրած սկզբնական տեղեկութիւնները: Տղուն անունէն բացի յատուկ տեղ կայ նշելու անոր հօր եւ մօր անունները, անոր ծննդավայրը եւ տարիքը: Տեղեկութիւնը լրացնելու պահուն քեռիս ինը տարեկան եղած է: Թերթիկին վրայ ապա կայ կարճ նախադասութիւն մը մանչուն մասին: Քեռիիս թերթիկին վրայ հետեւեալը գրուած է. «Հայրը եւ մայրը մահացած տարագրութեան ատեն: Տղան առեւանգուած թուրքերուն կողմէ, ապա ամերիկացիներուն կողմէ որբանոց դրուած, ապա տեղափոխուած»: Մօրեղբայրս Ճորճթաուն հասած է որբերու առաջին խումբին հետ 1 յուլիս 1923-ին:

Կեանքիս մեծ մասին ընթացքին միշտ շատ աւելի նուազ տեղեկութիւն ունեցած եմ Մազմանեան ընտանիքին մասին, քան Թերթիպեան-Շիրինեաններուն: Յետոյ շատ անակնկալ կերպով 2020-ին Լիոն (Փրանսա) ապրող ազգական մը հետս կապ հաստատեց: Որոշ ժամանակ մը մենք պտղաբեր թղթակցութիւն մը ունեցանք ելեկտրոնային փոստով, որոնց մէջ ազգականս ինծի ցոյց տուաւ իր ստեղծած տոհմածառը եւ ինծի դրկեց հետեւեալ տեղեկութիւնը՝ Մաթենիկին (մօրաքրոջս), Արտաշէսին (մօրեղբօրս) եւ Մարիամին (մօրս) ծնողքը Մարտիրոս Մազմանեանը եւ Աննա Էնֆիէճեանն էին: Ասիկա առաջին անգամն էր որ մօրենական մեծ հօրս եւ մեծ մօրս անունները կը լսէի. մեծ ծնողներէս ոչ մէկը վերապրած էր Յեղասպանութենէն:

Ճորճթաունի նախագիծին ճամբով Գանատա եկած էին նաեւ Յեղասպանութենէն վերապրող երեսունինը հայ կիներ եւ աղջնակներ, որոնց մէջ էր մայրս՝ Մարիամ Մազմանեանը, որ տասներեք կամ տասնչորս տարեկան էր 1927-ին, երբ հասեր էր «Մերձաւոր Արեւելքի նպաստամատոյց»-ի Սիրոսի (Յունաստան) որբանոցը: Գանատա ժամանող հայուհիներէն ոմանք Ճորճթաունի հայորդիներուն հետ ընտանեկան կապ ունէին:

Հայրս իմացեր էր, որ վերապրող իր միակ քոյրը՝ Ազնիւը, գտնուեր էր Մերձաւոր Արեւելքի որբանոցներէն մէկուն մէջ: Հաւանաբար մայրը նոյն բանը ըսած էր Ազնիւին, ինչ որ ըսած էր հօրս՝ որ որբանոց մնալը աւելի լաւ էր աղջկան համար, որովհետեւ մայրը հնարաւորութիւն չունէր հոգ տանելու իրեն: Պատուելի Այրա Բիրսը, որ Ճորճթաունի նախագիծին քարտուղարն էր, նամակներ կը գրէ դաշնակցային կառավարութեան՝ փորձելով արագցնել Ազնիւին ժամանումը Ճորճթաուն, որ եղբօրը հետ ըլլայ: Կառավարութիւնը կը տնտնայ: Աւաղ, լուր կը հասնի, որ Ազնիւը մահացած է: Իմ ձեռքս է հօրս գրուած նամակը, որմով իրեն քրոջը մահը կ'իմացնէին, եւ հօրս գայրացած պատասխանը:

Հայրս եւ մայրս ծանօթացած են իրարու Ճորճթաունի որբանոցին մէջ որպէս երկու փոքրիկ որբ: 1925-էն սկսեալ տղաները կը դրկուէին Հարաւային Օնթարիոյի մէջ ազարակապանի օգնական աշխատելու համար, որովհետեւ նպատակը զիրենք ազարակապան ըլլալու պատրաստելն էր: Իսկ աղջիկները կ'աշխատէին որպէս մայրերու օգնական: Հայրս չէր ուզեր ազարակապան ըլլալ: Ազարակապան ըլլալը ազնուական եւ կարեւոր կոչում է, բայց հայրս կ'ուզէր ուսում ստանալ: Մէկէ աւելի առիթներով ան կը փախչի ազարակատունէն: Վերջ ի

վերջոյ կը փոխադրուի Թորոնթօ, ուր կ'աւարտէ տասներկրորդ դասարանը եւ յետոյ գործ կը գտնէ: Հայրս եւ մայրս կը սիրահարուին իրարու եւ կ'ամուսնանան 3 հոկտեմբեր 1935-ին²:

Տասը տարի ետք ծնայ ես: Մեծնալով եւ աւելի ու աւելի գիտակից դառնալով զիս շրջապատող աշխարհին՝ անդրադարձայ, որ Ճորճթաունի հայորդիներէն եւ հայուհիներէն շատերուն կեանքին վկան էի: Ես նաեւ անուղակի վկայ մըն էի Հայոց ցեղասպանութեան: Գրողի եւ անգլիական ու համեմատական գրականութեան դասախօսի ասպարեզներս կապուած են Ճորճթաունի հայորդիի մը եւ Ճորճթաունի հայուհիի մը որդին ըլլալուս հետ:

Նոյեմի Լէվի-Պենչիթընին հետ ծանօթացեր էի «Թորոնթոյի համալսարան»-ի «Համալսարան-քոլեճ»-էն ներս ֆրանսագիտութեան ուսմանս չորրորդ եւ վերջին տարուան ընթացքին: Ինքը ֆրանսերէն եւ իտալերէն կ'ուսանէր: Պսակաւոր արուեստից աստիճանը գերազանցութեամբ աւարտելէ ետք, առաջարկ ստացայ մագիստրոսական ուսումիս զուգահեռ «Քառյօղն համալսարան»-ին մէջ համեմատական գրականութեան դասախօսի օգնական ըլլալու: Ընդունեցի. եւ այդպէսով Նոյեմին եւ ես միասին գացինք Օթթաուն: Ինքը շարունակեց ֆրանսագիտութիւն ուսանիլ: Մեր հոն եղած ատենը բանաստեղծութիւններու առաջին գիրքս լոյս տեսաւ 1972-ին³: Անկէ առաջ ալ բանաստեղծութիւններ գրած էի, որոնք լոյս տեսած էին տեղական հանդէսներու եւ ամսագիրերու մէջ: Այդ ժամանակ սկսայ աւելի շփում ունենալ Թորոնթոյի եւ Մոնթրէալի հայկական շրջանակներուն հետ: Այդ ատեն է նաեւ, որ Նիւ Եորքի մէջ Լէօ Համալեանի խմբագրութեամբ լոյս տեսնող «Ararat Quarterly»-ին մէջ հրատարակուներ ունեցած էի: Կ'ուզէի հրատարակչական գործին մէջ մտնել եւ կապ հաստատեցի բանաստեղծներու հետ, որոնք ինձի պէս Սփիւռքի մէջ ծնած առաջին սերունդէն էին: Արդիւնքը «Armenian-North American Poets: An Anthology» գիրքն էր, որ իմ խմբագրութեամբս լոյս ընծայեցի 1974-ին⁴:

Ինքզինքս եւ գրութիւններս նուիրած էի տնտղելու եւ հասկնալու Հայոց ցեղասպանութիւնը, ինչպէս նաեւ անկէ վերապրողներու եւ անոնց որդիներուն ու դուստրերուն ապրած մշտական ցաւը, տարատեղումի եւ ապակողմնորոշուածութեան զգացողութիւնները: Տոքթորականի ատենախօսութեանս որպէս նիւթ բազմաթիւ այլընտրանքներ ունենալով՝ ընտրեցի հիւսիս-ամերիկեան հայ գրականութեան վերլուծումը՝ ցեղասպանութեան, սփիւռքի եւ խորհրդանիշերու տեսանկիւնէն⁵. նման աշխատանքի մը ինձի յայտնի առաջին փորձն էր այս:

² Ծնողքիս կեանքի ճանապարհորդութեան եւ Ճորճթաունի իրենց օրերուն մասին յաւելեալ մանրամասնութիւններու ծանօթանալու համար տե՛ս Lorne Shirinian, «Motion Sickness: A Memoir», Toronto, Blue Heron Press, 2017: Ճորճթաունի հայորդիներուն մասին առանցքային ընթերցում մըն է Jack Apramian-ի «The Georgetown Boys»-ը, edited, revised, and with an introduction and added material by Lorne Shirinian, Toronto, Zoryan Institute, 2009: Տե՛ս նաեւ «Orphans of the Armenian Genocide with Special Reference to the Georgetown Boys and Girls in Canada» յօդուածս («The Armenian Genocide Legacy», edited by Alexis Demirdjian, Houndmills, Palgrave Macmillan, 2016, էջ 44-66):

³ Lorne Shirinian, «Manuscript: Tom Sturgess», Toronto, Abbey Book Publishers, 1971:

⁴ «Armenian-North American Poets: An Anthology», edited by Lorne Shirinian, Saint Jean, Manna Publishing, 1974:

⁵ Lorne Shirinian, «Armenian-North American Literature: A Critical Introduction; Genocide, Diaspora and Symbols», Lewiston, Edwin Mellen Press, 1990:

Միեւնոյն աստէն 70-ականներու կէտերուն կամ վերջերը քաղաքական առումով սկսայ աւելի գործունէայ դառնալ: Յաճախ ապրիլ 24-ին Օթթաուա գացած եմ թրքական դեսպանատան առջեւ բողոքի ցոյցի մասնակցելու: Հիւսիսային Ամերիկայի ամբողջ տարածքին, ինչպէս նաեւ Լոնտոնի մէջ (Անգլիա) զեկուցումներով հանդէս եկած եմ եւ խօսած Հայոց ցեղասպանութեան մասին եւ հիւսիս-ամերիկեան հայ գրականութեան, ինչպէս նաեւ ցեղասպանութեան ժխտման մասին հաւասարակիցներու կողմէ գրախօսուած բազմաթիւ ակնարկներ հրատարակած եմ:

1994-ին հրատեղտ առնելով «Արքայական զինուորական քոլեն»-էն (Մեն-ժան-Սիւր-Ռիշըլիեօ, Քեպեգ, Մոնթրէալի անմիջապէս հարաւը), ուր Գրական ուսման բաժանմունքին տնօրէնն էի, աշխատանքի անցայ Քինկսթընի «Գանատայի արքայական զինուորական քոլեն»-ին մէջ: 1999-ին դարձայ Անգլերէնի բաժանմունքի ղեկավարը: Քինկսթընի «Արքայական զինուորական քոլեն»-ին մէջ ծանօթացայ Ալան Ուայթհորնին հետ, որ Քաղաքագիտութեան բաժանմունքին մէջ կ'աշխատէր: Ան ներկայ եղած էր «Քուինզ համալսարան»-ին մէջ իմ տուած դասախօսութեանս եւ մեր առաջին հանդիպումին եկաւ գրասենեակս: Անհամբեր էր ինծի ըսելու, որ մօրը կողմէն կէս հայ էր: Սկիզբ առաւ երկարատեւ եւ արգասաբեր մեր ընկերութիւնը, որ այսօր ալ կը շարունակուի: Մենք համահեղինակ եղանք գիրքի մը՝ «The Armenian Genocide: Resisting the Inertia of Indifference», բայց, եւ ասիկա աւելի կարելոր է, քանի-քանի օրեր անցուցինք Օթթաուա՝ այցելելով Խորհրդարանի եւ Ծերակոյտի անդամներու, անոնց պատմելով Ճորճաւոնի հայորդիներուն եւ հայուհիներուն մասին եւ խօսելով Հայոց ցեղասպանութիւնը ճանչնալու կարելորութեան մասին⁶: Մենք պարզապէս երկու հոգին էինք բազմամարդ եւ յարատեւ նախաձեռնութեան մը: Եւ արդիւնքը 2004-ին 153 թեր եւ 68 դէմ քուէներով ընդունուած «Bill M-380» բանաձեւն էր, որ հռչակեց թէ «այս Խորհրդարանը կը ճանչնար 1915-ի Հայոց ցեղասպանութիւնը եւ զայն կը դատապարտէր՝ որպէս ոճիր ընդդէմ մարդկութեան»: Հակառակ ասոր, մենք տակաւին պէտք է պայքարինք Յեղասպանութիւնը ժխտող կատաղի արշաւի մը դէմ: Պէտք է արձանագրեմ, որ եղբայրս՝ Ճորճը, նոյնպէս շատ գործունէայ եղած է Յեղասպանութեան ուրացման դէմ պայքարին մէջ: Ճորճը գրադարանավարագիտութեան մագիստրոսի աստիճան ունի եւ տարիներով Չօրեան հիմնարկի գործադիր տնօրէնը եղած է:

2010-ին Պատուոյ պրոֆեսոր կոչումով հանգստեան կոչուեցայ «Արքայական զինուորական քոլեն»-էն: Ատկէ ետք տարիները անցուցած եմ ամենասիրած բաներս ընելով՝ գրելով եւ հրատարակելով բանաստեղծութիւններ, թատերախաղեր, պատմուածքներ եւ վէպեր, որոնք գրեթէ բոլորն ալ Յեղասպանութեան հետ աղերս ունեցող հայկական նիւթերով են⁷:

Հպարտ եմ ծնողներովս, Գանատայի մէջ անոնց ստեղծած կեանքով եւ ինծի իրենց աւանդածով: Խանդադատանքով կը յիշեմ Թորոնթոյի Տոն Վելի փողոցի մեր տան ետնաբակին

⁶ Lorne Shirinian and Alan Whitehorn, «The Armenian Genocide: Resisting the Inertia of Indifference», Kingston, Blue Heron Press, 2001:

⁷ Գիրքերէս ոմանց մասին լրացուցիչ տեղեկութեան համար տե՛ս www.blueheronpress.ca: Յաւելեալ տեղեկութեան համար այն մասին, թէ ինչ կրնայ նշանակել սփիւռքի մէջ երկրորդ սերունդի հայ ըլլալը, տե՛ս Lorne Shirinian, «So Far from Home», in «Remembering Mass Violence: Oral History, New Media, and Performance», edited by Steven High, Edward Little, and Thi Ry Duong, Toronto, University of Toronto Press, 2014, էջ 49-59:

մէջ եղած բազմաթիւ հաւաքոյթները, ուր Ճորճթաունի հայորդիներն ու հայուհիները յաճախ կը հաւաքուէին: Մտիկ ըրած եմ իրենց պատմութիւնները եւ մինչեւ այսօր ապշած կը մնամ ի տես այն կենսունակութեան եւ վարակիչ երջանկութեան, որուն ականատեսը եղած եմ: Իրենց գոյատեւումը եւ ճորճթաունեան իրենց փորձառութիւնը այս մարդոց տուած է հայ մնալով հանդերձ իրենց նոր երկիրին մէջ ծաղկելու եւ բարգաւաճելու առիթ մը:

Այնքան պարտական եմ ծնողքիս եւ մօրեղբօրս: Տարիներու ընթացքին ես դարձայ մեր ընտանեկան պատումներուն հեղինակը: Ուրախ եմ պատուելու զիրենք այս ակնարկին մէջ եւ իրենց կեանքերուն մէկ մասին բաժնեկից դարձնելու այլոք:

«Առաջին գիշերներ» («First Nights») կոչուող այս բանաստեղծութիւնը իմ վերջերս գրած «Rendering the Timeline»⁸ բանաստեղծութիւններու զիրքէս է: Այս բանաստեղծութեան մէջ ես կ'երեւակայեմ թէ ի՞նչ զգացած է հայրս, երբ իր կեանքը վերածուած է ընտանիքէն եւ տունէն հեռու առաջին գիշերներու ամբողջ շարքի մը:

[Բանաստեղծութիւնը չենք թարգմանած: Բնագիրը կարելի է կարդալ այս ակնարկին անգլերէն տարբերակին վերջաւորութեան]:

(Թարգմանութիւն՝ Շաղիկ Շահինեան-Արծրունի)

Լոռն Շիրինեանը ծնած է 1945-ին, Թորոնթօ: Ճորճթաունի հայորդիի մը եւ Ճորճթաունի հայուհիի մը զաւակն է, եւ 1960-ականներէն ի վեր իր խոհումներուն առարկան եղած է Գանատայի մէջ հայ ըլլալու խնդիրը: Շիրինեանը «Գանատայի արքայական զինուորական քոլէն»-էն ներս անգլերէնի եւ համեմատական գրականութեան պատուոյ պրոֆեսոր է:

⁸ Lorne Shirinian, «Rendering the Timeline», Toronto, Blue Heron Press, 2021, էջ 20:

Images Պատկերներ

Six Boys at work around 1926. Image I0057015, Archives of Ontario, Toronto.

Աշխատանքի լուծուած վեց Հայորդի. 1926-ի շուրջ:

About ten of the Boys in 1930, in Toronto. Jack Apramian, *Georgetown Boys*, 1983 edition.

Տասնեակ սը Հայորդիներ 1930-ին, Թորոնթօ:

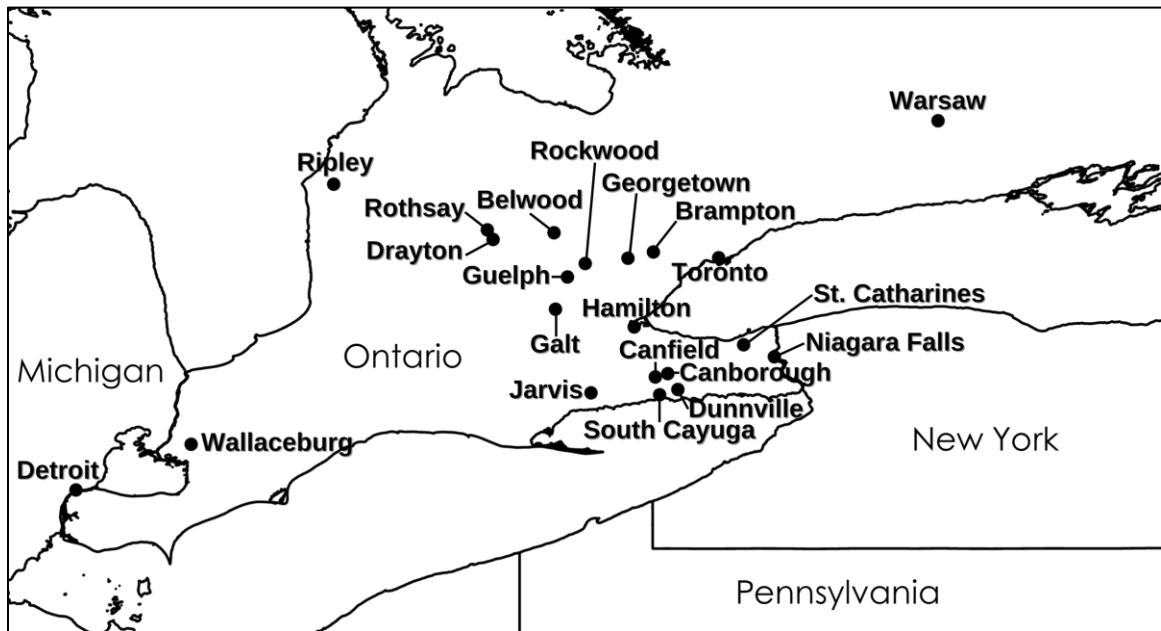
Aris and Marie Alexanian in Georgetown around 1927. Alexanian Family Collection, Dundas, Ontario.

Արիս եւ Մարի Ալիքսանեաններ՝ Ճորճթաուն, 1927-ի շուրջ:

Levon Babayan, main funder of the Armenian *Ararat*, around 1930. AGBU Nubar Library, Paris.

Լեւոն Դասպաեան՝ հայերէն «Արարատ»-ի գլխաւոր հովանաւոր՝ 1930-ի շուրջ:

Southern Ontario. Courtesy of Haig Minasian. | Հարաւային Օնթարիօ:

ARARAT MONTHLY

The man took the carpet and left them go free.

On the way the young man knelt before his wife and expressed his gratitude for causing his freedom.

But lo! The woman was changed to the likeness of a heavenly person. She was so illuminated all over that the young man could not look at her, so he closed his eyes. Then a sweet voice came to his ears. And that voice said.

- "I am the Weaver of Heaven, I descended to the earth to reward you, because you were virtuous and loved your parents; you sacrificed yourself for their sake. From now on your luck will smile at you and what ever you undertake to do, you will find success.

When the young man opened his eyes the Weaver of Heaven was disappeared.

And truly, the young man had a very good luck after that and became one of the richest men in Japan.

Translated
From Armenian

ERIKOR AZMAVORIAN

Teacher: "What do you understand by the word deficit, John?"

Johnny: "It's what you've got when you haven't as much as you had when you had nothin'!"

A CONCERT IN TORONTO

On 6th of January, which was also the Christmas Day for the Armenians, was a glad day for fifteen of our boys as they were going to give a concert in Toronto that evening to the Armenian people of that city. I was one of those merry boys and laughed and danced round with joy.

At 6 o'clock in the evening we took the Electric Car and when we arrived to Toronto, an Armenian Gentleman took us in Mr. Utujian's car and drove us to the church where we were going to give our concert.

At the time the concert started, the church was full. All the Armenians in the city were there. We sang in Armenian and in English and gave a few fancy drills. A few boys recited.

After our part finished, Mr. Pierce, Mr. Utujian and Mr. Babayan spoke.

Everything went fine. Mr. Johnson, the minister of The United Church, took the boys through the church. It was a beautiful church indeed.

Later at night we returned home.

ANTRANIK KEVORKIAN

Uncle: "And how do you like school, my little man?"
Nephew: "Closed."

A typical page from the English edition. February 1927, page 3.
Անգլերէն հրատարակութեան նմուշային էջ մը: Փետրուար 1927, էջ 3:

Ի՞նչ ԶՊԵՍ

ՊԵՏՏԻ ԱՊՐԻ ՀԱՅ ՏՊԱՆ

Խօսքս Հայաստանէն դուրս գլխաւոր
նըւող Հայ տղան մասին է; Թէ՛ւ ա
մէն Հայորդիի կրօնայ յարմար նկատ
ուիլ է:

Օտար և չհարճնկաւ երկիրներու
մէջ անբող ամէն Հայ տղայ նուիրա
կան պարտականութիւններ ունի; որոնց
ատաշինն ու ամենակարեւորն է Հայ
ագգին՝ պատիւը բարձր բունել օտարնե
րու առջեւ:

Պատար անխորհի թուր ատաւե
լիւթեանց և անպատ վայելքներուն մէջ
ճշմարիտ Հայիւն զաւակը պէտք է գուր
գուրիայ Հայ ագգին բնւոր գեղեցիկ սոս
վորութեանց և անաղութիւններուն վը
րայ և մանաւանդ ան պետի իր անձին
չեմ և իր ֆիզիքական ու մտաւորական
գարգալի մաս չեմ գուրդնթաց՝ ինամէ և
նունացնէ իր մայրենի՝ Լեզուն, Հայ
Լեզուն: Ետ մը Հայորդիներ կ'արձա
մարձեն Հայ Լեզուն, անոնց Համար
ան աշխատանքն ինն մը դարձած է
կարծես և սակայն այնպիսիները անա
քնութեանց մեծագոյնէն կը գրկեն ի
րենց անձը:

Այո՛, Հայ տղան պէտք է սիրէ և
նորինն և անորինն անոր Հայ գործն է իր
ագգին ու ագգին Լեզուն և սակայն պէտք
է սիրէ նաև զիսքն չհարանիրն և երկիրն
նա անոր Լեզուն; յարգէ նիրոյն ագգին
սովորութիւնները և զնազանքի քիտնայ
օրենքներուն:

Հայ տղան պէտք է ազնիւ, խոճեմ,
պարտաճանաչ և անճոռուրաց ըլ
լայ և մէկ խօսքով ունենայ այն թուր
ատաւելութիւններն որ ձիրքերը, որոնք
մարտը են, կատարեալ և բարձր:

Թեթեւ ան խորհի թէ ինք մեծ ազ
գի մը զաւակը չէ, և կամ Հայ ագգին
բնակավայրն երող երկիրը բարգաւաճ մի
շնակար մը չէ: Այո՛, Հայ ագգը թուով
շատ փոքր է և սակայն կոչումով, որս
կով ու անաղութիւններով միշտ մեծ
երջ է: Այո՛, Հայաստան շատ փոքր
երկիր մըն է և սակայն երկիրներուն թ
թաղութիւն է ան և երանութեան երջան
կաւետ չնոխտը՝ եթէ ամէն Հայ անխոր
սիրէ զայն և գուրգուրայ անոր վրայ:

Ինչ միշտ չպարտ կը գաւի Հայորդի
մը ըլլալուն զամար: Հայ ագգը չին,

շատ չին ագգ մըն է և փոխաւոր
անցեալ մը ունի: Հաշտակ
անուր Հաւանքներու ան պա
հած է իր գոյնութիւնն ու անոր
չեմ միասին անխորհի մեծագոյն կը
րօնը; Գրիտոնէութիւնը:

Ու այնքո՛ւ, ով Հայ տղայ,
պէտք է գիտնաս թէ քեզի ու ինձի
աւանդ ձգեմք է Հայ ագգին գոյն
թիւնը և անոր Լուսակոր Հաւանքը
Պահէ զանոնք; ով Հայորդի՛, սե
րէ գանոնք և գուրգուրա անոնց
վրայ:

Բարձրացիր դու և բարձրա
ցուր Հայութիւնը:
Դեռ պիտի խօսիմ այս մասին:

Հայկազ Մեծարժեք
- Երզրուցի 3

ԱՆՍՈՐՈՒՆԸ

Ժամանակին՝ երբ դեռ երկիրը
մանուկ էր, ճրեշտակ մը պատգամա
տար ըրկուած էր սուրբ մարդու մը,
որ կը բնակէր Պարսկաստանի անա
պատներէն մեկուն մէջ:

Մինչ ճրեշտակը օղին մէջէն
կը օսաւնէր, տեսաւ գեղեցիկ
Պարսկու ճի մը, որ ճրճորի մը քով
նստած էր մազերը կը ճիւսէր կա
պոյտ անմոռուկներ խառնելով անոնց
մէջ: Ան վար իշաւ և իր սերը
յայտնեց անոր և բաւական ժամանակ
շատ երջանիկ կերպով սարեցան միա
սին:

Ու օր մըն ալ յանկարծ յիշեց
որ իր պատգամ տեղը չէր Հասցու
ցած: Անմիշտպէս գեղի երկիրը
թաւ Թիզուրիւն խնդրելու իր ըրած
զանցանութեան Համար, բայց
* երկնքի դուրս իր առջեւ փոզ
ուած գտաւ իր զար ժամանակ ան
լալով սպանեց քոցուած դրանն ան
Չեւ: ու այն ատեն Գարդիէլ ճրեշ
տակապետը երեւցաւ և ըսաւ:

Շրամայուած է քեզ երկրի
ամէն կողմը երկնքի Չաւակներով
բնակեցնել և անկէջ վերջը միայն
դու և պիտի կրնաս երկրի մէկ ազ
ն:

A typical page from the Armenian edition. July 1926, page 3.
Հայերէն հրատարակութեան նմուշային էջ մը: Յուլիս 1926, էջ 3:

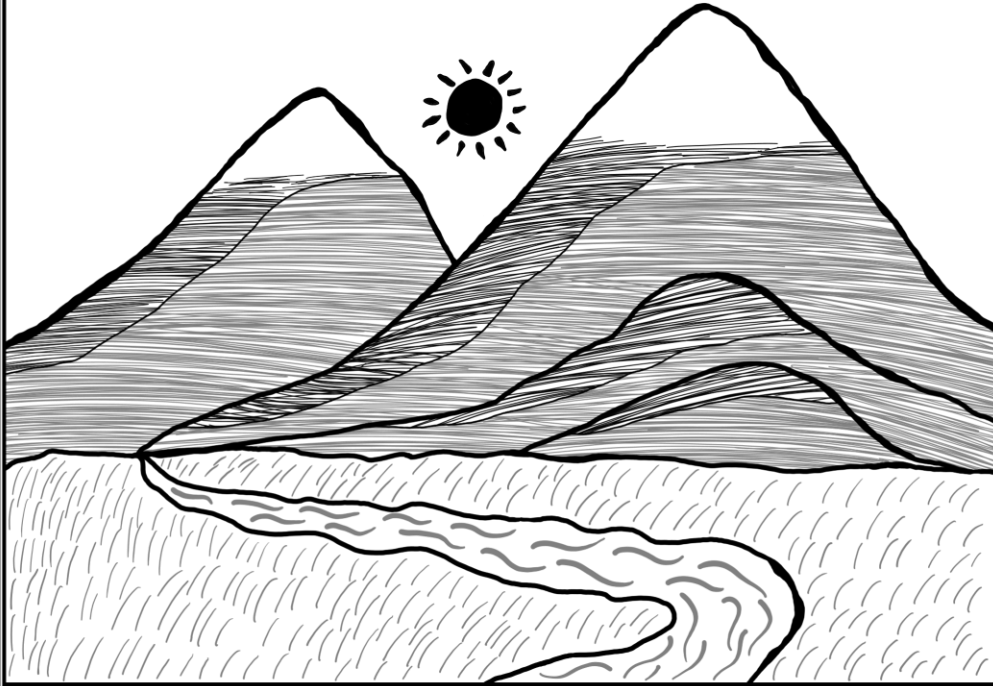
ARARAT

MONTHLY
Edited by the Armenian Boys at Georgetown.

No. 1

JANUARY

1926.

[Blank]
[Դատարկ]

ARARAT

GEORGETOWN

JANUARY 1926

NO. 1

"ARARAT" wishes you a Merry Christmas
and
a Happy New Year.

EDITORIAL

With this we publish the first number of "Ararat" which will be our monthly paper and will express our plans and our thoughts.

A group of boys, 12-13 years old, will work together and publish it. This paper will be another school for us, where we will mould our thoughts and express them. In its columns we will tell how the Armenian boys should live in Canada and what should be their motto.

Through the medium of this paper we will teach one another how to live in this good and beautiful Canada. We will tell one another to respect and love the people of this country who have such kind hearts to care for us, to learn the laws of this country and learn its ways. In doing this we will not forget our own country, Armenia, where our fathers lived, prospered, and died for their Homeland, Religion, Civilization and Truth.

Our paper will also guide us to be worthy sons of our martyred fathers and mothers.

We will try to love the officials of our Home, to obey them, and work with them.

There will be a great many mistakes in our English and Spelling; only a few of them will be corrected by our teacher.

We ask for subscribers for our paper because we have gone to some expense in publishing it.

We thank heartily Mr. Levon Babayan for his valuable gift to this work, which made it possible for us to get an Armenian typewriter to publish our paper in Armenian also.

We thank Mr. H. E. Stiles of Remington Typewriter Co. for supplying us with a considerable quantity of paper.

Subscriptions from now on will be used to cover our expenses, and if we have some more funds left we will buy a Duplicator to give out better work, as the Hectograph is not any too satisfactory.

In the future we hope to make this paper much better and more up to date. We would like to get any suggestions from our readers and hope that they will cooperate with us in overlooking our mistakes and sending us new subscriptions.

In closing this editorial we like to make our Motto known to our readers, it is; "We will love the truth in everything, for everything, above everything; Try to lift up ourselves and lift others up."

Vahe Alexanian
(Editor in chief)

HOW THE ARMENIAN
HOME STARTED

On June the 30th 1923 the first group of fifty Armenian boys arrived at Cedarvale Farm near Georgetown. This farm, about 200 hundred acres was purchased by the Armenian Relief Association of Canada and a few buildings were built for the boys.

When we came to Canada, we did not know one word in English, and for that we were not happy.

A few days later Mr. A. L. Alexanian came to us and being an Armenian himself, he spoke to us what a beautiful country Canada was. We understood him. He became our big brother and teacher.

By and by we found out that we had many friends who cared for us, and who helped us to be happy in this new land which we now love so dearly.

A second group of forty boys arrived at the farm on 2nd day of October 1924,

so the number of the boys came to be ninety.

They are divided into nine groups of ten boys each, a captain and a second captain in charge of each group. These groups, except one, of small boys, have certain work to do, as serving the tables, washing the dishes, peeling the potatoes for an army of ninety boys, sweeping the dormitories, dining room, doing the chores, milking our cows- 17 in number, feeding the pigs, looking after the horses and poultry, cutting wood and so on.

Every six weeks the work groups are changed around.

During the last two years we have not had many very sick boys. One had to go to Guelph Hospital for a surgical operation.

We boys are all healthy and happy and do not expect to be sick at all.

ONNIG SHANGAYAN

THE CLEVER ANSWER

Ara and Bedros, two villagers were passing one day by a vegetable garden.

They were talking to one another very interestedly.

"See those cabbages," said Ara to his companion suddenly: "How big they are".

"That's nothing", answered Bedros laughingly: "I have seen a cabbage as big as our village steeple".

Ara, who was a copper-smith, wished to give him a proper answer. So he said intentionally: "And I have made a kettle as big as our village church".

"But why in the world did you

A R A R A T M O N T H L Y

make a big bottle like that”?

“To boil your big cabbage in it”,
said the young man acutely.

Translated
From Armenian

VAZKEN ZADIGIAN

T H E F I R S T F R I E N D

When God turned Adam and Eve out of the Garden of Eden, all the animals scattered here and there.

The snake crawled under the berry bushes and was out of sight. The rams, sheep, and deer got very timid and ran away. The mad buffalo roamed and disappeared. The horse raced as fast as it could. The lion turned to the sinful man and looked at him horribly. The tiger, wolf, and all the beasts stood beside him for a while, gnashing their teeth threateningly, roared at him and went to attack other animals.

The eagle and vulture were chasing the pigeons.

Then Adam’s heart full of great sorrow, said; “Only yesterday those animals obeyed and loved me, but now some of them are scared of us and some are menacing us. Indeed all the animals are our enemies”.

He was not through with his talk, when he felt some one licking his hand. He saw the dog under his foot.

The poor animal had been following his steps. It seemed as if it felt its

master’s sorrows. Its eyes were wet as if it were weeping.

Adam put his hand on the animal’s head and Eve wiped her tears to fondle it.

The dog stood up to express its obedience and gratefulness to them.

It stood up bounced, barked, and tumbled again under his master’s feet, fixing his eyes on them with a sincere and faithful expression.

Then Adam said with his stirred voice;

“God did not take everything from us, for He has left us a friend”.

So from the beginning, the dog came to be the friend of man.

Trans. from
Armenian

VAHE ALEXANIAN

A B O U T T H E M I L K I N G
O F O U R C O W S

We Armenian boys have twenty cows. Sixteen of them are milking now.

Every morning a group of boys rise at six o’clock, get their breakfast at 6.30 and when the clock strikes seven, they report at the barn. Then also Mr. Williamson comes and says; “Boys, you can milk”.

Then the boys run, get a rag, wash up cows teats, bring their pails and start to milk. They

A R A R A T M O N T H L Y

can milk very well, not leaving a drop of milk in the cows.

The same group of boys milk again in the evening.

There are thirty boys in our farm who are first class milkers I believe.

Nine boys milk for six weeks and change off to nine other boys.

There is another boy who looks after the separator room.

A boy from morning work class washes the milk pails every day.

Mr. Williamson says that we milk the cows with care and milk as well as any other farmer can.

KEGHAM BABIGIAN.

O U R F A R M
W I T H
I T S B U I L D I N G S .

There are about 200 acres in our farm at Georgetown.

On it are these buildings:-

Two dormitories:- Two School rooms:- A kitchen and pantries:- A large dining hall:- A hospital with four rooms and a cellar. Officers' place which has four bedrooms, a parlor, a sewing room and a cellar:- Superintendent's house with a cellar.

In connection with our farm we have a large barn:- An implement shed:- A work shop for the boys and a work shop for farm manager:- An old barn:- A hen house:- A pig pen:- Silo and a garage.

MAMPRE SHIRINIAN.

VOLTAIRE'S SHOES

Voltaire, the great French writer, had a good servant who was faithful but lazy.

"Joseph", said he one day to his servant, "Bring my shoes".

Joseph went hurriedly and brought the shoes.

Voltaire saw the shoes were muddy and he asked him; "Joseph did you forget to clean my shoes this morning?"

"No, S-ir", replied the servant. "The streets are so muddy to-day that when you go out, it will not take two hours for your shoes to get as muddy as they are now".

Voltaire smiled at him, got his shoes and went out without saying a word.

Then the servant ran after him and said; "You did not leave the key for the pantry, Sir".

"What do you wish to do with it?"

"I want it for I did not have my dinner yet".

"O, my friend, you don't need to dine. It will not take two hours for your stomach to get as hungry as it feels now".

You can very easily guess that after then Joseph did not forget to brush his master's shoes.

Translated
From Armenian

ONNIG MELKONIAN

ARARAT MONTHLY

R E L I G I O U S
T R A I N I N G A T O U R
H O M E .

Every morning school starts with prayer.

We gather in the schoolroom every night and sing some English and Armenian songs, pray and after go to bed.

There is no Armenian church in Georgetown, but there are four other churches; Anglican, Baptist, Presbyterian and United Church.

Every Sunday, all the boys in a body, march to those churches in turn, and worship.

Sunday afternoons, we have Sunday school in our schoolroom.

HAGOP HAGOPIAN.

BOYS' MAGISTRATES.

On this page I would like to give an idea about our court.

We have two magistrates and a clerk, also four policeman.

Our council appointed Mihran Jeknavorian and Hagop Hagopian as magistrates, Armenag Kouyoumjian as court clerk and Vazken Zadigian, Haigaz Mesrobian, Nazareth Terzian, and Hovhanes Setragian policemen.

Their duty is to see that the laws of our Farm Home are obeyed. If not,

the court would punish the boys who disobeyed them, giving hard and wise punishment.

The first magistrates carried their work for a few months very nicely and then left it to be looked after by some others.

Onnig Shangayan and Haig Demirjian were appointed as our present magistrates.

Once in a while the court is held to deal with bad cases.

ARMENAG KOUYOUMJIAN.

OUR POULTRY

This department started lately and has been put into our hands to work.

Last year Mr. Babayan gave us ninety dollars as a Christmas present to buy some chickens with it.

We were not able to buy the chickens then, so divided the money among ourselves.

Three months ago, Mr. Babayan told us that he had two hundred dollars for us to start a poultry club, to raise some chickens.

We had a hen house already in the farm, so, on Oct. 9th last, we bought some good hens. Forty White Leghorns and Twenty Barred Rocks.

They started to lay eggs soon after we got them.

Now we gather the eggs and sell them.

For the present our Poultry Directors are Hovhanes Derderian and Haroutun Hachadourian.

Soon we are going to elect the officers for our Poultry Club.

We buy the food from our farm to feed the hens.

Mr. Williamson, our Farm Manager, is teaching us how to care for the hens.

Onnig Shangaian.

W O R K C L A S S

There are six classes in our Home School.

Every class has a time to work on the farm.

Every week two classes work; one in the morning and the other in the afternoon.

Two boys help in the kitchen- Two in the sewing room- Two in the barn- One in the laundry- One to wash milk pails- and the remainder of the class for other outside work.

There are also work groups working out of school hours and their duties have been already outlined in an article in this paper by Onnig Shangaian.

HAGOP APRAHAMIAN.

THE FRENCH SOLDIER.

Last week the chloroform was almost used. We were using it with great care, and the little that was left, we were trying to keep for a very bad operation.

They brought me a man from the army reserve, an artillery soldier; his right hand was crushed from the shelling of a cannon.

It was necessary to take off his little finger. The operation was not hard nor dangerous but it would be long and painful.

"I have to cut your little finger off", said I to him.

"Alright", said he.

"Do you want me to chloroform you"?

"Will the operation be painful"?

"Yes, you will suffer much but there is no danger".

"I don't care, but if it is going to be very sore, I'd rather be put to sleep".

"But we haven't much chloroform left".

"Is that the medicine you use to put people to sleep"?

"Yes", said I.

"Alright, I understand now, I think you want to keep it for a more serious case; for one of my companion's legs or thighs".

"Yes, that's so".

"Alright then, don't make me sleep, but do it quickly".

Then he took his handkerchief and put it into his mouth until the operation was over.

The sweat ran from his forehead in big drops. He did not

A R A R A T M O N T H L Y

make any noise, and he did not move.

When the operation was done I praised him for his bravery.

"O", answered he, "we must help one another".

Trans. From
Armenian.

HAGOP HAGOPIAN.

O U R S C H O O L .

We get our school training at the farm. There are two class rooms and the boys are divided into six grades:- Form I.- Senior and Junior II.- Senior and Junior III.- and Junior IV.

Mr. Alexanian teaches the first three grades and Mr. Lane the last three.

We are very good students in school and learn very quickly. I think that all Canadians will be surprised about us and say;-

"Well, these Armenian boys are good. We must bring more of them to Canada".

ONNIG MELKONIAN

J U N I O R R E D C R O S S
A T O U R H O M E .

It was organized last year and named "ARMENIAN BOYS' JUNIOR RED CROSS CLUB".

We study the rules of health and learn to be helpful.

Our club raises money among the boys and keeps a little Armenian boy, Haroutun Haroutunian, 7 years of age, in an orphanage at Jerusalem.

We have been sending money for his upkeep and have \$9.65 already in the bank.

The officers during last year were:

Onnig Shangayan, President.

Haig Mesrobian, Vice/Pres.

Armenag Kouyoumjian, Secret.

Jirair Garabedian, Treasurer.

Soon there will be new elections for the officers for 1926.

I tell you how our club raises money to keep our little brother at Jerusalem;

We do certain work on the farm and get some money, sometimes our friends send us but we don't use it to buy candies or other eats; we give a little to the Red Cross and put a little in the bank. Our teacher Mr. Alexanian, also gives \$10.00 a year to our Fund.

Every first Sunday in December is Golden Ruling Day for the Armenians. We boys do not eat that day and what we save from our table is handed to our Club, in money, to be sent to our boy.

ARMENAG KOUYOUNJIAN.

ARARAT MONTHLYA GREAT
ARMENIAN ARTIST.

One of Europe's greatest painters in last century was an Armenian.

His name was Hovhanes Ayvazian. Perhaps you have heard of him under the name of Ayvazovsky.

He was an Armenian but a citizen of Russia, where his great talent raised him to high fame, until he was honoured by the Tzar of that country to become his Imperial Painter.

His special and greatest characteristic was to picture the influence of the light and the scene of stormy sea with a peculiar skill.

Some of his greatest works shown at Paris and St. Petersburg Art Exhibitions were;- "The Winter in Great Russia", "The Sea-shore of Crima", "The Storm at the Shores of Black Sea", "The Storm at Mediteranian".

These raised him to the top amongst European artists and were his glory and fame.

Translated
From Armenian.

HAIGAZ MESROBIAN.

OFFICIALS
OF OUR FARM HOME.

The Armenian Farm Home Officials are:-

Rev. A. Lane, Superintendent
Mr. A. L. Alexanian, Assist
Superintendent-
Miss P. M. Laine, Matron-
Miss J. Farmer, Nurse-
Miss P. Murphy, Cook-
Mr. W. H. Williamson, Farm Manager-
Mr. G. Jennings, Assist. Farm
Manager-
Mrs. Colman, Laundress, for certain
days in the week.

HAGOP HAGOPIAN.

BOYS' COUNCIL.

The officials of our Home asked of us to elect a Mayor and nine Councillors to govern ourselves in a good way.

Mr. A. Alexanian, Assist. Director of our Farm Home, told the boys how they should chose their Mayor, and at a meeting, while Mr. Maclaren was present, seven boys were nominated for Mayor and eighteen boys for councillors; two candidates from each work group.

The first week of April last was election week at our Farm.

During two special meetings the candidates for Mayor gave speeches, each one expecting to be elected. They all promised

promised to the boys that they were going to do great many good things in our home.

On the 7th of April last a group of gentlemen came from Georgetown and acted as election officials.

Onnig Melkonian was elected Mayor with 58 votes.

Vazken Zadigian from first group, Hachig [...] from second, Onnig Topalian from third, Kegham Babigian from fourth, Aghavart Avedisian from fifth, Antranik Kevorkian from sixth, Anoushavan Pilibian from seventh, Nazareth Terzian from eighth, and Toros Levonian ninth group were elected Councillors.

A group of gentlemen from The Armenian Relief Committee came to the farm and installed the Mayor and Councillors at their office.

Mr. Alexanian took the oath after the installation of the new officers.

The mayor elected, clad in his robes of office, gave a very short speech thanking the boys for their votes and asked of them to co-operate with him in his work.

Our council has done many things on our farm during the past months. Next time I will write about them and give some information on every one of them.

The new mayor and his councillors are going to be elected next month for the term of 1926.

VAZKEN ZADIGIAN
(65)

MOUNT ARARAT.

On the cover of this paper you see a picture of two mountains with snow covered tops.

One of them is higher and called Big Ararat, the other is lower and is called Little Ararat.

The Big Ararat is the highest mountain in Armenia, and one of the highest mountains in the world.

We read in the Bible that the Noah's Ark rested on Mount Ararat.

The ancient Armenians used to believe that it had been forbidden to climb to the top of Big Ararat, because nobody should go near the Ark or see it, as they believed the Ark was still there.

It is told that an Armenian clergyman, named Hagop, tried to climb this mountain. He had almost reached the top, he slept at night but when he wakened in the morning he found himself at the bottom of the mountain.

Again he tried, and again the same thing happened.

Many explorers lately have reached the top of Mount Ararat.

The government of Armenian has appointed a society to explore round this mountain and get some moving picture films of it.

Mount Ararat is the emblem of Armenia as the Maple Leaf is of Canada.

ONNIG SHANGAYAN
(1)

HOW THE MAYOR REWARDED THE
GREEDY FARMER.

A good gardener had a big beet grown on his farm.

Everybody was surprised to see such a big root.

He took it to the mayor of the village who was a rich man and greatly interested in fields and gardens, so when he saw the beet he praised the gardener for his work and gave him three gold pieces.

There was a rich but greedy farmer in the village. When he heard this he said to himself: "I have a nice calf on my farm, I must take it to the mayor and present it to him. If he gave three gold pieces for the beet who knows how much he will give for my calf".

Immediately he tied a rope around the calf's neck and took it to the mayor and asked him to accept his gift.

The mayor was a wise man, and knew farmer's intention very well.

"I accept your gift, but you must take a present from me", said the mayor. "It has cost me three times the price of your calf".

And he gave him the beet that the gardener had brought.

KRIKOR AZNAVORIAN
(18)

OUR LITERARY MEETINGS

We have two literary meetings every week; one in Armenian and the other in English.

Special officers are elected by us, and are in charge of the program, which contains stories, lectures, recitations, comics and sing songs, all given by the boys.

The president of these meetings, Gazaros Minasian, is away on a farm, Onnig Shangayan is vice-president and Vazken Zadigian secretary.

The new officers will be elected this month for the year 1926.

ONNIG SHANGAYAN
(1)

MRS. CAT AND THE RABBITS

One day Mrs. Cat went for a walk through the town, when she saw a rabbit hut.

She went near. The rabbits were scared and would not come out of their places. The cat did not run after them but just sat in a corner of a wall. You would think that she was waiting for somebody.

When the rabbits saw that the cat would not go, they sent a delegation to her to know what she was seeking round their house and what she wanted.

She answered in her soft voice that she came to study the characteristics of their nation, that she had been through the world to know more about the customs of all other animals.

The rabbits, who were delegated by their older ones, believed her and went to their brothers and said that the strange visitor was a great philosopher and they praised her modest look, glorious fur, her sweet eyes and harmonious voice.

"This animal", said they, "Has come to find wisdom. She has travelled through all the big cities. Now she just came from Chicago and is going to Galguta. This famous savant will not harm us at all, let us go to her and ask all about the world and the things which we don't know anything about".

This good speech made a big effect on the people. Only an old rabbit did not believe the strange philosopher's speech and told the others to do the same, but nobody listened to her word.

All the rabbits were out to gather in a big assembly round the cat to hear a great lecture from her about all the most important questions of the world affairs and politics.

Then our foxy cat jumped upon the rabbits and killed six or seven of them.

The others ran to their holes. They were scared very much and were ashamed of their stupid thoughtlessness.

At that time Mrs. Cat went near to their hole and said in her soft voice that she was very hungry and that was the reason she killed some of them. But from that time on she would not touch any one of them and was ready to sign an everlasting treaty with the rabbit nation.

The rabbits started to talk to her, but none of them would come out of their holes, near the paws of the cat.

They kept on talking for hours, until one of their brothers went out from another hole at the other side of the hut, ran and called a shepherd near by, who took his bow and arrows, ran to the place, saw the cat, sent an arrow and killed her on the spot.

They say that when the cat was dying she said;-

"If you deceive once, nobody believes you after".

Translated
from Armenian

HAGOP APRAHAMIAN

CHRISTMAS AT OUR HOME

On December the 22nd we held a concert in the Town Hall at Georgetown. A Christmas tree was given by Toronto friends.

It was a very nice evening; we had songs, solos, recitations, dances and dialogs.

When the concert was over, Old Santa Claus came and gave presents.

All the boys were happy.

Old Santa Claus came and gave again on Christmas morning and gave us many good presents, some boys got fountain pens. Every boy got many things that happy morning and were very much pleased.

It was the happiest Christmas we ever had in our lives.

We did not forget our Red Cross boy and all other Armenian boys in Corfu and in Armenia;

A R A R A T M O N T H L Y

we knew that they were not as happy as we were in Canada.

We prayed for them and asked God to send Santa to visit them also.

Christmas is over now, but we are always happy. Canada is very good. We wish all Armenian boys were here.

Some of our little boys asked Santa to go to Armenia and give gifts to the other boys too.

Christmas is a very good time, and is a very good day; it is Jesus' birthday. God gave Him to us, and He came to save all the children and grown ups from sin.

I wish you a very Merry Christmas and a Happy New Year.

ONNIG MELKONIAN
(51)

MY NEW HOME IN ERAMOSIA
TOWNSHIP

I am an Armenian boy.

Four months ago I went out from the Armenian Boys' Farm Home to a new place at Mr. Earl Hindly's in Eramosa township.

It is a great happiness to me that I am learning how to farm.

Mr. Hindly is a good gentleman and Mrs. Hindly is a very nice lady.

They have a little boy, Bruce, about three years of age. I love him as I would love my little brother.

They are very good to me.

I am going to tell you about my new farm;-

I get up every morning at half past five, do the chores, milk the cows, feed the cattle, and clean the stable. Then I get my breakfast.

I must get ready for school.

I start out from the farm at half past eight, walk half an hour to be at the school at nine o'clock. I have my lunch with me.

We are two Armenian boys in our school, and all the others are Canadian boys and girls. I like them, they are great playmates and I think they like me too.

At four o'clock school is over. I must be at home soon to feed the chickens. I take great care of them, so they lay good. I have to do the same chores as I did in the morning. I like my work very well.

At eight o'clock I must be ready to study my lessons. I will try to progress as well as any Canadian boy can.

I have come from Corfu to Canada fifteen months ago.

HACHIG KARAJIAN
(52)

T O " A R A R A T " R E A D E R S .

Make "Ararat" your paper. It will be more interesting every month. Help us by finding new subscribers.

We will try to have as many readers as we can.

If you have any suggestions to make don't fail to do so. We will always appreciate them.

Bye bye, We will see you next month with fresh news and subjects.

[Blank]
[Դատարկ]

"ARARAT"

Published every month
by the Armenian Boys at
Georgetown Farm Home.

Subscription \$1.00 a year.

Address :-

"Ararat" Armenian Farm Home.
Georgetown.

ARARAT

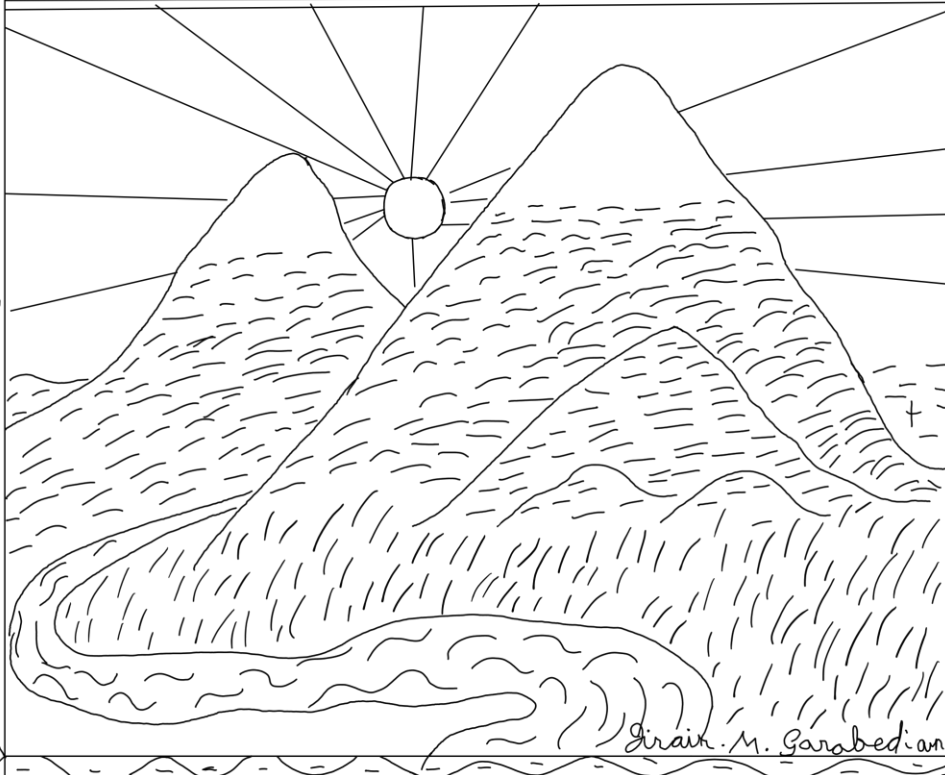
MONTHLY.

Edited by the Armenian Boys at Georgetown.

No. 2

FEBRUARY.

1926.

Arain M. Garabedian

[Blank]
[Դատարկ]

ARARAT

GEORGETOWN,

FEBRUARY, 1926

NO. 2

TABLE OF CONTENTS - FEBRUARY, 1926.		
		<u>Page</u>
	EDITORIAL.....	2
	VARTAN, THE GREAT ARMENIAN HERO, By Hagop Hagopian.....	3
	VARTAN THE GREAT'S PICTURE, By Krikor Aznavorian.....	4
	THE GREAT BATTLE OF AVARAIR.....	5
	THE TURKEY CLAWS, By Vahe Alexanian.....	6
	SPORTS ON OUR FARM, By Kegham Babigian.....	7
	HOW THE BOYS DRAINED SIX ACRES OF LAND, By Onnig Shangayan.....	8
	STORY ABOUT MOULA AND DEREJE, By Vazken Zadigian.....	9
	FARM MANAGER'S CONTRIBUTION TO "ARARAT", By W. H. Williamson...	10
	OUR SWIMMING POOL, By Hagop Aprahamian.....	11
	MARRIAGE, By Hagop Aprahamian.....	11
	JUNIOR RED CROSS REPORT, By Armenag Kouyoumjian.....	11
	NOMINATION OF MAYOR, By Haigaz Mesrobian.....	11
	ARMENIAN RELIEF ASSOCIATION PAGE....	12

Jirair. M. Garabedian.

ARARAT MONTHLY.EDITORIAL.

The management of this paper is very glad to say that "Ararat" is growing fast, and is going to have a wide circulation. It has many readers already.

Indeed we did not expect such a wonderful response from our readers when we undertook to publish the first number of our paper.

We had published a considerable number of copies of the January issue; these were sent out in time; but did not meet the demand, therefor over three hundred extra copies were also printed.

We believe that it will not be very long when "Ararat" will be able to boast of over one thousand subscribers and a few times that many readers.

It is our aim to make our articles more interesting, and this being a paper edited by boys, we would like to ask of the friend of "Ararat" to find more boy subscribers also and make this paper popular among Canadian boys.

We would like to have correspondences occasionally from our boy readers and if we have space in our paper, we will publish some of them.

Beginning with this number, we will have one or two articles from Armenian History, and some news about Armenia and Armenians. We hope this will be interesting to our Canadian readers. Of course, these articles will be very simple and without very many details as they will be written by boys, as they understand the subject.

It is arranged also that the Head Office of Armenian Relief Association will have a page or so in our paper from time to time, and we hope that this also will be interesting to our readers.

We are very glad to let the friends of our paper know that have already purchased a Roneo Duplicator, so we will be able to print sufficient copies to the demand.

We were not able to pay for this machine in cash, so we need more subscribers to meet our expenses.

We sent sample copies of "Ararat" to our friends. The Management of this paper will be very glad to hear from them and know if they are willing to subscribe for it.

Some copies of our first number were sent to a few papers; it is a great delight for us to know that they all wrote favorably about us.

Toronto Globe reprinted part of our editorial and made some good remarks about "Ararat".

Baikal, a leading Armenian daily printed in Boston, translated the editorial and spoke highly about our work.

"Ararat" will progress. There is no doubt about it, if you are willing to take part in our work by distributing it among your friends.

We need one more subscription through you.

A R A R A T M O N T H L Y .V A R T A N ,
THE GREAT ARMENIAN HERO.

History says that the first country which made the Christian religion the national faith was Armenia, which at the end of the third century accepted Christ as the Son of God and Saviour of Sauls.

The neighbours of Armenia were not Christians then, so they became her enemies, and were always fighting her.

About two hundred years later Armenia was made an independent state in the Persian Empire.

It happened once that the King of Persia got it into his mind to force the Armenians to worship the Sun and the Fire like the Persians did, and he ordered the Armenians to do so.

In those days there were two great men in Armenia, one of them was VARTAN, the head of the army, and the other GHEVONT, a priest.

They gathered all the leading men in the country to a meeting to decide what step they should take against the king of Persia.

All of them said, "We will not obey the Persians, we have been born Christian Armenians, and we will live Christian Armenians. Our Saviour is Jesus. We will not deny Him, even if we have to die for our faith. Let that bad king of Persia come and take our religion from us if he can".

So they sent a letter to Persia to let the king know what they had decided.

The king got angry, so he sent a big army to Armenia to have his commands respected and obeyed.

Then Vartan, the great hero, sent word to all the Armenians, and told them that who soever loved God and his country, let him come and join the army to fight against the Persians.

In a short time sixty thousand people came and gathered in the plains of Avarair.

There were priests, young girls, women and men of every age amongst them.

They came to fight and to die with honour if it was necessary, or to conquer and live in freedom.

Vartan, the brave, made a speech to the army, and Ghevont, the great priest, prayed for the success of the army of Christ.

Next morning, when the sun rose, the Armenians attacked the Persians and the battle continued till night.

Vartan and one thousand and thirty six Armenians fell in the fight.

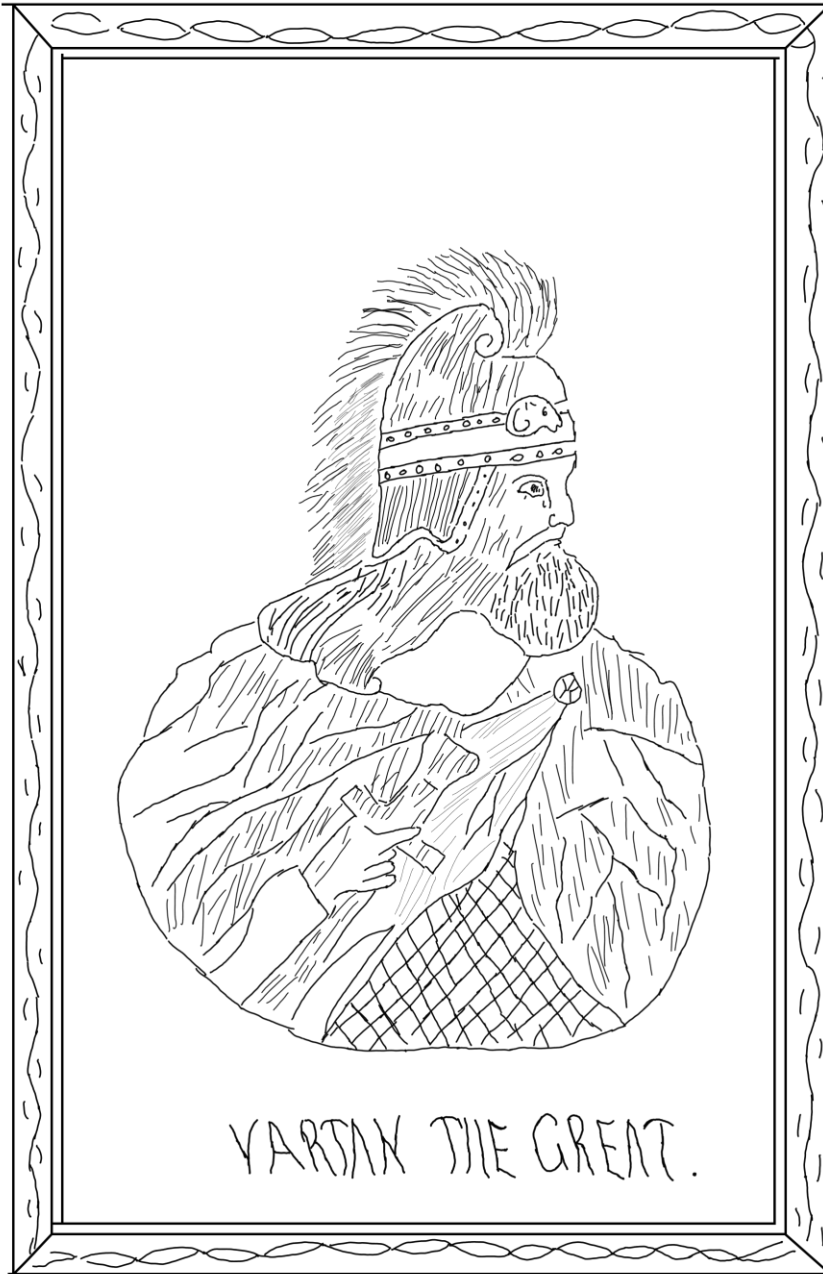
But the Persians did not conquer, the Armenians and so our nation remained Christian even to this day.

It is about fifteen hundred years since Vartan and his brave companions died, but the Armenians celebrate the anniversary of their supreme sacrifice still.

As Alfred the Great is the great king of England, and George Washington is the great man of United States, so Vartan is the great man of Armenia.

No matter where the Armenians live, they will never forget him. On every occasion they sing the celebrated songs describing his great battle.

HAGOP HAGOPIAN.

K.G. ASNAVORIAN

A R A R A T M O N T H L Y .

The eleventh of February is the anniversary of the Battle of Avarair, where (Prince) Vartan the Great and his galant companions fought and died for the Faith, Honour and Freedom of Armenia.

It is one of the greatest events in Armenian History and a great day for the Armenians.

“All people and tongues throughout my domain must abandon their heresies and worship the Sun and the Fire.”

Thus ran the proclamation of Hazgherd, the King of Kings of Persia.

To which the Armenians replied,

“No one can move us from our belief, neither angels nor men; fire nor sword. Here below we will choose no other God, and in Heaven no other Lord, but Jesus Christ.”

Then war was declared and Prince Vartan Mamigonian, Commander of Armenian Army, spoke thus to his soldiers:

“Soldiers, as Christians we are averse to fighting, but to defend our religion and our freedom we must fight. Surely our lives are not as valuable as the life of Christ. If He was willing to die on the cross for us, we ought to be willing to die in battle for Him.”

And the Armenian Army responded,

“Let God our Lord make our death equal to the death of righteous ones and not deliver our sons into the hands of heathen.”

In the battle Prince Vartan was mortally wounded. One thousand and thirty six Armenians fell fighting.

But Persia never again attempted to force her religion upon Armenians.

A R A R A T M O N T H L Y .

THE TURKEY CLAWS.

I was ten years old and was going to a night school.

Every Monday I took 15 sous to spend for my breakfast. At the school they gave us a piece of dry bread only.

One Monday morning when I was going in to the school, I saw one of my school mates. I remember his name yet. He was called Kouture. He held in his hand a glorious looking leg of turkey which was covered with black shiny and uneven skin and gave it the appearance of walking on its claws.

When my companion saw me, he said, "Come and see, come and see." I ran to him. He held the upper part of the leg. With a motion of his right hand the four claws would open and close like the fingers of hand.

I was surprised and admired him. How could that leg without any life in it move? Every time when those claws were closed and oppened I felt that a dazzling thing was passed before my eyes. It was a miracle for me.

Then the boy, who was bigger and craftier then I saw that I was already mesmerised, he put the marvelous thing in his pocket and went away. I went on also. But I was always dreaming about the moving of that leg.

Kouture was not a wizard. "If I had it in my hands just for a minute", said I to myself, "At once I could understand the hidden secret".

I could wait no longer, I ran to him and said, "Please, give the leg to me for a minute"

"Give you the leg! You go away from here".

As he refused, I got more and more desirous.

- "Won't you give it to me?"

- "No Sir".

- "Alright, sell it to me".

- "Sell it! How much you would pay for it?"

I started to count my weekly money.

- "I will give you five sous".

- "Five sous! For a leg like this!

What are you talking about? Are you jeering at me?" And he started to play with the precious object again.

The beautiful thing always caused more desire in me to have it.

- "Alright, I will give you ten sous".

- "Ten sous!" He added scornfully, "But look here." And the four claws were in their magic operation.

- "Well," Said I, shivering, "How much do you want?"

- "Forty sous or nothing".

- "Forty sous", I cried out, "Forty sous! But that is three weeks money for my breakfast. What do you want?"

- "That's up to you".

He put the leg in his pocket and went away. Again I ran after him.

- "Fifteen sous".

- "Forty!"

- "Twenty sous".

- "Forty".

- "Twenty five sous".

- "Fourty!"

Oh, droll Kouture, how easily he was going to make his way in the life. How he knew the desires of men. Everytime when I heard that terrible would forty would take away something from my resistance.

Two minutes after my heart

A R A R A T M O N T H L Y .

went out from me.

- "Alright, let it be forty sous".
- "Give the money first".

I gave the fifteen sous, and he made me to sign a note for the other twenty five sous.

Oh, how miserable he was. He was only 13 years old but he was already a man of business.

At last he took out the precious object from his pocket.

- "Here, take it", he said.
- I grabbed it from his hand.

Two or three minutes later as I had predicted I understood the secret and I could pull the string as good as Kouture could. For two or three minutes I enjoyed playing with it like a fool. Two minutes later I enjoyed it less and three minutes later I did not enjoy it any more, but I kept pulling it because I was trying to get the worth of my money.

After a while I felt sad. Then the repentance came, then the prospect of having dry bread for three weeks. And then, seeing my stupidity. All these were changed into bitterness.

I was angry...

Then minutes later, with a true hate, I held the object of my love and threw it over the other side of the wall, to be sure that I would not see it anymore.

The memory of this hazzard kept me away from stupidity for the remainder of my life.

Translated.

VAHE ALEXANIAN.

SPORTS ON OUR FARM.

In the summer time we play baseball, football and many other games. We also make boats and put them on the water. When we come in from our work we go to swim and to have a good time with our boats.

We Armenian boys are good swimmers. Some boys catch fish. When they get a good bunch, they bring them to the kitchen and they are cooked for our large family.

Our winter sports are not like those we have in summer, but we have a great time even in winter with this big family of ours.

We are very fond of one another and of our teachers and that is why we enjoy the winter so much.

We run out from school, when it is over, take our sleighs and skates, go up on the hills and slide down as fast as a flash. But we like best to skate on the river which is frozen now. There is more fun in that than in any other sport.

Some of us who have skates go to the arena in Georgetown on Saturday afternoons when all school children are admitted free of charge.

I will tell you more about our sports next time.

KEGHAM BABIGIAN.

ARARAT MONTHLY .HOW THE BOYS DRAINED
SIX ACRES OF LAND ON OUR FARM.

THERE was a flat land of about six acres at the front of our home buildings on our farm. It had a very rich soil, but unfortunately it was swampy, so we could not plant anything on it.

If it were drained, we could have much valuable garden soil there. Hard labor and much money was needed to do it.

Our officials asked us if we would be willing to do the work, explaining to us that if anybody else did it, it would cost about \$800.00.

The Armenian Relief Association did not care to spend that much money on the work, and they asked the boys if they would do it.

The boys said they would.

First group went to the field and dug 95 feet 2 to 3 feet deep before noon.

In the afternoon the next group dug 100 feet. Every boy did his very best to do more for his group.

In three weeks time the drains, about 4800 feet, and 2 to 3½ feet deep were dug. Then the tiles came. The boys put in the tiles too.

The boys received a little over two dollars each for doing this. Two hundred dollars in all.

Last summer we had garden plots on this, all in nine rows of ten plots each.

Every row belonged to a group of ten boys and was called after a province in Canada.

The plots were 18x36 feet in area. The boys were asked to name their own gardens individually, so they all picked different names.

I would like to give some of those names; "Garden of Eden", "King George's Farm", "Ararat Farm", "Prince of Wales Ranch", "Promised Land", "Erzroum Farm", "Garden of Vartan the Great", "Erivan Farm", "Victoria Ranch", and etc. Most of the boys named their farms after towns or cities where they came from, or after the names of their benefactors in Canada.

In addition to this, four boys were associated last summer in picking a strip of land for a farm on the same flat; "The New Armenia" was the name they gave to their farm. They advertised and claimed that theirs was the best farm in Canada.

The produce grown on these plots was brought in to the kitchen.

We boys are going to be paid certain percentage of the value of this produce.

ONNIG SHANGAYAN.

A R A R A T M O N T H L Y .STORY
ABOUT MOULA AND DEREJE.

When I was a very little child, my mother told me a story, I forget some of it, but I am going to tell you what I can remember.

Once upon a time there lived a moula (Turkish priest), who had a friend named Dereje.

Bye and bye they became enemies.

One day moula went to the mosque and climbed to the top of the minaret and began to shout and pray. This is what moula prayed loudly:

"God, God, God, take Dereje's life."

At that moment Dereje was passing by the mosque and heard the moula. He hid himself in an old hollow tree near by, and listened to moula still praying;

"God, God, God, take Dereje's life."

Dereje answered; "O yes, very soon, I will take Dereje's life to make you happy, but you must kill your red calf, roast it, put some poison on it and put before Dereje to eat. He will eat and die."

Moula thought God had spoken to him.

When he had finished his prayer, he went home, and told his wife what happened, when he was praying.

At once he killed the red calf and roasted it. He sent his wife to market to buy some poison to put on the roast.

When she went there, Dereje was dressed himself as a peddler and went about the market shouting, "I sell poison, good poison, a drop will kill a giant."

When the moula's wife heard this, she ran to him, and asked the price.

"Ten dollars a box," said Dereje. She gave twenty dollars and got two boxes and went away.

They put the poison on the roast and invited Dereje to dinner. They put the poisoned plate before Dereje and he ate it.

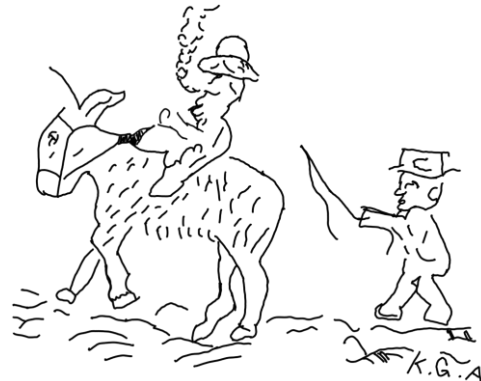
When it was finished, Dereje fell down on the floor as dead. Moula and his wife went to call the people and tell them that Dereje was dead, and that they should come and be merry.

A whole housefull of people came. They are and they drank all moula could give them until night and then they went home glad that Dereje was dead.

Moula and his wife went to bed.

Dereje got up, took his knife and killed the moula. He took the moula's wife and he buried her in the earth to die.

Then he took some flour and pasted moula's head on his body, put him on his donkey and started for the village where his father lived.

VAZKEN ZADIGIAN.

A R A R A T M O N T H L Y .FARM MANAGER'S CONTRIBUTION
TO "ARARAT".

The work from the boys who were connected with the farm operation during the past month has been most satisfactory. A few necessary tasks have been accomplished, and our barn is now looking better after the general cleaning up and whitewashing.

The first group of milkers under the new system has done splendid work. It now remains to be seen if one of the other two groups will be able to make any improvement on this good record.

I hope to mention from month to month something about the best work which has been done on the farm either by individual boys or by certain groups.

It now gives me pleasure to write about Ardashes Mazmanian #31, and Haig Demirjian #76. These are only thirteen years of age.

Ardashes been the first boy to take complete charge of the separator room, and in doing this, was relieved from the task of milking any cows. He has kept a very neat and correct estimate of the milk weights and sent out clean supplies of milk to the kitchen, and performed all his duties in a cheerful, quiet and admirable manner. I challenge future captains to give better satisfaction in this regard. It seems worthy of note

that a boy of his age can keep such good order amongst a group of milkers and carry out his duties as Ardashes has done. We must not, however, forget that this was only possible through the co-operation of the other members of the group.

Haig sacrificed most of his spare time one Sunday to help to locate trouble with our separator. He is able to take our De Laval machine completely apart and put it together again. I doubt if there are many boys of his age who can do this. His mechanical ability has enabled him to repair equipment about the barn and he has thus been a means of making the work of the chore boys easier. He knew how to keep our spray pump in good running order and the work with this machine was more quickly accomplished through his assistance. He then does not wait to be asked why his clothes are whitewashed, but he removes the whitewash himself before it is detected by the powers that be.

W. H. WILLIAMSON.

NOTE.- "THE STORY ABOUT MOULA AND DEREJE" ON PAGE 9 WILL BE CONTINUED IN NEXT ISSUE OF THIS PAPER.

A R A R A T M O N T H L Y .

OUR SWIMMING POOL.

We have a big farm and there is a creek running through it. One day our teacher Mr. Alexanian told us of a plan for a swimming pool, and asked us if we would undertake it. Every boy said "Yes". We started to work and it was not very easy, but we did not stop. We carried it through working by groups. Only the smallest boys, whose group we sometimes call the Baby Group, did not work. The work lasted a few weeks and at last we had the pool ready. Mr. Alexanian helped us to make the two gates of the pool; the one to let the dirty water run out, and the other to let the clean water run in. We are planning to make this pool larger next summer.

We skate on the pond now. It is a very good place for skating. But next winter with a larger pool it will be much better.

HAGOP APRAHAMIAN.

MARRIAGE.

We are very glad to report the marriage of Mr. Alexanian, our teacher and Directing Editor of "Ararat".

Mrs. Alexanian is an Armenian girl from Cairo, Egypt. We welcome her to Canada and heartily wish Mr. and Mrs. Alexanian many years of married happiness.

HAGOP APRAHAMIAN.

JUNIOR RED CROSS REPORT.

We have a Junior Red Cross Club among our boys. All the boys are pledged to save at least one tenth of all the money given to them by friends or earned by them.

The First Sunday of December is Golden Rule Sunday among Armenians. On that day we decided not to eat anything and to give what would be saved to our Red Cross Fund. In this way we saved seventeen dollars and the members of the staff gave enough to make this up to thirty eight dollars. Altogether we have fifty four dollars in the bank. This has been gathered since last September. We are going to send this money through the Ontario Junior Red Cross, to the Armenian General Benevolent Union, which looks after the orphan adopted by our Club. This boy lives in Jerusalem. Previous to this we sent seventy dollars for the upkeep of this boy. His name is Haroutun Haroutunian, 7 years of age.

ARMENAG KOUYOUMJIAN.

NOMINATION OF MAYOR.

Last week we had our nomination for a new mayor. A meeting was held in the school room, and papers were given to the boys on which to write the name of their candidate, with the signatures of mover and seconder. When the cards were collected it was found that only three boys were nominated. Election will take place the first week of March. The names of the candidates are;- Mampre Shirinian, Onnig Melkonian present Mayor, and Vazken Zadigian.

HAIGAZ MESROBIAN.

A R A R A T M O N T H L Y .

The Armenian Relief Association, which supports the work of the Georgetown Farm, has reserved this page for its announcements.

We rejoice in the birth of the "Ararat." It will undoubtedly help us in acquainting the public with the splendid work we are carrying on. We congratulate the boys and Mr. Alexanian on their ambitious enterprise.

We very much need to keep in touch with the public, and to arouse the interest of Christian people everywhere on behalf of these boys. We have no aid from the Government, although we are doing a fine piece of educational and immigration work. If there is an organization in your community that would like to befriend these boys, get in touch with our General Secretary, Rev. Ira W. Pierce, 99 Dundas Street East, Toronto.

Your co-operation is needed.

[Blank]
[Դատարկ]

A R A R A T M O N T H L Y .

A SCHOOL PAPER EDITED BY THE ARMENIAN
BOYS AT GEORGETOWN FARM HOME.

A. L. ALEXANIAN, Directing Editor.

Vahe H. Alexanian, Hagop Hagopian, Onnig
Shangayan, Haigaz Mesrobian, Mampre
Shirinian and Onnig Melkonian, Editors.

Jirair Garabedian and Krikor Aznavorian, Art
Editors.

SUBSCRIPTION \$1.00 A YEAR.

We hope you are interested in the success
of "ARARAT", and even with all its failures,
are going to make it your own paper. We trust
that you will enlist many new subscribers
for us.

ADDRESS:-

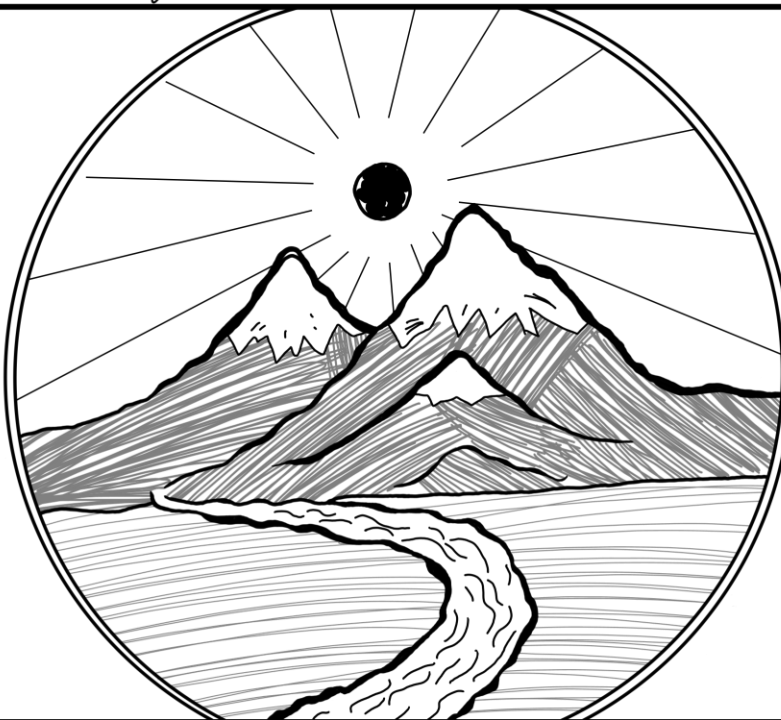
ARARAT MONTHLY,
ARMENIAN BOYS' FARM HOME,
GEORGETOWN.

ARARAT

MONTHLY.

Georgetown

1926. No. 3

[Blank]
[Դատարկ]

ARARAT

GEORGETOWN,

MARCH, 1926.

No 3

TABLE OF CONTENTS----MARCH, 1926.

	<u>Page</u>
EDITORIAL.....	2
HAIG, THE FOUNDER OF THE ARMENIAN NATION By Haigaz Mesrobian..	3
HIS MOTHER'S KISS..... By Hagop Hagopian.	3
FARM NEWS..... By Vahe Alexanian.	4
THE PEASANT SERVANT..... By Armenag Kouyoumjian.	4
THE CHICKEN MACHINE.....	5
DORK OF ANKEGH..... By Arshavir Bezazian.	5
WHITE INDIAN RUNNER DUCKS.....	6
ABOUT OUR POULTRY..... By Onnig Shangayan.	7
A MOCKER'S PUNISHMENT..... By Onnig Melkonian.	7
THE MOTHER ROBIN..... By Onnig Shangayan.	8
THE RINK ON OUR FARM.....	9
THE STORY ABOUT DEREJE AND MOULA.... By Vazken Zadigian.	10
THE HEROINE..... By Mampre Shirinian.	11
THE ARMENIAN RELIEF ASSOCIATION PAGE	12

Jirair M. Garabedian

ARARAT MONTHLY.EDITORIAL.

Hurrah for the friends of "Ararat".

We are deeply grateful to the friends of this paper for their wonderful interest in our work.

Our subscription list is increasing day by day and we hope that it will not be very long before "Ararat" will be a self supporting paper.

We have readers in all the provinces of Canada, in United States, England, Armenia, Greece, Bulgaria, Bolivia, India, China, Egypt, Abyssinia and in many other countries. As far as the readers are concerned, "Ararat" is an international paper.

We shall to try to make "Ararat" an up to date little paper and we are depending upon our subscribers to help us put our magazine into as many homes as possible, especially where there are boys and girls. We will expect every reader to do his best to secure for us at least one new subscription before we are ready to publish our next number.

It is the aim of our boys to make this paper one of most popular boys' magazines in Canada. In this respect you can be of great assistance.

We have been getting many wonderful letters of congratulation and praise. This is most encouraging. It was our intention to publish a number of these but the space at our disposal will not permit.

We wish to thank the following friends for their extra contribution to "Ararat".

Mr. Paul Courian, Toronto.
 Mr. Krikor Epremian, Schenectady, N. Y.
 Mr. S. S. Utujian, Toronto.
 Mr. David Moyle, Toronto.
 Miss Elizabet Coleman, Hamilton.
 Mrs. Wm. R. Yendall, London.
 Mr. Frank Gray, Toronto.

ARARAT MONTHLY.HAIG, THE FOUNDER
OF ARMENIAN NATION.

We read in the Bible that Noah's Ark rested on the Mount Ararat.

Some years after those days the people thought that if they built a great tower, they might climb to the top of it and be safe from floods. And when they started the work and had built the foundation, God saw their wickedness and changed their languages and made them to speak in different tongues.

Among those people there was a very strong man, called Paal; he commanded that everybody must worship and obey him and look on him as their God.

There was another great and very strong man also; named Haig, who would not worship him.

He took all his friends and went north, to the land around Mount Ararat. Two or three weeks later Paal heard that Haig had gone away. He sent messengers to him saying that he should come back and obey and worship him. And if he would not, he was going to be punished and killed.

When Haig heard this, he sent back word that he would not worship him; he would worship the only God that is in Heaven, and if Paal wanted to fight for this he was free to do so.

When Paal heard this, he was very angry; he ordered all his people to go with him, fight and punish that bold Haig.

Haig heard that his enemies were coming. He gathered all his people and

made them march to show the world how to fight for freedom.

The battle started and went on very fiercely. Haig took out his dart during the fight and led his men gallantly.

Paal, almost conquered, tried to wind his soldiers to the front, and when he was turning back, Haig held his dart very stiff, and he caught Baal in the chest. The giant spread on the ground and died.

When Paal's people saw their leader fall, they started to run away.

After the war was over, Haig ordered his men to gather the bodies of all the men that have been fallen in the battle and bury them; he called that place Kerezmark, which means graveyard in Armenian.

Haig trained a mighty army and made his dominion greater. Some years after he died and his son Armenak took his place.

MESROBIAN HAIGAZ.

HIS MOTHER'S KISS.

It was Christmas eve. All the boys and girls were very glad, because they would get lots of candies, toys, dollies, and many other things next morning.

But little Arsham, whose father and mother were killed in the great war, would not share

A R A R A T M O N T H L Y .

the gladness of the boys of his age.

He was about ten years of age, and was forced to work hard to earn some money that he could have something to eat.

On this Christmas eve, when it was dark, he went out to the streets, to carry the bundles for the people to their homes and get some reward.

He did not find anybody to speak to him, as the people were very busy with their own children. The unfortunate boy was discouraged and sat on a stone.

Soon he broke down and cried.

A lady, who was passing by, saw the boy. She went to him and asked him, "What was the matter? "What do you want my boy," she said, "Just tell me. Candy? Dolly? Fruit? I will give you all."

"I don't want anything, thank you," answered the boy crying. "I remember last year at Christmas, when my mother was alive. She took me in her arms, close to her heart, and gave me a sweet kiss.

"Please, Lady, give me my mother's kiss only, and nothing else," said the boy still crying.

Translated
from Armenian.

HAGOP HAGOPIAN.

FARM NEWS.

Mr. Williamson, our farm manager, says that the boys are doing very well and working hard around the farm.

Now we are moving two haystacks; we had three. We hope the other one also as soon as these two are eaten up.

At present, we are tearing down our old rail fence to be replaced by a wire one in the spring. We are drawing the poor rails to the kitchen to be burnt, and we save the good ones. We hope that some day we may build other fences with these good rails.

We bought a white wash pump and we have already white-washed our stable, which is looking much better now. We try hard to keep our stable clean.

VAHE ALEXANIAN.

THE PEASANT SERVANT.

A rich but deformed countess had a monkey, which was dressed in velvet clothes, and was always walking around in the house.

One day a farmer's servant brought some fruit to the countess from his master as a present.

When he was walking up the stairs, he met the monkey dressed like a man. The servant stopped a moment and saluted it. The monkey guessed that there was something to eat, so he stopped the boy and made him open the basket, and he ate the fresh figs in it.

At the same time the mistress came and the boy gave her the basket and said;-

A R A R A T M O N T H L Y .

“Madam, my master has sent you this basket of peaches. There were some figs also in it but your son ate them all up.”

Translated
from Armenian

ARMENAG KOUYOUMJIAN.

THE CHICKEN MACHINE.

LAST week we started to gather all the white eggs for hatching purposes. Because the spring is so near and we are trying to get 600 white eggs. We have now fourteen dozen and are gathering as quickly as we can. We shall buy enough from our neighbors to make up what we do not get here.

We have two kinds of chickens; one kind is nearly black and they are called Plymouth Rocks. The other kind is white and are called White Leghorns.

Our farm is not selling the white eggs, we are selling only the brown ones because we have not secured our rooster, and they say the eggs will not hatch unless there is a rooster with the hens. We have more white hens than the black ones.

The white hens are nice hens. Oh; they are great, we paid two dollars each for them.

When we have gathered all the eggs we are going to put them in the chicken machine. We have to make the hens lay many eggs because we have a great machine to put the eggs in. It takes

600 at once. The machine does not belong to us, but belongs to our manager.

Now I am the Poultry Boy. I am trying hard to make the hens lay two or three eggs each. Of course, so far I did not have any success in this yet, but you wait! In our next issue of “Ararat” I am going to be able to report that not only our hens are laying two or three eggs each in a day but also that our Poultry Club is selling out GOLDEN EGGS!

I think you are interested in our poultry, so next time you must try to find my name under the most interested poultry writings.

HAIGAZ MESROBIAN.

DORK OF ANKEGH.

MANY CENTURIES ago there was a young man in Armenia named Dork.

He was strong and braver than the ordinary man. His stature was tall like a tree, his chest was wide like a mountain, and his face was so horrible that when anybody looked at him would faint at once.

Even when he was a child, he used to split the rocks.

The lion, the tiger and all the beasts in the world were so meek in his presence, that they would lick his feet. Dork was kind to them and fed them on the game he got while hunting. But, when they angered him, God only knew what he might do to them.

A R A R A T M O N T H L Y .

When they were in trouble, all the villagers around the country applied to Dork, and he would rush to their help.

Once he heard that enemies from the side of the Black Sea were ransacking the villages and were taking away many of the men as slaves and also they were tormenting the children.

Dork at once ran as he fast as he could, to help his people. But when he reached the place, he saw all the robbers had gone away in their ships.

With that, Dork became very angry; he shouted and roared like a lion. He broke off huge pieces of mountains and he hurled them after the enemy ships. The sea became turbulent; the billows rose up and the ships started to rock, and one by one they sunk under the sea with the robbers.

Dork was industrious as well as strong. With his finger nails he dug up the rocks and turned them into beautiful statues. After he had looked into a person's face for two or three minutes, he could sculpture their likeness on stone.

When the King heard of Dork, he was anxious to see him, and he sent men to invite him to his castle.

Our giant pulled up a huge tree, put it on his back, and hung rams, wild oxen, reindeer, lions and others from the branches of the tree, and he went to the palace of the king.

The king was amazed when he saw such a young man, strong and tall like tower.

"Hurrah", said the king, "You are not a man, but a whole army."

The king entertained him in his palace. He honoured him, and dined with him and gave him many great gifts. He talked with him to learn whether he had brains as well as strength. Dork was very bright and he gave such clever answers that the king was surprised.

One day the king asked him; "Which is the better, strength or wisdom?"

Dork answered; "Both are useful. The weak man can never be brainy and strong man can never be dull. But the value of both, strength and wisdom is to be found not in possessing them merely, but in using them aright. Great is he who uses both his brain and muscle for good."

Translated
from Armenian.

ARSHAVIR BEZAZIAN.

WHITE
INDIAN RUNNER DUCKS.

OUR poultry club purchased five white Indian Runner ducks. These arrived at our farm a few weeks ago. The White Runners are splendid egg layers.

At present we are keeping these ducks at the barn, but in the spring we are hoping to have a house near the creek, so that they can swim when they like and still be near their sleeping quarters for night.

A R A R A T M O N T H L Y .

The White Indian Runners often lay 200 eggs a year. They usually lay before ten o'clock, in the morning. After ten o'clock they are set out of their pen until four o'clock when our Poultry Director Haroutun Hachadourian drives them to their pen in the barn.

When these ducks arrived, at our farm, boys were very much excited to see the pretty things. Some boys doubted that they could swim. It was a funny thing to see them chasing the ducks to the creek to see if they could swim.

Their curiosity was satisfied when they saw that those white ducks were better swimmers than some of the Armenian Boys in our farm home. Of course, you must remember that we have many boys who can swim as well as those ducks.

HAGOP HAGOPIAN.

ABOUT OUR POULTRY.

I am very glad to say that our hens are good layers. At first the White Leghorns laid more eggs than the Barred Rocks, but now it is the other way.

A few weeks ago eggs were sent to the commission house at Toronto, but now we can sell them on Georgetown market. We are soon going to separate the White Leghorns and Plymouth Rocks in different buildings, as they are all living in one house now. And we are thinking very much about this. At the present time they will stay together until we build a new hen house.

We are hoping to make all our hens white on our farm, our ducks and geese are white; the geese are kept near the river, where some of our boys built a small house for them to stay in every night, and the ducks are in the barn for time being.

During the day the ducks are driven near the river to enjoy the swimming, for they swim as well as they would in the summer, and they don't feel cold at all.

ONNIG SHANGAYAN.

A MOCKER'S PUNISHMENT.

ONE Sunday morning in the summer, a hedgehog went to the pasture for a walk. His wife was cooking the meal in their cottage near the bush.

A hare came up to him and said, "What is the matter that you have come out on a beautiful morning like this?"

"For a walk," answered the hedgehog.

"For a walk," said the hare smiling.

"How much pleasure do you get out of a walk with your crooked legs?"

These words touched the hedgehog's pride. He became very indignant and shouted, "Do you think that your legs are better than mine?"

"There is no doubt about it," said the hare.

"You are mistaken," said the hedgehog, "I bet that I run as fast as you can."

"With those crooked legs? Are you crazy?" said the hare,

A R A R A T M O N T H L Y .

- "But let us try."
 - "How much is the bet?"
 - "A pitcher of wine and a bushel of carrots."

- "Alright, let us start now."

"No," objected the hedgehog, "I have not eaten this morning, wait here until I go home and eat a bite. I'll be here in about half an hour."

The hero consented and prickly animal went right to his home, having it in his mind to play a nice trick on that pitiless animal for mocking at him.

"Wife," said he, "come to the field with me at once. I made a bet with a hare for a pitcher of wine and a bushel of carrots telling her that I could run faster than he could."

"Are you crazy?" said the wife frightened and shivering, "Can you compete with the hare?" "That's my business to know, you only obey me without interfering."

The wife started at once and he gave this commandment. "Listen to me well. We are going to run in this field - the hare on one side of the field and I on the other side. You must hide yourself and when the hare comes, you must get out and say; "I arrived sooner than you."

Then he showed her the place where she was to hide herself and he went away.

The hare, who was waiting for him, said, "One, two, three, go!" And he ran like a flash.

The hedgehog took a few steps only and after that he hid himself in a ditch.

When the hare reached the end of the field, the hedgehog's wife came out and exclaimed, "I arrived sooner than you."

The hare was surprised, for the two hedgehogs looked exactly alike. He thought he was really beaten in the race and so he gave a pitcher of wine and a bushel of carrots, which Mrs. Hedgehog made into nice soup for their supper that night.

Translated
 from Armenian.

ONNIG MELKONIAN.

THE MOTHER ROBIN.

One bright morning last June, I was walking under the trees through the green slopes on our farm. Suddenly I saw a pretty baby robin fallen from a nest. I ran to it as fast as I could to catch it. It flew before me for very short spaces only. Within five minutes I was able to catch it.

How pretty it was! But when I kept looking at it, I noticed that it was scared. My fingers felt her little heart beating in her breast. Then something flew over my shoulder very close to my face. I looked to see what it was. It was the mother robin. She flew to a branch and watched us. She was crying for her baby, and wanted me to let it free.

A R A R A T M O N T H L Y .

I did not like to let my little bird go, so easily, so I went on walking with it. Mother robin followed us still crying.

Then I remembered that only a few years ago when I was a little baby, I went through the Smyrna massacre, when the Turks attacked and separated the Armenian children, to take them away from their mothers who were crying helplessly in agony. "For the love of God, Don't take them away from us." And the Turks would not listen.

And now I thought the bird was crying, "For the love of God don't take my baby away from me."

Now I looked mother robin on a branch very near to me.

At once I returned to the place where I got the baby robin and let it free.

The mother came to it and helped it up to the nest once more.

Other robins came to the tree and they all started to sing;

"Cheer up, Cheer up." That happy song.

But the Armenian mothers did not sing the happy song.

ONNIG SHANGAYAN.

THE RINK ON OUR FARM.

This is Febr. 27.

There is a natural rink on our farm to-day; for the flood of yesterday has become ice, as good, I think, as the ice in Georgetown rink, where some of our boys go every Saturday afternoon to skate.

When the boys got up this morning, it was a great sight to see how delighted they were to find the rink so near at hand.

With skates and sleighs, they rushed there. Of course, the ice is not hard and some of these clever fellows are going through it sometimes. It seems if they are thirsty, and want to have a hearty drink with their shoes and stockings, clothes, underwear and all.

"O, boys!" someone cried from a window near by, but that is not counted.

Now look those six or eight boys on their bob sleigh coming down so fast!

Look there! The boy at the front can not stop the sleigh and they are all going out on the ice. They are on the ice now. Crash! The ice is broken; How funny they look now!

A Battalion of boys with their wet clothes are waiting at the sewing room door.

Poor Miss Farmer! She takes their wet clothes and tells them to go to bed and stay there until their clothes are dry. O, boy, we have some fun down here at our farm.

VAHE ALEXANIAN.

A R A R A T M O N T H L Y .THE STORY
ABOUT DEREJE AND MOULA.

(Continued)

On the way Dereje was hungry, so he went to a farm to buy something to eat. The farmer closed the door in his face. Then he went to a field, where cucumbers were growing. On the way back he and the donkey began to eat the cucumbers. The farmer saw them and cried out, "What are you doing there old man?" Dereje answered, "Nothing, only we are hungry and we went picking cucumbers." The farmer said, that if he caught them, he would kill his father, moula, for allowing so shameful a robbery. (It should be remembered that Dereje was making his way to the village of his father with moula, the dead priest on his donkey.)

Dereje answered, "You come and we will see." The farmer was very angry, so he took a knife, ran out, and struck moula on his head and it fell off. Dereje ran to the farmer and said, "Why did you kill my father? It is your turn now to die. I will take you to the judge and he will order you to be hanged."

The poor farmer was much afraid so he pleaded, "Please, my good Sir, do not take me to the judge, I will gladly give you 2000 piece of gold, if you do not take me to the judge."

Dereje forgave him, took the money and went on his way. He had moula's head pasted to his body again, and put him on the donkey's back once more. On the way he saw some merchants passing

by who saluted moula, not knowing he was dead. Dereje spoke for him and said; "Do not speak with moula, just mind your own business. He is very sleepy. Go on your way." Soon Dereje and the donkey were tired and hungry, so he went to find some thing to eat. There was not any store near, but Dereje saw a great vineyard. The grapes were very ripe. He went to the house and asked the owner to sell him some. The man refused, and Dereje drove the donkey to the vineyard, and both started to eat. The farmer saw them, and came to catch him. But Dereje did not run away. He stayed where he was. The farmer had a large pick in his hand. He struck moula's head with it and it fell off. Dereje was very angry. He caught the farmer by the ears and said, "Why did you kill my father? It is your turn now to die." The farmer was afraid of Dereje's strong arms and he fell at his feet and said he would give him 5000 gold pieces if he forgave him. Dereje said he would not hurt him. The farmer gave him the money. Dereje pasted moula's head on again, put him on the donkey's back and went away. In a few hours, they were tired again and very hungry. Dereje went to buy something to eat. He saw a gristmill with open bags full of flour in the yard. Dereje drove the donkey to the bags, and the animal helped himself. The miller saw them. He came out with a big shovel in his hand. He struck moula with it. Moula's head fell on the ground again.

Dereje said, "You are a

A R A R A T M O N T H L Y .

horrible man, why did you kill my father? I am going to take you to the judge." The miller saw Dereje's big and strong arms and was very much afraid, so he gave him 10,000 gold pieces to let him free. Dereje took the money and went away to his father's village.

Dereje was very rich now. He married a beautiful girl whom he loved, and he lived happily with her.

(THE END.)

VAZKEN ZADIGIAN.

THE HEROINE.

Let us die for our country.

In 1870 the French were fighting against the Germans.

This time the Germans were the winning side, and the French, in spite of their splendid courage, were conquered.

When the Prussians came near the city of Metz, the inhabitants of that city ran away. There was a farm near by, where they left a girl on guard.

When the enemy soldiers came to the farm and surrounded the house, they saw the girl and took her to their officer, who said to her, "Don't be afraid, we

will not hurt you, only answer my questions. Two hours ago a French army passed from here. Which direction did they go?"

The girl's face turned very pale.

After thinking a minute, she answered, "I am a French girl and I can't tell you anything which will harm the French."

"It is very easy for me to get the information from you," said the Prussian officer.

He turned to the soldiers and commanded, "Soldiers, take this girl out and tie her to the well."

The officer's order was accomplished at once, and six soldiers lined up and pointed their guns at her, waiting for their superior's orders.

"Now," said the officer, to the girl, "Answer me quickly."

The girl kept silence.

"I command you again to tell me," said the Prussian officer.

Still she kept silence.

"Soldiers, fire!" came the order, and the heroine fell dead.

Translated
from Armenian.

MAMPRE SHIRINIAN.

A R A R A T M O N T H L Y .

THE ARMENIAN RELIEF ASSOCIATION OF CANADA.

Chairman;- Mr. John G. Kent,
Managing Director
of the Canadian National Exhibition.

Vice Chairman;- Harry T. Stark,
John Stark & Co.

Office 99 Dundas St. East, TORONTO.

During the past few weeks Rev. Ira W. Pierce, Our General Secretary, has visited Galt, Guelph, Ripley, Lucknow, Brussels, Listowel, and Palmerston with a few of the boys. In each place a concert was put on along with an address. Everywhere there was an enthusiastic response and great love towards these little lads. Perhaps they will come to your community some day. It depends on your invitation.

We wish to thank the Armenian Community of Canada for its generous support to our work. Mr. Paul Courian of Toronto within the past few months has given us four hundred dollars. Mr. Garabed Benlian one hundred dollars. Mr. Levon Babayan fifty dollars and a valuable typewriter and other material gifts.

How are our boys measuring up to the test of Canadian life? Please read the following two letters.

Caledon East, H. #2.
February 3rd, 1926.

Rev. I. W. Pierce,
Armenian Relief Association of Canada,
99 Dundas Street East, TORONTO.

Dear Sir;

In regard to Garabed Megerdichian, the Armenian boy who has come to our home, we are delighted to report satisfactory progress at home and at school. We are sure Garabed will be a grand good citizen. We are well pleased with our boy.

Yours sincerely,
"D. W. POTTER."

R. R. #1, Rockwood, February 3, 1926.

Rev. Ira W. Pierce,
TORONTO, ONT.

Dear Mr. Pierce;-

We have had Hachig Karajian in our home since September, and have been very pleased with him. We have found him obedient, unselfish, cheerful and willing to do any work he is asked to do. Knowing Hachig as we do, we can find no fault with him.

Yours sincerely,
"EARL HINDLEY."

[Blank]
[Դատարկ]

A R A R A T M O N T H L Y .

A SCHOOL PAPER EDITED BY THE ARMENIAN
BOYS AT GEORGETOWN FARM HOME.

A. L. ALEXANIAN, Directing Editor.

Vahe Alexanian, Hagop Hagopian, Onnig
Shangayan, Mampre Shirinian, Editors. Jirair
Garabedian and Krikor Aznavorian, Art
Editors.

SUBSCRIPTION \$1.00 A YEAR.

We hope you are interested in the success
of "Ararat", and even with all its failures,
are going to make it your own paper. We trust
that you will enlist many new subscription
for us.

ADDRESS:-

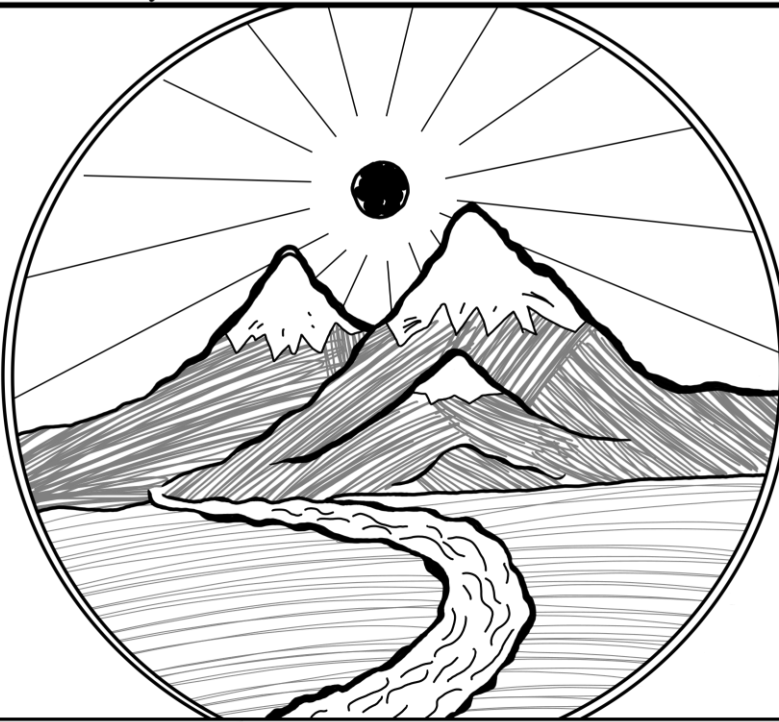
"ARARAT MONTHLY",
ARMENIAN BOYS' FARM HOME, GEORGETOWN.

ARARAT

MONTHLY.

Georgetown

April 1926. No. 4

[Blank]
[Դատարկ]

ARARAT

GEORGETOWN.

APRIL, 1926.

No. 4

EDITORIAL.

"Ararat" faces its friends again, better and brighter than ever.

We feel more confident now about the success of our little magazine, and find it on a more substantial foundation as our subscription list has grown surprisingly fast. For this, we thank our friends. In spite of our many mistakes, they were very loyal. Almost every one of them succeeded in getting one new subscription at least. Some sent us three, four, six, eight and ten subscriptions during last month. The prize goes to Mrs. J. E. Midgley, 71 Inglewood Drive, Toronto, who sent in eleven.

We have many boy and girl readers on our list now, and this is a very bright outlook for "Ararat".

Our campaign is not yet closed; Our expenses are growing and we need to have a financial growth also. We pay for everything we use in the production of our magazine, and these materials are expensive indeed.

From now on, we will keep a record of those who are most active in getting new friends for us. We would ask them therefore, when forwarding, to state the number sent in by them during the month. The names of the five friends who have the most will be announced in these columns.

In this editorial we would like to give the names of the places, into which "Ararat" goes in the greatest numbers. There are many cities in Ontario fighting hard to head the list. Guelph was the champion for last month, but Toronto is leading now. London is a close third. Galt, Hamilton, Kitchener, New York, Detroit, Boston and Montreal follow in the order named. By next number we would like to announce a noticeable change in this line up.

"Ararat" thanks Miss Blanche M. Hutt of Toronto; Miss C. M. Bowman of Montreal, and Miss Bale of Guelph for their extra contributions; Mrs. Aznive Toumasian of Niagara Falls, N. Y. for her splendid undertaking to help us along, and Miss Elizabeth Caldwell of Georgetown for her valuable help in typing.

A R A R A T M O N T H L Y .

READY TO DIE

When the great war broke out I was at my father's home. The Turks were not good then. At first they called all the Armenian men to serve in their army. Later they used them to make roads. We lived in Afion Carahisar. The Armenians of Ionia and Esgyshehir Provinces were not deported until the summer of 1917. In all their Provinces they were deported from their homes in 1915 and killed on the way.

At last the Turks ordered the Armenians in our Province to leave their homes and go. They also said that any one who would accept the Mohammedan faith might stay at home. The Armenians encouraged each other to answer. "We must die for our Lord and not become Mohammedans."

The civilian Turks were going from house to house among the Armenians asking if they would sell their rugs or valuable things. They would pay only a very little. The Armenians who refused had those goods taken from them by force.

The Turks deported all the Armenians but a few who were kept to work at their trades. The Turks did not know how to make a suit or a pair of shoes. They did not know how to work iron into useful things: how to bake bread: how to build a house: how to work gold and silver: so they were forced to keep some Armenians rather than to go without clothes, shoes, bread etc.

My grandfather, an old man of 65 years of age, was a coppersmith and had a factory, where he made copper kettles and all kinds of copper dishes, pails and pans. They left my grandfather with the family to stay and work at his trade. But one day they came to us and told us that we would have to become

Mohammedan Turks or we should go too. A policeman came to my grandfather and said, "You have until half past five this evening to choose which side you want to take". At half past five three policemen came on horse back. They took my grandfather to their officer, who said to him, "This is your last chance. Tell me if you will become a Turk or not." My grandfather answered, "For sixty-five years I served the Lord Jesus Christ and now how shall I become Mohammedan? I am faithful to Him and am ready to die if I have to do so. My three boys are in the army, why can't you respect the right of an old man to live who has given three sons for the country?" The officer was bitterly angry and said, "I will ask you once more and after that I am going to order you and your family to be hanged." "My answer is the same", said my grandfather.

The officer conferred with the others and when he came back told my grandfather to go home.

Next morning a policeman came and ordered my grandfather to go and open the shop. They took from there twenty-one big copper tanks and a hundred sets of tablespoons. When he asked for the money said that was for the army while fighting for the country and no money was going to be paid.

While we were there time after time they came to my grandfather and asked for money to let him stay at home. They also would take all the products of his shop not paying at all but always saying it was for the army, and they would tell those few Armenians still alive that they were left to work for the army and the Turks. One other time I will tell the rest of this story.

ONNIG S. SHANGAIAN

A R A R A T M O N T H L Y .

THE FIRE OF SMYRNA.

In 1921 the Turks and the Greeks were fighting over Smyrna. There was an Armenian Orphanage in that city of three hundred and fifty little boys. I was one of them.

When the Turks took Smyrna they set fire to the Christian section of the great city. We were homeless again and in danger any time. The Turks could come and kill us all as they did in many places. Our teacher gathered the boys and led us to the dock to wait for a ship to take us to some other place.

We were there for two weeks without having anything to eat or drink. Fresh water was not at hand. No one gave us bread and water. The only comfort we had was that we were away from these bloodthirsty Turkish soldiers. We know that we were in horrible danger so we did not feel our hunger as much; though many of us died and many were not able even to move any more. We were waiting for the Turks any moment to come and kill us in a short time.

At last a battleship came and took us on board and carried us to Constantinople. We were placed in a Armenian Orphanage. There were 1500 boys and girls in it already. We stayed there for three months. Then that city also was in danger so one day we went in a large ship to Greece. We arrived on an island named Corfu. There were many orphanages there for Armenian boys and girls.

One nice summer morning in 1923 I was delighted to hear that I was one of the fifty little boys to come to Canada.

TAVIT JAMGOCHIAN

I am going to tell you how Armenians in our town were deported.

We all were happy in our homes. I was just three years old then. My father was a soldier in the army. We had a horse and two ponies. We had a great time with the ponies. But the days of happiness did not last long. Though I was so small a child I remember that everybody around was unhappy. I heard a whisper that the Turks were coming to kill the Armenians. We started to be ready to do something. We had a big dog.

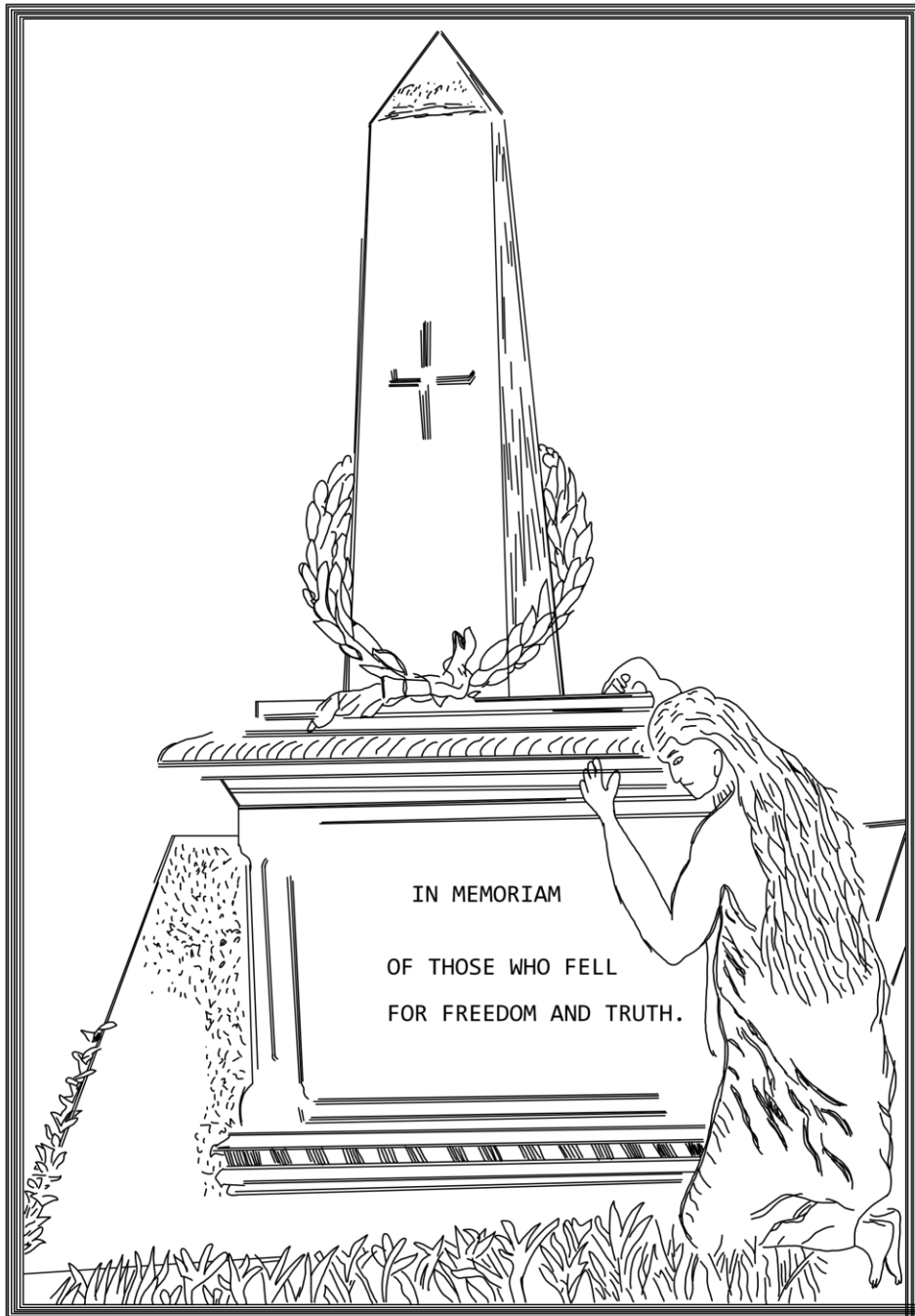
One day we were invited to our Uncle's. All our friends were there. I think they were planning something but it was a very nice time for the children. I always said that the Turks came I was going to set my dog on them, and I was almost sure that he could get after an army of Turks.

A few days later the Turks did come. Some of them were policemen and they had sticks and guns with them.

At once they ordered the people to walk out from the town. Armenians had no guns with which to fight the Turks. My mother and my sister were at Constantinople then. There was no massacre there so they were safe. Before they went away we heard that my soldier father was dead. She left us in care of my grandfather and my old Uncle. We put our things in a wagon and start.

In our next number I will tell you the rest of this story.

MAMPRE SHIRINIAN

J. M. GARABEDIAN

THE MARTYRDOM OF ARMENIA.

April 24 is the eleventh anniversary of Armenian Martyrdom.

On that day, in 1915, all over the Ottoman Empire, the Armenian leaders, clergymen, merchants, teachers, and even many government officials were arrested and put to death secretly without any trial at all.

The remainder of the Armenians protested and demanded the freedom of their leaders, without result. When they heard that they had actually been murdered, the whole nation mourned for her worthy sons.

The Armenians had no arms or ammunitions and nearly all their men of fighting age had been conscripted for the Turkish army. Had this been otherwise, the rights of Armenia would not have been so ruthlessly tramped upon.

A few weeks later, in the early part of 1915, the wholesale deportation of the Armenians combined with the massacre, took place and the extinction of one of the oldest races in the world was out on foot.

The history of the human race has never witnessed such a cruel mass-martyrdom. The Civilization of the Twentieth Century was insulted and the reputation of Christianity spat upon by this barbaric triumph of the Mohamedan Turk, which as a nation, has always been the curse of the age, in hating everything which is good and beautiful in man's life, and in pulling down the glorious achievement of the nations, built by the hard labour of many generations.

Over a million Armenians were shot, bayoneted, starved, drowned or tortured to death. Hundreds of thousands of girls and young women were taken away and caged in Mohammedan harems, where their hearts sealed to happiness and their lives subjected to the gross tyranny and to the brutal presence of the murderers of their loved ones.

Hundreds of thousands of children were taken away from the arms of their loving mothers and put in circumstances, that would Turkify them quickly. With the memory of the sweet presence of their dear ones still in their hearts, most of these innocents died, choosing rather to be re-united to their loved ones in the Kingdom of Heaven than to dwell here upon earth with the terrible Turk.

This is a boys' magazine, and I am not going to describe the details of the unspeakable events, which I went through, lived, suffered, and witnessed as a young boy of feefteen. And even if I attempted to do so, the Anglo-Saxon mind could have but a faint understanding of the hideous barbarism of the Turk and the awful suffering of his victims.

When the Allies appealed for help during the war, 160,000 regulars and 200,000 voluntiers of young Armenians from all over the world responded and gathered in Russia to fight the enemies of freedom and civilization. Yet when peace followed the disastrous war, with victory for the Allies, martyred Armenia was abandoned and left to her fate, in spite off her sacrifices and in spite of the solemn promises of the Allies.

The peace, therefore, is not the victory of justice and freedom. In proportion to her numbers, Armenia bled more deeply than any of the powers; Yet her national sacrifice proffited her nothing.

A R A R A T M O N T H L Y .

DZAHGATZOR

The Armenian girls in one of the villages on the plains of Shirag decided to have a picnic in the valley near by. Early in the morning they put on their beautiful dresses, took their lunches with them and started off.

They were very bright and gay. The girls played, danced, raced and did many other pleasant things, until they were tired and hungry. Soon they sat on the green grass to rest and eat. They drank from a cool spring close by and after having a good rest prepared to return to their homes.

But lo! a few steps away from these girls, behind a giant rock, some Turks were hidden and were watching the innocent and happy Armenian girls. Suddenly they rushed out from their hiding place and coming close to them said, "You girls are not going to your homes. You must come with us and become Turks". The girls were afraid at first. They had no arms to protect themselves so they begged them to go away. The Turks repeated the same words again. Then the girls said, "We are Armenian girls. We are Christian girls and we want to live Armenian and die Armenian Christians. We can't come to your homes. We will not become Turks". At that time those cruel Turks forced them to go but the girls struggled hard. Then the Turks took their guns and killed all the Armenian girls. It was late in the evening. The sun was sinking in the west and the Armenian mothers in anxiety looked at each other and asked, "Where are our girls"? They did not come home yet. All the mothers started off to find their dear ones.

They came to the valley. What a sight met their eyes! Everything was covered with blood. Their girls who

were smiling like angels a few hours before were now silent in death.

The sad mothers cried for their little girls. They cried and cried so long that they could not go home that night. They got up in the morning and looked around the valley. The hills, the meadow, the creek, everything was covered with roses, violets, and lilies instead of the bodies of their daughters. They smelled the flowers, washed them with their tears and returned to their homes. It is said that since that time flowers cover that valley every spring. So the place is called Dzahgatzor- which means the valley of flowers, in Armenian.

Translated
from Armenian

KEVORK KEVORKIAN

A REAL ANSWER.

Once upon a time there lived a very poor old woman who found it hard to get any work to do. One day a man called her and asked if she would take his donkeys to the field every morning and bring them back at night. Her pay would be her board.

The woman said she would do so. Every morning she took the animals to the field. One day as she was on her way with the donkeys she met some boys who were going to school. When they saw the woman they called out to her, "Good morning mother of donkeys". They mocked her every time they met her.

One day when she met them as usual the boys said again, "Good morning, mother of donkeys". "Good morning, my children," said the old

A R A R A T M O N T H L Y .

woman.

At this answer the boys were ashamed of themselves and they never tried to make fun of the old woman again.

Translated
from Armenian

KRIKOR JERAHIAN

MY NEW HOME

I remember the day when I went away from the Armenian Home to a Canadian home, where there is a family of six, father, mother, three boys and a girl. When I went there I couldn't understand every word that they were talking but now I can talk and understand better.

My work in this home is to milk two or three cows and after milking to feed them and deliver the milk to some town people with our horse buggy.

On Saturdays the two boys and I go selling apples. In my new home I'm very happy. I won't forget to tell you that.

I'm going to school and I like to do so because I am getting better and better in English. I am very glad that I am not far from the Armenian home. It is in the same town. I often see the boys and talk to them in my own language. I like talking my own dear language.

I had a very happy time at Christmas. It was the best time I had in Canada. I think the boys are doing very well with their magazine.

MIHRAN JEKNAVORIAN.

THE TIGER AND THE CAT.

The tiger had never seen a cat. One day when he was on a journey, he met a cat and said to her, "Niece, you are of our race. Why have you kept yourself so small?" The cat replied, "Do not ask about that Uncle. Whosoever falls into the hands of the Son of Adam keeps on getting smaller and smaller like me". "Who is that Son of Adam. Show him to me," said the tiger. The cat took him along with her and showed him a man who was cutting weed. The tiger came very close to the man and said, "Are you the Son of Adam? Come and let us combat for supremacy". "Very good, let us combat," said the man, "but I am afraid that you will run away if I go home to bring my strength. Come now put your paw in here so I will be sure that you won't run away until I come back," said the man, showing the tiger the split in which he stroked his axe. "I won't run away," said the simple-minded tiger, and put her paws in the split.

The man at once pulled the axe and the tiger's paws were caught tightly.

"Oh Niece, why did you lead me to a trap like this?" said the tiger. "I would rather have the Son of Adam keep me alive. It seems to me that it is much better to keep on being smaller like you than to lose my life."

Translated
from Armenian

SAHAG KRIKORIAN

A R A R A T M O N T H L Y .

PRUNING OUR TREES

In January the Government of Ontario sent an expert to our farm to look over our orchard and advise our farm staff how to handle it.

Our Superintendent, Mr. Lane, took the older boys to watch the men prune the apple trees. The men were doing a nice job, and when they had finished a tree it looked much finer and had a better shape. It was very cold so we were not able to stay out long, but we learned how necessary it was to cut out many limbs to let in the sunshine, so that the fruit might be good.

In the spring and summer we will learn how to spray. Then we will know quite a good deal about fruit growing. When we spray I will tell you about it.

MAMPRE SHIRINIAN

MARIE'S DREAM

Little Marie had a dream at night. She rose up in the morning, went to her mother and started to tell it to her.

"Mamma, I was upstairs in my room looking out through the window. I saw you far away walking in my Uncle's garden. Mamma, mamma, I cried out and started to fly in the air. O, how fine it is to fly... I flew and flew until I was near you and said Mamma and ..."

Here Marie stopped to think awhile. "And what did happen after that," asked her mother, "I do not know, it's not in my mind. You tell me Mamma what did happen after." "How can I know your dream," said her Mother. "But Mamma, you were there."

Translated
from Armenian

J. M. GARABEDIAN

WEIGHING THE PIGS.

Last fall three of us boys got fifteen dollars. We wanted to buy some pigs. We asked our Superintendent for permission. He bought three pigs for us. We fed them for six months under the direction of our farm manager. One day last week we asked Mr. Williamson to weigh them. He did. The smallest weighed 195 lbs; the largest 225 lbs; the other 200 lbs. We sold them for \$85.00. We do not get all this money. We pay the farm for the food used. We hope to make at least \$5.00 on each pig.

When we were weighing the pigs we thought we would weigh some other things also. Our pet dog weighs 15 lbs- George's collie dog 65 lbs- some of the boys were weighed and Mr. Williamson. He weighed more than the small pig.

VAZKEN ZADIGIAN.

 THE TWO SCHOLARS.

Two Spanish Scholars were on a journey from Peniafiel to Salamanca. They were tired and thirsty; so they stopped near a spring on the road. After quenching their thirst they sat down to rest.

By an accident they saw a stone on the ground near by on which there were sculptured words which were worn out.

They washed the stone and read those words. "Here is kept the soul of Pierre Garsias a learned man." The younger of the scholars, who was a shallow and thoughtless boy started to laugh and said, "I never saw anything so silly. Here is kept... the soul... can the soul be kept?" I would like to know who wrote this strange epitaph".

A R A R A T M O N T H L Y .

After he said this, he rose up and went away. His companion, who was a very sane minded, said to himself, "There must be a secret in this. I will stay here and find out". So he let his companion go; without losing any time he started to dig around the stone with his knife until he took the stone out.

He found there a leather purse, in which there were one hundred gold pieces and a card, which was written in Latin. You be my heir who had enough sense to understand the meaning of this epitaph and use my money in a better way than I did.

The scholar was very glad. He put the stone in its place and started on his journey to Salamanca, taking with him the soul of the learned man.

Whoever you are, my reader, you are like either one of those scholars. If you read the story and the events of your life without paying any particular attention to its contents, morals, ethics, knowledge, you will not reap any advantage from your experience; but if you study your surroundings attentively, you will find in it, according to the advice of Oradeos- Usefulness compounded with pleasure.

Translated
from Armenian

HAGOP HAGOPIAN

OUR CHICKENS.

In our last issue we stated that our incubator was filled with eggs. This month we wish to report that two colony houses have been built for chickens.

We have our first hatch.

One day at noon we were all allowed to see the chicks coming out of the eggs. They were all wet then, in a couple of days 375 chicks were taken out from the incubator and put in one of the colony houses.

They have no real mother, they are orphans like us. They all cluster around the breeder to keep warm.

Last night we gave them water for the first time and we saw the chicks taking their first drink on their own account.

This is the second day we have fed them and they are as eager for a meal as little pigs. I am writing this in the chicken house tonight; we are waiting for the fire to burn, before we go down to put 600 more eggs in our incubator again.

VAHE ALEXANIAN.

JUNIOR RED CROSS.

Our Club was very active last month. We collected about two dollars in our Red Cross Box.

On March 9 we sent fifty dollars through the Canadian Junior Red Cross to the Armenian Benevolent General Union, which cares for the little orphan boy adopted by our Club. We have over ten dollars in the bank yet.

We thank Miss Elyzabeth Coleman of Hamilton for her gift of two dollars.

We had election of officers for the coming year.

Mampre Shirinian is President.

Armenag Kouyoumjian Secret/y.

Vahe Alexanian is Treasurer.

ARMENAG KOUYOUMJIAN.
Sec/y

A R A R A T M O N T H L Y .

A FRIEND THAT HAS GONE.

One of our best friends in Georgetown was the late Mr. William Buck.

He was a very good and very kind man. He loved us very much. He used to visit our farm and he brought games with him. He thought us how to play those games.

He would give a quarter or some candies to the boy who learned the quickest.

In the winter time, he sent ten or more boys to the skating rink every Saturday afternoon to have a nice time with Canadian boys.

One day we heard that he was sick; Then we heard that he was very sick; and shortly after, that he was dead.

The boys were very sad.

We will not forget his kind heart and his love for us.

KEGHAM BABIGIAN.

 OUR DOGS.

A year ago a parcel came for us. We gathered to see what was in it.

Our teacher, Mr. Alexanian, wanted to surprise us. He opened the box and there sat two smiling puppies. They were sent to us from an Armenian friend in Hamilton.

We were delighted with them. They soon grew a little and began to play.

We named them Jiggs and Maggie. Sometimes they would play very much;

running around the farm, racing up and down and biting one another for fun. But Maggie did not throw a rolling pin at Jiggs.

We made a little dress for Maggie to keep her warm. Jiggs got jealous and tried to tear it to pieces.

After a while we made a little house for them. They were happy and very playful having a real time with ninety boys-every one of them fond of dogs.

Last fall the boys were looking for Maggie for she had not been seen for a few days.

One Sunday afternoon one of us saw a strange thing- Maggie was lying dead under a tree. The news came to us like a flash. All the boys gathered for around it and were very sad.

We dug a grave and started the funeral ceremony; put Maggie in the grave, read, and sang a few pieces of himns, put flowers on the grave, and departed very sad.

Jiggs is still living. He is a wonderful dog, the playmate of all the boys. When the boys go sleighing he will follow them up the hills and race down with the sleighs and bark for fun. Many times he wins. He can't pull the sleighs; he is very small. If we had two big dogs they would make a good team on our carts and sleighs.

We welcome you to come to our farm and see Jiggs, I am sure you will find him a wonderful dog.

HAGOP APRAHAMIAN.

A R A R A T M O N T H L Y .

ANNUAL COW TESTING REPORT.

Our herd is entered in the Norval Cow Testing Association. The yearly statement of this Association has come to hand. It is a great pleasure to report the production of milk and butterfat of our cows. The milking is done entirely by the boys under the supervision of the farm manager.

The boys milk in groups - ten at a time. These groups are changed every six weeks - a custom that is good for teaching many boys how to milk, but none too good from the standpoint of milk testing. In addition to this, most of the cows began their lactation period at a time when they do not do their best. In spite of this handicaps, the herd has made a creditable showing for the year.

The report of the Association follows.

<u>No. of Cow</u>	<u>Lactation Period</u>	<u>Milk</u>	<u>Butter-fat</u>
1			
15	8 months	6981 lbs.	227.1 lbs.
18	9 "	7162 "	243.9 "
6	10 "	6993 "	226.4 "
14	10 "	7491 "	267.5 "
16	10 "	8565 "	316.4 "
17	10 "	7959 "	250.6 "
21	10 "	8608 "	291.2 "
24	10 "	7544 "	224.4 "
5	11 "	8327 "	288.6 "
23	11 "	10325 "	297.8 "
10	11 "	7871 "	245.3 "
4	12 "	8588 "	342.2 "
9	12 "	9862 "	316.1 "

Our herd has passed through two tests on the way to becoming accredited by government certificate as free from tuberculosis. In this process several good cows had to be slaughtered, but it is our aim to have and to keep a real clean herd.

W. H. WILLIAMSON.

12.

A R A R A T M O N T H L Y .

THE ARMENIAN RELIEF ASSOCIATION OF CANADA.

Chairman;- Mr. John J. Kent,
Managing Director of
the Canadian National
Exhibition.

Vice Chairman;- Harry T. Stark,
John Stark & Co.

Office;- 99 Dundas Street East, TORONTO.

TO OUR PATRONS:-

The time has come when we are forced to modify our policy in regard to the immediate future of some of our boys. We promised you who financially adopted a boy that we would keep him in our institution for five years. In the meantime a few of our large family have attained the age of fifteen. They are fine, big boys with a good christian training behind them. They are anxious to get out into Canadian Life.

We have come to see as an organization that Canadian life and ideals will be quickest and best assimilated by these boys under conditions of individual home life. We are therefore placing out right away about twenty five of these biggest boys in selected christian homes.

The Home must be kept open for their return, if necessary. Moreover our staff is not reduced by their going-nor are our overhead expenses. May we also point out that we are bringing new boys to take their places and to find similar friendship and opportunity within the shores of Canada.

You who made your pledge of financial support will stand by it we are sure even if one of these boys happens to be yours. We need you and any withdrawal of support will disastrously cripple our work.

[Blank]
[Դատարկ]

ARARAT MONTHLY.

A SCHOOL PAPER EDITED BY THE ARMENIAN
BOYS AT GEORGETOWN FARM HOME.

A. L. ALEXANIAN, Directing Editor.

Vahe Alexanian, Hagop Hagopian, Onnig
Shangayan, Mampre Shirinian, Editors. Jirair
Garabedian and Krikor Aznavorian, Art
Editors.

SUBSCRIPTION \$1.00 A YEAR.

We hope you are interested in the success
of "Ararat", and even with all its failures,
are going to make it your own paper. We trust
that you will enlist many new subscription
for us.

ADDRESS:-

"ARARAT MONTHLY",
ARMENIAN BOYS' FARM HOME, GEORGETOWN.

ARARAT

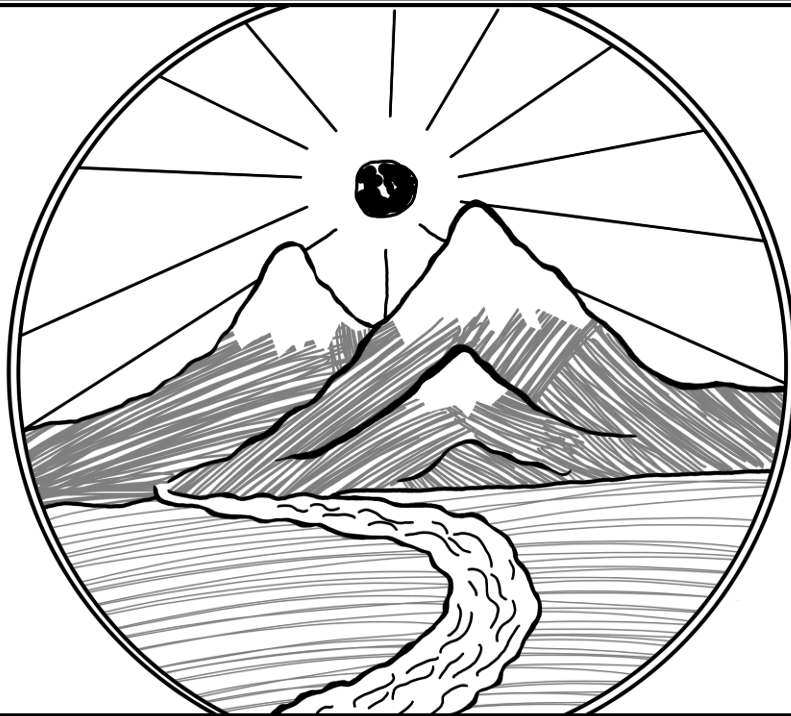
MONTHLY.

EDITED BY THE ARMENIAN BOYS AT GEORGETOWN.

GEORGETOWN,

MAY, 1926.

No. 5

[Blank]
[Դատարկ]

ARARAT

GEORGETOWN.

MAY, 1926.

No. 5

EDITORIAL

This has been a record month for our paper.

Subscriptions poured in from every direction. This puts Ararat in a firm financial bases and enables it to carry on a good work among our boys, training them to express themselves better in the language of the land of their adoption.

"Ararat" is the pride of our boys. How pleased they are when they learn that their article is accepted for the month!

It is not an easy task to select the articles that are to be printed; for instance - A boy from Senior First came to me with about half a dozen pages of paper in his hand. He hesitated at first for a minute, but got confidence at last and handed them to me; "it is an article for Ararat, Sir," said he timidly, "will you please print it in the next number?"

I looked it over. It was a detailed volume of a very interesting story; "A Story of a Boy Hero."

Yes, Sir, it is characteristic of our boys - always thinking of heroes! But of boy heroes mostly!

A teacher can understand language and grammar value of a long article of a boy of Senior First; especially if that boy has lived only 16 months in Canada. Therefore I had to tell him that it was a very interesting article, and promised that I would see it went in the paper next year when he would be able to write it in still better English. He was contented with my reply. I am almost sure that he is writing that story over and over again, changing the words and trying to make it better, until that promised next year comes, when he will have the pride of signing his name under an article of his own in the PAPER!

From this month on, we have "Ararat" published in Armenian also. The articles are all different from those in the English edition. If any of our Armenian friends would like to receive the paper in their own language also, we should very much appreciate their subscriptions.

We wish to thank our subscribers again for their loyal support in finding new friends for us. A great many sent us one or two new subscriptions; Miss B. Brown of Georgetown sent three, Mrs. N. Zaimian of Brookshire, Texas sent four, Mr. B. Sevajian of Toronto, six and Rev. A. E. Kochaly of Amherst, Nova Scotia, seven.

A R A R A T M O N T H L Y .

CONCERNING THE NAMING OF OUR BOYS.

When Dr. Vining first appealed to our Canadian Community nearly three years ago to financially adopt our boys, he promised that the Organizations or Individuals adopting them would be privileged to assign a Canadian name to the boy. This promise was made in the best of faith and the procedure carried out.

We discovered as the time went on that the boys were almost broken hearted at losing their names. The present General Secretary was sent up to the Farm to adjust the matter and here is what happened.

Selecting twelve leaders from among the boys he met with them in private conference. He went over the situation carefully pointed out the moral obligation of our promise and the reasons for it and then plead for the boys to co-operate in the matter.

The boys listened in respectful silence and then one of them spoke up. "Do you see the boy sitting on the end of the row? He lost his father and mother, his home and country, everything that is dear to a boy's heart. When he was so big (and here he held up his hands to indicate the size of an infant) his mother took him to the church, the minister prayed, put water on his head and called him "Sahag". Its all that he has left sacred of his past. Please Sir, you won't take it away from him! Will you?"

The General Secretary confessed afterwards that the boys argument left him dumb. He went back to the General Executive, told the little story and it was then stated that the Public would support us in yielding to the rather pathetic and forceful argument of the boy.

This little story has been told in Public over and over where communities were interested, and by public vote always unhesitating and unanimous the judgment of the General Executive has been endorsed.

May we hasten to assure those who are interested, that we have done our very best in the matter and the time will vindicate our action. There is no doubt but what these boys when they stop out into Canadian Life will anglicize their own names as scores of Armenians have already done in our midst.

A R A R A T M O N T H L Y .

A GOOD SON.

It was a warm day. I was returning from the field very tired when I met my father.

He was going to the village.

"Vahan," he said to me, "you will save from a heavy burden if you take this parcel to the village. I have not much strength to go there myself".

I was twelve years old then and did not like too much walking.

Not only that but I worked from morning till evening and did not have anything to eat nor drink.

The village was too far away and I was going to be late for my supper. I had a notion to refuse. Really it was very hard to walk that long way. But if I did not do it my father had to go because it was very urgent that it be taken that evening and he could not trust it to a stranger.

Something held me from that notion.

"I will do it my dear father," I told him heartily.

"Thank you, Vahan. I did not intend to ask you to do it. I was going to carry it myself but I am not feeling very well to day."

He went with me to the end of the road and when he was leaving me, he put his hands on my shoulders and said, "Thank you my dear son, you always have been good to me."

I took the parcel; delivered it very quickly and returned.

I was not far away from our house when I saw a group of men gathered by our door. One of them saw me and coming

towards me said, "Your father died just when he was going into the house."

The words that he had spoken to me on the road were his last.

I am an old man now but I am always happy when I remember the last words of my father.

"You always have been good to me."

Translated

From Armenian.

Vahe Alexanian.

 THE FIREMAN.

Once upon a time there lived a fireman and his wife in a little hut not far from the town. This man had never been in church.

One Sunday he went there.

He put his coat on the chair and set and listened to the minister who was preaching at that very moment; "Who soever gives one cent to the poor will receive a thousand, and who soever gives ten cents to the poor shall receive ten thousand from God."

The fireman at once went home.

He had saved \$1.50 only, and had the money hidden in a box. He took it and went into the streets and gave it to the poor.

When the money was done, he went home. His wife asked him to get a box of match. The town was not a rich one and this fireman had only \$1.50 saved in three months time. Now he had no money, so he did not

A R A R A T M O N T H L Y .

listen to his wife but went away.

He met one of his friends and he opened his hands thinking that the man would give him some money. He did this every time he met one of his friends but did not receive anything.

One other Sunday he went to the same church. The minister was again preaching the same sermon. Then the fireman went forwards and said to the minister, "Last time I was here you spoke this same words. I had \$1.50 saved in my home, I went home, took it and gave it to the poor, and I have not received even one cent yet from God."

The minister said, "Go to the Mount Ararat, and there you will see a big tree, climb on it and you will be so near to God that when you open your hands to heaven God will give ye."

The man went and did as he was told.

At that time a thief came, sat down under the tree and started to count the money he had stolen that day.

The thief took three pictures out of his pocket and holding one of them out said, "Moses, Moses, thou wert the greater man in Israel, but thou art not bigger than I." So he cut the picture in pieces.

The next was the picture of Solomon. He said, "Solomon, Solomon, thou wert the greatest and wisest king in Israel, and ruled over many tribes, but though can't rule me." And he cut the picture in two pieces.

The third was the picture of Jesus. He said, "Jesus, Jesus, thou art the Son of God and the highest man of all, but thou art not higher than I am." And when he was about to cut the picture, the fireman said to himself, "If this

man kills Jesus as he did Moses and Solomon, then who will give me the money."

And at once he jumped down on the man to take the picture from him, for he thought the picture was really Jesus himself.

The thief was frightened. He left everything there and ran away.

The fireman picked up the money, jumped on the robbers horse and came home.

He gave one handfull of the money to the minister for his good advice and kept the rest for himself.

After that he was the happiest man in all the town.

Armenag Kouyoumjian.

SAKO, THE WISE FOOL.

People came and asked Sako to give some medicine or advice for sore eyes. He said, "Sometime ago I was suffering with tooth ache, and did not get rid of it until I got it pulled out."

They asked Sako why everybody did not go in one direction, but some went in one way and some another way?

Sako answered;

"If they all went to one direction the earth would lose its balance and be destroyed."

A R A R A T M O N T H L Y .

One day a mighty ruler asked Sako, "Sir, how long are men to be born and to die?"

"Until Heaven and the Hell are full of them."

Sako is planting some young trees in the garden. At night he pulls them out and takes them into the house.

"Why are you doing so?" They ask him.

"Don't you know, boys?" answers Sako, "that people are so wicked in our days that there is no safety, so it is better for everybody to keep his belongings in safety."

Sako has lost his donkey. He is searching for it thanking and praising God.

"What does this mean, Sako? Why do you praise God for having your donkey lost?" they ask to him. He answers;

"I thank God I was not on its back, I would be lost with my donkey now."

Translated
From Armenian.

Haigaz Mesrobian.

HOT-BEDS.

Mr. Ballantyne, our gardener started two hot-beds early in the March.

Those hot-beds are dug in the ground about a foot and put fresh horse manure with a considerable quantity of straw, and some rich soil.

The top of the bed should be closed with glass.

In our hot beds we have planted vegetable seeds; salary, early cabbage, cauliflower, tomatoes, etc.

These seeds are sown there to obtain heat from the sun shining through the glass and from the heating of manure.

At cool evenings we have to cover the hot-bed so that the plants will not freeze.

When the plants are in the hot-bed they must have plenty of water. The best time to water them is in the morning.

After the weather gets warmer this plants will be transplanted to the ground.

Some of the boys though they would make hot-beds in boxes, but we haven't as yet heard of any of them having right water mellons.

Hagop Hagopian.

BE FAITHFUL.

Once upon a time there lived a poor man who had a cow.

Every day he milked her, put water in the milk and sold it.

In this way he was getting rich.

One day he went on board a ship. When he was on the water, captain's monkey saw the man counting his money and putting it in a box.

A R A R A T M O N T H L Y .

When the man was out, this monkey took the money and went away.

The man saw him and ran after the animal to get his money. But the monkey climbed up the mast of the ship; looked around for a while; then opened the bag with the money in it. He divided the money into two lots. He threw one lot to the man and the other into the sea.

The man went to the captain and told him what the monkey had done.

The captain said, "The money that you earned by selling the real milk is back with you but the money that you made selling the water has gone to the water again."

Armenag Kouyoumjian.

WHY MY MOTHER DIED.

The Armenians have been through many dark days.

One day a group of Turkish soldiers and an officer came and surrounded our house. Two of them came in and asked for my father. He was in the army then. It was a long time since we had heard from him.

When they saw my mother one of them shouted at her, "Where is your husband?" The other shouted to my grandmother, "Where do you keep your son who has deserted the army?"

At the same time some of the soldiers were hunting every place to find my father. He was not to be seen any place. Three long years had passed since he left us.

The officer was very angry; and he started to thrash my mother with a whip woven of soft wire.

After they went away, we saw black marks on mother's face, arms and breast and all over her body. She was not feeling very well. She got sicker and sicker.

We sent her to the hospital.

A few weeks later she died.

My grandmother would not let me know about it and when I asked where my mother was she would answer, "Mother went to a nice country where the angels live. She will stay there until some day we shall go and see her."

Later on I learned the truth.

I can't forget my mother. When I remember her sweet face my eyes fill with tears. How dear your mother is to you. Mine is as dear to me.

No matter how old I grow, I will always have her picture in my memory.

Onnig Shangayan.

EASTER AT OUR HOME.

The Easter came and brought us great joy.

The boys were as happy as they could be.

The Dreadnaught Chapter of the Daughters of the Empire and the Armenian Club of Toronto sent us Easter eggs. We had them three times.

We had holidays for a week,

A R A R A T M O N T H L Y .

when we played all kinds of games and enjoyed them very much.

But the school has called again, and we are struggling with our lessons so that we can become the right kind of men.

We try to do our best at work as well as at play.

Kegham Babigian.

AWAY FROM OUR HOMES.

It was a very hard thing for the Armenians to leave their own homes, their churches, and their schools. But they were forced to do so.

The caravan of Armenians from our town started off, and after walking a few hours we came to a beautiful place where every one of us wished to stay to quench our thirst and have a rest. But the cruel Turks would not let us and they thrashed the old men, women and anyone that dared to stop.

When it was evening, some Turkish officers picked all the men under 16, and over 50. -The rest of the men had been taken into the army.- They took them away from us. We did not know what they were going to do with them; but the next day we heard that they were all killed.

A few days later we came to a village named Sultania. Some Armenians ran away and hid themselves in the village. I was among them. After the rest of the caravan went, we came out. We had no money to buy food. The Turks had taken

our money from us. When it was evening we found a corner to sleep. In the morning my brother and I went to market. My brother found some money, I can't remember how much. We bought some food.

The next day, when we were at the village, some Turkish boys wanted to fight and thrash us. We Armenian boys were few. They stoned us and we stoned them. At last we beat them and returned to the fields, where we had camped.

One day my grandmother asked my brother and me to bring the comb and some water. When we brought them, I saw a snake going in to my grandmother's bed. She was very sick and couldn't move around. We called some friends and they killed the snake.

Once some small boys and I were out for a walk. I was some distance away from them. I saw a big Turkish boy was going to kill my brother and my little friends with an iron. I hurried back and called the other boys to save them. By the time we reached them the bully had run away.

There was a town crier. When anybody wanted to sell his house or anything, he would call this crier to go round the town calling to the people. He was a Turk, but a good Turk. He called on us every day and gave some money to our family.

There was a big house in which they put wheat for people to buy. One day as I was there, a Turkish soldier caught me and put me in the wheat pile. I was very much afraid, and cried out. But soon he took me out and gave me wheat, which I

A R A R A T M O N T H L Y .

took to my aunt.

There was a Turkish boy in that village, who wanted to catch and kill me, but he did not succeed.

One day when I was going through the street, I saw him again with a knife in his hand.

He started to run after me. I ran through the streets as fast as I could, but in a few moments he was very close to me. At once he pushed the knife in my back. I was not badly hurt but I fell down. When he went away I felt better again.

In our next paper I will tell you some more of this story.

Mampre Shirinian.

MY GRAND PA'S KITTENS.

My grand pa had three little kittens. He loved them very much, and they also liked him more or less.

Every evening when he was returning home, they always used to go out to the corner of the street to meet him and to show their love for him. All three of them side by side - all three of them with tails up. They would touch my grand pa's knees, purring until he patted them.

Then they would start off home - all three in a row - all three swinging their tails and leading the way to the house.

Those rascals knew that we would not have our supper until my grand father came.

One year when the winter started, my grand pa got sick. His door was locked and he was not to see anyone.

The kittens did not see him any more. They never knew what happened to him.

Every evening, as usual, they went out to the corner of the street, walked for a while, then turned back home sad and sullen; their tails hanging. This surprised our neighbors.

One day, an old man was passing through the town. He was about as old as my grand father.

He had white whiskers and worn but clean clothes. He looked very like my grand father. He was passing along the road my grand father used to travel.

J. M. GARABEDIAN

The cats saw the old man and were fooled. All three in a row, their tails up, went out to meet the old man. They passed between his feet. He patted them with his hand saying quietly, "Lord God, Lord

A R A R A T M O N T H L Y .

God, what a sweet kittens these are.”

Quite happy, they walked in front of him, to the surprise of the man. He followed them, up to the door of my grand pa's house. We were just ready to eat our supper. We could not be behind the cats in hospitality, so we invited the old man inside, to take grand pa's chair.

The poor old man enjoyed his meal and kept saying to himself, “Lord, God, what a good town this is, where people send their cats to lead the strangers to their homes.”

Translated
from Armenian.

Hovsep Kelatzian.

IN A CANADIAN CAMP.

Last summer Mihran Jeknavorian and I went to a Canadian Boys' camp for two weeks.

I remember yet the happy time we had there. It was the first time that I had been amongst so many Canadian boys and they were great boys too.

They were very good to us. They loved us and loved one another. We admired them. We felt so happy and proud to be amongst such a fine group of Canadian boys.

The camp director, Mr. R. B. Morden was also very fine; we both write to him. We loved his sister too who was so kind to us and gave us such a nice trip.

We are looking foreward in hope that next summer many of us will go to summer camps to learn more about Canadian boys and Canadian ways.

Haigaz Mesrobian.

ABOUT OUR COWS.

From now on most of our cows will give much milk. They used to give a good deal. Some of them stopped milking, but after a few months they had calves and now give lots of milk.

We don't keep the bull calves. We sell them. But the heifers we keep to grow into cows.

Four of our cows had calves in last three months. Those cows are giving 47-50 lbs. of milk a day. Therefore we are getting more cream too.

We separate the cream and sell it to Toronto.

In a few weeks the pasture will be good and then our cows will go to the field all day long.

During the summer months the cowboys will go every morning and evening to bring the cows in to be milked. The boys like that as there is lots of fun in being a cowboy.

Mampre Shirinian.

A R A R A T M O N T H L Y .

OUR CHICKENS.

This is the second time that we got baby chickens from our incubator. There were about 380 chicks this time. We had nearly the same number of chickens from our first hatch.

There are some more eggs hatching again.

Our hens are laying very well. We always feed them, and they are very happy. Some of our chickens are white and some of them are gray.

Aghavart is feeding the baby chicks. He is a good stepmother to them and has over 700 to look after. Is not that a great big happy family?

When the weather is fine, we let them out under the smiling sun.

I am the hen feeder this month, I do my work very well. Every time I go near the henhouse, all the hens run to me. They know who am I. It is a great fun for me to look after them. I think that they lay more eggs since I became Hen-boy.

If you come to our farm, I will be glad to show you our large chicken family.

Kegham Babigian.

 KITE SEASON.

It is kite season now.

Kite flying is one of our finest sports in spring.

The Armenian kites are not like ones the Canadian boys make. Ours have six corners.

If you want to start fire you can't find any paper, because the boys have taken it all and are busy with their knives and scissors making kites.

Sometimes they make kites with the colours of the Union Jack and with the Armenian colours which are Red, Blue, and Orange.

One of our biggest boys, Bedros, made a kite the height of his body, and was flying it with a one pound net string.

The string broke and the kite flew away: we had a wireless from Armenia telling us that the kite was flying in the sky above Mount Ararat.

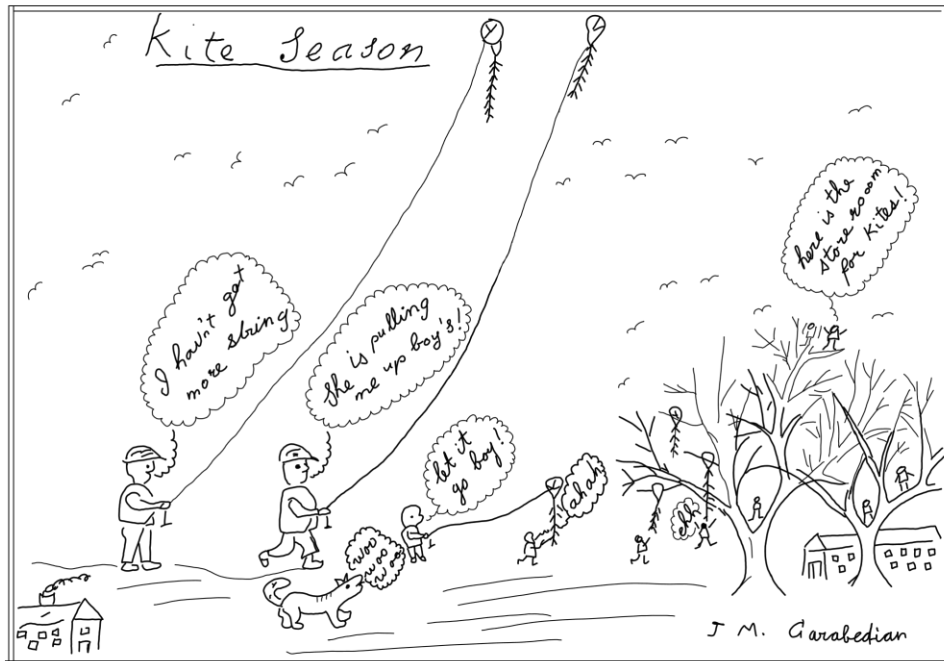
Sometimes our kites break the string and fly away beyond our reach, but we do not mind much; because we can make others.

If a parcel comes to the Armenian Home or one of our officials, the boys are ready waiting for the string. The boy who gets it, is the happiest one in the army...

The boys put two flags on the sides of their kites sometimes. These are its guardians, waving gently as the kites fly. The flags are the Union Jack and the Armenian Emblem. Both of them are so dear in the hearts of the Armenian boys.

We have lots of fun out here flying our kites.

Nazareth Terzian.

ARARAT MONTHLY .ELECTION OF MAYOR AND COUNCILORS.

April 15th was election day at our Farm. We elected our Mayor and six councilors.

First we had all the candidates to speak. They spoke on April 14. We voted on 15th.

Three candidates were in the field for mayor. Six councilors were to be elected out of fifteen nominated.

The new Mayor elected is Mampre Shirinian. He got 65 votes.

The six councilors are Onnig Shangayan, Hagop Hagopian, Haigaz Mesrobian, Nazareth Terzian, Hagop Aprahamian and Kegham Babigian. We are going to elect two judges, two policemen, a court clerk etc. to look after the business that the boys should do.

Hagop Aprahamian.

Year's "ARARAT" Is Donated;-

From Miss Izabella Coleman of Hamilton to

1.- Master Hugh Coleman, Porte Hope, Ont.

2.- Mrs. David Miller, Warsaw, Ont.

From Mr. H. Shishmanian of Toronto, to Armenian Union Club, Toronto.

From Miss Edith Turner of Windsor, to "The Boys", Essex Sanatorium, Sandwich, Ont.

From Miss Jennie Pearce of Walkerville to Master Jack Hawkins of Detroit.

12.

A R A R A T M O N T H L Y .

THE ARMENIAN RELIEF ASSOCIATION OF CANADA.

Chairman;- Mr. John G. Kent,
Managing Director of
the Canadian National
Exhibition.

Vice Chairman;- Harry T. Stark,
John Stark & Co.

Office;- 99 Dundas Street East, TORONTO.

Mr. Pierce will specially appreciate engagements for speaking this summer and
concerts with the boys.

Won't you help?

[Blank]
[Դատարկ]

A R A R A T M O N T H L Y .

A SCHOOL PAPER EDITED BY THE ARMENIAN
BOYS AT GEORGETOWN FARM HOME.

A. L. ALEXANIAN, Directing Editor.

Hagop Hagopian, Onnig Shangayan, Mampre Shirinian,
Armenag Kouyoumjian, Haig Mesrobian, Editors. Jirair
Garabedian and Krikor Aznavorian, Art Editors.

Subscription 1.00 a Year.

Single copy 10 cents.

We hope you are interested in the success of
“Ararat” and even with all its failures, are going to
make it your own paper. We trust that you will enlist
many new subscribers for us.

ADDRESS:-

“ARARAT MONTHLY”,
ARMENIAN BOYS’ FARM HOME, GEORGETOWN.

CANADA.

ԱՐԱՐԱՏ

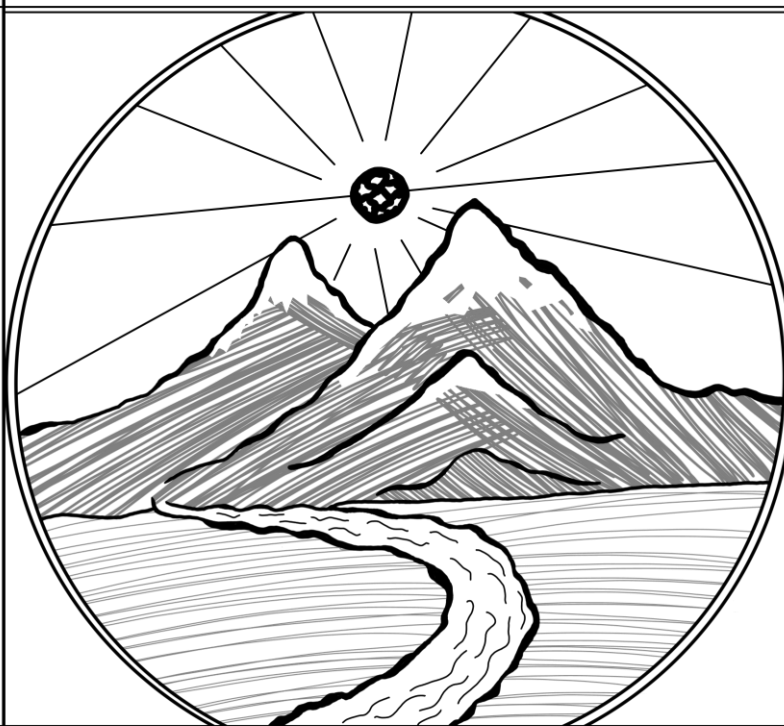
ԿՍՍԿԹԵՐԹ

ԳՐԳՅՈՒՆ

ՄԱՅԻՍ

1926

ԹԻՒ 1

[Blank]
[Դատարկ]

ՆՈՒՆՈՒՆՏ

Ա. ՏՄԻ,

ճՈՐՃԹԱՈՒՆ,

ՄԱՅԻՍ, 1926.

ԹԻՒ 1.

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱԼ

Սոյն թուով լոյս կ'ընծայենք ԱՐԱՐԱՏԸ, որ ճորճթաունի Յայտրոգիներուս Ամսաթերթը պիտի ըլլայ եւ պիտի արտայայտէ մեր մանկական գաղափարները եւ բիւրեղացնէ մեր պատանեկան խորհուրդները:

13-14 տարեկան պատանիներու խումբ մը գործակցաբար պիտի հրատարակէ սոյն թերթը, որ պիտի ըլլայ ճորճթաունի Յայտրոգիներու միութեան սեփականութիւնն ու օրկանը:

ԱՐԱՐԱՏԸ հրատարակելով՝ մեր նպատակը պիտի ըլլայ զայն գրական դպրոց մը ընել, ուր պիտի կրնանք մեր գրիչները մարգել եւ թռիչք տալ մտածումներու աշխարհին մէջ:

Չայն պիտի ընենք ոչ միայն մեր, այլ եւ բովանդակ Յայ պատանիներու թերթը ընդհանրապէս եւ Ամերիկահայ նոր սերունդին ժամադրավայրը մասնաւորապէս: Թերեւս բոլորովին պանդուխտ այս հորիզոնին տակ եւ երկրագունդի այս կիսուն վրայ իր տեսակին մէջ առաջինը պիտի ըլլայ մեր այս հանդէսը, որ պիտի զայ կարկառուն պահանջք մը գոհացնելու Ամերիկահայ պատանի սերունդին մէջ: ԱՐԱՐԱՏԻ սիւնակները բաց պիտի պահենք 15 տարեկան եւ վար Ամերիկահայ պատանիներու առջեւ անոնց ալ գրութիւններէն ընտրովի հրատարակելով:

Որպէս օտար հորիզոնի ներքեւ լոյս տեսնող պատանեկան թերթ մը՝ Արարատի սիւնակներով Յայ պատանիներս մէկգմէկու պիտի ուսուցանենք սիրել ու յարգել այն երկիրը, ուր կ'ապրինք, հնազանդիլ անոր օրէնքներուն, իւրացնել անոր գեղեցիկ խտեւները եւ շարկապել զանոնք մեր տոհմիկ անանդութիւններուն հետ, որոնք այնքան նուիրական եւ սիրելի են մեզի համար, եւ որոնք անյիշատակ դարերու մէջէն Յայութիւնն հասցուցած են իր այսօրուան հանգրուանին, թէեւ փոթորկոտ եւ անհանդարտ: Չէ՞մի որ անհամար մեծ ու փոքր ազգեր պատմութեան մշուշին մէջ կորսուած են:

Արարատի սիւնակներով մէկգմէկ պիտի դաստիարակենք սիրել մեր նուիրական հայրենիքը՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆ, ուր մեր հայրերն ապրեցան, յառաջդիմեցին, եւ ինկան Պատուի, Յայրենիքի, Կրօնքի, Քաղաքակրթութեան եւ ճշմարտութեան համար:

Արարատով մէկգմէկ պիտի մարգենք արժանաւոր գաւակներն ապրելու մեր նահատակ հայրերուն, որոնք իրենց սխալներուն մէջ անգամ մեծ եղան եւ ճշմարիտ:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ Ա Մ Ս Ա Թ Ե Ր Թ .

Մեր այս առաջադրություններով կը հրատարակենք ԱՐԱՐԱՏԸ, որ ուրիշ կարեւոր եւ օգտակար կոչում մը եւս պիտի ունենայ, որն է միութեան եւ գործակցութեան կապ մը ըլլալ Գանատայի Յայնապաստ Ընկերութեան կողմէ այս երկիրը բերուած իննսուսը Յայորդիներու միջեւ, որոնք իրենց տարիքի յառաջանալուն հետ, տակաւ առ տակաւ պիտի մեկնին դէպի գործնական ասպարէզ միջավայրի մը մէջ, որ Յայնական չէ, եւ որ կրնայ զանոնք վաղուան մոռցուածները դարձնել Յայութեան համար: Այս Յայորդիները ներկայիս ամէն գուրգուրանք եւ հոգածութիւն կը վայելեն Ընկերութեան հովանիին ներքեւ:

ԱՐԱՐԱՏ սուսկի մը կեանքը պիտի չուսնայ եւ միշտ պիտի երթայ անոնց ետեւէն ուր որ ալ ըլլան եւ միշտ կենդանի կոթողը եւ ասորոջ յիշատակը պիտի ըլլայ Յայնական աշխարհին:

Ճորճթաուսի Յայորդիներս կատարելապէս վստահ ենք թէ պիտի քաջալերուինք մեր այս ձեռնարկին մէջ յայնիսկ թերթիս առաջին թիւէն սկսեալ եւ պիտի ունենանք ստուար շարք մը բաժանորդներու, որոնք իրենց կարգին Նոր բարեկամներ եւ ընթերցողներ պիտի բուրնեն Արարատի շուրջ:

Տարեկան տասը թիւերու համար մէկ տուարի բաժնեգին մը, վստահ ենք թէ շահարկութիւն մը ընելու տպաւորութիւնը պիտի չթողու մեր ընթերցողներու վրայ: Հազիւ պիտի կրնանք թերթին ընթացիկ ծախքերը գոցել: Մեր Ագարակատան բուրն Յայորդիները իրենց ազգականներուն եւ ծանօթներուն պիտի դրկեն Արարատը: Կը յուսանք թէ ի վիճակի եղողներ բաժնեգինը պիտի դրկեն:

Սխալներ պիտի սպորդին թերթին մէջ. մեր յօդուածները թէեւ պիտի սրբագրուին մեր ուսուցչին կողմէ եւ սակայն պիտի աշխատուի բնագիրներն կարելի չափով անփոփոխ պահել: Մեր ընթերցողներն անշուշտ պիտի ներեն մեզ, անտեսելով մեր սխալները:

Տարածեցէ՛ք ԱՐԱՐԱՏԸ, մանաւանդ պատանիներու մէջ: Իր առողջ գաղափարներով եւ շինիչ յօդուածներով ան պիտի թափանցէ մատաղատի հոգիներու մէջ եւ անոնց Յայնական մտաւուն պիտի նպաստէ:

Հայ Դպրոցներու ուսուցիչներ կարճ ընթերցումներ պիտի գտնեն հոն աշակերտներուն կարդալու եւ զանոնք ներշնչելու համար:

Այս տարուոյ Յունվարէն ի վեր հրատարակել սկսած ենք Արարատի Անգլերէնը, որ անօրինակ քաջալերանք գտած է տեղական ժողովուրդին մէջ եւ Գանատական բազմաթիւ թերթերու երկարաշունչ գնահատանքին արժանացած: Ամերիկա բնակող այն Յայորդիներուն, որոնք Յայերէն չեն գիտեր, պիտի թելադրեինք բաժանորդագրուիլ Անգլիերէն Արարատին: Զենք ճանչնար զանոնք. եւ անոնք լուր չուսնին մեր թերթի մասին, եւ սակայն մեր Յայազետ ընթերցողները կրնան Արարատն անոնց ալ ծանօթացնել:

Այս տողերով կուզենք յայտարարել թէ անկարելի էր մեզ համար թերթիս Յայերէն հրատարակութիւնն եւս ունենալ, եթէ Թօրօթօթբնակ ծանօթ Հայ առեւտրական Պր. Լեւոն Պապեան այնքան վեհանձնօրէն Յայերէն Գրամեքենայ մը չնուիրէր մեզ: Անհունօրէն շնորհակալ ենք իրմէ առ այս եւ երախտապարտ իրեն:

Սոյն խմբագրականը փակելով կ'ուզենք մեր ընթերցողներուն յայտնել նաեւ մեր նշանաբանը, որ է - «Սիրելի ճշմարտութիւնը Ամէն Բանէ Առաջ, Ամէն Բանի Մէջ եւ Ամէն Բանէ Վեր:» «ԲԱՐՁՐԱՅԻՐ ԵՒ ԲԱՐՁՐԱՅՈՒՐ:»

Ա Ր Ա Ր Ա Տ Ա Ս Ս Ա Թ Ե Ր Թ

ՄԵՐ ԱԳԱՐԱԿԱՏԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Գանատայի Հայանպաստ Ընկերութիւնը 210 Էյքըրնոց մեր այս ագարակը գնելէ յետոյ որբանոցի յարմար զանազան շէնքեր շինել տուած է:

Յիսուն տղայոց առաջին խումբը, Քորֆուի որբանոցներէն առնուած, 1923 Յունիս 30 ին ժամանեց ագարակատունը, որ կը գտնուի Գանատայի Անթերիօ նահանգին ճորճաուն Աւանին մօտ:

Բառ մը Անգլիերէն չէինք գիտեր այն ատեն եւ բոլորովին տեղացիներէ շրջապատուած՝ երջանիկ չէինք զգար ինքզինքնիս. եւ սակայն քանի մը օր վերջ Պր. Ա. Ալիքսանեանն եկաւ եւ անոր տուած բացատրութիւններով եւ առաջ-նորդութեամբ հասկցանք թէ լաւագոյն միջա-վայրի մը մէջ էր որ կը գտնուէինք եւ Գանատայի մէջ շատ մը բարեկամներ ունէինք, որոնք մեզ կը սիրէին եւ մեր մասին կը խորհէին:

1924 Հոկտեմբեր 2ին քառասուն տղայոց նոր խումբ մը եւս ժամանեց եւ տղայոց թիւը բարձրացաւ 90 ի:

Նախապէս տղաքն ինը տասնեակներու բաժնուած էին. բայց տարեց պատանիներու ոմանց մեկնումով տասնեակներու թիւը ութի իջած է: Իւրաքանչիւր [... .. ^] տասնապետներ ունի եւ զանազան պարտականութիւններ, որոնք վեց շաբաթ կը տեւեն եւ յետոյ կը փոխուին: Այդ գործերն են խումբ մը սեղանասպաս, ուրիշ մը պնակներ լուացող, երրորդ մը ճաշարան աւլող, ննջարաններու մաքրութեան պատաս-խանատու, եւայլն:

Տասնապետները իրենց խումբերու պարտա-կանութեանց գործակցելով մէկտեղ տղայոց կը հսկեն եւ պատասխանատու են Ագարակատան պաշտոնէութեան:

Տղաքն առողջ են եւ կայտառ, անցեալ երեք տարուան ընթացքին հիւանդութեան

որեւէ ծանր դէպքեր պատահած չեն, բացի միակ պարագայէ մը, երբ եւթական Կեօլֆի Կեդրոնական հիւանդանոցը դրկուեցաւ եւ կուրադետապի համար բժշկական գործողութեան մը ենթարկուելու պէտքը տեսուեցաւ:

Օննիկ Շանկաեան
-Աֆիոն Գարահիսարցի-

ՄԵՐ ԴՊՐՈՑԸ

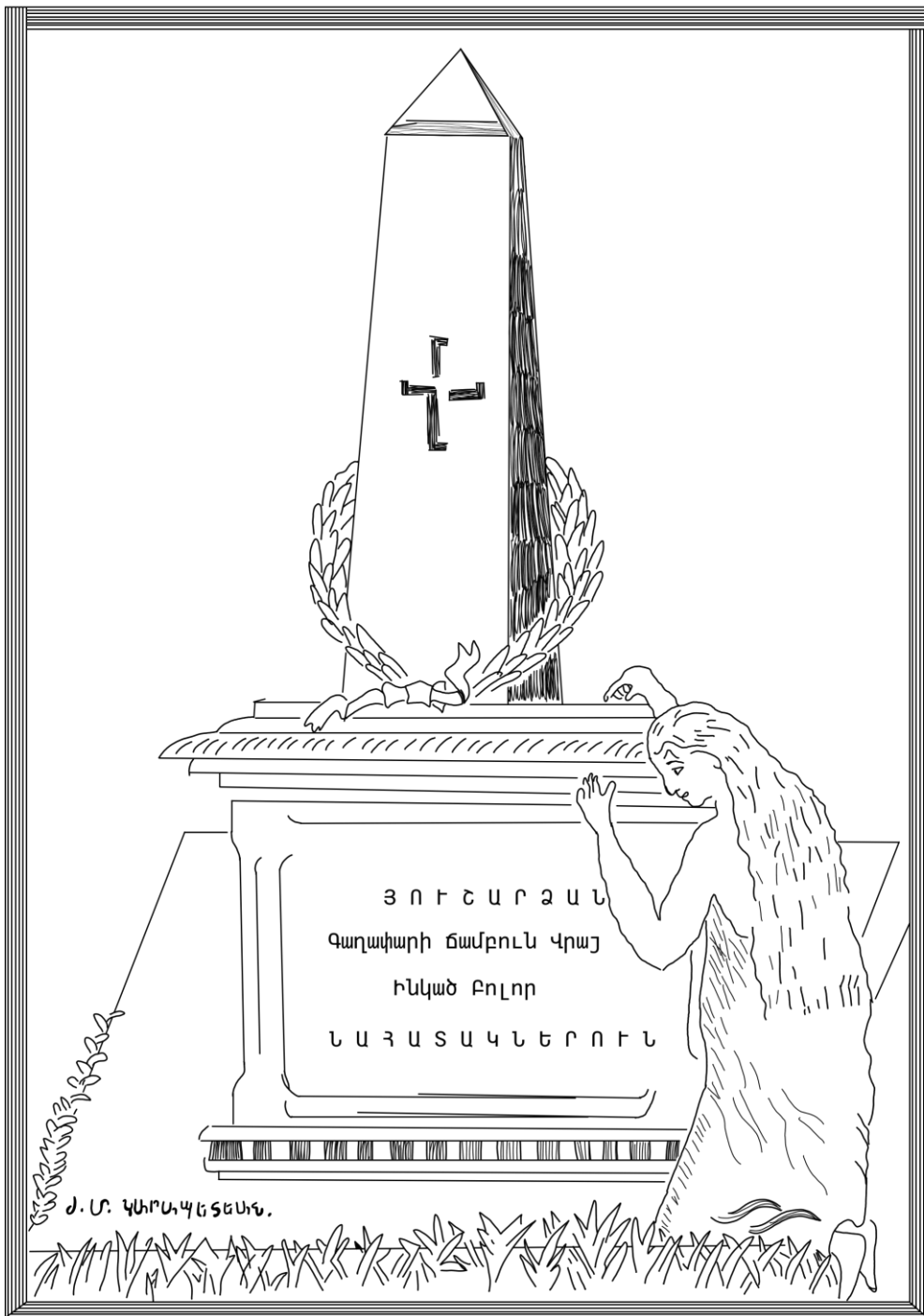
Մեր Հայորդիներն իրենց դպրոցական կրթութիւնը Ագարակատան մէջ կը ստանան: Թեւ զպրոցի մասնաւոր շէնք չունինք եւ սակայն մեր ընդարձակ ճաշարանին եւ ննջարանին մէկմէկ մասերը դասարաններու վերածուած են:

Տղաքը բաժնուած են վեց դասարաններու: Այս բաժանումը Անգլիերէնի համար պէտք է հասկնալ: Երեց տղայոց երեք դասարաններուն կ'ուսուցանէ Մր. Լէյն եւ կրտսեր երեք դաս-արաններուն Պր. Ալիքսանեան:

Դասաւանդութիւններն Անգլիերէնով կ'ըլլան եւ սակայն Կրթական Վարչութեան նշանակած դասամիջոցներէն օրական մէկ ժամ վերապահուած է, երբ բոլոր տղաքը Հայերէն կուսանին:

Այս մէկ ժամը Հայերէն դասաւանդութիւնը բոլոր տղայոց ընդհանուր ըլլալու համար Տիկին Ալիքսանեան եւ մի քանի երեց տղաք կը գործակցին տղայոց ուսուցանել, կատար-եալ գոհունակութիւն պատճառելով Պր. Ալիքսանեանի:

Գեորգ Գեորգեան
-Էկպեգի-

Այսօր մեծ եղեռնի տասնըմեկամեայ տարեդարձին առթիւ կուգամ խոնարհիլ ձեր սուրբ յիշատակին առջեւ, ո՛վ դիւցազն սահառակներն իմ պաշտելի ցեղիս:

Դուք մարտնչեցաք բռնութեան դէմ: Ձեր հանճարով եւ ձեր բազուկներով հրաւեր կարդացիք բիրտ ուժին, անտեսեցիք մահուան արհաւիրքը, պատնէշին վրայ մնացիք մինչեւ վերջ եւ ԱՉԱՏԱԳՐՈՒԹԵԱՆ նուիրական սեղանին առջեւ ձեր գերագոյն ՁՈՅԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆ ըրիք, որպէսզի ձեր մահով ԳԱՂԱՓԱՐԸ յաղթանակէ, ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆԸ իշխէ եւ Ցեղին ԳՈՅՈՒԹԻՒՆԸ յաւերժանայ:

Այսօր ձեր անթաղ ոսկորներուն վրայ թեւ արեւը կը ծիծաղի, լուսինը կը քթջայ եւ աստղերը պոռնկօրէն կը պարեն, եւ սակայն անոնք կը նստմանան ձեր առջեւ, որովհետեւ ձեր ԳԱՂԱՓԱՐԸ արեւէն ա՛լ աւելի մեծ է, լուսինէն ա՛լ աւելի վստմ է, եւ աստղերէն ա՛լ աւելի հսկայ է: Ան մարմին առած է այժմ Արարատի նուիրական քղանցքին վրայ, այսօր ՍԱՆՈՒԿ թէեւ, բայց վաղը ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ եւ հուժկու:

Հանգիստ ձեզի, ով անձնուրաց սահառակներն իմ մարտիրոս Ցեղիս: Երկնային երանութեան մէջ հանգչեցէք այլեւս, որովհետեւ ես, իմ եղբայրս որք, եւ իմ քոյրս հաւածուած, մեծ Բագինը կը շինենք, ուր Արդարութեան եւ վրէժի անմահ սեղանին առջեւ ողջակէզներ պիտի բերենք անհամար: Ու անգա՛մ մըն ալ, անգա՛մ մըն ալ, թոյլ պիտի չտանք որ ագռաւները սաւառնին, անգղերը թեւաբաղխեն եւ թշամիները թքնեն հսկայ Մասիսի կնճռոտ ճակտին վրայ:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ Ա Մ Ս Ա Թ Ե Ր Թ

ԱԳԱՐԱԿԱՏԱՆ ԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

ԳՐԵՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

Մեր Ագարակատան վարչութիւնը կը բաղկանայ հետեւեալներէ.

Վեր. Էնտրիւ Լէյն Ագարակատան տնօրէն եւ բարձրագոյն երեք դասարաններու Անգլիերէնի ուսուցիչ:

Պր. Ա. Ղ. Ալիքսանեան, օգնական տնօրէն, կրտսեր երեք դասարաններու Անգլիերէնի ուսուցիչ եւ բարձրագոյն դասարաններու Յայերէնի դասատու:

Միս Միլըր, Մէյթրըն, տղայոց հագուստեղէնին եւ որբանոցի տնարարական գործերուն հսկող:

Միս Ֆարմըր, հիւանդապահուհի, կը գործակցի Նաեւ Միս Միլըրին տնարարական եւ հագուստեղէնի գործերուն:

Միս Մըրֆի, խոհարար:

Մր. Ուիլյըմսըն, ագարակի տեսուչ. երկրագործական եւ կաթնատնտեսական ընդհանուր գործերուն հսկող:

Մր. ճէյնսկզ, հողագործ, արտերը կը հերկէ եւ կը ցանէ:

Մր. Պէլընթայն, ծառաստաններուն եւ բանջարանոցներուն խնամատար:

Միսիս Գոլմէն, լուսցարար շաբթուան որոշ օրերու մէջ:

Տիկին Ալիքսանեան թեւէ Յայերէն դասաւանդութեանց կ'օգնէ, եւ սակայն Ագարակատան պաշտօնեութեան մէջ չէ: Տղայոց կ'օգնէ անոնց հայագիտութեան լոկ ստարելու համար:

Հայորդիներուս առաջադրութիւնն է մեր պաշտօնեաներուն հնազանդիլ, յարգել զանոնք եւ գործակցիլ անոնց մեր միջավայրը երջանիկ հաւաքատեղի մը դարձնելու համար:

Յակոբ Յակոբեան
-Կէյվէցի-

Ագարակատան Հայորդիներս երբեմն գրեական երեկոյթներ կ'ունենանք, որոնք յաջորդաբար Յայերէն կամ Անգլիերէն կ'ըլլան:

Հայերէն երեկոյթներու յաջաագիրը բոլորովին Յայերէնով եւ Անգլիերէնի յաջագիրն ալ յիշեալ լեզուով կ'ըլլայ:

Այս ժողովները կը ղեկավարուին մասնաւոր տղոց կողմէ, որոնք ընտրուած են որբերու ամբողջութեան կողմէ:

Սոյն ժողովներու ղեկավար պաշտօնեաները տարուան մը գործունէութենէ վերջ կը հրաժարին եւ Նոր ընտրութիւններ տեղի կ'ունենան:

Օննիկ Շանկաեան

ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ԱԿՈՒՄԲԸ

ճորճառուկի ինկիստէն Հայորդիներս [...^] Պատանեկան Կարմիր Խաչի Ակումբ մը, որ մեր մէջ գոյութիւն առաւ 1925ի սկիզբները, եւ կը կոչուի Հայ Տղայոց Պատանեկան Կարմիր Խաչի Ակումբ:

Մեր այս կազմակերպութեան պետքը զգացինք դպրոցական հաւաքոյթի մը ատեն, երբ մեր ուսուցիչը երեկոյեան ժամացի համար Հայաստանի Կոչնակ թերթէն մեզի կարդաց Յովհանէս Ասպետի կողմէ գրուած փոքրիկ պատմութիւն մը, ՈՐԲԵՐՈՒՆ ՈՐԲԸ:

Մեր ուսուցչին հետ խորհրդածելէ վերջ որոշեցինք որդեգրել պատմութեան հերոսը եւ ապրելու պատեհութիւն մը ստեղծել անոր համար:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ .

Անմիջապես գրեցինք Պր. Ասպետի տղուն հետ յարաբերութեան մէջ մտնելու համար եւ սակայն ուրախութեամբ տեղեկացանք թէ Ամերիկայի մէջ տղուն մէկ ազգականը գտնուած էր, որ զինք Լոնտոն փոխադրած կը հոգար:

Ասոր վրայ որոշեցինք Յայ Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան միջոցաւ որք մը պահել Յայաստանի մէջ:

Մեր որդեգրած որբը այժմ թէեւ Միութեան երուսաղէմի Արարատեան որբանոցը կը գտնուի, եւ սակայն օր մը պիտի ղրկուի Յայաստան:

Մեր Ակումբը յարաբերութեան մէջ է եւ կապուած Գանատական Ժիւնեզը Բէտ Քըրոս կազմակերպութեան եւ մեր դրամական առաքումները այս վերջնոյն միջոցաւ կը փոխանցենք:

Սոյն կազմակերպութիւնը աւելի քան յիսուն հազար անդամներ ունի Գանատայի Անթրիո սահմանի դարոցական տղայոց եւ աղջկանց մէջ:

Մեր Ակումբին արդի պաշտօնեաներն են.

Մամբրէ Շիրինեան, Ատենապետ:

Արմենակ Գոյումճեան, Քարտուղար:

Հայկ Տէմիրճեան, Գանձապահ:

Մինչեւ հիմա Յայ Բարեգործական

Ընդհանուր Միութեան ղրկած ենք հարիւր քսան տոլար եւ քսան տոլարի չափ ալ դրամատունն ունինք:

Թերեւս մեր ընթերցողները հետաքրքրուիին գիտնալ թէ Ակումբին դրամական աղբիւրները որոնք են. մեր շատ մը Գանատացի կամ Յայ բարեկամները երբեմն դրամ կուտան կամ կը ղրկեն մեզի, ազարակին մէջ զանազան անսովոր գործեր ընելով փոքրիկ վճարումներ կըստանանք եւ ամէն տարի Դեկտեմբերի առաջին Կիրակին իբրեւ Ոսկեղէն Կանոնի օր կը պահենք

այդ օրը բան մը չուտելով: Մեր սեղանէն ինչայնչաձեւ, ինչպէս նաեւ բարեկամներէ ստացած դրամուս մէկ մասը Ակումբին գանձանակը կը հաւաքուի եւ անկէ ալ իր նպատակին կերթայ:

Մեր ուսուցիչն եւս տարեկան տասը տոլար կը նուիրէ Ակումբին:

Արմենակ Գոյումճեան
-Էնկիւրիցի-

ՏՂԱՅՈՑ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Ազարակատան Յայորդիներս մեր շրջանակին մէջ փոքրիկ հանրապետութիւն մը ունինք:

Մեր պաշտօնեաները մեզի թէւադրեցին Քաղաքապետ մը եւ խորհրդականներ եւ ինքզինքնիս կառավարելու վարժուիք:

Պր. Ալիքսանեան ընտրութեան կանոնները եւ քուէարկութեան օրէնքները մեզի բացատրեց:

Անցեալ տարի եօթը թեկնածուներ ասպարեզ իջած էին քաղաքապետ ընտրուելու համար եւ տասնեւութը թեկնածուներ խորհրդական ընտրուելու համար:

Ընտրութիւններէն առաջ բոլոր թեկնածուները խօսեցան խօստանալով մեծ փոփոխութիւններ ընել Ազարակատան շուրջ եթէ ընտրուէին:

Անցեալ տարուան քուէարկութեանց իբր արդիւնք, Պր. Օննիկ Մէլքոնեան ընտրուեցաւ մեր առաջին Քաղաքապետը՝ 58 քուէով եւ ինը տղաք ալ առաւելագոյն քուէ ստացան իբրեւ խորհրդականներ:

Այս տարուայ Ապրիլ ամսոյն 14 ին, ընտրեցինք մեր նոր խորհուրդը:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ .

Քաղաքապետության համար երեք թեկնածուներ անուանուած էին եւ խորհրդականներու համար տասնըհինգ, որոնցմէ վեց առաւելագոյն քուէ ստացողները ընտրուած պիտի նկատուէին:

Բաւական խանդավառ եւ քիչ մըն ալ սուր ընտրական պայքարի շրջանէ մը վերջ քուէարկութիւնը տեղի ունեցաւ:

Ամբողջ քուէներուէն մեջէն միայն մէկ հատ չեղեալ նկատուեցաւ, քուէատուի նուուն ստորագրուած ըլլալով վրան:

Պր. Մամբրէ Շիրինեան, 65 քուէներու ջախջախիչ մեծամասնութեամբ քաղաքապետ ընտրուեցաւ:

Մեր նոր քաղաքապետը Կեյվէցի է:

Օննիկ Շանկատեան, Աֆիոն Գարահիսարցի, Յակոբ Յակոբեան, Կեյվէցի, Յայկազ Մետրոպեան, Կարնեցի, Գեղամ Պապիկեան, Մեքաստիացի, Նազարեթ Թերզեան, Կարնեցի, եւ Յակոբ Աբրահամեան, Ազէհիրցի, ընտրուեցան խորհրդականներ:

Այս վերջիններէն կը նշանակենք երկու դատաւորներ յանցաւոր տղաքը դատելու համար, երկու ոստիկաններ Ազարակատան օրէնքներուն զանցառու գտնուող տղաքը դատարան բերելու համար, Դատարանի քարտուղար մը նոյն ճիւղին արձանագրութիւնները պահելու համար եւ ուրիշ պարտականութեանց եւ գործունէութեան մասին յաջորդաբար պիտի գրենք այս սիւնակներուն մէջ:

Վերոյիշեալ պաշտօններուն համար Յայրոգիներս կ'ընտրենք միայն անոնք, որոնք արժանիք ունին եւ իրենց վարքով ու հաւատարմութեամբ բարի օրինակ միայն կ'ըլլան ուրիշներու:

Յակոբ Յակոբեան

ԻՐԱԲԱԳԵՏԸ ԵՒ ՈՍՏՐԵՆ

Երկու ընկերներ ծովեզերքը պտտած ատենին ոստրէ մը գտան եւ սկսան վիճաբանիլ:

- Ես տեսայ զայն ամէնէն առաջ եւ ինձ կը պատկանի ոստրէն, կը վիճէր մին:

- Ես վերցուցի զայն, հետեւաբար ինձի կը պատկանի անիկա, կը պնդէր միւսը:

Երբ անոնք այսպէս կը վիճաբանէին, իրաւագետ մը եկաւ դէպի իրենց: Երկուքն ալ այս վերջինին դիմեցին եւ դէպքը պատմելով անոր կարծիքը հարցուցին:

Իրաւագետը հաւանեցաւ արդարացի դատաստան մը ընելու պայման դնելով որ ինք ինչ վճիռ որ տար երկու կողմէն ալ ընդունելի պետք էր ըլլար:

- Շատ լաւ, ըսին երկուքն ալ:

Իրաւագետը ոստրէին նայելով ըսաւ.

- Երկուքդ ալ բաժին ունիք մէջը եւ պետք է որ հաւասարապէս ձեր մէջ բաժնեմ զանիկա:

Մարդը ոստրէն բացաւ եւ անմիջապէս զայն բերանը նետեց կատարեալ պաղարիւնութեամբ մը եւ պատեանին մէկ կէսը մէկուն եւ միւս կէսն ալ երկրորդին տուաւ:

Մարդիկը զարմացած իրար երես նայեցան եւ յետոյ իրաւագետին դառնալով ըսին.

- Արդէն ոստրէն դուն կերար, ալ ի՞նչ մնաց մեզի:

Իրաւագետը հանդարտօրէն պատասխանեց.

- Չէ՞ մի որ ամէն դատաւոր իր վարձքը կըստանայ, կերածս ալ իմ վարձքս էր:

Այսպէս մարդիկ յաճախ փոքրիկ բաներու համար չեն համաձայնիր եւ դատարան կը դիմեն եղածն ալ հոն ծախսելու համար:

Թարգմ. Անգլիերէնէ

Յայկազ Մետրոպեան

Ա Ր Ա Ր Ա Տ .

ՇՈՒՆԸ ԵՒ ԳԱՅԼԸ

Իրիկուն մը, նիհար եւ սովամահ գայլ մը հանդիպեցաւ շունի մը, որ շատ լաւ կը կերակրուէր եւ ուրախ եւ կայտառ երեւոյթ մը ունէր:

Գայլը հարցուց.

- Բարեկամ, ո՞րքան երջանիկ կը տեսնեմ քեզ, շիտակը ըսե՛մ, քեզի չափ ուրախ եւ երջանիկ մէկը չեմ տեսած ես, պատճառն ի՞նչ է որ դուն աշոքան լաւ կը կերակրուիս եւ ամէն ատեն մարդիկ կը սիրեն քեզ: Ես քեզմէ շատ աւելի անգամներ վտանգներու մէջ կը նետուիմ բայց գրեթէ միշտ սովամահ եմ:

- Ինչո՞ւ, դուն ալ ինծի պէս լաւ կրնաս ապրիլ եթէ իմ գործս կատարես:

- Սիրով պիտի ուզէի ընել, խնդրեմ, ի՞նչ է ըրածդ:

- Միայն գիշերները տիրոջս տունը պահպանել եւ գողերը վռնտել, պատասխանեց շունը:

- Ատիկա շատ յարմար գործ մըն է ինծի համար, սիրով պիտի ուզեմ հիմակուան կեանքս փոխել հանգստաւետ տան մը եւ իր կերակուրներուն հետ, ըսաւ գայլը: Բայց յանկարծ շունին վիզը բան մը տեսնելով հարցուց թէ ինչո՞ւ համար էր այն.

- Օ՛, ատիկա բան մը չէ, ըսաւ շունը, բայց եթէ գիտնալ կ'ուզես քեզի ըսեմ, տէրս զիս ասով կը կապէ ցորեկ ատեն, որպէսզի անցորդները չիխածնեմ, եւ միայն գիշեր ատեն զիս կ'արծակէ:

- Շնորհակալ եմ, ըսաւ գայլը, դուն քու հանգստաւետ կեանքդ քեզի պահէ, ես կը նախընտրեմ ազատ ապրիլ հոգ չէ թէ երբեմն սովամահ, քան թէ կապուած ու կաշկանդուած ըլլալ: Ու հեռացաւ գնաց:

Թարգմ. Անգ.

Վազգէն Չատիկեան
-Կէշվէցի-

**ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ
ՄԵՐ ԱԳԱՐԱԿԱՍԱՆ ՄԵՅ**

Դպրոցը աղօթքով կըսկսի:

Ամէն երեկոյ, դասասարահին մէջ հաւաքուած՝ Յայերէն եւ Անգլիերէն Ազգային եւ հոգեւոր երգեր կ'երգենք, կ'աղօթենք ու կը պառկինք:

Ճորճթառուսի մէջ Յայեր կամ Յայկական եկեղեցի չկան, բայց չորս ուրիշ եկեղեցիներ կան, Եփսոսկոպոսական, Մկրտչական, Երիցական, եւ Գանատական Ազգային եկեղեցին, որ երեք յարանուանութիւններու միութեամբ երեւան եկաւ եւ կը կոչուի Իւնայթըտ Չըրչ ալ Գենետա: Ամէն Կիրակի, յաջորդաբար, բոլոր տղաք խումբով այս եկեղեցիներէն մին կ'երթան Կիրակնօրեայ պաշտամունք կատարելու:

Կէս օրէ վերջն ալ Ագարակատան դպրոցա-սրահին մէջ Կիրակնօրեայ Վարժարան կ'ու-նենանք:

Գանատայի Յայ գաղութը Յայկական եկեղեցի չունի: Մենք, իննիսուն Յայոորդի-ներս, որոշած ենք մեր ջանքերը կեդրոնացնել Յայ եկեղեցի մը հիմնելու համար երբ մեծանաք:

Յակոբ Յակոբեան

ԱՐԱՐԱՏԻ ՅՈՒՆԻՍԻ ԹԻՒՐ Գարդարուած պիտի ըլլայ ՅԱՅԱՍՏԱՆԻ քարտէսով: Փութայ բարեկամներդ թելադրել անմիջապէս բաժանորդագրուելու եւ ունենալու համար այդ թիւը, որ դպրոցական թերթ մը ըլլալով մէկտեղ պիտի կանխէ իր երեց քոյրերը:

Քաջալերե՛ք եւ քաջալերել տուր ԱՐԱՐԱՏԸ:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ .

ՎԱԳՐԸ, ԳԱՅԼԱՇՈՒՄԸ ԵՒ
ՊՐԱՅՄԱՆԸ

Վագրին մեկը ժամանակաւ ծուղակն ինկած էր: Ի զուր աշխատեցաւ դուրս ելլել, ի զուր թապակեցաւ, պոռաց եւ խածաւ ամէն ինչ:

Դիպուածով խեղճ Պրահման մը անցաւ այն կողմէն.

- Զիս դուրս հանէ այս վանդակէն, ով բարեպաշտ մարդ, պոռաց գայլը:

- Ո՛չ, բարեկամս, եթէ այդպէս ընեմ հաւանաբար զիս պիտի ուտես, պատասխանեց Պրահմանը:

- Երբեք, ընդհակառակը, եթէ զիս դուրս հանես, միշտ երախտապարտ պիտի ըլլամ եւ պիտի ծառայեմ քեզի իբրեւ գերի:

Բայց երբ վագրը աղաչեց եւ պաղատեցաւ, Պրահմանին սիրտը չդիմանալով վանդակը բացաւ: Վագրը դուրս ցատքեց եւ յարծակելով խեղճ մարդուն վրայ, գոռաց.

- Ո՛րքան խենթ ես եղեր, ո՞վ պիտի արգիլէ զիս հիմա քեզ ուտելէ, արդէն երկար ատենէ ի վեր բանտարկուած էի եւ չափազանց անօթի:

Զուր տեղը Պրահմանն աղաչեց իր կեանքին համար: Միակ շնորհը, որ կրցաւ ստանալ այն եղաւ որ Պրահմանը պիտի երթար եւ իր հանդիպած առաջին երեք բաներուն պիտի հարցնէր թէ վագրին ընթացքը արդա՞ր էր:

Ան առաջին անգամ մայրի ծառի մը հարցուց, բայց մայրին պատասխանեց, շատ ցրտօրէն.

- Գանգատելու ի՞նչ պէտք ունիս, շուք եւ ապաստան չե՞մ տար ես ամէն անոց, որոնք կ'անցնին այս կողմէն, բայց չե՞ որ անոնք իբրեւ փոխարինութիւն ճիւղերս կը կտորտեն եւ իրենց օտարին կը կերցնեն, մի՛ տրտնջար, մարդ եղիր:

Այն ատեն Պրահմանը, սիրտը կտորած, արտին մէջ յառաջացաւ, մինչեւ որ գոմէշի մը հանդիպեցաւ որմէ եւս մխթարանք չստացաւ, որովհետեւ գոմէշը պատասխանեց.

- Յիմար մը ըլլալու ես որ երախտագիտ- ութիւն կըսպասես. երբ ժամանակին ես կաթ կուտայի, ինծի իբր սնունդ բամպակի հունտ, ծեծուած գարի եւ ցորենի թեփ կը կերցնէին, ու հիմա երբ ալ կաթ չեմ տար, հոս զիս լծած են ջրհորին անիւը դառցնելու միշտ եւ միայն յարդ եւ մսուրին աւելցուքները կը ստանամ իբր ուտելիք:

Պրահմանը աւելի տխրած, ճամբուն դիմեց եւ անոր կարծիքը հարցուց:

- Սիրելի բարեկամս, ըսաւ ճամբան, ո՛րքան խենթ ես ատկէ տարբեր սպասելով: Նայէ ինծի, ամէնուն ալ օգտակար եմ ես, բայց հարուստ ու աղքատ, մեծ ու պզտիկ կը կոխկռտեն վրաս երբ այստեղէն կ'անցնին եւ բան մը չեն տար ինձ, բայց միայն իրենց ծխափողին մոխիրը եւ ցորենին շիւղերը:

Ատոր վրայ Պրահմանին սիրտը կտորած կը վերադառնար, երբ հանդիպեցաւ գայլաշուկի մը, որ հարցուց.

- Ի՞նչ ունիս, ի՞նչ է պատճառը, Պր. Պրահման, ջուրէն նոր դուրս ելած ձուկի մը պէս խեղճ ու կրակ կ'երեւաս այսօր:

Պրահմանը պատմեց ամէն ինչ:

- Ո՛րչափ խառնափնդոր է այդ պատմու- թիւնդ, կը հաճիս անգամ մըն ալ պատմէ գայն, ըսաւ գայլաշուկը:

Պրահմանը դարձեալ ամէն ինչ պատմեց, բայց այս անգամ եւս գլուխը շարժեց եւ չէր կրնար բան մը հասկնար.

- Տարօրինակ բան, կարծես ամէն բան մէկ ականջես կը մտնէ

Ա Ր Ա Ր Ա Տ .

միևսեն դուրս կ'ելլէ. կը խորհիմ թէ այս բաները պատահած տեղը երթալու եմ, հոն թերեւս ամէն բան հասկնալով վճիռ մը կարենամ տալ:

Ու երկուքն ալ վերադառցան վանդակին մօտ, ուր վագրը կըսպասէր, իր ակռաներն ու ճանկերը սրցնելով զբաղուած:

- Չափազանց ուշացար դուռն, բայց հիմա մեր կերակուրին սկսինք, գոչեց վայրի գազանը:

Պրահմանը, ահի ու դողի մէջ, ըսաւ.

- Տէ՛ր իմ, ինծի հինգ վարկեան միջոց տուր, որպէսզի եղելութիւնը հասկցնեմ սա գայլաշունին, որ չեմ գիտեր ինչու, շատ տկար հասկացողութիւն մը ունի:

Վագրը հաւանեցաւ եւ Պրահմանն իր պատմութիւնը պատմեց դարձեալ բոլոր մանրամասնութեամբը, ջանալով որբան կարելի է երկայն կապել:

ճաքալը թայթերն իրարու շփելով եւ գլխուս ծեծելով ըսաւ.

- Ո՛րբան յիմար եմ, ո՛րբան յիմար եմ, կեցի՛ր նայիմ, ի՞նչպէս սկսաւ. դուռն վանդակին մէջն էիր եւ վագրը այս տեղէն կ'անցնէր-

- Փո՛ւհ, միջամտեց վագրը, ո՛րբան ապուշ ես դուռն, վանդակին մէջ եղողը ես էի:

Գայլաշունը վախէն դողալ կեղծելով ըսաւ.

- Այո, ես վանդակին մէջն էի, - ոչ, ես հոն չէի, Աստուած իմ, Աստուա՛ծ իմ, միտքս ո՞ւր է, թող տեսնենք, - վագրը Պրահմանին մէջն էր եւ վանդակը քալելով կուգար, ոչ, առ ալ չեղաւ: Քեզի բան մը ըսե՛մ, դուռն ինծի կարեւորութիւն մի տար եւ փորդ կշտացնելուն նայե՛, ես հասկնալիք չունիմ:

Գայլաշունին յիմարութեան վրայ վագրը կատղած՝ ըսաւ:

- Այո, դուռն պէտք է հասկնաս, ես քեզի պիտի հասկցնեմ, հո՛ւ նայէ, ես վագրն եմ-

- Այո, Տէր իմ:
- Եւ ան ալ Պրահմանն է:

- Այո, Տէր իմ:
- Ատիկա ալ վանդակն է,
- Այո, Տէր իմ,
- Եւ ես այդ վանդակին մէջն էի, կը հասկնա՞ս.

- Այո, ոչ, եթէ կը հաճիս, տեր իմ.
- Վերջապէ՞ս, գոռաց վագրը անհամբերօրէն:

- Խնդրեմ, Տէր իմ, ի՞նչպէս մէջը մտար:
- Ինչպէ՞ս, անշուշտ սովորական կերպով:

- Ո՛հ, Աստուած իմ, գլուխս դառնալ սկսաւ, խնդրեմ մի՛ բարկանար, Տէր իմ, բայց ըսէ ինծի, խնդրեմ, ո՞րն է սովորական կերպը: Ասոր վրայ վագրը համբերութիւնը կորսնցնելով վանդակին մէջ ցառքեց եւ պոռաց.

- Այսպէս, հիմա հասկցա՞ր թէ որն է սովորական միջոցը:
Գայլաշունն անմիջապէս դուռը գոցելով ըսաւ.

- Կատարելապէ՛ս, Տէր իմ, եւ եթէ թոյլ տաս, պիտի ուզէի թելադրել որ ամէն ինչ մնար այնպէս, ինչպէս որ էր առաջ:

Թարգմ. Անգլ.

Աղավարդ Աւետիսեան
-Վանեցի-

Ծան. Խմբ. Մեր սիրելի ընթերցողներու ուշադրութեան կ'ուզենք յանձնել սա պարագան որ մեր Յայերէն գրամեքենան շատ մը պակասներ ունի եւ պատճառ դառնած է սխալներու: Գլխագիր օ, գերօ, շեշտ, երկար, չակերտ, փակագիծ եւայլն չունինք բայց կը յուսանք թէ կարելի պիտի ըլլայ ժամանակ վերջ լաւագոյնը ունենալ՝ արդի մեքենանիս փոխելով:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ .

ԱՊՐԻԼ 24 Ի ՆԱՀԱՏԱԿԱՅ ՏՕԸ
ՃՈՐՃԹԱՈՒՆԻ ՍԷՋ

Ապրիլ 24 ը Լահատակաց տօնը ըԼԼաԼով՝ ճորճթառուՆի Հայորդիներս սգահանդէս մը սարքեցինք մեր դպրոցսարահին մէջ:

Պր. Ժիրայր Կարապետեան, մեր խօստմա-լից արուեստագետը, Լախապէս սրահին խոշոր գրատախտակը զարդարած էր մեծադիր Յուշարձանով մը:

Հանդէսին կ'ատենապետէր Մամբրէ Շիրինեան:

Յայտագիրը Յառաջ Լահատակ երգով սկսաւ, որմէ յետոյ Պր. Ա. Ալիքսանեան խօսեցաւ բացատրելով օրուան Նշանակութիւնը, պատմականն ըրաւ Ապրիլ 24ին եւ բացատրեց շարժառիթը Թրքական ամօթալի վայրագութեանց: Սգահանդէսին Լախաձեռնութեան եւ տղայոց այնքան պատկառուն ուշադրութեան անդրադառնալով՝ իր երջանիկ գոհունակութիւնն յայտնեց ան, յայտարարելով թէ Հայը չպիտի մեռնի եւ Հայաստան պիտի յաւերժանայ, քանի Հայորդին գիտէ յարգել յիշատակը մեր Սուրբ Լահատակներուն, որոնք ինկան ՉՈՀԱԲԵՐՈՒԹԵԱՆ եւ ՊԱՂԱՓԱՐԻ ճամբուն վրայ: Բեմը թողելէ առաջ ան ըսաւ.

- Դուք, այսօրուան որբերդ, պիտի ըԼԼաք վաղուան ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ տերերը, պատրաստուեցէք արժանաւոր զաւակներն ըԼԼալու ձեր Լահատակ հայրերուն, արժանաւորապէս ձեր Մայր երկիրը կառավարելու համար:

Ժողովի ընթացքին պատշաճ արտասանութիւններ եւ ճառեր խօսեցան երուանդ Մաքնիստեան, Գեղամ Պապիկեան, Ահարոն

Չերչեան, Արմենակ Գոյումճեան, Հայկ Տէմիրճեան, Գրիգոր ճերահեան, եւ Գուրգէն Մակարեան:

Ժողովի ընթացքին Հայկական դրօշակը կէս կը ծածանէր: Մէջ ընդ մէջ զանազան երգեր երգուեցան եւ հանդէսը փակուեցաւ Թէ Հայրենեաց Պսակադիրով:

Մամբրէ Շիրինեան
-Կէյվեցի-

ՄԵՐ ԸՆԹԵՐՅՈՂՆԵՐՈՒՆ

ԱՐԱՐԱՏԸ ձեր թերթն ըրէք: Ամսէ ամիս աւելի կատարելագործուած եւ աւելի հետաքրքրական պիտի ըԼԼայ ան: Քաջալերեցէք մեր ձեռնարկը նոր բաժանորդներ գտնելով մեր թերթին:

Պիտի աշխատինք ունենալ այնքան բաժանորդ, որքան կրնանք:

Պիտի խնդրէինք Ամերիկահայ թերթերէն մեզ ծանօթացնել հասարակութեան, մանաւանդ նոր սերունդին:

Անգլիերէն եւ Հայերէն Արարատները Լաւագոյն նուէրներ կրնան ըԼԼալ ձեր պատանի բարեկամներուն:

Կասկած չունինք թէ մեր թերթին մէջ սխալներ պիտի ունենանք, որոնք վստահ ենք, ներողամտօրէն պիտի անտեսուին:

Մեր ձեռքին մէջ ունինք բաւական թուով մեր Ազարակատան Հայորդիներու խմբակար օրացոյցներէն, հատը յիտուն սէնթի կը ծախենք եւ հասոյթը պիտի վերապահուի մեր թերթերու մատակարարութեան: Այսպէս հատ մը եւ Հատ ճաշակաւոր պիտի գտնէք զայն:

[Blank]
[Դատարկ]

Ա Ր Ա Ր Ա Տ Ա Մ Ս Ա Գ Ի Ր

ԴԴՐՈՑԱԿԱՆ ԹԵՐԹ ՍԸ, ՈՐ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ
ՃՈՐՃԹԱՈՒՆԻ ԱԳԱՐԱԿԱՏԱՆ ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ:

Ա. Ղ. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ, Տևօրէն Խմբագիր:

Յակոբ Յակոբեան, ՕՆՆԻԿ Շանկաեան, Մամբրէ Շիրիսեան,
Արմենակ Գոյուճեան, Հայկազ Մետրոպեան, Խմբագիրներ:

Ժիրայր Կարապետեան, Գծագրող Խմբագիր:

ԲԱԺՆԵԳԻՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԿ ՏՈԼԱՐ:

Կը յուսանք թէ մեր ընթերցողները պիտի քաջալերեն
ԱՐԱՐԱՏԸ ՆՈՐ ընթերցողներ եւ ՆՈՐ բաժանորդագրուողներ
գտնելով: Ծանօթացուցէք զայն ուր որ անկ է: Սոյն թերթին
յաջող յառաջդիմութիւնը մեր առաջին բաժանորդներու
բարեկամական գործակցութենէն կախակաշուած է:

Ձեր բաժնեգինը Փոսթ Մընի Օրտըր ղրկեցէք:

ՀԱՍՏԷ:-

“ ARARAT MONTHLY ”

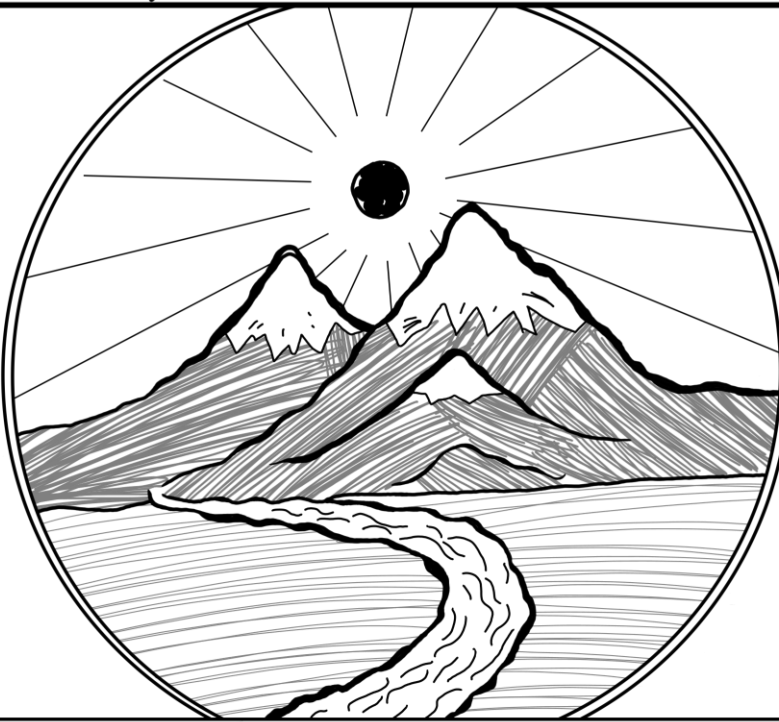
ARMENIAN BOYS' FARM HOME,

GEORGETOWN, CANADA.

ARARAT

MONTHLY.

Georgetown June 1926. No. 6

[Blank]
[Դատարկ]

ARARAT

GEORGETOWN.

JUNE,

1926.

No. 6

EDITORIAL

Good-bye to the friends of "Ararat".

This is the last number for this school year. There will be no paper during July and August. The truth is, we are weary and tired. Our brains are restless. We have been working hard. Poor books! They have to suffer in our hands yet until the end of this month. If they don't get a rest then, they will surely protest. Please don't tell how frequently we have used the Books of Knowledge and other English and Armenian books from which to select our stories and to make our translations, for our magazine, with the help of English-Armenian and Armenian-English Dictionaries sent us by the Armenian Educational Foundation and Armenian Red Cross of New York.

Poor things! They suffered long. And now some members of our secret service have discovered that there will be a general rebellion in our library if all the books are not left to have a long rest on and after Dominion Day. It is not a secret that the leaders of that wide spread plot are the Books of Knowledge. You have to watch their faces now! They look very sour and cross! We handle them very gently and yet they grumble! In terrible anger they tear themselves in pieces and we don't know to what corners their parts may run. Well, you know we must be generous, and follow the example of the great democratic leaders of this world and give a perfect autonomy to our library, our school books, desks and studies at least for the two months of summer. They certainly will appreciate it and when September comes they will be more willing, friendly and loyal.

A friend of "Ararat" said, "My! what am I going to do without my "Ararat" during those two months?" I don't blame him. Our magazine is a nice one and there real loneliness without it. But there is a perfect remedy to that; tell all your friends about "Ararat", get their subscriptions, keep collecting the dollars during those two months and you will not feel lonely; the spirit of "Ararat" will always follow you. What a great delight it will be, when we publish our September number with a thousand new subscribers on our list! Staff and friend will find everything more satisfying then.

Just a few lines more to give an idea how "Ararat" progressed in May. The following are the champions who sent us new subscriptions; Mr. W. B. Manisajian of Detroit sent us eighty-four, Mr. Aloian of St. Catharines, fifty-one, Mr. H. Kanjian of Philadelphia, twenty, Master H. Mooradian of Brantford, seventeen, Mr. N. Hachigian of Guelph, twelve, Mrs. M. Parsegian of Galt eleven and Mr. A. Arakelian of Detroit sent eight. Many others sent us seven, six, five and less.

A great month indeed!

ARARAT MONTHLY.

MY DREAM

Dormitory lights are out. All the boys are asleep after a very busy day. We are always busy here.

Soon I close my eyes. I am sound asleep. I am transported into another land with my dear ones around. There is a blessed smile on every face. O, how they love me! I am the idol of the house.

But hark! Is that the booming of the cannon? How afraid I am! Mother goes to the window to see what is going on out there. I do the same thing.

Look there, mother! The Turkish soldiers are chasing after the Armenians. Look! Do you see those little boys and girls cut to pieces on the streets? O, they are coming now.

Mother closes her eyes in her hands when a Turk strikes an axe on the head of a very old Armenian. I am so afraid, and I go to my mother's arms.

The noise is growing outside. They come to our door; it is closed. Chank! And the sharp axes break the door. My father runs and gets a stick; he has no arms.

Mother kneels to pray. I do the same. She closes her eyes not to see around, but I can see. The Turks catch my father. I see their shining bayonets. Can I help father? But I can cry at last. I do so.

Who is that shaking me? I open my eyes. O, what a change! I am in my bed.

My teacher is smiling at me. The other boys are sound asleep, and Krikor Pargamian is snoring as usual.

I am to myself again, How comforting! I am in another country.

O, Canada! How do I love thy freedom and beauty!

Onnig Shangayan.

 ARA THE BEAUTIFUL
AND SHAMIRAM

Many centuries before Christ, Aram, the mighty ruler of Armenia and Ninos, the mightiest king of Assyria were very good friends.

When Aram died, his son, Ara the Beautiful, succeeded him to the throne.

In time Ninus, the Assyrian king, died and his throne was left to Shamiram, his queen.

Shamiram continued her husband's conquest. Many countries fell before her army and Assyria was made greater than over. Her eyes were fixed on Armenia also.

She had heard about Ara, the ruler of Armenia. Many tales had been told to her about his beauty.

She wished to marry him. So she sent men to Ara to tell him that Shamiram, the mighty queen of Assyria, would turn over the throne and the Empire

ARARAT MONTHLY.

of Assyria to him, if he would only marry her.

Ara the Beautiful was married to a beautiful Armenian Princess, Nevert. There has always been a sacred law in Armenia that a man should have a wife only. Even though Ara was the master of the law, yet he loved his wife and was honorable enough not to desert her for a powerful Empire; so he rejected the offer.

This made Shamiram very angry and she wanted to fight him and doing so, force the Armenian king to marry her.

With a great army she invaded Armenia. She told her soldiers to see that they did not kill Ara the Beautiful, but to capture him and bring him to her.

The king of Armenia gathered an army also and the war began. Ara, having heard about Shamiram's order to her soldiers, to capture him alive, dressed himself as an ordinary soldier.

The Armenian army was very small compared with the great Assyrian host. It had to retreat, but Ara, because of self respect and honour, went into the fierce battle and was killed.

When Shamiramus heard that Ara was dead, she tore her garments, and was sad and sorrowful, but she hoped that his wounds would be healed by the licking of the animals which were worshipped in those days. Her wish was not granted, so she buried him secretly.

The Armenians were very provoked about the death of their king and they fought very fiercely. Semiramis dressed another man in Ara's clothes and told

that the gods healed Ara. In this way she deceived the Armenians, who stopped fighting.

Shamiram was very much impressed with the beauty of Armenia, particularly of Lake Van. She wanted to make a big summer resort for herself, so she built a city and called it Shamiramagerd, which means made of Shamiram, and now is called Van.

This powerful queen made this city a beautiful one; it had great and beautiful castles and statues, artistic gardens; magnificent public bathing places; great walls and beautiful houses.

This city was the second queen city of Armenia, until the Turks came. They pulled everything down and left the place in ruins when they conquered it.

Hagop Hagopian.

AT THE CAMP

Last summer when I was playing in outside with the boys, our teachers called me and told me to go and get ready to go to Summer Camp at Silver Beach.

I ran, got ready in a very short time and then went to station with my teacher.

My train came, I got in and went to Hamilton, where Mr. S. Alexanian, brother of our teacher, met me and took me to their home for the

ARARAT MONTHLY.

night.

In the morning he took me to the station again and put me on the train for Aylmore.

When I got out at Aylmore, Mr. W. H. Spearman and one of the camp boys were waiting there for me. They took me to Silver Beach Camp.

The camp director put me in Seventh Tent. The leader of our tent was Jack, a very nice and pleasant young boy.

At once I changed my clothes and started to play with Canadian boys. The camp had many games; baseball, vally ball, foot-ball, and others.

After four days, a Friday afternoon we had a Field Day, where the camp held many competitions; I wone First in 50 yards running and 75 yards running, running and jumping, standing and jumping, and also wone second in swimming. So I got the Silver Beach Junior Athletic Championship. There were some other boys also, who wone other championships, but I can't remember their names. I remember Bob Johnson only, who wone the Senior Championship.

In last autumn fifteen of our boys and I went to London to give a concert in a large gathering there, I was presented my Championship Shield; a beautiful one. I am proud of having it.

A week later many cars came to the camp, they were from London, bringing more boys. I was watching them getting out of the cars. To my surprise I saw

Hachig and Hovhanes with Mr. and Mrs. Yull of London. I was as happy then as I could.

Every night we had a camp fire. Gathered round the fire, sang, telling stories and did many other pleasant things.

One day our turn came to put a stunt on. Hachig got up and told the camp he wanted a boy from each tent. Three boys came out. He told them to lie down and shut their eyes. Then he took a pail of water and spell on them. We all started to laugh Ha! Ha! Ha!

The last morning all the boys were ready to go back to their homes.

We three Armenian boys went to London at Mr. and Mrs. Yulls' home and stayed there for two days.

Mr. and Mrs. Yull were very kind to us. They took us through London to see all the pleasant sights of that city.

On a Monday morning we started off for the Armenian Home at Georgetown.

I will never forget the Silver Beach camp happy life and good and friendly spirit of Canadian boys.

We three Armenian boys feel always grateful to Mr. and Mrs. Yull and Mr. Spearman for their kind love and interest in making everything pleasant for us.

Nazareth Terzian

ARARAT MONTHLY.

THE LITTLE DRUMMER

About 60 soldiers, part of an infantry brigade were in a house, alone, on a hill, away from the outside world. These soldiers were Italians.

Austrian soldiers unexpectedly surrounded the house. They had but little time to hide themselves in and lock the doors fast. They fired at their enemy from the window. They had two sub-officers, and a centurion who was a very old man- tall, with white hair and white whiskers.

There was a little drummer with them about 14 years of age, who looked to be like 12 by the size of his body, his dark olive skin and deep black eyes.

The struggle was very fierce. The centurion who was indifferent, for a while, made a warried movement and ran out of the room. A caporal ran after him.

Three minutes later the caporal called the little drummer and they went up to the attic. The centurion was busy writing. There was a well rope under his feet. He folded the paper and looked into the boys eyes and said, "Drummer." The drummer took off his cap. "Are you courageous?" There was a flashlike lightning in the boy's eyes. "Yes, centurion," he answered.

"Look there," said the officer pointing out far away, "where the bayonets are shining our regiment is there. Take this letter and with the rope creep down from the window, crawl

down the hill, go through the fields to the regiment and give this letter to the first officer whom you meet."

The boy put the letter in his pocket and got out of the window. "Listen to me, drummer," said the centurion, "the salvation of our battalion depends on the courage and swiftness of your limbs." "Be sure about me," said the drummer holding the rope. He crept down the window, and a few seconds after he was on the ground.

The centurion saw him running down the hill. He was almost sure that the little drummer passed the danger spot without being seen.

Suddenly he saw him fall down. "He is killed," said the centurion biting his hands.

In a moment he saw that the little fellow was getting up on his feet. "O, it was nothing; his feet must have been slipping," said he with a loud breath.

The little drummer was running but he was lame. "Perhaps his feet are bruised," thought the centurion. The boy ran fast like a bullet for a while. Then he slowed down limping, again he started to race but this time with more difficulty and sometimes he stumbled and stopped. Then the boy was out of sight behind the bushes when the centurion went down.

The bullets were raining. Wounded soldiers were piling into the room.

"Be courageous," cried out the centurion, "don't

ARARAT MONTHLY.

move from your places. Help is coming soon."

In a while, a loud voice roared outside, "Render up yourselves." "No!" Shouted the centurion from the window, and a fierce fire started from the both sides again. The old captain was crying to himself, "They are not to be seen yet! They are not to be seen yet." Corporal, suddenly coming down from the attic, cried joyfully out, "They are coming, they are coming." On this, all ran to the window and the battle grew fiercer.

After a while there was hesitation and disorder amongst the enemies. The centurion and all who were alive went out of the house.

A few days after the centurion went to the hospital to see one of his sub-officers, whose arm had been crashed by a bomb.

"Centurion!" called a feeble voice near by. He turned round. It was the little drummer

"Are you here?" asked the centurion surprised, "Hurrah, you did well."

"I did what I could," replied the boy and then answered all the questions which were asked by the centurion. He told that had lost so much blood that they had to cut off his limb. The doctor of the hospital also, added that his wound from the enemy was not very serious if he had not run like mad after he was wounded.

Then the centurion twinkling his eyebrows looked at the boy and after he moved his hand slowly to his head and took off his cap to lad.

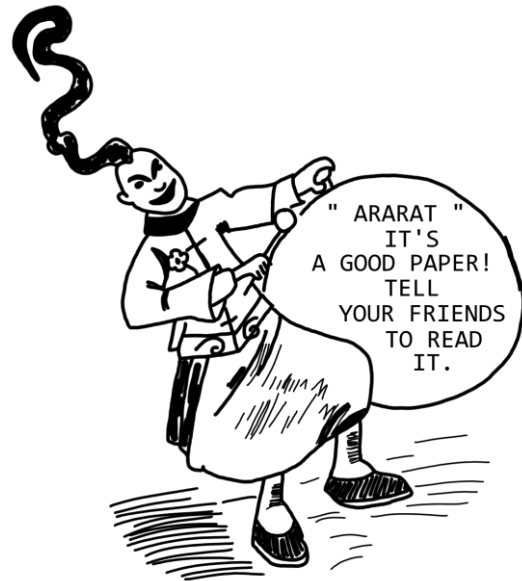
"Centurion!" cried the boy surprised, "Centurion! are you doing that for me?"

Then, that old soldier, who had never spoken a good or sweet word to any military man who was under him, said in a sweet and lovable voice;

"I am only a centurion, but you my boy, you are a hero." And he took the lad in his open arms to his heart, embraced and kissed him.

Translated
From Armenian

Hagop Aprahamian

A R A R A T M O N T H L Y .

A RECEPTION AT OUR FARM

Last Saturday, May the 29, was a beautiful day. In the afternoon the Armenian Relief Women's Society of Toronto gave a nice reception at our Farm to a number of local and Toronto ladies and gentlemen who all motored up in their cars. They were served lunches and deserts.

Before their arrival we boys had already arranged the chairs and the tables for them on the lawn at the front of the superintendent's house, where the green grass and nice flowers grow.

There were about thirty five ladies and a dozen gentlemen present. At four o'clock Mr. Alexanian blew the whistle and all the boys gathered on the parade ground. Then Nazareth Terzian put the boys through some drill and then we all marched to the lawn, where the guests were and sang for them a few songs in English and in Armenian.

Before we were dismissed Mrs. Babayan gave some cookies to the boys. We ate them. They were very nice.

The visitors went through the buildings, barn and chicken yard and later in the evening returned home in their cars.

Mrs. J. E. Lidgley was the hostess of the afternoon.

Onnig Shangayan

 SAKO AND THE JEW

Some time ago Sako used to pray every evening and say this, "O Lord, give me a thousand pieces of gold coins; if it is nine hundred and ninety nine I won't accept."

One of his neighbors was a rich Jew, who used to hear Sako saying this prayer every evening.

One day he said to himself, "Let me try him and see what he is going to do." At night he put nine hundred and ninety nine gold coins in a purse and threw them down from the chimney in to Sako's house when he was praying.

Sako thought his prayer was heard. He went to the purse, conscientiously opened it, and counted the coins. He found that it was just one less than a thousand. With a great satisfaction he accepted it, praised the Giver and said, "The Lord who gave nine hundred and ninety nine coins, surely will give me the one also."

The Jew who was looking down, saw his money take this unexpected turn. He became frantic.

Next evening he went to Sako's house and with a smiling face he said, "Sako, my friend, give me the gold coins."

Sako answered gravely, "Are you crazy? What money do you want from me? Did I tell you to give me any money? Did you give me any money with your hands?"

The Jew said, "My good neighbor, I did it to try you. Every night I used to hear you pray, and so I said to myself, let me see if this man will stick to his word, and I put the money in the purse and threw it in to your house."

"O impostor Jew, do you believe your own story? For a simple trial do you believe a Jew would throw that much money down from the chimney of another man? My Lord in the highest heard my prayer every night and gave me some of His money. You better find somebody else from whom to grab money."

The Jew seeing that the

ARARAT MONTHLY.

matter is not going to finish in a friendly agreement said, "Let us go to the Judge than." Sako answered, "I am not afraid to go to the Judge, but the court is far away from here and I can't walk." Then the Jew brought his fine mule to Sako, who said, "This mule is good, my friend, but I am not respectable in these old clothes."

The Jew wishing to be pleasant and agreeable to Sako brought a good fur coat for him to wear.

Then, mounting the mule, Sako went to the Judge with the Jew.

The court opened.

The Judge.- "Tell me what is your case?" The Jew.- "Sir, this man took my money and he is denying it." The Judge to Sako.- "What have you to say?" Sako.- "Sir, ask him if he gave me any thing with his hand." At this the Jew told the story, in detail, not missing a word.

When Sako's turn came, he said, with a laugh, "True, this Jew is my neighbor. Perhaps he saw me when I was counting the coins. It is true that God gave me money, as He can give, and as He does give in thousands and millions. But this Jew! Do you think he would give a cent to a man even if that man starved to death? Likely he wants to possess my money, and someday perhaps he will say that my mule which is outside belongs to him."

On this the Jew lost control of himself and being afraid that he would lose his mule also, shouted with anger, "What! does not the mule belong to me? Did not I give it to you to ride on and not to come to the court?"

The Judge started to suspect the Jew. Sako, encouraged by this, went on,

"Do you see now? Did not I tell you? We may not be through with him yet, after a while he may say that he is the owner of my fur coat also."

The Jew was wild with anger. His face turned pale and he shouted, "It is mine!"

The Judge became angry and said, "You have made a long story of this, my Jew. It is a real offence to say that you are the owner of this honorable man's properties, and a serious matter to make a fool of this court. Pay the costs and go out!"

After this, Sako mounted the mule and returned to his home like a great general who had won a glorious victory.

The next day Sako saw that his Jew neighbor was in great sorrow, and would not go out from the house to his business.

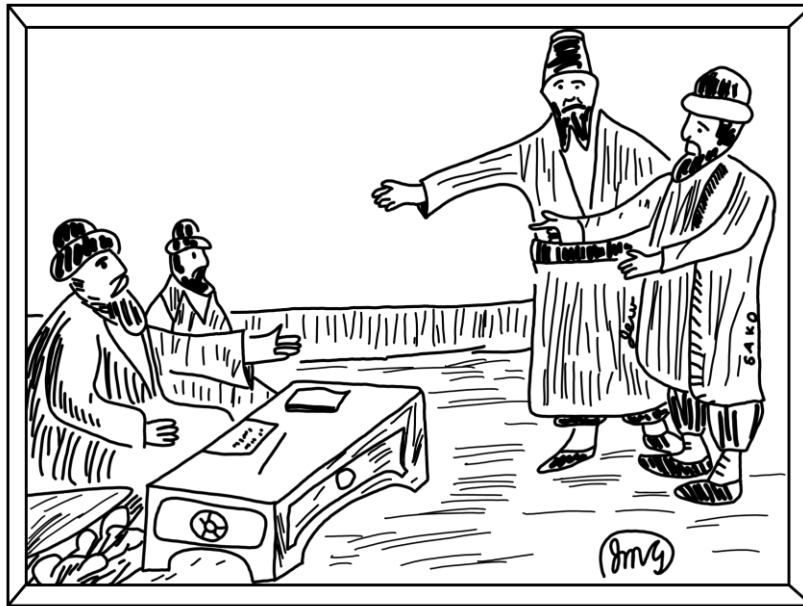
He called him to his home and gave back the money, the mule and the coat to him saying, "Let this be a good lesson to you my man. Do not try any more to interfere with a man when he is praying to God."

Translated
From Armenian

Mampre Shirinian

Tell you friend about "ARARAT." You may be sure that he will find pleasure in reading it.

Why not find a few new subscribers during the summer holidays!

SAKO;- Do you see now? After a while this man might tell that he owns everything I have.

HOW OUR TONSILS ARE CUT

Two weeks ago Dr. Marcellus came to our Farm. We did not know then why he came, but Mr. Lane, our Superintendent called five boys and the doctor looked into their mouth and saw big tonsils in their throats.

The next day Dr. Marcellus, a bull dog with him, and Dr. Ross, both of Georgetown, came again. It was ten o'clock in the morning. The doctor called Onnig Shangayan first and took his stethoscope and looked the body of the boy over. After he put an anesthetic to his nose and the boy slept. Then the doctor did the operation. I don't know what happened because we are not allowed

to go and see when they operate on the boys.

These two doctors are the finest doctors we ever saw. I think they are the best in Canada.

Next time it was my turn to go to the operation table in our hospital. I said to the doctor that I was happy. Then I was asleep. I sang two songs.

We have a nurse. She is very good. Her name is Miss Farmer.

Not a boy was afraid of the doctors. They all go to them very cheerfully. Some of them dance when they wakened up.

There are about fourty boys done with their tonsils.

When the doctor is busy with the operation, his bull dog stays outside. Sometime he fights with our

ARARAT MONTHLY.

dogs, Jigs and Kip. The boys throw a stick in the creek, he jumps in the creek and brings it back to them. This bull dog is very fat, and I think he has very big tonsils in his throat, and can not breath very freely. He always snores.

I think when our boys are all operated on, Dr. Marcellus will also operate on his dog and cut its tonsils. Perhaps he will put the operation table outside in our play-ground to let us all see how the tonsils are taken.

Kourken Magarian

OUR TRIP TO DETROIT

On Friday, May the 7th, fourteen of our boys went to Detroit to give a concert.

In the morning, at eight o'clock, we took the train. A few hours later our train stopped at Windsor. Mr. Pierce was with us. He told us that our train was to go into a boat. We thought it was a joke and not one of us believed, because we thought that if the train went into the boat the boat would sink. After a while it came from the American side. Then the train went right into the boat, and all of us saw it was true.

The boat took us to the United States. Then we all got out of the train and were delighted to see a large crowd of Armenians who had come in their cars to meet us. We all went into their cars and they took us to the Office of the Immigration Inspector. Ever thing there was over at 4.30.

Again we got into the cars and went to the Armenian Club, where we met many other Armenians who wished to take us to their homes. Each of us went to a different home.

On Saturday our Armenian friends took us all around Detroit and showed us all the good sights and told us about them. In the evening there was a luncheon at the Armenian Club. We were all invited. We had a very good time there. Everybody wanted to talk to us. We were very proud to see so many good Armenians there.

On Sunday afternoon we gave our concert at Highland Park High School. Before the concert started Dr. Garabedian came and talked to the boys and to Mr. Pierce. This is what he said, "Boys, today is Mothers' Day. I was going to buy you some carnations but I had no time. I am going to give fourteen dollars to Mr. Pierce to buy some carnation seed and you plant them in your gardens. Grow them and have your own carnations for next year on Mothers' Day. Then if you send me one of your carnations for Mothers' Day I will give you fifty dollars."

After that our program started and when we were half through, Dr. Demirjian came to the platform and said to the people, "Friends, these boys milk cows but they also milk hens. They have brought with them some of their eggs which they have milked from their hens and now we are going to auction them off. The last man who reaches the highest point will get them."

The auction took place. The eggs brought hundreds of dollars. We were the last to give a dollar and buy the eggs back. Then Mr. Pierce

ARARAT MONTHLY.

went to the platform and said to the people, "I did not know that our hens laid such precious eggs. When I go back to Georgetown I will put a silk hat on and go before the hens and take my hat off to them."

At five o'clock the concert was through. We were invited to the luncheon of the local branch of the Co-operative Society of New Sivas for the evening.

At seven o'clock we went to Baylor to put on the concert there also. The same thing happened there as at the Highland Park. We had the eggs, twenty-four dozens in all, with us again and they auctioned them once more. At last twenty-four dozen eggs were sold for the sum of nine hundred and twenty one dollars, that is over thirty-eight dollars a dozen.

We also sold calendars at a dollar each, and tickets at fifty cents each and for everything included we got \$1700.00.

When our program was through the Armenian Red Cross gave us a nice tea.

On Monday morning we were all at the Customs Office. Every one of us had a big parcel. And what do you think they were? I was at Mr. and Mrs. N. Daghavarians' home. They were very kind to me. When we were coming back, they bought me a nice blue suit, a watch, a suit case and a nice comb. Another boy had a fine pair of new shoes which another Armenian gentleman bought for him. Still another boy had a little box of towels which was bought for ten dollars. There were many other things. We were all very happy. Oh, how good those Armenians were to us! They did everything to make us happy. They were as good and kind to us as our fathers and mothers would have been if they had been with us then.

When we took the boat, our friends were at the wharf. We were sad to leave

them behind. Some of us had tears in our eyes.

At last Megerdich blew the bugle to bid good-bye.

Our trip to Detroit will be a sweet memory always and we will never forget the gentle kindness of our Armenian friends.

Krikor Jerahian

OUR NEW DOG

One of our boys wrote about our dogs and also about Maggie's death in one of the former numbers of Ararat.

Mrs. B. L. Smith of Toronto who is the benefactor of one of our boys, Toros Levonian, read it and thought that Jiggs would be lonely. She had a dog named Kip. One day she said, "Mr. Smith, when you go up to see the Armenian boys, take Kip with you and give him to them."

Two weeks ago Mr. Smith came. We were gathered in the school room. He spoke to us and said, "Boys, I am very glad to see you. I have brought with me our dog Kip. Mrs. Smith sent it to be yours. I hope you will find him a very good friend and also a good companion for you and your dog Jiggs." We were all very glad so we gave a hearty cheer for him and Mrs. Smith.

Kip is a very nice dog. He sometimes plays and sometimes quarrels with Jiggs.

Mrs. Smith was very kind indeed for sending us her dog. We are very thankful to her. We wish her to come and see the boys and Kip once a while.

Armenag Kouyoumjian

A R A R A T M O N T H L Y .

THE ARMENIAN RELIEF ASSOCIATION OF CANADA.

Chairman;- Mr. John G. Kent,
Managing Director of
the Canadian National
Exhibition.

Vice Chairman;- Harry T. Stark,
John Stark & Co.

Office;- 99 Dundas Street East, TORONTO.

The summer months are now confronting us when community life is disorganized. To finance our Institution at this time of the year is particularly difficult. Will not the friends of our work find opportunities for our General Secretary to speak where an appeal for help can be made? A number of Young People's Groups purpose holding Garden Parties, and putting on concerts with our boys.

Won't you do something like this?

WE NEED YOU !

[Blank]
[Դատարկ]

ARARAT MONTHLY.

A SCHOOL PAPER EDITED BY THE ARMENIAN
BOYS AT GEORGETOWN FARM HOME.

A. L. ALEXANIAN, Directing Editor.

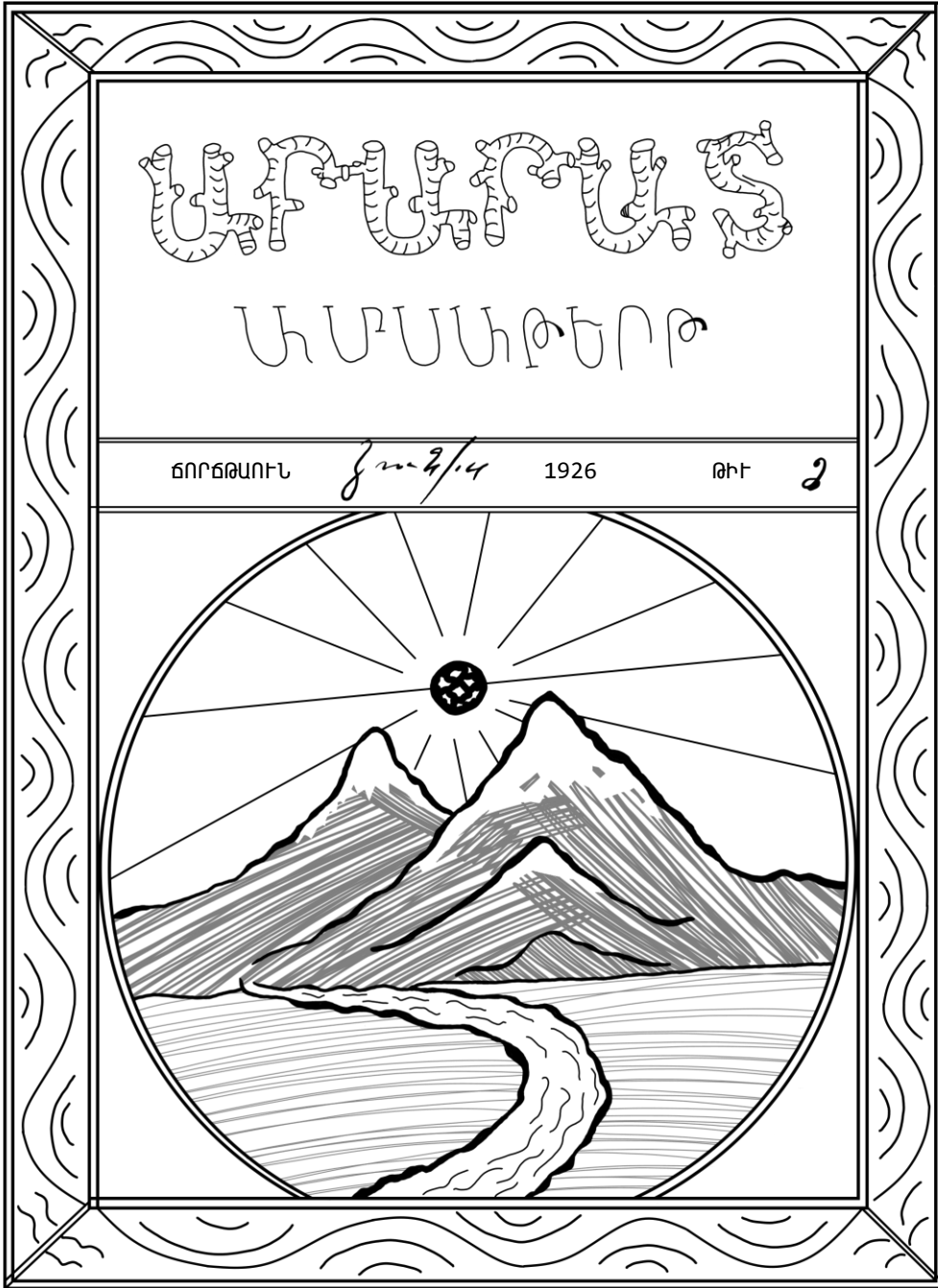
Vahe Alexanian, Hagop Hagopian, Onnig
Shangayan, Mampre Shirinian, Editors. Jirair
Garabedian and Krikor Aznavorian, Art
Editors.

SUBSCRIPTION \$1.00 A YEAR.

We hope you are interested in the success
of "Ararat", and even with all its failures,
are going to make it your own paper. We trust
that you will enlist many new subscription
for us.

ADDRESS:-

"ARARAT MONTHLY",
ARMENIAN BOYS' FARM HOME, GEORGETOWN.

[Blank]
[Դատարկ]

ՆՈՐԱՐԱՆՏ

Ա. ՏԱՐԻ,

ՃՈՐՃԹԱՌԻՆ,

ՅՈՒՆԻՍ, 1926.

ԹԻՒ 2.

Խ Մ Բ Ա Գ Ր Ա Կ Ա Ն

ԱՐԱՐԱՏ յաջողութեան ճամբուն վրայ կը գտնուի իր խանձարուրքին մէջն իսկ: Կեցցե՛ն մեր բարեկամները, որոնք պատրաստակամ հաւատարմութեամբ մը թիկունք եղած են մեզի մեր թոմարուլիկ Մանուկը ինքնապահ ընելու համար: Անոնք բարեացակամօրէն քաջալերեցին մեզ, եւ պիտի քաջալերեն վստահ ենք, թէ՛ խօսքով, թէ՛ նամակներով, թէ՛ մամուլով եւ թէ՛ գործով: Այսօր մօտաւորապէս երեք հարիւր բաժանորդներ ունի մեր թերթիկը:

Մեր առաջին քայլերուն մէջն իսկ ճշմարիտ յաղթանակ մըն է ասիկա՝ երբ նկատի առնենք թէ Յայ միջավայրէն հեռու եւ պանդուխտ երկիւնքի մը տակ մէկուսացած՝ եւ նոյն իսկ ոչ մէկ բաժանորդ կանուխէն ապահոված՝ սկսանք հրատարակել մեր Յայերէն ԱՐԱՐԱՏԸ, որ արդէն ամսուան մը ճամբայ կտրած է այսօր եւ այլեւս խօստմաւից է եւ ապահով:

Մեր երեք հարիւր բաժանորդ բարեկամները մեր շուրջը բոլորուած են եւ լուրջ նախանձախնդրութեամբ մը մտադրած են իրենց միջավայրին մէջ թէ Յայերէն եւ թէ Անգլիերէն Արարատները տարածել - այս վերջինն արդէն ստուար թուով բաժանորդներ ունի տեղացիներու մէջ եւ մեծ քաջալերութիւն գտած: Պատմութեան մէջ թերեւս ոչ մէկ թերթ գործակալներու այսքան խոշոր բանակ մը ունեցած է, եւ երեւակայեցե՛ք, անոնք նիւթական ուեւէ վճարում չեն ստանար մեզմէ:

Մայիսի ընթացքին մեր թերթիկին մեծագոյն թուով բաժանորդներ գտնող պիտոյեանները հետեւեալներն եղած են. Պր. Մանիսաճեան, Տիթրոյիթէն՝ 84. Պր. Պողոս Ալոեան, Սէնթ Քէթրինզէն՝ 51. Պր. Յարութիւն Խանճեան, Ֆիլատելֆիայէն՝ 20. Պր. Յրանտ Մուրատեան, Պրէնսֆօրտէն՝ 17. Տիկին Մելիսէ Բարսեղեան, Կօլթէն՝ 17. Պր. Նշան Խաչիկեան, Կուէլֆէն՝ 12. չիչեւով անունները նաեւ անոնց, որոնք վեց, հինգ, չորս կամ պակաս բաժանորդներ գտած են:

Ապագան ալ անեւի յուսաւից է: Միայն նոր միջավայրներու եւ Յայկական ուրիշ գաղութներու ծանօթանալու եւ անոնց մէջ եւս թափանցելու պէտքն ունինք. ասիկա ալ կարելի է միայն մեր բարեկամներու գործակցութեամբ, որովհետեւ հասցէներ չունինք:

Երկու խօսք ալ մեր նիւթական վիճակի մասին. տպագրող մեքենանիս, արժան տեսակէն, հին է եւ մաքուր գործ չարտադրեր. պէտք ունինք վերջին կատարելութիւններով օժտուած նոր մեքենայ մը գնելու. ասիկա 250 տոլարի նոր ծախք մը ըսել է: Առնուազն հազար բաժանորդներով՝ պէտք ունինք այդ ծախքը գոցելու համար:

Սոյն տողերով խմբագրութիւնս իր սրտագին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ Պայքար Օրաթերթին, որ բարեացակամօրէն քաջալերեց մեր ձեռնարկը քանիցս գրելով Արարատներու մասին եւ անվճար ծանուցումներով իր ընթերցողներուն յանձնարարեց մեր թերթիկները: Մեր բաժանորդներու մէկ մեծ մասը այդ ծանուցումներու միջոցաւ մեզի եկած են: Արդեօք ներելի՞ էր միեւնոյն քաջալերանքը Յայերէնի օրաթերթէն, Կոչնակէն եւ Ամերիկահայ միւս թերթերէն եւս ակնկալել: Այս վերջիններու ընթերցողները բան մը չեն գիտեր Արարատներու մասին:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ Ա Մ Ս Ա Թ Ե Ր Թ

ԱՆՔՈՒՆ ԹԱԳԱԻՈՐԸ

Ժամանակաւ կռուասեր եւ վայրագ թագաւոր մը կար, որ չափազանց հարուստ էր. մեծ եւ զօրաւոր բանակ մը ունէր եւ զայն միշտ յաղթանակէ յաղթանակ առաջնորդած էր: Իր հրամանները կը գործադրուէին երկրին ամէն կողմերը: Յակառակ այս բոլորին, անհկա աշխարհի ամէնէն ապերջանիկ մարդն էր: Գիշեր ցորեկ արկածախնդրութեանց մասին մտածելուն համար իր աչքերն երբեք թուն չէին տեսներ:

Աշխարհի ամենաշահաւոր բժիշկները կանչել տուաւ իր անքնութեանն համար անոնցմէ դարման մը գտնելու համար. անոնցմէ եւ ոչ մէկը սակայն կարող եղաւ զայն իր հիւանդութենէն ազատել: Կերջապէս հրովարտակ մը հանեց յայտարարելով թէ իր թագաւորութեան կէսը պիտի տար այն անձին, որ կրնար զինքը քնացնել, բայց այդ անձը, որ փորձեր եւ չի յաջողեր, անմիջապէս պիտի բանտարկուէր:

Իրիկուն մը, չափազանց գեղեցիկ հովուուհի մը պալատն եկաւ եւ ըսաւ թէ ինք կրնար զայն բժշկել: Թագաւորն հակառակ իր անձկութեան խղճաց աղջկան վրայ:

- Տուևո՛վ վերադառցիր, աղուոր աղջիկս, վստահ եմ որ դուն չպիտի կրնաս դարման մը գտնել, քանի որ ամէնէն իմաստուն բժիշկներն անգամ անկարող եղան բան մը ընել:

- Ոչ, չեմ կրնար երթալ մինչեւ որ պարտքս կատարեմ եւ մինչեւ որ քեզ բժշկեմ, պատասխանեց հովուուհին:

- Բայց դարմանդ փորձելէ առաջ ըսէ ինծի թէ ինչ պիտի ըլլայ քու դեղդ, թերեւս պարզ դեղ մը, զոր անկասկած մայրիկէդ սովորած ես:

- Այո, բան մը, զոր մայրիկս սովորեցուցած է ինծի, ահաւասիկ ցոյց պիտի տամ քեզ:

Աղջիկը թագաւորը դէպի պատուհանն առաջնորդելով երկինքը ցոյց տուաւ:

- Դուն զիս ծաղրելու համար եկած ես, լռէ այլեւս, ըսաւ թագաւորը բարկացած:

- Ոչ, ես եկած եմ քեզի աղօթել սովորեցնել, ըսաւ փոքրիկ հովուուհին:

Ասոր վրայ թագաւորը ալ ւաւելի համոզուելով թէ աղջիկը զինքը կը ծաղրէր, կանչեց իր զինուորները եւ հրամայեց որ անմիջապէս բանտ առաջնորդեն զայն:

Անհկա իր գահին վրայ նստած կը դիտէր իր ծառաները, որոնք կը կապէին հովուուհին: Բայց իր սիրտը շարժեցաւ, երբ աղջիկը թէ այդ անուշիկ եւ անմեղ աղջիկը անուշ ժպիտ մը այտերուն վրայ դէպի բանտ կ'երթար: Ինքն ալ հետեւեցաւ անոր եւ տեսաւ որ նա ծուկիկ եկաւ եւ աղօթեց երբ բանտէն ներս մտաւ:

- Ով բարի եւ գթառատ Յայր, սովորեցուր անոր, որպէսզի աղօթէ քեզի եւ խոնարհ սրտով ներում խնդրէ իր բոլոր մեղքերուն համար եւ կարող ըլլայ գիշերները քնանալ եւ խաղաղութիւն ու երջանկութիւն գտնել:

Այս աղօթքն ընելէ յետոյ աղջիկը գլուխը խոնարհած կեցաւ եւ դեռ լռօրէն կ'աղօթէր՝ երբ թագաւորը բանտէն դուրս ցատքելով իր պալատականներուն պռոջաց.

- Քակեցէք զայն, անմիջապէս ազատ արձակեցէք զանհկա:

Անկէ վերջ, թագաւորն իր սենեակը գնաց եւ իր անկողնին թով ծուկիկ գալով իր ձեռքերը միացուց ինչպէս որ հովուուհին ըրած էր: Բայց ոչ մէկ խօսք դուրս եկաւ իր շրթներէն, որովհետեւ հովուուհին ըրած աղօթքը մոռցած էր: Բայց անհկա ակաօս կերպով աղօթած

Ա Ր Ա Ր Ա Տ Ա Մ Ս Ա Թ Ե Ր Թ

ըլլալու էր, որովհետեւ երբ անկախ անկողին մտաւ՝ անմիջապէս քնացաւ եւ յաջորդ առաւօտ երբ արթնցաւ բոլորովին կազդուրուած եւ նոր մարդ մը դարձած էր:

Անկախ աշլեւս պատերազմի, հարստութեան եւ փառքի մասին չէր մտածեր, իր մտածման միակ առարկան իր ժողովուրդը դառցած էր եւ միշտ կը խորհեր թէ ինչպէս կրնար իր հպատակներն ալ աւելի երջանիկ ընել:

- երանի թէ միայն իմ փոքրիկ հովուուհիս հոս ըլլար եւ խորհուրդ տար ինծի, բացառանչեց թագաւորը, ոհ, այն ատեն որքան աւելի շատ բարիքներ կրնայի ընել:

Անմիջապէս մարդ դրկեց, որպէսզի դեռատի աղջիկը գտնեն, բայց եւ ոչ մէկը կրցաւ անոր ուր ըլլալը հասկնալ: Թագաւորը չափազանց տխրած էր, բայց անկախ աղօթել սովորած ըլլալուն համար կրնար քնանալ եւ այս պատճառով ալ իր երիտասարդական գեղեցկութիւնը եւ ուժը անմիջապէս վերագտաւ:

Իր մեղմ եւ խելացի կերպով կարգաւորուած իշխանութեան ներքեւ իր ժողովուրդը չափազանց երջանիկ էր եւ յետզյետե հսկայաքայլ կը յառաջդիմէր:

Եւ օր մըն ալ չափազանց գեղեցիկ եւ դեռատի աղջիկ մը պալատ եկաւ եւ գրաւիչ ժպիտով մը թագաւորին ըսաւ.

- Սոռցա՞ր զիս, ես փոքրիկ հովուուհիս եմ:

- Ես անմիջապէս ճանչցայ թեզ, իմ աղուորիկս, եւ երկար ատենէ ի վեր սպասեցի որպէսզի գայիր եւ թագաւորութիւնս միասին կիսուէինք: Բայց միակ փափաք մը ունիմ, եթէ դուն իմ թագուհիս ըլլաս, որքան երջանիկ պիտի ըլլանք ես եւ իմ հպատակներս:

- Արդէն իմ ուզածս ալ այդ է, պատասխանեց աղջիկը, եւ սակայն պիտի խնդրէի որ

թոյլ տայիր, որպէսզի մայրիկս ալ գաջ եւ մեզի հետ պալատին մէջ բնակի, որովհետեւ անկախ էր որ ինծի սովորեցուց թեզ բժշկել՝ ամէն իրիկուն ինծի ըսելով.

- Եթէ կը փափաքիս խաղաղօրէն քնանալ եւ միշտ երջանիկ եւ հաճելի երազներ տեսնել՝ մի մոռնար պառկելէ առաջ ընելիք աղօթք:

Այսպէս փոքրիկ հովուուհին եւ թագաւորը ամուսնացան, եւ ամբողջ երկիրը ցնծութեամբ լեցուեցաւ:

Թարգմ. Անգլ.

Գրիգոր ճերսհեան
-Ատաբազարցի-

ԵՐԱՉՍ

Գիշերը երբ անկողնիս մէջ քնացած էի, շատ գեղեցիկ երազ մը տեսայ:

Երեւան էի, Սեբաստացի լուսահոգի Մուրատը ողջ էր եւ զինուորական վաշտ մը կազմակերպած էր իր հայրենակիցներէն. ես ալ, հակառակ փոքր տարիքիս, Սեբաստացի մը ըլլալուն համար կրցած էի վաշտին մէջ արձանագրուիլ:

Օր մը, Քաջակորովն Չօր. Անդրանիկ բոլոր քաջերն ու զինուորականները ժողովի մը հրաւիրեց Յայաստանի Չինուորական Պաշտօնատան մէջ. ես ալ հրաւիրուած էի:

Չօր. Անդրանիկ ոտքի ելաւ ու ըսաւ.

- Ով քաջեր, դուք այսօր տէրն էք Արարատեան Յայաստանին, բայց դեռ Շապին Գարահիսարը,

Ա Ր Ա Ր Ա Տ Ա Մ Ս Ա Թ Ե Ր Թ

Սեբաստիան, Կարինն ու Խարբերոյը, որոնք կը հեծեն մեր բարբարոս թշնամիներուն լուծին տակ, պետք է զանոնք ալ գրաւել, պետք է զանոնք ալ միացնել այս օրուան Յայրենիքին, Օն, ուրեմն, դէպի զէնք, կազմակերպուած եւ կարգապահ, Յայրենիքէն պատիւը փրկենք եւ մեր իրաւունքը զէնքով ետ խլենք:

Անմահն Սուրատ եւս քաջալերեց ժողովականները եւ անմիջապէս քաջերու բանակը կազմակերպուած քալեցին դէպի Էջմիածին:

Տաճարին մէջ Կեհափառ Կաթողիկոսը անոնց սուրն ու զէնքը օրհնեց եւ բանակը ճամբայ ելաւ: Աջ թեւին կը հրամայէր Քաջն Սուրատ, ձախին՝ Մեծն Անդրանիկ եւ կեդրոնին՝ Չօր. Բագրատունի:

Պատերազմը սկսաւ:

Հոգիս մատաղ Յայր գինուորներուն արեւուն. որքան հերոսաբար կռուեցան: Կերջապէս Արդարութիւնը յաղթանակեց եւ Կարին, Կան, Սասուն, Սեբաստիա եւ Խարբերոյ մէկիկ մէկիկ մեր ձեռքը ինկան:

Յաղթութեան դափնիներէն ինծի ալ բաժին ինկաւ իբրեւ լաւագոյն ռազմիկներէն մէկը:

Կարսը տօնի եւ խնդութեան մէջ էր երբ ճակատէն վերադառցանք: Քաղաքին Արեւելեան բերդերէն հարիւր մէկ թնդանօթի հարուածներ մեծ յաղթանակը ողջունեցին, Նոյնքան հարուածներ ալ Արեւմտեան բերդերէն Ազատութեան Դրօշակը բարեւեցին:

Փառքով ու դափնիներով երեւան մտանք: Մեծ հրապարակին վրայ՝ Կառավարական Կեդրոնական Շէնքին առջեւ՝ զինուորներս բարեւի կեցանք:

Հայաստանի վարչապետը, գործավար Նախարարները, եւ կեդրոնի բոլոր մեծ պաշտօնատարներն իրենց պաշտօնական շքազգեստներով պատշգամս ելան:

Կարչապետը բանակը շնորհաւորեց եւ Արտաքին Գործերու Նախարարը Խորհրդային

Քոյր Հանրապետութիւններու ինդակցութեան հեռագիրները կարդաց Կառավարութեան պատշգամս:

Գեղամ Պապիկեան
-Սեբաստիացի-

ԳԱՆԱՏԱՀԱՅ ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԸ

Անցեալ աշուն, Հոկտեմբեր 27 ին մեր Ազարակատան Հայորդիներէն տասնըհինգ հոգի Հեմիլթըն գացինք երգահանդէս մը տալու: Երջանիկ պատեհութիւնն ունեցանք տեղւոյն Յայրենիքներու կողմէ երկերկու հաս իւրասիրուիլ:

Բարեբախտութիւն մըն էր մեզի համար Յայր գաղութին ծանօթանալ եւ գաղափար մը կազմել Յայր կեանքի մասին: Ամէնէն աւելի հետաքրքրուեցանք մեզի տարեկից երկսեռ փոքրիկներով: Շատ քիչերը Յայրենի գիտեն իսկ մեծամասնութեան համար շատ դիւրին է աւելի Անգլիերէնով արտայայտուիլ եւ Յայրենին այլեւս կարծես դադրած է մայրենի լեզու ըլլալէ:

Այն մտածումն ունեցայ թէ անոնք երբ քիչ մը եւս մեծնան, այլեւս իրենց ծագումն ու ազգային աւանդութիւններն եւս շատ դիւրութեամբ պիտի մոռնան: Հայրենի լեզուն, որ աշխարհի ամենագեղեցիկ լեզուներէն մէկն է, իրենց համար օտարոտի պիտի թուի եւ եթէ ոչ իրենք՝ բայց իրենց յաջորդ սերունդը Յայրենիքն եւ Հայաստանի համար բոլորովին մոռցուած պիտի ըլլան:

Գանատայի Հայերն ամէնքն ալ ազգասեր են եւ շատ կարելի

Ա Ր Ա Ր Ա Տ Ա Մ Ս Ա Թ Ե Ր Թ

Ե պիտի կազմակերպուին անոնք, ինչպես որ վերջերս արդեն ՅԵՄԻԼԵՆԻ մեջ ըրած են, եւ Յայ դպրոցներ բանալով Անգլիական գեղեցիկ Լեզուին հետ Յայկական անուշիկ բարբառն ալ պիտի ուսուցանեն իրենց փոքրիկներուն՝ զանոնք մեր երիտասարդ հայրենիքին եւ տառապած ազգին օգտակար անհատներ մեծցնելու համար: Անշուշտ Յայ մանուկը Գանատան սիրելու եւ յարգելու է, որովհետեւ հիւրասիրութիւնը կը վայելէ այս գեղեցիկ եւ ազատ երկրին եւ սակայն պետք է Յայաստանն ալ սիրէ:

Ամեն Յայ գաղութ, վստահ եմ, պիտի հետեւի ՅԵՄԻԼԵՆԻ Յայ երիտասարդներու օրինակին, դպրոցասեր կազմակերպութիւններ ամեն տեղ երեւան պիտի գան, եւ Գանատահայ Նոր սերունդը Յայերէն Լեզուի հմայքը պիտի հասկնայ եւ անոր անուշութիւնը պիտի վայելէ:

Ու վաղուան Յայութիւնը պիտի օրինէ կատարուած գործը եւ մեր Նահատակները խաղաղութեամբ պիտի ննջեն՝ տեսնելով որ իրենց թողուցած անանդը հաւատարմօրէն կը պահուի:

Օննիկ Շանկաեան
-Աֆիօն Գարահիսարցի-

ԱՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆ ՍԸ ՊՐ. ՊԱՊԱԵԱՆԵՆ

Իր Եւրոպա եւ Արեւելք ճամբորդութենէն վերադառնալէ յետոյ առաջին անգամ ըլլալով մեր լաւագոյն Յայ բարեկամներէն Պր. Լեւոն Պապաեան Ապրիլ 29-ին, կէսօրէ վերջ, մեր Ագարակատունն այցելեց:

Բոլոր տղաք ուրախ էին եւ անմիջապէս շրջապատեցին զայն եւ խօսեցան իրեն հետ:

Պր. Պապաեան մեզի ցոյց տուաւ 16 ոտք երկայնութեամբ Յայկական հին մագաղաթայ ձեռագիր մը, զոր Պաղեստինէն բերած էր:

Ան մեզի տուաւ Նաեւ Յ. Բ. Ը. Մ. Երուսաղէմի Արարատեան Որբանոցի տղայոց եւ աղջկանց խմբանկարը, մեր եղբայրներու կողմէ մասնաւորաբար մեզի նուիրուած, ինչպէս Նաեւ Նոյն ընկերութեան կողմէ Յայաստան ղրկուած 160 չափահաս որբերու խմբանկարը:

Այդ իրիկուն մեր Քաղաքապետը եւ Խորհրդականները իրենց ալ պաշտօնին մեջ հաստատուեցան: Մր. Բիրս երդումի արարողութիւնը կատարեց եւ Պր. Պապաեան մեր Նոր Քաղաքապետ Պր. Սամբրէ Շիրինեանին Պաշտօնական զգեստները հագցուց եւ մաղթանքներ ըրաւ:

Արմենակ Գոյումճեան
-Անգարեցի-

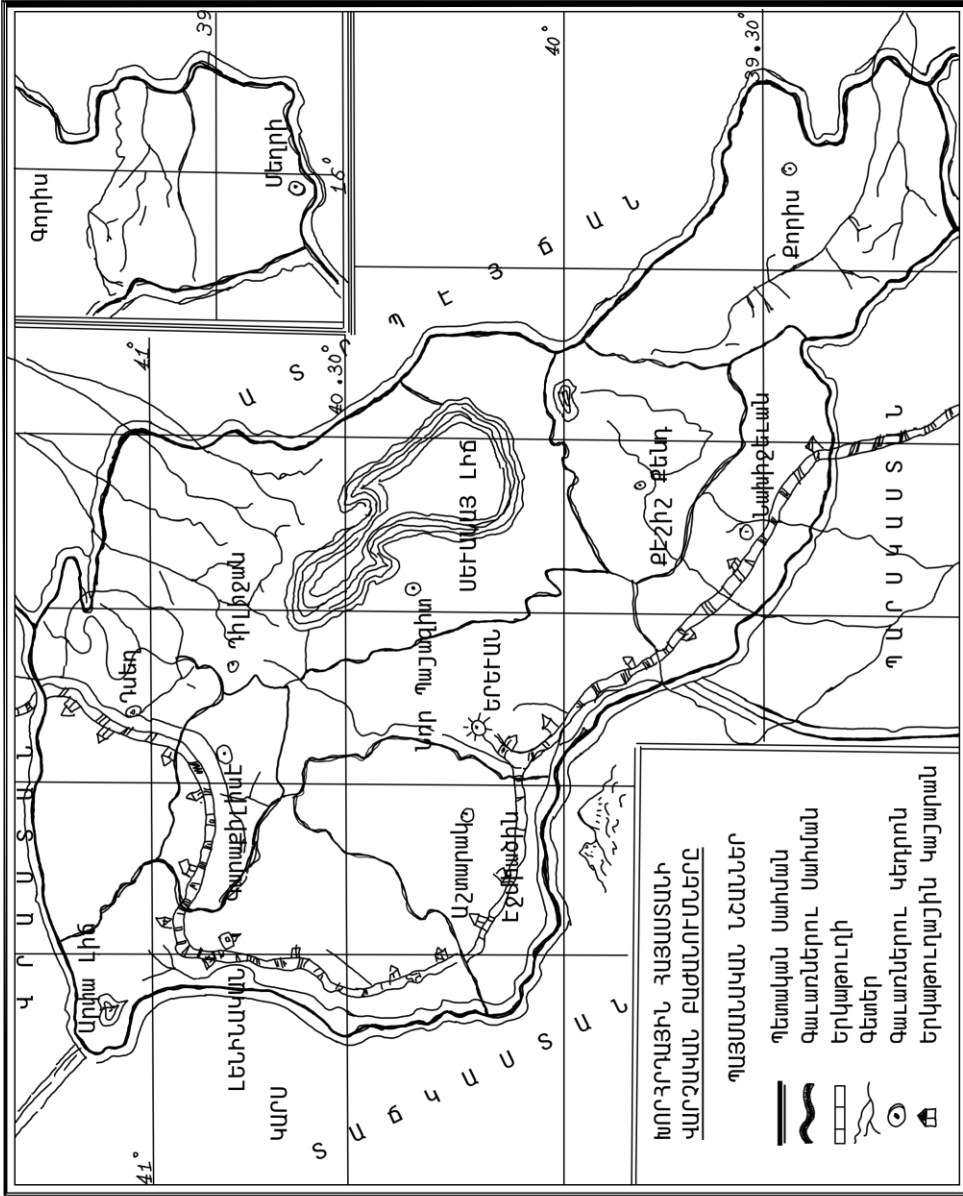
ԱՐԱՐԱՏԻ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Մեր գրամբէնան, ինչպէս Նախորդ թուով ըսած էինք, շատ մը պակասներ ունի, որոնց համար երբեմն կամաւոր զանցառութիւններ կ'ընենք, որոնք իրական սխալներ կարելի է նկատել սովորական գրուածքներուն մեջ:

Արդեօք գիտե՞ք որ մեր Յայորդիները Անգլիերէն ԱՐԱՐԱՏՆ ալ կը հրատարակեն եւ անոր ալ բաժնեգինը միմիայն մէկ տուար է:

Պիտի չուզէի՞ր երկու Արարատներն ալ տարածել շրջանակիդ մեջ: Մեր Յայորդիները քաջալերուելու պետք ունին:

Խմբ.

Հանրահայտուն Վրայք Բնակչությունը

Ա Ր Ա Ր Ա Տ Ա Մ Ս Ա Թ Ե Ր Թ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ՄԵՐ ՄԵՋ

Հարիւրաւոր տարիներ Յայաստան օտար ազգերու իշխանութեան ներքեւ տառապելէ յետոյ՝ ան ազատ է այսօր եւ կը բարգաւաճի ու կը յառաջդիմէ:

Մեր դարաւոր երազը վերջապէս իրականացած է 1918 Մայիս 28էն ի վեր:

Հայաստան պզտիկ է այսօր, հազիւ տասնըմեկ հազար քառակուսի մղոն. եւ մէկ միլիոնէ քիչ մը աւելի բնակիչներով եւ սակայն օր մը պիտի ընդարձակի, ամբողջ Հայութիւնը իր մէջ պիտի ամփոփէ եւ պիտի ըլլայ ամէն Հայու երազած Հայաստանը, երիտասարդ եւ բարգաւաճ՝ եթէ ամէն Հայ հաւատք ունենայ եւ օգնէ մայր հայրենիքին:

Կը կարդամ Հայ թերթերը, եւ հպարտ կըզգամ Հայորդի մը ըլլալուս համար, որովհետեւ մայր հայրենիքս թեւեր առած կը թռչի դէպի բարեւաւում, դէպի վերաշինութիւն:

Յարգանք անոնց, որոնք աշխատեցան անկախ Հայաստանին համար եւ անոնց, որոնք ՎԱՂՈՒՄՆԸ կը կերտեն այսօրուան խաղաղ յաղթանակներով:

Օտարութեան մէջ տարագիր ո՛վ Հայորդի, մեծցի՛ր երջանիկ, մեծցի՛ր մարմնով ու հոգիով, եւ սակայն մեծցիր նաեւ Հայաստանի սերը քու սրտիդ մէջ եւ անոր օգտակար ըլլալը քեզի նշանաբան ընտրած:

Հայկազ Մեսրոպեան
-Երզրումցի-

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

ճորճառուսի Հայորդիներս մեր սրտագին շնորհակալութիւնները կը յայտնենք Տիթրոյիթի մեր հայրենակիցներուն ընդհանրապէս եւ մեզ իրենց տուները հիւրասիրողներուն մասնաւորապէս: Մեր երկու օրուան վայելքը երբէք պիտի չմոռնանք:

Նաեւ ՏԵՐ եւ Տիկին Չարթոյեանի, որոնք շատ յաճախ մեզ կը հիւրասիրեն այնքան ազնուօրէն՝ երբ Համիլթըն երթանք որեւէ ատեն:

Հայորդիներս Մայիս 28ի Անկախութեան Տարեդարձը տօնեցինք անսխալըթաց խանդավառութեամբ մը:

ԿԵՍՕՐԷ վերջ արծակուրդ տրուեցաւ մեզ մեր տօնակատարութեանց սկսելու համար: Մեր Քաղաքապետը հիւանդ ըլլալով՝ խորհրդական Հայկազ Մեսրոպեան գնահատելի ճարտարութեամբ մը օրուան յայտագիրը պատրաստեց:

Ժամը երեքին ամէնքս ալ խաղարանին մէջ հաւաքուեցանք, Պր. Հայկազ Մեսրոպեանի առջնորդութեամբ զանազան զինուորական մարզանքներ ըրինք եւ յետոյ չորսական կարգ բռնած, Հայկական եւ Անգլիական դրօշակիրներն առջեւէն, թմբկահարն ու փողահարներն ալ անոնց յետեւելով եւ տղայոց կազմն ալ ամէնէն վերջ կանոնաւոր տողանցք մը ըրինք դէպի շէնքերը եւ անկէց ալ ազարակին մէջ գտնուող բլուրին բարձուկքը, ուր դրօշակները պարզեցինք եւ բարեւի կեցանք: Տողանցքի ընթացքին զանազան հայրենասիրական երգեր երգեցինք:

Անկէ յետոյ Պր. Ալիքսանեան տղայոց շաքարեղէններ բաժնեց եւ ցրուեցանք:

Իրիկուան ժամը 7ին մեր դպրոցասրահին մէջ ունեցանք ժողով մը, որուն նախագահեց Պր. Մեսրոպեան: Ժողովը բացուեցաւ Յառաջ Նահատակ երգով:

Մեր ուսուցիչը՝ Պր. Ալիքսանեան՝ խօսեցաւ բացատրելով Պետական կեանքի եւ Անկախութեան նշանակութիւնը ազգերու կեանքին մէջ եւ յիշեց վերաշինութեան ճամբուն վրայ եղած բոլոր յաղթանակները, որոնք խաղաղօրէն վաստակուած են այն օրէն ի վեր երբ Հայաստան անկախ հռչակուեցաւ: Ժողովի ընթացքին բանախօսեցին նաեւ Հայկազ Մեսրոպեան եւ Ժիրայր Կարապետեան: Արտասանութիւններ եւ ընթերցումներ եղան Արմենակ Գոյումճեանի, Հայկ ՏԵՄԻՐՃԵԱՆԻ, Գրիգոր Բարդամեանի, Ժիրայր Գալաշճեանի եւ ԱԼԵՏԻՍ ԱՍատուրեանի կողմէ: Գիշերուան ժամը 9ԷՆ յետոյ Հրախաղութիւններ ունեցանք Պր. Պապեանի կողմէ մեզ ղրկուած հրապայթուցիկներով:

Յակոբ Յակոբեան
-Կէյվէցի-

Ա Ր Ա Ր Ա Տ Ա Մ Ս Ա Թ Ե Ր Թ

ՄԵՐ ԵՐԳԱՅԱՆԴԵՍ Ի ՏԻԹՐՈՅԻԹ

Մեր Ազարակատան Հայորդիներեն տասնը-
չորս հոգի Տիթրոյիթի մէջ երգահանդէս մը
տուհին Մայիս 9ին, իրենց ճամբորդութիւնը
եւ տպաւորութիւնները շարադրութեան նիւթ
մը եղան դասարանին համար: Հոս կը
հրատարակենք տղայոց միոյն տպաւորութիւն-
ներն ամբողջովին եւ հատուածներ՝ միւս-
ներէն առնուած՝ Արարատի ընթերցողներուն
գաղափար մը տալու համար թէ մեր Հայորդի-
ներն ի՞նչ կը մտածեն Հայերու հետ շփման
գալէ յետոյ:

Խմբագրութիւն

Մայիս 7ին՝ Ուրբաթ առաւօտ՝ ժամը ութին
չոգեկառք նստանք եւ ուղղուեցանք դէպի
Տիթրոյիթ:

Երբ հոն հասանք, բոլորս ալ ուրախ
էինք, որովհետեւ երկու երեք տարիէ ի վեր
Հայու երես շատ քիչ անգամ տեսած ըլլալով՝
այժմ խոշոր Հայ գաղութի մը ծոցը եկած էինք:

Շոգեկառքէն վար իջանք: Խուճի մը Հայեր
մեզ դիմաւորեցին եւ իրենց ինքնաշարժներով
Ամերիկեան Գաղթային գրասենեակը տարին մեզ՝
քննուելու համար եւ անկէ ալ Հայլէստ Բարքի
Հայկական Ակումբը:

Ամենքս ալ խանդավառուած էինք՝ բազմա-
թիւ Հայերէ շրջապատուած ըլլալուս համար:

Պր. Մանիսաճեան մեզ Հայերուն տուները
բաժնեց, զիս ալ իրենց տունը տարաւ:

Վերջէն տեղեկացայ թէ ինծի հետ իմ
բոլոր ընկերներս ալ այդ գիշերը անուշ քուն
մը քնացած եւ աղուոր աղուոր երազներ տեսած
էին:

Յաջորդ առտուն սովորականէն բաւական
ուշ արթնցանք եւ սակայն շատ ժամանակ
ունեցանք քաղաքին զանազան կողմերը պտտելու

եւ շատ մը հետաքրքրական բաներ տեսնելու:
Արդարեւ լաւ ժամանց մը ունեցանք այդ օրը:
Նոյն իրիկունը Ակումբը գացինք, ուր
ժողով մը կար: Պր. Խորենի մոզականութիւն-
ները դիտեցինք եւ Ակումբին կողմէ տրուած
ընթրիքը վայելեցինք:

Մայիս 9ին, ժամը 2ին, Հայլէստ բարքի
Հայ Ըսբուլներէն միոյն մէջ մեր երգահանդէսը
տուհիք: Բաւական մեծ բազմութեամբ մը
ժողովատեղին խոնուած էր:

Հանդէսէն յետոյ Սեբաստացոց
Հայրենակցական Միութեան սարքած խնջոյքին
հրաւիրուեցանք: Հոն քանի մը երգեր երգե-
ցինք, ընթրիքնիս ըրինք եւ ինքնաշարժներով
Տիլըրի գացինք, ուր ժամը ութին դարձեալ
երգահանդէս մը սարքեցինք:

Հանդէսէն յետոյ տեղուոյն Կարմիր Խաչի
Ակումբը ճաշսեղան մը տուաւ մեզի: Մեր
խանդավառութիւնը չեմ կրնար գրելով
բացատրել. չորս կողմերնիս Հայերով շրջա-
պատուած ինքզինքնիս ճշմարիտ խանդաղատանքի
եւ մայրական անուշ գորովի առարկայ դարձած
կը տեսնէինք: Ամենքս ալ կ'ուզէին մեզմէ
լսել, ու ամենքս ալ խանդ ու եռանդ կտրուած՝
կը պատմէինք անոնց ճորճառուսի մեր կեանքէն:

Այս երջանիկ ժամանցներէն յետոյ
վերջապէս մեկնելու օրերնիս եկաւ: Շատ
յուզուեցանք եւ սակայն ստիպուած էինք մեր
սիրելի, ազնիւ ու վեհանձն բարեկամներէն
բաժնուիլ:

Հիմա՞՝ դարձեալ իմ ընկերներուս քովը՝
կը յիշեմ այն երջանիկ ու հրաշալի օրերը,
որոնք երազի մը նման անցան գացին:

Մամբրէ Շիրիկեան
-Կէյվեցի-

Շար.ը յաջորդ Էջին վրայ:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ Ա Մ Ս Ա Թ Ե Ր Թ

ՄԵՐ ԵՐԳԱՅԱՆԴԵՍՆ Ի ՏԻԹՐՈՅԻԹ

-Շար. Նախորդ Էջէն-

..... Հայուծինը լաւ կը մնայ Տիթրոյիթի մէջ: Ամէն Հայ ազգասէր Է, տնտեսապէս բարգաւաճ են, ունին վաճառատուներ, գրատուներ եւ սրճարաններ: Մեր Ազգային զգացումները ալ աւելի արծարծուեցան երեւանի սրճարանը, Փարոս Գրատունը եւ Ակումբները այցելելէ եւ մեզ հանդէպ ցոյց տրուած բուռն սերը վայելելէ ետք:

Արմենակ Գոյումճեան
-Էնկիւրիցի-

..... Մենք տեսանք այդ տեղի Հայ գաղութին մէջ յառաջդիմութիւնը թեւեր առած: Հայութեան վերածնունդը կարծես Տիթրոյիթէն կենդանութիւն առած է: Մեր ազգակիցներու ցոյց տուած խանդավառութիւնն ու սերը մտածել տուին մեզի թէ մենք որբերս, Հայութեան տարագիր բեկորներս, մոռցուած պիտի չմնանք երբեք: Ու մենք անգամ մըն ալ համոզուեցանք թէ Հայ ազգը ՊԻՏԻ ԱՊՐԻ:

Հայկազ Մեսրոպեան
-Էրզրումցի-

..... Մեզի Հայերուն տուները բաժնեցին: Բարդը իմինն էր, որովհետեւ ՏԵՐ եւ ՏԻԿԻՆ Մկրտիչեանեք զիս իրենց տունը տարին: Անոնց բարեսիրտ ազնուութիւնը չեմ կրնար այս առդերով նկարագրել: Ինծի շատ մը նուէրներ առին, որոնցմով կ'ուրախանամ միշտ:

Ժիրայր Կարապետեան
-Պոլսեցի-

..... Հրաժեշտ առիւթ մեր սիրելի ազգակիցներէն: Շատ յուզուած էինք. կարծես մեր ծնողներէն եւ մեր սիրելիներու շրջանակէն կը բաժնուէինք: Նաւամատոյցն եկան մեզ ճամբու դնելու՝ եւ երբ ետ դառցայ իմ սիրելի հայրենակիցներուս դէմքերն անգամ մըն ալ դիտելու՝ տեսայ անոնցմէ շատեր արցունքոտ աչքերով: Իմ աչքերս ալ սկսան կաթիլներ ցալտել, բայց մեր Գանատացի քարտուղարին ցոյց չտալու համար ստիպուեցայ ինքզինքս զսպել:

Օնսիկ Շանկաեան
-Աֆիօն Գարահիսարցի-

..... Շատ շնորհակալ ենք բոլոր Հայերէն ալ, իրենք կրցածնին ըրին: Ամէնքն ալ առատաձեռնօրէն մասնակցեցան աճուրդին. մեր հանդէսը իրական յաջողութիւն մը եղաւ:

Տօթթ. ՏԵՄԻՐՃԵԱՆ մեր հաւերէն կթուած հաւկիթները շատ ճարտարօրէն ծախեց. պատմութեան մէջ թերեւս երբեք չէ պատահած որ հաւկիթը այդքան լաւ գին ունենար հրապարակին վրայ. մէկ երկվեցեակը աւելի քան եՆԵՍՈՒՆԸ ԻՆԸ ՏՈՒՄ:

Յակոբ Յակոբեան
-Կէյվեցի-

ՏԱՐԱԾԵՆՔ ԱՐԱՐԱՏԸ, մեր թերթը չէ ան՝ այլ Ամերիկահայ Նոր սերունդին: Դեռատի բարեկամդ եթէ Հայերէն չգիտեր, ինչու՞ պիտի չյանձնարարէիր իրեն Անգլիերէն ԱՐԱՐԱՏԸ կարդալու:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ Ա Մ Ս Ա Թ Ե Ր Թ

ԵՐՈՒՍԱՐԵՄԻ Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ
ՅԵՏԱԶԲԵՐՈՒԹՅԱՆ ՍԵՐ ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՎ:

ՍԵՐ ԴԱՏԱՐԱՆԸ

ԵՐՈՒՍԱՐԵՄԻ ՍԵՐ ՈՐԴԵԳԻՐ ԵՂԲԱՅՐԸ

Ստորեւ կը հրատարակենք փոքրիկ մէկ հատուածը մեր յարգելի բարեկամ, Պր. ԼԵՆՈՆ ՊԱՊԱԵԱՆԻ ՃԱՄՐՈՒ ՆՕԹԵՐԵՆ՝ հրատարակուած Պայթարի մէջ՝ Մայիս 14ի թուով:

Խմբագրութիւն

..... Այցելեցի Երուսաղէմ: Սիրալիր տեսութիւններ ունեցայ Դուրեան Պատրիարքին հետ, - պատկառելի, վեհափառ, ծերունազարդ եկեղեցական մը, որ իր գրասենեակին մէջ կըզբաղի գրական աշխատութիւններով:

Ուրախ եղաւ երբ ներկայացուցի իրեն մեր ճորճառուի 90 որբերու խմբակարգը եւ գոհունակութիւն յայտնեց որ ասոնք թեւ տար երկնքի տակ, սակայն զուրկ չեն մնացած իրենց ազգային դաստիարակութենէն: Խոստացաւ իր օրհնութեան կոնդակը դրկել մեր իննիսուն որբերուն:

Տեսանք Երուսաղէմի մեր որբերն ու որբուհիները, որոնք շատ լաւ կը խնամուին Յայոց վանքին մէկ մասին մէջ: Այս որբերու ծախքերուն մէկ մասը կը հոգացուի Յայ Բարեգործականի կողմէ: Անոնց տեսուչն է Տիար Օ. Կ. Թադէոսեան՝ ազնիւ Յայ մը:

Մեծ եղաւ հաճոյքս, երբ անձամբ տեսայ ութը տարեկան Յարութիւն Յարութիւնեանը, այն որբը՝ որ որդեգրուած է մեր Գանատայի իննիսուն Յայ որբերու լումաներովը:

Ծան. խմբ. Պր. Պապեան մեզի բերած է նկար մը, ուր մեր յարգելի բարեկամը նկարուած է Յարութիւնին հետ:

Անցեալ թիւով գրած էի Տղայոց Խորհուրդի մասին, թէ քաղաքապետ մը եւ վեց խորհրդականներ ունեինք:

Մեր քաղաքապետը, Մամբրե Շիրինեան, ընտրած է երեք դատաւորներ, որոնք միեւնոյն ատեն խորհրդական ալ են: Այս երեք դատաւորներն են Յայկազ Մեսրոպեան, Նազարեթ Թերզեան եւ Յակոբ Աբրահամեան:

Բացի Կիրակիէ՝ ամէն իրիկուն դատարանը կը գումարուի: Քաղաքապետն իր պաշտօնական համազգեստով կը նախագահէ ժողովին:

Անցեալ տարի դատարանի քարտուղարը տղայոց մէջէն ընտրուած էր, այս տարի սակայն, մեր տնօրէնը կամ ուսուցիչը պիտի կատարէ այդ պաշտօնը:

Ամէն իրիկուն, տնօրէնը խոշոր տետրակ մը թելին տակ, դատարան կուգայ, աթոռը կը գրաւէ եւ դատաւորներուն վճիռները արձանագրել կըսկսի: Պաշտօնեաներէն ով որ ունէ է դժգոհութիւն ունի տղայոց դէմ՝ կուգայ եւ դատարանին առջեւ կը պարզէ խնդիրը. այս վերջինները կը խորհին, կը խորհրդակցին եւ վճիռ կ'արձակեն: Պատիժներն ընդհանրապէս կամ զանազան աւելորդ գործեր եւ կամ ձեռքի վրայ տրուած հարուածներ կ'ըլլան:

Մեր դատաւորներն այս տարի աւելի փորձառու եւ հասուն դատողներ են՝ եւ արդարեւ մենք բոլորս ալ հպարտ ենք անոնցմով:

Սիւսայեանով հիմակուընէ կը վարժուինք ինքզինքնիս կառավարել սովորիլ:

Յակոբ Յակոբեան

Ա Ր Ա Ր Ա Տ Ա Մ Ս Ա Թ Ե Ր Թ

ՄԵՐ ՎԱՌԵԱԿՆԵՐԸ

ՄԱԿԱՆՈՒՄԻ ՄԸ ԾԱԳՈՒՄԸ

Երկուբուրկուս ամիս առաջ վեց հարիւր հաւկիթ դրիւք թխսարանին մէջ որպէսզի վառեակներ ունենալիք: Երեք շաբաթ վերջը երեք հարիւր ութսուն փոքրիկ վառեակներ դուրս ելան: Արդէն հաւարան մը շինած էինք մէջն ալ վառարանով մը տաքութեան համար: Վառեակներու գաղութը հոն փոխադրեցինք:

Առաջին խումբը դուրս գալէն անմիջապէս յետոյ վեց հարիւր հաւկիթ եւս թխսարանին մէջ դրիւք եւ երբ ժամանակն եկաւ, 350 վառեակներ եւս դուրս ելան: Այս վերջիններն ալ տեղաւորոցուցինք ուրիշ հաւարանի մը մէջ, ուր նմանապէս վառարան մը դրուած էր:

Թխասնոցը պարապ չպահեցինք. երրորդ անգամ ըլլալով 600 հաւկիթ դրիւք եւ քանի մը օր առաջ 425 վառեակներ դուրս ելան, որոնք փոխադրուած են երրորդ հաւարանի մը մէջ: Հիմա հազար հարիւր վառեակներ ունինք: Խոշոր բանակ մը: Անոց բերանները երբէք պարապ չեն կենար. կամ կը ճըւճըւան եւ կամ կ'ուտեն: Երբեմն իրարու ետեւէ կը վազեն կտոր մը ուտելիք մէկգմէկէ խլելու համար. այս պատճառաւ իրենց մէջ շատ անգամ կռիւ կը ծագի եւ ով որ զօրաւոր ելլէ կը շահի: Շատ անգամներ տկար կողմը կըսպանուի կռուին մէջ:

Շատ կը սիրեմ երթալ եւ մեր վառեակները դիտել. անոնց աւդին անդին վազվզելը եւ ճանճերուն վրայ ցառքելը նաեւ վառարանին քով հաւաքուիլը կ'արժէ տեսնել:

Թերեւս հազիւ անոնցմէ հազար հատը խոշորան, քանի որ ոմանք կը մեռնին, զիրար կըսպանեն, կամ արկածի զոհ կ'երթան: Երկու շաբաթ առաջ մեր սագերը վառեակներուն մէջ երթալով անոնցմէ քսանըհինգ հատ սպաննած էին: Կ'երեւի սագերն այդ օրը թուրքերուն պէս բարբարոս դառցած էին:

Յակոբ Աբրահամեան
-Ազշէհիրցի-

Քանի մը օր առաջ երբ Տիթոյոյիթ կը գտնուէի եւ Տէր եւ Տկ. Քիրագեաններու տունը հիւր էի, շատ սիրալիւր հիւրասիրութիւն մը վայելեցի:

Տք. Պէօշկէօթիւրեանը հոն այցելեց եւ ինծի հետ խօսեցաւ: Շատ ուրախ եղայ երբ ինձ ըսաւ թէ ատամաբոյժ էր, որովհետեւ ես ալ որոշած եմ ատամաբոյժ մը ըլլալ:

Բաւական խօսակցելէ յետոյ ինծի պատմեց թէ ինչո՞ւ Պէօշկէօթիւրեան կը կոչուէր: Պատմութիւնը հետաքրքրական ըլլալուն Արարատին համար կը գրեմ՝ պատուիրելով սակայն որ կարդացողը զայն չմոռնայ՝ ինչպէս որ ես չեմ մոռցած:

Ժամանակին աղթատ մայր մը կար հինգ զաւակներով. ասոնք օր մը գետեզերքն եկած էին միւս կողմը անցնելու համար. դրամ չուներին եւ նաւվարը կնոջ աղաչանքին մտիկ չըրաւ զանոնք ծրի անցնելու համար:

Այնտեղ գտնուող զօրաւոր եւ վարպետ լողացող մարդ մը խոճաց եւ կնոջ փոքրիկները կռակն առած մէկիկ մէկիկ միւս եզերքն անցուց: Կնոջ նաւուն դրամն ալ ինքը վճարեց:

Անկէ վերջ այդ մարդուն անունը Պէօշկէօթիւր մնաց եւ իր սերունդն ալ Պէօշկէօթիւրեան կոչուեցաւ: Սիւ այդ բարեսիրտ մարդը Տք. Պէօշկէօթիւրեանի մեծ հայրիկն էր:

Եթէ դարձեալ Տիթոյոյիթ երթամ եւ յարգելի տօթթօրէն եւ կամ ոեւէ բարեկամէ մը ուրիշ պատմութիւններ լսեմ՝ Արարատի ընթերցողներուն համար գրի պիտի առնեմ: Բայց եթէ ոեւէ սխալ ունենամ՝ պատմութեան բուն հեղինակները թող բարի ըլլան Արարատով խնդիրը լուսաբանելու:

Սահակ Գրիգորեան
-Սինոպցի-

Ա Ր Ա Ր Ա Տ Ա Մ Ս Ա Թ Ե Ր Թ

ՄԵԿԵՆՈՂՆԵՐՈՒԷՆ ՍԻԲԵԱԿԸ

Սոյն թիւէն սկսեալ այս Էջը պիտի յատկացնենք մեր ազարակատուներն մեկնող տղայոց թղթակցութեանց եւ յօդուածներուն հրատարակութեան՝ անշուշտ ընտրովի:

ՆՈՐ ՄԻՋԱԿԱՅՐԱ

Մայիս 14

Սիրելի Պարոնս եւ ընկերներ,
Շատ ուրախութեամբ կը գրեմ այսօր: 225 Էջքընոց խոշոր ազարակի մը մէջ կը գտնուիմ: Ազարակատերը տիկին մը ունի եւ աշխատաւոր մարդ մը վարձած է: Ունինք ութը հատ կովեր, որոնց երեքը ես եւ միւսներն ալ աշխատաւորը կը կթէ: Կեց ձիեր, քառասունի չափ հաւեր եւ բազմաթիւ մեծ ու փոքր խոզեր կան հոս: Ունինք նաեւ չափազանց խաղասեր շուն մը, որուն անունն Պապ է: Ան շատ խելացի է. երբ որ խոզերը փափին՝ Պապը ետեւնուն կը դրկեմ զանոնք բերելու համար: Կատու մըն ալ ունինք, որ Մայիս 12ին հինգ հատ ձագեր ունեցաւ: Ամենէն առաջ ձագերը ես տեսայ: Պապը շատ անգամներ կատուին հետ կը խաղայ, անոր գլուխը իր բերնին մէջ կ'առնէ եւ կըսկսի շարժել: Պապը վարժուած է ինծի եւ ամէն ատեն քովս կուգայ եւ ձեռքերս բերնին մէջ առնելով կ'ուզէ խածնել եւ հետս խաղալ. բայց երբ ես իր լեզուէն բռնեմ՝ ձեռքս կը ձգէ:

Ութը հատ հորթ ունինք. մէկ հատը մեծ է, մէկ հատն ալ բոլորովին ճերմակ: Ամէն օր ես կը կերակրեմ զանոնք: Մեր ընդարձակ փխրոյն տարածուն առաստաղին մէջ բազմաթիւ աղաւնիներ իրենց բոյներն ունին:

Ամէն օր դպրոց կ'երթամ: Դպրոցը մեկուկէս մղոնի չափ հեռու է: Երբ առաջին օրը գացի՝ զիս քննելով Սինեըր Թիըրտ դասարանը դրին: Այդ օրէն իսկ դպրոցի աշակերտները հետս պէյս պօլ խաղան: Տղաքը մինչեւ վերջը հետս կը խաղան, մանաւանդ մեծ տղաքը: Դասարանս կը բաղկանայ հինգ աշակերտներէ, որոնց մէկը աղջիկ է: Դպրոցին մէջ շատ մը աղջիկներ կան. երբ որ գնդակ խաղանք՝ անոնք ծառերուն տակ նստած կ'ըլլան գնդակը կ'առնեն եւ իրարու կը նետեն:

Բարեւներս Տիկին Ալիքսանեանին, Մր. ԼԷՅԻՆ, ամբողջ պաշտօնեաներուն եւ բոլոր տղայոց:

Սահակս Յակոբ Մահուեսեանին եւ Յովսէփ Խելացեանին կը յանձնեմ:

Սիրելի Պարոն, եթէ կը հաճիս նամակիս պատասխանը շուտ գրեցէք, շատ կարօտցած եմ ամէնքդ ալ եւ կը փափաքիմ ձեր նամակները շուտ շուտ կարդալ:

Ձեր անկեղծ եղբայրը՝
Գեորգ Գեորգեան
-Էկպէզցի-

ՈՒՐԻՇ ՆԱՍԱԿ ՄԸ

..... Ձեզմէ բաժնուելէս յետոյ նոր տեղս հասայ եւ սովորական գործերուս սկսայ: Քանի մը շաբաթ վերջ Յամբարձումը եկաւ, յետոյ Դազարոսը, եւ Յովհանէսը: Սօտ ատենէն հոս Յայաստան պիտի չիմենք: ՄԷԿ դպրոցի մէջ արդէն հինգ Յայ տղաք եղանք մեր դասերուն մէջ չափազանց յառաջադէմ ենք, Գանատացի դասընկերներնիս անցած ենք, այնպէս կըզգամ թէ անոնցմէ ոմանք կը նախանձին մեզի: Երբէք մի կարծէք թէ հոս ըլլալով մեր Յայուլթիւնը կը մոռնանք, ո՛չ. կը մեծնանք լաւ Յայեր ըլլալու եւ պատիւ բերելու մեր ազգին:

Յարգանքով
Խաչիկ Գարաճեան
-Ասլանպէկցի-

[Blank]
[Դատարկ]

Ա Ր Ա Ր Ա Տ Ա Մ Ս Ա Թ Ե Ր Թ

ԴԴՐՈՑԱԿԱՆ ԹԵՐԹ ՄԸ, ՈՐ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ
ՃՈՐՃԹԱՈՒՆԻ ԱԳԱՐԱԿԱՏԱՆ ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ:

Ա. Դ. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ, ՏԼՈՐԵՆ ԽՄՔԱԳԻՐ.

Յակոբ Յակոբեան, ՕՆՆԻԿ ՇԱՆԿԱԵԱՆ, ՄԱՄՐԻԷ ՇԻՐԻՆԵԱՆ,
ԱՐՄԵՆԱԿ ԳՈՅՈՒՄԵՆԱՆ, ՀԱՅԿԱԳ ՄԵՏՐՈՎԵԱՆ, ԽՄՔԱԳԻՐՆԵՐ:
ԺԻՐԱՅԻ ԿԱՐԱՎԵՏԵԱՆ, ԳԾԱԳՐՈՂ ԽՄՔԱԳԻՐ:

ԲԱԺՆԵԳԻՆ, ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԿ ՏՈԼԱՐ:

Մեր յաջողութիւնը ընթերցողներու եւ բաժանորդներու
բարեացակամ գործակցութենէն կախում ունի: Հայերէն եւ
Անգլիերէն ԱՐԱՐԱՏները ծանօթացուցէ՛ք թէ պատանի եւ թէ
չափահաս ձեր բարեկամներուն: Ճորձառունի Հայորդիներս
շահարկութեան համար չենք հրատարակեր մեր ամսաթերթերը
եւ սակայն քաջալերուելու եւ սոյն գործը բոլորովին
ինքնապահ ընելու պէտքն ունինք:

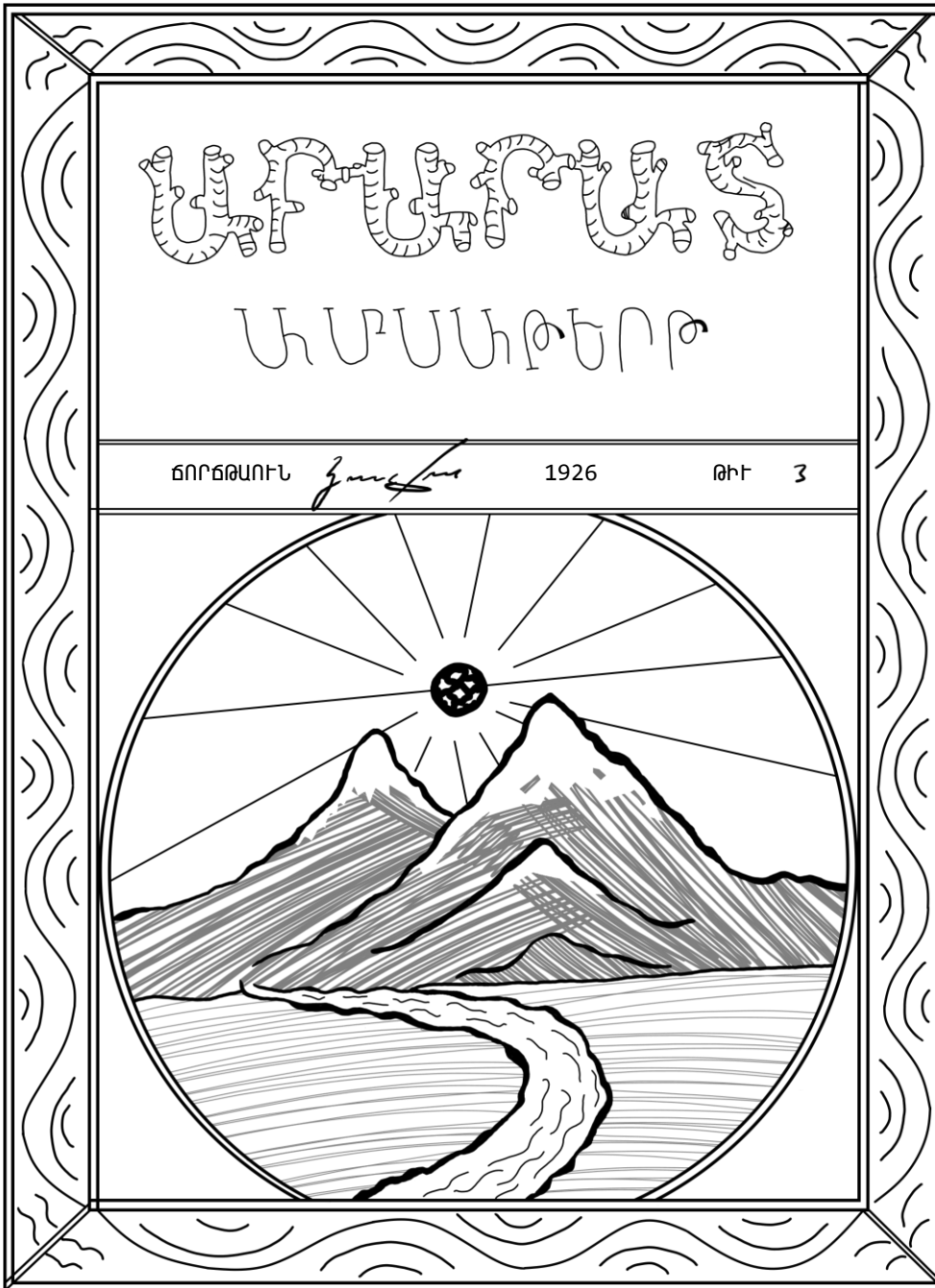
Հաճեցէ՛ք դրամական առաքումները Մընի Օրտըրով ընել,
այլապէս դրամատանց ուղղուած չէքերը զեղչով միայն կը
գանձուին Գանատայի մէջ:

ՄԵՐ ՀԱՍՏԵՆ:-

“ARARAT MONTHLY”

ARMENIAN BOYS’ FARM HOME,

GEORGETOWN, CANADA.

[Blank]
[Դատարկ]

ՆՈՐԱՌՆԻՍ

Ա. ՏԱՐԻ

ՃՈՐՃԹԱՌՈՒՆ,

ՅՈՒԼԻՍ, 1926.

ԹԻՒ 3.

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

Պետք է քաջալերել ԱՐԱՐԱՏԸ:

Դու՛ն գիտե՛ս թե հեռու՛ն, Պանատայի պայծառ, բայց պանդուխտ երկնքին ներքե՛լ, Յայ միջավայրե մեկուսացած, հայրենի կարօտով լեցու՛ն ու նահատակուած սիրելիներու յիշատակն իրենց սրտի վառարանին մեջ արծարծու՛ն՝ իննիսու՛ն որք Յայորդիներ կապի՛ն: Իննիսու՛ն վարդե՛ր Յայ աշխարհին բուրումնաւէտ ծաղկատանէն, զոր փոթորիկն աւերեց եւ խորշակը գետնահարեց այնքան սանձարծակօրէն կատաղի: Իննիսու՛ն բեկորնե՛ր, թանկագի՛ն բեկորներ այո, Յայկական քայքայուած նաւէն, որ այժմ իր խոր թմբիրէն նոր արթնցած բայց քնաթաթափ դեռ՝ վերաշինութեան փողը տարտամօրէն կը շեփօրէ:

Ճորճթառու՛ն իննիսու՛ն Յայորդիներն են անոնք, պայծառ դեմքերով, կածկտուն աչքերով եւ կարմրուկ թշերով: Չանոնք չես տեսներ այժմ, բայց օր մը եթէ պատեհութիւնն ունենաս՝ Ցեղին Պատմութիւնը պիտի կարդաս անոնց մատաղ ճակատներուն վրայ: Իննիսու՛ն փոքրիկ իշխանիկներ են անոնք, իրենց սա մեկուսացած միջավայրին մեջն իսկ, եւ անհաւատալիօրէն կանուխ՝ արդէն ատաղձը կը պատրաստեն իրենց բաժինն ունենալու Մեծ Գործին մեջ, եւ տեղը Վարդան Յայուլթիւնը կերտող ճարտարապետներուն քովիկ:

Ու այդ Յայորդիները բախտը չունին ազգակիցներ տեսնելու շատ անգամ, անոնց հետ խօսելու եւ դուրսի Յայ աշխարհէն տեղեակ մնալու: Կարծես Յայութեան մոռցուած խլեակներն ըլլալին անոնք: Այս դեռատի հոգիները տեսան իրողութիւնը եւ արդարեւ անողոք նկատեցին զայն: Միջոց մը պէտք էր տարածութիւնները կտրելու եւ Յայութեան մօտենալու:

Մտածեցինք, քննեցինք, տրամաբանեցինք եւ դարմանը գտանք: Ու օր մըն ալ աղուորիկ մանուկ մը լոյս աշխարհ բերինք. ԱՐԱՐԱՏԸ, թոմպուլիկ ու սիրունիկ, որ մեր եւ դուրսի աշխարհին միջեւ միութեան կապը եւ փոխադարձ պատգամաւորը պիտի ըլլայ:

Պէ՛տք է սիրել այդ մանուկը, պէ՛տք է տալ անոր պատեհութիւն մեծնալու եւ զօրանալու: Այո՛, պիտի պատասխանես դու՛ն, նաեւ բարեկամդ անկասկած՝ եթէ անոր ալ հարցնես, նաեւ ամէն Յայ՝ եթէ տեղեկանայ քեզմէ:

Ոչ Արարտ, ոչ ալ մեր Յայորդիները ողորմութեան չեն հաւատար, եւ սակայն կըսպասեն որ ամէն Յայ քաջալերէ զիրենք գնահատելով իրենց ձեռնարկը: Արարտի տարեկան բաժնեգինը ՄԵՎ ՏՈՒՄԸ Է, քանի՛ բաժանորդ պիտի կրնաս ապահովել գործնական քաջալերող մը ըլլալու համար:

ԻՆՉՊԷՍ ԱՆԳԼԻԵՐԵՆ ԱՐԱՐԱՏԸ ՏԱՐԱԾՈՒԵՑԱՒ

Ամիսներ առաջ երբ Անգլիերէն Արարտը հրատարակել սկսանք, երբեք զաղափար չունէինք թէ ան այսքան արագօրէն պիտի տարածուէր Պանատայի ամէն կողմերը: Մեր օտար բարեկամները մեր կողքին կանգնեցան եւ օգնեցին մեզ՝ որպէսզի մեր թերթիկը ամէն անկիւն թափանցէ: Սօտաւորապէս բսան թերթեր, Վարդանի պատմութիւնն արտատպած են եւ իրենց կողմէ այն խորհրդածութիւնն ըրած թէ Յայուլթիւնը պիտի ապրի քանի Վարդանի ոգին, պատմութիւնը եւ սօնը կը յաւերժացուի անոր յաջորդներուն կողմէ:

Քեմբէյնը յաջողեցաւ: Մեր Անգլիափօս բաժանորդներէն կեսէն աւելին

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ամեն ամիս առանց բացառութեան մէկ կամ ակեւի բաժանորդներ կը գտնեն մեզ համար: Ու Արարատ, փոքրիկ Յայրորդներու մանկական գրիչներով Յայրութիւնը կը ծանօթացնէ եւ Յայրատը կը պաշտպանէ այս օտար երկրին մէջ:

Մենք շատ համեստ ենք մեր սպասումներով: Կ'ուզենք որ մեր Յայր ընթերցողներն եւս Քանաւացի բարեկամներու չափ նախանձախնդիր ըլլան եւ այս ամսուան ընթացքին իւրաքանչիւր ոք առնուազն մէկ նոր բաժանորդ գտնէ: Կուզենք որ Արարատ եթէ ոչ ակեւի, գոնէ պակաս թուով ալ բաժանորդներ չունենայ եւ այն ատեն հրապարակ գանք ըսելու թէ՝ «Ապրի՛ս, Յայաշխարհ, դուն գիտես զաւակներդ Օտարներու չափ եւ ակեւի քաջալերել:»

ԱԳԱՐԱԿԱՏԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Յունիս 13-14 ին Պր. Ալիքսանեան եւ քանի մը տղաք այցելեցին Ագարակատունէն մեկնող քանի մը տղոց, որոնք զանազան ագարակներու մէջ տեղաւորուած են եւ տեղական դպրոց կ'երթան: Այդ տղաքն են՝ Սահակ Գրիգորեան, Արշաւիր Պեգազեան, Օննիկ Վարդերեսեան, Խաչիկ Գարաճեան, Ղազարոս Մինասեան, Յովհանէս Սեդրակեան, Համբարձում Անուկեան եւ Պետրոս Կեպէնեան:

Քանաւացի Յայնապատ Ընկերութեան Կանանց Օժանդակ յանձնախումբի Թօրոնթոյի ճիւղը Յունիս 26 ին վերջացուց շարքը իր ընդունելութիւններուն, որոնք մեր Ագարակատան մէջ սարքուեցան եւ ամէն անգամին ալ յիսուս կամ ակեւի ընտրեալ այցելուներ հիւրասիրուեցան:

Անցեալ տարի տղայոց մագերը սափրիչի մը կողմէ կը կտրուէին վճարուով այս տարի սակայն՝ Նազարեթ Թերզեան եւ Մամբրէ Շիրինեան այդ գործն ստանձնած են եւ երեք շաբաթը անգամ մը գոհացուցիչ կերպով կը կատարեն:

Թօրոնթոյի Քըվանիզ Քըլըպը այս տարուան իրենց ամառնային փիքնիքը պիտի ունենան մեր Ագարակատան մէջ Յունիս 29ին: Տղաքը զովացուցիչներ պիտի ծախեն եւ իրենց շահը պիտի յատկացուի Սբօրթզ Ֆընտին: Աւելի քան [...] անձեր կըսպասուին:

Տղայոց խորհուրդը իր վերջին ժողովին մէջ որոշեց անցեալ տարուան լոգարանը ընդարձակել՝ հիմ ունենալով Պր. Ալիքսանեանի ծրագիրը, որով գործը լրանալէ յետոյ նոր լոգարանի տարածութիւնը պիտի ըլլայ 5400 քառակուսի ոտք, անցեալ տարուան 1550 ոտքի դէմ:

Ագարակատան օգնական տնօրէն եւ Արարատի Տնօրէն հմբագիր Պր. Ա. Ալիքսանեան իր ամառուան արձակուրդը պիտի սկսի Յունիս մեկին եւ իր Տիկնոջ հետ պիտի մեկնի Նիակարա Ֆօլսի մօտ ամառանոց մը մինչեւ ամառոյն վերջը:

Ագարակատան տնօրէն Վեր. Լէյն իր արձակուրդը պիտի անցնէ Տրոմպօ աւանը, Տկ. Լէյնի պարագաներուն մօտ, Օգոստոսին:

Տասը Յայրորդներ Օգոստոսին Ագարակատուննիս պիտի ժամանեն՝ Սուրիոյ որբանոցներէն ապսպրուած ըլլալով:

ՄԱՍԲՐԷ Մ. ՇԻՐԻՆԵԱՆ

ԴՊՐՈՏԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐԸ

Արարատի սոյն թիւը պատրաստուած ատեն Ագարակատան դպրոցական ընդհանուր վիճակագրութիւնը դեռ մեր ձեռքը հասած չըլլալով՝ մեր ընթերցողները պիտի սպասեն Սեպտեմբերի թիւին, որուն մէջ պիտի երեւի ընդարձակ տեղեկագիր մը տղայոց դպրոցական աշխատութեանց:

Ամառուան արձակուրդը կըսկսի Յունիս 28ին:

Անցեալ ամիս նոր բաժանորդներ ղրկողներու մէջ փոռոյն հանդիսացաւ Պր. Յարութիւն Գանճեան, Ֆիլատելֆիայէն, որ այնքան ազնուօրէն հետաքրքրուած է մեզմով եւ Արարատի յաջողութեան նախանձախնդիր: Յիշեալը ղրկեց 17, Տիկին Մընրոյ, Նիակարա Ֆոլսէն 15, Պր. Նաբաշ, Մոնթրեալէն 13: Այս վերջինը Արարատի տասը տղար եւս նուէր ղրկեց:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ԻՆՉՊԵՍ
ՊԵՏՔԵ ԱՊՐԻ ՅԱՅ ՏՐԱՆ

Խօսքս Յայաստանէն դուրս գտնուող Յայ տղուն մասին է, թէեւ ամէն Յայորդիի կրնայ յարմար նկատուիլ:

Օտար եւ հիւրընկալ երկիրներու մէջ ապրող ամէն Յայ տղայ նուիրական պարտական- ութիւններ ունի, որոնց առաջինն ու ամենա- կարեւորն է Յայ ազգին պատիւը բարձր բռնել օտարներու առջեւ:

Սա նոր աշխարհի բոլոր առաւելութեանց եւ ազատ վայելքներուն մէջ ճշմարիտ Յայու զաւակը պէտք է գուրգուրայ Յայ ազգին բոլոր գեղեցիկ սովորութեանց եւ աւանդութիւններուն վրայ եւ մանաւանդ ան պարտի իր անձին հետ եւ իր ֆիզիքական ու մտաւորական զարգացման հետ զուգընթաց՝ խնամել եւ ուճոցել իր մայրենի լեզուն, Յայ լեզուն: Շատ մը Յայորդիներ կ'արհամարհեն Յայ լեզուն, անոնց համար ան այլեւս անպէտ բան մը դարձած է կարծես. եւ սակայն այսպիսիները առաքինութեանց մեծագոյնէն կը զրկեն իրենց անձը:

Այո, Յայ տղան պէտք է սիրէ եւ նոյնիսկ պաշտանքի առարկայ դարձնէ իր ազգն ու ազգին լեզուն եւ սակայն պէտք է սիրէ նաեւ զինքն հիւրասիրող երկիրն ու անոր լեզուն, յարգէ տիրող ազգին սովորութիւնները եւ հնազանդիլ գիտնայ օրէնքներուն:

Յայ տղան պէտք է ազնիւ, խոհեմ, օգնող, պարտաճանաչ եւ անձնուրաց ըլլայ եւ մէկ խօսքով ունենայ այն բոլոր առաւելութիւն- ներն ու ձիրքերը, որոնք մաքուր են, կատարեալ եւ բարձր:

Թերեւս ան խորի թէ ինք մեծ ազգի մը զաւակը չէ, եւ կամ Յայ ազգին բնակավայրն եղող երկիրը բարգաւաճ միջավայր մը չէ: Այո, Յայ ազգը թուով շատ փոքր է եւ սակայն կոչումով, որակով ու աւանդութիւններով միշտ մեծ եղած է: Այո, Յայաստան շատ փոքր երկիր մընէ եւ սակայն երկիրներուն թագուհին է ան եւ երանութեան երջանկաւէտ դրախտը՝ եթէ ամէն Յայ անխտիր սիրէ զայն եւ գուր- գուրայ անոր վրայ:

Ես միշտ հպարտ կըզգամ Յայորդի մը ըլլալուս համար: Յայ ազգը հին, շատ հին ազգ մըն է եւ փառաւոր անցեալ մը ունի: Յակառակ անլուր հաւածանքներու ան պահած է իր գոյութիւնն ու անոր հետ միասին աշխարհի մեծագոյն կրօնքը, Քրիստոնէութիւնը:

Ու այսօր, ով Յայ տղայ, պէտք է գիտնաս թէ թեզի ու ինձի աւանդ ձգուած է Յայ ազգին գոյութիւնը եւ անոր լուսաւոր հաւատքը: Պահէ զանոնք, ով Յայորդի, սիրէ զանոնք եւ գուր- գուրայ անոնց վրայ:

Բարձրացիր դուն եւ բարձրացուր Յայութիւնը:

Դեռ պիտի խօսիմ այս մասին:

ՅԱՅԿԱՉ ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ
- Երզրումցի -

ԱՆՍՈՈՒԿԸ

Ժամանակին, երբ դեռ երկիրը մանուկ էր, հրեշտակ մը պատգամատար դրկուած էր սուրբ մարդու մը, որ կը բնակէր Պարսկաստանի անապատներէն մէկուն մէջ:

Մինչ հրեշտակը օդին մէջէն կը սաւառներ, տեսաւ գեղեցիկ Պարսկուհի մը, որ ջրհորի մը քով նստած՝ իր մագերը կը հիւսէր կապոյտ անմոռուկներ խառնելով անոնց մէջ: Ան վար իջաւ եւ իր սերը յայտնեց անոր եւ բաւական ժամանակ շատ երջանիկ կերպով ապրեցան միասին:

Ու օր մըն ալ յանկարծ յիշեց որ իր պատգամը տեղը չէր հասցուցած: Անմիջապէս դէպի երկինք թռաւ թողութիւն խնդրելու իր ըրած զանցառութեան համար, բայց երկնքի դուռն իր առջեւ փակուած գտաւ: Երկար ժամանակ ան լալով սպասեց գոցուած դրանն առջեւ. ու այն ատեն Գաբրիէլ հրեշտակապետը երեւցաւ եւ ըսաւ.

- Յրամայուած է թեզ երկրի ամէն կողմը երկնքի շաւակներով բնակեցնել եւ անկեց վերջը միայն դուն պիտի կրնաս երկրի մէկ աղջիկը

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

երկինք բերել:

Հրեշտակը չհասկցաւ թէ Հրեշտակապետին հրամանը ինչ կը նշանակէր ուստի իր գեղեցիկ հարսին հարցուց թէ արդեօք կրնա՞ր բացատրել զայն:

- Այո, պատասխանեց նէ, քանի մը ծաղիկներ առնելով իր մագերէն, այս սիրուն անմոռուկները որ երկնքի գեղեցիկ գոյն կը խորհրդանշեն, երկնքի Ձաւակներն են:

Այսպէս, հրեշտակն ու իր հարսը ձեռք ձեռքի՝ թափառեցան աշխարհի ամէն կողմը եւ ամէն երկրի մէջ անմոռուկ ծաղիկէն տնկեցին: Ու այն ատեն երբ այլեւս իրենց պարտականութիւնը լրացաւ, հրեշտակն իր հարսը բազուկներուն մէջ առաւ եւ զայն տարաւ դէպի երկնքի դուռը, որ անմիջապէս բացուեցաւ իրենց առջեւ:

Թարգմ. Անգլ.

ՅԱԿՈՒ ՅԱԿՈՒԲԵԱՆ
- ԿԵՅՎԵԳԻ -

ՔԵՄԲԻ ԿԵԱՆՔԵՍ

Անցեալ ամառ երբ օր մը ընկերներուս հետ կը խաղայի՝ մեր ուսուցիչը, Պր. Ալիքսանեան, զիս կանչեց եւ ըսաւ.

- Գա, պատրաստ եղիր որպէսզի Սիլվըր Պիչի Քեմբը երթաս:

Ուրախութիւնս չափ չունէր երբ այս անակնկալ կարգադրութիւնը լսեցի: Կագեցի, կիրակնօրեայ հագուստներս հագայ եւ ուսուցչիս հետ կայարան երթալով շոգեկառք նստայ: Այդ իրիկունը Հեմիլթըն հասայ: Մեր ուսուցչին եղբայրը, Պր. Ս. Ալիքսանեան, կայարան եկած էր: Չիս առաջնորդեց ՏԵՐ եւ Տիկին Չարթոյեաններու տունը, ուր զիս գիշերուան համար ազնուօրէն հիւրասիրեցին եւ միւս առաւօտ դարձեալ շոգեկառք նստեցայ

եւ հասայ Եյլմըր, ուր Մր. Սիփրմէն եւ Քեմբի տղայոց մէկը իմ ժամանումիս կըսպասէին: Անոնք զիս առաջնորդեցին Սիլվըր Պիչ Քեմբը:

Քեմբի տնօրէնը զիս եօթերորդ վրանը դրաւ: Մեր առաջնորդը ճէք անուկով պատանի մըն էր:

Անմիջապէս առօրեայ զգեստներս հագայ եւ սկսայ Գանատացի տղոց խաղերուն մասնակցիլ: Շատ մը կազմակերպուած խաղեր ունէին, որոնց կարգէն էին Պէյս Պօլ, ԿԷԼիպօլ, Ֆուլթօլ եւայլն:

Չորս օր վերջ, Ուրբաթ օր մը, կէսօրէն վերջ Քեմբը, որ իր մէջ կը հաշուէր շրջանային մասնաճիւղերու բոլոր անդամները, իր մարզական մրցումները ունեցաւ. ես ալ մասնակցեցայ եւ հեռաւոր ու մօտիկ վազքի, վազելով ցատքէլու, կեցած ցատքէլու, եւ ուրիշ երկրորդական մրցումներու մէջ եւս առաջին յաղթանակը շահեցայ, իսկ լողալու մէջ ալ երկրորդ ելայ: Այսպէս ես ճիւնները էթլէթիք Չեմբընշիք եւ Պօպ ճանսըն կոչուած Գանատացի տարեց պատանի մըն ալ Սիները Էթլէթիք Չեմբընշիքը վաստկեցանք:

Անցեալ աշուն մեր Հայորդիներէն տասը-հինգ հոգինոց խումբ մը Լոնտոն գնաց երգահանդէս մը տալու, ես ալ հրաւիրուած էի անոնց հետ երթալու: Խուռն բազմութեան մը ներկայութեան հոն ինծի յանձնեցին պղինձէ գեղեցիկ եւ արժեքաւոր [...] ասպար մը, որուն վրայ փորագրուած էր անուսս եւ 1925 - 1926ի Սիլվըր Պիչ Էթլէթիք մրցումներուն ճիւնները Չեմբըն ըլլալս:

Այս տարի դարձեալ պիտի երթամ տիտղոսս պաշտպանելու համար:

Քեմբը հասնելէս շաբաթ մը յետոյ Լոնտոնէն եկող շատ մը այցելուներու հետ անակնկալօրէն տեսայ նաեւ մեր Ագարակատան տղոցմէ հարբերոցի Յովհանէս Սեդրակեան եւ Ասլանաբէկցի Խաչիկ Գարաճեան. իմ ուրախութիւնս ալ չափ չունէր այն ատեն:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

Ամեն իրիկուն խոշոր կրակ մը կը վառէ-
ինք եւ ամբողջ քեմբը շուրջը բոլորուելով
կ'երգէինք, պատմութիւններ կը պատմէինք եւ
կամ զուարճախօսութիւններ ընելով ժամանակ
կ'անցնէինք:

Երեք շաբաթի չափ ամառնային այդ
հաճոյալի միջավայրին մէջ ապրելէ յետոյ
վերադառնանք մեր Ագարակատունը՝ մեզի հետ
գեղեցիկ յիշատակներ բերելով քեմբի կեանքէն
եւ ազնիւ Գանատացիներու հիւրասիրութենէն:

ՆԱԶԱՐԵԹ ԹԵՐՉԵԱՆ
- Էրզրումցի -

ԿԱՐԳԱՊԱՅՈՒԹԻՒՆ

Մարդկային ձիրքերու մէկ թանկագին
գոհարն է կարգապահութիւնը եւ իր պատուաւոր,
առաջնակարգ ու արժանաւոր տեղը ունի այդ
գոհարը ոչ միայն մարդ անհատի առօրեայ
կեանքին մէջ այլ նաեւ ազգերու եւ ժողով-
ուրդներու բարգաւաճման եւ յառաջդիմութեան
մէջ:

Մեծ եղած են այն ազգերը, որոնք կարգա-
պահութիւնը իբրեւ ազգային առաքինութիւն
կը պարծին:

Կարգապահութիւնը մեծ հարստութիւն մըն
է, ամեն Յայ պետք է ունենայ զայն: Ան է որ
մարդս մեծ դիրքերու կը հասցնէ, անով ես եւ
դուն պատկառելի եւ պատուախնդիր կըլլանք:

Ազգեր եղան, որոնք կարգապահութիւնը
իբրեւ լաւ սովորութիւն իրենց մէջ չմշակել-
նուն համար շատ տուժեցին: Յայ ազգը թերեւս
որոշ չափով այս դասակարգին կը պատկանի:
Մեր ազգային բարձր արժանիքներուն հետ եթէ
կարգապահութիւնն ալ ազգային սեփականու-
թիւն ընէինք՝ հաւանաբար այսօր մենք ալ
աշխարհակալ եւ մեծ ազգ մը եղած պիտի
ըլլայինք:

Ազգեր ալ եղան, որոնք կարգապահութեան
մէջ յառաջդիմելուն համար մեծցան ու
բարգաւաճեցան:

Կարգապահութիւնը դպրոցէն կըսկսի, եւ
սակայն անիկա տունէն կեանք առած է: Տունն
ու դպրոցը միասին կը սնուցանեն զայն եւ
կը մեծցնեն գործակցաբար: Առանց մեկուն
միւսը ոչինչ կրնայ ընել:

Կարգապահութեան զաւակներն են քաղաքա-
վարութիւնն ու մեծերու հանդէպ յարգալից եւ
հնազանդութիւնը:

Այսօր Ամերիկան, Անգլիան, Գերմանիան
եւ ուրիշ շատ մը ազգեր այսօր յառաջդիմած
պիտի չըլլային եթէ անոնք իրենց զաւակները
կարգապահութեան մէջ չկրթէին, եթէ անոնք
իրենց զաւակները հնազանդ, քաղաքավար եւ
կենցաղագետ չընէին:

Նորահաս Յայ սերունդը չափազանց հիմա-
կանօրէն պետք է ուսումնասիրէ կարգապահու-
թեան անհամեմատօրէն նրբին արուեստը եւ զայն
իր արիւնին, իր ոսկորին, իր ջիղերուն եւ
իր ուղեղին մէջ պատուաստէ: Կարգապահութիւնն
անոր էութեան մէկ մասն ըլլալու է:

Բարոյական աղքատութիւն է ամեն բան
գիտնալու հաւակնութիւնն ունենալ, անվերջ
ու անհատնում վիճաբանիլ գիտնալ եւ անիշխան-
ական ըլլալ: Քանի մը տարի առաջ Յայ
բանակին անարդարանալի պարտութիւնը շատ
բան պետք է սովորեցնէ մեզի: Չէ՞ որ ամեն
Յայ զինուոր սպայ մըն էր այն ատեն: Ո՞վ
կ'ուզէր իր սպային կամ հրամանատարին մտիկ
ընել: Ամեն զինուոր հրամանատար ըլլալ
կ'ուզէր:

- «Յայը պաշտօնեայ կամ հրամայող
ըլլալու չէ եւ կամ ամեն Յայ պետք է
պաշտօնեայ եւ հրամայող ըլլայ: Յայ ազգը
առաջնորդողներու պետք չունի, ամեն Յայ
արդէն փարլամենթի մը մէջ նստելու եւ
աշխարհը իր քաղաքագիտութեամբ ղեկավարելու
կարողութիւն ունի:» Ահա՛ սկզբունքը Յին
ՀԱՅՈՒՆ: Մենք, ՆՈՐ ՀԱՅԵՐՍ նոր սկզբունք
պիտի

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

որդեգրենք, ու այդ նոր սկզբունքի առաջին եւ վերջին բառը կարգապահութիւն պիտի ըլլայ:

Մենք, Յայ մանուկներս, մեր առօրեայ մարզանքը պիտի ունենանք խօսքի, գործի, մտածումի եւ վերջապէս կեանքի բոլոր մարզերուն մէջ: Տուէք այդ մարզանքը մեզի, մենք անիշխանականներ չենք, կը հաւատանք մեր առաջնորդներուն, կը հնազանդինք անոնց եւ առանց ըսի ըսաւ վիճաբանութիւններու մտիկ կ'ընենք անոնց՝ առանց երբեք պահ մը խորհելու թէ օր մը մենք մեր ուսուցիչներէն եւ առաջնորդներէն աւելի խելացի եւ գործունեայ պիտի ըլլանք:

Մայր Յայաստանն իր յոյսը մեր վրայ դրած է: Ան այսօր ծերացած է հիւներու խորհուրդով: Նորերս նոր խորհուրդներով պիտի երիտասարդացնենք զայն: Կարգապահութիւնը զօրութիւն է, Յայ ազգը զօրեղ ըլլալու է:

ՍՍՄԲԲԵ ՇԻՐԻՆԵԱՆ
- ԿԵՅՎԵԳԻ -

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴ

Մեծահարուստ Յրեայ մը մահուան անկողին պառկած էր: Իր գերին քովը կանչեց հոգին աւանդելէ առաջ եւ ըսաւ անոր.

- Այլեւս պիտի մեռնիմ, զաւակս հեռու երկիր կը գտնուի եւ յուզարկաւորութեանս ներկայ պիտի չըլլայ: Անոր համար կ'ուզեմ քեզ վարձատրել առատածեռնօրէն: Մահես յետոյ բոլոր հարստութիւնս քուկո պիտի ըլլայ, միայն թէ զաւակս իրաւունք պիտի ունենայ կալուածներէս մէկ բան ընտրելու եւ իրեն սեփականութիւն ընելու:

Գերին երջանիկ էր այլեւս: Տիրոջը մահէն անմիջապէս յետոյ գերին աճապարանօք տղուն բնակած տեղը գնաց, հորը կտակը անոր յաղորդելու համար:

Տղան հորը որոշումը լսելով կը շուարի, երկարօրէն կը մտածէ եւ վերջապէս կ'երթայ Ռաբբին տեսնելու եւ անոր խորհուրդը հասկնալու իր հորը ըրած այս անուր անարդարութեան համար:

Ռաբբին պահ մը մտածելէ յետոյ կ'ըսէ.

- Յայրդ իմաստուն եւ ճշմարիտ դատողութեան տէր մարդ մըն է եղեր: Ան իր կալուածը քեզի համար ապահովել ուզեր է, որովհետեւ դուն հեռու երկիր կը գտնուէիր եւ գերին կրնար ամէն ինչ յափշտակել եւ իւրացնել առանց դուն այդ մասին լուր մը ունենալու:

- Բայց ի՞նչ կ'արժէ որս իմաստութիւնը երբ ան արդէն իր բոլոր հարստութիւնը անպիտան գերիին կտակած է եւ ինծի մէկ առարկայ միայն թողուցած, բացազանչեց երիտասարդը դառնացած:

Ռաբբին ժպտուն դեմքով մը գլուխը երերցուց եւ ըսաւ.

- Չե՞ս գիտեր թէ գերիները իրենց տիրոջը կը պատկանին, ուրեմն հորդ ունեցած կալուածներէն գերին ընտրէ եւ ամբողջ հարստութիւնը դարձեալ քուկո պիտի ըլլայ:

Երիտասարդը ուրախութենէն խանդավառուեցաւ եւ ըսաւ.

- Անուշիկ հայրս, ո՛րքան իմաստուն է եղեր ան, իր մահուան անկողինն մէջն իսկ ապագայ երջանկութեանս մասին մտածեր է ան:

Թարգմ. Անգլ.

ՕՆՆԻԿ ՇԱՆԿԱԵԱՆ
- ԱՖիոն Գարահիսարցի -

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ԻՆՏԶՊԵՍ ԸՐԱԻ ԱՆ

Տղայ մը կար, որ երեք այծ ուներ: Ան իր այծերն ամեն օր արածելու կը տաներ: Ամեն մարդ գիտէ որ այծերը բլուրներուն վրայ կը վազվզեն եւ ժայռերն ի վեր կը մագլցին: Ասոնք ալ միեւնոյն բանը կ'ընէին առտուընէ մինչեւ իրիկուն եւ իրիկունն ալ տղան զանոնք տուն կը քշէր:

Իրիկուն մը այս չարածնի այծերը շողգամի արտ մը մտան: Տղան չէր կրնար զանոնք դուրս հանել: Այն ատեն բլուրին քովիկը նստաւ եւ սկսաւ լալ:

Նապաստակ մը մօտեցաւ իրեն եւ հարցուց.

- Ինչո՞ւ կուլամ:

- Կուլամ, որովհետեւ այծերս շողգամի արտէն չեմ կրնար դուրս հանել, պատասխանեց տղան:

- Ես պիտի հանեմ զանոնք, ըսաւ

Նապաստակը:

Այսպէս ան փորձեց եւ սակայն այծերը դուրս ելլել չէին ուզեր:

Այն ատեն նապաստակն ալ նստաւ եւ սկսաւ լալ:

Աղուէս մը այն կողմը եկաւ.

- Ինչո՞ւ կուլաք, հարցուց անոնց:

- Ես կուլամ որովհետեւ տղան կուլայ, պատասխանեց նապաստակը, տղան կուլայ, որովհետեւ ան չկրնար այծերը շողգամի արտէն դուրս հանել:

- Ես կը հանեմ զանոնք, ըսաւ աղուէսը եւ վազեց արտին մէջ եւ աշխատեցաւ զանոնք դուրս հանել: Բայց այծերը չէին ուզեր դուրս ելլել:

Այն ատեն աղուէսն ալ սկսաւ լալ:

Քիչ յետոյ գայլ մը եկաւ այն կողմը.

- Ինչո՞ւ կուլաք, հարցուց անոնց

գայլը:

- Ես կուլամ, որովհետեւ նապաստակը կուլայ, պատասխանեց աղուէսը, նապաստակը կուլայ որովհետեւ տղան կուլայ, տղան կուլայ

որովհետեւ այծերը շողգամի արտէն դուրս չկրնար հանել:

- Ես կրնամ, պատասխանեց գայլը եւ ջանաց այծերը արտէն դուրս հանել: Ան ալ չկրնալով միւսներուն քով եկաւ եւ սկսաւ անոնց հետ լալ:

Քիչ յետոյ իշամեղու մը կը թեր այն կողմէն.

- Ինչո՞ւ կուլաք, հարցուց անոնց իշամեղուն:

- Ես կուլամ, որովհետեւ աղուէսը կուլայ, աղուէսը կուլայ, որովհետեւ նապաստակը կուլայ, նապաստակը կուլայ, որովհետեւ տղան կուլայ, տղան կուլայ որովհետեւ չկրնար այծերը շողգամի արտէն դուրս հանել:

- Ես պիտի հանեմ զանոնք, ըսաւ իշամեղուն:

Այն ատեն խոշոր կենդանիները եւ տղան լալէ դադրեցան պահ մը՝ փոքրիկ իշամեղուին վրայ ինդալու համար:

Բայց մեր իշամեղուն անմիջապէս դէպի արտը թռաւ, այծերէն մէկուն վրան իջաւ եւ ըսաւ.

- Պըզ-զ-զ-զ-զ-զ:

Ու ահա այն ատեն այծերուն ամեն մէկը դուրս վազեց արտէն ահաբեկած:

Թարգմ. Անգլ.

ՀԱՅԿ ՏԵՄԻՐՃԵԱՆ
- Մեծ Նոր Գիւղցի -

ԱՐԱՐԱՏ պատանիներու միակ թերթն է Ամերիկայի մէջ: Ակադեմական գրութիւններ կամ խորիմաստ յօդուածներ չպարունակեր եւ սակայն անուշ լեզու մը ունի ան՝ որով կրնայ մինչեւ սրտիդ խորերը թափանցել: Դեռատի Հայորդիին լեզուն է ան: Քաջալերէ գայն որ արտայայտուի:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ՊՐԵՆՔՏՕՐՏԻ ՄԵՋ

Յունիս 11, Ուրբաթ կեսօրե յետոյ, ժամը հինգին, տասներկու տղաք ճամբայ ելանք Պրենքֆօրտ երթալու համար: Չորս տղաք ինքնաշարժով մեր ուսուցչին հետ գացին եւ միւսներն ալ շոգեկառքով: Ամենքս ալ ուրախ էինք, որովհետեւ այս անգամ մեր երգահանդէսը դարձեալ Յայերու պիտի տաշինք: Շատ մը Յայեր պիտի տեսնէինք այս անգամ:

Երբ Պրենքֆօրտ հասանք, Պր. Ա. Աղաճանեան մեզ Յայ տուներու բաժնեց. ես եւ Լազարէթ Թերզեան Տեր եւ Տիկին Գորգիկեաններու տունը գացինք: Անոնք Փերուզ անունով փոքրիկ, աղուորիկ եւ անուշիկ աղջիկ մը ունէին: Չորս տարեկան էր եւ սակայն այնքան խելացի որ Յայերէն այբուբէնը գոց սովորած էր: Ուրիշ շատ մը Յայ տղաք աւելի խոշոր ըլլալով մէկտեղ այդչափ բան իսկ չեն գիտեր:

Պրենքֆօրտի մէջ Չենկիլերցի բարեկամուհի մը կար, Տիկին Մարիամ, որ զիս եւ մայրիկս շատ լաւ կը ճանչնար: Շատ ուրախ եղայ գայն տեսնելով: Տիկին Մարիամ զիս իրենց տունը տարաւ եւ շատ լաւ կերպով հիւրասիրեց:

Շաբաթ երեկոյ մը ժամը եօթին հանդէսնիս տեղի ունեցաւ եւ շատ լաւ անցաւ:

Հանդէսէն յետոյ փոքրիկ Փերուզ քովս եկաւ եւ ձեռքս ամուր մը սեղմեց: Պատճառը հարցուցի իրեն:

- Հապա չսեղմեմ նէ կը փախիս, պատասխանեց ան մանկական անմեղ եւ անուշիկ ժպիտով մը:

Միւս օրը Ագարակատուն պիտի մեկնէինք: Ամենքս ալ տխուր էինք, որովհետեւ բարեկամներու շրջանակէ կը գատուէինք, այդ բարեկամները Յայեր էին եւ մեզ հանդէպ շատ ազնիւ, վեհանձն եւ հիւրասեր գտնուած էին:

Կեսօրե վերջ ժամը երկուքին մեզ միւսչեւ կայարան ընկերացող ազնիւ բարեկամներէ հրաժեշտ առնելով շոգեկառք նստանք եւ հասանք մեր ամենօրեայ բնակավայրը մեր եղբայրներուն քով, որոնք անձկանօք մեզի կըսպասէին տեղեկութիւններ առնելու հանդէսին եւ Պրենքֆօրտի Յայերուն մասին:

Շատ գոհ մնացինք մեր Յայերնակիցներէն: Անոնք առատաձեռնօրէն քաջալերեցին մեր հանդէսը՝ հակառակ անոր որ Պրենքֆօրտի Յայ գաղութը հարուստ Յայերէ չբաղկանար: Երբէք չպիտի մոռնանք զիրենց եւ իրենց բարի վերաբերումը:

ԳՐԻԳՈՐ ԱՉՆԱԲՈՐԵԱՆ
- ՉԵՆԿԻԼԵՐԿԻ -

ԼՍՈՅՇ ՄԸ
ՄԵՐ ՏՂԱՅՈՑ ԹՂԹԱԿՏՈՒԹԵՆԵՆ

Անուշիկ մայրիկս
Սրբուհի Յակոբեան,
Ատիս Ապապա,
Հապէշ.

Գորովալիր Մա՛յր: -

Ստացայ Մայիս 30 թուակիր նամակդ, ինչ որ մեծ ուրախութիւն պատճառեց ինձ՝ վերահասու ըլլալով որ շատ ուրախ ես եւ երջանիկ եւ միայն հեռաւոր զակկիդ կարօտն ունիս սրտիդ խորը: Անուշիկ մայրս, թող այդ կարօտը երջանկութիւնդ չմթազնէ, անշուշտ օր մը, եւ այդ օրը շատ մօտ է կը հաւատամ, տարիներու կարօտնիս մեկգմէկու գրկին մէջ պիտի յագեցնենք:

Թերթերու մէջ մեծ հետաքրքրութեամբ կը կարդամ Հապէշի Յայ գաղութին մասին: Թուով

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

շատ փոքր այդ գաղութը իր մեջ ազգասեր եւ ձեռներեց Յայեր պարունակելու է անշուշտ որոնք կրցած են ազգային նախանձախնդրութիւնը մշակել իրենց ազգակիցներուն մեջ եւ մղել զանոնք ունենալու համար իրենց դպրոցներն ու եկեղեցիները: Գեռաւոր այդ անկիւնի Յայերը անշուշտ հպարտ ըլլալու են Ազգը պահող եւ զայն ապրեցնող այդ հաստատութիւններով:

Յոս, Գանատայի մեջ, երկու հազարէ աւելի Յայեր կը գտնուին, որոնք կեդրոնացած են իրարու շատ մօտիկ քանի մը քաղաքներու մեջ, եւ ոչ կանոնաւոր Յայ դպրոց ունին եւ ոչ ալ ոեւէ Յայկական եկեղեցի, զոր շատ կը սիրեն:

Սիրելի մայրիկս, փափաքած ես որ մեր Ազարակատան մասին գրեմ: Մեր ազարակը շատ ընդարձակ է, ունի շատ մը խնձորենիներ եւ կեռասենիներ: Վեց հոլժկու ձիեր հողերը կը հերկեն կամ այլ աշխատանք կընեն: Շատ մը արդիական մեքենաներ ալ ունինք: Միւս կենդանիներն են մեծ ու փոքր խոզեր, յիսուն հաւ, երեք սագ, հինգ բադեր իրենց եռեսուն ձագուկներով, տասնըուրը կով եւ վառեակներու բանակ մը, որ հազարէ աւելի անդամներ ունի:

Այս բոլոր կենդանիներուն համար յարմար տեղեր ունինք: Մեր ախոռը, որ շատ գեղեցիկ դիրք մը ունի՝ բոլոր դրացի ազարակներունը կը գերազանցէ:

Ունինք երկու ընդարձակ ննջարաններ, ճաշարան մը, դպրոցասրահներ եւ աշխատանոց:

Ամառ է հիմակ եւ ամբողջ ազարակը կանաչ խոտերով եւ գոյնզգոյն ծաղիկներով ծածկուած է:

Մեր վարիչները ամէն տղու մէկ մէկ պարտեզ տուած են. բոլոր տղաք իրենց փոքրիկ պարտեզներուն մէկ մէկ անուն տուած են: Իմինիս անունը եղեմի Պարտեզ է: Շատ մը բաներ տնկած եմ, սեխ, ձմերուկ, վարունգ եւ բողկ:

Ազարակատան Յայորդիներս երկու ամսաթերթեր կը հրատարակենք, մէկը Յայերէն եւ մէկն ալ Անգլիերէն: Երկու թերթերն ալ շատ մը բաժանորդներ ունին: Կը յուսանք թէ շատ քիչ տեսնեն Յայերէն Արարատի բաժանորդները աւելի պիտի ըլլան: Ամերիկահայ գաղութին շատ պատիկ մէկ մասը տեղեակ է մեր ձեռնարկի մասին եւ վստահ ենք թէ մեր այժմու բաժանորդները իրենց կարելին չպիտի խնայեն մեր թերթիկը տարածելու համար ամէն անկիւն: Վարդան հօրեղբորմէս նամակ չեմ ստանար, երբ իրեն նամակ գրես խնդրէ անկէց որպէսզի ինձի հետ թղթակցի:

Անուշիկ մայրիկ, ինձի համար երբեք չմտածես եւ չմտահոգուիս, ես հոս շատ երջանիկ եւ հանգիստ եմ, միայն քու անուշիկ կարօտը կը քաշեմ: Միշտ ձեզի համար կ'աղօթեմ, որպէսզի դուն եւ հօրեղբայրս հող երջանիկ ըլլաք:

Յօրեղբօրս ձեռքերէն կը համբուրեմ եւ կը վերջացնեմ այս երկար նամակս, որմէ վստահ եմ թէ պէտք տեսած տեղեկութիւնները պիտի առնես:

Կարօտի անուշիկ համբոյրներով մնամ հարազատ գաւակդ՝

ՅԱԿՈՒՔ ՅԱԿՈՒԲԵԱՆ

ԳՈՐՏ ԻՇԽԱՆԸ

Շատ տարիներ առաջ երիտասարդ իշխանուհի մը կ'ապրէր: Անիկա այնքան գեղեցիկ էր որ արեւն անգամ շատ բաներ տեսած ըլլալով մէկտեղ անոր նման գեղեցիկ մէկը տեսած չէր:

Այս իշխանուհին ոսկեգնդակ մը ուներ, որով միշտ կը խաղար:

Օր մը, երբ խորունկ ջրիորի

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

մը քով կը խաղար՝ ոսկեզնդակը մեջն ինկաւ: Ասոր վրայ իշխանուհին լալ սկսաւ, ինքզինքը շատ տխուր եւ դժբաղդ կարծելով:

Յանկարծ գորտ մը գլուխը ջուրէն դուրս հանելով ըսաւ.

- Ինչո՞ւ աշդպէս տխուր ես, ի՞նչ պատահած է քեզի:

Իշխանուհին պատճառը ըսաւ:

- Ի՞նչ պիտի տաս ինձ եթէ ոսկեզնդակդ քեզի վերադարձնեմ, հարցուց գորտը:

- Ինչ որ ուզես, պատասխանեց իշխանուհին:

- Եթէ դուն զիս սիրես, եւ թոյլ տաս որ քու սեղանդ նստիմ եւ քու ոսկիէ ամանեդ ճաշեմ ու քու բարեկամդ ըլլամ - եթէ ասոնք խոստանաս - ես պիտի սուզգիմ եւ ոսկեզնդակդ բերեմ, ըսաւ գորտը:

- Ոհ, անշուշտ, կը խոստանամ ինչ որ կ'ուզես, միայն թէ գնդակս ետ բեր:

Ու երբ գորտը գնդակը բերաւ՝ իշխանուհին զայն խլեց եւ անմիջապէս դէպի պալատ վազեց՝ գորտը հոն թողելով:

Յաջորդ օրը, երբ թագաւորը եւ իր ընտանիքը ճաշի նստած էին, դուռը զարնուեցաւ եւ ձայն մը լսուեցաւ.

- Իշխանուհի, աղուոր իշխանուհի, Այս դուռը բաց ինձի համար, Ի՞նչպէս շուտով դուն մոռցար խոստումներդ հորին քով:

Իշխանուհին իր հօրը պատմեց թէ ո՛վ էր դուռը գտնուողը, ինչո՞ւ համար եկած էր եւ ինչ խոստացած էր անոր: Այն ատեն թագաւորն ըսաւ.

- Պէտք է խոստումդ յարգես. գնա եւ զայն ներս առ:

Ան իր հօրն հրամանը անմիջապէս կատարեց:

- Չիս վերցուր եւ սեղանին վրայ դիր, ըսաւ գորտը, բայց աղջկը չէր ուզեր մինչեւ որ իր հայրը ստիպեց:

- Հիմակ ոսկիէ պնակդ ինձի մօտեցուր որպէսզի միասին ուտենք:

Երբ իշխանուհին ատիկա ալ մերժեց գորտէն վախնալուս համար, թագաւորը ըսաւ.

- Դուն պէտք է որ այդ տեսակ վերաբերուիս այն անձին հանդէպ որ քեզի օգնեց՝ երբ դուն նեղութեան մէջ էիր: Ինչ որ խոստացած ես պէտք է կատարես:

Այն ատեն իշխանուհին իր ոսկիէ փոքրիկ պնակը գորտին մօտեցուց եւ միասին կերան: Երբ ճաշը վերջացաւ, գորտէն զգացած վախը կամաց կամաց անհետացաւ եւ այդ կէսօրին երկար ատեն իրարու հետ խաղացին:

Յաջորդ առտուն զարմանալի բան մը պատահած էր. գորտը մէջտեղ չկար, բայց սանդուխներուն վերը իշխանուհին երիտասարդ իշխան մը տեսաւ որ իրեն կըսպասէր:

Երիտասարդը անոր պատմեց թէ չար պառաւ մը զինքը ժամանակին գորտի փոխած էր եւ այն ջրհորին մէջ բանտարկած եւ ոչ ոք կրնար այդ վիճակէն զինքը ազատել բացի երկրին ամենագեղեցիկ իշխանուհիէն՝ պայմանաւ որ ան բարեկամանար իրեն հետ եւ սիրէր զինքը:

Յաջորդ օրը իշխանն ու իշխանուհին հարսնիքի սկսան, ինչ որ քառասուն օր տեւեց:

Թարգմ. Անգլ.

ԱՐԱՎԱՐԴ ԱԲԵՏԻՍԵԱՆ
- Վանեցի -

ՏԵՂԵՎԱԳԻՐ
ԿԱՐՍԻՐ ԽԱՉԻ ԱՎՈՒՄԲԻՆ

Հայորդիներուս Պատանեկան Կարմիր Խաչի Ակումբը անցեալ վեց ամսուան ընթացքին գոհացուցիչ գործունէութիւն մը ունեցած է նկատելի գումար մը երեւան բերելով:

Ինչպէս մեր ընթերցողները գիտեն, մեր սկումբին նպատակը

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

Եւ գործունէութեան առանցքը եղած է որբ մը պահել: Յ. Բ. Ը. Միութեան դիմելով կրցած ենք արդէն մեր բաղդակից եղբայրը ընտրել, որ այժմ թէեւ երուսաղէմի Արարատեան Որբանոցին մէջ կը խնամուի եւ սակայն ի վերջոյ Յայաստան պիտի ղրկուի երբ առիթը ներկայանայ:

Մեր Ակումբը գոհ է եւ երջանիկ պարտականութիւն մը կատարելու ձեռնարկած ըլլալուն համար, թէեւ գիտենք թէ ըրածնիս շատ փոքր է եւ աննշան:

Ակումբին վեցամսեայ հաշուեկշիռը հետեւեալն է.

ՄՈՒՏՔ

	Տոլար ՍԷնթ
1925 Էն մնացած.....	19.04
Ոսկեղէն Կանոնի Կիրակիին հասոյթը.	38.60
Գանձանակէն՝ Յունվարին.....	3.70
» Փետրուարին.....	1.55
» Մարտին.....	4.75
Տոկոս.....	.14
Գանձանակէն՝ Ապրիլին.....	4.25
» Մայիսին.....	4.00
» Յունիսին.....	<u>5.50</u>
ԳՈՒՄԱՐ.....	81.53

ԵԼՔ

Մարտ 13ին Յ. Բ. Ը. Միութեան	
ղրկուած.....	50.00
Դրոշմի համար.....	.02
Յ. Բ. Ը. Միութեան վճարուած	
անդամավճար.....	<u>3.00</u>
ԳՈՒՄԱՐ.....	53.02
Դրամատան մէջ պատրաստ գումար.....	28.51

Վերոյիշեալ դրամական վիճակագրութենէն զատ Յայորդիներս տեղեկանալով Յեմիլթընի խումբ մը Յայրենակից երիտասարդներու Յայ

Դպրոց մը բանալու ձեռնարկին՝ մեր մէջ հանգանակութեան մը ձեռնարկեցինք, որուն արդիւնքն եղաւ մէկ տոլար քառասուն սենթ տողոմէն եւ հինգ տոլար ալ մեր ուսուցչէն: Սոյն գումարը ղրկեցինք ուր որ անկ էր:

Մեր Ագարակատան իննիսուն Յայորդիներու միութիւնը անդամագրուած է Յայ Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան եւ իր անդամավճարները կանոնաւոր կերպով կը վճարէ:

Ակումբնիս կը յուսայ ա՛լ աւելի արդիւնաւոր շրջան մը բոլորել յաջորդ վեցամսեային:

ՀԱՅԿ ՏԵՄԻՐՃԵԱՆ
- Գանձապահ -

ԱՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Գանատայի Յայնապաստ Ընկերութեան Թօրոնթոյի Կանանց Օժանդակ յանձնախումբը Յունիս ամսոյ ընթացքին, Շաբաթ օրեր կ'եսօրէ վերջ ընդունելութիւններ սարքեց մեր Ագարակատան մէջ, նպատակ ունենալով Ագարակատունը ծանօթացնել ալ աւելի լայն շրջանակի մը եւ հետաքրքրութիւն ստեղծել մեր շուրջ:

Իւրաքանչիւր անգամին առնուազն յիսուն կամ վաթսուն ընտրեալ հիւրեր ներկայ գտնուած եւ ագարակի զանազան բաժանմունքները աչքէ անցնելէ յետոյ առաջնորդուած են իրենց համար կարգադրուած վայրը: Հոն Յայորդիներս հիւրասիրած ենք զանոնք մեր Յայրենի եւ Անգլիերէն երգերով:

Ամէն անգամին ալ տարբեր հիւրասիրող տիկիներ պատուած են հիւրերը՝ անոնց հրամցնելով թէյ եւ զանազան քաղցրուէններ:

ՅԱԿՈՒ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ
- Ազգէհիրոցի -

Ա Ր Ա Ր Ա ՏՄԵԿԵՆՈՂՆԵՐՈՒԷՆ ՍԻԲԵՆԱԿԸ

Սիրելի եղբայրներս,

Աշխարհի ամենէն տխուր օրն էր այն պահը ինձ համար՝ երբ ձեզմէ զատուեցայ: Ամէն օր, մանաւանդ ամէն իրիկուն, ձեր մասին կը մտածեմ եւ երբեմն ալ կուլամ:

Ո՛հ, ի՛նչ երջանիկ է ընկերներու հետ միասին գտնուիլ, անոնց հետ եղբայրանալ եւ կեանքի ուրախ ժամերն անցնել:

Բայց եղբայրներս, օր պիտի գայ, երբ այլեւս ամէնքս ալ իրարմէ պիտի բաժնուինք: Այս աշխարհը երազ մըն է արդէն: Երջանկութիւնը իր ուրախ պահերով կուգայ, եւ սակայն ժամանակներ կուգան՝ երբ ալ անոնք միայն յիշատակներ եղած կըլլան:

Բայց սիրելի եղբայրներս, որքան որ ալ բաժնուինք իրարմէ եւ կեանքի մէջ զանազան ուղղութիւններու հետեւինք, եկէք չմոռնաք մէկմէկ, չմոռնաք մեր եղբայրական կապը եւ զայն ա՛լ անելի նուիրականօրէն ամրապնդենք:

Մեր պատուաւոր բաղաբապետին եւ բոլոր եղբայրներուս անուշ բարեւեր:

Յաջորդ նամակիս մէջ լուսանկարս ալ պիտի ամփոփեմ: Պիտի ջանամ այս ամառ ձեզ տեսնելու գալ: Հոս բաւական լաւ եմ: Հորս կովեր կը կթեն: Շատ մը ոչխարներ ունինք, որոնք հայրենիքը կը յիշեցնեն ինձի: Ագարակատէրը ինձի հեծելանիւ մը գնեց: Հաւի մը տակը 13 հաւկիթ դրի, որոնցմէ երբ վառեակներ ելլեն իմս պիտի ըլլան ու երբ անոնք մեծնան ու հաւկիթներ ածեն, պիտի ծախեմ եւ քիչ մը դրամ պիտի ունենամ: Կերջէն հաւերն ալ պիտի ծախեմ: Հիմակ ամէնքդ ալ պիտի խորհիք թէ Գեղամը վաճառական մը ըլլալու ճամբան գտած է:

Այո, եղբայրներս, հայ միջավայրէն հեռու եմ, եւ սակայն հայ պիտի ապրիմ, եւ

մանաւանդ ճշմարիտ հայ: Երբեք մի խորհիք թէ Մայրենի անուշիկ լեզուս եւ իմ սիրելի եւ նուիրական հայրենիքս պիտի մոռնամ, երբե՛ք, ատիկա ամենամօթալի բանը պիտի ըլլար թէ ինձի եւ թէ ամէն հայորդիի համար: Հայրենիքէս այսօր հեռու եմ թէեւ եւ սակայն անոր անուշ ձայնը զիս կը կանչէ, իմ հոգիիս կը խօսի եւ իմ սրտիս մէջն իր արծազանգը կը դրոշմէ: Ան, իմ անուշիկ հայրենիքս, կ'ապրի իմ սրտիս մէջը, ու այնքան խորունկ տեղաւորուած է հոն որ ոչ ոք կրնայ յափշտակել զայն:

Ո՛վ հայրենի՛քս նուիրական, այսօր կը ծաղկիս ու կը յառաջդիմես քու հարազատ զաւակներուդ գուրգուրանքին ներքեւ, ապրե՛ աննկուն, օր մը ես ալ պիտի գամ քեզի նեցուկ կանգնելու:

Կը լսենք այսօր իր ձայնը մարած, երթանք եղբայրներ քանի չըմեռած. երթանք եղբայրներ, իր ձայն չըմարած, Կարօտինս առնենք ծայրը չըհատած, երթանք եղբայրներ, եռագոյն պարզած:

Այս նամակը գրած ատեն հոգիս դէպի հայաստան գնաց եւ ինչպէս եղաւ նէ այս փոքրիկ ոտանաւորը գրեցի մտքէս:

Մեր բռնած սեւ սկիւռները ինչ եղան հաճեցէք տեղեկութիւն տալ ձեր նամակով: Բարեւներս Պարոնին, իր յարգելի տիկնոջ եւ Ագարակատան բոլոր պաշտօնեաներուն: Եղբայրներս, ալ գրելիք չունենալով նամակս կը վերջացնեմ:

Ձեր Անկեղծ Եղբայրը,

ԳԵՂԱՄ ՊԱՊԻԿԵԱՆ ԿԱՍ ՍՈՒՐԱՏԵԱՆ

- Սեբաստացի -

[Blank]
[Դատարկ]

Ա Ր Ա Ր Ա Տ Ա Մ Ս Ա Թ Ե Ր Թ

ԴԴՐՈՑԱԿԱՆ ԹԵՐԹ ՄԸ, ՈՐ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ
ՃՈՐՃԹԱՈՒՆԻ ԱԳԱՐԱԿԱՏԱՆ ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ:

Ա. Դ. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ, ՏՆՕՐԵՆ ԽՄՔԱԳԻՐ.

Յակոբ Յակոբեան, ՕՆՆԻԿ ՇԱՆԿԱԵԱՆ, ՄԱՄՐԻԷ ՇԻՐԻՆԵԱՆ,
ԱՐՄԵՆԱԿ ԳՈՅՈՒՄԵՆԱՆ, ՀԱՅԿԱԳ ՄԵՏՐՈՎԵԱՆ, ԽՄՔԱԳԻՐՆԵՐ:
ԺԻՐԱՅԻ ԿԱՐԱՎԵՏԵԱՆ, ԳԾԱԳՐՈՂ ԽՄՔԱԳԻՐ:

ԲԱԺՆԵԳԻՆ, ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԿ ՏՈԼԱՐ:

Մեր յաջողութիւնը ընթերցողներու եւ բաժանորդներու բարեացակամ գործակցութենէն կախում ունի: Հայերէն եւ Անգլիերէն ԱՐԱՐԱՏները ծանօթացուցէ՛ք թէ պատանի եւ թէ չափահաս ձեր բարեկամներուն: Ճորձառունի Հայորդիներս շահարկութեան համար չենք հրատարակեր մեր ամսաթերթերը եւ սակայն քաջալերուելու եւ սոյն գործը բոլորովին ինքնապահ ընելու պէտքն ունինք:

Հաճեցէ՛ք դրամական առաքումները Մընի Օրտըրով ընել, աշխատէ՛ք դրամատանց ուղղուած չէքերը զեղչով միայն կը գանձուին Գանատայի մէջ:

ՄԵՐ ՀԱՍՏԵՆ:-

“ARARAT MONTHLY”

ARMENIAN BOYS’ FARM HOME,

GEORGETOWN, CANADA.

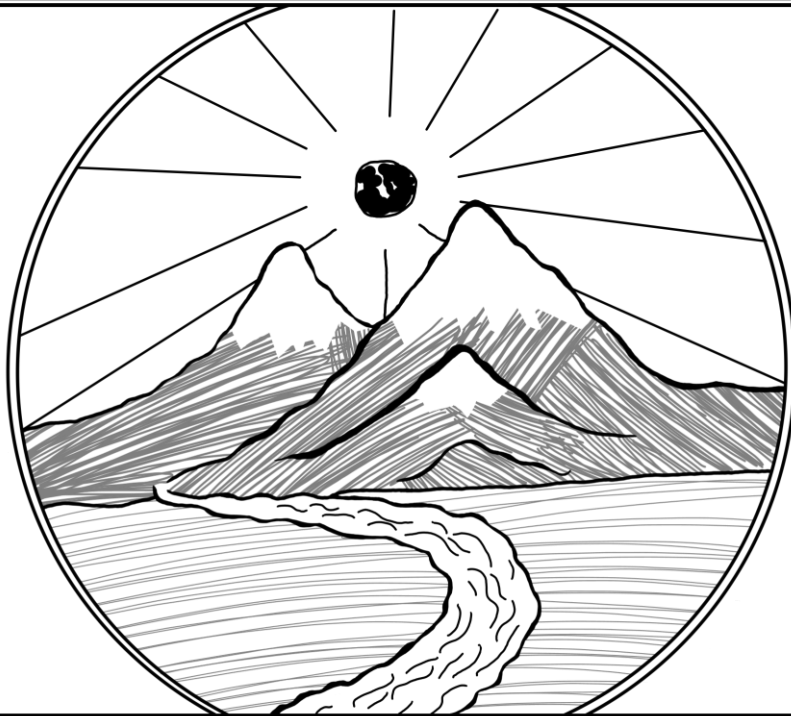
ARARAT

MONTHLY.

EDITED BY THE ARMENIAN BOYS AT GEORGETOWN.

GEORGETOWN, *September* 1926.

No. 4

[Blank]
[Դատարկ]

ARARAT

GEORGETOWN.

SEPTEMBER, 1926.

No. 7.

EDITORIAL PAGE

Back to Our Friends Again

Two months were rather long for our friends to wait for their "Ararat". But we are back to our desks again, and are determined to make our paper better than ever, in spite of the fact that most of the editors of "Ararat" are placed out on Canadian farms. There are many other boys yet, who are able to write. We hope that you will appreciate our efforts during this school year also, and will interest your friends to subscribe for our paper.

Be sure to send us a long list of new subscribers.

"ARARAT" A POPULAR PAPER

Though a school paper, "Ararat" is regarded with favour everywhere. It goes to all the continents of the Globe. The sun never sets on the readers of "Ararat". Our sure hope is that this little magazine will soon extend its dominion to every corner of the earth.

ACTIVITIES ON THE "ARARAT" FIELD

A boy friend of fifteen writes. "You have a good paper. It is one of the best ever published by school boys. I enjoy reading it. You must not think that I am merely self interested. I am very busy trying to get my friends to participate in the joy of reading this splendid magazine. You may count on me to send you a hundred subscriptions during the year."

And mind! he has already sent over forty!

These are the champions of Ararat, who sent most subscriptions during the summer holidays. Mr. A. Nakash of Sherbrook and Mr. A. Yeramian of Worcester, five each. Mrs. Munroe of Niagara Falls, Ont., ten. Mr. B. Tajian of Chicago, eleven. Mr. A. Yarimian of Worcester, thirteen. Mr. A. Haroian of Granite City, fifteen. Mr. H. Kanjian of Philadelphia, thirty. Many others four, three, two and one.

EXTRA CONTRIBUTIONS

"Ararat" thanks the following friends for their extra contributions: Mrs. A. Shahisdanian of Detroit, Mr. & Mrs. Boyajian and Mr. N. Hachigian of Guelph, Mr. A. Nakash and Mr. Kalil Setlakwee of Sherbrook, Mr. Madteosian of Fordson. We also thank Mr. Leon Babayan of Toronto for his generous cheque of \$260.00 to purchase a new Duplicating Machine for Ararat.

A R A R A T M O N T H L Y

FROM SYRIA TO CANADA

We were very happy when we heard that we were soon going to sail for Canada. At the same time dreaming to see Canada's vast fields, beautiful gardens and famous lakes, and also our boy friends at Georgetown. We always were living with that joyful anticipation and our hearts were bouncing within us, though we were disappointed sometimes because of the delaying of the great day.

At last the 2nd of July separated us from our old loving friends and relatives, and put between us and them a seemingly endless Ocean, the size of which, the mind has no power to imagine nor than the sight to watch.

Now, the green hills of Lebanon did not seem so attractive. All its joys and beauties past as a dream, as if they were withered away.

The moon and the stars were lighting the dark night and the shining sun was not failing in its duty. Yes! It was a very calm trip indeed. In those four days, all things were working together into calmness.

The steamer was going always onward, until we arrived at Constantinople, the land of Constantine.

Departing from that city, we were silently going over Aegean and Mediterranean, until we came to the Atlantic Ocean, which also was very calm, excepting a horrible storm just at the middle of it. The waves began to rise

higher, each one like a hill. They were changing alternatively into hills and small valleys, and the huge vessel was moving forward and backward. In that day all things were going opposite; the wind was blowing too hard and the setting sun had turned its face against us. But thanks be to God, that, He is able to command the seas and the winds.

Now all the passengers were happy, on arriving at Providence, R. I.

The green isles and small hills were representing lots of different sights. The voices from the bells of the lighthouses were giving out a rejoicing melody.

Finally we got Canada, but we scarcely saw it before our affectionate new friends were singing with cheerful voices, gathered, where our electric car would have a stop. We could do nothing but look in wonder and astonishment.

They began to talk to us about the greatness loveliness of the farm and its surroundings and the kindness of uncountable Canadian friends, with wonderful Christian spirit and loving hearts.

The most interesting fact, that struck me was a speech given by our new teacher, telling us that it was a great country we were living in now, with full of wonderful opportunities and privileges, that we should prepare ourselves to be good citizens and good patriots of the country of our adoption, that we ought to realize all

ARARAT MONTHLY

the good things around us, that we may be useful at last to everybody, specially to be blessing and praise to our Heavenly Father and Savior.

HAGOP DEMIRJIAN

OUR PICNIC AT HUTTONVILLE

On August 13th, we held our picnic at Huttonville Park. At 8 o'clock in the morning we were all ready. Eight friends from Georgetown, came to our farm with their cars and took us to the park.

Some boys wanted to walk; as they knew that Huttonville was only eight miles away from our place, but they were allowed to walk two miles only, after which our teacher met them and took in his car.

Huttonville is a nice place in a beautiful valley. There is a big field for sports and great water to swim and to row. After we all got there, we started to play our games. At one o'clock we were through with your dinner, when Mr. Alexanian ordered us to have an hour rest and prepare ourselves for the races.

At half past two we were all ready on line. In a hundred yard race for the boys thirteen years of age and over, Hagop Demirjian won the first, Mihran

Jeknavorian second, and Nazareth Terzian third.

In 75 yard running race for the boys of ten to thirteen years of age, Kourken Magarian won the first, Jirair Kalaijian second and Onnig Adourian third.

In fifty yards running race ten years of age and under, Arshag Larian won first, Kourken Gargayan second and Sarkis Tavitian third.

In standing broad jump from the big boys Nazareth Terzian won first, Minas Kouyoumjian second, and Hagop Demirjian third.

Among the middle aged boys Armenag Kouyoumjian first, Hovsep Akelian second and Ghazaros Tashjian third.

Among the smallest boys Vaghenag Bezazian won first, Mampre Akoghlanian second and Armenag Kerbashian third.

In running broad jump Puzant Kelejian won first among the new boys, Krikor Takvorian second and Onnig Varteresian third.

From the middle sized group Haig Demirjian won first, Armenag Kouyoumjian second and Onnig Topalian third.

From the smaller boys Armenag Kerbashian won first in running broad jump, Krikor Aznavorian second and Sarkis Tavitian third.

For three hundred yard swimming Mihran Jeknavorian won first,

ARARAT MONTHLY

Mampre Shirinian second and Nazareth Terzian third.

In two hundred yards swimming race Avedis Asadourian won first, Armenag Kerbashian second and Sarkis Krikorian third.

A watermelon was thrown in the water; after a great battle over it among a big army of boys, Mampre Shirinian and Mihran Jeknavorian got better of it and under a mutual agreement they brought it to the shore.

The boys who won first in swimming were presented a watch each, and all the other boys who won first or second got a J knife or a belt. The boys who came third in all the races ate a pear each.

After the races were over, all the boys went to swim; mind you! The Armenian boys can swim like ducks! We also had about an hour rowing. It was a great sport for us. It was a little before supper when a signal from our teacher brought our boats to the shore. Then we lined up and were ready to our supper. Dr. D. Mihran, an Armenian friend from Ditroit, who was spending his summer holidays at Huttonville Park with his family, ordered ice cream for all the boys.

At height o'clock in the evening our Georgetown friends came back to take us home in their cars.

Our picnic was very pleasant indeed.

HOVSEP KELATZIAN

PICNICS AT OUR FARM

Our farm is a very good place for picnics. We have a very large lawn under the shadow of a great row of giant willow trees; suitable for sports and games.

This summer there were many picnics held by many organizations and I am going to give a short report about them.

The first picnic held at our farm was on 29th of June by west Toronto Kivans Club. There were over a hundred people present. Before their lunch we entertained them with sing songs in English and in Armenian. Some of our boys sold ice cream and lemonade at the booze and made about eight dollars which went to our Sport Fund. The Club arranged games and races both for our boys and for their members. The baseball played by a number of our boys against the team of the boys of our visitors was won by the formers ten points against nine, but you may count it a draw; we hope to play again next year.

They also arranged races among our boys; Markar Shangayan won first in a hundred yards running race and got a wrist watch as prize. It was a very beautiful watch and Markar was very proud of it.

Nazareth Terzian won second and Kourken Magarian third. They both got a knife

ARARAT MONTHLY

as prize. Many other boys got different prizes.

Women's Association of Knox Presbyterian church of Toronto held their annual picnic at our farm on 10th of July. There were about fifty ladies present. The boys sang for them and after were treated with candies and nuts.

Westmoreland United Church - Bible Class - held their picnic on 17th of July. Over a hundred people were present. The boys had sports again and a number of them got prizes.

The Bible class of Knox Presbyterian Church of Toronto had their picnic at our farm on seventh of August. In sports and races the boys won many prizes again.

The Girl's training School of Redeemer's Anglican Church of Toronto, twenty five in number, and The Searchlight Bible Club of Babtist Church of Brampton, about thirty in number held their picnics on August the 7th. The Searchlight Club gave \$4.50 to our Sport Fund.

We are looking forward to see more picnics at our farm. We are beautifying our lawn and picnic grounds to be able to entertain our visitors better. We have made a large swimming pool, so our friends will enjoy swimming also if they bring their bathing suits with them. Different groups of our boys are associated together to make boats; O! There will be lots of fun for our visitors to get in one of them and make a trip round the world, no, I made a

mistake, round the Lake Erevan, that is the name we chose for our swimming pool.

Many of our visitors write letters to different boys and often send stamps, books and other things to them.

KRIKOR JERAHIAN

REPORT
OF OUR JUNIOR RED CROSS CLUB

Our Club was very active during the last eight months of this year. We studied the health rules and also raised some money.

It has been the aim of our Club to raise enough money to keep an Armenian orphan brother in Jerusalem. The boy is seven years of age and taken care of through the Armenian Benevolent General Union in one of the Association's orphanages in the said city.

We always feel happy for living in a beautiful country, where everything is good, but we remember many of our dear brothers and sisters who are in need. But the happiest day for us is the time when we can put some money in our Red Cross Box. When we have money we don't spend it for candies or other things; every one of us is sure to put a good part of it in the box.

Following is the balance sheet of our Red Cross Club during the year up to the 1st of September.

ARARAT MONTHLYIN COMING ACCOUNT

Account in the bank from 1925...	\$19.04
From the Golden Rule Sunday.....	38.60
From the Red Cross Box during	
January.....	3.70
During February.....	1.55
" March.....	4.75
Interest.....	0.14
From the Red Cross Box in April..	4.25
In May.....	4.00
During June.....	5.50
" July.....	4.80
" August.....	<u>1.50</u>
TOTAL.....	87.83

OUT COMING ACCOUNT

On 13th of March a cheque to the	
Armenian Benevolent General	
Union.....	\$50.00
Stamp.....	0.02
Gift to our boy in Jerusalem.....	<u>3.00</u>
Total Outcome.....	\$53.02
Our account in the Bank.....	<u>34.81</u>
TOTAL.....	\$87.83

I am very glad to report that our boys who went out among Canadian farmers, are feeling themselves members of our Club yet, and are sending their contributions; Haroutun Hachadourian sent fifty cents, Jirair Garabedian, twenty five cents, Hovagim Gumushian, twenty five cents, Kevork Kevorkian, ten cents and Nazareth Terzian sent fifty cents.

Our Club hopes to raise our account in the bank to sixty dollars at the end of this year and send it to the Armenian Benevolent General Union. Our cheques are always sent to the same through the Central Office of Junior Red Cross of Canada. Every time our cheque went to the same Union, we received a receipt.

HAIG DEMIRJIAN,
- Treasurer -

ARARAT MONTHLY

I was Poultry Boy for the last six weeks so I am going to write about that department.

I think every boy likes to look after poultry, as I do. It was one of my happiest days six weeks ago, when I was told that I should look after the hens, chicks and ducks.

Last spring we got over a thousand chickens from our incubator, hatched in three times. Except a few Plymouth Rocks, all of the rest are White Leghorns.

We sold all the roosters and kept the pullets, which started to lay eggs. There are over five hundred of this pullets.

I used to get thirty to thirty five eggs a day from our old hens and about that many from this year's pullets. Of course, the last ones will lay more as they grow.

Last spring we had five old ducks; now we have thirty six ducks. Twenty six hatched once in our incubator.

One day I put twelve duck eggs under a hen. Four weeks later I went up to see if they were hatched. I took the mother hen away and looked in the nest; I heard a noise, looked around and saw a duckling fell out the hen's feathers. There were five more ducklings in the nest.

One of our old ducks hatched some young ones; I do not know how, when I saw her next time, she had chicks following her and the young ducklings were running after an old mother hen; I

think they were quite satisfied with the bargain they had made.

It is a very pretty sight to see the flock of our ducks to swim in the creek, which runs through our farm. They are all in snow white. Very often, when they spy that our swimming pool is deserted by the boys, they run to it for a nice deep dive.

O, boy! It is worth while to see their scenic excitement when they notice the boys coming forward to claim the pool.

Our hens, pullets and the ducks are all doing well. We will have many eggs to sell from now on, so you may send your order for a crate any time you like.

AGHAVART AVEDISIAN

WHAT AN ARMENIAN BOY
SHOULD DO IN CANADA

(Following is the extract of a speech made by Onnig Shangayan to the boys of the Home. Onnig is one of our 35 boys placed on Canadian farms. He is home with the other boys to visit the Canadian National Exhibition on 2nd of Sept. Onnig wrote it for the "Ararat.")

My dear brothers, I am very glad to be with you tonight, after being away for a few months. This is one of my happy days. I feel happier still, as I see the

ARARAT MONTHLY

faces of the eight new boys who came from the old country just a few weeks ago. I was talking to them and heard them all say that they are very happy for being in Canada. I told them about the people I am living with and what a nice home they have. I have nothing else but good information about everything; Canada is the best country in the world and we have to be very thankful for it. Armenian boys never will go hungry in Canada. But we must work hard, and do good to earn the bread we eat.

We have many other boys with us who returned from their Canadian homes to go to the Canadian National Exhibition together in a body. They all have nice homes. They are placed on the best selected farms in this province to get their experience with a good start.

Canada has the best farms in the world, but we Armenian boys must grow up doing the good in everything and one day we will have the finest and best farms in great Canada. Our friends, who are so much interested in us will be proud to see us then, and say that they are glad that they helped us when we were boys.

My brothers, we are Armenian boys; our fathers and our mothers had a great many good talents; they had wonderful ideals in life and in faith and for them they were hated and persecuted and put to death. We must follow their example and do good in everything, more than that we must also appropriate all the

good ways of our Canadian friends; remember they are very good to us. If we grow up to be the finest men in this country, no doubt we will be, there will be nobody to hate us and to persecute us because we are prosperous. Only the Turks hate the good things. Canadians are a noble people, and they encourage the good things.

My dear brothers, if there are any boys here, who are building their future life on the sand, I like to tell them that they will have a very easy work, soon they will see that they are the owners of nice life-houses without a great deal of hardship, but the first storm will come to destroy everything; water will come and wash the sand which is the foundation of the house, and it will sink.

The only thing we have to do is to build our house on the rock. The storm and the water will never destroy it. And do you know which is the rock? Jesus himself!

All the good things are stored in a noble Christian life, our fathers died for it, and our mothers were persecuted for their faith. Let us be their followers. Only a Christian boy can make the Christian man and the best Canadians or the best Armenians are those who are Christians.

Thank you my dear brothers.

ONNIG SHANGAYAN

A R A R A T M O N T H L Y

OUR BOYS AT CAMPS

During the summer months, some of our boys went to the Y. M. C. A. boys' camps. It was a good outing for the boys. They learned much about Canadian boys; I think the finest boys in the world.

These are the names of those who went.

Hagop Aprahamian and Levon Krikorian went to the Yoneda Camp with the W. M. C. A. boys of Brantford.

Hagop Hagopian and Sarkis Krikorian went to Fishers' Glen Camp with the boys of Woodstock.

Haig Demirjian and Gulbeng Mujeredian went to Pine Grove Camp with the boys of West Toronto Y. M. C. A.

Krikor Takvorian and Hagop Mahdesian went to Pine Grove Camp with the boys of East Toronto Y. M. C. A.

Antranik Kevorkian and Haroutun Bodourian went to Silver Beach Camp with the boys of Aylmer and London Y. M. C. A.

Armenag Aprahamian and Mampre Shirinian went to Tekahionwake Camp with the boys of Hamilton and Dundas Y. M. C. A.

Ardashes Mazmanian went to Huttonville Park at Dr. D. Mihran's, an Armenian friend from Detroit.

Jirair Garabedian went to Georgian Bay, at Mrs. Cole's.

Most of these boys won many prizes while at the camp joining activities, games and races. They all returned to the Armenian Home very happy.

Only the best boys are chosen for the camps.

MAMPRE SHIRINIAN

A BOY HERO

It was very cold that year in Erzroum.

One morning, a group of boys had gone to the plains of Erzroum to skate on the ice.

Sarkis, a boy of ten, was the leader of the group, because he was the wisest and bravest of all. But he was a boy himself and got busy in games and did not notice that it was growing dark.

The night came; the stars were twinkling in the blue sky but the boys were still skating.

A horrible cry was heard suddenly. "The bear, the bear," they all cried out. The fierce animal was very close; there was no chance to run away.

"Keep still," said Sarkis, looking fiercely into the eyes of the bear, which was only a few steps away from him. "I will save you."

And he drew a big knife from his back. Just then the bear attacked the boys. Sarkis jumped before the beast. And when the fierce animal stood up on his two hind legs to take the little boy in his arms to strangle him, the boy drew his knife in the body of the bear to the last inch. But the bear tightened his arms round the boy. Sarkis left the knife and took hold of the beast's throat and squeezed it with all his power.

They both tumbled in the snow, while the other boys were running to the town crying for help.

When the town people

ARARAT MONTHLY

came to the scene, it was too late; the boy and the bear were dead.

Translated
from Armenian

HOVSEP KELATZIAN

TO THE CANADIAN NATIONAL
EXHIBITION

On 2nd of September, we are going to Toronto to visit the Canadian National Exhibition. A great number of our big boys are placed on farms. They started to return to our Farm Home to go with us. There are over twenty boys from the Canadian farms and we expect all the rest to come yet.

All the boys will take the Radial Line to Toronto. Mr. Sogrades Utujian, an Armenian friend, who lives in Toronto, has already sent our transportation account and we heard from Mr. Alexanian that he is going to entertain the boys and the staff for supper.

When the boys heard that they were going to the Exhibition, they all were exited with joy. The second of September will be one of our happiest days; except the new eight boys, we all been at the Exhibition last year and had the greatest day in our life. It was Mr. L. Babayan, another Armenian friend of Toronto, who entertained us last year.

TAVIT JAMGOTCHIAN

OUR SWIMMING POOL

There is a creek running through our farm. Last year we dug a swimming pool. It was a nice one but not very big; 1500 square feet only. During this summer we set to work again in groups of eight or ten and made the swimming pool bigger; about 6000 square feet.

Last year we made a wooden gate to hold the water in the pool but it was washed by the first stormy rain, but this year we made a cement dam and a gate of strong planks. The money we spent for the cement was withdrawn from our Sport Fund.

The boys have made a row boat; they will gladly invite our visitors and give them a ride in it.

Some of our boys are grouped in clubs and are going to make more row boats for the next year. We will be glad to see you visit our farm and have a ride on our boats.

HAGOP APRAHAMIAN

OUR NEW DUPLICATOR

Mr. Levon Babayan, one of our Armenian friends in Toronto, has sent a cheque for \$260.00 to Mr. Alexanian to buy a better Duplicating Machine, to print the "ARARAT" on. We hope to get the new machine soon and have the next number printed on it. We thank Mr. Babayan for his generous donation.

ARARAT MONTHLY

"THE AMBASSADOR OF ARARAT" carrying our paper to twenty seven countries of the Globe. He says, "Ararat is a good paper and everybody should read it." Picture drawn by Krikor Aznavorian.

OUR NEW BOYS

On October third our eight new brothers arrived from the old country. They came from Miss Frearson's Orphanage at Shimlan, a suburb of Beirut, Syrie. There are over three hundred and thirty boys and girls in that orphanage. They are all orphans.

The new boys are very good, honest and fine boys. When we heard that they were coming we all gathered together and went to the Radial stop to meet them with our drummer and buglers, who played and the rest of our boys sang when the new eight boys came out of the car. We were happy to see them.

KRIKOR AZNAVORIAN

SICKNESS DURING THE MONTH

I am sorry to report that during the last month we had three sick boys; Hagop, Haroutun and Hovanes.

Hagop Hagopian had an abscess on his chest and had to stay in bed for about three weeks. He is better again and soon will take part in all the activities of the farm.

Haroutun Jizmejian had pneumonia, had to stay in bed for over three weeks, but he is better now and started to do his group work.

Hovanes Derderian had to go hospital. He is not well yet.

MAMPRE SHIRINIAN

A R A R A T M O N T H L Y

THE ARMENIAN RELIEF ASSOCIATION OF CANADA.

Rev. Ira W. Pierce, General Secretary.

Chairman;- Mr. John G. Kent,
Managing Director of
the Canadian National
Exhibition.

Vice Chairman;- Harry T. Stark,
John Stark & Co.

Office;- 99 Dundas Street East.

September is here again and with it we face the task that lies ahead of us in the great work that we have undertaken for our boys. From the standpoint of financing our work, the summer has been badly disorganized due to the average conditions of summer life. The Fall and Winter will give us new opportunity to meet new communities and friends of our work. We wish to thank the people of Canada for their splendid assistance of the past and we feel sure that it will not be withheld until our task is done.

This summer we have received a new contingent of boys, big, husky lads with fine christian training. They have been rescued from perilous conditions of life and rejoice in their new home and newly found opportunity. A number of boys have been transferred this summer to farms and are more than making good. This Fall our Association hopes to bring to this country a number more of girls for domestic service.

What a privilege to help these orphan children of betrayed Armenia. Can you do something in your community this year? Without your financial assistance we must fail.

Please get in touch with our office, 99 Dundas St. East, Toronto. Address your correspondence to Rev. Ira W. Pierce, the General Secretary.

[Blank]
[Դատարկ]

ARARAT MONTHLY .

A SCHOOL PAPER EDITED BY THE ARMENIAN
BOYS AT GEORGETOWN FARM HOME.

A. L. ALEXANIAN, Directing Editor.

Hagop Hagopian, Onnig Shangayan, Mampre Shirinian,
Armenag Kouyoumjian, Haig Mesrobian, Editors. Jirair
Garabedian and Krikor Aznavorian, Art Editors.

Subscription 1.00 a Year.

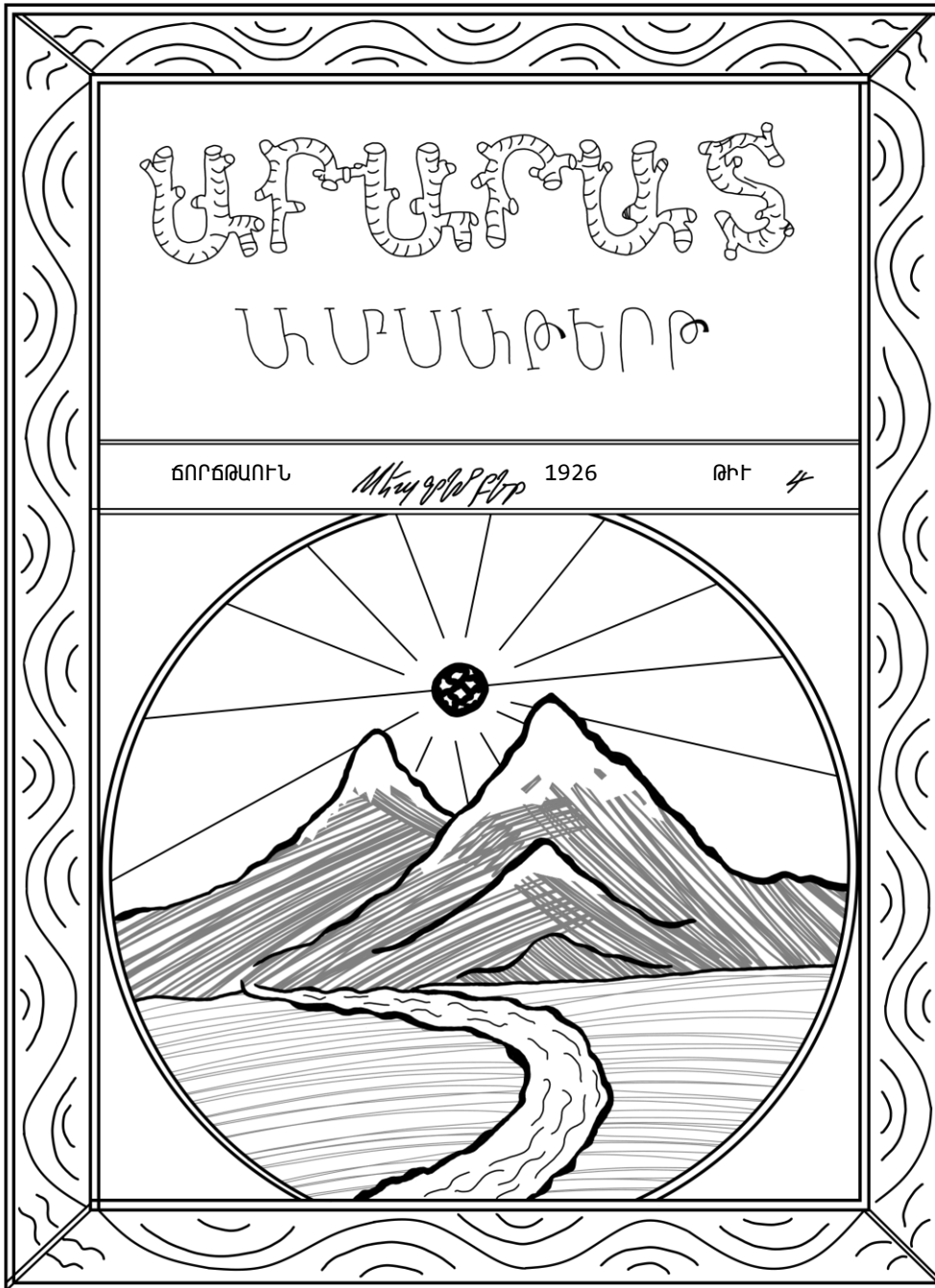
Single copy 10 cents.

We hope you are interested in the success of
“Ararat” and even with all its failures, are going to
make it your own paper. We trust that you will enlist
many new subscribers for us.

ADDRESS:-

“ARARAT MONTHLY”,
ARMENIAN BOYS’ FARM HOME, GEORGETOWN.

CANADA.

[Blank]
[Դատարկ]

ՆՐԱՆՐԱՏ

Ա. ՏԱՐԻ

ՃՈՐՃԹԱՌԻՆ,

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, 1926.

ԹԻՒ 4.

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱԼ

ԳԱՆԱՏԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԵ ՑԱԲԱԼԻ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՍԸ

Բազմաթիւ անհատներ զանազան առիթներով թերթիս տնօրէն խմբագրին դիմած են տեղեկութիւններ ստանալու համար Գանատայի գաղթային օրէնքներու մասին: Այս դիմումները վերջերս շատցած ըլլալով՝ պատշաճ նկատեցինք համառօտ տեսութեամբ մը հարցը պարզել՝ իբրեւ պատասխան բոլոր շահաբոկորներուն:

Գանատան հողային տարածութեամբ աշխարհի երրորդ ընդարձակ երկիրն է: Հիւսիսային մասը ցուրտ եւ գրեթէ անբնակելի ըլլալով մէկտեղ հարաւային Գանատայի անծայրածիր դաշտագետիները մեղմ կլիմայի մը ներքեւ չափազանց բարեբեր են:

Ըստ հեղինակաւոր մասնագետներու՝ այս երկիրը կրնայ 200,000,000 ԲԱՍԿԻԶ կերակրել եւ բաւարարել: Եւ սակայն, երկրին այսօրուան բնակչութիւնը տասը միլիոնի չի հասնիր, ու ասոր ալ մեծագոյն հատուածը ճարտարարուեստական կեդրոններու մէջ խոնուած ըլլալով միլիոնաւոր արտավար տարածութեամբ մշակելի հողեր խոպան մնացած են:

Այս պարապութիւնը լեցնելու համար Գանատական կառավարութիւնը թէ նիւթապէս եւ թէ բարոյապէս կը քաջալերէ դէպի այս երկիր ներգաղթը, պայմանաւ որ նորեկ գաղթականները քաղաքներու մէջ չհաստատուին եւ երկրագործութիւնը միայն իրենց զբաղումն ընեն:

Գանատա եկող գաղթականները երեք դասակարգի կարելի է բաժնել. Բրիտանական, Եւրոպական եւ Ասիական:

Բրիտանական են Անգլիացիներ, Կալլէսցիներ, Սկոտիացիներ, եւ Իրլանտացիներ: Ասոնք ամենէն բաղձալիներն են եւ թէ կառավարութեան եւ թէ զանազան կազմակերպութեանց նիւթական աջակցութիւնը կը վայելեն: Այս կարգի գաղթականները հրապուրելու համար Գանատան ամեն տարի միլիոններ կը ծախսէ՝ անոնց երկրին մէջ իսկ բրոքականտի գրասենեակներ հաստատելով, անուանական ճանապարհածախս մը սահմանելով եւ անտոկոս եւ անժամանակ փոխատուութիւններ ընելով:

Եւրոպական գաղթականները նիւթական օժանդակութիւն չեն վայելեր եւ սակայն ասոնց ալ ներգաղթը քաջալերելու եւ դիւրացնելու համար շատ մը երկիրներու մէջ գաղթային գրասենեակներ հաստատուած են եւ յաջող բրոքականտ մը յառաջ կը տարուի:

Ասիական, կամ ալ աւելի Սերձաւոր Արեւելեան գաղթականներն են Հայերը, Սուրիացիները, Պարսիկները, Թուրքերը եւայլն: Գաղթային օրէնքը ասոնց համար զանազան սեղմումներ ունենալով մէկտեղ ոեւէ տրամադրութիւն զծած չէ զանոնք արգիլելու:

Գանատայի գաղթային օրէնքը կը պահանջէ որ ամէն ոք այս երկիրը

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

գալէ յետոյ հողին փարի եւ ագարակապանութեամբ պարապի եթէ արու է կամ ընտանիքի հայր եւ կամ տնարարական ծառայութիւն ընէ՝ եթէ իգական սեռին կը պատկանի:

Չկայ ազգ մը որուն դէպի Գանատա գաղթը այնքան սեղմումներու ենթարկուած ըլլալ կամ դժուարութեանց բաղխի՝ որքան Յայունը: Օրէկը մասնաւոր տրամադրութիւններ սահմանած չէ Յայերու համար եւ մինչեւ երկու տարի առաջ անոնք կրնային մտնել այս երկիրն այնքան դիւրութեամբ որքան դրացի Յոյնը, Պուլկարը եւ Սուրիացին: Եւ սակայն վերջերս կառավարական բոլոր շրջաններու մէջ Յայերու հանդէպ արհամարհական վերաբերում մը կը տիրէ եւ բառին բովանդակ առումով գրեթէ անկարելի դարձած է ոեւէ Յայու այս երկիրը մտնել օրինաւոր սահմաններու մէջ:

Իշխանութիւնները երբէք հաւատք չունին Յայերու հանդէպ: Յայկական ամէն դիմում անոնց համար սուտերու եւ կեղծիքներու վրայ հիմնուած է: Նոյնիսկ եթէ ոեւէ Գանատական քաղաքացի իր կնոջ, զաւակներուն եւ կամ ծնողաց ներգաղթի մասին դիմում կատարելու ըլլալ՝ կամ այն է թէ ամիսներ եւ տարիներ պիտի անցնին եւ զանազան միջանկեալ անձերու հարիւրաւոր տղարներ վճարելով հազիւ թէ պիտի յաջողի եւ կամ դրամական խոշոր ծախսերէ վերջն իսկ պիտի ձախողի:

Պատճառը պարզ է: Քանի մը անպատասխանատու անձերու ընչաքաղց եւ անուղղամիտ վերաբերումը գաղթային բոլոր գործերու մէջ՝ պատճառ դարձած է Յայերու հանդէպ անպատուաբեր նախապաշարումի մը:

Գանատահայ գաղութը մտաի վրայ կը համրէ անձեր, որոնք տեղական լեզուն գիտեն եւ գործ մը յաջողցնելու կարողութիւն ունին: Ասոնք անցեալէն ի վեր գաղութին առաջնորդներն ըլլալու հաւակնութիւններ ունեցած են, եւ պէտք է գիտնալ թէ իրենց կարողութիւնը արհամարիելի չէ միջավայրին համեմատ եւ օրինուած դեր մը կրնային ցարդ կատարել՝ եթէ ուղղամտութիւնը եւ Յայութեան շահերը իրենց նշանաբանն ունենային: Հակառակը պատահած է: Ազգակիցներու համար իրենց ըրած գործերուն իբրեւ վարձք բաւարար վճարումով մը չեն բաւականացած, իրենց մտաւոր առաւելութիւնները չարաչար գործածած են, միամիտ գաղութի մը աննախանձելի վիճակը շահագործած են, ամէն առեն կառավարութիւնը խաբած են եւ այս ու այն Յայուն անունը շահագործելով գաղթականներ բերած, Ամերիկա անցուցած եւ խոշոր գումարներ գրպանած են: Մինչդեռ անդին, բազմաթիւ Գանատական քաղաքացի Յայեր իրենց շատ մօտիկ ազգականներն այլեւս չեն կրնար այս երկիրը բերել, որովհետեւ գաղութի անկազմակերպ մեծամասնութիւնն ալ իր կարգին անբաւելի սխալներ գործած է՝ վերոյիշեալ իրականութեան վերահասու ըլլալէ յետոյ ինդիրը փոխադարձ հասկացողութեամբ մը փակելու տեղ կառավարութեան դիմելով, որը իր կարգին քննութեանց ձեռնարկած եւ Յայերու գաղթային բոլոր ինդիրները առհասարակ կնճռոտ եւ խեղաթիւրուած գտած է:

Կառավարութիւնը Յայը ճանչցած եւ Յայերու հետ գործ ունեցած է քանի մը անհատներու միջոցաւ, ու ահա այդ միեւնոյն անհատները Յայերու իսկ ցուցմունքով եւ անոնց անհեռատե վկայութեամբ առհասարակ անուղղամիտ գտած է: Ի՞նչ եղած է եզրակացութիւնը: Յայը ճշմարիտ չէ, Յայը կառավարութեան բարեացակամութիւնը կը շահագործէ, զայն կը խաբէ: Ուրեմն Յայը անբաղձալի տարր մըն է: Ահա ինչ որ իշխանութիւնները կը մտածեն մեր մասին:

Աւելին կայ: Կառավարութիւնը, Յայկական աղբիւրներէ դարձեալ, տեղեկացած է որ առնուազն երկու տարի երկրագործութեամբ պարապելու առաջադրութեամբ այս երկիրն եկող երիտասարդ կամ չափահաս Յայերն եւս իրենց խօստումները յարգած չեն եւ խռնուած քաղաքներու ժխորին:

-- Ծարուևակութիւնը տես 11րդ էջին վրայ --

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ՄՈՒՐԻԱՅԵՆ ԴԵՊՒ ԳԱՆՍՍԱ

Դեպի Գանատա պիտի ճամբորդեի՞նք:
Ուրախալի լուրը մեր սրտերուն մեջ հրճուանքի
կայծեր վառած էր: Մեր հոգիները կը
խայտային: Գանատայի պողաւէտ եւ կանանչա-
գեղ դաշտերուն ու պարտեզներուն պատկեր-
ները մեր երեւակայութեան առջեւէն շարան
շարան կը քալէին:

Անհամբեր էինք: Բայց որոշուած օրը
չուշացաւ. Յուլիս 2ին ճամբայ ելանք՝
բաժնուելով մեր սիրելի եւ բախտակից ընկեր-
ներու շարքէ մը եւ մեր արդար երախտագիտ-
ութեան առարկայ հիմաւուրց անուշ յարկէ մը:

Յաջորդ օրը Միջերկրականի վրայ էինք
եւ վաղահաս իրիկամուտէն յետոյ լուսափայլ
գիշերուան մը անդորրութիւնը կը վայելէինք
բախտի անողոք հարուածին տակ որբացած եւ
կեանքի միեւնոյն պայմաններուն տակ
եղբայրացած ութը հայորդիներս:

Գիշերը գեղեցիկ էր: Լուսինն իր արծաթը
մաղած էր Միջերկրականի հանդարտ մակերեսին
վրայ, որ մեղմ գեփիւռի մը փափուկ
գգուանքովը կը սարսռար: Ամենքս ալ
յափշտակուած՝ ծովը կը դիտէինք ակնապիշ՝
խորհրդաւոր լռութեան մը ներքեւ:

Քանի մը օր յետոյ մեր նաւը Էգեական
Ծովէն կ'անցներ: Անհամար կղզիներու կանանչ
բլուրները եւ գեղեցիկ բարձունքները կը
դիտէինք:

Հասանք Պօլիս, անցեալի փառաւոր
պատմութիւններով այն պատմական քաղաքը, որ
սակայն վերջին տարիներու ընթացքին տարբեր
գաղափարներ եւ տխուր յիշատակներ դրոշմած
էր ամենուս մտքին վրայ:

Մեր նաւը Պօլիսէն ալ հեռացաւ եւ շատ
մը Յունական եւ Իտալական նաւահանգիստներ
հանդիպելէ յետոյ հասանք Լիզպոն:

Քանի մը օր վերջ Ազօրեան կղզիներու
մեջէն անցնելու վրայ էինք, որոնց հրապուրիչ
գեղեցկութիւնը կարծես նոր աշխարհ մը կը
պարզէր մեր առջեւ: Գեղատեսիլ ձորերը,

բլուրները ներդաշնակօրէն միահաւասար
լանջքերը եւ ծաղկաւէտ ու կանանչագարդ
պարտեզներու հրապուրիչ տեսարանը աշխարհ-
ներու թագուհին կը պատկերացնէին մեր մահ-
կանացու աչքերուն առջեւ:

Ու ահա տեսարանը անակնկալօրէն
փոխուեցաւ: Ահաւոր փոթորիկ մը ծայր տուաւ:
Ովկիանոսի սպառնալից եւ կատաղի ալիքներն՝
որոտալից ու փրփրաղէզ՝ սկսան վայրենի պար
մը բռնել անհուն տարածութեան վրայ: Մեր
նաւը անհաւասար մարտնչումի մը սկսած՝ երբ
արդէն ովկիանոսի ալիքներն իր աննշան մեծու-
թիւնը կը ծաղրէին:

Արեւը սակայն, իր լուսափայլ ճաճանչ-
ներով եկաւ ամէն ինչ հանդարտեցնել: Ամենքս
ալ ուրախ էինք երկնքի ու երկրի բնականոն
վիճակը դարձեալ վայելելով:

Յաճախ լսած էի մեծերէն, որոնք կըսէին.
«ճամբորդութիւնը փորձառութեան դպրոց մըն
է:» Իրաւունք ունէին: Դպրոցի գրասեղան-
ներուն վրայ մեզի աւանդուած շատ մը
աշխարհագրական եւ բնագիտական դասեր, որոնք
մեզի այնքան անհասկնալի կը թուէին երբեմն,
ճամբորդութեան ընթացքին մեզի համար շատ
պարզ եւ քիչ մըն ալ աւելի յստակօրէն կը
սովորէինք՝ բնութիւնը միայն մեզի ուսուցիչ
ունենալով:

Հագիւ սկսած էինք անվերջ խորհրդածու-
թիւններու մանուածապատ արահետներուն մեջէն
մեր մտքերուն ընթացք տալ՝ երբ յանկարծ
բնութիւնը դարձեալ խռովեցաւ: Ահռելի
փոթորիկն այս անգամ ալ աւելի հզօր թափով
մը սկսաւ ասպատակել ամէն կողմէ: Ովկիանոսը
բորբոքած բարկութեամբ սկսաւ փրփրիլ:
Երկինքը բարկացած կը գոռար վարի մահ-
կանացուներուս: Ահ ու դողով միայն կրնայինք
մեր շուրջը դիտել: Ովկիանոսի հսկայ ալիք-
ները բարձրաբերձ լեռներ եւ գահավեժ
անդունդներ շինած էին մեր շուրջը եւ մեր
նաւը, աննշան խաղալիք մը՝ կը տարուբերուէր
ովկիանոսի քմահաճոյքին անձնատուր:

Դիւրութեամբ կրնաք երեւակայել

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

Թուրքին բարբարոս սուրեն եւ տառապանքի ճիրաններէն ազատած որբերուս սարսափը աւետեաց երկիրը չհասած ովկիանոսի ալիքներուն զոհ ըլլալու մտահոգութենէն:

Բայց, ամէն փոթորիկ իր զոհերը չունենար եղեր. յաջորդ օրը ամէն ինչ իր բնականոն վիճակը գտած էր արդէն:

Վերջապէս հասանք Պանատա: Մեր եղբայրները մեզ դիմաւորել եկած էին եւ անոնցմէ ընդունուեցանք փողերով եւ թմբուկներով:

Առաջնորդուեցանք դպրոցասրահ, ուր մեր ուսուցիչը բարի գալուստ մարտեց նորեկներուս եւ նոր ու հին տղայոց տարբեր տարբեր ուղերձներ եւ հրահանգներ ըրաւ:

Երբ ան կը խօսէր, սրտիս մէջ նոր յոյսերու եւ նոր ուխտերու աղբիւրներ կը բացուէին: Այո, կ'արժէ ապրիլ եւ կեանքի պատեհութիւններէն օգտուիլ շրջահայեաց խոհեմութեամբ մը. կ'արժէ առիթները արթնօրէն գնահատել եւ մանաւանդ կ'արժէ ապրիլ ուրիշներու օգտակար եւ Յայուլթեան արժանաւոր գաւակներ մեծնալու, Աստուած փառաւորելու եւ մարդկութեան արժանիքը բարձրացնելու համար:

Անկէ յետոյ մեր անկողիները գացինք հանգիստ քուն մը քաշելու եւ յաջորդ առտուն, Օգոստոս 6ին, Պանատայի պայծառ եւ նորածագ արեւը ողջունելու համար:

ՅԱԿՈՒ ՏԵՄԻՐՃԵԱՆ
- Այնթապցի -

ԱՂՈՒԷՍԸ ԵՒ ՀԱՒԱՏԱՐԻՄ ԶԻՆ

Ազարակապան մը ձի մը ունէր, որ հաւատարիմ եւ ընտիր ծառայ մը եղած էր ժամանակին: Ու հիմակ որ կենդանին շատ ծերացած էր եւ աշխատելու անկարող, այլեւս չէր ուզեր զայն կերակրել ու ըսաւ.

- Այլեւս քեզի պէտք չունիմ, հեռացիր այս ախոռէն եւ անգամ մըն ալ մի գար մինչեւ

որ առիւծէ մը աւելի զօրաւոր չըլլաս: Յետոյ դուռը բացաւ եւ վռնտեց զայն:

Խեղճ ձիս, չափազանց տրտում, վեր վար թափառեցաւ անտառին մէջ՝ անձրեւէն եւ ցուրտէն ինքզինքը պատսպարելու տեղ մը գտնելու համար: Յանկարծ աղուէս մը դէմս ելաւ.

- Ի՞նչ է պատճառը բարեկամս, ինչո՞ւ աշոյթս գլուխդ կախած ես եւ լքուած ու տխուր կ'երեւաս: Հարցուց անոր աղուէսը:

- Ո՛հ, ըսաւ ձիս, տերս երկար տարիներ է ի վեր իրեն ընծայած բարիքներս մոռցած է, եւ որովհետեւ այլեւս չեմ կրնար աշխատիլ՝ ինձի կ'ըսէ թէ մինչեւ որ առիւծէ մը աւելի զօրաւոր չըլլամ զիս պիտի չընդունի:

Բայց մեր աղուէսը անոր առաջարկեց երբեք չմտահոգուիլ, ու ըսաւ.

- Ես պիտի օգնեմ քեզի. հոս պառկէ եւ ոտքերդ դուրս երկնցնելով ինքզինքդ մեռած ձեւացուր:

Ձին ինչ որ իրեն ըսուած էր ըրաւ, ու մեր աղուէսը ուղղակի մօտակայ առիւծին որջը գնաց ու ըսաւ անոր.

- Քիչ մը անդին մեռած ձի մը կայ, ինձի հետ եկուր որպէսզի փառաւոր ճաշ մը ընես անոր դիակէն:

Առիւծը, չափազանց ուրախացած՝ անմիջապէս ճամբայ ելաւ. ու երբ անոնք ձիուն քով հասան՝ աղուէսը ըսաւ.

- Դուն պիտի չկրնաս ճաշդ հանգիստ կերպով վայելել հոս. եկուր քեզի կերպ մը ըսեմ: Քեզ պիտի կապեմ ձիուն պոչին ու այն ատեն զայն դէպի որջդ կը քաշես եւ ուզածիդ պէս բարբառելով կը ճաշակես:

Այս խորհուրդը առիւծին շատ հաճելի թուեցաւ եւ հանդարտօրէն գետնին վրայ պառկեցաւ՝ որպէսզի աղուէսը շուտով զինքը ձիուն կապէ: Բայց մեր աղուէսը կերպով մը յաջողեցաւ անոր ոտքերն ալ իրար կապել այնքան զօրաւոր կերպով մը որ այլեւս անկարելի էր իր բոլոր ուժովը զայն քակել:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

Աղուէսն երբ իր գործը լմնցուց՝ կամաց մը ձիուն ուսին գարնելով ըսաւ.

- Ցառքէ, Տօպին, ցառքէ:

Այն ատեն ձին անմիջապէս վեր ցառքեց եւ սկսաւ սրկթաց արշաւել՝ առիւծն ալ ետեւէն քաշելով: Գազանն սկսաւ մռնչալ ու պոռալ: Անտառին բոլոր կենդանիներն ու թռչունները սարսափած փախան, բայց ձին իր ճամբան շարունակեց՝ մինչեւ որ իր տերօջը հասաւ:

- Ահաւասիկ, տէր իմ, ըսաւ ձին, առիւծին լաւագոյնը ձեռք ձգած եմ ես:

Ու երբ ագարակապանը իր հին ծառան տեսաւ, սիրտը կակուղնալով ըսաւ.

- Դուն ալլեւս պիտոյի մէջ պիտի կենաս եւ ես քեզ պիտի խնամեմ միշտ:

Թարգմանեց
Անգլիերէնէ՝

ՄԱՄԲՐԵ ՇԻՐԻՆԵԱՆ
- ԿԵՅՎԷԳԻ -

ԱՆՑԵԱԼՆ ՈՒ ՆԵՐԿԱՆ

Իրիկուն Է. աքսորի կարաւանը գիշերած Է ընդարձակ դաշտի մը մէջ, հինաւուրց եփրատի եզերքին: Ամպերու շառագոյն ծուէններ, սակաւօրէն տարտղնուած հոս ու հոն, դանդաղօրէն տեղի կուտան վերահաս խաւարին եւ աստղերը կըսկսին փալփիլլ երկնքի կապոյտ պաստառին վրայ: Մերթ ընդ մերթ կը լսուին լացի հեծկտուքներ ու դարձեալ մեռելային լռութիւնը կուգայ գիրկընդխառնուիլ տիրապետող խաւարին:

Աքսորեալներու կարաւանն ալլեւս թաղուած Է խոր քունի մը մէջ. կէս գիշերին հետ հիւսիսային ցուրտ հով մը սուլլելով կ'անցնի ասղնտելով անպատսպար աքսորականները, որոնք աւելի ու աւելի կը կծկուին

իրարու մօտ՝ քիչ մը աւելի տաքնելու համար իրենց սառած գոյուլթիւնը:

Յանկարծ խղղուկ ճիչ մը կը յաջորդէ հրացանի քանի մը խուլ պայթիւններուն եւ քանի մը վայրկեան վերջ եղերական տեսարան մը կը պարզուի աչքերնուս առջեւ. ամբողջ ընտանիք մը սպանուած Է եւ դեռատի հարս մը առեւանգուած խումբ մը զինուած քիւրտերու եւ թուրքերու կողմէ...:

Սեւ ու խո՛ւր օրե՛ր, դուք որ ամբողջ ազգի մը խաչելութեան, զողոթան եղաք, գացէք, գացէ՛ք, ու ալ մի՛ վերադառնաք:

Անցան այն օրերը, գացին, ու ալ պիտի չվերադառնան անշուշտ:

Այսօր ազատութեան արշալոյսը ծագած Է Արարատեան դաշտերուն վրայ, ուր ատենօք մեր Նախահայրերը, ստեղծագործ ու կենսունակ, կ'ապրէին ու կ'իշխէին: Փոքրիկ հանրապետութիւն մը ծնունդ առած Է, Յայաստան մը ունիկնք, որ այսօր շատ փոքր թէւեւ, եւ սակայն կորիզն Է վաղուան Մեծ Յայաստանին, որ պիտի ըլլայ նուիրական երազը ամեն Յայորդիի, եւ պիտի շահուի ամբողջ Յայ ազգին միացած ջանքերով, անվերապահ զոհաբերութեամբ եւ Յայորդիներու անարատ արիւնով:

Ու դուն, ով տարագիր Յայորդի, յուսա եւ հաւատացիր, պատրաստուէ վաղուան ճշմարիտ Յայ քաղաքացին ըլլալու, երբ պիտի տեսնես թէ Ցեղիդ միութիւնը, Աստուած եւ բազուկդ հուժկու՝ նուիրական դաշնակցութիւնը պիտի կազմեն մեր Նախնիքներուն փառապանծ Յայաստանը վերստեղծելու:

ՉԱՐԵՅ ԳՏՈՒԿԵԱՆ
- ՍԵՔԱՍՏԱԳԻ -

Ա Ր Ա Ր Ա ՏՄԵՐ ԱԳՐԱԿԱՏԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ
ԴԱՇՏԱՅԱՆԴԵՍԸ ԵՒ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԸ

Ագարակատան տարեկան դաշտահանդեսը եւ մրցումները տեղի ունեցան Օգոստոս 13ին՝ Յըթընվիլ Փարբին մէջ:

Առաւօտեան ժամը ուրթին, Պր.

Ալիքսանեանի Նախապէս կարգադրութեամբ, ուրթ ճորճթառուցի բարեկամներ իրենց ինքնաշարժներով Ագարակատուն ժամանեցին տղաքը փոխադրելու համար հանդիսավայրը, որ ուրթ մղոն հեռու է:

Տղայոց ուրախութիւնը եւ խանդավառ տրամադրութիւնները չափ չունէին:

Քանի մը խոշոր տղաք թեւ փափաքեցան քալելով երթալ՝ եւ սակայն երկու մղոն միայն թոյլատրուեցաւ, որմէ յետոյ իրենք եւս ինքնաշարժով փոխադրուեցան:

Յըթընվիլ Փարբը գեղեցիկ զբօսատեղի մընէ, ընդարձակ դաշտով մը եւ տարածուն լոգարանով մը՝ արուեստականօրէն շինուած բնական գեղեցկութիւններով օժտուած ձորի մը մէջ:

Հոն հասնելէ անմիջապէս վերջ, ամենքս ալ սկսանք զանազան խաղերով զբաղուիլ: Ժամը մէկին ճաշերնիս վերջացուցինք եւ բաւական մը հանգիստ առնելէ վերջ երկուքուկէսին բոլորս ալ կազմ ու պատրաստ էինք մրցումներուն, որոնք սկսան:

Տասներեք տարեկան եւ տարեց տղայոց հարիւր եարտ վազքին մէջ առաջին հանդիսացաւ Յակոբ Տէմիրճեան, երկրորդ՝ Միհրան ճգնաւորեան, երրորդ՝ Նազարէթ Թերզեան:

Տասնէն տասներկու տարեկաններու 75 եարտ վազքին մէջ առաջին ելաւ Գուրգէն Մակարեան, երկրորդ՝ Ժիրայր Գալաշճեան եւ երրորդ՝ Օննիկ Ատուրեան:

Տասը տարեկան եւ փոքր տղայոց յիսուն եարտ վազքին մէջ Արշակ Լարեան շահեցաւ առաջին, Գուրգէն Կարկաեան՝ երկրորդ եւ Սարգիս Դաւիթեան երրորդ:

Կեցած ցառքելու մէջ մեծերէն Նազարէթ Թերզեան առաջին ելաւ, Միհաս Գոյումճեան երկրորդ եւ Յակոբ Տէմիրճեան երրորդ:

Տասնէն տասներկու տարեկաններու մէջ կեցած ցառքելու մէջ առաջին՝ Արմենակ Գոյումճեան, երկրորդ՝ Յովսէփ Ազլեան, երրորդ՝ Դազարոս Թաշճեան:

Փոքրիկներու մէջ առաջին՝ Վաղենակ Պեզազեան, երկրորդ՝ Մամբրէ Ազողլանեան, երրորդ՝ Արմենակ Գըրպաշեան:

Վազելով ցառքելու մէջ մեծ տղայոց մէջ առաջին՝ Բիւզանդ Գըլըճեան, երկրորդ՝ Գրիգոր Թագաւորեան, երրորդ՝ Օննիկ Վարդերեսեան:

Միջին տարիք ունեցողներէն վազելով ցառքելու մէջ առաջին՝ Հայկ Տէմիրճեան, երկրորդ՝ Արմենակ Գոյումճեան, երրորդ՝ Օննիկ Թոփալեան:

Փոքրիկներէն վազելով ցառքելու մէջ առաջին՝ Արմենակ Գըրպաշեան, երկրորդ՝ Գրիգոր Ազնաւորեան, երրորդ՝ Սարգիս Դաւիթեան:

Երեք հարիւր եարտ լողալու մէջ առաջին՝ Միհրան ճգնաւորեան, երկրորդ՝ Մամբրէ Շիրինեան եւ երրորդ՝ Նազարէթ Թերզեան:

Երկու հարիւր եարտ լողալու մէջ առաջին՝ Աւետիս Ասատուրեան, երկրորդ՝ Արմենակ Գըրպաշեան եւ երրորդ՝ Սարգիս Գրիգորեան:

Լողալու մէջ առաջին հանդիսացողները իբր մրցանակ մէկ մէկ ոսկեգօծ ժամացոյց ստացան:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

Իսկ երկրորդ ելլողները եւ միւս մրցումներուն մէջ առաջին եւ երկրորդ շահողները գօտի մը կամ զմեկի մը ստացան եւ բոլոր մրցումներուն մէջ երրորդ եկողները մէկ մէկ տանձ լափեցին:

Մրցումներէն յետոյ ամենքս ալ լողալ սկսանք. պէտք է գիտնալ որ մենք Յայ տղաքս բաղերու պէս կրնանք լողալ:

Իրիկուան կողմ մէկ ժամի չափ ալ նաւակները նստելով թիպարեցինք որմէ յետոյ մեր ուսուցչին սուլիչը ճաշի հրաւերը մեզի բերաւ:

Տիթորոյ Յայերէն Տք. Միհրան, որ իր ընտանիքով ժամանակէ մը ի վեր օդափոխութիւն կըներ Յըթընվիլ Փարքը, ամէնուս ալ պաղպաղակներ ապսպրեց:

Ժամը ուրիշն դարձեալ միեւնոյն ճորճառուցի բարեկամները, այս անգամ Տք. Միհրան ալ միասին, իրենց ինքնաշարժներով մեզ փոխարեցին մեր ագարակատունը՝ հաճոյալի օրուան մը կազդուրիչ եռուզեռէն յետոյ:

ԳՐԻԳՈՐ ԱՆՆԱԻՈՐԵԱՆ
- ՉԷՆԿԻԼԵՐԻԿԻ -

ԱՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Թրոյէն Տէր Գաբրիէլ Քի. Խաչատուրեան Տէր եւ Տիկին Պապաններու ընկերակցութեամբ Ագարակատուն այցելեցին: Տէր Յայրը կարճ խրատական մը խօսելէ յետոյ պահպանիչ մը ըսաւ եւ մենք ալ իրեն ի պատիւ երգեցինք:

Յուլիս երեքին Տք. եւ Տիկին Տէյիրմէնճեան, Տիթորոյ Տէր, եւ Օր. Փաշաեան, Նիւ եորթէն, մեզի այցելեցին: Տոթթորը եւ Օրիորդը տղայոց խօսեցան: Տիկին Տէյիրմէնճեան եւ իր պարագաները

Յուլիսի եւ Օգոստոսի առաջին երկու շաբաթները ամառուան օդափոխութեան համար Յըթընվիլ Փարքը մնացին:

Տիկին Շահիստանեան եւ Պր. Յ. Մատթէոսեան, Տիթորոյ Տէր, եւ Տէր եւ Տիկին Ծատուրեան, Կուէլֆէն, Յուլիս 18 ին Ագարակատուն այցելեցին: Տիկին Շահիստանեան եւ Պր. Մատթէոսեան Արարատի Գրասենեակը այցելեցին եւ տղայոց ձեռնարկէն գոհ մնալով՝ հինգական տուար նուիրեցին՝ Արարատի ալ ակտի բարեկաման գործածելու համար: Անոնք մէկ մէկ տուար ալ տուին տղայոց համար, ինչ որ այս վերջիններու վափաթով մեր Սիօրթ ֆընտին յատկացուեցաւ:

Օգոստոս 13ին Պր. Ս. Ալիքսանեան, Յէմիլթընէն, հոս եկաւ քանի մը օր իր եղբորը հետ մնալու համար:

Օգոստոս 15ին Տէր եւ Տիկին Պոյաճեան, Կուէլֆէն, Տիկին Շահիստանեան, Տիթորոյ Տէր, իր երկու աղջիկներով, եւ Պր. Նշան Խաչիկեան, Կուէլֆէն, հոս եկան եւ քանի մը ժամ մեզի հետ անցուցին: Մեր երեք այցելուները հինգական տուար նուիրեցին Արարատին:

Օգոստոս 15ին, Տք. Տէյիրմէնճեան, ընկերակցութեամբ Տիկին Պոուկեանի, մեր Ագարակատունն եկաւ: Տիկին Պոուկեան, Սեբաստացի, մեզի հետ կը մնայ իբրեւ մայրիկ մը, եւ մենք ամենքս ալ ուրախ ենք՝ որովհետեւ ան Յայ մայրիկ մըն է եւ մեզ կը սիրէ ու մեզի հետ շատ քաղցրութեամբ կը վարուի:

Գանատացի այցելուներու թիւը շատ ըլլալով զանց կընեն տեղեկագրել Արարատին մէջ:

ՍԱՄԲԻԵ ՇԻՐԻՆԵԱՆ

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ՄԵՐ ԼՈՂԱՐԱՆԸ

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Մեր ազարակին մեջէն գետակ մը կ'անցնի: Անցեալ տարի ամբողջ չորս շաբաթ խուճերով աշխատեցանք խոշոր ակազան մը շինելու համար եւ ունեցանք 1500 քառակուսի ոտք տարածութեամբ ակազան մը: Ամէնքս ալ լողացինք մէջը. քանի մը հատ նաւակներ ալ շինեցինք, որոնք չորս հինգ տղաք կը վերցնէին: Այդ նաւակներէն մէկուն անունը եմբրէս ավ Արմենիա դրած էինք:

Այս տարի ակազանը ալ ակելի ընդարձակել ուզելով վեց շաբաթ շարունակ փորեցինք եւ այսօր 6000 քառակուսի ոտք տարածութեամբ ակազան մը ունինք՝ որուն ամէնէն խորունկ տեղը վեց ոտք եւ ամէնէն քիչ խորունկ տեղը չորս ոտք է:

Տղայոց Սքորթ Ֆընտէն քառասուն տուարի մօտ ալ դրամ ծախուեցաւ թծաշաղախ թուճի մը կանգնելու համար: Թումբը վեց ոտք լայնութեամբ դուռ մըն ալ ունի, զոր ուզած ատեննիս կրնանք գոցել ակազանը լեցնելու համար եւ նոյնպէս բանալ՝ պարպելու համար:

Վերջին փոթորիկը բաւական վնասեց մեր ակազանին եւ սակայն շատ դիւրութեամբ պիտի կրնանք վերաշինել:

Տք. Տեմիրճեան, Տիթրոյիթէն, երբ ակազանը փորելու մեր աշխատանքը տեսաւ, խոստացաւ մեզի նաւակ մը գնելու համար բաւարար գումար մը դրկել: Երբ նաւակը ստանանք՝ անունը Տիթրոյիթ պիտի դնենք:

ԴԱԻԹ ԺԱՄԿՈՉԵԱՆ
- Սուրառչացի -

Ծան. Խմբ. Վերի յօդուածը խմբագրութեան կողմէ որոշ փոփոխութիւններու ենթարկուելով բնագրէն քիչ մը տարբեր կերպով հրատարակուեցաւ:

Շիբակոյցի ծանօթ ազգայիններէն Պր. Ե. Տիկին Նահիկեան իրենց երիտասարդ գաւկին հետ՝ Պր. Պապեանի ընկերակցութեամբ Յուլիս 17ին մեզի այցելեցին. Պր. Նահիկեան տղայոց խօսելով թելադրեց լաւ եւ հաւատարիմ Գանատացիներ եւ լաւագոյն Յայեր ապրիլ:

ԱՐԱՐԱՏԻ ՄԵԿԵՆԱՍԵՐ

Վերջին շաբաթներու ընթացքին Արարատի դրամական նուէրներ ըրած են՝ Պր. Ա. Նաբաշ, Շերպուրէն՝ հինգ տուար: Պր. Քալիլ Սեթլաքվի, Սուրիացի մը, Շերպուրէն, հինգ տուար: Տիկին Ա. Շահիստանեան, Տիթրոյիթէն, տասը տուար: Պր. Գ. Մաթթեոսեան, Ֆորտսընէն, հինգ տուար: Տեր եւ Տիկին Պոյաճեան, Կուէլֆէն, հինգ տուար: Պր. Նշան Խաչիկեան, Կուէլֆէն, հինգ տուար:

ՀՐԱԺԱՐՈՒՄՆԵՐ

Միս Սըլըր, մեր Ազարակատան Մէյթըրընը, առողջական պատճառով հրաժարեցաւ: Միս Ֆարմըր, մեր հիւանդապահուհին, առժամանակեայ կերպով գործերը պիտի վարէ:

Մր. Լէյն, Ազարակատան տնօրէնը, հրաժարեցաւ: Պր. Ալիքսանեան պիտի վարէ գործերը, մինչեւ նորի մը ընտրուիլը:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ

ԴԵՊՒ ՑՈՒՑԱՅԱՆԴԵՍ

Մեր ընկերներեն Յարութիւն ճիգմեճեան կողացաւի հիւանդութեամբ քանի մը շաբաթ ի վեր տառապելէ յետոյ այժմ բոլորովին ապաքինած է:

Թերթիս աշխատակիցներեն Յակոբ Յակոբեան երեք շաբաթ առաջ իր աջ ուսին վրայ խոշոր պալար մը հանած ըլլալով՝ ստիպուեցաւ անկողին պառկիլ: Ուրախ ենք տեղեկագրելու թէ յիշեալն եւս առողջացած է եւ շուտով իր առօրեայ գործերուն պիտի սկսի:

ՏՊԱԳՐԻՉ ՄԵՔԵՆԱՆ

Թորոթոյի ծանօթ առեւտրական Պր. Լեւոն Պապեան թերթիս տնօրէն խմբագրին յանձնած է 260 տոլարի չէք մը Արարատի համար Նոր տպագրիչ մեքենայ մը գնելու համար:

Գնուելիք մեքենան Արարատ Ամսաթերթին Յայերեն հրատարակութեան սեփականութիւնը պիտի ըլլայ որքան ատեն որ հրատարակուի. իսկ այն պարագային որ թերթը դադրի գոյութիւն ունենալէ՝ մեքենան պիտի պատկանի Գանատահայ Միութեան:

Արարատի այս թուոյն երկրորդ էջը տպագրուած է Նոր գնուելիք մեքենայով:

Պր. Պապեան Արարատին Յայերեն գրամեքենայ մըն ալ նուիրած է ժամանակին: Մեր խորհին շնորհակալութիւնը կը յայտնենք յարգելի նուիրատուին:

Սեպտեմբերի առաջին երեք օրերը շատ նշանակալից պիտի ըլլան Ագարակատան Հայորդիներուն համար:

Յիշեալ ամսոյն մեկին՝ մեր այն բոլոր ընկերները, որոնք ցրուած են տեղական ագարակներու մէջ՝ պիտի վերադառնան մեզի՝ յաջորդ օրը ամենքս միասին Թորոթո մեկնելու եւ Գանատայի Ազգային Ցուցահանդէսին այցելելու համար:

Այդ օրը բոլոր տղաքը եւ պաշտօնեւթիւնը հիւրը պիտի ըլլան Պր. Սոկրատ Իւթիւճեանի, Թորոթոյաբնակ Հայ առեւտրական մը եւ մեկը մեր Հայ բարեկամներեն:

Գանատայի Ազգային Ցուցահանդէսը մեկն է աշխարհի ամենամեծ ցոյցերէն, եւ պիտի տեսէ Օգոստոս 26էն մինչեւ Սեպտեմբեր 12:

ՄԵԿՆՈՂՆԵՐ

Յուլիս եւ Օգոստոս ամիսներու ընթացքին մեր Հայորդիներեն հետեւեալները մեկնեցան տեղական ագարակներ, ուր անոնք առօրեայ զանազան գործեր պիտի ընեն եւ տեղական դպրոց ալ պիտի յաճախեն:

Հայկազ Մեսրոպեան, Էրզրումցի, Կիւլպէնկ Միւճերեւեան, Րուժտիկինցի, Սարգիս Գափանճեան, Էսկիշեհերցի, Արտաշէս Մազմանեան, Բերեցի, Յակոբ Մահտեսեան, Էկպէզցի, Մինաս Գոյումճեան, Պզտիկ Նոր Գիւղցի, Հայկ Մանուկեան, չի գիտեր, Նազարէթ Թերզեան, Էրզրումցի, Արմենակ Գոյումճեան, Էնզարեցի, Ներսէս Մանուկեան եւ Ալպէռ Փափազեան, Այնթապցի:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ՃՇՂՈՒՄ ՍԸ

Արարատ, ըլլալով դպրոցական ամսաթերթ մը, Օգոստոս ամսուան մէջ չհրատարակուեցաւ: Շատ մը բաժանորդներ թիւրիմացութեան ենթարկուած են: Արդէն մեր առաջին թուի խմբագրականով ըսած էինք թէ Արարատ տարեկան տասը թիւ պիտի ունենայ:

Յաջորդ Փետրուարին եւս սոյն թերթը պիտի չհրատարակուի:

ՈՒՐ ՈՐ ԱՆԿ Է

Ամերիկահայ շատ մը ազգակիցներու մեր թերթին առաջին երեք թիւերը դրկած ենք. անոնցմէ շատեր բաժանորդագրուեցան եւ ոմանք ալ ոչ թերթերը ետ դրկած են եւ ոչ ալ բաժնեգինը. այս վերջիններէն պիտի խնդրէինք Արարատի դրկուած թիւերը վերադարձնել՝ եթէ չեն փափաքիր բաժանորդագրուիլ:

Թերթիս առաջին երեք թիւերը սպառած ըլլալով, պիտի խնդրէինք մեր այն բաժանորդներէն, որոնք հաւաքածոյ չեն պահեր, այդ թիւերէն մեզի դրկել՝ ինչ որ շնորհակալ պիտի թողու մեզ:

ՔԵՄԲ ԳԱՅՈՂՆԵՐ

Ինչպէս անցեալ տարի, նոյնպէս ալ այս տարի ամառ Ագարակատան Յայրորդիներէն ոմանք երիտասարդ քրիստոնէական Միութեան տղայոց համար կազմակերպած քէմբերը գացին: Այս տղաքը զատուեցան անոնցմէ, որոնք ամբողջ տարուան ընթացքին կարգապահ եւ անձնուէր եղան: Այս տարուան գացողները հետեւեալներն են:

Մամբրէ Շիրինեան եւ Արմենակ Աբրահամեան, որոնք Տնտեսի մօտ եղած քէմբ մը գացին: Լողալու մրցման մէջ քէմբին առաջինն ելաւ Մամբրէն եւ երկրորդ՝ Արմենակ,

ասով կրնաք պարզօրէն հասկնալ թէ մեր տղաքը լաւ լուղորդներ են:

Կիւլպէնկ Միւճերեւտեան եւ Յայկ Տէմիրճեան՝ Բայն Կրով Քէմբ, ուր առաջինը երկրորդ եւ վերջինն ալ երրորդ եղան դարձեալ լողալու մէջ:

Յակոբ Յակոբեան եւ Սարգիս Գրիգորեան՝ Կուլտսթաք Քէմբ:

Անդրանիկ Գեորգեան եւ Յարութիւն Պոտուրեան՝ Սիլվըր Պիչ Քէմբ:

Յակոբ Մահտեսեան եւ Գրիգոր Թազուրեան՝ Բայն Կրով Քէմբ:

Լեւոն Գրիգորեան եւ Յակոբ Աբրահամեան՝ Պրէնթֆորտ Քէմբ:

Բոլոր զոյգերը Գանատացի տարեկից տղոց հետ երկ երկու շաբաթուան հաճելի ժամանց մը ունենալէ վերջ վերադարձան Ագարակատուն:

ՀԱՅԿ ՏԵՄԻՐՃԵԱՆ
- Մեծ Նոր Գիւղցի -

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

1925 - 26 դպրոցական տարեշրջանի Յայերէն դասերու մէջ պատիւներ առին հետեւեալները.

Հինգերորդ դասարանէն Յակոբ Յակոբեան, առաջին, Մամբրէ Շիրինեան, երկրորդ, Աղավարդ Ասատուրեան, երրորդ: Զախողեցան՝ Յակոբ Աբրահամեան, Գրիգոր Ազնաւորեան, Արտաշէս Մազմանեան եւ Վաղենակ Պէզազեան:

Չորրորդ դասարանէն առաջին՝ Երուանդ Մաքիմիստեան, երկրորդ՝ Սիարոն Չերչեան եւ երրորդ՝ Անդրանիկ Գեորգեան: Սկրտիչ Կետելեան պատիւ շահեցաւ:

Երրորդ դասարանէն առաջին՝ Յարութիւն ճիզմէճեան: Պատիւ առնող չկայ: Զախողեցան՝ Սարգիս Գրիգորեան, Սարգիս Դաւիթեան, Սկրտիչ Ադամեան, Դուկաս Սկրեան, Պողոս Նորիկեան, Խաչիկ Պագրճեան եւ Ժիրայր Գալայճեան:

- Շարունակութիւնը յաջորդով -

Ա Ր Ա Ր Ա ՏՑԱԲԱԼԻ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՍԸ
- Շարունակութիւն երկրորդ էջէն -

Իշխանութեանց եւ Հայութեան միջեւ խորունկ անդունդ մը բացուած է այլեւս. գայն անհետացնելու, Հայութեան աստղը այս երկրին մէջ բարձրացնելու, Հայուն իրաւունքները պաշտպանելու եւ զանոնք արժեցնելու համար ուրիշ բան չմնար ընելիք՝ բայց միայն հաւաքականօրէն կազմակերպուիլ, աշխատանք, ջանք եւ նիւթական զոհողութիւններ ընել:

Ուրախալի է տեսնել վերագարթնումի մը սկիզբը Գանատահայ գաղութին մէջ, որը ընթացիկ կերպով յառաջ կը տարուի Գանատահայ Միութեան ռահվիրաներու անխոնջ ջանքերով: Համագաղութային կազմակերպութիւնն սկսած է յանձին այս միութեան եւ մասնաճիւղերը կազմուած են գրեթէ բոլոր Հայաշատ կեդրոններու մէջ: Պետք է համախմբուիլ սակայն, քաջալերել թափուած աշխատանքը, մեծ մղումով մը թափ տալ գործին:

Եթէ կայ ուժ մը, որ պիտի կրնայ անցեալի սխալները դարմանել եւ ամէն ինչ իր նորմը վիճակին բերել՝ միմիայն Գանատահայ Միութիւնն է, որ ժամանակի ընթացքին ի հարկէ պիտի ունենայ տեղական բոլոր օրէնքներուն տեղեակ, կարող ներկայացուցիչ մը, որուն միջոցաւ եւ միութեան խողովակով միայն, յառաջ պիտի տարուին կառավարութեան հետ կատարուելիք ամէն գործ՝ ուղղամիտ հողի մը վրայ եւ պատասխանատուութեան բոլոր սահմաններուն մէջ:

Մեր գաղութին մէջ այդ անձն ալ չպակսիր: Ուրեմն պետք է ուժ տալ Գանատահայ Միութեան՝ առանց բացառութեան անդամագրուելով անոր եւ դառնցնելով գայն կառավարութեան կողմէ ճանչցուած եւ ամէն Հայէ յարգուած միակ հեղինակաւոր կազմակերպութիւնը:

ՄԵՐ ՆՈՐԵԿ ՅԱՅՈՐԴԻՆԵՐԸ

Օգոստոս 3ին Ագարակատունս ժամանեցին ութը նորեկ Հայորդիներ, որոնք բերուած են Պէյրութի աւաններէն Շիմլանի մէջ հաստատուած Միս Ֆոնտընի Որբանոցէն, ուր կը խնամուին երեք հարիւրի չափ աղջիկներ եւ յիսուսի մօտ տղաք, բոլորն ալ որբեր:

Նորեկներն առհասարակ քաղաքավար, ազնուահոգի եւ բարեհամբոյր են եւ իրապէս պատիւ կը բերեն այն հաստատութեան, ուր նախապէս պատսպարուած եւ դաստիարակուած են: Անոնցմէ հինգը տարեց ըլլալով միւսներէն՝ յաջորդաբար պիտի տեղաւորուին տեղական ագարակներու մէջ:

Օտարական մը առանց դժուարութեան կրնայ անմիջապէս զատել մեր նորեկ Հայորդիները, որովհետեւ անոնք ընկճուած կ'երեւին եւ իրենց մատաղ դէմքերուն վրայ տառապանքի ուրուականը դեռ կը նշմարուի:

ՄԵԿՆՈՂ ՅԱՅՈՐԴԻՆԵՐԸ

Գանատայի Հայանպաստ Ընկերութեան երեք անգամով այս երկիրը բերած որբերուն թիւը այժմ 98ի կը հասնի: Աոնք նախապէս հաւաքուած էին Յունաստանի եւ Սուրիոյ որբանոցներէն:

Քսանըվեց տարեց Հայորդիներ Ընկերութեան կողմէ տեղաւորուած են ընտրուած ագարակներու մէջ, ուր արդիական ուղղութեամբ գործնական երկրագործութեան կը վարժուին, կանոնաւորապէս տեղական դպրոցներ կը յաճախեն, եւ Գանատայի Հայանպաստ Ընկերութեան հովանաւորութիւնը կը

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

վայելեն: Պաշտօնեաներեն ոմանք որոշ ատեններ կ'այցելեն այս տղայոց, եւ եթէ հաստատուի թէ ոեւէ մէկը իր գտնուած շրջանակին մէջ երջանիկ չէ, պատճառները ուսումնասիրութեան առարկայ դարձնելէ յետոյ, կը տեղափոխուի աւելի նպաստաւոր պայմաններու ներքեւ:

Մեկնող պատանիները դուրսի Յայաշխարհին եւ Ագարակատանս հետ կապող ազգակներէն մէկն է մեր Արարատ թերթիկը, որ Գանատայի Յայնապատ Ընկերութեան հովանաւորութեան ներքեւ գտնուող ամբողջ Յայորդիներու սեփականութիւնն է: Մեկնողները, ինչպէս նաեւ անոնց ազգականները ամէն ամիս կանոնաւորապէս Արարատը կըստանան: Շատեր յօգուածներ ալ կը գրեն թերթին համար:

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ

Արարատի Անգլիերէն ամսաթերթին առաջին երկու Գանատահայ բաժանորդներն եղած են Պր. ԼԵՆՈՆ ՊԱՊԱԵԱՆ եւ Պր. ՊՈՂՈՍ ԳՈՒՐԵԱՆ, երկուքն ալ Թօրօկոյէն:

Գանատացի առաջին երկու բաժանորդներն եղած են Սր. Բիրս, Թօրօկոյէն եւ Միս Ֆարմըր ճորճառուներն:

Ամերիկայէն Անգլիերէն Արարատի առաջին բաժանորդներն եղած են Տիկին ՆՈՒԱՐՈՂ ՉԱՅԻՄԵԱՆ ՊՐՈԼՔՅԱՅՐԵՆ եւ Պր. ԳՐԻԳՈՐ ԵՓՐԵՄԵԱՆ ՍՔԵՆԷՔՅԵՄԻԵՆ:

Հայերէն Արարատին Գանատայի առաջին բաժանորդները` Տիկին ԼՈՒՍԻԱ ՊՈՅԱԾԵԱՆ, ԿՈՒԷԼՖԷՆ եւ Պր. ՍՈՒՐԵՆ ՍԱՐԳՍԵԱՆ, ԿՈՒԼՔԷՆ:

Ամերիկայէն` Պր. ԱԼԷՔՍԱՆՍՐ ՍՈՂԻԿԵԱՆ, ԼՕՐԵՆՍ, եւ Պր. Վ. ՍԱՆՏՐԱԿՈՅԵԱՆ, ԳԱՆԳՐՈՒ:

ՄԵԿ ՏԱՐՈՒԱՆ ԱՐԱՐԱՏ ԿԸ ՆՈՒՐԵՆ

Աղէքսանդր Սողիկեան, Լօրէնսէն, Հայ Պատանի Երիտասարդաց Ակումբին, Ուստըր:
Պր. Յարութիւն Քիւրքեան, Տիթրոյիթէն, Տիկին Եթեր Մակարեանի, Սիթիա, Կրեաէ:

Պր. ԼԵՆՈՆ ՊԱՊԱԵԱՆ, Թօրօկոյէն,
1.- Զ. Բ. Ը. Միութեան, Բարիզ:
2.- Վսեմ. Աղաթօն Պէյի, Բարիզ:
3.- Տէր Գաբրիէլ Քհ. Խաչատուրեանի, Թրոյ:
Պր. Երուանդ Փաստրմաճեան, Թօրօկոյէն, Գանատահայ Միութեան Ակումբին, Թօրօկօ:
Պր. Ս. Պէրպէրեան, Ուստըր, Հայ Ժողովրդական Գրադարանին, Ուստըր:
Պր. Ա. Շիրազեան, Նիւ Եորքէն,
1.- Երուսաղէմի Արարատեան Որբանոցին:
2.- Շիմլանի Միս Ֆոնոսընի Որբանոցին, Սուրիա:

ԱՐԱՐԱՏԻ ԱՌՈՅՄԱՆՆԵՐԸ

Անցեալ ամսու ընթացքին Արարատի առաւելագոյն թիւով բաժանորդներ արձանագրող պիտոյեաններն եղած են.

Պր. Յարութիւն Գանճեան, Ֆիլատելֆիայէն, 30, գումար մինչեւ Օգոստոս` 60:
Պր. Արսէն Հարօեան, Կրեւիթ Սիթիէն` 15:
Պր. Ա. Երամեան, Ուստըրէն` 13:
Պր. Պ. Թաշճեան, Շիքակոյէն` 11:
Պր. Ա. Նաթաշեան, Շէրպրուքէն եւ Պր. Ա. Երամեան, Ուստըրէն` 5ական:
Եւ ուրիշներ:

“ARARAT MONTHLY”

A Monthly Paper Published in English and in Armenian

by The Armenian Boys at Georgetown.

Armenian Boys' Farm Home,
Georgetown, 1st Sept. 1926.

Յարգելի Յայրենակից,

Դարձեալ քու հասցէիդ կը դրկենք Արարատի Սեպտեմբերի թիւը՝ խնդրելով որ մեր ձեռնարկը քաջալերելու համար բաժանորդագրուիս՝ եթէ դեռ բաժնեգինդ դրկած չես:

Յայկական միջավայրէ բոլորովին մեկուսացած միջավայրի մը մէջ է որ կը հրատարակենք մեր թերթիկները, որոնք կը հաւատաւէ, միուրեւն կապ մը պիտի ըլլան մեր Յայրորդներուն միջեւ եւ մանաւանդ պիտի կապեն գիրենք դուրսի Յայաշխարհին: Մեր Ագարակատան Յայրորդներէն լեզուն մը երեց սաներ ցրուած են Գանատական ագարակներու մէջ. անոնք լաւ պայմաններու ներքեւ կ'ապրին, Գանատական դպրոցներ կը յաճախեն եւ երջանիկ. եւ սակայն Յայու կարօտը կը քաշեն: Անոնցմէ ոմանք կը գրեն Արարատին, զոր կը դրկենք իրենց ամէն ամիս: Արարատ Յայրենի կարօտը կը տանի այդ տարագիր Յայրորդներուն եւ Յայրենի շունչով կը խօսին անոնց:

Թերեւս դուն բաժնեգինդ շատոնց դրկած ես, բայց ձայն մը քու մէջ կ'աղաղակէ.- «Դարտականութիւնդ վերջացած չէ՛ հող, պէտք է աշխատիս նոր բաժանորդներ ապահովել Յայրորդներու թերթիկին, բարոյապէս թէ նիւթապէս պարտիս քաջալերել Յայուրեան այդ թանկագին բեկորներուն օգտաշատ ձեռնարկը: Դո՛ւն միայն կրնաս ընել ատիկա, ուրեմն մի՛ թերանար պարտականութեանդ մէջ»:

Արարատ կը հրատարակուի նաեւ Անգլիերէնով՝ բոլորովին տարբեր բովանդակութեամբ: Մեր երկու թերթիկներն ալ լաւագոյն նուէրները պիտի ըլլան պատանի բարեկամներուդ համար: Եթէ անոնց մէջ կան այնպիսիներ, որոնք Յայրենի չեն գիտեր, Անգլիերէն Արարատը ամենալաւ Յայկական յուշարարը պիտի ըլլայ անոնց համար:

Յագար նոր բաժանորդներու պէտք ունիք մինչեւ Ծնունդ. դուն կրնաս օգնել մեզ: Որպէսզի մեր այս Քեմբէջնը յաջողի՝ ազգասեր բարեկամ մը մեր տրամադրութեան տակ դրած է երեք թաւաշիւս գորգեր՝ յառաջիկայ Ծնունդին դրկելու համար մեր այն երեք բաժանորդներուն, որոնք ամենաշատ բաժանորդներ պիտի գտնեն Արարատին մինչեւ Դեկտեմբեր տասը: Թերեւս դուն ստանաս անոնցմէ մէկը եւ կամ օգնես բարեկամիդ, որպէսզի ան կարենայ գորգ մը ապահովել:

Մի՛ մոռնար, երկու Արարատներու բաժնեգինները մէկ մէկ տուար են միայն: Քաջալերե՛ մեր ձեռնարկը եւ լաւագոյն գործ մը ըրած պիտի ըլլաս:

Յարգանքներով՝
Յայրորդներու Միութիւն.

Ա Ր Ա Ր Ա Տ Ա Մ Ս Ա Թ Ե Ր Թ

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԹԵՐԹ ՄԸ, ՈՐ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ
ՃՈՐՃԹԱՈՒՆԻ ԱԳԱՐԱԿԱՏԱՆ ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԵ:

Ա. Ղ. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ, ՏԼՈՒԵՆ ԽՄԲԱԳԻՐ.

Յակոբ Յակոբեան, Օնկիկ Շանկաեան, Սամբրե Շիրիսեան,
Արմենակ ԳոյուՄճեան, Հայկազ Մեսրոպեան, Խմբագիրներ:

Ժիրայր Կարապետեան, Գծագրող Խմբագիր:

ԲԱԺՆԵԳԻՆ, ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԿ ՏՈԼԱՐ:

Մեր յաջողութիւնը ընթերցողներու եւ բաժանորդներու բարեացակամ գործակցութենէն կախում ունի: Հայերէն եւ Անգլիերէն ԱՐԱՐԱՏները ծանօթացուցէ՛ք թէ պատանի եւ թէ չափահաս ձեր բարեկամներուն: Ճորճթառուի Հայորդիներս շահարկութեան համար չենք հրատարակեր մեր ամսաթերթերը եւ սակայն քաջալերուելու եւ սոյն գործը բոլորովին ինքնապահ ընելու պետքն ունինք:

Հաճեցէ՛ք դրամական առաքումները Մընի Օրտըրով ընել, աշխատէ՛ք դրամատանց ուղղուած չէքերը գեղչով միայն կը գանձուին Գանատայի մէջ:

ՄԵՐ ՀԱՍՅԵՆ:-

“ARARAT MONTHLY”

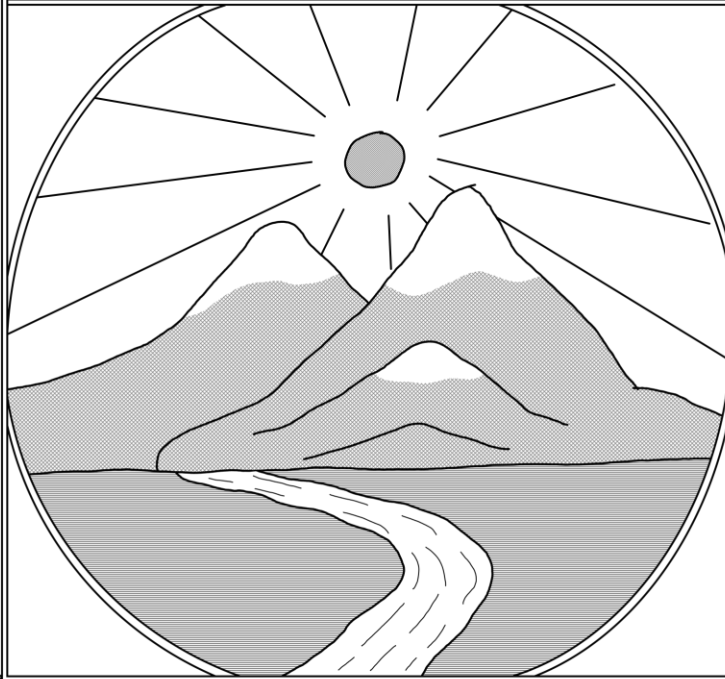
ARMENIAN BOYS’ FARM HOME,

GEORGETOWN, CANADA.

ARARAT

MONTHLY

GEORGETOWN *Oct* 1926 No 8

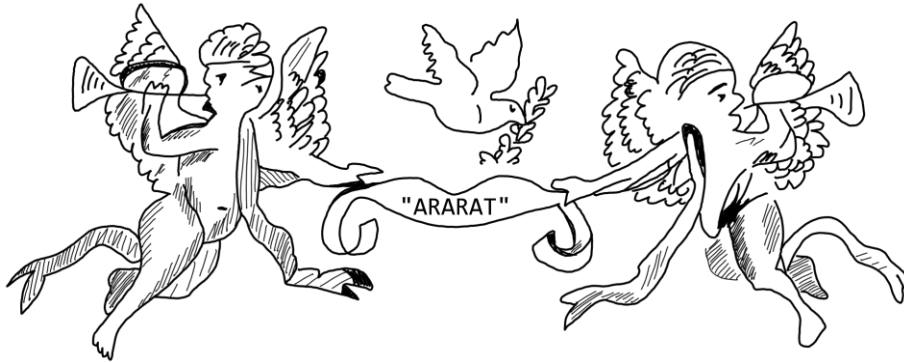
[Blank]
[Դատարկ]

ARARAT

GEORGETOWN.

OCTOBER, 1926.

No. 8.

EDITORIAL PAGE

We need one thousand new subscribers before Christmas. A friend in Toronto has given us three beautiful rugs to be given away free to the first three friends of our paper who find most subscribers for the "Ararat" between October the first and December the 15th.

We hope to have some more prizes yet for this campaign, the success of which is sure to please the staff of the boy editors of this paper, to cheer up every boy in our Farm Home and satisfy the friends of "Ararat" who have always been loyal from the very first.

You may think that the editors of this paper are far too ambitious. To get one thousand new subscribers is not a very hard enterprise. Remember! During last May, which was our record month, we received about five hundred subscriptions. We have eleven weeks ahead of us to work and to win.

"Ararat" thanks Mr. Paul Courian of Toronto, Mr. Vahan Kurkjian of New York and Mr. M. Hayrabedian of Troy for their extra contributions to the progress of the paper.

We will be very glad to have the names of those friends who are going to the field to help our "One Thousand" campaign.

ARARAT MONTHLY

All the boys were happy because we had got an Exhibition invitation from an Armenian friend who lives in Toronto. Mr. Utujian is the name of that friend who paid for our transportation also. Especially the boys were glad because they were going to see again their old friends who had been away from them, on local Canadian farms, about a year or two. Our hope was to see them, enough big and bright strong boys, who would be developed in several knowledges, and have improved in different participations.

The real facts, that they did in schools, and in farms rejoiced us when they told us them one by one.

That day we were waiting impatiently for their arrival. But there was no boy coming. At last, one of the big boys, who is 26 miles from us, started the game. There we saw him coming, rode on a bicycle. Hundreds of hurras filled the air for the boys were coming.

All the boys were present on Wednesday night. Farmer boys were allready wearied by our boys' many many questions.

Next morning we were all prepared for going to Exhibition. At 8 o'clock we were in running train; this represented a very joyful sight. The boys began to sing and shout. As for me, it was not the sweet singing, but just shouting and laughing.

When we got to the Exhibition grounds, we were invited by Boy Scouts, in their tent yard. They were really showing us a Boy Scout's spirit. They were so kind and so present in strangers' service, that their sweet smile and kindness was spreading over all. Each Boy Scout was an ideal lamp, for leading the people into kindness and politeness.

At evening, after our dinner provided by Mr. and Mrs. Utujian, the Exhibition games at the Grand Stand start to be held, and thousands of eager eyes were watching them very carefully.

One by one the whole of a year's labors were coming into exercise. Thousand were enjoying together with us men's mind's fruits. Indeed that all games were seeming us very unbelievable but we, well know that the continued exercise is the best way of overcoming all impossibilities.

The Ontario Lake was very calm, as usual, as if it was

ARARAT MONTHLY

liking to listen the effective "God Save our gracious King" and many other lovely songs.

Now, it was 12 o'clock and each boy's sleep was calling to bed. After singing and rejoicing, now everybody was in need in getting the train and return to sweet home, where we get our real humor and rest.

HAGOP DEMIRJIAN

EDITOR'S NOTE;- The article above, is printed exactly as it was written by the boy. Hagop is one of our new boys, who has been in Canada for five weeks.

FISHER'S GLEN CAMP

One Thursday morning, when I had all my work done, and was walking around, our superintendent came to me and told me you are going to a camp with another boy.

Saturday, at 2 o'clock in the afternoon, our teacher took us to the station with his car. He took our tickets and at 2.30 the train came and we started to go.

After waiting for a time we reached Woodstock and got out of the train. After a while a man came and took us to the Y. M. C. A. building. At night we went to the show and we had a good time. We went to the "Y" again and slept there.

Next morning, at 7 o'clock, the trucks came and took us to the camp which took two and a half hour to get there. When we reached there, the camp director, Capt. Pierce, divided us into the tents.

Every morning at eight o'clock when the bugle blew, we rose and went to the lake to wash. At eight o'clock we went to breakfast. First we lined up outside and the bugle blew we came to attention and sang the National anthem and after we went in for our breakfast.

After breakfast we went to fix our tents, the one that was the best getting the pies.

Every day every tent played games with each other or they went in the war canoes and paddled on the lake. The swimming hours were 7, 11, and 4.

ARARAT MONTHLY

Every day we had camp fire on the beach, sing songs and put on stunts. Sometimes we two Armenian boys [...] for the other boys both in English and in Armenian.

The boys in the camp were very polite and good except Son Gorce, who did not bring me a letter.

On Sundays we had service under the trees and three of the senior boys talked on the Y. M. C. A. purposes which are Mind, Body and Spirit. They had a collection at the service, which amounted to the sum of \$53.00.

Sunday afternoon many visitors came to the camp.

Every day passed with happiness. Wednesday came; the field day for the athletics. We had many races.

Friday evening was the last camp fire, and they gave the shields to the lucky winners. Saturday morning we rose very early and packed our things and pulled down the tents. And at 8 o'clock we started for Woodstock. Joe Barton took us to the station and at three o'clock we started for Georgetown.

I certainly enjoyed the camp life and friendly spirit of the Canadian boys who were there.

A guest at the camp,
HAGOP HAGOPIAN

 THE TWO BILLS

One day little Bedros saw a few bills on his mother's desk; they all were stamped "Paid". He thought to himself that he also should write a bill for the services he had done in the house and present it to his mother.

At noon, his mother found a bill in her plate on the table. It was an astonishing bill;

Mother Owes to Bedros

For carrying coal six times..	\$ 0.40
Carrying wood many times....	0.50
Going on errands many times..	0.40
For being always a good boy..	<u>0.20</u>
Total.....	\$ 1.50

She took the bill and did not say anything.

ARARAT MONTHLY

At the evening, when Bedros was sitting to his place at the supper table, he found the bill with \$1.50, the money he asked from his mother. He was very happy and was going to put the money in his pocket when he saw another bill on which it was written;

Bedros Owes to His Mother

For living a very happy life during ten years..... Nothing,
 For being fed during ten years..... Nothing,
 For the care from his mother when Bedros was sick. Nothing,
 For having a good mother since ten years..... Nothing.
 Total..... Nothing.

When Bedros read this more astonishing bill, he got confused. Tears in his eyes, he ran to his mother, embraced her and giving the money back to her, he said. "Mother, dear mother, forgive me, mother does not owe anything to her son, I understand now that I will never be able to make up for what you have done for me. From now on I will obey all your wishes and will not expect any reward for it."

Translated
 From Armenian

PUZANT KELEJIAN

 THE STORY OF KING DERTAD

Dertad was the son of Hosrove the first, the king of Armenia. When his father was killed, a faithful servant took him to Rome, that he would get rid of his enemies.

He passed his childhood time there. He grew very strong and brave. All the people of Rome were surprised at him for his daring braveness.

Once he caught a wild bull. He held the bull's horns and took them off, and after he turned the animal's head round and killed him. Another time when he was racing with a buggy, his opponent pushed him down from the buggy that he might get first. Dertad, then prince, ran after his opponent and held the buggy. The six horses

ARARAT MONTHLY

stopped; they couldn't pull anymore because he held very hard.

Prince Dertad became a General in the Roman army. He won many great victories in wars. He became very famous. The Emperor of Rome was surprised at him, so he sent him for a duel with one of his enemy kings. Prince Dertad went and duelled with the king and beat him.

After that the Emperor of Rome sent him to Armenia, to be king. At that time St. Gregory, the Illuminator, was preaching Christianity to the Armenians. At that time the Armenians were worshipping idols. King Dertad was worshipping idols too, so when he heard that Gregory, who was one of the noblemen in Armenia, was preaching about Jesus, he got very angry and sent word to his servants to put Gregory in a dungen. He lived there for several years. The dungen was a very deep and dark cave in the earth and serpents and other poisonous insects like scorpion were full in it. An old Armenian lady, who was Christian, was throwing him a loaf of bread every day.

During those years Dertad tormented and killed many Christians, who would not worship his idols. While he was doing those cruelties, he got crazy and left the court and went to the mountains and lived there like wild animals.

His sister, Princess Hosrovitouht, dreamed one night that an angel came and said to her, "The king will never be better until Saint Gregory is taken out of the dungen." This dream was repeated three times. Then the princess told her dream to all the nobles of Armenia. They started to laugh at her and said that Gregory would be dead by that time, and so they would not listen to her.

The next night she dreamed the same thing again. This time they went to the dungen and called out. "Gregory, are you there?" Then they heard him say; "By the will of God I am here alive yet." Then they hung a rope down and pulled Saint Gregory up. They took him to bathe and gave him new clothes. After that they brought Dertad before him and asked him to pray for the king. Gregory prayed and when he was over praying, Dertad got better. Then he became Christian and also all the people of Armenia. Dertad built a great church at the foot of Mount Ararat. The King himself was carrying stones and the Queen and the Princess were bringing lime and cement to the men who were putting the foundation of the church and building it. Dertad was the greatest worker indeed.

ARARAT MONTHLY

He was carrying great big stones that nobody could carry.

That church is the oldest church in Armenia and is still standing upright since sixteen centuries. The head Archbishop of the Armenian Church stays there.

It was King Dertad the Third, who proclaimed the Christianity as the National Faith of Armenia in 301 A. D. So Armenians became the first Christian nation in the world.

KRIKOR JERAHIAN.

 MY NEW HOME

I remember the day, March the fifth, when I left the Armenian Home at Georgetown and came to my new home, at Mr. and Mrs. Gulberts'. We live on a farm, about half a mile from the village of Ripley. I go to school every day in the village. My teacher is Miss Welsh. I like going to school and playing with the boys and the girls. I have many friends in school. They seem to like playing with me. We play baseball and other games.

At the farm I help with the chores every morning and every evening. I milk and feed the cows and the horses. I am also hunting the eggs from all over. I am always helping Mr. Culbert all I can and learn defferent things on the farm. I have a playmate at home, our dog Kelly. He stands up and speaks for his dinner. Every Sunday I go to Sunday school and spend the afternoon with my brother, who lives on a farm near Ripley. Then we speak Armenian to one another.

Now I can talk Eanglish better than I could before. One day I will try to go to Georgetown and see all the boys.

I think the Armenian boys at Georgetown are doing well with Ararat. I like to read it and always pass it round for the others to read it. I wrote this little article for Ararat. It is the first time that I am writing for a paper.

I am very happy here and Mr. and Mrs. Gulbert are very good to me.

Haigaser Melkonian

A R A R A T M O N T H L Y

FAREWELL TO MR. LANE

On 15th of September, in the evening at 7 o'clock, we had a meeting in our school room in dormitory and the boys decided to give a farewell gathering to our former Superintendent Rev. Andrew Lane, who resigned from his work at our Farm Home and is leaving for Scotland.

Moved by Mampre Shirinian and seconded by Hachig Ajemian that the boys should collect some money among themselves to pay for the refreshments. The motion was carried. There was \$3.16 collected.

Two boys were sent to Georgetown to bring some ice cream and cakes.

At eight o'clock we all gathered in the dining room and invited Mr. Lane and the members of the staff to our gathering. Mampre Shirinian, the Mayor of our Farm Home, was the Chairman of the evening. After some songs the Chairman gave a little speech and expressed that the boys were very sorry that Mr. Lane left them. But he said that he was sure that Mr. Lane's heart was with the boys and the boys heart was with Mr. Lane who was a real father to them while on his duty.

Mr. Lane made a speech and thanked the boys, after which five of the table boys served the refreshments.

Then the toasts were proposed;

To the King by Mr. M. D. Worden. After Mr. Worden's speech everybody rose and sang "God save our King."

To the Dominion of Canada by Mr. J. Ballantyne. After the speech we all rose and sang "O Canada."

To Mr. Lane by Mr. A. Alexanian. After the speech we sang "O, O, Helo," and gave three cheers for Mr. Lane.

To Rt. Hon. Arther Meighen by Mrs. Sellby, our cook, who is a very strong Tory politician and is trying to make the kitchen boys Conservatives.

To Rt. Hon. W. MacKenzie King by Rev. A. Lane.

To the boys by Miss Farmer. After her speech the staff gave three cheers for the boys.

The evening was closed by singing "Abide with me."

Mr. A. L. Alexanian is succeder of Mr. Lane as Acting Superintendent of the Home.

Aghavart Avedisian.

ARARAT MONTHLY

We had two friends who came from Toronto to help for our sick boys and for other things. They were very kind to us and we liked them very much. One of them, named Miss MacKenzie, helped us to prepare the things for our picnic at Huttonville Park, taught a group of our boys in a drill, and every evening had a battalion of boys round her waiting their sore toes and heels to be looked after. Some sores! Our boys know something about it every summer when they go round the farm on their bare feet. But there is the truth that none of our boys liked to carry the burden of a pair of shoes and they rather like to have the sore feet. Miss MacKenzie had very great times when nursing them.

The other friend is Mrs. Tipple. She was very good to us; always a motherly smile on her face every time she used to speak to us. All of our boys liked both Miss MacKenzie and Miss Tipple.

When they were going from us they told us that they would come to help us in any case that we needed them. We were very pleased with their work in our Home, so we sang for them and gave great loud cheers.

We all hope that they are not going to forget us and are going to write us too, and so when we need them they are going to come.

We are very thankful for their work.

HAIG DEMIRJIAN

 THE ARGUMENT OF THE ANIMALS

The cow, the horse and the dog were arguing among themselves that which of them was much liked by their Master.

"Surely, my Master loves me more than both of you," said the horse, "I plough the land and I draw the cart for him when he likes to go anywhere, sometimes he rides on my back and go for walk."

"No, our master loves me more than the two of you," said the cow, "the things which you do for him, do not amount much. Most of the things which you do for him, my brother Ox can do. I give my master the best

ARARAT MONTHLY

food he likes; my milk is favored by all the members of his family.”

“You both are wrong,” barked the dog, “it is I, that keeps my Master’s house and life safe from any danger, he loves me more than any one of you.”

Their master heard this endless argument and coming to the barn, said, “Do not argue, every one of you are useful to me at its own place.” And the three animals stopped argueing.

Translated
from Armenian.

Yervant Makinisdian
-Age 10-

KING ARDASHES THE FIRST

King Ardashes the First was one of the bravest and warlike kings of Armenia. He was very ambitious and proud. He wanted to be the first among the kings who ruled the neighboring nations. And indeed he successful. The king of Pursia who was higher in rank than Ardashes, was forced to acknowledge that the King of Armenia was the King of the Kings and he himself was second to him.

But King Ardashes was not satisfied yet. He wanted to conquer new countries. So from East and from North he gathered a great army and invaded the West and the South.

Wherever he went through, and wherever his soldiers camped at night, he ordered to his soldiers to pile up a stone each, and by those stones great big hills were formed. When his soldiers drank from any river, the waters got very low. At war, when his soldiers left their arrows go, they would cover the sun and the day would into dark. So his soldiers were so very many that nobody could count them.

At the head of such a great army, King Ardashes went to west and conquered many nations. As the people of Armenia were yet worshipping idols, the King of Armenia always gathered the idols of all the conquered nation, and sent them to Armenia. All the nations of the Near East were afraid of Armenia during his days.

Wherever he went he conquered, but the time came, when his soldiers grew tired of the wars and rebelled

ARARAT MONTHLY

against their king, who fled to Armenia. On the way he was caught and killed. King Ardashes when dying said; "Alas for my passing glory."

Extracted from
the original History.

AHARON CHERCHIAN.

REORGANIZATION OF OUR JUNIOR RED CROSS CLUB

The work of our Red Cross Club was carried on very well during last two years. As the school year starts in September, and all the Junior Clubs reorganize during that month, our school also held a meeting and elected the new officers for this school year.

Moved by Mampre Shirinian and seconded by Kasbar Garabedian that Haroutun Bodourian be the President of the Club. The motion was carried.

Moved by Krikor Aznavorian and seconded by Jirair Kalayjian that Hagop Aprahamian be the secretary. The motion was carried.

Moved by Boghos Boghosian and seconded by Sarkis Jeylezian that Sarkis Krikorian be the treasurer. The motion was carried.

It was requested to ask Hagop Hagopian to type the names of our boys to send it to the Junior Red Cross headquarter in Toronto.

All of our boys are very proud of their Club and are doing their best to help it in every way. Our boys who are placed on Canadian farms are as buzy in helping this work as the boys here at Georgetown Home. Jirair Garabedian sent to the Club 25 cents, Ardashes Mazmanian, 50 cents and Onnig Melkonian one dollar.

HAGOP APRAHAMIAN

OUR NEW TEACHER

Mr. Lane, our former Superintendent, who left our Home to go to Scotland was teaching one of our class rooms. Mr. M. D. Worden is our teacher now. He is a very good teacher and we all like him very much.

ARARAT MONTHLY

ARMENIAN RELIEF ASSOCIATION OF CANADA

Chairman;- J. G. Kent,
Managing Director of
the Canadian National
Exhibition.

Hon. Treas. Harry T. Stark;
John Stark & Co.

The friends of our work will be interested to know that artists are busy on a picture of our farm showing the hills and the trees and the boys at work in the fields. Out of this picture will be produced a beautiful Art Calendar in colors, of which we hope to sell several thousand between now and Christmas. This is a picture we have often been asked for, and we expect to be flooded with orders when the right time comes.

The calendar has been made possible through the gift of a friend of our work.

How about the visit of our General Secretary to your community this fall? Have you made your plans? Don't be responsible for the failure of this work we are striving to do for those who need us more than any other Race in the world.

Address all your communications to

Rev. Ira W. Pierce,

Armenian Relief Association,

99 Dundas Street East,

TORONTO.

[Blank]
[Դատարկ]

A R A R A T M O N T H L Y

Edited by the Armenian Boys at Georgetown
Farm Home.

A. L. ALEXANIAN, Directing Editor.

Hagop Hagopian, Aghavart Avedisian, Hagop
Demirjian, Hagop Aprahamian, Editors.

Krikor Aznavorian, Art Editor.

Subscription \$1.00 a Year.

Ten copies yearly.

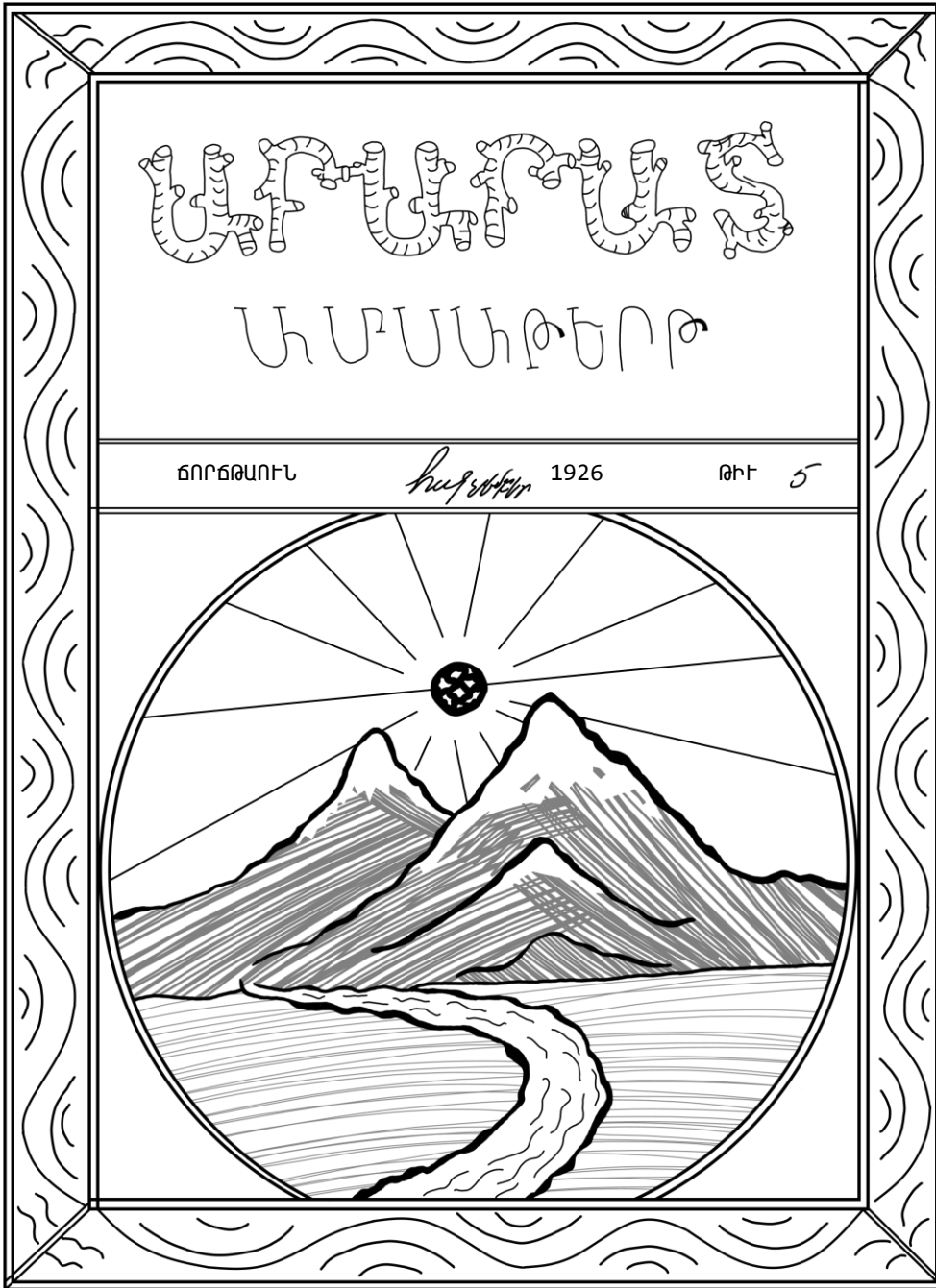
We hope that you are interested in the
success of "Ararat" and even with its fail-
ures, are going to make it your own paper.
We trust that you will enlist many new sub-
scribers for us.

ADDRESS:-

"ARARAT MONTHLY",

Armenian Boys' Farm Home,

GEORGETOWN,
CANADA.

[Blank]
[Դատարկ]

ՄԻՐԱԿՈՆԻՏ

Ա. ՏԱՐԻ

ՃՈՐՃԹԱՈՒՆ,

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ,

1926

ԹԻՒ 5.

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱԼ

ՄԵՐ ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՆ ՈՒ ԻՐԵՆՑ ՊԱՐԱԳԱՆԵՐԸ

Մեր տղայոց Ամերիկա կամ այլուր բնակող ազգականներ յաճախ իրենց նամակներով դիմած են թերթիս Տնօրէն Խմբագրին զանազան տեղեկութիւններ ստանալու համար, որոնցմէ մին է թէ՛ ճորճթառուկի Ազարակատան մէջ խնամուող ո՛րեւէ Հայորդի եթէ իր ազգականներու կողմէ ուզուի Գանատայի Հայանպաստ Ընկերութիւնը թոյլ կուտա՞յ տղուն մեկնելու:

Այո: Տղայոց մօտիկ ազգականներու խնդիրը միայն նկատողութեան կ'առնուի՝ երբ Ընկերութիւնը վստահ ըլլայ թէ տղան պիտի փոխադրուի ընտանեկան այնպիսի միջավայրի մը մէջ, ուր նիւթական պայմաններ բաւարար պիտի ըլլան զայն ապրեցնելու եւ պէտք եղած պատեհութիւնները տալու:

Ազգականներ ի հարկէ նկատի պէտք է ունենան թէ իրենք ուր որ ալ գտնուին, պարտին իրենց վրայ վերցնել տղուն ճանապարհի եւ այլ ծախքերը եւ երբէք ակնկալութիւն չունենան թէ Գանատայի Հայանպաստ Ընկերութիւնը պիտի մատակարարէ ամէն բան՝ ինչ որ բոլորովին արտառոց պիտի ըլլար:

Միացեալ Նահանգներ գտնուող ազգականներն իրենք են որ իրենց ազգականին Ամերիկա մտնելու արտօնութիւնը պիտի առնեն, որովհետեւ Գանատայի մէջ գտնուող ո՛րեւէ կազմակերպութիւն երբէք ազդեցութիւն չի կրնար ունենալ Միացեալ Նահանգներու գաղթային գործերու մէջ: Բնական է որ երբ մեր Հայորդիներէն ո՛րեւէ մեկուն ազգականը երբ անոր մուտքի արտօնութիւնը ստանայ՝ անցագիր ձեռք բերելու համար ո՛րեւէ օժանդակութիւն հոս չի խնայուիր:

Միեւնոյն հարցը պայմանադրական է ամէն երկրի համար:

ՄԵԿ ՀԱԶԱՐԻ ՄԵՐ ԶԵՄԲԷՅՆԸ

ԱՐԱՐԱՏԸ սուսկի մը պէս բուսնող եւ անհետացող թերթ մը ըլլալու բոլոր հաւանականութիւններէն վեր դիրքի մը մէջ կը գտնուի: Չայն շրջապատող պայմանները որքան ալ աննպաստ ըլլան՝ ան պիտի շարունակէ հրատարակուիլ:

ԱՐԱՐԱՏ առաքելութիւններ ունի կատարելիք, որոնք են. Հայագիտութիւնը մշակել Հայ Աշխարհէն բոլորովին օտար միջավայրի մը մէջ խնամուող բայց Հայութեան թանկագին բեկորներն եղող մեր

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

հարիւր տղայոց մէջ, անոնց մէջ ընդունակ եղողները վաղուան Յայ գրականութեան մշակներն ըլլալու պատրաստել, եւ մանաւանդ ամենէն կենսականն ու կարեւորը՝ զանոնք մէկզմէկու եւ Յայ Աշխարհին կապել: - Պետք է նկատի ունենալ անոնցմէ տարեցներուն տեղական ազարակներու մէջ ցրուիլը նաեւ եւ այն ատեն Արարատի օրհնեալ դերը շատ պարզ կերպով կը հասկցուի:

Մեր թերթը մասնաւոր դրամագլուխով մը սկսած չէ. ոչ Ազարակատուները եւ ոչ ալ Յայնապաստ ընկերութիւնը ոեւէ օժանդակութիւն ըրած են եւ պիտի ընեն եւ գործին ձեռներեցութիւնը լոկ Յայկական եղած է: Ու անոր հրատարակութենէն ետքը քանի մը վեհանձն Ազգայիներ բարոյական եւ նիւթական օժանդակութիւննին բերած են մեր գործին ի սպաս: Բայց մենք պետք ունինք մեր թերթիկը բոլորովին ինքնապահ ընել, եւ ատիկա կարենալու համար ՀԱԶԱՐ ՆՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ պետք ունինք:

Ու մեր այս Քեմբէջը քիչ մը ոգեւորելու համար Թօրօթոյաբնակ Յայ բարեկամ մը դարձեալ իր սովորական վեհանձնութեամբ առաջապահի դիրքը բռնած է Արարատի տալով երեք գեղեցիկ եւ թաւշահիւս գորգեր, որոնք ձրիօրէն պիտի տանք այն երեք անձերուն, որոնք մինչեւ Դեկտեմբեր 15 ամենաշատ բաժանորդները կ'արձանագրեն Արարատի համար: Շատ մը ուրիշ մրցանակներ եւս պիտի տրուին այս առթիւ:

Եթէ չուզես իսկ մրցանակ մը ստանալ՝ լոկ մեր թերթին բարեկաման համար ՔԱՅԱԼԵՐԷ մեզ: ՀԱԶԱՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴ կարելի է դիւրութեամբ ձեռք բերել՝ եթէ ԴՈՒՆ ալ [...]:

ԱՐԱՐԱՏԸ ԳԱՆԱՏԱՅԻ ՄԵՁ

Գանատայի բոլոր Յայաբնակ կեդրոններուն մէջ Արարատ տարածուած է: Կուլէֆի, Կոլթի, Պրէնթֆորտի, Թօրօթոյի եւ ՍԷՆթ Քէթրինգի մէջ առհասարակ ամէն տուն կը մտնէ մեր թերթը: Շատ տեղեր, ուր մէկէ աւելի երիտասարդներ կը գտնուին, Արարատ երկուքով, երեքով եւ չորսով բաժանորդներ ունի: Միայն Հեմիլթընի Յայութիւնը իր թուական համեմատութեամբ սրտբաց ողջոյն մը չէ դրկած Արարատին:

ՄԵՐ ՀԻԲԱՆԴԸ

Մեր Յայորդիներէն Յովհանէս Տերտերեան Ուեսթընի Քուին Մերի Հիւանդանոցին մէջ թոքախտով կը տառապի ժամանակէ մը ի վեր: Վերջերս երբ մեր ուսուցիչը իրեն այցելեց,

շատ լաւ գտաւ: Միակ յուզիչ պարագան Յովհանէսի սա նախադասութիւնն եղած է.

- Պարոն, շատ ուրախ եմ որ եկաք զիս տեսնել: Մէկն ալ չի գար եւ զիս հարցնել, ու երբ կը տեսնեմ թէ հիւանդանոցի բոլոր միւս տղաքն ու աղջիկները ամէն օր շատ մը այցելուներ կուսնան՝ երբեմն կը յուզուիմ:

ՀՐԱԺԵՇՏԻ ԺՈՂՈՎ ՄԸ

Սեպտ. 15 ին Յայորդիներս ժողով մը ունեցանք ի պատիւ մեր նախորդ Տնօրէն Վեր. Լէյնի, որ նախորդ ամսու 22ին Սկոպտիա մեկնեցաւ: Տղաքը իրենց միջոցներով պաղպաղակ եւ քաղցրեղէններ մատակարարեցին:

Երգեր եւ բաժակաճառեր խօսուեցան, սրաբանութիւններ եղան:

Պր. Ա. Ալիքսանեան Սր. Լէյնի կը յաջորդէ իբրեւ ժամանակաւոր Տնօրէն Ազարակատան:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ՄԵՐ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԴԵՊԻ
 ՊԱՆԱՏԱԿԱՆ ԱՉՊԱՅԻՆ
 ՑՈՒՑԱՅԱՆԴԵՍԸ

Պանատայի ազգային ցուցահանդեսը, որ ամեն տարի կը սարքուի, այս երկրին իրական փառքերէն մէկն է:

Սեպտեմբեր երկուքին բոլոր Յայորդիներս հանրակառք նստելով Թորոնթօ գացինք Ցուցահանդեսը տեսնելու: Բոլորս ալ ուրախ էինք այդ օրը, որովհետեւ ոչ միայն ցուցահանդես պիտի երթայինք, այլ նաեւ Պանատական ագարակներ գացող մեր եղբայրներէն 25ը Ագարակատուն եկած էին մեզի հետ երթալու համար: Անոնք բոլորն ալ ուրախ էին մեզ տեսնելով:

Հանրակառքը արագօրէն կը սուրար: Ժամ մը վերջ հասանք Թորոնթօ: Սր. Բիրս, Պր. Պապեան եւ Տեր եւ Տիկին Իւթիւճեան մեզ դիմաւորելու եկած էին: Բոլորս մէկ Պօյ Սքառթներու խմբատեղին գացինք: Անկէց ալ Պօյ Սքառթներու առաջնորդութեամբ եւ իրենց նուագարաններով ցուցահանդեսի բոլոր պողոտաներուն վրայ տողանցք մը ըրինք եւ վերադարձանք Արիներու բանկատեղին:

Կեսօրուան ճաշերնիս ընելէ յետոյ Պր. Ալիքսանեան մեզ խումբերու բաժնելով բարեկամներու յանձնեց, որոնք շատ ազնուօրէն մինչեւ իրիկուն մեզ պտըտցուցին:

Մեզ պտըտցնող բարեկամներուն մէջ կային Պր. Պապեան, Տիկին Իւթիւճեան, Կեր. Շմաւոնեան Ամերիկայէն, Օրիորդք Շմաւոնեաններ, Պր. Սատթեոսեան, Ամերիկայէն, Պր. Պ. Սըվաճեան եւ Պանատացիներ:

Այդ օրը շատ մը հրաշալի բաներ տեսանք, որոնց կարգէն էին զանազան ծաղիկներ, բանջարեղէններ, ամեն տեսակ ինքնաշարժներ, վայրենի կենդանիներ, ձուկեր՝ բազմաթիւ

տեսակներով, ազնուազարմ ձիեր եւ ուրիշ ընտանի անասուններ: Պանատայի ճարտարարուեստը, երկրագործութիւնը եւ մէկ խօսքով երկրին հրաշալի յառաջդիմութիւնը իր բոլոր մանրամասնութիւններով ներկայացուած էր հոն:

Ժամը հինգուկէսին դարձեալ մեր հաւաքատեղին վերադառցանք եւ ընթրիքէն վերջ դարձեալ տողանցք մը կատարելէ յետոյ գացինք Կրէտ Սթէտ, ուր բոլոր պառոնները գրաւուած էին՝ բացի մեզի համար վերապահուածներէն:

Կրէտ Սթէտի մեզ հիւրասիրողն էր Սր. ճան ճ. Քէլթ, որ Պանատայի Հայաստան Ընկերութեան նախագահն է եւ Ընդհանուր Տնօրէնը Պանատայի Ազգային Ցուցահանդեսին:

Կրէտ Սթէտի ամեն տեսակ խաղերը տեսանք. գործիական՝ մարդ մը կեցած տեղը իր բերնէն շիշ մը ջուր հանեց: Ուրիշ մը գետին պռկած ահագին տակառ մը ամեն կողմ կրնար դառցնել առանց զայն ձգելու. շատ մը ուրիշ լարախաղացութիւններ ըրին եւ յետոյ ներկայացուցին Արեւելքը եւ Արաբիան, որ գլխաւոր առանցքը կազմեց երեկոյեան ներկայացումներուն:

Քսան հազարոց հսկայ բազմութիւն մը շատ գեղեցիկ վայելք մը ունեցաւ այդ իրիկուն:

Ժողովուրդին երգեցողութիւններէն եւ շատ մը խանդավառիչ եւ հրաշալի հրախաղացութիւններէ վերջ բոլոր հանդիսականները ցրուեցան ու մեկք ալ մեր ուսուցչին սուլիչի ազդարարութեամբ անմիջապէս հաւաքուելով քալեցինք դէպի կայարանը, ուր մեզի համար մասնաւորաբար յատկացուած հանրակառքը նստելով վերադառցանք մեր Ագարակատունը՝ երբ արդէն առաւօտեան

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

Ժամը մեկն եղած էր:

Այդ օրը շատ հաճոյալի անցաւ: Բոլոր տղայոց փոխադրութեան ծախքը Թօրօսթոյի մեր Յայ բարեկամներէն Պր. Իւթիւճեանի կողմէ մատակարարուեցաւ: Իրիկուան ընթրիքնիս ալ յիշեալ բարեկամնիս եւ իր տիկինը հոգացին այնքան վեհանձնօրէն հիւրասիրելով բոլորս:

ՄԱՍԲՐԷ ՇԻՐԻՆԵԱՆ

ԲՕՊԻՆ ՅՈՒՏԻ ՊԱՍՏՈՒԹԻՒՆԸ

Ժամանակին, Անգլիոյ Ռիչըրտ թագաւորին օրով, Շերուուտ անտառին մէջ խումբ մը աւազակներ կ'ապրէին: Անոնք իրենց խիզախ քաջութիւններով եւ անվախութեամբ նշանաւոր էին: Հարիւր հատի չափ կային: Իրենց աւազակապետին անուկը Բօպին Յոլտ էր:

Օր մը Բօպին Յոլտ անտառին մէջ կայնած էր, երբ իր մօտէն կարմիր զգեստներ հագած գեղեցիկ երիտասարդի մը անցնիլը տեսաւ:

Երիտասարդը թեթեւօրէն կը քալէր, իր դէմքին վրայ ուրախութիւն կը խայտար եւ իր քայլերը չափուած էին իր անուշ երգերով: Աճապարանք մը կար իր շարժումներուն մէջ:

- Ես զայն պիտի չկեցնեմ, ըսաւ Բօպին Յոլտ ինքնիրեն, կարծեմ ան իր հարսնիքը ընելու համար կ'երթայ, որովհետեւ այնքան երջանիկ է:

Յաջորդ օրը, երբ Բօպին Յոլտ անտառին հսկայ կաղնիներուն տակ կը պտըտէր, տեսաւ միեւնոյն երիտասարդը, որ յամրաքայլ կը յառաջանար: Այս անգամ ան չէր երգեր, ամէն քայլափոխին կ'ողբար ու կ'աւաղէր, եւ ինքնիրեն կըսէր. «Աւա՛ղ, եւ եղո՛ւկ ինծի:»

Այս անգամ Բօպին Յոլտ առաջ անցաւ եւ երիտասարդին քսակը պահանջեց:

- Ես ոչինչ ունիմ, ըսաւ երիտասարդը, բացի հինգ շիլինկ եւ մատանի մը: Այս մատանին եօթը երկար տարիներ պահած էի հարսնիքիս համար, իմ անուկս Ալան -է-Տէյլ է. երէկ ես պիտի ամուսնանայի գեղեցիկ աղջկան մը հետ, բայց անիկա այլեւս ինձմէ առնուած է: Իր հայրը զայն խօստացած է հարուստ բայց ծեր ասպետի մը եւ իմ սիրտս այլեւս կոտորուած է:

- Ի՞նչ պիտի տաս ինծի՝ եթէ ես քեզի օգնեմ որպէսզի դու նշանածդ ետ ունենաս, հարցուց Բօպին Յոլտ:

- Ես ոսկի չունիմ, Տէր, ըսաւ Ալան, բայց եթէ ինծի օգնես որպէսզի ես ամուսնանամ իմ սիրուհիիս հետ, մինչեւ կեանքիս վերջը քեզի պիտի ծառայեմ:

- Աղջկան տեղը քանի՞ մղոն հեռու է:

- Մի միայն հինգ կարճ մղոն, բայց ինչ կրնայ ելլել ատկէ՝ երբ նէ այսօր իսկ ամուսնանալու վրայ է ծեր ասպետին հետ, ըսաւ Ալան տրտընջալով:

Այն ատեն Բօպին Յոլտ աճապարանքով մը տաւաղաւորի մը պէս հագնուեցաւ եւ մէկ ժամ վերջ անիկա արդէն եկեղեցիին դռանն առջեւ կայնած էր:

- Ո՞վ ես դու, եւ ի՞նչ կ'ընես հոս, հարցուց եպիսկոպոսը ներսէն:

- Ես հանդուգն տաւաղաւոր մըն եմ, Հիւսիսի ամէնէն նշանաւորը, պատասխանեց Բօպին Յոլտ:

- Ուրեմն բարի եկած էք, ըսաւ եպիսկոպոսը, տաւիղին եղանակը շատ կը սիրեմ ես, անշուշտ

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

այսօր մեզի համար պիտի նուազես:

- Դուք իմ նուազս պիտի չլսեք՝ մինչեւ որ ես հարսն ու փեսան տեսնեմ, ըսաւ Բօպին Յուտ:

Ճիշտ այն ատեն փեսան ներս մտաւ՝ փառաւոր կերպով հագուած՝ բայց տկար եւ ալեւոր եւ տարիներու ծանրութեան տակ կքած: Անոր ետեւէն ներս մտաւ գեղեցիկ հարսնուհին՝ ծանրօրէն իր հօրը բազուկին կոթնած. երեսները դեղնած էին, եւ իր արցունքոտ աչքերը դեպի գետին կը նայէին:

Երբ ծերունի սասկեռը եւ դեռատի կոյսը խորանին մօտեցան եւ եպիսկոպոսը աւետարանը բացաւ զանոնք պսակելու համար, Բօպին Յուտ առաջ նետուեցաւ եւ ըսաւ.

- Կեցեք, սաիկա յարմար ամուսնութիւն մը չէ, թողէք որ հարսը իր ուզածը ընտրէ:

Այն ատեն Բօպին Յուտ իրեն հազած տաւ-դահարի զգեստը մէկ կողմ նետեց, փողը բերնին տարաւ եւ զայն երեք անգամ փչեց:

Այն ատեն բսանըչորս մարդիկ, կանանչ հագուած եւ նետերով ու նիզակներով զինուած՝ վազելով եկեղեցի մտան եւ մէկ կարգի վրայ շարուեցան. անոնց առաջնորդը Ալան -Է-ՏԷՅԼ էր:

- Յիմայ ո՞վ կ'ընտրես քեզի հետ ամուսնանալու համար, հարցուց Բօպին Յուտ աղջկան:

Ալան -Է- ՏԷՅԼ աղջկան մօտեցաւ եւ նէ վախկոտ ու ամչնալով իր ձեռքը անորինին մէջ դրաւ:

Այսպէս, գեղեցիկ աղջիկը եւ Ալան -Է-ՏԷՅԼ ամուսնացան հոն եւ այն ատեն: Ալան եւ իր երիտասարդ կինը վերադառցան Շրվոլու անտառը, ուր ասրեցան շատ երջանիկ կեանք մը: Ամբողջ Անգլիոյ մէջ ամենէն երջանիկը անոնք էին:

Թարգմ. Անգլ.

ԱՐԱՎԱՐԴ ԱԲԵՏԻՍԵԱՆ
- Վանեցի -

ԵՐԿՈՒ ՈՐԲԵՐԸ

Պետրոս եւ Չապէլ, քոյր եւ եղբայր, իրենց ծնողքը կորսնցուցած էին: Ձմեռ օր մը անոնք դեպի քաղաք կը ճամբորդէին որպէսզի հոն իրենց համար ապրուստ մը ճարեն:

Երկու որբերը, արցունքոտ աչքերով եւ միեւնոյն ատեն աղօթելով դանդաղօրէն կը քալէին՝ երբ Պետրոս յանկարծ հեռուէն լոյս մը տեսաւ, որ արեւի պէս կը փայլէր, եւ քրոջը ըսաւ.

- Քոյրիկ, եթէ քաղաք երթանք թերեւս հոն բան մը չկրնանք գտնել, որովհետեւ քաղաքի մարդիկը այնքան չար են հիմա եւ մեզի ոչ պիտի ուզեն օգնել ոչ ալ ունէ գործ մը տալ, եկուր սա դիմացի լոյսը վառած տեղը երթանք թերեւս հոն մեզի օգնող մէկը գտնենք. բայց մեր քայլերը հոն ուղղելէ առաջ եկուր ծունկի գանք, ինքզինքնիս Աստուծոյ նախախնամութեան յանձնենք եւ մեր ճամբան շարունակենք:

- Շատ լաւ, եղբայր, պատասխանեց քոյրը, որ աւելի փոքր էր: Արցունքները անոնց մատաղատի այտերէն կը հոսէին՝ երբ երկուքն ալ ձիւնապատ ճամբուն վրայ ծունկի եկան:

Աղօթքնին լրանալէ վերջ սկսան իրենց ճամբան շարունակել: Երթալով լոյսը կը մօտենար եւ ալ աւելի կը փայլէր: Երբ բաւական մօտեցան՝ յանկարծ Չապէլ հսկայ մը տեսաւ որ իրեն կը մօտենար կարծես թէ զինքը կուլ տալու համար: Սաստիկ վախնալով՝ ետ քաշուեցաւ եւ եղբօրը ետին պահուըտեցաւ:

- Ի՞նչ կայ, քոյրիկ, ի՞նչ ունիս, հարցուց Պետրոս:

Չապէլ վախէն պատասխան չտուաւ: Եղբայրը դարձեալ հարցուց իր քրոջ վախնալուն պատճառը:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

Վերջապես Չապել վախկոտ ծայնով մը եւ չափազանց ցած՝ ըսաւ.

- եղբայր, չե՞ս տեսներ սա մօտի հսկան, որ գիս կլլելու համար կը մօտենայ:

Պետրոս բան մը չէր տեսներ եւ քողջը ըսաւ.

- Մի վախնար, անուշ քոյրս, ես քեզ պիտի պաշտպանեմ եւ թոյլ պիտի չտամ որ մէկն ալ քեզի վնասէ: Մի մոռնար որ Աստուած մեր վրայ կը հսկէ: Ան պիտի չթողու որ մենք վնասուինք:

Այս խօսքերէն յետոյ քոյր եւ եղբայր սիրտ առած կը քալէին: Ու ահա հսկան կամաց կամաց կը մօտենար երկու մանուկներուն: Մէկէն Չապել տարակուսանք մը ցոյց տալով կեցաւ եւ եղբորը ըսաւ.

- Կեցիր, եղբայր, հսկան կը մօտենայ:

Պետրոս դեռ չէր տեսած զայն ու ուր ըլլալը կը հարցներ:

Վերջապէս, հսկան, որ նախապէս սեւեր հագած էր, ճերմակ հագուստներու փոխակերպելով իր սեւերը՝ մօտեցաւ անոնց:

- Բարեւ ձեզ, զաւակներս, անօթի՞ էք, հարցուց երկու փոքրիկներուն:

Պետրոս բարեւն առաւ, որմէ վերջ անծանօթը անոնց ըսաւ.

- Ուրեմն զացէք սա մօտի ապարանքը եւ հոն ուզածնիդ առէք ու կերէք առանց ոեւէ մէկուն բան մը հարցնելու:

- Շնորհակալ եմք, քեզմէ ուրիշ բան չենք ուզեր, միայն թէ ազատ թող մեզի, պատասխանեց Չապել դողդոջուն ծայնով մը:

- Ի՞նչ, հարցուց մարդը:

- Ազատ թող մեզ, շեշտեց Պետրոս:

Մարդը երբ լսեց տղուն խօսքը այդքան հաստատական շեշտով մը՝ սկսաւ գոռալ եւ

մոնչել եւ իր հսկայի սեւ հագուստներուն մէջ մտաւ զանոնք ահաբեկելու համար:

Երկու մանուկներն ալ ծուկնկի եկան աղօթելու համար, եւ երբ ոտքի ելան՝ հսկան, որ սատանան ինքն էր, անհետացած գտան:

Քիչ մըն ալ քալելէ յետոյ զացին այն տունը, ուր լոյսը կը փայլէր: Հոն տեսան Մանուկ մը, Յիսուս, որ արեւի պէս կը փայլէր եւ զանոնք գրկելով ըսաւ.

- Ամէն վտանգներէ անցաք բայց զիս չմոռցաք, ուրեմն հոս վայելեցէք ամէն ինչ եւ իմ յաւիտենական գրկիս մէջ հանգչեցէք:

Յաջորդ օրը, երբ ճամբորդներ դէպի քաղաք կը փութային՝ ճամբուն վրան տեսան ձիւնակոյտ մը, բացին զայն եւ գտան քոյր եւ եղբոր մարմինները, սառած՝ եւ մէկզմէկ ուժգնօրէն գրկած:

ՄԱՆՈՒԷԼ ՍՈՍՏԵԱՆ

- Այնթապցի -

ԷՇԸ ԱՌԻԻԾԻՆ ՍՈՐԹԻՆ ՄԵՋ

Ժամանակին էշ մը կար, որ առիւծի մորթ մը գտաւ, որ որսորդները փռած էին չորնալու համար: Էշը այդ մորթը իր վրան առաւ եւ դէպի քաղաք ուղղուեցաւ:

Մարդիկ եւ զագաններ զայն տեսնելով սարսափած ասդին անդին փախան: Էշը այս տեսնելով չափազանց հպարտ կըզգար ինքզինք: Ու դիտելով որ մի միայն իր երեւոյթը այնքան սարսափ կ'ազդէր ոչ միայն կենդանիներուն՝ այլ նաեւ մարդոց՝ չափազանց գոհ եղաւ եւ իր ծայնը բարձրացնելով սկսաւ գոռալ:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

Այն ատեն ամեն մարդ հասկցաւ իրեն էջ մը ըլլալը: Իր տերը եկաւ եւ փառաւոր ծեծ մը քաշեց անոր իր խաղցած խաղին համար:

- Գոնէ քիչ մը կուտ ունենար գլխուն մէջ եւ ձայն չհանէր, ըսաւ մեր աղուէսը, որ ահաբեկող կենդանիներէն մեկն էր, այսքան ծիծաղելի չէր ըլլար:

Լաւ հագուստներ կրնան ծածկել՝ բայց անմիտ խօսքերը երեւան կը հանեն յիմարը:

Թարգմ. Անգլ.

ԳՈՒՐԳԷՆ ՄԱԿԱՐԵԱՆ
- ԷՆԿԻԼՐԻԳԻ -

ԻՆՉՊԵՍ ԾՐՐԻԹՆԵՐԸ ԲԱԽՏԸ ԲԵՐԻՆ

Ֆրանսացի մը երբ փողոցէն կ'անցներ՝ հացագործի մը ցուցափեղկին մէջ գեղեցիկ բլիթ մը տեսաւ: Ուզեց զայն գնել իր փոքրիկին համար, որ շատ դժուարահաճ էր եւ ամեն բան չէր ուտեր:

Ներս մտաւ, բլիթը գնեց եւ երբ իր վճարած դրամին վրադիրքը առնելու համար կըսպասէր, փոքրիկ տղեկ մը՝ վեց կամ եօթը տարեկան, աղքատ՝ բայց շատ կոկիկ հագուած՝ ներս մտաւ:

- Տիկին, ըսաւ ան հացագործին կնկանը, մայրիկս դրկեց զիս հացի մը համար:

Կինը դարանէ մը երկու քիլօնոց հաց մը առաւ եւ տղուն գիրկը տալով՝

- Դրամ բերա՞ծ ես, հարցուց:

Փոքրիկ տղան տխրեցաւ:

- Ոչ, Տիկին, ըսաւ ան, հացը ալ աւելի սեղմելով կուրծքին վրայ, բայց մայրիկս ըսաւ թէ վաղը ինքը պիտի գայ եւ քեզի խօսի:

- Շատ լաւ, ըսաւ կինը, վազէ եւ հացը տուն տար:

- Շնորհակալ եմ, Տիկին, ըսաւ տղան: Երիտասարդը իր դրամը առաւ եւ դուրս պիտի երթար՝ երբ տեսաւ որ տղան իր մեծ հացովը ետեւը կայնած է:

- Ի՞նչ կ'ընես հող, հարցուց հացագործին կինը, որ կը կարծէր թէ փոքրիկն արդէն կէս ճամբան կտրած էր, չէ՞ս հաւնիր հացին:

- Ոհ, այո, Տիկին, ըսաւ տղան:

- Ուրեմն զայն մայրիկիդ տար, փոքրիկ բարեկամս, եթէ ալ աւելի ուշանաս ան պիտի կարծէ թէ ճամբուն վրայ խաղցած ես եւ քեզ պիտի յանդիմանէ:

Փոքրիկը կարծես բան մը չէր լսեր, ուրիշ բան մը իր ուշադրութիւնը գրաւած էր: Հացագործին կինը անոր մօտեցաւ եւ մեղմօրէն զարկաւ տղուն ուսին.

- Ի՞նչ բանի մասին կը մտածես, հարցուց փոքրիկին:

- Տիկին, ի՞նչ է այն որ կ'երգէ:

- Հոս երգող չկայ:

- Այո, ըսաւ փոքրիկը, լսէ, գուհիք, գուհիք, գուհիք:

Երիտասարդը եւ կինը, երկուքն ալ ականջ դրին, բայց բան մըն ալ չլսեցին բացի ծղրիթ-նետու երգէն, որոնք հացագործի խառնութեան մէջ սովորական հիւրերն են:

- Փոքրիկ թռչուն մըն է, ըսաւ անուշիկ տղեկը, կամ հացն է որ եփած ատենը կ'երգէ՝ ինչպէս որ խնձորը կ'նէ երբ եփի:

- Ոչ, փոքրիկ գառնուկս, ըսաւ հացագործին կինը, ատուք ծղրիթներ են, անուք հացագործներու:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

խանութը գալ կը սիրեն եւ կախորժին փուռը վառած ատեն բոցերը տեսնել:

- Ծղրիթներ, գոչեց տղան, իրա՞ւ անոնք ծղրիթներ են:

- Այո, անուշա, ըսաւ հացագործին կինը բարի արտայայտութեամբ մը:

Տղան ոգեւորուեցաւ:

- Տիկին, ըսաւ ան կարմրելով իր խնդրանքէն, շատ ուրախ պիտի ըլլամ՝ եթէ ծղրիթ մը տաս ինծի:

- Ծղրիթ մը, ըսաւ կինը, ի՞նչ պիտի ընես ծղրիթը, իմ փոքրիկ բարեկամս: Իրաւ որ շատ ուրախ պիտի ըլլայի՝ եթէ կրնայի ամբողջ հոս եղածները թեզի տալ, ազատուելու համար անոնցմէ:

- Ոհ, Տիկին, հատ մը, միայն մէկ հատ տուր ինծի, ըսաւ տղան ձեռքերն իրար զարնելով խոշոր հացին տակէն: Կ'ըսեն թէ ծղրիթները լաւ բախտ կը բերեն տունէն ներս, եւ եթէ մէկ հատ մեր տանը մէջ ունենայինք՝ թերեւս մայրիկս այլեւս չի լար:

Երիտասարդը հացագործին կնոջը նայեցաւ: Անոնց աչքերը արցունքով լեցուած էին:

- Ինչո՞ւ մայրիկդ կուլայ, ըսաւ երիտասարդը, որ չէր կրնար այլեւս խօսակցութեան չխառնուիլ:

- Պարտաթուղթերուն համար, պարոն, ըսաւ փոքրիկը, հայրիկս մեռած է եւ մայրիկս շատ կ'աշխատի որպէսզի գանոնք վճարէ, բայց չի կրնար:

Երիտասարդը տղեկը թեւերուն մէջ առաւ եւ համբուրեց: Միեւնոյն ատեն կինը, որ երբէք չէր համարձակեր ձեռքը ծղրիթի մը դպցնել, ամուսինը կանչեց եւ չորս հատ բռնել տալով տուփի մը մէջ դնել տուաւ: Տուփին վրան ծակեր բացին, որպէսզի մէջը օդ մտնէ եւ տղուն տուին, որ գայն առնելով գնաց՝ կատարելապէս երջանիկ:

Երբ փոքրիկն այլեւս անյետացած էր, հացագործին կինը եւ երիտասարդը իրարու ձեռք սեղմեցին:

- Խեղճ փոքրիկ, ըսին երկուքն ալ:

Յետոյ, կինը վար առաւ հաշուատետրը եւ տղուն մօրը հաշիւը ներկայացնող էջը բանալով՝ վրան խոշոր գիծ մը քաշեց եւ տակն ալ ԿՃԱՐՈՒՄՑ գրեց:

Միեւնոյն ատեն երիտասարդը առանց ժամանակ կորսնցնելու իր գրպաններուն մէջ գտնուած բոլոր դրամը, ինչ որ բարեբախտաբար այդ օրը կոկիկ գումարի մը կը հասներ, թուղթի մը մէջ փաթեց եւ խնդրեց հացագործին կնոջմէն որպէսզի գայն անմիջապէս իր ստացագրին հետ փոքրիկ տղուն մօրը դրկէ փոքրիկ երկտողով մը, որով ան կը գրէր թէ ան տղեկ մը ունէր, որ օր մը իր երջանկութիւնը եւ պարծանքը պիտի ըլլար:

Անոնք գայն հացագործին աշկերտին տուին, պատուիրելով որ աճապարէ: Տղան, իր խոշոր հացովը, իր չորս ծղրիթներով եւ կարճ ոտքերովը չէր կրնար շատ արագ վազել, որով երբ անիկա տուն հասաւ՝ երկար շաբաթներէ ի վեր առաջին անգամ ըլլալով իր մայրը տեսաւ, որ կը ժպտէր եւ անոր դէմքին վրան երջանկութիւն եւ խաղաղութիւն կը տեսնուէր:

Տղան կարծեց թէ իր չորս փոքրիկ սեւ բաներուն ժամանումն էր որ պատճառ եղաւ այդ հրաշքին: Ու ես չեմ կարծեր թէ անիկա պիտած էր. առանց ծղրիթներուն եւ իր փոքրիկ բարի սրտին, կը խորհի՞ք թէ այս երջանիկ փոփոխութիւնը տեղի պիտի ունենար իր մօրը համար:

Թարգմ. Անգլ.

ՅԱԿՈԲ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

- ԿԵՅՎԵԳԻ -

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ՀԱՒԱՏԱՐԻՄ ՅՈՎԿԱՆԵՍԸ

Ծեր թագաւոր մը, որ իր մահը կը դիմաւորէր, կանչեց իր ամենասիրելի ծառան, որուն անձնուկրութեան համար Հաւատարիմ Յովհանէս անունը տուած էր եւ ըսաւ.

- Հաւատարիմ Յովհանէս, ահա պիտի մեռնիմ, զաւակս քեզի կը յանձնեմ, կը փափաքիմ որ ան ամէն բան քեզմէ սովորի ինչ որ իրեն պէտք է եւ անոր ճշմարիտ հայր մը եղիր:

- Անոր հաւատարմութեամբ պիտի ծառայեմ եւ Նոյնիսկ իմ կեանքս պիտի զոհեմ իրեն համար՝ եթէ պէտք ըլլայ, պատասխանեց ծառան:

- Յուցուր անոր այս ամբողջ պալատը, բոլոր սենեակները մէջի գանձերով, բայց զգուշացիր ցուցնելէ այն սենեակը, ուր կախուած է Ոսկիէ Տանիքով Թագաւորին աղջկան պատկերը, որովհետեւ եթէ զայն տեսնելու ըլլայ, պիտի սիրահարուի անոր, ինչ որ շատ վտանգաւոր պիտի ըլլայ տղուս համար:

Ծերունկի թագաւորին մահէն յետոյ հաւատարիմ Յովհանէս իր փոքրիկ տիրոջն ըսաւ.

- Եկուր որպէսզի պալատը քեզի ցուցնեմ:

Ու ցցուց անոր բոլոր սենեակները բոլոր գանձերով՝ բացի անկէ՝ ուր կախուած էր պատկերը: Ու երբ փոքրիկ թագաւորը տեսաւ թէ Հաւատարիմ Յովհանէս միշտ զանց կընէր այդ սենեակը ցուցնել՝ ըսաւ.

- Ինչո՞ւ համար չես բանար այդ դուռը:

- Եթէ զայն բանամ պիտի սարսափիս, պատասխանեց ծառան:
- Բաց, կ'ուզեմ գիտնալ թէ ինչ կայ մէջը, պնդեց դեռատի թագաւորը, եւ իր բոլոր ուժովը փորձեց բանալ:

Յովհանէս արգիլեց զայն ըսելով.

- Ես խոստացած եմ հօրդ այդ սենեակը քեզի չցուցնել, որպէսզի անոր մէջի գտնուածը քեզ եւ զիս միատեղ վտանգի մէջ չձգէ:

- Իմ մեծագոյն նեղութիւնս պիտի ըլլայ այդ սենեակը չմտնել, ըսաւ թագաւորը, ասկէ պիտի չերթամ՝ մինչեւ որ զայն չբանաս:

Կերջապէս, Հաւատարիմ Յովհանէս երբ տեսաւ թէ մերժելը օգուտ մը չունի՝ զայն բացաւ:

Իշխանուհիին պատկերը պատէն կախուած էր եւ թագաւորը լռին ու զարմացկոտ կեցաւ անոր առջեւ եւ զայն լաւ մը դիտելէ յետոյ դառնալով իր ծառային հարցուց.

- Որո՞ւնն է այս գեղեցիկ պատկերը:

- Ատիկա Ոսկիէ Տանիքով Թագաւորին աղջկան պատկերն է:

- Այս աղջկան յաւոյեպ ունեցած սերս այնքան մեծ է որ եթէ մեր պարտեզին ծառերուն բոլոր տերեւները մէկմէկ լեզու ունենային՝ պիտի չկրնային զայն սրտես հանել: Նոյնիսկ մահը աչքս պիտի առնեմ զայն ինծի շահելու համար:

Հաւատարիմ Յովհանէս երկար ատեն խորհելէ յետոյ ըսաւ.

- Այդ իշխանուհիին բոլոր ունեցածները, սեղաններ, աթոռներ, զաւաթներ եւ ամաններ, բոլորն ալ Ոսկիէ են եւ դեռ Ոսկիէ գանձեր կը փնտռէ, եկուր Ոսկերիչներուն ապսպրեմք որպէսզի բոլոր Ոսկիներդ գեղեցիկ ամաններու, թոչուններու եւ զարմանալի անասուններու վերածեն եւ դուն իբր կեղծ վաճառական ծախելով զայն բռնելու երթանք:

Ու անոնք նաև մը մտնելով ճամբայ ելան դէպի Ոսկիէ Տանիքով Թագաւորին երկիրը: Երբ հոն հասան, Հաւատարիմ Յովհանէս առաջարկեց իր տիրոջ որ նաև ուն մէջ սպասէ եւ զինքը դրկէ քանի մը Ոսկիէ ամաններով: Երիտասարդ թագաւորը հաւանեցաւ եւ Յովհանէս ճամբայ ինկաւ դէպի պալատ:

-Շարունակելի-

Թարգմ. Անգլ.

ՅԱԿՈԲ ՏԵՄԻՐՃԵԱՆ

- Այլթապցի -

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ՄԵՎՆՈՂՆԵՐՈՒ ԲԱԺԻՆԸ

ԳԵՒՈՅԻ ԵՂՋԵՐՈՒԼ

Գիւղին ամենէն քաջ եւ խիզախ որսորդն էր Պետօն: Ան երբեմն օրերով կը բացակայէր տունէն, կերթար լեռները, կը մտնէր խիտ անտառներուն մէջ եւ երեկոյեան վերջալոյսին գիւղ կը վերադառնար՝ շալակին վրայ ունեւնալով կամ ածեամ մը, կամ եղնիկ մը եւ կամ ուրիշ կենդանի մը:

Գիւղի յարգուած անձնաւորութիւններէն մին էր ան, ունէր կին մը եւ 7-8 տարեկան փոքրիկ երեխայ մը, Գեւօն:

Անգամ մը յաջողած էր ողջ ողջ ձեռք ձգել եղջերուի մը ձագը ու զայն յանձնած էր իր փոքրիկ Գեւոյին: Անոր եկած օրէն, Գեւօն նոր կեանք մը սկսած էր. ալլելու չէր խաղար փողոցի իր չարածնի ընկերներուն հետ եւ օրն ի բուն կը գուարճանար իր սիրական կենդանիին հետ, կը կերակրէր զայն, ջուր կուտար եւ ամէն իրիկուն կը համբուրէր անոր ճակտի ճերմակ մորթը եւ յետոյ կ'երթար անկողին:

Չատկին շաբաթն էր. Պետօն եւ իր կինը որոշած էին մատաղ ընել Գեւոյի սիրական կենդանին: Իսկ Գեւօն բանէ մը տեղեկութիւն չուներնալով՝ ուրախ գուարթ կը խաղար իր անասունին հետ՝ երբ հաշորը մէջքը դանակ մը խրած մօտեցաւ.

- Յայրիկ, ի՞նչ պիտի ընես այդ դանակով, հարցուց Գեւօն:
- Եղջերուն պիտի մորթեմ, սիրելիս, պատասխանեց հաշորը:
- Ի՞նչ, պիտի մորթե՞ս:
- Այո, փոքրիկս, ըսաւ հաշորը դանակը մէջքէն հանելով: Այս Չատկին զայն մատաղ պիտի ընենք որ Աստուած մեզի յաջողութիւն տայ: Այս ըսելով կը պատրաստուէր մորթելու, իսկ Գեւօն ոտքերը գետին զարնելով կըսէր.

- Ոչ, պիտի չմորթես, անկա իմս է, իմս:

Սակայն հաշորը չէր լսեր, եւ Գեւօն տեսաւ թէ ինչպէս իր հաշորը եղջերուին վզին մօտեցնելով սկսաւ կտրել. արիւնը վտակի մը պէս կը վազէր իսկ Գեւօն անելի ու անելի կը բազմապատկէր իր լացն ու պոռչտուքը:

Այդ իրիկուն չճաշեց եւ իր անկողնին մէջ պառկած կուլար: Երկար ատեն չկրցաւ քնանալ ու կը մտածէր իր սիրելի եղջերուին վրայ՝ երբ կամաց կամաց իր աչքին առջեւէն անհետացան աղօտ լոյսերը եւ թաղուեցաւ խոր բունի մը մէջ:

Ան կրկին կը տեսներ թէ ինչպէս եղջերուն պարտեզի մէջ է, եւ ինք կը խաղայ անոր հետ՝ շոյելով անոր գեղեցիկ վիզը եւ կերակրելով զայն՝ երբ յանկարծ ձեռքի մը հպումը զգաց իր աշտին վրայ, արթնցաւ. երազ էր: Արեւը ինկած էր իր անկողնին վրայ եւ իր եղջերուն չկար ու չկար:

ՉԱՐԵՅ ՊՏՈՒԿԵԱՆ
- ՍԵՔԱՍՏԱՅԻ -

ՄԵՎՆՈՂՆԵՐՈՒ ՆԱՍՍՎՆԵՐԷՆ:-

..... Կը յուսամ թէ պիտի չմոռնաք ձեր այն եղբայրները, որոնք Քանաւացիներու ազարակներ ցրուած են:

Անցեալ շաբթու մարդ մը ուզած էր որ երեք օր իրեն օգնես: Արձակուրդ ըլլալուն օգնեցի: Երեք տուար առի եւ զանազան ծախքերու գործածելէ վերջ տուար մը անել-ցուցի եւ զայն կը դրկեմ ձեզի՝ մեր Կարմիր հաշի Ակումբին զանձանակը ձգելու փոքրիկ Յարութիւն Յարութիւնեանը երուսաղէմի մէջ պահելու համար:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

Բարեկներս բոլոր տղոց եւ մանաւանդ
Նորեկներուն եւ փոքրիկներուն, պաշտօնեա-
ներուն եւ բոլոր զիս հարցնողներուն:

Ձեր եղբայրը,
ՕՆՆԻԿ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ
- Պարտիզակցի -

..... Ուրախութեամբ ստացայ ձեր ղրկած
երկու գեղեցիկ թերթիկները եւ կարդալով
չափազանց ազահուրթեամբ կարդացի, որովհետեւ
Արարատներով իմ սիրելի եղբայրներս ինծի
հետ կը խօսէին: Եւ ասիկա մեծ միտքարուծիւն
մընէ ինծի համար՝ քանի որ ձեզմէ գատուած
եմ եւ Յայերէ բոլորովին հեռու կը գտնուիմ:
Տեղս շատ հանգիստ է եւ ինծի հետ լաւ կը
վերաբերին:

Այս նամակով տուար մը կը ղրկեմ կէսը
Կարմիր Խաչի Ակումբին համար եւ կէսն ալ
Ոսկեղէն Կիրակիին համար, որը երբ ըլլալը
չեմ գիտեր եւ իմ բաժինս հիմակուընէ կը
ղրկեմ՝ որովհետեւ վերջը թերեւս ձեռքս դրամ
չանցնի:

Ուսման տարիս Յայորդիներն ալ կը
բարեկեն:

Ձեր եղբայրը,
ՆԱՉԱՐԵԹ ԹԵՐԶԵԱՆ
- Էրզրումցի -

Նամակներ ստացած ենք նաեւ Արմենակ
Գոյումճեանէ, Օննիկ Շանկեանէ, Գեորգ
Գեորգեանէ, Յայկազ Մեսրոպեանէ, Արտաշէս
Մազմանեանէ, որ կէս տուար ղրկած էր Կարմիր
Խաչի Ակումբին, Ժիրայր Կարապետեանէ, որ
երկու անգամով կէս տուար ղրկած էր
Ակումբին: Յայկ Գոյումճեանէ, Գեղամ
Պապիկեանէ, Յամբարձում Մանուկեանէ, Յովակիմ
Կիւմիւլեանէ, Ալպերթ Փափագեանէ, Մինաս
Գոյումճեանէ, Յովհանէս Տէրտէրեանէ, Կարապետ
Սկրտիչեանէ, Գեղամ Մուրադեանէ եւ Յակոբ
Սահտեանէ:

ՄԵԿՆՈՂՆԵՐՈՒ ԱՅՑ

Պր. Ալիքսանեան, Ագարակատան Ժամա-
նակաւոր Տնօրէնը, Սեպտեմբեր 17 ին այցելեց
Գանատական ագարակներ տեղաւորուած քսանի
մօտ Յայորդիներու եւ առհասարակ բոլորն ալ
գոհացուցիչ պայմաններով շրջապատուած գտած
է՝ բացի Յայկ Մանուկեանէ, որ պիտի տեղա-
փոխուի: Մեկնողներէ ոմանք դպրոցական եւ
այլ ամպերջի մրցումներու մէջ յաղթանակներ
տարած եւ յաջողութիւններ ունեցած են.
Արարատի յաջորդ թիւով կը յուսանք ի ձեռին
ուսնեալ մանրամասնութիւններ՝ մեր ընթերցող-
ներուն փոխանցելու համար:

ՄԵԿՆՈՂՆԵՐՈՒՆ ԿԱՐԵՒՈՐ

Գանատական ագարակներու մէջ տեղա-
ւորուած մեր բոլոր Յայորդիներէն կը խնդրուի
իրենց բոլոր ուսուցիչներուն հասցէները
տեղեկագրել Ագարակատան Տնօրէնին՝ որպէսզի
այդ ուսուցիչները ալ աւելի հետաքրքրելու
համար անոնց մագլիտէն թերթիկնիս ղրկենք
եւ նա մանաւանդ ամսէ ամիս տեղեկագիր
ստանանք տղայոց մասին:

Այս հասցէները կարեւոր են ուսնեալ
նաեւ շատ մը պաշտօնական ձեւակերպութեանց
համար:

ՆՈՐ ՄԵԿՆՈՂՆԵՐ

Սեպտեմբերի ընթացքին տեղական ագարակ-
ներ մեկնեցան Յովսէփ Խելացեան, Մարաշցի,
Մանուէլ Մումճեան, Այնթապցի, Գրիգոր
Ճէրահեան, Ատաբազարցի, Անուշաւան Փիլիպեան,
Պարտիզակցի, Բիւզանդ Գըլըճեան, Այնթապցի,
Յայկ Տէմիրճեան, Պատիկ Նոր Գիւղցի եւ
Մամբրէ Շիրինեան, Կեյվէցի:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ՓՈՔՐԻԿՆԵՐՈՒ ԲԱԺԻՆԸ

Արարատի սոյն թիւէն սկսեալ պիտի հրատարակենք նաեւ մեր Ազարակատան փոքրիկ սաներու գրութիւնները՝ ՓՈՔՐԻԿՆԵՐՈՒ ԲԱԺԻՆԸ մէջ: Արարատ դեռ շահի աղբիւր մը ըլլալու վիճակը ստացած չէ եւ սակայն հրատարակման բուն շարժառիթը Յայագիտութիւնը քաջալերել եղած է՝ մեր Յայորդիներուն մէջ, ինչ որ անշուշտ բաղձանքն է նաեւ մեր բոլոր Յայ ընթերցողներուն:

ԽՍԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՉՈՐԱ ԴԵՂՁԵՐԸ

Ժամանակին չորս եղբայրներ իրարու հետ կ'ապրէին եւ շատ հարուստ ու երջանիկ էին: Օր մը սոսկալի փոթորիկ մը պատահեցաւ իրենց գտնուած երկրին մէջ եւ ակերեց ամէն ինչ: Չորս եղբայրներուն տունը, պիտոները, եւ բոլոր շէնքերը փլան, կենդանիները մեռան եւ բոլոր ինչքերը փճացան: Այնպէս որ անոնք չափազանց աղքատացան:

Իրենց երկրին մէջ չափազանց ծեր բայց իմաստուն մարդ մը կ'ապրէր. ով որ նեղութեան մէջ ըլլար անոր կ'երթար եւ անկէ խորհուրդ կը հարցներ: Այս եղբայրներն ալ գացին եւ պատմեցին իրենց սեւ բախտը: Ծերունին մեղքեցաւ անոնց վրայ եւ մէկմէկ դեղձ տալով անոնց՝ ըսաւ.

- Իւրաքանչիւրդ ձեր դեղձերը ձեր գլխուն վրայ դրէք եւ ճամբանիդ շարունակեցէք, ուր որ ձեր դեղձը իյնայ՝ հոն փորեցէք եւ ձեր բախտը ինչ որ հանէ գայն առէք եւ գոհացէք:

Եղբայրները ճամբայ ելան: Երբ մղոնի մը չափ քալեցին, դեղձերէն մէկը գետին ինկաւ. տէրը ինկած տեղը փորեց եւ պղինձի հանք մը գտաւ ու եղբայրներուն ըսաւ.

- Լաւ բախտ, եկէք իմ քովս կեցէք եւ իմ բախտես դուք ալ բաժին ունեցէք:

Միւս եղբայրները խորհելով որ ակելի լաւ բաներ պիտի գտնեն, հեռացան: Քիչ վերջ երկրորդին դեղձը ինկաւ եւ փորելով արծաթ գտաւ:

- Աւելի լաւ, ըսաւ ան, եղբայրներ, ինծի հետ կեցէք եւ իմ հարստութեանս դուք ալ բաժին առէք:

Բայց անոնք խորհելով թէ ակելի լաւը պիտի գտնեն, հեռացան: Քիչ վերջ երրորդ եղբոր դեղձը ինկաւ, գետինը փորեց եւ ոսկի գտաւ:

- Ալ ակելի լաւ, բացազանչեց ան, եղբայր հոս կեցիր, հարստութեանս կեսը առ եւ դուն ալ ինծի հետ երջանիկ եղիր:

Բայց չորրորդ եղբայրը խորհելով թէ ինք կրնայ ադամանդ գտնել, ճամբան շարունակեց: Երկար քալելէ յետոյ վերջապէս իր դեղձն ալ ինկաւ եւ շատ խորունկ փորելէ յետոյ երկաթ գտաւ: Ան շատ տխուր էր: Չէր գիտեր թէ որը ամենէն ակելի օգտակար եւ պիտանի էր, Ադամանդը թէ երկաթը:

Դուք գիտե՞ք:

Թարգմ. Անգլ.

ԵՐՈՒԱՆԴ ՄԱՔԻՆԻՍՏԵԱՆ

Վարդը փուշեր ունենալով ծաղիկներուն թագուհին ըլլալէ չի դադորի:

Կեանքը տառապանքներ ունի, բայց չի դադորի անուշ եւ ցանկալի ըլլալէ:

ԱՐԱՐԱՏԸ ՔԱՅԱԼԵՐԷ: «ՄԷԿ Յագարնոց» մեր քէմբէյնը պիտի յաջողի՝ եթէ մեզի օգնես նոր բաժանորդներ գտնելով:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՈՂՁՈՅՆ ԱՐԱՐԱՏԻՆ

Սեպտեմբեր 3ին մեր Ագարակատունն այցելեց Կեր. Արսեն Շմալոնեան, Քազենովայեն, Ն. Ե. Մր. Բիրսի եւ Պր. Ալիքսանեանի առաջնորդութեամբ շէնքերը պտըտեցաւ եւ դպրոցասրահին մէջ տղայոց խօսեցաւ եւ յորդորեց զանոնք Յայուրեան արժանաւոր զաւակները պատրաստուելու՝ ներկայի պատեհութիւններէն օգտուելով:

Սեպտեմբեր 11ին եւ 12ին մեզի այցելեցին Պր. Մանիսաճեան եւ Պր. Տօնիկեան Տիրոջիթէն:

Պր. Մանիսաճեան տղայոց խօսեցաւ շատ պերճախօս կերպով եւ ոգեւորեց զանոնք իր շինիչ եւ պարզ՝ բայց ազգասերի ոճով: Ան լսելով որ մենք շաբաթը անգամ մը շարժապատկեր կուենանք, Պր. Ալիքսանեանի առաջարկեց տղայոց պատեհութիւն տալ երկու իրիկուն շարժապատկեր ունենալու՝ խօստանալով ծախքերը անձամբ վճարել:

Ագարակատունը շարժապատկերի մէքենայ մը ունի, նուիրուած Թօրոնթօ բնակող Գանատացի տիկնոջ մը կողմէ:

Պր. Լեւոն Պապեան, Թօրոնթոյէն եւ Պր. Արմենակ Ամիրխանեան, Գանատայի միակ Յայ փաստաբանը, Պր.Էնթօթուէն, Սեպտեմբեր 19ին Ագարակատուն այցելեցին: Մեր երկու Յայ բարեկամներն ալ խօսեցան տղայոց եւ շատ գոհ մեկնեցան:

ՄԵՐ ՆՈՐ ՏՊԱԳՐԻՉ ՄԵՔԵԼԱՆ

Շնորհիւ Պր. Պապեանի առատաձեռնութեան, Սեպտեմբեր 17ին մեր նոր մէքենան գնեցինք, որ կը յուսանք թէ ալ աւելի գոհացուցիչ գործ պիտի արտադրէ:

Սեպտեմբերի ընթացքին Արարատի դրամական նուէրներ ըրած են՝ Պր. Յայրապետեան, Թրոյէն՝ երեք տուար, Յայ Բարեգործական Ընդհ. Սիովեան Բարիզի կեդրոնէն՝ հինգ տուար, Պր. Կահան Քիւրթեան, Նիւ Եորթէն՝ հինգ տուար եւ Պր. Պ. Գուրեան, մեր Թօրոնթոյաբնակ բարեկամը՝ տասը տուար:

Թերթիս վարչութիւնը իր խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ վերոյիշեալ նուիրատուներուն:

ԱՐԱՐԱՏ ԱՍԷՆ ՏԵՂ

Երկրագունդի 27 երկիրներու մէջ Անգլիերէն եւ Յայերէն Արարատները կը կարդացուին: Թերեւս շատ քիչ թերթեր այս պատիւին արժանացած են:

ՈՒՐ ՈՐ ԱՆԿ Է

Նախորդ ամիսներու ընթացքին շատ մը ազգայիններու Արարատ դրկած ենք եւ ուրախ ենք յայտարարելու թէ դեռ ոեւէ մէկուն կողմէ մեր թերթիկը մերժուած չէ: Շատերուն բաժնեգինները շնորհակալութեամբ ստացած ենք: Կը խնդրենք որ մինչեւ ցարդ յապաւողներ իրենց հաշիւը փակեն: Եթէ ժամանակ չունիք Մընի Օրտըր մը հանելու՝ ձեր բաժնեգինը ներփակեցէք պահարանի մը մէջ եւ ձեր հասցեով միասին Արարատի դրկեցէք: Թերթը կանոնաւոր կերպով պիտի ստանաք այն ատեն:

Բարեկամներու Արարատ նուիրողներ թող հաճին յիշել իրենց նամակին մէջ: Ցանկը պիտի երեւի յաջորդ թիւով:

“ ARARAT MONTHLY ”

Published in English and in Armenian

by The Armenian Boys at Georgetown.

Armenian Boys' Farm Home,
Georgetown, 1st October, 1926.

Յարգելի Յայրենակից:-

Օտարներ կը հետաքրքրուին մեր Յայրորդիներով, կը գուրգուրան անոնց վրայ եւ կը քաջալերեն անոնց ձեռնարկները: Մեր Անգլիներէն Արարատի արագօրէն ծաւալուամը Գանատացիներու մէջ, պերճախօս ապացոյց մըն է ինքնին: Եւ սակայն ամէն Յայ ալ աւելի կը գուրգուրայ Ազգին որք զաւակներուն վրայ` որովհետեւ անոնց անձին մէջ կը տեսնէ Վաղուան Յայուրթիւնը եւ Վաղուան Յայաստանը:

Դուն ալ հարագատ Յայ մըն ես անկասկած:

Բարոյական օժանդակութիւն մը, նիւթական գոհողութիւն մը ըրա՞ծ ես քաջալերելու Յայ որքը, որպէսզի ապրի ան, եւ մանաւանդ Յայ ապրի: Դուն թոյլ պիտի տա՞ս որ օտարներ քեզմէ աւելի փութկոտ եւ քեզմէ աւելի գուրգուրացող երեւնան պանդուխտ հորիզոնի ներքեւ ապրող ու պատսպարուող մեր Յայրորդիներուն, որոնց մեծագոյն հպարտութիւնը իրենց երկու թերթիկներուն տարածումն ու յառաջդիմութիւննէ: Անշուշտ ոչ: Ուրեմն նախ բաժնեզինդ դրկէ եթէ դեռ չես դրկած եւ վստահ եղիր թէ բարեկամներդ եւ ծանօթներդ լսած են մեր Արարատներու մասին եւ կըստանան անոնցմէ մին: Անշուշտ անոնք քեզ պիտի չմերժեն մէկ տուարի բաժնեզին մը մեզ դրկելու առթիւ:

Արարատ իրապէս իր գինը կ'արժէ` պայմանները նկատի ունենալով: Նախանձախնդիր եղիր որ ան իր Յայացի առաքելութիւնը լիովին կարենայ կատարել մեր հարիւր Յայրորդիներու մէջ:

Յոկտեմբերի այս թիւը առածիդ պէս եւ այս նամակը կարդալէ յետոյ` եթէ ժամանակ չունիս նամակատուն երթալու եւ մընի օրտըր մը հանելու` այն ատեն պահարան մը առ, քու եւ եթէ կարելի է բարեկամիդ բաժնեզինը մէջը դիր եւ վարը գտնուած կտրոնին հետ մեզի դրկէ:

ԱՐԱՐԱՏԻ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Խմբագրութիւն Արարատի,

Ներփակ պիտի գտնէք տուարի գումար մը հաճեցէք ձեր թերթը դրկել սա
հասցէին:-

Անուն
Հասցէ
.....

[Blank]
[Դատարկ]

Ա Ր Ա Ր Ա Տ Ա Մ Ս Ա Թ Ե Ր Թ

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԹԵՐԹ ՄԸ, ՈՐ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ
ՃՈՐՃԹԱՈՒՆԻ ԱԳԱՐԱԿԱՏԱՆ ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԵ:

Ա. Ղ. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ, ՏԼՈՒԵՆ ԽՄԲԱԳԻՐ.

Յակոբ Յակոբեան, ՕՆԻԿ ԾԱՆԿԱԵԱՆ, ՄԱՄԲՐԷ ՇԻՐԻՆԵԱՆ,
ԱՐՄԵՆԱԿ ԳՈՅՈՒՄԵԱՆ, ՀԱՅԿԱԳ ՄԵՍՐՈՒԿԵԱՆ, ԽՄԲԱԳԻՐՆԵՐ:

ԺԻՐԱՅԻ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ, ԳԾԱԳՐՈՂ ԽՄԲԱԳԻՐ:

ԲԱԺՆԵԳԻՆ, ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԿ ՏՈԼԱՐ:

Մեր յաջողութիւնը ընթերցողներու եւ բաժանորդներու
բարեացակամ գործակցութենէն կախում ունի: Հայերէն եւ
Անգլիերէն ԱՐԱՐԱՏները ծանօթացուցէ՛ք թէ պատանի եւ թէ
չափահաս ձեր բարեկամներուն: Ճորճառուսի Հայորդիներս
շահարկութեան համար չենք հրատարակեր մեր ամսաթերթերը
եւ սակայն քաջալերուելու եւ սոյն գործը բոլորովին
ինքնապահ ընելու պէտքն ունինք:

Հաճեցէ՛ք դրամական առաքումները Մընի Օրտըրով ընել,
այլապէս դրամատանց ուղղուած չէքերը գեղչով միայն կը
գանձուին Գանատայի մէջ:

ՄԵՐ ՀԱՍՅԵՆ:-

“ARARAT MONTHLY”

ARMENIAN BOYS’ FARM HOME,

GEORGETOWN, CANADA.

ARARAT

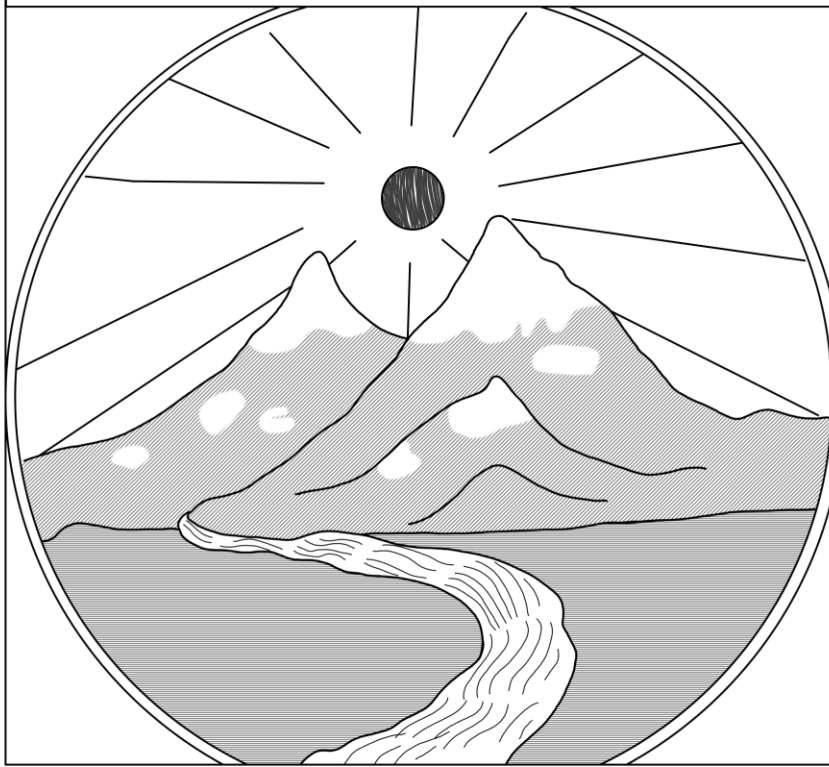
MONTHLY

EDITED BY THE ARMENIAN BOYS AT GEORGETOWN.

GEORGETOWN

1926.

No.

[Blank]
[Դատարկ]

ARARAT

GEORGETOWN,

NOVEMBER, 1926.

No. 9

EDITORIAL PAGE

OUR CAMPAIGN

Our "ONE THOUSAND NEW SUBSCRIBERS" campaign is at its full speed. There are many friends on the field fighting very hard to capture one of the three great championships and win a beautiful rug on 15th of December 1926, absolutely free. There will be a number of prizes to be given away on that date.

Kiwanis Club of Galt, Mr. Alexander Soghigian of Lawrence, Mass. Miss M. A. Stewart of Toronto, Miss Armina Mager of Kitchener, Mr. H. Martin of Worcester, Mr. S. Ardouny of New York, Miss Edna Claris of London, Mr. T. Ohanian of Hamilton, and many others, whose names will be given in our next issue, are the candidates for our campaign. We need many more.

Who are going to be the lucky ones in this campaign is a secret yet. Won't you help us to reveal it on 15th of December with a glorious success?

"ARARAT" AS CHRISTMAS GIFT

Christmas is coming. Did you ever think of sending "ARARAT" as a Christmas Gift to your friends, old and young? It is sure that they will be pleased of it.

AN ADDRESSING MACHINE WANTED

Mr. O. Donelian of New York, an Armenian friend of Ararat, sent us a good cheque through Mr. Babayan of Toronto to buy an Addressing Machine to address the wrappers of our paper. Anybody having a new or second hand machine to sell, will please write us. Ararat thanks Mr. Donelian for his generous gift.

THE THREE RUGS

The three beautiful rugs to be given away on 15th of December, are donated to Ararat by Mr. Levon Babayan of Toronto, always the friend of our boys. We thank him heartily for his gift.

ARARAT MONTHLY

EARTHQUAKE IN ARMENIA

Second largest City in Republic of Armenia and
its Twelve Large Towns Are Wiped Out by Sudden
Catastrophe.

Victims Numbered Up to Date, 600 dead and 1000 to Hear From.

Destruction amounts \$60,000,000.

100,000 People Are Homeless.

Leninakan, Armenia, Oct. 24.- Successive earthquakes lasting from Friday night until early today destroyed the greater part of this city of 60,000 inhabitants and 12 thriving towns in the neighborhood, killing upwards of 400 persons (now 600) mortally injuring hundreds of others, and rendering 100,000 homeless. The whole of Armenia has been terrified, and the destruction amounts to millions of dollars. (According the reports received later, it amounts \$60,000,000.)

Leninakan is the second largest city of Armenia and is named after Nikolai Lenin, the idol of Soviet Russia. This city is the seat of the largest Armenian orphanage and the largest of its kind in the world, cared by the Near East Relief Association. The whole city is like a vast sepulchre of ashes. From time immemorial Leninakan, formerly Alexandropol, has been a gigantic volcanic amphitheatre, due to the activity of Mount Ararat and Mount Arakaz in the tertiary period, but the city never before experienced such a violent and disastrous upheaval as that which levelled nearly all human habitations on the great Leninakan Plain Friday night, October the 22nd.

The second shock, which was five fold stronger than the first, tore open giant fissures in the great volcanic Mountain of Arakaz, which is 14,000 feet high, and gleams with perpetual snow.

The terror of the populace was increased by the fact that the earthquake occurred in total darkness, the first shock having dislocated all the electric and gas mains, and further subterranean convulsions recurring through the night caused the untutored peasantry to fear the end of the world had come.

The buildings occupied by the American Near East Relief were among the few that escaped destruction. Although there were more than fifty doctors, nurses, clerks and relief workers in the structures at the time, all miraculously escaped harm. Not a single one of the 9,000 Armenian orphans in the building perished.

THE GLOBE.

ARARAT MONTHLY

ARMENIA AND HER PEOPLE

Armenia is situated at the north east of Asia-Minor and is surrounded by Azerbaijan at the east, Georgia at the north and Turkey and Persia at the south.

There was a time when Armenia was a very big country. During the days of the Armenian kings that country had over thirty million people. During the time of King Dikran the Great all Asia Minor, part of Persia and three other countries at the north were ruled by Armenians.

Armenia was progressing under many wise kings, Armenian kings, who loved their country and their people, until the terror of the East, the Mongolian Turks came and put an end of the flourishing beauties of Armenia and Near East.

Armenia is very small now, because three nations have divided it between themselves. They are Turkey, Persia and Russia. But the Russian Armenia is in the hands of Armenians under condition that she must remain as a member of the Federation of the Soviet Republics.

Present Armenia is surrounded by many Mountain ranches, such as Mount Ararat and Caucasus mountains. Mount Ararat is the highest mountain in Armenia and one of the highest mountains in the world. The River Ephratus finds its source on Mount Ararat. I think that is one of the largest rivers of Great Asia.

Armenia has different climate in various parts; lemons and oranges grow in the south, but generally Armenia is

cold. It snows very heavy in the Winter. The mountain tops are covered with snow all round the year. Perhaps it is just the same as the climate of Canada.

There are three million Armenians left from a prosperous and great Armenian nation to-day and they are scattered all over the world, so a very small nation indeed.

It is the hope of all the Armenians that their race will grow to be strong again in the future and will carry the great mission of bringing Christianity and civilization in the dark corners of the Near East, as she did during her past days of glory.

Armenians are mostly farmers as I am a farmer now. The climate and the soil are good to build up a good system of agriculture to bring back the ancient times, when the springs were flowing with milk and honey.

They raise cotton, corn, vine trees, figs, chestnuts, and all the fruits and agricultural products of Canada and United States.

Armenian people are the most civilized and superior people of the Near East, but they are not strong on account of the situation of their country. They always have troubled with wars. During the last great war the unspeakable Turks killed hundreds and thousands of Armenians. They did not make any choice between men, women, boys and girls and even babies. Every plain and every hill

ARARAT MONTHLY

were covered by the innocent blood of Armenians. If you ask any Armenian how he was left alive or what he has seen during the past, he would have stories, terrible, painful stories to tell that the largest volumes would be too small to have all.

The memory of those dark days is the greatest shame to the civilization of the present age. The Christian nations of Europe, even they were victorious, did nothing to heal the wounds of martyred Armenia.

But hark! She is living yet. Many nations sunk and lost in the neighborhood of Armenia. Only their names are written in the history. How about Armenia. Her enemies tried to wipe her name out even from the reaches of man's mind. But there is an Armenia, very small though. How about Armenian? The petted wolves of Christian Europe, the unspeakable Turks, tried to exterminate the finest, peaceful and Christian sons of Armenia. Ask every rock and every plane of Armenia, every bird that makes its nest in the trees of Armenia and they will tell you that the history of the human race never witnessed such a crime. Hundreds and thousands of Armenians died nobly, devoted to their fait and loyal to their homes.

But this noble race endured all the wickedness of the age. She has faith in the future. Let us give great loud cheers for this nation. Is she not worthy of it?

Armenia has her own government now, her own army and her own laws. She did not have those before the war. Every Armenian soldier is as brave as a lion could be. He is waiting on guard to keep the sacred rights of Armenia and not to let the Turks to trouble any more. It will come the day, when the three colors of Armenia will wave again over all the hills and mountain side of the whole Armenian territory, rulled by the kings of Armenia, the wisest, noblest, bravest kings ever rulled in Asia Minor.

It will come a day, when some of our Georgetown boys, including myself in, will answer the call of Mother Armenia and will go to salute the beautiful flag of three colours, Red, Blue and Orange, as now, I and my companions at Georgetown Salute the Union Jack, the flag of three colours, the Red, White and Blue, the most beautiful and the most great flag all over the earth.

And when I come back to Canada again to look after my farm, remember, I am going to own a farm then here in the neighbourhood of Dunnville, will bring with me the salute of the Armenian flag to her older sister to Union Jack and have different stories to tell my noble friends of Canada, then the stories that they were used to hear about Armenia. It will be the story of freedom and progress of Armenia and her people.

They say that Switzerland is the most beautiful country in Europe. They also say that

ARARAT MONTHLY

Armenia is the Switzerland of Asia, because it is the most beautiful and most pleasant country of Asia.

God save Armenia and her people.
God save our King.

Dunnville, Ont.

ALBERT M. PAPAIZIAN

THE BRAVE KID

In all the capital cities of the civilized countries, there are large gardens, where all kinds of plants, flowers and wild animals are taken care of.

The city of Paris has one of the most beautiful zoological gardens of the world. In this garden there was a boa. The caretakers of the wild animals used to give him an alive kid every morning as food; the boa would not eat flesh but alive animals.

Usually, the poor kid would stand in a corner very scared, until the boa would come and eat him. No fight would take place.

One day, they took him a black kid again. But this time the kid did not stay still as the other kids used to do. He attacked the boa with his horns and feet. The blows were always aimed to the head of the giant animal.

You might think that this was a foolish thing for the kid to do, because, sooner or later the boa would eat him

up, for the boa was too big for the little kid. But the kid fought so fiercely, that the care taker said.

- "This kid is crazy. He will [...] the eyes of our boa. Let us take him and bringing him back tomorrow when he is to himself.

So they took him out from the cage and brought another kid which was eaten by the boa.

The next day they brought the little black kid back to the cage. He was again fierce and was giving hard blows to the head of the boa with his horns and his feet.

At that moment the manager of the zoo was passing by. He asked about it and was very much moved by the braveness of the kid, and to reward him for his braveness he ordered him to be taken out of the cage.

So the little kid saved his life by his braveness in spite of his size. He won the battle against the terrible boa.

Translated
from Armenian

HAROUTUN BODOURIAN

HOW ABOUT YOU?

Don't forget that our "One Thousand Campaign" for new subscribers is going to end at 15th day of December, 1926.
Work and win!

ARARAT MONTHLY

A TRIP TO ST. CATHARINS

Fifteen boys were to go to St. Catharins to give a concert to the Armenians there. We took the train and it was four o'clock when we reached there. Then they took us to homes. Everybody was there to get a boy. There were not enough boys for everybody. I went to the home of Mr. & Mrs. Krikor Melkonian. They were very, very kind to me. After we had our supper I played games with the boys.

The next morning, after we ate our breakfast, Mr. Krikor took me to the market and we went into a children's store. He said. "What do you want?" I was shy, so I did not ask for anything, but he asked again and I said. "Whatever you like." He bought me a nice fountain pen, a ball, a mouth organ and candies.

That was a happy day for me. I enjoyed it very much. The other boys had also a very happy day.

At night we gave our concert. The place was very full. Every Armenian in St. Catharins were there to see our concert. We sang in English and in Armenian and had plays and drills.

When the concert was over, everybody told me that the concert was very good and they enjoyed it. At the end of the concert we sold many calendars. We got some subscribers for Ararat also. Every Armenian in St. Catharins are subscribed to our paper.

Afterwards we came to Hamilton.

ANTRANIK KEVORKIAN

A RED CROSS MEETING

On 21st of October, our Junior Red Cross Club held a meeting which took place at the school room in the evening.

We heard from our secretary that we had fifty one dollars and sixty seven cents in the bank. It was decided that fifty dollars should be sent to the Junior Red Cross Head Office in Toronto to send it to the Armenian Benevolent General Union for the keeping of our little brother Haroutun in an orphanage in Jerusalem.

Moved by Jirair Dayan and seconded by Jirair Kalajian that two dollars and seventeen cents should be sent to Mr. S. B. McBready, Ontario Junior Red Cross director, for the Crippled Children's Fund. The motion was carried.

Moved by Toros Levonian and seconded by Sarkis Jeylezian that our Club should send fifty cents for the subscription of the Junior Red Cross Paper. The motion was carried.

The meeting closed with sing songs.

The Golden Rulling Sunday is nearing; it is on the first Sunday of December. We don't eat that day.

The motto for our Junior Red Cross this year is;-

"LIFT SELF AND LIFT OTHERS UP."

HAGOP APRAHAMIAN
Secretary.

ARARAT MONTHLY

ARMENIANS IN UNITED STATES

It is over a hundred years since the Armenians started to migrate to United States. The pioneers did not live any record telling us the exact date.

Their generations have almost forgotten or have only a little idea about the language and the history of the nation their fore fathers belonged to and are now Americans. But most of them still have love in their hearts to Armenian nation and are very often interested in the affairs of Armenia.

It is since forty years that the Armenians came to United States in great numbers. And to-day there are about one hundred and thirty thousand Armenians in United States. Most of them in California, where they have progressed very fast and own many of the most beautiful and productive farms in that province. The Armenians are the fathers of vine and orange plantation in California and have made an art of growing all the fruits that they used to grow in their native land. It is a truth that the State of California owes much of her progress in the art of agriculture to the Armenians.

The rest of the Armenians are mostly in big cities, such as Detroit, New York, Chicago, Boston, Philadelphia and many other cities. Most of these Armenians belong to working class, but there are also many successful

business men, and artists. There are always three or four professors or teachers in all the colleges and universities of United States. Many hundreds of Armenian ministers are preaching in American churches. Famous doctors and lawyers are practicing almost in every city in United States. There are manufacturers, bankers and merchants of Armenian origin.

During the Great War over thirty thousand Armenian young men from that country to fight for the allies, because they knew that it was for freedom and justice they were going to sacrifice their lives.

During the year of 1916 the Armenians in United States raised over three million dollars to help the hundreds and thousands of Armenians who took their refuge in present Armenia on account of the Turkish terror. They have organized many benevolent societies to help those of their kinsmen who are in need. And indeed there were many, old and young, boys and girls looking for help from their compatriots in United States who were lucky, happy and prosperous.

There were about 270,000 orphans and about one million homeless refugees scattered all over the Near East countries, who had fixed their hope to America, the Land of New Canan.

And the Armenians in United States gave freely,

ARARAT MONTHLY

heartily and willingly.

Without their help hundreds and thousands would perish in poverty. It was the plan of our Heavenly Father that some Armenians should go to United States before the war to have some prosperity to be able to help those in the motherland, who were homeless, persecuted and orphans. You must know that American Near East Relief, Lord Mayor's Fund of London England, Friends Armenia Society of Switzerland and Armenian Relief Association also helped the Armenians.

But you must know that the rich Armenians are not the only ones who help; the working Armenians are as generous as the formers.

There is a great movement among the Armenians in United States organizing societies and raising funds to build up new towns and cities in Armenia and gather the refugees of their respective district into those cities, which are called as New Sivas, New Harpert, New Arapger, New Eghin and so on.

One other time I am going to write about the Armenians in Canada. I am sure that the readers of Ararat would like to know about them also. The Armenians in Canada are not very many and in a short article I will be able to give all the informations.

MAMPRE SHIRINIAN

GOOD FRIENDS

There are three sisters in Georgetown. Brown sisters. They say the angels have very good hearts. Then three Brown sisters, who live on Charles Street in Georgetown are three angels, because they have very good hearts. They are from our best friends. They love the boys and all the boys love them. When we want any help in our Farm Home, they are always ready to come and help.

Almost every Sunday afternoon they come and have Sunday school with us. They always bring Sunday School boys' paper with them and give one to each boy.

In summer they bring flowers to put them on our table to make them look good.

Many times they have come and help the work in our Home three or four days.

They all have a nice smile when they meet one of us. They like to talk to us. They write letters to the boys who have gone to Canadian farms to stay there.

Three Brown sisters are three angels indeed.

One of them was sick last year and went to a hospital in Toronto. We were all sad then. But when we heard that she was well and had come back we were all happy and joyful.

SARKIS KRİKORIAN

WHY YOU SHOULD NOT WIN ONE OF OUR "ONE THOUSAND CAMPAIGN" PRIZES?

ARARAT MONTHLY

RURAL SCHOOL FAIR

I attend S. S. No. 2 school at Four Corners in Eramosa township, Wellington County.

The subject that I am going to tell you is about our School Fair. We had a very nice teacher last year whose name was Miss Fear. She was one of the best teachers that I have ever had in my life. I came to my new place on May the 22nd, so was too late to get any seeds from the school, which are given to the pupils each year. But my teacher did her best for me that I would have a part in the Fair too. Two months before the Fair, our teacher told us to draw the map of England, and I drew it as well as I could. I drew it about five times until I felt satisfied.

In about a month's time I found out that I had won the Township and County Prizes.

Our School Fair was held at S. S. #10, Eramosa, on Sept. 27th, and I took four quarts of milk, one quart of each of the following - pasteurized sanitary, sterilized and carelessly produced milk.

I got first prize on this exhibition also I showed I pure bred Oxford Down lamb, on which I got fourth prize. I entered the racing contest and came second. I also received fifth prize for the "Wood Naming" contest.

I had never been at a school fair before and did not know what it would be like, but I know it now quite well. Next year I shall be able to do more things.

Altogether I received \$2.10 in prize money. What do you think I did with it? Perhaps you would think that from that day I would have pockets full of peanuts and candies. I sent it to my brother at Georgetown to have it put in the bank and one tenth of it given to the Armenian Boys' Junior Red Cross Club.

My teacher, Miss Fear, is not here anymore. She had been teaching here for four years and is teaching now in Toronto. She writes to me sometimes.

Our new teacher's name is Miss Gordon. We hope she will be a nice teacher too.

ARSHAVIR BEZAZIAN

 A MOTHER IN OUR HOME

We have an Armenian lady in our Home. She came to Canada about two months ago. She came from Bulgarea. She is a very kind and gentle lady. She loves the boys, and the boys love her. We call her "Mayrik", which means "Mother" in English, and she is like a real mother to us. She is a nice Christian mother. Mr. Alexanian lets her to tell us stories at night and we all like to hear her. When she tells the story, no boy speaks or moves.

She told us her story, and said how God was good to her and how He kept her in her troubles and hardships. She says that God takes care and keeps everybody, who pray Him and obey him, and

ARARAT MONTHLY

even if bad people do wicked things or kill ones who are good, as the Turks did to the Armenians, God gives them a reward in heaven that no man can take from them.

Our Mayrik is very good to us when we work. If there is anything that we don't know how to do, like scrubbing or washing the dishes or the tables, she helps us and shows how to do our work well. We always do what she tells us to do.

During the day she is always busy mending our clothes.

Our Mayrik's name is Mrs. Serpouhy Bedoukian.

KRIKOR AZNAVORIAN

ANOTHER GOOD MOTHER

There are a few ladies who are helping us in our work.

During last spring when the boys' tonsils were taken out, Mrs. Tipple came from Toronto and helped the boys in bed. She left us and went to her home. But one morning we were very glad to see her back again.

There was lots of fruit and vegetables to be preserved for winter use. She came to do them. She does very nice fruit preserves and pickles. When she finished with those, she helped with the other works.

Mrs. Tipple is going to stay with us for a while yet. She is a very nice

lady and all the boys like her. She always smiles when she talks to us, and her smile is a real mother's smile. She never gets angry or makes us to be punished, always gentle and motherly. Two months ago, when Hagop Hagopian was sick in bed, she waited beside his bed and helped him to get well. She would be there morning and night, and all time. Miss Farmer was on her holidays then.

When she goes back, we all will miss her. But I am glad that we are not going to lose her forever. She says that she will come and help us any time when we need help.

AGHAVART AVEDISIAN

A CONCERT AT BRAMPTON

On 14th of October, I and fourteen other boys went to Brampton to give a concert to the people of Brampton. The Boy Scouts of Brampton entertained us for tea.

We were to give our concert in Capitol Theater. A crowd of Brampton people were there.

The moving pictures were over and we went to the platform and gave our concert. It was very fine too. After the concert we sold some calendars. Later in the night we came Home.

HAROUTUN BODOURIAN

ARARAT MONTHLY

THE COOPER

In one of the cities of Upper Armenia, there lived a cooper, fierce, wicked and niggard.

The grand mothers who brought this tradition down to me, did not tell me his name. But they say that he was a very wicked man and nobody cared to learn his name.

He was very stern and his wife and the children were suffering from his anger. No one would dare to go in to his house.

One winter day, when he was repairing a barrel, he saw a poor old woman, shivering, and her back bended. She asked for a piece of bread.

The wicked man refused her severely, but because the poor woman would not go, the cooper shouted out with anger. "Get out of her, old witch, get out of here and go to..."

The poor old woman looked at her sadly, and moved slowly, but the cooper thought she was not moving fast enough, so he pushed her on the road.

Then the old beggar stood up before him threateningly and with a strong voice she said.

"As a punishment for your hardened heart, O wicked man, I declare that you will not have any sleep or any rest, until your barrel is full."

And then she disappeared.

When the cooper had finished the repairing of his barrel, moved by an irresistible force, he went to the spring taking the barrel with him. But what a surprise! The water was running out and the barrel was empty.

The cooper, anxious, took his barrel to the river Ephratus and dipped it in its waters. Again, in spite of his efforts, the barrel was empty.

Everybody would see him bent under his heavy load going from one shore to the other. He dipped his barrel in the waters of Lake Van, but it was empty again. He went to the shores of the Mediterranean and his barrel was empty again.

He went and deeped it in the waters of the immense Atlantic, while the waves were turbulent. But the barrel was always empty.

In this way he went from the creeks to the rivers, from the rivers to the lakes, from the lakes to the sea, from the sea to the oceans, wandring, tired and hopless. The barrel was always on his back, and could not stop anywhere to rest, or to sleep.

At last he started to think about his past life. He was a great sinner.

He remembered how he had troubled everybody who came to him, his neighbors, his wife and his children.

While remembering these, the repentance came to his heart and his eyes got wet with tears. Then, a drop of tear fell through his cheeks.

But lo! What a surprise! What a miracle! With a single drop of tear of repentance the barrel was full.

Translated
From Armenian

ONNIG SHANGAYAN

A R A R A T M O N T H L Y

ARMENIAN RELIEF ASSOCIATION OF CANADA

CHAIRMAN;- J. G. Kent,
Managing Director of
the Canadian National
Exhibition.

HON. TREAS. H. L. STARK.
John Stark & Co.

Will you help us in our campaign to sell
Five Thousand Calendars?

Artists have set us up a beautiful picture in four colors - the boys at work in the cabbage patch - the old elem and the orchard beyond. This makes a most attractive calendar, colorful and impressive, put in an envelope and ready to mail. Through the generosity of a friend we can sell it for 25 cents.

One Toronto Young Men's Bible Class has offered to sell four hundred.

Won't you join us to-day in this effort to make our work known and raise much needed funds for our boys.

Address either
Armenian Boys' Farm,
Georgetown, Ont.

Or I. W. Pierce,
99 Dundas Street East,
Toronto, Ont.

[Blank]
[Դատարկ]

ARARAT MONTHLY

A School Paper Edited by the Armenian
Boys at Georgetown Farm Home.

A. L. ALEXANIAN, Directing Editor.

A large group of boys on the Staff of
Editors and responsible in various activities
when publishing the paper.

SUBSCRIPTION, \$1.00 A YEAR.

We hope that you are interested in the
success of "ARARAT" and even with its
failures, are going to make it your own
paper. We trust that you will enlist many
new subscribers for us.

Let us make this the record month.

ADDRESS:-

"THE ARARAT MONTHLY",
ARMENIAN BOYS' FARM HOME,
GEORGETOWN, ONT.

CANADA.

ԱՐԱՐԱՍ

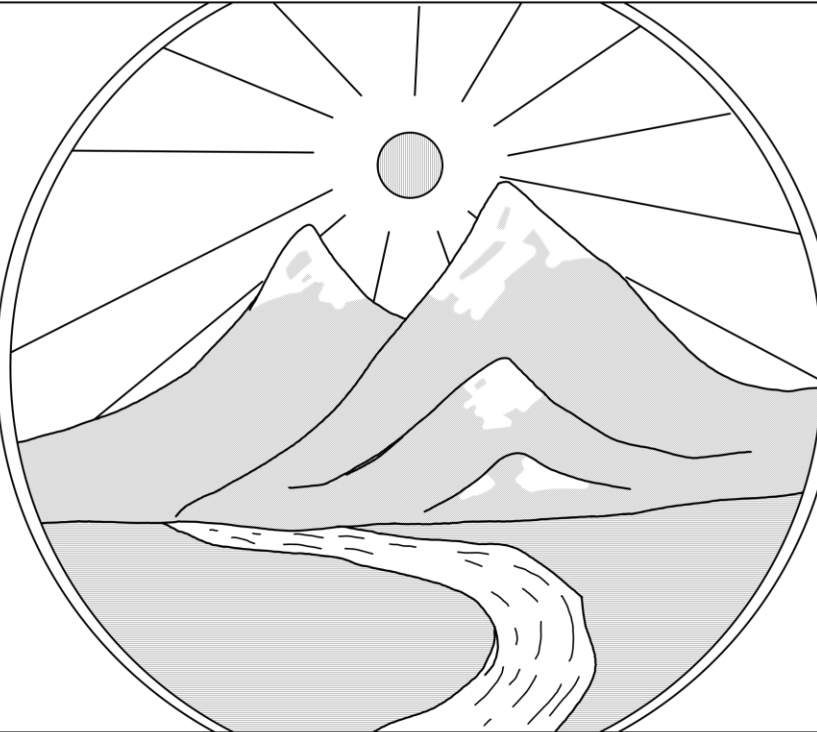
Կ Մ Ս Կ Թ Ե Ր Թ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԾՈՐԾՅԱՌԻՆԻ ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒՆ ԿՈՂՄԷ

ԾՈՐԾՅԱՌԻՆ

ՆՈՅՄԵՐԻ , 1926

ԹԻՒ 6

[Blank]
[Դատարկ]

ՄՈՒՆԻՍԻՏ

Ա. ՏՄԻԻ, ԵՐԵՎԱՆ, ՆՈՅԵՄԲԵՐ, 1926. ԹԻԻ 6.

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ

Մեր քաղաքական կուսակցությունները, իրենց բոլոր սայթաքումներով եւ հակամարտ սկզբունքներով, բարերար դեր մը կատարած են Հայ կեանքին մէջ: Անոնք ռահվիրաներ եղած են Հայութիւնը միջնադարեան խաւարէն դեպի արդիացում առաջնորդելու: Եւ սակայն այս բացայայտ իրողութիւնները ընդունելով մեկտեղ մենք բոլորս չենք կրնար ուրանար սա պարագան թէ մեր կուսակցությունները չեն մնացած իրենց արդարացի գործունեութեան առանցքին մէջ եւ մեր ղեկավարները չեն սովորեցուցած մեզ իրապէս կուսակցական բայց լայնախոհ ըմբռնումներ. անոնք իրենց հետ քաշած տարած են մեզ այնպիսի տեղեր, ուր իբր կուսակցական ռեւէ անելիք չունինք եւ իբր Հայ շատ մը պարտականութիւններ ունինք կատարելիք: Ամէն տեղ, եւ ամէն գործունեութեան մէջ անոնցմէ սովորած ենք մենք փնտռել մեր ներկայացուցած կուսակցութեան շահերը եւ անոնցմով առաջնորդուիլ միայն:

Հայրենակցական միութիւններ, ուսումնասիրացներ, Կարմիր Խաչ, Բարեգործական, որբ-սիրացներ, գրեական միութիւններ, ակումբներ, համագաղութային շարժումներ, եկեղեցիներ եւ նոյնիսկ դպրոցներ անդամաւորուած են կուսակցական ներմտութեան ազդեցութեամբ, գորս շատ իրաւամբ կարելի է կոչել Կուսակցական Հիւանդութիւն:

Հայ ազգը, մանաւանդ Հայ գաղութները, պէտք ունին մեր քաղաքական կուսակցութիւններուն. ասիկա կենաց եւ մահու հարցն ունի ինքն իր մէջ: Առանց անոնց Հայութեան մեծագոյն եւ բարգաւաճ հատուածը ի սպառ պիտի օտարանար եւ պիտի կորսուէր Մայր Հայրենիքին համար: Եւ սակայն զանոնք ազգին շփացած զաւակները նկատելու չենք: Չանոնք պահելու ենք իրենց տեղն ու իրենց բարձրութեան մէջ:

Հայը բնութեամբ ազգասէր է, գոհաբերել գիտէ, ձեռներեց է: Ամերիկահայ եւ Քանադահայ գաղութներու մէջ մենք շատ անգամներ կը հանդիպինք երիտասարդ ուժերու, որոնք իրենց առաւելութիւնները շարժման մէջ դնելու համար ասպարէզներ կը ստեղծեն: Ու սիւս երեւան կը բերեն ուսումնասիրացներ, երիտասարդաց միութիւններ, Հայ դպրոցներ: Եռանդով եւ բարձր տրամադրութիւններով գործի կը լծուին անոնք: Բայց, ո՞րքան ատեն, մինչեւ որ կուսակցական հիւանդութիւնը գայ եւ իր աւերները գործէ ամէն տեղ: Շատ անգամներ, երբ Քանադահայ հայրենակիցներուս հարցուցած եմ թէ իրենց զաւակները Հայ դպրոց կը յաճախե՞ն, սա կամ նման պատասխան մը ստացած եմ.

- Ինչո՞ւ զաւակս Հայ դպրոց պիտի դրկեմ, վարժապետը Դաշնակցական է, վարժապետը Հնչակեան է, Ռամկավար է, Բանուորական է, եւ չհարցնե՞ս դպրոցասրահի մասին, ան հովանաւորուած է այսինչ կուսակցութեամբ կամ այն ինչ: Չաւկէս հեռու թող ըլլայ այդ դպրոցը, անիկա արդէն Հայերէն սովորելու պէտք չունի:

Ի՞նչն է պատճառը, - կուսակցական հիւանդութիւնը: Որո՞նք են այս հիւանդութեան մանրէները դիեցնողները, - մեր կուսակցական ղեկավարները:

Հայ ազգը ասկէ տարբեր կըսպասէ իր ղեկավարներէն:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ԳԱՆԱՏԱՅԱՅ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Գանատայի Հայ գաղութը ազգային անորոշ եւ տարտամ վիճակէ մը դէպի ինքնորոշման եւ դէպի կազմակերպուելու միտքարիչ փոխանցման շրջանի մը մէջ կ'ապրի: Այս գաղութի հին պատմութիւնը ոեւէ շարժում մը չէ արձանագրած, ոեւէ փորձառութիւն մը չէ դրոշմած թէ այս օտար երկիրն հաստատուող Հայութիւնը, որքան ալ փոքր իր թիւով, շարժում մը ըրած է անցեալին մէջ ազգին բոլոր խաւերը, առանց կուսակցական կամ դաւանական խտրութեան, մէկզմէկու մօտ բերելու, կազմակերպելու եւ հաւաքականութեան իրաւունքը պաշտպանելու թէ ներքին եւ թէ արտաքին ոտնձգութիւններու դէմ:

Այսօր երեւոյթները տարբեր են սակայն: Պատմական նշանակալից փոփոխութիւնը տեղի ունեցած է Գանատայի Հայ կեանքին մէջ Գանատահայ Միութեան մարմին առնելովը, որ չի պատկանիր այս կամ այն կուսակցութեան, հովանաւորուած չէ այս կամ այն խմբաւորումներով այլ ամբողջ Գանատահայունն է: Այս միութեան մասնաճիւղերը բացուած են երկրին գրեթէ բոլոր Հայաբնակ քաղաքներուն մէջ եւ ուրախալի է տեսնել որ ամէն Հայ կը գուրգուրայ անոր վրայ: Կան սակայն անտարբերներ, կուսակցական հիւանդներ, ինքնահաւան քաղաքագետները եւ սկեպտիկներ, որոնք այս կամ այն մասնակի մտայնութիւններով կ'աշխատին սկսուած գնահատելի շարժումը իր խանձարութիւն մէջ խեղդել: Մեր ազգը կամաւոր կոյրեր շատ ունի եւ ասոնք այս դասակարգին կը պատկանին ի բնէ: Գովելի շարժումին սատարել չեն ուզեր, եւ սակայն հոս չի վերջանար ամէն բան, պէտք է քննել ինչ որ օգտակար է: Սիւս վերքը, որուն դէմ պիտի մաքառի Գանատահայ գաղութը՝ մինչեւ որ ամէն Հայ առանց խտրութեան խմբուի Գանատահայ Միութեան շուրջ:

ՄԵԿ ՀԱՉԱՐԻ ՄԵՐ ՔԵՍԲԵՅՆԸ

«Ամէն Հայ սիրտ կը բաբախէ մեր որբերուն համար,» կըսէ բարեկամ մը մեզի գրած իր նամակով: Տարակոյս կա՞յ այս առթիւ: Մինչեւ Դեկտեմբեր 15 հազար նոր բաժանորդներ ունենալու մեր քեմբեյնը պիտի յաջողի, երեւոյթները պերճախօս ապացոյց են առ այս: Ամէն կողմէ մեր բարեկամները գործնական քաջալերութիւնը ամփոփած նոր գումարներու երեւոյթին տակ՝ կը դրկեն մեզի: Ո՞վ պիտի շահի գորգերը, ասիկա գաղտնիք մընէ: Այս քեմբեյնը ամէն երկրի համար է: Արարատ ամէն տեղ մէկ տուար:

Դուն ի՞նչ ըրիր քաջալերելու համար մեր Հայորդիները:

ԱՆՆԱՆՆԱՅ ԱՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ամերիկայի Հայոց առաջնորդը, Գերաշնորհ Տիրայր Արքեպիսկոպոս, Գանատահայ իր հօտին տուած այցելութեան առթիւ Ագարակատուն այցելեց իր փոքրիկ զաւակները տեսնելու, որոնց համար Սրբազանին ներկայութիւնը երջանկութեան մթնոլորտ մը եղաւ: Յաջորդ թիւով մեր տղաքը իրենց տպաւորութիւնը պիտի գրեն եւ պիտի անդրադառնան այն շինիչ խրատներուն՝ զորս լսեցին պատկառելի հիւրէն:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ՀԱԲԱՏԱՐԻՄ ՅՈՎՀԱՆԵՍ
- Շար. Նախորդ թիվէն -

Երբ իշխանուհին տեսաւ ապրանքներ, շատ ուրախացաւ եւ ըսաւ.

- Այսքան գեղեցիկ ըլլալուն համար բոլորն ալ պիտի գնենմ: Բայց Հաւատարիմ Յովհանէս ըսաւ.

- Ես պարզապէս հարուստ վաճառականի մը ծառան եմ, որ զիս դրկած է: Իմ տէրս հոն նաւուս մէջ շատ մը թանկագին առարկաներ ունի՝ բոլորն ալ զուտ ոսկեղէն:

- Քու տէրդ թող զանոնք բոլորն ալ հոս բերէ, կը փափաքիմ զանոնք տեսնել:

- Անոնք այնքան շատ են որ, շատ օրեր պիտի տեւէր ամէնը հոս բերել եւ քեզի ցուցնել:

- Ուրեմն զիս նաւը առաջնորդէ, ըսաւ իշխանուհին:

Այսպէս Հաւատարիմ Յովհանէս զայն յաղթականօրէն նաւ առաջնորդեց: Ու երբ թագաւորը զայն տեսաւ, կարծեց թէ սիրտը ուրախութենէն դուրս պիտի ցատքեր իր կուրծքէն:

- Վարի զանձասենեակն եկուր եւ տես բոլոր հարստութիւններս, ըսաւ ան:

Բայց Հաւատարիմ Յովհանէս վերը կեցաւ եւ հրամայեց.

- Առագաստը տարածեցէք անմիջապէս եւ թող նաւը ալիքներուն վրայէն սուրայ եւ թռչունի մը պէս թռչի օդին մէջէն:

Միեւնոյն ատեն թագաւորը իշխանուհիին կը ցուցնէր բոլոր ամանները, գաւաթները, ոսկիե թռչունները եւ հրաշալի արձանները: Ու երբ վեր երկան՝ եւ իշխանուհին տեսաւ թէ նաւը իր հօրը տունէն շատ հեռու է բարձրաձայն աղաղակեց.

- Աւա՛ղ, թափառաշրջիկ վաճառականէ մը գողցուած եմ, պիտի Նախընտրէի մեռնիլ:

- Ես վաճառական մը չեմ, ըսաւ թագաւորը իշխանուհիին ձեռքը բռնելով, ես թագաւոր

մըն եմ, ծնունդով այնքան ազնուական, որքան դուն ես: Գողութեամբ քեզ կը տանիմ, որովհետեւ չափազանց կը սիրեմ քեզ: Ու թագաւորը աղջկան պատմեց ամէն ինչ եւ անոր սերը գրաւեց:

Արդ, երբ անոնք կը ճամբորդէին, Հաւատարիմ Յովհանէս երեք ագռաւներ տեսաւ, որոնք նաւուն կայմին վրայ թառած էին եւ խօսէին: Ուշադրութեամբ մտիկ ըրաւ, որովհետեւ կը հասկնար անոնց լեզուէն:

- Ահա կ'երթայ ան իշխանուհին հետը առած, ըսաւ մէկը:

- Թագաւորը դեռ անոր տիրացած չէ, ըսաւ միւսը, որովհետեւ երբ ան ցամաք ելլէ՝ կարմիր ձի մը անոր առջեւը պիտի ելլէ եւ երբ անոր վրան հեծնէ՝ ձին զինքը օդին մէջ հանելով պիտի անհետանայ եւ իշխանուհին անգամ մըն ալ զայն պիտի չտեսնէ:

- Ճշմարիտ ես, ըսաւ երրորդը, բայց եթէ մէկը անմիջապէս ձին սպանէ՝ թագաւորը պիտի ազատի, բայց եթէ սպանողը պատճառը ըսէ՝ ոտքէն մինչեւ ծունկը բար պիտի դառնայ:

- Իրաւ, ըսաւ երկրորդը, բայց թագաւորը դարձեալ իր հարսնցուն պիտի կորսնցնէ, որովհետեւ հարսնութեան ոսկեճամուկ զգեստը, որ պալատի բազմոցին վրան դրուած է իրապէս ծծմբային բաղադրութեամբ մը շինուած է եւ երբ հարսը զայն հագնի՝ անմիջապէս պիտի այրի:

- Ափսո՛ս, ափսո՛ս, ասոր դարմանը չկա՛յ, հարցուց առաջին ագռաւը:

- Ամէն ինչ կարգին պիտի մտնէ՝ եթէ մէկը այդ զգեստն անմիջապէս կրակը նետէ, բայց եթէ ան պատճառը յայտնէ՝ այն ատեն ծունկերէն մինչեւ սիրտը բար պիտի դառնայ, պատասխանեց երրորդը:

- Բայց աւելին գիտեմ, աւելցուց առաջին ագռաւը, հարսը դեռատի թագաւորին հետ պարելէն յետոյ պիտի դեղնի, գետին իյնայ եւ հաւանաբար

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

պիտի մեռնի՝ եթե մեկը զայն ոտքի չհանե եւ անոր մարմնէն երեք կաթիլ արիւն չառնէ: Բայց եթե պատճառը խօսի՝ իր ամբողջ մարմինը՝ ոտքերէն մինչեւ գլուխը քար պիտի կտրի:

Եւ երեք ագռաւները թռան՝ Յաւատարիմ Յովհանէսը չափազանց տխուր թողելով:

Երբ նաւը երկիր հասաւ, այն ամէն բաները, որոնք ագռաւներուն կողմէ խօսուած էին՝ կատարուեցան եւ Յաւատարիմ Յովհանէս իր տերը երեք անգամ ազատեց: Բայց երիտասարդ թագաւորը չկրնալով իր ծառային այս արարքներէն բան մը հասկնալ՝ զայն մահուան դատապարտեց: Այն ատեն Յաւատարիմ Յովհանէս գոչեց.

- Ես անարդարօրէն դատուած եմ, որովհետեւ միշտ հաւատարիմ եղած եմ: Եւ ան պատմեց այն բոլորը որ լսած էր ագռաւներէն:

- Ոհ, իմ ամենահաւատարիմ Յովհանէսս, գոչեց թագաւորը, ներէ, ներէ ինծի, ազատ արձակեցէք զայն:

Բայց Յովհանէս քարէ արծան մը դարձած էր: Թագաւորը դառնօրէն ամիսսաց եւ հրամայեց որ քարէ դիմագիծը իր սենեակը փոխադրեն:

Քանի մը տարի վերջը երբ իր երկու փոքրիկները կը խաղային, թագաւորը արծանին նայեցաւ եւ ամիսսալով ըսաւ.

- Ոհ, երանի թէ դարձեալ քեզ կարենայի կեանքի բերել իմ Յաւատարիմ Յովհանէսս: Եւ մեծ զարմացում թագաւորին՝ արծանը պատասխանեց.

- Դուն կրնաս, ով թագաւոր, եթե քու զաւակներդ անցնիս:

Թագաւորը սարսափեցաւ, բայց մտաբերելով թէ ինչպէս Յովհանէս իրեն համար մեռած էր, մտադրեց սիրով իր զաւակները անմիջապէս զոհել:

Արծանն անմիջապէս կեանքի գալով ըսաւ.

- Պահե զաւակներդ, քու ուղիղ սիրտդ վարձատրուած է:

Երբ թագաւորը տեսաւ թէ թագուհին ներս կուգայ՝ Յովհանէսը եւ զաւակները դարակին մէջ պահեց եւ զայն միեւնոյն կերպով փորձեց: Թագուհին համաձայնեցաւ Յովհանէսը կեանքի բերել՝ եթէ նոյնիսկ պէտք ըլլար զաւակները զոհել:

Այն ատեն թագաւորը չափազանց ուրախաւալով որ իր կինն ալ իրեն պէս կը մտածէր՝ դարակը բացաւ եւ գոչեց.

- Մահաւսիկ, Յաւատարիմ Յովհանէսը դարձեալ մերն է, եւ մեր զաւակներն ալ ապահով են: Թագաւորը իր կնոջը պատմեց բոլոր պատմութիւնը եւ ամէնը միասին դարձեալ երջանիկ ապրեցան:

Թարգմ. Անգլ.

ՅԱԿՈԲ ՏԵՄԻՐՃԵԱՆ

- Այնթապցի -

ԴՈՒՆ ԻՆՉ ԸՐԻՐ

ԱՐԱՐԱՏԻՆ ՅԱՍԱՐ

Մենք որոշած ենք շարունակել Արարատի հրատարակութիւնը ինչ պարագաներու ներքեւ որ գտնուինք: Մեր նպատակը պարզ է. Յայագիտութիւնը մշակել մեր Յայորդիներու մէջ եւ զանոնք կապել մեկզմեկու՝ ուր որ գտնուին:

ԱՐԱՐԱՏ մեծ առաքելութիւն մը ունի կատարելիք: Պատրաստել մեր Յայորդիները վաղուան Յայութեան եւ վաղուան Յայաստանի արժանաւոր զաւակներն ըլլալու:

Դուն ի՞նչ ըրած ես օգնելու համար մեզի՝ որպէսզի մեր ջանքերը յաջողութեամբ պսակուին:

Տարածէ ԱՐԱՐԱՏԸ եւ օգնած կըլլաս մեզի:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ՍՈՒԼԻՉԸ

Երբ ես եօթը տարեկան փոքրիկ տղայ մըն էի, տօնի օր մը բարեկամներս գրպասս մակրուբ դրամով լեցուցին:

Ես շիփ շիտակ վագեցի խանութ մը, ուր տղայոց համար խաղալիքներ կը ծախէին եւ սուլիչի մը ձայնէն հմայուելով վագեցի գայն սուլող տղուն եւ ամբողջ դրամս վճարելով գայն գնեցի: Յետոյ տուն վերադարձայ եւ սկսայ ամէն կողմ պտըտելով սուլել՝ ինչ որ ինծի մեծ հաճոյք պատճառեց, բայց տնեցիներուն անդորրութիւնը խանգարեց:

Եղբայրներս, քոյրերս եւ հօրեղբօր-որդիներս հասկնալով թէ որքան վճարած էի անոր համար՝ ինծի ըսին թէ չորս անգամ աւելի դրամ վճարած էի ինչ որ սուլիչը իրապէս կ'արժէր եւ միեւնոյն ատեն ինծի հասկցուցին թէ շատ մը տարբեր բաներ կրնայի գնել մնացած դրամովը եւ ծաղրեցին զիս անխելք մը ըլլալուն համար ինչ որ պատճառ դարձաւ որ լայի:

Ըրածիս վրայ սկսայ մտածել եւ որքան մտածեցի այնքան տխրեցայ, նոյնիսկ սուլելով զգացած հաճոյքէս ալ աւելի:

Ասիկա լաւ դաս մը եղաւ ինծի եւ ես միշտ կը յանդիմանէի ինքզինքս, մինչեւ որ այս միջադէպին իմ վրաս թողած տպաւորութիւնը խորունկ կերպով ազդեց մտքիս վրայ, եւ երբ շատ անգամներ անպէտ բան մը գնելու փորձութիւնը կունենայի՝ ինքնիրենս կըսէի.

- Սուլիչին համար շատ դրամ մի տար: Եւ այսպէսով դրամս խնայեցի:

Քանի մեծցայ, աշխարհ ճանչցայ, եւ մարդոց գործառնութիւնները դիտեցի, խորհեցայ թէ հանդիպեցայ շատերուն, շատ շատերուն, որոնք շատ դրամ կը վճարէին իրենց սուլիչներուն համար:

Երբ տեսայ անհատներ, որոնք սիրահար ըլլալով հանրածանօթ ըլլալու իրենց բոլոր ժամանակը քաղաքականութեամբ զբաղելով կ'անցնէին իրենց անհատական շահը եւ զբաղումը մէկդի թողելով՝ ինքնիրենս ըսի.
- Արդարեւ սուլիչին համար շատ դրամ կը վճարէ:

- Երբ տեսայ մէկը որ չափազանց մոլի էր գեղեցիկ զգեստներու, թանկագին կարասիներու եւ արժէքաւոր ձիերու՝ քան թէ նախանծախնդիր իր անհատական դիրքը բարելաւելու եւ ապագան աչքի առջեւ ունենալու ու իր դիզած պարտքերը վճարելու՝ ինքնիրենս ըսի.

- Աւաղ, սուլիչին համար շատ դրամ կը վճարէ:

Քիչ ժամանակի մէջ ես համոզուեցայ թէ մարդկային ընկերութեան տառապանքներուն եւ թշուառութեանց մեծագոյն մէկ տոկոսը պատճառն է այս կամ այն բաներուն բուն արժէքը մարդոց կողմէ սխալ գնահատուելուն եւ իրենց սուլիչին համար չափազանց շատ վճարելուն:

Թարգմ. Անգլ.

ՅԱԿՈՒ ԱՐԲԱՅԱՄԵԱՆ
- Ազշէհերցի -

ՏԱՐԱԾԵՑԷ ԱՐԱՐԱՏԸ

Դուք գիտէ՞ք թէ ամէն ամիս վեց հարիւր օրինակ Արարատ ձրի կը դրկուի զանազան որբանոցներու, վարժարաններու, ակումբներու, գաղթակայաններու եւ զանազան Ազգային հաստատութեանց:

Պիտի չուզէի՞ք օգնել մեզ այս բացը գոցելու՝ նոր բաժանորդներ գտնելով Արարատին:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ԷՏ ՄԸ ԿԵԱՆՔԷՍ

ԵՐԳԱՅԱՆԴԵՍՆԵՐ

Երբ ես չափազանց պզտիկ մանուկ մըն էի, հազիւ վեց տարեկան, Մարգուհի մէջ կը բնակէիք: Օր մը հազար ձիաւոր տաճիկ չէթէներ եկան: Ամէն մարդ կը կարծէր թէ տօնակատարութեան եւ կամ ուրիշ ոեւէ ուրախութեան մը համար եկան անոնք: Միւս օրը նորէն ուրիշ հազար չէթէներ եկան, երրորդ օրը դարձեալ հազար:

Վերջապէս եկող չէթէներուն տեղ չբաւելուն համար ուզեցին զանոնք Յայերուն եւ Յոյներուն տունները ցրուել: Երկար չանցաւ երբ ահա ջարդի սկսան եւ բոլոր Յայերն ու Յոյները կտորեցին՝ բացի փոքրիկ տղաքը, աղջիկները եւ կիները:

Մենք Տաճիկ բարեկամ մը ունէիք. այդ բարեկամնիս երիտասարդ տղայ մը ունէր, որ մեզի համար անցազիր հանեց եւ ես, եղբայրս, մայրս եւ Շնորհիկ քոյրիկս ճամբայ ելանք Սամսոն երթալու: Երբ Սամսոն հասանք, այդ երիտասարդը մեզի գեղեցիկ տան մը մէջ տարաւ. հոն քանի մը ամիս կենալէ յետոյ մեզ Պոլիս բերաւ եւ հոն թողուց: Գատը գիւղ մօրաքոյր մը ունէիք եւ ամէնքս անոր տունը զացինք եւ հոն մնացինք: Քանի մը ամիս յետոյ զիս եւ եղբայրս որբանոց դրին: Քեմալականները երբ Պոլիս պիտի գային՝ մեր որբանոցը Գորֆու փոխադրեցին, ուր երկու տարի կենալէ յետոյ քառասուն ուրիշ եղբայրներու հետ Գանատա եկանք: Գեղեցիկ երկիր մըն է ասիկա եւ շատ երջանիկ ենք այս ազատ տեղը գտնուելուն համար:

ՀՐԱՆԴ ՏԻՆԿԻԼԵԱՆ
- Մարգուհի -

Մեր Ազարակատան Յայորդիներէն տասնը-հինգ հոգի երգահանդէս մը տուին Պրեմթընի Քէփթըլ Թատրոնին մէջ: Խուռն բազմութիւն մը լեցուցած էր հսկայ շէնքը լսելու համար մեր տղաքը: Երգահանդէսը չափազանց յաջող անցաւ եւ տեղական թերթերը գովեստով խօսեցան այդ առթիւ: Յանդէսը Յոկտեմբեր 14ին տեղի ունեցաւ:

ՍԵՆՑ ԲԵԹՐԻՆՉԻ ՄԷՅ

Յոկտեմբեր 16ին, դարձեալ 15 տղաք երգահանդէս մը տուին ՍԵՆՑ ԲԵԹՐԻՆԳԻ Յայ գաղութին, որ մեծ բազմութեամբ փութացած էր հանդիսավայրը որոշեալ ժամանակէն շատ առաջ եւ սրահը լեցուցած:

Մեր Յայորդիները արդարեւ շատ հպարտ զգացին ինքզինքնին տեսնելով իրենց յանդէս ցոյց տրուած այնքան հոգածութիւն եւ գուր-գուրանք: Երգահանդէսը շատ յաջող անցաւ եւ նիւթական շատ գոհացուցիչ արդիւնք մը տուաւ հակառակ անոր որ ՍԵՆՑ ԲԵԹՐԻՆԳԻ Յայութիւնը առհասարակ գործաւորներէ կը բաղկանայ, որոնք իրենց նիւթական անախանձեղի վիճակին չի նայելով՝ գիտեն զոհաբերել բարենպաստակ ձեռնարկներու:

Երգահանդէսը տեղի ունեցաւ Գանատահայ Միութեան տեղական մասնաճիւղին ակումբին մէջ:

Կարգադիր յանձնախումբը արդարեւ շնոր-հաւորելի էր եղած կանոնաւոր կարգադրութեանց համար:

Յաջորդ օրը մեր Յայորդիները իրենց մեկնելէն առաջ այցելութիւն մը տուին տեղւոյն Հ. Յ. Դաշնակցութեան ակումբը:

Երգահանդէսին մասնակցող բոլոր Յայորդիները իրենց շնորհակալութիւնը կը յայտնեն բոլոր անոնց, որոնցմէ հիւրասիրուեցան:

Ա Ր Ա Ր Ա ՏՅԵՄԻԼԹՇՆԻ ՄԵՋ

Հոկտեմբեր 17ին միեկնույն 15 Հայորդիները ՅԵՄԻԼԹՇՆԻ մէջ երգահանդես մը եւս սարքեցին տեղւոյն Հայ գաղութին համար Փոլիշ Հոլին մէջ:

Կոկիկ բազմութիւն մը հոս եւս փութացած էր հաւաքատեղին: Հանդէսը որոշեալ ժամանակէն բաւական ուշ սկսուեցաւ:

Այս տեղ ալ ամէն ինչ յաջող անցաւ եւ բաւական կոկիկ հասոյթ մը եղաւ: Հանդէսին ընդհանրապէս անոնք եկած էին՝ որոնք սովորաբար կը մասնակցին ազգային ամէն ձեռնարկներու եւ գիտեն զոհաբերել առատաձեռնօրէն:

Հայորդիներս մեր շնորհակալութիւնը կը յայտնենք ՅԵՄԻԼԹՇՆԻ մեր այն բոլոր հայրենակիցներուն, որոնք ազնուօրէն հիւրասիրեցին մեզ:

Նիակարաֆոլսի Հայերէն ոմանք, որոնց կարգին Տիկին Ա. Մուրատեան իր պարագաներով եւ Տէր եւ Տիկին Շաղոյեան եկած էին մեր երգահանդէսը տեսնելու:

ՈՐ ՈՐ ԱՆԿ Է

Արարատի վարչութիւնը փափաքելով մեր թերթիկը ղրկել ազգային բոլոր հաստատութիւններուն, որբանոցներուն, դպրոցներուն, ակումբներուն եւ գաղթակաշաններուն, սիրով նկատի պիտի առնէ այս առթիւ ղրկուած բոլոր հասցէները:

Յաջորդ թիւէն սկսեալ մասնաւոր ֆընտ մը պիտի բանակք այս առթիւ եղած բացերը

գոցելու համար, սիրով պիտի ընդունեինք ուէէ նուիրատուութիւն՝ Արարատներ ղրկելու փափաքուած ցուցմունքներու համաձայն:

Անունդ յաջորդ թիւի առաջին ցանկին մէջ ունեցիր:

ՎԵՍԷՔՍԻ ԱՄԵՆԱԳԵՂԵՏԻԿ
ԱՂՏԻԿԸ

Ժամանակին ՎԵՍԷՔՍԻ մէջ թագաւոր մը կիշխէր անունն էր Ինա: Անիկա բարձրահասակ, քաջ եւ գեղեցիկ էր եւ սակայն մէկ հատ պակասութիւն մը ունէր, շատ փոքրիկ բանով մը ան կը բարկանար երբեմն եւ չափազանց զարհուրելի կը դառնար: Անիկա իր այս պակասութիւնը գիտնալով՝ մտադրած էր ամուսնանալ իր երկրին ամենախմաստուն կոյսերէն մէկուն հետ, որ կարենար իր բարկութիւնը զսպել եւ մէկ խօսքով զինքը կառավարել:

Օր մը, անիկա ձիավարեց դէպի Մեծ Անտառը որսալու համար: Միևակն էր եւ բաւական մը յետոյ չափազանց ծարաւ զգաց եւ փայտահատի մը տնակին առջեւ կեցաւ քիչ մը կաթ խմելու համար:

Փայտահատին գեղեցիկ աղջիկը, Էտիթ, ներս գնաց եւ գաւաթ մը կաթ բերաւ անոր: Երբ թագաւորը գաւաթը վերադարձուց՝ ըսաւ աղջկան.

- Ես ՎԵՍԷՔՍԻ թագաւորն եմ, աշխարհի բոլոր ծովերը այս գաւաթով պարպէ եւ քեզ թագուհիս պիտի ընեմ:

Էտիթ տնակը գնաց եւ դգալ

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

մը բերելով ըսաւ.

- Այս դգաւով բոլոր գետերը կայնեցուր եւ ես փափաքդ պիտի կատարեմ:

- Դուն ճիշդ իմ փնտռած աղջիկն ես եղեր, ըսաւ Ինա թագաւորը, եւ զայն իր ձիուն վրան առնելով իր պալատը տարաւ: Բայց ամուսնանալէ քիչ մը առաջ Ետիթ ըսաւ թագաւորին.

- Դուն գիտես որ չափազանց գէշ բարկութիւն մը ունիս, ուստի խօստացիր ինձի որ երբ բարկանաս եւ զիս պալատէն վռնտես ես պիտի արտօնուիմ հետս հրաժեշտի նուէր մը տանիլ, ինչ որ ես նախատրեմ:

Թագաւորը հաւանեցաւ:

Իրիկուն մը երբ անոնք ճաշի նստած էին, Ինա ինքզինքը նախատուած զգաց իր կնոջ մէկ բարի խրատէն եւ բարկանալով պոռաց.

- Դուն չափազանց շատ կը միջամտես իմ գործերուս, վաղը հօրդ հետ անտառի ձեր տնակը պիտի երթաս եւ աշլեւս հոն մնաս:

Երբ թագաւորը կռնակը դարձուցած էր, Ետիթ դեղ մը դրաւ իր ամուսնոյն գաւաթին մէջ ճիշտ խմելէն առաջ եւ պատճառ դարձաւ որ Թագաւորը խորունկ քունի մէջ մտնէ:

Այն ատեն Ետիթ չափազանց զգուշութեամբ եւ հանգստօրէն զայն փոխադրել տուաւ անտառի իրենց տնակը:

Յաջորդ առաւօտ երբ թագաւորը արթնցած՝ զարհուրած պոռաց.

- Ո՞վ զիս հոս բերաւ:

- Ես բերի իմ ամենասիրելիս, ըսաւ Ետիթ թագուհին, դուն իմ հրաժեշտի նուէրս ես:

- Ոհ, ըսաւ թագաւորը, համբուրելով զայն, ես լաւ բան մը ըրած եմ Վեսէքսի ամենագեղեցիկ եւ ամենախելացի աղջկան հետ ամուսնանալով:

Թարգմ. Անլգ.

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊՈՏՈՒՐԵԱՆ
- Պանտրմացի -

ՀԱՅ ԲԱՐԵԿԱՍՍ

Մեր Ագարակատան Յայորդիներս օտար երկրի մը եւ Յայերէ բոլորովին հեռու գտնուելնուս համար շատ քիչ անգամ մեր ազգակիցները կը տեսնենք եւ երբ մեզմէ մէկը Յայ բարեկամ մը ունենայ, ինքզինքը շատ երջանիկ կը կարծէ:

Այս երկրին մէջ շատ Գանատացի բարեկամներ ունինք. անոնք բարեսիրտ են եւ կ'աշխատին որ ամէն կերպով մենք երջանիկ ըլլանք. բայց Յայ բարեկամներու կարօտը կը բաշենք:

Հոկտեմբեր 15ին, ուրբաթ օր, երգահանդէս մը տալու համար երբ ՍԷՆթ ԶԵթրինգ գացինք, բոլոր ընկերներս մէկ մէկ Յայկական տուն ցրուեցան: Չիս հիւրասիրողներն էին ՏԵր եւ Տիկին Գրիգոր ՄԵլքոնեանները, որոնք շատ ազնիւ էին եւ չափազանց կը սիրէին զիս: Յաջորդ օրը, նախաճաշնիս ընելէ յետոյ Պր. ՄԵլքոնեան զիս շուկան տարաւ եւ շատ մը նուէրներ գնեց: Առաջին անգամս էր այդքան լաւ բաներ ունեցայ:

Իրիկունը երգահանդէսնիս տուինք եւ ամէն մարդ հաւանեցաւ: Լմնալէ յետոյ մեզի այդպէս ըսին: Հանդէսի վերջաւորութեան օրացոյցներ ծախեցինք եւ Արարատի համար բաժանորդներ գրեցինք: ՍԷՆթ ԶԵթրինգի բոլոր Յայերը մեր թերթին բաժանորդ գրուած են:

Յաջորդ օրը երբ դէպի ՀԵՄԻԼթըն կը մեկնէինք, ճամբան իրարու կը պատմէինք մեզ հիւրասիրող բարեկամներու մասին: Ամէնքս ալ գոհ էինք եւ ուրախ:

ՍԷՆթ ԶԵթրինգի Յայերը շատ լաւ են: Պր. ՄԵլքոնեան եւ իր տիկինը իմ Յայ բարեկամներս եղան:

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԳԵՈՐԳԵԱՆ
- Էկպեզցի -

Ա Ր Ա Ր Ա ՏՓՈՔՐԻԿՆԵՐՈՒՆ ԲԱԺԻՆԸՄԵԾՆ ԱՂԵՔԱՆԴՐԻ ԱՌԱՑԻՆ
ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

ՀԱԲԱՏԱՐԻՄ ՀՆԴԻԿԸ

Անգամ մը ծեր Հնդիկ մը ճերմակ մարդէ մը ապրանք գնեց: Երբ տուն գնաց եւ ծրարը բացաւ, մէջը բաւական շատ դրամ գտաւ եւ ուրախանալով ըսաւ.

- Աղուոր բախտ, այս դրամը պիտի պահեմ եւ անով շատ մը բաներ պիտի գնեմ, ճերմակ մարդը բնաւ պիտի չգիտնայ:

Այսպէսով անկողին մտաւ, բայց չի կրցաւ քնանալ: Իրեն մէջ կարծես երկու մարդ կար, որոնցմէ մէկը իրեն կ'ըսէր.

- Այդ դրամը ճերմակ մարդուն տար անիկա քուկդ չէ:

Միւսը կ'ըսէր.

- Մի տար, ճերմակ մարդը բան մըն ալ պիտի չգիտնայ:

- Ոչ, այդ դրամը քուկդ չէ, իրաւունք չունիս զայն պահելու, կըսէր առաջինը:

- Պահէ, պահէ, կ'ըսէր երկրորդը, այդ դրամով շատ բան կրնաս գնել:

Այսպէս երկու անձերը մինչեւ առաւօտ իրարու հետ վիճեցան եւ Հնդիկը չի կրցաւ քնանալ:

Յաջորդ առաւօտ, շատ կանուխ, Հնդիկը ճերմակ մարդուն խանութը եկաւ եւ ըսաւ.

- Առ այս գումարը, ծրարիս մէջէն ելաւ:

- Ինչո՞ւ զայն չպահեցիր, հարցուց ճերմակ մարդը:

- Իմ մէջս երկու մարդ կայ, պատասխանեց Հնդիկը, մէկը միշտ կըսէր. այդ դրամը քուկդ չէ, տար տիրոջը տուր: Միւսը կըսէր. մի տանիր, պահէ զայն: Այսպէս անոնք մինչեւ առտու իրարու հետ վիճեցան եւ չի թողուցին որ քնանամ: Դրամդ ետ առ. երկու մարդիկը ալ չեն վիճաբանիր եւ այս գիշեր կը քնանամ լաւ մը:

Թարգմ. Անգլ.

ԹՈՐՈՍ ԼԵՒՆԵԱՆ

Օր մը օտարական մը ձի մը բերաւ Մակեդոնիոյ Ֆիլիբ Թագաւորին եւ ուզեց զայն ծախել տասներեք տաղանդի: Ձիուն անունը Պիւսէֆալոս էր: Թագաւորին մարդիկը ձին դաշտը տարին փորձելու համար եւ զայն անմերձենալի գտան եւ թագաւորին առաջարկեցին ետ դրկել զայն, որովհետեւ ոչ ոք կրնար անոր վրան հեծնել:

Պատանի Աղէքսանդր, որ կը դիտէր ձին, ըսաւ իր հօրը.

- Ինչ ընտիր ձի մը կը կորսնցնենք լաւ վարժեցնող մը չի գտնուելուն համար:

- Քեզմէ աւելի տարեց եւ խելացի մարդոց վրայ սխալ կը գտնես, դուն աւելի կարողութիւն ունի՞ս անոնցմէ լաւ կառավարել ձիերը, ըսաւ թագաւորը:

- Թոյլ տուր որ զայն փորձեմ, ըսաւ Աղէքսանդր, ես կրնամ զայն միւսներէն լաւ կառավարել:

- Բայց եթէ չկրնաս, ի՞նչ տուգանք պիտի վճարես կոշտ գտնուելուդ համար, հարցուց Ֆիլիբ:

- Ձիուն գինը պիտի վճարեմ:

Ամէն մարդ խնդաց ասոր վրայ: Բայց երբ համաձայնութիւն գոյացաւ՝ Աղէքսանդր ձիուն քով գնաց եւ սանձը բռնելով զայն արեւին կողմը դարձուց: Ան հասկցաւ թէ կենդանին կը վախնար իր շուքին շարժումներէն: Ան զարկաւ ձիուն կամ շոյեց զայն ժամանակ մը եւ թեթեւ շարժումով մը վրան ցատթեց:

Քիչ քիչ անիկա սանձը բաշեց եւ ձին բշեց առանց պոռալու կամ զարնելու, եւ վերջն ալ թող տուաւ որ ձին արշաւէ:

Ֆիլիբ նախապէս մտահոգ էր, բայց երբ տեսաւ թէ իր զաւակը կրցաւ շատ դիւրութեամբ եւ վարպետօրէն կառավարել ձին՝ ուրախութենէն լացաւ եւ տղան երբ ձիէն վար իջաւ՝ զայն համբուրելով

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ըսաւ.

- Ով իմ գաւակս, քեզի համար արժանի թագաւորութիւն մը գտիր, որովհետեւ իմ թագաւորութեան սահմանները շատ պզտիկ են քեզի համար:

Թարգմ. Անգլ.

ԱՅԱՐՈՆ ՉԵՐՉԵԱՆ

ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ԲՎԺԻՆԸ

..... Արարատի բաժանորդագրութիւնը կը նորոգեմ ներփակ տասը տոլարնոց չէքով մը: Սիրոյ բարեւներս բոլոր Յայորդիներուն: Արարատները շատ կը սիրեմ, պատիւ կը բերեն ձեր տղայոց: Ուրախ եմ որ իրենց վարքով եւ իրենց ժրաջանութեամբ ամենուէն սիրելի դարձած են եւ ամէն տեղ կը խօսուին:

Կը մաղթեմ որ բարձր նկարագրով կրթուին եւ Աստուծոյ շնորհօքը ապագային պատիւ բերեն թէ իրենց եւ թէ Յայ ազգին:

Թօրոնթօ,

Յարգանօք Ձերոյ
Պ. ԳՈՒՐԵԱՆ

Յարգելի խմբագիր Արարատի:-

Յայ. Պատ. Երիտ. Միութեան ղրկած ձեր Արարատները ստացած ենք եւ մեծ ուրախութեամբ կարդացած: Ձեր աշխատակիցները, բաղդատմամբ իրենց տարիքին եւ միջավայրին՝ կ'արտայայտեն այնպիսի հայրենասիրական եւ ազգասիրական զգացումներ, որոնք վեհութեամբ օծուէն են: Իրենց այդ բարի օրինակովն ու զգացումներովը առաքելական գործ պիտի կատարեն մեր որբերը՝ Ամերիկահայ այլասերող նոր սերունդին մէջ՝ ամէն տեղ արթնցնելով ազգային ոգին:

Թերթը կարդալէ վերջ ընկերներուս ալ տուի, որոնք նոյնպէս ուրախութեամբ կարդացին եւ ամէնքն ալ բաժանորդագրուեցան՝ քաջալերելու համար ձեր գեղեցիկ ձեռնարկը: Դեռ պիտի քանակէ նոր բաժանորդներ գտնել:

Երբէք մի տարակուսիք, ամէն Յայու սիրտ ձեր Յայորդիներուն կապուած է. ով որ Արարատը տեսնէ սիրով պիտի բաժանորդագրուի անոր: Արարատ իր արժէքէն աւելին կ'արժէ:

Ուստր,

Ս. ՉՆԿՐԵԱՆ
Ատենապետ Յայ Պատ.
Երիտ. Միութեան Կեդ. Վարչ.

Յարգելի խմբագիր:-

Իրապէս շնորհաւորելի էք ձեր թերթին պարունակած իրական եւ Յայացի զգացումներով: Շատերս կը կասկածէինք թէ Գանատա բերուած որբերը ազգին համար ի սպաս պիտի կորսուին: Ուրախալի է տեսնել որ մեր կասկածները բոլորովին անհիմնական են եղած: Յիմա կրնամ ըսել նաեւ թէ հոս գտնուած Յայ մատաղ սերունդը շատ աւելի վտանգի տակ է քան Գանատայի որբերը: Ձեզի կը ղրկեմ չորս նոր բաժանորդներ եւս:

Ուստր,

Գ. ՏԵՐ ԴԱԶԱՐԵԱՆ

Խմբագրութիւնս ստացած է բազմաթիւ գնահատական նամակներ, որոնց բոլորը պիտի չկրնանք հրատարակել: Մեր բարեկամները յուսացուածէն աւելին կընեն միշտ մեզ քաջալերելու համար: Բոլոր Յայորդիներս շնորհակալ ենք բոլորէն ալ առաջադրելով մեծնալ այնպիսի Յայեր, ինչ որ մեր ազգը կը պահանջէ:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ՄԵԿՆՈՂՆԵՐՈՒՄ ՍԻՒՆԱԿԸ

ՉՈՅՁ ՄԸ ՆՈՐ ԿՕՇԻԿՆԵՐԸ

Ֆրանսացի գիտուոր մը, որ իր խումբին հետ կը ծառայէր Ալճերիայի մէջ, իր հօրը գրեց որ զոյգ մը Նոր կօշիկներ դրկէ:

Հայրը գիւղին կօշկակարին գնաց եւ զոյգ մը դիմացկուն կօշիկ գնեց եւ իր բարեկամներէն մէկուն հարցուց թէ ի՞նչպէս դրկէ:

- Հեռագրով, ըսաւ բարեկամը:
- Բայց շատ ծախք կ'ըլլայ:
- Ոհ, ոչ, ըսաւ միւսը, միակ բանը որ

կը մնայ քեզի ընել, երթալ եւ կօշիկները հեռագրի թելերուն վրայ կախել է:

Ծերուկը հաւանեցաւ եւ կօշիկները հեռագրաթելին վրան կախեց, բայց երբ ան քիչ մը հեռացաւ, մուրացկան մը, որ տեսած էր կօշիկները, կամաց մը գնաց, զանոնք առաւ, եւ իր հին կօշիկները տեղը դրաւ:

Մէկ երկու ժամ վերջ ծերունի հայրը հետաքրքրուեցաւ թէ արդեօք կօշիկները գնացա՞ծ են թէ ոչ եւ եկաւ նայելու: Հին կօշիկները տեսնելով ըսաւ.

- Այս հեռագիրը ի՞նչ հրաշալի բան է, ես առանց դրամ վճարելու կրցայ զոյգ մը կօշիկ մինչեւ Ալճերիա դրկել, եւ իմ տղաս կրցաւ իր հին կօշիկները ետ դրկել այսքան կարճ ժամանակի մը մէջ:

Թարգմ. Անգլ.

ՅԱԿՈՒՔ ՅԱԿՈՒՔԵԱՆ
- ԿԵՅՎԷՑԻ -

ԵՐԿՈՒ ՓՈՔՐԻԿ ԳՊՐՈՑԱԿԱՆՆԵՐ

Փոքրիկ Յարութիւնը, ամէն առտու կանուխ կեւլէր, կը լուսցուէր իրենց բակի մշտահոս

աղբիւրին ջուրով, քանի մը պատառ բան կը դնէր բերանը ու պայուսակը թելին տակ՝ կ'երթար վարժարան:

Թէեւ դպրոցի ամէնէն փոքրիկներէն էր, սակայն ըմբոստ ոգի մը կը կրէր. այդ պատճառաւ՝ շատ անգամ չի հնազանդելու համար իրմէ մեծ տղայոց քմահաճոյքին՝ ծեծ կուտէր եւ արցունքը աչքերուն, կերթար բողոքել ուսուցչին:

Խելացի տղայ մըն էր ան, կապոյտ աչքերով, լեցուն թշերով ու առողջ կազմուածքով. կռուի մէջ ճարտար էր եւ ոչ միայն կը յաղթէր իր հասակակիցներուն՝ այլ նաեւ իրմէ քիչ մը տարեցներուն ալ:

Օր մը, զբօսանքի պահուն, ոչինչ պատճառով մը կռուի բռնուեցաւ իրենց դրացի Կարոյին հետ: Շուտով դպրոցի տղաքը հաւաքուեցան իրենց շուրջ եւ սկսան գրգռել երկու հակառակորդները:

Յարութիւն խրախուսուած՝ աւելի ուժով կը քաշէր իր հակառակորդին մագերը եւ բռունցքի հարուածներ կը տեղացներ անոր գլխուն:

- Հա, Արթօ, քեզ տեսնեմ, զարկ, զարկ, կըսէին տղաքը, երբ ուսուցիչը վրայ հասնելով երկուքն ալ տեսչարան առաջնորդեց: Հաստատուեցաւ որ յանցաւորը Յարութիւնն էր, եւ իրիկուան արձակուողէն առաջ տեսուչը զինք ամբողջ աշակերտներու ներկայութեան խաշտառակեց. վեց ուժգին գաւազանի հարուածներ զարնելով ձեռքերուն: Արցունքը կը հոսէր աչքերէն, բայց իր հպարտ ոգին չէր հանդուրժէր բարձրածայն լալ:

Այդ օրէն յետոյ միշտ թշամբար կը վարուէր Կարոյին հետ, շատ անգամ նախատելով զայն:

Շաբաթ մը անցաւ: Այդ առտուն Յարութիւն քիչ մը աւելի մեծ քայլեր կ'առնէր շուտ հասնելու

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

համար դպրոց: Գրպանին մեջ ունեւր քսակ մը, որուն մէջ դրուած էր իր դպրոցի ամսականը: Ի՞նչ մեծութիւն, այդ առտուն առաջին անգամ ըլլալով ինք պիտի տաներ ու յանձներ զայն տնօրէնին: Ատով ինքզինք քիչ մը աւելի մեծցած կըզգար:

Խանութի մը առջեւէն անցած պահուն տեսաւ որ արդէն դպրոցի ժամը մօտեցեր է: Անմիջապէս սկսաւ վագել՝ քիչ մը աւելի շուտ հասնելու համար: Յասաւ դպրոց, տեսչարանի սանդուխներէն վեր կը բարձրանար՝ երբ ձեռքը գրպանը խոթեց. քսակը չկար: Նայեցաւ միւս գրպանները սակայն անօգուտ: Այտերը կարմրեցան: Ի՞նչ պիտի պատասխաներ հօրը, շատ դժուարութեամբ յաջողած էր զայն հօրը ձեռքէն առնել, ինքզինքին մեծ հովեր տալով: Իսկ հիմա, ի՞նչ պիտի ըներ, տրտոււմ տխուր սանդուխներէն վար իջաւ եւ մտաւ դասարան: Այդ օրը չի խաղաց, ոչ ալ կոռեցաւ: Քաշուեցաւ պարտեզին մէկ անկիւնը եւ սկսաւ տրտոււմ տխուր մտածել:

Իրիկունան արծակուրդէն յետոյ սկսաւ տուն երթալ, ի՞նչպէս յայտներ, կը խորհեր Նախ մօրը ըսել եւ ապա հօրը: Քայլերը կը դանդաղեցներ որ քիչ մը աւելի ուշ հասնի:

Յանկարծ ետեւէն ոտնածայն մը լսեց եւ դեռ այն կողմը չդարձած ձայն մը հնչեց ականջին.

- Առ դրամդ:

Կարօն էր, որ իր քսակը կ'երկնցներ: Յիշեց անցեալը. ամչցաւ, այտերը կաս կարմիր կարեցան: Իր զգացած վիշտը աւելի մեծ էր հիմայ քան այն որ զգացած առտուն՝ քսակը կորսնցնելէն յետոյ:

Յանկարծ անոր վզին փաթթուեցաւ, համբոյր մը դրոշմեց անոր այտին եւ գոչեց.

- Ներէ ինձ, Կարօ...

Երկու Նախկին հակառակորդները այդ օրէն երդուեցան իրարու բարեկամներ ըլլալ եւ միշտ մէկգմէկու օգնել: Եւ այնպէս ալ եղան:

Ոչ ոք կրցաւ իմանալ թէ այդ երկու ոտիները ինչո՞ւ այդքան շուտ հաշտուեցան եւ իրարու մտերիմ բարեկամներ եղան:

ՉԱՐԵՅ ՊՏՈՒԿԵԱՆ

- Սեբաստացի -

ԿԵՐԱԴԱՐՁՈՂՆԵՐ

Անցեալ ամուս ընթացքին մեր Ագարակատան Յայրողիներէն Գանատական ագարակներ տեղաւորուածներէն Սամբրէ Շիրինեան, Օննիկ Շանկաեան եւ Մարգար Շանկաեան ճորճթաուս վերադարձան եւ այժմ մեզի հետ են: Անոնք ժամանակ մը հոս մնալէ յետոյ պիտի մեկնին տարբեր ագարակներ:

ՆԱՍՎԿԵՐ

Նամակներ ստացած ենք Մանուէլ Մոմճեանէ, Ալպերթ Փափագեանէ, Յակոբ Մահտեսեանէ, Գեորգ Գեորգեանէ, Ժիրայր Կարապետեանէ, Օննիկ Մելքոնեանէ, Անուշաւան Փիլիպեանէ, Յայկ Տեմիրճեանէ, Պողոս Նորիկեանէ, Յովսէփ Խելացեանէ եւայլն: Մեկնողներէն ոմանք այստեղի իրենց եղբայրներուն գրելու մէջ քչիկ մը զանցառու են. յաջորդ ամուս կը յուսանք ամենէն ալ լսել: Ոմանք դեռ իրենց ուսուցիչներուն հասցէն Պր. Ալիքսանեանի տեղեկացուցած չեն: Այս վերջին պարագան կարեւոր է:

ԿԱՐԴԱ ԵՒ ՏԱՐԱԾԷ ԱՐԱՐԱՏԸ

[Blank]
[Դատարկ]

Ա Ր Ա Ր Ա Տ Ա Մ Ս Ա Թ Ե Ր Թ

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԹԵՐԹ ՄԸ, ՈՐ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՃՈՐՃԹԱՈՒՆԻ
ԱԳԱՐԱԿԱՏԱՆ ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ:

Ա. Ղ. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ, Տևօրէն խմբագիր.

Հայորդիներու ստուար խումբ մը՝ պատասխանատու խմբագրական զանազան ճիւղերու մէջ եւ անդամ Գործադիրներու Հաւաքոյթին:

Գրիգոր Ազնաւորեան, Գծագրող խմբագիր:

ԲԱԺՆԵԳԻՆ, ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԿ ՏՈԼԱՐ.

Մեր յաջողութիւնը ընթերցող բարեկամներու գործակցութենէն կախեալ է: Դուն այդ բարեկամներէն մէկն ես. Հայերէն եւ Անգլիերէն ԱՐԱՐԱՏՆԵՐԸ ծանօթացուր թէ պատանի եւ թէ չափահաս ծանօթներուդ եւ թէլադրէ անոնց որ բաժանորդագրուին:

Արարատ պանդուխտ հորիզոնի ներքեւ ապրող հարիւր Հայորդիներս մէկզմէկու կապող եւ մեր Հայագիտութիւնը մշակող ազդակն է, դուն ալ գործակցէ, որպէսզի Ան իր առաքելութիւնը գոհացուցիչ պայմաններու ներքեւ կատարէ:

Դրամական առաքումները Մընի Օրտըրով: Մեր բարեկամներուն միջոցը եթէ չի ներեր նամակատուն երթալու՝ այն առեն կրնան իրենց ղրկելիք գումարը պահարանի մը մէջ ամփոփել եւ մեր հասցէին ղրկել որ է՝

“ARARAT MONTHLY”

Armenian Boys’ Farm Home,
Georgetown, Ont.

CANADA.

ARARAT

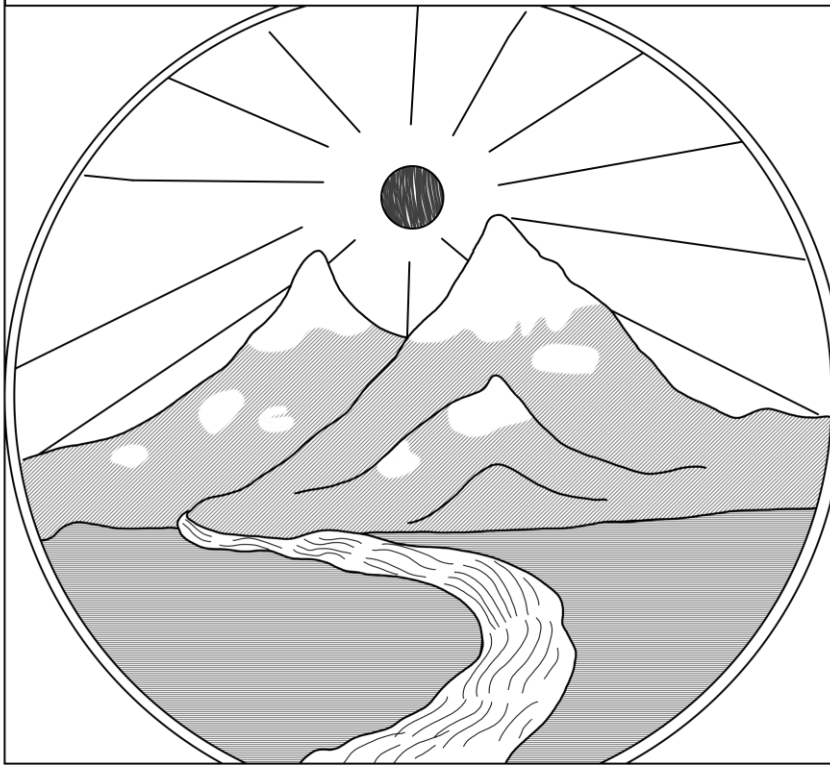
MONTHLY

EDITED BY THE ARMENIAN BOYS AT GEORGETOWN.

GEORGETOWN

1926.

No.

[Blank]
[Դատարկ]

ARARAT

GEORGETOWN,

DECEMBER, 1926.

No. 10.

E D I T O R I A L P A G E

GERMANY IN THE "LEAGUE";-

Just another milestone on the road of progress.

Two great events took place in the political world during the year. Perhaps the two greatest after the Armistice. One was the Pact of Locarno and the other the entry of Germany in the League of Nations. But the greatest of all events in the "Ararat World" was the entry of Germany into the "League of Ararat". So, our paper goes to twenty eight countries of the Globe. Perhaps "Ararat" is the only junior magazine in Canada that has such a widespread international reputation.

Think of it! Just eleven months ago we had no-one on the list as reader for our paper, but ourselves! We have accomplished a prosperous year indeed, and it is all due to the loyal support of our friends both in Canada and in United States.

OUR CAMPAIGN;-

On 15th of December, 1926, at 12 o'clock p.m. "The Ararat Broadcasting Station" will cast out the last results of our "One Thousand New Subscribers" campaign. The names of three champions who win the three beautiful rugs will be announced. Be sure that yours is one of the three names. Send a long list of new subscribers. Get your friends to choose Ararat as Christmas gift. Don't wait until the time is over. WIN ONE OF THE RUGS.

THE BIRTHDAY OF ARARAT;-

The boys are going to celebrate the Second Birthday of Ararat on 10th of January, 1927 in the evening. There will be readings, speeches and songs by the boys. The Staff of the Editors are arranging the program.

RENEW YOUR SUBSCRIPTION;-

The "Ararat Year" ends with this issue. We will be very glad if our friends renew their subscriptions. A great number have already done so. Thanks.

ARARAT MONTHLY

A RED CROSS MEETING

On November the 22nd, our Junior Red Cross Club held a meeting in our school room to talk about the last terrible earthquake in Armenia which destroyed the second largest city in Armenia, took the lives of over 1500 people and left 100,000 people homeless.

Master Onnig Shangayan was the chairman of the evening.

Our chairman opened the meeting at 7.30 o'clock and in a short speech told us why we were gathered. He thanked the boys for their good hearts and hoped that our Red Cross Club would always stand for its name.

He also announced that as soon as the boys read the bad news about Armenia, they organized a collection and now they have already \$9.78.

Then he asked Mr. Alexanian to speak. We were very pleased to hear him.

He said that he was very proud and happy that we were such a group of fine, good hearted and self sacrificing boys.

Our second speaker was little Jirair Dayan who said that our Club will always keep on doing good. Before he closed his speech he said.

"Boys, we are not rich, most of us have no money. Only a few go out to concerts and get money from some good friends and they do not spend what they get, but give it to the Red Cross. I would ask you if you all would miss your meals one day, say next Sunday and

whatever we save from our table send to Armenia."

All the boys responded him by rising up.

After Jirair took his chair, two other boys, Aram Boyajian and Jirair Kalaijian recited.

Before the closing of the meeting, Mr. Alexanian again spoke and said that it was a good spirit to deny three meals a day. A very hard thing which would not be very good to the health of the boys. He said he had no intention to force us to change our plans, but would ask if we would do some alteration in our decision.

Moved by Misak Toumajian and seconded by Hachig Ajemian that we should miss one meal a day; The motion was carried.

Armenia always suffered; She always had two enemies; One human enemy and the other nature.

The members of the staff also contributed and total of the money was \$22.28.

Moved by Aram Boyajian and seconded by Sarkis Jeylezian that the money should be sent to Mr. S. B. McCreedy, Director of Junior Red Cross of Ontario to be passed to Mr. S. Utujian, Hon. Treas. of the Armenian Union of Canada, which is already working for relief of Armenia. Motion carried.

HAGOP APRAHAMIAN

ARARAT MONTHLY

ARMENIANS IN SYRIA

I came from Syria just a few months ago and I know well about that country and its Armenians. I am sure that you would like to know about that country and also about the Armenians living there. Everybody likes to know about strange countries.

Syria is situated at the south of Asia Minor or present Turkey, at the north of Palestine, at the west of Arabia and at the east of the Great Sea or Mediterranean. It is about one sixth of the province of Ontario, but the population is more than that of Ontario.

Syria is a very mountainous country. The highest of them are Mount Hermon, 9150 feet, and Mount Sunnin 8554 feet high. I saw both of these mountains. They are covered with snow all the year round. These mountains are known in the Bible also.

Summers are long, hot and dry, winters being the rainy season.

They grow tobacco, cotton, olives, grapes, figs, oranges and lemons. But most of the Syrians are herdsmen raising sheep, goat and in the deserts camel.

There are three large cities; Beirut is the capital of Great Lebanon and the largest seaport of Syria. Aleppo is one of the chief cities. Damascus is the capital city of Syria and perhaps it is the oldest city in the world.

There are more than 150,000 Armenians in Syria. Most of them are poor; they were driven out from Turkey

during the Great War and after. They have no houses and not money to buy anything. But still they are much better than the Syrians, because if the Armenians find or see any work to do they will do it to make their living. The Armenians work. They work with heart and soul. Their work rewards them and they earn money. The native Syrians are lazy. They don't like to work. But in the same time they do not like to see the Armenians prosper. They don't like to see the strangers come and make better living than the natives.

Most of the Armenians live out of the cities. They have their places which they call Camp. There are many Armenian camps in Syria. Some of these are as large as a good sized city. Their houses are made of everything that they can use for making of a house, but still it is a good shelter for them.

They have churches, schools, shops and market places in those camps. You can find there everything that there is in Syria. Sometimes there are things, which you cannot find or buy in big cities. But if you go to camp shops you can find it and buy very cheaply. They sell everything very cheap.

In the schools and in the universities the Armenian boys and girls are always the first in Knowledges, in games and in all activities. They can learn any language very easily than the others.

There is always war between France and Syria. Every day murders take place. As

ARARAT MONTHLY

the Syrians are not very well educated people, the Turkish propaganda is always carried very successfully to raise the hate of the ignorant Mohamedan Syrians against Armenians and other Christians. During the late Syrian war many Armenians were killed, boys and girls included. I know a little girl who came to our orphanage and told us that they killed her father with axe.

Turks know that if the Armenians stay in a neighboring country, some day they will go back again and take hold of all the properties that they left behind. And for this reason they are working hard among the Syrians spending thousands of dollars to make everything bad or unpleasant for the Armenians and naturally this causes the Armenians to leave that country and go to France or other countries.

There are many Armenian orphanages kept up by English, American and Armenian organizations. I was in Miss Frearsons's Orphanage before I came to Canada. She is an English lady, a friend of Armenians. She has worked among the Armenians and for the Armenians for over thirty years. She is old now, about sixty, but her heart is young when it comes to work for the Armenians. Thank God there are many other friends of Armenians who have always stood for carrying a blessed work among Armenians, who have suffered because they were not Mohamedans and would not change their Bible with the Coran.

Wherever the Armenians settle, they make good progress in every line of life. They are industrious and they are active. But there will be a war or some other reasons to make the comfort and safety of Armenians insecured.

But, these difficulties will not affect a bit to the Armenians. They have faith in the future of their nation and believe that one [...] the sun will shine brighter over Armenia and sacred three colors will open her wings on the mountains and on the plains of their homeland, which God chose to make the Garden of Eden in the early days of this earth.

The undying spirit of Armenia will outlive all the hardships of the world until the day which will crown the dreams of this wonderful nation and bring her a new and glorious dawn.

ALBERT PAPAIZIAN

HELP OUR CAMPAIGN

Are you helping our campaign? We want One Thousand new subscribers for "ARARAT" before the 15th of December. Many are on the field doing their best to make our campaign a real success.

"Ararat" is the only one paper of its kind in Canada. The only paper published by Armenian boys. Give it a chance to grow.

ARARAT MONTHLY

ARMISTICE AT OUR HOME

November 11th is a great day and we know what does it mean for an Armenian boy.

Eight years ago on that day, the World War came to an end. This put an end also to the persecution of the Armenians by the Turks for a little while until the latter was given chance again, after a terrible defeat, to stand on his feet and carry on his mission of barbarism and death.

But Armistice Day is a historical day and commemorates the greatest event in the world.

On that day we had a meeting in our school room and talked about the Armistice Day.

Mr. Worden, our teacher, spoke first and told what the word armistice means. He said that armistice is made up by two Latin words. He asked the names of the nations which fought during the Great War and the boys answered.

Rev. T. Shaver, our new Superintendent, told us that war was not a good thing because it takes the lives of strong, healthy and clever young men of the nations. He said that we should pray God to give peace to every nation of the earth.

At last, came our Armenian teacher, Mr. Alexanian and asked us what the Armistice Day means for an Armenian boy. He said that there is no any other nation in the world who suffered more than the Armenian nation during the Great War. In proportion no any other nation lost

as many lives as the Armenian nation. Many hundred thousands were put to death, many hundred thousands were driven out from their homes and they were denied to have shelters. Many hundred thousands of children were orphaned and you are a group of them. But the Armistice Day came and gave the Armenian nation a second birth. So it is more significant day for an Armenian boy than any other boy in the world. It is more sacred for me and you the Armistice Day than anybody else.

"Remember," he said, Armistice Day means a day of victory, victory of Freedom and Justice.

A nation was trying to grab the freedom of all the other nations of the world. And another nation was trying to grab the faith, the sacred Christian faith of the others to give them a false faith instead; the Mohamedan faith.

But almighty God is always with those who stand for righteousness. The nations who fought for freedom and righteousness won the victory.

"You often ask me," he said, "that why God does not punish the Turks for their barbarism. But wait, sooner or later justice will overrule above everything and not only the Armenians, but all the other nations of Near East will have better conditions to live under.

Millions fought and died for justice. Armenians also fought for it. And to-day is the anniversary of their victory. Let us pray to God to last this victory everlastingly.

ARARAT MONTHLY

Our heavenly father, who has given a Christian love in the hearts of the noble people of Canada, in order that they think for you, bring you here to this beautiful country and care for you, will always answer the prayers of those who are clean in heart.

Let us keep our hearts clean, an Armenian boy must have a clean hearth. Let us from this young age of ours learn what is true and just, let us live clean and noble in thought and in action, trust in God, and be worthy sons of our fathers and mothers who died for justice, worthy of the love and care of our Canadian friends and every day we will have an Armistice Day, Armistice after winning a real victory.”

AGHAVART AVEDISIAN

started to gather there and in a few minutes there was a great crowd gathered. Georgetown Public School and Georgetown High School were also there in body.

At 10.50 the town bell started to ring and it kept ringing until 11 o'clock. Then, everybody, old and young, bowed their heads and kept silence for two minutes.

After this all the people sang suitable songs and the ministers of the town made speeches.

The celebration of the Armistice Day was very impressive indeed.

At 11.45 everything was over and the people scattered to their homes and our battalion returned to the Farm to take over the day's activities.

HAROUTUN BODOURIAN

ARMISTICE DAY AT GEORGETOWN

On 11th of November, we were invited to go to Georgetown and celebrate the 8th anniversary of the Armistice with the people of Georgetown.

After an Armistice Meeting in our school room, we started out to Georgetown at 10 o'clock. Rev. T. Shaver, Mr. Alexanian and Mr. Worden were with us.

Our battalion arrived at the foot of the Dead Soldiers' Monument in a good time. The people of Georgetown

A FRIEND WHO LEFT US

After Mr. Lane, our former Superintendent left us, we needed a teacher.

Mr. M. D. Worden of Toronto came to our Farm Home to teach the boys for a while, until Mr. Shaver, our new Superintendent came.

Mr. Worden left us on 12th of November and Mr. Shaver started to teach on 15th of November.

Mr. Worden is a very good teacher and all the boys liked and loved them.

ARARAT MONTHLY

Before Mr. Worden left us, he asked Aghavart, our star singer to give a few solo for him. He was very much pleased to hear some beautiful Armenian songs. He asked Mr. Alexanian to give the English words of one or two and the latter promised to have one printed in Ararat for Mr. Worden and all the other readers of Ararat.

Kourken played on harmonica and a number of other boys sang.

All the boys were very sorry when he left us. He was a good hearted man. We hope that he will not forget us.

Now, we have a new Superintendent and teacher, Rev. T. Shaver, who teaches the boys now.

Mr. Shaver is a good teacher and all of us hope he will be a good Superintendent and will make good rules for our school.

HAGOP APRAHAMIAN

A VISIT

On Thanksgiving Day, Nov. the 8th, the Smilers' Club of the All People's Mission paid a visit to our farm.

There were about eighteen boys and two ladies, Canadian boys, Ukranian boys, Russian boys, and also two Armenian boys.

Our visitors arrived from Hamilton at eleven o'clock. They came on a truck.

Soon after their arrival, visitors and all the boys of our Home started to play games.

When the Bugle Call invited us to dinner, our visitors also lined up at our Parade Grounds and marched with us to the dining room. They had their own lunches brought with them, so they took their places at the [...] like we do every day and after singing the grace we ate our dinner.

While in dining room, Mr. Alexanian spoke to the crowd and expressed that we were very glad to have our visitors at our Farm and when he told that there were Ukranian, Russian, and Polish boys who were going to sing and play violin after dinner, there came a thunder of cheering and clapping from the tables where the Armenian boys were.

After the hungry crowd were filled and marched out from the dining room, Mr. Alexanian took the visitors around and showed the barn and the buildings.

We played games again with our visitors and at two o'clock gathered in the school room.

Our boys sang Armenian and English songs for the visitors and after it two of the Ukranian boys gave us a great pleasure of hearing them play on their violins. They were very

ARARAT MONTHLY

clever indeed.

The Ukrainian and Russian boys sang also a few pieces of their national songs, which were very nice.

After a speech from Mr. Alexanian to the visitors, Mr. Redstone, the leader of our visitors, addressed us and expressed the pleasure of the Smilers' Club of Hamilton All People's Mission to be with the Armenian boys at Georgetown.

He said that before he came to Georgetown, he knew two of our boys, Mampre and Armen, whom he met at the camp last summer. He said that everybody thought that those two Armenian boys were the most behaved ones among the campers.

He told us that at the Y. M. C. A. in Hamilton they were making arrangements for next summer to invite more Armenian boys from Georgetown.

We all rose, sang the National anthem and marched out to start our games again.

Our team played football against the team of our visitors and both sides came out undefeated.

After a pleasant day's activities, our visitors said goodbye to us expressing that they were going to visit us again in a larger group next summer and left for Hamilton at four o'clock.

AHARON CHERCHIAN

"ARARAT" as Christmas present for your friends.

"RÉPÉTEZ"

An Armenian peasant, who was tired of always eating beans, found himself a little richer and made his mind to go to the town and have a glorious feast in one of the up to date dining halls.

He goes to Constantinople and enters in one of the first class restaurants in Pera, a section, where high class people live. He takes a chair at a table, matches his cigarette and waits.

In a few minutes a waiter comes with menu, which was written in French.

Our man, who can't even read his own language, puts his cigarette in his mouth and pretending that he won't take it down, and without talking at all, takes the "menu" and looking over it points out with his finger to one of the dishes, and to his luck it was the immortal beans.

The waiter makes a bow and going in, returns with a beautiful tray in which had placed the famous dish of BEANS and puts it before the man who was tired of it and had run away from the village not to eat it anymore.

Brother Parnapas, this was his name, was real mad, but knowing that he himself was the cause of the mistake, did not say anything and started to eat it in great difficult.

There was a stranger at his right who was eating a fine piece of roast turkey.

ARARAT MONTHLY

Our Brother Parnapas is swallowing his spettle while watching his neighbor enjoying his dinner. Poor man! Even with his money he can't eat what he likes. He wonders what the French word was for "I WANT ROAST TURKEY".

While thinking, he notices that the stranger finished the piece of the turkey and with his fork tapped on the plate.

- "Qu'est-ce que vous desirez, Monsieur?" asked the waiter to the stranger. It means. "What is your desire, Sir?"

"REPETEZ," (repeat it) said the stranger.

And lo, a nice piece of roast turkey was brought again and put before the stranger.

"Oho, I know the French of the roast turkey now, why? It is arra pate, a very easy word," says Parnapas to himself. "Now I will have a glorious dinner."

And with a great hurry, he tapped on the plate.

When the waiter came, without letting him to ask any question he says.

"RA PA TA!"

And after a minute, again in a fine tray, the famous and immortal beans came in a dish.

This time our Parnapas had no more patience left in him. He stands up, pushed the plate with the beans away, and pulling the waiter by the arm, takes him near the stranger and pointing to the roast turkey, he shouts in mixed Armenian, Greek and Turkish.

"That's it, itz zat I vant, my bay, I vantz rast, I wantz zat rast tarkez! Rast tarkez I vantz!"

Translated
from Armenian

HAROUTUN BODOURIAN

OUR POULTRY

I was poultry boy in last six weeks. I don't think I would be wrong if I tell that I know a little bit about poultry now.

I, and Armenag, both were the two poultry boys during those six weeks. We were very nice to one another and enjoyed to work together.

We used to rise up at 6 o'clock in the mornings, eat our breakfast and report at the barn to get the food. It was our duty to feed the ducks, hens, chickens and the geese.

We raised 1100 chickens last spring. 50% of them were roosters and we sold them. We also found good market for our pullets and sold most of them.

We had also raised 32 ducklings. 19 of these were drakes, and we sold them too.

Now, we have 125 pullets, 35 hens, 3 geese, one gander, 17 ducks and about a dozen pigeons.

During the last five or six months I was in charge of looking after the ducks, I am very much interested in ducks and like them better than the chickens or the geese.

ARARAT MONTHLY

Now, our chickens are not laying as many eggs as they used to. There were some days when we gathered as many eggs as 120, 100, 80, 75, 60 and so on.

Our pullets are changing their feathers now and I think that is the matter why they are not laying much eggs. But you must understand that we get enough eggs for our kitchen use.

The improvement of our poultry department this year was a real credit to our Farm Manager Mr. W. Williamson.

It was a great pleasure for me to be poultry boy. I think the next time, when the turn comes to our group to work on the chores, Mr. Alexanian will put me on that job again.

AGHAVART AVEDISIAN

A LETTER

The Armenian Boys' Junior Red Cross Club received a letter from Canadian Red Cross Society. We are publishing it in "Ararat" knowing that it is interesting for our friends.

CANADIAN RED CROSS SOCIETY
Ontario Division

Nov. 13th, 1926

Dear Mr. Alexanian;-

I was delighted to receive yours of the 12th inst. with the enclosure of

cheque for \$52.67, \$50.00 of which is to be used for the relief of your little friend in Jerusalem and \$2.17 for our Crippled Children's Fund and 50 cents for the Junior magazine.

This is great work! Please congratulate your boys on this fine bit of good citizenship. We are very happy to think that they are part of our little army of 50,000 in Ontario working for Health and Humanity.

I congratulate you also on the splendid magazine you issue. In every one of our twenty-two Travelling Portfolios, I have inserted a copy suggesting to schools that they might subscribe to the magazine. I trust you may have received some subscriptions from them. Even if they do not subscribe, the magazine suggests a good line of work for themselves.

We will send you one of our Travelling Portfolios sometime (they are all out just now) to let you see what we include in them. We would be greatly pleased to have a number of little booklets illustrative of your school and its work for use in the Portfolios.

Enclosed find \$1.00 renewal of our subscription for the magazine.

Wishing you continued success,
Yours very truly,

S. B. McCready,
Director,
Ontario Junior Red Cross.

ARARAT MONTHLY

OUR NEW MATRON

On 2nd day of November, our new Matron, Miss M. H. Campbell, arrived from Jamaica.

For many years, Miss Campbell has been in Armenia. Before she went to Near East, she was graduated in one of New York hospitals as nurse.

While in Armenia, she engaged herself in training the Armenian girls to become nurses. During the Great War she shared the sufferings and difficulties of the Armenian nation which she loved.

She can write, read and speak Armenian very fluently.

All the boys at our Home are very glad that Miss Campbell is our Matron. She is very nice, kind to the little boys, gentle to the old boys and loving to everybody.

She never been in Canada before, so the boys asked her if she likes Canada. She says that Canada is a beautiful country. She is true!

Every boy in our Farm Home loves Miss Campbell. She is one of the best matrons that we ever had with us. We hope that she will stay with us until every one of us go out from this Home to work and care for himself.

KRIKOR AZNAVORIAN

A DISTINGUISHED VISITOR

On 23rd of October, the Armenian Archbishop of Boston, accompanied with Rev. Ira W. Pierce, and Mr. Levon Babayan of Toronto, visited our Home.

Mr. Alexanian took the visitors through the buildings and after it gathered all the boys in the school room to see and hear our distinguished visitor.

He told us that we were his children and before going to visit the other Armenian colonies in Canada he came to Georgetown to see us first.

"My boys", he said, "you are busy bees now, you have two hives to take care of and fill them with honey. One is your heads and the other your hearts. You are living in a free country now and have every chance to be good Armenian boys. And when you are good Armenian boys, you will be good Canadian boys of course. Live a good and honest life so your Canadian friends and your Armenian friends will be proud of you and say. "This is one of the Armenian boys who came to Georgetown, and was given chance to grow in manhood and he is a real man, good man, good Armenian, a good Canadian citizen."

After his speech we sang Canadian and Armenian songs for him. He was very pleased. Then he asked us many questions from our books in English and in Armenian. Some boys answered and some boys could not.

The Archbishop left our home in the afternoon. The boys were all glad to see him.

ONNIG SHANGAYAN

ARMENIAN RELIEF ASSOCIATION OF CANADA

CHAIRMAN;- J. G. KENT
Managing Director of
Canadian National Exhibition.

HON. TREAS. H. L. STARK.
John Stark & Co.

Rev. Ira W. Pierce; -
General Secretary.

YOUR LAST CHANCE TO BUY
OUR BEAUTIFUL CALENDAR IN COLORS
OF THE BOYS AT WORK
ON THE FARM.

Price;- 25 cents in Canada, 35 cents in U. S. A.

No Xmas calendar to a friend could be more to the
point or more acceptable. Incidentally you help us in our
work.

Send for a dozen to-day.
Each in an envelope ready to mail.

DON'T DELAY! CHRISTMAS IS NEAR.

Address;- Armenian Boys' Farm Home,
Georgetown, Ont.

or

99 Dundas Street, East,
Toronto, Ont.

OLD SANTA. "I am on this field now with the forces of the Friends of Ararat to help them to make "One Thousand" New Subscribers' Campaign a real success. I am the one who will hand over the beautiful prizes to the ones who win on 15th of December."

ARARAT MONTHLYA VISIT BY T. EATON
GIRLS' CLUB.

On Sunday afternoon, November the 7th, in four motor cars, the members of T. Eaton Girls' Club visited our Farm.

They joined us in our Sunday School service after which our Superintendent, Mr. Shaver, put the visitors in care of Mampre Shirinian and Onnig Shangayan to be taken through the buildings and the farm.

The Club had sent ice cream, cakes and other things night before and all our visitors took their tea with us.

All the boys were glad to have our Toronto friends with us, because they knew that they were always good to us.

After a delightful afternoon, our visitors motored to Toronto later in the evening.

ONNIG SHANGAYAN.

 OTHER VISITORS

In the afternoon of Nov. the 23rd, Rev. & Mrs. PIERCE accompanied with Mr. & Mrs. Utujian and Mr. & Mrs. Courian of Toronto and also Mrs. Hovagimian, paid a visit to our Farm.

They went through the buildings at first and later on all the boys were gathered in the school room, where they sang a few songs for the visitors.

After the singing Mr. Pierce told us that we had many friends in Canada and Mr. Courian and Mr. Utujian were amongst them. He said that they have always helped our Farm Home.

Mr. Utujian spoke to the boys and said that our friends, Armenian or Canadian, love us because we were boys. But they all like the Armenian boys if they are good boys. And a good boy always loves every thing which is good and never does a thing that would give pain to his friends, teacher and companions.

"You are living in a good and beautiful country," he said, "you have a very good place and kind friends around you who work from morning till night to help you, to teach you and to make you good men in the future. Obey them, love them and help them as much as you can."

Mr. Courian also spoke to the boys and said he was glad that we were doing well in our studies. He also told us to be good boys.

LEVON KRICKORIAN

 TRASHING THE GRAIN

On 22nd and 23rd of Nov. a big trashing machine and a group of men were busy trashing our grains. A group of us helped. We have all our harvest in now.

[Blank]
[Դատարկ]

ARARAT MONTHLY

A School Paper Edited by the Armenian
Boys at Georgetown Farm Home.

A. L. ALEXANIAN, Directing Editor.

A large group of boys on the Staff of
Editors and responsible in various activities
when publishing the paper.

SUBSCRIPTION, \$1.00 A YEAR.

We hope that you are interested in the
success of "ARARAT" and even with its
failures, are going to make it your own
paper. We trust that you will enlist many
new subscribers for us.

Let us make this the record month.

ADDRESS:-

"THE ARARAT MONTHLY",
ARMENIAN BOYS' FARM HOME,
GEORGETOWN, ONT.

CANADA.

ԱՐԱՐԱՍ

ԵՆՆԱԿԵՐՆԵՐ

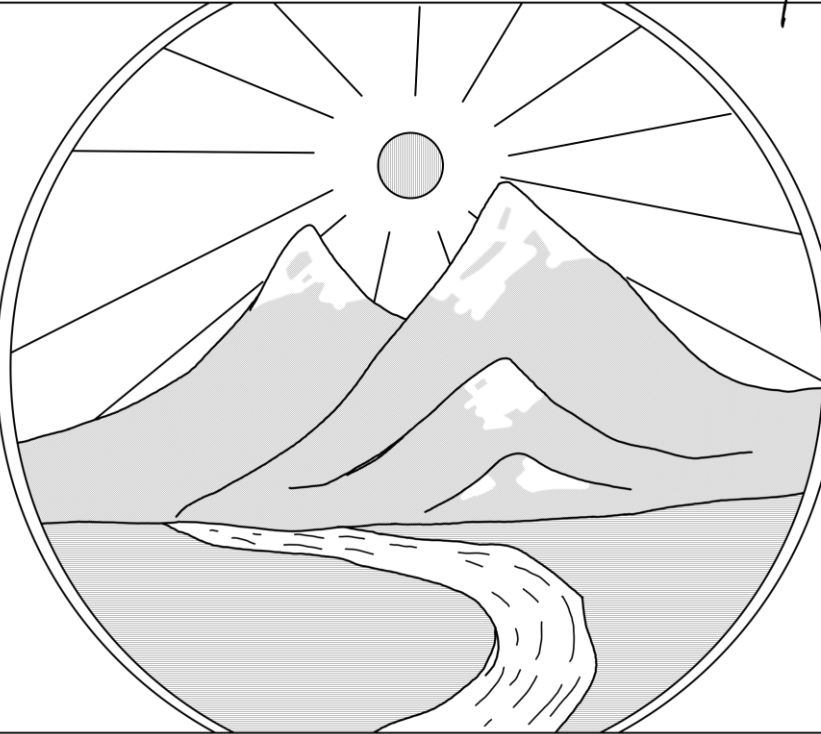
ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԵՈՐԾՅԱՌՆԻ ՀԱՅՈՐԴԱՆԵՐՈՒՆ ԿՈՂՄԷ

ԵՈՐԾՅԱՌՆ

ՊԵՆՏԵՐ , 1926

ԹԻՒ

7

[Blank]
[Դատարկ]

Մ Ր Մ Ր Մ Տ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

ՀԱՊԱ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԸ

Լենինականի վերջին աղետը եկաւ անգամ մըն ալ Հայ ազգին սիրտը խոցոտել եւ անոր վերածնունդի ստեղծագործ ջանքերը փետեկտել: Այս անգամ թշնամին բնութիւնն էր: Ոչ մէկ առաջնորդ, ոչ մէկ կազմակերպութիւն իր սխալ քայլերով պատասխանատու:

Սեր փոքրիկ Հանրապետութեան Հայ Ազգի քաղաքական վերակենդանութիւնը կերտող ութ տարիներու հոգեբուռն մաքառումի պատմութեան մէջ ասիկա ամենէն վիատիչ եւ ամենէն յուսակտուր ազդակն եղաւ: Հայաստանի բարգաւաճ, շէն, ինքնաբաւ եւ բազմամարդ նահանգը, Լենինական, այսօր աներակներու մռայլ պատկերը ցուցադրած է Արագածի ստորոտը: Բնութեան զոհերը, աներդիք բիւրերու հսկայ բանակ, անզգեստ որբերու քաղցած լէզոններ, կը տուաշտին ցուրտին եւ բուքին, սովի եւ համաճարակներու անողոք ճիրաններուն մէջ: Համազգային սուգ մը եկաւ անգամ մըն ալ եզերելու Հայուն կանանչ յոյսերը, վարդագոյն երազները եւ կապոյտ իտեալները:

Ու ահա, աղետին առջեւ, ամէն Հայ սիրտ, - Փա՛ռք այդ սրտի մեծութեան, - հայրենի թէ օտար երկնքի տակ, կը սարսի, գօրաւոր պրկումով մը շարժման կը դնէ զոհաբերութեան իր բոլոր միջոցները, եւ անդիմարդելի թափով մը ոտքի կը կանգնի եղբայրական Պարտականութիւն մը կատարելու: Կազմակերպութիւններ, թերթեր, միութիւններ, որբեր ու որբուհիներ սրտակսկիծ մորմոքով մը կուտան ինչ որ կրնան: Կա՛յ անոր, որուն խիղճը կը քնանայ:

Եւ սակայն այսօր Մամուլը եւ զանազան մարմիններ շուարած՝ խողովակ մը կը փնտռեն օգնութիւնը Հայաստան հասցնելու համար: Ոմանք Հայաստանի Կառավարութիւնը չեն ճանչնար, ոմանք Կարմիր Խաչը կանտեսեն, եւ ոմանք ալ կը նախընտրեն որ օտար մարմին մը գայ եւ Հայուն օգնութիւնը Հայուն տանի...

Նիշր Իսթը Հայութեան հրեշտակն եղած է, երախտապարտ ենք, եւ սակայն, պիտի գա՛յ ժամանակը երբ Հայը իր դաշեակը պիտի ըլլայ՝ վստահելով իր ուժերուն եւ իր կազմակերպութիւններուն վրայ: Հապա Բարեգործակա՞նը, համազգային վստահութիւն չի՞ վայելեր ան, պետք չէ՞ ասպարեզ կարդալ անոր մեր բոլոր բարենպաստակ ձեռնարկները առաջնորդելու եւ հովանաւորելու արտասահմանի մէջ: Ան չի՞ կրնար արդեօք Հայուն օգնութիւնը Հայուն հասցնել:

Պատմութիւնը դատապարտած է այն ազգը, որ իր ուժերը կարհամարիէ, կասկածոտ է անոնց յանդէպ եւ իր միջոցների գործածելու դէկը օտարներուն յանձնել գիտէ միայն:

ԱՐԱՐՄՏԻ ՏԱՐԻՆ

Սեր երկու թերթիկներուն առաջին տարին սոյն թուով կը լրանայ: Հայորդիներուս Միութիւնը իր սրտաբուռն շնորհակալութիւնը կը յայտնէ մեր բոլոր բարեկամներուն, որոնք մեր թիկունքին կեցան, քաջալերեցին մեզ եւ ԱՐԱՐՄՏԻ յաջողութիւնը իրականութիւն մը

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ՈՒՍՏԱՆԻ ԱՍՏԱՐԵՑԻՆ: Ապրիլի անոնք բոլորն ալ Յայ կամ Գանատացի:

Մինչ անցեալ տարի Յայ աշխարհէն մէկուսացած եւ Յայուրթեան մոռցուած ու խորթ զաւակները կը կարծէինք ինքզինքնիս՝ այս օտար միջավայրին մէջ՝ այսօր ընդհակառակը լեզու մը գտած ենք Յայուրթեան մեծ ընտանիքին մօտենալու եւ անոր խառնուելու համար: ԱՐԱՐԱՏ լեզու եւ կապ եղաւ եւ ասիկա մեր բարեկամներուն կը պարտինք միայն: Անոնք եղան այս յաջողութեան հերոսները:

Վստահ ենք թէ մեր բոլոր հին բաժանորդները իրենց բաժնեգինը պիտի նորոգեն Նոր Տարուոյ առթիւ եւ պիտի ջանան մեր թերթիկները տարածել ուր որ կարելի է:

ԲԱՅԱՌԻԿ ԹԻՒ

ԱՐԱՐԱՏ Յունվարին բացառիկ թուով մը պիտի լոյս տեսնէ՝ ստուար ծաւալով: Նուիրուած պիտի ըլլայ գլխաւորաբար Գանատահայ կեանքի ուսումնասիրութեանց: Գաղութիս ծանօթ ազգայիններէն շատեր շահեկան յօդուածներ պիտի ունենան: Թելադրէ բարեկամներուդ կարողալ զայն:

Դեկտ. 15ին ՅԱԶԱՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ մեր Քեմբէյնը կը լրանայ: Չանա որ շահողը դուս կամ բարեկամդ ըլլայ:

ԱՅՏԵՆՈՒԹԻՒՆ ՍԸ

Նոյ. 23ին մեր Ագարակատունը այցելու-թիւնը վայելեց Տէր եւ Տկ. Ս. Իւթիւճեանի, Տէր եւ Տկ. Պ. Գուրեանի եւ Տկ.

Յովակիմեանի, բոլորն ալ Թօթօթոյնէն:

Յարգելի հիւրերը շէնքերը տեսնելէ վերջ՝ դպրոցարահ եկան: Բոլոր տղաք խանդավառ էինք անոնց այցելութեան առթիւ: Կը ճանչնայինք զիրենք. մեր հաստատութեան Նիւթապէս օժանդակներ եղած են միշտ: Տէր եւ Տիկին Գուրեան մեզ յիշած են ամէն Ծնունդի եւ Պր. Իւթիւճեան դեռ քանի մը շաբաթ առաջ ամէնքս հիւրասիրեց Գանատայի Ցուցահանդէսին հրաւիրելով:

Պր. Իւթիւճեան խօսեցաւ տղայոց եւ ըսաւ թէ ամէն Յայ մեզ կը սիրէ, բայց ամէնէն լաւ Յայերն անոնք են, որոնք ձեզ շփացնելէ աւելի բարի խրատներ կուտան եւ կը թելադրեն ձեզի ըլլալ կարգապահ, ազնիւ, քաղաքավար եւ իմաստուն Յայեր: Դուք Յայ ազգին ներկայացուցիչներն էք, ըսաւ ան, եւ պարտիք Յայ առաքինութեան եւ Յայ պատուի դրօշակիրներն ըլլալ:

Խօսեցաւ նաեւ Պր. Պ. Գուրեան, գոհունակութիւն յայտնեց թէ օտարներ միշտ բարձր կը խօսին մեր որբերու վրայ եւ կը հիանան անոնց յառաջդիմութեան առթիւ: Թելադրեց մեզ պատեհութիւններէն օգտուիլ: Երկու բանախօսներն ալ ծափահարուեցան:

Նոյեմբերի մէջ այցելութիւնը վայելեցիւք նաեւ Տէր եւ Տիկին Պապեաններու: Յարգելի հիւրերը դպրոցարահին մէջ մեզի խօսեցան՝ յորդորելով մեզ ըլլալ բարի, հաճելի, յարգալից մեր պաշտօնեաներուն յանդէպ եւ Ագարակատան օրէնքները յարգող: Մեզի համար մխիթարական պարագայ մընէ Յայ այցելուներ ունենալ:

ԱՐԱՍ ՊՈՅԱՃԵԱՆ

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

Պրուսայի Սոլօզ գիւղացի Մելքօն Օննիկ Ֆալթազեան կամ Պոյաճեան, 12 տարեկան, սեւ մազերով, սեւ աչքերով: Յանցեք տեղեկացնել սա հասցէին:-

Mr. Zadik Fantazian
210 Broadway,
So. Boston, Mass.
U. S. A.

Անցեալ ամսու ընթացքին բազմաթիւ բարեկամներ Արարատ նուիրեցին որբանոցներու, հաստատութիւններու եւ բարեկամներու: Անոնց ցանկը պիտի երեւայ մեր բացառիկ թիւով:

Խմբագրութիւն

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

Ս. ԱՌԱՋՆՈՐԴԻՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

Ամերիկահայոց Առաջնորդը, Գերաշնորհ Տիրայր Արքեպիսկոպոսը տեսնելու եւ լսելու երջանիկ պատեհութիւնը ունեցանք:

Հոկտ. 23ին, Շաբաթ օր, կէս օրէն վերջ Տէր եւ Տիկին Պապեաններու եւ Սր. Բիրսի ընկերակցութեամբ Նորին Սրբազնութիւնը մեր Ագարակատունը այցելեց:

Բոլոր Հայորդիներս Պր. Ալիքսանեանի ազդարարութեամբ մեր դպրոցասրահին մէջ հաւաքուեցանք եւ մեր պատկառելի հիւրին իբրեւ բարի գալուստ քանի մը երգեր երգելէ յետոյ լսեցինք զինք:

- Գիտե՞ք փոքրիկ գաւակներս, ըսաւ ան, Գանատա գալէս անմիջապէս յետոյ առաջին այցելութիւնս ձեզի է որ տուի՝ որովհետեւ Նոր Աշխարհի ամենէն կարեւոր Հայ գաղութը դուք կը ներկայացնէք: Տարիքով փոքր եւ սակայն արժեքով շատ բարձր էք դուք ոչ միայն ինձ համար՝ այլ նաեւ ամբողջ Հայ ազգին: Հայութիւնը եւ Հայ Աշխարհը ապագայ բոլոր յոյսը ձեր վրայ կեդրոնացուցած է: Ապրեցէք, եւ սակայն ձեր գերագոյնը ըրէք լաւ Հայեր ապրելու համար: Լաւ Հայը միայն կրնայ ապագայ լաւ Գանատական քաղաքացի ըլլալ: Անշուշտ շատ արդարացիօրէն ձեր բարերարները կը յուսան եւ կըսպասեն որ դուք այս երկրին ապագայ քաղաքացիները ըլլաք: Այո, պէտք է ըլլաք, որպէսզի ձեր շուրջը գանուողները օր մը ըսեն. «Կը տեսնե՞ս այդ անձը, Հայ մըն է, եւ սակայն լաւ Հայ մըն է, ամէն կերպով ճշտելմէն մը: Ժամանակին ճորճթառուն բերուած Հայ որբերէն մէկն է ան, ապրելու ճշմարիտ իրաւունքը ունէր ան:

- Դուք գործունեայ մեղուներ էք այժմ, երկու փեթակներ ունիք լեցնելիք, մէկը ձեր ուղեղը եւ միւսն ալ ձեր սրտերը. զանոնք

մեղրով լեցուցէք: Հիմակ է ժամանակը: Ապագային թէ Գանատան եւ թէ Հայաստանը այդ ձեր մեղրերուն պէտք պիտի ունենան:

Տղայոց որոտնդոստ ծափերուն մէջ Սրբազանը իր խօսքերը վերջացուց եւ յետոյ թէ Անգլիերէն եւ թէ Հայերէն շատ մը հարցումներ տղայոց ուղղեց:

Պր. Ալիքսանեան մեր հիւրը Ագարակատան ամէն շէնքերը պտղոցուց եւ ծանօթութիւններ տուաւ բոլոր հարցերու շուրջ եւ իրիկուան ուշ ատեն մեր յարգելի հիւրերը մեկնեցան Թօրօնթօ:

ՕՆՆԻԿ ՇԱԿԱԵԱՆ
-Աֆիօն Գարահիսարցի-

ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԸ ԳԱՆԱՍՍՅԻ ՄԷՋ

Գանատայի մէջ երկու հազարի մօտ Հայու-թիւն կ'ապրի եւ կեդրոնացած է իրարու շատ մօտիկ քանի մը քաղաքներու մէջ:

Առանց բացառութեան կարելի է ըսել թէ ամէն Հայ, այս օտար միջավայրին մէջ իսկ, եւ նիւթական շատ բարեկեցիկ դրութեան մը մէջ չըլլալով մէկտեղ, ազգասէր է եւ զոհաբերող ամէն հաւաքական ձեռնարկներու ատեն:

Եւ սակայն անմխիթար երեւոյթ մը կը տիրէ, ցաւալի երեւոյթ մը արդարեւ, զոր ամէն Հայ, մեծ թէ փոքր, խորհրդածութեան առարկայ դարձնելու շատ արդարացի իրաւունք մը ունի:

Գանատահայ գաղութի կրօնական վիճակն է ատիկա:

Հայ կրօնական հաստատութիւն մը, եկեղեցի մը չի կայ ուր ամէն Հայ կարենար կրօնական պաշտամունք ունենալ:

Ուր որ ալ երթաք, Յունաստան, Սուրիա, Եգիպտոս, Պուլկարիա կամ Ֆրանսա, պիտի

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

գտնեք Յայութիւն մը, եւ հոգ չէ թէ որքան փոքր ան, իր եկեղեցիով, ժողովարանով եւ կամ կրօնական սա կամ նա հաստատութիւնով:

Ինձ պէս պատանիներ չեն գիտեր եւ չեն յիշեր անցեալը եւ սակայն կը կարդան, կը լսեն: Յայաստանի եւ Թուրքիոյ մէջ, ամէնափոքր Յայ գիւղն անգամ, թերեւս երկոտասան տուներով, իր եկեղեցին, հովիւը, դպրոցը ունէր:

Գանատայի Յայութիւնը Յայ եկեղեցիի մը պէտք ունի: Ու Յայ դպրոցը Յայ եկեղեցիին քով կը ծաղկի միայն:

Յայութիւնը անցեալ դարերու մէջ պահող, դաստիարակող եւ արեւելոցը Քրիստոսի լուսաւոր կրօնքը եղած է: Առանց այդ կրօնքին, Յայ անուը շատոնց ջնջուած պիտի ըլլար աշխարհի երեսէն:

Մեր ազգը շատ բան գոհած է իր կրօնքին համար: Հարստութիւն, հայրենիք եւ միլիոնաւոր կեանքեր: Մինչդէռ հոս, այս ազատ երկրին մէջ ոչ հալածանք կայ եւ ոչ չարչարանք եւ Գանատայի Յայ գաղութը թէեւ նիւթական բարգաւաճ դիրքի մը տէրը չէ եւ սակայն զոհաբերութեան վարժ ըլլալուն համար կրնայ նաեւ եկեղեցի մը կանգնեցնելու եւ հովիւ մը պահելու զոհաբերութեան տոկալ:

Այո, ազգասէր եւ հայրենասէր Յայերն անոնք են միայն՝ որոնք իրենց զաւակներուն կրօնասիրութիւն եւ բարեպաշտութիւն կուսուցանեն եւ անոնց կուտան ազգային բոլոր առաքինութիւնները, որոնց մէջ է Յայացի դաստիարակութիւնը եւ Յայուն պայծառ հաւատքը:

Այսօրուան բոլոր յառաջադէմ եւ բարգաւաճ ազգերը իրենց կրօնքով կը պարծին, կրօնքով բարձրացած են: Մենք Յայերս առաջին ազգն եղած ենք Քրիստոնէութեամբ պարծելու. չա՞րժեր այդ պարծանքը գործնականացնել:

ԱՐԱՎԱՐԴ ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ

ԴԵՊԻ ՏԻԹՐՈՅԻԹ

Նոյ. 5 ին մեր Ագարակատունէն 10 Յայորդիներ Տիթրոյիթ մեկնեցանք:

Երբ վայրաշարժներու այդ քաղաքը հասանք՝ երկու Յայ պարոններ մեզ դիմաւորեցին եւ ինքնաշարժով մեզ տարին Պր. Ազնաւորեանի բնակարանը, ուր ճաշելէ յետոյ երկ երկու հատ ուրիշ Յայերու տուն բաժնուեցանք:

Ամէնքս ալ շատ երջանիկ ժամանց մը ունեցանք մեզ հիւրասիրողներուն քով:

Կիրարկի օրը, կէսօրէն յետոյ, Յայ ժողովականներու եկեղեցին գացինք ի նպաստ Յայ Առաքելական եկեղեցի մը գնելու ֆընտին երգահանդէս մը տալու:

Ցաւալի էր որ ձեռնարկը ձախողեցաւ, որովհետեւ հազիւ թէ երկոտասան մը Յայեր ներկայ էին: Քանի մը երգեր միայն երգելով մեկնեցանք:

Նոյեմբեր 11 ին վերադարձանք ճորճթաունի մեր Ագարակատունը:

ԴԱԻԹ ԺԱՄԿՈՉԵԱՆ

ՈՐՍՈՐԴ

Որսորդ մը կար. գիւղին մէջ անուն հանած իբրեւ վարպետ: Ամէն առտու տոպրակը հացով լեցնելէ եւ խորովուած երէի միս ալ առնելէ յետոյ անտառները կերթար իր գործին: Գիւղին բոլոր երիտասարդները կը հիանային իր վրայ:

Քանի մը օրերէ ի վեր պարապ դարձած էր: Ու այս առտու ալ տրտում տխուր ճամբայ ելաւ: Շատ ճամբորդելէ վերջ մտաւ

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

անտառին խորերը: Ամեն կողմ ամառալուծիկներ կը տիրեր եւ մթնոլորտի մոռալ կերպարանքը կարծես մահուան սարսափը կը թողեր մեր որսորդին վրայ:

Շատ անգամներ եկած էր այդ անտառը, շատ մը որսեր գտած էր, բայց այսօրուան տպաւորութիւնը տարբեր կը գտներ:

Յանկարծ ստուեր մը արագօրէն անցաւ քիչ մը հեռուէն: Հետապնդեց զայն եւ տեսաւ որ այժմ մըն էր: Ուրախացաւ, հրացանը ուղղեց եւ կրակեց: Չնայած այժմին ոտքը վիրաւորեց եւ կենդանին սարսափահար փախիլ սկսաւ եւ մարդն ալ ետեւէն՝ արեան հետքը բռնելով:

Հալածանքը շատ երկար տեւեց, որսորդը ամառի եւ անծանօթ տեղերէ կանցներ. ոչ ոք այն կողմերը երբեք եկած էր: Այժմ դեռ կը փախեր սարսափահար:

Վերջապէս, մօտեցաւ կենդանին եւ գնդակի երկրորդ հարուածով մը գետին տապալեց զայն: Սօտեցաւ, վերցուց եւ պատրաստուեցաւ որ տուն տանի իր որսը: Բայց ճամբան չէր գիտեր. վերահաս խաւարը անկարելի ըրած էր արիւնկի հետքով վերադառնալ:

Որսորդը շուարեցաւ: Իր կեանքին մէջ առաջին անգամ էր որ կը սարսափէր ամառալուծիէն: Եւ տակաւօրէն աստղերը սկսան փայլիլ եւ լուսնկան բարձրանալ երկնակամարին վրայ:

Անտառի վայրի բնակիչներն սկսած էին իրենց գիշերային արշաւանքներուն եւ ամեն կողմէ արմուկներ եւ թաւուտքներու խշրտութիւններ կը լսուէին: Որսորդը, ոտքէն մինչեւ գլուխը, սկսաւ սարսռալ: Միտքը բերաւ կինն ու զաւակները, որոնք այժմ գիւղի հիւղակին առջեւ խմբուած իրեն կըսպասէին: Թերեւս զանոնք պիտի չտեսներ այլեւս: Բայց ինչո՞ւ այս մտածումը չէ՞ որ շատ անգամներ որսի ելած եւ գիշերը ուշ վերադառցած էր:

Լուսնի աղօտ լոյսով սկսաւ չորս կողմը դիտել եւ վերջապէս նեղ ճամբայ մը գտաւ. դեռ

կարծես նոր խոտերը մէկ կողմ պառկած: Բաւական մը քալելէ յետոյ յանկարծ կանգ առաւ. ահաբեկիչ սարսուռ մը պատեց զինք: Ահագին օձ մը սիւնի մը նման կանգնած էր իր դիմաց: Արագ շարժումով մը հրացանը ձեռք առաւ եւ սակայն մտածեց որ գնդակի հարուածով մը պիտի չկրնար տապալել զայն: Փորձեց փախիլ: Ետին դառցաւ եւ ահա ինչ տեսնէ, երկրորդ օձ մըն ալ ետեւը կանգնած էր: Այլեւս հրացանը ուղղեց եւ անոնցմէ մէկը գետին տապալեց: Միւսը սակայն, որսորդին փաթթուեցաւ եւ անոր ոսկորները ճզմելով կտոր կտոր ըրաւ՝ հակառակ որ վերջինը մէջքի դաճակով ժամանակ ունեցաւ մահացու վերքեր բաճալ իր ոտիսին վրայ:

Երկու օրէ ի վեր որսորդը չէր եկած գիւղ: Դրացիներն եւ իր վրայ հիացող երիտասարդներ ասդին անդին ինկան եւ երկար փնտռութեան յետոյ վերջապէս հասան մահուան հանդիսավայրը: Տեսան դիակը եւ մօտենալով երբ հսկայ օձերն ալ տեսան՝ սարսափեցան, մինչեւ որ իրենցմէ մէկը հասկնալով որ օձերն ալ անկենդան էին առաջ անցաւ. իր հետ նաեւ միւսները:

Որսորդին դիակը եւ օձերունն ալ միասին գիւղ բերին:

Գիւղն ամբողջ սուգի մէջ էր: Գիւղապետը ի սուգ գիւղին քաջ որսորդին՝ երկու օր ծոմապահուածիւն հրամայեց:

Եթէ պատահի որ այդ գիւղէն անցնիք՝ պիտի տեսնէք նաեւ արծանը որսորդին՝ երկու օձեր ալ ոտքերուն փաթթուած: Սգաւոր գիւղացիները կանգնած են զայն:

ԿԱՅՐԱՄ ԳԱՄՊԵՐԵԱՆ

U R U R U S

ՊԱՐՈՂ ԻՇԽԱՆՈՒՅԻՆԵՐԸ

Թագաւոր մը տասներկու աղջիկներ ուներ, որոնք մէկ սենեակի մէջ կը պառկէին եւ գիշերը երբ քնանային՝ դուռն իրենց վրայ կը կոպուէր: Ամէն առտու սակայն, իրենց կօշիկները մաշած կըլլային եւ ոչ ոք կրնար գիտնալ թէ պատճառը ի՞նչ էր: Սա պարզ էր որ իշխանուհիները ամէն գիշեր մինչեւ առտու կը պարէին եւ մէկն ալ չէր գիտեր թէ ուր:

Հայրերնին, թագաւորը, ամբողջ երկրին մէջ հրովարտակ հանեց թէ ով որ գաղտնիքը գիտնայ իր աղջիկներէն հաւանածին հետ պիտի ամուսնանայ եւ իր մեռնելէն վերջն ալ գահը պիտի ժառանգէ: Բայց ով որ փորձէ եւ չի յաջողի երեք օրուան մէջ՝ կեանքը վրայ պիտի տայ:

Շատ չանցած թագաւորի մը տղան եկաւ. լաւ հիւրասիրեցին զինքը եւ իրիկուկը իշխանուհիներուն քովի սրահը առաջնորդեցին, ուր արթուն պիտի սպասէր եւ դիտէր թէ աղջիկները ո՞ր կերթային պարելու համար գիշերը: Եւ որպէսզի բոլոր անցուղարծին տեղեակ ըլլայ՝ իր սրահին դուռը բաց թողուեցաւ: Բայց այս թագաւորին տղան անմիջապէս քնացաւ ու երբ առտուանց արթնցաւ՝ գտաւ որ աղջիկները դարձեալ բոլոր գիշերը պարած էին: Միեւնոյն բանը պատահեցաւ երկրորդ եւ երրորդ գիշերն ալ եւ թագաւորը հրաման ըրաւ որ զայն գլխատեն: Անկէ յետոյ ուրիշ շատեր եկան, բայց ամէնքն ալ միեւնոյն բախտին արժանացան եւ կեանքերնին կորսնցուցին:

Ծերունի գինուոր մը, որ շատ մը պատերազմներ ըրած եւ մէկուն մէջ վիրաւորուած էր, եւ այլեւս չէր կրնար կռուիլ, պատահեցաւ որ այդ թագաւորին իշխած երկրէն անցնի: Ու երբ անտառին մէջէն կը ճամբորդէր՝ ծեր կնոջ

մը հանդիպեցաւ որ հարցուց իրեն թէ ո՞ր կ'երթար:

- Կ'երթամ իշխանուհիներուն պարած տեղը գտնելու որպէսզի ապագային թագաւորեմ:

- Լաւ, ըսաւ ծերուկը, ասիկա դժուար չէ, միայն թէ զգոյշ եղիր որ իշխանուհիներէն ոեւէ մէկը եթէ գիտի բերէ՝ չխմես. եւ անմիջապէս որ ան թողու քեզ՝ այնպէս ձեւացուր թէ խոր քունի մէջ մտած ես: Եւ յետոյ ծերուկը անոր վերարկու մը տալով ըսաւ.

- Երբ այդ վերարկուն վրադ առնես՝ անտեսանելի պիտի ըլլաս եւ պիտի կրնաս իշխանուհիներուն հետեւիլ ուր որ երթան:

Այս լաւ պատուերնին առնելէ յետոյ գինուորը թագաւորին գնաց, որն իր կարգին հրամայեց թագաւորական զգեստներ հագցնել անոր եւ երբ իրիկուն եղաւ՝ զայն առաջնորդեցին գաւիթը: Ճիշտ այն ատեն երբ պիտի պառկէր՝ աղջիկներէն մէկը եկաւ գաւաթ մը գինով. բայց գինուորը գաղտնի կերպով զայն նետեց մէկ կողմ: Յետոյ պառկեցաւ եւ անմիջապէս սկսաւ խոկալ: Երբ իշխանուհիները ասիկա լսեցին՝ քրքշալով խնայցին: Անոնք անմիջապէս իրենց սնտուկները բացին, ամենագեղեցիկ զգեստներնին հագան եւ աճապարեցին մեկնիլ: Բայց կրտսերագոյնը ըսաւ.

- Շատ անհանգիստ կըզգամ, վստահ եմ թէ գէշ բան մը պիտի պատահի:

- Միամիտ, ըսաւ երիցագոյնը, մոռցա՞ր քանի թագաւորի տղաք ապարդիւն կերպով պահպանութիւն ըրին, գալով այս գինուորին, ես անոր գործը կարգի դրի մեր աղուորիկ դեղովը:

Երբ բոլորն ալ պատրաստուեցան՝ քնացող գինուորը տեսնելու գացին, բայց ան կը խոկար եւ անշարժ էր: Ինքզինքնին ապահով զգալով՝ մեծը գնաց իր անկողնին մօտ եւ ձեռքերը իրարու

U R U R U S

գարկաւ: Այն ատեն անկողինը իր տեղը թաղուեցաւ եւ գաղտնի դուռ մը բացուեցաւ: Չինուորը տեսաւ որ անոնք իրարու ետեւէ աշդ դուռէն վար իջան: Ան շուտ մը վեր ցատքեց, վերարկուն հագաւ եւ հետեւեցաւ անոնց: Բայց սանդուխներէն իջած ատեն կրտսերագոյն աղջկան քղանցքին վրայ կոխեց. աղջիկն ալ իր բոյրերուն պռռաց.

- Մէկը քղանցքէս բռնեց:

- Յիմար արարած, ըսաւ մեծ բոյրը, ատիկա բան մը չէ՝ բայց միայն պատին մէջ գամ մը:

Այսպէս ամենքն ալ վար իջան եւ ինքզինքնին գտան գեղեցիկ ծառուղիի մը մէջ. տերեւները արծաթ էին եւ հրաշալիօրէն կը փայլէին: Չինուորը, փափաքելով իբր յիշատակ բան մը առնել՝ փոքրիկ ճիւղ մը փրցուց:

Անոնք մտան ուրիշ ծառուղիի մը մէջ, բոլոր տերեւները ոսկի եւ յետոյ ուրիշ մը ուր արամանդէ տերեւներ կը փալփլէին: Չինուորը իւրաքանչիւրէն ճիւղ մը փրցուց: Վերջապէս խոշոր լիճի մը եզերքը եկան, որուն եզերքը տասներկու նաւակներ կային՝ մէջն ալ տասներկու գեղեցիկ իշխաններ, որոնք աղջիկներուն կըսպասէին:

Իւրաքանչիւր աղջիկ նաւակներէն մէկին մէջ մտաւ. Չինուորն ալ պզտիկ աղջկան հետ: Երբ անոնք լճին վրայ կը թիավարէին, փոքր աղջկան նաւակը վարող իշխանը ըսաւ.

- Չեմ գիտեր ի՞նչն է պատճառը որ հակառակ բոլոր ուժովս վարելուս՝ մենք պէտք եղածին չափ արագ չենք երթար. կարծես թէ նաւակը շատ ծանր է այսօր:

- Շատ տաք կընէ անոր համար է. ըսաւ իշխանուհին:

Լճին միւս կողմը պալատ մը կար, որմէ նուագի զուարթ ձայներ փող ու թմբուկ կը լսուէին: Բոլորն ալ հոն ցամաք ելան եւ պալատ մտան: Իւրաքանչիւր իշխան իշխանուհիի

մը հետ պարեց: Չինուորն ալ, միշտ անտեսանելի, պարեց անոնցն հետ: Ու երբ իշխանուհիներէն մէկուն թովը գաւաթով գինի կը բերէին խմելու համար, Չինուորը կը խմէր եւ աղջիկները գաւաթը բերաննին տարած ատեն պարապ կը գտնէին զայն: Փոքր աղջիկը չափազանց վախցաւ այս բանէն, բայց մեծը լռեցուց զայն:

Մինչեւ առտուան ժամը երեքը պարեցին եւ իրենց կօշիկները մաշած ըլլալով ստիպուեցան վերադառնալ: Իշխանները զանոնք բերին միւս եզերքը, բայց այս անգամ Չինուորը մեծ աղջկան նաւակը մտաւ եւ երբ ամենքը միւս եզերքը հասան՝ իրարմէ զատուեցան խոստանալով միւս գիշերը գալ:

Երբ սանդուխներուն մօտեցան, Չինուորը անոնցմէ առաջ անցաւ եւ պառկեցաւ: Ու երբ աղջիկները վեր ելան եւ անոր խոկալը լսեցին՝

- Ամէն ինչ ապահով է, ըսին իրարու:

Այն ատեն հանուեցան, գեղեցիկ զգեստներնին պահեցին, մաշած կօշիկներնին ալ քաշեցին եւ քնացան: Միւս առտուն Չինուորը բան մը չըսաւ եւ միտքը դրաւ որ անելին տեսնէ ու երկրորդ եւ երրորդ գիշերն ալ գնաց. բայց վերջին գիշերը ոսկէ գաւաթներէն մէկը հետը բերաւ իբր յիշատակ:

Երրորդ օրը թագաւորը կանչել տուաւ զայն: Չինուորը երեք ճիւղերը եւ գաւաթը հետը տարաւ: Աղջիկները դռանն ետեւէն մտիկ կընէին թէ ինչ պիտի խօսուէր:

- Ո՞ւր կը պարեն աղջիկներս:

- Ստորերկեայ պալատի մը մէջ, տասներկու իշխաններու հետ, պատասխանեց Չինուորը եւ ցոյց տուաւ ճիւղերն ու գաւաթը:

Թագաւորը աղջիկները կանչեց որոնք ամէն ինչ խոստովանեցան՝ երբ տեսան որ ամէն ինչ երեւան ելած էր: Թագաւորը Չինուորին հարցուց թէ ո՞ր աղջիկը կուգէր իրեն կին առնել:

- Ես շատ երիտասարդ չեմ, պատասխանեց Չինուորը, ուստի մեծ աղջիկդ կառնեմ:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

Այսպէս, գինուորը այդ օրն իսկ թագաւորին մեծ աղջկան հետ ամուսնացաւ եւ գահաժառանգ հռչակուեցաւ:

Թարգմ. Անգլ.

ՀՐԱՆԴ ՏԻՆԿԻԼԵԱՆ

ՀԱՅԵՐԵՆԸ ՄԵՐ ՄԵՑ

Գանատայի Հայաստան Ընկերութիւնը 98 Հայորդիներ բերած է այս երկիրը. ասոնց յիսուները եկած են 1923 Յունիս եռետունին, քառասուները 1924 Յոկտ. 2ին եւ 8ն ալ անցեալ ամառ:

Առաջին յիսուն տղաքս երբ հոս եկանք, տեղական լեզուն երբեք չէինք գիտեր որով պատեհութիւն չտրուեցաւ մեզի մեր մայրենի լեզուն ուսանելու:

Ութն ամիս վերջը միայն արտօնութիւն տրուեցաւ դպրոցի սովորական ժամերէն դուրս օրական մէկ ժամ Հայերէն ուսանիլ՝ ինչ որ անօրինակ խանդավառութիւն մը ստեղծեց մեր մէջ: Պր. Ալիքսանեան, Ագարակատան Օգնական Տնօրէնը, անմիջապէս սկսաւ դասաւանդութեան: Մեր ուսուցիչը շատ դժուարութիւններ ունեցաւ մեզի Հայերէն դասագրքեր հայթայթելու համար: Շատ մը ազգայիներ, որոնք ազգասերի հովեր առած միշտ մեզի կը հարցնէին թէ ի՞նչու ձեզի Հայերէն չեն անանդեր դուք պետք է Հայերէն սովորիք՝ քաշուեցան ասպարեզէն, երբ իրենց դիմուեցաւ կամ իրենց խորհուրդը հարցուեցաւ Հայերէն դասագրքերու համար:

Վերջապէս, ազգասեր Հայ մը, Պր. Յակոբ Սարաֆ, Հայ Կրթական Հիմնարկութեան միջոցաւ, մեր Հայերէն դասագրքերը դրկեց:

Յիշեալ ազգայինը, որ Նիւ Եորք կը գտնուի եւ Պր. Պապանեանի բարեկամներէն մէկն է, երեք տարիներէ ի վեր շարունակաբար

մեզի կը դրկէ ոչ միայն Հայերէն դասագրքերն իս այլ նաեւ մեր գրադարանին կը դրկէ այն բոլոր նոր երկերը, որոնք մեր լաւագոյն հեղինակներուն արտադրութիւններն են:

1924-25 շրջանին դասաւանդութիւնները շարունակուեցան յիշեալ ձեւով, բայց Պր. Ալիքսանեան դպրոցէ գառ ուրիշ գործերով ալ բեռնաւորուած ըլլալով՝ 1925-26 դպրոցական տարեշրջանին Հայերէնի դասերը, դարձեալ օրական մէկ ժամ, անանդութեան դպրոցի սովորական ժամերուն մէջ: Որովհետեւ մեր ուսուցիչը տարբեր կարողութիւն եւ տարբեր տարիք եւ տարբեր դասարաններու պատկանող իննիսուն տղոց մէկ ժամուան մէջ չէր կրնար հաւասարապէս դասախօսել՝ Տկ. Ալիքսանեան եւս Հայերէն դասախօսել սկսաւ. ասկէ գառ այն դասարանը, ուր ուսուցիչ չկար՝ Բարձրագոյն դասարանի տղոցմէն մէկը օգնական ուսուցչի դերը կատարեց:

Այս տարուան Սեպտեմբերէն սկսեալ, Պր. Ալիքսանեան դպրոցի առաջին պահը, մէկ ժամ, յատկացուցած է բարձր դասարանի տղոց եւ վերջին ժամը, դարձեալ մէկ ժամ, կրտսեր տղայոց Հայերէն կը դասախօսէ: Ասով երկու ժամ Հայերէն եւ երեք ժամ Անգլիերէն դասախօսած կըլլայ:

Կը լսենք թէ շատ մը Հայեր հոս ու հոն կը տարածայնեն թէ մենք Հայերէն չենք ուսանիր, մեզի Հայերէն խօսելու արտօնութիւն չեն տար եւ մեզ Հայութենէ կ'օտարացնեն: Ասոր հակառակը, ոչ միայն մեր մայրենի լեզուն արգիլուած չէ՝ այլ նաեւ Հայերէն թերթ մըն ալ կը հրատարակենք: Ու երբ մենք կամ մեր ազնիւ բարեկամներէն մէկը երթայ այդ Հայերուն ըսէ թէ տարեկան մէկ տոլար վճարէ եւ բաժանորդագրուէ Արարատին՝ ճորճ-թառուկի մեր եղբայրները քաջալերելու համար՝ մեր այդ շատախօս ազգայինները մինչեւ Հիւսստան կը փախին:

Քիչ են այդ Հայերը, բայց երբեմն կը հանդիպինք անոնց: Մեզմէ

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

փոքրիկներ կամ միամիտներ երբեմն կը խօսին անոնց հետ: Կասկած չկայ թե անոնք կը սիրեն մեզ, եւ սակայն երբ անխոհեմ ազգասերներու պէս մեզ կը թելադրեն միմիայն գանգատիլ մեր դպրոցի կարգապահութեան մասին եւ անուղղակի կերպով կը քաջալերեն դժգոհ գտնուիլ մեր միջավայրէն՝ այն ատեն մեզ անգիտակից կերպով կը թշնամանեն: Բարեբախտաբար ունիիք բազմաթիւ Յայ բարեկամներ, խելացի, հեռատես, լուրջ եւ իմաստուն, որոնք կը քաջալերեն մեզ, կը խրատեն մեզ, կը պատուիրեն եւ կը թելադրեն մեզի կարգապահ, պատուաւոր եւ ճշմարիտ Յայեր մեծնալու եւ միեւնոյն ատեն պատուելու եւ յարգելու մեր պաշտօնեաները եւ երախտագետ ըլլալու մեր բարերարներու հանդէպ: Կեցցեն այդ Յայերը, մեր բարեկամներն են անոնք:

Մենք պիտի սիրենք մեր լեզուս պիտի սովորինք զայն, եւ սակայն պիտի սովորինք նաեւ ամեն ինչ որ օգտակար է մեզի: Անգլիերէնն ալ այս երկրին մէջ Յայերէնի չափ կարեւոր է մեզի համար:

ՀԱՅԿԱԶ ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ

ՕԳՆԵՔ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՐԵՏԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

Անմիջապէս որ մեր Ազարակատան Յայորդիները Լենինականի աղետը լսեցին, իրենց մէջ հանգանակութեան մը ձեռնարկեցին:

Ամենուս ալ սրտերը յուզուած էին եւ շատեր ինչ դրամ որ ունէին անմիջապէս տրամադրեցին այս նպատակին: ՕՆՆԻԿ Շանկատեան ընտրուած էր յանգանակութիւնը առաջ տանելու:

Նոյեմբեր 22ին ժողով մը ունեցանք մեր դպրոցասրահին մէջ եւ ՕՆՆԻԿ Շանկատեան նախագահեց:

Այս ժողովին խօսեցաւ մեր յարգելի ուսուցիչը, Պր. Ալիքսանեան եւ իր գոհութիւնը յայտնեց տղայոց ճշմարիտ Յայու սիրտ կրելու համար, եւ ըսաւ թե երբ մարդիկ եւ բնութիւնը Յայ ազգին թշնամին են, ամեն Յայու պարտականութիւնն է միշտ բարեկամ մնալ իր ազգին եւ իր հայրենիքին:

ՕՆՆԻԿ Շանկատեան խօսելով յայտարարեց թե յանգանակութեան արդիւնքը տղայոց եւ պաշտօնեաներու միջեւ բաւական կոկիկ գումար մը եղած է եւ Պր. Ալիքսանեանի կարծիքը շոշափուեցաւ զայն ղրկելու միջոցը թելադրելու համար:

Մեր ուսուցիչը ըսաւ թե զանազան կազմակերպութիւններ արդէն հանգանակութեան ձեռնարկած են բայց որովհետեւ մենք Քանատայի մէջ կապրինք եւ Քանատահայ Միութիւնը ձեռնարկած է հանգանակութեան՝ ուստի տրամաբանական էր որ մեր դրամը այդ մարմնին ղրկէինք: Բոլորս ալ միաձայնութեամբ ընդունուեցանք:

Յանգանակութեան արդիւնքը 23.65 տոլար եղաւ:

Խօսեցաւ նաեւ փոքրիկն ժիրայր Տայեան եւ առաջարկեց որ տղաք օր մը չի ճաշեն եւ սեղանէն խնայուածը ղրկեն Յայաստան: Այս առաջարկն եւս միաձայնութեամբ ընդունուեցաւ, բայց Պր. Ալիքսանեան տղայոց անձնուիրութիւնը գովելով մեկտեղ առաջարկեց կերպով մը այս վերջին առաջարկը փոխել: Այն ատեն ամենքս ալ հաւանեցանք երեք օր մէկ մէկ ճաշ միայն կորսնցնել փոխանակ երեք մէկ օրուան մէջ:

ՅԱԿՈՒ ԱՔՐԱՀԱՍԵԱՆ

ԱՐԱՐԱՏԻ ԲԱԺՆԵԳԻՆԸ ՄԵԿ ՏՈԼԱՐ Է ՄԻԱՅՆ.
ԱՅՍՕՐ ԻՍԿ ԴՐԿԵ ՔՈՒ ՀԱՍՑԵՂ:

Ա Ր Ա Ր Ա Ս

ՍՈՒՐԲ ՆԻՔՈԼԱՆ: - Հայաստանի սահմանափակները տեսայ. Արարատի դեսպանությունն ստանձնեցի: Ամեն հայու մեկ տարեկան Արարատ տանելու ելած եմ, տոպրակիս մեջ երեք հատ գորգեր ալ ունիմ անոնց՝ որոնք Արարատի ՀԱՉԱՐ ՆՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՔԵՄԲԵՅՆԻՆ ամենն շատ բաժանորդները կը գտնեն մինչեւ Դեկտեմբեր 15:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ՕՐԵՆՔ ԱՂԵՏԵԱԼՆԵՐՈՒՄ

Մեր Ազարակատան Հայորդիներու Եւ պաշտօնեաներու մէջ կատարուած հանգանակութեան արդիւնքը ցանկով միասին: -

Անդրանիկ Գեորգեան	0.15
Սարգիս Գրիգորեան	0.15
Մամբրէ Ազողլանեան	0.50
Մարգար Շանկաեան	.25
ՕՆՆիկ Շանկաեան	.25
Մամբրէ Շիրինեան	.05
Յարութիւն Պոտուրեան	.10
Սարգիս Դաւիթեան	.12
Վաղենակ Պեգազեան	.11
Հրանդ Տիկիլեան	.05
Իմաստուն Ապահունի	.05
Հայկ Մովսէսեան	.10
Դաւիթ Ժամկոչեան	.35
Աւետիս Ասատուրեան	.77
Գուրգէն Վարկաեան	.11
Արշակ Լարեան	.05
Լեւոն Գրիգորեան	.35
Արմենակ Գրպաշեան	.05
Սարգիս ճէյլեզեան	.50
Յարութիւն Սարաֆեան	.04
Յակոբ Աբրահամեան	.03
Երուանդ Մաթինիստեան	.20
Աղավարդ Աւետիսեան	.25
Խաչիկ Պագրճեան	.05
Յուսիկ Վարդանեան	.50
Պողոս Պողոսեան	.50
ՕՆՆիկ Թովալեան	.10
Արամ Պոյաճեան	1.85
Միսաք Թումաճեան	1.50
Գրիգոր ճերահեան	.25
Գրիգոր Բարդամեան	.05
Վահրամ Գամպերեան	.25
Գրիգոր Ազնաւորեան	.50
Պաշտօնեաներէ	
Տկ. Սրբուհի Պտուկեան	1.00
Վեր. Թ. Շէյվըր	.50
Միս Ֆարմըր	1.00
Տկ. Մառի Ալիքսանեան	5.00
Պր. Ա. Ալիքսանեան	5.00

ԱՐԱՐԱՏ ԱՄՍԱԹԵՐԹ 10.00
 ԳՈՒՄԱՐ 32.63

Ինչպէս վերի ցուցակին վրայ կերեալ՝ ԱՐԱՐԱՏի խմբագրութիւնը տղայոց հաւանութեամբ տասը տոլար տրամադրեց այս հանգանակութեան՝ ԱՐԱՐԱՏի ՖԸՆՏԵՆ, որ տղայոց Միութեան կը պատկանի: Անշուշտ աւելին պիտի տրուէր՝ եթէ մեր թերթը բաւական պատրաստ դրամ ունենար:

ՓՈՔՐԻՎԵՐՈՒՄ ԲԱԺԻՆ

ՏՂԱՔԸ ԵՒ ԳՈՐՏԵՐԸ

Քանի մը տղաք լճակի մը եզերքը կը խաղային: Ձուրին մէջ գորտեր տեսնելով սկսան քարկոծել զանոնք:

Գորտերէն մէկը գլուխը ջուրէն վեր բարձրացնելով ըսաւ.

- Տղաք, դադրեցէք մեզ քարելէ, ինչ որ ձեզի համար հաճոյք է մեզի համար հաճոյք չէ: Աստուած մեզի ալ կեանք տուած է զայն վայելելու համար. ինչո՞ւ համար կը չարչարէք մեզ: Այս խօսքերը ըսելով ջուրին տակը մտաւ եւ տղաքը ալ անգամ մըն ալ գորտերը չի չարչարեցին:

Թարգմ. Անգլ.

ԺԻՐԱՅՐ ԳԱԼԱՅՃԵԱՆ

Գ Ա Տ Ա Ն Տ Ա Ն Ա Ն Ա Յ

ԹՕՐՕՆԹՕ

Գանատահայ Միութիւնը կազմակերպեալ աշխատանք կը թափէ բոլոր Հայաբնակ կեդրոններու մէջ հանգանակութիւն ընելու: Սէնթ Քէթրինգի եւ Թօրոնթոնի մէջ հրապարակային ժողովներ եղած են այս առթիւ եւ բաւական համեստ արդիւնքներ ձեռք բերուած: Շարժումը առաջ կը տարուի միւս բոլոր կեդրոններուն մէջ: Հանգանակութեանց արդիւնքը եւ նուիրատուներու ցանկը պիտի դրկուի ԱՐԱՐԱՏին՝ յաջորդիւ:

ԱՐԱԳԱՍ

ԱՐԱՐԱՏԸ Գանատահայ միակ թերթն է, քաջալերէ զայն:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ՅԵՄԻԹՇԸ

Քաղաքիս Ազգային Գրադարանը եւ Հայ դպրոցը իր ամենախայլուն շրջանը կը բոլորէ:

Նորահաս պատանի երիտասարդներու գործունեայ խումբ մը եռանդուն կերպով աշխատանքի լծուած է տեսչութեան ներքեւ Տք. Ա. Մ. Մուրատեանի, որ լրջախոհ, ազգասէր եւ կարող անձնաւորութիւն մընէ եւ յարգանքը, համակրանքն ու վստահութիւնը կը գրաւէ թէ նորահաս սերունդին եւ թէ առհասարակ քաղաքիս բոլոր Հայերուն:

Հայերէն դասաւանդութիւնները ձեռնհասօրէն առաջ կը տարուին: Գրադարանի վարչութիւնը, թարմ ուժերու հաւաքածոյ մը, մեղուի ժրջանութեամբ հաւաքոյթներ, հացկերոյթներ եւ ներկայացումներ կը սարքէ Հայ դպրոցի ընթացիկ ծախքերը գոցելու համար: Աշակերտաց ԱՐԾԻԻ խումբը Դեկ. 5ին պիտի բեմադրէ կատակերգութիւն մը, Խենթ ԿԻԿՕՆ, որ աննախնայաց պիտի ըլլայ գաղութիս պատմութեան մէջ:

Ինչպէս Գանատահայ միւս գաղութներուն, նմանապէս հոս շարժում մը սկսած է Հայութեան ապագայ եկեղեցական եւ կրօնական հարցերը լուծելու:

Նոյ. 14ին հրապարակային ժողով մը սարքուեցաւ Ազգ. Գրադարանին մէջ եւ ատենապետութեամբ Պր. Յ. Մուրատեանի, խորհրդածութեան դրուեցան Քահանային յետնեալ պարտքերու հարցը. ժողովը միաձայնութեամբ որոշեց վճարել զայն: Երկրորդ հարցն էր թէ պէ՞տք էր 1927ին հոգեւոր պաշտօնեայ մը ունենալ: Թեր ու դեմ վիճաբանութիւններէ վերջ որոշուեցաւ արձանագրել անոնք, որոնք պիտի ուզէին շաբաթավճար տասը սէնթ խոստանալ:

Ներկաներու հոծ բազմութեան մէջ միայն եռետուն անձեր գտնուեցան տրամադիր Հայ եկեղեցին ապրեցնելու: Նշանակելի էր ներկայ յոյն բարեկամի մը վեհանձն ժեստը՝ արձանագրուելով իբր Հայ եկեղեցւոյ զոհաբերող անդամ:

Համագաղութային պատգամաւորական ժողով մը Նոյ. 28ին պիտի վճռէ թէ Գանատան Հայ հովիւ եւ Հայ եկեղեցի պիտի ունենա՞յ ապագային:

Նշանակելի էր որ գաղութիս բոլոր սրճարանները եւ ճաշարանը գոցուած էին օրուան ժողովին առթիւ: Գովելի քայլ մը արդարեւ:

ԻՐԱՉԵԿ

ՍԵՆՑ ԶԵԹՐԻՆՉ

Ամերիկայի Հայոց Առաջնորդ Գեր. Տիրաշր Արքազանը Գանատայի իր հօտին տուած այցելութեան առթիւ տեղւոյս Ս. Բարնաբաս Անգլ. եկեղեցւոյ մէջ պատարագեց: Որմէ վերջ Արքազանին ի պատիւ քաղաքիս ՎԵԼԸՆտ Օթելին մէջ հացկերոյթ մը տրուեցաւ: Ներկայ էին ՏԵր եւ Տիկիս Պապեանք, տեղական թերթերու թղթակիցներ եւ Ս. Պարնըսի Անգլիացի քահանան:

Նոյն երեկոյին, Գանատահայ Միութեան Ակումբին մէջ հրապարակային ժողով մը տեղի ունեցաւ, կատենապետէր Պր. Յ. Թորոսեան, որ ժողովը բանալէ յետոյ յաջորդաբար հրաւիրեց խօսելու Պր. Ս. Զիչէքեան, Պր. Պ. Սըվաճեան, Պր. ԼԵԼՈՆ Պապեան եւ Արքազան Արքեպիսկոպոսը, որ հանգանակութիւն մը բացաւ ի նպաստ Հայաստանի Աղետեալներուն: Յանձնախումբ մը եւս ընտրուեցաւ հանգանակութիւնը դուրսը շարունակելու համար: Արքազանը Նոյ. 2ին Կոլթ մեկնեցաւ:

ԱՍՈՒՍԵՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Յոկտ. 24ին տեղի ունեցաւ ամուսնութիւնը Պր. Մարտիկ Գրիգորեանի ընդ Օր. Պայծառ Գրիգորեանի: Հոծ բազմութիւն մը ներկայ էր: Ս. Պսակը կատարեց Տ. Մ. Քհ. Ստեփանեան՝ կնքահայրութեամբ Պր. Թորոս Սահակեանի: Կատենապետէր Պր. Յակոբ Մելքոնեան: Մեներգներ, եւ պարեր տեղի ունեցան:

Նոյ. 7ին Հ. Յ. Դաշնակցութեան Օրը տեղի ունեցաւ: Ատենախօսութիւններ եւ երգեր եղան:

ԽՈՐԷՆ ՏԵՐՏԵՐԵԱՆ

[Blank]
[Դատարկ]

Ա Ր Ա Ր Ա Տ Ա Մ Ս Ա Թ Ե Ր Թ

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԹԵՐԹ ՄԸ, ՈՐ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՃՈՐՃԹԱՈՒՆԻ
ԱԳԱՐԱԿԱՏԱՆ ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ:

Ա. Ղ. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ, Տևօրէն խմբագիր.

Հայորդիներու ստուար խումբ մը՝ պատասխանատու խմբագրական զանազան ճիւղերու մէջ եւ անդամ Գործադիրներու Հաւաքոյթին:

Գրիգոր Ազնաւորեան, Գծագրող խմբագիր:

ԲԱԺՆԵԳԻՆ, ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԿ ՏՈԼԱՐ.

Մեր յաջողութիւնը ընթերցող բարեկամներու գործակցութենէն կախեալ է: Դուն այդ բարեկամներէն մէկն ես. Հայերէն եւ Անգլիերէն ԱՐԱՐԱՏՆԵՐԸ ծանօթացուր թէ պատանի եւ թէ չափահաս ծանօթներուդ եւ թէլադրէ անոնց որ բաժանորդագրուին:

Արարատ պանդուխտ հորիզոնի ներքեւ ապրող հարիւր Հայորդիներս մէկզմէկու կապող եւ մեր Հայագիտութիւնը մշակող ազդակն է, դուն ալ գործակցէ, որպէսզի Ան իր առաքելութիւնը գոհացուցիչ պայմաններու ներքեւ կատարէ:

Դրամական առաքումները Մընի Օրտըրով: Մեր բարեկամներուն միջոցը եթէ չի ներեր նամակատուն երթալու՝ այն առէն կրնան իրենց ղրկելիք գումարը պահարանի մը մէջ ամփոփել եւ մեր հասցէին ղրկել որ է՝

“ARARAT MONTHLY”

Armenian Boys’ Farm Home,
Georgetown, Ont.

CANADA.

ARARAT

MONTHLY

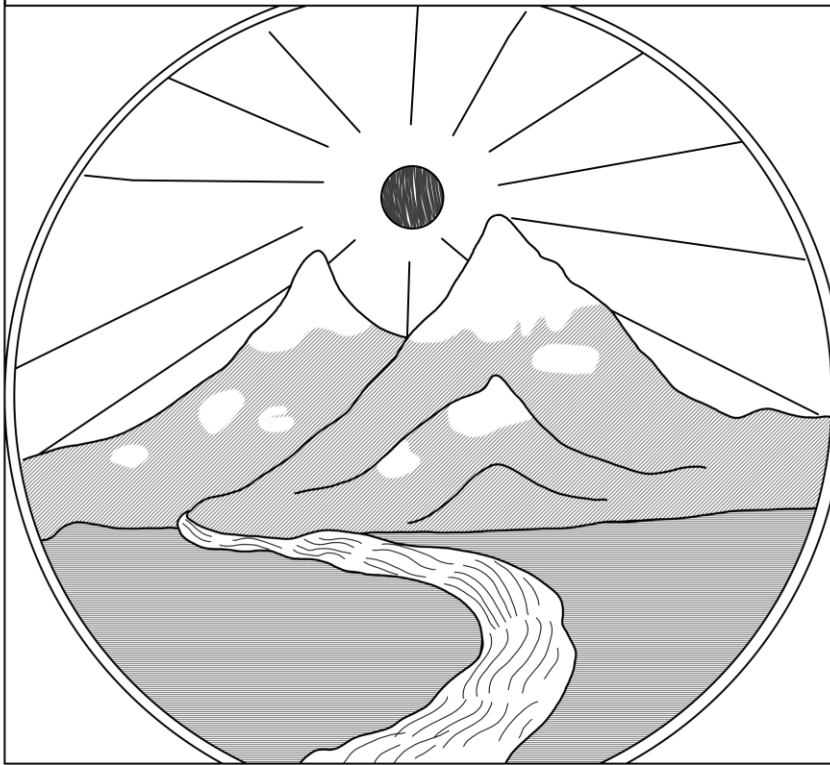
EDITED BY THE ARMENIAN BOYS AT GEORGETOWN.

GEORGETOWN

JAN. 1927.

No.

1

[Blank]
[Դատարկ]

ARRARAT

A JUNIOR MAGAZINE EDITED AND OWNED BY THE 98 ARMENIAN BOYS,
UNDER THE CARE OF THE ARMENIAN RELIEF ASSOCIATION OF CANADA.

VOLUME II.

GEORGETOWN,

JANUARY, 1927.

No. 1

ARARAT MONTHLYEDITORIAL PAGE

AS WE GREET THE SECOND "ARARAT YEAR"

"Ararat" has accomplished a prosperous year.

We greet the New Year with a better hope than that of last year's and know that 1927 downs on us with greater progress and a capital success in store.

It is a real pleasure for the Staff of this paper to state that all the achievements we have had during the infancy of "Ararat" we owe to our friends. Thanks to their loving hearts! They were very loyal to us, they encouraged us, helped us by getting new subscribers and stood by us to the end.

We have had many mistakes; our friends saw them but did not take them seriously. Many failures; they noticed them but did not condemn us. They knew that we were just boys, boys from a different country with a different language altogether, and it was very difficult for us to express our thoughts in better and proper English. And in spite of all they praised us more than that we deserved. We could not dream of better and more encouragement than what we received.

The birth of "Ararat" last year, was based on a very strong confidence in the work we were undertaking and in our friends. That confidence did not fail us! It is stronger in us than ever.

And now, while we are sending out the first number of the Second Volume of "Ararat", we wish to thank every individual of the great army of our friends for his co-operation and kind heart. In the mean time we wish you the Season's Greetings!

RENEW YOUR SUBSCRIPTION

The great majority of the subscribers of "Ararat" have already renewed their subscriptions. We are sending the paper to those who have not sent theirs and will continue to do so unless they advise us otherwise. We hope there will not be a single friend to dream about deserting us. "Ararat" must carry on its mission of teaching the beautiful English language to our hundred boys.

WHO WON THE THREE PRETTY RUGS?

On account of the weather, broadcasting stations couldn't give out the news and we refused to report it in other paper than Ararat. The winners were; Mr. H. Zadourian of Detroit first, with 82, Mr. Alex. Soghigian of Lawrence, Mass. second with 7[...?] subscribers and Kiwanis Club of Galt third.

ARARAT MONTHLYSPECIAL DONATIONS
TO ARARAT DURING 1926.

Rev. Ira W. Pierce of Toronto, \$7.00
and years subscription.

Mr. Epremian of Schenectady, N. Y.
\$1.00 and subscription.

Mr. P. Courian of Toronto, \$15.00,
subscription included.

Mr. Frank Cray of Toronto, \$5.00,
subscription included.

Miss Hollett of Halifax, \$2.00,
subscription included.

Miss Blanche Hutt of Toronto \$5.00
and subscription included.

Mrs. M. E. Kent, of Toronto, \$3.00,
subscription included.

Mr. David Moyle of Toronto, \$6.00,
subscription included.

Mr. A. G. Nakash of Sherbrooke,
\$5.00, Subscription.

Mrs. S. Nargizian of New York, \$2.00
subscription inc.

Mr. Calil Setlakwe of Sherbrook,
\$5.00 subscription incl.

Mr. S. Utujian of Toronto \$7.00
subscription incl.

Mrs. Wm. R. Yendall, of London,
\$2.00 subscription incl.

Mr. Vahan Kurkjian of New York,
\$5.00 subscription incl.

Mr. H. D. Madteosian of Fordson,
\$5.00 Subsc. Incl.

Mrs. Shahistianian of Detroit,
\$10.00, 3 subscriptions included.

Miss E. Coleman of Hamilton, \$2.00
for the Boys' Junior Red Cross Club.

Miss Bale of Guelph, \$0.50.

Armenian General Benevolent union
of Paris, France, \$5.00 Subs. Inc.

Miss Bowman of Hallville, \$2.00
Subs. Inc.

Mrs. L. Boyajian of Guelph, \$5.00
Subs. Inc.

Mr. N. Hachigian of Guelph, \$5.00
Subs. Inc.

Mr. L. Babayan of Toronto,
1.- \$160.00 for an Underwood
Armenian Typewriter.

2.- \$277.50 for a new Gestetner
Duplicating Machine.

3.- Three pretty rugs to be given
away free to our three friends who
found largest number of subscribers for
Ararat during "One Thousand New
Subscribers" Campaign.

Mr. O. Donelian of New York \$166.00
through Mr. L. Babayan of Toronto to buy
an addressing machine.

"Ararat" thanks these generous
friends for their gifts. During the
infancy of our magazine above friends
played great part indeed to make our
paper a lasting one.

ARARAT MONTHLY

THE OAK TREE

Once upon a time there lived a rightful judge.

One day there came two young men, Manoug and Armen. Manoug said;

- "Sir, last year I was going to travel to a far off city, this young man, being a friend of mine, accompanied me for a distance. When we were going to depart from one another, I remembered that I had a diamond ring with me which was a gift from my mother, and it was not safe for me to carry it on me in my travel. And because I had a great confidence in my friend, I gave it to him to keep it until I returned. And now I have done so. But when I asked my friend to return me the ring he answered me telling that he did not get anything from me.

And Armen said;

- "Sir, he is trying to deceive you. He did not give me any ring.

Then the judge asked to Manoug;

- "Have you a witness?"

- "No Sir," answered Manoug, "there was nothing else but an oak tree."

- "Is that so?" asked the judge to Armen.

- "No Sir, he did not give me any ring, nor I have seen any oak tree," answered Armen.

After thinking for a while, the judge told to Manoug;

- "Go and get me a little twig of that oak tree you are speaking of, and you Armen," turning to the other, "wait here until he comes back."

An hour later Manoug did not return, and the judge, while waiting for him,

was looking around and pretending to be worried about the delay, he turned to the other and asked.

- "Armen, why is your friend so late in returning back, look out of the window and see if he is coming."

- "Sir," said Armen, "it is impossible for him to come back so soon. The place, where the oak tree is, is far away."

- "Now, I got you," said the judge, "just a while ago you told me that you did not see any oak tree and now you confess that the tree is far away. You have the ring. Return it to its owner, and also you are going to jail, because you are a thief.

Translated
from Armenian

HAGOP APRAHAMIAN

 THE REWARD

Once upon a time a rich prince went out to the woods to hunt. He was accompanied with a large group of nobles and servants.

While passing by a farm, he saw that a very old man was planting young walnut trees. He was very much surprised and said to his men.

- "Why that old man is working so hard planting the young trees? Do you think that he will reap any fruit from them?"

All of them expressed their surprise over the oddity

ARARAT MONTHLY

of the old man's action.

Then the prince went to the old man and asked. "How old are you?"

"Praised be the Lord, I am eighty years of age," answered the old man.

"How many years more do you expect to live yet that you are planting these young trees?" asked the Prince, "and do you expect to reap fruit from them?"

"My lord," said the old farmer, "my grand father and my father worked and planted this farm and year by year I harvested it for me and for my family. And your grandfather and also your father have worked to leave you a great estate. You see, we are enjoying the fruit of the labor of our fathers, why then my children and their next generations should not reap the fruit of my labor." There is an old saying; "Father sows and the son reaps."

The prince was very much pleased of this answer and have a handful of gold to the old man, who turned to the prince and the crowd and said.

"Who can tell me that I did not reap the fruit of my labor even now?"

Translated
From Armenian

ARMENAG APRAHAMIAN

Many of our old friends have already sent "Ararat" a dollar as renewal of their subscription.

Help us to make our magazine better than ever.

OFFICIALS OF OUR HOME

There are many officials in our Farm Home. Every one of them are very good to us, they love us and care for us. All the boys love them in return and obey them. Of course, sometimes the boys find themselves in wrong, which breaks the heart of the official who is in charge. But this does not mean that we have bad boys amongst us; not at all. The boys do the mistakes without realising it, and afterwards they find it out.

These are the names of our officials;-

Rev. T. Shaver, Superintendent. Mr. Shaver is looking over and managing the Home and the Farm. He is also teaching the Senior School Room. He is a very nice man and loves the boys. He is married and has a daughter, about eleven years old, who goes to Georgetown school. Her name is Hilda. She is a very nice girl. Mrs. Shaver and Hilda live on our farm with Mr. Shaver. When Mr. Shaver is away, Mrs. Shaver teaches the boys. A little boy, named Jack, lives with Mr. and Mrs. Shaver. His father is a conductor on a train.

Mr. A. L. Alexanian, Assist. Superintendent.

Mr. Alexanian is a young Armenian. He is with us since we came to Canada. He is a very kind old brother to us and all the boys love him. He teaches the Junior School Room and also supervises the Farm Home

ARARAT MONTHLY

in turn with Mr. Shaver. He has come to Canada six years ago. When he first came, he could not speak any English, but he went school in Hamilton, and after to highschool and learned English. Before he came to Canada, he was in France, where he attended a university.

Mr. Alexanian is married since last year. Mrs. Alexanian is a nice lady. The boys like her.

Mr. Alexanian is also the Directing Editor of Ararat. He works very hard for it. While he looks over our articles and corrects them, Mrs. Alexanian helps him [...] with the typing most of the work for Ararat, beside doing other things. They both work long hours for our little magazine.

Mr. Alexanian's mother and little sister live in Hamilton. He has a brother also who attends a college in Winnipeg.

Miss M. Campbell is our Matron. She is from Jamaica. She has been a Missionary in Armenia before and during the great war. She loves the Armenians. She can speak Armenian to us. Miss Campbell supervises the kitchen and the dining room and nurses the boys when they are sick. She is dressing cuts and wounds of a battalion of boys every day. We all are very fond of her. She is very gentle and kind hearted. We all are very glad that Miss Campbell is our matron.

Mrs. Selby is our cook. She is a nice lady too. She makes good dishes for us and she is very kind and motherly. The boys all like to be Kitchen boys to

help her. She is from Toronto, the city where good men and women grow.

We have also a kind mother, very gentle and kind hearted. She is an Armenian. Her name is Mrs. S. Bedoukian. She mends our clothes supervises the cleaning of the dining room and the dormitory. If any of the boys do not know how to do a work, she is only too glad to show them by doing it herself. The boys keep the places cleaner and scrub the floors better than they were doing before. It is because she shows us how to do it.

We are very glad that we have very good officials in our Farm Home.

AHARON CHERCHIAN

LITTLE FACTS
ABOUT OUR RED CROSS CLUB

Our Junior Red Cross Club is going on to its work better than ever. It was organized in January 1926. We are very proud of our Club. We call it The Armenian Boys' Junior Red Cross Club. Our Motto is; "Lift Yourself and Lift the Others Up." We work this amongst ourselves and know what does it mean.

We study the health games and also do some missionary work. Our Club has adopted a little boy in one of Armenian orphanages (8)

A R A R A T M O N T H L Y

ARMENIAN RELIEF ASSOCIATION OF CANADA

CHAIRMAN;- J. G. KENT
 Managing Director of
 Canadian National Exhibition.

HON. TREAS;- H. L. STARK.
 John Stark & Co.

BY REV. IRA W. PIERCE;- Gen. Secretary.

A whole year has gone by since the inception of the "Ararat". We look back over that time and consider the progress of all our work. Its progress may be noted in many directions.

First of all we think of the very gratifying fact that forty-seven of our boys have been placed on Canadian Farms where they have applied themselves with industry and intelligence and in general have won the approval and good will of our Canadian Farm homes. This has involved some minor problems but these problems have always been met and the boys on the whole have been credit to their Race and to our Institution.

Then we have had the joy of bringing a new contingent of boys who arrived last August. Some of these boys are still with us at the farm where they are getting their English but some have already gone out to Canadian farm homes where they also are making good.

But over and above this the Armenian Relief Association have brought to Canada a number of Armenian girls and young women who have entered domestic service. We wait to see the result of this experiment but we expect the girls to do well even as our boys are doing. One thing we know, which joy and gladness have been brought to their lives because they have come to this side of the world where perilous possibilities have been removed from their future and where they will be near those who love them.

Then one more feature of progress should be mentioned and is the increasing good-will and support of the public. We have more friends helping with their gifts than we had a year ago. And that is as we would like it and indeed as we must have it as the work goes on and develops. Our expenses are great.

Are you in your community going to do more this year? Get your Sunday School Class or your Young Peoples' Society to help us or any other organization with which you are connected. Those who know what the Armenian people have come through and what our boys and girls have had to endure will not withhold their help.

We thank you.

ARARAT MONTHLY

(Continued from page 6)

HOW THE ARARAT STARTED

in Jerusalem. He is 9 years of age and a very bright boy. His teacher writes us so. Our Junior Red Cross Club has to send \$60.00 a year to keep this little brother. And this money comes from our mite box. If any of our boys get money from their friends or by selling stamps or cucumbers and other things from their own plots in the summer, a great part of it goes to the mite box instead of candies and other eats. Of course, the rest goes to their bank books.

Our Club was much busier during 1926. We also had a campaign to raise money to send to Armenia as a little help from us to the ones who lost their homes during the last terrible earthquake. Amongst the boys and the staff and also by giving up three meals, we raised over fourty dollars.

In addition to this we observed the First Sunday in December as Golden Rulling Sunday. As usual, we gave up three meals for that also but not all in one day as we did formerly.

We love our Club and are proud to know that our Club is a member of the Ontario Junior Red Cross, which counts a great army of over fifty thousand young boys and girls.

Mr. A. L. Alexanian is our teacher and also Director of our Red Cross Club.

Haroutun Bodourian is our President, Hagop Aprahamian is our Secretary, and Sarkis Krikorian is our treasurer.

We hope that Mr. McCready, the Director of the Junior Red Cross of Ontario will visit us someday.

HAGOP APRAHAMIAN

It was two years ago, Mr. Alexanian told us that some day we were going to publish a little school paper and call it "Ararat." When we heard this at first, did not really understand what did he mean of it. We were very young then and could not think of anything else but play. So Mr. Alexanian would not start it until we were prepared for it. But we noticed that he was planning some-things.

At last, one day in December 1925, he gathered us all in the school room and said he had everything ready to start the paper. He said that in order to do it we should give up some of our work hours and work. We were going to charge a \$1.00 a year for the paper and use the money to pay the expenses. He said that the paper was going to be our own and if we made more money than the expenses it was going to be our own and we would use it to improve the paper and make it a lasting publication. He said that we were going to have many hundred subscribers. Of course we did not think very seriously about it and thought that he was dreaming.

We published the first issue in January 1926. Only fifty copies. As soon as it went out we learnt that we had to publish over 300 hundred more copies of it to meet the demand.

Ararat grew faster and faster. It was not very long when Mr. Alexanian told us

ARARAT MONTHLY

that our paper was going to 17 countries in the world. A few weeks later over twenty, and now, twenty nine countries are getting it. This shows how our paper is progressing very fast.

The publication of our magazine is causing a great deal of extra work for Mr. & Mrs. Alexanian. They put long hours in managing it. But they are doing it because they love us.

As all the big boys have gone out to the Canadian farms, it is not very easy for Mr. Alexanian to get the articles from the boys in time and in good shape. Of course, the younger boys are learning to write and also some of the boys on Canadian farms are sending their articles.

Ararat will grow yet, all of us believe so. Someday it will have several thousand subscribers all over the world.

HAIGAZ MESROBIAN

SANTA TO VISIT US

The Superintendent of our Farm Home has received a radio message from Santa Claus. We were not there at the time, but we learnt about it very soon.

The message says; "I am ready to my Christmas trip. My reindeers are harnessed. They are going to prance over the icelands and mountains south from the North Pole, where I am now. After visiting many places, I'll be at the Armenian Boys Farm Home on December the 24th. Yes, we will come! Faster than the North wind, quicker than the flesh. Be ready I want a good reception there."

And all the Armenian boys and including the writer, are going to give an emperial reception to Santa Claus.

We are already aware of with what kind of a load is Santa coming and have smiling faces and happy hearts while waiting for him.

SARKIS KRIKORIAN

PERSONAL

Rev. A. Lane, our former superintendent is taking a course in one of the theological colleges in New York. On account of sickness in the family circle he has postponed going to Scotland.

Miss E. F. Brown, a kind friend of ours in Georgetown, is sick since many days. We were very sorry to hear about it. Hagop Aprahamian wrote a letter from all of the boys expressing our sympathy and love.

Rev. & Mrs. Shaver and Hilda are going to spend the first part of Christmas holidays at Mr. Shaver's mother's at Cornwall, Ont.

Mr. & Mrs. Alexanian are going to spend the last part of the Christmas holidays and the New Year's Day at his Mother's in Hamilton.

Many boys are coming from their Canadian homes to have the Christmas with us.

HAROUTUN BODOURIAN

ARARAT MONTHLY

IMPRESSIONS

By Miss M. Campbell.

My beautiful worm little Island home seems very far away, as I look outside and see the snow.

A wonderful white fleecy mantle has been flung down upon the Earth around, covering all its ugly spots.

In each country, Nature has a way of hiding unsightly things, for a time at least. Here in your great and generous Canada, Winter brings its covering of snow. In far off tropic Jamaica creepers and vines with vivid blossoms cover our ugly spots.

In comparison with Jamaica, who appears a dainty, bright, affectionate, mischievous sprite, Canada looms up as a beautiful mother broad-minded, tender-hearted, tolerant. With outstretched arms she welcomes the stranger to her home.

On the other hand, Canada is a land of stalwart, eager, ambitious bright-eyed young people. With heads up, eyes clear, hearts singing, they challenge the future and shout defiance at failure.

Can't you see them as they stand crowded together, waiting and ready for the doors of opportunity to open to them!

It is an inspiration to live in such a Country and amongst such people.

We, my little charges and I have come from a far Country, God grant that here in Canada we may find new life, new hope, new courage to go on to a full and complete life of service to God and man.

Our Armenian boys are full of spirits and mischief, but respond

gradually to kind words, but do not like being laughed at. Every little hurt or cut presented at clinic, must be treated and considered very seriously!

What fun they shall have at Christmas with now skates and sleighs. I hope to join in the fun too when my snow-shoes arrive!

A HAPPY CHRISTMAS TO ALL AT THE ARMENIAN FARM!

 AN ARMENIAN MOTHER IN CANADA

Do you know who is the happiest boy in our Home? He is Armenag Aprahamian. His mother came to Canada just two weeks ago. She is a very young woman. She was in France before she came.

Everybody was glad to see mother and son meet. All the other boys were glad. Some day perhaps they will hear from their dear ones.

Mrs. Aprahamian stayed with us for three days and went to Toronto, where she will work at Mr. Babayan's home, and make her living.

The boys heard from Mr. Pierce that a group of young Armenian girls are on their way from one of the American orphanages to Canada. They will be here just before Christmas. We were very glad to hear it. Who knows that perhaps one of our boys will not find his lost sister amongst them?

ANTRANIK KEVORKIAN

ARARAT MONTHLY

IMPRESSIONS

BY REV. THOS. SHAVER

When asked by the Editor of the "Ararat" if I would write a short article on my impressions of the work at the Armenian Boys' Farm Home I said "Yes." When beginning to write, I realize I have a hearty answer.

Ten weeks ought to enable one to speak of impressions. But "impressions" must give place to "impression."

There is but one outstanding impression - the seriousness of the work undertaken - in other words the challenge it continually presents. It is no small task to supervise a farm of two hundred acres with its dairy, its poultry, its orchard of about forty acres as well as its hay and its grain. One must ever be on the alert to see that the Farm pays a dividend. But a more serious problem than that of the farm, confronts a superintendent here. That problem is the one confronting the man or the woman who deals with human life.

To-day, probably as never before, parents have no hesitancy in acknowledging they find it a serious responsibility to creditably train their boys for life's noblest achievements. Yet these same parents have the school, the church, the community as their assistants. We have fifty boys who are not bone of our bone and flesh of our flesh. They are not even relatives. They are not even of the same nationality. In the majority of cases they are either fatherless or motherless or both. Fatherless motherless not because of the ordinary forces that war upon life, but because of fiends in human form; who hesitated not but rather gloried in the butchering of the father, the crucifying of the mother before the boy's eyes. These boys have seen the loss of all things held dear to them, and in a new land, among strange customs, strange people, strange languages, must begin anew their lives' career. Fortunate the individual who can be of any assistance to them! Yes, but that fortune can be gained only through a constant devotion, tireless energy, a never failing love. The boy's early years must never be forgotten.

Thus it is that a superintendent of such an institution as this, must always feel the challenge to all that is best in him as he daily lives among, plays with, and attempts to direct the boys that like the Boy of Galilee, they shall increase in wisdom and in stature, and in favor with God and man.

ARARAT MONTHLY

YEAR'S ARARAT DONATED

From Miss Olive Burr, Richmond Hill, to
 1.- Clifford Burr, Gormley, Ont.
 2.- Donald Tennyson, Richmond Hill, Ont.

From Mr. H. Bozigian, Detroit, to
 Armenian Orphanage, Beirut, Syria.

From Mr. Gaizak, Detroit, to Armenian
 Orphanage, Beirut.

From Mrs. A. Soghigian, Lawrence, to
 Mr. K. Antreasian, France.

From Miss J. L. Edgar, Hamilton, to
 Master W. Edgar, Windsor, Ont.

From Mr. H. Messaiyan, Bronx, to Mr. K.
 Tashjian, Trenton, N. J.

From Mrs. Z. Soghigian, Lawrence, Mass.
 to
 1.- Mr. Stepan Ajemian, Syracuse, Mass.
 2.- Mr. P. Ajemian, France.

From Mr. H. Dokajian, Lawrence, to Mrs.
 Mariam Nighoghosian, Lawrence, Mass.

From Mr. K. Soukoian, Lawrence, to Mrs.
 A. Soukoian, Bulgaria.

From Miss M. Campbell, Georgetown, to
 1.- Miss T. P. Powell, Jamaica, W. I.
 2.- Miss Galbraith, Jamaica, W. I.
 3.- Miss Nellie Johns, Jamaica, W. I.
 4.- Miss Geoghegan,
 5.- Miss Dorrit Corrigan, Bronx, N. Y.

From Mr. H. Canjian, Philadelphia, to
 Master G. Canjian, Greece.

Mrs. L. Boyajian, Guelph, to Mrs.
 S. Zadourian, Detroit.

Mr. A. Antreasian, Lawrence, to
 1.- Mr. M. Atamian,
 2.- Mr. N. Kurkjian, both of Lawrence.
 3.- Mr. A. Antreasian, France.

Mr. A. Yeramian, Worcester, to
 1.- Mrs. Boyajian, San Francisco,
 2.- Mrs. T. Parnagian, Durham, N. C.

(To be continued)

[Blank]
[Դատարկ]

ARARAT MONTHLY

A School Paper Edited by the Armenian
Boys at Georgetown Farm Home.

A. L. ALEXANIAN, Directing Editor.

A large group of boys on the Staff of
Editors and responsible in various activities
when publishing the paper.

SUBSCRIPTION, \$1.00 A YEAR.

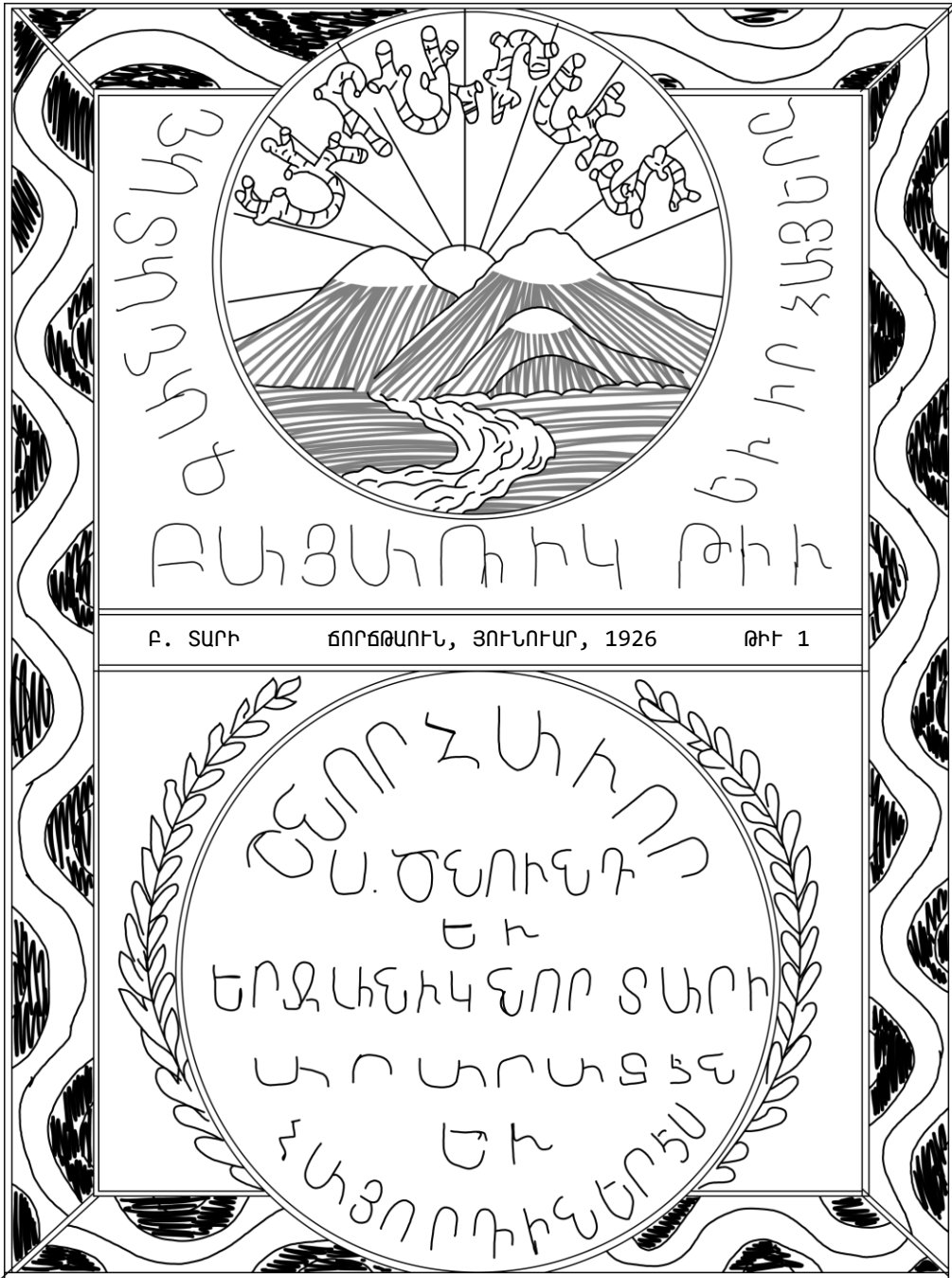
We hope that you are interested in the
success of "ARARAT" and even with its
failures, are going to make it your own
paper. We trust that you will enlist many
new subscribers for us.

Let us make this the record month.

ADDRESS:-

"THE ARARAT MONTHLY",
ARMENIAN BOYS' FARM HOME,
GEORGETOWN, ONT.

CANADA.

[Blank]
[Դատարկ]

ՆՈՐԱՆՈՐԱՆՏ

Բ. ՏԱՐԻ

ՃՈՐՃԹԱՈՒՆ,

ՅՈՒՆԿԱՐ, 1927.

ԹԻ 1.

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱԼ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐՈՒՌՅ ՍԵՄԵՆ ՆԵՐՍ

Արարատ իր երկրորդ Տարին կը թեւակոխէ զօրաւոր ինքնավստահութեամբ, հաստատ քայլերով եւ խորունկ հաւատքով մը:

Այս նշանակալից առթիւ մեզի համար արդարացի պիտի ըլլար անշուշտ յետահայեաց ակնարկով մը տեսնել ու չափել իրական արժէքը այն յաջող նուաճումներուն, որոնք մեզի վիճակեցան անցեալ տարուոյ ընթացքին: Ճշմարիտ հաճոյք մըն է արդարեւ այս տողերով արձանագրել այն սրտբաց քաջալերանքը, զոր գտանք մեր Ամերիկահայ տարեկից ու երեց հայրենակիցներու եւ Գանատացի բարեկամներու մօտ:

Անոնք հիացուցիչ հաւատարմութեամբ մը մեր կողքին կեցան, տարածեցին մեր թերթիկները, նիւթապէս սատարեցին մեզ եւ հակառակ մեր բազմաթիւ սայթաքումներուն՝ գովեցին ու փառաբանեցին մեզ մեր արժանիքէն ալ ակելի: Աւելի քաջալերանք կարելի չէր սպասել արդարեւ:

Գանատական 17 թերթեր, անոնցմէ շատեր պատկառելի, եւ Ամերիկահայ երկու, Յայրենիք եւ Պայքար, յառաջապահ օրկաններ Յայ ազգին երկու խոշոր կազմակերպութիւններուն, համակրանքով ողջունեցին Արարատը, յօդուածներ արտատպեցին, վերլուծեցին զանոնք, մեր Յայրորդիներուն գովքը ըրին եւ զօրաւոր ազդակներ եղան բաժանորդներու ստուար թիւ մը մեզ դրկելու:

Անցեալ տարի զօրաւոր հաւատքով մենք սկսանք հրատարակել Արարատը թէ Անգլիերէն եւ թէ Յայերէն: Այդ հաւատքը չխաբեց մեզ, ան մեր մէջ ալ ակելի զօրաւոր է այսօր քան երբէք: Մեր գործունէութիւնը կասկածելի չէ, եւ Արարատի ՅԱՅԱՅԻ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹԻՒՆԸ մեր Յայրորդիներու մէջ ամեն տարակուսանքէ վեր է այլեւս: Յիմ մը դրած ենք, անսայթաք տարի մը բոլորած ունինք ու այսօր հսկայ եռանդով մը սպառազինուած՝ կը պատրաստուինք մեր թերթիկներու երկրորդ տարին բոլորել:

Անցեալ տարի Յայութեան խորթ զաւակները կը կարծէինք ինքզինքնիս այս հեռահայ միջավայրին մէջ. այս տարի մօտեցած ենք մեր ազգին, մեր ականդութիւններուն ու մեր հայրենիքին: Այս մերձեցումը պիտի յաւերժանայ անշուշտ ու մենք պիտի ապրինք զաւակները մնալ այն ազգին, որ շարունակ Գողգոթայի ճամբուն վրայէն քալեց եւ սակայն եղաւ բարձր ու վսեմ:

Կեցցեն Արարատի բարեկամները, Յայ թէ Գանատացի, առաջիները Լեզուն մը կը կազմեն, վերջիները բանակ մը: Առաջիները ազգային զգացումներով զինուած են եւ վերջիները բարեկամական համակրանքով զրահաւորուած: Անոնք պիտի մնան մեր կողքին, պիտի չլքեն մեզ եւ պիտի քաջալերեն մեզ ակելի քան երբէք:

ԳՐԻՏՁԱՌՈՒՆԻ ՍԱՆԵՐԸ

Գրեց Լեւոն Պապատեան

1923 տարուոյ Յուլիս 1ին էր երբ Գանատայի Յայնապատի Նախածեռնութեամբ Քորֆուի Լորտ Մէյըրոզ Ֆընտի որբանոցէն 50 որբերու առաջին խումբը հասաւ Թորոնթօ, եւ տեղաւորուեցաւ Նախապէս պատրաստած ճորճ-թառուկի Ագարակը: Տղաքը ճարպիկ, աշխոյժ եւ խելացի էին եւ քիչ յետոյ տեղացի բարեկամներով համակրելի շրջանակ մը ստեղծուեցաւ իրենց շուրջ: Մանաւանդ մենք, Յայերս, խանդավառուած էինք մեր տղոցմով, որովհետեւ պատերազմի օրերէն ի վեր միշտ լսած եւ հետաքրքրուած էինք մեր ազգին 100,000 որբերով եւ այսօր անոնցմէ փոքրիկ խումբ մը գոնէ մեր աչքին տակ ունեցանք եւ զանոնք ուրախ եւ երջանիկ զգացնել մեր խղճի պարտքը կըզգայինք:

Անոնցմէ շատերուն սիրուն երեսները եւ սեւ, Յայկական աչուկները իրենց անմեղ Նայուածքներով յաճախ արցունքներ կը խլէին մենէ: Կը մտածէինք թէ անոնցմէ շատեր մեծ եւ բարեկեցիկ գերդաստաններու զաւակներն էին եւ հօր մը ու մօր մը աչքին լոյսը, որոնք Նահատակուեցան յանուն Յայ ազգին եւ Քրիստոնէութեան:

Նոյնպէս խանդավառիչ էր լսել անոնց ազգասիրական արտայայտութիւնները.

- «Մենք Յայ ազգին զաւակներն ենք եւ միշտ Յայ պիտի մնանք:»

Անբացատրելի էր անոնց ուրախութիւնը՝ երբ մանաւանդ Յայ այցելուներ ունենային ազարակին մէջ:

Մեր սաներուն երկրորդ 40 հոգինց խումբը հասաւ 1924ի աշնան եւ երրորդ խումբը անցեալ ամառ՝ 8 տղոցմէ բաղկացած: Այսօր ընդամենը 98 Յայորդիներ ունինք Գանատայի Յայնապատին խնամակալութեան ներքեւ:

Մեր տղաքը կըստանան Նախական կրթութիւն Անգլիերէնի, եւ սակայն զանց չէ առնուած Նաեւ անոնց ազգային դաստիարակութիւնը: Ամէն տղայ օրական ժամ մը Յայերէն դաս կ'առնէ եւ բոլորն ալ այժմ Յայերէն կարդալ եւ գրել գիտեն:

Մեր չափահաս սաներէն, եւ մանաւանդ անոնք որ ըստ բաւականի Յայերէն կարդալ եւ գրել գիտեն, 40ի չափ անցեալ զարուսէն ի վեր դրկուած են Գանատական շրջակայ ագարակները, ուր կը ինսամուկի իբր զաւակ ագարակատիրոջ պայման ունենալով միեւնոյն ատեն իրենց ուսումը շարունակել եւ Յայնապատի հսկողութեան ներքեւ մնալ: Այս տղոցմէն միշտ Նամակներ կըստանանք: Քիչ բացառութեամբ անոնք իրենց գոհուակութիւնը կը յայտնեն իրենց միջավայրէն:

Կը հաւատանք եւ կը յուսանք որ մեր այս Յայորդիներէն շատեր ապագային լաւ եւ բարեկեցիկ ազարակապաններ պիտի ըլլան եւ օգտակար թէ իրենց միջավայրին եւ թէ այն ազգին, որուն զաւակներն են:

Մեզ, Յայերուս, նուիրական պարտականութիւնն է ամէն տեսակ օժանդակութիւն չի ինայել այս տղոց, որպէսզի անոնց իւրաքանչիւրը իրենց համար լաւ դիրքեր շինեն եւ ըլլան Գանատայի հաւատարիմ քաղաքացիներ եւ միանգամայն արժանաւոր զաւակները Յայ ազգին եւ Գանատահայ զաղութիւն լաւագոյն անդամները:

ԱՐԱՐԱՏԻՆ ԴԻՍԷ

Ամէն տեսակ տպագրական գործեր, յայտագիրներ, ծանուցումներ, տոմսակներ, հրաւիրագիրներ, եւալլն, Արարտի տպարանը կըստանան: Մաքուր գործ եւ մատչելի գիներ:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ԹՕՐՕՆԹՈՅԻ ՀԱՅ ՊԱՂՈՒԹԸ

Գրեց Պ. Սըվաճեան

Թօրօնթօն բաղդատելով Գանատայի միւս Հայաբնակ քաղաքներուն հետ, ամենաքիչ Հայութիւնը ունեցող գաղութն է որոնց թիւը, մեծ ու պզտիկ, հազիւ հարիւրի կը հասնի: Այս փոքրիկ գաղութը իր մէջ կը համրէ գորգի կարեւոր վաճառականներ, գորգ լուալու ու նորոգելու գործարանատէրեր, կօշկակարներ, դերձակներ, ճաշարանատէրեր, խանութպաններ, պաշտօնեաներ եւ գործաւորներ, որոնց բոլորն ալ իրենց աշխատանքի շնորհիւ ապահոված են համեստ ապրելակերպ մը:

Այս գաղութին պատմութիւնը հազիւ երեսուն տարուայ անցեալ մը ունի, սակայն մինչեւ երկու տարիներ առաջ ազգային հաւաքական որեւէ կեանք չէ ունեցած ան: Խոշոր քաղաքի մը մէջ ցրուած, իրարմէ անտեղեակ, ամէն մէկը իր գործով կ'լանուած. - այս էր գրեթէ պատկերը:

Սակայն երեք տարիներէ առդին, գաղութիս վրայ աւելցած է երիտասարդ եւ մտաւորական նոր ուժեր, որոնք կարծես շիճուկը եղան գաղութին ու գոյացաւ ազգային մթնոլորտ մը, որ յանգեցաւ գեղեցիկ եւ եզակի գործի մը - Գանատահայ Միութեան կազմութեան:

Հետզհետէ Գանատահայ Միութիւնը ունեցաւ մասնաճիւղեր Գանատայի գրեթէ բոլոր Հայաբնակ քաղաքներու մէջ եւ կազմուեցաւ Գանատահայութիւնը ներկայացնող զօրաւոր մարմին մը:

Գանատահայ Միութիւնը առանց խտրութեան բոլոր Հայերու միութիւնն է եւ զանոնք իրարու կապող եւ մէկ ճակատ ներկայացնող օղակը:

Արդէն ուրախալի է տեսնել թէ իւրաքանչիւր Հայ ըմբռնելով նման ձեռնարկի մը օգտակարութիւնը եւ կատարելիք դերը,

հաւաքուած է անոր շուրջը, բերելով իր նիւթական եւ բարոյական օժանդակութիւնը:

Մօտաւորապէս մէկուկէս տարիներ առաջ, Թօրօնթոյի մէջ կազմուեցաւ նաեւ Հայ Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան մասնաճիւղ մը՝ 17 անդամներով եւ ամէն տարի կեդրոն կը դրկէ քանի մը հարիւր տոլարի կոկիկ գումար մը:

Նաեւ մօտաւորապէս ինը ամիսներ առաջ կազմուեցաւ Հայ Յեղ. Դաշնակցութեան տեղական մասնաճիւղը՝ որը նաեւ իր կարգին նպաստեց ազգային կեանքի փայլին:

Արդարեւ շատ ուրախալի է տեսնել այս բոլոր կազմակերպութիւններու մէջ տիրող համերաշխութիւնը եւ ներդաշնակութիւնը, բոլորն ալ առանց բացառութեան Գանատահայ Միութեան անդամ են:

Չանքեր կը թափուին նաեւ պատանիներու եւ տիկնանց անջատ միութիւններ կազմելու: Թօրօնթոյի Հայ գաղութը միշտ առատաձեռնօրէն մասնակցած է ամէն առթիւ որ ազգային որեւէ հանգանակութիւն կամ ձեռնարկներ տեղի ունեցած են:

Այս գաղութը իր կազմակերպութիւններով ու գիտակից ու համերաշխ ոգիովը, ներկայանալի եւ տիպար գաղութ մը ըլլալու ճամբու վրայ է:

ԲԱԺՆԵԳԻՆԴ ՂՐԿԷ

ԱՐԱՐԱՏ իր երկրորդ տարին թեւակոխած է: Պիտի չուզէի՞ր բաժնեգինդ այժմէն ղրկել: Մեզի համար շատ մեծ նշանակութիւն ունի այս պարագան:

ՏՈՒՄԴԻ ղրկէ եւ եթէ կարելի է բարեկամէ մըն ալ ՈՒՐԻՇ բաժնեգին մը ապահովէ:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ԿՈՒԷԼՖԻ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԸ

Այս քաղաքը Այսթերիո Նահանգի ամենագեղեցիկ մեկ կեդրոնն է՝ 25,000 բնակչութեամբ: Նահանգի Երկրագործական ԳոլԷճը հոս կը գտնուի:

Գանատայի Հայակեդրոն քաղաքներու ամենէն փոքրիկ գաղութն ունի ԿուԷԼՖը՝ բասընտանիքներով եւ մեծ ու փոքր ութսուն անդամներով:

Թիւով շատ փոքր այս համայնքը որակով շատ բարձր դիրք մը կը գրաւէ սակայն իր քոյր գաղութներուն մէջ: Շատ մը միջավայրներու համար տեսակ մը Հայկական առաքինութիւն դարձած վեճեր, անհամաձայնութիւններ եւ ըսի ըսաներու անհատնում երեւոյթներ գոյութիւն առած չեն հոս: ՄԷԿը ԱմԷնուն Համար եւ ԱմԷնը ՄԷԿուն Համար ոսկեղէն կանոնը իր բովանդակ իմաստով հասկցուած է: ԹԷ տղամարդիկ եւ թէ Հայուհիներ՝ կարծես տարբեր Հայեր եղած են հոս. ժամանակի արժէքը ըմբռնուած եւ Հայացի պարտականութիւններու միշտ բաժնեկից ըլլալու ինքնաբուռն զգացումը բնագրական դրօշմը դրած է ամենուն Էութեան խորը: Չոհաբերական ամէն ձեռնարկ, ժամանակին հետ հրամայական դարձող Ազգային ամէն շարժում իր պատուաւոր արդիւնքը հնձած է հոս:

ԿուԷԼՖը արդիւնաբերական քաղաք մըն է, եւ այս իսկ պատճառով Հայութեան մեկ խոշոր մեծամասնութիւնը երկաթի եւ այլ գործարաններու մէջ կաշխատի: Հայերը հարուստներ չեն հոս. Հայկազեան բառարանի իմաստով կարելի է բարեկեցիկ նկատել: Համեստ գործաւորներ համեստ օրավարձով աւելին չէին կրնար ունենալ: Մեծ մամիկս թերեւս պիտի ըսէր.

- Իրենց իւղովը ինքզինքնին կրնան տապկել:

Բայց այդ պարզուկ իւղը, այնքան անարատ, առիթն ունեցած է շատ անգամներ

ուրիշ շատ աւելի անբախտներու ապուրը համեմելու եւ բանջարը տապկելու:

Հայ առեւտրականներ չկան հոս: Երկու ճաշարաններ, Նպարավաճառ մը եւ կօշկակար մը կը համրուի գաղութիս մէջ: Ինչպէս Նաեւ Երկաթի գործարանի մէջ երկու վերակացուներ:

Հայ դպրոց չկայ՝ որովհետեւ դպրոցական տարիք ունեցող փոքրիկներ չունինք: Քանի մը տարիէն այս հարցը գաղութին առաքինութիւնը եղող ներդաշնակ համերաշխութեան շնորհիւ իր յաջող լուծումը պիտի գտնէ՝ երբ մեր փոքրիկ Հայկակները մեծնան:

Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը մրցակից կազմակերպութեան մը առջեւ չի գտնուիր եւ որոշ դեր մը ունի գաղութի կեանքին մէջ:

Տարիէ մը աւելի է որ Գանատահայ Միութիւնը իր մասնաճիւղը եւ Ակումբն ունի հոս: Ամէն Հայ կըմբռնէ այս կազմակերպութեան արժէքը եւ որոշ յոյսեր ունի անոր վրայ՝ տեսականօրէն:

Ահա համառօտ մեկ պատկերը ԿուԷԼՖի Հայ Գաղութին, որ կարելի է շատ արդարացիօրէն կոչել Նաեւ փոքրիկ բայց ՏԻՊԱՐ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹ ՍԸ:

ՊԱՅԼԱԲՈՒՆԻ

ԱՐԱՐԱՏԻ ԱՇԽԱՏԱԿԻՑՆԵՐԸ

Արարատ Հայ պարբերաթերթերու մէջ զարտուղի մեկ անդամ մըն է. անոր սիւնակները բաց են միայն իմբագրութեանս կողմէ հրաւիրուածներու: Այլապէս այս թերթին հրատարակութիւնը Գանատայի Հայորդիներու մէջ Հայագիտութիւնը մշակելու համար է միայն եւ անհրաւեր յօդուածներ չհրատարակուելու առթիւ գրասէրներու ներողութիւնը կը խնդրենք:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ԿԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԶԵՄԻԼԹԸՆԻ ԶԱՅՈՑ

Գրեց ՏՔ. Ա. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

Հեմիլթըն՝ 10 քառ. մղոն տարածութեան վրայ, Լէյք Ալթըրիոյի հարաւային-արեւմտեան երկարածիգ հովտին մէջ գտնուող, 114,000 բնակիչ ունեցող ճարտարարուեստական քաղաք մըն է:

Բնակչութեան աւելի քան երկու երրորդը բաղկացած է Սկոտիացիներէ, գաղթածին թէ բնիկ, իսկ մնացեալը զանազան Անկլօ-Սաքսոն ցեղերու պատկանող ժողովուրդներէ եւ ուրիշ եւրոպացի տարրերէ:

Տեղւոյն Յայտնութիւնը ներկայիս կը համրէ 239 անձ, որոնցմէ 82ը չափահաս աշուր, 70ը ամուսնացած կիներ, եւ 87ը մանուկներ եւ պատանիներ երկու սեռին ալ պատկանող: Ընտանիքի բաժանման տեսակետով կը հաշուուի 62 տնտես, որոնց մեծամասնութիւնը բնակուած են քաղաքիս միջին հիւսիսային-արեւելեան բաժնին մէջ, Փրինսէս, Կիպըն եւ Ըրլ փողոցներուն մէջ պարփակուած գլխաւորաբար:

Արանց բացարձակ մեծամասնութիւնը կաշխատի զանազան երկաթի աշխատանոցներու մէջ, իսկ կիներէն քիչեր միայն, ծխախոտի, բամբակի եւ այլն գործատեղիներ:

Հայ գաղութն իր մէջ կը հաշուէ երկու Յայ բժիշկներ, մէկ ճըսթիս ալ Փիս, մէկ նպարավաճառ, երկու ճաշարանատէրեր, երեք սափրիչի խանութներ, մէկ պանդոկ, երկու սրճարան եւ երկու գրագիր պաշտօնեաներ:

Հիմուուած է Ազգ. Գրադարան մը, ուր նաեւ Յայերէն կը դասաւանդուի նորահաս սերունդին:

Տեղւոյս բնակչութեան մէջէն 7 հոգիներ ամուսնացած են օտարազգի կիներու հետ, եւ աւելի ճիշտը փոխանակ իրենք օտարանալու՝ բարեբախտաբար՝ իրենց կիները գէշ թէ աղէկ Յայացուցած են:

Հարուստներ բնաւ չըկան, բացարձակ աղքատներ ալ շատ քիչ, այնպէս որ կարելի է ըսել թէ առանց բացառութեան, տեղւոյս գաղութը ընդհանուր առմամբ բարեկեցիկ է:

Ինչպէս ուրիշ Գանատահայ քաղաքներու մէջ, հոս ալ Յայ եկեղեցի չունինք եւ գաղութը ոեւէ եկեղեցի չի յաճախեր, ի բաց առեալ մի քանի անհատներու:

ԿՈՒԹԻ ԶԱՅ ԳԱՐՈՒԹԸ

Գեղեցիկ քաղաք մըն է Կոլթը՝ իր քսան հազարի մօտ բնակչութեամբ:

Հայ գաղութը, համեմատաբար աւելի փոքր է հոս: Իր մէջ կը հաշուէ քսաներեք տնտեսներ եւ հարիւր հինգ Յայեր՝ մեծ ու փոքր:

Կոլթ ճարտարարուեստական քաղաք մըն է: Հայերը առանց բացառութեան, երկաթի ձուլարաններու եւ կամ ուրիշ գործատեղիներու մէջ կաշխատին: Առեւտրականներ կամ արհեստաւորներ չունինք:

Հայ դպրոց չկայ:

Երկու Կարմիր խաչի կազմակերպութիւններ իրենց գոյութիւնը կը զգացնեն շատ անգամ:

Տեղւոյս քաղաքական կազմակերպութիւններն են Հնչակեաններ եւ Դաշակցական կոմիտէներ: Առաջինը գրադարան մըն ալ ունի, որ երջանիկ խառնուրդ մըն է սրճարանի եւ հաւաքավայր ամուրի աշրերու:

Տեղւոյս Յայ գաղութը շատ անգամ բախտը կունենայ կուսակցական վեճեր ունենալու եւ երբեմն զանոնք մինչեւ հիւսիսային բեւեռ հասցնելու:

Ազգային ձեռնարկներու առթիւ առհասարակ պարտականութեան գիտակցութիւն կը տիրէ:

Հայ եկեղեցի չունինք:

ՊԱՆԴՈՒԽՏ

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ՊՐԵՆՔՆՈՐՏԻ ՀԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

Գրեց Ս. ՓՈՍԻԿԵԱՆ

Պրենքնորտ իր մէջ ունի Գանատայի մեծագոյն Յայ Գաղութը՝ իր աւելի քան երեք հարիւր մեծ ու փոքր անդամներով:

Տնօրէններու թիւն է 75: Մեծ թիւով ամուրիներ կան:

Տղամարդոց մեծ մասը հասարակ գործաւորութեամբ կամ ձուլագործութեամբ կը պարապի երկաթի կամ այլ գործարաններու մէջ: Ունիք երեք խանութպան սափրիչներ, երեք նպարավաճառներ եւ քանի մը սրճարանատներ:

Յայ Դպրոցը իր օգտաշատ գործունէութիւնը ունի նորահասներուն մայրենի լեզուն ուսուցանելու մէջ:

Հ. Բ. Ը. Միութիւնը եւ Յայ Կարմիր խաչը իրենց մասնաճիւղերը հիմնած են: Երկու տարիէ ի վեր գոյութիւն առած է Գանատայի Միութիւնը: Տեղւոյս Յայերը առհասարակ տնտեսապէս միջակ բարեկեցիկ դասակարգին կը պատկանի:

Ինչպէս միւս քաղաքներու, նմանապէս այս քաղաքին մէջ եւս Յայեր իրենց եկեղեցին կամ կրօնական պաշտամունքի վայր մը չունին:

ՍԵՆՔ ԲԵԹՐԻՆՉԻ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹՈՒՆ

Գրեց ԽՈՐԷՆ ՏԵՐՏԵՐԵԱՆ

Սենք Բեթրինգ կը կոչուի նաեւ պարտեզներու քաղաքը: 35,000 բնակչութիւն ունի եւ թէ արդիւնաբերական եւ թէ ճարտարարուեստական քաղաք մըն է:

Յայութեան թիւն է 310՝ այսպէս բաժնուած. 79 գոյգ ամուսնացեալներ, 52 ամուրիներ, 3 որբեւայրիներ եւ 97 երկսեռ փոքրիկներ եւ պատանիներ:

Միակ քաղաքական կազմակերպութիւնն է Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը եւ քանի մը Յնչակեաններ: Առաջինը իր գրադարանը ունի,

որ ժամանցի վայրն է նաեւ թէ ամուրիներու եւ թէ ամուսնացեալ տղամարդոց:

Կայ նաեւ Գանատայի Միութիւնը՝ իբր Ազգային կազմակերպութիւն: Յայ Դպրոցը այս վերջնոյն հովանաւորութեան ներքեւ կը գտնուի: Ուսուցիչն է Պր. Սենքերիմ Չիչեքեան, որ գովելի ջանքերով Յայացի պատուական գործ մը կը կատարէ նորահաս սերունդին համար:

Ազգային ամէն ձեռնարկներու առթիւ Սենք Բեթրինգի Յայ գաղութը իր գործօն մասնակցութիւնը բերած է՝ գոհողութիւններ չխուսափելով:

Տղամարդիկ առհասարակ Մըքինըն երկաթի գործարանին մէջ կաշխատին: Կան քանի մը նպարավաճառներ եւ սրճարանատներ:

ԻՄ ՊԱՐՏԵՉՍ

Ահա իմ պարտեզ: Քառակուսի հողամասիկ մընէ ան՝ թելերով շրջապատուած:

Գարուն էր, երբ անոր սիրտը բացի, սպաննեցի որդերը, որոնք անոր երակները կը ցամաքցնէին ու անոր մէջ սերմեր նետեցի, աստղեր նետեցի:

Առտու մը, մեր ննջարանի պատուհանէն, ինչպէս միշտ, նորէն անզուսպ հետաքրքրութեամբ մը, վարը՝ պարտեզս դիտեցի: Եւ ահա պտիկ կանանչ ծիւլեր՝ աչուկներնին բացած կը ձգտէին կենդանարար արեւին:

Ու անկէ վերջ իմ պարտեզս աճեցաւ հետզհետէ ու բաժակներ ու գահեր պատրաստեց իմ սրտիս համար՝ իմ մենութեանս պահերուն եւ բարի բարի միջատներուն համար:

Ու իմ սիրական ծաղիկներս կապոյտ ու պայծառ երկնքի մը տակ՝ անիմանալի երգեր կը յօրինէին:

Ու արեւը՝ խոշոր ոսկի թիթեռնիկի մը պէս կը յաճէր իմ սիրական պարտեզիս վրայ:

Օ, իմ պարտեզս, թելերով ցանկապատուած իմ ոսկեղէն վանդակս...:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

Բայց օր մը եւս ստիպուեցայ հեռանալ իմ պարտեզէս: Փաթթուած սպիտակ թուղթ մը ձեռքս եւ գոյքերուս հետ ես օր մը մեկնեցայ իմ սիրական ծաղիկներուս քովէն, իմ մտուցիչ ու խանդակաթ աչս միջավայրէն. հեռացայ՝ առանց գիտնալու թէ իմ մանկութեանս պարտեզէն ալ կը հեռանայի:

ճակատագրիս մէկ բարի ալիքը զիս կրկին բերեր է այս մտերիմ միջավայրին:

Ու ամիսներ վերջ, իմ պարտեզս ահա, որուն կը մօտենամ անձկագին եւ կը նայիմ կարեկցութեամբ:

Ան, իմ ոսկեղէն վանդակս, թելերն են ջախջախուեր, ծաղիկներն են կոխկոտուեր եւ անոնց երգն է յաւիտեան մեռեր:

Իմ պարտեզս, կարծես ան ինքնզինքն է սպաններ բաժանումիս չդիմանալով:

Փուշեր սողացեր են, անպէտ եւ տգեղ խոտեր սպրդեր են իմ ծաղիկներուս մէջ ու կատաղի նախանձով մը խեղդեր են զանոնք:

Ու հիմա իմ պարտեզս կը դողայ աշնան հովին տակ, որ գուրթ չի ճանչար եւ որ վաղը ճերմակ պատրանք մը պիտի բերէ անոր:

ՎԱՐԴԻԹԵՐ

ԾՆՈՒՆԴԸ ՄԵՐ ՄԵՋ

Ծնունդը եկաւ իր բոլոր երջանկառիթ առատութեամբ: Արդարեւ մանուկներու եւ պատանիներու տօնն է ան: Ամենքս ալ կըսպասէինք իրեն: Տարին մէկ անգամ ան զարդարուն ծառ մը կը բերէ մեզի:

Վերջապէս Սակթա Քլօզը եկաւ՝ բերելով զանազան խաղալիքներ, եւ պէս պէս անուշ-եղէններ:

Թօրօկթոյնի մեր Յայ բարեկամներէն երիտասարդ Գուրեան եղբարք յիսուն տուար դրկած էին Պր. Ալիքսանեանի՝ մէկ մէկ հաս յիսունկիս բաժնեւում: Նոյնպէս Միսիս Ուիլսըն յիսուն տուար դրկած էր միեւնոյն նպատակով:

Տղաք Ծնունդի այդ խրախճանքներուն մէջ չի մոռցան մեր նուազ բախտաւոր քոյրերն ու եղբայրները եւ Պատանեկան Կարմիր Խաչի յատկացուցին իրենց վայելքներուն մէկ որոշ մասը:

Ծնունդը մեզի հետ անցնել եկած էին մեր մեկնող եղբայրներէն Քերովբէ եւ Չարեհ Պտուկեաններ, Բիւզանդ Գըլըճեան, Արշաւիր Պեզազեան, Պողոս Նորիկեան, Յովհանէս Սեդրակեան:

Թօրօկթոյնէն Ծնունդը մեզի հետ անցնել եկած էին Տկ. Լուսիա Տէյիլմէնճեան, Օր. Արաքսի Տէյիլմէնճեան, Օր. Ազնիւ Աւագեան, Օրիորդք Մարիցա, Արաքսի, Վարդուհի եւ Արմինէ Գավուգճեան քոյրեր:

ՀԱՅԿԱՉ ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ

ԸՆԿՈՅՉԻ ԽԱՐԸ

Ծնունդը շատ մը բաներու հետ ընկոյզ ալ բերաւ մեզի: Տղաքը խաղ մը յօրինեցին. ընկոյզները իրարու զարնել սկսան եւ որունը որ կոտրեր՝ կը կորսնցներ:

Պր. Ալիքսանեան մեր այդ խաղը տեսնելով ինքն ալ գնաց քանի մը ընկոյզ բերաւ եւ մեզի հետ սկսաւ խաղալ: Առաջ մէկ երկու հաս կորսնցուց եւ յետոյ մէկիկ մէկիկ տղայոց ընկոյզները հաւաքելով գրպանները լեցուց: Իր ընկոյզը շատ ուժով էր: Չարածճի տղաք ալ մէկ կողմէն մուկերու պէս զաղտուկ զաղտուկ գրպանի ընկոյզներուն [...] երթանք ստամոքսը կը կարդային: Վերջապէս Սարգիս ճէյլեզեանի ընկոյզը եկաւ վերջ դնելու այդ ինքնակալ ընկոյզին՝ բայց մեր քովն ալ բան չի մնաց: Ամենքս ալ վախցանք թէ Պր. Ալիքսանեան ընկոյզները ուտելէն վերջ ստամոքսի ցաւ պիտի ունենայ, բայց ոչ, իրիկունը զանոնք դարձեալ մեզի բաժնեց:

ԳՐԻԳՈՐ ԱՉՆԱԲՈՐԵԱՆ

ՎԱՂԱՆՂԻ ԳԻՇԵՐԸ

Վաղանղի իրիկունեն էր: Գիւղի ցածլիկ խրճիթները կը ննջէին ձիւնի սպիտակ սաւանին տակ: Բոլորն ալ հաւաքուած վառարանին շուրջ՝ կըսպասէին եկեղեցիի ժամը հասնելուն: Մուլթն ու ցուրտը միախառնուելով սարսափ կազդէին գիւղի բնակիչներուն վրայ:

Պատուհաններէն դուրս ցուացող լամբի աղօտ լոյսերը միայն մուլթին մէջէն կենդանուրթիւն կը յայտնէին: Ոչ ոք կը համարձակէր դուրս ելլել, մանաւանդ որ ձմրան ցուրտ քամին երբեմն ձիւնէ սիւներ կը պտղտցներ հոս ու հոն:

Ահա այդ մուլթ ամաշուրթան մէջ երկու ստուերներ կը յառաջանան, իրենց ետին թողելով մեծ ու սեւ հետքեր: Մէկը տերտերն էր իսկ միւսը՝ ժամկոչը: Քիչ մըն ալ յառաջաւալէ յետոյ արդէն կը հասնին եկեղեցիին դրանն առջեւ. ժամկոչը գրպանէն երկաթեայ մեծ բանալի մը հանելով կը դարձնէ կղպանքը, ներս կը մտնեն, հոն ալ սարսափելի մուլթը կը տիրէ: ժամկոչը կըսկսի լուսավառել խորանը, որուն կեդրոնը կը տեսնուի Յիսուս Մանկան պատկերը՝ Աստուածածնայ գիրկը:

Յետոյ կը քաշէ զանգակին չուանը եւ ահա ծանր ու խուլ ղօղանչիւն մը կերթայ զարնուիլ շինականի խրճիթին լուսամուտներուն եւ դրան՝ զայն եկեղեցի հրաւիրելու:

Քիչ յետոյ ստուերները կըսկսին երեւնալ՝ բոլորն ալ յառաջանալով նոյն ուղղութեամբ: Ասդին քանի մը մարդիկ հաստ վերարկուներու մէջ պլլուած, անդին քանի մը կիներ փաթոյթներու մէջ ծածկուած անոնցմէ յետոյ խումբ մը պատանիներ որոնք կը խնդան կը վազեն եւ չեն ալ մոռնար այս կամ այն անցորդի գլխուն երբեմն ձիւնագնդակներ հրամցնելու: Ամենէն վերջ կը քալէ 13 տարեկան տղայ մը փոքրիկի մը ձեռքէն բռնած:

Վահանն էր ան, մանկութենէ որբ, մտած էր իր մէկ ազգականին քով եւ զանազան գործեր ընելով իր ապրուստը կը հոգար: Յետի պզտիկը

ժիրայրն էր, իր տիրոջը տղան, որ զինք շատ սիրելուն՝ փափաքած էր հետը եկեղեցի երթալ:

Երկուքն ալ լուռ էին. Վահան կը մտածէր իր տխուր ներկային վրայ՝ երբ արդէն հասան եկեղեցի: Ներս չմտած ժիրայրին պատուիրեց հանդարտ մնալ ներսը՝ եթէ ոչ ուրիշ ատեն իրեն հետ պիտի չբերէր: Գլխարկնին հանեցին եւ ներս մտան:

Վահան երկա՛ր աղօթեց եւ Աստուծմէ օգնութիւն հայցեց եւ եկեղեցիէն հեռացաւ այն համոզումով թէ ջերմեռանդութեամբ ըրած իր աղօթքը լսուած էր:

Այժմ բոլորը շարուած էին Վաղանղի սեղանին շուրջ՝ երբ ուտելիքներէն վերջ կարգը եկաւ նուերներուն. ամենէն աննշանը Վահանինն էր, հինցած մեծ վերարկու մը միայն. ի՛նչ կրնար ըլլալ որբին բաժինը: Սեղանը վերնալէն յետոյ մտաւ անկողին. օրուայ ծանր աշխատութիւններն ու մտային չարչարանները զինք շուտով քնացուցին. եւ ահա ան ինքզինք գտաւ նոր տան մը մէջ, Վաղանղի սեղանին շուրջ բոլորուած, այս անգամ իր ծնողներէն շրջապատուած: Ուներ չամիչ, ընկոյզ, կաղին ու թուզ եւ զանազան խաղալիքներ: Շատ երջանիկ էր: Հայրն ու մայրը մօտեցան եւ մէկ մէկ տաք համբոյր դրին իր անբիծ ճակտին: Արթնցաւ. երազ էր, անո՛ւշ երազ. ծնողքը այցելութեան եկած էին: Յուզուեցաւ եւ երկու խոշոր արցունքներ թաւալեցան այտէն վար: Նոյն պահուն ժիրայր ներս մտաւ եւ տեսաւ զինք.

- Աղբարիկ, ինչո՞ւ կուլաս:

Վահան լուռ էր. երեսները սրբեց եւ արցունքները կուլ տուաւ: Ժիրայր մանկան իր փոքրիկ դատողութեամբ հասկցած էր ամէն բան: Լռիկ հեռացաւ:

Երբ Վահան իր վերարկուն կը հագներ՝ գրպանին մէջ երկու արծաթեայ դրամներ գտաւ: Ժիրայրին կողմէ նուիրուած էին:

ԶԱՐԵՀ ՊՏՈՒԿԵԱՆ

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

1926Ի ԸՆԹԱՑՔԻՆ ԱՐԱՐԱՏԻ
ԲԱՐԳԱԲԱՃՄԱՆ ՆԻԻԹԱՊԵՍ ՍԱՏԱՐՈՂՆԵՐ

ՊՐ. ԳՐԻԳՈՐ ԵՓՐԵՍԵԱՆ, ՍՔԵՆԵՔՅՈՋՄԻԵՆ,
2.00 տոլար բաժնեգինով:

ՎԵՐ. ԲԻՐՍ, ԹՕՐՈՆՅՈՋԵՆ, 7.00 տոլար
բաժնեգինով:

ՊՐ. ՊՈՂՈՍ ԳՈՒՐԵԱՆ, ԹՕՐՈՆՅՈՋԵՆ, 15.00
տոլար բաժնեգինով:

ՄՐ. ՖՐԵՆՔ ԶՐԵՅ, ԹՕՐՈՆՅՈՋԵՆ, հինգ
տոլար, բաժնեգինով:

ՄԻՍ ՅԱԼԵԹ, ՀԱԼԻՖՔԱՔԱԵՆ՝ ԵՐԿՈԼ տոլար
բաժնեգինով:

ՄԻՍԻՍ ՊԼԵՆՇ ՀՈԹ, ԹՕՐՈՆՅՈՋԵՆ, հինգ
տոլար բաժնեգինով:

ՄԻՍԻՍ Մ. Ի. ՔԵՆԹ, ԹՕՐՈՆՅՈՋԵՆ՝ ԵՐԵՔ
տոլար բաժնեգինով:

ՄՐ. ՏԵՅՎԻՏ ՄՈՅԼ, ԹՕՐՈՆՅՈՋԵՆ՝ ՎԵՅ
տոլար բաժնեգինով:

ՊՐ. Ա. Կ. ՆԱԲԱՇԵԱՆ, ՇԵՐԱՊՈԼՔԵՆ՝ հինգ
տոլար ԵՆ բաժնեգին:

ՏԿ. Ս. ՆԱՐԿԻՉԵԱՆ, ՆԻԼ ԵՈՐՔԵՆ՝ ԵՐԿՈԼ
տոլար բաժնեգինով:

ՊՐ. ԳԱԼԻԼ ՍԵԹԼԱՔՎԻ, ՇԵՐԱՊՈԼՔԵՆ՝ հինգ
տոլար բաժնեգինով:

ՊՐ. ՍՈԿՐԱՏ ԻԲԹԻԳԵԱՆ, ԹՕՐՈՆՅՈՋԵՆ՝
ԵՕՅՈՋ տոլար բաժնեգինով:

ՄԻՍԻՍ Վ. ԵՆՏՈԼ, ԼՈՆԱՕՆԵՆ՝ ԵՐԿՈԼ
տոլար բաժնեգինով:

ՊՐ. ՎԱՅԱՆ ՔԻՐՔԵՏԵԱՆ, ՆԻԼ ԵՈՐՔԵՆ՝
հինգ տոլար բաժնեգինով:

ՊՐ. Հ. Տ. ՍԱՏԹԵՈՍԵԱՆ, ՖՕՐՄԱՆԵՆ՝
հինգ տոլար, բաժնեգինով:

ՏԿ. ՇԱՀԻՍՏԱՆԵԱՆ, ՏԻՅՐՈՋԵՆ՝ տասը
տոլար բաժնեգինով:

ՄԻՍ ԳՕԼՄԸՆ, ՀԵՄԻԼՅՈՋՆԵՆ՝ ԵՐԿՈԼ տոլար
բաժնեգինով:

ՄԻՍ ՊԵՅԼ, ԿՈԼԵԼՖԵՆ՝ տոլարուկԵս
բաժնեգինով:

Հ. Բ. ԸՆԴՀ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Բարիզի
ԿեդրոնԵՆ՝ հինգ տոլար բաժնեգինով:

ՄԻՍ ՊՈԿՄԸՆ, ՀՕԼՎԻԼԵՆ՝ ԵՐԿՈԼ տոլար
բաժնեգինով:

ՏԿ. ԼՈՒՍԻԱ ՊՕՅԱՃԵԱՆ, ԿՈԼԵԼՖԵՆ՝ հինգ
տոլար ԵՆ բաժնեգին:

ՊՐ. ՆՇԱՆ ՌԱԶԻԿԵԱՆ, ԿՈԼԵԼՖԵՆ՝ հինգ
տոլար ԵՆ բաժնեգին:

ՉՕՐ. ՍԵՊՈՒՀ, ՏԻՅՐՈՋԵՆ, ԵՐԿՈԼ տոլար
բաժնեգինով:

ՊՐ. ԱՐԱՄ, ՏԻՅՐՈՋԵՆ՝ ԵՐԿՈԼ տոլար
բաժնեգինով:

ՊՐ. ՊԱԳԱԵԱՆ, ՎՈՔՐԿՐՆԵՆ, ԵՐԿՈԼ տոլար
բաժնեգինով:

ՊՐ. ԼԵԻՈՆ ՊԱՊԱԵԱՆ, ԹՕՐՈՆՅՈՋԵՆ՝
1.- 160.00 տոլար ՀայերԵՆ գրամբեՆայի
մը համար:

2.- 277.50՝ Տպագրիչ մեքեՆայի մը
համար: Այս Երկոլ մեքեՆաները ԱրարատիՆ
ԵՆ, որքան ատեՆ որ ան օրկանն Է Հայորդի-
նեՐոԼՆ:

3.- Երեք գեղեցիկ գորգեր՝ Արարատի
քեմբեյՆիս համար:

ՇարունակԵԼի

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ՄԵԿ ՏԱՐՈՒԱՆ ԱՐԱՐԱՏ ՆՈՒԵՐ

ՊՐ. ՅԱԿՈԲ ՊՈԶԻԿԵԱՆ, Տիթրոյթեն՝ ՊԵՅՐՈԼԹԻ Ազգ. Որբանոցին:

- ՏԿ. ՉԱՊԵԼ ՍՈՂԻԿԵԱՆ, Լորենսեն՝
- 1.- Պր. Ստեփան ԱճԵՄԵԱՆԻ, Սիրաբիլս:
 - 2.- Պր. Բիւզանդ ԱճԵՄԵԱՆԻ, Ֆրանսա:

ՊՐ. ԿԱՅՅԱԿ, Տիթրոյթեն՝ ՊԵՅՐՈԼԹ Ազգ. Որբանոցին:

- ՊՐ. ԱՐՄԵՆԱԿ ԱՆԴՐԵԱՍԵԱՆ, Լորենսեն՝
- 1.- Պր. Միսաբ Արամեանի, Պրոնգ, Ն. Ե.
 - 2.- Պր. Նազարեթ Քիրաճեանի, Նիւ Եորթ:
 - 3.- Պր. Ասատուր Անդրեասեանի, Ֆրանսա:

ՏԿ. ՉԱՊԵԼ ՍՈՂԻԿԵԱՆ, Լորենսեն՝ Պր. Ստեփան ԱճԵՄԵԱՆԻ, Սիրաբիլս: Անգլիերեն Արարատ:

ՊՐ. ՅԱԿՈԲ ՏՈՔԱՃԵԱՆ, Լորենսեն՝ ՏԿ. Մարիամ Նիկողոսեանի, Լորենս:

ՏԿ. ԼՈՒՍԻԱ ՊՈՅԱՃԵԱՆ, Կուէլֆեն՝ ՏԿ. Ս. Ծատուրեանի, Տիթրոյթ: Անգլ.

- ՊՐ. ԶՐԱՆԴ ՄԵՍԻԱՆԵԱՆ, Պրօնգեն՝
- 1.- Սեբաստիոյ Հայրենակցական Միութեան, Նիւ Եորթ:
 - 2.- Պր. Գ. Թաշճեանի, Թրենթըն:

ՊՐ. ԳԵՂԱՍ ԷՔՍԱԼԵԱՆ, Հեմիլթընեն՝ տեղւոյն Ազգ. Գրադարանին:

ՊՐ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԳԱՆՃԵԱՆ, Ֆիլատելֆիայեն՝ Պր. Կ. Գանճեանի, Յոլնաստան:

- ՊՐ. Ա. ԵՐԱՍԵԱՆ, Ուստրեն՝
- 1.- ՏԿ. Պոյաճեանի, Սան Ֆրանչիսկօ:
 - 2.- ՏԿ. Բարնակեանի, Տրիեն, Ն. Ը.

ՊՐ. ԳՐԻԳՈՐ ՍՈՒՔՈՅԵԱՆ, Լորենսեն՝ ՏԿ. Աղաւնի Սուբոյեանի, Պուլկարիա:

- ՊՐ. Գ. ԳԱՅԱՃԱՆԵԱՆ, Ֆիլատելֆիայեն՝ Անգլիերեն՝
- 1.- Պր. Հայկ Գայաճանեանի,
 - 2.- Պր. Մանուկ Տիւրքեանի, Երկուքն ալ Ֆիլատելֆիա:

ՏԿ. ԶՈՒՓՍԻՍԷ ՅՈԿՅԱՆՆԵՍԵԱՆ, Տիթրոյթեն՝ Պր. Ա. Վարդանեանի, Քալիֆորնիա:

- ՏԿ. ՄԱՌԻ ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ, ճորճառուեն՝
- 1.- Պր. Հայկազ Սեմերճեանի, Գահիրէ:
 - 2.- ՏԿ. Սաթենիկ Պողոսեանի, Գահիրէ:

ՉՕՐԱՎԱՐ ՍԵՊՈՒՅ, Տիթրոյթեն՝ Մեկնեան Կրթ. Հաստատութեան, Կիպրոս:

Շարունակութիւնը յաջորդ թիւով:

U R U R U S

ՍՕՍԻՆ

Սօսեաց անտառին
Ծառերն ահագին
Լուռ կը փսփսան.
Չեփիւռը կանցնի
Փափկիկ նազանքով
Շոյելով գանոնք.
Եւ ճիւղերն կարծես
Դիւթուած քաղցրօրէն՝
Լուռ կը ծեփծեփն:

Անդին քրմուկին
Մեծ երկիւղանքով
Լուռ ականջ կուտայ,
Եւ սօսեաց ձայնէն
Յայոց ապագան
Կը պատմէ մեզի...:

ՉԱՐԵՅ ՊՏՈՒԿԵԱՆ

ԵՂՐՕՐ ՍԸ ՆԱՄԱԿԸ

Յարգելի խմբագրութիւն Արարտի,
Մեծ եղաւ հրճուանքս, երբ կարդացի թիւ
4396 Յայրենիք օրաթերթի մէջ գրուած «Սեզի
Յամա՞ր թէ Իրենց» Թափառականի գրութիւնը:
Բնական էր այդ ուրախութիւնս քանի որ
երեք տարիէ ի վեր իմ միակ որոնած հասցես
ինքնաբերաբար կը կարդայի Յայրենիքի մէջ:
Քաջ վստահ եմ, որ ԱՐԱՐՍՍ ամաթերթը պիտի
ըլլայ միակ կապը մեր եւ հոն գտնուող
հեռաւոր եղբայրներուս միջեւ: Իսկական
հարազատ եղբայրներ ենք մենք: Ես ինքս ալ
որք մը եղած եմ եւ միասին կերած ենք միեւ-
նոյն սանին մէջ եփած գետնախնձորն ու
լուբիան: Շատերէն իմ դասընկերներս եղած
են. միեւնոյն գրասեղաններուն վրայ
մաշեցուած ենք մեր կարճ տափառները: Ու
ահա այսօր, երեք տարի վերջը բախտը կուներնամ
գէթ գրիչովս խօսելու իմ որք եղբայրներուս:
Անշուշտ շատ դառն է պրպտել որբի մը
անցեալ յուշերու տեսքը: Իմ ճակատագիրս ալ
զիս հեռաւոր փեր տարած է. մինչեւ Լոնտոն

Ֆիկընզ Յօմը, անկէ ալ Ֆիկընզ Թրէյնինկ
Ֆարմը եւ հոնկէ ալ Գանատա անցնելու համար
ինչ որ չիրականացաւ: Ատոնք իմ ընկերներս
են, որ այսօր հող կը գտնուին: Ինձ հետ
ուրիշ հինգ տղայ եւս հրաժարեցանք հող գալէ
եւ ահա ամէնս մէկ ցրիւ եկանք աշխարհի չորս
կողմը մեր սխալ մտածելակերպով:

Ուստի, ազնիւ եղէք պատուարժան
խմբագիր, գետեղելու սոյն գրութիւնս ձեր
թերթի մէջ, եւ վստահ եղէք թէ սփոփանք մը
պիտի ըլլայ բոլոր պանդուխտ եղբայրներուս
համար եւ միեւնոյն ատեն պիտի խնդրէի Ձեզմէ
որ բարի ըլլաք ինձ տեղեկացնելու մէկ
երկուքին հասցէն՝ հաւատալով որ ձեր քովս
ուսիք անոնց ցանկը:

Մասնաւորաբար կը հետաքրքրուիմ հետեւ-
եալ տղոցմով:

Վահրամ Գապատայեան, Կէյվեցի,
Յայկ Ուզուներեան, Ատապազար,
Մկրտիչ Խաչմանեան, Պարտիզակ,
Արամ, մականուանը չեմ յիշեր,

Ատապազարցի:

Վստահ եմ որ պիտի չմերժէք խնդիրքս եւ
մեծապէս երախտապարտ պիտի թողուք զիս՝ երբ
հին ընկերներուս հետ թղթակցիլ սկսիմ:

Յարգանօք՝
ՅՈՎՀԱՆԱՆԵՍ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Յասցէ՝

HOVHANES KRİKORIAN,
Comerceant,
ROMAN,
ROUMANIA.

ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ ԿՈՒՉԵՆՔ

Արարատ պատրաստ է ամէն կարգի ծանու-
ցումներ հիւրասիրել նպաստաւոր պայմաններով:
Մեր թերթը Յայուրթեան խոշոր խաւերուն
մէջ տարածուած է ուրիշ ոեւէ Յայ թերթի չափ:
Գործակալներու պէտք ունիսք ամէն տեղ:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ԱՆՕԹԻ ԱՂՈՒԲԵԱԸ ԵՒ ԿԱՏՈՒՆ

ԱՐԳԻԼՈՒԱԾ ՍԵՆԵԱԿԸ

Չափազանց անօթի աղուէս մը, լուսնկայ գիշեր մը, կը թափառէր ագարակատունի մը շուրջ՝ երբ կատուի մը հանդիպեցաւ:

- Սովահար արարածի մը համար այնքան արժէք մը ներկայացնող կերակուր մը չես, ըսաւ աղուէսը, բայց այս դժուարին պարագաներուն քիչ մը բանը միշտ լաւ է քան թէ ոչինչ:

- Ոհ, մի ուտեր գիս, ըսաւ կատուն: Ես քեզի կը ցուցնեմ թէ ագարակատէրը ուր կը պահէ իր պանիրները, եկուր հետս, տես եւ աղուոր մը կշտացիր:

Ու կատուն առաջնորդեց ագարակատան բակը, ուր խորունկ ջրհոր մը կար՝ երկու կախուած դոյլերով:

- Հիմակ նայէ ասոր մէջ եւ պիտի տեսնես պանիրները, ըսաւ անոր:

Աղուէսը ծռեցաւ ջրհորին մէջ նայելու եւ տեսաւ լուսինն անդրադարձած ջուրին մէջ:

- Վար երթալու միջոցը ասիկա է, ըսաւ կատուն եւ ցատքեց դոյլին մէջ: Չուանը շարունակաբար դառնալով դոյլը վար տարաւ եւ կատուն ալ միասին հասան ջուրին մօտ: Բարեբաղդաբար ան առաջ ալ վար գնացած էր եւ գիտէր թէ ինչ ընելու էր: Անմիջապէս դոյլէն ելլելով չուանին փաթթուեցաւ եւ ճիշտ ջուրին երեսը սպասեց:

- Չէ՛ս կրնար պանիրներէն մէկը վեր բերել, հարցուց աղուէսը:

- Ոչ, շատ ծանր են, պէտք է դուն վար գաս:

Երկու դոյլերը այնպէս մը իրարու կապուած էին որ եթէ մէկը վար իջնէր՝ միւսը վեր կելլէր: Եւ որովհետեւ աղուէսը իր փոքրիկ ընկերոջմէն աւելի ծանր էր՝ իր դոյլը վար ջուրին մէջ գնաց եւ ինք խեղդուեցաւ, իսկ կատուն վեր ելլելով ազատեցաւ:

Թարգմ. Անգլ.

ՅԱԿՈԲ ԱՔՐԱՀԱՍԵԱՆ

Ժամանակին կախարդ մարդ մը կար որ աղբատի կերպարանքով ծափուած՝ դռնէ դուռ կերթար եւ կը գողնար բոլոր գեղեցիկ աղջիկները, որոնցմէ ոչ մէկը կը վերադառնար այլեւս:

Օր մը անիկա եկաւ մուրալ մարդու մը տունէն, ուր երեք գեղեցիկ աղջիկներ կային: Մեծը քիչ մը հաց տուաւ: Երբ նէ չէր նայեր, մարդը իրեն դաաւ՝ ինչ որ ստիպեց գիւք կողովին մէջ ցատքելու: Այն ատեն մարդը զայն շալկելով իր տունը տարաւ, որ կը գտնուէր խիտ անտառի մը մէջ: Հոն ամէն բան հրաշալի էր եւ ինչ որ աղջիկը ուզէր կրնար ունենալ:

Քանի մը օր վերջը մարդը աղջկան ըսաւ թէ երկար ճամբորդութիւն մը պիտի ըներ եւ անոր յանձնեց տան բոլոր բանալիները պատուիրելով թէ ան կրնար բոլոր սենեակները մտնել՝ բացի մէկէն: Եթէ հոն մտնէր՝ պիտի մեռնէր: Միեւնոյն ատեն տուաւ նաեւ հաւկիթ մը եւ ազդարարեց որ շատ զգոյշ ըլլալ եւ չի կորսնցնէ զայն:

Հագիւ թէ մարդը հեռացած էր, աղջիկը, հաւկիթը ձեռքը, տանը ամէն կողմը պտղտեցաւ եւ տեսաւ որ բոլոր սենեակները հրաշալի բաներով լեցուած են: Վերջապէս արգիլուած սենեակին առջեւն եկաւ եւ հետաքրքրութեան յարթուելով ներս մտաւ: Չարմացաւ տեսնելով որ բազմաթիւ աղջիկներ կախարդին կողմէ հոն բանտարկուած էին: Անոնք պառկած էին եւ կարծես թէ կը քնանային: Չափազանց վախաւով՝ սենեակէն դուրս փախաւ:

Այդ սարսափին մէջ հաւկիթը ձգեց: Հի կտորեցաւ, բայց երբ աղջիկը վերցուց զայն՝ տեսաւ որ կարմրած էր եւ հակառակ իր բոլոր ջանքերուն՝ ան չի

U R U R U S

կրցաւ մաքրել զայն:

Քակի մը ժամ վերջը կախարդը վերադարձաւ եւ անմիջապէս հաւկիթը եւ բանալիները ուզեց: Երբ ան կարմիր նշանը հաւկիթին վրայ տեսաւ՝ անմիջապէս հասկցաւ թէ ան արգիլուած սենեակին մէջ գտնուած էր: Անմիջապէս զայն գետին փռեց եւ քաշքռտելով գաղտնի սենեակը տարաւ եւ միւսներուն հետ փակեց:

Ան դարձեալ դուրս ելաւ եւ ուղղուեցաւ դէպի այն տունը՝ ուր մուրացած էր եւ այս անգամ երկրորդ աղջիկը բերաւ: Բայց անկա ալ հետաքրքրութենէ յաղթուելով՝ գաղտնի սենեակը մտաւ եւ միեւնոյն բաղդին արժանացաւ:

Կախարդն այն ատեն երրորդ քոյրը բերաւ: Բայց այս վերջինը չափազանց խորամանկ էր եւ երբ բանալիներն ու հաւկիթը ստացաւ՝ ան անմիջապէս չափազանց զգուշութեամբ հաւկիթը դարանին մէջ պահեց եւ արգիլուած սենեակը գնաց տեսնելու համար թէ մէջը ինչ կար:

Հոն, ան զարմացաւ տեսնելով շատ մը աղջիկներ քնացած. անոնց մէջ նաեւ իր երկու քոյրերը: Բայց, միւսներէն խելացի ըլլալով՝ զգոյշ եղաւ եւ հաւկիթը մաքուր պահեց: Երբ կախարդը վերադարձաւ՝ աղջիկը անմիջապէս զայն դիմաւորեց՝ հաւկիթն ու բանալիները ձեռքը: Մարդը տեսնելով որ հաւկիթը մաքուր է՝ գոչեց.

- Դուն իմ կինս պիտի ըլլաս, որովհետեւ փորձին դիմացար:

Բայց այլեւս կախարդը չէր կրնար իր ուզածը ընել, որովհետեւ աղջիկն անոր զօրութիւնը կտորած էր եւ կրնար ուզածը պարտադրել: Այսպէս ան արգիլուած սենեակը գնաց եւ բոլոր քնացող աղջիկները արթնցուց՝

որովհետեւ կախարդն այլեւս իշխանութիւն մը չունէր անոնց վրայ:

- Քեզի հետ ամուսնանալէ առաջ դուն կողով մը լեցուն ոսկի տանելու ես ծնողքիս, ըսաւ աղջիկը: Եւ չափազանց խոշոր կողով մը առնելով իր երկու քոյրերը մէջը դրաւ եւ բերանը կարմիր ոսկիներով ծածկեց. յետոյ ըսաւ մարդուն որ կողովը տանի եւ ուէլ տեղ մը չկայնի որովհետեւ ինք պիտի դիտեր զայն իր փոքրիկ պատուհանէն:

Մարդը կողովը կռնակն առաւ եւ ճամբայ ելաւ. բայց բեռը այնքան ծանր էր որ ան յոգնութենէն զայն ձգելու վիճակին մէջ կը գտնուէր: Այսպէս տեղ մը նստեցաւ հանգչելու համար, բայց անմիջապէս ձայն մը կողովին մէջէն ըսաւ.

- Փոքրիկ պատուհանէս քեզ կը դիտեմ:

Կարծելով թէ իր ապագայ կինն էր խօսողը ան ճամբայ ինկաւ: Ամէն անգամ որ փորձեց հանգչիլ միեւնոյն բանը պատահեցաւ եւ վերջապէս աղջկան ծնողացը տունը հասաւ եւ կողովը հոն թողուց:

Երբ ան ծանր բեռանը տակ կը ճամբորդէր՝ իր հարսնցուն անդին ներկուած գլուխ մը, զայն փետուրներով զարդարեց եւ վերնահարկը պատուհաններէն մեկուն առջեւ տեղաւորեց իբր թէ մէկը դուրս կը նայէր: Յետոյ կախարդին բոլոր զոհերը մեկիկ մեկիկ արծակեց եւ հարսնիքին համար հրաւիրագիրներ դրկեց, եւ վերջն ալ ինքզինքը փետուրներով ծածկեց այնպէս որ տարօրինակ թռչունի մը նմանեցաւ եւ ոչ ոք կրնար զինքը ճանչնալ: Վերջը ճամբայ ելաւ եւ հրաւիրեալներէն ոմանց հանդիպեցաւ, որոնք ըսին.

- Թռչուն ըղձանոյշ, ուրկէ՞ կուգաս:

- Ըղձանոյշին տունէն

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

կուզամ աշսօր:

- Ըսէ, խնդրենք, ի՞նչ կընէ դեռատի հարսնցուն:

- Տունին ներսն ու դուրսը լաւ մը կարգի դրած եւ հմայ ալ պատուհանին առջեւ նստած դուրսը կը դիտէ:

Երբ կախարդը վերադարձաւ՝ վեր նայելով պատուհանին առջեւը գլուխը տեսաւ եւ խորհելով թէ իր հարսնցուն է, տունէն ներս մտաւ:

Այն ատեն երեք քոյրերուն բարեկամերն անմիջապէս դռները մարդուն վրայէն գոցեցին եւ կրակի տուին: Այսպէսով Կախարդն ու իր արգիլած սենեակը իրենց վախճանին հասան:

Թարգմ. Անգլ.

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊՈՏՈՒՐԵԱՆ

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ ԿԸՆԴՈՒՄՆԵՐ

ԱՐԱՐԱՏ արագօրէն կը տարածուի: Այս թերթն աշսօր Ամերիկահայրութեան լաւագոյն խաւերուն մէջ մուտ գտած է եւ ուրիշ ոեւէ թերթի չափի հետաքրքրութեամբ կը կարդացուի: Լաւագոյն արդիւնքը պիտի ստանաս արուեստդ, արհեստդ, գործը եւ առեւտուրդ ծանուցանելով Արարատի սիւնակներուն մէջ:

Պայմաններ: -

Ամբողջ էջ մէկ անգամի համար՝ 12.00 տոլար, մէկէ աւելի անգամներու համար մասնաւոր պայմաններ:

Կէս էջ մէկ անգամի համար՝ 7 տոլար: Քառորդ էջ՝ 4 տոլար եւ պակաս միջոցի համար սիւնակի մէկ տողը 30 սէնթ: Աւելի անգամներու համար մասնաւոր պայմաններ:

Դիմէ ուղղակի Արարատին եւ կամ տեղւոյդ մեր գործակալին:

ՀԱՍՑԵՆԵՐՈՒ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Սեր բաժանորդներէն անոնք որ հասցէնին կը փոխեն՝ ներքակ հինգ սէնթի հետ թող հաճին հին հասցէնին եւս տեղեկացնել:

ԳԱՆԱՏԱՅԻ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԸ ԵՒ ՇԻՐԱԿԻ ԱՂԵՏԵԱԼՆԵՐԸ

Գանատահայ Միութեան Շիրակի Աղետեալ-ներուն ի նպաստ կազմակերպած հանգանակութեան արդիւնքը:

ԹՕՐՕՆԹՕ

Պր. Լ. Պապեան.....	50.00
Պր. Ս. Իւթիւնեան.....	30.00
Տկ. Ս. Պարոնեան.....	1.00
Տկ. Լ. Պապեան.....	20.00
Տկ. Գ. Գոյումճեան.....	1.00
Տկ. Յովակիմեան.....	3.00
Տկ. Դեղձունեան.....	0.25
Մայր Սըլեան.....	5.00
Պր. Կարապետեան.....	5.00
Պր. 2. Ալեանաբեան.....	1.00
Պր. 3. Յակոբեան.....	1.00
Պր. Թ. Սուրենեան.....	3.00
Պր. Ա. Մենէտեան.....	3.00
Պր. Կ. Սուրատեան.....	1.00
Պր. 3. Շիշմանեան.....	5.00
Պր. Օ. Դեղձունեան.....	1.00
Պր. Ա. Պարոնեան.....	1.00
Պր. Ս. Գրիգորեան.....	1.00
Պր. Ինճեան.....	5.00
Օր. Ա. Դեղձունեան.....	0.25
Օր. Օ. Դեղձունեան.....	0.25
Օր. Ն. Յովակիմեան.....	0.50
Օր. Մ. Գոյումճեան.....	0.25
Օր. Կ. Գոյումճեան.....	0.25
Պր. Գ. Պարոնեան.....	0.50
Պր. Թորոսեան.....	2.00
Պր. Սէֆերեան.....	1.00
Պր. Մ. Վահանեան.....	19.75
Ունճեան եղբարք.....	10.00
Պր. Ս. Թաթարեան.....	5.00
Պր. Ռ. Շմաւոնեան.....	5.00
Պր. Պ. Վարդանեան.....	5.00
Պր. Գ. Քաջազնունի.....	5.00
Պր. Պ. Սըվաճեան.....	5.00
Պր. Ս. Մեծիկեան.....	2.00
Պր. Գ. Գոյումճեան.....	1.00
Պր. Մ. Սըլեան.....	5.00
Պր. 3. Պողոսեան.....	3.00

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

Պր. Ե. Բաստըրմաճեան.....	3.00
Պր. Ս. Սիրունեան.....	1.00
Պր. Կ. Անտոնեան.....	2.00
Պր. Գ. Նազարեան.....	1.00
Պր. ԅ. Ստեփանեան.....	2.00
Պր. Ս. Ստեփանեան.....	5.00
Պր. Կ. ՊԷՆԼեան.....	10.00
ԳՈՒՄԱՐ	<u>232.00</u>

Պր. Սոկրատ Իւթիւնեանի ձեռամբ եւ ջանքերով հանգանակուած են հետեւեալները. Գուրեան Օրիընթալ Բըկ Լիմիթըտ	200.00
Քրիստի Պրաուն եւ Ընկ.	25.00
Սըտըրլէտ Էտ Բարթընըր Լթտ.	20.00
Յ. Պ. Քլարք.....	15.00
Է. ճ. Թըրիկ.....	20.00
Տկ. Ս. Իւթիւնեան.....	10.00
Թ. Իթըն Ընկ. Արեւել.	
Գորգերու Յարկաբաժին.....	15.00
Վեր. Բիրսի ձեռամբ.....	18.15
Վեր. Բիրսի ձեռամբ.....	5.00

Պր. Լեւոն Պապանեանի ձեռամբ` Պրք. Յեմպլի Բիքըր Էտ	
Արմսթրոնկ.....	50.00
Բոյըլ ՊԷՆքի Տնօրէն.....	5.00
ԸՆԴՀ. ԳՈՒՄԱՐ	<u>580.15</u>

ԱՐԱՐԱՏԻՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ

Թերթիս Տնօրէն խմբագիր Ա. Ալիքսանեանի հեղինակութեամբ լոյս պիտի տեսնէ Քալաատահայ առաջին Տարեգիրքը 1928ին:

Քալաատահայի Քաղաքացի օրէնքներուն եւ Յայ Կեանքի մասին ընդարձակ տեղեկութիւններ պարունակելէ գատ Տարեգիրքը պիտի ունենայ Գրական Բաժին մը, որուն` իրենց մասնակցութիւնը խօստացած են Ամերիկահայ, տեղական եւ արտասահմանի յայտնի գրողներ: Այս բաժնին հրահրուածներ միայն պիտի մասնակցին:

Տարեգրքի մէջ ծանուցում ունենալ ուզողներ դիմելու են Արարատի գործակալներուն կամ ուղղակի թերթիս վարչութեան:

Գ Վ Ե Մ Ա Տ Ս Ե Ն Ն Յ Կ Ե Ս Ե Ն Ք

ՅԷՄԻԼԹԸ

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒԼԴԻ ԿԵԱՆՔԷՆ

Վերջին քանի մը ամիսներու ընթացքին տեղւոյս Յայ փոքրիկները նկատելի չափով հետաքրքրութիւն առաջ բերին մեզ` չափահասներուն մէջ: Անոնք, 25-30ի չափ, այլեւայլ առիթներով հանդէս-խնջոյք եւ ներկայացումներ կրցած են սարքել` շնորհիւ վերջերս հոս հաստատուող մէկ քանի մեղուաջան դեռատիներու օգնութեան ու յաջողութեամբ ալ կատարած իրենց ձեռնարկները:

Վերջին ներկայացումը ամենէն աչքառու նշաւ:

Դեկտ. 5ին, կ.ե. ժամը 2ին, Փօլիշ Զօլին մէջ տեղի ունեցաւ հանդէս-ցերեկոյթ մը ի նպաստ Յայ Ազգ. Գրադարանին:

Յեմիլթընի եւ շրջակայքի Յայ հասարակութիւնը խուռներամ փութացած էր եւ գրեթէ բոլոր աթոռները գրաւուած էին:

Օրուան ատենապետն էր Վարչութեան ատենապետը` Պր. Յովհանէս Սողիկեան, որ հանդէսը բացաւ` երգիչ Խոլմբին Օրինէ Տէր Աստուած մաղթանքը երգել տալով:

Պր. Անուշաւան Խաչատուրեան քանի մը խօսք ըսաւ գրադարանի կարգուսարքի մասին: Արտասանութիւններ ըրին Օրիորդք Տիգրանուհի Զիչեքեան, Սիրանուշ Կօշկարեան, Անահիտ Մուրատեան, Արուսեակ Մելքոնեան, Ազնիւ Վարդանեան, Արուսեակ Էլոնեան եւ Վերգին Յարութիւնեան: Տղոցմէն` Պարոնայք Արամ Սարուխանեան, Արմենակ Կիրակոսեան, Արշաւիր Մուրատեան, Բաբկէն Կօշկարեան, Սարգիս Կօշկարեան եւ Սուրբէն Մանասերեան: Ամենքն ալ յաջո[... ..] Տ. Զիչեքեանի Յայը Ամերիկայում արտասանութիւնը ներկաները ոգեւորեց եւ

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

որոտնդոստ ծափեր խլեց:

Կատարեալ յաջողութեամբ երգեցին Օր. Սաթենիկ Թօսոյեանն ու Օր. Սաթենիկ Կօշկարեան՝ Կաթաւ եմ Պալեալը, որոնց իր ջուլթակով կընկերանար Պր. Նուպար Մելքոնեան: Դաշնակի վրայ Նուազեց փոքրիկն Անահիտ Մուրատեան եւ գնահատուեցաւ:

Յերեկոյթի երկրորդ մասը աւելի ճոխ էր Խենթ Կիլօն երեք արարուածով կատակերգութեամբ մը: Դերակատարներն էին՝ Կիլօն եւ Քահանան՝ Երուանդ Սարուխանեան: Հայ վաճառական՝ Նուպար Մելքոնեան. Պարսիկ՝ Յովհանէս Սողիկեան. Լալօ՝ Համբարձում Գալայճեան. Ալէն՝ Արամ Սարուխանեան. Ուստա Եօրկին՝ Գեղամ Կօշկարեան. Թերթ ծախող՝ Անդրանիկ Սարուխանեան. Պ. Սիսակ՝ Օր. Սաթենիկ Թօսօեան. Մատամ Պարապէլլա՝ Օր. Սաթենիկ Չիչէքեան. Օր. Փըմփուլլ՝ Օր. Սաթենիկ Կօշկարեան:

Առհասարակ բոլորն ալ յաջող էին: Պր. Ե. Սարուխանեան քանիցս որոտնդոստ ծափեր խլեց ունկնդիրներէն եւ օրուան յաջող դերակատարներուն հերոսը ներկայացաւ:

Արդարեւ բոլոր պատանիներն ալ շնորհաւորելի էին. հանդէս-ցերեկոյթը կատարեալ յաջողութիւն մըն էր: Գրադարանը 60 տուարի չափ կոկիկ հասոյթ մը ունեցաւ:

Հանդիսականները կուշտ ու կուռ խնդալէ վերջ մեկնեցան՝ գոհ տպաւորութիւններով:

ՅՈՎԱՆ ՅԱՅԿԱՉՈՒՆ

ԹՕՐՕՆԹՕ

Գանատահայ Միութեան Ակումբի Ամսական Ընդհ. ժողովի առթիւ Վեր. Ա. Բիրս խօսեցաւ Դեկտ. 16ի իրիկունը՝ նիւթ ունենալով ճորճ-թառնի Ագարակատան կեանքը եւ ուրիշ ընթացիկ հարցեր:

Տեղւոյս Ակումբը իր Ընդհ. ժողովները ամէն ամիս կանոնաւորապէս կուսենայ:

ԿՈՒԷԼՑ

Ս. Ծննդեան եւ Նոր Տարւոյ արծակուորի առթիւ քանի մը ազգայիններ, Նախածեռնութեամբ Տիար եւ Տիկին Պոյաճեաններու՝ ճորճ-թառնի Հայորդիներէն հինգ փոքրիկներ իրենց տունները հրաւիրեցին: Անոնք Ագարակատուն պիտի վերադառնան՝ երբ դպրոցները վերաբացուին:

Տեղւոյս Հայ Գաղութը գովելի հետաքրքրութեամբ մը կը հետեւի Ագարակատան անցուդարծին եւ միշտ առաջինը եղած Է քաջալերելու Հայորդիներու բոլոր ձեռնարկները:

ՉԱՐՄԱՅՐ

ՄԷՆԹ ՔԷԹԻՆԸ

Տեր եւ Տիկին Աւագեաններ Դեկտ. 14ին օրհնուեցան աղուորիկ մանչ զաւակով մը:

ՀԵՄԻԼԹԸ

Հայ Կարմիր Խաչի հանդէս-խնջոյքը տեղի ունեցաւ Դեկտ. 26ի Կիրակին՝ կէս օրէ յետոյ. մանրամասնութիւնք յաջորդ թիւով:

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Արարատ ըլլալով Գանատայի միակ Հայաթերթը՝ որոշ բաժին մը պիտի յատկացնէ Գանատահայ լուրերու համար: Այս առթիւ կը խնդրենք մեր թղթակիցներէն իրենց լուրերը մեզ հասցնել կարելի եղածին չափ շուտ, ամփոփ եւ դիւրընթեռնելի:

Եթէ Արարատ ունէ զանցառութիւն մը ըրած ըլլալ կարեւոր լուր մը չիրատարակելով՝ ատիկա Արարատի վարչութեան կամքէն անկախ Է եւ վերագրելի տեղական թղթակիցներու անփութութեան: Մի մեղադրէք մեր թերթիկը:

ԱՐԱՐԱՏԻ ԱԽՈՅԵԱՆՆԵՐԸ

Արարատի ՀԱՉԱՐ ՆՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐ ՔԵՄԲԵՅՆԻՆ ախոյեաններ հանդիսացան ՊՐ. ԽՈՐԷՆ ԾԱՏՈՒՐԵԱՆ, Տիթրոյթեն՝ առաջին ութսուներեք նոր բաժանորդներով, ՊՐ. ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ՍՈՂԻԿԵԱՆ, Լորենսէն, երկրորդ՝ եօթանասուներմեկով եւ ԿՈԼԹԻ ՔԻՎԱՆԻՉ ՔԸԼԸՊԸ, երրորդ: Ուրիշ շատ մը Գանատական ակումբներ եւ միութիւններ իրենց անդամներով բաժանորդագրուած են մեր Անգլիերէն Արարատին քաջալերելու համար մեզ: Բազմաթիւ են անոնք, բայց ՔԵՄԲԵՅՆԻ շրջանին չըլլալուն վերոյիշեալները կը ստանան Ախոյեաններ ըլլալու պատիւը եւ մէկմէկ սիրուն գորգեր: Հայկական Ակումբներէ ալ միեւնոյն քաջալերանքը փափաքելի է:

ԱՐԱՐԱՏՆԵՐԸ ՏԱՐԱԾԵՆՔ

ԱՄԷՆ ամիս վեց հարիւր օրինակ Արարատ ձրի կը ղրկենք որբերու, որբանոցներու, կրթարաններու եւ զանազան Ազգ. հաստատութեանց: Մասնակցէ այս գործին: Իւրաքանչիւր տուար որ նուէր ղրկես մեզի՝ Արարատ մը մէկ տարուան համար կը նուիրես որբի մը կամ կարօտ արժանաւորի մը. Արարատն ալ քաջալերած կըլլաս: ԱՄԷՆ ամիս այս կարգի նուիրատուութեանց ցանկը պիտի երեւայ մեր թերթին մէջ: Կարի կտրոնը պահարանի մը մէջ դիր եւ ՆՈՒԵՐԻԴ հետ ղրկէ: Դրամը ղրկէ ապահովագրուած նամակով՝ եթէ քէշ է: Մընի Օրտըրի եւ Էքըսքրէս կամ Փոսթ Մընի Օրտըրի համար կորուստ չենք ըներ: Միւս չէքերը կը զանձուկի միայն 25 սենթ կամ աւելի զեղջով. մի մոռնար այս պարագան:

ԽՍԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՐԱՏԻ,

Ներփակ պիտի գտնէք տուարի նուէր մը: Հաճեցէք փոխարէն ԱՐԱՐԱՏ ղրկել Ազգ. Որբանոցի մը կամ ձեր յարմար նկատած որբին, հաստատութեան կամ անձին:

ԱՏՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

.....

Ա Ր Ա Ր Ա Տ Ա Մ Ս Ա Թ Ե Ր Թ

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԹԵՐԹ ՄԸ, ՈՐ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՃՈՐՃԹԱՈՒՆԻ

ԱԳԱՐԱԿԱՏԱՆ ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ:

Ա. Դ. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ, Տնօրէն խմբագիր.

Հայորդիներու ստուար խումբ մը՝ պատասխանատու խմբագրական զանազան ճիւղերու մէջ եւ անդամ Գործադիրներու Հաւաքոյթին:

Գրիգոր Ազնաւորեան, Գծագրող խմբագիր:

ԲԱԺՆԵՊԻՆ, ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԿ ՏՈԼԱՐ.

Մեր յաջողութիւնը ընթերցող բարեկամներու գործակցութենէն կախեալ է: Դուն այդ բարեկամներէն մէկն ես. Հայերէն եւ Անգլիերէն ԱՐԱՐԱՏՆԵՐԸ ծանօթացուր թէ պատանի եւ թէ չափահաս ծանօթներուդ եւ թէլադրէ անոնց որ բաժանորդագրուին:

Արարատ պանդուխտ հորիզոնի ներքեւ ապրող հարիւր Հայորդիներս մէկզմէկու կապող եւ մեր Հայագիտութիւնը մշակող ազդակն է, դուն ալ գործակցէ, որպէսզի Ան իր առաքելութիւնը գոհացուցիչ պայմաններու ներքեւ կատարէ:

Դրամական առաքումները Մընի Օրտըրով: Մեր բարեկամներուն միջոցը եթէ չի ներեր նամակատուն երթալու՝ այն առէն կրնան իրենց դրկելիք գումարը պահարանի մը մէջ ամփոփել եւ մեր հասցէին դրկել որ է՝

“ARARAT MONTHLY”

Armenian Boys’ Farm Home,
Georgetown, Ont.

CANADA.

ARARAT

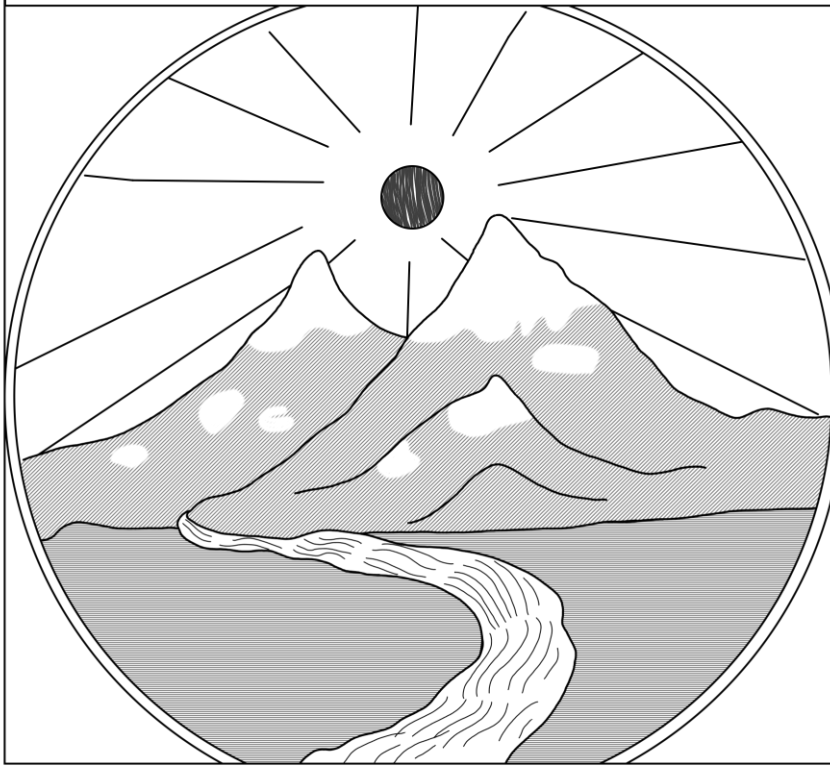
MONTHLY

EDITED BY THE ARMENIAN BOYS AT GEORGETOWN.

GEORGETOWN

Feb 1927.

No. 2

[Blank]
[Դատարկ]

ARARAT MONTHLY

VOLUME II.

GEORGETOWN

FEBRUARY, 1927.

No. 2.

EDITORIAL;-

It is predicted from many friends of this paper that 1927 is going to be the most prosperous year for the "Ararat".

Thus we are naturally led to be exceedingly optimistic about the future. Of course, this optimism is a great deal different from that we had last year when the "Ararat" was just started. And this is not forced to us at all; but we know that in all respects this paper will have better and greater achievements during 1927.

We have set for "Ararat" a definite goal for this running year. It is that our Subscribers' List of this paper must be increased by 100%. We will work, and work hard for this! But we can only control this goal with the co-operation of our friends and readers, and we are sure that they will stand by us, as they have very loyally done in the past, and work with us securing new readers and new subscribers.

THANKS!

To all those who have renewed their subscription to the "Ararat" we say thanks.

Unless advised otherwise, we will continue to send the magazine to those who are in arrears. One dollar means lots for our paper.

THE NEWS OF THE MONTH

We started the New Year with a New Book of 365 pages. Every page is to be written. Who will finish it at the end of 1927 and have a priceless book of 365 spotless pages?

Miss E. F. Brown, our devoted friend of Georgetown, is recovering from her sickness. Her nice letter of Jan. the 10th, written to all the boys, was welcomed by everybody. We hope to see her at the Farm soon.

Mr. Williamson, our Farm Manager, resigned. He is a very fine man and we will miss him.

Mr. Balentyne, who was working on our Farm in the past, is back to work again with us.

Mr. George Jennings, who was working on our Farm for over two years, has bought a farm near Georgetown. We wish him good luck in his own work. He was well liked by all the boys.

Mr. Alexanian was sick in bed for a few days. We are glad that he is better now and able to carry on his work.

"Ararat" is the most traveling paper in the world. It is read in thirty-four countries of the Globe, and yet the readers of the Southeast Corner of Toronto Globe are not aware of this.

(Continued on page 9)

ARARAT MONTHLY

THE WEAVER OF HEAVEN
(A Japan Tale)

Many years ago there lived in the capital city of Japan, a young man. There was not an other virtuous man like him in all the country. But as he was good and noble in heart, misfortune always became his lot. But he was not discouraged and was trying to live a spotless life.

His mother died of grief, when she saw that her husband's business were going bad to worse. The young followed his mother's coffin crying, and after he set himself to hard labour in order to support his old father. His father also died in such a time when the young man had not any money for the expenses of father's burial. At last not being able to find the money necessary, he went and sold himself as a slave and spent the money he received to bury his father.

When he had done his duty, he started off to the man who had bought him. As he was going, he was also crying for his lot that he was going to live as a slave.

Suddenly a very beautiful woman met him and said.

- "I am going to ask of you a favor; I am alone in this world. Marry me. Believe me; I devote myself for your sake and serve you faithfully."

- "Alas," said the young man, "I have nothing to keep and support you. My flesh also is not mine, because I am sold as a slave."

- "Don't worry about that," said the lady, "I can weave beautiful tapestry, take me to your master with you and I will be useful to you there."

The young man was convinced, and when they were going on, he asked.

- "But how a very beautiful woman like you could marry a very poor man like me?"

The woman answered.

- "The beauty has no any value compared with the qualities of the heart."

When they arrived to his master's place, the young man started to work very hard. At night, when he returned home, he saw that his wife was engaged in weaving a very beautiful silk carpet embroidered with gold. This happened every night when he came home.

A few days later the carpet was finished. It was so beautiful that the young man was charmed and praised the skillfulness of his wife.

One day, his master came to their cot and seeing the carpet he cried out with admiration.

- "O, what a beautiful carpet! What a priceless thing it must be! How rich one must be to buy a carpet like this!"

- "If you like, it is yours." answered the woman.

- "Mine?..."

- "Yes, I give it to you if you let us go free."

ARARAT MONTHLY

The man took the carpet and let them go free.

On the way the young man knelt before his wife and expressed his gratitude for causing his freedom.

But lo! The woman was changed to the likeness of a heavenly person. She was so illuminated all over that the young man could not look at her, so he closed his eyes.

Then a sweet voice came to his ears. And that voice said.

- "I am the Weaver of Heaven, I descended to the earth to reward you, because you were virtuous and loved your parents; you sacrificed yourself for their sake. From now on your luck will smile at you and what ever you undertake to do, you will find success."

When the young man opened his eyes the Weaver of Heaven was disappeared.

And truly, the young man had a very good luck after that and became one of the richest men in Japan.

Translated
From Armenian

KRIKOR AZNAVORIAN

Teacher: "What do you understand by the world deficit, John?"

Johnny: "It's what you've got when you haven't as much as you had when you had nothin!"

A CONCERT IN TORONTO

On 6th of January, which was also the Christmas Day for the Armenians, was a glad day for fifteen of our boys as they were going to give a concert in Toronto that evening to the Armenian people of that city. I was one of those merry boys and laughed and danced round with joy.

At 6 o'clock in the evening we took the Electric Car and when we arrived to Toronto, an Armenian Gentleman took us in Mr. Utujian's car and drove us to the church where we were going to give our concert.

At the time the concert started, the church was full. All the Armenians in the city were there. We sang in Armenian and in English and gave a few fancy drills. A few boys recited.

After our part finished, Mr. Pierce, Mr. Utujian and Mr. Babayan spoke. Everything went fine.

Mr. Johnson, the Minister of The United Church, took the boys through the church. It was a beautiful church indeed.

Later at night we returned home.

ANTRANIK KEVORKIAN

Uncle: "And how do you like school, my little man?"

Nephew: "Closed."

ARARAT MONTHLY

A FRIEND WHO LIVED WITH US

Miss Farmer, who was our nurse since the first fifty boys came to Canada, left us a few weeks ago. She was a perfect lady and always loved the boys. She worked very hard for us: nursed, supervised and looked after our every needs from morning to the long hours of the night.

When we heard that she was going to leave us we were very sad. We loved her and wished that she would stay.

She has a very kind and gentle heart. If the boys undertook to do any good thing, she was always ready to encourage and to help. She was one of the first among the members of our Staff, who year after year helped our Junior Red Cross Campaign on Golden Rulling Sundays. Before she left us, she made again her contribution to the Armenian Earthquake Fund and also to our Red Cross.

Miss Farmer will always remain as one of our best friends, this is the hope of every one of us. A kind lady with such a kind heart would never forget us after living with us and helping us for more than three years. We hope to have her visit us every time she comes to Georgetown from Hamilton, where she is nursing now.

Every boy on our farm is not going to forget her; and as long as we live we will remember that we have a friend, a very kind hearted friend, who helped us in our early life.

SARKIS KRİKORIAN

THE OLD OVERCOAT

During the war a few soldiers came to village and asked for a guide. The villagers appointed a poor workman to accompany them. But as it was a very severe winter and the wind was blowing very wild and the poor man had not warm clothes on him, he asked the villagers to lend him an overcoat. They did not even listen to him.

An old foreigner, who had been deported from his homeland because of the war long ago and was working for a black-smith in the village and was hardly able to earn his living, had pity on the poor workman and gave his old overcoat to him.

The soldiers went on to their way.

Very late in the evening a beautiful young officer, in beautiful military uniform and a Victoria Cross on his chest, was racing down to the village on his horseback. He asked the first villager he met to take him to the old man who had given his overcoat to the guide, who led the soldiers that morning.

When the kind old man saw the young officer, he cried out with joy.

"O, Heaven, this is my son Albert," and he ran and trusted himself into the arms of his son.

Many years ago Albert was taken into the army and on account of his wonderful

ARARAT MONTHLY

talents, faithfulness and braveness, he was made an officer in the army. He had never heard about his father for many years, who was a very skillful blacksmith in a famous town. But that day he recognised his father's overcoat, questioned the guide and was convinced that his father lived in that village.

Father and son were crying in joy and the villagers, who were there could not help tears running out.

The young officer stayed with his father that night, and they spoke to one another till the next morning, when Albert gave a big sum of money to his father and promised him that he was going to take care of him after that.

The villagers thought that because the old man was kind in heart, God helped him sending him the young officer who was going to provide all his needs.

Translated
From Armenian

HAGOP APRAHAMIAN

Teacher; "Do you think Americans will revere the memories of our modern statesmen as they have Washington and Lincoln?"

Bobby: "I don't think so, because, in the first place, Washington and Lincoln were both born on holidays."

THE LAND OF THE RIGHT MEN

In a far off land two villagers came before the Judge. One said: "Sir, this is my neighbour, I bought a land from him some time ago and when I started to work it I found a buried treasure in the ground. My conscience won't allow me to keep it because I bought only the land and I have no right on the treasure."

The other said: "My lord, I can not take the money either; because I did not bury it, it does not belong to me. Beside this I sold the land to my neighbour with every thing that is in it and did not reserve anything to myself."

Then both said; "Now O wise lord, you decide who is the rightful owner of the treasure."

The Judge answered;

"I have heard that the daughter of the one of you and the son of the other of you want to marry one another; give the treasure to that young couple as dowry."

The two men promised to do so and returned to their homes with good conscience.

A stranger, who was at the court during the award, very much surprised, said: "In my own country the thing would be entirely different, the one who bought the land and found the treasure, would never dream to pay a cent to the one who sold the land and so every thing would be closed up. Or if he did not succeed to keep it, the other would apply for it. As the

ARARAT MONTHLY

first one would refuse to give a share of it to the former owner of the land, the case would go to the court, and it would cost more money perhaps for both sides than the treasure itself would amount."

Then the Judge very much surprised, asked: "Does the sun shine on your land also?"

"Yes, certainly," answers the man.

"And does it rain there?" asked the Judge again.

"Surely."

"This is very surprising," said the Judge, "I wonder if you have any cows, sheep and other animals in your land," asked he again.

"We have many of them," answered the stranger.

"Then," said the Judge, "God will let shine his sun over the land and order the clouds to make rain just for the sake of those innocent animals, in otherwise you are not really worthy of them."

Translated
From Armenian

TAVIT JAMGOCHIAN

AWAY FOR THE HOLIDAYS

All the boys in our Farm Home had a very happy Christmas and very pleasant holidays. But there were a few boys who were both lucky and happy. They were the ones who visited different places and spent the holidays with friends. I

am going to tell you the names of those and the places they went to.

As you read in the January issue of Ararat, the happiest boy in our Farm Home is Armenag Aprahamian, whose mother is in Canada since a month. She lives in Toronto. He went and spent the holidays with his mother.

Hachig Bakerjian and Sarkis Krikorian went to Woodstock for over a week. Hachig is a Woodstock boy. He is adopted by the people of Woodstock. While there, they sold over three hundred of our calendars. They had very pleasant time there, and when they came back we noticed a very big smile on each one of their faces.

Haroutun Jizmejian went to Arkona. He has many friends there. This was his second trip to that place, which Haroutun thinks is the best place in the world. When he came back, along with other things he brought with him a pair of white rabbits. Very pretty ones. All the boys were very glad to see him back with the rabbits. While I am writing this article, a boy came and told that the rabbits have some little babies. This is the 15th of January, and it is very cold. I don't know how the poor things will live and grow in a weather like this. Of course if they are as hardy as we Armenian boys are, they will be alright.

Jirair Dayan went to Kitchener for a few days near to his brother, who is

ARARAT MONTHLY

on a Canadian farm since four Months.

Five other boys went to Guelph for a few days. They were invited there by a number of our Armenian friends.

LEVON KRIKORIAN

A SONG OF ARMENIA

A group of our boys gave a few concerts in many different places to our Canadian friends.

Aghavart Avedisian, one of our number now placed on a Canadian farm since last November, used to sing an Armenian Solo. It certainly pleased our friends and many of them wrote or asked for the music and the English words of it. We are very glad that we are able to publish it in Ararat. This will no doubt please those who were interested and give the readers of Ararat a glimpse into the Armenian characteristics of devotedness to their country. But we are very sorry that we can't give the music of the song as none of our boys are able to prepare it on the stencil.

ARMENIA

Armenia, land of paradise!
 Land where mankind's first cradle lies!
 My native land, my heart's dear prize
 Armenia, Armenia, Armenia!
 At thy great name, my heart is thrilled
 With courage new, my fears are flown
 With eagerness I long for thee;
 I hope in thee, in thee alone,
 Armenia, Armenia, Armenia!

Armenia, a name of grace!
 There found Noah's ark its resting place;
 There Noah dwelt, and reared his race
 Armenia, Armenia, Armenia!
 Great rivers that in Eden rise
 Water and fertilize thy ground.
 Oh, may I live and joy in thee,
 In thee my only boast be found,
 Armenia, Armenia, Armenia!

Trans. by ALICE STONE BLACKWELL.

THE ARMENIAN RELIEF ASSOCIATION OF CANADA

CHAIRMAN;- J. G. KENT
Managing Director of
Canadian National Exhibition.

HON. TREAS;- H. L. STARK.
John Stark & Co.

REV. IRA W. Pierce;- Gen. Secretary.
99 Dundas St. East,
TORONTO, ONT.

The Christmas season is past and we have entered the New Year. Our outlook is forward. With the coming of the New Year there is increased responsibility for the General Secretary. We must raise more money and create new friends for our work. To sustain interest is not an easy task and we cannot do it unless we have your help.

Have you arranged a visit for our boys to your community? Have you neglected to invite the General Secretary to your Church? Don't put it off. The winter is going quickly and many things can be done now that cannot be attempted in the summer.

ARARAT MONTHLY

THE CHRISTMAS

The silent skies are full of speech
 For who have ears to hear;
 The winds are whispering each to each,
 The moon is calling to the beach.
 And stars their sacred wisdom teach
 Of faith, and love and fear.

Once more the sky the silence broke,
 And song o'erflowed the earth.
 The midnight air with glory shook
 And angels mortal language spoke
 When God our human nature took
 In Christ the Saviour's birth.

And Christmas once is Christmas still,
 The gate through which He came.
 We music hear in everything,
 And faithful lives their tribute bring
 In the Great Song which greets the King
 Who comes when Christ is born.

ALBERT PAPAIZIAN

NOTE;- Albert is one of our fifty boys placed on Canadian farms. He was late sending the above poem for our Christmas number. He is known to our readers with his interesting articles of "Armenia and Her People", and "Armenians in Syria".

 THE NEWS OF THE MONTH
 (Continued from page 1)

Mrs. Tipple, one of our friends in Toronto, is back again to help the work in our Home. She takes great interest in the boys.

Mrs. Bedookian, our Armenian Mother, who was working and helping us in our Home, left the Farm to live with her sons in a farm near Acton. All of us were sorry that we lost a real mother helping us.

Miss Campbell, our devoted Matron, is fighting with the cold of Canadian winter. We wish her a real victory.

Miss Anna MacKenzie, a friend of ours, and a teacher in Exeter High School, visited us for a day during Christmas holidays. We were very glad to see her.

All the Armenian boys and girls in various orphanages in Greece and Syria have organized relief work for the sufferers of last Armenian Earthquake. They have already raised good funds for the said cause.

Armenian Boys' Junior Red Cross of our Home sent \$60.69 to Mr. S. B. McCready, the Director of the Ontario Junior Red cross to be sent to Armenia for the Sufferers of the last Armenian Earthquake. Many of our boys on farms and our Staff and some friends helped us in our campaign to raise this money.

Rev. Krapht Bonnar, a great friend of the Armenian nation, President of the International Society of the Friends of Armenia, and the General Secretary of the Society of Friends of Armenia in Switzerland which takes care of 110 Armenian boys and girls in the "Armenian School" in Geneva, is visiting the Armenian colony in United States.

HAROUTUN BODOURIAN

ARARAT MONTHLYTWO ARMENIAN HOMES
AT SWITZERLAND

There is an organization in Switzerland which like the Armenian Relief of Canada is caring one hundred Armenian boys and girls. This society is called The Society of the Friends of Armenia. It is organized in 1896. Rev. Andrew Krapht Bonnar, the founder of the society is the General Secretary of the organization. He is one of the many famous friends of Armenian nation.

The Society of the Friends of Armenia in Switzerland, has opened many Homes and training houses for Armenian children in Asia Minor and specially in Sivas since 1896. In 1920 centralized its work in Constantinople and in 1922 removed to Switzerland.

It has one hundred boys and girls now placed in two different Homes. One in Beniane, a suburb of Geneva and the other in the city of Geneva. The children in the former place are from 7-14 years of age. They are educated there and prepared for entrance to high schools and colleges. The Educational policy of this school is based on that of the Armenian Primary Educational Constitution with some changes to suit it so the children would be able to attend secondary schools in Switzerland.

All the subjects are taught in Armenian; the textbooks are Armenian, but French is also taught as soon as the youngsters begin to understand it with the help of their teachers.

Taking care of their individual gardens and agricultural instruction is part of their six hours' school work.

This Institution is called Primary School for Armenian Boys and Girls.

The second Institution is called Home for Armenian Boy and Girl Students. The Home is for those who finish the term in former place and are to get higher education. They attend High School, College, Art and Technical school, Industrial School, Agricultural, Normal, Girls' High School, Business College and even University. Geneva is famous with its educational system and the youngsters are given splendid chance to develop their talents.

Except the Matron of the both Homes and a lady visiting teacher, who are Swiss, the Superintendent of the both Homes, three visiting lady teachers, a teacher and another lady teacher who live in the home, are all Armenians.

The Superintendent, Mr. Kevorkian, teaches Armenian to the boys and girls of the Genova Home and the Matron helps him in that subject. They are the only officials of this Home as well as they supervise the other.

It is the policy of the Society of the Friends of Armenia that these boys and girls will be sent to Armenia, after they are educated, to devote themselves for the well fare of their own Motherland.

(Armenian Encyclopedic Alm.)

Trans. HAGOP APRAHAMIAN

[Blank]
[Դատարկ]

A R A R A T M O N T H L Y .

A SCHOOL PAPER EDITED BY THE ARMENIAN
BOYS AT GEORGETOWN FARM HOME.

A. L. ALEXANIAN, Directing Editor.

Hagop Hagopian, Onnig Shangayan, Mampre
Shirinian, Armenian Kouyoumjian, Haig Mesrobian,
Editors. Jirair Garabedian and Krikor Aznavorian,
Art Editors.

Subscription \$1.00 a Year.

Single copy 10 cents

We hope you are interested in the success of
“Ararat” and even with all its failures, are going
to make it your own paper. We trust that you will
enlist many new subscribers for us.

ADDRESS:-

“ARARAT MONTHLY”,
ARMENIAN BOYS’ FARM HOME, GEORGETOWN.

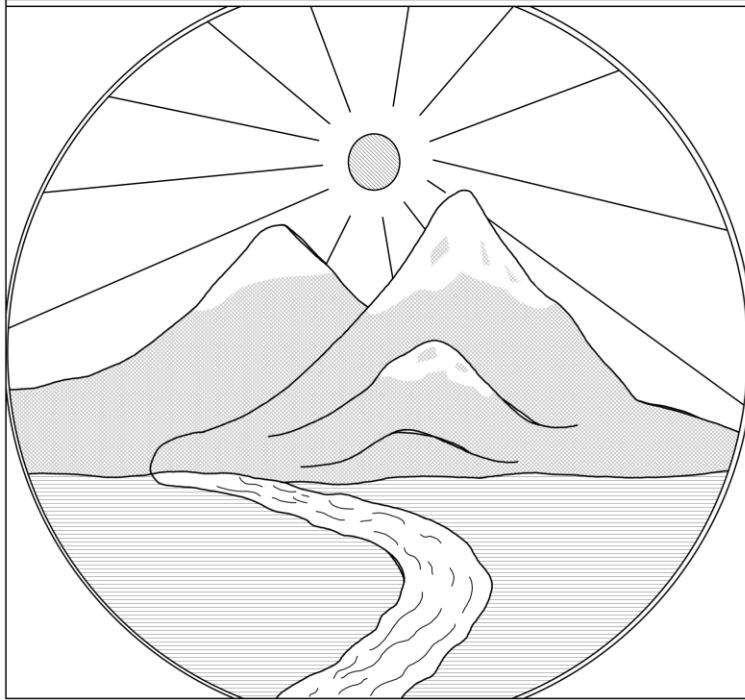
CANADA.

ԱՔԱՐԱՆ

ԱՄՍԱԿԹԵՐԹ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՃՈՐՃԱՈՒՆԻ ԵՒ ՃՈՐՃԱՈՒՆԵՆ
ՄԵԿԼՈՂ ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ:

Բ. ՏԱՐԻ, ՃՈՐՃԱՈՒՆ, 1927 ԹԻՒ 2

[Blank]
[Դատարկ]

ԱՐԱՊՈՒՄ

ՃՈՐՃԹԱՈՒՆ,

Բ. ՏԱՐԻ

ՓԵՏՐՎԱՐ, 1927

ԹԻԻ 2.

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱԼ

ԴԱՍԱԿԱՐԳ ՄԸ

Դասակարգ մը կայ, որ դասակարգերու ամենէն հինն է: Որոշ անուկով կազմակերպուած չէ, ակումբներ չունի, արձանագրութեան տետրակներ չի բռներ, իր գոյութիւնը պահելու համար մասնաւոր քաղաքական հոսանք մը իրեն կռուան չէ ըրած, այս կամ այն յարանուանութեան կամ կրօնական մարմնի հովանաւորութիւնը չի վայելեր, իշխաններու կամ թագաւորներու հրովարտակներով չէ որ մարմին առած է, հանճարը կամ հարստութիւնը չէ ըրած իրեն յենակետը եւ սակայն միշտ կայ եւ արեւուն տակ գտնուող միւս բոլոր դասակարգերէն զօրաւոր է:

Որեւէ ազգի չի պատկանիր ան, իր հիմնադիրները մասնաւոր ցեղի մը զաւակներ չեն եղած, այս կամ այն երկրին մենաշնորհը չէ դարձած եւ ոչ ալ որոշ ժողովուրդի մը պարծանքի յենարանը:

Ամեն ազգի կը պատկանի ան, ամեն երկրի մէջ բարեկամներ եւ հակառակորդներ ունի: Իր գոյութիւնը արուեստական չէ. բոլոր միւս դասակարգերը արուեստական են: Ազգեր կը պատուեն զայն, թագաւորներ կ'ակնածին անկէ, մարդիկ կը խոնարհին անոր առջեւ կը գուրգուրան անոր վրայ կամ կ'ահաբեկին անկէ:

Ան ծնած է Աշխարհին հետ եւ իր գոյութիւնը պիտի պահէ որքան ստեն որ Աշխարհը կ'ապրի:

Ան է որ ծնունդ տուած է աշխարհի բոլոր առաքինութիւններուն: Ան կնքահայրն եղած է մեր գիտցած ու չգիտցած բոլոր ճշմարիտ մեծութիւններուն: Եւ սակայն ինքն ալ իր կարգին երկունքի պտուղն եղած է բարձր եւ գերագոյն Էակի մը, զոր ոմանք մնծանօթ շօրութիւն, ոմանք Արդարութիւն եւ ոմանք ալ Աստուած կ'անուանեն:

Պարկեշտ Մարդկանց Դասակարգն է անիկա: Ամեն մարդոց առջեւ բաց, ամենուն համար ազատ: Այդ դասակարգին պատկանելու համար առաւելութիւններ չի պահանջուիր անհատէն. հարստութիւն, հանճար, ընկերական դիրք, կրօնական որոշ հաւատալիք, յարանուանական որեւէ վարդապետութիւն, քաղաքական որեւէ համոզում անոր պայմանները չեն: Միակ պայմանը պարկեշտ ըլլալն է:

Պարկեշտ մարդը առաւելութիւններ ունի սակայն, որոնք արդէն ձրի տրուած են ամեն մարդու հաւասարապէս: Բայց ամեն մարդ չէ ուզած ընդունիլ զանոնք:

Հարուստ է պարկեշտ մարդը. աշխարհի ամենեն հարուստներեն: Ոչ մեկ ընկերութիւն, առեւտրական ոչ մեկ հաստատութիւն ավելի հարստութիւն ունի քան պարկեշտ մարդը:

Անոր հարստութիւնը իր Նկարագիրն է: Մաքուր Նկարագիրը. հարստութիւններու ամենեն հաստատունը եւ կալուածներու ամենեն ապահովը:

Պարկեշտ մարդը բանակ մը ունի իր տրամադրութեան ներքեւ, աշխարհի ամենեն զօրաւոր բանակը:

Ազնիւ սիրտ, բարձր հոգի եւ մաքուր խիղճ, վերին հրամանատարներն են այդ բանակին: Համեստութիւնը, ուղղամտութիւնը, անկեղծութիւնը, բարեացակամութիւնը, անաչառութիւնը, արժէքներ գնահատելը, լաւը քաջալերելը, ուղիղ դատողութիւնը, ըսի ըսաւներու կարեւորութիւն չի տալը, եւ ուրիշ հազար ու մեկ ձիրքեր պատուակալ սպաներն են այդ բանակին:

Այդ բանակը միշտ զօրակոչի ենթարկուած է:

Պարկեշտ մարդոց դասակարգը մրցակից դասակարգ մը ունի, որ մահու չափ թշնամի է իրեն բայց յաղթութեան ԴՊՖԻՆ չէ կրցած ու չի կրնար խլել իրմէ. այդ դասակարգին մասին պիտի խօսինք յաջորդիւ:

Պարկեշտ մարդոց դասակարգը Մեծ Մարդերու Դասակարգն է: Անիկա կը պատկանի աշխարհի բոլոր ազգերուն:

ԴԵՊԻ ԱՐԵԻԵԼՔ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՍՏՏՅԱՆՔ

Թերթիս լուրերու բաժինը լրանալէն յետոյ միայն տեղեկացանք մեր յարգելի բարեկամ եւ թօրոնթոյի Հայ գաղութին կարկառուն դէմքերէն Պր. եւ Տկ. Պապանաներու ճամբորդութիւնը դէպի Եւրոպա եւ Արեւելք: Յարգելի ազգայինները Յուն. 25ին մեկնեցան Նիւ Եորթ, ուր պիտի այցելեն բարեկամներու եւ Փետրվար 5ին պիտի սկսին իրենց ճամբորդութեան:

Արարատ եւ Ագարակատան Հայորդիները բարի ճանապարհ կը մարդեն մեր յարգելի բարեկամներուն:

ԿԱՐԴԱՑԵՔ ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑԵՔ ԱՐԱՐԱՍԸ: Քաջալերեցէք զայն իր Հայացի առաքելութեան մէջ եւ օգնեցէք որ ան Հայ Որբը մօտեցնէ ձեզի:

Յունվարի մէջ Ագարակատանս Հայորդիները նամակներ, յօդուածներ եւայլն ստացան Գանատական Ագարակներու մէջ տեղաւորուած հետեւեալ մեր եղբայրներէն:

Մամբրե Շիրինեան, Ալպերթ Փափագեան, Գրիգոր ճերահեան, Արտաշէս Մազմանեան, Բիւզանդ Գըլըճեան, Գեղամ Պապիկեան, Սարգիս ճրճրեան, Վազգէն Չատիկեան, Սահակ Գրիգորեան, Հայկ Մանուկեան, Նազարէթ Թերզեան, Յակոբ ՏԵՄիրճեան, Արմենակ Գոյումճեան, Ներսէս Մանուկեան, Յովսէփ Խելացեան, Կարապետ Մկրտիչեան, Սարգիս Գափանճեան, Արշաւիր Պեզազեան, Հայկասէր Մելքոնեան, Օննիկ Մելքոնեան, Գեորգ Գեորգեան, Մինաս Գոյումճեան, Հայկ Գոյումճեան, Հայկ ՏԵՄիրճեան, եւ ժիրայր Կարապետեան:

ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱԶ

Հայորդիներու Պատանեկան Կարմիր Խաչը, որ Յ. Բ. Ը. Միութեան միջոցաւ որբ եղբօր մը տարեկան ծախքերը կը վճարէ եւ որ այժմ Սուրիա է եւ Հայաստան պիտի փոխադրուի առաջին առթիւ, Անթերիօ ճիւղները Բէտ Քըրոսի կերպով միջոցաւ Գանատահայ Միութեան ղրկեց վաթսուներեք տոլար 69 սէլթ ի նպաստ Շիրակի աղէտեալներուն:

Յիշեալ գումարը հանգանակուեցաւ Հայորդիներու նախաձեռնութեամբ մեր եւ պաշտօնեաներու ու քանի մը բարեկամներու միջեւ:

Մեր նախորդ ցանկէն վերջ հանգանակութեան մասնակցեցան ուրիշ տղաք եւս, որոնք նախապէս դրամ չունէին: Անոնց ցանկն է.

Ահարոն Զերչեան.....	0.25
Չաւէն Արտեմեան.....	1.33
Խաչիկ Աճեմեան.....	.25
Հայկազ Մեսրոպեան.....	.10
Ղազարոս Թաշճեան.....	.05
Մկրտիչ Ադամեան.....	.10
Արմենակ Գրպաշեան.....	.05
Գրիգոր Թազուրեան.....	.10
Հրանդ Տինկիլեան.....	.05
Կիւլպէնկ Միւճերետեան.....	.05
Անդրանիկ Գեորգեան.....	.05
Տիգրան Պերպերեան.....	.20
Օննիկ Թոփալեան.....	.34
Լեւոն Վասոյեան.....	.35
Թորոս Մանուկեան.....	.20
Դուկաս Սկրեան.....	.05
Օննիկ Ատուրեան.....	.50
ԳՈՒՍԱՐ	4.02

Նախապէս հանգանակուած էր 32.63 սէլթ, երեք ճաշերէ գոյացաւ ինը տոլար եւ Մր. Բիրո եւ Գանատայի նպաստամատոյցի անդամներէն ոմանք միասին ղրկեցին 15 տոլար եւ գումարը բարձրացաւ 60.69ի:

Ազարակներու մէջ տեղաւորուած Հայորդիներ անցեալ ամսու Ակումբին ղրկեցին ինը տոլար ինսիսունը երեք սէլթ հետեւեալ կերպով-

Արտաշէս Մազմանեան,	.25
Արմենակ Գոյումճեան,	.50
Յովսէփ Ազլեան,	2.28
Յակոբ Յակոբեան,	1.00
Գեղամ Պապիկեան,	1.00
Հայկ Տէմիրճեան,	.50
Գրիգոր ճերահեան,	.65
Գեորգ Գեորգեան,	.10
Աղավարդ Աւետիսեան,	1.10
Արշաւիր Պեգազեան,	.05
Յովհանէս Տէրտէրեան,	1.00
Մինաս Գոյումճեան,	.50

Բացի Հայկազ Մեսրոպեանէ, Գանատական ազարակներ ցրուած մեր Հայորդիները ոեւէ վճարում չեն ստանար եւ իրենց գործերուն փոխարէն ընտանեկան ինամք կըստանան եւ դպրոց կ'երթան:

Մեր Ակումբը շատ լաւ տարի մը բոլորեց եւ կը յուսանք թէ միեւնոյն յաջողութիւնը պիտի ունենանք այս տարւոյ ընթացքին ալ:

ԱԿՈՒՄԲԻ ԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԳՆԱՀԱՏԵԼԻ ԶԱՅԱԼԵՐՆԵ ՄԸ

Արարատի վարչութիւնը անհատներու եւ ուրիշ կազմակերպութիւններու կարգին նմոյշ թերթեր ղրկած էր նաեւ Հայ Կարմիր Խաչի Կեդր. Վարչութեան, որը իր կարգին մեր թերթիկը քաջալերելու համար խրախուսիչ նամակ մը եւ 15 տոլար ղրկած է Արարատին: Նամակը պիտի հրատարակենք յաջորդիլ:

Արարատին եւ Հայորդիներու շնորհակալութիւնը այս գնահատելի քաջալերութեան առթիւ:

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ ԳԱՆԱՏԱՅԻ ՄԷՋ

Արարատի Էջերով շատ անգամ պատեհու-
թիւնն ունինք Գանատահայ կեանքը պատկեր-
ացնելու մեր սիրելի ընթերցողներուն: Ասիկա
թերեւս շատ հետաքրքրական է մեր բազմահազար
հայրենակիցներուն, որոնք աշխարհի չորս
հովերէն ցրուած են: Չէ՞ մի որ Արարատ եւս
աշխարհի ամէն կողմը իր համակիր ընթերցող-
ներն ունի, որոնք ամսէ ամիս անհամբեր
կըսպասեն մեր թերթիկին:

Պատանի մըն եմ, շուրջս անցած դարձած
շատ մը բաները հասկնալու բաւարար հմտութիւն
դեռ չունիմ բայց կը հետաքրքրուիմ եւ կուզեմ
հետազօտել:

Գանատան, շատ նոր երկիր մը թէեւ,
հսկայօրէն յառաջդիմած եւ երկրագնդի լաւա-
գոյն երկիրներէն մէկն եղած է: Իր յառաջ-
դիմութիւնը շատ մը պատճառներու կարգին կը
պարտի նաեւ Գանատացիներու կրօնական բարե-
պաշտութեան: Կրօնքը թէ մանուկներուն եւ թէ
չափահասներուն [...] ըմբռնումները միշտ
բարձր պահած է:

Եռեսուն տարիներէ ի վեր Յայեր սկսած
են այս երկիրը գաղթել: Ամփոփուած են քանի
մը քաղաքներու մէջ եւ հիմա անոնց թիւը
երկու հազարի կը հասնի: Առ հասարակ պարզ
գործաւորներ են, շատեր ընտանիքի եւ զաւակ-
ներու տէր: Ազգասէր, գոհաբերող եւ մէկգ-
մէկու օգնող են եւ սակայն մեր ազգային
մեծագոյն առաքինութիւնը, Կրօնական Բարե-
պաշտութիւնը, մէկ կողմ լքած են: Անշուշտ
ասիկա շատ ցաւալի է: Մեր ազգը շատ տարի-
ներ եւ շատ դարեր իր հաւատքը անխախտ պահած
է եւ նոյնիսկ ամբողջ աշխարհի մէջ ճանչցուած

է առաջին Քրիստոնեայ ազգը: Մեր հայրերը
եւ մեր մայրերը գոհուած են մեր հայրենի
հաւատքին համար եւ մեզի կտակ ձգած են
իրենց հաւատքը: Ամէն կողմ եւ ամէն երկրի
մէջ Յայեր իրենց եկեղեցին ունին, ինչո՞ւ
մենք չունենանք: Գանատան ազատ երկիր մըն
է եւ մէկը արգելք չըլլար Յայերուն իրենց
կրօնական վայրը ունենալու, որ յարանուան-
ութեան ալ որ պատկանի:

Պէտք է Յայերը եկեղեցի ունենան: Պէտք
է իրենց կրօնական պաշտամուկքը ունենան եւ
իրենց զաւակներուն ալ սովորեցնեն Աստուածա-
վախ ու բարեպաշտ ըլլալ:

Որքան անուշ պիտի ըլլար ինծի եւ իմ
բոլոր հասակակիցներուս համար յաճախել
եկեղեցի մը ուր Յայերէն կ'աղօթեն, Յայերէն
կ'երգեն, Յայերէն կը քարոզեն եւ ամէն ինչ
Յայերէն կըլլայ: Չա՞րժեր ունենալ այդպիսի
վայր մը:

Երիտասարդ սերունդին պարտականութիւնն
է մտածել այս մասին, արթնցնել մեծերը,
անոնց հետ աշխատիլ եւ միջոց մը գտնել
որպէսզի Յայերու կրօնական բարեպաշտութիւնը
չի մոռցուի: Յայ փոքրիկը, Յայ պատանին,
Յայ աղջիկը, Յայ երիտասարդը եւ Յայ մեծերը
եկեղեցի երթալու են: Պէտք չէ որ օտարներ
ըսեն թէ Յայերը թէեւ կըսեն թէ Քրիստոնեայ
են եւ սակայն ո՞ւր է անոնց Քրիստոնէու-
թիւնը, եկեղեցի չունին, իրենց զաւակները
բարեպաշտ չեն մեծնար:

Յայ նորահաս սերունդը մի գրկէք իրենց
կրօնական դաստիարակութենէն:

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊՈՏՈՒՐԵԱՆ

ԿԱՆԱՐԴՈՒԱԾ ՁԻՆ

Երբ Պարսից Շահը Ռամազանի ծոմը կը պահեր՝ կախարդ Յնդիկ մը պալատն եկաւ՝ առաջ-նորդելով չափազանց դանդաղ ձի մը որ միեւ-նոյն ատեն շատ տգեղ էր եւ իր ծուռ ու մուռ ոտքերով փայտէ ձիու մը կը նմանէր: Երբ շահը ձին տեսաւ՝ չի կրցաւ իր խնդուքը զսպել:

- Ուզածիդ չափ խնդայ, ով թագաւոր, ըսաւ Յնդիկը, թերեւս պիտի փախաբէիր ահագին գին մը վճարել այս ձիուն համար երբ տեսնես թէ ան ինչեր կրնայ ընել: Եթէ քաջ զաւակդ, Քրուզ, կարենար վրան հեծնել եւ թամբը դարձնել, ան անմիջապէս ձիուս զօրութիւնը պիտի կրնար գիտնալ:

- Շատ լաւ, տեսնենք ինչ կրնայ ընել, ըսաւ Իշխան Քրուզ:

Ու առանց սպասելու որպէսզի զայն ինչ-պէս կառավարելը հասկնայ, անկա ձիուն վրան ցատքեց եւ թամբը դառցուց: Ու ահա այդ տար-օրինակ կենդանին արագասլաց նետի մը պէս բարձրացաւ օդին մէջ եւ իշխանն այլեւս տեսողութենէ կորսուեցաւ:

Նախապէս իշխանը շատ գոհ եղաւ ձիուն արագութենէն եւ օդին մէջէն կարենալ ճամբորդելէն: Բայց երբ ձիուն գլուխը շիրազ դարձնել ուզեց եւ տեսաւ թէ ձին իր ուղղութեան չի հնազանդիր՝ սկսաւ մտահոգուիլ:

- Ենթարդենք թէ պետք է որ ձիուն թամբը միւս կողմը դարձնել:

Այնպէս ըրաւ եւ ահաբեկեցաւ տեսնելով որ կենդանին աւելի արագօրէն երկինք բարձրացաւ եւ կայծակի մը արագութեամբ կը սուրբար:

Իշխան Քրուզ իր տրամաբանութիւնը չի կորսնցուց եւ թամբը զգուշութեամբ քննելով տեսաւ որ փոքրիկ երիթ մը կար. դարձուց զայն եւ ահա ձին կեցաւ եւ շատ մեղմօրէն

զայն վար իջեցնել սկսաւ եւ յոգնած, տկար եւ անօթի՝ անծանօթ եւ հոյակապ պալատի մը տանիքին վրայ կայնեցաւ:

Գիշեր էր եւ ամէն մարդ կը քնանար: Իշխանը կամաց մը վար գնաց եւ ինքզինքը հրաշալի սրահի մը մէջ գտաւ: Յոն տեսաւ որ չափազանց գեղեցիկ աղջիկ մը բազմոցին վրայ կը քնանար եւ տասը ծառաներ չորս կողմը հանգչած էին: Դէպի բազմոցը երթալով աղջիկը արթնցուց, ներողութիւն խնդրեց եւ իր հրաշալի արկածախնդրութեան պատմութիւնը ըրաւ:

- Արդ, ըսաւ Քրուզ, կրնա՞մ հարցնել անուշ օրիորդիս թէ ո՞վ է ինք եւ ո՞ւր եմ ես:

- Դուն Պենկալի իշխանուհիին պալատը կը գտնուիս, ըսաւ աղջիկն ազնուօրէն եւ ես Պենկալի իշխանուհին եմ:

Յետոյ աղջիկն հրամայեց իր նաժիշտ-ներուն լաւ ընթրիք մը պատրաստել Իշխան Քրուզին եւ յետոյ զայն առաջնորդեցին թագաւորական սենեակը: Քրուզ գիշերն հանգիստ քնացաւ եւ առտուանց լաւ տրամադրութեամբ մը արթնցաւ: Իշխանուհին առտուանց կանչել տուաւ զինք եւ խնդրեց որ պատմութիւնը դարձեալ պատմէ: Ամբողջ օրը անոնք միասին անցուցին եւ արդիւնքը սա եղաւ որ անոնք իրարու սիրահարեցան:

Յաջորդ օրը, արշաւոյսին, երբ դեռ ամէն մարդ կը քնանար, իշխանուհին զգուշութեամբ տանիք բարձրացաւ, ուր իշխանը իրեն կը սպասէր: Երկուքն ալ հեծան կախարդական ձիուն վրայ եւ արշաւեցին դէպի Պարսկաստան, ուր պիտի ամուսնանային:

Այս անգամ Քրուզ շատ լաւ գիտէր ձին կառավարել եւ շատ քիչ ատենէն շիրազէն քիչ մը դուրս գտնուող պալատ մը հասան:

Իշխանուհին հոն ձգելով որպեսզի իր ամենագեղեցիկ զգեստներով զարդարուհի եւ հարսնիքին պատրաստ ըլլալ՝ Քրուզ իր հօրը զնա: Դժբախտաբար կախարդական ձին հետը չառաւ: Երբ անկա իր հօրը կը պատմէր իր հրաշալի արկածները, կախարդ Յնդիկը բոլոր ըսածները լսեց, վագեց պալատը, ձին բռնեց եւ աղջկան դառնալով ըսաւ.

- Շահը կը փափաքի անմիջապէս քեզ տեսնել եւ Իշխան Քրուզ խնդրեց ինձմէ որպէսզի քեզ իրեն տանիմ: Ինձի հետ ձին հեծիիր եւ վայրկեանէ մը Շիրազ պիտի հասնինք:

Իշխանուհին Յնդիկին հետ ձին հեծաւ: Բայց Յնդիկը ձիուն գլուխը Շիրազէն դարձնելով՝ աղջիկը Գազմիր տարաւ: Անոնք ճամբու մը եզերքը վար իջան ճիշտ այն ատեն, երբ Գազմիրի Սուլթանը կանցներ իր ձին հեծած:

- Ազատ գիս, գոչեց աղջիկը, ազատ գիս այս չար մարդուն ձեռքէն:

Սուլթանը աղջկան գեղեցկութենէն գրաւուած՝ սուրի մէկ հարուածով Յնդիկը սպանեց եւ յետոյ աղջիկը առաջնորդեց իր պալատի ամենագեղեցիկ սենեակը եւ հրամայեց որ հարիւր նաժիշտներ ծառայեն առջեւը:

- Մէկ չարիքէն ազատեցայ եւ ուրիշ չարիքի մը մէջ ինկայ, ըսաւ իշխանուհին ինքն իրեն:

Իրաւ ալ այդպէս էր: Սուլթանը չափազանց սիրահարուած էր աղջկան եւ փոխանակ զայն իշխան Քրուզին վերադարձնելու՝ ամէն ինչ կարգադրեց որպէսզի հետը ամուսնանայ:

Բայց իշխանուհին որչափ որ գեղեցիկ՝ այնքան ալ խորամանկ էր, եւ ինքզինք խենթ ձեւեցնելով Սուլթանը վախցուց:

Երկրին բոլոր վարպետ բժիշկները կանչուեցան զայն բժշկելու համար, բայց անկա անոնց վրայ կը յարձակէր, կը խածներ, կը ծեծէր եւ կը փախցներ զանոնք:

Օր մը անծանօթ բժիշկ մը եկաւ եւ խօստացաւ իշխանուհին խենթութիւնը բժշկել:

- Դուն գիտես որ, ըսաւ անծանօթ բժիշկը Սուլթանին, իշխանուհին կախարդական ձի մը

հեծնելուն համար հմայուած եւ վերջն ալ խենթեցած է, թոյլ տուր որ զայն դարձեալ ձիուն վրայ տեղաւորցնեմ, ու այն ատեն կրնամ զայն բժշկել:

Սուլթանը չափազանց ուրախացաւ եւ հրամայեց որ անծանօթ բժիշկը իշխանուհին առաջնորդեն:

Բժիշկը իշխան Քրուզն էր որ ծպտուած՝ աշխարհի չորս կողմը պտտելու ելած էր իշխանուհին փնտռելու համար:

Քրուզ իշխանուհին տեղաւորուց կախարդական ձիուն վրայ եւ ինքն ալ անոր քով ցատքելով մէկ ժամուան մէջ Շիրազ հասան: Կոն, Շահին հաճութեամբ հարսնիքի պատրաստութիւն տեսնուեցաւ եւ քառասուն օր քառասուն գիշեր ուրախացան: Ամբողջ Պարսկաստան մասնակցեցաւ այս խրափճանքներուն:

Թարգմ. Անգլ.

ՄԱՎԱՐԴ ԱԲԵՏԻՍԵԱՆ

ԿԸ ՓԵՏՈՒԻ

Մեր Ազարակատան Յայրողիներէն Օննիկ Թոփալեան, Իզմիրցի, կը փնտռէ իր մայրը, Տկ. Մարիամ Թոփալեան: Անցեալները մայրը Յունաստանէն կը գրէր եւ սակայն իր հասցեն Յունարէն տուած ըլլալով կարելի չեղաւ թղթակցիլ: Կը խնդրուի գրել Արարատի վարչութեան:

ՏԱՐԱԾԵՑԷ ԱՐԱՐԱՏԸ

Կարդա եւ տարածէ Արարատը Նոր Աշխարհի միակ պատանեկան թերթը, Գաւատայի առաջին Յայտերթը եւ Գաւատայի որբերուն Օռկանը:

ՄԵՐ ՄԵԿ ԸՆԿԵՐՈՑ ՆԱՄԱԿԸ

Սիրելի եղբայրներ:-

Ուրախութեամբ ստացա՞յ ձեր նամակը: Շատ ուրախ եմ որ Հայաստանի Աղետեալներուն համար մեջերսիդ հանգանակութիւն ըրած էք: Ամենուս պարտականութիւնն է ատիկա:

Ծնունդի առթիւ պիտի չկրնամ գալ ձեզ տեսնել. ագարակատէրը տարին մէկ անգամ միայն հրաման պիտի տայ որ հող գամ եւ ձեզ տեսնեմ:

Երբ հող էի, կը կարծէի թէ ամէնքս ալ կրնայինք շատ գործեր ընել եւ կընէինք. բայց երբ հոս եկայ՝ ալ հասկցայ թէ հող մի միայն կը խողայինք: Մի կարծեք թէ քանի մը վայրկեանի ձեր պարտականութիւնները շատ բաներ են, զորս կը պահանջուի ձեզմէ, ոչ, ատուք միայն խաղեր են: Ագարակ երթալ աշխատիլ ըսել է եւ առանց աշխատելու մարդ ապրելու իրաւունք չունի:

Ձեր պաշտօնեաներուն հանդէպ քաղաքավար եղէք. վստահ եղէք որ անոնք կը սիրեն ձեզ. այսօր երբ քանի մը ամիսէ ի վեր ձեզմէ հեռացած եմ, կը գնահատեմ այդ սերը: Ձեր մատաղ սրտերը հիմակուընէ լեցուցեք խոհեմ-ուրթեամբ, իմաստութեամբ եւ Հայորդիի մը վայել ճշմարիտ ազնուութեամբ:

Մեկզմէկ սիրեցէք, սիրեցէք մեր յարգելի մեծ եղբայրը, որ միշտ իր ժամանակը եւ ինքզինքը նուիրած է մեզի. ոեւէ կերպով չենք կրնար փոխարինել իր սերը բայց միայն փոխադարձաբար սիրելով, յարգելով եւ ամենէն աւելի ապրելով այն կեանքը, ինչ որ ան կը փափաքի որ մենք ապրինք. դուք եւ ես գիտենք որ ան կըսպասէ որ մենք ՃՇՄԱՐԻՏ ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐ ԸԼԼԱՆՔ՝ մարդավայել բոլոր առաքինութիւններով:

Խոնարհ եղէք, բայց բարձրացուցէք մեկզմէկ. Հայը Հայը պետք է բարձրացնէ ամէն բանէ

աւելի: Իրարու գէշ օրինակ եւ գէշ խրատներ մի տաք, մտածեցէք թէ դուք մեկզմէկու պատասխանատու էք, եւ մեկզմէկու առաջնորդ: Կրժանապատուութեան զգացում մշակեցէք դուք ձեր մէջ, զուարթ եղէք, ճշմարիտ եւ խոհեմ: Երգեցէք միշտ. Ազգային երգեր՝ ձեր Հայացի զգացումները վառ պահելու համար. Շարականներ եւ Կրօնական երգեր՝ հոգինիդ կազդուրելու համար:

Մի մոռնաք թէ դուք Հայորդիներ էք. Քրիստոնեայ ծնողաց զաւակներ: Վաղը մենք վճռական դեր պիտի կատարենք Գանատահայ Կրօնական կեանքի մէջ: Վաղը մենք այս երկրի Հայութեան պիտի տանք իր արժանի տեղը եւ արժանի դիրքը: Ապրինք այս նպատակին համար: Աղօթենք Բարձրեալն Աստուծոյ որ մեզի պատրաստէ այդ առաքելութեան համար:

Առիթը հիմակ մեր ձեռքն է զարգանալու համար. ժամանակնուդ յարգը գիտցէք, ձեր խաղերէն զոհեցէք Հայերէն եւ Անգլիերէն օգտակար գիրքեր կարդալու համար: Տգետ մարդիկ չեն կրնար ուրիշներու օգնել. անոնք միշտ օգնութեան կը կարօտին:

Վերջացնելէ առաջ սոյն նամակս պիտի ուզեմ մէկ բան եւս ըսել, որ արդէն նամակիս մէջ տարբեր խօսքերով արտայայտած եմ: Հայորդին պետք է միշտ ՎԵՐ նայի, վերը երկնքի բարձրութիւնը կայ, վարը ի՞նչ կայ եթէ ոչ տիղմ ու աղտ:

Եկէք բարձրերը սաւառնինք, օր մը պիտի կրնանք բարձրացնել նաեւ մեր ազգը: Թող Հայորդին զինուի տոկոսնութեամբ, ազնիւ սրտով, բարձր հոգիով եւ մաքուր նկարագրով. անոնցմէ զօրաւոր զէնքեր չկան:

ՏՐԵՅԹԸՆ, ՕՆԹ.

ՎԱԶԳԵՆ ՉՍՏԻԿԵԱՆ

ԱՆՏԱՌԻՆ ԿԱԽԱՐԴԸ

Իշխան Միրթոսն Յունգարիոյ թագաւորներէն միոյն տղան էր: Իր հայրը Թաթարներուն հետ պատերազմած ատեն մեռաւ: Միրթո ստիպուեցաւ իր կեանքը ազատելու համար փախչիլ եւ եօթն օր ձիավարելէ յետոյ արամանդէ շինուած պալատի մը առջեւ հասաւ: Սուրբ գիշեր մըն էր եւ յոգնած ու անօթի ըլլալուն համար համարձակօրէն ներս մտաւ եւ զարմացաւ տեսնելով որ ներսը մէկն ալ չկայ: Սեղանի մը վրայ հրաշալի ուտելիքներ պատրաստուած էին եւ լաւ մը ճաշելէ յետոյ ննջասենեակներէն մէկը մտաւ եւ քնացաւ: Բայց հագիւ թէ աչքերը զոցած էր, երբ եօթը խոշոր, սոսկալի Թաթարներ եկան:

- Յօ, հօ, գոչեց անոնցմէ ամենէն մեծը, Քրիստոնէի արեան հոտ կ'առնեմ: Եւ յարձակելով Միրթոյին վրայ՝ զայն կտոր կտոր ըրաւ եւ պատուհանէն դուրս նետեւ:

Յաջորդ առաւօտ, փոքրիկ սիրուն աղջիկ մը պալատին տակի իր թաքստոցէն դուրս սողոսկեցաւ եւ կտորներուն վրայ կեանքի ջուր սրսկեց: Միրթոս անմիջապէս վեր ցառեց աւելի զօրաւոր եւ աւելի գեղեցիկ եւ սիրուն աղջիկը աներեւոյթ եղաւ:

- Յօ, հօ, ըսաւ մեծ Թաթարը դարձեալ, փոքրիկ իշխանը ողջնցեր է: Եւ դարձեալ Միրթոս կտոր կտոր ըրաւ: Երկրորդ առտուն միեւնոյն բանը պատահեցաւ: Բայց երրորդ առտուն երբ սիրուն աղջիկը դարձեալ կեանքի ջուրը ցանեց կտորներուն վրայ, անոր ըսաւ.

- Ես այս պալատին իշխանուհին եմ, Թաթարները հայրս սպանեցին. այլեւս պահուըտելու պէտք չունիմ, դուն հիմակ ամէն բանէ զօրաւոր ես:

Իրաւ ալ այդպէս էր: Սուրի մէկ հարուածով ան եօթը Թաթարներն ալ սպանեց

եւ իշխանուհին ու ան մեկնեցան իրենց հօրը դիակները գտնել եւ անոնց վրայ կեանքի ջուր սրսկել: Գիշերը անոնք անտառ մը մտան եւ խոշոր ծառի մը տակ կրակ մը վառեցին:

- Ո՛րքան ցուրտ է, ըսաւ ձայն մը վերէն:

Վեր նայեցան եւ տեսան Թաթար կախարդ մը, որ ծառին վրան նստած էր:

- Այս փոշին կրակին մէջ նետեցէք եւ ալ աւելի լաւ պիտի վառի, ըսաւ կախարդ պառաւը:

Միրթոս ըսածին պէս ըրաւ, բայց ահա յանկարծ սոսկալի մուխ մը ելաւ եւ ամէն բան ծածկեց: Պառաւը ծառէն վար իջնելով ըսաւ.

- Դուք իմ եօթը զաւակներս սպանեցիք, հիմակ ալ մեռնելու կարգը ձերն է:

Միրթո զգաց թէ յետզյետէ կը կախարդուի եւ իշխանուհին օգնութեան կանչեց: Բայց տարօրինակ մուխը զայն տապալած էր: Միրթո անմիջապէս կեանքի ջուրը առած անոր քով վազեց եւ արագօրէն իշխանուհիին եւ իր վրան սրսկեց:

Ատկէ վերջ, անոնք բռնեցին պառաւը եւ ստիպեցին զայն որպէսզի հայրերնուն թաղուած տեղերը ցուցնէ:

Պառաւը զանոնք ստիպուեցաւ առաջնորդել:

- Կերելի թէ երկար ատեն է ի վեր քնացած եմ, ըսաւ ծերունի թագաւորը իր աչքերը սրբելով՝ երբ կեանքի ջուրը սրսկեցին վրան: Իշխանուհիին հայրն ալ միեւնոյն բանը ըսաւ:

Քիչ ատեն վերջ, Միրթոս իշխանուհիին հետ ամուսնացաւ: Իր հայրը գահէն հրաժարեցաւ եւ մէկը թագաւոր ու միւսն ալ թագուհի եղան:

Թարգմ.

ԳՐԻԳՈՐ ԱԶՆԱԻՈՐԵԱՆ

ԱՄԻՍԸ ԵՒ ՄԵՆՔ

Սր. Ուիլյեմսըն, մեր Ազարակի վեր-
հսկիչը, հրաժարեցաւ: Յիշեալը Նահանգիս
Երկրագործական ԳալէճԷն վկայուած էր եւ
մասնագետ հաւաքուծ մը եւ կաթնատնտես մը:

Սր. Պէլընթայն, որ անցեալ տարի մեր
ազարակի մէջ կաշխատէր եւ ժամանակէ մը ի
վեր հեռացած էր, դարձեալ գործի ձեռնարկեց:

Սր. Ճէնիսկզ, մեր ազարակի երեք
տարուան գործաւորը, անձնական ազարակ մը
գնեց եւ հոն հաստատուեցաւ:

Միս Ֆարմըր, մեր հիւանդապահուհին, որ
Ազարակատան հաստատուելէն ի վեր մեր
հիւանդապահուհին էր՝ հրաժարեցաւ:

Տկ. Սրբուհի Պտուկեան, Սեբաստացի,
չորս ամիսէ ի վեր մեր Ազարակատան մէջ
կ'աշխատէր: Ամսոյս 15ին իր հրաժեշտի
խօսքերը ամենուս համար անակնկալ մը եղան:
Բոլոր Յայրդիներս զայն կը սիրէինք եւ
Մայրիկ կը կոչէինք: Իր մայրական գուր-
գուրանքը եւ ազնիւ վերաբերումը մեզի
համար երջանիկ յիշատակ մը պիտի ըլլան:
Մայրիկ Պտուկեան քանի մը օր Էգթընի մօտ
ազարակի մը մէջ աշխատող իր դեռատի զաւակ-
ներուն քով մնալէ յետոյ պիտի մեկնի
Թօրօթօ, ուր Պր. Պապեանի տունը պիտի
մնայ մինչեւ Պր. եւ Տկ. Պապեանի Եւրոպայէ
վերադարձը:

Մեր Պատանեկան Կարմիր Խաչի Ակումբը
60.69 տոլար դրկեց Գանատահայ Միութեան՝
Հայաստանի աղետեալներուն համար: Այս
գումարը հանգանակուեցաւ մեր մէջ՝ երեք

ճաշէ հրաժարելով, մասնաւոր հանգանակութեամբ
եւ մեր պաշտօնեաներէն ու բարեկամներէն:

Յունուար 26ը այս ձմեռուան ամենացուրտ
օրն եղաւ: Չերոյէն վար 23 աստիճան ցուրտ
ըրաւ՝ ֆարիէնայթով:

Յարութիւն Պոտուրեան Յունուար 11ին
մեծ հայրիկն եղաւ վեց փոքրիկ Նապաստակ-
ներու: Ծնունդի առթիւ Արթնայի իր այցելու-
թենէն վերադարձին Յարութիւն զոյգ մը մայր
եւ Հայր Նապաստակները միասին բերաւ: Բոլոր
տղաքը կ'ընթացէր եղան այս ուրախառիթ
ծնունդին: Անուանակոչութեան արարողութիւնը
պիտի կատարուի յաջորդ ամսու մէջ: Արարտի
ընթերցողները կը հրաւիրուին այս անախընթաց
հանդէսին. հեռագրով շնորհաւորութիւն չենք
ընդունիր:

Միս Քեմպըլ, մեր Սէյթըրընը, դեռ
Գանատայի կլիմային հետ իր բոլոր ուժով կը
կռուի՝ բայց հաճախ պաղառութեան ենթակայ
կըլլայ:

Պր. Ալիքսանեան Յունվարի մէջ քանի մը
օր հիւանդացաւ եւ անկողին մտաւ. շատերս
կարծեցինք թէ հանգիստ պիտի ընէր եւ սակայն
երբ իր անկողնէն հրաժարեցաւ՝ գործերն իր
շուրջը ալ աւելի խոնուած գտաւ: Նահանջ մը
դարձեալ դէպի անկողին անյաջող անցաւ: Հոս
գործող պետք է:

Արարատ Երկրագունդի ամենաշատ ճամ-
բորդող թերթը պիտի հռչակուի Գանատայի
Լրագրական Կաճառին կողմէ:

Հաւաքեց՝ Յ. ՊՈՏՈՒՐԵԱՆ

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐ

Ծնունդի եւ Նոր Տարւոյ արծակուրդը շատ հաճոյալի անցաւ բոլոր Յայորդիներուս համար ալ: Աւելի երջանիկ եղան անոնք որ իրենց արծակուրդը ուրիշ տեղեր անցուցին:

Արարատի Նախորդ թուով տեղեկագրուած էր թէ մեր տղոց ամենէն երջանիկը Արմենակ Աբրահամեանն էր, որովհետեւ իր մայրը ճիշդ Քըրիսթմըսէն երկու շաբաթ առաջ Գանատա եկաւ: Իր մայրը հիմայ Պր. Պապատեանէնց տունը կը մնայ: Արծակուրդին Արմենակ Թօրօթօ գնաց եւ տասն օրուան հրաշալի երջանկութիւն մը ունեցաւ մօրը հետ անցնելով:

Խաչիկ Պագրճեան եւ Սարգիս Գրիգորեան Կուտսթաթ գացին եւ հիւր եղան Ե. Ք. Ը. Պատանեկան խումբին: Պատանիները զանոնք իրենց տուները կարգաւ հիւրասիրած են: Այս երկու տղաքը բազմահարիւր օրացոյցներ ծախեցին հոն: Կուտսթաթ Յայ չիկայ:

Յարութիւն ճիզմէճեան Արթուս գնաց, ուր կը գտնուի իր Գանատացի բարերարը: Շատ մը խաղալիքներուն հետ ան միասին բերաւ Նաեւ զոյգ մը ճերմակ Նապաստակներ: Ան հիմայ վեց հատ Նորածին Նապաստակներ ունի:

Ժիրայր Տայեան Քիչնըր գնաց, ուր իր բուզիկը, Անուշաւան Փիլիպեանը կը գտնուի Գանատական ագարակի մը մէջ:

Ամենէն աւելի ուրախ եւ երջանիկ եղան հինգ տղաք, Օնիկ Թոփալեան, Տիգրան Պերպերեան, Մամբրէ Ագողլանեան, Օնիկ Ատուրեան եւ Լեւոն Վասոյեան, որոնք Կուէլֆ գացին: Կուէլֆի մեր Յայ բարեկամներէն Պր. Ս. Պոյաճեանի Նախածեռնութեամբ քանի մը հայրենակիցներ հրաւիրեցին զանոնք: Պր. Ալիքսանեան զատեց այն տղաքը միայն, որոնք դեռ բնաւ այցելութիւններ ընելու պատեհութիւնը չէին ունեցած: Այս հինգն ալ շատ

գուրգուրանք եւ հոգածութիւն վայելած էին զիրենք հիւրասիրողներէն եւ երբ Ագարակատուն վերադարձան՝ մեզի պատմեցին իրենց երջանիկ վայելքներէն:

ԵՐՈՒԲԱՆԴ ՄԱՔԻՆԻՍՏԵԱՆ

ԳԱՆԱՏԱԿԱՆ ԱԳԱՐԱԿՆԵՐ ՄԵԿՆՈՂՆԵՐ

Յունվարի մէջ Գանատական ագարակներ մեկնեցան հետեւեալ Յայորդիները:

Պողոս Պողոսեան, Վահրամ Գամպերեան, Գուրգէն Մակարեան, Միսաթ Թումաճեան, եւ Լեւոն Գրիգորեան: Յովսէփ Ազլեան իր Նախկին տեղը փոխեց:

Յայկազ Մեսրոպեան, որ ժամանակէ մը ի վեր դարձեալ մեզի հետ կը գտնուէր՝ այս անգամ դրկուեցաւ տարեկան վճարումով աշխատելու: Յայկազը առաջինն է որ այլեւս վճարում կըստանայ:

Այժմ մեր Ագարակատան մէջ կը գտնուին միայն 46 Յայորդիներ: Միւսները տեղաւորուած են Գանատական ագարակներու մէջ եւ տեղական դպրոցներ կը յաճախեն:

ԱՐԱՍ ՊՈՅԱՃԵԱՆ

Ամէն տեսակ ծանուցումներ, ազդեր, յայտարարութիւններ, Նամակներ եւ այլն տպագրական գործերու համար դիմեցէք Արարատին: Դիւրամատչելի գին, մաքուր գործ:

ԵՐԳԱՅԱՆԴԵՍ ՄԸ Ի ԹՕՐՈՆԹՕ

ԳԱՆԱՏԱՅԱՅ ԿԵԱՆՔ

ՅոՆՆՎար Եին, Հայկական Ծնունդի իրիկունը, մեր Հայրողիներէն տասնըհինգ հոգի երգահանդէս մը տուին Թօրօթոյի մէջ: Հանդէսը մասնաւորաբար Հայերու համար ըլլալով՝ տղաքը շատ ուրախ էին. պատեհութիւն պիտի ըլլար շատ մը Հայրենակիցներ տեսնել եւ անոնց հետ խօսիլ:

Հանդէսին կը նախագահէր Թօրօթոյի ծանօթ ազգայիններէն Պր. Սոկրատ Իւթիւճեան, որ շատ հետաքրքրութիւն ցոյց կուտայ մեր շուրջ:

Օրուան Ատենապետը, Պր. Լ. Պապեան եւ Մր. Բիրս յաջորդաբար շատ կարճ կերպով խօսելէ վերջ մեր յայտագրին սկսանք:

Երգահանդէսը շատ յաջող անցաւ եւ բաւական կոկիկ նիւթական հասոյթ մըն ալ երեւան եկաւ հակառակ անոր որ Թօրօթօն հազիւ թէ քանի մը տասնեակ չափահաս Հայեր կը համրէ իր մէջ: Պր. Ն. Գուրեան հանգա- նակութիւնը երկու հարիւր տոլարով բացաւ:

Շատ հաճոյալի երեկոյթէ մը վերջ գիշերը ուշ ատեն վերադարձանք մեր Ագարակատունը: Մեր ուսուցիչը, Պր. Ալիքսանեան, հիւանդ ըլլալով հանդէսին չի կրցաւ գտնուիլ:

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԳԵՈՐԳԵԱՆ

ԼՕՐԵՆՍԻ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Լօրէնսի եւ շրջակայից մեր գործակալն է Պր. Ալէքսանդր Սողիկեան, 200 Essex Ave. Lawrence, Mass. բաժանորդագրուելու, ծանուցումներու եւ ամէն տեսակ Արարտի վերաբերեալ գործերու համար դիմեցէք յիշեալին:

Լօրէնս եւ շրջակաները Արարատ բազմա- հարիւր բաժանորդներ ունի:

ՀԱՆԴԵՍ ԽՆՁՈՅՔ ՄԸ

ՀԵՄԻԼԹՅՆ.- ԴԵԿՏ. 26ԻՆ, ԱԳԳ.

Գրադարանին մէջ տեղի ունեցաւ Հ. Կ. Խաչի տեղւոյս մասնաճիւղին Հանդէս-խնջոյքը ի նպաստ որդեգրուած նպատակներու:

Հանդէսին կ'ատենապետէր Տկ. Նազենիկ Մուրատեան, որ օրակարգը բացաւ՝ ներկաներու յոտնկայս Մեր Հայրենիք երգելով:

Առաջին դերակատարը, փոքրիկ Անդրանիկ Կարապետեան, արտասանեց Հայ եմ եսը, որմէ վերջ թեմ հրաւիրուեցաւ ՍԷՆՔ Քէթրինգի Ազգայիններէն Պր. Պերճ Ալոյեան, որ պատահ- մամբ մեզի հետ կը գտնուէր այդ օրը: Անիկա շատ յաջող կերպով արտասանեց Սիամանթոյի Հոգեւարքի եւ Յոյսի Ձախերէն հատորէն «Արիւն է որ կը տեսնեմ» յուզիչ կտորը եւ որոտնդոստ ծափահարուեցաւ:

Պարոնայք Երուանդ Սարուհանեան եւ Յովհանէս Սողիկեան, վերջինը աղջկան դերի մէջ, երգեցին «Հապկանը:» երկուքն ալ յաջող էին թէ երգելու եւ թէ իրենց ճարտար շարժ- ուձեւերուն մէջ:

Տիկին Վարդիթեր Կարապետեան երգեց Ռ. Մելքոնեանի «Տո՛ւյ, Տո՛ւյը:» Տկ.

Կարապետեան իր քնքուշ եւ շնորհալի ձայնով միշտ մեր գաղութին հանդէսներուն փայլն եղած է՝ միշտ ալ հանդիսականներէ գնա- հատուելով:

Կարմիր Խաչի գործունէութեան շուրջ Պր. Յ. Մուրատեան եւ Տք. Ա. Մուրատեան [... .. ^]:

Մուտքը բոլորովին ձրի էր: Աճուրդի դրուած առարկաներէ գոյացաւ

70 տոլարի կոկիկ գումար մը:

եղան մրգաբաշխութիւն, առատ կերուխոտ
եւ պարեր:

Մեր Նոր Տարւոյ մաղթանքը թող ըլլայ
Կարմիր Խաչի անդամուհիներուն յարատեւու-
թիւն, յաջողութիւն եւ անդամներու յաւելում:

ՕՆՆԻԿ ՏՄՐՕՆՑԻ

Դեկտ. 31ին, Պանատահայ Միութեան
Ակումբին մէջ, տեղի ունեցաւ ՏԵՐ եւ Տիկին
Սողոմոն Պոյաճեանի երեք զաւակներուն
մկրտութիւնը՝ Մր. Ի. Ճ. Զարբըր, Անգլիացի
Եպիսկոպոսական քահանային ձեռամբ: Կնքահայրն
էր Յակոբ Մուրատեան:

Երեկոյին հացկերոյթ մը տրուեցաւ
բազմաթիւ հրաւիրեալներու: Պարեր, երգեր
եւ ուրիշ հաճոյալի ժամանցներ տեղի ունեցան:

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԳԱՆԱՏԱՀԱՅ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Պանատայի Հայ գաղութը հետզհետէ սկսած
է գնահատել կարեւորութիւնը այս միութեան
եւ անոր դերը տեղւոյս Հայութեան մէջ:
Ուրախալի երեւոյթ մըն է տեսնել բոլոր
Հայաշատ քաղաքներու խելացի եւ բանիմաց
ազգայիններու անվերապահօրէն այս կազմ-
կերպութեան շուրջ համախմբուիլը: Պանատահայ
Միութիւնը ոճէ կուսակցական ազդեցութեան
ներքեւ չէ եւ իր գործունեութեան առանցքը
ըրած է զուտ տեղական բնոյթ կրող ազգային
հարցեր:

Պիտի գայ այն յիշատակելի օրը, եւ շատ
մօտ է արդէն, երբ Պանատահայ գաղութի մէն
մի անդամ պիտի բոլորուի Պանատահայ Միութեան
շուրջ եւ Հայ Աստղը պիտի բարձրացուի այս
երկրին մէջ՝ մեր ցեղին հանդէպ երեւցած
բոլոր Նախապաշարումները եւ անարդար կարծիք-
ները կազմակերպուած պայքարի մը ենթարկելով:

ՄԵՆԹ ԲԵԹԻՒՆՉԻ ՀԱՅ ԿԵԱՆՔԵՆ

Դեկտ. 25ին, Պանատայի հոգեւոր հովիւ
ՏԵՐ Ստեփանեան հօր ձեռքով եւ կնքահայրու-
եամբ Պր. Յովհանէս Սահակեանի, Պր. Ա.
Ասատուրեանի մանչ զաւակը մկրտուելով
անուանուեցաւ Ասատուր:

ՏԵՐ եւ Տիկին Պալայճեաններ, Դեկտ.
25ին, աղջիկ զաւակով մը օրհնուեցան:

ՊՐԵՆԹՅՕՐՏԻ ՄԵՉ

Մասնաւոր յանձնախումբի մը Նախա-
ձեռնութեամբ տեղւոյս Հայ գաղութը Դեկտ.
22ին հրապարակային ժողով մը սարքեց եւ ի
Նպաստ Հայաստանի Աղետեալներուն հանգանակեց
115 տոլար եւ որոշուեցաւ այդ գումարը
ուղղակի Հայաստան ղրկել:

Ժողովին կ'ատենապետեր Յ. Թերզեան:

Արարատ կը ղրկուի բոլոր Հայ օրա-
թերթերու եւ հանդէսներու՝ եթէ հասցէները
ունենանք:

Պանատահայերէն կը խնդրուի ԱՐԱՐՍՏԻՆ
դիմել ամէն տեսակ տպագրական գործերու
համար: Մաքուր գործ եւ մատչելի գիներ:

Եթէ թերթը չես ստանար անմիջապէս գրէ
մեզ: Եթէ հասցեդ փոխեցիր հինգ սէնթ ղրկէ
Նոր հասցեով միասին եւ եթէ կուզես բաժանորդ
գրուիլ՝ ՏՈՒԱՐ մը ղրկէ:

[Blank]
[Դատարկ]

ԱՐԱՐԱՏ ԱՍՍԱԹԵՐԹ

Պատանեկան թերթ մը, որ կը հրատարակուի Գանատայի Հայանպաստ Ընկերութեան կողմէ Գանատա բերուած Հայորդիներու Միութեան կողմէ:

ՏԵՐԵՆ ԽՄԲԱԳԻՐ

Ա. Ղ. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ

Հայորդիներու ստուար խումբ մը՝ պատասխանատու խմբագրական զանազան ճիւղերու մէջ եւ անդամ Գործադիրներու Խորհուրդին:

ԲԱԾՆԵԳԻՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ՍԵԿ ՏՈԼԱՐ

Դրամական առաքումներ Մընի Օրտըրով, Էմերիքըն Էքքսբրեսով կամ նամակով:

ԱՐԱՐԱՏ ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Տկ. Սրբուհի Պտուկեան, ճորճառուներ, Պր. Գ. Տէր Մեսրոպեանի, Կոքըկըն:

Յակոբ Տոգոզեան, Լորէնսէն, Տկ. Մ. Նիկողոսեանի, Լորէնս:

Արտաշէս Վահանեան, Թօրօթոյէն, Մ. Էհրամճեանի, Պրօնզ:

Տկ. Ն. Չայիմեան, Թէքսասէն, Վահէ Վառլառեանի, Յունաստան:

Թ. Պանտեան, Նիւ Եորքէն, երկու օրինակ Պէյրուլթի որբանոցին:

Ա. Աղաճանեան, Մոնթրիոլէն, Օր. Լ. Սարգիսեանի, Ֆրէզնօ:

Պր. Անդրէաս Ամիրխանեան, ՍԵՆթ Քէթրինզէն, Լենինականի որբանոցին:

Խորէն Ծատուրեան, Տիթթոյթէն, չորս օրինակ Սոֆիայի Մեսրոպեան ճեմարանին:

Տկ. Ա. Յովսէփեան, Լօս Անճելոսէն,

ARARAT MONTHLY

An Armenian Monthly, printed by the Armenian Boys in care of Armenian Relief Association of Canada.

The only Armenian paper printed in Canada.

A. L. ALEXANIAN, Directing Edit.

SUBSCRIPTION \$1.00 A YEAR

ADDRESS:-

“ARARAT MONTHLY”
Armenian Boys’ Farm Home,
Georgetown, Ont.
CANADA.

չորս օրինակ Կիպրոսի Մելքոնեան Հաստուութեան:

Պարոնիկներ Աղաճան եւ Արսէն Աղաճանեան, Պրէնթֆօրտէն, Լենինականի որբանոցին, Հայաստան:

Արարատը Նուիրեցէք ձեր բարեկամներուն, որբանոցի մը, կամ հաստուութեան մը:

Ամէն անոնց որ Արարատը կը ստանան իբր նմոյշ՝ բարեհաճին տեղեկացնել մեզ թէ կ’ուզեն թերթն ստանալ կամ ոչ:

ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ ԿՈՒՉԵՆՔ

Գործակալներու պէտք ունինք աշխարհի ամէն կողմերը, մանաւանդ Գանատայի եւ Միացեալ Նահանգներու այն բոլոր քաղաքներուն մէջ, ուր ԱՐԱՐԱՏԻ բարեկամներ կը գտնուին:

ARARAT

VOLUME II.

GEORGETOWN,

MARCH, 1927

No. 3

VARTAN THE GREAT

EDITORIAL PAGE

THE BATTLE OF AVARAIR

One of the most glorious pages in the Armenian History is the Battle of Avarair fought in the middle of fifth century, known as the Golden Century of Armenia.

A large part of Armenia was under the Persian Empire.

"All people and tongues throughout my domain must abandon their heresies and worship the Sun and the Fire." Thus proclaimed the decree of Hazgert, the Emperor of Armenia.

"No one can move us from our belief, neither angels, nor men, fire nor sword. Here below we will choose no other God, and in heaven no other Lord but Jesus Christ." Thus ended the letter the Armenians sent to Persia. And the war was decided.

On the plains of Avarair, at the foot of Mount Ararat, and by the river Deghmoos, the armies clashed. Prince Vartan Mamigonian, in command of the Armenians, thus addressed his men; "Soldiers, as Christians we are averse to fighting, but to defend our religion and our freedom we must fight. Surely our lives are not as valuable as the life of our Lord. If He was willing to die on the cross for us, we ought to be willing to die in the battle for Him."

The order of charge was given. Though the Persian army, hundreds and thousands in number against 66 thousand Armenians, the soldiers of Christ rushed into battle with such fury and determination that they swept the enemy from the field.

Prince Vartan, the Great Commander, was mortally wounded.

The spirit of this great soldier and his brave comrades has lived in the heart of the Armenians through the centuries gone by and Armenia has remained the heroic champion, defender and the advocate of Christianity even to this day.

OUR COMRADES ON CANADIAN FARMS

There are 65 of our number placed on Canadian farms, where they get home and schooling. They are writing back to us very frequently and we are very glad to know that they are enjoying their surroundings, are happy in their new homes and very popular among their Canadian companions in the school, where they always take part in plays and sports and all other activities.

As Armenian boys, our goal in this fair and great Canada is to adopt ourselves to the principles, customs and ideals of the people of this country in helping to develop and make Canada a better and a greater country. And then, our Canadian friends who helped us in our early life, will justify their sacrifice for us and say;

"Well done!"

Our 65 comrades are certainly living up for the goal.

THE STORY OF PRINCE
VARTAN THE GREAT

Fifteen centuries ago, there were two great empires ruling the countries of the Near East. One of them was the Buzantian Empire and the other the Pursian Empire.

These two great powers were very often in war against one another; long wars for the domination of the East.

Armenia being situated just between these two Empires, suffered much; most of the great battles were fought in Armenia, which meant a great deal of trouble for the inhabitants of that country; the Armenians. And on account of these wars it came a time, when that country lost her kingdom and much of his independence, and was divided in two great states, one in the Empire of Buzantium and the other in Pursian Empire.

In both of those states the Armenians were independent and under Armenian leaders.

Most powerful and the largest part of Armenia was that under the Pursians.

In the year of 452, there was a very weak Shah on the throne of Persia, Hasgerd, who ordered that all the nations and countries in the Empire must deny

their faith and worship the Sun and the Fire.

He wrote a letter to the Governor and the nobles of the Armenia and demanded from them also to become the worshippers of the great Fire.

The nobles of Armenia, headed by Prince Vartan, the Commander of the Armenian Army, and the Clergy of the Armenian Church gathered in the Capital of the country to a great council to answer the Emperor's letter.

There was no hesitation, Armenia would not change the Living God with the Sun and the Fire.

They did not rebel against Hasgerd, but would defend their faith, live Christian Armenians or die for Jesus Christ, the Saviour and God of men.

So they wrote a letter to the Emperor of Persia to let him know the wish of the people of Armenia.

And Hasgerd, the King of King, the Emperor, the Great Son of the fire was angry, when he read the letter. He ordered a great army to go and conquer that "rebellious" Armenia.

At the same time, Vartan, the greatest General the Christian World ever had, sent word to all the Armenians, who

loved God and the country, to go and join the Army of the Cross against the host of Hasgerd.

In a short time sixty six thousand fighting people came and gathered in the Army Camps of Vagharshabad, the Capital of Armenia.

There were priests, maidens, young women and men of every walk amongst them.

The Archbishop blessed the Army and Vartan made a great speech encouraging the soldiers that if Jesus Christ, died for men to save their souls, then men should die if necessary, to defend His Church.

The battle took place in the plains of Avarair, at the foot of Mount Ararat. Next to Prince Vartan the Great, one other of the greatest leader of the Armenian Army was a brave priest, named Ghevont, who held the Cross in one hand and the sword in the other and raced from one end to the other of the battlefield, fought, encouraged and shouted for the success of the Army of God.

The battle was very fierce and lasted from sunrise till night. Vartan, and all the other nobles of the Army, were flying from one dangerous place to another to charge the enemy.

But at last, the Great Leader, Vartan, fell in the battle, with him one thousand and sixty six of the Armenian soldiers and the nobles. The Soldier-Priest, Ghevont was among the dead.

Of course, the Pursians did not conquer the Armenians. They left over seven thousand dead on the battlefield and many wounded. And the Armenian nation remained Christian even to this day.

The Great Son of the Fire, Hasgerd, the King of Kings, had learned his lesson; Pursia never asked the Armenians again to deny their faith.

The Battle of Avarair was the first battle, which was ever fought for the Church of Jesus.

Prince Vartan is the greatest hero in the Armenian History. His name ever lives through the ages, and the anniversary of his great battle is celebrated by the Armenians in every country. This anniversary comes on Thursday before the Lent. This year it fell, on 24th of February.

There are many songs written over the Battle of Avarair.

HAROUTUN BODOURIAN

THE MARTYRS IN THE BATTLE OF AVARAIR

If Goghtan's bards no longer crown
 Armenia's heroes with their lays,
 Let deathless souls from heaven come down,
 Our valiant ones to praise!

Ye shining angel hosts, descend:
 On Ararat's white summit pause;
 Let God Himself the heavens rend,
 To come and judge our cause.

Fly, clouds, from Shavarshan away,
 Pour not on it your gentle rain:-
 'Tis drenched with streams of blood to-day
 Shed by our brave ones slain.

Henceforth the rose and asphodel
 No more shall on our plains appear;
 But in the land where Vartan fell
 Shall faith her blossoms rear.

Fit monument to Vartan's name
 Mount Ararat soars to the sky.
 And Cross-crowded convents tell his fame
 And churches vast and high.

Thy record too, shall ever stand,
 O Eghishe, for where they fell,
 Thou forth with comest, pen in hand;
 Their faith and death to tell.

And, moon, thy sleepless vigil keep
 O'er our Armenian martyr's bones;
 With the soft dews of Maytime steep
 Their nameless funeral stones.

Armenia's stork, our summer guest,
 And all ye hawks and eagles, come,
 Watch o'er this land-'tis our bequest-
 We leave to you our home.

About the ashes hover still,
 Your nest among the ruins make;
 And, swallows come and go until
 Spring for Armenia break!

Trans. by ZABELLE C. BOYAJIAN.

THE WAR OF AINTAB

The Great War had started and the Armenians who lived in the Turkish Empire were ordered to leave their own homes and country to go to they did not know where. If this order was not obeyed, all the Armenians were to be killed. So they left their sweet homes and started out.

It was a dreary exile; much more dreary than that of the Loyalists of the United States; on the way, hundreds and thousands of them were tortured and killed.

My father was a rich man and well known both among the Armenians and among the Turks. He had been always very good and open handed to everybody who needed his help. He was respected by everybody and in spite of the order my father and our family was hidden and protected. So we did not have any trouble until after my father died. In the same time we heard all about the terrible lot that befell to our people.

I am not going to describe the misery and the bitter life of even a single Armenian, for if I tried to do so, it would surely make one of the biggest books of the world and most outcrying disgrace for the civilization of the Twentieth century and biggest shame to the Christian world. That book would be full of sorry and tears.

When the Armistice was signed and the Great War ended, the surviving Armenians in the Arabian deserts started back, to settle once more in their own country and in their own homes.

Everything was different then; their houses were pulled down, their farm were destroyed and their stores were sold to the Mouhamedans by the Turkish Government. You could not see those rich and well to do Armenians which you always used to see before the war. All of them poor, very poor!

In one of my former articles in this paper I had written that the Armenians were both very intelligent and industrious. I am going to repeat that statement once more; as soon as they settled down, they started to work hard and in next one or two years they were again in a well-to-do surrounding.

The Turks did not know any trades or have any professions, so many Armenians became rich again and as it is always a God given gift, those Armenians very liberally helped those who were less happy. The Golden Rule was carried on to its letter. In a short time you could find almost every Armenian blessed in prosperity.

As I have told in my

former articles, everytime when the Armenians began to live happily, there rose some trouble.

One of those troubles was the War of Aintab. It started on the last day of April 1920.

The city of Aintab was devided into two sections; One section was inhabited by the Turks and the other by the Armenians. As the war between the French and the Turks started very suddenly, everybody was in the market and at once tried to go to his own part of the city where he would be safe.

Though the city was under the French Army of Occupation, there was not more then two battalions to protect the city from the attack of the Turkish army. So it was left on the shoulders of the Armenians to protect both themselves and the French. They at once organized their forces and built strong walls in many places and divided the city into many forts.

French did not have a very large supply of ammunitions, but were able to arm a number of Armenian warriors. The latter fought very bravely. Arms in hand they were rushing from one dangerous place to another to counteract the attack of the regular Turkish force and the

civilians of the Turkish section of the city, armed to their teeth.

The battle could only be compared with that of 1812; when General Brock and the brave fathers of Canada fought at Queenston Heights, for Freedom and for the Glory of the British army.

The first day of the war ended and both French and Armenians were safe for the night. A regular group of guards were chosen amongst the Armenians to stay on duty at night. It was stated in the French circle that was not for the Armenians, the large Turkish Army and the irregualars would just eat all the French alive even at the beginning of the war.

As the struggle was going to be a long one, fresh French forces came. But soon it was discovered that the whole city was surrounded and in case of necessity the retreat of the French was impossible. Then, it was decided to surrender. And they started to it without any guarantee for the safety of the Armenian, only satisfied with the safety of their sweet lives.

There was not enough ammunitions at hand so the Armenians started to make their own guns; they decided to change the Third Church of the city into a manufacturing place. After a few days experiments they succeeded in

making a big cannon. All the Armenians were very glad of this success and drove the machine through the streets to let everybody know that the defence of the city was in strong hands.

French had two kinds of soldiers; one kind was Algerian and the other Senegaliens. A group of the former with a cannon, deserted the French Army and went to the Turkish section, because Algerians are Mohamedans.

As soon as the Turks got the cannon, they fired and the bomb fell over the church. Thinking that the French aimed wrong, the Armenians went to the Commander and notified that they were firing the church where there were Armenians and not the Turkish section. A search was ordered and found out the fact.

I am going to tell you a little story about my personal experience.

The Senegalian soldiers, whom we Armenians used to call French Indians, were very fond of eating flesh. I used to catch cats and carry them to them and trade with bread and guns. I carried the guns to the Armenian Headquarters and the bread to my mother. Those black soldiers were very brave and always liked to fight the Turks.

(to be continued next month)

ALBERT PAPAIZIAN

ONE PARDON COST FIVE DOLLARS

Once upon a time a poor old man was passing in a street in Turkey. A Frenchman, who did not know the Turkish language, stepped on the old man's foot when he was in a hurry. The Frenchman saw this and as it was an unpolite thing to step on somebody else's foot, he turned to the old man and said;

- "Pardon, Monsieur."

The poor man heard this and not knowing any French, understood that the Frenchman was going to pay five dollars for stepping on his foot and thought that he was told to follow him.

- "Alright, Sir, I am coming," said he with a great happiness and followed.

The Frenchman looked behind and when he saw the poor following him, said.

- "Pardon, Monsieur."

- "You go, I am following you," replied the poor.

After a while the Frenchman saw him behind and again said in French.

- "This is the third time I am asking you Pardon."

- "Don't you worry," said the old man, "I feel strong enough to follow you."

The Frenchman went in one of the best hotels in the city and took a chair by a table in the restaurant.

The old man also came in and sat.

The Garson (waiter) came and asked the poor man what he wishes to order.

- "Nothing," said he, "this Frenchman stepped on my foot while on the street and told me to follow him so that he could pay five dollars to me for doing it."

The Garson turned to the Frenchman and told him what the old man had said.

- "Well," said the Frenchman, "if it is a fact that stepping on somebody else's foot cost five dollars in this country, then a Pardon in French is also worth that much."

Garson turning to the old man,

- "This gentleman has already paid you when he said "Pardon" after he stepped on your foot, a "Pardon" is worth five dollars, don't you know it?"

The poor;- "I did not know anything about this." And then he looked over the Menu and ordered his dinner. He had a hearty meal, and when he got satisfied, and ready to move away, the Garson came and,

- "Three dollars, Sir," he said.

As the poor man had not a cent to pay, he said.

- "Pardon, Garson."

- "Pay the money, Sir, pay. But pay the money of what you ate."

- "Pardon, Garson."

- "Well, but pay the three dollars."

- "Pardon, Garson, pardon."

- "How pardon, you ate and have to pay for it."

- "Pardon, Garson, pardon."

- "Pardon does not pay the money."

- "But a few minutes ago you were telling me that a pardon is worth five dollars, I said "Pardon" six times, and now, as I owe you three dollars, forward me twenty seven dollars."

HACHIG KARAJIAN

JUNIOR RED CROSS

February was also a very busy month for our Junior Red Cross Club. We sent \$60.55 to Mr. McCready for the last Earthquake sufferers in Armenia. This money was raised amongst the boys, the Staff of our Home and also by the help of some friends and by giving up three meals in three different days. We have some money yet in the bank.

Our Club thanks Miss Catherine H. Kennedy of Maxville and Miss J. Farmer of Georgetown for their help of \$1.00 each to our Fund.

Many of our boys, placed on Canadian farms, sent their subscriptions to our Junior Red Cross Club. They are;

Ardashes Mazmanian, 25¢, Armenag Kouyoumjian, 50¢, Hovsep

Akelian, \$2.28, Hagop Hagopian, \$1.00, Kegham Babigian, \$1.00, Haig Demirjian, 50¢, Krikor Jerahian, 65¢, Kevork Kevorkian, 10¢, Aghavart Avedisian, \$1.10, Arshavir Bezazian, 5¢, Hovhanes Derderian, \$1.00, Minas Kouyoumjian, 50¢.

We are very proud of our Club, and though most of our boys are placed on farms, they will always help us in our work.

The little Armenian boy, who is provided by our Club, is in Beyrout, Syria.

HAGOP APRAHAMIAN

SAKO AND THE STORM

While passing by a farm, Sako saw a water-melon field. It was a hot day and he was both hungry and thirsty. He went to the field, picked a water-melon, ate it and thinking that he would be again in want of water and food, he started to pick other melons and put in a bag.

The farmer came and asked.

- "What are you doing here in my farm?"

- "Last night's terrible storm blew me here, Sir."

- "And how did those melons come in your hands?"

- "The storm was so wild, that I had to hang on everything on my way to stop."

- "And how did those water-melons get into that bag?"

- "I was just thinking of that just a little while ago when you came."

Trans. JIRAIR KALAJIAN

THE NEWS OF THE MONTH

When going down the hill on our farm, Mrs. Selby fell down on the evening of Febr. the 7th and broke her wrist. She is in Toronto now and as soon as she is well, will return to our Farm again and look after feeding the crowd here.

We are very glad to have Mrs. Kidd back to our Home again. She is going to help Miss Campbell, our Matron and nurse, in her work.

Haroutun Jizmejian was again the grand father of 8 baby rabbits, but they were all dead this time. All the former ones are living.

One of our horses died of indigestion.

Fourteen of our boys were placed on Canadian farms during the month. Mr. Pierce, while speaking to us, stated that many more boys are to be placed yet. There are only thirty-two boys in our Farm Home at the present.

ANTRANIK KEVORKIAN

GENERAL NEWSArmenia

The Council of the Confederated Republic of Caucasus, of which present Armenia is a member, has voted 17,000,000 rubles (\$8,500,000) for the reconstruction of the devastated region of Armenia from the last Earthquake, which completely ruined Leninagan, the second largest city of Armenia, and its surrounding towns and villages and caused 100,000 people homeless. The amount will be paid out during next three years.

In the last census taken up in Dec. 1926. The population of Armenia was counted 867,546, of which 170,000 live in cities and rest in the country.

There are 850,000 Armenians living in Georgia, Azerbaijan and Nakhichevan, which brings the number of the Armenians in the Confederated republics of Caucasus 1,717,546. Counting the other Armenians all over Russia, the total number of the Armenians in the boundaries of the Confederated Soviet Republics about 2,100,000.

There are about 1,100,000 Armenians scattered here and there in Turkey, Syria, Greece, Bulgaria, Egypt, France and in United States which brings the total number of the Armenians living all over the world to about 3,200,000.

Present Republic of Armenia has a very small area, about the size of Belgium in Europe, and is struggling very hard to shake off the terrible

effects of the Great War and to enter into normal life.

Here and There

The situation in China is growing serious day by day as the Cantone forces advance to the city of Shanghai.

After the abolition of the military control of the Powers over Germany, the experts of France learn that Germany is on the way to regain her former military power.

"Ararat", published by the Armenian boys of Georgetown, has a "wide spread" international reputation; its readers are the citizens of thirty-seven countries scattered over six continents of the Globe.

Disarmament!

GEORGETOWN NEWS

Georgetown Junior Hockey Team was defeated at the Arena on Friday night Feb. the 11th, by Kitchener Junior Team. The game was played very clean and well. In the first and second period both teams were without victory or honors and in the third period Kitchener made two goals. Game closed with 2.0 in favor for the Kitchener.

On Tuesday night, Febr. the 15th, the return game was held at the Arena in Kitchener. Over two hundred Georgetown people witnessed the game, which resulted a second win for Kitchener by 6 to 1. Both teams put up good games and played well.

ANNIVERSARY OF
THE BATTLE OF VARTAN

On Thursday night, Febr. the 14th, the boys at our Home celebrated the Anniversary of the Battle of Avarair and the great hero Vartan.

The chairman of the evening, Hagop Arahamian, gathered the boys at the school room. The program started by singing "Pamp Vorodan", the battlesong of Avarair. Aram Boyajian told the detailed story of Vartan and his comrades in their great deed of heroism. Toros Manougian and Mikael Seferian recited and after another song written on the battle of Prince Vartan, Mr. Alexanian was asked to speak.

He said that every country and every nation had their heroes in the past and

they have their own heroes even now. No country and no nation is great and has right to live if she has no heroes. The great Empire in which we live is the fruit of the hard work of many British heroes. When we read the Armenian History, we find many heroes there, but Prince Vartan is the greatest of all because he fought for Jesus and for freedom. He did the hardest work he could and for doing it he was martyred in the great battle. We must know that the life which we live, is a real battle, battle for God and for good. Can't we be great heroes like Vartan and even give our lives if it is necessary?

The meeting was closed by singing God Save the King.

TAVIT JAMGOTCHIAN

"ARARAT" thanks to all those who have renewed their subscription for the year 1927.

Unless we are advised otherwise, we will continue to send the paper to those who are in arrears.

"ARARAT MONTHLY"

Edited by the Armenian Boys in care of the Armenian Relief Association of Canada.

Subscription \$1.00 a year.

Address;- "Ararat Monthly"

Armenian Boys' Farm Home.

Georgetown, Ont.

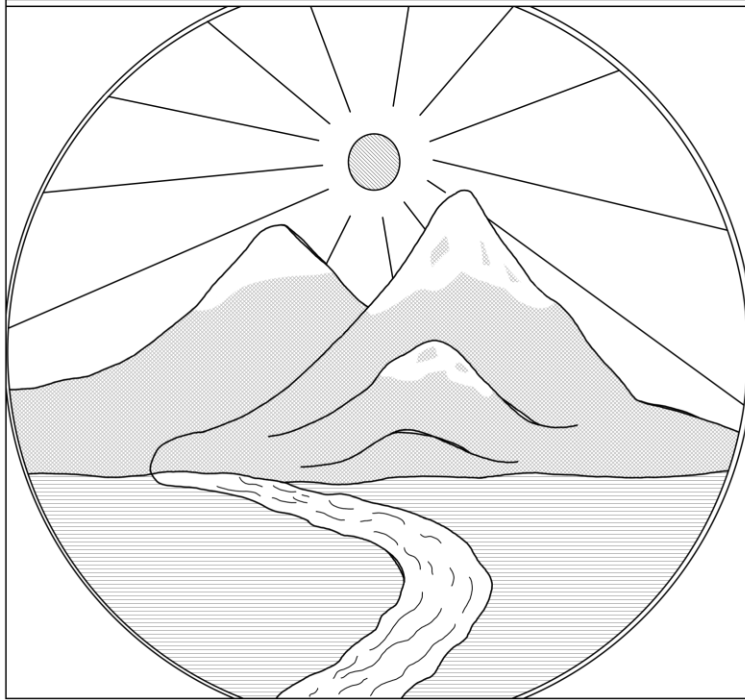
CANADA.

ԱՐԿԱՐԱՆ

ԱՄՍԱԿԹԵՐԹ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՃՈՐՃԱՈՒՆԻ ԵՒ ՃՈՐՃԱՈՒՆԵՆ
ՄԵԿԼՈՂ ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ:

Բ. ՏԱՐԻ, ՃՈՐՃԱՈՒՆ, 1927 ԹԻՒ 3

[Blank]
[Դատարկ]

ՆՐԱՆՈՒՏ

Բ. ՏՄԻԻ,

ՃՈՐՃԹԱՍԻՆ,

ՄԱՐՏ, 1927.

ԹԻՒ 3.

ՄԵՄԸ ԿՆՈՒՄԸ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

ԱԲԱՐԱՅՐԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Հայ Պատմութեան փառաւորագոյն Էջերէն մէկը կը ներկայացնէ Վարդանանց Պատերազմը: Յայտնակը Հայ զէնքին չվիճակեցաւ Տղմուտի Ափերուն մօտ, Հայ ուժը չէր որ տիրական դուրս եկաւ Աւարայրի ճակատամարտէն, եւ սակայն զէնքի եւ ուժի նուաճել կրցած դափնիներէն աւելի բարձր, աւելի վսեմ եւ աւելի անմահական յաղթանակ մը շահեցաւ Հայ ազգը Անմահն Վարդանի եւ իր հազար եռեսուն եւ վեց զինկիրներու գերագոյն զոհաբերութեամբ:

Վարդանի կոչին պատասխանող եւ գուճազուճ Արտաշատ խուժող Հայ ռազմիկներու մղած անհաւասար պատերազմը ԽՆԴԻ ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ բարոյական մեծ յաղթանակը տուաւ Հայ ազգին հինգերորդ դարուն մէջ իսկ, երբ Արեւելքը խաւարին մէջ կը խարխափեր եւ Արեւմուտքը բարբարոսական կեանքի նախնական շրջանը դեռ կը բոլորեր:

Վարդանի պատերազմը Սուրբ Հաւատքի եւ Վսեմ Գաղափարի պայթարն էր:

Քաղաքակիրթ ազգեր դեռ նոր ըմբռնած են այն, ինչ որ Հայութեան հաւատոյ հանգանակն եղած էր տասնըհինգ դարեր առաջ:

ԴԱՍԱԿԱՐԳ ՄԸՆ ԱԼ

Ինչպէս ամէն ազգի, Հայերուն մէջ ալ դասակարգ մը գոյութիւն ունի, որ բանականութեան ըմբռնումներով շարժելէ աւելի բնագոյի ազդեցութեամբ է որ իր գործունէութիւնը առաջ կը տանի: Որեւէ կուսակցութեան կամ հատուածի մենաշնորհը չէ այդ դասակարգը եւ սակայն իր գոյութիւնն առած է Ադամի անդրանիկ զաւկին հետ իսկ եւ հասած է մինչեւ մեր օրերը:

Անպարկեշտ մարդոց դասակարգն է այդ: Դասակարգը անհատներու, որոնք շինել չեն գիտեր, արժանաւոր բան մը չեն տար մարդկութեան եւ ընդհակառակը միշտ պատուհասն եղած են իրենց միջավայրին եւ ազգին ու քաղաքը ջանացած են բոլոր այն բաները, որոնց մէջ մեծութիւն, արժանիք, ձիրք ու յառաջդիմութիւն տեսած են ու կը տեսնեն: Այս դասակարգի պատկանողներ կը նախանձին, կը զրպարտեն, անպարկեշտ քննադատութիւններ կընեն, կը մոլորեցնեն, կը դիեցնեն կիրքերու անհատուճ ընտանիք մը եւ անէծքն են մարդկութեան:

ԱՐԱՐԱՏԻ ՄԵԾ ԸՆՏԱՆԻՔԻՆ

Մեր թերթիկը միշտ կը յառաջդիմէ: Այսօր ան կը կարդացուի աւելի քան հազար որբերէ, բոլոր այն կրթական կամ բարեսիրական հաստատութիւնները, որոնց հասցէներն ունինք, հինգ կամ տասնական օրինակ կըստանան Արարատէն: Մինչդեռ քանի մը ամիս առաջ աւելի քան վեց հարիւր օրինակ ձրի կը դրկուէր հոս ու հոն, այսօր ուրախ ենք ըսելու թէ այդ թիւը նուիրատուութիւններու շնորհիւ իջած է չորս հարիւրի: Գանատացի բարեկամներ եւ Հայ համակիրներ այս առթիւ օգնած են մեզ:

Արարատի մեծ ընտանիքը կը հաւատանք որ պիտի շարունակէ քաջալերելու մեզ գործնականօրէն եւ Արարատ լայն չափերով պիտի կրնայ իր առաքելութիւնն առաջ տանիլ: Ուրախ ենք ըսելու թէ անցեալին մէջ թերթն իբր նմոյշ ստացողներէն մեծ տոկոս մը բաժանորդագրուած է:

ՄԵԾՆ ՎԱՐԴԱՆ

Արշակունեաց թագաւորութեան կործանումէն յետոյ Յայաստան ժամանակ մը թէ պատերազմի թատերաբեմ եւ թէ կռուախնձոր դարձաւ Արեւելքի երկու հզօր կայսրութեանց՝ Բիւզանդիոնի եւ Պարսկաստանի միջեւ:

Այդ երկու կայսրութեանց երկարատեւ մրցակցութեանց արդիւնքն եղաւ Յայաստանի բաժանումը: Մեծ կամ Բուն Յայաստանը իր բոլոր նահանգներով Պարսից լուծին ներքեւ անցաւ եւ սակայն հակառակ ատոր կառավարուեցաւ Յայ նախարարներու եւ Յայ մարզպաններու կողմէ՝ որոնք իրապէս երկրին տէրն էին եւ մարզուած զինուորներ ունէին իրենց տրամադրութեան տակ:

Քրիստոսի 452 թուականին էր, երբ Սիւնեաց Վասակ իշխանը Յայաշխարհի Մարզպանը, Վարդան Չօրավար Յայ բանակի Սպարապետը եւ Յովսէփ Կաթողիկոս Յայ եկեղեցւոյ պետն էին, Պարսկաստանի գահին վրայ կը բազմէր Յազկերտ անուանով թագաւոր մը, որ պատուհաս դարձած էր դրացի ազգերուն եւ մանաւանդ Քրիստոնէութեան:

Այս չար թագաւորը հրամանագիր մը դրկեց Յայաստան՝ պահանջելով որ Քրիստոսը ուրացուի եւ կրակապաշտութիւնը հաստատուի այդ երկրին մէջ:

Մեծ ժողովի մը մէջ, բոլոր Յայ նախարարները եւ Կրօնական պետերը երդուեցան պաշտպանել իրենց հաւատքը եւ նամակով մը Յազկերտին յայտնեցին իրենց որոշումը:

Յազկերտ չափազանց բարկացած, Յայոց նախարարներէն ամենէն ազդեցիկները կը հաւաքէ եւ կը բանտարկէ՝ միեւնոյն ատեն ծրագրելով զանոնք սպանել:

Նախարարները մտածելով թէ եթէ Յազկերտ իր դիւային ծրագիրը գործադրելով զիրենք

սպանէ Յայաստան անտէր ու անտիրական մնալով իր անկախութիւնն ու կրօնքը իրապէս պիտի կորսնցնէ՝ խոհեմութիւն սեպեցին առերես ուրանալ եւ բանտէն ազատիլ: Այս ծրագիրը իրապէս գործադրելով Յայաստան եկան:

Անմիջապէս որ անոնք իրենց երկիրն եկան՝ բոլոր մեհեանները կործանեցին, պարսիկ քրմապետները հալածեցին եւ Յազկերտի զինուորները Պարսկաստան փախցուցին:

Միայն Վասակ իշխանը Պարսիկներուն կողմը բռնեց:

Ասոր վրայ Յազկերտ հսկայ բանակ մը հանեց Յայաստանի վրայ: Յազարաւոր փիղեր կընկերանային Պարսիկ բանակին եւ իբր ամրոց պիտի ծառայէին կռուի դաշտին մէջ:

Անդին, Մեծն Վարդան պատգամ դրկեց Յայաստանի ամեն կողմերը, յայտարարելով թէ ով որ Կրօնքի պաշտպան եւ Յայրենիքի հաւատարիմ զաւակ կընդունի ինքզինք՝ թող գայ հաւաքուի խաչին թեւերուն տակ եւ կամ պատուով մեռնի կամ ապրի իր Կրօնքին եւ իր հաւատքին ազատ հետեւողը:

Յայաստանի մեծ Սպարապետին հրաւերին պատասխանեցին վաթսուսն եւ վեց հազար կամաւորներ, որոնց մէջ կային քահանաներ, ծերեր, կիներ, երիտասարդներ եւ կոյս Յայուհիներ:

Երկար աղօթքէ, հաղորդուելէ եւ Կաթողիկոսին օրհնութիւններն առնելէ վերջ Յայ Բանակը Վաղարշապատը թողուց եւ Աւարայրի դաշտին մէջ թշնամին դիմագրաւեց:

Մեծն Վարդան իր ձիուն վրայ սուսերամերկ՝ Չինուոր քահանան հետիոտն եւ հաչն ի ձեռքին՝ հոս ու հոն կը փութային, կը քաջաւերէին, կը գօտեպնդէին, կը հրահրէին Յայ ռազմիկներու կորովն ու քաջութիւնը:

Պարսիկները թիւով Յայերէն քանի մը անգամ աւելի էին եւ մանաւանդ փիղերով պաշտպանուած, հակառակ ասոր Յայերը մէկ մէկ առիւծ կտրած աջ ու ձախ մահ կը սփռէին:

Ամբողջ օրուան մը անընդհատ ճակատամարտի ընթացքին մեն Յրամանատարը, Կարդան, եւ բազմաթիւ քաջ զօրականներ ինկան: ճակատամարտը վերջացաւ Յայերու պարտութեամբ:

Մեն յաղթանակ մը շահուած էր սակայն. Պարսից Արքան այլեւս պիտի չպահանջէր Յայերէն Քրիստոնէութիւնը ուրանալ: Յայերը պիտի ապրեցնէին իրենց հաւատքը եւ մինչեւ այս դարը հասցնելով զայն մեզի կտակ պիտի ձգէին:

Ատիկա Կարդանի եւ իրեն հետ գերագոյն զոհողութիւնն ընող հազար վաթսուս եւ վեց նահատակ ռազմիկներու մեծագոյն յաղթանակն էր:

Ի՞նչ եղաւ սակայն Կասակ, ուրացող եւ փառատեսչ իշխանը: Չնտանի մը մէջ անփառունակ ու վիրատանջ՝ իր մեղքերուն քաւութիւնը վճարեց...:

ԱՐԱՄ ՊՈՅԱՃԵԱՆ

ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԸ

Մեր ակումբը անցեալ ամսու ընթացքին բաւական կրկիկ հասոյթ մը ունեցաւ: Թէ Ազարակատան մէջ զանուող եւ թէ Գանատական Ազարակներ գացող մեր Յայորդիները կը գուր-գուրան այս ակումբին վրայ եւ ամէն պարագայի տակ իրենց զոհաբերութիւնը կընեն:

Ազարակներ գացողներէն ստացած ենք. Կահէ Ալիքսանեան, մէկ տուար եւ Պողոս Գողոսեան, 25 սէնթ:

Յոս զանուողներէն հետեւեալ գումարները ստացած ենք.

Արմենակ Աբրահամեան, 0.50, Սարգիս ճէյլէգեան, 0.05, Ժիրայր Տայեան, 0.10, Ժիրայր Գալայճեան, 0.05, Արմենակ Գրպաշեան, 0.10, Թորոս Մանուկեան, 0.25, Յակոբ Աբրահամեան, 0.03, Յուսիկ Կարդանեան, 0.25, եւ Սարգիս Դաւիթեան, 0.25:

Մէկ մէկ տուար ստացած ենք նաեւ երկու Գանատացի բարեկամներէ:

Շիրակի Աղէտեալներուն նախապէս Գանատահայ Միութեան ղրկած 60.59 տուարի գումարին առթիւ Պր. Իւթիւճեանէ ստացած մեր նամակը պիտի երեւայ Արարատի այս թիւին մէջ:

ՅԱԿՈԲ ԱԲՐԱՅԱՄԵԱՆ

ԱՐԱՐԱՏ

Արարատի զաւակներ,
Բախ գուարթ կընդունիմ,
Առաքինի անձնուէր,
Բախճանքով Ձեր այն՝ իմ
Անարժանիս ուղղուած՝
Տնաշէն Թերթն օրհնուած:

ԲԱՆԲԵՐ

Ով դուք, որբեր Յայ ազգի,
Օրհնութի՛ւն Ձեզ կրկնակի,
Սուրբ շողերով երկնային,
Որոնց ազգեր պիտ՛ նային:

Նոյն

Կերի գողտրիկ կտորները ստացած ենք բարեկամէ մը, որուն մեր թերթիկն իբր նմոյշ ղրկած էինք: Արարատ կը քաջալերուի ամէն տեղ եւ Յայորդիներս ուրախ ենք այս առթիւ:

ԽՍԲ.

ԱՆՈՍ ԻՇԽԱՆՈՒՅԻՆ

Թագաւոր մը տասներկու տղաք ունէր եւ շատ կը փափաքէր աղջիկ մը ունենալ: Անկա ուխտեց իր բոլոր զաւակները մի առ մի մորթել՝ եթէ անոնց տեղը աղջիկ մը դրկուէր:

Երբ Թագուհին Գաճաճներուն հետ ըրած այս սակարկութիւնը լսեց՝ դառնօրէն լացաւ եւ ըսաւ թէ որեւէ աղջիկ մը չէր կրնար իր աղուորիկ տղոց տեղը բռնել:

Կրտսեր զաւակը, որ մը իր մայրը արցունքներու մէջ տեսնելով՝ անոր տրտմութեան պատճառը հարցուց:

- Աւաղ, ըսաւ նէ, ձեր թագաւոր հայրը ձեր կեանքը խօստացած է աղջիկ մանկան մը համար, որ քիչ ատենէն պիտի ծնի: Անոր ծնած օրը դուք բոլորդ ալ պիտի գլխատուիք:

- Մի լար, ըսաւ պատանին, մենք կը փախինք եւ կը պահուըտինք այնպիսի տեղ մը որ մեր հայրը չի կրնար իր ուխտը կատարել:

Քիչ ատենէն փոքրիկ իշխանուհին ծնաւ եւ այնքան աղուորիկ ու անուշ էր որ շուտով բոլոր պալատականներուն սիրտը գրաւեց: Չայն միշտ ճերմակներով կը հագուեցնէին. իր ճակտէն կախուած էր ոսկի աստղ մը, այնքան գեղեցիկ, որքան իր մետաքսափայլ վարսերը, որոնք ալէծով կը կախուէին իր սիրուն վզին եւ ուսերուն վրայ:

Որքան տարիները հոլովեցին, այս աղուոր աղջիկը այնքան գեղեցկացաւ: Աշխարհի բոլոր իշխանները սիրահարեցան անոր, բայց ան ոչ մէկուն մտիկ ըրաւ եւ շատ երջանիկ էր մինչեւ այն ատեն, մինչեւ որ լսեց իր եղբայրներուն պատմութիւնը:

Օր մը, երբ անգործութենէ կը ձանձրանար՝ սկսաւ պալատին ամէն կողմերը պտղտիլ.

անգործածելի վերնաշարկը գնաց եւ փոշոտ սևտուկի մը մէջ տասներկու պզտիկ շապիկներ գտաւ: Չանոնք մօրը տանելով հարցուց թէ որո՞ւ կը պատկանէին քանի որ իր հօրը համար շատ փոքր էին:

Ասոր վրայ թագուհին չկրնալով ինքզինքը գսպել՝ փղծկեցաւ եւ բոլոր պատմութիւնը ըսաւ:

- Ոհ, որքան անգթութիւն, գոչեց աղջիկը, երբ ամէն բան հասկցաւ: Բայց մի լար, ես, որ պատճառ դարձած եմ այսքան վիշտերով՝ պիտի երթամ եւ խելո՞ց եղբայրներս գտնեմ:

Այսպէս, տասներկու փոքրիկ շապիկները հետն առած՝ մեկնեցաւ: Ամբողջ օր մը ճամբորդեց անտառներուն մէջէն եւ իրիկուան հանդիպեցաւ երիտասարդի մը, որ զարմացաւ տեսնելով այնքան գեղեցիկ աղջկան մը այդպիսի տեղ մը միևնա պտուտելուն: Երիտասարդը հարցուց անոր թէ իր օգնութեանը պէտք ունէ՞ր: Ասոր վրայ աղջիկը բացատրեց թէ կը փնտռէր իր եղբայրները, որոնք շատ տարիներ առաջ ստիպուած էին փախչիլ:

- Նոյնիսկ լուր ալ չունիմ թէ անոնք ողջ են, ըսաւ աղջիկը, բայց որովհետեւ ինձի համար անոնք իրենց տունէն հեռացան, ես ալ կը փնտռեմ զիրենք յուսալով որ իրենց քսորի դառնութիւնը կրնամ քիչ մը մեղմացնել: Տես, ասոնք են այն տասներկու շապիկները, զորոնք իմ եղբայրներս իրենց մանկութեան ատեն կը հագնէին:

Երիտասարդը շապիկները տեսնելուն պէս ճանչցաւ զանոնք եւ աղջկան վիզը փաթթուելով՝

- Իմ անուշիկ բոյրիկս, անշուշտ դուն մեր ազատարարն ես, ըսաւ, եւ անոր ձեռքէն բռնելով՝

առաջնորդեց փայտե պզտիկ հիւղակ մը, ուր ոչինչ կար բայց միայն տարրական պիտոյքներ:

Կամաց կամաց միւս եղբայրներն ալ եկան եւ իրենց կարգին ուրախութիւննին յայտնեցին իրենց բոյրը տեսնելուն համար:

Բայց օր մը, երբ անոնք բոլորուած էին կրակին շուրջը, աղջիկը տեսաւ որ տասներկու խոշոր շուշաններ բուսած էին պարտեզին մէջ. ան դուրս վազելով, քաղեց զանոնք իր եղբայրներուն մէկ մէկ հատ բաժնետու համար: Բայց ծաղիկները կախարդուած էին եւ երբ զանոնք կը քաղէր՝ տասներկու եղբայրները մէկիկ մէկիկ խոշոր ագռաւներու փոխուեցան եւ առանց որեւէ ձայն մը հանելու՝ թռան անտառին խորերը: Միեւնոյն ատեն փոքրիկ հիւղակն ալ անհետացաւ եւ աղջիկը անտառին մէջ միս մինակ մնաց:

Փոխանակ յուսահատելու՝ քաջ աղջիկը արահետ մը գտնելով իր ճամբան շարունակեց՝ եղբայրները դարձեալ գտնելու համար, բայց քիչ մը վերջը ան հանդիպեցաւ զաճաճներուն անգուրթ թագաւորին:

- Միջոց մը չիկա՞յ որով կարենամ եղբայրներս ազատել, հարցուց աղջիկն անոր:
- Միակ միջոցը, որով կրնաս եղբայրներդ փրկել՝ եօթը տարի անխօս մնալն է:

Ասիկա սոսկալի պայման մըն էր, բայց իշխանուհին որոշեց կատարել: Բարձր ծառ մը գտաւ եւ ճիւղերէն մէկուն վրան ելաւ: Բայց այդ նոյն օրը երկրին թագաւորը իր ծիռն վրայ այդ կողմէն անցաւ եւ երբ ծառին մօտեցաւ՝ վեր նայելով տեսաւ իր ճակտին վրայ ոսկեղէն աստղ ունեցող գեղեցիկ աղջիկը եւ անմիջապէս սիրահարեցաւ անոր:

- Կ'ուզե՞ս հարսս ըլլալ, հարցուց անոր ցած ձայնով մը:

Աղջիկը ազնուօրէն գլուխը երերցուց՝ բայց բառ մը չխօսեցաւ: Թագաւորը չափազանց զարմացած՝ զայն վար իջեցուց, իր ծիռն վրայ հեծցուց եւ պալատ տանելով փառաւոր հարսնիք մը ըրին եւ վեց տարի շատ երջանիկ ապրեցան:

Թագաւորը մայր մը ունէր, որ շատ կը նախանձէր դեռատի թագուհիէն եւ այնքան անգուրթ եւ չար էր որ շատ մը անճիշտ պատմութիւններ շինեց անոր մասին:

Երկար ատեն թագաւորը կարեւորութիւն չի տուաւ. բայց ծերունի թագուհին այնքան պնդեց որ թագաւորը վերջապէս խնդրեց իր կնոջմէն գոնէ մէկ բառով խօսուածները ուրանալ: Բայց նէ անխօս մնաց, մինչեւ որ թագաւորը եւս իր անմեղութենէն կասկածեցաւ, եւ եկաւ ատեն մը, երբ ալ որոշեց զայն սպանել:

Խոշոր կրակ մը վառուեցաւ պալատին առջեւի բակին մէջ եւ անմեղ թագուհին կապկպուած՝ կըսպասէր որ զինք բոցերուն մէջ նետեն, երբ յանկարծ երկինքը մթնեց եւ ամէն մարդու զարմանքին մէջ տասներկու խոշոր ագռաւներ վար թռան: Նոյն այդ վարկեանին եօթը տարին լմնցած էր եւ տասներկու ագռաւները փոխուեցան տասներկու գեղեցիկ եւ դեռատի երիտասարդներու, որոնք եկած էին զինքը ազատելու համար:

Երջանիկ թագուհին, որ այժմ ազատ էր խօսելու՝ պալատ վազեց, ուր թագաւորը առանձին նստած էր իր սուգին մէջ, եւ պատմեց անոր ինչ որ իր եւ եղբայրներուն գլխէն անցած դարձած էր: Թագաւորը այս լուրերէն հրճուած՝ անոր վիզը փաթտուեցաւ եւ ներողութիւն խնդրեց:

Մեծ խանդավառութիւն կը տիրէր պալատին մէջ այդ իրիկուն:

Ծերուկի թագուհին անմիջապես թագաւորութեան սահմաններէն վնասուեցաւ եւ երիտասարդ թագուհին ու իր դեռատի եղբայրները իրենց ամբողջ կեանքին մէջ միասին ապրեցան: Անոք չի մոռցան նաեւ իրենց վշտահար մայրը գաղտնի իրենց հօրը պալատէն բերելու եւ անոր վերջին օրերուն երջանկութիւն պատճառելու:

Թարգմ. Անգլ.

ՅԱԿՈՒ ՅԱԿՈՒԵԱՆ

ԿՈՐԱՆՑՆՈՂ ԴԱՏԱԻՈՐԸ

Անպիտան եւ շռայլ մեկը, վաճառականի մը յիսուն ոսկի պարտք ըրած էր եւ չիկրնալ վճարելուն համար բանտարկուած էր: Ան բանտին մէջ չափազանց ձանձրացած՝ եւ փափաքելով իր ազատութիւնը գտնել՝ խորամանկ փաստաբանի մը լուր դրկեց որ իր դատը պաշտպանէ:

- Ի՞նչ պիտի տաս ինծի, եթէ քեզ բանտէն ազատեմ, հարցուց փաստաբանը:

- Ոհ, ըսաւ բանտարկեալը, եթէ զիս բանտէն ազատես, քեզի հինգ ոսկի պիտի վճարեմ, ահաւսիկ քովս ես, պիտի վճարեմ քեզի՝ անմիջապէս որ ոտքս բանտին դռնէն դուրս դնեմ:

- Շատ լաւ, ըսաւ փաստաբանը, որ կատարեալ խաբէբայ մըն էր, քու ըսած պայմաններով դատող պիտի պաշտպանեմ, բայց քեզի ինչ որ ըսեմ դատարանին մէջ զայն պիտի ըսես: Այն օրը, երբ դատաւորին առջեւ գաս՝ պարզապէս քեզի եղած բոլոր հարցումներուն ոչխարներուն ըրածին պէս Պասա ըսէ եւ մնացեալը ինծի թող:

Քանի մը օր վերջ վաճառականին դատը մէջտեղ եկաւ եւ դատաւորը հարցուց պարտապանին.

- Ճշմարիտ է որ այս վաճառականին յիսուն ոսկի պարտք ունիս:

- Պասա, ըսաւ պարտապանը:

- Ի՞նչ ըսել կուզես, հարցուց դատաւորը, չե՞ս հասկնար հարցումս թէ դատարանը կը ծաղրես:

- Պասա, պատասխանեց մարդը դարձեալ:

- Քեզի ըրած հարցումներուն պիտի պատասխանե՞ս թէ ոչ, ըսաւ դատաւորը բարկութեամբ:

- Պասա, պատասխանեց մարդը դարձեալ:

- Չարմաւալի բան, ըսաւ դատաւորը, այս մարդը կ'երեւի ոչխարի լեզու ունի իր բերնին մէջ, որովհետեւ ոչխարի լեզունով կը պատասխանէ:

- Տէր դատաւոր, ըսաւ փաստաբանը, կը խորհի՞ս թէ այս վաճառականը, որ այնքան իմաստուն եւ խելացի է, պիտի վստահէր յիսուն ոսկի ասանկ յիմարի մը: Ես կը վստահացնեմ ձեզ թէ ան երբէք չպիտի վստահէր ապուշի մը, որ խօսիլ անգամ չգիտեր:

Դատաւորը համոզուեցաւ եւ հրամայեց որ բանտարկեալը ազատ արձակեն:

Դատարանը ցրուելէն վերջ, փաստաբանը իր պաշտպանեալին քով գնաց եւ իր հինգ ոսկին ուզեց:

- Պասա, ըսաւ պարտապանը:

- Այլեւս Պասա ըսելու պէտք չունիս, ըսաւ փաստաբանը, վճարէ իմ վարձքս:

- Պասա, ըսաւ մարդը:

Ու փաստաբանը, թէեւ բարկացաւ ու կատողեցաւ ու ինքզինքն ուտել սկսաւ, տարբեր պատասխան մը չէր

կրնար առնել սակայն այն անձէն, որուն դասը ինք շատ լաւ սովորեցուցած էր եւ հաստատեց թէ ինքն ալ այնքան ճարպիկ է՝ որքան փաստաբանը:

Այսպէս խաբեբայութիւնը եւ խորամանկութիւնը միեւնոյն ձեւով վճարուեցաւ եւ գէշ մարդ մը իր վարձքը չի կրցաւ ստանալ:

Թարգմ. Անգլ.

ՅՈՎԱԷՓ ԽԵԼԱՅԵԱԼ

ԱՐԱՐԱՏԸ ՏԱՐԱԾԷ

Միակ թերթը, որ Նոր Աշխարհի մէջ Յայ Ռրբերու Միութեան մը, այսինքն դեռատի պատանհներու կողմէ կը հրատարակուի: Թէ տարեցներ եւ թէ Նորահասներ հետաքրքրական ու հաճոյալի կտորներ պիտի գտնեն անոր մէջ եւ անոնց ընթերցումը ամբողջ տարուան մը ընթացքին արդարեւ ՏՈԼԱՐԷ մը շատ աւելի կարծէ՝ առանց հաշուելու Նաեւ սա իրողութիւնը թէ իւրաքանչիւր բաժանորդ իր տուարով քաջալերութիւն մը ըրած կըլլայ՝ Արարատի տեւականութիւնը ապահովելով:

Բաժանորդագրուէ, բարեկամդ ալ բաժանորդագրէ եւ քու շրջանակիդ մէջ կոկիկ ցանկ մը պատրաստելով մեզի դրկէ:

Արարատի բարեկամներէն կը խնդրենք, որ իրենց բոլոր դրամական առաքումները դրամով, Նամակի մէջ ներփակ կամ Մընի Օրտըրով ընեն: Զէք դրկուած պարագային տեղական օրէնքով 25 սէնթ կը կորսնցնենք տուարնոց չէքի համար իսկ:

ԱՂՈՒԷՍԸ ԵՒ ԿԱՏՈՒՆ

Կատուն օր մը աղուէսի մը հանդիպեցաւ անտառին մէջ: Անմիջապէս ան միտքը բերաւ թէ աղուէսը աշխարհին շատ մը բաները տեսած է եւ չափազանց խելացի է: Ու ըսաւ.

- Բարի լոյս, պարոն աղուէս:

Աղուէսը կատուն գլխէն մինչեւ ոտքերը քննելէն վերջը ըսաւ.

- Ի՞նչպէս կը համարձակիս հարցնելու թէ ես ինչպէս եմ, կը խորհիս թէ դուն իմ հաւասարս ես. ի՞նչ կրնաս ընել դուն, քակի՞ տեսակ խորամանկութիւն գիտես:

- Ես մէկ հատ խորամանկութիւն գիտեմ, պատասխանեց կատուն համեստօրէն:

- Եւ խնդրեմ, ի՞նչ է քու գիտցածդ, հարցուց աղուէսը հեգնականօրէն:

- Այն է որ, ըսաւ կատուն, շուներէն ազատելու համար կրնամ ծառի մը վրայ մագլցիլ եւ կեանքս ազատել:

- Վայ, առիկա ալ բա՞ն է, ես հարիւր տեսակ ճարպիկ խաղեր եւ խորամանկութիւններ գիտեմ, ըսաւ աղուէսը, ինձի հետ եկուր եւ ես քեզի պիտի ցուցնեմ թէ ինչպէս կրնամ շուներուն քթին խնդալ:

Ճիշդ այդ միջոցին խումբ մը որսի շուներ անտառ մտան եւ կատուն ու աղուէսը տեսնելով սկսան զանոնք հալածել:

Կատուն անմիջապէս մօտակայ ծառի մը վրայ շուլլուեցաւ եւ ճիւղերուն վրան ելած Նստաւ. Բայց մեր աղուէսն արագօրէն սկսաւ վազել՝ իր կեանքը ազատելու համար՝ բայց շուները

շուտով հասան եւ զայն բռնեցին:

- Ոհ, պարոն աղուէս, ըսաւ կատուն վերէն, եթէ դուն ալ ինծի պէս միայն մէկ հատ ճարտարութիւն մը գիտնայիր, քու կեանքդ չպիտի կորսնցնէիր:

Թարգմ. Անգլ.

ԺԻՐԱՅՐ ԳԱԼԱՅՅԵԱԼ

- Փոքրիկներու բաժին -

ՔԱՉԱԼԵՐԻՉ ՆԱՍԱԿ ՄԸ

Չանազան կազմակերպութիւններու եւ ազգայիններու կարգին կրարատն իբր նմոյշ դրկած էինք նաեւ Կարմիր հաչի երկու հատուածներուն ալ: Շատ շնորհակալ ենք որ մեր թերթիկը ամէն տեղ համակրանքով կը ողջունուի. գրեթէ շատ քիչ բացառութեամբ՝ ամէն անոնք որ նմոյշներ ստացան անցեալին մէջ՝ ոչ միայն իրենց բաժանորդագրուած են, այլ եւ կամ ուրիշ անհատի մը նուէր ըրած են մէկ տարուան Արարատ եւ կամ քանի մը նոր բաժանորդներ եւս ապահոված են մեզի համար: Ասիկա անշուշտ որ թէ քաջալերիչ է եւ թէ խանդավառող:

Հոս կը հրատարակենք թանգարժէք նամակ մը, զոր Հայ Կարմիր հաչի Կարչութենէն ստացած ենք եւ որ պերճախօս ապացոյց մըն է թէ մեր երեց քոյրերու պատկառելի կազմակերպութիւնը միշտ կը հետաքրքրուի մեզմով:

Գանատահայ Որբերու Միութիւնը դրկուած տասնըհինգ տուարի գումարն եւս շնորհակալութեամբ ստացած է:

ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Ճորճթառուկի

Մեր Հարազատներուն
Ի Քանատա.

Սիրելի Հայորդիներ:-

Ձեր նամակն ու թերթիկը հիւրընկալած ենք՝ սրտի մեծ հրճուանքով:

Մեզի համար միշտ սիրելի էք դուք եւ միշտ կը խորհինք Ձեր մասին, եւ, այս առիթով անշուշտ որ ընդառաջ կ'երթանք ձեր բաղձանքներուն, որոնք այնքան մօտիկ կը գտնենք մեր ՍՐՏԻՆ:

Ներփակ պիտի գտնէք տասնըհինգ տուարի փոխգիր մը, իբրեւ փոքրիկ նուէր մը, մեր կողմէ, Հայ արի պատանիներէ խմբագրուած սիրելի ԱՐԱՐԱՏԻՆ:

Կը խոստանանք նաեւ՝ այդ սիրուն թերթին տարածմանը համար մեր բուրդը կարելին ընել:

Այժմ ամբողջովին կ'լանուած ենք շիրակի մեր դժբախտ աղետեալներուն շուտափոյժ օգնութիւն հասցնելու մեծ ու նուիրական գործով, բայց այդ երբեք չի նշանակեր որ մենք մոռցած ենք մեր փոքրիկ եւ արի Հայորդիները - զՁեզ: Շնորհաւոր ծնունդ եւ նոր Տարի:

Քաղցրիկ ողջոյններ բուրիդ:

Հայ Կարմիր հաչի
Կեդրոնական Կարչութիւն

Լօրէնսէն, ծերունի Համբարձում Աիւիկեանէ շնորհակալութեամբ ստացած ենք գանազան Հայերէն թերթերու ընտրուած հաւաքածոյ մը, ինչ որ ընթերցանութեան առատ նիւթ հայթայթեց Ագարակատանս Հայորդիներուն համար:

ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐ

ԳԱՆԱՏԱՅԱՅ ԿԵԱԼԵ

ԹՕՐՕՆԹՈՅԻ ՀԱՅԵՐԸ

Գանատահայ գաղութը տակաւ առ տակաւ բայց անսայթաթօրէն իր արժանի տեղն սկսած է գրաւել Յայ ազգի գաղութային պատմութեան մէջ: Թօրօնթօս, եռանդուն երիտասարդներու այս կեդրոնը, միշտ ռահվիրայի դերը կը կատարէ շրջակայ Յայաշատ քաղաքներուն մէջ՝ այլազան օգտաշատ կազմակերպութիւններով:

Քանի մը ամիսներէ ի վեր մարմին առած երիտասարդական Միութիւն մը, ուրիշ պատկառելի կազմակերպութիւններու շարքին կոչուած է կարեւոր պակաս մը լրացնելու եւ օգտակար դեր մը կատարելու այս գաղութի կեանքին մէջ: Հոս ու հոն օտար միջավայրներու տակ գտնուող Յայութեան թարմ ուժերը արդէն իրենց ժամադրավայրն ընտրած են այս կազմակերպութիւնը եւ նպատակ ընտրած ծառայելու իրենց, գաղութին եւ Յայ ազգին: Այս Միութիւնն օր մը անշուշտ իր թելերը պիտի տարածէ շրջակայ քաղաքներու մէջ ալ եւ Յայ կեանքին նոր փայլ մը եւ նոր եռուզեռ մը եւս պիտի պարգեւէ Գանատայի հորիզոնին ներքեւ:

Յունվար 25ին քաղաքիս մէջ տեղի ունեցող Միջազգային Երգահանդէսին տեղւոյս Յայ երկսեռ երգիչ խումբն եւս իր մասնակցութիւնը բերաւ գնահատելի յաջողութեամբ մը: Տասնէ աւելի ազգեր կը մասնակցէին:

Երբ կարգն եկաւ Յայ խումբին բեմը գրաւելու՝ Պր. Երուանդ Սըլիեան, երգչախումբի եռանդուն եւ ակխոնջ առաջնորդը, քանի մը հակիրճ բացատրութիւններով Յայ երաժշտութեան ծագումն ու զարգացումը բացատրեց, որմէ յետոյ խումբն երգեց Ալագեազը, Գութանը եւ Անձրեւ Եկաւը՝ բոլորն ալ ներկաներու խանդավառ գնահատումին եւ ծափահարութեանց արժանանալով:

Խօսեցաւ նաեւ Պր. Դեղծուկեան՝ նիւթ ընելով Յայ ժողովուրդը եւ Արուեստի մէջ ունեցած իր ընդունակութիւնը: Արտասանեց Օր. Արփինէ Սելեան: Երկուքն ալ ներկաներու բուռն ծափահարութեանց արժանացան:

Տեղական թերթեր մեծ գնահատանքով խօսեցան Յայ երգերու եւ երաժշտութեան մասին: Թօրօնթօյի Յայ գաղութը բարեբախտ է Պր. Սըլիեանի նման ձեռնհաս եւ ակխոնջ արուեստագետ մը ունենալով:

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՍԵՆԹ ԲԵԹՐԻՆՁԻ ՄԵՉ

Գողեր Պր. Յովհանէս Աննիկեանի խանութը մտնելով հարիւր տղար արժողութեամբ ծխախոտ եւ ուրիշ ապրանքներ վերցուցած են:

Յունվ. 22ի գիշերը գողեր կը փորձեն Պր. Ս. Մուրատեանի խանութն եւս մտնել՝ բայց տեղի ունեցած աղմուկէն տնեցիներ կարթննան եւ չարագործները կը փախին:

Տէր եւ Տիկին Փափագեաններ Փետր. 5ին, աղջիկ զաւակով մը օրհնուեցան:

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԱՐԱՐԱՏ յանձն կ'առնէ ամէն տեսակ տպագրական գործեր. թռուցիկներ, նամակներ, յայտարարութիւններ, պրակներ, փոքրիկ հատորներ եւ տոմսակներ կը տպենք մաքուր կերպով եւ մատչելի գներով: Շատերը գոհ թողուցած ենք, դուն ալ փորձէ մեզ անգամ մը:

ՆԱՍՏԱԿԸ ՄԸ

Սիրելի Պր. Ալիքսանեան,
Ստացած եմ Գանատական Կարմիր Խաչի Ընկերութենէն վաթսուն տղար 69 սէնթի չէք մը նամակով մը, որով կը ծանուցուի թէ յիշեալ գումարը ճորճառուի Զայորդիներուն նուէրն է Զայաստանի աղետեալներուն: Նոյն նամակով յիշուած է նաեւ թէ ղրկուելիք գումարը մեծցնելու համար որբերը ինքզինքնին գրկած են մէկ քանի կերակուրներէ: Այդպիսի ազգասէր Զայու զաւակները Աստուած պահէ եւ զօրացնէ:

Թէ իմ կողմէս եւ թէ գաղութիս Զայերուն կողմէ մեր շնորհակալութիւնը յայտնէ եւ ըսէ մեր փոքրիկներուն թէ իրենց ղրկած գումարը եւ մեր երկրորդ հանգանակութիւնը միասին պիտի ղրկենք Զայաստան:

Մեր սիրոյ բարեւներն հաղորդէ սիրելի փոքրիկներուն եւ վստահացուր զիրենք թէ ամէն առէն որ իրենց մէկ բարի արարքին լուրը մեր սկանջին կը հասնի՝ հրճուանքով կը լեցուինք եւ մեր սրտերը հպարտութեամբ կ'ուռնենան: Մեր վաղուան յոյսը իրենք են: Անոնք պիտի շինեն Զայ Ազգը:

Բոլոր Զայերու հաստատ հաւատքն է թէ անոնք պիտի մեծան տիպար Զայու կեանքն ապրելու, եւ ոչ միայն Զայկական կտորէ դրօշակը պիտի փառաւորուի՝ այլ Զայ ազգը իրենցմով պիտի պանծայ այս օտար երկրին մէջ եւ Գանատացիներ պիտի զմայլին իրենց վրայ:

Զայ ազգն իր աչքերն յառած է իր որբ զաւակներուն վրայ:

Սիրալիր բարեւներով՝

ՍՈՎՐԱՏ Ս. ԻԹԻՃԵԱՆ

ՄԵԿՆՈՂ ԶԱՅՈՐԴՆԵՐ

Փետրվարը լաւագոյն ամիսն եղաւ մեր մեկնող եղբայրներէն ստուար թիւով նամակներ ստանալու համար: Ոմանք նոյնիսկ քանի մը անգամ գրեցին՝ ինչ որ ալ աւելի բաղձալի էր մեզ համար: Արարատի սոյն թիւը ամէնէն աւելի մեր մեկնող եղբայրներու յօդուածներով գրաւուած է:

Մեզի գրողներն են. - Կահէ Ալիքսանեան, Գասպար Կարապետեան, Պողոս Պողոսեան, Զայկ Մովսէսեան, Զրանդ Տիւնկիլեան, Գուրգէն Մակարեան, Մինաս Գոյումճեան, Խաչիկ Պագրճեան, Միսաք Թումանճեան, Գեղամ Մուրատեան, Գրիգոր ճերահեան, Գեորգ Գեորգեան, Գրիգոր Ազնաւորեան, Յակոբ Յակոբեան, Ժիրայր Կարապետեան, Լեւոն Գրիգորեան, Անուշաւան Փիլիպեան, Տիգրան Պերպերեան, Իմաստուն Ապահուկի, Օննիկ Թովալեան, Բիւզանդ Գըլըճեան, Արշակ Լարեան, Արտաշէս Մազմանեան, Աղավարդ Աւետիսեան, Յովակիմ Կիւմիւլչեան, Մամբրէ Շիրինեան, Կահրամ Գամպերեան, Ալպերթ Փափագեան, Մանուէլ Մումճեան, եւ Զայկ Գոյումճեան:

Այս թիւէն սկսեալ մեր մեկնող եղբայրներէն շատերու բաղձանքին համաձայն յատուկ սիւնակի մը մէջ պիտի սրբագրենք նամակներու մէջ ակամայօրէն սպրդած սխալները: Անունի տեղ թիւեր միայն պիտի գործածենք՝ միայն տղայոց ծանօթ: Արարատի բաժանորդներն անշուշտ բարեացակամ պիտի ըլլան մեր այս կարգադրութեան համար:

Մեկնողներէն շատեր կը գրեն.

- Այս օտար միջավայրին մէջ, ուր Զայու երես չեմ տեսներ, Արարատ միակն է, որուն անձկանօք կը սպասեմ ամսէ ամիս՝ որպէսզի գայ եւ ինձի հետ մայրենի անուշիկ լեզուս խօսի: Քանի մը անգամ զայն ծայրէ ի ծայր կը կարդամ ու չեմ կշտանար:

ՎՐԻՊԱԿՆԵՐ

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՏԱՐԵՂԱՐՁԸ ՍԵՐ ՍԵՋ

<u>Սխալ</u>	<u>Ուղիղ</u>
մխիթարուիմ	մխիթարուիմ
Կասգէնին	Կազգէնին
մօղոն	մղոն
հերու	հեռու
կերթամ	կ'երթամ
տեղեկուլթին	տեղեկուլթիւն
ցեզի	ծեզի
թիւ 18.	թիւ 18.
Յարթելի	Յարգելի
Շաբադօր	Շաբաթ օր
անփետու	անփետուր
ականչի	ականջի
թիւ 66.	թիւ 66.
հանքիստ	հազիստ
չապ	չափ
անքամ	անգամ
տեմիրճանին	Տեմիրճեանին
մարթիկներ	մարդիկ
թիւ 16.	թիւ 16.
արաւտու	առաւօտու
ծերքս	ծեռքս
յուսամ	յուսամ
հանդերս	հանդէս
մորցաւ	մորցաւ
թիւ 37.	թիւ 37.
կինի	կնոջ
դէվը	թեւը
հաւակներ	հաւաթուներ
տեսա	տեսայ
թիւ 36.	թիւ 36.
թէշ	գէշ
թիւ 35.	թիւ 35.
Էկա	եկայ
բառեւ	բարեւ
գեզի	քեզի
Միսակը	Միսաքը
ծեր	ծեր
ինկերը	ընկերը
անքամ	անգամ
ըսելիք	ըսելիք
Մոսեսեան	Մովսէսեան
Գուրգեն	Գուրգէն

Փետր. 24ը Վարդանանց Պատերազմի տարեդարձն ըլլալով Ազարակատան Յայրորդիներս զայն տօնեցինք պատշաճօրէն:
 Դպրոցասարահին խոշոր գրատախտակին վրայ մեր նկարիչ պատանիներու կողմէ զարդարուած էր Մեծն Վարդանի մեծադիր նկարով եւ Յայկական եռագոյնով:
 Հանդէսը, Յակոբ Աբրամեանի ատենապետութեամբ բացուեցաւ՝ տղայոց յոտնկայս Թէ Յայրենեաց Պսակադիր երգով: Արամ Պոյաճեան Վարդանանց Պատերազմի պատմական ըրաւ համեմուած մանրամասնութիւններով: Արտասանեցին Թորոս Մանուկեան, Միքայէլ ՍԷՖերեան, եւ Արամ Պոյաճեան: Բանախօսեց Պր. Ալիքսանեան օրուան նշանակութեան մասին.
 - «Ազգեր, ըսաւ ան, չեն կրնար իրենց գոյուլթիւնը պահել առանց հերոսներու: Բոլոր պատմութիւնները դիւցազուններու արիւնով գրուած են: Վարդան եւ իր անմահ ոգին դարերու ընթացքին ապրած է հերոս Յայերու սրտին մէջ ապրեցնելով Նաեւ Յայ Ազգը: Վարդանի արժանաւոր յաջորդներն ըլլանք:»
 Հանդէսը փակուեցաւ Յառաջ Նահատակ երգով:

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐ

ՀԵՄԻԼԹԸՆ.- Նախապէս ընտրուած յանձնախումբի մը Նախա-ծեռնութեամբ՝ հրապարակային ժողով մը գումարուեցաւ Փետր. [...]"ին՝ հանգանակութիւն մը ձեռնարկելու ի նպաստ Յայաստանի Աղէտեալներուն:
 Տեղուոյ Յայութեան թիւին եւ կարողութեան համեմատ՝ հասոյթը շատ քիչ եղաւ. միայն 150 տուար եւ քանի մը խօստուներ:
 Անցեալի ընթացքին տարբեր նպատակի մը համար 200 տուար հանգանակուած էր բայց պարագաներու բերմամբ նպատակին չէր յատկացուած եւ դրամատան մէջ անձեռնմխելի կը մնար:
 Որոշուեցաւ սոյն գումարն ալ միացնել հանգանակութեան գոյանալիք գումարին եւ ուղղակի դրկել Յայաստանի Կառավարութեան:

ՕՆՆԻԿ ՏԱՐՈՆՑԻ

ՄԵԿՆՈՂ ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐ

Փետրուարի ընթացքին Գանատական ազարակներ գացին Յարուլթիւն ճիզմեճեան, Իմաստուն Ապահունի, Ժիրայր Տայեան, Արմենակ Աբրահամեան, Օննիկ Թոփալեան, Գասպար Կարապետեան, Յայկ Մովսէսեան, Խաչիկ Պազդեան, Ահարոն Չերչեան, Յարուլթիւն Սաֆարեան, Տիգրան Պերպերեան:

[Blank]
[Դատարկ]

<p style="text-align: center;"><u>ԱՐԱՐԱՏ ԱՄՍԱԹԵՐԹ</u></p> <p>Պատանեկան թերթ մը եւ օռկան զանաատահայ Որբ Հայորդիներու Միութեան:</p> <p style="text-align: center;">ՏԼՕՐԷՆ ԽՄԲԱԳԻՐ Ա. Ղ. ԱԼԻԲՍԱՆԵԱՆ</p> <p>Որբերու ստուար խումբ մը պատասխանատու խմբագրական զանազան ճիւղերու եւ անդամ Գործադիրներու Խորհուրդին:</p> <p style="text-align: center;">ԲԱԺՆԳԻՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԿ ՏՈԼԱՐ</p> <p>Դրամական առաքումներ Փոստ կամ Էքսպրես Սընի Օրաըրով կամ նամակով բայ ոչ չէքով:</p>	<p style="text-align: center;"><u>ARARAT MONTHLY</u></p> <p>The only Armenian paper in Canada, edited by the Armenian Boys in care of Armenian Relief Association of Canada.</p> <p style="text-align: center;">A. L. ALEXANIAN, Directing Editor.</p> <p style="text-align: center;"><u>SUBSCRIPTION \$1.00 A YEAR</u></p> <p><u>ADDRESS.-</u></p> <p style="text-align: center;">“ ARARAT MONTHLY ” Armenian Boys’ Farm Home, Georgetown, Ont. CANADA.</p>
<p style="text-align: center;"><u>ԱՐԱՐԱՏ ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ</u></p> <p>Պր. Խ. Ս. Ժամկոչեան, Էն Արպըրէն, 1.- Օր. Կ. Ժամկոչեանի, Էնն Արպըր, Միչ.:</p> <p>2.- Պր. Ա. Ներսէսեանի, Սփրինկֆիլտ, ՄԵՍ.:</p> <p>3.- Պր. Ե. ճըղըլեանի, Պրաքթըն, 4.- Պր. Յ. Սիրանոսեանի, Պրիճուաթըր, ՄԵՍ.:</p> <p>5.- Պր. Ե. Չաքմաքեանի, Տիթոնիթ: Պր. Հալվաճեան, Պոստընէն՝ Տէր եւ Տկ. Թեմոնեանի, Ֆիլատելֆիա:</p> <p>3. Բ. Ը. Միոլթիւն, Գահիրէ՝ 2 օրինակ Մելքոնեան Կրթ. Հաստատութեան, Կիպրոս: 1 օրինակ Քէլէկեան Սիսուան Որբանոցին, Պէյրութ:</p>	<p>ՀԱՆԴԵՍ ԱՄՍՕՐԵԱՅ.- Հրտ. Միխայրեան Միա- բանութեան, Կիեննա: ԿՈՉՆԱԿ.- Շաբաթաթերթ, Նիւ Եորթ: ՀԱՅՐԵՆԻՔ ԱՄՍԱԹԵՐԹ.- Պոսթըն: ԼՈՅՍ.- Ամսաթերթ, Պըրքըլի, Քալիֆ. ԱՐԱԳՍԵ.- Շաբաթաթերթ, Բարիդ: ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՏԱՐԵՑՈՅՑ.- Ս. Փ. Ազգ. Հիւանդանոցի, Կազմեցին Թ. Ազատեան եւ Ս. Չուհաճեան: Գին 1.50 տոլար: ԵՏԿԱՐ ԲՈՅ.- Թարգմանեց Յ. Գրիգոր:</p>
<p style="text-align: center;"><u>ՍՏԱՅԱՆՔ</u></p> <p>ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ.- Ամսագիր Յունաստանի 3. Ս. Ը. Միութեան: ՈՐԲԱՇԽԱՐՀԻ ԱՍՏԴԸ.- Մերձաւոր Ար. Որբերու Ընկերակցութեան օրկանը: ԾԻԱԾԱՆ.- Շաբաթաթերթ, Արտօնատէր Ս. Ս. Ծոցիկեան, Տիթոնիթ: ՍԻՈՆ.- Ամսագիր Երուսաղէմի Պատրիարք- ութեան:</p>	<p style="text-align: center;"><u>ԱՐԱՐԱՏԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ</u></p> <p>Աղէքսանդր Սողիկեան, 200 Էսէքս Սթ. Լորէնս, ՄԵՍ. Վարդգէս Կ. Սալրասուր, ԱԼՍարիա: Յովհաննէս Սողիկեան, 46 Փրինսէս Սթ. ՀԵՄԻԼթըն:</p>
	<p style="text-align: center;"><u>ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ ԿՈՒՉՆԵՔ ԱՄԷՆ ՏԵՂ</u></p> <p>Մեր բոլոր բաժանորդներէն եւ բարեկամ- ներէն կը խնդրենք քաջալերել Արարատը այս տարեշրջանին մէջ ալ, ինչպէս անցեալ տարի ըրին: Իրենց բաժնեգինը եւ Լորերու եւս, մեզի համար ամենագործնական օժանդակութիւնն է: Այն ազգայիններն, որոնք նմոյշ Արարատ կըստանան, թող բարի ըլլան գործածել իրենց դրկուած պահարաններն ու կտրոնները եւ տեղեակ պահել մեզ իրենց դիտաւորութեան: Արարատ Լոր Աշխարհի Հայ Որբերու միակ թերթն է: Քաջալերե գայն:</p>

<p>"ARARAT" A Monthly Magazine Edited by the Armenian Boys in Care of the Armen- ian Relief Association of Canada.</p>		<p>Yearly subscrip- tion ONE DOLLAR a Year. Ten Copies Yearly. ADDRESS.- "ARARAT" Georgetown, Ont.</p>	
<p>VOLUME II.</p>	<p>GEORGETOWN,</p>	<p>APRIL, 1927.</p>	<p>NO. 4</p>

EDITORIAL PAGE

A friend writes us; "Is "Ararat" growing? Are you getting more subscriptions this year? There is no any remark in regard to this as I read the Editorial Page of your delightful little magazine. It is very interesting to me, and to all of your friends, I am sure, to know more about the progress of your paper. You Armenian boys are certainly doing splendidly with your little articles and your work and you should be encouraged."

Yes! we are encouraged more than we did expect! Our friends always been very loyal; they never criticised our mistakes; we know we have had many. What could a group of boy editors of 10-13 years of age do with their limited English? But our friends stood as the champions of "Ararat"; the sympathetic feelings of their noble hearts warmed ours and stimulated all our efforts to make this little paper better and brighter than ever.

Every month has been a record month for us. New subscriptions and renewals are coming to us every day, but we want April and May be the greatest months of "Ararat" during this year.

Onward for our new campaign! We are ready to welcome all the renewals in arrear, as well as the new subscriptions.

THE HONEST BOY

Once when I was out of my house in the city of London, a twelve years old boy came to me with rags on him and begged of me to buy some of his matches.

I opened my purse, but there was a gold piece only.

- "I am very sorry that I haven't got any small change, my boy, and I can't go to the house to get some."

- "Oh, please, Sir, give it to me and I change it for you from a store."

- "Are you an honest boy?" asked I, looking straight into his eyes.

- "Oh, please, Sir, I am not a thief."

And, to tell the truth, I could not notice on his face the mark of honesty and nobleness.

I gave him the piece of gold. He at once ran away and mixed himself with the crowd of people. I waited there five minutes, ten, half an hour, but the boy did not come back, until I thought he was not going to come back any more and went to my way.

A few hours later, when I was back home, my servant came and said. "There is a boy in the hall and wants to speak to you, Sir."

The boy looked like the one who robbed my piece of gold that morning, but this was younger from the other and more sad looking.

"Sir," he said, "you gave a gold piece to Robert, did you not?"

"Yes."

"Here is the money, Sir, Robert gave it to me to bring it back. He is my brother, and we are orphans."

"Why did he not bring it himself?"

"He was struck by a car this morning and he is sick in our home. I think that he is going to die."

When he was talking, the poor boy's voice quenched.

"Where is he? Take me to him." said I to the boy.

Then I went out with the boy. Passed through wide and beautiful streets and came to darker and narrower streets, where the houses were very small, just mere huts.

"This is the house," he said, after hesitating for a while.

It was a little dug out with a little door. From the slidy and wet little steps we went down and there I saw my little begger boy lying on pieces of rags in a corner by the earthen wall. His face was very pale and so white that I could notice the movement of his veins so slowly.

He turned his eyes to us.

"Sir," he said with a poor voice, "please, come nearer."

I knelt near him and held his white frozen hands.

"Did you give the money?" asked he to his brother.

"Oh, yes, I got it,"

said I.

"You see, Sir, I am not a thief, I was going to bring the money back to you when the accident happened."

At once a silence came to him for a few minutes, and after,

"O God, what is going to happen to my little brother, Charles, he hasn't anybody else to care for him except I, O, God, Help him," cried out the poor sick boy.

I knelt down and kissed his crushed forehead and told him to be in peace as I was going to take care of his brother. I kept talking to him for a long time to keep him from talking for he was going to die. His little hands in my hand were getting colder and colder. He couldn't speak anymore. He couldn't moan. His eyes were moving once to me and once to his brother.

And so this little boy died teaching to me the best thing in the world: In spite of distress and poverty, he had possessed a pure and clean heart within him.

Translated
from Armenian

KRIKOR AZNAVORIAN

Tell your friend about the "Ararat" and see that he subscribes for it. We always need your co-operation.

OUR POULTRY

We have one hundred and twenty five hens, mostly White Leghorns. They lay seventy to seventy five eggs a day. They live in good hen-houses with windows all around. We have to feed them well in morning and in the evening in order to get more eggs from them. Our hens all sleep in the hen-house now, but in the summer they like to sleep in the trees and won't go to their houses.

We have also three very beautiful white geese and a white gander. They lay very big eggs, one will weigh around twelve ounces and over. When the boys go near the geese, they run after them. The gander sometimes comes very near to the boys and threatens them. Of coarse, some boys try to tease him.

Beside the hens and the geese, we have also seven White Indian ducks. They are very pretty too. White Indian ducks are good layers. Their eggs are bigger than that of the hen eggs and are light green in colour.

Ghazaros Tashjian is our poultry boy. He is very good in his work and takes great care of our hens. He gathers the eggs and brings them to Mr. Shaver, our Superintendent, who sorts them and sends the big ones to a hatching house to sell and the small ones are used in the kitchen. Our hens are good bred ones, so the eggs are used for hatching.

Our eggs are sold for fifteen cents more than the market price on account of our poultry being pure bred. This means that it is always better to raise good bred hens.

ARMENAG KERBASHIAN

OUR DAIRY

This is the first time that I am going to write for the "Ararat". It will be about our cows.

We have ten milking cows now and three more are going to have calves about a month later. When the cows have their baby calves, they give much milk. Our cows are very good milking cows. Three of them give about fifty pounds of milk each in a day. The boys milk our cows, but Mr. Shaver or Mr. Ballentyne are supervising the work. Mr. Shaver is a very clever and a very good man. He knows all about the work going on the farm and can do it. Mr. Balentyne is a good man also. He is always good to the boys and to the animals. We have seen some people wheap and beat the horses at work or on the road. That is not kind. We must be kind to all the animals.

Four boys are milking our cows; Hovhanes, Haig, Levon, Armenag. Ghazaros is the captain of the milkers and looks

after the work in the Separating Room. He weighs the milk the boys bring in, mark on the paper on the wall and after separates the cream from the milk.

We sell the cream in Toronto and feed most of the milk to the pigs. We drink whole milk at breakfast and separated milk at supper.

We have nine halfers yet. They will be cows next winter and so we will have many milking cows.

There is a big bull also in our barn. He is a very cross and crazy fellow. You must not show him anything that is red or he will get very mad.

The milker boys are feeding the cows and the bull. They take good care in feeding them to get much milk.

This is all I have to say about our dairy for this time. I hope that I will be able to write in "Ararat" again and tell about other things on our farm. See that you find my writing and read it.

GHOUGAS MEGERIAN

THE PRACTICAL MIND.- Teacher; "How would you tell the height of a tower by means of a barometer?"

Bright Boy: "I'd lower the barometer from the top of the tower and then measure the rope."

THE STOLEN HORSE

One morning a farmer went to his barn and found out that his horse was stolen. It was harvesting time and he needed the animal very badly, and so he went to the market to buy another. But when he arrived there, he found his horse there, tied to a post. At once he went to the animal, took it by the bridle and asked the man who was to sell it, to give the animal back as he was the owner.

"Are you crazy?" said the other man, "I bought this horse just a year ago and I have looked after it since then, it might look like yours, but it is not your horse."

"O, very good," shouted the farmer immediately covering the horse's eyes, "Tell me then, which of the horse's eyes is blind?"

The robber who had not examined the horse very well, started to think for a minute and after he said.

"His left eye is the blind one."

"You are wrong," said the farmer, "his left eye hasn't anything wrong with it."

"O, yes," replied the robber, "I meant to say that the right eye is blind."

"Now, I know," said the farmer turning to the croud of people gathered to see the outcome of this argument, "that this man is a shameless robber and a liar. Look at this horse, there is nothing wrong with his eyes; both are

alright, but I covered them purposely to try this man."

The croud clapped and cheered the farmer for his cleverness.

Two policemen came, seized the thief and lead him to the prison, and the farmer, very happy for finding his own horse, returned home, singing and shouting on the way on his horse's back.

Translated

AGHAVART AVEDISIAN

OUR PIGS

We are raising pigs on our farm. When they grow big enough, we sell them for pork. There are two big pigs which we call mother pigs. One of them had nine baby pigs about a month ago and the other had thirteen on 22nd of March. One of them is dead now. Soon as these baby pigs grow up, we will sell them. Mother pigs have babies in every six months; twice a year. Every farmer has to keep pigs to earn money and be good to them. If he is not careful, he can not earn money.

The baby pigs look very cute and clean, but if they see a muddy place they will dive in it.

TOROS LEVONIAN
(a junior)

THE WAR OF AINTAB
(Continued from Last month)

The war continued on for two months. The Turks were getting weaker all the time. The city was again surrounded by French soldiers. The enemy had no communication with the Turks outside and the provisions were short. Every thing was plentiful with the Armenians; our men were making new guns and cannons.

The Armenians had a class of soldiers, who were called "The Willing Soldiers". They were voluntaries and came mostly from the United States, after they had heard that their parents, wives, children, brothers and sisters were killed by the Turks in Turkish Armenia. They had come to the front to fight against the Turks and revenge the evil. There were many of these soldiers in Aintab and were fighting like lions.

It was through the bravery of the Willing Soldiers that many thousands of Armenian lives were saved in Syria, in Cilicia and in Aintab. Many of these brave Armenian soldiers died while on duty, but they will always be remembered by all the Armenians.

The fifth month of the War of Aintab, the Turks found themselves without food. In many cases the Armenians helped the Turkish women and children who

forced by hunger, would come out to the end of the lines and beg for bread. It is a fact that if they were Armenians begging from the Turks, they would get nothing but death.

One day a large group of Armenians were gathered on the street when a shell fell upon them. Almost every one were killed. This was a very strange event; the Turks had no any shells left and their cannons were out of order. After a very careful investigation, it was found that some Algerian soldiers in charge of a cannon, had gone to the Turkish line and fired from there. The Algerians were in the French army, but being Mohamedans, they always liked the Turks and deserted their ranks every time they found chance.

The enemy had some provision kept in an orchard and some mischievous Armenian lads, always wondering round and investigating even in the enemy lines, had discovered it. One day, a group of other lads and I, went to carry the provision to our fighting men. The Turks noticed us and fired at us. Two of us were killed. Rest returned to our lines with loads.

When we returned from our adventure, we saw a group of Turkish priests coming to our lines. We also noticed

that the Turks had raised a white flag on the fort in their own part of the city.

The priests came to our leaders and asked for peace. They said that the Turks were wrong and now they were ready to obey. They were at once taken to the French Commander who accepted their proposal. The fight ceased and everything went very nicely again, but the peace did not last long and after a few days the war started again. This time the Turks had ammunitions and every provisions sent to them from main army of the Turks.

Now, I am going to write the sad part of my story. The French leaders never understood the cunning of the Turks, and gave the Turks all the chance to arm themselves.

At last the news were spread that French was soon to leave Aintab and the province of Cilicia to the Turks. Armenians knew that the dangerous days were to come; hostile Turks in the city and a large Turkish army outside ready to march in after the French soldiers left. A massacre was sure. Our leaders asked the French not to leave the city until every Armenian left Aintab. The French leaders responded that it was against international law to massacre the civilian inhabitants of a country and the Turks had already promised to respect that law.

French soldiers left the city. The Armenian Voluntaries who were under French, had to leave also.

The Turkish army started in. As soon as the Turks heard that the French army and the Armenian soldiers were far away from the city, the massacre of the Armenians started. They burnt the Armenian houses and killed the helpless women and children.

The news of the massacre reached the French army. The Armenian soldiers asked the French officers to return to Aintab and protect the Armenians. They were refused. Then they begged the officers to let only the Armenian soldiers to go back to the rescue. They argued that it was for the very same purpose they had come from United States. They were denied the permission and so they defied and after a bloodshed which costed many lives on both sides, they returned. Late! 15.000 Armenians were massacred! A few hundred Armenian soldiers had to fight against an army. They did. This gave chance to the other Armenians who were living yet, to leave the city and escape.

Every one of those soldiers died, but their Golden deed saved many thousand innocent lives. They fought a galant battle. Many thousand Turkish soldiers fell before their furious attack until they too fell.

Once the city of Aintab was a very beautiful and prosperous city. There were many ancient and magnificent Armenian churches, famous schools and the Seminary of the American Congregational Board. It was a city of fine houses, beautiful gardens and rich stores. It was the commercial center of the surrounding cities and towns. Most of the European nations were represented there with their consuls. There were many learned and rich Armenians in Aintab and the whole Armenian population of the city were very prosperous.

Now Aintab is the most cheerless place in the world; all the fine houses, the churches, schools and the stores ruined. From her 30,000 most prosperous Armenians there are about 100 left poor and needy.

It will come the day when much suffered Armenian nation will forget the terrible past and welcome again the spring of a free, prosperous and glorious age over the mountains and on the plains of beloved Armenia. And every Armenian is longing to see that wonderful Spring to come.

ALBERT PAPAŽIAN

A VISIT TO OUR FARM

On Saturday afternoon, March the 12th, for the first time of this year we had a large group of visitors in our farm. They were sixty five in number and represented The Bible Students' Association of Toronto. Our visitors were mostly men. They arrived in three big cars.

Mr. Shaver, our Superintendent, gathered the boys in the school room. Our visitors were invited there also. Mr. Shaver welcomed them and the boys sang for our guests, after which they also sang many beautiful himns for us. We were very glad to have them in our Farm; we always like to have visitors.

Our guests were shown through the buildings and the barn after which they had their lunch in our dining room. Candies and sanwiches were past to the boys and the afternoon was made very pleasant.

Later in the evening they returned to Toronto in their three big cars. We hope that they will visit us again next summer and have some games with us. We hope to have many visitors in our farm this year. It is very nice to have so many visitors. The boys like it.

KOURKEN GARGAYAN

LETTERS FROM OUR COMPANIONS

Arthur, Ont.Belwood, Ont.

Dear Mr. Alexanian and Boys;-

Dear Mr. Alexanian and Boys,-

I feel always glad when I write you. I am sure that you are waiting for my letter and like to know how I am doing here in Belwood. I am very happy. Mr. and Mrs. Dan Sargent are very kind to me. I feel if this is my own home. I go to school every day. When at home, I help Mr. Sargent with the chores and still I have time to amuse myself with other things. Mrs. Sargent often helps me while I study my lessons. Winter is going away very nicely. This was a very good winter indeed. I had a very good Christmas, very good home and a mild weather. I see the other boys around Belwood. In the evening we talk to one another on the phone. Every body likes the Armenian boys here. It seems if Belwood is going to be an Armenian town. All the farmers around Belwood are asking me if there are more Armenian boys at Georgetown ready to go out to live with Canadian farmers. They ask me which boys are good. We have not any bad boys in Georgetown of course. I am sure that you will write to me very soon.

Your loving brother
MINAS KOUYOUMJIAN

I was very glad when I received your letter. I always feel happy when I hear from you about all the news around the Georgetown Home. As I write these lines, I can almost see Mr. Alexanian read it to you in the school-room, as he did the other boys' letters when I was with you. Yes, I see your smiling faces while listening my letter.

I will never forget you and my happy days in Georgetown. But I like to tell you that I am very happy here in Arthur. Everybody is kind to me. I go to school every day and try to learn as much as I can. I am the only Armenian boy in Arthur and I can see that everybody watches me in school, on the street, in church, in Sunday school, at work and at play. I think they like to know what kind of people the Armenians and the Armenian boys are.

Sometimes when there is a concert in Arthur, they invite me to recite, sing or play mouth-organ, which I did in Armenian, in English, Greek, and French. I hope that some day I will come to see you. Give my love to all the members of the Staff of the Armenian Home.

Your brother,
KRIKOR PARGHAMIAN

THE KITE SEASON

After the long winter the bright smiling spring is here in Georgetown again. The days of all the indoor games are gone; nobody likes to be prisoner under a roof and in four walls. There is nothing inside that would attract the children.

The first days of the spring bring the Kite Season here at the Armenian Farm in Georgetown.

O, boy! You have to watch the fun when the school is over. All the boys run up the hill to their kites; big kites, little kites, great kites and small kites in all colours, but most of them in Red, Blue and Orange, which form the Armenian Flag, or in Red, White and Blue, which stand for the glorious Union Jack. Sometimes the boys make their kites so big that our teacher could hide himself behind it while standing.

Once one of our boys made a very big kite. For the string he had a roll of binding twine. He told Mesrob, the smallest boy in our school to go and pull the kite. Of course Mesrob was pleased to go. But no sooner he took hold of the string, he was carried up in the air by the huge kite about six feet high. You should see how scared a boy Mesrob was. He couldn't let the kite go, because the other boy had twisted the string round Mesrob's waist. The boys had to hang on his leg and pull him.

Some of our boys have lots of string; they let all the string go, and the kite goes up in the air that we almost can't see. Some goes up so high that it can speak to the clouds. And some go up still higher and from the sky watches over the snow Mount Ararat and Armenia and see if the other Armenian boys are flying kites.

Sometimes the string breaks and the kite flies away, some falls in our farm, some far away. Some day perhaps we will get news from Armenia that our kites been wondring there with the Canadian label on.

O, boy! there is lots of fun when you fly kites with the Armenian boys in Georgetown.

BOGHOS NORIKIAN

OUR HORSES

We had six horses on our farm last year. Two of them died because they were very old. They were about twenty years of age. Their names were Queen and Flus.

Four horses were not enough to do the work on our farm so we had to buy two new horses.

One day Mr. Shaver, our Superintendent went to Toronto and bought two big, strong and husky horses. They are

very good horses and will work well. Mr. Shaver knows about horses and can tell the good working horses from the lazy ones. He is a very clever man. A few weeks after the seeding time will come and our horses will be very busy on the farm.

Our horses and all the other horses are clever and gentle animals. We must be very good to the horses and see that they are fed well. Bad farmers will work their horses until they are tired and sometimes they will whip them. We must learn to be good farmers and be good to the farm animals.

ZAVEN ARDEMIAN

OUR DOGS

A few months ago we wrote in Ararat about our dogs; Kipp and Jiggs. About two weeks ago they both disappeared. We looked around but did not find them and were very sorry for them. They were our only pets.

Mr. Shaver went to Toronto one day and brought with him two nice dogs; one is a black Spaniel and the other is a white Fox Terrier. The latter has black mark on his head. We call one Niger and the other Terrie. They are very nice dogs. The boys like them.

YERVANT MAKINISDIAN

THE KEY OF THE WORLD

Once upon a time there lived a boy in a little hut near the forest, who used to cut wood in the forest, sell it and keep his mother.

One day, when he was coming home, he saw some bad boys about killing a dog. He told them not to kill the poor animal, but they did not listen to him, so he gave some money to them, bought the cat from them and went on his way. After a while he met another group of boys who were going to kill a dog. He gave some money and took the dog also. After a while he met some more boys who were going to kill a snake. He gave the rest of his money and bought the snake also.

When he came home, his mother asked him what he had brought home with him. He said that he had nothing else with him but he had saved three lives.

When the snake grew after a few days, he said to the boy. "Take me to the King of Snakes, and if he asks you what do you want as reward, ask him to give you the Key of the World."

He took the snake to the King of the Snakes, and when the King asked him what he wanted, the boy asked for the Key of the World. And it was given to him.

When the boy came home, asked his mother to go to the king of the country and ask his daughter to be given to her son. His mother told him that it was

impossible for a princess to become the wife of a poor wood boy. The boy urged his mother to go, and she went.

The king said that the young man who will marry his daughter, must make a big palace beside mine.

She came home and told her son what the king said.

"That is nothing," said he, "I will make the palace this very night." Then he took the Key, went to the place where the king wanted him to build the palace, and drove the Key to the ground telling.

"I want a palace here, but bigger and more beautiful than the king's own palace." And it was done so.

Next morning the king saw the great palace and was pleased of it and married his daughter to the boy.

Now the princess had an old witch which she kept in a little box. One day the witch asked the princess to find out how her husband made that magnificent palace. She did so and the boy told her all about the Key, and said that if she wanted to use it it was in his coat pocket. The girl told this to the witch.

The next day, when the boy was not at the palace and the princess was busy doing some embroidery, the witch came out of the box, went upstairs, found the coat and took the Key from the pocket and said to it.

"Carry this palace and everything in it to the middle of the sea." And it was done.

OUR SICK COMPANION

On Sunday evening, March the 6th, one of our companions, Tavit Jamgotchian, felt sudden pains in his stomach. The doctor came and told him to be moved immediately to the hospital in Guelph, where his appendicitis could be operated on. Mr. Shaver, our Superintendent and the doctor accompanied him to the General Hospital in Guelph. The operation was a very serious one.

Tavit was sick very much and it seemed if there was not much hope for him to live. But I am glad to say that he is getting better now and even able to write letters and to read books. We hope he will get up soon and return to our Farm Home.

HAGOP APRAHAMIAN

The boy came to the place where the palace was, and when he did not see it there, he was very sad and did not know what to do. The king also looked out of the window and was surprised not to see the beautiful palace vanished. He at once sent for the boy.

(to be continued next month)

Written jointly
By HACHIG AJEMIAN
And
SARKIS JEYLESIAN

ADDRESS.- "Ararat Monthly"
Armenian Boys' Farm Home,
Georgetown, Ont.
CANADA.

Please, renew your subscription if
you have not done so.

ԱՔԱՐԱՅ

ԱՍՍԱԿԹԵՐԹ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՃՈՐՃԱՈՒՆԻ ԵՒ ՃՈՐՃԱՈՒՆԵՆ
ՄԵԿԼՈՂ ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ:

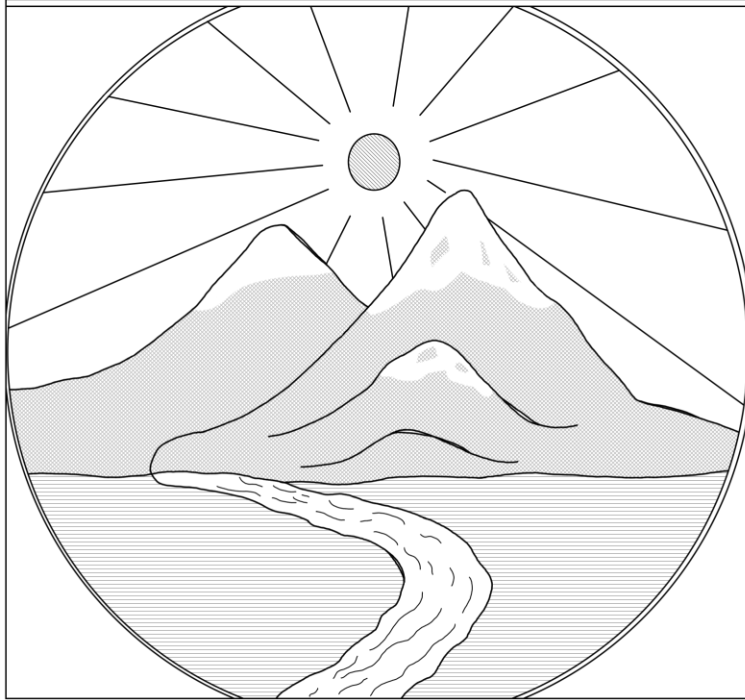
Բ. ՏԱՐԻ,

ՃՈՐՃԱՈՒՆ,

1927

ԹԻՒ

4

[Blank]
[Դատարկ]

Ա Ր Ա Ռ Ա Տ

Բ. ՏԱՐԻ

ՃՈՐՃԹԱՈՒՆ,

ԱՊՐԻԼ, 1927.

ԹԻԲ 4.

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

ՄԵՐ ԲԱՐԵԿԱՍՆԵՐՈՒՆ

Արարատի տարին լրացաւ: Այս սիրուն թերթիկը անցեալի մէջ մեր յուսացածէն շատ աւելի լաշն ժողովրդականութիւն մը գտաւ Յայ եւ Գանատացի ստուարաթիւ բարեկամներու կողմէ: Անկարելի է մեզ համար այս էջերուն մէջ մի առ մի հրատարակել այն բազմաթիւ Յայերէն եւ Անգլիերէն նամակները, զորոնք օր ըստ օրէ կը ստանանք եւ որոնցմով մեր համակիրները գործնական քաջալերանքի հետ սրտապնդիչ տողերով մեր ձեռնարկի գովքը կը նեն եւ ոգեւորիչ արտայայտութեամբ յաջողութեան գրաւականը մեր առջեւ կը դնեն: Յայորդիներս հպարտ ենք Արարատով եւ հպարտ ենք մեր բարեկամներով:

Ինչպէս մեր անդրանիկ թիւերով պարզած ենք, Արարատ կոչուած է Գանատայի սա հեռահայ երկնքին տակ իրարմէ անջատ միջավայրներու մէջ ցրուած աւելի քան հարիւր Յայորդիներու մէջ միութեան կապ մը ըլլալու, մեզ ըմբռնումով Յայ պահելու եւ մեր մատաղ սրտերը մեր ցեղին ու մեր նախահայրերու արիւնով նուիրագործուած սուրբ հայրենիքին կապելու: Արարատ ամսէ ամիս պիտի երթայ մեր փոքրիկ Յայկակներուն, մտերմօրէն պիտի խօսի անոնց Յայկական անուշ բարբառով, պիտի յիշեցնէ անոնց թէ իրենք զաւակներն են ազգի մը, որ քաղաքականապէս վերածնած է այլեւս, իր հայրենի բոյնն ունի, անուշիկ Յայաստանը, որ ինքնավար է այսօր, կը յառաջդիմէ, կը բարգաւաճի ու վաղը իր դռները լայնօրէն պիտի բանայ իր վտարանդի զաւակներուն առջեւ եւ անոնց պիտի ջամբէ իր կուրծքի կենսատու մեղրն ու կաթը: Մեր բարեկամները Արարատի այս մաքուր առաքելութիւնը կարելի ըրած են: Ապրի՛ն բոլորն ալ:

ՄԵՆ ՔՐՈՋ ԵՒ ՄԵՆ ԵՂՔՐՈՒ ԱՐԱՐԱՏԸ ՔԱՅԱԼԵՐԵԼՈՒ ՔԵՍԲԵՅՆԸ

Թերթիկնիս սիւթական բաղձալի հանգրուանի մը հասցնելու համար, Գանատայի Որբ Յայորդիներուն Սիւթիւնը կը բանայ Մեն Քրոջ եւ Մեն Եղբօր Արարատը Քաջալերելու Քեմբէյն մը, որ կը տեւէ Ապրիլ 1Էն մինչեւ Մայիս 15: Կստահ ենք թէ մեր բոլոր բաժանորդ մեն եղբայրներն ու քոյրերը այս քեմբէյնը յաջողութեամբ պսակելու համար պիտի գործակցին հետեւեալ առաջադրութեանց շուրջ.

Ա. Եթէ հին բաժանորդ են՝ բաժանորդագրութիւննին պիտի նորոգեն:

Բ. Պիտի աշխատին նոր բարեկամներ եւս հետաքրքրելու եւ զանոնք Արարատին բաժանորդագրելու առաջին առիթով իսկ:

Գ. Պիտի ջանան որբանոցներու, կրթական հաստատութիւններու,

Յայ դպրոցներու, բարեկամներու եւ ծանօթներու տարեկան Արարատ նուիրողներ գանելու:

Անկասկած մեր այս քեմբէյնը պիտի յաջողի, որովհետեւ Յայրորդներս մեծ հաւատք ունինք մեր մեծ եղբայրներուն եւ քոյրերուն վրայ: Կը յուսանք առնուազն հազար նոր բաժանորդներ ունենալ նորոգուածներէն զատ, որուն ի փոխան Յայրորդներս պիտի ջանանք մեր ըկերցողները գոհացնել տարբեր միջոցներով. Ա. ճերմակ թուղթ պիտի գործածենք թերթին էջերը աւելի յստակ, մաքուր եւ դիւրընթեռնելի ընելու համար: Ներկայ պայմաններու ներքեւ ճերմակ թուղթի գործածութիւնը սուղ ըլլալուն պատճառաւ կարելի չէ: Եւ Բ. Թերթին ծաւալը քիչ մը եւս պիտի մեծցնենք: Ասիկա մեր բոլոր բաժանորդներուն բաղձանքն եղած է արդէն եւ նամակներով արտայայտուած:

Մեծ եղբայրներ՝ ու Մեծ Զոյրեր՝, քաջալերեցէք Արարատը, որ ձեր փոքրիկ որբ եղբայրներուն միակ Յայ թերթին է: Սոյն թիւին մէջ ներփակուած պահարանին մէջ ամփոփելով քանի մը բարեկամներուն բաժնեգիններ՝ հաճեցէք ղրկել Արարատին եւ մեր քեմբէյնը կը յաջողի:

ՄԵՐ ՀԻՒԱՆԴ ԵՂԲԱՅԻՆԸ

Արարատի անդրանիկ թիւերով արդէն տեղեկագրած էինք մեր մէկ ընկերոջ, Թոգատցի Յովհանէս Տէրտէրեանի թոքախտէ տառապիլը եւ Կէսընի հիւանդանոցը գտնուիլը: Իր առողջական վիճակը դեռ որեւէ բարելաւման առջեւ չի գտնուելուն համար անկախ անորոշ ժամանակով դեռ իր ապաքինարանի խնամքներուն առարկան դառնայ:

Այս անգամ կը ցաւիմ որ պիտի գրեմ մեր ուրիշ մէկ հիւանդ ընկերոջ մասին, որ այժմ շատ ծանր վիճակի մէջ կը խնամուի Կուէլֆի հիւանդանոցին մէջ:

Մարտ 6ին, մեր ընկերը, Դաւիթ ժամկոչեան, ստամոքսի անհանգստութիւն զգալով անկողին զնաց: Բժիշկը կուրաղետապ նախատեսելով՝ յանձնարարեց Դաւիթին հիւանդանոց փոխադրուիլը եւ անմիջապէս վիրաբուժական գործողութեան մը ենթարկուիլը, ինչ որ անմիջապէս գործադրուեցաւ՝ զայն Կուէլֆի հիւանդանոցը փոխադրելով:

Հիւանդութիւնը յառաջացած ըլլալուն համար գործողութիւնը շատ դժուարին անցած էր՝ մանաւանդ նկատի ունենալով Դաւիթին բնականէն սրտի տկարութիւն ունենալն ալ:

Այժմ տասներեք օր կընէ մեր սիրելի ընկերոջ հիւանդանոց փոխադրուիլը եւ դեռ իր կացութիւնը շատ ծանր է: Բժիշկները շատ քիչ յոյս ներշնչեն իր մասին եւ սակայն մենք ամենքս ալ կը յուսանք թէ մեր եղբայրը պիտի ապաքինի շուտով եւ պիտի վերադառնայ դարձեալ մեր մէջ:

Դաւիթ մէկն է մեր Ագարակատան ամենէն քաղաքավար, ազնիւ, պարտաճանաչ եւ տիպար Յայրորդներէն եւ ամէն պարագայի տակ սիրուած է թէ մեր պաշտօնեաներէն եւ թէ իր ընկերներէն:

Շատ այցելուներ չեն թոյլատրուիլ՝ բացի մեր Ագարակատունէն: Տէր եւ Տիկին Ալիքսանեան զինք տեսնելու զացին Մարտ 15ին եւ Մր. Շէյվըր Մարտ 24ին: Ամենքս ալ կ'աղօթենք Դաւիթի առողջութեան համար:

ՅԱԿՈՒ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ

ԱՊՐԻԼ ՔՍԱՆԸՉՈՐՍ

ՉԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այսօր, վերջալոյսէն քիչ առաջ, կ'երթամ
Նստիլ դիմացի բլուրին վրայ ու լուռ կը
խոկամ:

Աչքս կը նայի հեռուն, հորիզոնէ
հորիզոն, իսկ հոգիս ալեկոծ ովկիանոսի մը
նման վրէժով կը փրփրի: Ի՛նչ տխուր յիշատակ-
ներ կը բերէ մեզի Ապրիլ Քսանըչորսը:

Յոն, հեռուն, այդ օրն էր, որ մեր մտքի
մշակները եւ գաղափարի ռազմիկները, որոնք
կը փայլէին Յայ հորիզոնին վրայ` խաւարեցան
Յայութեան դարաւոր թշնամիին, թուրքին
բարբարոս ձեռքերով:

Յարգե՛ անոնց յիշատակը, ո՛վ Յայորդի,
ինչպէս Կարդանանց հերոսներունը: Յարգե՛
անոնց յիշատակը, որովհետեւ անոնք էին որ
քու ամբողջ ազգդ լուսաւորեցին այն լեզուով`
որ հիմայ շրթուկներուդ վրայ կը խայտայ:

Մի մոռնար մայրենի լեզուդ, որ անցեալի
փառքով նուիրագործուած է եւ մի մոռնար
ազգդ, որուն համար գոհուեցան Ապրիլ Քսանը-
չորսի նահատակները եւ ուրիշ շատեր...:

Պահէ անոնց յիշատակը:

Փա՛ռք անոնց. անոնք գիտութեան լոյսով
եւ ազատատենչ իտեալներով լուսաւորեցին
մեր ցեղը, ու աւա՛ղ դեռ իրենց առաքելութե-
ան ճամբուն վրայ` նահատակուեցան:

Եւ ուրեմն Յայորդի՛, եկուր ծունկի
գանք անոնց յիշատակին առջեւ եւ սրտաբուլի
գոչենք`

- Փա՛ռք ձեզի:

ՉԱՐԵՅ ՊՏՈՒԿԵԱՆ

Մեծ եղբօր եւ Մեծ քրոջ ԱՐԱՐԱՏԸ քաջա-
լերելու Քեմբէյնին մի մոռնար քու մասնակ-
ցութիւնդ բերել:

Ազարակատանս սաները Ապրիլ 24ին պիտի
սարքեն Սգահանդէս մը ի յիշատակ տասներկու
տարիներ առաջ նոյն օրը ձերբակալուած եւ
վերջէն նահատակուած Յայ մտաւորականներուն:
Պիտի ըլլան ճառեր, արտասանութիւններ, երգեր
ու բանաստեղծութիւններ Յայորդիներու կողմէ:

Արարատի յաջորդ թիւը նուիրուած պիտի
ըլլայ Ապրիլ Քսանըչորսի Սգատունին:

Մայիս մէկին, մասնաւոր շուքով,
Ազարակատանս Յայորդիները պիտի տօնեն
Յայերէն Արարատի Ծննդեան Տարեդարձը:

Արարատի Ախոյեանն ըլլալու պատիւը
քանի մը ամիսէ ի վեր կը վերաբերի Տիթրոյթի
Յայ գաղութին, որ այսօր իր մէջ կը հաշուէ
երեք հարիւր վաթսուն երկու երկսեռ անհատ-
ներ` բաժանորդ մեր թերթիկին:

Մեծ խանդավառութիւն մը եղաւ մեզ այն
օրը, երբ տեղեկացանք թէ Յայերէն Արարատը
մէկ բաժանորդ աւելի ունէր քան Անգլիերէն
Արարատը, որ կը կարդացուի թէ Յայերէն եւ թէ
բազմահարիւր Գանատացիներէ:

Բացուած է Արարատի երկրորդ տարեշրջանի
բաժանորդագրութիւնը. երբ դուն բաժնեգինդ
դրկես` բարեկամի մըն ալ միասին դրկէ:

Մարտ ամսոյն մէջ 2045 օրինակ Արարատ
սպառեցաւ: Գրեթէ բոլոր նմոյշ ստացողներ
քաջալերեցին մեզ:

ՎԵՐՁԻՆ ԱՆՊԱՄ Ե՞ՐԲ ՏԵՍԱՐ
ՅԱՅՐԻԿԿ

Գնդապետ Սիտևի թագաւորական մըն էր, քաջ, վաշելուչ, զուարթ եւ այնքան բարի որ բոլոր գիւղացիները կը պաշտէին զինք: Այս հրաշալի գինուորականը իր փոքրիկ զաւկին համար կարծես աստուած մըն էր:

Երբ իր հայրը ստիպուեցաւ պահուըտիլ Բիւրիթըններէն, որոնք իշխանութեան գլուխ անցած էին, եւ իր մայրը կըսպասէր որ վարկանէ վարկեան պալատը խուզարկեն, փոքրիկ տղան գիտցաւ թէ իր հօրը պահուած տեղին մասին բան մը ըսելու չէր:

Երբ Բիւրիթընները եկան եւ գնդապետ Սիտևին փնտռեցին, տղան գիտէր որ զինք պիտի հարցաքննէին եւ ինք պարտէր ազատել իր Յայրը: Մաքրակոսները փնտռուէին ձգեցին եւ պահ մը մեծ սրահը քաշուեցան, ուր կանչեցին Նաեւ տիկինները եւ հարցաքննեցին զանոնք:

Փոքրիկը ունկնդրեց հարցումներուն ու պատասխաններուն եւ լսեց որ իր մայրը ստեց հօրը կեանքը ազատելու համար: Մաքրակոսներէն մէկն յանկարծ փսփսաց ուրիշի մը ականջն ի վար, որ իր կարգին ոտքի ելաւ եւ խօսեցաւ իրենց գլխաւորին, որ ականարկ մը նետեց սիրուն փոքրիկին եւ ըսաւ.

- Այո, ատկա լաւ խորհուրդ մըն է, անմիջապէս փոքրիկը պետք է հարցաքննենք:

Մայրը տղուն մէկ կողմը կեցնելով՝ փոքրիկը սեղանին առջեւ բերին: Ան իր դատաւորներուն առջեւ համարձակ, զօրաւոր եւ սիրուն կերպով մը կայնեցաւ: Իր դէմքը հայրը կը յիշեցներ: Ան բաւական խաղաղ կերեւնար՝ բայց իր սիրտը կը դարբներ իր կողոսկրներուն եւ իր ափերը խոնաւ էին իր ահէն: Ան հսկայի

մը գործ ունէր կատարելիք. իր հայրը չի մատնել եւ սուտ չի խօսիլ:

Մաքրակոսներէն մէկն անոր ծռացաւ եւ ցած բայց սպառնալից ձայնով մը ըսաւ.

- Տէր Աստուած յաւիտենական կրակով կը վատնէ ամէն անոնք որ սուտ կը խօսին եւ կը պատժէ այն մարդիկը, որոնք իր բարկութիւնն ու ցասումը կը գրգռեն: Հիմա ինծի մտիկ ըրէ, կը հարցնեմ քեզի մեր Տէր Աստուծոյ անուտով. Վերջին անգամ հայրիկդ ե՞րբ տեսար:

Տղան պաղարիւս եւ հաստատ ձայնով մը պատասխանեց.

- Գնդապետ Սիտևին երեկ գիշեր տեսայ:

- Երեկ գիշեր, անոնք գոչեցին:

- Եւ ան ինծի պատուիրեց որ, շարունակեց տղան անվեհերօրէն, Աստուծմէ վախնամ, թագաւորը պատուեմ եւ հայրենիքս սիրեմ:

- Երեկ գիշեր, ուրեմն այս պալատի՞ն մէջ, հարցուց դատաւորներէն մին:

- Այո:

- Ո՞ւր:

- Պիտի ցոյց տամ ձեզի:

Անոնք իրարանցումով մը ոտքի ելան, եւ տղան զանոնք առաջնորդեց սենեակի մը մէջ, ուր փոքրիկ անկողին մը կար:

- Հոս, ըսաւ ան:

- Որո՞ւնն է այս սենեակը:

- Իմս է:

- Ո՞ւր գնաց վերջէն:

- Չեմ գիտեր, կը քնանայի երբ եկաւ եւ կը քնանայի երբ գնաց:

- Ի՞նչ ըսել կուզես ասով:

- Հայրիկս վերջին անգամ երազիս մէջ տեսայ, պատասխանեց փոքրիկը:

Թարգմ. Անգլ.

ՄԱՍԲԻԵ ՇԻՐԻՆԵԱՆ

ԿԵՐՁԻՆ ՕՐՕՐԸ

Թափառական Յայ որբերուն

Իմ ծամերուս նուրբ թելերէն սեւ սաթե
 Ես կախ օրան պիտի հիւսեմ քեզ համար.
 Երբ գաս աշխարհ, անուշ քուստ չի տանէ,
 Ձեփիւռին հետ նենկի ըսեմ անդադար:

Ես հարսնութեան խութնի խումաշ լալ քողքէն
 Կախ օրանիտ ամպիովանի պիտ կարեմ.
 Ծունկի եկած հին խնոցին պիտ հարեմ,
 Որ խառնուի անոր երգը իմ երգին:

Դեռ պիտ կանչեմ իմ օրանիս աշուղն հին,
 Յայաստանի պըլպուլէն աղուոր սիրահար.
 Պիտի կանչեմ ծիծեռնակն օդէն վար,
 Պիտ վանդակեմ կռունկն մեր հին աշխարհին:

Պիտի կանչեմ «Սեւ Ձիււորն» իմ կտրիճ
 Իր նժոյգին քառասմբակ վագֆին հետ,
 Որ ունկնդրէ իր երագած հին նենկին,
 Որուն համար փետր քաշեց իր հոգին:

Կեց տաժանքոտ ես երկունքներ քաշեցի
 Միսիսիսի գետին օտար փին վրայ.
 Գիշերներով նենկի ըսի ու յոգնայ,
 Բայց նայեադներն չի հասկցան իմ երգը:

Ամեն երկունք հազար կաթիլ արցունքով
 Լո՛ւռ քաշեցի վտարանդի յարկիս տակ.
 Մայր չունէի կողքիս նստած օգնական
 Իսկ դրացիս չի մօտեցաւ իմ վշտիս:

Ագռաւներն իսկ՝ սեւաթռիչ կռաւով
 Թռա՛ն, գացի՛ն իմ տնակիս վրայով:
 Ալ ձանձրացայ երկունքն մինակ երգելէն.
 Կերջին նենկիս թող ըլլայ այս ով երկինք:

1927 Փետր. 19
 Ամերիկա

ՏԵՎՐԻՇ

Կարդա եւ տարածէ Արարառը: Մի բաւականաւար միայն դուն բաժանորդագրուած ըլլալովդ, նորեր գտիր մեզի համար, մենք շատ պետք ունինք մեր երեց եղբայրներու եւ քոյրերու համակրանքին եւ գործնական քաջալերութեանը:

ՊԱՐՍԻՑ ԴՓՔԱԽՏ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

Պարսկաստանի մէջ դժբախտ թագաւոր մը կապրէր ժամանակին: Ան մեծ աշխարհակալ մըն էր, հարուստ եւ հռչակաւոր. զաւակ չուներ եւ այդ պատճառաւ երջանիկ չէր: Անիկա իրեն համար ամառի կղզիի մը մէջ փառաւոր պալատ մը շինեց եւ հոն կը բնակէր:

Օր մը, վաճառական մը պալատ եկաւ եւ թագաւորին բերաւ չափազանց գեղեցիկ գերի-աղջիկ մը: Անմիջապէս որ թագաւորը գերի-աղջիկը տեսաւ՝ սիրահարեցաւ անոր եւ մեծ խրախճանքով ամուսնացաւ անոր հետ: Ան իր նոր թագուհիին հագցուց թանկագին հագուստ-ներ, պալատին ամենալաւ սենեակը տուաւ անոր, ուր պատուհանները դէպի ծով կը նայէին: Յարիւր նաժիշտներ պիտի ծառայէին անոր: Բայց տարօրինակն հոն էր որ գերի-կինը երբէք չէր խօսեր իր ամուսնոյն հետ: Ամէն օր պատուհանին առջեւ նստած՝ ծովը կը դիտէր:

Այսպէսով տարի մը անցաւ, եւ այն ատեն սիրունիկ զաւակ մը եղաւ թագաւորին ու թագուհիին: Թագաւորը ուրախութենէն խենթենալ սկսաւ՝ երբ տեղեկացաւ որ զաւակ մը եւ ժառանգորդ մը ծնած էր իրեն, եւ ինքզինքը գերի-կնոջը ոտքերուն առջեւ նետելով ըսաւ.

- Ոհ, իմ սիրելի Թագուհիս, ինչո՞ւ չես խօսիր հետս, իմ երջանկութիւնս կատարեալ ըլլալու համար ոչինչ պէտք է՝ բայց միայն մէկ հատիկ բառ մը քու շրթունքներէդ:

Թագուհին ժպտեցաւ եւ վերջապէս խօսեցաւ.

- Ոհ, իմ թագաւորս, որքան սիրով ու գորովով զիս պահեցիր այն ատենէն ի վեր, երբ ես իբր գերի մը պալատդ բերուեցայ: Բայց մտածէ թէ ինչպէս պիտի զգար թագաւոր-ագուն աղջիկ մը, որ ծախուած էր իբրեւ գերի մը:

- Ի՞նչ, դուն իշխանուհի՞ մըն ես, գոչեց թագաւորը:

- Ես Ծովի Ծաղիկն եմ, ըսաւ թագուհին հպարտօրէն, եւ իմ եղբայրս, Սալամ, ովկիանոսի խորքերուն մէջի ամենահարուստ թագաւորութեան կիշխէ: Դժբախտաբար իրարու հետ գտուած ենք: Անցեալ տարի թշնամիներ մեր երկիրն արշաւելով՝ մեր պալատը քանդեցին: Եղբայրս, վախճալով թէ ես թշնամիներուն ձեռքը պիտի իյնայի, ուզեց որ աշխարհի իշխաններէն մէկին հետ ամուսնանայի: Ասիկա զիս զայրացուց եւ ես ծովուն յատակէն ցատքեցի եւ ելայ ձեր կղզիին եզերքը: Վաճառականը զիս հոն գտաւ եւ անմիջապէս քեզի բերելով իբրեւ գերի զիս ծախեց:

- Բայց ես քեզի հետ իբրեւ իմ գերիս վարուած չեմ, անուշիկս, ըսաւ թագաւորը:

- Ոչ, ըսաւ Ծովի Ծաղիկը շատ մեղմօրէն, եւ որովհետեւ դուն զիս թագուհիդ ըրիր եւ չափազանց սիրեցիր զիս, ես ալ ինքզինքս ծովը չի նետեցի եղբորս քով երթալու համար, թէեւ նախապէս այդպէս որոշած էի: Ու հիմա որ զաւակ մը ունիմ, Սալամը պէտք է կանչեմ որ զայն տեսնէ:

Ծովի Ծաղիկը հրամայեց նաժիշտներէն մէկին կրակամանի մը մէջ վառուած ածուխ բերել եւ փոքրիկ տուփի մը մէջէն կտոր մը հալուէ նետեց կրակին մէջ: Ծուխը ելաւ եւ պատուհանէն դուրս գնաց եւ կինն ալ քանի մը անձանօթ բառեր արտասանեց:

Ծովը ուղիւ սկսաւ, ալիքները պատառեցան եւ ջուրին մէջէն բարձրահասակ եւ գեղեցիկ երիտասարդ մը դուրս ելաւ՝ փառաւոր կերպով հագուած, եւ գլխուն վրայ թագ մը: Ան շրջա-պատուած էր պալատականներու եւ տիկիներու ընտրեալ խումբով մը: Ծովի Թագաւորն ու իր հետեւորդները

կղզին ելան եւ պալատը մտան:

- Ոհ, իմ սիրելի Ծովի Ծաղիկը, ըսաւ Սալամ իր քոյրը տեսնելով, բոլոր թշնամիներուս այլեւս յաղթած եմ եւ դուն հիմակ կրնաս վերադառնալ եւ ամուսնանալ ծովի իշխաններէն միոյն հետ:

- Ես արդէն ամուսնացած եմ, սիրելի Սալամս, ըսաւ թագուհի Ծովի Ծաղիկը: Ասիկա իմ ամուսինս է, Պարսկաստանի թագաւորը եւ ասիկա ալ մեր փոքրիկ զաւակն է:

Սալամ մանկիկը իր գիրկն առաւ եւ իբր սուսկում Պարսկաստանի թագաւորին՝ ան պատուհանէն դուրս ցատքեց եւ մանկիկին հետ ծովուն մէջ սուզեցաւ:

- Մի վախար, ըսաւ թագուհին, Սալամ միայն ըրաւ ան՝ ինչ որ ես կուզէի ընել: Ան կը փափաքի գիտնալ թէ փոքրիկը կրնա՞յ ապրիլ ծովուն յատակը բոլոր միւս ծովու ժողովուրդին նման:

Իրաւ ալ այդպէս էր: Քանի մը վարկեան վերջ Սալամ վերադարձաւ փոքրիկը գիրկը, որ կրցած էր շնչել աղի ջուրին մէջ այնքան դիւրին որքան դուրսը եւ զգեստներէն կտոր մը անգամ թրջուած չէր:

- Այս ի՞նչ հրաշալի օր է, գոչեց թագաւորը, եթէ ասոնք աչքովս չի տեսնէի՝ պիտի չհաւատայի:

Թագաւորը նախապէս չափազանց յուսախաբ եղած էր տեսնելով որ ինք չէր կրնար ծովուն յատակը սուզիլ եւ այնտեղի հրաշալի կայսրուհիները տեսնել, բայց իր զաւակն ու կինը միշտ կը պատմէին անոր բոլոր այն զարմանալի դէպքերը, որոնք տեղի կուսնենային ովկիանոսին յատակը:

Թարգմ. Անգլ.

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊՈՏՈՒՐԵԱՆ

ՀԱՅ ՊԱՏԱՆԻՆ ԳԱՆԱՏԱՅԻ ՄԵՋ

Գանատայի մէջ Հայ պատանիներու թիւն հետզհետէ կը շատնայ եւ որովհետեւ անոնց մէկ մեծ մասը, մանաւանդ մեր Ագարակատունէն մեկնողները, կը գտնուին բոլորովին հեռահայ միջավայրի մէջ, անշուշտ պիտի ապրին այնպիսի կեանք մը, որ պատիւ բերէ թէ իրենց եւ թէ Հայ ազգին:

Անձնական փորձառութեամբ կը տեսնեմ թէ այն օրէն երբ ճորճթառուկը ձգեցի երեք ամիս առաջ եւ եկայ հոս, ուր մէկ հատ Հայ չի գտնուիր, ամէն մարդ գիս կը դիտէ փողոցին վրայ, դպրոցին մէջ, եկեղեցին, խօսած ատենս, աշխատած, հանգչած ու կերած ատենս: Գանատացիներ կուզեն ինձմով ճանչնալ այն ազգը, որուն մէկ զաւակն եմ: Պարագաները այսպէս են իմ այն բոլոր ընկերներուս շուրջ, որոնք նոյնպէս Հայաշխարհէն հեռու կապրին:

Եթէ մենք մեզ հետաքրքրօրէն դիտող Գանատացիներուն մեր գէշ կողմը ցոյց տանք, անոնք պիտի դատապարտեն մեր ազգը եւ փառաբանեն Թուրքը, որ իրապէս աշխարհի ամենէն անարժան ազգն է: Իսկ եթէ մեր լաւ կողմերը տեսնեն՝ պիտի անմիջապէս համոզուին թէ Հայ ազգը արժանիքներով հարուստ ժողովուրդ մըն է եւ պէտք է ապրի:

Մենք, Հայ տղաքս, մեր ընթացքով մէկ մէկ ճենթլմեններ ըլլալէ զատ պարտականութիւն մըն ալ ունինք, գերագոյն պարտականութիւն մը, որ սուրբ է եւ նուիրական եւ որ է՝ ՄԵԶ ՇՐՋԱՊԱՏՈՂ ՕՏԱՐ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻՆ ՄԵՋ ԶԻ ՄՈՌԱԼ ՄԵՐ ԱԶԳՆ ՈՒ ՀԱՅՐԵՆԻԺԸ ԵՒ ՄԻՇՏ ՀԱՅ ԱՊՐԻԼ:

Արթըր, Օլթ.
ԳՐԻԳՈՐ ԲԱՐԱՄԵԱՆ

Արարատը կարդա, բայց տարածէ զայն:

ԻՆՉՊԵՐՍ ԼՈՒՍԻՆԸ ԳԵՂԵՑԿԱՑՄԻ

Լուսինը իր կլորութեան մէջ շատ գեղեցիկ է, պայծառ երես մը ունի եւ ազնուօրէն կը լուսաւորէ մարդոց աշխարհը: Բայց ժամանակ մը կար երբ ան հիմակուան պէս գեղեցիկ չէր:

Վեց հազար տարիներ առաջ լուսինն երեսը գիշերուան մը մէջ փոխուեցաւ. ասկէ առաջ իր երեսը այնչափ սեւ ու տգեղ էր որ որեւէ մէկը չէր ուզեր իրեն նայիլ եւ ատոր համար շատ տխուր էր:

Օր մը իր դժգոհութիւնը գնաց յայտնելու ծաղիկներուն ու աստղերուն.

- Ես լուսին ըլլալ չեմ ուզեր: Երանի թէ ծաղիկ մը կամ աստղ մը ըլլալի, եթէ նոյնիսկ ամենափոքր աստղ մը ըլլալի՝ ամէն մարդ, տկարն ու զօրաւորը, կարեւորութիւն պիտի սար ինծի: Բայց փս, միայն լուսին մըն եմ ու ոչ ոք չի սիրեր զիս: Եթէ ծաղիկ մը ըլլալի եւ պարտեզի մը մէջ բողբոջէի՝ աշխարհի բոլոր գեղեցիկ կիները զիս իրենց կուրծքին կամ մագերուն մէջ պիտի գետնդէին եւ միշտ զիս պիտի գովէին իմ չքնաղ գեղեցկութեանս համար: Եւ կամ եթէ նոյնիսկ աճեի այնպիսի տեղ մը, ուր ոչ մէկ մարդ զիս չի տեսեր՝ այն ատեն ալ թռչունները պիտի գային, իմ փափուկ ճիւղերուս վրան պիտի թռչէին եւ իրենց քաղցրիկ ու շնորհալի երգերը պիտի երգէին եւ ինծի ու մէկգմէկու հետ պիտի սիրաբանէին: Դժբախտաբար միայն լուսին մըն եմ եւ ոչ ոք չի յարգեր զիս:

Աստղերը պատասխանելով ըսին.

- Մենք քեզի չենք կրնար օգնել, մենք ալ հոս մեր տեղերը ծած ենք ու չենք կրնար շարժիլ. մեզի օգնող որեւէ մէկը չունեցանք. բոլոր օրը աշխատելով մեր գործերը կընենք եւ գիշերն ալ կը փափլիինք երկինքը ալ

աւելի գեղեցկացնելու համար. բայց միայն այդչափը կրնանք ընել: Ու աստղերը լռեցին՝ ժպտելով յուսահատ լուսնին վրայ:

Ծաղիկներն ալ ժպտելով ըսին.

- Չենք գիտեր թէ ի՞նչպէս կրնանք օգնել քեզի. պարտեզի մը մէջ կը բնակինք, որ կը պատկանի աշխարհի ամենագեղեցիկ աղջկան, որուն անունը Ծաղկասէր է եւ որովհետեւ մեր տէրը կը սիրէ ամէնուն օգնել՝ ուստի քեզի համար կը խօսինք իրեն:

Լուսինը դժբախտ էր: Իրիկունն մը գնաց Ծաղկասէրը տեսնելու. երբ տեսաւ՝ զայն շատ սիրեց ու ըսաւ.

- Դուն շատ գեղեցիկ ես, երանի թէ ինծի մօտենայիր եւ իմ դէմքս ալ գեղեցկանար: Քու շարժումներդ ալ շնորհալի են, եկուր ինծի միացիր եւ հետս ապրէ, այն ատեն աշխարհի ժողովուրդը միայն քեզ պիտի նայի եւ քեզ պիտի սիրէ: Խնդրեմ, ըսէ ինծի, ի՞նչ ըրիր որ այսքան գեղեցիկ ես հիմայ:

- Ես միշտ ժպտուն եւ ազնուասէր եղած եմ եւ կը խորհիմ թէ գեղեցիկ եւ օգտակար ըլլալուս պատճառը ատոնք են պատասխանեց Ծաղկասէրը:

Լուսինը ամէն իրիկունն այցելեց Ծաղկասէրին: Պատուհանին առջեւ սպասեց ամէն անգամ մինչեւ աղջիկն եկաւ: Գեղեցիկ էր կոյսը, հրեշտակի մը չափ ազնիւ ու մանուկի մը չափ սիրուն: Ու օր մը աղջիկն ալ այնքան համակրեցաւ ու սիրեց դժբախտ լուսինը, որ ուզեց միշտ անոր հետ ապրիլ այլեւս: Այս փափաքը իր մօրը յայտնեց, բայց վերջինը կարեւորութիւն չի տուաւ իրեն:

Օր մըն ալ կոյսը իր բարեկամներուն յայտնեց թէ ինքը լուսնին հարսը պիտի ըլլար:

-Շարունակուած 10 Էջին վրայ-

ՏՐԱՆ ՀՍԿԱՅԻՆ ՊԱԼԱՏԻՆ ՄԷՋ

Շատ տարիներ առաջ տղայ մը կը թափառէր Նոր Անտառին խորերը կորսուած ոչխար մը փնտռելու համար եւ խոշոր պալատի մը առջեւն եկաւ, որ հսկայի մը կը պատկանէր:

- Ես ոչխարդ կերած եմ, գոռաց հսկան, եւ եթէ զգոյշ չըլլաս, քեզ ալ պիտի ուտեմ: Տես որքան զօրաւոր եմ ես, ըսաւ ան եւ ժայռի կտոր մը առաւ ու զայն սեղմելով իր ձեռքին մէջ կտոր կտոր ըրաւ:

- Բայց դուն կրնա՞ս քարէն ջուր հանել, հարցուց տղան, տես, ես որքան աւելի զօրաւոր եմ, եւ իր գրպանէն կտոր մը պանիր հանելով զայն սեղմեց մինչեւ որ ջուրը հանեց:

Հսկան զարմացաւ եւ անկէ խնդրեց որ իրեն օգնէ քիչ մը վառելու փայտ կտրելու համար: Ան խոշոր կաղնիի ծառ մը գտնելով վար ծոցեց եւ տղուն ըսաւ որ զայն բռնէ մինչեւ որ կտրուի: Բայց երբ տղան փորձեց՝ ծառը վեր ցատքեց եւ տղան ալ օդին մէջ նետեց:

- Ասիկա իմ սիրական հնարքներէս մէկն է, ըսաւ տղան, կրնա՞ս դուն ալ այսքան բարձր ցատքել:

Երբ ծառը կտրուեցաւ տղան ըսաւ.

- ճիւղերուն կողմը ծանր է եւ ես այն կողմը պիտի վերցնեմ, դուն ալ արմատին կողմը բռնէ:

Ու երբ ծառը հսկային ուսին վրայ հաւասարակշռուեցաւ՝ տղան անմիջապէս ցատքեց եւ ճիւղերուն մէջ պահուըտեցաւ: Հսկան ահագին բեռին տակ տքալով երբ պալատին բակը հասաւ՝ չափազանց յոգնած՝ ծառը գետին նետեց: Տղան ցատքեց եւ կեղծելով թէ ճիւղերուն կողմը բռնած էր՝ ըսաւ հսկային:

- Վստահ եմ որ դուն հոգնած չես, ես ալ բնաւ հոգնած չեմ:

- Եթէ այս գիշեր այս սոսկալի զօրաւոր արարածը չըսպանեմ, վաղը ան գիս իրեն գերին պիտի դարձնէ, մոմռաց հսկան ինքնիրեն:

Բայց տղան արթուն էր. իր կաշիէ տոպրակը ջուրով լեցուց եւ իր վերմակին տակ ծածկելով ինք գնաց եւ դռանն ետեւ պահուըտեցաւ: Կես գիշերին հսկան խոշոր դանակով մը եկաւ եւ հարուած մը տուաւ կաշիէ տոպրակին եւ ջուրը ցատքեց հսկային երեսին, որ հեռացաւ ինքնիրեն ըսելով.

- Հա, բոլոր արիւնը դուրս ցատքեց:

Յաջորդ առտուն տղան զուարթ դեմքով վար իջաւ եւ ըսաւ թէ լու մը զինքը խայթած էր գիշերը: Հսկան սոսկումով անոր նայեցաւ: Երբ նախաճաշի նստան, հսկան ալ աւելի վախցաւ տեսնելով որ տղան շատ փիլաւ կուտեր եւ երթալով կը գերնար: Ուստի տղուն հարցուց.

- Ի՞նչպէս այդքան շատ կրնաս ուտել:

- Էհ, կրցածիս չափ ուտելէն վերջ կրնամ նաեւ փորս դանակով բանալ եւ դարձեալ ուտել սկսիլ:

Տղան բարձին երեսը վզին կապած էր իր զգեստին տակէն եւ փիլաւը մէջը կը լեցնէր փոխանակ ուտելու: Ան ծածկոցը դանակով կտրեց եւ բոլոր փիլաւը դուրս լեցուեցաւ:

- Ատիկա շիտակ որ լաւ հնարք մըն է, գոչեց հսկան եւ մսի խոշոր դանակը առնելով ինքզինքը կտոր կտոր ըրաւ եւ անշուշտ փռուեցաւ: Այսպէս տղան ապարանքին եւ մէջի բոլոր գանձերուն միակ տերը եղաւ:

Թարգմ. Անգլ.

ԿԱՅԷ ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ

ԻՆՉՊԵՐՍ ԼՈՒՍԻՆԸ ԳԵՂԵՑԿԱՑԱԲ
Շար. Ցրդ. ԷջԷՆ

Քանի մը օր վերջ աղջիկն այլեւս
չերեւցաւ եւ մէկն ալ զայն չի գտաւ: Վշտահար
մայրը ամէն կողմ գնաց զայն գտնելու համար,
բայց ի գուր: Օր մըն ալ Ծաղկասերին բարե-
կամներէն մին իրեն ըսաւ թէ աղջիկը Լուսինն
հետ մեկնած էր՝ քանի որ այս վերջինը զինքը
հարս ուզած էր:

Ժամանակ վերջ այլեւս ամէն մարդ մոռցաւ
Ծաղկասերը. բայց իրականութիւնն այն է որ
ան մինչեւ այս օրս Լուսինն հետ կապի եւ
անոր հարսն է: Ու այն օրէն ի վեր, երբ
Ծաղկասեր հարս եղաւ Լուսինին, այս վերջինն
այնքան ուրախ է որ իր երեսը պայծառ ու
գեղեցիկ է եւ փափկօրէն կը Լուսաւորէ աշ-
խարհը, որուն բնակիչները իր հարսին ազգա-
կաններն են:

Շատեր կըսեն թէ Ծաղկասերին գեղեցկու-
թիւնն է որ կը ցոլայ Լուսինն դեմքին վրայ,
որ իրականին մէջ Լոյս ալ չունի՝ բայց
ժամանակին աշխարհի ամենագեղեցիկ աղջիկն
եղող Ծաղկասերին ժպիտն է որ մեզի կը դրկէ:

Թարգմ. Անգլ.

ԱՐԱՎԱՐԴ ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ

Գործակցէ մեզի Արարատին ՔԵՄԲԵՅԼը
յաջողցնելու համար: ՄԷԿ Նոր բաժանորդ ապա-
հովէ ճիշտ [... ..]

ԹՈՌԻՑԻՎՆԵՐՈՒ ԵՂԱՆԿԸ

Այս տարի Գանատայի գարունը շատ շուտ
եկաւ: Ձիւները հալած են, արեւը պայծառ է
եւ թռչունները կը վերադառնան տաք երկիր-
ներէ: Մենք, տղաքս, այլեւս չենք սիրեր
ներսի խաղերը եւ ուրախ գուարթ դուրս կը
վազենք մեր դուրսի հաճոյալից զբօսանքները
վայելելու:

Գարունին հետ թռուցիկներու եղանակը
եկած է մեր Ագարակատան տղայոց համար:
Ամենքս ալ մեր թռուցիկները ունինք. ոմանք
այնքան բախտաւոր են որ կրցած են գուճաւոր
թուղթեր գտնել եւ Յայկական եռագոյնով շինել
իրենցինը:

- Նայէ, Թորոս, թռուցիկս փոքրիկ ճանճ
մը դարձած է, եթէ քիչ մըն ալ չունան
ուճենայի՝ իմս վերէն Նիւ եորթի բարձր
շէնքերը պիտի դիտեր, կըսէ տղայ մը:

- Ատ ալ բա՛ն է, Նայէ, իմս ամպերու
թովէն Յայաստանը կը դիտէ եւ Արարատի բար-
ձունքներուն կը Նայի. երանի թէ ես ալ իրեն
հետ այդ գեղեցիկ երկիրը դիտէի, կըսէ ուրիշ
մը անդին:

- Տղաք, իմ թռուցիկս փրթաւ եւ ուղղակի
Յայաստան արշաւեց. շատ կարելի է հիմակ
երեւանցի տղայ մը զայն կը թօցնէ, կըսէ
անդին տղայ մը կծիկ մը դերձան միայն իր
ձեռքին մէջ:

- Իմ թռուցիկս ալ անցեալ օր փախաւ եւ
հիմա կարծեմ Յունաստան հասած է, ուր քիչ
մըն ալ փոքրիկ բոյրս պիտի խաղայ հետը, բայց
չեմ գիտեր թէ աղջիկները կը սիրե՞ն թռուցիկ
թօցնել, կաւելցնեմ ես ալ:

(Սրբագրուած)

ՍԱՐԳԻՍ ԴԱԻԻԹԵԱՆ

երկու պատիկներու միջեւ.
- Քուկին հայրիկդ շատ կծծի է եղեր.
ատ ի՞նչ հին կօշիկներ են:

- Քուկին հայրիկդ ալ իմինս կանցնի
եղեր. ատամաբոյժ պիտի ըլլայ, եւ դեռ
պզտիկ քուրիկդ մէկ ակոյալով է ձգեր...:

Դեռատի աղջիկը.- Սա ծնողներու իրենց
գաւակներուն չի հնազանդիլը իրաւ որ
դժուարին հարց մը եղած է:

ՊԱՆԱՏԱՅԱՅ ԿԵԱՆՔ

ՅԵՄԻԼԹԸՆ.- Մարտ 12ին հրապարակային ժողով մը տեղի ունեցաւ Կիպարն Փըպլիք ԸսքուԼի վարի յարկը՝ յայտարարուած տեղւոյս 3. 3. Դաշնակցութեան կոմիտէի կողմէ եւ որուն հրաւիրուած էին ՅԵՄԻԼԹընի բոլոր Յայերը:

Ժողովին կատենապետեր Պր. Ա. Ասատուրեան, որ ժողովը բացաւ ներկաներու յոտնկաց Սեր Յայրենիք երգով: Օրակարգի համաձայն արտասանութիւններ ըրին փոքրիկներ երուանդ Խասօեան, Բաբգէն Կօշկարեան, Ազնիւ Կարդանեան եւ Արմենակ Կիրակոսեան: Օրիորդ Տիգրանուհի Չիչէքեան յաջող կերպով արտասանեց Սօտայի Սիրահարը: Գովելի Էր Նաեւ Պր. Վահան Թաշճեանի գեղեցիկ առօգանութեամբ Զեզի Ընծայ Իմ Յայրենիք արտասանութիւնը: Օրիորդներ Ս. Թսօեան եւ Ս. Կօշկարեան դէմ դիմաց երգեցին Որսկան Ափաէրը. երկուքն ալ ունին երգելու փափաք, շնորհալի եւ քնթոյշ ձայն, բայց իրենց բով կը պակսի համարձակութիւն, ինչ որ անհրաժեշտ է յաջողելու համար: Այս երկու օրիորդներու եւ Օր. Ծիածան ու Տիգրանուհի Չիչէքեան քոյրերու տրամախօսութենէն վերջ բեմ հրաւիրուեցաւ օրուան ատենախօսը, 3. 3. Դաշնակցութեան Գանատայի Շրջանային Գործիչ Պր. Կ. Թանտրճեան:

Յարգելի ատենախօսիս մէկ ժամէ աւելի տւեալ բանախօսութիւնը բաւական հետաքրքրական էր եւ կուսակցական տեսութեանց եւ ուղղութեանց մասին ըլլալուն համար եւ նկատելով որ Արարատ փոքրիկ եւ չեզոք թերթ մընէ՝ պիտի չամփոփեմ այս թղթակցութեանս հետ. հաւանաբար Յայրենիք օրաթերթը մանրամասնութիւններով հրատարակէ:

Ժողովը փակուեցաւ Ի ՉԷՆ Յայեր Ի Սուր երգով, զոր երգեցին տեղւոյս Ազգ. Գրադարանի երիչ Խուճի սաները:

Նոյն շաբթու Դշ. երեկոյ, Ազգ. Գրադարանի մէջ դասախօսական ժողով մը տեղի ունեցաւ եւ ներկաներու այլեւայլ հարցերուն Պր. Թանտրճեան պատասխանեց:

Տէր եւ Տիկին Դազար Սարուխանեան՝ Մարտ 4ին եւ Տէր եւ Տիկին Յայկ Կիրակոսեան Մարտ 12ին մէյմէկ մասչ զաւակով օրինուեցան:

ՕՆՆԻԿ ՏԱՐՕՆՑԻ

ՄԷՆԹ ԶԷԹԻՆՉ.- Քաղաքիս Յայ գաղութը դարձեալ տգեղ բարբերու ցուցարկութեան մը առջեւ գտաւ ինքզինքը՝ երբ Փետրվար 25ին Պր. Ալիքսան Սուխաիրեան եւ իր երկու փոքրիկները ինքզինքնին լքուած գտան կողակցէ եւ մօրմէ: Դէպքին տխուր հերոսն է Թուճաս Կարդանեան կոչուած անձը:

Տեղական ժողովուրդին մէջ սոյն օրինակ դէպքեր կը պատահին եւ սակայն անտեսանելի կը մնան: Իսկ Յայերու համար նման դէպք ներելի չէ: Յայ գաղութներ պետք է ամէն տեղ պայթարին տգեղ երեւոյթներու դէմ եւ անհատները դաստիարակելու եւ անոնց ազգային եւ ընտանեկան պատուի սրբութիւնը ներշնչող միջոցներ յօրինեն:

Տեղւոյս 3. 3. Դ. Ակումբը հրապարակային ժողով մը ունեցաւ Մարտ 6ին. խօսեցան Պր. Կ. Թանտրճեան եւ Յակոբ Մուրատեան: Եղան երգեր եւ արտասանութիւններ:

Մարտ 9ին եւս դասախօսական ժողով մը եղաւ եւ Պր. Թանտրճեան պատասխանեց եղած հարցումներուն: Ներկաները գոհ տպաւորութեամբ մեկնեցան:

ՄԿՐՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.- Մարտ 12ին, Շաբաթ երեկոյ, Պր. Սահակ Աւագեանի բնակարանին մէջ տեղի ունեցաւ մկրտութեան շքեղ հանդէսը՝ ՏԵՐ ԵՆ ՏԻԿԻՆ Աւագեաններու մանչ զաւկին՝ օրինութեամբ ՏԵՐ Սովսէս քահանայի եւ կնքահայրութեամբ Պր. Արիստակէս Աւետիսեանի: Փոքրիկն անուանուեցաւ Աւագ: Մեծ բազմութիւն մը ներկայ էր եւ ուրախութիւնները տեւեցին մինչեւ կէս գիշեր:

ՏԵՐ ԵՆ ՏԻԿԻՆ Թորոսեաններ Մարտ 14ին աղջիկ զաւակով մը օրինուեցան:

ԽՈՐԷՆ ՏԵՐՏԵՐԵԱՆ

ԱԳԱՐԱԿԱՏՈՒՆԵՆ ՄԵԿՆՈՂՆԵՐ

Մարտի ընթացքին մեր Ագարակատունէն մեկնեցան Սարգիս Գրիգորեան, Արամ Պոյաճեան, Գրիգոր Թագւորեան, Անդրանիկ Գեորգեան եւ Յարութիւն Պոտուրեան: Պողոս Լորիկեան վերադարձաւ իսկ Խաչիկ Գարաճեան տեղափոխուելով աշխատի վճարումով աշխատիլ սկսաւ: Կիւլպէնի Միւրեմեան, Վահէ Ալիքսանեան եւ Վազգէն Չատիկեան եւս վճարումով աշխատիլ սկսան:

ՄԵԿՆՈՂՆԵՐԷՆ ՆԱՍԱԿՆԵՐ

Անցեալ ամսու ընթացքին նամակներ ստացանք Իմաստուն Ապահունիէ, Արամ Պոյաճեանէ, Վահրամ Գամպերեանէ, Գրիգոր Թագւորեանէ, Օննիկ Մելքոնեանէ, Մամբրէ Շիրինեանէ, Յարութիւն ճիզմեճեանէ, Գուրգէն Մակարեանէ, Օննիկ Թովալեանէ, Գեղամ Մուրատեանէ, Սեբաստացի, Վազգէն Չատիկեանէ, Ժիրայր Տաշեանէ, Գրիգոր Ազնաւորեանէ, Տիգրան Պերպերեանէ, Վահէ Ալիքսանեանէ,

Գեորգ Գեորգեանէ, Յովակիմ Կիւմիւլեանէ, Գասպար Կարապետեանէ, Յարութիւն Սարաֆեանէ, Յովհանէս Տէրտերեանէ, Գրիգոր ճերահեանէ, Սարգիս Գրիգորեանէ, Բիւզանդ Գըլըճեանէ, Ալպերթ Փափագեանէ, Ներսէս Մանուկեանէ, Լեւոն Գրիգորեանէ, Գրիգոր Բարդամեանէ, Արտաշէս Մազմանեանէ եւ Արշալիր Պեզագեանէ:

ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ԱԿՈՒՄԲ

Անցեալ ամսու ընթացքին Յայրորդներս մեր վեց ամսուան անդամավճարները, երեք տոլար, դրկեցինք Յ. Բ. Ը. Միութեան Թօրօնթոյճի գանձապահին: Մարտ 26ին մեր Պատանեկան Կարմիր Խաչի Ակումբը վաթսուև տոլար դրկեց Յայ Բարեգործական Միութեան ի հաշիւ Պէշրուքի Որբանոցին մէջ որդեգրած մեր որբ աղբարիկին: Մարտի մէջ Կարմիր Խաչի Ակումբին Լուէրներ ըրած են,

Խաչիկ Աճեմեան,	0. 30
Ժիրայր Գալաշճեան,	0. 50
Յակոբ Աբրահամեան,	0. 31
Սարգիս Գրիգորեան,	0. 05
Միքայէլ Սէֆերեան,	0. 05
Յարութիւն Պոտուրեան,	0. 05
Յայկ Մանուկեան,	0. 05
Պողոս Լորիկեան,	0. 50
Յուսիկ Վարդանեան	0. 05
Երուանդ Մաքիկիստեան	0. 05
ՄԵԿՆՈՂՆԵՐԷՆ	
Արտաշէս Մազմանեան,	0. 25
Մամբրէ Շիրինեան,	1. 00
Գրիգոր ճերահեան,	0. 65

Մեր Ակումբը կը յուսայ զալ ամսու ընթացքին ալ անելի բեղուն շրջան մը բոլորել:

Մեծ Քրոջ եւ Մեծ Եղբօր Արարտը քաջալերելու Քեմբէյնիս դուն ալ մասնակցէ:

[Blank]
[Դատարկ]

ԱՐԱՐԱՏ ԱՍՍԱԹԵՐԹ

Պատանեկան թերթ մը եւ օռկան Գանատահայ Որբ Յայրորդիներու Միութեան:

ՏԵՐԵՆ ԽՐԱԳԻՐ Ա. Դ. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ

Որբերու ստուար խումբ մը պատասխանատու խմբագրական զանազան ճիւղերու եւ անդամ Գործադիրներու Խորհուրդին:

ԲԱԺՆԵԳԻՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԿ ՏՈՒՐ

Դրամական առաքումներ Փոստ կամ Էքս-փրէս Մընի Օրտըրով կամ նամակով, բայց ոչ չէքով:

ARARAT MONTHLY

The only Armenian paper in Canada, edited by the Armenian Boys in care of the Armenian Relief Association of Canada.

A. L. ALEXANIAN, Directing Editor.

Subscription \$1.00 a year.

Address.- " Ararat Monthly "

Armenian Boys' Farm Home,
Georgetown, Ont. Canada.

ՄԵԿ ՏԱՐՈՒԲԱՆ ԱՐԱՐԱՏ ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Պր. Գրիգոր ԿԵԼՃԻՔ՝ ՍԵՆթ ՓոլԷն՝ հինգ օրինակ Յայաստանի գիւղական դպրոցներու:

Պր. Յարութիւն ՔԻԼՔԵՃԵԱՆ, Տիթոնյէն՝

1.- Տիկին Եթեր Մակարեանի, Յունաստան:

2.- Օրիորդք Արաքսի եւ ՄԵԼԻՆԵ

Մակարեաններու, Իտալիա:

Պր. Բ. Մանուկեան, Միսսիսիպի Տիկին

Արմենուշ Յովհանեսեանի, Միսսիսիպի:

Պր. Ք. Մարգարեան, Կոլստորէն՝

Լենինականի Որբանոցին, Յայաստան:

ԱՐԱՐԱՏԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

Աղէքսանդր Սողիկեան, 200 Էսէքս Սթրիթ, Լորէնս, ՄԵՍ.

Վարդգէս Վ. Սայրասուր, Լինց, ԱԼստրիա:

Յովհանէս Սողիկեան, 46 Փրինսէս Սթրիթ, ՅԵմիլթըն, Գանատա:

Վահան Թաշճեան, 134 ճԵրվիս Սթրիթ,

Թօրօնթօ, Գանատա:

Գործակալներու պէտք ունինք այն բոլոր երկիրներուն եւ քաղաքներուն մէջ ուր Յայեր կան: Բարեկամներ հաճին դիմել Արարատին:

ՈՐ ՈՐ ԱՆԿ Է

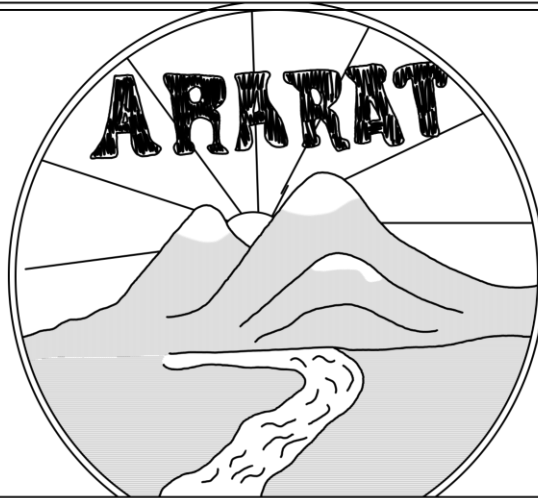
Գանատահայ Որբերու Միութիւնը Արարատը սիրով պիտի ղրկէ այն բոլոր որբանոցներուն, կրթարաններուն եւ դպրոցներուն, որոնց հասցէն չունենալնուս համար դեռ թերթիկը չենք ղրկած. մեր ընթերցողներէն կը խնդրենք այս կարգի հասցէներ մեզ յայթայթել: Անոնք ստիպուած չեն ըլլար թերթը նուիրել:

ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍԷ

Գանատահայ Որբ Յայրորդիներու Միութիւնը շուտով պիտի հրատարակէ Արարատի Երգարանը, ուր պիտի երեւին այն բոլոր Ազգային Երգերը, որոնք այժմ կը գործածուին: Սահմանափակ թուով պիտի ունենանք եւ հասոյթը պիտի յատկացուի Արարատի բարեկամներուն: Լաւագոյն երգարանը Ամերիկահայ Յայ Դպրոցներու սաներուն համար. աճապարեցէք հատ մը ունենալ:

ԳԻՆ ԶՍԱՆԸՅԻՆԳ ՍԵՆԹ

Ապսպրանքներն ըլլալու են Արարատի հասցէին: Յինգ սենթ աւելի՝ Փոստի ծախքի համար:

VOLUME II.

GEORGETOWN,

MAY-JUNE,

1927,

NO. 5

EDITORIAL PAGE

Good-bye to the friends and the readers of the "Ararat".

This is the last number of this little magazine which was edited for about two years by the Armenian Boys in care of the Armenian Relief Association of Canada.

Mr. A. L. Alexanian, the Directing Editor of "Ararat" is leaving us and all the older boys who used to write the articles for the paper are placed on farms and as there are only twenty-two of the smallest boys, here, at the Home, it is hardly possible to carry on the publishing of this magazine.

We are very thankful to all our friends who helped us in the past to make our paper a success; and, it was made a success indeed!

And now, as the Ararat ceases to be published, it is our hope that the interest of our friends in our Home will continue on until the time comes, when the Armenian Relief Association reaches the goal and then the supporters of this work realize that the Good Work Is Done Well!

Ararat has a great many Armenian readers who will find the "Armenian Ararat" very interesting which will be published by Mr. Alexanian, but will no longer represent the Armenian Relief Association of Canada.

WINTER SPORTS IN CANADA

(Composition written by Sahag Krikorian and awarded First Prize at Pine Grove School which he attends near Preston, Ont.)

No country offers better opportunities for winter sports than Canada.

The weather in winter is very cold and there is plenty of snow while the rivers and the lakes freeze over.

As soon as the rivers and the lakes are frozen, the girls and boys put on their skates and have good times skating on the ice. They not only go skating but tobogganing and sleigh riding down the steep hills and also do snow shoeing and skiing and have all kinds of jolly sports.

Last winter when I was at Georgetown with the boys we used to go skating on the rivers. A great many of us had a hard time tumbling down when trying to learn to skate. As soon as we got tired of skating we took our sleighs and went for a sleigh ride. Before anybody went down the hill we put a Canadian flag in the middle of the hill. Then twenty of us went down the hill one after another. As we went everyone saluted the flag.

Once I was going down a steep hill and a group of the boys were following me. I was going too fast and didn't know what to do. I suddenly tumbled off into

the ditch nearly breaking my neck. It was great fun even though we sometimes nearly got badly hurt.

We had real sleigh rides at Georgetown.

I like the winter in Canada very much because of the jolly sports such as skating, sleigh riding and snow shoeing.

SAHAG KRİKORIAN

MY DOG

Last Christmas one of our neighbours gave us a dog. It was just a fine fat pup. I named him "Bob" because he had a short tail. He was about a foot high and about one foot and four inches long.

One day we went away and left Bob at the house. When we came back he had tore all the papers. He was fond of tearing papers.

The next day I made a house for him. At night before I go to bed I shut him in his house and let him out in the morning. Everyday when I go to the field to work I take Bob with me. I also take him with me and make him to chase the cattle. He is a good chaser. Sometimes he gets a kick, but he does not mind that.

Some nights I go to river

with two other boys, Bill and Victor. I bring Bob with me. Bob is a great swimmer.

Last summer Bob caught fifteen ground hogs and ten great big jack-rabbits. There are lots of jackrabbits around our place.

About a month ago I and another man were drawing hay bales. We lost Bob. We did not know where he went for two days but one of our neighbours told that an express train killed him and the section men burried him. I was very sorry for my Bob.

Now I am going to get another dog and I am going to teach him lots of things. This is a real story. Bob used to chase the hens out of the garden. He also chased the black birds away out of the cherry trees by barking at them. He was a nice little dog. When he was a year old he weighed seventy five pounds. I fed him three times a day.

When I get my new dog I will call him Bob again so that I can always remember my jolly playful and nice dog, Bob the First.

This true story happened when I was at my new home and I wrote it for our dear Ararat which I like to read very much and every month I am looking for it.

KEVORK KEVORKIAN

KING APKAR

King Apkar was the ruler of Armenia and Mesopotamia when our Lord Jesus Christ was on this earth.

When he was young his father sent him to Rome to be educated at the college where the sons of Roman emperors and kings attended. During those days Armenia was under the great Roman Empire but had her own Armenian king.

At the court of the Emperor young Apkar found a great favor and became one of the most honoured nobles. The Emperor presented him a magnificent castle in Rome and wherever he went he took Apkar with him. This young Armenian prince learned to speak almost every language that was spoken at the time, so he was the Emperial interpreter as well as one of the members of the Great Council of Rome.

When the King of Armenia died a delegation of nobles from Armenia came to Rome to take the new King Apkar to his father's throne. The Emperor did not let him go and said.

"Your majesty the King of Armenia will stay here in Rome. You will be esteemed with all the honours that this Empire can bestow upon any great king in her domain. You will rule your fatherland from Rome. This Empire needs your council as long as you live."

So King Apkar remained in Rome for some years. The story tells us an strange account which brought the departure of the King of Armenia to his throne.

The Emperor of Rome organized a great hunting party and invited all the nobles of Rome and many kings who were then the guests of Rome.

King Apkar and his followers, most of them Armenians, went into the thick of the forest. He ordered his men to seize a few stags alive and also take a sack-full of earth from each of the places where the stags were caught.

In this way they had about six. In the evening when the emperor gave a big banquet to the hunting party, Apkar told his men beforehand to place the sacks of the earth in corners in the dining hall and let the stags free when everybody was eating.

It was done so. The animals ran round, found the piles of the earth and each stood still by the pile of the earth which was taken from the place he was caught.

Everybody was surprised. The Emperor asked Apkar to explain the meaning of the jock.

“O Emperor,” said Apkar, “even the animals know and love the soil they are reared on. How greater must be then the human love to his own native land!”

On this explanation everybody cheered for the Armenian king and the

Emperor told that he was going to be sent to Armenia with all the honours that only was fit to an emperor and an Roman General.

While in Armenia, King Apkar ruled his people as a good and wise king. He was loved by his people as well as by the neighbouring countries of Armenia. He erected beautiful cities and strong forts, was very friendly with other nations and the country prospered under him.

The Armenian History tells that as Armenia was flourishing under Apkar, Herod Antipas, the tetrarch of Judea, was jealous of Apkar and became hostile to him, but he was unable to injure him except by exciting the new Emperor of Rome against him. He therefore accused him falsly, to the Emperor Tiberius, of rebellious plans.

Of coarse, Apkar had many old friends in Rome, who wrote him and told everything. So Apkar sent messengers to Rome to justify himself.

When the messengers were in Palestine, they heard all about the wonders of Jesus and went to Jerusalem to see if it was real.

Apkar was very sick for many months, and when they came and told him everything about Jesus, he believed and wrote to the Lord the following letter:

“Apkar, son of Arsham, to Jesus, the great healer who has appeared in the country of Judea at the city of Jerusalem -greeting Lord,- I have heard that thou dost not heal by medicines but only through the Word; that thou makest the blind to see, the lame to walk; that thou cleanseest the lepers and makest the deaf hear; that thou castest out devils, raiseth the dead, and healest through the word only. No sooner had the great miracles that thou performest been related to me, than I reflected, and now believe that thou art God and the Son of God, descended from heaven to perform these acts of beneficence. For this reason I have written thee this letter to pray thee to come to me that I may adore thee and be healed of my sickness by thee according to my faith in thy power. Moreover, I have heard that the Jews murmur against thee, and seek to slay thee. I pray thee therefore, come to me; I have a good little city, which is enough for both of us, and there we can peaceably live together.”

The mesengers went; and one of them was a painter who was to make a portrait of Jesus, if he would not come. Jesus received the letter on the day of his triumphal entry into Jerusalem, the mesengers gave the letter to Philip and Andrew and Lord told Thomas to answer the following;

“Blessed be he who believes in me without having seen me; for thus it is written of me: those who see me shall not believe in me; and those who do not see me, they shall believe and be saved. Inasmuch as you have written to me to go to you, know that it is necessary I should fulfill here all for which I have been sent. And when I shall have done so, I shall ascend to Him who sent me; and then I will send you one of my disciples, who shall remove your pain, and shall give life to you and those around you.”

The painter could not get Jesus' picture, because there were many people round him; but Jesus noticed him and told him to go near, then passed a handkerchief over his face and lo a perfect likeness of Lord was printed on it.

The King received the letter and the picture and kept them. Two years after Ascension, Thaddeus came and healed Apkar. And the King and all the city of Edessa became christianized.

So King Apkar was the first king that became to be Christian. But after his death Armenia went back to her idols until the time, when Saint Gregory the Illuminator brought the Christianity back to Armenia in 301 A. D.

HAROUTUN BODOURIAN

THE ARMENIAN RELIEF ASSOCIATION OF CANADA

CHAIRMAN;- J. G. Kent,
Managing Director of
Canadian National
Exhibition.

HON. TREAS. H. L. Stark,
John Stark & Co.

REV. IRA W. Pierce,
General Secretary,
99 Dundas Street East,
TORONTO 2.

A NEW QUOTA OF GIRLS AND BOYS!

.....

On the record made by these boys already brought to Canada, the Canadian Government has granted a permit to bring one hundred more Armenian children.

This time, girls will be included. The girls, how they need us! Even more than the boys! Our Canadian life will be a great haven for them in contrast to their present dark outlook.

But it will take money! To transport one hundred children from the Near East to Toronto will involve an expense which will overwhelm us without your help. With your help, it can be done. Get in touch with Rev. I. W. Pierce and see that you and your community help.

.....

AN ARMENIAN HYMN.

Trans. by Alice Stone Blackwell.

(From the Armenian of Nerses the Graceful;
born 1102, died 1172.)

O Dayspring, Sun of righteousness, shine forth with light for me!
Treasure of mercy, let my soul thy hidden riches see!
Thou before whom the thoughts of men lie open in thy sight,
Unto my soul, now dark and dim, grant thoughts that shine with light!

O Father, Son, and Holy Ghost, Almighty One in Three,
Care-taker of all creatures, have pity upon me!
Awake, O Lord, awake to help, with grace and power divine;
Awaken those who slumber now, like Heaven's host to shine!

O Lord and Saviour, life-giver, unto the dead give life,
And raise up those that have grown weak and stumbled in the strife!
O skillful Pilot! Lamp of light, that burneth bright and clear!
Strength and assurance grant to me, now hid away in fear.

O thou that makest old things new, renew me and adorn;
Rejoice me with salvation, Lord, for which I inly mourn.
Giver of good, unto my sins be thy forgiveness given!
Lead Thy disciples, Heavenly King, unto the flocks of Heaven.

Defeat the evil husbandman that soweth tares and weeds;
Wither and kill in me the fruits of all his evil seeds!
O Lord, grant water to my eyes, that they may shed warm tears
To cleanse and wash away the sin that in my soul appears!

On me, now hid in shadow deep, shine forth, O glory bright!
Sweet juice, quench thou my soul's keen thirst! Show me the path of light!
Jesus, whose name is love, with love crush thou my stony heart;
Bedew my spirit with thy blood, and bid my griefs depart!

O thou that even in fancy art so sweet, Lord Jesus Christ!
Grant that with Thy reality my soul may be sufficed!

When thou shalt come again to earth, and all thy glory see,
 Upon that dread and awful day, O Christ, remember me!
 Thou that redeemest men from sin, O Saviour I implore,
 Redeem him who now praiseth Thee, to praise thee evermore.

Miss Alice Stone Blackwell is a noble Boston woman who is greatly interested in the Armenians and is a great authority in the Armenian language. She has written many articles and poems, and for over forty years she has done much in behalf of the Armenian people.

She is the author of a beautiful book, called "Armenian Poems," which is a wonderful collection of Armenian poetry dressed into English language. This book itself would give its readers a very high opinion of the literary capacity of the race which produced them. It could be obtained from The Armenian Educational Foundation, 331 Fourth Ave. New York, N. Y. or from the Directing Editor of "Ararat." The price of it is \$1.50.

A LITTLE LAUGH

The Patient; "Doctor, I am feeling something trouble in my head during these days and I am not able to explain it."

The Doctor; "Don't worry, I can assure you that there is nothing there; it is entirely empty."

"Thank you, Doctor, I am feeling myself better now."

Two men were fighting on the street; a passer by saw them and went to separate them and stop the fight, but he got such a blow on his head that caused a rapture. He was immediately taken to the doctor who examined the

wound and said surprisingly; "Sir, your life is in danger, I see your brains in your head through the crack."

"That's impossible, Sir, if I had any brains in my head it would stop me going into that gallant fight."

Mother (as she leads the guests to the table); "Jonny, where would you like to sit?"

Johnny; "Next to the pie, mother."

Father; "Tell me now Fred, what would you like me to buy you as Christmas present?"

Fred; "A drum, Pa."

Father; "No, that won't do, we will have nothing else but the noise of your drum all round the house during the whole day, when you get it."

Fred; "Oh, No! No! Pa, I promise that I will beat it when you are asleep."

Translated.

HAGOP APRAHAMIAN

Mrs. Shaver, Hilda and I shall follow your careers with interest. You have our very best wishes, and we hope we shall meet many of you in the days to come.

May all that a loving Father can do be done for you, and may your lives be devoted to Him is our wish and our prayer.

THOMAS P. SHAVER

 TO THE BOYS
 AT THE HOME AND ON THE FARMS

The time has come when we must say a good-bye to one another as "Father" and boys. During the almost seven months with you I have watched with the deepest interest your work and your lives. I have noted with great satisfaction your progress and assure you that I shall always be pleased indeed to hear of your continued success. Several of you are now beginning to earn your own money, beginning to make your own way in the world. May you be very successful. But remember that a good name is worth more than money. Live clean lives, be men of whom your mother would be proud.

Many of you are in farms, among strangers. Do your best both on the farms and in the schools. A few of you are still at the Home. Do your best to prepare yourselves for something better by and by.

 THE KEY OF THE WORLD
 (Continued from last month)

The boy came before the King, who asked him where the palace and his daughter were. Of course, the boy didn't know anything, and asked the king to grant him time to find them.

"I give you three days, during which you must find my daughter, fail, and you will be beheaded," said the king with anger.

The boy went home very sad. His mother noticed that he had some trouble, asked him what was wrong with him, but he wouldn't answer her.

Then the dog, the cat and the snake came to him and asked what was their master's trouble. He wouldn't answer them, so the snake said; "I know why our master is very sad; he has lost his wife and his palace, and the king is to behead him

if he does not find them in three days.”

At once the cat and the dog started for the palace in the middle of the sea. The dog could swim very well, so he took the cat on his back.

When they came to the palace, the door was closed so the cat climbed up the wall and the dog hanged on the cat's tail. At last they got in through a window. Both the wick and the girl were asleep. The lights were all out but our cat was able to see everything and so he found the key under the pillow of the wick. They took it and went out. But before they went into the water, the cat said.

“I will carry the key, for you will bark whenever you see a fish.”

“No, I will carry the key,” said the dog, “you will snap at any fish you meet on the way and will lose the key.”

So the dog took it in his mouth, but when they were near the shore, a fat fish came to them. The dog barked at it and the cat tried to catch it. Then the key fell down. They were both very sorry. They searched in the bottom of the sea, but couldn't find it. So they came to the shore, where they met a kind fisherman. The snake was also there and told his two four-legged chums to go to the man and ask him to give them the fish which was very short but very fat. They did so and took the fish and as they were very hungry, they started to eat it.

It was a very happy sight, when they found the key in the fish as they opened it. At once they ran to their master who was the happiest man in the world when he got it. At once he ordered the palace to be brought back to its former place again, which was instantly done and the girl and the wick were still there asleep. He at once seized the wick and hung him on a pole.

Next morning the king was very much delighted to find the great palace back at its place again. He sent for the boy and his daughter and when they came, he made them the king and the queen and they say that they are yet ruling their country and are the most strong rulers in the world; they don't ask their people to pay taxes, but when they need any money, the king at once can get it by the aid of his key.

Written jointly by
HACHIG AJEMIAN
and SARKIS JEYLEZIAN.

One of our boys; “Which would be worse, for me to be run over by a tram, car or bus, or tear my knickers?”

The Matron; “Why, to be run over by a bus, of course.”

Boy; “That's good, I've just torn my knickers.”

OUR SUPERINTENDENT
WHO LEFT US

Rev. Thomas P. Shaver was our Superintendent during the last seven months. He left us just a few days ago, and all the boys in our Home were very sorry to lose him. He was a very good man. We all thought if he was a real father to us. We loved to call him "father". He always told us to be good. When we had any work to do, and we did not understand it, he wouldn't get angry, but would gladly help us to do it well. Every boy loved to do anything for him that he wanted to be done. He liked to see us always cheerful.

When our two dogs, Kip and Jiggs disappeared, he saw that we were very sorry about them, so he got another dog for us. He knew we boys liked to have some pets. Of course father always understands what a boy wants.

We also liked Mrs. Shaver and Hilda. They were always very nice to us.

We will always remember our good friends, no matter how old we grow.

KOURKEN GARGAYAN

A TRUE BROTHER
WHO IS GOING TO LEAVE US

It was a very sad day for all the boys in our Home, when we heard that Mr. Alexanian, the Assist. Superintendent of our Farm Home and teacher, is going to leave us next month.

Mr. Alexanian was with us since we came to Canada. He loved us, he helped us and he worked very hard for us. His love is so much for us that we like to call him "Big Brother". Yes! He is a real big brother.

He helped and advised us in many good things; Junior Red Cross Club, Ararat Monthly, and many others. It was he who encouraged us when we were planning to adopt a boy brother in an orphanage in Jerusalem.

When we heard that he was going to leave us, we were very much worried about our paper, the Ararat, and asked him who was going to look after it. At first he said he was not going to publish it, but when we asked him not to stop it, he promised it that he was going to print the Armenian Ararat not as Armenian Boys' Home paper, but as an all round boys' paper. The boys on farms have written Mr. Alexanian not to stop the papers.

Mr. Alexanian is one of our best friends and also a big brother and we are sure that he will not forget us. We will look for him to come and visit us. There is not a boy here, who will forget him.

Mr. Alexanian is going to reside in Hamilton, where his home is. He is going to organize Armenian Boys' Clubs in many Ontario cities and the Armenian Ararat will be the Organ of the Armenian Boys in Canada. Many Boys' Clubs in United States are going to help the paper grow. Great many of our boys on farms are going to write for it. Mr. Alexanian says that he will send a copy to each boy at Home and on the farms.

He is also going to write a book in Armenian about the History of Canada; how she developed and became one of the best countries in the world and one of the greatest nation. In that book a part will be given to our Home; boys pictures, their stories, the Armenian Relief Association and its work. It will have many hundred pages.

There never been any Armenian books written about Canada and the Armenians do not know much about the country, so it will be very interesting while it will also be the first Armenian book ever written in Canada.

An Armenian gentleman has promised Mr. Alexanian to present 500 copies of his books to the libraries of the Armenian schools in Armenia and in the countries of the Near East.

JIRAIR KALAYJIAN

FUNERAL

OF OUR LATE BROTHER

MASTER HOVHANES DERDERIAN

It was a very sorrowful day for all the boys in our Home when Mr. Alexanian told us the death of our late companion, Hovhanes Derderian.

He was in Weston Hospital for about a year suffering from consumption. While there he always wrote us about his getting better and hoped that he would be back to the farm this summer, have his own garden plot to plant, help doing the chores in the barn and hear the merry songs of the birds while walking under the apple trees with the boys.

The funeral took place on Thursday afternoon at three o'clock from our Farm Home and the remains of our beloved companion were burried in Greenwood Cemetery at Georgetown. It was attended by friends from Georgetown, Guelph and Toronto. The four ministers of Georgetown churches took part in the service. An array of beautiful floral tributes bore the testimony of the love of his companions and friends.

ARMENAG KERBASHIAN

Great many Armenians who found joy in reading "Ararat" in the past will enjoy the reading of the "Armenian Ararat" which will be published in Hamilton.

ԱՔԱՐԱՅ

ԱՄՍԱԿԹԵՐԹ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՃՈՐՃԱՈՒՆԻ ԵՒ ՃՈՐՃԱՈՒՆԵՆ
ՄԵԿԼՈՂ ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ:

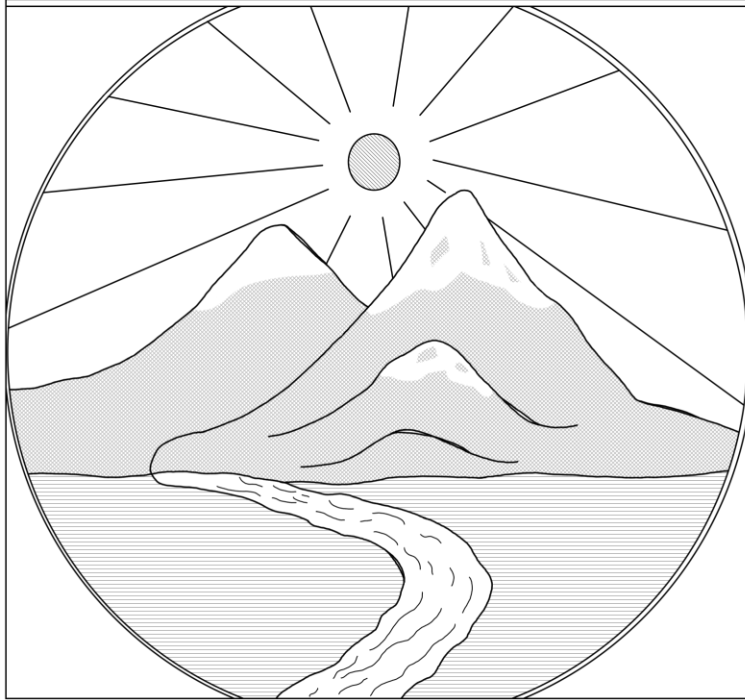
Բ. ՏԱՐԻ,

ՃՈՐՃԱՈՒՆ,

1927

ԹԻՒ

5

ԱՐԱՐԱՏ ՊԵՏԲ ՈՒՆԻ

ՀԱԶԱՐ

ՆՈՓՁՆՈՐ ԲԿԺԿՆՈՐԴՆԵՐՈՒ

ՄԵՐ ՔՐՈՋ ԵՒՄԵՐ ԵՂԲՈՐ
ԱՐԱՐԱՏԸ ՔԱԶԱԿԼԵՐԵԼՈՒ
ՔՆՄԲԵՅՆԻՍ ԴՈՒՍ ԱԼ ՄԱՍՆԱԿՑՅ

ԱՌՆԱՌՆԱՏ

Բ. ՏԱՐԻ

ՃՈՐՃԹԱՍՈՒՆ,

ՄԱՅԻՍ, 1927

ԹԻՒ 5

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

ՆԱՅԱՏԱԿՆԵՐՈՒ ՊԱՏՊԱՄԸ

Հպարտ է ճշմարիտ Հայորդին, որովհետև Հայ ծնած է, որովհետև նահատակ ազգի մը զաւակն է:

Ուր որ ալ ըլլալ ան, հայրենիքի օդը շնչէ թէ օտար եւ անծանօթ երկինքներու տակ ապրի, ըլլալ մանուկ, պատանի, երիտասարդ, չափահաս թէ ծեր, քաղաքական ինչ հոսանքի ալ հետեւի, հաւատքի եւ յարանուանական ինչ վարդապետութիւն ալ որ դաւանի ինքզինքը Հայ կը զգայ ան:

Միջավայրը, հասակը, ընկերային դիրքն ու զբաղումը անոր համար երկրորդական նշանակութիւն ունին: Անիկա Հայ կը գտնէ ինքզինքը մտածումով, կամքով, հոգիով, մարմնով ու արիւնով:

Հայ անունը իրեն համար մեծ հմայք մը ունի. մասունքի մը պէս սուրբ է, կրօնքներու ամենաբարձրագոյնին չափ նուիրական:

Հպարտ է ան, որովհետև զաւակն է ազգի մը, որ շատ տառապած է, ազգի մը, որ գոհեր տուած է կրօնքի, ազատութեան, պատուի եւ ընտանեկան սրբութիւններու իտեւալական խորանին առջեւ՝ բայց չէ ընկճուած:

Գիտէ որ նահատակ ազգի մը զաւակն է ան: Ու այսօր կը սգայ մարտիրոսներու յիշատակը եւ իր հոգին կը մխայ: Իր սրտին եւ իր հոգիին խորը արծազանգը կը լսէ ինկողներու պատգամին, որ կըսէ.

- Կապրէինք երէկ, բարգաւաճ ու փայլուն: Ազգային ազատագրութեան վսեմ Գաղափարի զինուորները դարձանք, մարտնչեցանք ու մեռանք: Բայց չենք պարտուած:

Թշնամին մեր մահով Գաղափարը սպանել եւ մեր ցեղը բնաջնջել ընել կարծեց, բայց սխալեցաւ: Մեր իտեալն այսօր մարմին առած է հայրենիքի նուիրական մէկ անկիւնին վրայ. Ազատ Հայաստանը: Ոչ մէկ հոսանքի, ոչ մէկ դասակարգի, ոչ մէկ կուսակցութեան, ոչ մէկ յարանուանութեան կը պատկանի Ան: Ամբողջ Հայութեան իրաւունքն ու սեփականութիւնն է, սիրե՛, գուրգուրա՛, խնամե՛, պաշտպանե՛ եւ զօրացո՛ւր զայն, ուր որ ալ ես, եւ ով որ ալ ես...:

ճշմարիտ Հայը, սրտցաւ Հայը, կը յարգէ նահատակներու այս պատգամը եւ կապրի ու կը գործէ յօգուտ եւ ի նպաստ ազգին ու հայրենիքին գերագոյն շահերուն: Ու այն ատեն մեր նահատակներու անթաղ ոսկորները իրենց յաւիտենական հանգիստը կը մտնեն:

ԴԵՊՈՒ ՅԱՌԱ՛Ց

Ահա այս է կարգախօսը Գանատահայութեան, եւ իր ընթացքը կըսկսի Թօրօթոյնէն, որ իր մէջ կը պարփակէ փոքրիկ Հայ գաղութ մը, որ քանակով շատ փոքր թէեւ՝ բայց որակով շատ բարձր ու մեծ է շնորհիւ բուռ մը հայրենասէր Հայերու եւ եռանդուն երիտասարդներու իրարհասկացողութեան եւ անխնջ ջանքերուն:

Դեպի յառա՛ջ:

Հայ գաղութներու պատմութեան մէջ շատ քիչ կամ երբէք լսուած չէր Գանատայի եւ Թօրօթոյնի մէջ ապրող Հայերու մասին: Այսօր երեւոյթները փոխուած են սակայն եւ Հայ կեանքն սկսած է իր եռուզեռն

ու կենսունակութիւնն արձանագրել Ատլանտեանի հիւսիսային այս փեղերուն վրայ՝ ուր Յայ պատմութեան, Յայ ձեռներեցութեան, Յայ հանճա[...^] տեղեակ Գաւատացիներ սովորութիւն ըրած էին եւ են դեռ՝ վերէն նայիլ Յայերուս վրայ:

Այս երկրին ժողովուրդը յանցաւոր չէ սակայն, Յայ ազգին ինքնակոչ բարեկամները մեզ ներկայացուցած են օգնութեան կարօտ մուրացողներ եւ վերստին ծնելու պետք ունեցող հեթանոսներ միայն:

Յայութեան արժանիքը ճանչցող եւ արուեստը սիրող ու գնահատող սրտեալ Յայեր միայն կրնային մեր ցեղին աստղը բարձրացնել այս երկնքին վրայ՝ եւ գործել սկսած են արդէն:

Յողթանակը մերն է՝ քանի մեզ նշանաբան ըրած ենք ու պիտի քալենք անսայթաք՝ Դեպի յառա՛ջ:

ՇԻՏԱԿ ՏԵՂԵՆ

Թերթիս խմբագրութիւնը միջոցն ունեցաւ գնազան առիթներով տեսակցիլ այս ու այն ազգայիններու հետ՝ որոնք պատեհութիւնն ունեցած էին ներկայ գտնուելու Թորոնթոյի Միջազգային Երգահանդեսին, որուն մասնակցած էին աւելի քան տասը ազգեր իրենց ազգային տարազներով եւ երգչախումբերով:

Անոնք հպարտ կըրգային յայտարարելու թէ Յայ խումբը, կազմակերպուած ու մարզուած Պր. Երուանդ Սըլիեանի ակնոնջ ջանքերով ու ղեկավարութեամբ, խանդավառ մթնոլորտ մը ստեղծեց եւ համակրանքի ու հիացումի անկիւն մը գրաւեց հազարաւոր ընտրեալ ունկնդիրներու սրտերուն մէջ:

Յոն, Թորոնթոյի Արթ ԿԷԼըրիին մէջ, Յայ Արուեստը աւելի մեծ նուաճումներ ըրաւ մեր արժանիքները բարձրացնելու եւ Յայանպատ բրոքակաստը յառաջ տանելու՝ քան մինչեւ հիմայ մամուլի Էջերէն ու գնազան բեմերէ յանկերգուած հայաջինջ հալածանքներու եւ կոտորածներու պատմութիւնները, որոնք իրապէս նորութենէ ինկած են այլեւս եւ հայապնաս:

Թորոնթոյի մեր տաղանդաւոր արուեստագետը եւ իր երիտասարդ խումբը արդարեւ շիտակ տեղէն սկսած են ընթացք տալու Յայ անուըր յաչս օտարներու բարձրացնելու իրենց ջանքերուն մէջ եւ մենք հպարտ ենք ու կը շնորհակորենք զիրենք:

Անշուշտ ամենուս փափաքն է որ Գաւատայի Յայ Գաղութը գիտնայ գնահատել եւ քաջալերել հայութեան այս փոյնեաններուն անշահախնդիր ջանքերը:

ԱՐԱՐԱՏԻՆ ՔԵՄԲԷՅԼԸ

Մեծ եղբօր եւ Մեծ քրոջ Արարատը Տարածելու մեր քեմբէյըր յաջողութեան ճամբուն վրայ կը գտնուի եւ մենք շնորհակալ ենք մեր բարեկամներէն: Կստահ ենք, թէ ամէն անոնք որ իրենց դրկուած պահարանները դեռ չեն գործածած, պիտի հաճին այս ամսու առաջին կիսուն դրկել մեզ՝ ներփակելով մէկ բաժնեգին գոնէ, որ կրնայ իրենցը ըլլալ եթէ տարին լրացած է, եւ կամ բարեկամի մը բաժնեգինը իրենց միջոցաւ Արարատով հետաքրքրուած:

Արարատ ինքնապահ պիտի ըլլայ: Այս է Յայորդիներուս առաջադրութիւնը, եւ ասիկա կարելի է՝ մեր մեծ եղբայրներու եւ քոյրերու գործակցութեամբ:

Մեր թերթը, շատ մը բարեկամներու հաւաստումով, իր գինը կարծէ արդէն:

ՆԱՀԱՏԱԿԱՑ ՕՐԸ

Ապրիլ 24ը համազգային սուգի օր է: Այդ օրը մեզ կը յիշեցնէ մեր ազգին մեծագոյն վիշտը. Հայու թեան առաջնորդող հանճարներու բարբարոս կերպով նահատակուիլը: Մեր թշնամին, թուրքը, մտադրեց ամբողջ Հայ ազգը կոտորել որպէսզի Հայաստան բոլորովին իրենց ըլլայ եւ իրենց ծրագիրը յաջողցնելու համար անսպասելիօրէն ձերբակալեց բոլոր մեր առաջնորդող Հայերը եւ զանոնք բարբարոս վայրագութեամբ նահատակեց: Անկէց վերջ շատ դիւրին էր այլեւս մնացած անգլուխ ժողովուրդը կոտորել: Աքսորի, անապատի, քաղձի, գերութեան եւ սուրի ձեռքով հարիւր հազարաւոր Հայեր կորսուեցան եւ Հայաստան ամայացաւ: Մեր թշնամիները կարծեցին թէ այլեւս ամէն ինչ վերջացած է եւ իրենց դժոխային ծրագիրը յաջողած:

Բայց սխալած էին. Հայութիւնը չի մեռնիր. ան պիտի ապրի: Ասոր ապացոյցը այսօրուան ազատ Հայաստանն է, որ կը բարգաւաճի, կը յառաջդիմէ եւ օր մը իր մէջ պիտի հաւաքէ բոլոր իր զաւակները:

Մենք, փոքրերս, պէտք է յարգենք մեր նահատակներու յիշատակը. անոնց միջոցաւ Ազատ Հայաստան մը ունենալու երազը այսօր իրականացած է:

ԱԻԵՏԻՍ ԱՍՍՏՈՒՐԵԱՆ

ՆԱՀԱՏԱԿԱՑ ՕՐԸ ՄԵՐ ՄԵՋ

Ապրիլ 24ին, Հայորդիներս Ազահանդէսի ժողով մը ունեցանք: Խօսեցաւ Պր. Ա. Ալիքսանեան՝ մեզի բացատրելով օրուան նշանակութիւնն ու պատգամը: Ընթերցումներ եւ արտասանութիւններ ըրին Թորոս Մանուկեան, Գուրգէն Կարկաեան, Յակոբ Աբրահամեան, Կարօ Գալուստեան, Սարգիս ճէյլէզեան,

Սիբայէլ Սեֆերեան, Բաւլոս Ատուրեան, Ժիրայր Գալաճեան, եւ երուանդ Մաքիսիստեան: Ժողովին կը նախագահէր ՕՆՆԻԿ ՄԵԼՔՆԵԱՆ:

ԳՈՒՐԳԷՆ ԿԱՐԿԱԵԱՆ

ՀԱՄԱԿՐԱՆԻՑ ՆԱՄԱԿ ՄԸ

Սիրելի Պր. Ալիքսանեան,

Ձեր խմբագրութեամբ լոյս տեսնող Արարատ ամսագրի պարունակութեան կը հետեւիմ հետաքրքրութեամբ եւ խորունկ հաճոյքով:

Այդ պատանեկան պարբերաթերթին երեւումը, որ ապահովաբար կը ներկայացնէ Գանատահայ կեանքի ցայտուն ապացոյցներէն մեկը, մխիթարական է եւ գովելի մանաւանդ՝ իր մէջ պարփակող ազգային ոգիին եւ այնքան ազնիւ ու օրինակելի ձգտումներուն համար:

Թղթատելով զանոնք, այդ հանդէսին էջերը, կը պատկերանան իմ դէմս այդ հեռաւոր Ազարակատունը, իր շէնշող միջավայրով, Հայորդիներու ոգեւորութիւնը, անոնց բաբախուն կեանքը, ուր դուք ալ ձեր կարեւոր դերը ունիք, անոնց հետ՝ որոնք մօտէն թէ հեռուէն կը վարեն ու կը մատակարարեն այդ հաստատութիւնը:

Փափաքելի է որ իմ այս անկեղծ հիացումս իր արծազանգը գտնէ ձեր հանդէսին մէջ, անով նաեւ Ազարակատան Հայորդիներու սրտերուն մէջ:

Սիրալիր Ձգացումներով՝
Թ. Ս. Ազատեան
Դիւանապետ Ուսումնական
Խորհրդոյ
Կ. ՊՈԼԻՍ

Կարդա եւ տարածէ Արարատը. թերթի բարեկամիդ մի տար կարդալու համար՝ այլ թելադրէ բաժանորդագրուիլը անոր:

ԺԱՄԱՆՈՒՄ ՄԸ

Պր. ԼԵՆՈՆ ՊԱՊԱԵԱՆ, Թօրօկթոյի Յայ ծանօթ վաճառականներէն եւ Յայորդիներու վրայ հաշրական գուրգուրանք տանող մեր բարեկամը, Ապրիլ 23 ին Թօրօկթօ ժամանեց իր յարգելի տիկնոջ հետ՝ Եւրոպա եւ Արեւելք ըրած քանի մը ամսուան պտոյտէ մը յետոյ: Յայորդիներս ուրախ ենք անոնց ժամանումին առթիւ եւ կը յուսանք թէ ինչպէս առաջ, յետայսու եւս պիտի պատուեն մեր Ագարակատունը իրենց յաճախակի այցելութիւններով:

Պր. ՊԱՊԱԵԱՆ, երբ Ֆրանսա կը գտնուէր, ներկայացած է Յ. Բ. Ը. Միութեան ցկեանս Նախագահ Պր. Պողոս Նուպար Փաշայի եւ իր հարստութենէն 30,000 տոլարի կարեւոր գումար մը եւ իր վաճառատան եկամուտներու մէկ մասը յետ մահու կտակած է յիշեալ միութեան՝ Յայաստանի բարգաւաճման համար գործածուելու բաղձանքով: Յայ թերթեր ժամանակին արդէն գրեցին այս կարեւոր կտակին մասին, ինչ որ թերեւս Արարատի ընթերցողներուն համար նորութիւն մը չէ:

Թօրօկթոյի Կլոպ թերթը իր առաջին Էջին վրայ ունենալով Պր. ՊԱՊԱԵԱՆԻ պատկերը արաբական տարագով եւ ուղտի վրայ հեծած՝ երկարաշունչ երկու սիւնակներով նկարագրութիւնը կուտայ երկու Ալճերիական դռներու, որոնք զեղեցիկ եւ թանկագին հնութիւններ կը ներկայացնեն եւ նուիրուած են Թօրօկթոյի Յնութեանց Թանգարանին: Ասիկա արդարեւ գնահատելի գործ մըն է եւ բրոբականտ մը Յայերուս համար: Պր. ՊԱՊԱԵԱՆ ուրիշ գանազան առիթներով թանկարժէք նուէրներ ըրած է յիշեալ թանգարանին եւ զայն օժտած Արեւելեան հազուագիւտ հնութիւններով:

Տեր եւ Տիկին ՊԱՊԱԵԱՆՆԵՐ կարկառուն դէմքեր են Գանատահայ Գաղղութիւն մէջ եւ մեծ

հետաքրքրութիւն ու քաջալերանք ցոյց կուտան հայօգուտ ամէն ձեռնարկներու առթիւ:

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ

Ապրիլ 7ին Յայորդիներս պատիւն ունեցան այցելութիւնը վայելելու Պր. Կ. Թանտրճեանի, Պոսթընէն, եւ Տիկին Չապէլ Չաքարեանի, Կուէլֆէն:

Մեր յարգելի հիւրերը Պր. Ալիքսանեանի առաջնորդութեամբ անցան մեր Ագարակատան բոլոր շէնքերէն եւ տեղեկութիւններ ստացան Յայորդիներուս եւ հաստատութեան մասին:

Արարատի խմբագրատան իր այցելութեան առթիւ Պր. Թանտրճեան խօստացաւ Ամերիկահայ գաղղութներ իր այցելութեանց առթիւ գանոնք հետաքրքրել մեր թերթով եւ օգտակար դառնալ Արարատի քաջալերման:

Այցելուները դպրոցասրահ եւս այցելեցին եւ ունկնդրեցին մեր Անգլիերէն եւ Յայերէն դասաւանդութեանց:

ԱՐԱՐԱՏԻ ԵՐԳԱՐԱՆԸ

Այս գողտրիկ երգարանը լոյս տեսած է մաքուր տպագրութեամբ եւ լաւ թուղթով աշխատութեամբ Յայորդիներուս: Կը պարունակէ գրեթէ բոլոր Ազգային եւ Ժողովրդական երգերը եւ գինն է միայն 25 սէնթ: Օրինակ մը ապահովէ քանի չէ սպառած:

Տարածէ Արարատը: Ձեռնարկու եղիր եւ Նայէ որ շրջանակիդ մէջ ամէն Յայ բաժանորդագրուի այս գողտրիկ թերթին:

ԽԱԶԻԴ ԿՐԱՅ

Վարպետիս՝ Էժուահարի շիրմին

Բեւեռները, որ գամեցին նուրբ ճակտիդ,
Հարուածները բեւեռումիդ մէկ առ մէկ,
Վարպետ, գտան արձագանգ իմ սրտին մէջ.
Որոշեցի պողպատ մուրճ մ'ալ ես կրել:

Նայուածքներեդ հոսող հուրը երկաթէ,
Որ յանձնեցիր չորս հովերուն հայրենի,
Սերունդի մը հոգիներուն մէջ բացին,
Այգեստաններ ըմբոստութեան ապագայ:

Ստեղծագործ նայուածքներովդ հայելին՝
Լռութիւնդ որ տիեզերքէն խորունկ էր,
Վարպետ, առին նոր Հայութեան քու կտակն՝
Որուն համար կեանքդ ըրիր նահատակ:

Գիտեմ թէ դուն, չի դողացիր խաչիդ
վրայ,
Ինչպէս բոլոր «Սեղաւորներն» խաչ հանուած.
Հերթիւլէսի հոգիդ յեզնեց միայն զայն,
Որ քեզ խաչեց անուկ անգամ չի լսած:

Աքսորական հոգիս թեւ կը կողտայ
Սուրալու դէպ շիրմիդ առջեւ անձանթ,
Բայց սիրտս, հոգիս, միտքս ալ կայծակ
կաշկանդուած,
Ամէն վարկեան փոթորկին հետ քեզ կուզան:

Անպատի ուրականներն առաջնորդ
Ինձ ցոյց կուտան գողգոթադ սեւ բայց վսեմ,
Ուրտեղ ես լուռ՝ պիտ' հաւաքեմ քու կարմիր
Արցունքներովդ կաթիլները սուտակէ:

Մի մոռնար թէ Արարատ եւ ասոր կապուած ամէն գործ ուղղակի ազդակներ են հեռակայ միջավայր-
ներու մէջ ցրուած մեր Հայորդիները մէկգմէկու հետ շփման մէջ պահելու եւ ազգին կապելու գործին
մէջ:

Եւ վաղը, հոն, հայրենի տան կարմրած
Սարալանջին ծայրը փթթող ծաղիկին
Պիտի պատուաստեմ կաթիլները արիւնիդ,
Մինչեւ բոսոր գողգոթաներն ա՛լ հատնին:

ՏԵՎՐԻՇ

ԱՐԱՐԱՏԻ ԵՐԳԱՐԱՆՆԵՐԸ

Լոյս տեսած են Արարատի երգարանները՝
սահմանափակ թուով միայն: Գանատահայ մեր
բարեկամներն արդէն յառաջապահներն եղած են
մեր այս գործն ալ քաջալերելու, որուն
նպատակն է մեր հարիւր Հայորդիներուն տալ
մէկ մէկ օրինակ եւ ծախուածներու հասոյթով
ծախքը փակել:

Երգարանը կը պարունակէ Ազգային եւ
Ժողովրդական այն բոլոր երգերը, որոնք
այժմ կը գործածուին առհասարակ: Լաւագոյն
եւ դիւրամատչելի գրքոյկը Ամերիկահայ Հայ
Դպրոցներու բոլոր աշակերտներուն համար:
Ուսուցիչներու նկատողութեան կուզենք
յանձնել այս պարագան:

Չափահասներու ալ գրպանի ընկերը կրնայ
ըլլալ Արարատի երգարանը:

ԳԻՆ 25 ՍԵՆԹ

Մընի Օրտըր կամ Նամակադրօշմ ներ-
փակելով ապսպրանքդ ըրէ: Փոսթի համար եւս
5 սենթ:

ՎԱՐԺԱԳԵՏԻՆ ՏՂԱՆ

Վարժապետ Վահան Վանի Վ... գիւղի ուսուցիչն էր, խելացի, հաճոյալի եւ գիւղացիներուն ու իր աշակերտներուն սիրելի:

Ան մէկ հատիկ զաւակ մը ունէր, որուն անունը Մարտիրոս էր՝ բայց գիւղին մէջ բոլորն ալ Մարտիկ կը կանչէին, որ հագիւ տասներկու տարեկան, առողջ, կայտառ եւ խելացի տղայ մըն էր:

1915 Ապրիլ 24 ին էր. Մարտիկ գիւղին ետեւը բլուրին վրայ պտոյտի ելած էր Կարմիր Լեւոնին, Կլոր Մինասին, Երկան Կարոյին եւ Ծուռ քիթ Խաչոյին հետ. բոլորն ալ տարեկից տղաք: Երբ ալ գիւղին Նախիրը կը վերադառնար միւս կողմէն եւ արեւը կամաց կամաց մտաք բարով ըսել կը պատրաստուէր՝ մեր տղաքը անօթի ըլլալին զգալով տուն կը դառնային՝ խորհրդաւոր տխրութիւն մը նշմարեցին այն բոլոր գիւղացիներուն վրայ, որոնց հանդիպեցան:

Գիւղին ծայրը երբ հասան՝ զարմանքով նկատեցին որ փողոցները կը վիտային զապթիւներով, ամէնքն ալ գիտուած: Անդիէն փոքրիկ մը դէպի մեր խումբը վազեց եւ լալկան աչքերով Մարտիկին տեղեկացուց թէ զապթիւները իր հայրը, Ամերիկայէն նոր վերադարձող Մարկոսենց Պարոն Սարգիսը եւ գիւղին քահանան կապելով տարած էին:

Մարտիկ լալով տուն վազեց եւ հոն գտաւ իր մայրը անկիւն մը քաշուած եւ լալէն աչքերը կաս կարմիր կտրած: Գնաց վիզը փաթուեցաւ եւ իր մատղաշ ձայնով ջանաց մխիթարել զայն:

Քանի մը օր վերջ սեւ լուրը տարածուեցաւ գիւղին մէջ. Ապրիլ 24ին տարուածները սպանուած էին:

Մարտիկ իր հիւանդ մօր անկողին քով ծունկի եկած կը ջանար մխիթարել զայն: Իր

հօրը զաւակն էր այս պատանին. իր փոքրիկ տարիքին մէջ իսկ ան կրթուած էր ազգային վտռ զգացումներով. գիտէր թէ ամէն Յայ պետք էր սիրէր իր ազգը, մեծնալ ու զօրանալ անոր համար եւ օր մը եթէ պետք ըլլար՝ մեռնիլ քաջաբար:

- Մի տխրիր եւ ինքզինքդ մի հիւանդացներ, անուշ մայրիկ, ըսաւ Մարտիկ իր մօր, եթէ թուրքերը իմ սիրելի հայրս մեռցուցին՝ անոնք չի կրցան ատով յարթել. ես ողջ եմ, ինծի պէս որբացած շատեր ողջ են եւ անշուշտ պիտի գայ այն օրը, երբ ես իմ պաշտելի հայրիկիս վրէժը պիտի լուծեմ եւ մեր թշնամիներու որբացուցած բոլոր Յայորդիները ամբողջ Յայ ազգին վրէժը պիտի լուծեն:

Մայրը ժպտեցաւ Մարտիկին երեսին, փայփայեց անոր տաք ճակատը եւ ըսաւ.

- Գեորգ Չաւուշի, Աղբիւր Սերոբի եւ Անմահն Անդրանիկի վրէժխնդիր Աստուածը թող քու բազուկներդ երկաթէն ալ ամուր ընէ զաւակս:

Քանի մը օրեր եւս անցան եւ Կիրակի առաւել մը Վ... գիւղը դարձեալ զապթիւներով լեցուեցաւ: Յրաման եղաւ թէ բոլոր գիւղացիները իրենց տունը, տեղը, արտն ու արօտը պիտի թողէին եւ մեկնէին դէպի աքսոր:

Ո՞վ կրնար չի հնազանդիլ: Գիւղին մէջ տղայ մարդ չէր մնացեր. ոմանք սպանուած էին, ոմանք զինուոր տարուած եւ ոմանք ալ Ամերիկա մեկնած էին պանդխտելու: Չապթիւները խարազաններով ու սուխներով խաղաղ գիւղացիները դուրս կը քաշէին իրենց տուներէն: Կարգը Մարտիկենց եկած էր: Երկու թուրքեր դուռը հրեցին, ներս մտան եւ հրամայեցին որ տնեցիները դուրս ելլեն: Խեղճ տղան ի զուր խնդրեց որ քանի մը օր միջոց տրուէր մինչեւ որ հիւանդ մայրիկը

առողջանար: Ո՞վ մտիկ կընէր. խեղճ հիւանդը խարագանելով քաշեցին իր անկողնէն եւ քաշկռտելով տունէն դուրս նետեցին: Մարտիկ խոյացաւ դահիճներէն մէկուն վրայ եւ հագիւ թէ փայտի կտորով մը պիտի կրնար անոր զարնել՝ երբ միւս թուրքը զինք բռնեց եւ հրացանի կոթով գլխուն քանի մը հարուած տալով դուս նետեց հոգեվարքի մէջ եղող մայրիկին քով: Նուաղած էր Մարտիկ, բայց շուտով ինքզինքին եկաւ եւ մօր գլուխը իր գիրկն առաւ: Մահամերձ հիւանդը աչքերը յառեց իր զաւկին, ջանաց ինքզինքը ամփոփել եւ տաժանելի դժուարութեամբ սա խօսքերը ըսաւ իր զաւկին.

- Ապրէ, Մարտիկ, ապրէ հայրիկիդ, իմ եւ ամբողջ Հայութեան վրէժը լուծելու համար:

Վերջին խօսքերն եղան ատոնք. Մարտիկ գրկեց իր մօր անշուշչ դիակը, անգամ մըն ալ համբուրեց զայն եւ յետոյ ծունկի գալով ըսաւ.

- Այո, մայր, պիտի ապրի Մարտիկդ, պիտի ապրի ան՝ վրէժը սրտին եւ ազգին սերը կուրծքին տակ:

Կարաւանին հետ չուզեց երթալ Մարտիկ: Գիտէր որ անոնք մեռնելու կը տարուէին: Ինք մեռնիլ չէր ուզեր, կրնա՞ր մոռնալ մայրիկին վերջին պատգամը: Կրնա՞ր մոռնալ իր խօստումը: Այո, պիտի ապրէր ան, պիտի ապրէր վրէժի համար. պիտի ապրէր իր ազգին համար:

Փախաւ Մարտիկ: Ան քանի մը օր մերձակայ անտառի մը մէջ պահուըտելէ վերջ թրքական գիւղ մը իջաւ: Հայուն դէմքը օրհնուած է. Հայուն երեսը պայծառ եւ գեղեցիկ: Ոչ ոք տարակուսեցաւ թէ ինք Հայ չէր: Ո՞ր թուրք տղան կրնար անոր վառվռուն եւ խելացի աչքերն ունենալ: Ո՞ր թուրք պատանին այդքան խելացի դէմք մը ունեցած էր:

Չըսպանեցին Մարտիկը: Մօրուսաւոր թուրք մը զայն իր քովն առնելով մտարեց զայն իր արտին ու ախոռին մէջ աշխատցնել:

Զարաչար կաշխատէր Մարտիկ. իր տերն ալ գոհ էր զայն պահելուն համար: Շատ չանցաւ երբ մեր Հայորդին հանդիպեցաւ թուրքի մը. կարծեց յիշել զայն. տեղ մը տեսած էր զայն: Իր տիրոջը տղուն հարցուց անոր ով ըլլալը եւ տեղեկացաւ որ Գիւղապետ Շաքիր պէկն է:

Այդ գիշեր չի քնացաւ. մտածումներու մէջ վերջապէս յիշեց մօտիկ անցեալը եւ մտաբերեց երկու թուրքերը. մէկը զապթիէ մըն էր եւ միւսը անոր ընկերացող մէկը. այդ մէկը Շաքիր պէկն էր, հիմայ լաւ միտքը եկաւ: Ան էր որ միւսին հետ իր մայրը քաշկռտելով դուրս նետեց. ան էր որ զինք բռնեց եւ իրեն զարկաւ ու ալ բան մը չի տեսաւ մինչեւ նուաղումէն արթննալը՝ երբ մայրիկը մեռաւ:

Այդ օրերուն Մարտիկ լսեց որ Կովկասի Հայ Կամաւորական գունդերը յետգիտէ կը մօտենային: Լսեց նաեւ թէ երբ անոնք գիւղին չափազանց մօտենային՝ թուրքերը իրենց քով գտնուած բոլոր Հայ տղաքն ու արջիկները պիտի հաւաքէին զանոնք սպանելու՝ որպէսզի բոլոր պատահարները զարտնի մնային: Ան կերպով մը տեսուեցաւ բոլոր Հայերուն հետ, եւ ժամադրեցին այդ գիշերն իսկ փախիլ: Քանի մը հատերը չի հաւատացին իրեն:

Կէս գիշերին գիւղին գերեզմանոցը հաւաքուելէ յետոյ դեռատի Հայերու խումբը Մարտիկն ունենալով իրենց առաջնորդ՝ անտառ փախան եւ հսկայ ծառերուն տակ անհետացան՝ երբ արշաւոյսը կը ծագէր:

Կամաւորական գունդերը մէկ օրուան հեռաւորութեան վրայ կը գտնուէին այդ գիւղէն ուր Շաքիր պէկ գիւղապետ էր:

Կէս օրուան մօտ անտառի փախստականները

հեռուէն ողբ ու կոծի աղաղակ մը լսեցին: Անոնք մացառներուն մէջէն գաղտագողի սկսան մօտենալ ծայրին ուղղութեամբ: Անոնցմէ մէկն յանկարծ հեռուէն նշմարեց քանի մը թուրքեր, որոնք առջեւնին ձգած խումբ մը կապուած Յայ տղաք եւ աղջիկներ իրենց կողմը կուգային: Ցածուկ սուլոցի մը կոչով Մարտիկի խումբը հաւաքուեցաւ մացառներու ամենէն խիտ պատսպարին տակ խորհրդածելու համար:

Կասկած չկար որ դահիճները դեռատի անմեղները բերած էին սպանելու համար: Ի՞նչ ընելու էր մեր խումբը զանոնք ազատելու համար: Մէկ հատիկ զէնք մը ունէին: Միայն մէկ հատ՝ զոր Մարտիկ իրեն հետ վերցուցած էր տերոջը տունէն:

Քանի մը վայրկեան խորհրդածելէ յետոյ որոշեցին թշնամին յանկարծակիի բերել: Ահագանգը Մարտիկը առաջին զէնքի հարուածով պիտի տար եւ ընկերներն ալ պիտի պրոռային թուրքերը ահաբեկելու համար: Մանաւանդ մեծ եղաւ իրենց հրճուանքը, երբ նշմարեցին թէ թշնամին ոչ մէկ զէնք ունէր բացի երկսայրի խոշոր դանակներէ, որոնցմով անոնք մտադրած ըլլալու էին իրենց զոհերը խողխողել:

Մարտիկ իր ընկերները մացառներուն մէջ ցրուեց:

Խումբը արդէն մօտեցած էր: Շաքիր պէկ դահիճներուն առաջնորդն էր: Ան հրամայեց իր հետեւորդներուն կանգ առնել: Մէջքէն երկսայրի սոսկալի դանակ մը հանեց եւ կապուած դեռատի աղջիկ մը մագերէն քաշելով գետին պառկեցուց, ոտքը գետեղեց զոհին ստամոքսին վրայ, մէկ ձեռքով ճակտի մագերէն քաշեց վիզը բանալու համար եւ միւս ձեռքին մէջ դանակը օդին մէջ խաղցնելով՝

- Պիսմիլլահ...
- Շրախկ:

Մարտիկի զէնքի ծայրը եկաւ ահռելի ողբ-երգութիւնը կասեցնելու: Միւս ընկերները

ահռելի աղաղակներով եւ կանչերով եւ ամայի անտառին խառնիճաղանճ արծազանգով օդը թնդացուցին: Դահիճները ահաբեկած ձգեցին իրենց դանակները եւ՝

- Յայ կամաւորները կուգան, ըսելով, իրենց զոհերն ալ լքեցին եւ անկանոն կերպով փախան դէպի գիւղ:

Անոնք հազիւ թէ գիւղ հասած եւ իրենց ընտանիքները հաւաքած էին որ փախին դէպի թրքական ապահով վայրեր՝ երբ գիւղը պաշարուած գտան ձիաւոր Յայ կամաւորներէ:

Յեծելագօրքին առիծային նայուածքներուն տակ դէպի դուրս խոյս տալ ուզող մեր դահիճները սկսան սմբիլ: Քիչ մը առաջուան դահիճները հիմակ մէկ մէկ մուկեր դարձած էին եւ ծակեր կը փնտռէին ինքզինքնին պահելու համար:

Անդին Մարտիկ եւ իր ընկերները իրենց թաքստոցներէն դուրս գալով՝ կապարուած խեղճ զոհերուն քով վազեցին եւ զանոնք արծակեցին:

Դանակը դեռատի աղջկան կոկորդը քիչ մը միայն կտրած էր. առատ արիւն կը վազէր, բայց վտանգաւոր չէր: Անմիջապէս թաշկինակներով վերքը կապեցին եւ յետոյ նորեկները հարցաքննեցին եւ մեծ եղաւ իրենց հրճուանքը՝ երբ տեղեկացան կամաւորական գունդերու մօտեցած ըլլալը:

Մարտիկ ու իր խումբը թուրքերէն լքուած ծրար մը գտան, որուն մէջ բաւական հաց, պանիր եւ երշիկ կար: Անօթի ըլլալով՝ ամենն ալ մեծ ախորժակով լափեցին:

Շարունակելի

ՈԼՍՈԼԳՅԵՍ ՎԱՍՄԱՆԻ

Գրի առաւ՝
ԵՐՈՒԱՆԴ ՄԱՔՆԻՍՏԵԱՆ

ԳՈՒԷ ՆԱՍԱԿԴ ԴՐԿԷ...

Խարբերոցի էր Սուրբին: Ապրիլ 24ին տասը տարեկան եղած էր: Տան մեջ սովորականէն տարբեր իրարանցում մը կար Սուրբինին ծննդեան տարեդարձը պատշաճ կերպով տօնելու համար: Մայրիկը ճոխ սեղան մը շտկած էր եւ պտուղներու եւ անուշեղէններու հետ սեղանին վրայ զետեղած էր տասը նաշխուկ մոմեր: Իրիկուան երբ բոլոր ազգականները հաւաքուէին՝ այդ մոմերը պիտի վառէին եւ սեղանի քաղցրաճաշակ ուտելիքները պիտի հալէին ստամոքսներու մթոնթեան մէջ: Այդ օրուան խրախճանքի աստղը պիտի ըլլար Սուրբին. ամէնքն ալ պիտի ջանային զայն փայփայել, սիրել եւ իրենց նուէրներով ուրախացնել:

Հայրիկն արդէն խոշոր սնտուկ մը դրկած էր՝ վրան իր անուկը գրուած: Մայրիկը պատուիրած էր իրեն զայն չի բանալ, բայց Սուրբին կրցած էր կերպով մը պարունակութիւնը հասկնալ. նոյն տոր, փայլուն, գեղեցիկ հեծելանիւ մըն էր: Հօրեղբայրը ձեռք մը զգեստ գնած էր իրեն, մօրաքոյրը՝ ալպօմ մը՝ իր դոշմաթուղթերու հաւաքածոյին համար: Հօրաքոյրը ելեքորարձակ լամբ մը խօստացած էր այդ օրուան համար: Կերջապէս շատ մը բաներ պիտի ստանար Սուրբին այդ օրը եւ շատ երջանիկ էր:

Մինչ մայրիկը իր գործերով զբաղած էր, յանկարծ դուռը զարնուեցաւ: Սուրբին փոքրիկ ճուղանէն առաջ վազեց դուռը բանալու՝ կարծելով թէ հայրիկն էր եկողը: Յուսախաբ եղաւ՝ երբ ինքզինք գտաւ խումբ մը թուրք ոստիկաններու առջեւ: Ներս եկան անոնք եւ իր հօրը ուր ըլլալը հարցուցին: Մայրը եւ ինք պատասխանեցին թէ տունը չէր: Ոստիկանները բարկացան եւ սպառնացին: Յանկարծ ճաշակաւոր կերպով շտկուած սեղանը աչքեր-

ուն ն գարկաւ, հարցուցին թէ որո՞ւ հարսնիքի սեղանն էր: Մայրը բացատրեց Սուրբինի տարեդարձն ըլլալը:

Ոստիկանները լրբօրէն շարուեցան սեղանին շուրջ եւ արագօրէն լափեցին ամէն բան: Ոչ ոք համարձակեցաւ բան մը ըսել: Երբ ամէն ինչ վերջացաւ՝ անկոչ հիւրերը մեկնեցան: Մայրիկը կրկին սեղանը շտկեց:

Այդ իրիկուն, Սուրբին, մայրիկն ու փոքրիկ քոյրիկը ի գուր սպասեցին հայրիկին: Կես գիշերէն շատ վերջն էր միայն՝ երբ վաճառատան աշխատաւորներէն մին իրենց դուռը վարանումով զարկաւ եւ գուժեց անոր ձեռքակալուած ըլլալը՝ ուրիշ շատերու հետ: Սուրբինի հօր յանցանքը յաջող հայ վաճառականի մը համբաւ ունենալն էր միայն:

Քանի մը շաբաթ վերջ ընդհանուր տեղահանութիւնները սկսան: Սուրբին, մայրիկը եւ փոքրիկ ճուղան կարաւանին խառնուեցան: Ճամբան ուրիշներու կարգին իրենք եւս կողոպտուեցան: Սուրբին իր աչքերով տեսաւ շատերու անխնայ կողոպտուելէ վերջ նահատակուելը:

Կերջապէս Քիւրտ մը եկաւ եւ զիրենք տարաւ իր վրանը: Ամէնքն ալ պիտի ծառայէին անոր: Սուրբին սրտի ցաւով կը տեսներ իր մօր չարաչար աշխատանքը, արցունքներն ու վիշտը:

Անցան չորս երկար տարիներ: Չինադադարը կնքուեցաւ: Ուրիշ հայերու կարգին Սուրբինէնք եւս վերադարձան Խարբերոց՝ իրենց տունը աւերակ եւ վաճառատունը դատարկ գտնելու համար միայն: Պէտք էր ապրուէին եւ ապրելու համար մայրիկը այս ու այն բարեկեցիկ տան լուացքը ընել սկսաւ՝ իր գաւակներուն կտոր մը չոր հաց ճարելու համար միայն: Հափազանց աշխատանքը սկսած էր ընկճել խեղճ մայրիկը,

բայց ուրիշ միջոց չիկար իր գաւակներն ապրեցնելու համար: Տառապանքի եւ աղքատութեան մէջ նե՛ յաճախ արցունքներով ինքզինքը կը մխիթարէր: Ամիսներ անցան: Հիւանդութիւն մը եկաւ զայն չափազանց տկարացնել: Բժիշկ մը սրտցաւորէն յանձնարարեց իրեն քիչ մը ՅԱՆՔԻՍՏ առնել: Ի՞նչպէս կրնար Ո՞վ պիտի խնամէր իր գաւակները: Ո՞վ կտոր մը հաց պիտի տար անոնց: Անկարելի էր գործը լքել. չէր ուզեր իր սրտհատոր Սուրբնն ու Շուշանը սովամահ ընել: Պետք էր աշխատիլ: Սուրբն շատ լաւ կը հասկնար իր մօրը տառապանքը. փորձեց կերպով մը օգնել իր մօր, բայց խորքերդի մէջ տղայոց համար որեւէ գործ չիկար՝ բացի մուրալէ եւ մուրալ՝ ան երբեք չէր կրնար:

Մայրիկը ալ չէր կրնար աշխատիլ: Չափազանց տկար էր: Ու օր մը նե՛ արցունքը այտերուն՝ բռնեց իր երկու գաւակներուն ձեռքերէն եւ Ամերիկեան Որբանոց առաջնորդեց զանոնք: Բարի տնօրէնը պատերազմէն առաջ ալ խորքերդ գտնուելով՝ կը ճանչնար Սուրբնի հայրը: Յուզումով լսեց անոնց պատմութիւնը եւ փոքրիկները որբանոց առաւ: Մայրիկն ալ ժամանակ մը հիւանդանոց պիտի մնար:

Անցան քանի մը ամիսներ: Զեմալականներ սկսած էին խորքերդ իրենց ազդեցութեան տակ առնել: Ամերիկեան որբանոցը պիտի փոխադրուէր Սուրիա: Մայրիկն այն ատեն առողջացած էր՝ բայց չէր կրնար ծանր աշխատիլ: Օր մը եկաւ ան, համբուրեց իր Սուրբնն ու Շուշանիկը եւ խօսք առաւ անոնցմէ որ ուր որ ալ երթան շաբաթ մէկ անգամ իրեն գրեն:

Քանի մը տասնեակ հազար որբեր հասած էին Սուրիոյ զանազան քաղաքները. Սուրբն եւ Շուշան ալ անոնց մէջ: Մայրիկին պատուէրը մոռցած չէին անոնք եւ ամէն շաբաթ կը գրէին:

Օր մըն ալ խորքերդէն Պէյրութ հասնող գաղթականներու մէջ իրենց մայրն ալ գտան: Երկարօրէն ողջագուրուեցան:

Սուրբն 16 տարեկան եղած էր եւ օր մըն ալ որբանոցի վարչութիւնը տեղեկացուց իրեն թէ Ֆրանսական ազարակներ աշխատելու դրկուելիք որբերէն մէկն ալ ինքը պիտի ըլլար:

Օգուտ չուներ հակառակիլ:

Մայրիկը եւ փոքրիկ Շուշան համբուրեցին զինք եւ դարձեալ խօսք առին իրմէ միշտ գրել իրենց:

- Սուրբն, աչքիս լոյսը, ալ հալ ու մաշ եղած տկարացած եմ, աշխարհի միակ մխիթարութիւնս ու յոյսս դուն ու Շուշանն էք. իմ վերջին օրերուս դուք զիս պիտի ուրախացնէք: Զեզ տեսնեմ, միշտ գրէ ինձի, միշտ:

Սուրբն Ֆրանսա հասաւ: Բախտէն իր գտնուած տեղը լաւ էր եւ երբեմն պատեհութիւններ ուներ դուրս երթալու, բարեկամներ ճարելու եւ երբեմն ալ զբօսնելու: Նախապէս շատ յաճախ կը գրէր մայրիկին, բայց կամաց կամաց հանգիստ միջավայրը անցեալը եւ իր սիրելիները մոռցնել տուաւ իրեն: Ալ գրելը դադրեցուց:

Ի գուր մայրիկը իր անուշիկ Սուրբնին Նամակներուն կըսպասէր: Ի գուր Շուշան աղբարիկէն քանի մը տողեր կաղերսէր: Նախապէս մտահոգուեցան՝ բայց յետոյ լսեցին անոր ողջ ու առողջ ըլլալը: Հոս ու հոն դիմեցին, սրտանմալիկ եւ ազդու Նամակներ գրեցին բայց ի գուր: Սուրբն զանոնք կարդալու ալ չէր փափաքէր: Օր մը դարձեալ ապահովագրուած Նամակ մը եկաւ մայրիկէն: Ակամայ բացաւ զայն, ակամայ սկսաւ կարդալ:

- Գոնէ Նամակ մը դրկէ անուշիկ գաւակս, հիւանդ եմ, պիտի մեռնիմ: Թող քու քանի մը անուշիկ տողերդ

ցաւերու սփոփիչ բալասանը ըլլալ, մի ուշացներ, քանի մը տող չի մեռած...

Սուրբն զոջաց, անմիջապէս գրիչը ձեռքն առաւ ու պիտի գրէր՝ երբ ժողով, Ֆրանսացի երիտասարդ մը, իր քրոջ հետ եկան եւ հրաւիրեցին զինք պտոյտի: Սուրբն գրիչը ձգեց, դուրս ելաւ ու ալ մոռցաւ նամակը:

Քանի մը շաբաթ վերջ Շուշանիկի ձեռքով մայրիկէն գրուած նամակ մը եկաւ: Կարդաց:

- Չաւակս, հոգեվարքի պահս կ'ապրիմ, գոնէ քանի մը տողդ կարդալու երջանկութիւնը չուզեցիր պատճառել ինձ մեռնելու առաջ, դուն զիս չուրախացուցիր, բայց Աստուած քեզ թող ուրախացնէ, անո՛ւշս:

Սուրբն լացաւ: Խիղճը զինք կը տանջէր այլեւս:

Քանի մը շաբաթ վերջ երբ կը պտըտեր, երկու անձերու ճայերէն խօսիլը լսեց. իր առջեւէն կը քալէին: Ունկնդրեց զանոնք եւ լսեց իր անունը:

- Խարբերոցի է ան, Րըլիֆը հոս դրկած է: Մայրը իրմէն նամակ չստանալով վիշտէն մեռաւ. արդեօք կրնա՞նք զինք գտնել: Կուզեի յանդիմանել զինք եւ թելադրել որ գոնէ քրոջը հետ թղթակցի:

Այս խօսակցութիւնը Սուրբնի սիրտը տակն ու վրայ ըրաւ եւ յանկարծ մայրին վրայ ինկաւ նուաղած:

Բազմութիւն մը հաւաքուեցաւ եւ զինք սթափեցուցին:

- Մայրիկ, անուշ մայրիկ, ես ոճրագործ եմ, ես սպանեցի քեզ, ներէ:

Այսպէս պիտի լսէք Սուրբնէն ամէն անգամ որ Լիոնի մայրերուն վրայ հանդիպիք իրեն՝ մագերն անխամ, ցնցոտիներու մէջ եւ ոգիի մը կերպարանքով: Ո՞վ չի ճանչնար խենթ Սուրբնը Լիոնի մէջ:

ՅԱԿՈԲ ԱՐԲՈՒՅԱՍԵԱՆ

ԳԱՆԱՏԱՅԱՅ ԿԵԱՆՔ

ՆԵԼՍՈՆ, Պ. Գ.

Յարգելի Խմբագիր:-

Հրճուանքով ստացալ ձեր ամսաթերթը: Ձեր ձեռնարկը շատ գովելի է՝ հրատարակելով Արարատը եւ ջանալով պահել ձեր մայրենի լեզուն:

Տեղս, ՆԵԼՍՈՆ, մի միայն երեք Յայ ընտանիքներ կան. Տեր եւ Տիկին Փափագեան, Պ. Ս. Թերզեան եւ Սուլին ընտանիք: Առաջինը տեղւոյս ամենափայլուն պանդոկին տերն է. իսկ ամուսինը, Պր. Փափագեան, գոհարավաճառ եւ ժամագործ է: Տասնըվեց տարիէ ի վեր հոս հաստատուած են: Կերջերս երկու սիրուն որբեր Յունաստանի Սիրայ բաղաբի Ամերիկեան Որբանոցէն որդեգրելով՝ Նիւ Եորքի ճամբով հոս բերին: Որբերը 7-8 տարեկան փոքրիկներ են՝ Սաթենիկ եւ Լեւոն անուններով: Արդէն տեղւոյս դպրոցը կը յաճախեն: Այս վեց շաբթուան ընթացքին աղջիկը երկու, իսկ մանչը 1 դասարան փոխեցին՝ դասերուն մէջ յաջող ըլլալուն համար: Միեւնոյն ատեն երկուքն ալ դաշնակի դաս կառնեն: Անգլիացիք շատ կը զարմանան այս երկու տղոց հանճարին վրայ՝ նկատի ունենալով թէ եկած ատենինն բառ մը Անգլիերէն չէին գիտեր:

Ներփակ կը գտնէք երեք տոլարի մընի օրտըր մը՝ իբր բաժնեգին տեղւոյս երեք ընտանիքներուն: Տարբեր միջոցներով եւս պիտի ջանանք քաջալերել ձեր գողտրիկ թերթը:

ՅԱԿՈԲ Ս. ՍՈՒԻՆ

ՍԵՆՅ ԶԵԹԻՆԵՆԵՆ.- Գանատահայ Միութեան տեղւոյս մասնաճիւղը Յայ Դպրոցին ի նպաստ Մայիս 7ին պիտի բեմադրէ Սեդրակ Շահենի Տանջուածները:

ԹՕՐՕՆԹՈՅԻ ՀԱՅ ԿԵԱՆՔԷՆ

Թօրօնթոյի Հայ Գաղութը պատուոյ տեղ մը ունի գրաւած շնորհիւ իր ներքին համերաշխ գործակցութեան ոգիին եւ առհասարակ օտարներու մօտ վայելած վարկով: Գանատահայ Միութիւնը, որ կազմուած է երկու տարիէ ի վեր, անտարակոյս մեծ գործ կատարած է այդ ուղղութեամբ:

Կերջերս գեղարուեստական նոր յաջողութիւն մը կուգայ փայլ տալ Թօրօնթօհայ անուան՝ իբր հետեւանք Յունուարի Միջազգային Գեղարուեստական երեկոյթին մէջ Հայ երգչախումբին գտած ջերմ ընդունելութեան: Տեղական կազմակերպութեան մը կողմէ նոր հրաւեր մը եղած էր Հայերուս՝ նման, եւ աւելի մեծ գեղարուեստական հանդեսի մը մասնակցութեան:

Մարտ 23ին տեղի ունեցաւ Թօրօնթօ Արթ ԿԷԼՐԻԻ փառաւոր կամարներուն ներքեւ՝ տասը տարբեր ազգերու մասնակցութեամբ եւ բազմահազար անձերու ներկայութեան՝ 23 զանազան ազգերու ընտրեալ գեղարուեստասերներէ:

Յայտագրին կը մասնակցէին բացի Հայերէս Ռուս, Իտալացի, Ուքրանացի, Հունգար, Յոյն, Մակեդոնացի, Շուեաացի, ԵԼԼՆ, ԵԼԼՆ, իրենց ազգային տարագով, պարերով եւ զանազան երաժշտական կտորներով: Հայերս հոգ կը ներկայացուէինք երկսեռ երգչախումբով մը, ղեկավարութեամբ Պրն. Երուանդ Սըլիեանի, որուն երեւումը բեմին վրայ եւ խլած բուռն ու անվերջ ծափերը ունկնդիր Հայերուս կուրծքերը հպարտութեամբ ուռեցուցին եւ ամբողջ յայտագրին մէջ Հայ երգչախումբին համար կատարեալ յաղթանակ մը եղան:

Անախընթաց դէպք մըն էր ասիկա Գանատայի մէջ եւ գերազանցօրէն պատուաբեր Հայերուս եւ մանաւանդ Թօրօնթոյի Հայութեան համար: Շնորհաւորելի են երգչախումբին օրիորդներն ու պարուները եւ խումբին եռանդուն ղեկավարը, որոնք բոլորն ալ օժտուած են երաժշտական նուրբ ճաշակով եւ

յարատեւ ջանքերով յաջողեցան հարազատ կերպով ներկայացնել Հայ երգը՝ մեր Մեծ Կարպետին - Կոմիտասի - ինքնայատուկ դաշնաւորումով պարուրուած: Անոնք արժանի են այն ամէն գովասանքներուն, որոնք երեւցան յաջորդ օրուան տեղական թերթերու Լուրերու եւ խմբագրական բաժիններուն մէջ:

Ապրիլ 24ին, Կիրակի երեկոյ, Գանատահայ Միութեան Ակումբին մէջ տեղի ունեցաւ Նահատակ Հայ Մտաւորականներու յիշատակի հանդէսը, Նախածեռնութեամբ Գանատահայ Միութեան եւ մասնակցութեամբ տեղւոյս Հ. Յ. Դ. Կոմիտէին եւ Հայ Երիտասարդական Միութեան:

Հանդեսին կը նախագահէր Պրն. Սուրառ Իւթիւճեան, որ քանի մը հակիրճ խօսքերով բացատրելէ վերջ հանդեսին նշանակութիւնը, բեմ հրաւիրեց օրուան բանախօս Պրն. Օգսէն Դեզնուսեանը: Արտասանութիւններ եղան Պրն. Թաշճեանի եւ Օր. Պալգճեանի կողմէ: Դաշնակցութեան կողմէ խօսեցաւ Պր. ՍԷՖԷրեան իսկ Հայ Երիտ. Միութեան ներկայացուցիչն էր Պրն. Գեորգ Քաջազնունի:

Կարճ ուղերձներ ըրին Նաեւ Տիկ. Յովակիմեան, Պր. Թ. Սուրբենեան եւ Պր. Ալէքսանդր:

ԹԴԹԱԿԻՑ

ՀԵՄԻԼԹԸՆ.- Տեղւոյս Հ. Յ. Դ. Կոմիտէն Ապրիլ 17ին, Չատկի Կիրակի օրը, հաւկթախաղ մը սարքած էր տեղւոյս Ազգ. Գրադարանի սրահին մէջ, որ լեցուած էր երկսեռ բազմութեամբ մը:

Հաւկթախաղը պանդուխտ Հայերուս կողմէ այս օտար ափերը բերուած հին աւանդութիւն մը եւ ամենուս սիրելի է:

Պր. Մելքոնեան, Պօղոս Նուպար Փաշայի Նախկին խոհարարը, որ քանի մը տարիներէ ի վեր ընտանեօք հոս հաստատուած է, պատրաստած էր տեսակ տեսակ խմորեղէներ, որոնցմէ մաս մը նախ քան հանդէսին սկսիլը ներկաներուն բաժնուեցաւ. իսկ մնացածն ալ աճուրդի դրուելով ներկաներուն աժան գնով մը ծախուեցաւ: Շատ մը տիկիներ եւ օրիորդներ եւս զանազան ձեռագործներ նուիրած էին աճուրդի համար:

Աճուրդն ու հաւկթախաղը վարողները ձեռնհասօրէն կատարեցին իրենց պարտականութիւնը, 60 տոլարի մօտ գումար մը ապահովելով իբր գուտ շահ յիշեալ հաստատութեան - Գրադարանին - :

Բոլորէն վերջ տեղի ունեցան Յայկական եւ Արեւմտեան պարեր՝ Պր. Ե. Մուրատեանի ջուլթակին ընկերակցութեամբ:

Պարը շատ յաջող անցաւ: Անոր ստեղծած տաք մթնոլորտին տակ մեր պանդուխտ եւ հազարուամէկ հոգերով ծանրաբեռնուած հայրենակիցները պահ մը մոռցան իրենց մտքերը տանջող կոյտ մը հոգերը:

Մեր համեստ կարծիքով, շատ բաղձալի պիտի ըլլար որ մեր Յայկական պարերէն միանգամ ընդ միշտ բարձուէին տաճկերէն խժալուր եւ անհարազատ եղանակները, որոնց տեղ Յայերէն շէնչող եղանակներ մտցնել շատ հեշտ է. քանի որ մեր մէջ Յայերէն երգեր չեն պակսիր:

Հաւաքոյթը վերջացած յայտարարուեցաւ ուշ ատեն: Ու մինչ հանդիսականները կը ցրուէին՝ անոնց դէմքին վրայ կարելի էր կարդալ լաւ ժամանց մը ունեցած ըլլալու տպագրութիւնը:

ՕՆՆԻԿ ՏՄՐՕՆՑԻ

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Արարատ լուրերու բաժնին մէջ սիրով պիտի հրատարակէ Գանատահայ լուրեր, առանց կուսակցական եւ կազմակերպական խտրութեանց, ինչպէս նաեւ Հայորդիներու աշխարհին վերաբերող եւ նորահաս սերունդին կենսունակութիւնը ցոլացնող ամէն շարժում, ուր որ ալ տեղի ունենան:

Բացարձակապէս կը մերժենք տեղ տալ որեւէ քննադատութեանց, որոնց միջոցաւ անհատ մը, կազմակերպութիւն մը կամ կուսակցութիւն մը վարկաբեկ ընելու առաջադրութիւնը կըլլայ: Արարատի եւ Հայորդիներու Սիրութեան համար Հայութեան ամէն հատուածները սիրելի են եւ անոնց հայօգուտ գործունեութիւնը բաղձալի:

ՍԵՆԹ ԶԵԹՐԻՆԸ.- Տեղւոյս Հ. Յ. Դ.

Կոմիտէի Նախաձեռնութեամբ Ապրիլ 15ի Ուրբաթ իրիկուն տեղի ունեցաւ հանդէս խնջոյք մը, որուն կատենապետեր Պր. Ս. Չիչէքեան:

Գաղութիս երիտասարդներէն Պր. Խորէն Տէրտէրեան, որ լաւ արտասանողի մը անզուգական համբաւը ունի, արտասանեց Սեւ Խաւարը Իմ Ընկերին, որոտնդոտս ծափեր խլելով:

Խօսեցաւ Պր. Կ. Թանտրճեան եւ հանգանակութիւն մը տեղի ունեցաւ, որուն արդիւնքն եղաւ կոկիկ գումար մը:

Մարտ 25ին Տէր եւ Տիկին Սահակեաններ մանչ զաւակ մը ունեցան:

Ապրիլ 5ին Տէր եւ Տիկին Սիրաբեաններ մանչ զաւակ մը ունեցան:

Ապրիլ 12ին Տէր եւ Տիկին Սիմոն Սիրաբեաններ աղջիկ զաւակ մը ունեցան:

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԱՐԱՐԱՏ ԱՄՍԱԹԵՐԹ

Ողկան Գանատահայ Հայորդիներու
Միութեան:

ՏՆՕՐԷՆ ԽՄԲԱԳԻՐ Ա. Ղ. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ

Հայորդիներու ստուար խումբ մը պատաս-
խանատու խմբագրական գանազան ճիւղերու եւ
անդամ գործադիրներու խորհուրդին:

ԲԱԺՆԵԳԻՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԿ ՏՈԼԱՐ

Գրամական առաքումներ փօստ կամ էքս-
փրէս մընի օրտըրով կամ նամակի մէջ ներ-
փակելով: Զէք չենք ընդունիր. Միացեալ
Նահանգներէ դրկուած իւրաքանչիւր չէք 25
սենթ կորուստով կրնաք գանձել, ինչ որ մեր
բաժանորդներու նկատողութեան կը յանձնենք:

ԱՐԱՐԱՏ ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Տիկին Մարգարեան, Կոլթէն՝ Դպրոցասեր
Տիկնանց Կարծարանի, Մարսիլիա:

Պր. Կարապետ Անօեան, Պրէնթֆորտէն,

Պր. Մարտիկ Անօեանի, ՍԷԼթ Զէթրինգ:

Պր. Յովհանէս Գեորգեան, Կոլթէն, Տիկին

Մ. Թուճասեանի, Նիակարաֆոլս:

Պր. Աւետիս Օգանեան, Յէմիլթընէն,

Անթիլասի Որբանոցին, Պէյրուզ:

Տիկին Չապէլ Չաքարեան կամ Տէր

Արիստակէսեան, Կուէլֆէն, Պէյրուզի

Որբանոցին:

Պր. Գրիգոր Մինասեան, Տիթրոյթէն, Պր.

Սուրէն Մինասեանի, Մարսիլիա:

“ ARARAT MONTHLY ”

The only Armenian paper in Canada.
Edited by the Armenian Boys in care of
the Armenian Relief Association of
Canada.

A. L. ALEXANIAN, Dir. Editor.

SUBSCRIPTION \$1.00 A YEAR.

ADDRESS.- “ Ararat Monthly ”

Armenian Boys’ Farm Home,

Georgetown, Ont.

CANADA.

ԱՐԱՐԱՏԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

Աղէքսանդր Սողիկեան, 200 Էսէքս
Սթրիթ, Լորէնս, ՄԷս.

Կարդգէս Վ. Սալոստեր, Լինց, Աւստրիա:

Յովհանէս Սողիկեան, 46 Փրինսըս Սթրիթ,
Յէմիլթըն, Գանատա:

Պր. Յ. Սըլիեան, 112 Քարլթըն Սթրիթ,

Թորօնթօ, Գանատա:

Պր. Խորէն Տէրտէրեան, 257 Օլթարիօ

Սթրիթ, ՍԷԼթ Զէթրինգ, Գանատա:

Պր. Նշան Խաչիկեան, 13 Վիգթորիա Ռօտ,
Կուէլֆ, Գանատա:

Գործակալներ կուզենք այն բոլոր քաղաք-
ներու մէջ, ուր Հայեր կը գտնուին:

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

Օրիորդ Շաքէ Եազըճեան կը փնտռէ իր
եղբայրը, Չարեհ Եազըճեան, որ Գանատա ըլլալ
կը կարծուի:

Կը խնդրուի իմացնել,

Ecole Tebrotzassere,

35 Ave. de la camplette, Marseille.

Եւ կամ Արարատի Յէմիլթընի գործակալին:

ԱՔԱՐԱՆ

ԱՄՍԱԿԹԵՐԹ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՃՈՐՃԱՈՒԼԻ ԵՒ ՃՈՐՃԱՈՒԼԵՆ
ՄԵԿԼՈՂ ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ:

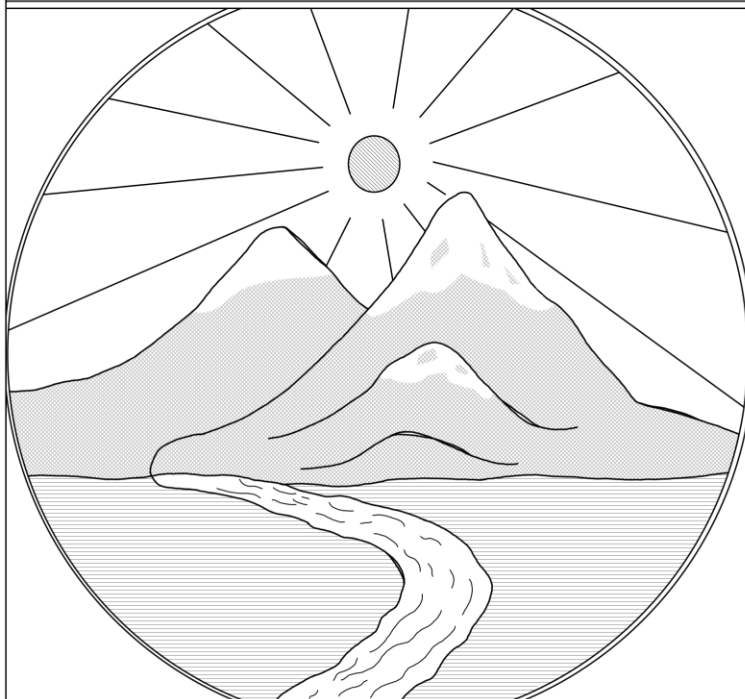
Բ. ՏԱՐԻ,

ՃՈՐՃԱՈՒԼ,

1927

ԹԻՒ

6

**Հ Ա Ջ Ա Ռ
Ն Ո Ր Բ Ա Ս Տ Ա Ն Ո Ր Դ Ն Ե Ր Ո Ւ
Ք Ե Մ Ր Բ Ե Յ Ն Ի Ն
Դ Ո Ւ Ն Ա Լ Մ Ն Ա Ն Ա Կ Յ Յ**

ԱՐԱՐԱՏԻ ԵՐԳԱՐԱՆԸ

Արարատի Ազգային երգարանը, զոր հրատարակած ենք սահմանափակ թիւով, սպառելու մօտ է արդէն: Քանի դեռ ուշ չէ՝ փութայ օրինակ մը ապահովել: Գին 25 սէլք. փոստի ծախքով 30 սէլք:

ՎԱՐՉԱՎԱՆ

Արարատի վարչութիւնն յետ այսու թերթին մասնաւոր մէկ սիւնակին մէջ պիտի տեղեկագրէ թերթիս նիւթական վիճակը եւ փոխան ստացագրի պիտի արձանագրէ անուններն այն ամէն անձերուն, որոնք որեւէ գումար կը դրկեն թերթին:

Արարատի բաժնեգինը շատ փոքր գումար մըն է եւ մասնաւոր ընկալագիր չենք դրկած մինչեւ ցարդ մեր բարեկամներուն:

Յունիս մէկէն սկսեալ ամէն անոնք, որ կուզեն գիտնալ թէ իրենց դրկած գումարն ստացած ենք, շարունակաբար թող կարդան Արարատի Փոխան Ստացագրի վերնանունին տակ երեւցած ցանկը:

Առաջին ցանկը պիտի երեւայ յաջորդ թիւով: Անուննին չի գտնողներ անմիջապէս պիտի հաճին տեղեկացնել թերթիս Տնօրէնին:

ՇՆՈՐՅԱՎԱԼԻՔ

Արարատի վարչութիւնը իր մասնաւոր շնորհակալութիւնը կը յայտնէ այն ամէն միութիւններուն, կազմակերպութեանց, գործակալներուն եւ անհատներուն, որոնք օգնեցին մեզ մեր երգարանները սպառելու համար: Յոս պետք կըզգանք յիշել անունները Պր. Խորէն Տէրաւերեանի, Պր. Սարգիս Աղաճանեանի, Տիկին Մելինէ Բարսեղեանի, Պր. Յ. Սողկեանի եւ Պր. Նշան Խաչիկեանի, որոնք Գանատայի մէջ Արարատի երգարաններն սպառելու փոյցեաններն եղան:

ԼՈՒՐԵՐ

Թերթիս լուրերու բաժնին մէջ յապաւուած էր Անկախութեան Տարեդարձի առթիւ Յայրորդիներուն ունեցած ուրախառիթ եւ ոգեւորիչ հրախաղութիւնները: Յրապայթուցիկները դրկուած էին Պր. Պապաեանի կողմէ, որ այս անգամ եւս չէր մոռցած Տօնը խանդավառիչ ընել տալ մեզ համար: Յայրորդիներս շնորհակալ ենք յիշեալին հայրական հոգածութիւններէն:

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

Ատաբազարցի Արամ Սագայեան, 20 տարեկան, հօրը անունը Գրիգոր, երեք տարի առաջ Լոնտոնէն Գանատա բերուած կարգ մը չափահաս որբերու կողմէ: Լուր ունեցողներ գրեն.

Գրիգոր Յամբարեանի,
c/o Ecole Nat. Armenienne,
Boulac, Caire, Egypte.

կամ

Տիկին Պայծառ ճեղալեանի,
32 Boulevard Liberte,
Draguignan, VAR, France.

Մ Ի Ռ Ա Ի Ր Մ Ի Ց

Բ. ՏԱՐԻ

ՃՈՐՃԹԱՈՒՆ, ՅՈՒՆԻՍ, 1927.

ԹԻ 6

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

ԱՐԱՐԱՍԻ ՔԵՄԲԵՅՆԸ ԵՐԿԱՐՈՒՄԾ

Արարատի քեմբեյնը անցեալ քակի մը շաբաթներու ընթացքին յուսակից թափով մը յառաջդիմեց՝ եւ սակայն դեռ մեր նպատակակետէն բաւական հեռու կը գտնուի:

Այս երեւոյթը բարոյալքած չէ մեզ. ընդհակառակը. մեր վստահութեան ոգին բարձր է աւելի քան երբեք: Բազմաթիւ բարեկամներ, կազմակերպութիւններ եւ ակումբներ արդէն իսկ իրենց աջակցութիւնը ի սպաս դրած են եւ տեղեկացուցած մեզ սպասել իրենց վերջնական ցանկերուն, որոնք վստահ ենք, հարիւրաւոր նոր բաժանորդներ պիտի բերեն մեր թերթիկին:

Սկեպտիկներ կուրանան ամէն ազնիւ եւ օգտակար գործեր քաջալերելու Յայուրեան աւանդական ոգին եւ սակայն երկու տարիներէ ի վեր մեր թերթիկի շարունակութիւնը անհաւատներու տեսութիւնը պերճախօս կերպով կը հերքէ:

Հայ ազգը չէ մոռցած ու պիտի չի մոռնայ իր զաւակները: Ասիկա ամէն Յայուր հաւատքի հիմնաքարն է եւ ազգային գոյութեան կորիզը:

Մեր քեմբեյնը պիտի շարունակենք ամառուան երկու ամիսներուն եւս, երբ արդէն շնորհիւ բարեկամներու գործակցութեան կը հասնինք նշանակետին:

ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ ԱՐԱՐԱՍԸ ԴԱԴՐԱԾ

Անգլիերէն Արարատի Յունիսի թիւով մեր թերթիկի այդ բաժինը կը դադրի: Այս քայլն առած ենք նախ Յայուրդիները զանազան օտար

շրջանակներու մէջ ցրուած ըլլալուն համար եւ երկրորդ որովհետեւ երկու թերթերու աշխատանքը չափազանց խճողուած է: Յետ այսու մեր ուժերը պիտի կեդրոնացնենք մի միայն Յայերէն Արարատի բարգաւաճման ի սպաս եւ մօտ առենէն թերեւս կիսամեայի վերածենք զայն:

Երեք հարիւրի մօտ Անգլիերէն Արարատի Հայ բաժանորդներ ունինք, որոնց շատերուն բաժնեգինը դեռ լրացած չէ: Մասնաւոր հարցարան նամակով մը մեր այդ հայրենակիցներուն պիտի դիմենք եւ եթէ թերթերը Յայերէնով չի փոխանակեն կամ տարբեր կերպով չի հրահանգեն մեզ՝ իրենց աւելորդ գումարները սիրով պիտի վերադարձնենք:

ՀԱՍՏԵՒ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Նկատելով որ միայն 19 կրտսեր Յայուրդիներ միայն մնացած են Ազարակատան մէջ եւ թերթիս Տնօրէն հմբագիրն եւս Ազարակատան ընթացիկ պաշտօնէութենէն հրաժարած՝ Արարատի հասցէն Յունիսէն վերջ պիտի փոխուի: Ասիկա անշուշտ չի նշանակեր թէ Արարատի յառաջդիմութիւնը որեւէ կերպով պիտի սարսի: Ընդհակառակը Պր. Ալիքսանեան պիտի մնայ դարձեալ Տնօրէն հմբագիր Արարատի եւ ալ աւելի հզօր ջանքերով պիտի օգնէ մեզ մեր Յայացի զգացումները պահելու, զայն արձարծելու եւ արտայայտելու այս Էջերով: Արարատ Գանատայի Յայանպաստ Ընկերութեան հետ որեւէ կապ պիտի չունենայ՝ բայց միշտ Գանատայի Յայուրդիներու Միութեան օրկանը պիտի մնայ: Յետ այսու թղթակցութիւններ ուղղուելու են Պր. Ալիքսանեանի անունով մինչեւ Յունիս, երբ նոր հասցէն մասնաւոր թռուցիկով կը տեղեկացնենք մեր բաժանորդներուն:

ՄԱՅԱԳՈՅԺ

Մայիս 19ը յաւետ սգալի օր մը պիտի մնայ Գանատայի Յայորդիներու տարեգրութեանց մէջ: Այդ օրը մեր սիրելի եղբայր Յովհանէս Տերտերեանի աճիւնները սեւ հողին յանձնեցինք վշտակոծ սրտերով:

Յանգուցեալը տարիէ մը ի վեր Վեսթընի հիւանդանոցը կը գտնուէր թոքախտի հիւանդութեամբ եւ Մայիս 18ին իր վերջին հրաժեշտը տուաւ այս երազային աշխարհին:

Յուղարկաւորութիւնը բաւական տպաւորիչ եղաւ. ներկայ էին ճորճառուի չորս Աւետարանական բարոզիչները, խումբ մը բարեկամներով, Գանատայի Յայնապատի Ընդհ. Քարտուղարը, իր հետ ունենալով Յայնապատի նախագահը, Տր. Վեպ ինչպէս նաեւ Յայորդիներու Թոօսթոյնի Յայ բարեկամներէն Պր. Սոկրատ Իւթիւճեան: Կուէլֆի Յայ Կարմիր Խաչի կողմէ եկած էին Տկ. Չապէլ Տեր Արիստակէսեան, Տկ. Ա. Տեր Յովհանէսեան եւ Տկ. Ա. Թրոյեան:

Ծաղկեպսակներ դրկած էին Գանատահայ Միութիւնը, Կուէլֆի Յայ Կարմիր Խաչի Մասնաճիւղը, Տեր եւ Տիկին Պ. Գուրեան, Թոօսթոյն, Տեր եւ Տիկին Իւթիւճեան, Թոօսթոյն, Տիկին Ալիքսանեան, ճորճառուէն եւ մեր Ագարակատան պաշտօնեաները:

Գանատայի Յայերը տխուր լուրը շատ ուշ առած ըլլալով չի կրցան մեծ թիւով ներկայանալ՝ մանաւանդ Յայաշատ բաղաբներու ճորճառուի հետ ունեցած հաղորդակցութիւնը աննպաստ ժամերու մէջ ըլլալով:

Հանգիստ մեր սիրելի ընկերոջ տարագիր աճիւններուն:

ՀԱՅԿ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱՆՈՒԹԵԱՆ
ՏԱՐԵՂԱՐԾԸ ՄԵՐ ՄԵՋ

ճորճառուի Յայորդիներս Յայաստանի Անկախութեան տարեդարձը Մայիս 28 ին, Շաբաթ օր, տօնեցինք անախընթաց խանդավառութեամբ: Առաւօտուն, արշալոյսին հետ, քանի մը տղաք անկարագրելի ոգեւորութեամբ դպրոցասրահին ետեւը գտնուող բլուրին գագաթը, բարձր ձողի մը վրայ, գոր մասնաւորաբար պատրաստուած էր, Յայկական պանծալի եռագոյնը պարզեցին:

Երեկոյին, Պր. Ալիքսանեանի ազդարարութեամբ հաւաքուցեանք դպրոցասրահին մէջ եւ սկսանք մեր հանդիսակատարութեանց առաջին բաժնին: Հաւաքոյթին նախագահեց Պր. Յովհանէս Սեդրակեան: Քանի մը տղաք հայրենասիրական արտասանութիւններ, ճառեր եւ բանախօսութիւններ ըրին եւ մէջնդմէջ երգուցեան բազմաթիւ ազգային երգեր: Դպրոցասրահի ամբողջ մթնոլորտը ազգային խանդով բոցավառած էր:

Ի վերջոյ հրաւիրուեցաւ մեր սիրելի ուսուցիչը, Պր. Ալիքսանեան, խօսելու եւ օրուան նշանակութիւնը բացատրելու:

- Անկախութեան տարեդարձը, ըսաւ ան, մեր մեծագոյն տօնն է: Յայ ազգը վեց դար տառապեցաւ, հալածուեցաւ եւ զանազան ազգերու լուծին տակ հեծեց՝ մինչեւ 1918 Մայիս 28, երբ արեւն առաջին անգամ ծագեցաւ Ազատ Յայաստանի վերեւ: Այդ Յայաստանը եւ այս տօնը ամբողջ Յայութեան կը պատկանի, հոգ չէ թէ ով կը կառավարէ մեր Յայրենիքը: Բայց մենք պետք է վստահ ըլլանք թէ Յայաստանի դէպը ո՛ր Յայ կուսակցութեան ալ ձեռքին մէջ գտնուի, մեր երկիրը իմաստութեամբ պիտի կառավարուի, որովհետեւ ամէն Յայ ազգասէր է:

ՅԱԿՈՒ ԱՐՐԱՅԱՍԵԱՆ

ԿԱՐԵՒՈՐ ՄԱՐԴԸ

Շատ տարիներ առաջ, քանի մը զինուոր-
ներ զբաղած էին ամրոց մը նորոգելով: Գործին
ղեկավարն էր կարճուկ գոռոզ սպայ մը, որ
բարձրաձայն հրամաններ կարձակէր:

Անոնք կաշխատէին խոշոր գերան մը
զետեղել թումբի մը վրան, բայց իրենց ուժը
անբաւական էր. գոյգ մը աւելի բազուկներու
օգնութեանը միայն կրնային գործը դիւրութե-
ամբ կատարել: Հակառակ ասոր, սպան բնաւ
իր օգնութիւնը ի սպաս չի դրաւ: Ան պարզապէս
կեցաւ եւ բարձրաձայն հրամաններ արձակելով
միեւնոյն ատեն կը նախատէր զինուորները
իրենց անճարակութեան համար.

- Օն ուրեմն, դուք զինուորներ, կռակ
տուէք, յառաջ, օն, մի կենաք եւ աչքերնիդ
գերանին տնկէք, շարժեցէք զայն:

Քաղաքացիի հագուստով պարոն մը, որ
պատահամբ այն տեղէն կանցներ, պահ մը կեցաւ
եւ դիտեց եւ յետոյ սպային հարցուց թէ
ինչո՞ւ ինքն ալ չէր օգնէր անոնց:

- Դուն տեղեկութիւն ունի՞ս թէ ով եմ
ես, պարո՞ն, պատասխանեց սպան վիրաւորուած
եւ զարմացկոտ: Ես տասնապետ մըն եմ:

- Իրա՞ւ կըսես, կը ներես, ես չէի
գիտէր ատիկա:

Այն ատեն անձանօթը իր վերարկուն մէկ
կողմ նետեց եւ քրտնաթաթախ խումբին քով
երթաւով ինքն ալ օգնեց եւ անմիջապէս գերանը
իր տեղը դրուեցաւ: Տասնապետը նոյնիսկ
անձանօթին շնորհակալութիւն անգամ չի
յայտնեց ըրած օգնութեանը համար. բայց երբ
նորեկը իր վերարկուն կը հագներ՝ հանդարտ-
օրէն ըսաւ.

- Յաջորդ անգամ եթէ այս տեսակ գործ մը
ուսնեսա եւ օգնութեան պետք տեսնես, լուր
դրկէ ինձի եւ անմիջապէս պիտի գամ ու օգնեմ:

- Կրնա՞մ հարցնել ձեր ով ըլլալը, ըսաւ
տասնապետը գոռոզութեամբ:

- Այո, պարոն, պատասխանեց անձանօթը,
դուն միշտ զիս պիտի գտնես նամակներով
զբաղուած եւ կամ պատգամներ դրկելով սպայա-
կոյտի վրանը, իմ անուսս ճորճ ոււշինկթըն
է, եւ բանակին Ընդի. Հրամանատարն եմ, մասս
բարով, պարոն:

Քաղքենի հագուստներով մարդը մեկնեցաւ
եւ գոռոզ տասնապետը իր տեղը գամուած մնաց:

Թարգմ.

ԱՂԱԿԱՐԴ ԱԲԵՏԻՍԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ

Ով Հայաստան, իմ հայրենիք,
Ով իմ ցեղին տաքուկ բոյնը գեղեցիկ,
Ուր հերոսներ ծնունդ առին, սիրտ առին,
Իրենց կեանքը բուրվառ ըրին քու առջին.
Գանատայի անհրապոյր այս երկրէն
Սիրտըս մատղաշ քեզի ընծայ կը դրկեմ:

Ով Հայաստան, անուշ երկիր,
Հայ ազգութեան օրրանը սուրբ, դարաւոր,
Ուր վեհափառ Մասիսները կը ցըցուին,
Ուր մշակներ բերրի հողը կը գործեն
Ուր Հայ զինուորներ առոյգ, կայտառ ու
հզօր

Արամներու ժառանգութեան կը հսկեն,
Ուր Հայ մանկունք ուշիմ, ճարպիկ ու
սիրուն

Կաղուան երգը ունին իրենց շրթներուն:

Սուրբ Հայաստան, մայր հայրենիք,
Այս անձանօթ երկրի մըթին խորքերէն
Կարօտ հոգիս քեզի մատաղ կը դրկեմ:

ԳԵՂԱՍ ՍՈՒՐԱՏԵԱՆ

ՎԱՐԺԱԳԵՏԻՆ ՏՂԱՆ

- Շար. Նախորդ թիվէն -

Մարտիկ ու իր ընկերները թուրքերուն թողած պաշարով փորերնին լաւ մը կշտացուցին եւ օրուան մը բաւելու չափ ալ ուտելիք դեռ կը մնար:

Խումբին պատանի առաջնորդը Նպատակ չուներ այդ ամառի անտառին մէջ մնալ երկարատեւ. ան լաւ գիտէր թէ Կամաւորական Բանակը այդ կողմերուն մօտեցած է եւ պէտք էր իրենց կերպով մը հաղորդակից մնալ դուրսի աշխարհին հետ: Ան առաջարկեց իր ընկերներուն կարգով անտառին եզերքներն երթալ եւ բլուրներու բարձունքէն շրջակայ գիւղերու եռուզեռը լրտեսել: Ոչ ոք համարձակեցաւ առաջին խուզարկուն ըլլալ. դանակի վախը դեռ բուրրովին մոռցած չէին. իրենց համար անտառին խորը սովամահ ըլլալ աւելի հաճելի էր քան թէ անգամ մըն ալ թուրքերուն ձեռքն իյնալ: Մարտիկին վիճակեցաւ խումբէն բաժնուիլ: Ան իր ընկերները լաւ մը տեղաւորելէ եւ մասաւոր պատուէրներ տալէ յետոյ մեկնեցաւ:

Անտառին եզերքը կանանչագարդ բարձր բլուր մը կար, որ կիշխեր վարի դաշտին վրայ՝ քանի մը մեծ ու խոշոր գիւղերով: Մեր ճարպիկ խուզարկուն այդ գագաթէն սկսաւ շրջակաները եւ վարը քննել: Ան զարմանքով տեսաւ վարը՝ Զ... գիւղին մզկիթի միւսարեւին վրայ խոշոր դրօշակ մը. յայտնի էր որ եռագոյն էր եւ Մարտիկի սիրտն սկսաւ տրոփել՝ երբ հեռուն, ուրիշ բարձունքի մը վրայ եւս միեւնոյն երեւոյթը նշմարեց. այս վերջինը աւելի որոշ: Կասկած չի մնաց այլեւս. Յայ առիժներն այդ կողմերն էին:

Վար իջաւ. ժայռի մը ստորոտը, ճամբու մը վրան, ձայներ լսեց: Ուշադրութիւնը լարեց քան մը լսելու համար՝ բայց հեռաւոր-

ութիւնը արգելք կըլլար: Գաղտագողի սկսաւ ժայռին քովն ի վար սողոսկիլ: Երբ ալ բաւական մօտեցած էր՝ զէնքը ձեռին ամէն պատահականութեան առջեւ պատրաստ ըլլալու համար՝ Յայերէն ձայներ ըլլալն հասկցաւ:

Անմիջապէս դուրս նետուեցաւ եւ դէպի խումբը գնաց: Քանի մը հրացաններ սպառնալից կերպով իր դէմ ցցուեցան՝ մինչեւ որ իր Յայ ըլլալը տեղեկացուց:

Կամաւորներն անմիջապէս գրկեցին Մարտիկը, համբուրեցին զայն եւ ուզեցին զայն վաշտի Յայ սպային քով տանիլ՝ բայց Մարտիկ մերժեց՝ առարկելով որ Նախ պէտք էր անտառի իր ընկերներն եւս գտնել:

Կամաւորներու այս խմբակը, որ այդ ճամբուն վրայ իբր պահակ դրուած էր, չէր կրնար ինքնազուխ կերպով Մարտիկին հետ երթալ եւ զայն միակ ալ դրկել չէին ուզեր: Ուստի իրենցմէ մէկը նետուեցաւ մօտերն արածուող ձիու մը վրայ եւ գիւղ արշաւեց: Քանի մը վարկեանէն վերադարձաւ տասնեակ մը կամաւորներով:

Մարտիկի ընկերները ձիերու դափիւնը լսելով մացառներուն տակ պահուրտեցան. բայց իրենց սարսափը երկար չի տեւեց՝ երբ լսեցին Մարտիկին աւետաբեր եւ յաղթական կանչուըռտուքը եւ ամէնը մէկ դուրս թափուեցան իրենց թաքստոցներէն:

Անշուշտ ընթերցողը պիտի ներէ ինձ՝ երբ հոս միջանկեալ կերպով պատմեմ թէ ինչ պատահեցաւ Շաքիր Պէկի եւ իրեն ընկերացող դահիճներուն՝ երբ անոնք ահաբեկած իրենց դեռատի Յայ զոհերը ձգեցին եւ փախան: Յագիւ թէ անոնք գիւղ հասած էին, երբ Կամաւորական գունդերն ալ վրայ հասնելով գիւղը գրաւեցին եւ ոչ մէկ թուրք փախչելու պատեհութիւն ունեցաւ: Անշուշտ կամաւորները ոչ մէկ կերպով փոխարինեցին թուրքերուն վայրագութիւնները:

Ու երբ անտառի դեռատի փախստականները գիւղ եկան՝ խուճապն ընդհանուր ձեւ մը առաւ թուրքերուն մէջ. անցեալի բարբարոս ոճիրներուն երեւան գալու մղձաւանջը ամենուն սրտին մէջ կը պղպջար: Իրիկուան ուշ ատեն Արեւմտեան ուղիի պահակները ձերբակալած եւ բանակատեղի բերին կարգ մը սահիկներ, որոնք փորձած էին փախչիլ: Շաքիր Պէկ եւ գիւղի Նշանաւոր դահիճներն էին:

Մարտիկի եւ ընկերներուն ցուցմունքին վրայ վար դրուեցան անոնք եւ յաջորդ օրը Պատգ. Ատեանի առջեւ հանուեցան:

Վարժապետին տղան պատմեց Շաքիրի շահատակութիւնները, թէ ինչպէս իր մօր մահուան ատեն բաժին ունեցած էր, թէ ինչպէս ուր որ ջարդ մը պատահէր Շաքիր ղեկավարն էր եւ թէ ինչպէս դեռ երկու օր առաջ ան առաջնորդած էր գիւղին Յայակերները իրենց դեռատի Քրիստոնեայ գերիները անտառ հանել եւ զանոնք մորթել ու անոնց դիակներուն թով փառաւոր խրախճանք մը կատարել: Մարտիկի ընկերները միեւնոյն ամբաստանութիւնները կրկնեցին եւ Ատեանը Շաքիրն ու ընկերները մահուան դատապարտեց: Շաքիրի մահապճիռը Մարտիկ պիտի գործադրէր, բայց ան մերժեց պատճառաբանելով թէ Յայ Զինուորականութեան պատուին արատ մը կրնայ ըլլալ զգացումներէ առաջնորդուիլ եւ ոչ զինուորներու միջոցաւ մահապատիժ գործադրել՝ քանի որ արդէն բանակը իր մարդիկն ունէր: Մարտիկի խելացի պատասխանը ամենն ալ հիացուց:

Մահապատիժը գործադրուեցաւ:

Յաջորդ օրն իսկ Մարտիկ ներկայացաւ Գուկի Յայ հրամանատարին կամաւոր արձանագրուելու համար, բայց իր փոքր տարիքը նկատի առնուելով՝ Նախապէս մերժուեցաւ: Իր թախանձագին պնդումները միայն կրցան համոզել մեծաւորը եւ Մարտիկ արձանագրուելով Գուկիին լրատարներու ջոկատին միացաւ:

Ալ անկէ վերջ Մարտիկին համար նոր թուական մը բացուեցաւ. պիտի կրնար մայրիկին տուած իր վրեժի խօստումը բնական ընթացքով մը կատարել: Իր յօշոտուած հօր ոսկորներն այլեւս իրենց հանգիստը պիտի մտնէին՝ քանի որ ինք, Մարտիկ, վարժապետ հօրը հայրենասէր ոգիով կրթուած՝ պատեհութիւն պիտի ունենար հայրիկին հոգիէն իրեն փոխանցուած սկզբունքները գործի վերածել, ոճրագործ մը չըլլալ՝ բայց բնական օրէնքով Նահատակ ազգին Վրեժը լուծել:

Թուրքեր հսկայ բանակ մը կեդրոնացնել սկսած էին Վանի ճակատին վրայ: Պատերազմը երկու կողմէն ալ մեծ թիւով զոհեր կը հնձեր: Այս անգամ սակայն բախտը կերպով մը թշնամիին կողմէ կը ժպտէր. Յայկական գուկներու բոլոր շարժումները տարօրինակ կերպով մը կարծես ծանօթ էին հակառակորդ կողմին՝ բայց Յայ կտրիճները տեղի տալ չէին մտածեր:

Մարտիկ շնորհալի Նժոյգի մը վրայ՝ գիւղէ գիւղ եւ ջոկատէ ջոկատ կարշաւէր՝ սպայակոյտէն հրամաններով: Ամէն զինուոր կը ճանչնար զինք, ամէն կամաւոր կը սիրէր եւ հպարտ էր իրմով. երանի թէ ամէն Յայ պատանի մէկ մէկ Մարտիկներ ըլլալին իրենց հոգիով, կը խորհէին ամենքը:

Անգամ մը Մարտիկ գիւղին հրապարակին վրայ բազմաթիւ կամաւորներ տեսաւ, որոնք հաւաքուած՝ մտիկ կընէին Գրիգոր անուն կամաւոր մը, որ պատերազմաշունչ, վրեժխնդրական եւ ոգեւորիչ բանախօսութիւն մը կընէր՝ խանդավառելով իր ունկընդիրները եւ յաճախ ծափերու որոտներ խլելով:

Սօսեցաւ եւ ինքն ալ ունկընդիրը: Սիրտը տրոփել ու եռալ սկսաւ. բայց երբ Գրիգորին դէմքը տեսաւ՝ անծանօթ սարսուռ մը պատեց զինքը. կարծես այդ դէմքը տեսած ըլլալ. ո՞ւր, չէր կրնար յիշել: Ալ չի կրցաւ խօսուածները լսել եւ մտածումներու

մէջ խորասուզուեցաւ: Ներքին զգացում մը կարծես զինքը կաշկանդել սկսաւ եւ մինչդեռ բազմութիւնը ցրուած էր՝ Մարտիկ դեռ իր մտածումներու աշխարհէն սթափած չէր:

Անկէ վերջ ի զուր անցեալի յիշատակները քրքրեց, ի զուր ջնասց մտաբերել թէ ո՞ր տեսած էր այդ հայրենասէր եւ կրակոտ կամաւորը: Գնաց ուրիշ կամաւորներու մօտ եւ անոնցմէ տեղեկութիւն ուզեց: Ոչ ոք կրցաւ Կամաւոր Գրիգորի անցեալի մասին բան մը ըսել. սա գիտեին միայն թէ ան թուրքիոյ ճամբաներուն վրան չարաչար աշխատող Յայ զինուոր մըն էր, որ քանի մը շաբաթ առաջ կրցած էր փախիլ եւ այժմ կամաւոր արծանագրուած էր: Ամէն մարդ հիացումով կը խօսէր անոր մասին եւ կրակոտ հայրենասէրի մը համբաւը տրուած էր իրեն:

Մարտիկ անկէ վերջ սկսաւ շատ անգամներ Գրիգորի, Կրակոտ Գրիգորի, վաշտը երթալ եւ տեսնել զայն, խօսիլ անոր հետ եւ թերեւս ատով վերջիշէլ իր անցեալի յուշերը եւ գիտնալ թէ ո՞ր տեսած էր զայն: Այո, տեսած էր զայն տեղ մը, բայց ո՞ր: Ներքին զգացում մը զինքը կարգիլէր ուղղակի Գրիգորին հարցնելէ: Օրերն սկսան անցնիլ եւ Մարտիկին Գրիգորի հետ յարաբերութիւնը ալ ակնհայտ յաճախակի դարձաւ: Անոր հանդէպ չէր գիտեր ինչո՞ւ ոչ մէկ համակրանք կը զգար: Վերջերը նշմարեց որ Կրակոտ Գրիգոր կը խուսափէր իր հետ այլեւս տեսնուելէ: Լսեց նաեւ թէ ան խնդրած էր Գնդապետէն զինքը ուրիշ հեռաւոր վաշտ մը փոխադրել ուր ճակատին ակնհայտ մօտ ըլլար եւ կռուելու ալ ակնհայտ շատ պատեհութիւններ ունենար:

Մեր պատանի կամաւորը ալ ակնհայտ ծանր կերպով մտածել սկսաւ. հանելուկ մը կար Կրակոտ Գրիգորի շուրջ եւ կուզէր ինքը, Մարտիկ, այդ հանելուկը լուծել: Շատ անգամներ փորձուեցաւ ուղղակի անոր դիմել եւ մէկ անգամէն իրողութիւնը հասկնալ:

Իրիկուն մը երբ ալ Մարտիկ կը պառկէր իր փաթոյթին մէջ՝ Կրակոտ Գրիգորի հարցը

եկաւ դարձեալ զինքը զբաղեցնել: Այս անգամ ան սկսաւ մէկիկ մէկիկ երեւակայութեանն առջեւ բերել մանկութենէն ի վեր իր շուրջ անցած դարձածները: Ոչ մէկ հետք. կուզէր քննալ բայց չէր ալ կրնար: Այս անգամ սկսաւ վերջիշէլ տարագրութեան դէպքերը. ինչպէս բլուրէն իջած ատեն հօրը ձերբակալուած ըլլալը լսած էր, մօրը ըրած իր հանդիսաւոր ուխտը, անոր հիւանդութիւնը, անքուն գիշերներ անոր անկողնին մօտ իր հսկելը: Վերջապէս թուրք կառավարութեան հրամանը՝ ամէն Յայ իր տունէն հեռանալու համար, երկու թուրքերու, զապօթի մը եւ Շաքիր Պէկին, իրենց տունը գալը. Շաքիր մեռած էր այժմ. վերջիշէց զապօթիին դէմքը եւ սոսկումով վեր ցատեց. հիմակ հանելուկը լուծուած էր, հիմակ հասկցաւ թէ ինչո՞ւ ան երբեք չէր համակրած Կրակոտ Գրիգորին եւ անոր հարցը այնքան երկար ատեն իր ուղեղը տանջած էր.

Կրակոտ Գրիգոր իր հիւանդ մայրը անկողնէն քաշկռտելով դուրս նետող եւ անոր մահուան պատճառ դարձող դահիճ զապօթիէն էր:

Շարունակելի

ԵՐՈՒՄԱՆԴ ՄԱՔԻՆԻՍՏԵԱՆ

ՄԱՅՐԱՍԵՐ ՏՐԱՆ

Չարեհ ինը տարեկան էր եւ Չէյթուկի: Մեծ Պատերազմի սկիզբները իրենց քաղաքը նախ թուրքերու դէմ պատերազմեցաւ, բայց յետոյ անձնատուր ըլլալով՝ բոլոր բնակիչները հոս ու հոն աքսորուեցան եւ մեծ մասն ալ կոտորուեցան:

Չարեհին մայրը Չէյթուկի իշխաններէն միոյն կինն էր. եւ աքսորեալներու

հետ մինչեւ կիցատ եկած էր իր փոքրիկ տղուն եւ աղջկան հետ: Յոն թուրք մը գիրենք առնելով տարած էր, որպէսզի մայրը տան ծառայութիւնն ընէ եւ տղան ալ ոչխարներն ու այծերը արածէ:

Իրենց նոր տերը շատ անգուրթ էր, մանաւանդ երկու կիները: Չարեհ մինչեւ իրիկուն դաշտերուն եւ բլուրներուն վրայ հօտի հետ կը շրջէր մի միայն քանի մը կտոր այրած լաւաշներ եւ կտոր մը սոխ ունենալով իբր պաշար: Ան կերպով մը կրցած էր իր անօթ- ութիւնը յագեցնել՝ խոտի արմատներ եւ ուրիշ կանանչեղէններ ուտելով: Մայրն ու անուշիկ փոքրիկ քոյրիկն ալ իր բախտն ունէին, չարաչար կաշխատէին, բայց անօթի կը մնային: Այս փոքրիկ տղան սոսկումով կը տեսներ որ իր սիրելիները հետզհետէ հալուժաւ կըլլային: Իր փոքրիկ ուղեղովը շատ մտածեց կերպով մը օգնել անոնց: Իրիկունները իրեն հետ խոտեր ու արմատներ կը բերէր, բայց կը տեսներ որ այդ պաշարը անոնց լաւ չէր գար:

Մտածեց, մտածեց եւ օր մըն ալ յաղթական կերպով լուծում մը գտաւ:

Անտառին մօտ, քառակուսի եւ տափարակ հող մը կար. որոշեց զայն չոր ճիւղերով ցանկապատել, փորել եւ գետնախնձոր տնկել: Ոչ ոք այդ կողմերը արածելու իրաւունք ունէր բացի իրմէ. բոլոր թուրքերը կը վախնային իր տիրոջմէն: Առանց ժամանակ կորսնցնելու գործի սկսաւ: Երբեմն հօտին վրայ կը նայէր եւ կը դառնար աշխատանքին: Քանի մը օրէն տափարակը ցանկով պատած էր եւ վստահ թէ ոչխարները չէին կրնար մտնել: Ամբողջ հողը ծածկեց օրերէ ի վեր բլուրին երեսէ հաւաքած ոչխարներու աղբերով եւ մեծ եռանդով մըն ալ փորեց:

Ան գիտէր թէ գիւղին շատ մը թուրքերը երբ գետնախնձոր եփէին, պիտի կեղուէին ու կեղեւները տեղ մը նետէին: Շատ փնտռուէ-

նքէ վերջ բաւական մը ձեռք անցուց եւ տնկեց իր պատրաստած արտին մէջ: Չարեհ լսած էր թէ գետնախնձորի կեղեւները կը բուսնին եւ արմատ կուտան:

Տեսնելու բան էր այս փոքրիկ տղուն եռանդը, ոչխարներուն կը հսկէր, պարտեզը կը մշակէր եւ հին ու ժանգոտած ամանով մը ամէն օր քանի մը հարիւր անգամ ջուր կը կրէր ջրեւոյն համար իր արտը:

Քանի մը շաբաթէն պարտեզը հրաշալի կերպով կանանչեցաւ էր. Չարեհ երջանիկ էր մտածելով թէ շատ քիչ ատենէն պիտի կրնար իր մօրն ու քրոջը սննդարար ուտելիք տանիլ:

Յուլիսի տաք օր մը ան թուփի մը արմատը փորեց տեսնելու համար թէ այտուցներ կայի՞ն: Մեծ եղաւ իր ուրախութիւնը երբ տեսաւ բազմաթիւ փոքրիկ գետնախնձորներ: Այդ օր քանի մը հատ հանեց, կրակի մէջ խորովեց եւ փաթեւով իր հովիւի տոպրակին մէջ՝ մայրիկին տարաւ: Մայրիկը երբ եփած ուտելիքը տեսաւ՝ փոխանակ ուրախանալու տխրեցաւ մտածելով թէ Չարեհ զանոնք գողցած էր: Ուստի փոքրիկը մայրիկին սիրտը հանդարտեցնելու համար ամէն ինչ պատմեց: Ալ անկէ վերջ կուշտ ու կուռ ուտելիք ունէին, մայրիկը, քոյրիկը եւ Չարեհ:

Օր մը իրենց տերը Չարեհին թելին տակ ծրարը տեսնելով զայն քաշեց, բացաւ եւ մէջի գետնախնձորը տեսնելով հարցուց թէ ուրկէ էին:

- Հողին մէջէն գտայ, պատասխանեց Չարեհ: Տերը այս պատասխանով չի բաւականացաւ եւ Չարեհը լաւ մը ծեծեց՝ մտածելով թէ ան գողութիւն ըրած էր ուրիշներու արտերէն:

Մայրիկը եւ քոյրը շատ լացին, բայց Չարեհ զանոնք մխիթարելով ըսաւ.

- Մի լաք, այս օրերը կանցնին, երբ պատերազմը վերջանայ՝ ես ձեր երկուքն ալ լաւ կերպով պիտի պահեմ

ու պիտի խնամեմ եւ ալ անգամ մըն ալ պիտի չի լաք եւ տրտմիք:

Օգոստոսին գետնախնձորի թուփերն սկսած էին չորնալ այլեւս եւ հողին մէջ խոշոր խոշոր աշտուցները կը մնային: Ալ Չարեհ ամէն օր խոշոր ծրար մը կը խորովէր, հետը կը տանէր եւ գիւղին մօտ տեղ մը կը պահէր ու գիշերը ետ դառնալով տուն կը տանէր: Մայրն ու անուշիկ փոքրիկ քոյրը այլեւս անօթի չէին, ոչ ալ կը նիհարնային:

Պատերազմի տարիներուն ցորենն ու գետնախնձորը շատ սուղ էին թուրքիոյ մէջ եւ շատեր անօթի կը մնային: Օր մը Չարեհ խուրձ մը գետնախնձոր հաւաքեց, ճամբուն վրայէն անցնող իշապաններու վաճառեց, որոնք էրէյլի կերթային: Խոշոր եւ լաւ գետնախնձոր ըլլալուն համար լաւ վճարեցին եւ խօստացան որքան որ կայ վերադարձնուն գնել: Այսպէս Չարեհ քակի մը տասնեակ պարկերով ապրանք ծախեց. Աստուած մայրասէր տղուն բերքը օրինած էր: Ալ բաւական դրամ ունէին ուրիշ ուտելիքներ ալ գնելու համար: Միւս տարին եւս ան միեւնոյն աշխատանքն ըրաւ եւ երբ պատերազմը վերջացաւ, ալ իրենք բաւական շատ դրամ ունէին:

Օր մը թուրքին տղան Չարեհին հետ գնաց, տեսաւ պարտեզը եւ իրիկունը իր հօրը պատմեց ամէն բան: Դաժան մարդը ալ բան մը չէր կրնար ընել, որովհետեւ թուրքերը յաղթուած էին եւ այն ատեն ալ կը վախնային Յայերէն:

Չարեհ ու իր մայրիկն ու քոյրը Ատանա մեկնեցան, ուր Յայ կամաւորներ եկած էին եւ Կիլիկեան գրաւած: Երկու տարի հոն մնալէ վերջ մեկնեցան Յալէպ:

Կը պատմեն թէ Չէյթունցի Չարեհ խոշոր տղայ մընէ եղած հիմակ եւ լաւ խանութ մը ունի ու իր մայրն ու քոյրը լաւ կերպով կը խնամէ:

ԳՈՒՐԳԷՆ ԿԱՐԿԱԵԱՆ

ԿԱՊՈՅՏ ՇՆԱԳԱՅԼԸ

- Առակ եզոբոսի -

Սուրբ գիշեր մը, շնագայլ մը կը սլքտար գիւղի մը շուրջը, երբ ներկի տակառի մը մէջ ինկաւ եւ ամբողջովին կապոյտի ներկուեցաւ:

- Ալ հիմակ գիս ճանչցող մը պիտի

չըլլայ, խորհեցաւ ան, այս փառաւոր գոյնովս անտառի բոլոր բնակիչները կրնամ խաբել եւ ինքզինքս իրենց թագաւորը հռչակելով անոնց տիրել:

Ան նախապէս իր ցեղակից ճագալներուն մօտ գնաց եւ մէկն ալ զինք չի ճանչցաւ եւ ամէնն ալ իրեն հպատակեցան: Յետոյ գայլերը, վագրերը, առիւծները եւ վերջապէս բոլոր զագանները զինքն իրենց թագաւորը ճանչցան:

Մեր ճագալը չափազանց հպարտ էր: Իր հրամաններն ու նշանները անմիջապէս կը կատարուէին: Յեռաւոր անտառներու բնակիչներն իրեն որսեր կը դրկէին իբր տուրք, մէկ խօսքով անտառներու միահեծան տէրն էր անկալ:

Գիշեր մը բոլոր շնագայլերը հաւաքուեցան եւ երգահանդես մը ինչպէս նաեւ հացկերոյթ մը պիտի տային իրենց արքային: Անոնք սկսան ցատքել, պարել եւ մեծ կանչուըռտուք մըն էր թող տուին:

Մեր ճագալ թագաւորը երբ իր ցեղակիցներուն կանչուըռտուքը լսեց՝ իր բնագոյն տարուած՝ ինքնալ ընկերացաւ անոնց: Այն ատեն բոլոր ճագալները գիտցան թէ ով էր իրենց թագաւորը եւ զայն խաղք ու խայտառակ ըրին անմիջապէս:

Կըսուի թէ լռուծիւնը շատ անգամ ոսկի է:

Թարգմ.

ԹՈՐՈՍ ԼԵՒՈՆԵԱՆ

ԿԱՐՊԱ ԵՒ ՏԱՐԱԾԵ ԱՐԱՐԱՏ ԱՄՍԱԳԻՐԸ

ԱՐԴԱՐ ԴՍՏԱԲՈՐԸ

Ժամանակաւ, հեռու երկրի մը մէջ արդար դատաւոր մը կապրէր, որ իր կրցածին չափ կօզներ բոլոր անոնց, որոնք աղքատ էին կամ խեղճ: Ան երբէք չքաւորներէն տուրք չէր գանձեր եւ ընդհակառակը, հարուստներուն կը պարտադրէր բոլոր տուրքերը վճարել՝ որովհետեւ կրնային իրենց անսահման հարստութեան մէկ մասը տալ:

Օր մը չափազանց աղքատ մէկը եկաւ եւ իրմէ խնդրեց դատը տեսնել ու պատմեց.

- Ժամանակաւ երբ ես երիտասարդ էի եւ իմ հայրս ողջ եւ առողջ՝ սովորութիւն ունէր յաճախ որսի երթալու: Եւ որովհետեւ ան շատ հարուստ էր, շատ անգամներ գողերէ կը հետապնդուէր: Օր մը խնդրեցի իրմէ որ այդ օրը որսի չեղթայ՝ որովհետեւ շուկը դուրսն էր ու կը հաջեր եւ ատիկա լաւ նշան մը չէր: Բայց հայրս մտիկ չըրաւ, այլ մտադրած էր նոյնիսկ շուկը սպանել, որովհետեւ ան շարունակ օտարներ խածնելով անոնց թշնամութիւնը կը գրգռէր:

Երբ դեռ կը խօսէիս՝ յանկարծ դուռը զարնուեցաւ եւ հայրս սոսկումով գայն բացաւ եւ երբ շուկը արիւնոտ բերանով ներս վազեց՝ հայրս սհաբեկած գոչեց.

- Դուն անպիտան կենդանի, սհա վերջին բաժինդ, եւ գնդակի հարուած մը տուաւ խեղճ շանը, որ կաղկանծելով գնաց անկիւնը, հոն քիչ մը պառկեցաւ եւ յետոյ դռնէն դուրս ելաւ ու ալ գայն չի տեսայ:

Երբ ես տեսայ իմ ամենալաւ բարեկամիս մեկնումը, շատ տխրեցայ:

Քիչ մը վերջը հայրս քովս եկաւ եւ տխուր ըլլալս տեսնելով ըսաւ.

- Չաւակս, ինչո՞ւ տխրեցար, կարծէ՞ այդ կատարի կենդանիին համար ցաւիլ, ան-

պայման անիկա իմ թշնամիներէս մէկուն գաւակը կերած ըլլալու է եւ այդ կերպով զիս վտանգի մէջ պիտի ձգէ:

Ստիպեցի զինք միապին երթալ եւ շանը հետքին հետեւիլ. ուղղակի մեր տանը մտնելու արագութեամբ, ուր գտանք մարդ մը, որուն կոկորդը խածատուած էր եւ կիսամեռ գետին փռուած: Հօրս թշնամիներէն մէկն էր. չի հասկցանք ինչ դիտաւորութեամբ ան մինչեւ մեր մտնելը եկած էր եւ մեր շանը յարձակումին եկթարկուելով կիսամեռ ինկած էր:

Այդ օրը հայրս դարձեալ որսի գնաց եւ այս անգամ մեր հաւատարիմ շուկը հետը չէր: Իրիկուան չի վերադարձաւ: Յաջորդ օրը անոր դիակը գտայ՝ սա զմեզին գանկին մէջ մխուած: Հօրս դիակը տուն տարի եւ թաղեցի:

Թագաւորը հօրս բոլոր հարստութիւնը գրաւեց եւ ես որ անոր միակ գաւակն էի՝ բան մըն ալ չստացայ: Հիմակ շատ աղքատ եւ կարօտ վիճակի մը մէջ եմ եւ արդար դատաւոր մը ըլլալուդ համբաւը լսելուս համար քեզի եկայ՝ որպէսզի դատս տեսնես եւ ժառանգութիւնս մեր անարդար թագաւորէն ետ առնեմ: Երբ յաջողիս՝ անշուշտ քեզ առատ կերպով պիտի վարձատրեմ:

Դատաւորը ժպտեցաւ եւ իր մօրուքը, որ հինգ ոտք երկայն էր, բանի մը անգամ քերեց, երկու անգամ ալ սանտրեց եւ ծառային դառնալով ըսաւ.

- Գնա եւ ձիս պատրաստ ըրէ:
- Ծառան քիչ յետոյ վերադառնալով ըսաւ.
- Ձին պատրաստ է, տէր:
- Դատաւորն անմիջապէս ձին հեծնելով թագաւորին պալատը գնաց:
- Երբ հոն հասաւ՝ թագաւորը զինք պատուով ընդունեց, բայց մեր դատաւորը ինքնակալին տասը ոսկի երկնցնելով ըսաւ.

- Տեր թագաւոր, կը ինդրեմ որ սա տասն ոսկին առնէք եւ ինծի համար պահէք, քանի մը օր վերջը կուգամ զայն կառնեմ:

Թագաւորը զարմացաւ ու ըսաւ.

- Քու դրամդ դուն պահէ, ես զայն չեմ կրնար քեզի համար պահել:

Դատաւորը որ այս պատասխանին կըսպասէր, ըսաւ.

- Ուրեմն Վեհափառ Տեր, ի՞նչպէս Պր. Ս. Թոմալին հարստութիւնը կը պահէք եւ զայն դեռ իր զաւկին չէք վերադարձուցած. այսօր անոր զաւակը մուրալու աստիճան աղբատ է:

Թագաւորը ամչցաւ եւ անմիջապէս հրամայեց որ Կարճիկ Թոմալին տասը հազար ոսկի տան եւ դատաւորին համարձակութենէն եւ մանաւանդ արդարասիրութենէն ալ գոհ մնալով՝ զայն առատօրէն վարձատրեց եւ պետութեան ընդհանուր դատաւոր նշանակեց:

ԱՐՄԵՆԱԿ ԳՈՅՈՒՄՃԵԱՆ

ԱՆՏԵԱԼԻՍ

Եկո՛ւր, ահա դողդոջուն թեւերս քեզի կ'երկարեմ. ոսկի շրթներեդ կ'ուզեմ իմ մանկութիւնս ծծել:

Կապուտաչուի մանիշակին պէս գաղտո՛ւկ մը եկուր, կ'ուզեմ որ քու այդ փափուկ մատներով՝ անգամ մըն ալ հայիս սրտիս երա՛զ լարերուն...

Եկո՛ւր, սիւքի մը անուշուրթիւնով, ու շոյէ՛ իմ դեռատի յոյսերուս ծաղիկները:

Օ՛, մամուռներու թաւիչ գիրկին մէջէն գլգլացո՛ղ առուակի մը պէս եկո՛ւր, որպէսզի ալիքներուդ մէջէն քաղեմ մանկութեանս արծաթ երգերը:

Եկո՛ւր...

Մեսրոպեան ճեմարան
Պուլկարիա

ՎԱՐԴԻԹԵՐ

ՓՈՔՐԻԿ ԶԵՐՈՍՆԵՐԸ

Պատերազմի ամենէն տաք ատեններն էր. թշնամին իր ամբողջ ուշադրութիւնը լարած էր շօր. Անդրանիկի խումբերը բնաջնջելու եւ այդ սոսկալի Յայ հերոսին արհաւիրքէն միանգամ ընդ միշտ ազատելու:

Կամաւորական հարիւրեակներէն մին Ս... գիւղին մէջ պաշարուած էր եւ կամաց կամաց ռազմամթերքնին հատնելու վրայ: Գիւղացիները կը սոսկային մօտալուտ պատուհասէն եւ ռազմիկները կը ջանային փամփուշտները սուղի ծախել:

Շաբաթ գիշեր, հմբապետ Յակոբ հաւաքեց բոլոր գիւղացիները եկեղեցիին մէջ եւ տեղեկացուց անոնց թէ դիմացի բլուրին գազաթը, Մեծ Ականջ Սարգիսենց մարագին մէջ, յարդին տակը տոպրակներով փամփուշտ պահուած է եւ գիւղացիներէն քանի մը հատը պէտք էր երթային եւ գաղտագողի կրէին զանոնք եթէ ոչ վաղն իսկ փամփուշտները պիտի հատնէին:

Գիւղացիներէն ոչ մէկը համարձակեցաւ այդ վտանգաւոր գործն ստանձնել եւ ահա հմբապետը յայտարարեց թէ վաղն առտու իսկ իր խումբը գրոհ մը պիտի տար թշնամի շարքերուն վրայ, զանոնք ճոքեր եւ Յայկական գլխաւոր բանակատեղին շտապեր՝ գիւղը ձգելով իր բախտին, քանի որ հասարակաց փրկութեան համար քանի մը անձեր իսկ չկային իրենց կեանքը վտանգի մէջ դնող: Ժողովուրդը ահաբեկած խնդրեց անկէ այդ որոշումը չի գործադրել բայց միեւնոյն ատեն ոչ ոք կուզէր այդ արկածալից գործին լծուիլ: Ամենքը յուսակտուր իրենց երդիքներուն տակը վերադարձան:

Հակառակ չափազանց զգուշութեան, որպէսզի եկեղեցին փոքրիկներ չի մտնէին ժողովին ատեն՝ պատանի մը, բոցավառ աչքերով եւ կարմրուկ թուշերով՝ կերպով մը կրցած էր

ներս սպորդիլ եւ անկիւն մը քաշուած բոլոր խօսուածներուն ունկընդդէմ:

Վահանն էր ան, գիւղի տղոց ղեկավարն ու հիացումի առարկան: Ո՞վ չէր ճանչնար զայն, գիւղի ո՞ր տղան չպիտի ուզէր Վահանի ընկերութիւնը: Պատանեկան աշխարհին կուռքն էր ան իր կրակոտ խօսքերով, անվախ ընթացքով եւ խիզախ արկածախնդրութիւններովը: Հրամանատարի մը հմայքն ունէր ան գիւղին բոլոր տղայոց վրայ եւ իր խօսքը պատգամ մըն էր բոլոր դեռահասներուն համար:

Ժողովը վերջանալէ յետոյ նետի մը պէս դուրս նետուեցաւ ան եւ սուլոցի քանի մը ազդանշաններով կրցաւ քիչ ատենուան մէջ բանակ մը տղաք իր շուրջը հաւաքել: Անոնց մէջէն ամենէն վստահելիները եւ մանաւանդ անվախները զատեց եւ միւսները անմիջապէս ցրուեց: Ընտրեալները եկեղեցիին պատին տակ հաւաքեց եւ ըսաւ.

- Տղաք, այս իրիկուն Մեծ Ականջ Սարգիսեց մարագը պիտի երթանք, յարդին տակ փամփուշտ պահուած է, մէկ մէկ տոպրակ պիտի բերենք, ո՞վ կուզէ այս գործը յանձն առնել:

Ո՞վ պիտի մերժէր Վահանը, ան միահեծան հրամանատար մըն էր այդ իրիկուն, ամէնքը դժողքն իսկ պիտի երթային անոր հետ:

Վահան անմիջապէս խմբապետին քով գնաց եւ տեղեկացուց թէ ինք խումբ մը ընկերներով պիտի երթար եւ այդ իրիկուն ռազմամթերք հասցնէր գիւղը պաշտպանող քաջերուն:

Խմբապետ Յակոբ յուզուամէն փղծկեցաւ ի տես այդ փոքրիկ հերոսին եւ անոր ճակատը համբուրելով ու իր գրկին մէջ սեղմելով ըսաւ.

- Ոչ, իմ կտրիճ աղբարիկս, դուն, այդքան փոքր, չես կրնար այդ դժուար գործը յաջողցնել, իմ խումբէս քանի մը հոգիի պիտի տամ այդ գործը. այս գիւղը պէտք է

պաշտպանել մի միայն քեզ պէս կորիւններու կեանքը ազատելու վաղուան հայաստանին համար:

Վահան իր ինքնասիրութիւնը վիրաւորուած զգաց եւ պնդեց իր որոշման վրայ իր փոքրիկ գանկի խոշոր ուղեղով փաստելով թէ խմբապետը իր գիւնուորները դրկելու չէր, անոնք պէտք էին գիւղի պաշտպանութեան համար եւ ինքն ու իր ընկերները շատ ճարպիկ էին խոշոր կազմով մարդոցմէ ալ ավելի լաւ կատարելու համար իրենց գործը:

Քանի մը տոպրակ առնելով մեկնեցաւ մեր փոքրիկ հերոսապետը:

Վահան պէտք եղած պատուէրները տուաւ իր ընկերներուն եւ ինքն առաջին ըլլալով՝ ամէնքը մեկիկ մեկիկ իրարմէ հինգական վարկեան վերջ գետնին վրայ սողոսկելով մեկնեցան:

Մեծ Ականջ Սարգիսեց մարագը կէս ժամ հեռուն էր: Տղաքը բոլորն ալ անվնաս հոն հասան, իրենց տոպրակները լեցուցին եւ դարձեալ ճամբայ ելան:

Անդին խմբապետը սրտատրոփ կըսպասէր առաքելութեան արդիւնքին:

Յանկարծ թշնամի շարքերէն հրացանա-ծգութիւն մը սկսաւ. տղաքը վերադարձունն նշմարուած էին: Այլեւս սողալու ատենն անցած էր եւ պէտք էր վազելին: Կամաւորներն ալ գիւղէն կրակին պատասխանեցին:

Հերոսներու խումբը այժեամի արագութեամբ վազելով վերջապէս գիւղ հասան՝ եւ փրկարար փամփուշտներով լեցուն տոպրակները խմբապետին առջեւ պարպեցին: Ամէն մարդ համբուրեց մեր փոքրիկ հերոսները: Գզուանքներու տարափին տակ Վահան յանկարծ մարեցաւ եւ ինկաւ... Նաեւ իր քանի մը խիզախ ընկերները. իրենց մարմինները ծակծակած էին թշնամի գնդակներով:

Կիրակի էր յաջորդ օրը: Գիւղին քահանան եկեղեցիին մէջ ինկող փոքրիկ հերոսներու հոգեհանգիստը

կը կատարեր, իսկ խմբապետ Յակոբ, իր ընկերներն ու գիւղին երիտասարդները պաշտող թշնամին անսպասելի կրակի մը տարափին մատնած էին, որ ի վերջոյ գիւղին փրկութիւնը բերաւ:

ԱՐՄԵՆԱԿ ԳՐՊԱՇԵԱՆ

ԳՄԵՆԱՏԱՀԱՅ

ԹՕՐՕՆԹՕ.- Այս քաղաքի փոքրիկ Յայ գաղութը հպարտ է իր երգչախումբով, որուն մէկէ աւելի Միջազգային երգահանդէսներու մէջ ձեռք բերած յաջողութիւնները պատուաբեր անուն մը ապահոված են երգչախմբին, զայն կազմակերպողներուն եւ Յայութեան համար:

Մայիս 11 ին երգչախումբը, մասնաւոր հրաւերով, մասնակցեցաւ Իսթըրն Ըսթարզի կազմակերպած Միջազգային երգահանդէսին, եւ ղեկավարութեամբ Պր. Երուանդ Սըլիեանի, այնքան յաջողօրէն ներկայացուեցաւ Յայ երգը: Ներկաներու խելահեղ ծափահարութեան զոհացում տալու համար, օրուան նախագահը, Միսիս Բօզ, խնդրեց խումբէն երգ մը եւս երգել:

Նախագահուհին ներկաներու կողմէ շնորհակալութիւն յայտնեց եւ բոլոր մասնակցող խումբերու մէջէն առանձնապէս Յայ երգչախումբին ու իր ղեկավարին յայտնեց իր հիացումը տրուած գեղեցիկ վայելքին համար, եւ իր խորունկ յարգանքը Յայ ազգին:

Հանդէսը փակուելէ առաջ Պր. Յէնրի Ստեփանեան եւս հրաւիրուեցաւ քանի մը խօսքով տեղեկութիւններ տալու Թօրօնթոյի Յայերու մասին: Պր. Ստեփանեան իր խիստ ճարտար եւ սրամիտ լեզուով գոհացուց ու խնդացուց ներկաները:

Ամսոյս 19 ին, Տիար եւ Տիկին Պապանեաներու բնակարանին մէջ տեղի ունեցաւ կանանց

հանդիպում մը եւ մօտ 30 տիկիներու եւ օրիորդներու ներկայութեան հիմը դրուեցաւ Գանատահայ Միութեան Կանանց Օժանդակ Մարմին: Ներկաներու փափաքին համաձայն ընտրուեցան Տիկին Պապանեան նախագահուհի եւ Մայր Սըլիեան Պատուակալ նախագահուհի:

Վարչութիւն մը կազմուեցաւ հետեւեալ կերպով. Տիկնայք Ռեբեկա Յովակիմեան՝ Ատենապետ, Ովսանա Սըլիեան՝ Գանձապահ, Վ. Դեղձունեան՝ Քարտուղար: Տիկին Իւթիւնեան, Տիկին Բակլայեան եւ Տիկին Գոյումճեան՝ խորհրդականներ իսկ Օր. Ալիս Խուպիկեան փոխ քարտուղար:

Միութեան նպատակն է օժանդակել Գանատահայ Միութեան եւ մասնաւորապէս հետաքրքրուիլ նորեկ Յայուհիներու կեանքով, ընծայել անոնց ամէն բարոյական ինամք եւ ստեղծել լաւագոյն պայմաններ անոնց բարելաւութեան համար: Նոյնիսկ հետաքրքրուիլ ճորճառւնի եւ անկէ հեռացած որբերով եւ անոնց հանդէպ ցոյց տալ մօր եւ քրոջ հոգածութիւն:

Ամենամեծ հրճուանքով կողջունենք այս նոր մարմին կազմութիւնը, կը շնորհակարտենք զիրենք ջերմապէս եւ կը մաղթենք ամէն յաջողութիւն մեր փափկասուն տիկնանց եւ օրիորդներուն իրենց օրինակելի ձեռնարկին մէջ:

Գանատահայերուս բարձանքն է տեսնել Կանանց Օժանդակ Միութեան մասնաճիւղերը ամէն Յայաբնակ քաղաքներու մէջ:

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՍԷՆԹ ԶԷԹԻՆԷԷ.- Գանատահայ Միութեան տեղւոյս մասնաճիւղի նախաձեռնութեամբ Մայիս 7ին ներկայացուեցաւ Սեդրակ Շահէնի Տանջուածներ Ողբերգութիւնը՝ ի նպաստ քաղաքիս Յայ դպրոցին:

Վարագոյրեն առաջ Տիկին Ծաղիկ ՏԵՐ
Գրիգորեան իր գողտրիկ եւ քնքոյշ ձայնով
մեններգեց բուռն ծափեր խլելով ներկաներէն:

Երեկոյթի գլխաւոր առանցքը կը կազմէր
ներկայացումը, որ կատարեալ յաջողութիւն
մըն էր բոլոր դերասաններուն համար հակառակ
անոր որ ամենքն ալ սիրողներ էին: Քաղաքիս
Յայ գաղութը շատ արդարօրէն կրնայ պարծիլ
իր երիտասարդ ուժերով, որոնք ամեն
ձեռներեցութիւն եւ ջանք չեն խնայած անցեալի
իրենց ձեռնարկներու մէջ միշտ եւ յետ
այսու ալ իրենց գործունեութեան ոգին շատ
բարձր կը մնայ եւ որուն ապացոյցն եղաւ
այս վերջին յաջող ներկայացումը՝ յակառակ
անոր որ դժուարութիւններ կային իրենց առջեւ
տեղի, զգեստներու, տեսարաններու եւ ուրիշ
շատ մը կարելորդ պէտքերու հայթայթման մէջ՝
չըսելով յոգնաջան աշխատանքէ վերջ դերասան-
ներու փորձերը:

Կը յուսանք թէ տարբեր քաղաքներու Յայ
Գաղութները պիտի օգտուին ՍԵՆՔ Քէթրինգի
այս յաջող խումբէն, զանոնք հրաւիրելով
իրենց մէջ վայելելու համար զուտ Յայկական
եւ ազգային երեկոյթներ:

ՏԵՐ եւ Տիկին Խորթոյեաններ Մայիս 9ին
երկուորեակ զաւակներով օրհնուեցան. աղջիկ
մը եւ մանչ մը:

ԿՈՒԵԼՖ.- Ապրիլ 24ին, Գանատահայ
Միութեան քաղաքիս մասնաճիւղի ակումբին
մէջ տեղի ունեցաւ անսխալընթաց ներկայացում
մը՝ ի նպաստ Յայ Կարմիր Խաչի: Բեմադրուեցաւ
Արշին Մալ Ալանի նման դժուարին կտոր մը,
որ շատ յաջող էր իրապէս: Դերակատարներն
ամենքն ալ առ հասարակ գնահատելի ձեռնհաս-
ութեամբ եւ արուեստի բոլոր նրբութիւն-

ներով կատարեցին իրենց դերերը: Բաժին
ուներին Տիկին Աստղիկ ՏԵՐ Յովհաննէսեան,
Օր. Աղաւնի ՏԵՐ Յովհաննէսեան, Օր. Պալիկ
Էվարեան, Տիկին Նուարդ Յայրապետեան,
Տիկին Սիրանոյշ Յարութիւնեան, Պր. Յ.
Յայրապետեան, Պր. Խ. Յարութիւնեան եւ Պր.
Մ. Մեսրոպեան: Յուշարարի դերն ստանձնած
էր Տիկին Չապէլ ՏԵՐ Արիստակէսեան:

Կուէլֆի ամբողջ Յայութիւնը առանց
բացառութեան եւ կողքէն ալ բազմաթիւ
հայրենակիցներ պարագաներով միասին փութացած
էին քաջալերելու սոյն հաճելի երեկոյթը:

Քաղաքիս Յայ Գաղութը իր զոհաբերող,
գործակցող եւ միաբան ոգիով արդարեւ գնա-
հատելի տեղ մը կը գրաւէ Գանատայի Յայ
Կեանքին մէջ:

ՆԵՐԿԱՅ ՍԸ

Արարատ ՅԱՉԱՐՆԻ նոր բաժանորդներու պէտք
ուսկի: Մեր քեմբէյնին դուռն ալ մասնակցե՛
եւ թերթիկնիս ինքնապահ ընելու համար քու
բաժինդ բեր տարածելով Արարատը, որ պիտի
հրատարակուի եւ պիտի մնայ Գանատայի
Յայորդիներու Միութեան Որկանը մինչեւ այն
ատեն, երբ չէ դադրած քու եւ մեր բոլոր
ընթերցողներու քաջալերանքը:

Մտածէ: Յարիւր Յայորդիներս, 10-17
տարեկան, այս թերթիկը կը նկատենք միակ
կապը մեր եւ դուրսի Յայ աշխարհին միջեւ:
Տրուած Գանատացիներու Ազարակներու մէջ,
հեռու որեւէ ազգակցէ, ամսէ ամիս պիտի
սպասենք Արարատին, պիտի գրենք անոր համար
եւ ուրախ պիտի ըլլանք մեր գողտրիկ թերթի
գտած ժողովրդականութենէն:

Մասնակցէ մեր քեմբէյնին: Դուռն ալ գոհ
պիտի մնաս, մենք ալ:

ԱՐԱՐԱՏԻ ՊԱՏՈՒԿԱԿԱԼ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

Աղէքսանդր Սողիկեան, 200 Էսէքս Սթրիթ, Լորէս, ՄԷս.

Վարդգէս Վ. Սալրասուր, Լինց, ԱԼստրիա: Յովհանէս Սողիկեան, 45 Փրինսըս Սթրիթ, Դեմիլթըն, Գանատա:

Պր. Յ. Սըլիեան, 112 Քարլթըն Սթրիթ, Թորոնթօ, Գանատա:

Խորէն Տէրտէրեան, 257 Օնթարիօ Սթրիթ, ՍԷնթ Քէթրինգ, Գանատա:

Պր. Նշան Խաչիկեան, 13 Վիգթորիա Բօտ, Կուէլֆ, Գանատա:

Պր. Սարգիս Աղանեան, 34 Էրի Էվընիւ, Պրէնթֆօրտ, Գանատա:

Ս. Տեմիրճեան, 804 Թիլըտ Էվընիւ, Լիւ Եորթ:

Պատուակալ գործակալներ կուզենք այն բոլոր քաղաքներուն մէջ, ուր Զայեր կը գտնուին:

ԱՐԱՐԱՏ ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Պր. Երուանդ Փաստրմանեան, Թորոնթօյէն՝ Գանատահայ Միութեան Ակումբին, Թորոնթօ:

Պր. Յակոբ Շիշմանեան, Թորոնթօյէն, Անգլիերէն Արարատ կը նուիրէ Գանատահայ Միութեան Ակումբին, Թորոնթօ:

Տիկին Սիրվարդ Ղազարեան, Լիակարա ֆոլսէն, Պէյրուսի որբանոցին:

Օր. Լուսին Սարգիսեան, Ֆրէզնոյէն՝ Պր. Սողոմոն Աղանեանի, Ֆրէզնօ:

Տք. Ա. Ս. Ալէքսանդր, Ֆրէզնոյէն՝ որբանոցի մը:

Պր. Օ. Տէրեան ֆիլատելֆիայէն՝ որբանոցի մը:

Պր. Զայկ Տօնապետեան, Տիթթօյէն՝ Պր. Օհան Տօնապետեանի:

Պր. Թաթոս Թումասեան, ՍԷնթ Քէթրինգէն՝ Պր. Պողոս Յակոբեանի, Լիակարա ֆոլս:

Պր. Ս. Յ. Արամ, Տիթթօյէն՝ չորս օրինակ որբանոցներու:

Տկ. Տէր Յովհաննէս, Կուէլֆէն, կը նուիրէ որբանոցի մը:

Պր. Ս. Արտուկի, Լիւ Եորթէն՝ Պր. Բ. Մովսէսեանի, Բարիգ:

Արարատ շնորհակալութիւն կը յայտնէ վերոյիշեալ նուիրատուներուն, որոնք բարի եղած են մեր թերթիկը քաջալերելու:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք տասը տուար Պր. Ս. Նահիկեանէ, Շիքակոյէն: Սոյն գումարը պիտի յատկացնենք տասը Զայ Դպրոցներու Արարատ ղրկելու: Պր. Նահիկեան խոստացած է ամէն տարի միեւնոյն գումարը ղրկել Արարատին:

ԾԱՆՈՒ

Ամուսնութեան ՄԵՋ Երջանիկ ԸԼԼԱԼՈՒ Քսան Գործնական Կանոններ, Զեդինակ Տր. Ֆրէնք Քրէյն, Թարգմանեց Արտաշէս Պողոսեան: Գին 10 սէնթ: Գրէ Արարատին՝ 10 սէնթի դրօշմ ղրկելով:

ԿԸ ՏՊԱԳԻՆՔ

Ամէն կարգի թռուցիկներ, պրակներ, կազմակերպութեանց ծրագիրներ, յայտարարութիւններ ու տոմսակներ: Մատչելի գին: Գրէ Արարատին նմոյշի համար:

ԱՐԱՐԱՏ ԱՄՍԱԹԵՐԹ

Ոռկան Գանատայի Զայրօրդիներու Միութեան:

ՏԵՕՐԷՆ ԽՄԲԱԳԻՐ Ա. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ
ԲԱԺՆԵԳԻՆ ՏԱՐԵԿԱԼ ՄԷԿ ՏՈԼԱՐ
Տարեկան տասը թիւ:

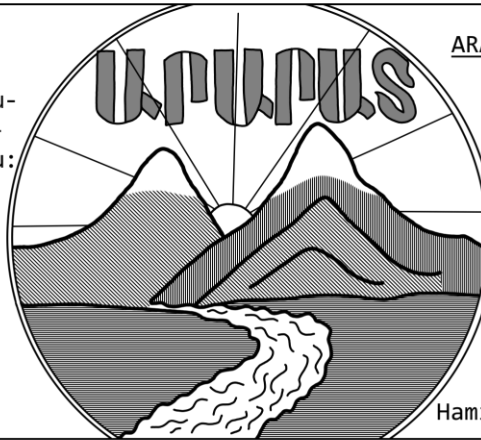
Զայցէ.- “ Ararat Monthly ”
c/o A. L. Alexanian,
Georgetown, Ont. Canada.

Ա Ր Ա Ր Ա Տ
Ա մ ս ա թ Ե Ր Թ

Որկան ԵԼ Ժամադրա-
վայր Գանատայի Հայ-
որդիներու Միութեան:

ԲԱԺՆԵԳԻՆ
Տարեկան տասը թիւ-
երու համար ՄԵԿ
ՏՈԼԱՐ:

Տնօրէն Խմբագիր
Ա. Ղ. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ

ARARAT MONTHLY

The only Armenian
paper in Canada
edited by the
Ararat Publishing
Company.

SUBSCRIPTION
\$1.00 A YEAR.

Address.-
Ararat Pub. Co.
Postal Station B
Box 84,
Hamilton, Ont. Canada.

Բ. ՏԱՐԻ, ՀԵՄԻԼՈՇՆ, ՅՈՒԼԻՍ - ՕԳՈՍՏՈՍ, 1927. ԹԻ 7.

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

ԳԱՆԱՏԱՅԻ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԱՂԱՍԱՆԴԵԱՅ ՅՈՒԲԵԼԵԱՆԸ
. 1867 - 1927 .

O CANADA!

O Canada, our homeland strong
and free!
Fair are thy lands that spread
from sea to sea.
Thy mighty mountains soar, dear
land, close to the smiling
skies.
Thy children sing with one
accord, "O Canada, arise"!

O Canada! Blest with the wealth
of kings,
From land to land thy fame
eternal rings.
Fearless and bold, thy brawny
sons will guard thee night
and day;
Our glorious land will never
bow to any tyrant's sway.

Chorus.-

O Canada! Dear Canada!
Fair are thy lands that spread
from sea to sea.
And with our lives we'll guard
thy liberty.

- ROBERT TODD.

ՅՈՒՆԻՍ ՄԵԿԻ ՏՕՆԸ

ՅուՆԼիս 1ին, 1927, այս երկրին ինը
 Նահանգները խանդավառ տօնակատարութիւն-
 ներով Գանատայի Դաշնակցային Պետութիւն մը
 ըլլալուն վաթսուներորդ տարեդարձը տօնեցին:
 Ադամանդեայ այս յորբէլեանը եկաւ Նշա-
 նակալից թուական մը գծելու վերջին քանի
 մը տասնեակ տարիներու ընթացքին Գանատայի
 ձեռք բերած տնտեսական եւ քաղաքական զար-
 ցացման վրայ:

Բացի հարաւի Մեծ Դրացիէն, որ աշխարհա-
 գրական բացառիկ դիրք եւ կլիմայի բախտորոշ
 առաւելութիւններ ունի, չէ եղած ուրիշ երկիր
 մը, որ այնքան արագօրէն բարգաւաճած ըլլայ՝
 որքան Գանատան: Ու այս փառաւոր յառաջդիմ-
 ութիւնը ուղղակի արդիւնքն է այս երկրի
 այլազան ցեղերէ կազմուած չարքաշ ժողո-
 վուրդին քրտնաջան աշխատութեան, միութեան,
 պետական հասկացողութեան եւ անմրցելի
 ձիրքերուն:

Վաթսուըն տարի առաջ արդի Գանատան
 բաժնուած էր բազմաթիւ գաղութներու՝
 Բրիտանական Զիւսիսային Ամերիկա անուան
 տակ՝ անջատ վարչաձեւերով եւ շատ անգամ
 տնտեսապէս մեկզմեկու հանդէպ հակամարտ
 դիրքերով:

Գանատական պետութեան ծննդեան Նախ-
 օրեակին՝ այդ բազմաթիւ գաղութայրերու
 առաջնորդները եկած էին ըմբռնումի իմաստուն
 հանգրուանի մը՝ թէ միացեալ վարչաձեւ մը
 տնտեսական եւ քաղաքական շատ մը առաւելու-
 թիւններով պիտի օժտեր երկիրը:

Եւ սակայն, Նոյն այդ առաջնորդները
 Ատլանտեանէն դէպի Խաղաղական տարածուող
 լայնածաւալ երկրին ցանցառ բնակչութիւնը
 քաղաքական չորս հակամարտ հոսանքներու
 բաժնած էին. ամենքն ալ իրենց տեսակետին
 մէջ անկեղծ, ամենքն ալ զօրեղօրէն
 համոզուած.

Ա. Երկրին քաղաքական դիրքը անփոփոխ
 պահել եւ մնալ Բրիտանական անջատ գաղթա-
 վայրեր: Բ. Բացարձակապէս անկախ ըլլալ
 Անգլիայէ կամ ուրիշ որեւէ երկրէ: Գ.
 Կցում միացեալ Նահանգներու: Դ. Կազմել
 միացեալ ինքնավար ազգ մը Բրիտանական
 Կայսրութեան մէջ՝ Մայր երկրի բարեացակամ
 գործակցութեամբ:

Կասկած չի կար որ այն ատենուան
 Անգլիան առանց որեւէ զինուորական ընդ-
 դիմութեան պիտի ընդունէր վերի չորսէն որն
 որ ընտրուէր. միացեալ Նահանգներու առջած
 դառն փորձառութիւնը դեռ թարմ էր Ալպիոնի
 քաղաքագետներուն յիշողութեան մէջ:

Քաղաքական վերոգրեալ չորս կարելիու-
 թիւններու հաւատացող այն ատենուան
 ժողովուրդը բաժնուած էր ակելի քան երբէք,
 եւ պայքարը բուռն էր, կծու եւ բոցավառ:

Եւ սակայն, 1867 ին, ժողովուրդին
 ներկայացուցիչները, որոնք այնքան արդարացի-
 օրէն Դաշնակցային Յայրեր անուամբ մկրտուած
 են, պատմական քանի մը նիստերով Բրիտանական
 Զիւսիսային Ամերիկայի բազմաթիւ գաղութ-
 ներու Գանատա անուան ներքեւ միանալը եւ
 ինքնավար պետութիւն մը կազմելը վճռեցին:

Նոր երկիր մը եւ նոր ազգ մը ծնունդ
 առաւ այն ատեն եւ երկրին մէկ ծայրէն միւսը՝
 պետական հրաշալի հասկացողութեամբ մը՝
 հոսանքները լռեցին եւ լծուեցան մանուկ
 ազգը եւ դեռատի երկիրը բարգաւաճելու
 գործին:

Այսօր Գանատան պատուաբեր եւ առաջնա-
 կարգ դիրք մը գրաւած է ազգերու ընտանիքին
 մէջ եւ իր Ադամանդեայ Յորբէլեանով պետական
 հասկացողութեան, ազգային հասունութեան
 հաւաքական գործակցութեան եւ լուռ ու ներ-
 դաշնակ յառաջդիմութեան մեծ դասերը կուգայ
 տալ Նաեւ մեզի՝ ՅԱՅԵՐՈՒՄ:

ԱՐԱՐԱՏԻ ԳՐԱԿԱՆ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԸ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ

Խմբագրութիւնս եւ Արարատի վարչու-
թիւնը թերթիս բարոյական եւ հաշացի յանձնառ-
ութիւններն ալ աւելի շօշափելի հանգրուանի
մը հասցնելու համար յառաջիկայ տարեշրջանի -
Սեպտեմբերի թիւէն սկսեալ - տասը թիւերուն
հետեւեալ գրական մրցանակները սահմանած է
եւ մրցումներուն պիտի մասնակցին Գանատայի
Յայորդիները միայն:

Ա.- Այն Յայորդին, որ Արարատի տասը
թիւերուն պարունակած յօդուածներէն իւրա-
քանչիւրը 25-40 բառերով կը համառօտագրէ
եւ լաւագոյն հաւաքածոն յառաջիկայ Յուլիսին
Արարատին կը դրկէ՝ պիտի ստանայ գեղեցիկ
հեծելանիւ մը: Բ. լաւագոյն հաւաքածոն
դրկողը պիտի ստանայ հինգ տոլար: Այս
մրցումին մասնակցողներ եթէ ուզեն՝ մաս-
նաւոր տետրակներ կը դրկենք իրենց:

Բ.- Տասը թիւերուն մէջ լաւագոյն ինք-
նատիպ յօդուածներն ունեցողը պիտի ստանայ
7 տոլար, Բ. լաւագոյնը՝ հինգ տոլար:

Գ.- Տասը թիւերուն մէջ լաւագոյն թարգ-
մանութիւններն ունեցողը պիտի ստանայ հինգ
տոլար, Բ. լաւագոյնը՝ 3 տոլար:

Յօդուածագիրներ կրնան ծածկանուէնով
ստորագրել իրենց գրութիւնները: Բ. եւ Գ.
մրցումներուն դատաւորները պիտի ըլլան
Արարատի ընթերցողները, որոնց պիտի դրկենք
մասնաւոր հարցարաններ լեցուցելու համար:

Երեք տարբեր մրցումներ պիտի ծա-
նուցուին յաջորդ թիւով:

Այն Յայորդիները, որոնք կը փափաքին
աւելի լուսաբանութիւններ ստանալ՝ նամակով
կրնան դիմել Արարատին եւ պատասխանները
պիտի երեւան յաջորդ թիւով:

Սոյն գրական մրցանակներու նիւթական
մատակարարութեան մասին լուսաբանութիւններ
պիտի տրուին յաջորդիւ:

Արարատի այս թիւը անսովոր կերպով
գրաւուած ըլլալով՝ մեզի վճարումներ
ընողներու Փոխան Ստացագիր ցանկը
յապաւեցինք: Ապագային այս ցանկը կանոնաւոր
կերպով պիտի երեւայ թերթին մէջ:

Քանի մը օրէն մեր գործակալներուն պիտի
դրկենք Արարատին մասնաւոր ստացագիրները՝
գանձումներու ատեն գործածելու համար:

Արարատը շարունակելու համար բոլոր
Յայորդիներու բաղձանքը եւ բազմաթիւ բարե-
կամներու սուր յանձնարարութիւնները գործ-
նական քաջալերանքներով համեմուած՝ անգամ
մըն ալ կուզան ամրապնդելու վարչութեանս
յանձնառութիւնները:

Գանատայի Յայորդիները եւ Արարատ միշտ
հաւատացողներ եղած են մեր բարեկամներու
գործակցութեան, ինչ որ մեծ չափով ի յայտ
եկաւ վերջին քանի մը շաբաթներու ընթացքին:

ԻՆՉ ԿԸ ԽՈՐՀԻՆ ՈՒՐԻՇՆԵՐ

Յաջորդ թիւով փնտռեցէք Արարատը եւ
կարդացէք թէ ի՞նչ կը խորհին Արարատի բարե-
կամները մեր թերթիկի մասին:

Միութիւններու, կոմիտէներու, կազմա-
կերպութեանց եւ անհատներու նամակներէն
հատուածներու արտատպումով մեր ընթերցող-
ներուն առջեւ պիտի դնենք թերթիս օգտակար-
ութեան մասին հեղինակաւոր կարծիքներ եւ
նոյնիսկ թելադրութիւններ, որոնք սիրով
ընդունած ենք միշտ:

Ստորեւ երեւցած երկու յայտարարութիւններէն Արարատի ընթերցողները պիտի հասկնան թէ այս թերթիկը Գանատայի Հայանպաստ Ընկերութենէն բոլորովին անկախ է՝ ինչպէս քանիցս յայտարարուած էր նախապէս: Անշուշտ գործին շարունակութիւնը ճիգ եւ ժամանակ կը պահանջէ՝ բայց օգտակարութիւնը ամէն տարակոյսէ վեր է:

The Armenian Relief Association of Canada wishes its friends and supporters to know that by mutual agreement, the official relationships between the Association and Mr. Alexanian have terminated, and as Mr. Alexanian leaves the Home at Georgetown for other employment, it has been arranged to transfer to him the Armenian English paper known as the "Ararat," which in the future he will publish as his own enterprise for the service of the Armenian people.

While from time to time the Armenian Relief Association of Canada may speak to the Armenian people of Canada through the "Ararat", over the signature of the Association, the paper ceases to be the organ of the Association.

I. W. Pierce.

June 27th, 1927.

I, A. L. Alexanian, wish to acknowledge the friendly relations that have obtained between myself and the Armenian Relief Association of Canada during the years of my services at Georgetown, and the amicable conditions under which these relations terminated.

In accepting the "Ararat" as my own private enterprise, I wish the readers of "Ararat" to know that it is my purpose to use it for the general good of the Armenian people in Canada, and that whatever statement may at any time be made through the paper affecting the work of the Armenian Relief Association of Canada will be in the form of a communication from the Armenian Relief Association of Canada and over its signature.

A. L. Alexanian.

June 16, 1927.

ՎԱՐԺԱԳԵՏԻՆ ՏՂԱՆ

- Շարունակուած նախորդ թիւէն -

Մարտիկ իր մտածումներու անդունդին մէջ խորասուզուելէ յետոյ Կրակոտ Գրիգորի հանելուկը լուծեց՝ անմիջապէս վեր ցառքեց, հապճեպով մը իր զգեստները հագաւ եւ Զրամանատար Արամի վրանը վազել սկսաւ՝ իր սրնթաց ձիուն վրայ: Սպայակոյտի վրանները եւ Զրամանատարը քանի մը մղոն հեռաւորութեամբ գիւղի մը կողքին՝ բլուրի մը վրան կը գտնուէին:

Իր սրնթաց արշաւի ընթացքին քանի մը անգամներ պահակներու հանդիպեցաւ, զանոնք գոհացուց զանազան պատասխաններով եւ հասաւ վերջապէս հրամանատարին վրանին մօտ:

Հոս այնքան դիւրին չէր խօսք հասկցնել պարտաճանաչ եւ արթուն հսկող Յայ պահակներուն, ուստի, ձիւն վար իջաւ, ինքզինքը ծանօթացուց անոնց թէեւ շատ դժուարութեամբ եւ պնդեց թէ գիշերուան այդ առաջացած ժամուն իրեն համար եւ ամբողջ կամաւորական գունդներու յաջողութեան համար շատ կարեւոր էր անմիջապէս տեսնել Չօրապետը եւ իր տեղեկութիւնները հաղորդել անոր՝ նոյնիսկ եթէ ան իր ամենէն խոր եւ ամենէն անուշ քունին մէջ եղած ըլլար:

Պահակներէն ոմանք կը ճանչնային Մարտիկը, իսկ ամենքն ալ լսած էին անոր պատմութիւնը, ուստի իրենց տասնապետը մեծ վրանը ուղղուեցաւ եւ այնտեղի պահակին եւս բացատրութիւններ տալով՝ վերջապէս Մարտիկը Արամին առջեւ հանուեցաւ:

Դեռատի պատանիին սիրտը եռանդով ու խանդավառութեամբ կը տրոփեր քանի կը մօտենար Մեծ Յայուն, Արամին:

Ան կատարեալ համարձակութեամբ պատմեց ինչ որ գիտեր Կրակոտ Գրիգորի մասին:

Զրամանատարին ճակատը պահ մը կ'ընդոտեցաւ. վեր ցառքեց, անհաւասար քայլերով գետինը վեր վար չափել սկսաւ, գանկը քանի մը անգամ քերեց, քրտնիլ սկսած ճակատը սրբեց եւ Մարտիկին դառնալով՝ հեզ ու մտերմիկ շեշտով մը հարցուց.

- Բոլորովին վստահ ես այս տեղեկութիւններուդ ճշմարտութեանը մասին:

- Այո, Պարոն Չօրապետ, պատասխանեց Մարտիկ, վստահ եմ որ այսօրուան Կրակոտ Գրիգոր ըսուածը նախկին թուրք զապթիէն է, եւ վստահ եմ թէ իր լաւ Յայերէն գիտնալու համար հոս մեր բանակը մտած է լրտեսելու եւ թուրք սպայակոյտին տեղեկացնելու համար Կամաւորական Բանակին բոլոր շարժումները:

Չօրապետը քանի մը ընդմեջ եւս մտածեց եւ յանկարծ ձայնեց իր պահակին, որուն քանի մը տողնոց հրաման մը գրելով տուաւ:

Քիչ վերջ խումբ մը զինուորներ Արամին առջեւ ելան եւ հրաման ելաւ Կրակոտ Գրիգորը ձերբակալել: Չայն իր վրանին մէջ չի գտնուել ստորադաս սպայէ մը հասկցան որ Գրիգորը այդ գիշեր ուրիշ զինուորի մը հետ Էսքիճէ ձորին վերեւ՝ բլուրին կողքին պահակ կեցած էր:

Անմիջապէս զանազան ուղղութեամբ, բայց չափազանց զգուշութեամբ փութացին զայն գտնելու:

Ճիշտ ժամանակին հասան. այն ատեն, երբ թշնամի բանակէն երկու լրտեսներ կը մօտենային՝ Գրիգոր սուկնի հարուածներով յարձակեցաւ իր պահակ ընկերոջ վրայ, զայն յանկարծակիի բերելով խողխողեց եւ երկու թուրքերը դիմաւորելով զանոնք ողջագուրեց՝ ինքզինքը բոլորովին ապահով զգալով: Յայ կամաւորներու փոքրիկ խումբը զանոնք պաշարած էր արդէն եւ անոնց տասնապետը սպառնալից վճռականութեամբ մը պոռաց.

- Անձնատուր եղէք:

Երկու Թուրք լրտեսներուն եւ կեղծ Գրիգորի զինաթափ ըլլալէն յետոյ զանոնք առաջնորդեցին ընդհանուր բանակատեղին:

Միջադէպը չափազանց գաղտնի պահուեցաւ բոլոր բանակէն եւ յաջորդ օրն իսկ լրտեսական խոշոր ցանց մը երեւան եկաւ բանակին մէկ ծայրէն միւսը: Կրակոտ Գրիգոր, կեղծ կամաւորը, անոնց առաջնորդն էր: Պատերազմական ատեանը արագ վճռականութեամբ մը անոնց պատիժը սահմանեց.

ՄԱՅԱՊԱՏԻժ . . .

Պատանի Մարտիկ, այս անգամ իբր զինուոր, իր սիրելի մօր դահիճ զապօթելին մահապատիժը անձամբ գործադրեց:

Քանի մը օր վերջ Կամաւորական Բանակը ընդհանուր տողանց մը պիտի ունենար: Մարտիկը ներկայացուցին Ռուս Ընդհ. Հրամանատարին, որ Հայորդիին ճակատը համբուրեց, անոր զանգուր մագերը շոյեց, մատուցած ծառայութեանց մեծութիւնը բացատրեց եւ իբր վարձատրութիւն՝ անոր կուրծքէն կախեց Մեծն Ռուսաստանի Չինուորական ամենէն մեծ շքանշանը՝ Մեծն ՊեՏՐՈՍԻ ԽԱՉԸ:

Ռուս բանակին մէջ հազիւ թէ քանի մը բարձրաստիճան հրամանատարներ այդ շքանշանին արժանացած էին:

Մարտիկին շնորհուեցաւ նաեւ Գնդապետութեան աստիճանը: Հերոս գնդապետը, Փոքրիկ Առիւծը, Կամաւորական Բանակի Չարդը կը կոչէին զայն ամէն կողմ:

Անդին, Թուրք բանակը 5000 ոսկի խոստացած էր անոր որ Մարտիկին գլուխը Ապտուլլահ Փաշային բերեր:

Անգամ մը, Փոքրիկ Գնդապետը երբ շքախումբով մը անտառի մը եզերքէն կանցներ, ճամբուն վրայ նշմարեց աղտոտ մսակոյտ մը: Ամենքն ալ իրենց ձիերէն վար իջան եւ տեսան որ կմախացած, աղտոտ փաթոյթներով, քալելու

կամ խօսելու անկարող, կիսամեռ տղայ մըն էր: Ընկերները ուզեցին զայն հոն թողուլ եւ երթալ՝ առարկելով թէ տղան անյոյս վիճակի մը մէջ էր եւ պիտի մեռներ, հետեւաբար անելորդ էր բան մը ընել: Բայց Գնդապետ Մարտիկ չի համոզուեցաւ եւ ստիպեց զանոնք մեծ զգուշութեամբ վերցնել զայն եւ տանիլ հիւանդանոց:

Սովահար տղեկը ոչինչ կրնար ուտել. իր մարտողական գործարանները խանգարուած էին. ոչ ալ կրնար շարժիլ խեղճը: Բայց Մարտիկի պատուէրով եւ անոր սիրոյն համար վարպետ Հայ բժիշկներ եւ հիւանդապահուհիներ զգոյշ խնամքներ չի խնայեցին հիւանդին համար եւ այս վերջինը քանի մը շաբաթ վերջ սկսաւ ինքզինք գտնել եւ քիչ մը շարժիլ ու խօսիլ:

Տասն օրէ ի վեր Մարտիկ իր սովորական այցելութիւնը չէր կրցած տալ պատանի հիւանդին ուրիշ տեղեր կանչուած ըլլալուն համար եւ այս անգամ երբ հիւանդանոց եկաւ՝ մեծ եղաւ իր զարմանքն ու հրճուանքը՝ երբ ճանչցաւ Մեծ Քիթ խաչօն, գիւղի իր խաղընկերը: Անոր փաթուեցաւ, ողջագուրեց զայն եւ հին յիշատակները մտաբերելով սկսաւ մանկիկի մը պէս լալ. Մարտիկը, որ դեռ պատանի թէեւ, բայց տղամարդու ամէն ձիրքերն ուներ եւ երբէք չէր լացած եւ լացողներն ալ չէր սիրած:

Մեծ Քիթ խաչօն երեք ամիս վերջ արդէն առողջացած էր եւ Մարտիկէն անբաժան:

Կովկասեան ճակատամարտներէն մեկուն մէջ Գնդապետ Մարտիկ բաւական ծանր վէրք մը ստացաւ եւ երեւանի հիւանդանոցը փոխադրուեցաւ:

Իր մօտ, ուրիշ անկողնի մը մէջ պառկած էր Հայ զինուոր մը, որուն մարմինը սոսկալի կերպով փարատուած էր թշամի ռումբի մը կտորներէն եւ այժմ մարած եւ անյոյս

կը տանջուէր սոսկալի ցաւերու մէջ:

Մարտիկ շուտով աղէկցաւ, բայց չէր գիտեր ինչո՞ւ համար, հետաքրքրուելի սկսաւ իր քովի վիրաւորով, որ դեռ ինքզինքը չէր գտած հակառակ քանի մը շաբաթներէ ի վեր խնամքներու ենթակայ ըլլալուն:

Մարտիկ, Պնդապետ Մարտիկ ըսել կուզեմ, ամէն ատեն միջոց մը կը գտներ հիւանդանոց այցելելու, զայն տեսնելու եւ անոր վիճակին մասին բժիշկներէն տեղեկութիւն քաղելու:

Անգամ մը հիւանդը աչքերը բացաւ եւ պատանի գնդապետը իր քով տեսաւ. պահ մը աչքերը երկարօրէն անոր սեւեռեց եւ առաջին անգամ ըլլալով փոքրիկ ժպիտ մը երեւցաւ նիհար եւ այլանդակուած դէմքին վրայ:

Հիւանդապահուհին որ այդ ժպիտը տեսաւ՝ շատ գոհ մնաց, որովհետեւ լաւ նշան մըն էր թէ հիւանդը պիտի բժշկուէր:

Մարտիկ շատ անգամներ գնաց տեսնել հիւանդը, եւ զարմացաւ լսելով թէ ան միայն իր այցելած ատենները աւելի կազդուրուած կերեւար եւ ինքզինքին կուզար: Վիրաւորը անկէ յետոյ յաճախ զառանցանքներ կուներար, որոնք դեռ անհասկնալի էին: Անգամ մը միայն Մարտիկ բառը հասկնալի եղած էր՝ բայց ոչ հաստատ հնչիւնով:

Այսպէս շարունակուեցաւ ժամանակ մը եւ անգամ մըն ալ երբ Մարտիկ դարձեալ հիւանդին քովն էր, այս վերջին դժուարին ճիգերով իր մէկ ձեռքը երկարեց կարծես Մարտիկինը բռնելու համար: Անկէ յետոյ Մարտիկ ինքն էր որ իր ձեռքը կերկարէր: Օր մըն ալ երբ կը շոյէր անոր դէմքը՝ զարմացաւ տեսնելով որ հիւանդը համբուրեց զայն:

Բժիշկները յայտնած էին Մարտիկին թէ հիւանդին վիճակը անյուսալի է, բայց եթէ ինք շատ յաճախ այցելէր անոր՝ գոնէ կեանքն ու չարչարանքը տանելի պիտի ըլլար խեղճին համար:

Վիրակի առտու մը, Մարտիկ սովորականին պէս եկած եւ կըսպասէր հիւանդին սևարին մօտ: Վիրաւորը կը քնանար. զառանցանքի ատեն էր. այս անգամ բառերը քիչ մը հասկնալի էին: Մարտիկ եւ հիւանդապահուհին կցկտուր բառերէն բաներ մը հասկնալ կուզէին՝ եւ ահա Մարտիկ սարսուռ մը զգալ սկսաւ՝ երբ իր անունը լսեց: Մարտիկ բառը քանի մը անգամ կրկնուեցաւ սակայն: Պատանին ալ աւելի լարուած ուշադրութեամբ մը աշխատեցաւ լսել հիւանդին, որ սակայն արթնցաւ վերջապէս եւ մեղմ ժպիտով մը Մարտիկին նայեցաւ, անոր ձեռքէն բռնեց եւ կարծես չէր ուզեր ձգել զայն:

Միւս օրը Մարտիկ դարձեալ հիւանդին եկաւ եւ շատ գոհ մնաց տեղեկանալով թէ ալ աւելի բարուոքած էր: Այդ օրը ան շատ անգամներ իր աչքերով փնտռած էր Մարտիկը եւ երբ վերջապէս տեսաւ զայն իր բուր ճիգերով ուզեց նստիլ եւ ալ աւելի լաւ դիրքի մը մէջ Մարտիկին նայիլ:

Հիւանդը սկսաւ կցկտուր բառեր արտասանել, եւ երբ Մարտիկ իր քովը, աթոռի մը վրան նստաւ՝ այն իր տկար բազուկը երկնցուց, գրկեց զայն եւ այս անգամ աւելի որոշ եւ աւելի լսելի ձայնով մը ըսաւ.

- Մարտիկ, մա-ր-տ-կ, իմ տը-դ-է-ս, ո-րք-ա-ն մ-ե-ծցե-լ ե-ս:

Մարտիկ հեծկտալ սկսաւ, քովի այլապէրպուած վիրաւորը իր հայրն էր...

Ալ չի գատուեցաւ անոր սևարին քովէն եւ կարծես պահապան հրեշտակի մը պէս միշտ սպասեց հոն:

Միւս օրը հիւանդը ալ աւելի լաւ դրուութան մը մէջ էր, քիչ մը աւելի յստակ կը խօսէր եւ քիչ մը աւելի ալ զօրաւոր էր: Մարտիկին ձեռքերն իրենին մէջ բռնած՝ ալ չէր

ուղեր թողուլ զանոնք. յաճախ կը համբուրեր, յաճախ անուշ ժպիտով մը անոր մատղաշ դեմքին կը նայէր:

- Մարտիկ, իմ տղան, ըսաւ ան, օրհնուած եղիր, բազուկներդ երկաթ դուռն ալ առիւծ եղիր, ապրէ մայրիկիդ եւ ազգին վրէժը լուծելու համար, մի-շտ զինուոր ե-դիր, ծառայէ Յայ-ա-ստ-անին համար, մը-նաս բ-ա-ր-ով... ու անգամ մըն ալ իր նայուածքը անուշ ժպտով սեւեռեց իր զաւկին ու մեռաւ...:

Մարտիկը զինուոր մըն էր. ան խոր վշտի մէջ էր՝ բայց չի լացաւ երկար. չէր սիրեր լացողները եւ ինքն ալ պիտի չի լար:

Թաղումը փառաւոր ընել տուաւ: Ի պատիւ իրեն՝ զինուորական յարգանքներ եղան մեռեալին:

Անկէ վերջ Մարտիկ փնտռեց, շատ փնտռեց հօրը պատմութիւնը հասկնալու համար եւ վերջապէս օր մըն ալ զինուոր մը իրեն ներկայացաւ եւ յայտնեց թէ կը ճանչնար իր հայրը, որ ձերբակալուած է եղեր, ու երբ իր ընկերներով պիտի սպանուէին՝ ան կերպով մը կրցած է փախիլ եւ անտառներու մէջ հոս ու հոն թափառելէ յետոյ ամաշուկեան եւ փախստական կեանքի մէջ իրեն հանդիպած է եւ վերջապէս գունդին միացած են, ուր կռուած, քաջաբար կռուած, ամենէն տկար կողմերը վազած եւ հերոսի մը պէս վիրաւորուած ըլլալով վերջապէս հիւանդանոց փոխադրուած էր, ուր մեռած:

Ալ անկէ յետոյ Մարտիկ բանակին ոգին եղած էր, Կովկասեան բանակի նահանջէն վերջ Մուրատի հետ կռուած էր եւ վերջապէս Անդրանիկի գունդին միացած եւ օր մըն ալ փառաւոր կռուի մը մէջ ճշմարիտ Յայ հերոսի մը պէս ինկած է:

ԿԵՐՑ

ԵՐՈՒԱՆԴ ՍԱՔԻՆԻՍՏԵԱՆ

ՊՁՏԻԿ ԲԱՆԵՐ

Երկու մարդիկ նաւարանի մը մէջ կաշ-խատէին փոքրիկ տախտակ մը տաշել եւ զայն խոշոր նաւու մը վրան փակցնելու համար:

Տախտակը շատ պզտիկ էր եւ անարժէք:

Երբ անոնք իրենց գործը առաջ կը տանէին՝ որդ մը, շատ փոքրիկ որդ մը կէս մատնաչափ, գտան տախտակին մէջ:

- Այս տախտակը որդոտ է, ըսաւ անոնցմէ մէկը իր ընկերոջ, պիտի գործածե՞նք զայն:

- Զեմ գիտեր, այո, կարծեմ կրնանք գործածել զայն, անշուշտ ոչ ոք կրնայ տեսնել:

- Այո, բայց մէջը ուրիշ որդեր կրնան գտնուիլ, որոնք կը բազմանան եւ նաւուն կրնան վնասել:

- Ոչ, ես այդպէս չեմ կարծեր, անշուշտ տախտակը շատ արժէք մը չունի, բայց չեմ ուզեր զայն նետել: Դո՞ք մի ըներ որդին համար, միայն մէկ հատ տեսնա՞ք մենք, զայն նաւուն անցնենք:

Այսպէս տախտակը դրին եւ վերջապէս նաւը լրացաւ. հրաշալի նաւ մըն էր արդարեւ: Չայն ծովն իջեցուցին եւ քանի մը տարիներ գործածուեցաւ ջուրին վրայ:

Բայց, հեռաւոր ճամբորդութեան մը ատեն, հասկցուեցաւ որ նաւը հետզհետէ տկարացաւ եւ փառած գտնուեցաւ: Տախտակները որդերէն ծակծկուած էին:

Նաւապետը աշխատեցաւ զայն ծովեզերք հասցնել՝ բայց ի գուր, նաւը ծակեցաւ, ջուրը առատօրէն ներս խլածեց եւ կարճ ժամանակի մը մէջ նաւը ճամբորդներով եւ իր մէջի ապրանքներով միասին ծովուն յատակը իջաւ:

Այս պատմութենէն կը հասկնանք թէ հրաշալի նաւ մը, բազմաթիւ կեանքեր եւ մեծ-արժէք ապրանքներ

կրնար կորսուելի փոքրիկ որդի մը պատճառաւ եւ արդեօք ո՞րքան պատուհասներ կրնայ մարդ մը իրեն եւ ուրիշներու պատճառել՝ փոքրիկ սխալ մը գործելով այն մարդուն նման, որ որդոտած տախտակը նաւուէն մէջ գամեց:

Թարգմ.

ՉԱԲԵՆ ԱՐՏԵՄԵԱՆ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Մեր Միացեալ Նահանգներու բաժանորդներէն կը խնդրենք որ Արարատին բաժնեգիրը չէքով չի դրկեն. 25 սենթ կը կորսնցնենք գանձելու առեն՝ ըստ տեղական դրուութեան եւ սսիկա խոշոր սակ մըն է:

Առաքումներն ըլլալու են Մընի Օրտըրով կամ նամակի մէջ ներփակուած:

ԹԱԳԱԲՈՐԻՆ ՅԻԲՐԸ

Ժամանակին հարուստ մարդ մը կար, որ շատ անգուրթ էր ժողովուրդին հանդէպ, որոնք կաշխատէին իր կալուածներուն վրայ:

Անոնք շատ աղքատ էին եւ հարուստ կալուածատէրը շատ քիչ կը վճարէր անոնց աշխատանքին փոխարէն:

Եկաւ առեն մը, երբ այդ երկրին մէջ սով եղաւ. աղքատները ուտելիք չունէին եւ կալուածատէրին պալատը կերթային ու հաց կը մուրաջին. բայց ան սեղանին փշրանքներն անգամ չէր տար:

Երկրին թագաւորը այս բոլոր բաները լսեց եւ իր ծառաներէն մէկը դրկելով՝ հարուստը ճաշի հրաւիրեց:

Հարուստ կալուածատէրն երբ թագաւորին հրաւերը լսեց ինքզինքը չափազանց հպարտ

զգաց: Ան իր ամենէն ընտիր ծիւղը ամենէն փառաւոր կառքին լծեց եւ ծառաներու բազմութիւնէ մը շրջապատուած՝ իր հրաշալի զգեստներն ալ հագած թագաւորին պալատը հասաւ:

Թագաւորը զայն սիրալիկ կերպով ընդունեց եւ իր ճաշարահն առաջնորդեց, ուր երկու հոգիի համար սեղան պատրաստուած էր:

Սեղանը զարդարուած էր գեղեցիկ ծաղիկներով եւ պտուղներով. ծառաներ, շարժական սեղաններու վրայ տեսակ տեսակ համադամներ դրած էին եւ կըսպասարկէին:

Նախապէս ապուր բերին եւ առաջ թագաւորին առջեւ դրին, որ կերաւ եւ երբ լմնալու վրայ էր՝ հարուստին ալ ապուրը բերին: Այս վերջինը հագիւ թէ համը պիտի նայէր՝ երբ թագաւորն իր ապուրը լմնցուց եւ ծառաները ամանները առին՝ այնպէս որ հարուստը դգալ մը անգամ չի կրցաւ բերանը տանիլ:

Յետոյ ուրիշ համադամներ բերուեցան եւ նախապէս թագաւորին առջեւ դրուեցան եւ երբ ան լրանալու վրայ էր հարուստին ալ բերին, բայց ան դեռ պատառաքաղին եւ դանակին չի դպած թագաւորը լմնցուց եւ ծառաները դարձեալ ամանները վերցուցին:

Այսպէս, անոնք աման աման թագաւորին առջեւ կը բերէին, որ մեծ պիտրժակով կուտէր եւ կը գովէր զանոնք ու երբեմն ալ կը հարցնէր հարուստին թէ ի՞նչպէս կը գտնէր կերակուրները եւ թէ անոնք իրապէս շատ համեղ չէ՞ին:

Բայց ամէն անգամ որ հարուստը կերակուրներուն համը պիտի նայէր՝ ամանները կը վերցուէին առջեւէն:

Կերջապէս ճաշը լրացաւ եւ կալուածատէրը պատառ մը բան դեռ կերած չէր, փշրանք մը հաց իսկ բերանը դրած չէր՝ որովհետեւ ծառաները

մոռցած էին հաց դնել իր առջեւը եւ ինք գիտէր թէ թագաւորի մը հետ ճաշած ատեն մարդ բան մը ուզելու չէր: Պարզ էր որ հարուստը շատ անօթի էր՝ որովհետեւ այս ճաշկերոյթին գալու համար պատրաստութիւններ տեսնելու զբաղուած էր եւ ամբողջ օրը բերանը բան մը դրած չէր, նամանաւանդ թագաւորին հետ սեղան նստած ատեն տեսակ տեսակ խորտիկներու հոտը իր պարսպ ստամոքսը գրգռած էր եւ ասիկա իրաւ որ շատ երկար տեսած էր:

Սեղանը ձգելէ վերջ թագաւորն իր հիւրը առաջնորդեց պալատին գաւիթը եւ Գիշեր Բարի ըսելով զայն ճամբու դրաւ: Թագաւորը բան մըն ալ չըսաւ իր հիւրին այդ տարօրինակ ճաշին համար:

Հարուստը տուն գնաց՝ անօթութենէն մարելու վրայ եւ սակայն բան մը չի մոռցաւ այն դասէն, զոր թագաւորը լռութեամբ սովորեցնել ուզած էր իրեն եւ անկէ ետքը աղքատներուն հետ լաւ կը վարուէր եւ անոնց ճշմարիտ բարեկամը եղաւ:

Թարգմ.

ՅԱԿՈԲ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ՀԱՍՅԵ ՓՈԽՈՂՆԵՐՈՒՄ

Այն բաժանորդները, որոնք հասցէնին կը փոխեն, տասը սէնթ ներփակուած նամակով մը տեղեկացնելու են նաեւ իրենց հին հասցէն՝ Նորին հետ միասին. այլապէս կը ցաւինք որ դիմումներ պիտի չկրնանք նկատի առնել:

SURVIVE URURUS, որ Նոր Սերունդին թերթն է՝ մաքուր, հաճելի եւ օգտակար:

ՃԱՄԲՈՐՂՆԵՐԸ ԵՒ ԱՐՁԸ

Երկու ճամբորդներ անտառի մը մէջէն կը ճամբորդէին: Անոնք խոստացան իրարու որ եթէ վտանգ մը պատահի՝ իրարմէ պիտի չի հեռանան եւ զիրար պիտի պաշտպանեն: Հագիւ թէ քիչ մը անդին քալեցին, երբ յանկարծ խիտ ծառերուն մէջէն արջ մը դուրս ելաւ եւ ուղղակի իրենց կողմը եկաւ: Անոնցմէ մէկը լաւ ծառ ելլել գիտնալուն համար վեր շուրջուցաւ, բայց միւսը որ այդ տեսակ վարժութիւն մը չունէր՝ գետնին վրայ փռուցաւ իբր թէ մեռել մը:

Արջը եկաւ մարդուն քով, որ իր շուկէն բռնած էր: Կենդանին զայն հոտուրտաց եւ կարծելով թէ մեռած է, իր ճամբան շարունակեց:

Միւս ճամբորդը անմիջապէս ծառէն վար իջաւ եւ իր ընկերոջ հարցուց թէ արջը ի՞նչ ըսաւ իրեն՝ երբ ան իր բերանը այնքան մտնեցուցած էր ընկերոջը ականջին:

- Էհ, պատասխանեց միւսը, այդ արջը իրաւ որ շատ խելացի կենդանի մընէ եղեր: Ան ինձի խորհուրդ տուաւ որպէսզի ապագային այլեւս քեզի պէս վախկոտ վատերու վրայ չի դնեմ իմ յոյսս՝ որպէսզի անգամ մըն ալ չըլլայ որ խաբուիմ այսօրուան պէս: Զե՛մի որ ճիշտ քիչ մը առաջ իրարու խօստացած էինք մէկգմէկէ չի գատուիլ եւ վտանգի մը պարագային իրարու օգնել:

Ճշմարիտ ընկեր մը իր բարեկամը երբեք չի լքեր վտանգի ատեն:

Թարգմ.

ԺԻՐԱՅԻ ԳԱԼՍՅՏԵԱՆ

Արարատի տպարանը կըստանձնէ ամէն տեսակ տոմսակներու, ծանուցումներու, յայտարարուածեանց եւ պրակներու տպագրութիւնը:

ՃԱԳԱԼԸ ՈՒ ԱՌԻԲԸ

ճագալին կինը եւ զաւակները չափազանց վախցան երբ լսեցին առիւծին մռնչելը: Անոնք սկսան դողալ ու սարսափիլ՝ որովհետեւ գիտէին թէ ինչ պիտի ըլլար իրենց վախճանը՝ եթէ առիւծը վեր զալու ըլլար: Պարոն ճագալը իր տունը ժայռի մը կատարին վրայ շինած էր եւ իր կնոջ ու զաւակներուն լեղապատռ վախը տեսնելով սիրտը կտոր կտոր եղաւ:

Բայց անիկա շատ խորամանկ էր եւ վերջապէս միջոց մը գտաւ առիւծին արհաւիրքէն ազատելու համար:

Վերէն առիւծը կանչելով ըսաւ.

- Վեհափառ Արքայ, այստեղ խոշոր եգ մը սպանած եմ եւ միսը ինծի, կնոջս եւ իմ զաւակներուն բաւելէ յետոյ դեռ մեծագոյն մասը կաւելնայ, եկուր եւ զայն քու բռնած որսիդ պէս վայելէ, վերջապէս դուն ալ մեր դրացին ես, կրնայ ըլլալ որ օր մըն ալ դուն մեզի բաժին կը հանես քու որսերեդ:

- Բայց դուն շատ բարձր ես, ճագալ Քեռի, ես ի՞նչպէս կրնամ վեր զալ, չը՞լլար որ դուն միսերը վար նետես, պատասխանեց առիւծը, որ միսի ձայն առնելուն համար թուքը կուլ տալ սկսած էր անօթի ըլլալով:

- Ասկէ դիւրին ի՞նչ կայ, վեհափառ, ես չուան մը վար կերկարեմ եւ դուն անոր կախուելով վեր կելլես եւ ուզածդ կը գտես կը տանիս:

Առիւծը հաւանեցաւ եւ մեր ճագալ Աղբարը երկայն չուան մը վար երկնցուց: Առիւծը անոր ծայրէն խածնելով սկսաւ կախուիլ եւ ճագալ Աղբարը վերէն սկսաւ քաշել:

Առիւծը հազիւ թէ ժայռին կատարին մօտեցած էր, երբ ճագալն յանկարծ չուանը թող տուաւ եւ մեր վեհափառ առիւծը դարձար գլտորուելով կտոր կտոր եղաւ: Անկէ վերջ ճագալին ընտանիքն այլեւս վախ ու դողի մէջ չէին:

Եւհա. Անգլ.

ՅՈՒՄԻԿ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

ԱՐԱՐԱՏԻՆ ԵՐԳԱՐԱՆԵՐԸ

Այս կոկիկ եւ գեղեցիկ երգարաններէն միայն բանի մը հատ մնացած են. գինը 25 սենթ է, փոստի ծախքով 30 սենթ: Հատ մը ապսպրէ՝ բանի չէ սպառած:

ԱՌԻԲԸ ԵՒ ԱՅԸ

Առիւծ մը օրին մէկը այժ մը տեսաւ, որ կը գանուէր սեպ ժայռի մը վրան, ուր չէր կրնար ինքն ալ ելլել. ուստի մօտանալով ըսաւ.

- Ի՞նչ հաճոյք կըզգաս ամէն օր այդպէս ժայռէ ժայռ ցատքոտելով եւ կեանքդ վտանգի տակ դնելով միշտ: Կը զարմանամ թէ ինչո՞ւ համար վար չես գար եւ ճարակիր հոս արօտին մէջ, ուր թարմ, կանաչ եւ հիւթեղ խոտը այնքան առատ է:

- Եհ, պատասխանեց այժը, ինչ որ կըսես կրնայ ըլլալ որ շիտակ է, բայց շիտակը քեզի ըսե՞մ, դուն այնքան անսովոր կերպով անօթի կերելնաս որ, սոսկալի տեսքեդ իրաւ որ կահաբեկիմ եւ չեմ կարծեր թէ պիտի համարձակիմ վար զալ կամ քեզի մօտենալ:

Չզուշացէք այն մարդոց խորհուրդէն, որոնք կուզեն բան մը շահիլ ձեզմէ:

Թարգմ. Անգլ.

ՍԿՐՏԻՉ ԱՂԱՄԵԱՆ

ՈՍԿԻ ՅԱԿԻԹՆԵՐ ԱԾՈՂ ՅԱԲԸ

Ժամանակին աղքատ մարդ մը կար որ սագ մը ուներ: Այս սագը ոսկի հաւկիթներ ածել սկսաւ: Մարդը զանոնք ծախելով սկսաւ հարստանալ: Բայց անկկա ազահ ըլլալով՝ ուզեց սագին փորին մէջ գտնուած բոլոր ոսկիէ հաւկիթները մէկ անգամէն ունենալ: Ուստի օր մը զայն մորթեց, բայց մինչդեռ ան կը խորհէր թէ մեծ հարստութիւն մը պիտի հանէր սագին փորէն՝ հակառակը պատահեցաւ. ոչ մէկ հաւկիթ գտաւ սագին փորին մէջ եւ ոչ ալ ոսկի:

Անկէց վերջ մարդը իր ունեցածը վատնեց եւ դարձեալ առջի պէս աղքատ դարձաւ:

Ազահ ըլլալով բան մըն ալ չենք շահիր:

Թարգմ. Անգլ.

ԹՈՐՈՍ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ՏԱՐԱԾԵ ԱՐԱՐԱՏԸ, թէ նորահաս եւ թէ չափահաս բարեկամներդ պիտի ախորժին այս թերթիկին բարոյալից պարունակութենէն:

ՓՈՔՐԻԿ ԱՉՏԱՐԱՐԸ

Կիրասոնցի էր Ռուբէն, տասներկու տարեկան:

Թուրք կառավարութիւնը հրամայեց էր որ Կիրասոնի Յայերը աքսորուին: Յայոց թաղը տիրութեան եւ սուգի մէջ էր:

Կիրակի առտու մը, բազմաթիւ ճանապարհներ, զէնքերով, մտրակներով, գաւազաններով եւ լախտերով մինչեւ ակռանին զինուած՝ լեցուեցան Յայերու քաղաքամասը, կոպտօրէն բոլոր դռները բանալ տուին, զարկին, մտրա-

կեցին, սպառնացին եւ բոլոր Յայերը տուներէն դուրս քշեցին: Չափահաս մարդիկն ու երիտասարդները զատեցին եւ քաղաքէն դուրս հանելով սպանեցին:

Ռուբէն երկրորդ կարավանին հետ ճամբայ ելաւ: Իրեն տարեկից քանի մը պատանիներ եւս կային եւ կը վախնային թէ զիրենք ալ հաւանաբար զատեն կամ սպանելու եւ կամ իբր գերի տանելու համար: Ան ինքզինքը կաղ ձեւացուց եւ ժամանակուան մը համար Թուրքերուն ուշադրութիւնը իր վրայ չէր:

Աքսորի ճամբան դժուար էր եւ տաժանելի մանաւանդ մանուկներուն, ծերերուն եւ ծըծմայրերուն համար, որոնք հոգեհատոր մը սնուցանելու ստիպուած էին՝ ինքզինքնին կերակրելէ աւելի:

Ճանապարհները անտանելի էին եւ անգութ. ձիերու վրայ հեծած՝ անոնք անգթօրէն կը հրամայէին հետիոտն կարաւանին արագացնել իրենց քայլերը: Ի՞նչպէս կրնային անոնք քայլերնին համեմատել ձիերու քայլերուն հետ: Ծերունիները կը մտրակուէին, կը ծեծուէին եւ երբ անոնք այլեւս անկարող էին քայլերնին առաջ նետել՝ կը կոխկռտուէին եւ անխնայ կերպով կը սպանուէին: Մանուկները կը յօշոտուէին, ժայռերէ վար կը նետուէին կամ կը ձգուէին ճամբուն վրայ մեռնելու համար: Կեանքը անտանելի էր այլեւս ամենուն ալ համար:

Ռուբէն, Կաղ Ռուբէն միայն չէր կրնար իր փոքրիկ ուղեղը հաշտեցնել անցած դարձածին հետ: Չանազան խորհուրդներ իր ուղեղը կը չարչարէին. կը մտածէր, երբէք չէր խօսեր ու կը կաղար:

Շապին Գարահիսարի մօտերը կը գտնուէին, կարաւանին եւ ապստամբ քաղաքին մէջ անտառազարդ քանի մը լեռներ եւ քանի մը ժամուան ճանապարհ

միայն կար: Ռուբեն լսած էր այդ քաղաքին մասին. գիտեր թե Յայ ազգին ժամանակակից մեծագոյն հերոսը, Անդրանիկ, այդ քաղաքին մէջ ծնած, մանկութեան օրերը հոն անցուցած, եւ հիմա ալ ով գիտէ որ ճակատին վրայ կը կռուէր թշնամիին դէմ, որ ամբողջ Յայ ազգը բնաջինջ ընել մտադրած էր: Անդրանիկի քաղաքը, Յայոց Արծիւին ծննդավայրը ապստամբութեան դրօշակը պարզած էր այժմ եւ բոլոր Յայերը հոն իրենց վարպետին չափ անպարտելի քաջեր դարձած էին:

Գիշերը վրայ հասած էր: Մեռելային լռութեան մէջ երբեմն շատ խորունկէն զէնքերու ձայներ կը լսուէր.

- Յա, Ռուբենը ձեր արեւուն մատաղ, զարկէք Գարահիսարի քաջեր, զարկէք, թող ամբողջ աշխարհ գիտնայ թէ ձեր քաղաքը միայն մէկ Անդրանիկ մը չէ որ արտադրած է, այլ դուք ամենքդ ալ այդ Մեծ Չինուորին ներշնչուած զինակիրներն էք, դուք ամենքդ ալ Քաջ Անդրանիկներ էք, կըսէր Ռուբեն ինքնիրեն:

Յանկարծ վեր ցառքեց ան: Քանի մը օրերէ ի վեր կաղ էր՝ բայց ոչ հիմակ: Գաղտագողի այս ու ան կողմը սարդեցաւ եւ մնացած քանի մը տարեկից տղաքը արթնցուց անշշուկ: Ամենքն ալ խոտերուն մէջ հաւաքուեցան:

- Եղբայրներ, ըսաւ Ռուբեն, հոս մենք խեղճ, անօթի, կապուած, կաշկանդուած, ապտակուած ու անպատուուած ստրուկ գերիներ ենք, անդին, հազիւ քանի մը ժամ հեռուն, Գարահիսարն ազատ է, Քաջն Անդրանիկի Քաղաքը անկախ է եւ զէնք ի ձեռին քաջաբար կը կռուի մեր ազգին բարբարոս թշնամիին դէմ: Գարահիսարը պիտի յաղթէ, եկէք մենք ալ երթանք եւ անոնց ազատութիւնը մենք ալ վայելենք:

- Այո, երթանք, պատասխանեցին բոլորն ալ: Հիմայ ճամբայ ելլենք:

- Ոչ, մենք միևնակնիս պիտի չերթանք, այս բոլոր կարաւանը հետերնիս պետք է տանինք:

- Ատիկա չենք կրնար, ճանտարմաները կան, ըսաւ տղայոց մէկը:

- Տղաք, լաւ մտիկ ըրէք, ըսաւ Ռուբեն, ատոր ճարը ես մտածեր եմ, ճանտարմաները զէնքերնին գլուխնուն վերեւ դրած են եւ խոր քունի մէջ են այժմ. մեզմէ ամէն մէկս հողին վրայ քսուելով ճանտարմայի մը պիտի մօտենանք, զէնքերնին պիտի առնենք եւ ես երբ սուլեմ՝ այն ատեն ամենքս ալ մէկէն զէնքերը պիտի արձակենք եւ սուլիներով պիտի յարձակինք ճանտարմաներուն վրայ՝ եթէ անոնք մեզի սպառնան: Անշուշտ անոնք մեզի անձնատուր պիտի ըլլան եւ յետոյ գառնուկներու պէս մեր ամբողջ կարաւանը պիտի առաջնորդեն դէպի Անդրանիկի քաղաքը:

Բոլորն ալ շարժեցան՝ ինչպէս որ Ռուբեն պատուիրած էր:

Տղաքը սողալով երբ ճանտարմաներուն ձիերուն քովերը մօտեցան, այս վերջինները խոտչելով սկսան կատարի կերպով վրնջել:

Բոլոր ճանտարմաները վեր ցառքեցին, չորս կողմերնին նայեցան, եւ որովհետեւ տղաքը խոտերուն մէջ ինքզինքնին պահեցին՝ բան մըն ալ չի գտնելով քանի մը անճոռնի հայհոյանքներ տեղացուցին ձիերուն հասցէին եւ դարձեալ խոր քունի մէջ մտան:

Բաւական մը դադարէ յետոյ մեր պատանիներու արշաւախումբը դարձեալ սկսաւ շարժիլ. այս անգամ իրենց նպատակին հասած էին:

Չէնքերուն եւ սուրերուն տիրանալը այնքան ալ դժուար բան մը եղած չէր իրենց համար:

Անոնք մէկմէկ ճանտարմայի քով պառկեցան, հրացանները առին եւ սուլիներն ալ մերկացնելէ յետոյ՝ Ռուբեն

վեր ցատքելով սուլեց:

Բոլորն ալ անմիջապես ոտքի վրայ էին, սուլիները ձեռին: ճանտարմաները արթնցան եւ չորս կողմերնին դիտելէ յետոյ աչքերնին սրբեցին կարծելով թէ երազ կը տեսնէին:

Ռուբէն գոչեց.

- Անձնատուր եղէք:

Այլազգիներէն մէկը ուզեց յարձակիլ՝ բայց Ռուբէնի սուլինը անոր սիրտը ծակեց: Միւսները բախտերնուն համակերպելով անձնատուր եղան:

Մեր փոքրիկ հերոսները անոնց ձեռքերը կապեցին եւ կարաւանը իր խոր քունէն արթնցած ըլլալով արդէն՝ մայրեր եւ մանուկներ, Նոյնիսկ լուրջ դէմքով չափահասներ սկսած էին պարել անոնց շուրջ:

- Մենք Յայեր ենք, ըսաւ Ռուբէն, ձեզի պէս բարբարոսներ չենք եւ անզէն մարդիկ չենք սպաներ: Յիմայ դուք մեր գերիներն էք մինչեւ այն առնէ՝ երբ մեզ դէպի Շապին Գարահիսար առաջնորդելը վերջացնէք: ճամբանիս երկայն չէ եւ մինչեւ վաղն առաւօտ կը հասնինք: Օն, առջեւնիս ինկէք:

Կարաւանը ճամբայ ինկաւ: Այս անգամ ուրախ, զուարթ եւ վերահաս ազատութեան արշալոյսով գինովցած եւ երեկուան խրոխտ, վայրենի եւ ոճրագործ ճանտարմաները առաջնորդ՝ այս անգամ գլխիկոր, վախկոտ եւ իրենց կեանքի միակ մտածումով բռնաւորուած:

Հասան ազատ քաղաքը, պատերազմի եւ կռուի ահռելի աղմուկին մէջ: Բարեկամ սրտեր ողջունեցին Նորեկները եւ բերդին դռները բացուեցան անոնց առջեւ. իսկ Ռուբէն, մեր պատանի հերոսը, ասդին անդին քանի մը հարցումներու պատասխանելէ վերջ զէնքն ի ձեռին վազեց հոն՝ ուր կռուիլ պէտք էր:

ՅԱԿՈՒ ԱՔՐԱՅԱՍԵԱՆ

ԳՆՆՆՆՏՆՆՆՆՅ

Թ Օ Ր Օ Լ Թ Օ

Գանատահայ Միութեան Նախաձեռնութեամբ Յունիս 4ին Ներկայացուեցաւ Չարշըլը Արթին Աղայ կատակերգութիւնը:

Դերակատարներէն բոլորը թեւ սիրողներ՝ բայց կրցան խաղը կատարել շատ յաջող կերպով: Մասնաւորաբար կարծէ հոս յիշել Պր. Յ. Սըլիեան իբր Արթին աղա, որ իր դերը կատարեց իբրեւ կատարեալ տիպ մը: Օր. Մատըլէն Գոյումճեան, իբր Եւփիմէ եւ Օր. Ալիս Խուպիկեան իբր Ռօզ եւ Պր. Յ. Յակոբեան իբր Տօթթ. Շաւարշ յաջողութիւններ էին: Պ. Պ. Ե. Բաստրմաճեան, Ա. Պարունեան, Գ. Քաջազնունի, եւ Զ. Ալեանաբեան իրենց բաժինները արդարացուցին: Ամբողջ երկու ժամ Ներկայ խումն բազմութիւնը կուշտ ու կուռ ինդաց:

Պ. Պ. Յ. Շիշմանեան, Ե. Փաստրմաճեան եւ Բ. Փոստեան իբր բեմայարդարներ պարզ սրահ մը կատարեալ թատրոնի մը վերածած ըլլալով յաջողութեամբ նպաստած էին: Պր. Ե. Սըլիեան այս անգամ ալ երեւան եկաւ իբրեւ ճարտար դիմայարդար մը:

Շնորհաւորելի է Գանատահայ Միութիւնը, որ նման առիթներով տեղւոյս Հայութիւնը կը հաւաքէ անոնց մէջ ազգային ոգին վառ պահելու համար եւ միշտ մեկզմէկու հետ յարաբերութեան մէջ կը պահէ:

Ներկայացումը նիւթական կոկիկ հասոյթ մը ապահովեց Միութեան գանձին համար:

Կը տեղեկանանք թէ ջանքեր պիտի ըլլան խաղը ուրիշ քաղաքներ ալ կրկնելու համար:

ՆԵՐԿԱՅ ՄԸ

Յուլիս 1ը Գանատայի պատմական մեծ օրն է՝ ինչպես Յուլիս 4ը Միացեալ Նահանգներու մէջ՝ իբրեւ Անկախութեան օր: Այս տարուան Յուլիս մէկը Գանատայի Համադաշնակցութեան Ադամանդեայ Յօբելեանն ալ ըլլալով՝ ամբողջ Գանատական ազգը զայն տօնեց մեծ շուքով եւ ոգեւորութեամբ:

Յօբելեանի Թօրօթոյցի կազմակերպիչ կոմիտէն ամիսներէ ի վեր կը պատրաստէր մեծ թափօր մը որ կենդանի պատկերներով եւ խորհրդանշաններով պիտի ներկայացներ Գանատայի պատմութեան գլխաւոր դէպքերը: Այդ թափօրին հրաւիրուած էին մասնակցիլ նաեւ Թօրօթոյցաբնակ օտարազգիներ:

Թափօրն արդարեւ փառաւոր էր. պատմագրական կարգով 40-50 մեծ ինքնաշարժերու ամէնէն վերջը կուգար Նոր Գանատացիներու, այսինքն օտարազգիներու ինքնաշարժը, որի վրայ տեղաւորուած էին բազմաթիւ ազգութիւններ ներկայացնող աղջիկներու խումբեր իրենց ազգային տարազներով, դրօշակներով եւլն: Անոնց մէջ էին երկու Հայ աղջիկներ մետաքսահիւս հանդերձներով եւ ոսկի շարոցներով, որոնք ինքնաշարժին վրայ աչքի կը զարնէին: Ինքնաշարժին շուրջէն կը քալէին ամէն ազգէ հարիւրաւոր երիտասարդներ իրենց ազգային խորհրդանշաններով: 15 Հայ երիտասարդներ ալ իրենց կուրծքին վրայ Հայկական ժապաւէններով պատուոյ տեղ մը կը գրաւէին թափօրին մէջ: Հինգ մղոն երկարութեամբ փողոցին երկու կողմերը բազմաազգային ժողովուրդ կը ծափահարէր եւ շարժապատկերի եւ մամուլի ներկայացուցիչներ ամբողջ ճամբու ընթացքին կը լուսանկարէին թափօրը:

Գանատահայ Միութեան տեղական մասնաճիւղը եւ տիկնանց օժանդակ մարմինը աշխատէին ամէն կերպով յաջող մասնակցութիւն մը ապահովելու:

Օգոստոսի ընթացքին Թօրօթոյցի մէջ պիտի գումարուի համաշխարհային Կրթական Կոնկրետ

մը, որուն պիտի մասնակցին 45 ազգութիւններէ աւելի քան հազար պատգամաւորներ: Ի պատիւ այս բազմազգի հիւրերուն Հաբաթներէ ի վեր պատրաստութիւն կը տեսնուի Օգոստոս 9ին Կօլիզիումի մեծ սրահին մէջ միջազգային գեղարուեստական մեծ երեկոյթ նուագահանդէսի մը, որ իր տեսակին մէջ աննախընթաց դէպք մը պիտի ըլլայ:

Հայերն եւս Գանատահայ Միութեան միջոցաւ հրաւիրուած են մասնակցելու այդ մեծ երգահանդէսին: Առջի օր նախնական մէկ փորձին ներկայ էր Հայ երգչախմբի վարիչ Պր. Ե. Սըլիեան եւ կարգադրութիւններ ըրեր էր, զանազան ենթայանձնախմբերու հետ, Հայ խումբին ազգային տարազին, երգերու, ազգային մարջի եւաշլի մասին:

Փափաքելի է որ Օլթերիոյցի միւս քաղաքներու Հայերը օգտուէին առիթէն՝ ներկայ ըլլալով այս աննախընթաց երգահանդէսին:

ԻՐԱՅԿ

S H R Ո Ւ Ն Ի

Սրտի դառն թափածով կը տեղեկանաք Թօրօթոյցի ծանօթ ազգայիններէն գորգավաճառ Բ. Գուրեանի մահուան, որ տեղի ունեցաւ Յուլիս 28ին եւ յուզարկաւորութիւնը կատարուեցաւ Յուլիս 30ին:

Հանգուցեալը ջերմ բարեկամ մըն էր Արարատին եւ զանազան առիթներով գործնականապէս քաջալերած զայն: Իր ետեւ կը թողու սգակիր ամուսինը եւ երկու զաւակներ, որոնց Արարատ սրտագին համակրանք կը յայտնէ:

ՅԵՄԻԼԹԸՆ.-

ՅԵՄԻԼԹԸՆԻ Յայ գաղութը միայն Գանատահայ Միութեան մասնաճիւղ մը չէր ունեցած մինչեւ հիմայ՝ զանազան պատճառներով: Յունիս 19 ին, քանի մը գործունեայ ազգայիններու խորհրդակցական ժողովի մը ընթացքին կազմուեցաւ Գանատահայ Միութեան մասնաճիւղ մը եւ հինգ հոգիներէ կազմուած առժամեայ վարչութիւն մը ընտրուեցաւ: Խորհրդակցական ժողովին մասնակցողներէն 11 ը անդամագրուեցան Միութեան:

Յունիս 17ին առժամեայ վարչութիւնը հրապարակային ժողով մը սարքած էր, որուն ներկայ էին Գանատահայ Միութեան Ընդհ. Նախագահ Պր. Լեւոն Պապեան եւ Կեդր. Վարչութեան քարտուղար Պր. Պ. Սըվաճեան: Օրուան առենապետ Տք. Սուրատեանի եւ յարգելի հիւրերու բացատրութիւններէն վերջ ՅԵՄԻԼԹԸՆԻ մասնաճիւղին վարչութիւնը ընտրուեցաւ հետեւեալ անձերէ. Տք. Ա. Սուրատեան, Պարոնայք Յ. Սողիկեան, Ա. Ասատուրեան, Ա. Ալիքսանեան եւ Բ. Փոստեան:

Կստահ ենք թէ ՅԵՄԻԼԹԸՆԻ նորակազմ մասնաճիւղը իրեն հետ ունենալով գաղութին համակրանքն ու գործակցութիւնը՝ նշանակելի դեր մը պիտի կատարէ տեղւոյս վրայ մասնաւորաբար եւ Գանատահայ Միութեան կողքին՝ ընդհանուր գաղութի օգտին համար:

Յունիս 9ին Տեր եւ Տիկին Կիրակոսեաններու բնակարանին մէջ տեղի ունեցաւ ամուսնութիւնն իրենց միակ դստեր՝ Օր. Մարգրիտի՝ ընդ Մուշեղ Մանուկեանի, Կրէնիթ Սիթի, Սէնթ Լուիզէն: Պսակի խորհուրդը կատարեց Սէնթ Ֆիլիփ Անգլ. եկեղեցւոյ եպիսկոպոսը:

Նոյն իրիկուն նորապսակ ամուլը քաղաքիս լաւագոյն պանդոկն իջեւանեցան եւ յաջորդ օրը մեկնեցան Սէնթ Լուիզ, ուր պիտի հաստատուին:

ՕՆՆԻԿ ՏԱՐՕՆՑԻ

ԱՐԱՐԱՏ ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Տիար Ս. Նահիկեան, Շիքակոյէն՝ տասը տուար, որբանցներու ղրկուելու համար:

Յ. Յ. Դ. Նիւ Եորքի կոմիտէն՝ տասը տուար, որբանցներու Արարատ ղրկուելու համար:

Տիար Պ. Սըվաճեան, Թօթօնոյէն՝ ագարակ մեկնող հինգ տղայոց:

Պր. Լ. Խաչատուրեան, Տիթրոյէն՝ Պր.

Ռ. Սէֆերեանի, Յայլէնա Փոքր:

2.- Ս. Տէպէլի՝ Տիթրոյէն:

Պր. Ռ. Սեմերճեան, Էյթրընէն՝ Յայ դպրոցի մը:

Պր. Յ. Պէթարեան, Յաւանայէն՝

Յ. Յ. Դ. Իշխան Կոմիտէին, Յաւանայ:

Պր. Ասլան Խաչիկեան, Իսթ Սէնթ Լուիզէն՝ Յայ դպրոցի մը:

ԱՐԱՐԱՏԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

Haig Carahjian, Whitinsville.
Sahag Gernigian and Manoug Dagarian,
Braddock, Pa.

Mesrob Meroian, Ind. Harbor.

Dikran Chitjian, Chicago.

Alexander Soghigian, Lawrence.

Vartkes Sayrasour, Lintz.

H. Soghigian, Hamilton.

H. Selian, Toronto.

H. Derderian, St. Catherines.

N. Hachigian, Guelph.

S. Demirjian, New York.

Պր. Մ. Սուրատեան, Նիւ Եորքէն տարուան մը Արարատ կը նուիրէ Սարգիս Յաւանեանի, Ֆրանսա:

“ Ararat Monthly ”

Postal Station B.

Box 84.

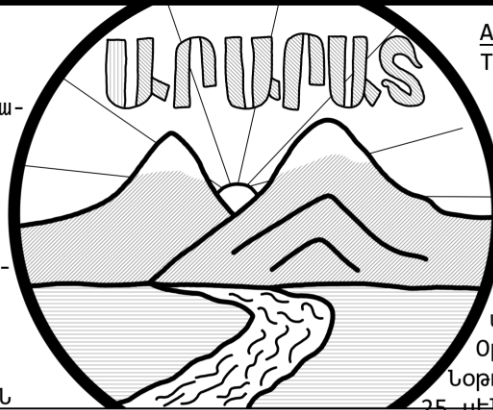
HAMILTON, Canada.

Ա Ր Ա Ր Ա Տ
Ա մ ս ա թ Ե ռ թ

Որկան եւ ժամադրա-
վայր Գանատայի
Հայորդիներու
Միութեան:

ԲԱՄԵԳԻՆ
Տարեկան տասը թիւ-
երու համար ՄԵԿ
ՏՈԼԱՐ

Տնօրէն խմբագիր
Ա. Ղ. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ

ARARAT MONTHLY
The only Armenian
paper in Canada.
Address.-
"Ararat Monthly"
Postal Station B
Hamilton Ont.
CANADA.
Դրամական առաքում-
ներ ըԼԼաԼու եւ
վերի հասցէին՝ Մընի
Օրտըրով կամ ՓոսթըԼ
Եօթով: ՉԷք դրկողներ
25 սենթ աւելի:

Բ. ՏԱՐԻ

ՀԵՄԻԼԹԸՆ, ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ-ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, 1927.

ԹԻԻ 8.

ՄԱԻՅ

ԱԻԶԳԱՅԻՆ ՄԻՅՑ ԶԵՐՈՍ ԶՕՐ. ԱԿՏԻՐԱՆԵՒԿԻ

ՕԳՈՍՏՈՍ 29ԻՆ ԳԱԼԻՖՈՐՆԻՈՅ ՆԱՀԱՆԳԻ ՉԻՔՈՅԻ ՐԻՉԸՐՏԱԸՆ ԿՈՉՈՒԱԾ

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՈՒՐԵՐՈՒՆ ՄԵՉ ՄԵՈԱԾ Է ՀԱՅ ԱՉԳԻ ԺԱՍԱՆԱԿԱԿԻՑ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ՀԵՐՈՍ

ՉՕՐԱԿԱՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿ: ԱՐԱՐԱՏԻ ՅԱՋՈՐԴ ԹԻԸ ՊԻՏԻ ՆՈՒԻՐՈՒԻ ԱՆՉՈՒԳԱԿԱՆ

ՀԵՐՈՍԻՆ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ:

Հայորդիներ Մեծ Հերոսին մասին իրենց գրութիւնները խմբագրատուն
հասցնելու եւ մինչեւ Հոկտեմբեր 18:

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

ՎՏԱՆԳԱԲՈՐ ՓՏԱԽՏ ՄԸ

Գանատայի գանազան բաղաբներու Հայկական թաղերուն ճիշտ սրտին վրայ բացուած սրճարաններուն մէջ այլեւս ժամանցի համար սահմանուած խաղերը մեծ չափով տեղի տուած են ևւելի գօրաւոր մրցակցի մը, բախտախաղին առջեւ, որ սկսած է իր ււերները գործել ազգային, ընկերական եւ ընտանեկան մթնոլորտին մէջ: Վարակումը սոսկալի համեմատութիւններ առած է լրջօրէն մտածելու, կտրուկ վճռականութեամբ մը պայթարելու եւ ււերիչ հեղեղին առջեւն առնելու ժամանակն է:

Վտանգը արդէն իսկ վարակուած չափահասներուն չէ որ կը սպառնայ միայն՝ այլ մեր պատանիներուն, մեր նոր սերունդին, որոնց խղճմտօրէն խնայելու եւնք: Մեր նորահասները կը խաղան սրճարաններուն առջեւ, ներս ու դուրս կերթան գնումներ կամ յանձնարարութիւններ կատարելու: Չենք կրնար գանոնք զգուշացնել, մեծերն զգուշանալու են: Մեր այդ մատղաշ փոքրիկները դուրսեն ու ներսեն կը տեսնեն սեղաններուն շուրջ հաւաքուած բազմութիւնը, թղթադրամի կամ արծաթի դէզիկները սեղաններուն վրայ, այնքան դիւրութեամբ վաստկելու կամ կորսնցնելու երեւոյթը: Անոնց տրամաբանութիւնը դեռ խակ է եւ չենք կրնար իրենցմէ սպասել լաւն ու չարը իրարմէ գանազանելը: Անոնք կը հետաքրքրուին, կը շլանան, կը սիրեն ու կը հիանան հրաշալի թուող այդ խաղին վրայ եւ... բախտախաղի մանրէն իւրացուցած են այլեւս: Յանցանքը որո՞ւնը պիտի ըլլայ երբ վաղը բոլոր Հայ ծնողներ իրենց գաւակներն առանց բացառութեան բախտախաղի մոլիներ տեսնեն: Երեւոյթները ցաւալիօրէն պերճախօս են եւ պէտք է սթափիլ:

Կազմակերպութիւններ, Միութիւններ եւ ծնողներ գործակցաբար ձեռք ձեռքի տուած՝

սրճարաններն ու գաղութները մաքրելու են բախտախաղի վարակիչ ախտէն, ապիկա իրենց պարտականութիւնն է, իրենց իրաւունքը եւ իրենց իրաւասութեան սահմանին մէջ կը գտնուի:

Պէտք չունինք Հայկական Սօնթե Գարլօներու: Խնայենք մեր գաւակներուն, մեր մատար սերունդին եւ տանք անոնց մաքուր, անաղարտ եւ բարոյական շինիչ մթնոլորտ մը:

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՌԻՍԻՄԸ

Արարատ հաճոյքով կարծանագրե մեր Հայորդիներէն երկուքին, Արշաւիր Պեգազեանի եւ Յակոբ Յակոբեանի փայլուն յաջողութեամբ բարձրագոյն վարժարան մուտքի քննութիւննին անցնելնին:

Գանատայի Հայորդիներուն մէջ ասոնք առաջիններն են եւ գալ տարի շատեր միեւնոյն բախտին պիտի արժանանան: Անշուշտ վերոյիշեալ երկու Հայորդիները իրենց ընծայուած պատեհութիւններէն պիտի օգտուին եւ պիտի հետեւին բարձրագոյն ուսման, որովհետեւ իրենց կարողութիւնը անժխտելի է:

Եւ սակայն ցաւալի երեւոյթ մըն է նշմարել թէ մեր Հայորդիներէն ոմանք անժամանակ կերպով կը լքեն ուսման ասպարէզը՝ վճարումով գործելու համար:

Պատանիներու համար վաստկիլը շլացուցիչ առաքինութիւն մըն է եւ որբանոցներէ դուրս եկած տղայոց համար մանաւանդ թովիչ հմայք մը ունի: Պէտք է յստակօրէն ըմբռնել սակայն թէ՛ վաստկելու շրջանը ամենուն համար ալ միեւնոյն ատեն պէտք չէ որ սկսի: Այն պատանիները, որոնք զարգանալով յառաջդիմելու ընդունակութիւն ունին եւ պատեհութիւն այդ ձիրքերնին օգտագործելու՝ անշուշտ մեծ սխալ մը կը գործեն դպրոցական ասպարէզը լքելով անժամանակօրէն:

Մեր Հայորդիները պետք է լաւ ըմբռնեն թէ ոչինչ կրնայ փոխարինել բարձրագոյն կրթութեան առաւելութիւնները: Կստահելի վիճակագիրներ կը յայտարարեն թէ նախա-կրթարան աւարտողներու առաջին տասնըհինգ տարուան շահելու կարողութիւնը միջին հաշուով հաւասար է Հայ Աթուլ աւարտողներու առաջին ութը տարուան եւ Համալսարան աւարտողներու առաջին հինգուկէս տարուան շահելու կարողութեան:

Երկրորդական կրթութիւնը նիւթականէ զատ կը բարձրացնէ նաեւ անհատին ընկերական դիրքը եւ անոր կուտայ համայնքին, ազգին ու հասարակութեան աւելի մեծ չափերով ծառայելով օգտակար ըլլալու եւ զանոնք առաջնորդելու անժխտելի առաւելութիւնները:

Անժամանակ կերպով լքելու չէ դպրոցը: Գանատայի Հայ գաղութը եւ Հայ ազգը պետք ունի զարգացած մտքերու եւ հասունացած տաղանդներու: Մեր Հայորդիներուն բոլորին ալ մտաւոր ընդունակութիւնները ծանօթ են մեզ եւ Արարատ սիրով պիտի ուզէ ի սպաս դնել անոնց իր խորհուրդները, իր թելադրութիւնները եւ իր բարոյական օժանդակութիւնը:

ԱՐԱՐԱՏԻ ԳՐԱԿԱՆ ՄՐՏՈՒՄԸ

Հայորդիներու շատերուն բաղձանքին համաձայն Արարատի գրական մրցումները Նոյեմբերէն սկսեալ տասը թիւերուն սահմանուած է եւ պիտի մասնակցին միայն Գանատայի Հայորդիները:

Ա.- Արարատի յաջորդ տասը թիւերուն պարունակած իւրաքանչիւր յօդուածի 25-40 տողերով համառօտագրուած լաւագոյն հաւաքածոն պատրաստողը պիտի ստանայ հեծելանիւ մը, երկրորդը հինգ տոլար: Փափաքողներուն տետրակներ կը դրկուին:

Բ.- Տասը թիւերուն մէջ լաւագոյն ինքնատիպ յօդուածներն ունեցողը պիտի ստանայ եօթը տոլար եւ յաջորդը հինգ տոլար:

Գ.- Տասը թիւերուն մէջ լաւագոյն թարգմանութիւններն ունեցողը հինգ տոլար եւ յաջորդը երեք տոլար:

Ամսէ ամիս խնամուած նամակներով իր եւ միջավայրին մասին տեղեկագրող իւրաքանչիւր Հայորդի պիտի ստանայ մէկ մէկ տարեկան Փուլսը՝ Յուլիսէն սկսեալ: Այս նամակներուն մէջ լաւագոյն գրողներուն պիտի նուիրենք վեց-վեց ամսուան Հայրենիք, Պայթար, Կոչնակ, Նոր Օր, Մշակ կամ ուրիշ Հայ թերթ մը՝ Հայորդիին բաղձանքին համաձայն: Տարուան ընթացքին լաւագոյն նամակագիրը կը ստանայ մէկ տարեկան Հայրենիք Ամսագիր կամ Կոչնակ:

ԱՐԱՐԱՏ ՊԻՏԻ ՅԱՐԱՏԵՒԷ

Մեր բարեկամներն անշուշտ ուրախ պիտի ըլլան տեղեկանալով թէ Արարատ մեծ եւ գնահատելի քաջալերանք կը վայելէ Հայութեան բոլոր խաւերէն եւ կազմակերպութիւններէն: Կոմիտէներ եւ մասնաճիւղեր մեր բաղձանքին բարեացակամօրէն ընդառաջ երթալով գործակալներէն օգնեցին մեզ թերթիկը տարածելու կարենոր գործին մէջ՝ ինչ որ գրաւական մըն է թէ Արարատ պիտի յարատեւէ:

Արդար պիտի ըլլար այս տողերով յիշատակել անուններն Զ. Յ. Դ. Կոմիտէներուն եւ Զ. Կ. Խաչի մասնաճիւղերուն՝ որոնք Արարատին պիտայաններն եղան բայց այս էջերը չեն բաւեր: Արարատ բոլոր Հայերունն է եւ անոնց գնահատանքին պետք ունի:

Եթէ բաժնեգինդ չես դրկած՝ փութապէս դրկել գայն եւ ջանա նոր բարեկամ մըն ալ հետաքրքրել այս թերթիկով: Կճարուամները կանխիկ նամակով կամ Մընի Օրաըրով: Զէք դրկողներ 25 սենթ աւելի դրկելու են:

Նուիրատուներու եւ գործակալներու ցանկը պիտի երեւի յաջորդով:

ԼՈՒՍՆԻ ՍՕՍԱԹԱՆ

Պօսի մէջ էինք: Ձմեռուան լուսնակ գիշեր մը Պեթովէնի հանդիպեցայ՝ որովհետեւ կուզէի անոր հետ պտոյտ մը ընելէ յետոյ միասին ճաշել: Երբ նեղ ու մուգ փողոցէ մը կանցնէինք ան յանկարծ կանգ առաւ եւ ըսաւ.

- Լուռ, ի՞նչ է այդ ձայնը, իմ Խաւարի Սօնաթայէս է, ինչ գեղեցիկ կը նուագուի:

Աղբատիկ եւ անշուք խրճիթ մըն էր, որուն առջեւ կեցանք եւ ունկնդրեցինք: Դաշնակահարը կը շարունակէր, բայց վերջաբանը դեռ չի լրացած՝ յանկարծ դադրեցուց, որմէ յետոյ հեկեկալու ձայն մը լսեցինք.

- Ոհ, ինչեր պիտի չհտայի եթէ կարենայի Գոլոնտերի մէջ սարքուած նուագահանդէսին երթալ:

- Ոհ, քոյրս, ինչո՞ւ վշտանալ՝ երբ որեւէ միջոց մը չիկայ փափաքդ իրագործելու համար, մենք հազիւ թէ կարող ենք տան վարձքը վճարել:

- Իրաւունք ունիս, եւ սակայն կը փափաքէի որ կեանքիս մէջ գոնէ անգամ մը լաւ երաժշտութիւն մը լսեի:

- Բայց անտեղի փափաք մըն է ատիկա:

Պեթովէն ինծի նայեցաւ.

- Եկուր ներս երթանք:

- Նե՞րս երթանք, ինչո՞ւ համար, բացազանչեցի:

- Պիտի նուագեմ ներս համար, ըսաւ ան յուզուած շեշտով մը, հոն կը տեսնեմ ես զգացում, հասկացողութիւն եւ տաղանդ. պիտի նուագեմ ներս համար եւ նէ պիտի հասկնայ:

Եւ զայն կարենալ արգիլելէ առաջ անոր ձեռքը դռան վրան էր, որ բացուեցաւ եւ մենք ներս մտանք:

Դալկադեմ երիտասարդ մը սեղանի մը առջեւ կօշիկ կը շինէր եւ անոր մօտիկ, հնոտի դաշնակի մը վրայ թախծալից մանկամարդուհի

մը հակած էր՝ խարտեաշ մագերը առատօրէն ուսերուն վրայ ձգած:

- Ներեցեք ինձ, ըսաւ Պեթովէն, երաժշտութիւն լսեցի եւ փորձուեցայ ներս գալ, ես ալ երաժիշտ մըն եմ:

Աղջիկը կարմրեցաւ եւ երիտասարդը կերպով մը անհանգիստ երեւոյթ մը առաւ:

- Ես... Ես լսեցի նաեւ ինչ որ

խօսուեցաւ, շարունակեց բարեկամս, դուք կուզէք լսել, այսինքն կուզէիք - այսինքն - կուզէ՞ք որ ձեզի համար նուագեմ:

Պատահարը այնքան անսովոր բան մը ունէր իր մէջ եւ խօսողին շեշտերուն եւ շարժուածելին մէջ այն աստիճան ծիծաղելի կերպ մը կար որ ապշուծիւնը վայրկեանի մը մէջ դադրեցաւ:

- Շնորհակալ ենք, ըսաւ կօշկակարը, բայց մեր դաշնակը հիւսուսի բան մըն է եւ ուրիշ նուագարան ալ չունիք:

- Ինչպէս, նուագարան չունիք, արծազանգեց բարեկամս, բայց ի՞նչպէս երիտասարդուհին - ան կեցաւ տժգունած, որովհետեւ երբ աղջկան դեմքին կը նայէր, տեսաւ որ նէ կոյր էր:

- Ես... Ես ձեզմէ ներողութիւն կը խնդրեմ, ըսաւ ան, առաջուրնէ չէի նշմարած: Ուրեմն դուք լսողութեամբ կը նուագէք, բայց ե՞րբ երաժշտութիւն կը լսէք, քանի որ նուագահանդէսներու չէք երթար:

- Երկու տարի Պրուհլի մէջ բնակած ենք, եւ երբ հոն էինք, սովորութիւն ըրած էի ունկնդրել երիտասարդուհիի մը, որ մեր մօտերը կը բնակէր. ամառ իրիկուններն իր պատուհանները սովորաբար բաց կըլլային եւ ես դուրս կերթեւեկէի զայն ունկնդրելու համար:

Աղջիկն այնքան ամչկոտ կերեւար որ Պեթովէն այլեւս բան մըն ալ չըսաւ,

զգուշուրեամբ մը դաշնակին առջեւ նստաւ եւ սկսաւ նուագել: Անմիջապէս որ առաջին հարումը տուաւ՝ երկար տարիներու ընթացքին որ ծանօթացած էի իրեն, չէի յիշեր թէ որեւէ ատեն այնքան լաւ նուագած էր որքան այդ գիշեր, կոյր աղջկան եւ իր եղբօրն համար: Ան կարծես ներշնչուած էր, եւ անմիջապէս որ իր մատներն սկսան խաղալ, ստեղնաշարերը սկսան հրաշքներ գործել, գործիքը կարծես ալ աւելի անուշ եւ ալ աւելի ներդաշնակ կը դառնար:

Եղբայրն ու բոլորը լուռ էին զարմացումով եւ յափշտակութեամբ համակուած: Առաջինը մէկդի դրաւ իր գործը, երկրորդը, գլուխը մեղմօրէն դէպի առաջ ծռած եւ իր ձեռքերը կուրծքին սեղմած կամաց մը դաշնակին վրայ ծռեցաւ՝ կարծես վախաւով որ սրտին բաբախելը կրնար դադարեցնել գործիքէն բոխած հոգեթով ձայները:

Յանկարծ միակ մոմին վերջին բոցը մարեցաւ եւ սենեակը խաւարին մէջ խորասուզուեցաւ: Ու ես, պատուհանին փեղկերը բացի եւ լուսնի փողփողուն ճառագայթները ներս խուժելով մեր շրջափակը այնքան լուսաւորեցին որքան առաջ էր: Լուսնի շողերն ուղղակի դաշնակին եւ նուագողին վրայ կիշնային: Ան իր գլուխը կուրծքին վրան ծռեց, ձեռքերն ալ ծուռնկերուն վրայ բեւեռած՝ կարծես թէ մտածումներու ովկիանոսի մը մէջ խորասուզուած ըլլար: Ատեն մը այդ դիրքը պահեց: Վերջապէս, երիտասարդ կօշկակարը ոտքի ելաւ, առաջ եկաւ եւ սրտաբուղի շեշտով մը.

- Հրաշալի մարդ, ըսաւ անոր, ո՞վ եւ ի՞նչ ես դուն:

- Մտիկ ըրէ, ըսաւ Պեթօվէն եւ սկսաւ նուագել իր այնքան նշանաւոր կտորներէն մէկը:

ճանաչումի աղաղակ մը դուրս պոռթկաց երկուքէն ալ եւ բացազանչեցին.

- Ուրեմն դուք Պեթօվէնն էք, եւ անոր ձեռքերը համբոյրներով ծածկեցին:

Ոտքի ելաւ ան մեկնելու համար, բայց մենք թոյլ չի տուինք աղերսելով եւ դարձեալ նստեցուցինք:

- Անգամ մըն ալ նուագէ մեզի համար, միայն անգամ մըն ալ:

Ու անիկա թոյլ տուաւ որ զինք առաջ-նորդենք դարձեալ դէպի նուագարանը:

Լուսինը պայծառօրէն կը ճառագայթէր պատուհանէն ներս եւ կը լուսաւորէր անոր փառաւոր թաւ գլուխը եւ վիթխարի դեմքը.

- Լուսնելոյսին համար Սօնաթա մը պիտի յանկարծանուագեմ, ըսաւ ան մտածկոտ կերպով երկնքին եւ աստղերուն նայելով: Ու այն ատեն իր ձեռքերը ստեղնաշարերուն վրան ինկան, եւ սկսաւ նուագել տխուր եւ անսահմանօրէն անուշ շարժում մը, որ մեղմօրէն սահեցաւ նուագին վրայէն՝ ինչպէս լուսնելոյսի լուռ յորդումը երկրին երեսէն: Ասոր հետեւեցաւ վայրի պայական մը երեք անգամ, տեսակ մը անհեղեղ եղանակ՝ կարծես ոգիները պարէին մարմանդին վրայ: Ու յետոյ, սրնթաց եւ յուզումնալից վերջաբան մը շնչաբուռն հեւալագթով կարծես փախուստ եւ անորոշութեան պատկեր, տարտամ բայց ներմդիչ սարսափով մը, որ մեզ խլեց տարաւ իր խարշափուն թեւերուն վրայ եւ բոլորս ալ թողուց սլացումի, զգայնութեան եւ զմայլանքի մէջ:

- Մնաք բարով, ըսաւ Պեթօվէն աթոռը ետ հրելով եւ դէպի դուռը դառնալով, մնաք բարով:

- Պիտի գա՞ք դարձեալ, հարցուցին երկուքը միաբերան:

Ան կանգ առաւ կարեկցութեամբ եւ գրեթէ գուրգուրանքով նայեցաւ կոյր աղջկան դեմքին եւ.

- Այո, այո, ըսաւ աճապարանքով մը, դարձեալ պիտի գամ օրիորդին քանի մը դասեր ալ պիտի տամ, մնաք

բարով, ես պիտի գամ դարձեալ:

Մեր ետեւէն հետեւող անոնց լուռ նայուածքը անելի պերճախօս էր քան աշխարհի բոլոր խօսքերը, մինչեւ որ տեսողութենէ հեռացանք:

- Շուտով տուն վերադառնանք, ըսաւ Պէթօվէն, որպէսզի կարենամ այդ Սօնաթան գրի առնել դեռ քանի որ կրնամ յիշել:

Այդպէս ըրինք: Ու անիկա երկարօրէն նստաւ՝ մինչեւ արշալոյս. եւ ասիկա էր ծագումը այն հռչակաւոր Սօնաթային, զոր ամենուս այնքան ծանօթ եւ այնքան ակործելի է:

Թարգմ.
Անգլիերէնէ

ՅԱԿՈՒ ՅԱԿՈՒԵԱՆ

ԱԳԱՐԱԿԱԳԱՆԸ

Առտուն կանուխ, մութնուլուսին, երբ դեռ քաղաքներու մէջ սովորաբար մեռելային լուռութիւն կը տիրէ, ագարակապանն արդէն գործի սկսած է: Ան շատ մը արդիական մեքենաներ ունի որոնցմով դաշտին աշխատանքները կը կատարէ: Հունձքի ատեն ամենէն շատ գործածական եւ ամենէն շատ յոգևողը կտրող եւ որայոդ մեքենան է, որուն վրայ չարքաշ ագարակապանը կը նստի եւ հասկերն հնձելով գործիքը թաքըր թքըր առաջ կը մղէ երբ արդէն պայծառ արեւն ալ վեր դեպի կամար բարձրանալ սկսած է: Ան կը սիրէ մեղմ գեփիւռը, որ երբեմն դեմքին կը փչէ եւ բարկ արեւէն եւ յոգևաբեկ աշխատանքէն առաջ եկած քրտիկները կը չորցնէ:

Ագարակապանը կաշխատի անդադար. այդէ իր հաճոյքը, մինչեւ որ արեւը կընկղմի

հորիզոնին ետեւ եւ մութը կը պատէ: Ան գիտակից գոհունակութիւնն ունի թէ իր աշխատանքով իր ու իրենները չէ որ միայն կը կշտացնէ, այլ նաեւ քաղաքի բազմութիւնները, որոնք առանց իր քրտիկքին եւ առանց հողին օրհնուած բերքին անօթի պիտի կորսուէին: Երկրագործը, ագարակապանը ժողովուրդին մարդակերպ պահապան հրեշտակն է, սովի դէմ մաքառող չարքաշ փոյնցանը:

Ամէն երկիր իր ագարակապանները, երկրագործները ունի, վայ անոր որ զուրկ է անոնցմէ:

Ագարակապանը շատ կաշխատի, երկար կաշխատի, դժուար եւ յոգևեցուցիչ գործեր կընէ առաւօտէն մինչեւ իրիկուն, ամէն օր, ամառ կամ ձմեռ, գարուն թէ աշուն:

Չուարթ է ան, հուժկու եւ աշխոյժ: Իր բազուկներով կը հրճուի եւ իր ճակտին քրտիկքով երջանիկ է: Հողին իշխանն է ան եւ դաշտը կառավարողը: Երջանիկ է ան, որովհետեւ իր գործին ծանօթ է եւ գիտէ ամէն օրուան աշխատանքները ժամանակին ընել: Ինքզինքը հողին նուիրած է ան եւ երկիրը իրն է:

Քաղաքի թոյլ բնակիչներուն պէս շատ հաճոյքներու ետեւէն չիշնար ան, իր երջանկութիւնը հողէն կըստանայ, իր բացած ակոսներուն մէջէն կը գտնէ, դաշտերէն կը հաւաքէ:

Երբ օդը պայծառ է, փորը կուշտ ու կուռ, արեւը փայլուն եւ գործերը կարգին՝ ամէն ինչ դրախտ կերեւայ մեր օրհնուած ագարակապանին համար:

Մենք, այս օտար երկրին ագարակներուն մէջ վարժուող եւ չարքաշ աշխատանքին լծուող դեռատի Հայորդիներս, օր մը անշուշտ պիտի երթանք մեր պապերու երկիրը եւ հողին օրհնուած աշխատանքը հոն կատարենք:

ԱՐՇԱԻԻ ՊԷՉԱՉԵԱՆ

ԱՂՈՒԵՍԸ ԵՒ ԴԻՄԱԿԸ

Օր մը աղուէսը պտոյտի ելած էր երբ ճամբուն քովը դիմակ մը գտաւ, որ շինուած էր ճիշտ մարդու դէմքի մը նման եւ շատ ճարտարօրէն ալ յաջողուած: Կերցուց զայն եւ սկսաւ չափազանց ուշադրութեամբ քննել զայն: Ու յետոյ միւս կողմը դարձուց եւ տեսաւ որ մէջը փորուած էր եւ պարապ: Այն ատեն աղուէսը հեզնանքով մը ըսաւ.

- Մեղք որ այսքան գեղեցիկ եւ խելացի տեսքով գլուխ մը ուղեղ չունի իր մէջը եւ պարապ է:

Երեւոյթը, որքան ալ հաճելի եւ գեղեցիկ, ոչինչ կարծէ՛ եթէ մարդ լաւ դատողութիւն չունի:

Թարգմ.
Անգլիերէնէ

ԲՍԻՆՈՍ ԱՏՈՒՐԵԱՆ
- փոքրիկ մը -

ԶԻԱԴԱՐՄԱՆԸ ԵՒ ԻՐ ԶԻՆ

Մարդ մը ձի մը կը խնամէր, որմէ շատ գոհ էր եւ չափազանց հպարտ որ այնքան ազնիւ տեսակէ կենդանի մըն էր: Ամէն օր ժամեր կըսպառէր ձին խոզանակելով եւ անոր մորթին ու մազերուն խնամք տանելով: Բայց անիկա հաւատարիմ չէր կենդանիին յանդէպ. ամէն օր անոր ուտելիքը կը գողնար եւ կը ծախէր ու դրամը կը պահէր: Այսպէս կենդանին սկսաւ նիհարնալ եւ անշնորք բան մը դառնալ: Մարդն ալ ասիկա տեսնելով չափազանց կը բարկանար:

- Պարապ տեղը կը բարկանաս ինծի, ըսաւ ձին օր մը, եթէ դուն կը փափաքիս որ ես լաւ, գիրուկ, առոյգ ու պատուական ձիու մը

նմանիմ եւ քեզի համար իրական պարծանք մը ըլլամ, ինծի տուր այն ուտելիքները, զորոնք տէրոջմէդ կը գողնաս եւ կը ծախես:

Թարգմ.
Անգլիերէնէ

ԹՈՐՈՍ ԼԵՒՈՆԵԱՆ
- փոքրիկ մը -

ՊԱՐԻԿԻՆ ԿՐԵԺԸ

Ծեր հովիւ մը երբ առտու մը իր ոչխարները կը դիտէր Հռովմի դուրսերը, սկսաւ իր սրինգը նուագել այնքան անուշ, այնքան ներդաշնակ որ սիրուն պարիկ մը եկաւ զինքը մտիկ ընելու:

- Կուգե՛ս ինծի հետ ամուսնանալ եւ իմ պալատս գալ ու մինչեւ վերջը ինծի համար նուագել, ըսաւ պարիկը:

- Այո, այո, աղուորիկ տիկին, պատասխանեց ծեր հովիւը:

Պարիկը մատանի մը անցուց անոր մատը եւ ահա յանկարծ հովիւը գեղեցիկ երիտասարդի մը փոխուեցաւ իշխանի մը պէս հագուած:

- Բայց նախապէս ես պէտք ունիմ Հռովմ երթալու եւ իմ բարեկամներուս եւ ազգականներուս մնաք բարով ըսեմ, ըսաւ երիտասարդացած հովիւը:

Պարիկը անոր տուաւ ոսկեղէն կառք մը, զոր կը քաշէին տասներկու ճերմակ ձիեր, եւ երբ անիկա առոք ու փառք Հռովմ մտաւ, պողոտային վրայ հանդիպեցաւ Իտալիոյ երիտասարդ եւ ամուրի Թագուհիին, որ անոր հրաշալի գեղեցկութենէն գրաւուելով զայն իր պալատը հրաւիրեց:

Հովիւը տեսաւ որ թագուհին իրեն սիրահարուած էր եւ որոշեց ամուսնանալ անոր հետ:

Ու մեր նախկին հովիւը Իտալիոյ թագաւոր ըլլալու բաղձանքէն տարուած երբ ալ ինք-զինքը թագուհիին հետ միակ գտաւ, ծուկի եկաւ եւ անոր ձեռքը բռնելով ըսաւ.

- Ինծի հետ ամուսնացիր, իմ ամենա-սիրելիս, ու ես պիտի օգնեմ քեզի որպէսզի Իտալիան կառավարենք:

Բայց անմիջապէս որ անիկա այս խօսքերը արտասանեց, ան կերպարանափոխուեցաւ եւ դարձեալ եղաւ հին, տգեղ, ցնցոտիներ հագած ծերուկ հովիւը:

- Այս աղտոտ մուրացկանը ի՞նչ գործ ունի հոս, պոռաց թագուհիին, խարազանեցէ՛ք զայն եւ պալատէն դուրս նետեցէ՛ք:

Այդպէս ալ ըրին: Դժբախտ հովիւը գնաց դարձեալ դաշտերը պարիկը գտնելու համար, բայց անիկա երբէք չի գտնուեցաւ անգամ մըն ալ եւ ինքն ալ մինչեւ կեսաքին վերջը հովիւ մնաց:

Թարգմ.
Անգլիերէնէ

ԵՐՈՒՄԱՆԴ ՄԱՔԻՆԻՍՏԵԱՆ
- փոքրիկ մը -

ՏԱՐԱԾԵՑԷՔ ԱՐԱՐԱՏԸ

Արարաւոր միակ միջոցնէ, որով այս երկրին զանազան անկիւնները ցրուած Հայորդիները իրարու, եւ դուրսի Հայ աշխարհին հետ կը հաղորդակցին, իրենց խորհրդածուծիւնները կարտայայտեն եւ Հայացի զգացումները անարատ եւ հարազատ կը պահեն: Տարածէ այս թերթը եւ անոր տեւականութիւնն ու օգտակարութիւնը յաւերժանալու դուրս եւս սատարած կըլլաս: Միակ բաւական չէ որ դուրս բաժանորդ ես, բարեկամներուդ ալ յանձնարարէ այս գեղեցիկ թերթիկը:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

Ա. Մելքոնեան, Թրոյ.- Տեսակ մը զանց-առուծիւն եղած Է. Նուիրատուին անունը չունինք:

Տիկին Ա. Պալեան, Ֆիլատելֆիա.-
Հրանդը առողջ եւ հանգիստ Է. Ժամանակին զինք թելադրած եմ արդէն գրել Ձեզի:

Սկրտիչ Աբրահամեան, Աթենք.- Յակոբ Աբրահամեանը Ձեր եղբայրը չէ, այս տղան հազիւ 13 տարեկան է, իսկ ձեր փնտռածը բաւական տարեց ըլլալու է ինչպէս կը տեսնեմ Ձեր նամակէն: Մեր Յակոբը մայր մը եւ քոյր մը ունի Իտալիա:

Տկ. Ե. Դաւիթեան.- Սարգիսին գրած եմ եւ թելադրած իրեն միշտ գրել Ձեզի:

Տկ. Չ. Կարդանեան, Լիոն.- Քանի մը օրէն մանրամասն պիտի գրեմ Ձեր փափաքին համաձայն: Հրանդին միշտ գրեցէք:

Պր. Չորպետեան, Նիւ Եորք.- Հինգ բաժնեզին ստացած ենք: Ուրախ ենք որ Արարատով հետաքրքրուողները կը շատնան:

Բ. Սերոբեան.- Արարատ Գանատայի Հայորդիներուն գրուածքները կը նախընտրէ: Երկար յօդուածներու եւ ճառերու տեղ չենք տար:

Ս. Յակոբեան.- Շնորհակալ ենք. թերթիկը որեւէ կազմակերպութեան ոռկանը չէ՝ այլ Հայորդիներու Միութեան Արարաւոր: Բոլոր կուսակցութիւնները միեւնոյն յարգանքը կը վայելեն Արարատէն եւ մեր տղոցմէն: Նորահասներ նախ Հայ մեծնալու եւ եւ յետոյ իրենք կրնան իրենց ուղղութիւնը

որոշել՝ երբ ալ չափահաս են:

Ե. Նիկողոսեան.- Այո. Հ. Կ. Խաչը միշտ մեզի քաջալերած է՝ գիտնալով որ թերթը Հայօգուտ կոչում մը ունի: Շատ բան կը պարտինք այդ կազմակերպութեան:

Կ. Սիմոնեան.- Արարատին երգարաններէն քանի մը հատ մնացած են. հատը 25 սէնթ է:

Յ. Նաշիմեան.- Շնորհակալ ենք: Թերթը բաժանորդներու եւ բարեկամներու նիւթական քաջալերութեամբ կը շարունակուի: Ուրիշ աղբիւր չունինք:

Ս. Մ.- Արարատ անհատական բնոյթ կրող եւ այս կամ այն հոսանքը վարկաբեկող ոչ մէկ գրողթիւն կը հիւրասիրէ:

Պիտի խնորեիկնք մեզի հետ թղթակցութիւն ընողներէն իրենց հասցէն գրել նամակնուս վերեւ. պահարանները չենք պահեր, որով երբեմն դժուարութիւններ կունենանք:

ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐԷՆ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

Հաճոյքով կը նշանակենք անուններն այն Հայորդիներուն, որոնք անցեալ ամսու մէջ մեզի գրած են:

Լեւոն Գրիգորեան, Չաւէն Արտեմեան, Հայկ Մանուկեան, Արամ Պոյաճեան, Հրանդ Տինկիլեան, Օննիկ Ատուրեան, Արշաւիր Պեզազեան, Գրիգոր Թազուրեան, Գրիգոր Ազնաւորեան, Խաչիկ Աճեմեան, Ալպերթ Փափագեան, Մամբրէ Շիրինեան, Գրիգոր ճերահեան, Վազգէն Չատիկեան, Բիւզանդ Գըլըճեան, Ներսէս Մանուկեան, Անուշաւան Փիլիպեան, Հայկազ Մեսրոպեան, Գեղամ Մուրատեան, Յարութիւն ճիգմեճեան, Հայկասէր

Մելքոնեան, Հայկ Գոյումճեան, Յակոբ Յակոբեան, Արմենակ Գոյումճեան, եւ Սահակ Գրիգորեան:

Արարատի կիսամետայ շրջաբերական նամակներէն գատ, որոնք բոլոր Հայորդիներուն կանոնաւոր կերպով կը դրկենք, յատուկ նամակներով պատասխանած ենք վերի անուններուն:

Մեր բոլոր եղբայրներէն կըսպասենք որ երկու շաբաթը կամ ամիսը անգամ մը մեզի գրեն եւ տեղեկութիւններ տան իրենց շրջանակի մասին:

ՀԱՃՈՅԱԼԻ ՊՏՈՅՏ ՄԸ

Արարատը ժամադրավայրն է բոլոր Գանատայի Հայորդիներուն եւ ես օգտուեցայ պատեհութիւնէն:

Բրեսլընի մօտ Գանատական ազարակի մը մէջ կը գտնուիմ եւ ինձ յանդէպ շատ ազնիւ կը վարուին: Օգոստոս 6ին արտօնութիւն տրուեցաւ ինձ Հէմիլթըն երթալ եւ քանի մը օր նախկին ուսուցչիս, Պր. Ալիքսանեանի հիւր մնալ: Այս շատ երջանիկ պատեհութիւն մըն էր ինձ համար: Տէր եւ Տկ. Ալիքսանեաններուն փոքրիկ անակնկալ մը ընելու համար նախապէս լուր չի տուի: Անոնք շատ ուրախացան զիս տեսնելով: Ուրախութեամբ տեղեկացաւ թէ կարգադրութիւններ ըրած էին միւս օրը, Կիրակի, Նիակարաֆօլս երթալ եւ անկէ ալ Պըֆլօ եւ Միջագային հաղադութեան կամուրջին բացումը տեսնել՝ զոր պիտի կատարէր Անգլիոյ գահաժառանգ իշխանը:

Նիակարաֆօլսը, այդ հրաշալի ջրվեժը չէի տեսած եւ որքան ուրախ էի որ պիտի տեսնեմ:

Յաջորդ օրը, մեր ինքնաշարժն ալ կը հետեւէր այն հազարաւորներուն, որոնք գահաժառանգին շքախումբին

ետեւէն ճամբայ ինկած էին:

Երկու կողմերնուս վրայ գեղեցիկ տեսարանները, դրօշազարդուած ագարակները, խոնուած բազմութիւնները դիտելէ յետոյ հասանք Նիակարաֆօլս: Մեծ հետաքրքրութեամբ սկսայ դիտել աշխարհի ամենահրաշալի տեսարաններէն մին, Նիակարայի գեղեցիկ ջրվեժը: Արդարեւ կարժե տեսնել Աստուծոյ շինած այդ աննման հրաշալիքը: Կեանքիս մէջ առաջին անգամն էր որ այդպիսի տեսարան մը կը վայելէի:

Գահաժառանգն ու իր շքախումբը Կիգօթիի Փարթի ճաշարանը զացին, որմէ յետոյ Անգլիոյ ապագայ թագաւորը պատշգամ ելաւ եւ դուրսը խոնուած ծովածաւալ բազմութիւնը բարեւեց:

Մենք ալ ճաշի Նստանք:

Թօթօթոյն եկած եւ Նիակարաֆօլսի մէջ մեզի ընկերացան Նաեւ Տէր եւ Տիկին Սըլիեան իրենց պարագաներով, Տիկին Յովակիմեան իր աղջկան հետ, Պր. Թաթարեան եւ ուրիշ պարոն մը, որուն անունը չեմ յիշեր: Յետիւթընէն ալ մեզի հետ էր Պր. Բ. Փոստեան:

Պտոյտներէ, տեսարաններ վայելելէ եւ Թօթօթոյնի մեր բարեկամները ճամբու դնելէ վերջ ուղղուեցանք դէպի Խաղաղութեան կամուրջը: ճամբան ինքնաշարժներով խոնուած էր: Կերջապէս հասանք: Կեանքիս մէջ երբէք այդքան հսկայ եւ հոյակապ կամուրջ մը տեսած չէի: Երկու կողմերը մասնաւոր շէնքեր կան գաղթային գործոց պաշտոնեաներու համար: Պր. Ալիքսանեան Գանատական կողմը դիմելով քանի մը վարկեանի մէջ պետք եղած ձեւակերպութիւնները լրացնելէ յետոյ կամուրջէն անցանք եւ Ամերիկեան կողմն ալ քանի մը հարցումներու պատասխանելէ յետոյ մտանք Պըֆօ:

Միացեալ Նահանգներն ալ տեսնելու պատեհութիւն ունեցայ: Պըֆօն շատ գեղեցիկ քաղաք մըն է եւ հոյակապ շէնքեր ունի: Ժամանակը ուշ ըլլալուն համար չի կրցանք

հոն գտնուող Յայերու մօտ երթալ եւ իրենց ծանօթանալ:

Գիշերը, շատ ուշ վերադարձանք Յետիւթըն:

Քանի մը օր եւս Տէր եւ Տիկին Չարքոյեաններու եւ Տէր եւ Տիկին Ալիքսանեանի հիւրասիրութիւնը վայելելէ յետոյ դարձայ Փրէսթըն պատմելու համար կեանքիս մէջ վայելած այդ անմոռանալի պտոյտին մասին իմ Գանատացի բարեկամներուս եւ դպրոցի ընկերներուս:

Շնորհակալ եմ վերն յիշուած բարեկամներէս, որոնք շատ ազնուօրէն հիւրասիրեցին զիս:

Փրէսթըն

ՍԱՅԱԿ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ԱՐԱՐԱՏ ՊԻՏԻ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ

Ամառուան երկու ամիսներու ընթացքին Արարատ լոյս չի տեսնելուն համար մեր ընթերցողներէն ոմանք կարծիքն ունեցած են թէ թերթը դադրեցուցած ենք: Կուզանք յայտարարելու թէ ասիկա թիւրիմացութիւն մըն է, եւ ինչպէս որ Նախապէս յայտարարուած եւ թերթիս կողքին վրայ ալ տեղեկացուած է՝ Արարատ տարեկան տասը թիւ պիտի ունենայ՝ ինչ որ կը նշանակէ թէ տարւոյն մէջ երկու միացեալ թիւեր պիտի ունենանք:

Վարչութեան բաղձանքն է թերթիկը շարունակել մինչեւ այն ատեն երբ բարեկամներ կը հետաքրքրուին Արարատով, Գանատայի Յայրորդիներով, այս երկրի Յայ գաղութով եւ օգտակար ձեռնարկ մը քաջալերելու բաղձանքով:

Մենք համոզուած ենք այս թերթին օգտակարութեան մասին եւ վստահ ենք թէ մեր բոլոր ընթերցողները նոյն համոզումն ունին:

ԻՄ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻՍ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ինչո՞ւ տխուր ես անգին հայրենիք,
Չէ՞ որ դուն ունիս քաջ հերոս որդիք
Որոնք պատրաստ են մեռնիլ կամ յաղթել
եւ քեզ միշտ ազատ ու անկախ տեսնել:

Օր մը պիտ բացուի ճամբարդ, հայրենիք,
Գուևդ գուևդ քեզ պիտ գան ցրուած քո որդիք,
Կուրծք տալու համար, կըռուելու համար,
Ջարդել-յաղթելու թըշնամիք անհամար:

Շատ ազգերու մօտ ըրիր դուն գանգատ,
Ոչ մէկը ուզեց տեսնել քեզ ազատ.
Բայց քո որդիքը պիտ չըլլան հանդարտ
Մինչեւ չի տեսնեն Հայաստանն ազատ:

Անգութ ազգերը տուին քեզ հարուած,
Քու անգին որդիք ըրին թափառած:
Բայց Հայոց քաջեր դեռ չեն սպառած
Պատրաստ են տալու թշնամուն հարուած:

Խ. Մ. ԽՈՍՐՈՑԵԱՆՑ

Գանատայի Հայանպաստ Ընկերութիւնը կը
փափաքի տեղեկացնել իր բարեկամներուն եւ
նիւթապէս սատարողներուն թէ փոխադարձ
համաձայնութեամբ, Ընկերութեան եւ Պր.
Ալիքսանեանի միջեւ գտնուած պաշտօնական
յարաբերութիւնը դադրած է եւ Պր. Ալիքսանեան
որքան որ ճորճառուևի Ագարակատունը կը
ծագէ, կարգադրուած է որ Արարատ անունով
ծանօթ Անգլիերէն-Հայերէն թերթը փոխանցուի
իրեն եւ ըլլայ իր անհատական ձեռնարկը՝
յօգուտ Հայութեան:

Որքան որ ժամանակ առ ժամանակ Գանատայի
Հայանպաստ Ընկերութիւնը թերեւս Գանատա-
հայերուն խօսի Արարատի միջոցաւ Ընկերութե-
ան պաշտօնական ստորագրութեամբ, եւ սակայն
թերթը այլեւս Ընկերութեան որկանը չէ:

Յունիս 27, 1927.

Ա. ԲԻՐՍ

Կուզամ տեղեկացնել թէ ճորճառուևի Ագարակատան մէջ պաշտօնավարութեան շրջանին միշտ բարե-
կամական յարաբերութիւն պահուած է իմ եւ Գանատայի Հայանպաստ Ընկերութեան միջեւ եւ այդ բարե-
կամական մթնոլորտով ալ իմ պաշտօնավարութիւնս վերջ գտած է:

Արարատը իբրեւ անհատական ձեռնարկութիւն մը ընդունելով մէկտեղ, կը փափաքիմ տեղեկացնել
Արարատի ընթերցողներուն թէ՛ բաղձանքս եւ առաջադրութիւնս է գործածել զայն Գանատահայ ժողո-
վուրդին ընդհանուր բարօրութեան համար եւ որեւէ ատեն եթէ Գանատայի Հայանպաստ Ընկերութեան
գործառնութեանց մասին թերթին մէջ զեկուցում գտնուի՝ նոյնը պիտի ըլլայ Գանատայի Հայանպաստ
Ընկերութեան ստորագրութեամբ թղթակցութեան մը ձեւով:

Ա. Ղ. Ալիքսանեան

ԾԱՆ.- Կերի երկու յայտարարութիւնները թարգմանութիւնն են նախորդ թիւի մէջ երեւցած
Անգլիերէն յայտարարութեանց: Գանատայի Հայանպաստ Ընկերութիւնը ոչ մէկ նիւթական զոհողութիւն
ըրած է Արարատին անցեալի մէջ:

ԱՐԱՐԱՍԻ ԱՇԽԱՐՀԵԼ

Ստորեւ կը հրատարակենք փոքրիկ հատուածներ Գանատայի մեր Հայորդիներու Նամակներէն մեր ընթերցողներուն զաղափար մը տալու համար թէ Արարատ որքան սիրուած է. կը ցաւինք որ թերթիս սահմանափակ էջերը պիտի չի թոյլատրեն բոլոր գրուածները ներկայացնել:

.... Զափազանց ուրախացայ երբ Արարատը ստացայ. չեմ կշտանար զայն կարդալով՝ որովհետեւ մայրենի անուշիկ լեզուովս ինծի կը յիշեցնէ Հայորդի մը ըլլալս:
Քիչնըր,

ԱՆՈՒՇԱԲԱՆ ՓԻԼԻՊԵԱՆ

.... Շատ կը սիրեմ Արարատը, կը յուսամ թէ ամէն ամիս պիտի դրկէք զայն ինծի. փոքրիկ եղբայրս ալ հոս մօտերը ազարակ մը եկած է, անոր ալ Արարատ դրկէ, մենք երկուքս ալ փոքր ենք եւ Արարատը կը կարդանք ու Հայերէննիս չենք մոռնար:
Տընվիլ,

ՕՆՆԻԿ ԱՏՈՒՐԵԱՆ

.... Արարատը կը կարդամ, կը կարդամ եւ չեմ կշտանար:
Վարսօ,

ԼԵԲՈՆ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

.... Շատ ցաւեցայ Ձեր հրաժարիլը լսելով. ասկէ վերջ ո՞վ Հայերէն պիտի դասաւանդէ մեզի, ո՞վ պիտի յիշեցնէ մեզ մեր Ազգային տօները, ո՞վ պիտի ղեկավարէ մեր հանդէսները եւ պիտի քաջալերէ զանոնք: Արարատի շարունակուիլը գոնէ միփթարուլթիւն մըն է:
Գեմֆիլտ,

ՄԱՍԲԲԵ ՇԻՐԻՆԵԱՆ

.... Կեցցէ Արարատը, շարունակեցէք զայն եւ օր մը շաբաթաթերթ ըրէք: Տասն անգամ ծայրէ ծայր կը կարդամ զայն:
Վարսօ,

ԳԵՂԱՄ ՍՈՒՐԱՏԵԱՆ

.... Արարատը ստացածիս պէս աշխարքը իմս կըլլայ. ցորեկները դպրոց երթալուս եւ

ազարակի գործեր ընելուս համար իրիկունսները կը կարդամ ու չեմ կշտանար:
ՊԵԼՎՈՒՄ,
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՃԻՉՄԵՃԵԱՆ

.... Արարատը երբ կը կարդամ ինքզինքս Հայաստան կը կարծեմ:
Վարսօ,
ԳՐԻԳՈՐ ԹԱԳՒՐԵԱՆ

.... Սիրելի Պարոն, Արարատը շատ կը սիրեմ, բայց եթէ կը հաճիք ինծի ուրիշ թերթ մըն ալ դրկեցէք որ կարդալով Հայերէն սովորիմ:
Բեթըրպօրօ,
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՐԱՏԵԱՆ

.... Արարատը պիտի մեծցնենք, պիտի լաւցնենք եւ Հայորդիներուս պարծանքը պիտի ընենք:
Բաբվիւտ,
ՀԱՅԿԱՉ ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ

.... Հպարտ կըզգամ Արարատին յառաջ-դիմուլթիւնը տեսնելով: Օր մը զայն շաբաթաթերթի պիտի փոխենք:
Տրեյթըն,
ՅԱԿՈԲ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

.... Արարատը լաւ թերթ մըն է, շատ կը սիրեմ զայն կարդալ, ամէն ամիս պիտի դրկես, այնպէս չէ՞:
Փօրթ Փերի,
ԽԱԶԻԿ ԱՃԵՄԵԱՆ

Եւ այսպէս բազմաթիւ Նամակներ: Յաջորդ թիւով պիտի հրատարակենք ուրիշ հետաքրքրական Նամակներ, որոնցմով մեր ընթերցողները տեղեկուլթիւն պիտի ունենան Հայորդիներու գտնուած միջավայրի մասին: Քիչ մըն ալ բարեկամներու աշխարհէն:

.... Մեծ հաճոյքով կը կարդամ Արարատը: Իր մէջ կը պարունակէ շատ իմաստալից պատմուլթիւններ: Կը յուսամ թէ յառաջիկային աւելի շատ սպառուլմ պիտի ունենաք: Կը մաղթեմ մեծ խանդ եւ անխոնջ աշխատուլթիւն: Պրետտաք,
ՏԿ. ՄԱՐԻ ԽՐԻՄԵԱՆ

.... Մեծ ուրախութեամբ ստացանք ձեր օգտաշատ ամսաթերթի Յուլիս-Օգոստոս թիւը: Արարատի դերը մեծ է Գանատահայ գաղութին մէջ մանաւանդ անոր համար որ ան օրկանս ու ժամադրավայրն է Գանատայի Հայորդիներուն: Որբաշխարհի Աստղը որ նման Արարատի իր կէտ նպատակն է ըրած նոր սերունդը պահել տոհմային մաքուր եւ անաղարտ բարոյականի բարձունքին վրայ այսու կուգայ իր քոյր ամսագրին բարեյաջողութիւն եւ յարատեւութիւն մաղթել:

Պէջրուք,
Ի դիմաց Որբ. Աստղի Խմբագրութեան՝
ԴԱՆԻԷԼ ԳՈՅՈՒՄՃԵԱՆ

.... Ապրիլ: Ձեր ձեռնարկը գովելի է եւ ամէն գնահատանքէ վեր, Հայ Կարմիր Խաչի բոլոր մասնաճիւղերն անխտիր պիտի քաջալերեն Արարատը եւ պիտի տարածեն զայն՝ գիտնալով միեւնոյն ատեն թէ ձեր թերթիկը մասնաւոր կազմակերպութեան մը հովանաւորութեան ներքեւ չէ: Չէ՞ մի որ Գանատայի Հայորդիները ամբողջ Հայութեան կը պատկանին եւ ազգին թանկագին զաւակներն են: Կարմիր Խաչի կոչումն է արդէն քաջալերել որբերը եւ գնահատել ամէն լաւ ձեռնարկներ:

Հ. Կ. Խաչի Բազմաթիւ
Մասնաճիւղերէ:

.... Արարատի հրատարակութիւնը կը հրճուեցնէ մեզ: Ձեր աշխատանքը վսեմ կոչում մը ունի եւ ձեր ջանքերը գնահատանքի արժանի են: Շարունակեցէք Արարատը, անիկա, խորհրդանշանը մեր սիրելի Հայրենիքի նուիրական բարձունքին՝ թող մեր Գանատայի Հայորդիներուն յիշեցնէ միշտ թէ իրենք զաւակներն ազգի մը, որ փառաւոր պատմու-

թիւն մը ունի, տառապանքներու մէջ մեծ եղած է, դարերու փոթորիկներուն դիմադրած է, մարտնչած ու կռուած է, եւ այսօր հաւատք ունի թէ օր մը ինքն ալ իր փառաւոր եւ արժանի դիրքը պիտի ունենայ իր հայրենիքով եւ իր Հայաստանով:

Հ. Յ. ԴԱՆԼԱԿՑՈՒԹԵԱՆ Բազմաթիւ
Կոմիտէներէն:

Տեղի անձկութեան պատճառաւ, Հ. Կ. Խաչի բազմաթիւ մասնաճիւղերէ եւ Հ. Յ. Դաշակցութեան կոմիտէներէ մեզ եկած նամակները չի կրցանք գատ գատ հրատարակել եւ բաւականացանք միայն անոնց ամփոփումը ներկայացնել երկու հատուածներով:

Արարատ իր խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ Հայութեան յիշեալ երկու պատկառելի կազմակերպութեանց կողմէ ցոյց տրուած համակրանքին եւ գործնական քաջալերանքին առթիւ: Անոնք անցեալ քանի մը ամիսներու ընթացքին բազմաթիւ բաժանորդներ արձանագրած են Արարատին՝ նկատելով մէկտեղ թէ մեր թերթը կազմակերպական չէ: Կը յուսանք թէ նոյնը պիտի ընեն Հայութեան միւս պատկառելի կազմակերպութիւնները եւ Արարատ հաստատուն հիմերու վրայ պիտի շարունակուի:

ԱՐԱՐԱՏԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Յաջորդ թիւով պիտի հրատարակենք հատուածներ մեր բարեկամներու բազմաթիւ գնահատական նամակներէն: Թերթիս էջերը չի թոյլատրեցին մեզ աւելի տեղ տալ այս թուով:

Տարածէ Արարատը զայն նուէր ընելով բարեկամներուդ, ծանօթներդ բաժանորդագրելով եւ հաստատութիւններու ղրկելով:

ՀԱՅՈՐԴԻՆ ԳԱՆԱՏԱՅԻ ՄԵՋ

Արարատի Էջերով կարժե երբեմն խորհրդածել թե Յայրորդին, խաչուած ու մարտիրոսուած ցեղին զաւակը ինչպէս պէտք է ապրի Գանատայի մէջ եւ ինչպէս վերաբերուի զինք շրջապատող Գանատացիներու հետ:

Ամենուս յայտնի է թէ այս երկրին ժողովուրդը, այնքան ազնիւ ու վեհանձն, մեզ Գանատա բերին եւ պատեհութիւն տուին ապրելու եւ յառաջդիմելու: Ու այսօր, Նախկին հարիւր սաներէն հազիւ քանի մը հատ մնացած են ճորճթաուն, որոնց վրայ 14 նորեկներ աւելցած են: Ու խոշոր մեծամասնութիւնը, ազարակներու մէջ ցրուած, իր առջեւ ասպարէզ ունի լաւ ազարակապան ըլլալու, դպրոցական աշխատութեանց մէջ յառաջդիմելու, դաստիարակուած մարդոց հետ յարաբերելու, կրթուելու եւ զարգանալու:

Բան մը սակայն նկատի ունենալու ենք մենք, ցրուածներս: Վստահ ըլլալ մեր կարողութեանց վրայ, հաւատք ունենալ մեզ շրջապատողներու յանդէպ, ամէն լաւ պատեհութեան ուժգնօրէն փարիլ եւ մեր ժամանակը արդիւնաւոր կերպով գործածել:

Մենք մերը չենք միայն, Գանատայի մեր բարեկամներուն կը պատկանինք, ուստի պարտինք միշտ անոնց ներշնչել թէ Յայրորդին միշտ արժանիք ունի ապրելու եւ Յայ ազգը, մեզի ծնունդ տուող ժողովուրդը Գանատացիներու չափ եւ անոնցմէ ալ թերեւս աւելի բարձր արժանիքներ ունի:

Մեր ազգին ու մեր հայրենիքին կը պատկանինք, անոնք մեզմէ շատ բաներ կըսպասեն. կուզեն որ օր մը, մեծցած, զօրացած, զարգացած ու հասունցած, երթանք Յայաստան՝ մեր պապերուն հողին տիրանալ, զայն մշակենք, հերկենք ու հողին պտուղով մեր երկիրը կերակրենք:

Մեզմէ ոմանք ալ թերեւս ազարակապաններ չըլլանք, Նախընտրենք ուրիշ ասպարէզներ,

ուսուցիչներ, փաստաբաններ, բժիշկներ, արհեստաւորներ կամ մտքի մշակներ ըլլալ. Յայաստան անոնց ալ պէտք ունի, Յայաստան բոլոր Յայերուն ալ պէտք ունի:

Վարդենի մըն է Յայաստանը, վարդեր են բոլոր Յայերը եւ մենք, Յայորդիներս, մէկ մէկ կոկոններ ենք, զօրանալք մարմնով, մտքով եւ հոգիով ու վաղը բուրումնաւէտ եւ գեղագոյն վարդերն ըլլանք մեր հայրենիքի վարդաստանին: Ու այն ատեն Նոյնիսկ մեր Գանատացի բարեկամները գոհ պիտի մնան որ իրենց զոհողութիւնները լաւ պտուղներ հասցուցած են:

Յիները պիտի երթան եւ մենք, Նորերս անոնց տեղը պիտի գրաւենք, Գանատահայ պատանիներս այդ Նորերն ենք, բոլոր Յայ պատանիները այդ Նորերն են, մեր մէջ վառենք ամէն ինչ որ ազնիւ է եւ բարի, մեր մէջ պահենք մեր ազգային ոգին, ազգային սուրբ հաւատքը եւ մեծնալք ըլլալու լաւ Յայեր, մաքուր Յայեր եւ արժանիքով բարձր Յայեր:

Տընվիլ,

ՄԱՍԲԻԷ ՇԻՐԻՆԵԱՆ

Նախորդ թիւով եւ այս անգամ ալ մասնաւոր նամակներով տեղեկացուցած ենք մեր բաժանորդներուն իրենց բաժնեգինները լրանալը: Անոնք որ այդ նամակները կըստանան, թող բարի ըլլան իրենց Նոր բաժնեգինները դրկել եւ կամ եթէ չուզեն որ թերթը շարունակենք՝ պիտի ուզէինք տեղեկ ըլլալ իրենց կարծիքին: Արարատ նիւթական սահմանափակ դրութիւն մը ունի եւ բոլոր լուծմաները պէտք են ընթացիկ ծախքեր գոցելու համար:

ԱՐԱՐԱՏԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻԻՆ

ՊԱՆՍՏԱՅԱՅ ԿԵԱԼԵ

ԹՈՐՈՆԹՕ.- Յ. Յ. Դաշնակցութեան Թօրօթոյի կոմիտէն Յուլիս 31ին տօնեց Խանասորայ կրշաւանքը գեղեցիկ դաշտահանդէսով մը, որուն փութացած էին ներկայ գտնուիլ գաղութին Յայուլթիւնը: Եղան խաղեր եւ տրուեցաւ ճաշատեղան համբաւաւոր շիշ քէպպով: Խօսուեցան ճառեր օրուան տօնին շուրջ:

Գանատահայ Միութեան Թօրօթոյի Կարչութիւնը Օգոստոս 14ին կազմակերպած էր գեղեցիկ դաշտահանդէս մը, որուն ներկայ էր Թօրօթոյի Յայուլթիւնը անխտիր եւ շրջակայ քաղաքներէն եւ ազարակներէն ալ շատեր: Տրուեցաւ ճոխ սեղան, եղան խաղեր ու մրցումներ եւ խօսուեցան ճառեր:

Օգոստոս 28ին, քաղաքիս մէջ տեղի ունեցաւ Ս. Պատարագ եւ հոգեհանգիստ Պապեան-Պէնլեան գերդաստանի եւ բոլոր Յայ նընջեցեալներու համար: Պատարագիչ քահանան էր Տէր Գաբրիէլ Խաչատուրեան, որ ժամանակէ մը ի վեր հիւր էր Տէր եւ Տիկին Պապեաններու: Քաղաքիս բոլոր Յայուլթիւնը եւ շրջակայ քաղաքներէն շատեր փութացած էին լսել եւ վայելել հայրենաշունչ պաշտամունքը:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ
ԵՒ ՀԱՅ ԵՐԳԸ

Օգոստոս ամսոյն Թօրօթոյի մէջ տեղի ունեցաւ Համաշխարհային Կրթական Ընկերութիւններու Դաշնակցութեան երկրորդ համագումարը: Հաւաքուած էին 2000է աւելի պատգամաւորներ 45 զանազան երկիրներէ:

Այս առթիւ Օգոստոս 7ին Քոլիսիոսմի մեծ ամփոթատրոնին մէջ տեղի ունեցաւ փառաւոր եւ մեծածախս ներկայացում մը, որուն ներկայ էին 15000 ժողովուրդ, իսկ

քեմին վրայ 1500 հոգի՝ բաղկացեալ երգեցիկ խումբերէ, դերակատարներէ եւ 28 զանազան ազգերու ներկայացուցիչներէ:

Իւրաքանչիւր ազգ կը ներկայանար իր տարագով, դրօշակով եւ զինանշանով: Անոնց մէջ սիրուն էր տեսնել Նաեւ Յայ եռագոյնը, որ կը ծածաներ բիւրաւոր գոյներու մէջէն՝ ապրելու հաւատքով: Յայ ազգը կը ներկայացնէին հինգ գեղանի Յայուլթիւներ եւ երկու Յայ երիտասարդներ ազգային տարագով:

Ներկայացումը խորհրդանշանն էր ազգերու համերաշխութեան, եւ յարթանակը՝ խաղաղութեան:

Ի պատիւ պատգամաւորներու Թօրօթոյի Արթ Կելըրիի պարտեզին մէջ տեղի ունեցաւ բացօդեայ հանդէս մը եւս, որուն Գանատահայ Միութեան երգչախմբի մասնակցութիւնը իր հրաշալի յաջողութեամբ մեծ պատիւ կը բերեր Յայութեան: Հինգ հազար ունկնդիրներու որոտնդոտ ծափերով քանի քանի անգամներ կրկնուած Յայ քառածայն երգերը, ղեկավարութեամբ իր վարպետ վարիչին, Պր. Երուանդ Սըլիեանի՝ հանդէսին լաւագոյն մասը կը կազմէր եւ առիթը կուտար բազմաթիւ ազգերու այդ ընտրեալ ներկայացուցիչներուն ճանշանալու Յայը եւ իր գեղարուեստը:

Սեպտ. 2ին Յայ երգչախումբը դարձեալ փայլեցաւ Գանատայի Ազգ. ցուցահանդէսին մէջ՝ ծովածաւալ բազմութեանց առջեւ պանծացնելով Յայ երգը եւ խանդավառ ծափեր խլելով: Խումբին 22 համազգեստները հոգացուած էին գաղութիս ազգասեր Պր. Լ. Պապեանի ծախքերով:

Գանատահայ միութիւնը Պր. Սըլիեանի եռանդուն ջանքերուն եւ տաղանդին կը պարտի այս տիպար երգչախումբը, որ հրաշքով մը դուրս բերուած է հազիւ թէ հարիւր հոգի պարունակող եւ մեկգմէկէ շատ հեռու ցրուած այսքան փոքրիկ Յայ գաղութէ մը:

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՆԵԼՍԸՆ.- Տիկին Տթ. Աճեմեան, Նիւ- եօրթէն, իր երկու փոքրիկներով քանի մը ամսուան օդափոխութեան համար հոս կը գտնուի իր քրոջ՝ Տկ. Մ. Փափագեանի հիւր:

Հայ թերթերը ժամանակին գրած են Տկ. Աճեմեանի երեց աղջկան, վեց տարեկան Օր. Մարիի յաջողութեանց մասին 3000 աշակերտ- ներու մէջ՝ շահելով Ուշագրաւ Տաղանդի մետալը եւ ուրիշ շատ մը պատուանշաններ՝ Նիւ եօրթի մէջ:

Բարեկամներու խնդրանքին վրայ՝ անցեալ շաբաթ կ'եսօրէ յետոյ, քաղաքիս առաջնակարգ պանդոկին մէջ, որ սեփականութիւնն է Տկ. Մ. Փափագեանի, երաժշտական Ընդունելութիւն մը տրուեցաւ, որուն հրաւիրուած էին քաղաքիս ընտրեալ անձերէն հարիւր հոգի, լսելու համար փոքրիկ Մարոյի դաշնակը: Տասնէ աւելի կտորներ նուագեց ան սկսեալ Պէթ, Յէստէլ, Սօցարդ, Պէթօվէն եւլլն կատարեալ յաջողութեամբ եւ քաղաքիս ՆԵԼՍԸՆ ՏԵՂԻ Նիւզը երկարաշունչ յօդուածով մը ներբողեց տաղանդը փոքրիկ Հայուհիին:

Մարոյի քոյրը, երեք տարեկան փոքրիկն Անահիտ, իր երեցին պէս արտակարգ տաղանդ ցոյց տալ սկսած է դաշնակի մէջ:

Ծնողաց, Տթ. եւ Տկ. Աճեմեանի փափաքին համաձայն Փոքրիկ Մարոյի ապագայ երգա- հանդեսը պիտի ըլլայ ի նպաստ որբերու:

Արարատին նախապէս գրած էի փոքրիկներ Լեւոնիկ եւ Սաթենիկ Փափագեաններու մասին - որդեգրուած Տր. եւ Տկ. Փափագեաններէ, այս տարի երկուքն ալ դասարանին փոխեցին առաջին դուրս գալով:

ՅԱԿՈԲ ՍՈՒԻՆ

ՀԵՍԻԼԸՆ.- Օգոստոս 1ին Հեմիլթընի Հայ երիտասարդաց Ակումբի Արարատ Պէսպոլի խումբը իր առաջին մրցումն ունեցաւ Պրէնթօրտի մէջ՝ տեղւոյն Հ. Ե. Միութեան խումբին հետ եւ վեցի դէմ երեք կ'ետով յաղթուեցաւ:

Արարատ խումբի պարտութեան պատճառն էր անփորձ ըլլալին եւ կարգապահութեան պակասը:

Սեպտ. 5ին քաղաքիս Կուտլէնտ Փարքին մէջ տեղի ունեցաւ երկրորդ մրցումը եւ Արարատ խումբը այս անգամ իննի դէմ տասը կ'ետով յաղթական դուրս եկաւ:

Վերջին մրցումը տեղի ունեցաւ Սեպտ. 17ին Հեմիլթընի Լա Սալ Փարքին մէջ եւ Պրէնթօրտ յաղթական դուրս գալով շահեցաւ միջգաղութային փոխանութեան տիտղոսը 1927 տարուան համար:

ՕՆՆԻԿ ՏԱՐՈՆՅԻ

ՍԵՆԹ ԶԵԹԻՆԸ.- Ուրախ ենք տեղե- կացնելու թէ քաղաքիս Հայ գաղութին մէջ քանի մը ամիս առաջ կազմակերպուեցաւ Հայ Պետական Կարմիր Խաչի մասնաճիւղ մը, որ գաղութիս ուղղուած յատուկ կոչով մը կը հրաւիրէ բոլոր Հայերն անխոր միանալ նորա- կազմ մասնաճիւղին եւ ուժ տալ անոր ազգ- օգուտ եւ հայրենօգուտ գործունէութեան: Մասնաճիւղն արդէն տնտես գործունէութիւն ցոյց կուտայ:

ԻՐԱՉԵԿ

ԿՈՒԹ.- Տեղւոյս մէջ կազմուեցաւ Հ. Պ. Կ. Խաչի մասնաճիւղ մը, որ պիտի գործէ օգտակար ըլլալու եւ օժանդակելու Հայաստանի կեդրոնական Կարմիր Խաչին:

ԹԴԹԱԿԻՑ

Անձկութեան պատճառաւ Արարատ այս անգամ համառօտուած հրատարակեց բոլոր թղթակցու- թիւները:

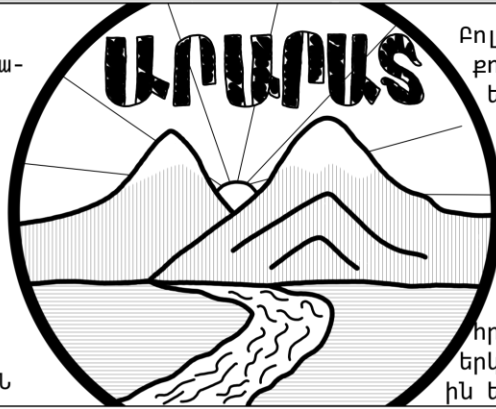
Դրամական առաքումներ ընել.-
“ Ararat Monthly ”

Postal Station B. Box 84
Hamilton Canada.

ԱՐԱՐԱՏ ԱՄՍԱԹԵՐԹ
Որկան եւ ժամադրա-
վայր Գանատայի
Հայորդիներու
Միութեան:

ԲԱԺԵԳԻՆ
Տարեկան տասը
թիւերու համար
ՄԵԿ ՏՈԼԱՐ:

Տնօրէն խմբագիր
Ա. Դ. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ

Բոլոր դրամական առա-
քումներն ըլլալու
են Սընի օրադրով
կամ Փոսթըլ Լոթով:
Չէք դրկողներ 25
սէնթ աւելի ներ-
փակելու են
Արարատ Լոյս
կը տեսնէ ամէն
ամսու 10ին եւ չի
հրատարակուիր ամառը
երկու ամիս. Յուլիս-
ին եւ Օգոստոսին:

Բ. ՏԱՐԻ

ՀԵՄԻԼԹԸՆ, ՆՈՅԵՄԲԵՐ, 1927.

ԹԻԻ 9.

Ա Ն Դ Ր Ա Ն Ի Կ Ի Ն

Իբրեւ արծիւ սաւառնում ես լեռ ու ժայռ,
Թնդացնում ես երկինք, գետին տեսչալառ.
Սուրբ անուկ պիտի յիշուի դարձ դար.
Հսկայ լերինք քեզ ապաստան, Անդրանիկ:

Քիւրդ ու տաճիկ երբ լսեն քո անուկը,
Օձերու պէս կը սողան իրենց բոյնը.
Երակներիդ ազնիւ քաջի արիւնը
Չը ցամաքէ մինչ յաւիտեան, Անդրանիկ:

Հայոց կուսանք դափնեայ պսակ թող հիւսեն,
Քնքոյշ ձեռամբ քո ճակատը պսակեն,
Գոհարներով անվախ կուրծքդ զարդարեն,
Կեցցես յաւէտ դու անսասան, Անդրանիկ:

Հայաստանի սոխակները քեզ համար,
Թող դայլայլեն գիշեր ցորեկ անդադար.
Անյաղթ մնաս դու, քաջ կռուի սիրահար,
Հայրենիքի տեր ու պաշտպան, Անդրանիկ:

“ ARARAT MONTHLY ”

Organ of The Armenian Boys
Union of Canada. It is the
only Armenian paper printed
in Canada

ADDRESS.-

“ ARARAT MONTHLY ”
Postal Station B. Box 84,
HAMILTON, ONT.
CANADA.

ԱՄԱՐԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

ԱՐԱՐԱՏԻ ՔԵՄՔԵՅՆԸ

ՉՕՐԱՎԱՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿ

Հայ հորիզոնէն Մեծ Մարդ մըն ալ անհետացաւ: Ժամանակակից պատմութիւնը շատ բաներ ունի գրելիք Հայ հերոսին մասին՝ զանոնք դարերու հոլովումին յանձնելու համար:

Չօրավար Անդրանիկ մեր ժամանակի ամենէն աւելի սիրուած եւ ամենէն աւելի ժողովրդական դեմքն եղաւ:

Ան Հայ ընդվզումի եւ Հայ վրէժի մարմնացումն եղաւ անվախ եւ հանդուգն: Արդար դատի մը համար պայքարեցաւ եւ մինչեւ վերջը պատնէշին վրայ մնաց անձնուրաց եւ անկաշառ:

Բարձր դաստիարակութիւն մը չէր ստացած Անդրանիկ եւ սակայն շատ լաւ հասկցած էր իր ցեղին իր միջավայրին եւ Քիւրտին ու Թուրքին մտայնութիւնը: Համեստ կրթութեամբ՝ եւ սակայն զէնքի ու կռուի անզուգական փիլիսոփան էր Անդրանիկ, որ միշտ ալ կրցաւ իր տեսութիւնները ապրիլ ու գործնականացնել:

Հայ ժողովուրդը պաշտեց զայն իբրեւ վրէժի կռուքը, իբրեւ կռիւներու վիուկը: Անդրանիկ հեզ մնաց սակայն բնաւորութեամբ. զանուկի մը պէս հեզ ու խոնարհ՝ խաղաղ շինականին հանդէպ, Հայ, Թուրք կամ Քիւրտ: Կռիւներու մէջ սակայն, աներկիւղ էր ան ու պահանջկոտ. բացարձակ ռազմագետ մըն էր ան եւ կուզէր ճշմարիտ զինուորներ տեսնել իր շուրջը:

Մեռաւ Անդրանիկ, մեր օրերու սիրուած Հայ Հերոսը:

Մեծ մարդիկ չեն մեռնիր սակայն: Անոնց անունը, իտեալը, գործը եւ նուաճումները կապրին ու կը բողբոջին այն համայնքին հետ, որմէ ծնունդ առած են իրենք եւ որուն համար ալ ապրած են, գործած անձնուրբաբար եւ մեռած:

Յարգանք իր յիշատակին:

Հայորդիներու այս փոքրիկ հրատարակութիւնը ալ աւելի հաստատուն հիմերու վրայ դնել մտադրած է Արարտի վարչութիւնը, որ սոյն թիւով բացուած կը հոչակէ՝
ԱՐԱՐԱՏԻ ՔԵՄՔԵՅՆԸ՝

ՀԻՆԳ ՀԱՐԻԻՐ Նոր բաժանորդներ ունենալու համար: Ակնկալութիւնը մեծ չէ եւ վստահ ենք թէ այս թերթին բարեկամները, ինչպէս անցեալի մէջ, այս անգամ եւս պիտի գործակցին մեզի հետ այս գործը ալ աւելի գործնական եւ քաջալերիչ վիճակի մը հասցնելու համար:

Արարատ որեւէ կուսակցութեան հովանաւորութիւնը չի վայելեր եւ սակայն Հայորդիներու Միութեան որկանն ըլլալու իր հանգամանքով անշուշտ պետքն ունի բոլոր Հայ կազմակերպութեանց եւ կուսակցութեանց բարոյական եւ գործնական քաջալերութեան: Ու այդ քաջալերանքը անցեալի մէջ ցոյց տրուած ըլլալը գրաւական մընէ թէ այս երկրին սա կամ նա անկիւնը ցրուած Հայորդիները տաքուկ տեղ մը կը վայելեն բոլոր Հայերու սրտին մէջ եւ մեր Հայկակներու այնքան սիրելի ԱՐԱՐԱՏԸ ասկէ վերջ ալ պիտի բողբոջի ու ծաղկի եւ իր Հայացի պատգամը պիտի հասցնէ մեր ազգի թանկագին բեկորներուն, որոնք բաղդի դառն հարուածով մը ցան ու ցրիւ եկած են հեռահայ անկիւններ:

Արարատին Քեմքեյնը յաջողութիւն մը պիտի ըլլայ, անկասկած ենք այդ մասին: Բայց զայն աւելի արդիւնաւոր ընելու համար մետաքսեայ եւ թաւշեայ երեք գեղեցիկ գորգեր տրամադրուած են Արարտի Վարչութեան՝ երեք ստուարաթիւ բաժանորդներ գտնողներու տրուելու համար:

Ամէն Հայ ազատ է այս Քեմքեյնին մասնակցելու, Արարատի գործակալ ըլլայ կամ ոչ:

ՂԱՌՆ ԿՈՐՈՒՄՏՆԻՍ

Անդրանիկն է մեռեր:

Ո՞ր Յայտորդին արդեօք կսկիծով չի լսեց սրտակոտոր լուրը: Կրցա՞ւ ժպտիլ ան, կրցա՞ւ արգիլել իր սրտին հեւհեւ բաբախումը:

Յայ ազգին մեծագոյն զաւակը, Յայաստանի հերոս զինուորը, Չօրավար Անդրանիկ, իր ցուրտ ձեռքերով ցուրտ հողն է գրկեր, ո՞ր Յայը պիտի չի սգայ այս մեծ կորուստը:

Սարերու արծիւը, լեռներու առիւծը, Յայ զինուորին կուռքը, խաղաղ շինականին պաշտպանն ու Յայ աշխարհի պիտեանն իր յաւիտենական հակախոսն է մտեր:

Յայոց սարեր, հով դրկեցէք պանդուխտ երկնքի տակ ննջող ձեր փարթամ արծիւին հողակոյտին: Սասնոյ լեռներ, ձեր ամեհի բարձունքներն իբրեւ տապանաքար եւ յուշարձան թող ըլլան անյաղթ առիւծին յիշատակը պանծացնող:

Յայ զինուորներ, խոնարհեցէք Մեծ Չինուորին գաղափարի վեհութեան առջեւ, բացէք ձեր սրտերը եւ հոն խուժող կարմիր երակներուն մէջ թող Յայոց արծիւէն կաթիլ մը արիւն պատուաստուի, ձեր բազուկները զօրացնելու, Յայու հոգին պարփակող ձեր մարմինները ժայռերու պէս ամրացնելու եւ Յայոց Առիւծին պէս ձեզ ալ անպարտելի դարձնելու եւ Յայ կոյսերու քնքոյշ ձեռքերով ձեր ճակատներն ալ դափնեայ պսակներով զարդարուելու համար:

Յայ աշխարհի խաղաղ շինականք, ծնունդ տուէք Նոր Անդրանիկներուն, Յայ Կրեժի բազինը միշտ բաց պահելու համար մինչեւ այն ատեն՝ երբ ալ գայլերն ու բորենիներն անհետանան Արարատեան հորիզոնէն:

Յայ աշխարհ, վեր կանգնէ, քու մեծ զաւկիդ մահկանացու մարմինն է որ միայն

վարը կը հանգչի, անոր հոգին, անոր վեհ գաղափարները վերերը կը սաւառնին, վերի բարձունքներուն վրայ կը ճարակին:

Յայ պատանի, հաւածուած Յայ ազգի դուռն յոյսի պսակ, ականջ դիր Անդրանիկի ձայնին, ան քու սրտիդ մէջն է որ կը խօսի, զինուորականի իր գոռ ձայնով ան քեզի կըսէ.

- Օտար աշխարհներ տարագիր Յայկակ, դուռն միշտ Յայ մեծցիր, Յայու պէս ապրէ, եւ ուր որ ըլլաս՝ իբրեւ Յայ մեռիր:

Անդրանիկն է մեռեր:

Թողէք ան հանգչի: Յայոց Աստուածը իր անմահներու բանակին համար Մեծն Անդրանիկի մը պէտքն ունեցեր է ու զայն մեզմէ առեր է: Երկնային խումբեր մեծ կարգ ու սարքով դիմաւորած են Յայ զօրավարը ու Յայաստանի Երկնային Նոր Անդրանիկներու հսկայ բանակներ պիտի դրկէ Յայ աշխարհին համար:

Անդրանիկն է մեռեր:

Մեր ողջ աշխարհի Յայոց կոյսերը սեւեր են հագեր: Բայց Մեծ Չինուորը սուգ չուզեր երբէք: Նոր Անդրանիկներն ժպտուն ու շէնջող հրեշտակներ կուզեն քնքուշ ձեռքերով դափնիներ պատրաստելու համար յաղթանակի Կաղուան Մեծ Օրուան՝ անպարտելի ճակատներ պսակելու համար:

Անդրանիկն է մեռեր. ցորենը պտուղներ չարտադրեր մինչեւ չի մեռնի. Յերոսին մահը Նոր ցանքի հունձքի սկիզբն է միայն: Կաղուան Յայ ազգը պիտի գայ իր Նոր հերոսները մեծցնելու անոր ոգիով, անոր հոգիով եւ անոր հարազատ գաղափարներով:

Անդրանիկն է մեռեր:

Անդրանիկը պիտի ապրի դարե դար:

ՔԵՆՖԻԼՏ

ՍԱՍՐԻԷ ՇԻՐԻՆԵԱՆ
ԿԵՅՎԵԳԻ

ՄԵԾՆ ԱՆԴՐԱՆԻԿ

Արարատի տողերով կարդացի Մեծ Հերոսին ցաւալի մահը: Շատ տխրեցայ եւ սիրաս ու հոգիս յուզուեցան:

Մեր նախկին ուսուցիչը իր կիսամսեայ շրջաբերական նամակներով եւս բացատրած էր թէ Չօրավար Անդրանիկի յուզարկաւորութիւնը աննախընթաց պատշաճութեամբ մը կատարուած էր եւ Ամերիկեան բազմաթիւ քաղաքներէ բազմահազար Հայեր փութացած էին իրենց վերջին յարգանքը մատուցանելու համար Հայաստանի Մեծ Չաւկին:

Անշուշտ լոկ վերջին յարգանքով մը մենք, Հայերս չենք կրնար մեր պարտքը կատարուած նկատել անոր յանդէպ: Անդրանիկի ոսկորները իրենց հանգիստը պիտի չի գտնեն եւ անոր երանելի հոգին երկնային բարձրութեանց մէջ պիտի խռովի՝ եթէ իր գաղափարներն անտեսուին եւ իր յիշատակը մոռցուի:

Անցեալի մէջ ան տեսաւ Հայ ազգին տառապանքը, երբ դեռ երիտասարդութեան արշալոյսը կապրէր: Ըմբոստացաւ բռնութեան դէմ, իր առիւծի հոգին եւ արծիւի սիրտը պոռթկաց, Կամ Մահ Կամ Ազատութիւն, մոնչեց ան եւ զէնք ի ձեռին ասպարէզ ինկաւ, կռուի դաշտն ելաւ:

Թուրքը սմբեցաւ, Քիւրտը սարսափեցաւ անոր անունէն: Ուր որ գլաց յաղթեց, ուր որ երեւցաւ թշնամիները սարսռեցան: Ան կռուեցաւ տկարները պաշտպանելու համար, բռնութեան դէմ: Ուր որ վտանգ կար հոն հասաւ եւ Հայ շինականին պաշտպանն ու զօրաւիզը դարձաւ: Պատերազմեցաւ ոչ թէ լոկ սպանելու համար՝ այլ ապրեցնելու եւ տկարներուն կեանքը արժեցնելու:

Ամբողջ Հայ ազգը արդարեւ կը սգայ Չօրավար Անդրանիկի մահը, որովհետեւ ան մեր օրերու Մեծն Կարդանն եղաւ:

Հայ ազգը պիտի ապրի, քանի կրնայ ծնունդ տալ Կարդաններու եւ Անդրանիկներու:

Անդրանիկ մեռաւ ու այսօր երկնքի բարձունքներէն մեզ, Նոր Հայերս կը դիտէ եւ մեզմով կը խրախուսուի, որովհետեւ ան օրինակ մը եղաւ եւ մենք անոր ճանապարհէն պիտի քալենք ազգն ու Հայաստանը ապրեցնելու համար:

Ու վաղը, երբ մենք ալ վերի մթնոլորտին մէջ անոր հանդիպինք՝ պիտի կրնանք լսել իրեն.

- Ով Անդրանիկ, Հայոց լեռներու վաղեմի առիւծ, մենք ալ մեր բաժինը կատարելով այսօր քեզի եկած ենք:

Անդրանիկ, Հայոց աշխարհի անզուգական հերոսը իր բոլոր կեանքի ընթացքին ինքզինքը մոռցաւ եւ ուրիշներուն համար, ամբողջ ազգին համար ապրեցաւ. անոր կեանքը թող օրինակ ըլլայ մեզի, օտար աստղերու տակ ապրող ու հոս ու հոն ցաւուցիր պատանի Հայորդիներուս՝ որպէսզի անոր անմահական ոգիովը ներշնչուինք ու ապրինք հարազատ Հայեր, անարատ Հայեր ու օր մըն ալ երթանք ողջունելու Ազատ Հայաստանը՝ վեհափառ Մասիսի շուքին տակ եւ մեր ազգին Նուիրելու լաւագոյնը՝ ինչ որ ունինք ու պիտի ունենանք:

ՃԱՐԿԻՍ

ԱՐՄԵՆԱԿ ԳՈՅՈՒՄՃԵԱՆ
ԷՆԿԻԼՐԻԳԻ

Հինգ հարիւր Նոր բաժանորդներ ունենալու Արարատի Քեմբէյնին դուն ալ մասնակցէ. լաւ նպատակ մը եւ օգտակար գործ մը քաջալերած կըլլաս եւ միեւնոյն ատեն մետաքսեայ կամ թաւշեայ գեղեցիկ գորգ մը Նուէր կառնես:

ԿԱՐԴԱ ԵՒ ՏԱՐԱԾԷ ԱՐԱՐԱՍԸ

ԱՆՄԱՅՆ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻՆ

Ով անմահ հերոս, առիւծ Անդրանիկ,
Դու՛ն, որ կըռուի մէջ եղար քաջ ռազմիկ,
Հանգչէ շիրմիդ մէջ խաղաղ անսասան,
Քու ցանած սերմեր պըտուղք պիտի տան:

Այսօր սեւ հողն է քեզի անկողին
Երկընթի մը տակ, որն է օտարին.
Բայց անուշահոտ ծաղկունք թող բուսնին,
Ով անմահ Մարտիկ, վրան քու շիրմին:

Թող հայոց կոյսեր երգեն քու գործքը,
Եւ հայոց մայրեր պատմեն քու փառքը
Օրրոցին քովիկ հայ մանուկներուն՝
Որ անոնք քեզ պէս առիւծներ ապրին:

Ու շքեղ օր մալ Մասիսը ցնծայ,
Նոր հայաստանը գոռայ ու թընդայ.
- Ազգին ռազմիկ Անդրանիկ մեռեր,
Ու անոր մահէն նոր քաջեր յառեր:

ՏՐԵՅԹԸՆ

ՎԱՅԷ ԱԼԻԲՍԱՆԵԱՆ

ՀԵՐՈՍԻՆ ԿԵԱՆՔԷՆ

«Քիւրտ ու Տաճիկ երբ լսեն քո անունը,
Օձերու պէս կը սողան իրենց բոյնը:»

Արարատին վերջին թիւն եկաւ գուժեւոր
Չօրավար Անդրանիկի մահը:

Անդրանիկ կը մեռնի՞: Ան որ տարիներ
շարունակ սարէ սար, լեռնէ լեռ արշաւեց
սուրը ձեռին, զէնքը ուսին:

Ագարակի աշխատանքը վերջացուցած եմ եւ
իմ համեստուկ անկիւնս քաշուած կը մտածեմ,
Եւ օտարութեան մէջ օտար լուրեր կը լսեմ:

Անդրանիկ կը մեռնի՞:

Դուրս կը Նայիմ. Գանատայի հորիզոնը
կը տեսնեմ, բայց երեւակայութեամբ կը
տարուիմ հոն՝ ուր հայ աշխարհի հորիզոններն
իրար կը համբուրեն: Մշոյ դաշտերն ու Սասնոյ

լեռները, որոնք բնաւ չեմ տեսած՝ աչքիս
առջեւ կը պարզուին: Հոն է Անդրանիկ, իր
հայրենիքներով, իր զինուորներով: Կրակ կը
վառի իր աչքերուն մէջ, բոցեր կը ժայթքին
իր բերանէն:

Հոն է ան, ուր սուրն ու վտանգը
կըսպառնան հայ շինականին, հոն է ան ուր
բարբարոս թշնամին իր սուրն է դրեր հայոց
կոկորդին: Անդրանիկն անպարտ է: Անդրանիկ
անխոցելի: Բոլոր կռիւներէն անխոցելի
դուրս կուգայ ան սուրբի մը պէս: Եւ
Անդրանիկ, հայաստանի հերոսը սուրբ մըն էր
իրաւ ալ:

Անդրանիկ հանճարեղ զինուոր մըն է,
հնարամիտ եւ խորամանկ: Ան իր պատկերը
կտակ ձգած է շատ մը հայերու տուններէն
ներսը՝ իր փառահեղ

դեմքով եւ իր կրակոտ նայուածքով: Անոր վեհափառ կեցուածքը կը տեսնեմ հիմակ՝ իր փառաւոր ճերմակ նժոյգին վրայ. լեռ ու ձոր կը դղրդան իր առջեւ, Սասունը կը թնդայ.

- ճամբայ բացե՛ք, Չորավար Անդրանիկը կուգայ: Յայոց կոյսեր, ձեր քնքոյշ ձեռքերով դափնեայ պսակ հիւսեցե՛ք սարերու արծիւին յաղթապանծ ճակատը պսակելու համար:

Յայաստան կը դղրդայ, դրօշակներ կը ծածանին ամէն բարձունքներէ եւ ազատութեան տօնն ու հերոսին փառքը կերգուի ամէն կողմ:

Երազները ըրպէսկան են...:

Կըսթափիմ, ու ինքզինքս դեմ դիմաց կը գանեմ ցուրտ իրականութեան առջեւ...

Անդրանիկ մեռած է:

Ով Յայրողի, ապրեցուր զայն քու կուրծքիդ տակ, եւ քու սրտիդ մէջ Նոր Անդրանիկ մը թող յարուսթիւն առնէ:

ՌԱՔՎՈՒՏ

ՀՍՄԲԱՐՁՈՒՄ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ՈՐՍՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Փոքրիկներու զբօսանքն երբեմն արկածով կը վերջանայ:

Թէ ճորճթառուսի ընկերներես եւ թէ որեւէ ուրիշ Յայերէ բոլորովին հեռու ըլլալուս համար իմ բոլոր խաղընկերներս եւ ծանօթներս Գանատացի տղաքներ են:

Անոնցմէ երկուքին ունեցած մէկ արկածն է որ պիտի պատմեմ. երկուքն ալ ինձմէ մեծ են. Արթըր 12 տարեկան է եւ Էտուըրտ 14:

Անոնք անցեալները փոքրիկ մակոյկով մը լիճ իջած էին վայրի սագեր որսալու: Երկուքն ալ բաւական ճարպիկ են եւ լաւ կը թիավարեն:

Երբ լճին բացերը հոս ու հոն կը նայէին՝ Արթըր յանկարծ վայրի սագ մը

նշմարեց եւ իր գէնքովն իսկոյն նշան բռնեց: Իր ընկերը սակայն բաղը միեւնոյն ատեն նշմարած ըլլալուն աճապարանքով մը հրացանը պարպեց: Գնդակիկներէն ոմանք սակայն վնասեցին փոքրիկ Արթըրի բազուկը եւ արիւնն սկսաւ առատօրէն հոսիլ:

Միւս ընկերը անմիջապէս թիակն առաւ եւ սկսաւ աճապարանքով մը նաւակը ցամաքին մօտեցնել: Եւ վերջապէս եզերքն հասան: Ան իսկոյն վազեց մարդիկ կանչելու, որոնք եկան, բայց բան մը չի կրնալով ընել՝ վիրաւորը Փորթ Փերի տարին, ուր վարպետ բժիշկ մը անոր վէրքը կապեց եւ տուն դրկեց:

Տղան երկար ատեն չի տառապեցաւ իր վէրքով եւ հիմակ շատ լաւ է: Անցեալ Կիրակի մեզի եկած էր՝ եւ երբ Տիկին եւ Պարոն Կիլսըն եւ ես նստած էինք՝ անգամ մըն ալ իր պատմութիւնը լսելէ յետոյ զայն առնելով տարի մեր գեղեցիկ պարտեզն հրաշալի ծաղիկները ցուցնելու:

Այս պատմութիւնը իրական է: Միւս ընկերներս շատ խելացի են գեղեցիկ պատմութիւններ իրենցմէ գրելու՝ բայց ես դեռ փոքր, 11 տարեկան ըլլալուս եւ այլեւս Յայերէն դասեր չունենալուս՝ հազիւ թէ կրցայ մեր Արարատին համար այս փոքրիկ յօդուածը գրել: Պիտի ջանամ ուրիշ ատեններ ալ նոր փորձեր ընել եւ վստահ եմ որ Պր. Ալիքսանեան զանոնք պիտի սրբագրէ եւ ես ամսէ ամիս Արարատին մէջ պիտի կարդամ զանոնք: Արարատին մէջն է որ միայն Յայերէն կը կարդամ եւ մայրենի լեզուս շատ անուշ կուգայ ինծի:

ՓՈՐԹ ՓԵՐԻ

ԽԱԶԻԿ ԱՃԵՄԵԱՆ

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

ՔԱՋ ՀՈՎԻԻԸ

Արարատի բուռն բաղձանքն է թերթին սպասարկութիւնը կատարելագործել՝ ինչ որ միայն կարելի է բաժանորդներու գործակցութեամբ: Պիտի ուզէինք յետագայ թելադրութիւններն ընել.

Ա.- Բաժանորդագրութեան լրանալուն ազդարարագրերն ստանալէ անմիջապէս յետոյ պատասխանել՝ նորոգելու կամ դադրեցնելու համար: Առաջին պարագային ներփակելու է բաժնեգինը:

Մեր բարեկամներէն ոմանք Մայիսէն ի վեր նոր բաժնեգինն չեն դրկած, անոնցմէ կը խնդրենք փութացնել իրենց առաքումը՝ եւ եթէ կը փափաքին որ թերթը դադրեցնենք՝ դրկուած վերջին չորս թիւերուն համար 40 սէնթի նամակադրօշմ ներփակելով մեզ ազարարեն:

Բ.- Հասցէի փոփոխութեան համար 10 սէնթ ներփակել եւ հին ու նոր հասցէները մաքուր Անգլիերէնով մեզ տեղեկագրել:

Գ.- Նուիրատուութեանց առթիւ որոշ գրել նուիրատուին եւ նուէրը նկատելին անուան ու հասցէները:

Դ.- Դրամական առաքումներն ընել մի միայն Արարատի անուամբ ու հասցեով՝ գորկարելի է գտնել թերթին առաջին եւ վերջին էջերուն վրայ:

Ե.- Փոքր գումարներու համար չէք չի դրկել, այլ՝ մընի օրտըր՝ ծախքէ խուսափելու համար:

Զ.- Արարատի Գրական Մրցումին համար նուիրատուներ իրենց նախափորութիւնը որոշ յայտնելու են:

Է.- Թերթին յառաջդիմութեան համար թելադրութիւններ դրկուելու են բաժանորդներու կողմէ միայն:

Ը.- Արարատը տարածել:

1904ին Էր: Սասնոյ լեռները պաշարուած էին եւ Հայերը ինքզինքնին պաշտպանելու համար ստիպուած էին ապստամբիլ: Կովկասէն ու Պարսկաստանէն կամաւորական խումբեր ամէն օր կը հասնէին կռուի դաշտը՝ օգնելու համար Սասունին:

Ք... Հայ գիւղին բոլոր տղամարդիկն ալ եկեղեցիին մէջ ժողով մը ըրին եւ որոշեցին խումբ մը կազմելով հասնիլ կռուի դաշտ եւ զէնք ու սուրով դիմաւորել թշնամին անհաշտ:

Լուրերը հասած էին իրենց. Անդրանիկ Փաշան ութսուն գինուորներով, Գեորգ Զաւուշ իր քաջերով, Սուրառ իր ռազմիկներով, Աղբիւր Սերոբ իր կորիւններով կռուի ասպարեզն ինկած էին եւ առիւծօրէն կը կրակէին աջ ու ձախ:

Ք... գիւղին զինակիրներն ալ երդուընցան, Տերտեր պապան յաղորդեց զանոնք եւ իր օրհնութիւնները տալով ճամբու դրաւ:

Գիւղացիք արցունքոտ աչքերով զանոնք ճամբու դրին իսկ մեր խումբը արագօրէն հեռացաւ՝

Ք... գիւղի քաջեր խումբեր կազմեցէք, Քաջ Անդրանիկին օգնութեան հասէք. երգելով:

Պատանի մըն Էր Ներսէս, գիւղին կրակոտ տղաքներէն: Հովիւ Սարգիսն ալ մեկնողներուն մէջն ըլլալուն համար Ք... գիւղին ծերունիները զայն կանչեցին եւ իրենց հօտը անոր յանձնեցին ըսելով.

- Ներսէ, քէ անուշ բոյին հայրան, դու մեր հովիւն ես:

Անվախ Էր Ներսէս. գիւղին պառաւները կըսէին թէ ան սատանաներէն ալ չէր վախնար ուր մնաց լերան գայլերէն:

- Գլխուս վրայ, աղաներ,

պատասխանեց Ներսես եւ յաջորդ առտուն մուրն ու լուսին արդէն հեռակայ բլուրներուն վրան եր:

Քանի մը օր այդպէս խաղաղ անցաւ: Քանի մը ժամ հեռաւորութեանք Քիւրտ ցեղերու մէջ արդէն լուր տարածուած էր թէ Ք... գիւղին բոլոր տղամարդիկը Աճեմիստան անցած էին վաստակ գանելու համար:

Օր մը հովիւ Ներսես երբ բարձունքի մը վրայէն կը դիտէր եւ մէկ կողմէն ալ իր ոչխարները կը կանչէր իր սրինգով՝ Սարգիս, գիւղին պաշարտարը, արդէն եկած էր առատ հացուպանիրով:

Յանկարծ նշմարեցին հեռուն, շատ հեռուն, լեռն ի վար իջնող բազմութիւն մը: Երկուքն ալ իրենց աչքերը սրեցին եւ նայեցան:

Գիւղին տղամարդիկը չէին անշուշտ, անոնք հազիւ թէ դեռ վերադառնալին: Ներսես խեղացի էր եւ իսկոյն հասկցաւ.

- Անոնք Քիւրտեր են Սարգէ, դուն հոս ոչխարներուն նայելու ես եւ ես վազելով գիւղին լուր պետք է տամ:

Ներսես բլուրներէն ու դաշտերէն այծեամի մը պէս կը սուրար: Վերջապէս գիւղ հասաւ եւ գիւղացիներուն ազդարարեց վերահաս յարձակման մը վտանգը:

Տուններուն մէջ պահուած զենքերն երեւան հանուեցան: Ներսես իրեն տարեկից պատանիները բաժնեց գիւղին ծայրի տուններուն մէջ եւ ինքն ալ քանի մը ընկերներով ճիշտ ճամբուն մօտի երկու տուններուն պատուհաններուն տեւ դիրք բռնեցին: Նախապէս ըրած կարգադրութեան համաձայն երբ Քիւրտերն ալ գիւղին մօտեցան՝ Ներսես դուրս գնաց եւ զանոնք դիմաւորելով հարցուց թէ ինչ կուզէին:

Քիւրտերը սպառնալից հալիոյանքներով պատասխանեցին.

- Եկած ենք ձեր գիւղն ալ խելքի բերելու: Եկած ենք ձեր գիւղնալ կրակ ու մոխիր դարձնելու:

Ասոր վրայ Ներսես ակնթարթի մը պէս դէպի գիւղ խոյացաւ եւ իր նախկին դիրքը գրաւելէ վերջ հրացանի հարուածով մը առաջին կռուի ազդանշանը տուաւ: Իրեն հետեւեցան մէկ երկու տասնեակ համազարկներ եւս:

Թշնամին, որ բնաւ դիմադրութիւն չէր սպասեր, քանի մը յանկարծական կորուստ կուտայ:

- Լօ, ասոնց տղամարդիկը տեղ մըն ալ չեն գնացեր, գիւղին մէջն են եղեր, կը կաղկանձէ Քիւրտերուն պետը եւ ինքն ալ կը հրամայէ պատասխանել կրակին:

Յովիւ Ներսես թշնամիին շփոթութենէն օգուտ քաղելով՝ գիւղին տեւի կողմէն երկու պատանի ընկերներով գաղտագողի դուրս կերթան եւ Քիւրտերուն ճիշտ տեւ թումբի մը վրայէն կը կրակեն թշնամույն վրայ:

Դիակներն իրարու տեւէ կիշնան, ու մնացածներէն քանի մը հոգի՝

- Այս կեպուրները սատանան տանի ըսելով՝ ձիերուն վրայ կը ցառքեն եւ փախուստի կը դիմեն:

Վտանգն անցնելէ յետոյ գիւղին ծերուկները եկեղեցիին բակը ժողով մը կընեն եւ երկար խորհելէ վերջ կը գուշակեն որ վտանգը անցած չէր երբեք՝ այլ սկիզբը. թէ Քիւրտերն իրենց ամօթալի պարտութեան վրէժը լուծելու համար դարձեալ պիտի գային եւ այս անգամ աւելի մեծ բազմութեամբ եւ աւելի լաւ զինուած ու պատրաստուած: Որոշուեցաւ որ իրենք ալ պատրաստութիւն տեսնեն: Թշնամիէն բաւական զենք եւ ռազմամթերք թողուած էր եւ գիւղն ալ հոս ու հոն պահուած զենքեր ու փամփուշտներ ունէր:

Որոշեցին որ Ներսես գիւղին պատանիները կազմակերպէ եւ իրենք, ծերերն ալ պիտի կռուէին: Գիւղին աղջիկներն ու դեռատի կիներն անգամ

իրենց մեջ խորհուրդ կազմելով որոշեցին օգնել տղամարդոց՝ անոնց զենքերը լեցնելով եւ կամ ուրիշ միջոցներով:

Գիւղին ոչխարները երկու ուրիշ տղայոց յանձնած էին. Ներսէս պէտք էր գիւղին մէջ մնար: Անմիջապէս աշխատութեան սկսան: Ծերերու խորհուրդը Ներսէսի առաջարկով որոշեց որ չորս գետնուղիներ փորուին գիւղին տակէն երկուքը դիմացի ժայռերուն մէջ հանող, մէկը դաշտին խոշոր ուռնիկին տակ, որուն հսկայ բունը քանի մը անձեր պարտկելու չափ խոշոր խոռոչ մը ուներ փտութենէ կամ ծառի ծերութենէն առաջ եկած: Այս գետնուղիները պաշարման մը պարագային պիտի գործածէին գիւղէն դուրս ելլելու եւ թշնամիին կռակէն զարնելու համար:

Անմիջապէս իսկ մեծ ու պզտիկ, ամբողջ գիւղը, փորել սկսան. գիւղին չորս կողմը բարձր թումբեր բարձրացան փորուած ու դուրս թափուած հողերով:

Է... գիւղը գիտեր թէ թշնամին նոր յարձակումով մը եւ այս անգամ աւելի մեծ ուժով առաջին պարտութեան վրէժը լուծելու պիտի գար ուշ կամ կանուխ: Եւ այդպէս ալ եղաւ:

Կիրակի առտու մը, հեռուէն, շատ հեռուէն, լեռան կողքն ի վար ձիաւորներու վայրէջքը կը տեսնուէր: Անկասկած թշնամիներ էին անոնք եւ քանի մը ժամէն գիւղ պիտի հասնէին: Ամէն անձ իրեն համար որոշուած դիրքը գրաւեց՝ պատրաստ ըլլալու համար:

Իրիկուան կողմ թշնամիները հասան գիւղին բացերը եւ իրենց վրանները լարեցին: Ներսէս, կաղնիկաղ, անոնց մօտեցաւ եւ իբրեւ գիւղին տղամարդոց կողմէ ղրկուած ձեւացնելով առաջարկեց անոնց կամ կռիւը անմիջապէս սկսիլ եւ կամ մինչեւ յաջորդ

օրը արշաւոյսին սպասել եւ այն ատեն կռուիլ մէկ կամ միւս կողմին յաղթանակին համար:

Քիւրտերն այս առաջարկը ընդունեցին՝ աւելի լաւ տեղաւորուած ըլլալու եւ ծրագիրներ պատրաստելու համար. իսկ Ներսէս վերադառնալէ յետոյ զոյգ մը նոր տրեխներ հագնելով իր մայրն համբուրեց եւ խաւարին մէջէն ճամբայ ինկաւ չորս ժամ հեռաւորութեան վրայ գտնուող Բ... Հայ գիւղն երթալու եւ անոնցմէ օգնութիւն ուզելու համար:

Անվախ պատանին խաւարին մէջէն կը սուրար քամիի մը պէս եւ գրեթէ անշունչ հասաւ Բ... գիւղ, գիւղապետին դուռը զարկաւ, պատմեց ամէն ինչ եւ բացատրեց թէ ինք ղրկուած էր օգնութիւն ուզելու համար:

Գիւղապետը անմիջապէս լուր ղրկեց գիւղին ջոջերուն ետեւէն ժողովի մը համար, իսկ Ներսէս՝ չուզելով անոնց վերջնական պատասխանին սպասել ճամբայ ինկալ՝ արշաւոյսէն առաջ տուն հասնելու համար:

Յաջորդ առտուն իսկ, Ներսէսին գալէն հազիւ ժամ մը վերջ՝ թշնամին համազարկի մը սկսաւ՝ գիւղին տրամադրութիւնը փորձելու համար: Կրակը չի պատասխանուեցաւ: Բաւական երկար հրացանածգութենէ յետոյ միայն, երբ Քիւրտերը դէպի թումբերը գրոհ տալ սկսան՝ Ներսէս ու գիւղին մանր ու խոշոր կին ու աղջիկ հրացանակիրներն սոսկալի կրակ մը բացին՝ ինչ որ տասնեակ մը թշնամիներ ձգեց: Քիւրտերը պահ մը ետ ընկրկեցան, քիչ մը դադար առին եւ նորէն կրակել ու նորէն գրոհի սկսան ու այս անգամ եւս քանի մը զոհեր տուին:

Քիւրտերուն համար մէկ բան միայն մնացած էր յարձակումին յաջող ընելու համար եւ առիկա էր պաշարումը շարունակել եւ միեւնոյն ատեն ջանալ գիւղին աղբիւրը կտրել՝ սկը գտնելով:

իրենց այս խորհուրդը սակայն շատ լաւ հասկցուած էր Յայտերէն, որոնք որքան որ կրնային ջուր ամբարեցին իրենց ամաններուն մէջ: Բաւական երկար փնտռութիւններ վերջն էր միայն, որ Քիւրտերը որոշեցին մեծ ուռիին բովը փորել, ուր իրօք ալ ջուրին անցքը կը գտնուէր:

Խելացի եւ ճարպիկ տղայ մը միշտ պահակ կը մտար ուռեկին բունին մէջ եւ իր գործն էր փոքրիկ ծակերէ դուրսը դիտել եւ երբեմն երբեմն տեղեկութիւն տակիլ գիւղը: Ամիջապէս որ Քիւրտերն հոն պեղումի սկսան՝ անիկա գետնուղիին միջոցաւ գիւղ վազեց եւ լուրն յաղորդեց:

Ներսէս եւ ուրիշ անվեհեր պատանի մը անմիջապէս դէպի ուռեկին դիմեցին եւ իսկոյն կրակ բացին պեղողներուն վրայ: Առաջին հարուածով իսկ երկուքը ինկան եւ միւսները գերբնական զօրութենէ մը յանկարծակի եկածի նման փախան դէպի իրենց ընկերները:

Կռուի երրորդ օրն եղած էր: Երկու կողմէն շատ յաճախ հրացանաձգութիւնները տեղի կունենային եւ սակայն մերիներն զգացին իրենց փամփուշտներու հատնելուն վերահաս արհաւիրքը: Օր մըն ալ եւ անոնք այլեւս պիտի չի կրնային թշնամիին յարձակումներուն եւ դէպի գիւղ գրոհին դիմադրել: Ուստի գիշերային ժողովի մը մէջ որոշուեցաւ որ անմիջապէս որ դիմադրութեան ամէն միջոց սպառի՝ բոլոր գիւղը եկեղեցին հաւաքուի եւ իրենց ունեցած վառօդի մեծ մթերքով զայն օդը հանելով ոչ ոք ողջ վիճակի մէջ թշնամիին ձեռքն անցնի:

Այս, եթէ անոնք կապարներ ալ ունենային. ամբողջ բանակի մը կրնային դիմադրել երկար ժամանակ:

Արեւմուտի ժամանակն էր, պատնէշին վրայէն ոմանք հեռուն կը դիտէին վերջալոյսի գեղեցկութիւնը վերջին անգամ մըն ալ

վայելելու համար՝ քանի որ միւս օրը իրենց վերջնական ճակատագիրը պիտի վճռէր:

Յանկարծ հեռունէն նշմարեցին քանի մը խումբեր, որոնք գանազան ուղղութիւններէ կուգային: Կամ թշնամիներ եւ կամ բարեկամներ ըլլալու էին: Լուրն անմիջապէս գիւղին մէջ տարածուեցաւ եւ այն որ զէնք ուներ, իր դիրքը գրաւեց:

Ժամ մը վերջ սակայն, սոսկալի հրացանաձգութիւն մը սկսաւ դուրսը: Ներսէս ալ Բ... գիւղը իր վերջին փամփուշտները կրակեց շփոթած թշնամիին վրայ եւ սիւս իրարանցումն սկսաւ. Քիւրտերն սատանայէ զարնուածի պէս իրենց զէնքերը հոս ու հոն նետելով փախուստի դիմել սկսան: Ժամ մը վերջն արդէն ամէն ինչ խաղաղ էր եւ Քիւրտերու դիակներուն վրայ լուսինն սկսած էր իր տխուր պարն ընելու:

Անդին Բ... գիւղը խրախճանքի մէջ էր սակայն՝ ողջագուրելով Բ... գիւղի ռազմիկներն, որոնք եկած էին իրենց պարտականութիւնը կատարելու՝ զէնքի ուժով փրկելով Մուշի դաշտին ամենէն հռչակաւոր եւ ամենէն բաջ գիւղերէն մէկը:

ՏՕՆԹՅԻԼ

ԳՈՒՐԳԵՆ ԿԱՐԿԱՅԵԱՆ

ԱՐԱՐԱՏԻՆ ՔԵՄԲԵՅՆԸ յաջողիլը թերթին իւրաքանչիւր ընթերցողի գործակցութենէն կախում ունի: Դուն ալ կրնաս շրջանակիդ մէջ այս թերթիկը տարածել՝ Կարանդի առթիւ Նուիրատուներ գտնելով կամ ծանօթներդ բաժանորդագրելով: Մեծագոյն թուով նոր բաժանորդներ ապահովողը մետաքսեան արժէքաւոր գորգ մը կը ստանայ:

ԱՆՄԱՅՆ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Մեր քաջ հերոսին մահը լսեցինք,
Սըրտերնիս տխրեցաւ, արցունք թափեցինք:
Ողբացինք մահըդ, Անմահ Անդրանիկ,
Հայոց աշխարհի անթառամ ծաղիկ:

Երջանիկ օրերդ ազգին նըւիրեցիր,
Ի սեր ազգութեան լեռ ձոր կըտրեցիր,
Գազան թըշնամիք անվախ ջարդեցիր,
Հայ ազգին արդար վրեժն լուծեցիր:

Լսեցիր երբոր ազգիդ աղաղակ,
Կազմեցիր Հայոց քաջարի բանակ.
Հայոց աշխարհում պարզեցիր դրօշակ,
Ջարդեցիր վատերն անթիւ անբանակ:

Բիթլիս քաղաքում ուռա՛ կանչեցիր
Բազմաթիւ թուրքեր սուրէ անցուցիր.
Տառապած ազգիդ վըրեժ լուծեցիր
Կատ թուրքն ու Քիւրտը սարսափեցուցիր:

Աշխարհը լըսեց թո վեհ քաջութիւն,
Քեզ չէ մոռանում ամբողջ Հայութիւն.
Քո շիրմիդ առջեւ կուխաւ Հայորդին
Քեզ պէս իր անձն ալ նուիրել ազգին:

Խ. Ս. ԽՈՍՐՈՑԵԱՆՑ

ՓՈԽԱՆ ԱՏԱՅԱԳՐԻ

Արարատի վարչութիւնը շնորհակալութեամբ
ստացած է հետեւեալ գումարները:

Պրք. Գեղամ Տէր Ստեփանեան, Սեդրակ
Մուրատեան, Լեւոն Խտրեան, Արշակ Գրիգորեան,
Սեդրակ Փափագեան, Կարապետ Խարիպեան,
Սիմոն Սիրաբեան, Յարութիւն Պարպարեան,
Խորէն Մաթոսեան, Մատթէոս Պետրոսեան,
Արիստակէս Պողոսեան, Սողոմոն Պոյաճեան,
բոլորն ալ Սէնթ Բէթրինզէն՝ մէկմէկ տուար:
Պր. Յովսէփ Գրիգորեան, Սէնթ Բէթրինզէն՝
երգարան մը կը նուիրէ որբանոցի մը:

Տիկին Տ. Տիգրանեան, Պրք. Պարոյր
Տուճանեան, ճորճ Աւետեան, Բ. Փոլատեան,

Խաչար Գուրտնեան, Յարութիւն Շաօյեան, Խ.
Խոսրոճեան, բոլորն ալ Տիթրոյիթէն, մէկմէկ
տուար:

Պր. Գրիգոր Դագեսեան, Սեթիւնէն,
Տիկին Բիլոր Գրիգորեան, Լիւ Եորթէն եւ
Պր. Պարոյր Տուճանեան, Տիթրոյիթէն՝
երկերկու տուար:

Մեր բաժանորդներէն ոմանց բաժնեգինը
Մայիսէն ի վեր լրացած է եւ վստահ ենք թէ
պարզ մոռացութեան պատճառաւ յապաղուած.
պիտի խնդրեինք մեր այդ բարեկամներէն քիչ
մը անապարել եւ թերթը դադրեցուցելու պարա-
գային ղրկուած թիւերու փոխարէն քառասուն
սէնթ ղրկել:

ԳԱՆԱՏԱՅԱՅ ԿԵԱՆՔ

Կ Ո Լ Թ

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

Գանատայի բոլոր Հայաբնակ քաղաքներուն մէջ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնն ունեցաւ հրապարակային ժողովներ՝ Դաշնակցութեան Օրուան առթիւ եւ հանգանակութիւններ եղան Ազատագրութեան Ֆօնտի անունով: Գլխաւոր բանախօսն էր Պր. Կ. Թանտրճեան, կուսակցութեան գործիչը, որ իր սովորական պերճախօսութեամբ բացատրեց իր ներկայացուցած կազմակերպութեան անցեալը եւ անոր ունեւակիք դիրքն ու դերը ներկայ եւ ապագայ Հայ կեանքի մէջ:

Պր. Թանտրճեան, մասնաւոր հրաւերով, դասախօսութիւն մը տուաւ Նաեւ Գանատահայ Միութեան Թօրօսթոյի մասնաճիւղին մէկ ընդհանուր հաւաքոյթին՝ Հայ հասարակութիւնն հետաքրքրող հարցերու շուրջ՝ բոլորովին անկուսակցական գետնի վրայ:

Պր. Թանտրճեան Գանատահայերէ սիրուած անձնաւորութիւն մըն է եւ իր մէջ կը մարմնացնէ լայնամիտ Հայուն մը բոլոր յատկութիւնները եւ իր դասախօսութիւններն ու բանախօսութիւնները ուրիշ կազմակերպութիւններ վիրաւորելու կամ քաշքշելու բնոյթը չունին, ինչ որ կը պակսի մեր շատ մը կուսակցական եւ հանրային գործիչներու քով:

Ծ. Խ. Վերի հատուածը համառօտագրութիւնն է մեզի հասած շատ մը թղթակցութիւններու, որոնք միեւնոյն լուրերն ունենալուն համար պատշաճ դատեցինք մէկ համառօտագրութեամբ մը հրատարակել: Մեր թղթակիցները վստահ ենք թէ պիտի հաստատեն այս պարագան: Արարատի վարչութիւնը որեւէ ատեն սիրով պիտի հիւրասիրէ Գանատայի մէջ գործող որեւէ Հայ կազմակերպութեան գործունէութեանց տեղեկագրութիւնը:

Տեղւոյս Հայ Պետական Կարմիր Խաչը իր անդրանիկ հանդէս խնջոյքն ունեցաւ Հոկտ. 17ին: Օրուան ատենապետուհին էր Տկ. Թագուհի Սերոբեան, որ պատշաճ խօսքերով բացատրեց Պ. Կարմիր Խաչի կոչումն ու նպատակը եւ թուեց թէ այս կազմակերպութիւնն իրեն նպատակ եւ ուղղութիւն ըրած է հասնիլ հոն ուր օգնութեան ու դարմանի պէտք կայ: Հայաստանի Պետական Կարմիր Խաչի բոլոր անդամուհիներուն վրայ կը ծանրանայ, ըսաւ ան, գթութեան քոյրեր ըլլալ Հայութեան դժբախտ բեկորներուն հանդէպ եւ օգնել անոնց:

Օրուան ժողովը բացուեցաւ ներկաներու Մեր Հայրենիք ազատ անկախ երգով: Մեներգեց Սարգիս Օհանեան, արտասանեց փոքրիկ Սողոմոնեան, մեներգեցին տիկնայք Փառանձեմ Նարոյեան եւ ճարաբան, ճառախօսեց Տիկին Նուարդ Օհանեան, մեներգեց Տիկին Աննա Թումասեան, իսկ երգեցիկ Խումբը՝ Միանալք Բանուորները:

Օրուան ատենախօսն էր Պր. Սեդրակ Պժեան, որ անդրադարձաւ ներկայ Հայ պետութեան շուրջ եւ ցոյց տուաւ թէ ինչ է Պետական Կարմիր Խաչի կատարելիք գործը՝ թելութիւնը կանգնելու համար Հայ Պետութեան եւ Հայաստանին:

Ժողովին երկրորդ մասն էր կերուխում: Ներկաներ սեղանին շուրջ հաւաքուեցան՝ երբ հանգանակութիւն մը բացուեցաւ, որուն մասնակցեցան առատաձեռնօրէն:

Պրէնթֆօրտի Հ. Պ. Կ. Խաչը հանգանակութիւնը բացաւ 15 տոլարով, Յովհանէս Ոսկիանեան, 15, Պետրոս Միւսսեան, 10, Մկրտիչ Սուրատեան, 10, Սեդրակ Խոչոյեան, 10, Յովհանէս Գեորգեան, 5, Օհան ճարաբան, 5, Կարապետ Բալուցեան, 5, Պողոս Տերաբեան, 5, Գալուստ Քոմուրճեան, 5,

Գրիգոր Տերտերեան, 5, փոքրիկ Սերոբեան, 5, Մեսրոպ Ասատուրեան, 5, Մանուկ Թումասեան, 5, Սարգիս Օհանեան, 5, Տիկին Նարոյեան, 3, Անդրանիկ Կոչկարեան, 2, եւ Յովհանէս Անդրեասեան, 1 տղար:

Կարմիր խաչի տիկնայք նուէրներ բերած էին ձեռնարկը ալ աւելի արդիւնաւոր ընելու համար: Տիկին Խոշոյեանի մէկ աման փախլաւան կոկիկ գումար մը բերաւ: Տիկին Արծուիկ Մարտիրոսեանի երկու ձեռագործները շատ արդիւնաւետ եղան: Նուէրներ բերած էին Նաեւ Տիկին ճարեան, Տիկին Թումասեան, Տիկին Սերոբեան, Տիկին Նարոյեան, Տկ. Ալթուն Կարապետեան, Տկ. Ասատուրեան, Սկրտիչ Մուրատեան, Տկ. Օհանեան: Այս բոլոր նուէրներն ալ կոկիկ գումարներ դուրս բերին, որոնք պիտի դրկուին իր նպատակին:

Նախապէս հանուած վիճակահանութեան շահող թիւերն եղան 73, 75 եւ 144: Առատ կերուխումէ եւ հաճոյալի ժամանցէ վերջ հանդէսը փակուեցաւ հրաժարուիմք ընկերներ երգով: Հ. Պ. Կարմիր խաչին աւելցան երկու նորեկ ընկերուհիներ եւս:

Քաղաքիս Կարմիր խաչի մասնաճիւղն իր ձեռնարկը ալ աւելի արդիւնաւոր ընելու համար քաղաքապետէն մասնաւոր արտօնութիւն ստացաւ իր հանգանակութիւնը տեղականօրէն եւս շարունակելու: Կարմիր խաչը կը հաւաքէ Նաեւ հագուստներ:

Գնահատելի է Հ. Պ. Կարմիր խաչի Կոլթի մասնաճիւղը, եւ թելադրելի որ ուրիշներ ալ զան եւ զարկ տան քաջալերելով օգտակար ձեռնարկներ:

ԹՂԱՎԿԻՑ

Արարատի Քեմբեյնին դուն ալ մասնակցէ եւ արժէքաւոր նուէր մը առ:

ՍԳԱՅԱՆԴԵՍՆԵՐ

Գանատայի բոլոր հայաշատ քաղաքներուն մէջ Հ. Յ. Դաշնակցութեան կոմիտէներու կամ Գանատահայ Միութեան մասնաճիւղերու նախա-ձեռնութեամբ Չօրավար Անդրանիկի մահուան առթիւ սգահանդէսներ կազմակերպուեցան, որոնց ներկայ գտնուեցան բոլոր հայերն ախտիր:

Բանախօսներ, հերոսին նախկին զինուոր-ներ, զայն ճանչցողներ կամ անոր հիացողներ պատշաճ ճառերով ամէն տեղ վեր հանեցին անզուգական հայ հերոսին եւ մեր ժամանակի ինքնապաշտպանութեան առաքեալին նուիրուած անցեալը, մղած կռիւներու եւ յաղթանակներու շարքերը եւ անբասիր ու անքննադատելի կեանքը:

Չօրավար Անդրանիկին նուիրուած ժողովրդական երգեր այս անգամ կարծես ալ աւելի սրտաբուխ շեշտերով՝ եկան ամբողջ հայերու վրայ այն տպաւորութիւնը ձգելու թէ յեղափոխական Մեծ Հերոսին սուրբ անուըն իրաւ ալ պիտի յիշուի դարե դար:

Ուշագրաւ էր տեսնել բոլոր գաղութներու հայութեան ներկայութիւնն առ հասարակ ինչ որ պերճախօս ապացոյց մընէ թէ հանգուցեալ Մեծ Զինուորը համազգային հերոսի մը հմայքը կը վայելէր եւ նոյն հմայքը պիտի ապրի հայութեան հետ:

ԹԱՓՈՒՄԿԱՆ

ՃՇՂՈՒՄ ՍԸ

Արարատ տարեկան տասն անգամ լոյս կը տեսնէ եւ տասը թիւերու բաժնեգինն է մէկ տղար: Այս տարի Յուլիս-Օգոստոսին եւ Սեպտեմբեր-հոկտեմբերին մէկմէկ թիւ հրատարակեցին՝ ինչ որ պատճառ մը չէ կարծելու թէ սոյն թերթին հրատարակութիւնը կանոնաւոր չընթանար:

ԳԱՆԱՏԱՅԻ ՆՈՐ ՀԱՅ ՍԵՐՈՒՆԴԸ

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Գանատայի Հայ կեանքը ոգեւորութեան նոր շրջան մըն է որ կապրի երբ նկատի ունենանք այն մխիթարական շարժումը, որ ծնունդ առաւ Թօրոնթոյէն եւ իր ետեւէն դէպի կազմակերպական ասպարէզ առաջնորդեց Պրէնթֆորտի եւ Հէմիլթընի Հայ երիտասարդ- ութիւնը: Երեւոյթները կուզան յուսադրելու թէ Սէնթ Քէթրինզի երիտասարդութիւնն ալ իր զարթունամի նախօրեակը կապրի:

Ուրախալի է տեսնել մեր նոր սերունդը պատնէշին վրայ այս անգամ՝ նորակազմ Երի- տասարդական Միութիւններով մեր տոհմային անանդութիւնները, Հայ լեզուն եւ ազգային ոգին յաւերժացնելու եւ միեւնոյն ատեն Բարձրացիք եւ Բարձրացուրի նշանաբանը գործնականօրէն մշակելու ջանքերով տոգորուած:

Հէմիլթընի երիտասարդաց Միութեան ինչոյք հանդէսը, Հոկտ. 30ին, եկաւ հաւաստելու քաղաքիս Հայութեան թէ Հայ երիտասարդութիւնը գիտէ միանալ, ընկերական ոգի մշակել եւ վճռականօրէն յառաջդիմել երեւոյթները մխիթարական ըլլան կամ ոչ:

Խնջոյքին փութացած էին ներկայ գտնուիլ առհասարակ գաղութին բոլոր նորահասները եւ իգական սեռը: Չափահաս այրեր շատ քիչ էին՝ ինչ որ սրճարաններու յարթանակը կը գուժէր: Օրակարգը գնահատելի ճարտարութեամբ մը պատրաստուած էր եւ ամեն ինչ յաջող: Օրուան բանախօսը, Պր. Յովհանէս Պաղտիկեան, որ Միութեան մարզիչն է, անսպասելի ճարտարութեամբ մը բացատրեց նորահասներու դերը՝ բոլորուած Հայ երիտա- սարդական Միութեան շուրջ եւ հրաւիրեց գաղութիս մայրերը քաջալերելու իրենց զաւակները, որպէսզի անդամագրուին երիտասարդական Միութեան:

Հէմիլթընի Հայուհիներն եւս օրինակ առած իրենց եղբայրներու գործունէութենէն, տենդագին ջանքեր կը թափեն Հայ Օրիորդաց Միութիւն մը կազմակերպելու՝ ինչ որ նոր փայլ մը պիտի աւելցնէ Հէմիլթընի Հայ կեանքին մէջ:

Չափահասներու քաջալերանքը կրնայ մեծ ազդեցութիւն ունենալ մեր նոր սերունդի գնահատելի գործունէութեանց շուրջ եւ ամեն Հայու բարոյական պարտականութիւնն է անշուշտ՝ նեցուկ կանգնիլ մեր մատող Հայորդիներուն, որոնք վաղուան Հայութիւնն ու հայրենիքի յոյսն են:

ԱՆՈՆՏՄԷ ՄԵԿԸ

ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒ ԿԵԱՆՔԷՆ

ՆՈՐ ԵԿՈՂՆԵՐ

Գանատայի Հայնապաստ Ընկերութեան վերջերս ճորճաուն բերած որբ-որբուհիներու անուններն են. Յակոբ Աշճեան, Մարաշցի, Հայկազուն Յակոբեան, Այնթապցի, Հրաչ Լուսիկեան, Էրզրումցի, Բարսեղ Սալլեան, Տարսնցի, Գարեգին Սալլեան, Տարսնցի, Գրիգոր Հէքիմեան, Կիւրիւնցի, Մանուկ Փափագեան, Այնթապցի, Դանիէլ Գալաշճեան, Գըրգշէհերցի, Գալուստ Քիզիրեան, Այնթապցի, Եփրեմ Գըրպըքեան, Քեսապցի, Խաչեր Սաճունեան, Մարաշցի:

Հայկանուշ ճամուզեան, Եօզկատցի, Կիզթորիս Գամպերեան, Վեգիր Քէօփրիւցի եւ փոքրիկն Ազնիւ, որ Ուրֆացի է եւ մականունը չի յիշեր:

Ասոնք բերուած են Պէյրութէն եւ տակաւ կը տեղաւորուին Գանատացիներու մօտ: Այս որբերու միջին տարիքն է 13:

ՆԱՄԱԿՆԵՐ

Յոկոտմբերի ընթացքին Արարատին գրած են Մամբրե Շիրինեան, Գրիգոր Թագուրեան, Վաղենակ Պեգագեան, Գուրգէն Կարկաեան, Երուանդ Սաքինստեան, Կարապետ Մկրտիչեան, Յայկ Մանուկեան, Ալպերթ Փափագեան, Գասպար Կարապետեան, Խաչիկ Աճեմեան, Արմենակ Գոյումճեան, Յամբարձում Մանուկեան, Սահակ Գրիգորեան, Անդրանիկ Գեորգեան, Օննիկ Ատուրեան, Յայկասէր Մելքոնեան, Վահէ Ալիքսանեան, Մանուէլ Մուճեան, Գեորգ Գեորգեան, Անուշահան Փիլիպեան, Յրանդ Տինկիլեան եւ Յարութիւն Սարաֆեան: Յաջորդ թիւով պիտի ջանանք հետաքրքրական նամակներէ հատուածներ հրատարակել Արարատի էջերով:

ՊԱՏՎԱՄԱԲՈՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Արարատի վարչութիւնը կը ծրագրէ Յայորդիներու Միութեան առաջին պատգամաւորական ժողովը սարքել 1928ի առաջին ամիսներուն: Գանատայի գաւազան անկիւնները ցրուած Յայորդիներ իրենց ընտրած պատգամաւորներու միջոցաւ պիտի գծեն Միութեան կանոնագիրը եւ Գանատայի Յայորդիներու Միութիւնը պիտի դրուի աւելի պաշտօնական եւ հիմնական գետնի մը վրայ: Յաւաքովայրը դեռ որոշուած չէ եւ մանրամասնութիւններ պիտի տեղեկագրուին յաջորդիւ: Ճամբորդութեան եւ այլ ընթացիկ ծախքեր պիտի հոգացուին Արարատի հասոյթէն:

ԲՈՒՈՐ ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒՆ

Անոնք որ տեղափոխուելով կամ այլ պատճառներով իրենց նախկին հասցէին դրկուած Արարատ չեն ստանար՝ նոր հասցէին տեղեկագրելու են անյապաղ: Յայորդիներ իրենց մօտերը հաստատուող նորեկներու հասցէներն եւս հաղորդելու են:

Արարատի վարչութիւնը պարտք կը զգայ յայտարարելու թէ Թօրօնթոյն Տիար Լեւոն Պապեան ամէն ամիս Յայորդիներու դրկուած հարիւր օրինակ Արարատներու փոխարժէքը կը վճարէ վարչութեանս: Այն Յայորդին որ Արարատ չըստանար՝ տեղեկագրելու է: Կճարումով աշխատող Յայորդիներ եթէ փափաքին կրնան իրենց բաժնեգինը վճարել:

Անցեալի ընթացքին Յայորդիներ նախաձեռնած էին Յ. Բ. Ա. Ս. որբանցներէն մեկին մէջ որբ եղբայր մը պահել եւ չորս տարիներու ընթացքին դրկած են աւելի քան 300 տուար: Արդ, նկատելով որ մեր Տղաքը կը փափաքին այդ գովելի գործը շարունակել՝ Արարատի վարչութիւնը սիրով ընդառաջ կերթայ իրենց փափաքին դարձեալ ղեկավարելու համար գայն:

Յայորդիներու Ակումբին այժմու պատրաստ գումարն է 4.47 տուար, որուն վրայ աւելցաւ Յայկասէր Մելքոնեանի վերջերս դրկած մէկ տուարը: Դեկտեմբեր 4ի Կիրակին Ոսկեղէն Կանոնի Օր ըլլալով մեր Յայորդիներն անշուշտ այս գումարը պիտի հասցնեն որոշ բարձրութեան մը: Ակումբի հաշուեկշիռը ամէն ամիս պիտի հրատարակուի Արարատի մէջ:

Արարատի գրական մրցումին մասնակցողներ եւ գրող Յայորդիներ թող հաճին իրենց յօդուածները խմբագրատուն հասցնել ամէն ամսու 20ին:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

Պետրոս Մատթէոսեան.- Ոչ ձեր եւ ոչ ալ Պր. Տէր Ղազարեանի անունն ունինք մեր ցանկի մէջ: Հասցէնիդ չունենալով չի կրցանք ձեզի կանուխէն պատասխանել:

Ք. Փոլատեան, Տիթորոյթ.- Ձեր դրկած գումարն ստացած ենք, արդեօք դուք հին բաժանող էք:

Կ. Մինասեան, Նիւ Եորթ.- Արարատ լոյս կը տեսնէ ամէն ամսու 10ին:

ՍՏԱՑՈՒԱԾ ԹԵՐԹԵՐ

ՃՇՂՈՒՄ ՍԸ

- Սիոն.- Հրատարակութիւն Երուսաղէմի Հայ Պատրիարքութեան, բաժնեգին 1.50 տոլար:
- 2. Փարոս.- Ամսաթերթ Հայ Եկեղեցասիրաց Միութեան, Ֆրէզնօ, բաժնեգին 2 տոլար:
- 3. Մշակ.- Անկախ Հայաթերթ, Ֆրէզնօ, բաժնեգին 3 տոլար:
- 5.- Նոր Օր.- Եռօրեայ թերթ, Ֆրէզնօ, բաժնեգին 3 տոլար:
- 6.- Արաքս.- Օրաթերթ, Սոֆիա, բաժնեգին 6 տոլար:
- 7. Մեղու.- Շաբաթաթերթ, 171 Գապրիսիան փողոց, Բերա, Կ. Պոլիս, 3 տոլար:
- 8. Ազատ Խօսք.- Կիսամսաթերթ, Մարսէյլ, 50 ֆրանք:
- 9. Տօղ.- Հոգեւոր Ամսաթերթ, Մարսէյլ:
- 10.- Որբաշխարհի Աստղը.- Հանդէս Ամսօրեայ Մերձ. Արեւ. Որբ. Ընկերակցութեան: Բաժնեգին 80 սէնթ:

ՇԱՐՈՒՄԱԿԵԼԻ

ԱՐԱՐԱՏ ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

- Մ. Մարուքեան, Նիւ Եօթէն, Սարգիս Հալաճեանի, Ֆրանսա:
- Շ. Գ. Չիվիտեան, ճըրզիէն, Կարպիս Ետիպալեանի, Սուրիա եւ Գեորգ Գալաճեանի, Աթէնք:
- Ասրան Խաչիկեան, Կրէնիթ Սիթիէն, որբանոցի մը:
- Արսէն Թերլեմեզեան, Չըլսիէն, Տ. Թերլեմեզեանի, Չըլսի եւ Ն. Տեր Բարսեղեանի, Գահիրէ:
- Պարոյր Տումանեան, Տիթրոյթէն, Յակոբ ՄԵԻԹԵՐԵԱՆԻ, Գուլպա:
- Գրիգոր Դաթեսեան, ՄԵԹԻԼՆԵՆ, Գրիգոր Գրիգորեանի, ՄԵԹԻԼՆԵ:
- Արարատը նուիրէ բարեկամիդ, դպրոցի կամ որբանոցի մը եւ կամ որբի մը. թէ Հայորդիներու որկանը քաջալերած կըլլաս եւ թէ Հայացի անմեղ ընթերցումի մը վայելքը կուտաս ուրիշներու: Ծանօթներուդ եւս թելադրէ նոյնը ընելու:

Մեր նախորդ թիւին Գանատահայ լուրերու բաժնին մէջ սխալ մը սարդած էր. Թօրօնթոյժի Երգեցիկ Խումբին համազգեստներու ծախքէն մաս մըն ալ Պր. Սոկրատ Իւթիւճեանի կողմէ հոգացուած էր:

ԱՐԱՐԱՏԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

- Հայկ Գարահեան, Հուլայթիսսիլ:
- Սահակ Կըրնիկեան եւ Մանուկ Տակարեան, Պրէտտաք:
- Մեսրոպ Մերոյեան, Ինսիտըն Հարպըր:
- Տիգրան Չիթեան, Շիգալօ:
- Աղէքսանդր Սողիկեան, Լօրէնս:
- Կարդգէս Սաշրասուր, Լինց:
- Յովհանէս Սողիկեան, Հէմիլթըն:
- Յարութիւն Սըլիեան, Թօրօնթօ:
- Խորէն ՏԵՐՄԵՐԵԱՆ, ՄԵԼք ԲԵՐԻՆԱԳ:
- Նշան Խաչիկեան, Կուէլֆ:
- Գառնիկ Գավաֆեան, ՎԵԱթ Նիւէորք:
- Պ. Չօրապետեան Նիւ Եորք:
- Գործակալներ կուզուին ամէն քաղաքի մէջ:

ԱՐԱՐԱՏԻ ԲԵՄԲԵՅՆԸ

Մինչեւ Յունվար մէկ Արարատի Վարչութիւնն առաջադրած է 500 նոր բաժանորդներ աւելցնել հիներուն վրայ: Աւելի քան 90 տոլար արժող երեք արժեքաւոր գորգեր նուէր պիտի տրուին մեծագոյն թուով բաժանորդներ գտնող երեք անձերու:

Դրամական առաքումներ ըլլալու եւ Արարատի հասցեով՝ որն է.-

“ ARARAT MONTHLY ”
 Postal Station B. Box 84,
 Hamilton, Ont.
 CANADA.

Արարատը տարածելով դուռն ալ լաւ գործ մը քաջալերած եղիր:

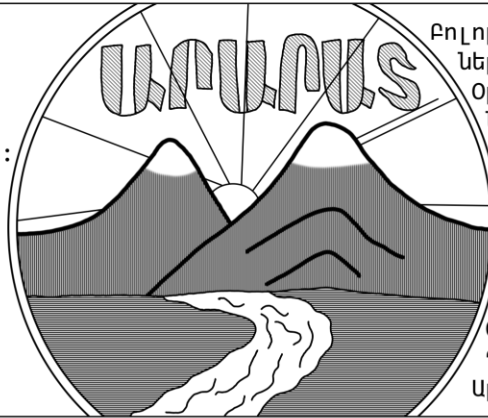
ԱՐԱՐԱՏ ԱՄՍԱԹԵՐԹ

Որկան եւ ժամադրա-
վայր Գանատայի Հայ-
որդիներու Միութեան:

ԲԱԺՆԵԳԻՆ
Տարեկան տասը
թիւերու համար
ՄԵԿ ՏՈԼԱՐ:

Տնօրէն-Խմբագիր

Ա. Ղ. ԱԼԻԲԱՆԵԱՆ

Բոլոր դրամական առաքում-
ներն ըլլալու են Մընի
Օրտըրով կամ Փօսթըլ
Նօթով: Չէք դրկողներ
25 սենթ անելի ներ-
փակելու են:
Արարատ լոյս կը
տեսնէ ամէն ամսու
տասնին եւ չի հրատա
րակուիր Յուլիս եւ
Օգոստոս ամիսներուն:
Դրամական առաքումներ
Արարատի հասցեով:

Բ. ՏԱՐԻ

ՀԵՄԻԼՏՆ,

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, 1927.

ԹԻ 10.

ՈՅԺ ՏՈՒԷՔ

ԱՐԱՐԱՏԻ ԲԷՄՓԷՅՆԻՄ

Ապահովելով 500 նոր բաժանորդներ: Մեծագոյն թիւով բաժանորդ գրող-
ներ պիտի ստանան արժեքաւոր գորգեր: Այս քեմբեյնի յաջողութիւնը մեր
հին բաժանորդներու եւ գործակալներու գործակցութեամբ միայն պիտի
յաջողի: Մեր բոլոր բարեկամները այս թիւով ներփակ պիտի ստանան թերթիս
հասցեով պահարան մը, որուն մէջ կը յուսանք թէ պիտի ներփակեն թէ իրենց
եւ թէ նորի մը բաժնեգինները:

Հայորդիներուն Միութիւնը եւ Արարատի Վարչութիւնը վստահ են թէ
ամէն Հայ պիտի քաջալերէ այս թերթիկը եւ պիտի աշխատի իր շրջանակին
մէջ տարածել զայն:

ԲՈԼՈՐ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ԱՌԱՔՈՒՄՆԵՐԸ
ԸԼԼԱԼՈՒ ԵՆ ԱՐԱՐԱՏԻ ՀԱՍՅԵՈՎ:

Պիտի խնդրէիք որ Բ. Տարւոյ
հաշիւնին չի փակողներ երկու
տարուան բաժնեգիննին միասին
դրկեն:

OUR ADDRESS

“ ARARAT MONTHLY ”
P. O. Box 184,
HAMILTON, Ont.
CANADA.

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

ՎԵՐՁԱՅՈՂ ՏԱՐԻՆ ԵՒ ԱՐԱՐԱՏ

Թերթիս Բ. Տարուան վերջին թիվն է ասիկա: Պատանեկան այս գողտրիկ որկանը իր Գ. Տարին պիտի թեւակոխէ յաջորդ թիւով, ինչ որ ապացոյց մըն է թէ Հայորդիներու Միութիւնը եւ Արարատին համակիրներն ու բարեկամները ձեռք ձեռքի տուած՝ հաստատ վճռականութեամբ մը որոշած են այս թերթիկը յաւերժացնել իբրեւ Նոր Աշխարհի տարագիր Հայ պատանիներու ժամադրաւայրը եւ անոնց Հայացի զգացումներուն անանդապահն ու յուշարարը:

Եւ սակայն Գ. Տարին մեր դէմ պիտի յարուցանէ նիւթական շատ մը դժուարութիւններ՝ եթէ մեր բաժանորդներն իրենց բաժնեգինները ճշդապահօրէն ժամանակին մեզ չի դրկեն: Տրուած ըլլալով որ մեր մագլիներէն Արարատը դադրած է, ինչ որ մեր գլխաւոր հասոյթի աղբիւրն էր, ներկայիս ալ անելի պէտք ունինք իւրաքանչիւր բաժանորդի անվերապահ գործակցութեան:

Ուստի սոյն տողերով պիտի խնդրէինք մեր այն բաժանորդներէն, որոնք դեռ իրենց Բ. Տարուան հաշիւը չեն փակեր, որ բարի ըլլան իրենց հին թէ Նոր տարուան բաժնեգինները դրկել: Մենք վստահ ենք թէ անոնց համակրանքն ու հետաքրքրութիւնը միշտ վառ կը մնայ մեր Հայորդիներն ու անոնց փոքրիկ թերթը եւ միայն ամենուս համար սովորական եղող տեսակ մը մոռացում պատճառ տուած է յապաղման: Մեր հաւատքը մեզ պիտի չխաբէ անշուշտ երբ յուսանք թէ Յունկարին մեր բոլոր հին հաշիւները մաքրած պիտի ըլլանք՝ ինչոր մեծ նշանակութիւն ունի թերթիս բարգաւաճման համար:

Հայորդիներու Միութիւնը եւ Արարատի Վարչութիւնը կը փափաքին իրենց սրտագին շնորհակալութիւններն յայտնել այն բոլոր բարեկամներուն, գործակալներուն եւ համա-

կիրներուն, որոնք անցեալին մէջ իրենց ճիգը, ջանքն ու միջոցները չի խնայեցին անվերապահօրէն քաջալերելու Արարատը: Անոնք, յառաջիկայ տարեշրջանին ալ, պիտի մնան մեր կողքին, եւ պիտի քաջալերեն մեզ անելի քան երբէք:

ԱՐԱՐԱՏԻՆ ՔԵՄԲԵՅԼԸ

Արարատի Վարչութիւնը թերթիս ընթացիկ Ծախքերը գոցելու համար այս տարի եւս ձեռնարկած է 500 Նոր բաժանորդներ ունենալու Քեմբեյնի մը, որ պիտի տւել մինչեւ Յունկարի վերջը: Մետաքսեայ եւ թաւշեայ երեք արժեքաւոր գորգեր Նուէր պիտի տրուին այն երեք բարեկամներու, որոնք բաժանորդներու մեծագոյն թիւը կապահովեն:

Քեմբեյնը բաց է թէ գործակալներուն եւ թէ համակիրներու առջեւ, եւ անկասկած ենք թէ կատարեալ յաջողութիւն մը պիտի ըլլայ՝ քանի որ սպասուածը խոշոր թիւ մը չէ: Պիտի խնդրէինք մեր բոլոր բարեկամներէն իրենց գործակցութիւնը բերել մեր այս Քեմբեյնին:

ԲՈՂԲՈՋՈՂ ՀԱՅԱՇԽԱՐՀԸ

Վերջին քանի մը ամիսները Գանատայի Նորահաս Հայ սերունդին համար ոգեւորիչ գործունեութեան եւ խանդավառ կազմակերպումի խրախուսիչ շրջան մը եղաւ:

Երկու տարի առաջ կազմակերպուած Թորոնթոյի Հայ Երիտասարդներու Միութիւնը անուղղակիօրէն ներշնչող ազդակ մը եղաւ այս երկրի ուրիշ քաղաքներու մէջ եւս նման միութեանց կազմակերպումին: Պրէնթֆօրտ, Սէւթ Քէթրինգ եւ Հեմիլթըն եւս ունին այսօր Հայ Երիտասարդական Միութիւններ, որոնք սփօռի եւ այլ մարգերուն մէջ սկսած են իրենց գոյութիւնը զգալի ընել եւ կը յուսադրեն

իրենց որոշ դերն ու դրոշմը ունենալու հայ կեանքին մէջ:

Արարատ, ըլլալով դեռահաս հայորդիներու որկանը, ուրախութեամբ կողջուսէ նորակազմ Միութիւններ՝ յուսալով որ անոնք պիտի կրնան իրենց շուրջ հաւաքել այլասերումի եւ օտարացման վտանգին եկթակայ նորահաս հայ ուժերը նոր եռուզեռի շրջան մը ստեղծելով Գանատայի հայ Կեանքին մէջ: Մեր թելադրութիւնը պիտի ըլլար անոնց աւելի լայն կերպով շփման մէջ մնալ քոյր միութիւններու հետ եւ երբեմն ստեղծել միջգաղութային հաւաքոյթներ եւ զանազան օգտակար ձեռնարկներ:

Այսօր հայաստանը հայրենի է, ազատ ու ապահով: Ան կը յառաջդիմէ եւ կը զօրանայ: Միշտ կը կանչէ իր պանդուխտ զաւակները դէպի իրեն:

Այս, ե՞րբ օր մը պիտի համբուրեմ անոր հողը եւ մշակեմ զայն ինչպէս որ հոս, Գանատայի մէջ կընեմ: Անշուշտ այն օրը պիտի գայ՝ երբ բոլոր հայորդիներս պիտի երթանք մեր անուշիկ հայաստանը շէնցնելու, զայն զարգացնելու եւ պարծենալու մեր հայրենիքով ու մեր լեզուով եւ յառաջդիմութեամբ:

ՃԵՐԿԻՍ

ԱՐՄԵՆԱԿ ԳՈՅՈՒՄՃԵԱՆ

ՄԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ

Հայաստան Աստուծոյ օրհնած երկիրը եւ երկիրներու ամենէն հրաշալիին է: Արարիչն ուրիշ տեղ չընտրեց իր բնակութեան համար՝ բայց միայն Հայաստան՝ ուր ստեղծած էր Նախամարդիկն ու անոնց վրայ կը հսկէր:

Աշխարհի մէջ չկայ ուրիշ որեւէ երկիր մը որ այնքան գեղեցիկ եւ այնքան հրապուրիչ ըլլայ որքան Հայաստան, մեր պապերու հայրենիքը:

Ազգեր Նախանձեցան մեր աշխարհի գեղեցկութեան եւ զայն յափշտակելու համար շարունակ պատերազմեցան, աւարի տուին եւ անոր տիրեցին: Եւ սակայն հայերը միշտ ապրեցան, յառաջդիմեցին եւ կռուեցան ազատութեան համար՝ ինչպէս որ արդէն հայկ, մեր դիւցազն Նախահայրը ազատութեան համար կռուեցաւ ու յաղթեց:

Շատեր կը խորհին թէ Աստուած մեզ չի սիրեր: Կը սխալին: Ան հայերն ստեղծած է խելացի եւ հանճարեղ: Ուր որ ալ երթան հայերը, աշխարհի որ կողմն ալ գաղթեն, իրենց իմացական բարձր կարողութիւններով միշտ ալ կը յաջողին եւ Նախանձելի դիրքեր կը գրաւեն:

ԼՈՒՐԵՐ ՆԵԼՍՆԵՆ

Մեպո. 21ին քաղաքիս - ՆԵԼՍՆԵՆ - ցուցահանդէսը տեղի ունեցաւ: Տեղացիներու կարգին հայերէն ալ իրենց ձեռագործները դրած էին եւ ուրախ եմ ըսելու թէ առաջին մրցանակ ստացան:

Տիկին Ա. Սուհիսի հինգ կտոր ձեռագործներէն չորսը առաջին եւ մեկը Բ. մրցանակ, իսկ Օր. Մ. Փաշկեանի չորս կտորներէն երեքը առաջին եւ մեկը Բ. մրցանակ շահեցան: Կերջինը գուլպայ լեցնելու մէջ եւս ամենաբարձր նիշը ստացաւ:

Շիտակը գովելի է մեր հայ կանանց յաջողութիւնը: Միեւնոյն ատեն զարմանալի կը թուի մեզ թէ Թորոնթոյի հայ իգական սեռը ինչնօ՞ւ համար Նախանձախնդիր չէ ձեռարուեստներ ցուցադրելու Գանատական Ազգ. Յուլիանիտիսի ուրիշ ազգերու կարգին, բանի որ օտարներ կը հետաքրքրուին եւ կը զմայլին մեր հայ կանանց նուրբ ձեռագործներուն վրայ:

ՆԵԼՍՆԵՆ,

Յ. Ս. ՍՈՒԻՆ

ԳԻՇԵՐՈՒՄՆ ԳՈՂԸ

Շնորհիկ փոքրիկ աղջիկ մըն էր, եօթը տարեկան. իր ծնողքը շատ կը սիրէր եւ կը կրցածին չափ անոնց կօզներ եւ զանոնք գոհ կը թողուր:

Ան գօրաւոր աղջիկ մը չէր, միւս աղջիկներուն պէս չէր խաղար եւ իր պարապ ժամերը կամ կարդալով եւ կամ ուրիշ օգտակար գրադումներով կանցներ:

Շնորհիկ, թե՛ եւ շատ փոքր, եւ սակայն արդէն բաւական սահուն կերպով կրնար որեւէ գիրք կամ թերթ կարդալ:

Օր մը երբ թերթը ձեռքը առած կը կարդար՝ յանկարծ փոքրիկ անկիւն մը գողերու մասին կարդաց եւ անոնցմով հետաքրքրուած մօրը շատ մը հարցումներ ըրաւ: Մայրիկին պատասխաններէն եւ իր մտածումով հետեւցուց թէ մարդիկ լաւ կրթութիւն չառնելու համար գողութիւն կընէին:

- Շնորհիկ, ինչո՞ւ գողերու մասին կը խորհիս, անոնք լաւ մարդիկ չեն, եթէ պատահի որ անոնք գիշերը մեր տունը մտնեն՝ ես վախէս պիտի պոռամ եւ անոնք ալ պոռալուս համար գիս պիտի սպանեն:

- Ոչ, մայրիկ, ես թոյլ պիտի չիտամ որ անոնք հոս գան եւ քեզ վախցնեն:

Մայրը ասոր վրայ ժպտելով համբուրեց Շնորհիկը: Այս պահուն հայրիկը ներս մտնելով ըսաւ.

- Շնորհիկ, ես այս իրիկունս Ամերիկա պիտի երթամ եւ իմ բացակայութեանս կը փափաքիմ որ լաւ աղջիկ մը ըլլաս:

- Այո, հայրիկս, ես կարելիս պիտի ընեմ մայրիկիս օգնելու քու բացակայութեանդ, եւ համբուրելով հայրը անկողին վազեց:

Այդ գիշեր այս հարուստ տան մէջ երեք կիներ միայն մնացած էին. սպասուհին, մայրիկը եւ Շնորհիկը:

Շնորհիկ իր մօրը հետ պիտի պառկէր: Հայրիկը մեկնելէն վերջ մայրը վեր եկաւ եւ Շնորհիկը համբուրելով անկողին մտաւ անոր հետ:

Շատ ժամանակ չէր անցած՝ երբ անոնք խորունկ կը քնանային:

Կէս գիշեր էր: Շնորհիկ արթնցաւ եւ երկար յառաջելէ վերջ կամաց մը անկողինէն վար իջաւ: Աղմուկ մը լսեր էր. ինչի՞ արդիւնքն էր արդեօք:

Միտքն ինկան գողերը, որոնց մասին կարդացած էր առջի իրիկունս: Արդեօք գո՞ղ մըն է, մտածեց ինքնիրեն, եթէ այո՝ այս սենեակը պիտի չի մտնէ, պէտք է արգելք ըլլամ իրեն:

Իր բռնիկ ոտքերովը եւ ճերմակ գիշերանոցին մէջ շատ շնորհալի կերեւնար Շնորհիկ: Կախ ըսուած բանը չէր գիտեր՝ բայց չէր ալ ուզեր որ գողն աղմուկ հանէ, իր սիրելի մայրիկը արթնցնէ եւ ան ալ վախէս պոռայ եւ սպանուի:

Կամաց մը դուռը բանալով սանդուխներէն վար իջաւ, ականջ դրաւ եւ ձայնին խոհանոցէն գալը հասկցաւ: Հոն գնաց եւ ձեռքը դռան վրայ դնելով զայն բացաւ:

Չարմանալի էր տեսարանը: Աղջիկը գողին մօտեցաւ եւ կամաց մը անոր ըսաւ.

- Ես պիտի չպոռամ, եւ ոչ ալ քեզի արգելք պիտի ըլլամ, միայն, կը խնդրեմ որ ամէն բան լռութեամբ գողնաս ինչ որ կուզես եւ բնաւ ձայն կամ աղմուկ չի հանես:

Գողը ասոր վրայ խնդաց եւ ըսաւ.

- Ես քեզի պարիկ մը կարծեցի. ու իր խնդութեան բազմապատկեց:

- Կը հաճիս լռէ, բարեկամ, եթէ մայրս արթննայ՝ վախէս պիտի պոռայ:

- Ինչո՞ւ պիտի պոռայ, հարցուց գողը: Որովհետեւ այսօր հայրս Ամերիկա գնացած է եւ միայն կիներ

մնացած են հոս եւ եթէ մայրս որեւէ աղմուկ լսէ պիտի վախնայ:

- Շատ աղէկ, պատասխանեց անծանօթ գողը եւ գրպանէն բանալիներ հանելով կամաց մը քովի սենեակը բացաւ եւ սկսաւ շատ մը ոսկիէ եւ արծաթէ դգալներ, պատառաքաղներ եւ դանակներ վերցնել:

- Քանի մը հատ ալ մեզի ձգէ, ըսաւ Շնորհիկ, որպէսզի առաւօտուն կարենանք մեր նախաճաշը ընել:

Գողը աղջկան ժպտելով անոր հարցուց.

- Անուկդ ի՞նչ է:

- Շնորհիկ, պատասխանեց աղջիկը:

- Շատ լաւ, Շնորհիկ, ես քու պատառաքաղդ եւ միւս սպասներդ պիտի չառնեմ, ըսելով աղջկան հօրը սենեակը բացաւ:

- Ի՞նչպէս գիտես թէ այդ բանալին այս դուռը պիտի բանար, հարցուց Շնորհիկ:

- Օ, հարկաւ ես վարժուած եմ եւ գիտեմ ինչպէս բանալի մը պետք է որ այսպիսի դուռ մը բացուի:

Շնորհիկ ապշած մնաց: Ան կը խորհեր որ գողերը դրամ չունէին երբ դեռ փոքր էին եւ դպրոց չէին կրնար երթալ, եւ առանց կրթութեան մեծնալով գողեր կըլլային: Ու հարցուց.

- Դուն կը սիրե՞ս գող մը ըլլալ:

- Այո:

- Արդեօք ուրիշ գործ մը ակելի լաւ չե՞ս սիրեր, հարցուց աղջիկը:

- Օ, եթէ հայրիկդ չափ հարուստ ըլլայի՝ ես գողութիւն պիտի չընէի:

Շնորհիկ լռեց եւ տեսաւ որ գողը իր հայրիկին ամենսիրելի առարկան կը վերցնէր:

- Ախ, սիրելի պարոն գող, խնդրեմ, իմ հօրս առարկաներուն մի դաչիր, ան զանոնք շատ կը սիրէ եւ անոնցմով կըզբաղի եւ երջանիկ կըլլայ, ես ամբողջ ունեցածս քեզի կուտամ եթէ հայրիկիս առարկաներուն չի դաչիս:

Գողը շատ զարմացաւ այս աղջկան վրայ, որ բնաւ անձնասէր չէր ու ըսաւ.

- Շնորհիկ, դուն ի՞նչ ունիս:

Շնորհիկ հարուստ ընտանիքի մը աղջիկն ըլլալով շատ մը արժէքաւոր առարկաներ ունէր:

- Ես ոսկիէ ժամացոյց մը ունիմ, ոսկիէ զանձանակ մը, արծաթէ սանտր մը եւ տասը տոլար:

- Շատ լաւ, Շնորհիկ, ես քու սիրելի հայրիկդ առարկաներուն պիտի չի դաչիմ:

- Օ, ես շատ մը լաւ գիրքեր ալ ունիմ, որոնք հայրս բերած է եւ զանոնք կարդալը ես շատ կը սիրեմ:

- Ես գիրք չեմ ուզեր, պատասխանեց գողը, միայն թէ քու ոսկիէ ժամացոյցդ պիտի առնեմ, մնացածները կրնաս քեզի պահել:

- Շատ շնորհակալ եմ, պատասխանեց աղջիկը եւ գնաց դուռը բացաւ, կամաց կամաց վեր ելաւ սանդուխներէն ու իր ոսկիէ ժամացոյցը վար բերելով զայն գողին յանձնեց:

Գողը չուզեց այդ աղջկան թանկագին նուէրը առնել՝ բայց Շնորհիկ՝

- Մի վախնար, դուն կրնաս իմ ժամացոյցս ունենալ, միայն թէ ալ հայրիկիս առարկաներուն չի դաչիս:

Գողն այն ատեն համբուրեց Շնորհիկն ու ըսաւ.

- Ես քեզ շատ լաւ աղջիկ մը գտայ, բարի, ազնիւ ու անվեհեր եւ հայրիկդ ու մայրիկդ սիրող մեկը: Ու պատուհանը բանալով դուրս ցատքեց:

- Մնաս բարով, Շնորհիկ, ըսաւ ու հեռացաւ:

Սենեակը մուտք էր եւ Շնորհիկ երբէք չէր կրցած գողին դէմքը լաւ մը տեսնել, արդէն բաւական ուշ էր, բայց ուր գտնուիլը գիտնալուն համար առանց հոս ու հոն զարնուելու կամաց կամաց վեր ելաւ, կարճ աղօթք մը ըրաւ ու նորէն իր մայրիկին հետ քնացաւ:

Արեւուստ ճառագայթները կը փայլէին փոքրիկ աղջկան աշտերուն վրայ եւ փափուկ հովը կը փչէր բաց պատուհանին տակէն: Առաւօտ էր, ժամը ութը, եւ Շնորհիկն ու մայրիկը նորէն արթնցան, հագուելէ ետք վար գացին եւ սովորական կերպով նախաճաշին ըրին: Շնորհիկ բնաւ բան մը չի յայտնեց գիշերուան անցած դարձածէն:

Կեսօր էր երբ հայրը վերադարձաւ ու երբ Շնորհիկը տեսաւ՝ զայն իր թեւերուն մէջ առաւ, համբուրեց զայն եւ ծունկերուն վրան նստեցուց:

- Շնորհիկ, իմ անուշիկ աղջիկս, սիրելի ու հաւատարիմ գառնուկս, ըսաւ, ես էի երեկ գիշերուան գողը եւ ես էի որ քեզ հարցաքննեցի: Ապրիս, քեզ շատ լաւ աղջիկ մը գտայ, ասկեց վերջ դուն ինչ որ ուզես պիտի ունենաս եւ ես ալ քեզ պիտի սիրեմ այնքան որքան դուն զիս կը սիրես, առ ժամացոյցդ, գոր երեկ քեզմէ առի:

Շուտով մայրիկն ալ լսեց այս պատմութիւնը եւ իր անուշիկ Շնորհիկը ողջագուրելով ինքն ալ խօստացաւ անկէ ետք ալ անելի լաւ ինամբ ու հոգածութիւն ցոյց տալ անոր եւ ամէն կերպով զայն գոհ ընել եւ երջանիկ:

Ու փոքրիկ Շնորհիկ հայրիկին ու մայրիկին անուշիկ, բարեսիրտ եւ հնազանդ աղջիկն եղաւ միշտ:

ԿԵԼՂԱՍՊՈՒՐԿ

ԳՐԻԳՈՐ ԱԶՆԱԴՈՐԵԱՆ

ՄԵՐ ՀԻՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՄ

Եթէ Արարատի բաժնեգինդ չես նորոգած դեռ, բարի եղիր անմիջապէս պարտքդ ղրկել՝ որովհետեւ այս թերթին նիւթական միջոցները սահմանափակ են եւ քու ղրկելիք գումարդ որոշ դեր ունի հայրողներու փոքրիկ թերթիկին յաջողութեան եւ յարատեւութեան գործին մէջ:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՇՆՈՐՀՔԸ

Սուրբ Գրոց անաղութիւնը մեզի կը պատմէ թէ Աստուած մարդոց նախածնողքն ստեղծեց եւ իշխան կարգեց երանելի միջավայրի մը, որ Դրախտ կը կոչուէր: Ուրեմն կը հասկնանք թէ Արարիչը մասնաւոր սեր մը եւ հայրական հոգածութիւն մը ունեցաւ մարդոց յանդէպ սկիզբէն ի վեր: Թեւեւ Ան մեր նախածնողքը պատժեց եւ այդ երջանիկ միջավայրէն զանոնք վոնտեց իրենց ապերախտ անհնազանդութեան իբր պատիժ՝ եւ սակայն իր հոգածութիւնը դարերու ընթացքին մարդկային ցեղին շռայլած է հեղեղի նման:

Անմեղ մանուկ մը, ինձ նման դեռատի պատանի մը, առոյգ երիտասարդ մը, իմաստուն չափահաս մը եւ փորձառու ծերունի մը, վերջապէս որեւէ անհատ անմիջապէս որ իր շուրջը լրջօրէն դիտէ՝ Աստուածային շնորհներու ովկիանոսի մը մէջ պիտի գտնէ ինքզինքը:

Առնենք արեւը. Աստուծոյ պարգեւներէն մին: Անոր բացակայութիւնը մահ է երկրի եւ իր բնակչութեան համար: Նա կը լուսաւորէ երկիրն իբրեւ հսկայ եւ հզօր լամբար մը. անոր լոյսէն կօզտուին ամէն ոք, Քրիստոնեան եւ Մահմետականը, սեւամորթն ու կարմրամորթը:

Մեր շուրջ գտնուած բոլոր շնորհները դարձեալ ամէնուն համար են: Եւ սակայն Աստուած կը պահանջէ որ թէ Քրիստոնեան եւ թէ Մահմետականը, վերջապէս ամէն մարդ իրենց մէջ ճշմարիտ շնորհք ունենան եւ արժանիք այս պարգեւները վայելելու համար:

Եւ արժանիք ունենալու միակ ուղին Քրիստոնեայ ըլլալն է ճերմակին, սեւին թէ Մահմետականին համար: Եւ սակայն Քրիստոնեայ մը ըլլալը եւ կամ ինքզինքը Քրիստոնեայ կոչելը ամէնուն համար

ալ դիւրին է. բայց բանը հոն է որ մարդ ճշմարիտ Քրիստոնեայ մը ըլլալ, մտքով հեզ, սրտով ազնիւ եւ հոգիով բարձր: Ու հեզութեան, ազնուութեան ու բարձրութեան աղբիւրը Աստուած է, այն գերագոյն եակը, որ հրաշալի Արեւն ու գեղեցիկ Լուսինը, փալփուռն աստղերն ու անհուն տիեզերքը ճարտարապետի մը հանճարով կառուցած է:

Բայց մարդիկ, եւ այդ մարդոցմէ բաղկացած այլազան ազգեր գոհ չեն այս բոլոր շնորհներէն. ազահ են եւ նախանձոտ. աւելին կուզեն: Մեկզմեկու դէմ պատերազմներ կը մղեն, զիրար կը բզբտեն, զիրար կը յօշոտեն:

Առնենք Գերմանիան, ի՞նչը պակաս էր այդ ազգին, երկիր, հարստութիւն, ճարտարութեամբ եւ քաղաքակրթութիւն ամենը ունէր: Առնենք Թուրքը, բնական հարստութիւնն թէ ընդարձակ երկիրներ չունէր: Գոհ չեղան անոնք. ուրիշներունը խլել ուզեցին եւ միլիոնաւոր կեանքեր խլեցին պատերազմով, որ դաշտեր ու ծովեր կարմիր ներկեց:

Եւ սակայն մարդկային սերունդին անհուն շնորհքներ պարգեւող Աստուած թոյլ չի տուաւ անոնք յաջողին. զանոնք Դաշնակից ազգերու սուրին տակը փշրեց եւ իր Աստուածային արդարութիւնը յաղթանակեց: Գերմանիան իր երկիրները, Թուրքը իր ընդարձակ հողերը կորսնցուց:

Ու պատերազմի աւարեն յափրացած յաղթականները Աստուածային արդարութեան շնորհներէն շփացան, եւ իրենց աւարներով աւելի ազահացան եւ Թրքական բարբարոսութենէն հալածուած ու սուրի եւ հուրի դէմ իր հաւատքն ու Քրիստոնեութիւնը ապրեցնող ու ապրող Յայ ազգին փոքրիկ արդարութիւն մը իսկ չի յատուցին եւ սակայն անոնք, ինչպէս նաեւ Թուրքը իրենց հաշիւները դեռ պիտի տան Արդարութիւնն անտեսելու եւ զայն անարգելու համար:

Ու ասդին, Յայ երիտասարդը, Յայ պատանին, Յայ մանուկը Աստուածային գերագոյն

հաւատքով պիտի ուռնանայ, Քրիստոնեական նուիրական սիրով պիտի զօրանայ, արդարութեան վճռական յաղթանակի հաւատքով պիտի բարգաւաճի եւ օր մը հոգիով ու մարմնով զօրաւոր՝ տէր պիտի ըլլալ իր դարաւոր հայրենիքին եւ նուիրական Արարատի հովանիին ներքեւ եւ պիտի փայփայէ եւ ապրեցնէ այն Արդարութիւնը, զոր ուրիշներ աստիքախորտէն անպատուած ու խաչած էին:

Ու այդ Արդարութիւնը Յայուն Ազատութիւնը պիտի ըլլալ իր սեփական հողին վրայ եւ մէկը Աստուծոյ գերագոյն շնորհքներէն:

ՃԵՐԿԻՍ,

ԱՐՇԱԻԻՐ ՊԵՉԱՉԵԱՆ

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՈՐՊԵՍ ՅԵՐՈՍ

Իրականութիւնը Յայութեան մէկ նշանաւոր գաւակը յափշտակած է մահով:

Չօրավար Անդրանիկ, վերջին տարիներու Յայուն պարծանքը, Թուրքին սարսափը եւ Յայաստանի հերոսը, այս աշխարհէն անդարձ մեռնողներուն խառնուած է:

Յայը պէ՞տք է յուսահատի այս մեծ կորուստով. երբէք: Ազգն էր որ ծնունդ տուաւ Անդրանիկին, ինչպէս դարեր առաջ ծնած էր Կարմիր Կարդանը, Գայլ Կահանը, Սասունցի Դաւիթը եւ ուրիշներ:

Յայաստան ու Յայ ազգը ապրած են ու պիտի ապրին միշտ նոր Կարդաններով եւ նոր Անդրանիկներով: Ան միշտ ծնունդ պիտի տայ նոր հերոսներու, աւելի զօրաւոր, աւելի կորովի եւ աւելի անվեհեր: Յայ մայրերուն կարգուցէք, նորահաս Յայ պատանիներէն տղեկացէք, օրօրոցի մանուկներէն իմացէք. անոնց ամենն ալ սուրբ երագներ եւ նուիրական ծրագիրներ կը մշակեն իրենց սրտին

մէջ եւ իրենց հոգիին խորհը:

Ու վաղը, Յայտնութիւնը Անդրանիկի կեանքով ներշնչուած՝ պիտի ըլլայ ճշմարիտ հերոսներու ազգը:

ՈԱՔՎՈՒՏ

ԿԻԲԼՊԵԼԿ ՄԻԲԵՐԵՏԵԱՆ

ԽՈՇՈՐ ՅՐԴԵՅ ՍԸ

Երկու ընկերներ, Յակոբ եւ Արշաւիր, Քանաթա բերուած Յայորդիներէն էին, երկրին Նախակրթարանը եւ Յայ Սքուլը լրացուցած եւ Թօրօնթոյի Յամալսարանը կը յաճախէին առաջինը բժշկութիւն ուսանելու եւ երկրորդը երկրաբանութեան պատրաստուելու համար: Երկուքն ալ իրարու մտերիմ ընկերներ եւ բարեկամներ եղած էին եւ մէկզմէկէ անբաժան: Ամէն ամառ, իրենց արձակուրդը Քանաթայի Արեւմտեան Նահանգներու մէջ կանցնէին աշխատելու եւ ձմեռուան ծախքերնին հոգալու համար: Յակոբ Յամալսարանի գանազան մրցումներուն մասնակցելով իր Յայու հիանալի մտքով անգամ մըն ալ դրական մրցանակ մը շահած էր, գեղեցիկ ինքնաշարժ մը՝ երկու տարուան քարիւղով միասին:

Ալ մեր երկու բարեկամ ընկերներուն ուրախութիւնը չափ չունէր. 1931ի ամառը դէպի Քանաթական Արեւմտեան Նահանգները ինքնաշարժով պիտի երթային:

Յունիս Յին ճամբայ ելան եւ ամբողջ ութն օր անձայրածիր դաշտերէ եւ բարձրաբերձ ու ձիւնապատ լեռներու ստորոտէն անցնելով հասան իրենց աշխատավայրը: Դաշտի ծանր աշխատանքը եւ Քանաթական արեւին կիզիչ ճառագայթները երբէք չէին յուսահատեցներ մեր դեռատի երիտասարդները. պէտք էր աշխատէին, դրամ խնայէին եւ ձմեռուան համար

պէտք եղած գումարն ունենային՝ եթէ իրենց ուսումը կէս ճամբան պիտի չի մնար: Երկուքն ալ ճշմարիտ Յայորդիներու եռանդը, կորովը, չարքաշուքիւնն ու կամքը ունէին:

Մեր երկու ընկերներն ամէն Կիրակի ինքնաշարժով մօտակայ անտառը կերթային, հոն կը ճաշէին եւ մինչեւ իրիկուն հոն կանցնէին: Անտառին մօտ բաւական խոշոր լիճ մը կար:

Անգամ մը, երբ դարձեալ հոն եկած էին եւ ճաշերնին աւարտած՝ մտածեցին թէ շատ լաւ ատեն էր որսորդութիւն ընելու համար: Հեռուէն նշմարեցին արջ մը իր երկու ձագերով:

- Նայէ, ըսաւ Յակոբ, երանի թէ այդ ձագերէն մէկը կարենայի ողջ ողջ ձեռք անցնել:

- Ի՞նչ պիտի ընես զայն, պատասխանեց Արշաւիր, չես կրնար պահել եւ կը մեռնի:

- Ոչ, կարելի է զայն վարժեցնել ձեռքէ կաթ խմելու եւ խոյնիսկ հետդ խաղալու համար:

- Նապաստակը, տես իմ որսս, ըսաւ Արշաւիր եւ հրացանն ուղղելով ճիշտ կենդանիին նշան առաւ ու զայն փռեց: Անմիջապէս կրակ մը վառեցին եւ մեր որսին միսը Յայկական խորոված մը ըրին վրան: Կերան, կշտացան եւ ոտքի ելան ուրիշ որսեր որոնելու համար:

Յանկարծ հեռուէն հրդեհ մը նշմարեցին. անտառը կը վառեր: Անմիջապէս ինքնաշարժին մէջ նետուելով դէպի լիճը քշեցին եւ բոցերը իրենց հասած ջուրին մէջ մտան ինքնաշարժով միասին:

Կրակը արդէն ամէն կողմ տարածուած էր: Չանագան վայրի կենդանիներ խուժք խուժք լիճը կը խուժէին: Անոնք նշմարեցին արջը, որ իր երկու ձագուկներով կուգար: Վերջինները բաւական ատեն իրենց մօր ետեւէն վագեցին, բայց վերջապէս յոգնելով՝ գետինը փռուեցան դեռ լիճը չի հասած: Մայրերնին ալ չէր կրնար անոնց

օգնել: Այն ատեն Յակոբ դուրս ցատքելով հասաւ երկու քոթոթներուն, զանոնք թեւերուն տակ վերցուց եւ ինքնաշարժը բերաւ ու կաթ խմցուց: Մայր արջն ալ անոնց հետեւելով եկաւ եւ ինքնաշարժին թով նստաւ:

Հրդեհը դադրելէն յետոյ մեր երիտասարդները վերադարձան՝ երկու ձագերն հետերնին: Արջը ի զուր ինքնաշարժին ետեւէն կը վազէր:

Սեպտեմբերին երբ Թօրօնթօ վերադարձան՝ արջերը բաւական մեծցած էին եւ Կենդանաբանական պարտեզին նուիրեցին: Տղաքը երկու արջերուն անունը Հրդեհի ձագեր դրած էին եւ միշտ կերթային զանոնք տեսնել եւ անոնք ալ կը ճանչնային զիրենք:

1933ին ընդհանուր ոգեւորութիւն կը տիրէր Թօրօնթոյի Համալսարանի տղայոց մէջ. Յակոբ եւ Արշաւիր իրենց վկայականները պիտի ստանային: Քաղաքին Հայ գաղութը Համալսարանի սրահը լեցուած էին երկու Հայ շրջանաւարտները տեսնելու:

Յակոբ իր կարգի 154 աշակերտներու մէջ իբրեւ մասնագետ բժիշկ առաջին կը հռչակուէր եւ Քաղաքապետութիւնը զինքը կը հրաւիրէր Կեդրոնական Հիւանդանոցի բժշկապետի օգնական, իսկ Արշաւիր իր արտաթոյ կարգի վառվռուն մտքով՝ կրցած էր շրջանաւարտ երկրաբաններու կարգին մէջ պատուոյ մրցանիշ ստանալ եւ հանքային հարուստ Ընկերութիւն մը զինքը կը հրաւիրէր Ընկերութեան Ընդհանուր ճարտարագէտն ըլլալու:

Ամէն Հայու սիրտ հպարտութեամբ կուռէր երկու Հայորդիներու յաջողութիւնը լսելով: Յաջորդ Կիրակին Պանատահայ Միութիւնը իրենց ի պատիւ հացկերոյթ մը սարքած էր եւ ամէն Հայ ներկայ էին:

Տք. Յակոբ քանի մը տարուան միջոցին մեծ համբաւ հանեց Թօրօնթոյի մէջ իբրեւ ճարտար բժիշկ եւ Արշաւիր բարձրացած էր Պանատայի ոսկեհանքերու Ընդհ. Տնօրինութեան:

1938ին Հայաստանի Կառավարութեան վարչապետը կը հեռագրէ Տք. Յակոբի Հայաստանի

Առողջապահական Նախարարութիւնը՝ ինչ որ կընդունուի եւ Պանատայի հռչակաւոր Հայ բժիշկը կը մեկնի իր համբաւն ու հանճարը իր հայրենիքին համար գործածելու:

1939ին, Արշաւիրի ներկայացուցած Հանքերու հսկայ Ընկերութիւնը Հայաստանի հետ համաձայնութեան գալով՝ Արարտեան հանքերու ընդհանուր մենաշնորհը կըստանայ:

Իսկ 1941ին Պանատայի մէջ դեղի համար մէկ հատ Հայ չէս կրնար գտնել. բոլորն ալ երեւան լեցուած են, որ արդէն Թօրօնթոյէն շատ խոշոր քաղաք մը եղած է:

ՈԱԹՍԷՅ

ԱՐԱՄ ՊՈՅԱՃԵԱՆ

ԱՐԱՐԱՏԻ ԵՐԿՈՒ ԲԱՐԵԿԱՍՆԵՐԸ

- Ի՞նչ կը կարդաս Նորէն, Պարոն Արտաշէս:

- Չե՞ս տեսներ, Արարատ Է կարդացածս, Պանատայի սա մեր Հայորդիներու աղուորիկ թերթը:

- Արարա՞տ, ո՞վ պիտի ուզէր ժամանակ անցնել տղայական այդ թերթով:

- Ի՞նչ կըսես, Միւսա Աղբար, Արարատ կարդացա՞՞ծ ես բնաւ, շատ աղուոր եւ հետաքրքրական թերթ մըն Է աս, կարժէ ունենալ գայն:

- Գնա գործիդ, դո՞ւն ալ մի մանկացար մեր Մանկասար Աղային պէս, պէ աղբար:

- Եթէ մեր Մանկասար Աղան ալ Արարատ կարդայ՝ ան անգամ պիտի մարդանայ, Միւսա Աղբար:

Յաջորդ Կիրակին Միւսա Աղբար, Մանկասար Աղայ եւ Պր. Արտաշէս իրարու

կը հանդիպին սրճարանին առջեւ:

- Ի՞նչ է գրպանինդ, Մինաս Աղբար:

- Սա մեր Գանատայի Յայտորդներուն Արարատը, Պր. Արտաշէս: Իրաւ որ անուշիկ թերթ մըն է, շաբաթ մըն է որ տուևին մէջ ձեռքէ ձեռք կը խլենք զայն:

- Ապրիս, Մինաս Աղբար, թամ Դաֆա տէնկի եղած ես եղեր, չըսե՞ս սանկ իշթէ, մարդ Արարատ կարդալու է որ համով հոտով Յայտերէն կարդացած ըլլալ քանի Արարատը կըստանամ ամսէ ամիս տասնական տարի կերիտասարդանամ եւ կը կարծեմ թէ կամաւոր մը դարձած եմ Արարատին վրայ Յայկական սա մեր դրօշակը անկելու համար, կըսէ Մանկասար Աղան թերթիկն իր ձեռքերուն մէջ ծածանելով:

- Ներս երթանք տղաք, սա մեր տղաքն ալ բաժանորդ գրեմք Արարատին, Քէմբէյն ունի եղեր: Քանի մը շաբաթէն պիտի տեսնէք որ ձեր Մինաս Աղբարը աղուորիկ գորգ մը նուէր առած է՝ ամենէն շատ բաժանորդ գրելու համար:

- Դուք սպասեցէք, Մանկասար Աղանիդ պիտի տեսնէք Գանատայի մեր տղայոց քէմբէյնի թա գլուխն անցած. գորգն որ առնեմ՝ առօք փառօք թաղէ թաղ մուկնետիկ, չէ թէլլալ պիտի կանչել տամ թէ Մանկասար Աղան ալ կրնայ մարդանալ եղեր:

- Չէ, ես պիտի գրեմ ամենէն շատ բաժանորդը:

- Դուն չէ, ես...

- Ես...

- Ոչ, ես...

- Աղբարներ, երկուքդ ալ աշխատեցէք եւ Արարատն է որ պիտի լուր տայ թէ ո՞վ է Արարատի Յերոսը, կը միջամտէ Պր. Արտաշէս եւ երեքն ալ կը մեկնին մտքերնին դրած Քէմբէյնի հերոսներն ըլլալու:

Ըսմիթվիլ

ՀԱՅԿ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

ԱՆԿՈՒՄԵՆ ԿԵՐՉ ԿԵՐԵԼՔ

Կերջին դարը մահուան ու տառապանքի շրջանն եղաւ Յայ ազգին համար: Ան կորսնցուց շատ կեանք, կալուած, հարստութիւն եւ ապրելու իրաւունք:

Կիլիկեցի ըլլալուս, թէեւ շատ փոքր, եւ սակայն տեսայ եւ կը յիշեմ այն սոսկալի տառապանքը, հալածանքն ու կոտորածը, զորս Յայուն վիճակեցաւ թուրք եւ Արաբ բարբարոսներու անզթուրթեամբ:

Ո՞ր Յայը չյիշեր անմեղ երեխաներու, մանկահասակ աղջիկներու եւ դեռատի մայրերու եփրատ նետուիլը: Ո՞ր Յայը սոսկումով չյիշեր Տէր Չօրի մահուան անապատները եւ դահիճ Արաբները: Մարդ տառապանքի լեղի բաժակը կրելուն համար չէ միայն որ պիտի յիշէ անցեալի արհաւիրքը: Չէ՞ որ իր եղբայրը, քոյրը, հայրը, մայրը, զաւակները կամ մօտաւոր մէկ սիրելին կար տանջուածներու հօտին մէջ՝ հոգ չէ թէ ինք բախտ ունեցած ըլլալ պատերազմէն առաջ Ամերիկա, Յնդկաստան կամ Չինաստան գտնուելու:

Թշնամին, գազանօրէն հալածեց, յափշտակեց ու կոտորեց Յայ ժողովուրդը, որովհետեւ Յայը ոչխարի նման հեզ էր եւ գառնուկի մը նման անվնաս:

Ու ահա Յայ մարտիկն էր որ սթափեցաւ, հին հեզ ու խոնարհ նկարագրին պատուաստեց ըմբոստութեան, կռուի եւ վրէժի գաղափարը, եւ Անդրանիկ ու Անդրանիկներ, կռուողներ ու կամաւորներ երեւան եկան, որոնք անկումէն յետոյ Կերեւէի ճամբան ցոյց տուին Յայ ժողովուրդին՝ մարտնչելով ի գին ազատութեան:

Ու գեղեցիկ օր մըն ալ Յայաստան ծնունդ առաւ իր Մայիս 28ով: Այդ Յայաստանը կապրի աշօր՝ եղբայրացած հիւսիսի բազմաթիւ ազգերու

հետ ընկերացած եւ եղբայրացած: Մայիս 28 միայն նշանաւոր օր մը չէր 1928ին: Ան միշտ պիտի ըլլայ Յայ ազգին նուիրական եւ սուրբ օրը:

Անդրանիկ ու Անդրանիկներ էին Յայաստանի հիմնադիրները եւ անոնք պիտի մնան Յայաստանը արեցնողները:

Յայ ազգին անկումը վերջացած է այլեւս: Կերելքի դարաշրջանն է բացուած անոր առջեւ: Այսօր մեր Յայաստանը կը յառաջդիմէ, կը բարգաւաճի եւ կը զօրանայ զինք կառավարող խելացի ձեռքերու տակ եւ օր մըն ալ ամբողջ Յայաստանն է որ պիտի միանայ Արարտի ստորոտը եւ Յայը պիտի տիրանայ յաղթանակի ու խաղաղութեան:

Անդրանիկը մեռաւ: Բոլոր Յայ Անդրանիկները պիտի մեռնին: Բայց անոնց հոգին պիտի ապրի ամէն Յայու մէջ՝ մինչեւ որ բոլորն ալ Անդրանիկի պէս ազգասէր եւ անձնուրաց Յայեր ըլլան:

Բոլոր Յայութիւնը իր վերելքի օրերուն պիտի ապրեցնէ Անդրանիկն իր սրտին մէջ ու երբ ալ ազգին համար կատարեալ առաւօտը ծագի՝ պիտի գոչէ միաբերան.

- Կեցցէ Յայաստան, կեցցէ ոգին Անդրանիկի եւ ապրի Յայը միշտ ազատ:

ՌԱԹՍԷՅ

ՍԱՆՈՒԲԷԼ ՍՈՒՄՃԵԱՆ
Այնթապցի

ԶՕՐԱԿԱՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿ

Զօրավար Անդրանիկ մեռաւ երեք ամիս առաջ եւ սուգի սաւանով մը ծածկեց Յայերուն սիրտը: Բայց մենք, փոքրիկ Յայորդիներս պիտի չի մոռնանք անոր անունն ու քաջութիւնները եւ միտքերնիս պիտի դնենք անոր պէս քաջ հերոս մը ըլլալու:

Աստուած Յայ ազգին այնպիսի բան մը ըրած է որ մեր ազգը երբէք չի կորսուիր: Պատճառը քաջ հերոսներ ունենալնիս է: Այնչափ տարիներ մեր ազգը չարչարուած է, կոտորուած է ու տառապած եւ գետերու նման արիւն թափած է բայց նոյն Յայ ազգն է կապրի ու պիտի ապրի:

Դարեր առաջ Պարսիկները խորհեցան որ Յայ ազգը կրակապաշտ ընելով Պարսիկ դարձնէ, բայց չի յաջողեցան. Աստուած Քաջն Վարդան մը տուած էր մեր ազգին՝ որպէսզի Քրիստոնէութիւնը պաշտպանէ եւ Յայ ազգը ապրեցնէ:

Աստուծոյ անուշ գործն է նեղ օրերու մէջ Անդրանիկներ, Վարդաններ եւ ուրիշ մեծ Յայեր տալ մեր ազգին:

ՏՕՆԹՅԻԼ

ԳՈՒՐԳԷՆ ԿԱՐԿԱԵԱՆ

ԶՄԵՈՇ

Աշունն երբ կուգայ՝ ծառերուն կարմիր, դեղին եւ կանաչ տերեւները կը թափին ու ցուրտ քամին սաստկօրէն կը փչէ տերեւներն հոս ու հոն քշելով եւ զանոնք խաղցնելով ու պարել տալով:

Զմեռը կուգայ վերջն ալ:

Ո՞ր տղան չի սիրեր ձմեռը:

Զիւնը կը տեղայ. ամբողջ երկիրը իր ճերմակ սաւանին տակ կառնէ եւ բոյսերը ճերմակ վերմակի մը տակ կը քնանան:

Զմեռը տօներու եղանակն է. Նոր Տարին եւ Ծնունդը տղայոց սիրած ժամանակներն են: Կաղանդ Պապան կուգայ եւ մեր գուլպաները հազարումէկ աղուոր բաներով կը լեցնէ: Փոքրիկներուն սիրական ծերուկը տեսակ տեսակ խաղալիքներ կը բերէ թէ տղայոց եւ թէ աղջիկներուն:

Գանատայի ձմեռը թեեւ շատ խիստ է, բայց իր առաւելութիւններն ունի: Գրաշալի ձմեռնային խաղեր մեծ հաճոյք կը պատճառեն թէ մեծերու եւ թէ փոքրերու:

Ձմեռը տարուան գեղեցիկ եղանակներէն մէկն է:

ՐԻՃՎԻԼ

ԵՐՈՒԱՆԴ ՄԱՔԻՆԻՍՏԵԱՆ

ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒ ԿԵԱԼՔԷՆ

Նոյեմբերը մեծագոյն ամիսն եղաւ, որու ընթացքին մօտաւորապէս մեր բոլոր Հայորդիներն ալ իրենց մասին տեղեկութիւններ տուած էին: Արարատ ամսուան մէջ 171 նամակ ստացած է մեր տղոցմէն, ամենուն պատասխանած է եւ ոմանց ալ խմբագրատուն այցելութիւնը վայելած: Արդարեւ ասիկա անելի քան գոհացուցիչ է. խմբագրութիւնս գոհ է մանաւանդ այն Հայորդիներէն, որոնք սովորութիւն ըրած են ամիսը երկու կամ երեք եւ անելի նամակներ գրել: Ստորեւ պիտի երեւայ փոքրիկ հատուածներ քանի մը նամակներ:

ԽՄԲ.

..... Զոս հինգ Հայորդիներ ենք եւ իրարմէ քանի մը մղոն հեռու: Ամենքս ալ ամսէ ամիս անհամբեր կը սպասենք Արարատին: Կիրակի օրեր երբեմն գիրար տեսնելու եւ իրարու հետ պտոյտի կերթանք:

ՍԱՌԻԹ ԳԷՅՈՒԿԱ

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԳԵՈՐԳԵԱՆ

..... Առջի տեղս զիս դպրոց չէին դրկեր. հիմայ ՊԷԼՎՈՒՄ եկած եմ եւ վճարումով կաշխատիմ: Խնդրեմ, Արարատը նոր հասցէիս դրկէ:

ՊԷԼՎՈՒՄ

ՆԵՐՍԷՍ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

..... Առտուն կանուխ կեղլեմ, փոռոն գործերը կընեմ եւ դպրոց կերթամ: Դասարանիս մէջ երկրորդ եմ:

Ս. ԳԷՅՈՒԿԱ

ԱՐՄԵՆԱԿ ԳՐԱՇԱԼԻ

..... Գրած էիր որ մայրիկիս նամակ գրեմ. ամէն առտու կը գրեմ՝ բայց կերեւի ձեռքը չանցնիր: Արարատը կարդալով չեմ կշտանար: Ալ ի՞նչ կայ Հայերէն կարդալու՝ քանի Հայերէտ հեռու եմ:

ԳԷՆՖԻԼՏ

ՀՐԱՆԴ ՏԻՆԿԻԼԵԱՆ

..... Երբեմն երբեմն Պր. Թաթարեանէն նամակ կըստանամ: Անցեալ Կիրակի Սահակ Գրիգորեանին տեղը զացի եւ միասին Կոլթ զացինք: Հարցնելով Հայերու տուելը գտանք: Չօրավար Անդրանիկի Սգահանդէսը կը կատարուէր եւ մենք ալ գնացինք:

ՔԻՉՆԸՐ

ԱՆՈՒՇԱԲԱՆ ՓԻԼԻՊԵԱՆ

..... Արարատը անուշիկ թերթ մըն է: Շատ կաղօթեմ որ նոր նոր բաժանորդներ ունենանք եւ թերթը չի դադրի:

ՎԱՐՍՕ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՐԱՖԵԱՆ

..... Ագարակս փոխեցի. նոր տեղս շատ լաւ է եւ մարդը ինծի հանդէպ շատ ազնիւ է: Դպրոց կերթամ:

ԳԷՆՖԻԼՏ

ԴԱԶԱՐՈՍ ԹԱՇՏԵԱՆ

..... Իմ յոյսս չեմ կտրած. Անգլիերէնս պիտի սովորիմ բայց Հայերէն անուշիկ լեզուս պիտի չի մոռնամ բնաւ: Ներփակ 25 սենթ Արարատի Ակումբին:

ՎՈՒՏՊՐԻՃ

ՀԱՅԿ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

..... Կը փափաքիմ ճորճառուն երթալ եւ մեր Ագարակը տեսնել:

Ս. ԳԷՅՈՒԿԱ

ՎԱՐԵՆԱԿ ՊԷԶԱԶԵԱՆ

..... Եթե կը հաճիս Դազարոս Թաշճեանին հասցեն ղրկէ: Կը խնդրեմ որ ինծի համար Գանատական փուլէր հաւաքես. Պուլկարիա պիտի ղրկեմ:
ՎԱՐՍՕ

ԼԵՒՈՆ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

..... Ես շատ ուրախ եմ որ ինծի նամակ եւ Արարատ կը ղրկես: Սարգիսն ինծի տեսնել կուգայ եւ ես Սարգիսն ու Յակոբը տեսնելու կերթամ: Ես 7 կով կը կթեմ:
ԻԲՆԵԸՆՎԻԼ

ՄԻՍԱԷ ԹՈՒՄԱՃԵԱՆ

..... Զեմիլթըն եկայ Ձեզ տեսնելու համար՝ բայց Թօրոնթօ մեկնած էիք: Յովհանէս Սեդրակեանն ալ մեր մօտի ագարակը եկաւ. հոս շատ հանգիստ եմ:
ՄԻԼԹԸՆ

ՅՈՎԱԿԻՄ ԿԻՄԻՒՇԵԱՆ

..... Զանցեք Դաւիթ ժամկոչեանին հասցեն ինձ տեղեկացնել:
ՃԵՐՎԻՍ

ԱՐՄԵՆԱԿ ԳՈՅՈՒՄՃԵԱՆ

ԱՐԱՐԱՏ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ ԱՎՈՒՄԲ

Այս ակումբը որդեգրած է եւ կը հոգայ որբուկ եղբայր մը՝ Զ. Բ. Ը. Միուրթեան որբա-
նոցը, երուսաղէմ, եւ ցարդ ղրկած է 300
տուլար: Նախապէս գումարը կը ղրկուէր
Գանատայի Պատանեկան Կարմիր Խաչին՝ փոխ-
անցուցելու համար: Յետ այսու եւս միեւնոյնը
պիտի ընենք:

Պատրաստ գումար Նոյեմ. 1,	4.75
Հայկասէր Մէլթոնեան	1.00
Կարապետ Սկրտիչեան	.25
Երուանդ Մաքիսիստեան	.25
Հայկ Մանուկեան	.25
Գումար 6.50 տուլար: Ոսկեղէն Կիրակիի առթիւ Հայորդիներու Նուէրները պիտի երեւին յաջորդ թիւով:	

Կարմիր Խաչի մեր այս պատանեկան
Ակումբը իր վերջին վճարումն ըրաւ անցեալ
Յուլիսին՝ 70 տուլարի առաքումով մը: Կը
ծրագրուի 50 տուլար գոյացնել եւ փոխանցել
Յունվարին:

ՄԵՐ ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒՆ

Անոնք որ Արարատ չեն ստանար անմիջա-
պէս տեղեկացնելու են մեզ:

Հասցէի փոփոխութիւնը առանց յետաձգելու
տեղեկագրուիլը փափաքելի է:

Այն Հայորդիները, որոնք այցելութիւն
կուզեն տալ Արարատին՝ կը խնդրուի իրենցմէ
Նախապէս տեղեկացնել՝ փոխադարձ յուսախաբ-
ուրթեան առաջքն առնելու համար: Անցեալ
ամիսներու ընթացքին քանի մը Հայորդիներ
Զեմիլթըն եկած էին՝ բայց Պր. Ալիքսանեանի
բացակայութեան պատճառաւ երկու կողմերու
համար ալ բաղձալի տեսակցութիւնը կարելի
չէր եղած:

Ծնունդի եւ Նոր Տարուոյ առթիւ Արարատ
սիրով պիտի հիւրասիրէ այն բոլոր Հայորդի-
ները, որոնք Զեմիլթըն գալու կարգադրու-
թիւններ կրնան ընել: Այս առթիւ Տիկին
Ալիքսանեանի բաղձանքն է գոնէ մէկ երկու
օր առաջ տեղեկութիւն ունենալ թէ քանի՞
Հայորդիներ պիտի համախմբուին յառաջիկայ
տօնական օրերուն:

Վերջերս ցրուած եւ կամ տեղափոխուած
բոլոր տղայոց հասցէներու ցանկը Արարատի
այս թիւով պիտի ղրկուի մեր բոլոր Հայորդի-
ներուն՝ Նախկին ցանկին վրայ փոփոխութիւն-
ները սրբագրելու եւ Նորն ալ կցելու անոր:
Մեր տղայոց անգամ մը եւս պիտի փափաքէինք
յիշեցնել մէկզմէկու հետ շարունակական
թղթակցութեան մէջ ըլլալու հաճոյալից
կարեւորութիւնը: Մոռնալու չէ նաեւ այս ու
այն երկիրներու մէջ ցրուած սիրելիներ ու
ազգականներ եւ գոնէ յաճախակի նամակներով
աշխատելու է զանոնք ուրախացնել: Մայր մը
գոհ ընելը աշխարհ մը երջանկութիւն է:

Գանատայի Հայորդիներու Միութեան Պատգամաւորական Ժողովի մանրամասնութիւնները առանձին շրջաբերականով մը պիտի տեղեկագրուի բոլոր տղայոց:

Թերթիս համար դրկուած բոլոր գրութիւնները յետ այսու դրկուած ըլլալու են ամէն ամսու տասնին: Այն Հայորդիները, որոնք իրենց փորձերը չեն տեսներ Արարատի մէջ հրատարակուած՝ անշուշտ յուսահատելու չեն եւ միշտ լաւագոյն յօդուածներ արտադրելու համար իրենց ջանքերը կրկնապատկելու են: Անշուշտ Արարատի էջերը թոյլատու չեն տղայոց բոլոր գրութիւնները հրատարակելու:

ԱՐԱՐԱՏԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԱԹԹԻԹ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹ ՍԸ

Տարիէն ակելի կընէ որ ճորճառուկի Հայորդիներն տակաւ առ տակաւ դրկուեցան Գանատական ագարակներ եւ այսօր միայն ինը Հայորդիներ կը գտնուին մեր Նախկին Ագարակատան մէջ, որոնց եօթը վերջին Նորեկներէն են:

Անշուշտ շատ հաճոյալի է գիտնալ թէ ցրուած տղայոց գրեթէ բոլորն ալ իրենց Նոր միջավայրներուն մէջ միշտ հաճելի եղած են իրենց ագարակատներուն եւ անոնցմէ սիրուած են: Այս իսկ պատճառաւ միեւնոյն շրջանակի մօտ գտնուող ուրիշ ագարակատներ եւս Նոր տղաք ապարելով՝ շատ մը տեղեր, գրեթէ մէկզմէկէ ութ տասը մղոն հեռաւորութեան վրայ տասնեակ մը եւ ալ ակելի Հայորդիներ տեղաւորուած են եւ դէպի Հայութիւնը պատուաւոր տրամադրութիւն մը արթնցուցած օտարներու մէջ:

Պիտի խօսիմ մեր անմիջական մօտերը գտնուող Հայորդիներու մասին, որոնք արդէն Նորաբողբոջ Հայկական գաղութ մը կազմել սկսած են, զոր կրնանք անուանել ՀԷԼԻՄԻԷՆԱ զաւառին Հայ գաղութը՝ բաղկանալով հետեւեալ Հայորդիներէն:

Ղազարոս Թաշճեան, Յակոբ ՏԵՄԻՐՃԵԱՆ, Սամբրէ Շիրիսեան, ՕՆՆԻԿ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ, Հրանդ Տիկիլեան, Սամբրէ Ազողլանեան, Բիւզանդ Գըլըճեան, Գասպար Կարապետեան, Անդրանիկ Գեորգեան, Վարդեակ Պեգազեան, Տիգրան Պերպերեան, ՕՆՆԻԿ Ատուրեան, Բաւլոս Ատուրեան, Խաչիկ Գարաճեան, Արշաւիր Պեգազեան, Արմենակ Աբրահամեան, Գրիգոր Երախեան, Մկրտիչ Աղամեան, Արմենակ Գրպաշեան, Յակոբ Մահուսեան եւ Վիգորիա Գամալերեան: Ասոնց երեցն է ՕՆՆԻԿ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ 17 տարեկան եւ կրտսերագոյնը Բաւլոս Ատուրեան, 10 տարեկան: Յիսուս մղոնի ինքնաշարժով պտոյտ մը ընելով կարելի է այս բոլոր Հայորդիները տեսնել:

Թէեւ անոնք պատեհութիւն չունին ամէն ատեն մէկզմէկ տեսնելու՝ եւ սակայն ուրախ եմ յայտարարելու թէ բոլորն ալ կարող են մէկզմէկու հետ հեռաձայնով խօսիլ եւ որեւէ լուր մը ապահով կերպով իրարու տարածայնել:

Այս Հայորդիները բոլորն ալ կատարեալ ազգասեր տղաքներ են, իրենց ազգակիցներուն եւ հայրենիքին կարօտովը կապրին եւ միշտ ալ Նախանձախնդիր են Հայ պատիւը բարձր բռնել օտարներու առջեւ:

ԳԵՆՖԻԼՏ

ՍԱՄԲՐԷ ՇԻՐԻՍԵԱՆ

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

Պր. Տիրատուրեան, Ֆիլատելֆիա.- Անգլիերէն Արարատը դարեցուցած ենք: Ձեր գումարը պիտի յատկացնենք մեր Հայորդիներէն մէկուն Արարատին:

Պր. Ս. Աղանեսեան, Պրէնթֆորտ.- Տիկին Պասմաճեանի թերթը կանոնաւորապէս կը դրկենք: Դրամն ստացած ենք:

Տկ. Պ. Տոնիկեան, Պրուքշայր.- 7 տուարն ստացանք, հաճեցէք 5 տուարի Նուիրատուն մեզի ծանօթացնել: Շնորհակալ ենք:

ԳԱՆԱՏԱՀԱՅ ԿԵՆՏՐ

Բարիզի իրաւաբաններէն Վ. Եարճանեան Յ. Բ. Ը. Միոլթեան եւ Գաղթականաց Յանձնա- ժողովի Ընդհ. Զարտուղար Պր. Լ. Բաշալեանի եւ Յ. Յ. Պատուիրակութեան յանձնարարութեամբ նամակ մը գրած է Գանատահայ Միոլթեան Ընդհ. Նախագահ Պր. Լ. Պապատեանի, որուն հակիրճ ամփոփումը կուտանք:

«..... Չինարդարէն վերջ Դաշնակից Պետութիւններու կողմէ Յանձնաժողով մը կազմուեցաւ՝ պատերազմի ընթացքին Դաշնակից հպատակներու թուրքիոյ մէջ կրած վնասներն հատուցանելու այն գումարով, որ գրաւուած էր Վիեննական Պահանքներէն, եւ ուր պահ դրուած էր թուրքիոյ կողմէ:

Յանձնաժողովը շուտով իր աշխատութիւնը վերջաց[...^] եւ ես անձամբ յարաբերութեան մէջ ըլլալով յիշեալ մարմնոյն հետ՝ ինձ տեղեկացուցին թէ բազմաթիւ Գանատահպատակ Յայեր դիմում կատարած են իրենց վնասուց հատուցումը պահանջելով եւ թելադրեցին ինձ յարաբերութեան մէջ մտնել անոնց հետ եւ շահերնին պաշտպանել Յանձնաժողովին առջեւ: Ամենուն նամակ գրել կարելի չըլլալուն Ամերիկահայ երկու թերթերու յայտարարութիւն մը դրկած եմ՝ թելադրելով որ ամէն անոնք որ կը փախաքին իրենց գործերը յանձնեն ինծի՝ մանրամասնութիւններ հաղորդելով իրենց պահանջներու մասին: Հատուցում պիտի ըլլայ մի միայն այն Յայերուն, որոնք պատերազմէն առաջ Գանատական հպատակ էին:

Դուք Գանատահայ գաղութին ամենէն ակնաւոր դէմքն ըլլալով, կը խնդրեմ որ հաճիք Ձեր հեղինակութիւնը ի գործ դնել, որպէսզի ժամ առաջ հետաքրքրուին իրենց գործով, որովհետեւ քիչ ատենէն Յանձնա- ժողովը իր աշխատանքը կը վերջացնէ եւ այլեւս ընթացք պիտի չտայ որեւէ խնդրանքի:»

Սոյն նամակին մէկ երկար պատճենն արդէն Պր. Պապատեան ուղարկած է Գանատահայ Միոլթեան Ս.ճիւղերուն:

ՅԵՄԻԼԹԸՆ.- Գանատահայ Միոլթեան տեղւոյս Մասնաճիւղին Նախաձեռնութեամբ եւ Նոյն Միոլթեան Թորոնթոյի Դերասանական Խումբի օժանդակութեամբ տեղւոյս Փօլիշ Հօլին մէջ ներկայացուեցաւ համբաւաւոր Չարշըլը Արթին Աղան: Դերասաններէն բոլորն ալ առ հասարակ յաջող էին իրենց բաժին- ներուն մէջ:

Գանատահայ Միոլթեան Հեմիլթընի Մասնա- ճիւղը իր մասնաւոր շնորհակալութիւնը կը յայտնէ Թորոնթոյի քոյր մասնաճիւղի Դերա- սանական Խումբի օժանդակութեան առթիւ ինչպէս նաեւ Տիար Լ. Պապատեանի, որ այնքան ազնուօրէն տրամադրած էր իր ինքնաշարժն ու վարիչը խումբը Հեմիլթըն փոխարդելու եւ անկէ ալ Թորոնթօ վերադարձնելու առթիւ:

Գ. Մ. ՅԵՄԻԼԹԸՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒԴ

ԱՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆ

Դեկտեմբեր 4ին հմբագրատունս այցելե- ցին Թորոնթոյի Դերասանական Խումբի անդամ- ներն, առաջնորդութեամբ Դերասանապետ Յ. Սըլիեանի: Խումբին բոլոր անդամներն ալ ջերմ համակիրներ են Արարատին եւ անոր յառաջդիմութեան բաղձացողներ:

ՓՈԽԱՆ ՍՏԱՅԱԳՐԻ

Արարատ ստացած է հետեւեալ գումարները:
Պր. Ա. Վարդեան, Ռիմփոլտէն, 1, Տկ.
Ս. Քեթլոյեան, Ֆրեզնոյէն, 1, Տկ.
Վարդանոյշ Օվոյեան, Իսթ Սէնթ Լուիզէն, 1, Պր. Ս. Թաշճեան, Ուստըրէն, 1, Պր. Ս. Տիրատուրեան, Ֆիլատելֆիայէն, 4, Տկ.
Մազմանեան, Տիթթոյթէն, 2, Պր. Խ.
Խոսրոֆեան, Տիթթոյթէն, 3, Պր. Ս. ճիկամեան, Շիբակոյէն, 2, Պր. Ա. Սրապեան, Տիթթոյթէն, 2, Տկ. Պ. Ս. Տօնիկեան,

Պրոլքշիրեն, 7, Պր. Սարգիս Ուզունեան,
 Լինեն, 7, Տկ. Բ. Գրիգորեան, Լիլ Եորթեն,
 2, Տկ. Նիքսարեան, Տիթրոյթեն, 1, Եւ Պր.
 Ա. Պեգազեան, Լիլ Եորթեն, 1 տոլար:
 Արարատի վարչութիւնը իր շնորհակալու-
 թիւնը կը յայտնէ վերոյիշեալներուն:

15.- ԱՊԱԳԱՅ.- Ա. Թերզիպաշեան, 28
 Րիլ Սերբանթ, Բարիզ 6: Բաժնեգին 4 տոլար:
 16.- ՅԱՆԴԵՍ ԱՍՍՕՐԵԱՅ.- Յրատարակու-
 թիւն Վիեննայի Միխթարեան Միաբանութեան:
 Բաժ. մէկ սթերլին:

Շարունակելի

ԱՐԱՐԱՏ ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

ԱՐԱՐԱՏԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

Պր. Յ. Ա. Սրապեան, Տիթրոյթեն, Յ.
 Բաջեանի, Ֆրանսա:
 Տկ. Տ. Տիրատուրեան, Ֆիլատելֆիայեն՝
 որբի մը, Գանատա:
 Պր. Տ. Ս. Տիրատուրեան, Ֆիլատել-
 ֆիայեն, Պր. Յ. Մուխպիրեանի, Ֆիլատելֆիա:
 Տիկին Ե. Յակոբեան, Պրոլքշայրեն՝ հինգ
 Յայրորդիներու մէկ մէկ տարուան, Գանատայի
 մէջ:
 Պր. Ա. ճիկամեան, Շիբակոյեն՝ Տկ.
 Թագուհի ճիկամեանի, Տիթրոյթ:
 Տկ. Բիլոր Գրիգորեան, Լիլ Եորթեն՝
 Յայրորդիի մը, Գանատա:
 Պր. Սարգիս Ուզունեան, Լինեն՝ Տկ. Կ.
 Թաշճեանի, Բրաւիտէնս:
 Տկ. Մազմանեան, Տիթրոյթեն՝ Յայրորդի
 մը Գանատա:

Alexander Soghigian,
 1 Taylor Street,
 Boston, Mass.

 Hovhanes Soghigian,
 49 Princess Street,
 Hamilton, Canada.

 Haroutun Selian,
 112 Carlton Street,
 Toronto, Canada.

 Dikran Chitjian,
 1824 W. Jackson Blvd.
 Chicago, Ill.

Haig Carahjian,
 97 P. O. Box,
 Whitinsville, Mass.

 Mesrob Meroian
 63 P. O. Box,
 Indian Harbor, Ind.

Carnik Kavafian,
 443 Bergenline Ave.
 West New York, N. J.

B. Zorabedian
 52 Lexington Ave.

Sahag Gernigian and Manoug
 Hagopian, Braddock, Pa.

ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ ԿՈՒՉՈՒԻՆ

Կաղանդի առթիւ լաւագոյն նուէր մը
 պիտի ըլլայ Արարատը: Ինչո՞ւ բարեկամոյ այս
 թերթը տարի մը կարդալու հաճոյքը չունենայ:

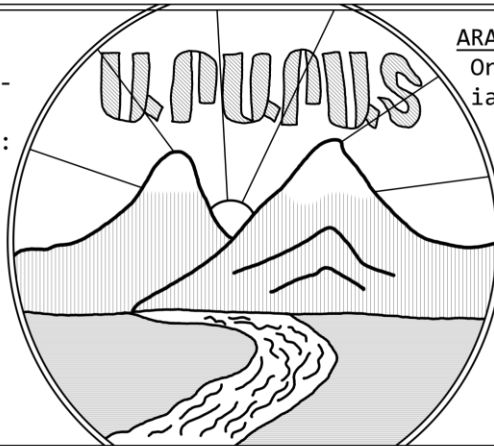
ՍՏԱՅՈՒՄԸ ԹԵՐԹԵՐ

11.- ՅԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿՈՉՆԱԿ.- Կոչնակ
 Յրատարակչական Ընկ. 331 Տօրթի Էվընիւ,
 Լիլ Եորթ: Բաժ. 5 տոլար:
 12.- ՅԱՅՐԵՆԻՔ ՕՐԱԹԵՐԹ.- Յայրենիք
 Յրատարակչական Ընկ. 13-15 Շովմըթ Սթրիթ,
 Պօսթըն: Բաժ. 6 տոլար:
 13.- ՅԱՅՐԵՆԻՔ ԱՍՍԱԹԵՐԹ.- Յայրենիք
 Յրտ. Ընկ. 13-15 Շովմըթ Սթրիթ: Բաժնեգին
 5 տոլար, Յայրենիք Օրաթերթի հետ միասին
 10 տոլար:
 14.- ՅԱՅ ՍԻՐՏ.- Յայ Սիրտ Յրտ. Ընկ.
 102 Տօրթի, 60 Սթրիթ, Ֆիլատելֆիա: Բաժ.
 1.50 տոլար:

ԱՐԱՐԱՏ ԱՄՍԱԳԻՐ
 Որկան եւ ժամադրա-
 վայր Գաւառայի Հայ-
 որդիներու Միութեան:

ԲԱԺՆԵԳԻՆ
 Տարեկան տասը
 թիւերու համար՝
 1.25 ՏՈԼԱՐ:

Տնօրէն համբազիր
 Ա. Ղ. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ

ARARAT MONTHLY

Organ of the Armen-
 ian Boys' Union of
 Canada.

The only Armen-
 ian paper in
 British North
 America.

Subscription.-
 \$1.25 a year.

ADDRESS

" Ararat Monthly "
 P. O. Box 184,
 HAMILTON, CANADA.

Գ. ՏԱՐԻ

ՀԵՄԻԼՈՆ,

ՅՈՒԼՎԱՐ, 1928.

ԹԻՒ 1.

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ԵՐՋԱՆԻԿ ԵՒ ԲԱՐՔԱԻՍԻՃ
 ԿՈՐ ՏԱՐԻ ՄԸ ԿԸ ՄԻՋՔԷ
 ԻՐ ԲՈԼՈՐ ԸՆԹԵՐՅՈՂՆԵՐՈՒՆ ԵՒ
 ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐՈՒՆ

Ուժ ՏՈԼԷՔ Արարատի ՔԵՄԲԵՅԼԻՆ՝ որ կը լրանայ Յոլնվար
 20ին՝ որմէ յետոյ թերթիս բաժնեգինը կը բարձրանայ 1.25
 տոլարի Ամերիկայի եւ Գոլպայի համար՝ իսկ արտասահմանի
 համար ալ մԷկոկէս տոլարի:

[Blank]
[Դատարկ]

Մ Ի Կ Ի Կ Ի Կ Ի Կ

Գ. ՏԱՐԻ

ՅԵՄԻԼԹԸՆ,

ՅՈՒՆՎԱՐ, 1928

ԹԻՒ 1

ԽԱՐԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

ԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻՈՅ ՍԵՄԵՆ ՆԵՐՍ

Արարատ իր երրորդ տարին կը թեւակոխէ այս թիւով՝ գողտրիկ պատմութիւն մը ձգած իր ետեւ: Պատմութիւն մը անվիատ յարատեւութեան, անսասան յառաջդիմութեան եւ անսայթաք հաւատքի: Այդ պատմութիւնը գալիք տարիներու հետ ուռնացող կեանքի եւ տեւականութեան գրաւականն իսկ է:

Այս թերթիկը, պատանիներու հրատարակութիւն մը ինքնին, դժուարութիւններով շրջապատուած եւ նիւթապէս անկայուն վիճակով, անցեալ երկու տարիներու ընթացքին կանոնաւորապէս լոյս տեսած է՝ թիւ մը իսկ պակաս չի դրկելով իր բաժանորդներուն: Ընդհակառակը, 12 էջերով սկսած եւ աստիճանաբար ստուարանալով այսօր ան դարձած է քսան էջնոց պարբերական մը, ինքնին հաստատող թէ զայն հրատարակող պատանիները եւ ղեկավարող տարեցները պատահական որոշմամբ մը չէ որ ծնունդ տուած են Արարատին, այլ չափուած ու խնամուած ծրագիրներով սկսած են զայն՝ զինուած անհատուով եռանդով, անընկիր ոգիով եւ անյաղթ կամքով: Բոլոր դժուարութիւնները պիտի անցնտին այս պողպատե երրորդութեան առջեւ եւ մեր այս որկանին ապագան աւելի փայլուն պիտի ըլլայ անկասկած:

Ու այսօր, զօրաւոր հաւատքով մը կը թեւակոխենք նոր տարիին սեմէն ներս, վստահ ըլլալով որ անիկա բարգաւաճումի եւ զօրացումի նոր շրջան մը պիտի ըլլայ մեր

Արարատին, մեր բաժանորդներուն, մեր համակիրներուն, Յայրորդիներուս, ամբողջ Յայնութեան եւ Յայ աշխարհին համար:

ՄԵՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Արարատի բարեկամ-բաջալերողներէն մին վերջերս նամակով մը դիմած է մեզ՝ թեւադրելով որ այս էջերով գաղափար մը տանք Արարատին եւ զայն ներկայացնող Յայրորդիներուն ինչ կուսակցական ուղղութեան հետեւիլին:

Այս թեւադրութիւնը կը գնահատենք սրտովին:

Արդիական եւ քաղաքակրթուած ազգերուն մէջ կուսակցութիւնները անհրաժեշտութիւններ են եւ ռամկավար կարգերու գրաւականները: Այն ազգերն ու երկիրները, որոնք գաղափարի եւ սկզբունքի ճակատներ չունին, յետամնաց են, տգէտ եւ անհատներու կամայականութեանց ու բռնութեան առարկայացած գերիները:

Յայերս արդիական ազգ մըն ենք եւ Յայ կեանքի մէջ ալ կուսակցութիւններու պէտքը ազգային պէտք մըն է: Եւ սակայն մենք սովորութիւն ըրած ենք մեր բոլոր ձեռնարկներուն կուսակցական գոյն տալ եւ կամ հատուածական հոտ առնել անոնցմէ: Յին ցաւ մըն է ասիկա. դարմանը շատ դժուար է եւ շատ ալ դիւրին: Չափահասները այս մտայնութենէն փրկելը շատ դժուար է, անկարելի է: Բայց նոր սերունդը

լայնախոհ եւ լայնամիտ ուղղութեամբ մը պատրաստելը շատ դիւրին է, պարզ եւ օրհնաբեր:

Մեր ուսուցիչներուն քովն է դարմանը՝ եթէ անոնք սրտցաւ եւ լրջօրէն մօտենան նոր սերունդին եւ քիչ մը տարբեր կերպով պատրաստեն զայն: Ոչ ոք Յայ ուսուցիչներէն կուսակցական ըլլալու իրաւունքը կրնայ խլել: Եւ սակայն, դպրոցի մթնոլորտէն ներս Յայ ուսուցիչն է որ ներկայանալու է Յայ պատանիներուն, ոչ թէ կուսակցական ուսուցիչը:

Դպրոցները դարբնոցներ են, ուր դեռառի մտքեր կը ծեծուին, կը յղկուին, ձեւ ու վիճակ կըստանան: Պատանիներու մէջ կուսակցական վեճերու եւ անժամանակ ըմբռնումներու գոյութիւնը վնասակար վիճակ մըն է: Յայ ուսուցիչը զանոնք զգացումով, ըմբռնումով ու հոգիով ազգայնացած, հարազատ եւ լայնախոհ Յայեր հասցնելու է նախապէս, անոնց թարմ ուղեղներուն մէջ յստակ դատողութեան եւ անկաշառ ազատամտութեան ոգին դրօշմելու է եւ թոյլ տալու է որ դպրոցի գրասեղաններէն եւ ուսանողական կեանքը լրանալէ յետոյ միայն մեր երիտասարդութիւնը հասունցած ըմբռնումով մը անկախօրէն իր տեղն որոնէ այս կամ այն հատուածին, սա կամ նա կուսակցութեան շարքերուն մէջ:

Մեր պատանիները ամբողջ ազգին կը պատկանին, սխալ է զանոնք կանուխէն կուսակցականացնելը: Անոնք խակ, տգէտ եւ վտանգաւոր անդամներ կը հասնին համայնքին համար եւ ատելութեան, նախապաշարումի ու նեղմտութեան բուծարաններ կը դառնան՝ եթէ իրենց մատղաշ տարիքին մէջ՝ արտաքին ազդեցութեամբ՝ նետուին սա կամ նա կուսակցութեան նժարին մէջ:

Մեր պատասխանը պարզ է ուրեմն: Արարատ Յայ դպրոց մըն է մեր Յայորդիներուն համար: Մեր թերթը իր Գանատահայ Կեանքի բաժնին մէջ լրագրական պարզ սկզբունքով, կը հիւրա-

սիրէ այս երկրին մէջ գործող բոլոր Յայ կազմակերպութեանց գործունեութեան լուրերը եւ չենք կարծեր թէ մեր բաժնորդներէն կամ համակիրներէն որեւէ անհատ կուսակցական հակում աշխատի փնտռել Արարատի Էջերուն մէջ:

Գանատայի Յայորդիներու Միութեան անդամները դպրոցական պատանիներ են դեռ, անչափահաս եւ անպատրաստ կուսակցական որեւէ սկզբունք իր լրջութեամբ կշռելու եւ ընդունելու:

ՔԱՅԱԼԵՐԻՉ ԺԵՍՏ ՄԸ

Գանատայի Յայ Գաղութիւն մէջ իր ազգասիրութեամբ ծանօթ Պր. Լեւոն Պապաեան, Թօրօնթոյն, տեղեակ ըլլալով որ թերթիս վարչութիւնը նիւթական դժուարութեանց առջեւ կը գտնուի, Արարատի դարձարման որեւէ կարելիութիւն կանխելու համար այս թիւէն սկսեալ ամսական 25 տոլարի օժանդակութիւն մը տրամադրած է Արարատի վարչութեան:

Տիար Պապաեան սկիզբէն ի վեր թերթիս ճշմարիտ մեկենասն եղած է՝ Արարատին հարիւրաւոր տոլար արժող մեքենաները նուիրելով եւ անցեալին մէջ Յայորդիներուն դրկուած թերթերուն փոխարժէքը վճարելով:

Ան ճշմարիտ հայրական գորովով մը հետեւած է Յայորդիներու բոլոր շարժումներուն եւ միշտ ալ իր նիւթական եւ բարոյական օժանդակութիւնը ի սպաս դրած ամէն արժանաւոր առիթներով:

Արարատի վարչութիւնը իր խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ յարգելի ազգասիրին այս վեհանձն ժեսթին առթիւ: Ինչ որ պերճախօս ապացոյց մըն է թէ մեր այս յոգնեցուցիչ գործը կը գնահատուի իր օգտակար եւ հայացի առաջադրութիւններուն համար եւ գործնականօրէն քաջալերող բարեկամներ ունի եւ պիտի ունենայ ամէն կողմ:

ԿԱՐԵՒՈՐ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ ՍԸ

ՃԱՐՊԻԿ ՊԵՏՐՈՍԸ

ԱԼԵԼԻ ԼԱՅՆ չափով մը Գանատայի մեր պատանհներուն գրչափորձերուն տեղ տալու եւ պարբերաբար հետաքրքրական գիտելիքներ հրատարակելու համար թերթիս վարչութիւնը որոշած է Արարատի Էջերը դարձեալ ստուարացնել: Եւ որպէսզի այս կարգադրութիւնը մեզ նիւթական դժուարութեանց առջեւ չի դնէ՝ այս թիւէն սկսեալ բաժնեգինի փոփոխութիւն մը եղած է՝ ինչ որ մեր բարեկամ-բաժանորդներուն ուշադրութեան կը յանձնենք:

Յետ այսու Գանատայի, Միացեալ Նահանգներու եւ Գուպայի համար տարեկան բաժնեգինն է մէկ տուար եւ 25 սէնթ, իսկ արտասահմանի համար մէկուկէս տուար:

Հին բաժանորդներ նոր մըն ալ գանելով կրնան միայն երկու տուար դրկել զոյգ բաժնեգիններուն համար՝ պայմանաւ որ արտասահման չըլլայ:

Անոնք որ սովորութիւն ըրած են իրենց բաժնեգինը նամակի մէջ կանխիկ ներփակել՝ կրնան 25 սէնթի փոխարէն նամակադրօջմ դրկել:

Վարչութիւնս վստահ է թէ մեր բոլոր բաժանորդներն ու համակիրները սիրով պիտի ընդունին այս փոփոխութիւնը եւ պիտի գործակցին մեզի՝ Արարատը ինքնապահ եւ նիւթապէս հաստատուն դիրքի մը հասցնելու համար:

Պիտի խնդրեիք մեր բոլոր բաժանորդներէն որպէսզի փութային իրենց երրորդ տարւոյ բաժանորդագինը նորոգել առանց մեր կողմէ ազդարարութեան սպասելու: Արարատ խոշոր եւ արդիական թերթի մը բոլոր դիւրութիւնները տուած է՝ ժամանակին տեղեկացնելով բաժանորդագրութեանց լրանալը: Անհոգութիւնը յետաձգման տեղի կուտայ եւ յետաձգումը մոռացման եւ ասդին Արարատն է որ կը տուժէ: Այս առթիւ որեւէ գործակցութիւն սրտանց պիտի գնահատենք:

Յեռու երկրի մը մէջ մարդ մը կը բնակէր, որ իր երիտասարդութեան տարիներուն շատ մը քաջութիւններ ըրած, անուն հանած եւ ամենուն ալ յարգանքը կը վայելէր:

Անիկա երկու զաւակ ունէր եւ միակ հոգն էր զանոնք քաջ, անվախ, պատուաւոր եւ անուանի մարդիկ տեսնել: Չաւակներէն մէկը, Պետրոս, արդէն դեռատի երիտասարդ մը եղած էր:

Անգամ մը հայրը կանչեց իր երեց զաւակը եւ ըսաւ.

- Չաւակս, Պետրոս, ալ մեծցար, առողջ ես, զօրաւոր բազուկներ ունիս եւ կրնաս ամէն բանի տոկալ. ալ մեկնելու եւ ինքզինքդ աշխարհին ծանօթացնելու առեւոյ եկած է. կիներն են որ տուելը կը մնան: Գնա, աշխարհք տես, լեռ ձոր պտըտէ, թող գիտնան թէ ես ալ զաւակ ունեցած եմ, ես ալ աշխարհի բան մը տուած եմ: Գնա, աշխատէ, պայքարէ ու տոկա. պատիւ փնտռէ, համբաւ վաստկէ, մեծ անուն հանէ եւ տուն վերադարձիր որ հայրդ քու ճակատդ համբուրէ եւ քոյրդ դափնիներ հիւսէ քեզի համար:

Պետրոս իր հօրմէն ոչինչ ստացաւ, պապենական հին սուրը միայն ու ճամբայ ինկաւ:

Քաղաքներէ անցաւ: Հարուստներ ու գործարանատէրեր առաջարկեցին իրեն աշխատիլ: Բայց ան չուզեց ինքզինքը գործարաններու մուխին կամ տուներու մեղկ աշխատանքին յանձնել: Ան կուզէր իր հօրը զաւակն ըլլալ. համբաւ շինել:

Դարձեալ օր մը խոշոր քաղաքէ մը կանցնէր: Այս անգամ լսեց որ քանի մը մղոն անդին, խումբ մը գողեր անցնող դարձողը կը կողոպտեն եւ ամէն կողմ ահ ու սարսափ

ծագած են եղեր:

- Պատիւ վաստկելու է, համբաւ շինելու է, ահա հօրս հրամանը, ըսաւ ինքնիրեն եւ ճամբայ ինկաւ գողերուն հետ չափուելու:

Մարդիկ զինքը վախցնել ուզեցին, սարսափեցնել ուզեցին, բայց ան մտիկ չըրաւ: Չնայ:

Շատ քալեց, ծարաւցաւ, անօթի զգաց, յոգնեցաւ, բայց քալեց: Հասաւ տեղ մը, ուրկէ գողերը զինք տեսան եւ ուրախացան որ նոր որս մը պիտի ունենային:

Պետրոս բլուրի մը միւս կողմէն գազաթը բարձրացաւ եւ գողերուն հրաւեր կարդաց որպէսզի մէկիկ մէկիկ երթան եւ իրեն հետ չափուին: Անոնք զինք մտիկ չըրին եւ ամէնը մէկ վեր վազել սկսան: Այն ատեն Պետրոս ահագին ապառաժներ վերցնելով սկսաւ նետել անոնց: Ինը հատը արդէն սպանուած էին եւ մէկը, ամենէն զօրաւորն ու ամենէն հսկան եւ խումբին մեծաւորը մնացած էր եւ ան ալ հասաւ իրեն եւ վախնալով Պետրոսէն յաղթուիլ՝ առաջարկեց անոր ընկերանալ իրեն, իրենց դիզած հարստութիւնը կիսել եւ միասին դարձեալ կողոպուտով ապրուիլ:

- Ես ուրիշին գողցածը չեմ առներ, ես պատուաւոր մէկն եմ եւ պետք է կռուով յաղթեմ, ըսաւ Պետրոս ու երկուքն ալ յարձակում գործեցին մէկգմէկու վրայ:

Գողը զօրաւոր էր, ծանր եւ շատ ալ ճարպիկ. պայքարը շատ կծու եղաւ երկուքին մէջ ալ եւ ժամեր տեւեց: Բայց վերջապէս Պետրոս յաղթեց եւ իր հակառակորդին եւ միւսներուն գլուխները հաւաքելով եւ ամբողջ գողոններն ալ ձիերու բեռնալով քաղաք իջաւ:

Տօն եւ ուրախութիւն սկսաւ ամէն կողմ: Կառավարիչն ուզեց աւարին կէսն հերոս Պետրոսին յանձնել՝ բայց ան չընդունեց եւ բոլոր կողոպտուողները կանչելով ինչքերնին վերադարձուց:

Պետրոսին համբաւը դրացի թագաւորի մը ականջն հասաւ եւ որովհետեւ այդ երկրին մէջ հսկայ մը կար որ թէ թագաւորը եւ թէ ժողովուրդը կը նեղէր՝ լուր դրկեց Պետրոսին որ երթայ օգնութեան: Երկրին բոլոր հերոսներն ալ հսկայէն յաղթուած էին:

Պետրոս թագաւորին առջեւն ելլելով ինդրեց որ իրեն տասը օխանոց երկաթէ սրածայր մուրճ մը տրուի: Քաղաքին վարպետ երկաթագործն անմիջապէս մուրճը պատրաստեց:

Մեր հերոսը առտուան մուրճն ու լուսին ճամբայ ելաւ: Ժողովուրդը զայն տեսնելով կը մեղքնային անոր երիտասարդութեան վրայ եւ կը ցաւէին որ ան ալ կերթար սպանուելու:

Գիշերը, շատ ուշ ատեն, Պետրոս արդէն հսկային քարայրն հասած էր: Հոն, մուտքի քարէ դրան վերեւ ծածուկ մը սպասեց եւ երբ առտու եղաւ՝ պատրաստ կեցաւ վճռական թոպէին:

Հսկան արթնցաւ, աչքերը սրբեց, ոտքի ելաւ եւ երբ դուս կեցլէր՝ ծանր մուրճի սոսկալի հարուած մըն է գլուխին իջաւ եւ գետին տապալեց զայն: Պետրոս այդ իրիկունն իսկ հսկային գլուխը պաւատ հասցուց:

Երկիրը ցնծութեան ու սոսի մէջ էր. թագաւորին եւ ժողովուրդին թշնամին վերջապէս յաղթուած էր:

Թագաւորը մեծ հարստութիւն տուաւ անոր եւ Պետրոսն ամուսնացուց իր աղջկան հետ: Հերոսին հայրն ալ հարսնիքի եկած էր:

Քաջն Պետրոս հարուստներուն եւ ունեւորներուն հետ չէր որ միայն բարեկամացաւ՝ այլ իր բոլոր ծանօթները եւ սեղանակիցները աղքատ բայց պատուաւոր երիտասարդներ էին:

Ամբողջ աշխարհի մէջ իր ատենին համբաւաւոր մարդն եղաւ:

ՃԵՐԿԻՍ

ԱՐՄԵՆԱԿ ԳՈՅՈՒՄՃԵԱՆ

Բ Ո Ւ Ո Ր Ա Չ Գ Ա Ս Ե Ր Հ Ա Յ Ե Ր Ո Ւ Ն

Ծանօթ է որ Գանատական կազմակերպութիւն մը զանազան առիթներով այս երկիրը բերած է մօտաւորապէս 150 որբեր եւ որբուհիներ եւ անչափահաս տարիքի մէջ ցրուած ազարակներու մէջ՝ հեռու մէկզմէկէ եւ Հայրութենէ:

Մեր այս փոքրիկները, ղեկավարութեամբ իրենց նախկին Տնօրէն-ուսուցիչ Պր. Ալիքսան-եանի, երկու տարի առաջ վերահաս ցրուումին տեղեակ՝ մէկզմէկու հետ եղբայրական կապ մը հաստատելու համար հիմը դրին Արարատին, որ ցարդ կը հրատարակուի Պր. Ալիքսանեանի եւ իր տիկնոջ ջանքերով:

Արարատ իր երրորդ տարին սկսած է. բայց անոր տեւականութիւնը այսօր աւելի կարեւոր է մեր ցրուած պատանիները Հայ պահելու համար: Պր. Ալիքսանեանն եւ իր տիկինը պատաս-խանատուութեան խոշոր բեռ մը վերցուցած են ազգասիրաբար՝ բայց թոյլ տալու չէ որ զո-հողութեան ամբողջ ծանրութեան ներքեւ անոնք ընկճուին: Քաջալերելու է զանոնք՝ տարա-ծելով Արարատը:

Թեպէտեւ Գանատահայ Միութեան կարեւոր անդամներէն ոմանք մինչեւ այսօր մասնակցած են ու կը մասնակցին Արարատի ծախքերուն՝ եւ սակայն ամէն Հայու պարտականութիւնն է Արարատը նիւթապէս քաջալերել: Եւ այդ ընել կը նշանակէ այս երկրին մէջ ցրուած 150 որբ-որբուհիները Հայ պահել: Ազգը չի կրնար զանոնք լքել եւ կորսնցնել. Հայրութեանն են անոնք:

Թելադրելի է որ այն ազգասէր Հայերը, որոնք կուզեն հետաքրքրուիլ ազգին մեր զաւակներով՝ Արարատին բաժանորդագրուելէ զատ երբեմն ալ նիւթական փոքրիկ նուիրա-տուութիւններ ընեն թերթին: Մենք, Գանատահայերս, անցեալ չորս տարիներու ընթացքին ամէն նիւթական եւ բարոյական զոհողութիւններով յաջողած ենք մեր որբերու սրտին մէջ ազգասիրական զգացումներու վառ կայծը դնել՝ որուն ապացոյցն է Արարատի մէջ երեւցած տղայոց հայրենակառ գրութիւնները:

Շատ մօտէն հետաքրքրուած ըլլալով եւ լրջօրէն համոզուած Արարատի օգտակարութեան՝ պիտի թելադրեինք ամէն ազգասէր Հայու իր քաջալերութիւնն ընծայելու բողբոջող Արարատին եւ զայն ներկայացնող որբերուն եւ ամէն գնով կանխելու այդ թերթին դադարումը: Այլա-պէս մեր որբերը, ցրուած Գանատայի զանազան անկիւնները, պիտի լքուէին իրենց բախտին կորսուելու համար օտարութեան մէջ:

ԼԵՒՈՆ ՊԱՊԱԵԱՆ
ԸՆԴՀ. ՆԱԽԱԳԱՀ ԳԱՆԱՏԱՀԱՅ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Արարատի Վարչութիւնը իր շնորհակալութիւնը կը յայտնէ Գանատահայ Միութեան եւ իր պատկառելի նախագահին՝ մեր թերթին եւ Հայորդիներու Միութեան հանդէպ ցոյց տրուած հոգածութեան եւ անցեալի բոլոր օժանդակութեանց առթիւ: Վարչութիւնս եւ Գանատայի Հայորդիներու Միութիւնը վճռած ենք շարունակել Արարատը եւ ապրեցնել մեր մէջ գոյու-թիւն ունեցող կապը՝ քանի որ քաջալերուած ենք անցեալին մէջ եւ կը քաջալերուինք այժմ ալ, որուն ապացոյցն է վերի յայտարարութիւնը:

SUSՔԷ ԲՈՒԹԻՍ ԿՐԱՆ

Ժամանակին կար ու չիկար մարդ մը կար, որ եօթը զաւակներ ուներ: Այս տղոցմէն մէկը աշնքան փոքր էր որ կըսուի թէ կրնար իր հօրը կօշիկին մէջ պահուըտիլ: Անունը Յատքէ դրած էին՝ որովհետեւ միշտ կը ցատքոտէր եւ կը պարէր: Իր հայրն ալ զայն միշտ կը կոչէր «Յատքէ Բուրթիս Կրան», որովհետեւ շատ փոքր էր ան: Բայց անկկա սիրուն, բարի եւ իր տարիքին համար շատ խելացի էր:

Հայրերնին ժամանակին շատ հարուստ եւ ազնուական մարդ մըն է եղեր, բայց վերջէն իր հարստութիւնը կորսնցնելով չափազանց աղքատացած եւ հիմակ ալ փայտ կտրելով սկսած է իր ընտանիքին համար հաց ճարել:

Գիշեր մը, երբ բոլոր տղաքը կը քնա-նային, հայրը իր կնոջը հետ նստած կը խօսակցէին: Բայց Յատքէն ժիր արթուն էր եւ լսեց որ իր հայրը կըսէր թէ ալ չէր կրնար իր զաւակներուն համար հաց ճարել:

- Ուրիշ ճար չիկայ, կըսէր ան տրտմած, իմ սիրտս չի դիմանար որ ես անոնց անօթի սովամահ ըլլալը տեսնեմ հոս տունին մէջ. վաղը տղաքը անտառ պիտի տանիմ եւ զանոք հոն թողում:

Ասոր վրան մայրը լացաւ:

Այդ գիշեր Յատքէն չի քնացաւ: Ան մտա-ծեց իր լսածին մասին եւ երբ լուսցաւ՝ վեր ցտքեց:

Կամացուկ մը տունէն դուրս վազեց եւ գրպանները ճերմակ խիճերով լեցուց եւ դարձեալ տուն եկաւ ու մտաւ իր անկողնին մէջ: Դեռ որեւէ մէկը չէր արթնցած: Քիչ մը վերջ ամենքն ալ արթնցան:

Երբ որ նախաճաշը վերջացաւ, հայրը տղաքը կանչեց.

- Եկէք, տղաք, պէտք է աշխատանքի երթանք: Եւ բոլորն ալ դէպի անտառ գացին:

Բայց Յատքէն ամենուն ետեւէն կը քալէր եւ ճամբուն վրան հոն ու հոս խիճերէն կը թափէր:

Քիչ վերջ անոք փայտ ջարդելու սկսած էին: Ժամանակ մը վերջը հայրը ըսաւ իր զաւակներուն թէ կրնային քիչ մը խաղալ իրարու հետ: Անոք աշնքան խաղցան որ ալ բոլորովին յոգնեցան եւ յետոյ երբ իրենց շուրջը նայեցան հայրերնին գտնելու համար՝ անկկա արդէն մեկնած էր:

Տղաքը չափազանց կը վախնային: Բայց Յատքէն ըսաւ անոնց որ իրեն հետեւին եւ ինք զանոք տուն պիտի առաջնորդէր: Եւ խիճերուն միջոցաւ իրենց ճամբան գտնելով տղաքը շուտով տուն հասան:

Հայրերնին զանոք տեսնելով ուրախացաւ եւ ինքնիրեն խորհեցաւ թէ ուրիշ օր մըն ալ իր մտադրածը կրնար ընել:

Այդ օրը շուտով հասաւ: Այս անգամ տղաքը տարբեր ճամբաներէ ուրոպատոյտ տարուած էին: Յատքէն դարձեալ անոնց ետեւէն քալեց: Այս անգամ անկկա բարեր չուներ բայց հացի կտորներ ցանեց ճամբուն վրան: Հայրը անգամ մըն ալ իր տղաքը ձգեց: Դարձեալ Յատքէն փորձեց իր եղբայրները տուն առաջ-նորդել: Բայց աւաղ, թռչունները բոլոր հացին կտորուանքը կերած էին:

Գիշերը վրայ կը հասներ, բայց փոքրիկ Յատքէն չափազանց քաջ էր: Ան ծառի մը գագաթը շուլլուեցաւ եւ ճրագ մը տեսաւ, որուն ուղղեցին իրենց քայլերը:

Յսկայ պալատի մը առջեւն հասան: Յատքէն քարով մը դուռը գարկաւ՝ որովհետեւ զանգա-կին չէր կրնար հասնիլ: Խոշոր դուռը կնոջ մը կողմէ բացուեցաւ: Յատքէն պատմեց իրենց գլխուն եկածները եւ խնդրեց կնոջմէն որ պառկելու տեղ տար իրենց: Կինը գլուխը թօթուեց.

- Ամուսինս անգուրթ հսկայ մըն է, ըսաւ նէ, եթէ ձեզ գտնէ՝ բոլորդ ալ կուտէ:

Բայց Յատքէն խնդրեց՝ պնդելով թէ շատ անօթի էին: Կինն ալ

մեղքնալով անոնց վրայ զանոնք ներս առաւ :

Դեռ շատ չէր անցած՝ երբ աղմուկ մը լսուեցաւ .

- Աստուած իմ, ըսաւ կինը, ահա կուգայ, շուտ ըրէք բուրդի ալ, սատեղի ամբարին ետեւ պահուըտեցէք :

Հագիւ թէ անոնք պահուըտած էին՝ ահա հսկան ներս եկաւ .

- Կնիկ, ի՞նչ ունիս ուտելու համար :

- Խորոված ոչխար մը, պատասխանեց կինը :

Հսկան ճաշի նստաւ : Ու երբ ոչխարը լմնցուց՝ սկսաւ հոտուըտալ եւ յանկարծ պօռաց .

- Հոս ուրիշ բան մըն ալ կայ, ես հուժ մսի հոտ կառնեմ :

Հսկան ոտքի ելաւ եւ ամէն տեղ փնտռելէ վերջ ամբարին ետեւ տղաքը տեսաւ .

- Ահա՛, պոռաց ան, ատկէ դուրս ելէք :

Խեղճ տղաքը դուրս ելան :

- Լաւ, ասիկա լաւ պատառ մըն է ինծի համար : Եւ Տառքէն իր բերանը նետելու վրայ էր երբ կինը ըսաւ .

- Ի՞նչ կընես, մարդ, դուն այս իրիկունս լաւ ընթրիք մը ըրիր արդէն, ձգէ այս տղաքը, վաղը զանոնք բու կարկանդակիդ մէջը պիտի դնեմ լաւ մը ուտելու համար :

Հսկան խորհելով որ կարկանդակը շատ համով կրնար ըլլալ՝ տղաքն ազատ թողուց : Կինը զանոնք փոքրիկ սենեակ մը տանելով ըսաւ .

- Տեսա՞ք հիմայ, երանի թէ չէիք եկած : Լաւ, հիմակ քնացէք :

Ի՞նչպէս կրնային անոնք քնանալ՝ երբ կը մտածէին վաղուան պատահելիքին վրայ : Փոքրիկ Տառքէն սկսաւ իր չորս կողմը նայիլ տեսնելու համար թէ այդ սոսկալի տեղէն ազատելու միջոց մը կա՞ր :

Քիչ վերջ մեծ խռտուք մը լսեցին :

Հսկան կը քնանար : Պատեհուութիւնը հիմակ էր : Լուսնի լոյս ըլլալով կամաց մը դուրս ելլելով անտառ գացին : Ճամբան մեծ եղբայրները Տառքէն իրենց կռակն առին՝ որովհետեւ լաւ չէր կրնար վազել :

Առտուն հսկան արթնցաւ եւ իր ակռաները սրցուց կարկանդակին համար : Բայց երբ տղայոց փախիլն իմացաւ՝ չափազանց բարկացաւ :

- Կօշիկներս բեր, հրամայեց կնոջը, ես զանոնք շուտով կը բռնեմ :

Մոգական կօշիկներ էին անոնք եւ կը յարմարէին ամէն ոտքի եւ անոնցմով մէկը կրնար ձիու պէս վազել :

Բայց պարիկ մը հսկային խաղ մը ընելով կօշիկները պետք եղած ճամբով չէին քալեր, բայց հակառակ ատոր ան տղայոց ետեւէն կը հասներ :

Ի՞նչ կրնային տղաքն ընել : Տառքէն քարայր մը տեսաւ եւ ամէնը հոն պահուըտեցան : Հսկան յոգնած ըլլալով քարայրին քովն եկաւ եւ քնացաւ : Քիչ վերջ հսկային խռկալէն տղաքն հասկցան թէ հիմակ պատեհուութիւնն իրենցն էր :

- Շուտ, պօռաց Տառքէն, եւ անոնք իրմէ առաջ սկսան վազել : Իսկ Տառքէն կամացուկ մը հսկային կօշիկն հագնելով անոր չափ արագօրէն վազել սկսաւ :

Հսկան ալ արթնցաւ շուտով եւ Տառքէն տեսնելով սկսաւ վազել : Ան կը վազէր ու կը վազէր, բայց Տառքէն իր մոգական կօշիկներով կրցաւ միշտ առաջ մնալ :

Հսկան միշտ կը վազէր, երբ մէկ մըն ալ սահեցաւ եւ ապառաժի մը վրան ինկաւ : Ալ ոտքի չի կրցաւ ելլել : Իր վիզը կոտորած ըլլալուն համար անմիջապէս մեռաւ :

Քանի մը ոստումներ եւ քանի վազբերէ վերջ Տառքէն իր հօրը տունը հասաւ եւ պատմեց իր ծնողաց թէ ինչպէս կրցած էր հոն հասնիլ :

Շարունակելի

Արուեստից Գուլեճ
ԹՕՐՕՆԹՕ

Թարգմ. Անգլ.
ՎԱՐԴԵՐԵՍ ՆԱՅԱՊԵՏԵԱՆ

ԵՐԿՈՒ ԹԱԳԱՒՈՐՆԵՐԸ

Յեռու, շատ հեռու, Արեւելքի մէջ՝ Պէնարէս երկրին վրայ շատ տարիներ առաջ թագաւոր մը կիշխէր, որ շատ արդարասէր էր եւ կը պատժէր ամէն անոնք որ անարդարութիւն կը գործէին: Այսպէսով իր թագաւորութեան սահմաններուն մէջ ամէն մարդ խաղաղութեամբ կապրէր մէկգմէկու հետ:

Անգամ մը այս թագաւորն ըսաւ.

- Պէտք է որ ինքզինքս քննեմ եւ տեսնեմ թէ ես պէտք եղածին չափ բարի մե՞կն եմ:

Անիկա իր պալատի խորհրդականներէն խնդրեց որպէսզի իր սխալները մատնանշեն, բայց անոնցմէ եւ ոչ մէկը որեւէ սխալ մը գտաւ թագաւորին գործերուն մէջ:

Ընդհակառակը բոլորն ալ գայն փառաբանեցին:

Ու թագաւորը վախնալով որ անոնք վախերտու են եւ կամ ակնկալութիւններ ունենալու են համար իր գործերը կը փառաբանէին՝ դիմեց ժողովուրդին: Բայց անոնք եւս որեւէ սխալ մը չի գտան թագաւորին վրայ եւ գայն անկեղծօրէն գովեցին իր բոլոր երախտիքներուն համար:

Դեռ ասիկա ալ չի գոհացուց թագաւորը: Ան մտածեց թէ թերեւս իր հպատակները ի նպաստ իրեն նախապաշարուած էին:

Յետեւաբար մտադրեց ճամբորդութիւն մը ընել դէպի ուրիշ երկիրներ եւ թերեւս օտարութեան մէջ պիտի կրնար ճշմարիտ դատաստան մը գտնել:

Ճիշտ այն ատենները Մալիքա անուևով թագաւոր մը կապրէր, որ Պօզաւայի վրայ կիշխէր: Անիկա ալ նմանապէս իր իշխանութեան տակ մէկը չէր կրնար գտնել՝ որ իր սխալները ցոյց տար: Ուստի ան եւս մտադրեց ճամբորդութիւն մը ընել դէպի օտար երկիրներ:

Պատահեցաւ որ այս երկու թագաւորները իրարու հանդիպեցան այնպիսի ճամբու մը

վրայ, որուն երկու կողմերը բարձրաբերձ պատեր կը գտնուէին: Անկարելի էր որ անոնց կառքերը մէկգմէկու քովէ անցնէին՝ որովհետեւ երկու կողմի պատերը արգելք կըլլային եւ ճամբան նեղ էր:

Այն ատեն Մալիքայի կառապանը Պէնարէսի թագաւորին կառապանին կանչեց.

- Ետ դարձիր կառքիդ հետ եւ մեզի թոյլ տուր որ անցնինք:

- Բայց, պատասխանեց միւսը, Պէնարէսի մեծ Արքան նստած է իմ կառքիս մէջ, ճամբայ բաց անոր համար:

- Այս կառքին մէջ նստած է Պօզաւայի թագաւորը, պարպէ ճամբան անոր առջեւէն, պատասխանեց միւս կառավարը:

- Քանի՞ տարեկան է քու թագաւորդ, հարցուց Պօզաւայի թագաւորին կառավարը, խորհելով թէ երկու թագաւորներէն երիտասարդը բնականաբար ճամբայ պիտի բանար տարեցին համար: Բայց շուտով հասկցաւ թէ երկու արբաներն ալ միեւնոյն տարիքն ունէին: Այն ատեն հարցումներ ըրաւ Մալիքայի իշխանութեան մեծութեան մասին, անոր բանակին, հարստութեան եւ ընտանիքի մասին: Բայց անմիջապէս տեղեկացաւ թէ այդ բոլոր բաներուն մէջ Պօզաւայի թագաւորը հաւասար էր Պէնարէսի թագաւորին: Ուստի անիկա չէր կրնան պահանջել որ միւս կառավարը ետ դառնար այս բաներուն մէջ որեւէ տարբերութիւն մը գտնուելուն համար:

Կերջապէս Պէնարէսի թագաւորին կառավարը խորհեցաւ թէ կրնայ տարբերութիւն մը գտնուիլ երկու թագաւորներուն արդարասիրութեան մէջ՝ ուստի միւսին գոչեց.

- Ի՞նչ կարգի արդարասիրութեամբ մը Պօզաւայի թագաւորը իր հպատակներուն վրայ կիշխէ:

Միւսը հպարտութեամբ պատասխանեց.

- Մալիքա թագաւորը ուժը ուժով

կը տապալէ եւ հեզուրթիւնը հեզուրթեամբ: Ան աղէկութիւնը աղէկութեամբ կը նուաճէ եւ չարը չարութեամբ: Ասիկա է բնաւորութիւնը թագաւորին, որ կը նստի իմ կառքիս մէջ, ճամբայ բաց անոր համար:

Այն ատեն Պէնարէսի թագաւորին կառապանը պօռաց.

- Եթէ ատոնք են քու թագաւորիդ ձիւքերը, ուրեմն որո՞նք են անոր սխալները:

Ասոր դէմ միւս կառապանը պօռաց.

- Եթէ ատոնք առաքինութիւններ չեն, ուրեմն ըսէ ինձի թէ ի՞նչ առաքինութիւններ քու թագաւորդ ունի:

Պէնարէսի կառավարը պատասխանեց.

- Իմ թագաւորս բարկութիւնը պաղարիւնութեամբ կը նուաճէ, եւ չարը բարութեամբ: Անիկա կցցին առատածեռութեամբ եւ ստախօսը ճշմարտութեամբ կը նուաճէ: Ասոնք են իմ թագաւորիս առաքինութիւնները, ով կառապան, ճամբայ բաց անոր առջեւ:

Պօզաւլայի թագաւորը եւ իր կառավարը այս անգամ տեսան որ միւսին առաքինութիւնները կը գլեն կանցնին Մալիթայի: Ու անոնք երկուքն ալ կառքէն վար իջան եւ խոնարհաբար ճամբայ բացին Պէնարէսի Մեծ եւ Բարի թագաւորին առջեւ:

ՔԵՆՊՕՐՕ

Թարգմ. Անգլ.
ՄԱՍԲՐԷ ՇԻՐԻՆԵԱՆ

ՔԱՅԱՆԵՐԷ ԱՐԱՐԱՏԸ`

Որովհետեւ օտար երկնքի տակ ապրող Յայրողիներու թերթն է ան, մաքուր, հաճոյալի եւ օգտակար իր պարունակութեամբ եւ հարազատօրէն Յայացի իր ոգիով:

ԿԱՐԳԱՊԱՅՈՒԹԵԱՆ ՊԵՏԸ

Կարգապահութիւնը ազգի մը յառաջդիմութեան եւ տեւականութեան գրաւականն է. առանց անոր ազգեր կը մեռնին եւ ժողովուրդներ կանհետանան:

Կարգապահութեան զաւակն է միութիւնը եւ կամ եթէ կուզէք` անոր երկրորդ անունը:

Այսօրուան անկախ ազգերը իրենց յոյսը, գոյութեան իրաւունքը եւ հայրենիքի անկախութեան իրականութիւնը իրենց բանակէն եւ զինուորներու որակէն կախեալ կը տեսնեն` եւ իրաւունք ալ ունին: Չէ՞ մի որ այս աշխարհին օրէնքը ուժին օրէնքն է: Ներկայ բարոյագիտութիւնը ո՞ր աստիճան կրցած է փոխել այս օրէնքը:

Այն ազգը որ միութիւն եւ համերաշխութիւն չունի` այն բանակը որ կարգապահութենէ զուրկ է` դէպի կորուստ եւ դէպի քայքայում կը յառաջանայ:

Անտեղի՞ պիտի ըլլար արդեօք եթէ օրինակ մը մեր մէջէն, Յայկական կեանքէն առնէինք: Չեմ կարծեր:

Ի՞նչ պատահեցաւ վերջին Յայ-Թրքական պատերազմի ատեն: Քառասուն հազարնոց բանակ մը չունէ՞ր դարերու ստրկութենէ դեռ նոր ազատուած մեր Յայաստանը: Կարսի անառիկ բերդերը մերիններու տրամադրութեան տակ չէ՞ին արդեօք:

Բայց բանակը անկարգապահ ըլլալուն համար Յայաստան տուժեց: Այն հրամանատարները, որոնք Ռուս կայսերական բանակին մէջ հսկայ զօրաբանակներու հրամայած եւ փառաւոր յաղթանակներ տարած, անուն ու համբաւ շահած էին` չի կրցան ափ մը զինուորներ ղեկավարել` որովհետեւ անոնք Յայ էին, իրենց ազգակիցներն էին:

Բանակը քայքայուեցաւ, Յայաստան

կորսնցուց իր անկախութիւնը եւ հազարաւոր
Յայեր ջարդուեցան:

Արդեօք հրամանատարնէ՞րն էին ասիկար
մարդիկ թէ զինուորներն էին որակով եւ
մտքով ստորադաս քան թուրքերը:

Ոչ մէկը եւ ոչ ալ միւսը:

Այլ պատճառն այն էր եւ այսօր ալ կրնայ
այն ըլլալ որ մենք այնքան լաւ հաւատք ու
համարում չունինք մէկզմէկու եւ մեզի դէկա-
վարող Յայերու վրայ՝ քան ունինք օտարներու
յանդէպ:

Ազգային կարգապահութիւնը պակաս է մեր
մէջ եւ այս կարգապահութեան եւ փոխադարձ
հասկացողութեան ոգին դպրոցէն միայն կը սկսի:

Ուրիշ օրինակ մըն ալ: Արդէն օրինակ-
ները չեն պակսիր:

Անգլիա, Միացեալ Նահանգներ, Ֆրանսա
եւ Իտալիա մեծ ազգեր են եւ մեծ ուժ կը
ներկայացնեն թէ ցամաքի եւ թէ ծովի վրայ:
Այդ ազգերը իրենց ուշադրութիւնը դարձուցած
են կարգապահութեան վրայ թէ զինուորական,
թէ առեւտրական եւ թէ ժողովրդային ամէն
մարգերու մէջ ու այսօրուան իրենց մեծու-
թիւնը համեմատական չափով կը պարտին իրենց
ունեցած կարգապահական որակին:

Անգլիացի մեծ ծովակալը, Նէլսըն, իր
հայրենիքի մէկ ճգնաժամին ըսած է.

- Անգլիա կը պահանջէ կամ կը սպասէ որ
ամէն Անգլիացի իր պարտականութիւնը կատարէ
հայրենիքի հանդէպ: Եւ իրաւ ալ այդպէս
եղաւ: Ոչ մէկ Անգլիացի այդ մարդուն պատ-
գամը քննադատեց սա կամ նա հոսանքին պատ-
կանելուն համար:

Մեծ Անգլիացիին այդ նշանաւոր պատգամը
կարծես Յայերու համար ալ է.

- Յայաստան կը սպասէ որ ամէն Յայ իր
պարտականութիւնը կատարէ իր հայրենիքին
հանդէպ:

Մեր հայրերու այդ անուշիկ երկիրը
այսօր իր ամէն մէկ զաւկին կարօտը կը քաշէ,

մանաւանդ իր ամէն մէկ զաւկին ազգային
կարգապահութեան պետքն ունի:

Ան կերազէ որ մենք օր մը երթանք,
փարիկս իրեն, քակենք իր շղթաները, ազատենք
զինք թշնամիներու կապանքէն, պաշտենք,
սիրենք ու գուրգուրանք իրեն վրայ:

Ու ասիկա կրնանք ընել միայն ճշմարիտ
Յայու ոգին սնուցանելով մեր կուրծքերուն
տակ, հաւատալով մեր ազգային արժանիքներուն,
գնահատելով, յարգելով ու պատկառելով մեր
ազգային առաջնորդներէն՝ հոգ չէ թէ որ
կազմակերպութեան կը պատկանին անոնք, հոգ
չէ թէ գաղափարի զանազան տարբերութիւններ
կան մեր մէջ:

Մեր առաջնորդներուն ոճէլ մէկը սխալը
Նախապաշարելու չէ մեզ անոնց հանդէպ: Հաւատք
ունենալու ենք անոնց արժանիքներուն վրայ.
անոնք կրնան մէկ սխալ գործել՝ եւ սակայն
հազար շիտակ գործեր տեսնել:

Պատմութենէն առնուած փոքրիկ պատահար
մը կարծէ հոս արձանագրել:

Խրիմի պատերազմին ժամանակ Անգլիական
խումբ մը իր առաջնորդին մէկ սխալ հրամանին
պատճառաւ յարձակում մը գործեցին եւ ինք-
զինքնին պաշարուած գտան Ռուսական զօրքի
մահառիթ կրակէն ու թնդանօթէն: Վերահաս
մահուան ուրուականը կը տեսնուէր իւրաքան-
չիւր Անգլիացիի, եւ սակայն անոնք իրենց
կազմի միութիւնը ալ աւելի հերոսական
ջանքերով պահեցին, թշնամիին ծուխին ու
մուխին մէջ թաղուեցան բայց հետեւեցան
Նաեւ իրենց առաջնորդին ամէն մէկ շարժումին
եւ հրամանին եւ մեռնողները հերոսաբար
մեռան ու քանի մը ապրողներն ալ քաջաբար
դուրս եկան անհաւասար պայթարէն:

Ազգային կարգապահութեան սերմը պէտք է
աճի եւ ուճանայ Յայ կեանքին մէջ, մանա-
ւանդ նոր սերունդին: Վաղուան մեր հայրենիքը
չառ հաւանական է որ զանազան անջատ

կազմակերպութեանց եւ կուսակցութիւններու գործունէութեան թատերաբեմը դառնալ: Եւ սակայն վաղուան սերունդը պատրաստուելու է այդ դրութեան, անոր միտքը հիմակուելու մշակուելու է գաղափարի եւ աշխատանքի գա- նազանութեանը հանդէպ՝ որպէսզի ան յարգել ու գնահատել գիտնալ որեւէ հակառակորդ կազմակերպութեան մը գործունէութեան արժէքը եւ գաղափարի ազատութիւնը՝ առանց ատելու- թիւն եւ անարգանք սնուցանելու անոնց հանդէպ:

Ու այն ատեն է որ Յայտնութիւնը հիմը դրած կըլլալ ազգային երկաթէ կարգապահութեան՝ որ իր ամենահզօր վերածնունդի ճշմարիտ աղբիւրը պիտի ըլլալ՝ միեւնոյն ատեն միակ օրինութիւնը դարերէ ի վեր խաչուած ու տառապած մեր Մայր Յայաստանին:

ՃԵՐՎԻՍ

ԱՐՇԱԻԻՐ ՊԵՉԱՉԵԱՆ
- Կարնեցի -

ՏԽՈՒՐ ՕՐԵՐ

Չնուժ եւ օրերս տխուր ժամերով,
Մաշուժմ է կեանքս անթիւ ցաւերով.
Բախտը ինձ արեց խեղճուկ, ցաւագար,
Սրտուժս թափեց կսկիծ, ցաւ, պայթար:

Տարիներ երկար լացի ողբացի,
Եւ արցունքի տեղն արիւն թափեցի.
Ոչ ոք չիմացաւ երբ ես մաշուեցի,
Երջանիկ օրերս սուգով թաղեցի:

Ես շատ արեցի լաց ու աղաղակ,
Ոչ ոք չիմացաւ իմ դժբախտ վիճակ.
Ու երբ յիշուժմ եմ ցաւերիս քանակ,
Սիրտըս լցուժմ է բոցավառ կրակ:

Օտար երկրի մէջ մաշուժմ է հոգիս,
Կարօտն եմ քաշուժմ իմ հայրենիքիս.
Վի, ե՞րբ պիտ տեսնեմ իմ սիրուժն Մասիս,
Եւ կեանքս ու հոգիս նուիրեմ ազգիս:

Խ. Մ. ԽՈՍՐՈՑԵԱՆՏ

ՉԱՆԳԱԿՆ ՕՐՅՆԵԱԼ ԸԼԼԱՅ

Հայ դպրոցի զանգակն հնչեց: Օրինեալ ըլլալ անոր ձայնը: Աշակերտներն շարքի են կայներ, անուշիկ մայր իմ, ես ալ երթամ մեր սուրբ գրասեղանը գրաւելու:

Չանգակն օրինեալ ըլլալ. Հայ դպրոցի զանգակն ըսել կուզեմ, անուշիկ Հայ աղբար: Երթանք մտքի պաշար եւ հոգիի սնունդ քաղելու համար Հայ ուսուցչէն եւ Հայ Գրքերէն:

Թոյլ տուր ինձ, անուշիկ մայրիկ, դրկէ զիս իմ մայրենի սուրբ լեզուն եւ հայրենի նուիրական աւանդութիւնները ամբարելու սա մատղաշ ուղեղիս մէջ:

Ինչ հաճոյալի միջավայր մըն է Հայ դպրոցը, իմ սիրուժն մայրիկ, օրինեալ ըլլալ անոր զանգակին ներդաշնակ ղօղանչիւնը:

Թող Հայ դպրոցն օրինեալ ըլլալ յաւիտեան: Դրկէ զիս հոն, սիրուժն մայրիկ, դրկէ զիս հոն, անուշ հայրիկ, թող ձեր զաւակն Հայ մեծնայ, թող ձեր Հայկական երեսները ճերմակ մնան:

- Այո, տղաս, զնա Հայ Դպրոց: Չնա քու մայրենի անուշիկ լեզուդ սովորելու համար: Չնա հոն Մեսրոպեան Սուրբ տառերը կարդալու համար, ձայնեց մայրիկս անուշ:

- Այո, զաւակս, զնա Հայ Դպրոց՝ հոն քու միտքդ, սիրտդ ու հոգիդ գիտութեանց ամբար եւ Հայացի զգացումներու վառարաններ շինելու համար: Չնա Հայ Դպրոց ճշմարիտ Հայ մը մեծնալու գաղտնիքն հասկնալու համար եւ օր մը երբ ալ մեծնաս ու զօրանաս՝ քու բազուկներդ, սիրտդ ու հոգիդ Կեհափառ Արարատի հովանիին ներքեւ ապրող եւ ուճ- ճացող Մայր Հայաստանին նուիրելու համար, գոռաց հայրս ալ անդիէն:

Օրինեալ ըլլալ զանգակն Հայ

Դպրոցին: Երթանք, փոքրիկ Յայ եղբայր,
Երթանք, անուշիկ Յայ բոյրիկ, Երթանք Յայ
ապրելու եւ Յայ մեծնալու գաղտնիքը սովորելու
համար:

ՐԱՔՎՈՒՏ

ԿԻԲԼՊԵԼԿ ՄԻԲՃԵՐԵՏԵԱԼ

ԾՆՈՒՆԴԻ ՅՈՒՇԵՐ

Ծնունդ երբ կը մօտենայ՝ տղաք իրենց
ուրախութիւնը կը շատցնեն: Ես ալ տղայ մը,
երբեմն ուրախակից կըլլամ անոց:

Բայց ո՞վ կըսէ թէ Յայ պատանի մը,
հեռու սիրելիներէ, հեռու իր ընկերներէն,
հեռու իր երկրէն կրնայ լրջօրէն ուրախանալ՝
որովհետեւ Ծնունդը կուգայ. Ծնունդը եկաւ:

Ամէն տղայ, գտնուած Գանատական ագա-
րակիս փոքրիկներ ըսել կուզեմ, գուլպանին
կախեցին ծառէն՝ միւս օրը Ծնունդը ըլլալով:
Ինծի ալ ըսին որ այդպէս ընեմ: Ծնողագուրկ
մը, ո՞վ ինծի պիտի խորհէր հաւասարապէս
երջանիկ ընելու համար շուրջիներուս, որոնք
ծնողք ունէին:

Ուրախութիւն եւ տրամուծիւն խառնուած
Եր մէջս: Ուրախ՝ որովհետեւ Մտուրին Մանուկն
ալ ինծի պէս աղբատ Եր բայց ծնած Եր աղբատ-
ներն ու որբերը ուրախացնելու համար: Տխուր,
որովհետեւ համբոյր մը չիկար սիրելիէ մը
ծնունդի նուէր:

Գուլպաս կախեցի...

Յաջորդ առտուն, մուրթ դեռ մեր շուրջը,
տունին փոքրիկները ելած էին Ծնունդի ծառը
իւր նուէրներէն մերկացնելու համար: Կը
վախնայի իմ գուլպայիս մօտենալ. ինծի տուի
զայն: Շատ ճոխ Եր այս անգամ մէջի երեք
թանկագին Յայերէն գրքերով՝ գորոնք Յայ-
որդիներուս Թօրօթոյի հայրիկը դրկած Եր.
Պր. Պապատեանը՝ իբրեւ Ծնունդի նուէր:

ՈԱԹՍԵՅ

ՍԱՆՈՒԲԵԼ ՍՈՒՄՃԵԱԼ

ՀՆԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒ ԿԵՆՏՐԵՆ

Դեկտեմբերը Յայորդիներու կողմէ
դրկուած թղթակցութեանց մրցանիշը շահեցաւ:
Արարատ բոլորին ալ պատասխանած է առանձին
եւ այս տողերով ալ իր շնորհակալութիւնը
կը յայտնէ բոլոր Յայորդիներուն:

Ամսուան մէջ մեզ դրկուած բոլոր
յօդուածները կարելի չեղաւ այս թիւով հրա-
տարակել՝ եւ սակայն կը յուսանք թէ բոլոր
գրութիւններու ալ երեւումը չըսպասուիր
մեր Յայորդիներէն: Միշտ լաւագոյններուն է
որ տեղ կրնանք տալ:

Դեկտեմբերի շրջաբերականներով դրկուած
տղայոց նոր հասցէները պիտի թելադրէինք որ
կցուէին նախորդ ցանկին եւ այն անունները,
որոնք հինին եւ նորին մէջ կրկնուած են՝
միայն նախորդ ցանկէն հանուելու են: Այս
ամսուան շրջաբերականներով պիտի ներկայենք
նոր ցանկ մը եւս միեւնոյն տուեալներով:

Պիտի խնդրէինք բոլոր Յայորդիներէն
հասցէի որեւէ փոփոխութիւն տեղեկացնել առանց
յապարտումի:

Խաչիկ Գարաճեան, ճերմիսէն, Ծնունդի
արձակուրդով Կուէլֆ մեկնած Եր, ուր ՏԵր
եւ Տիկին Պոյաճեաններ ազնուօրէն հիւրա-
սիրած էին զինք: Անկա քանի մը օր ալ
Յեմիլթըն մնաց, ուր օգնեց նաեւ Արարատի
գործերուն:

Յովակիմ Կիւմիլշեան եւ Յովհանէս
Սեդրակեան երկու օր Յեմիլթըն հիւր եկած
էին՝ Միլթընէն:

ՕՆիկ Շանկատեան, Կայնլէտէն, Յեմիլթըն
գալով օր մը ՏԵր եւ Տիկին Մուրատեաններու
եւ օր մըն ալ Արարատին հիւր մնաց:

Հրանդ Տիկիլեան, Սառլթ Գեյուկայէն,
երեք օր հիւրասիրուեցաւ Տք. Մուրատեան եւ
բոյրերէ, Յեմիլթըն:

ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ

ՆՈՒՒՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ

Ամսուան ընթացքին ստացուած գումարներն են.

Նախորդ հաշիւ	6.50
Սամբոէ Շիրինեան	1.00
Խաչիկ Աճեմեան	1.00
Գրիգոր Ազնաւորեան	1.00
Արմենակ Գրպաշեան	.75
Միհրան ճգնաւորեան	.25
Գեորգ Գեորգեան	<u>.10</u>
ԳՈՒՄԱՐ	10.60

Տիկին Մարիամ ճեվիզեան, Տիթրոյթեն, մէկ տուլար նուիրած է մեր Յայրողիներէն Խաչիկ Աճեմեանի:

Պր. Խ. Խոսրոֆեան, Տիթրոյթեն, մէկ տուլար նուիրած է Խաչիկ Գարաճեանի:

Տիար Լեւոն Պապեան, Թորոսթոյէն, Յայրողիներու հայրիկի իր դերը պատշաճ հոգածուածամբ մը կատարած է բոլոր տղայոց երեքական օրինակ Յայերէն գրքեր ղրկելով Ծնունդի առթիւ:

Ակումբը 1927 տարուոյ իր հաշիւները կը փակէ դրամատունն ունենալով տասը տուլար եւ վաթսուն սէնթ:

ՓՈՒՍԱՆ ԱՏԱՅԱԳՐԻ

Արարատի Կարչուլթիւնը բաժնեգներու համար յատուկ ստացագիր չի ղրկեր ներկայ ցանկը զայն նկատելով: Ամսուան ընթացքին հետեւեալ գումարներն ստացած ենք:

Պր. Լեւոն Պապեանէ՝ Թորոսթո, 75 տուլար երեք ամսուան օժանդակութիւն՝ Արարատի պիւտճէին:

Տիկին Բ. Գուրեան, Թորոսթո, 2, Ս. Յերեան, Պօսթըն, 1, Ս. Սազման, Պրուքշայր, 1, Տկ. Ն. Չայիմեան, Պրուքշայր, 1, Ն. Յանիկեան, Յուլայթիսսիլ, 1, Ա. Սուլին, Նէլսըն, 1, Պ. Սըվաճեան, Թորոսթո, 5, Սկրտիչ Խաչմանեան, Թորոսթո, 2.50, Ս. Նաթանեան, Պրուքլին, 1, Կ. Պահճեճեան, Յայտ Բարք, 2, Գ. Պօհաճեան, Ֆօրասըն, 1, Տկ. Օհանեան, Կոլթ, 1, Ս. Քաշաճեան, Տիթրոյթ, 1, Ս. Պերպերեան, Յարվի, 1, Ա. Եարուլմեան, Ուստըր, 1, Կ. Շուքլոեան, Տիթրոյթ, 2, Ս. Տէր Կարդանեան, Սէնթ Քէթրիկ, 1, Բ. Մանուկեան, Միտվիլ, 1, Լ. Յարուլթիւնեան, Տիթրոյթ, 1, Ս. Մարտիկեան, Բոնթիաք, 1, Ս. Ամիրխանեան, Պրօնգ, 5, Յ. Ամիրեան, Յէյվըրիիլ, 1, Գ. Սարգիսեան, Ուստըր, 2, Ս. Յաքալմազեան, Շիքակօ, 1, Ս. Թագուրեան,

ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ ՆԱՄԱԿՆԵՐԷ

..... Ախ, անցեալի անուշ օրերն ինչ երջանիկ էին: Երանի թէ ուրիշ տղայ մըն ալ այս կողմերն ըլլար. տասներեք ամիս է որ Յայու մը երես տեսած չեմ, ոչ ալ մէկուն հետ բառ մը Յայերէն խօսած:

ՈՒԷԼԷՅՍՊՈՒՐԿ

ԳՐԻԳՈՐ ԱՃՆԱԻՈՐԵԱՆ

..... Երեք շաբաթ կընէ այսօր ճորճաւորներն հոս գալս: Սէնթ Քէթրիկէն եօթը մղոն հեռու ենք: Երբ հոն երթամ շատ ուրախ պիտի ըլլամ քաղաքին Յայերը տեսնելով:

ՎԱՅՆԼԷՆՏ

ՕՆՆԻԿ ՇԱՆԿԱԵԱՆ

..... Անշուշտ պիտի ներքէ նամակս ուշացնելուս համար: Անցեալ ամառ Յեմիլթըն եկայ եւ քեզ չի գտնելուս տրտում տխուր վերադարձայ:

ՖԵՐԿԸՍ

ԱՐՏԱՇԷՍ ՄԱՉՄԱՆԵԱՆ

Լօրէս, 1, Ս. Զաթապեան, Ֆիլատելֆիա, 1,
 Մ. Մաթիկեան, Լօրէս, 1, Տ. Շերիտանեան,
 Զեյվըրհիլ, 1, Ե. Բեմբեան, Տիթրոյթ, 1,
 Տր. Կ. Աբէլեան, Լիւ Եորթ, 1,
 Զ. Տերմանուէլեան, Սէնթ Քէթրինզ, 1,
 Ս. Թէքիրեան, Լիւ Եորթ, 1, Տկ. Սարաֆեան,
 Տիթրոյթ, 1, Տ. Քէլէշեան, Ուստըր, 1,
 Մ. Սըլիեան, Թօրօնթօ, 1, Տ. Ծառուբեան,
 Կուէլֆ, 1, Կ. Սուրատեան, Թօրօնթօ, 1,
 Թ. Սէֆերեան, Տիթրոյթ, 1, Տկ. Յովակիմեան,
 Թօրօնթօ, 1, Եր. Փաստրմանեան, Թօրօնթօ,
 2.50, Օր. Սըլիեան, Թօրօնթօ, 1 տուար:

ԱՐԱՐԱՏ ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Լ. Յարուբիւնեան, Տիթրոյթէն, Միսսթ
 Պերպերեանի, Զարվի:
 Ս. Արմիրխանեան, Պրօնզէն`
 1.- Ս. Անդրեասեանի, Ֆաուլըր:
 2.- Լ. Անդրեասեանի, Ուալթըրթաուս,
 3.- Կ. Շահնարեանի, Բիպօտի:
 4.- Գաւիթեանի, Ուստըր:
 Տք. Նազաշեան, Լիւ Եորթէն` Զայորդիի
 մը, Գանատա:
 Տկ. Զ. Տապանեան, Տիթրոյթէն` Օր.
 Մարգրիտ Տառեանի, Բէյսըն:
 Օր. Արփինէ Սըլիեան, Թօրօնթոյէն`
 Օրիորդներ Ն. Եւ Զ. Մանուկեաններու,
 Էվէրէթ:
 Սկրտիչ Խաշմանեան, Թօրօնթոյէն` Բրօֆ.
 Զ. Ալօճեանի, Սելանիկ:
 Յարուբիւն Սըլիեան, Թօրօնթոյէն`
 1.- Մամբրէ ճէվիզեանի, Գորֆու:
 2.- Կարապետ Պոտուբեանի, Ֆրանսայ:
 3.- Օր. Թ. Գոնտանեանի, Կիեննայ:
 4.- Գաբրիէլ Գաբրիէլեանի, Պոլիս:
 5.- Նուպար Քուպիկեանի, Կառնայ:
 6.- Մինաս Սըլիեանի, Աղէքսանդրիա:
 Արարատի վարչութիւնը իր շնորհակալու-
 թիւնը կը յայտնէ վերոյիշեալ նուիրատու-
 ներուն:

ԳԱՆԱՏԱՅԱՅ ԿԵԱԼՔ

ԹՕՐՕՆԹՕ

Դեկտ. 4ին Թօրօնթոյի Զայ Երիտասարդաց
 Միութիւնն իր անդրանիկ տարեդարձը տօնեց
 հրապարակային ժողովով մը:

Օրուան Պատուոյ Նախագահն Էր Պր.
 Ս. Իւթիւնեան Եւ Ժողովին Կատենապետեր Պր.
 Մ. Սէֆերեան:

Ժողովը բացուեցաւ Մեր Զայրենիքով:
 Երգեր երգուեցան, ճառեր արտասանուեցան Եւ
 բանաստեղծներ եղան Միութեան Ծրագիր
 Կանոնագրի Եւ անցեալ տարուան գործունէ-
 ութեան շուրջ` պարզելով Միութեան կոչումը
 Եւ առաջնորդութիւնները:

Ժողովը փակուեցաւ Յառաջ Նահատակով,
 Եւ ներկաները բաժնուեցան գոհ տպաւորութե-
 ամբ:

Թօրօնթոյի Զայ Գաղուբը իր ներկայութե-
 ամբ քաջալերած էր Երիտասարդաց Միութիւնը:

Մ. ԽԱՇՄԱՆԵԱՆ

ԶԱԲԱՔՈՅԹ ՄԸ.- Թօրօնթոյի Գանատահայ
 Միութեան Մասնաճիւղը հաճոյալի երեկոյթ մը
 սարքած էր Յունկար 2ին, Երկուշաբթի:

Միջընտանեկան այս հաւաքոյթին փութացած
 էին գրեթէ գաղութին ամբողջ Զայութիւնը:
 Կայրն Էր Միութեան Ակումբի սրահը:

Այդ առթիւ կատենապետեր Պր.

Ս. Թաթարեան, որ պարզեց հաւաքոյթին նպա-
 տակը, որն էր գաղութը ալ աւելի մեկզմեկու
 ծանօթացնել Եւ մտերմական կապը ամրացնել
 ու միաբան գործել: Ժողովին ներկայ էին
 Նաեւ Գանատահայ Միութեան Պատուոյ Նախա-
 գահը, Պր. Պապեան իր տիկնոջ հետ, որունք
 ամեն առթիւ հետաքրքրուած են ազգային Եւ
 գաղութային գործերով Եւ միշտ ալ քաջալերած
 ամեն օգտակար շարժում:

Միութեան երգչախումբը քակի մը ընտրուած կտորներ երգեց առաջնորդութեամբ ղեկավար Պր. Ե. Սըլիեանի: Պր. Արտաշէս Յովակիմեան, որ Տիթորոյթէն եկած էր իր մայրը եւ քոյրը տեսնելու, մանտոլինի վրայ նուագեց ընկերակցութեամբ Պարոնայք Յարութիւն եւ Երուանդ Սըլիեան եղբայրներու: Պր. Յ. Յակոբեան երգեց ժողովրդական երգ մը:

Միջընտանեկան այս հաճոյալի եւ շինիչ հաւաքոյթը տեւեց աւելի քան չորս ժամ: Արդարեւ գնահատելի նախածեռնութիւն մըն էր:

ԲԱՐՈՐ ՓՈՍՏԵԱԼ

Տէր եւ Տիկին Պապեանք Յունվարի վերջերը Եւրոպա պիտի մեկնին, որմէ մտադիր են Երուսաղէմ եւ Եգիպտոս այցելել: Հաւանաբար Պոլիս եւս հանդիպին:

ՊՐԵՆՏՑՕՐՏ

Յունվար 2ի իրիկունը, տեղւոյս Յ. Յ. Դ. Գրադարանին մէջ տեղի ունեցաւ պարահանդէս մը՝ քաղաքիս հայ Երիտասարդաց Միութեան կողմէ սարքուած: Ներկայ էին հայ եւ տեղացի Երիտասարդաց երկսեռ բազմութիւն մը:

Հանդէսէն վերջ խորհրդակցութիւն մը տեղի ունեցաւ Գանատայի միւս քաղաքներուն մէջ կազմուած բոլոր Երիտասարդաց Միութեանց միացման շուրջ՝ ունենալու համար Գանատահայ Երիտասարդաց Միութիւն մը: Որոշուեցաւ հրաւիրել միւս քոյր Միութիւններն ալ միջգաղութային խորհրդակցական ժողովի մը՝ ուր ծրագիր-կանոնագրերը բաղդատելէ եւ կարծիքներ փոխանակելէ վերջ եզրակացութեան մը գալով կանոնաւորապէս գործի սկսիլ:

Յուսալի է որ սոյն գաղափարը մօտիկ ապագային պիտի իրականանայ եւ աւելի զօրեղ հիմերով կազմուած Գանատայի Երիտասարդաց Միութիւնը համախորհուրդ գործունէութեամբ մը պիտի կրնայ աւելի մեծ չափով օգտակար հանդիսանալ հայ Նոր Սերունդին:

ՆԵՐԿԱՅ ՍԸ

ՀԵՄԻԼԹԸՆ

Խումբ մը ժրաջան տիկիներէ կազմուած տեղւոյս հայ Կարմիր Խաչի մասնաճիւղը եռանդագին գործունէութիւն ցոյց կուտայ սարքելով ինչոյք-պարահանդէսներ մերթ ընդ մերթ: Վերջին հանդէսը տեղի ունեցաւ Դեկտեմբեր 18ի Կիրակին: Ներկայ էին հոծ երկսեռ անդամները գաղութիս հայութեան: Օրուան ատենապետն էր Տիկին Ն. Մուրատեան: Կարմիր Խաչի գործունէութեան եւ նպատակին շուրջ խօսեցաւ Նաեւ Տք. Մուրատեան: Եղան արտասանութիւններ, խմբերգներ եւ մեներգներ: Պր. Յ. Մուրատեան աճուրդով վաճառեց ընկերունիներու կողմէ մասնաճիւղին նուիրուած զանազան առարկաներ:

Կարմիր Խաչի տեղւոյս մասնաճիւղը գաղութի համակրութիւնը շահած է, որուն ապացոյցն էր ներկաներու բազմութիւնը:

Նոր Տարւոյ առթիւ տեղւոյս Յ. Յ. Դ. Կոմիտէն [...] հանդէս-ներկայացում մը, որուն փութացած էին Հեմիլթընի եւ շրջակայ քաղաքներու հայութիւնը՝ քաղաքիս Փօլիշ Հօլը լեցուցելու աստիճան:

Հանդէսը ինամքով պատրաստուած էր՝ գեղարուեստական կատարեալ ներդաշնակութեամբ մը: Տեղւոյս Օրիորդաց Միութեան հայկական պարերգներն ու մարզանքները կատարեալ յաջողութիւններ էին՝ առաջնորդուած Տիկին Սաթենիկ եւ Օր. Փառանձեմ Մուրատեաններէ:

եղան մեներգներ, խմբերգներ, ճառեր եւ արտասանութիւններ: Պարոնայք ե. Սուրատեան եւ Ն. Մելքոնեան ջութակով եւ սաքսոֆօնով կը նկերակցէին յայտագրին:

Տբ. Սուրատեանի հեղինակած 3ին Տարին եւ Նոր Բարին բարոյալից տրաման յաջող կերպով ներկայացուեցաւ սիրող դերասաններու կողմէ:

Օրուան ատենապետն էր Տբ. Սուրատեան:

Ամբողջ հանդէսը գեղարուեստական կատարեալ յաջողութիւն մըն էր եւ դեկավարներն ու դերակատարները հաւասարապէս շնորհակտրելի:

ՕՆՆԻԿ ՏԱՐՕՆՅԻ

Թերթիս Տնօրէն-Խմբագիր Ա. Դ. Ալիքսանեան ձմեռուան ընթացքին 3այկական եւ Արեւելեան հարցի շուրջ դասախօսութեան շարք մը պիտի տայ 3Էմիլթընի Մասնական Օթեակներուն եւ Կիներու 3ամալսարանի Ակումբին:

ԸՆԹԵՐՑՈՂԻՆ ՍԻՒՆԱԿԸ

..... Ամեն ամիս կը ստանամ ձեր թերթիկը եւ հաճոյքով կը կարդամ մեջի փոքրիկ գրուածքները: Ինձ համար մեծ ուրախութիւն մըն է գիտնալ թէ դուք, որբուկներդ, թերթ մը ունիք եւ կը հետաքրքրուիք ձեր լեզուով եւ 3այ գրականութեամբ: Ապրիք, 3այ ապրիք, 3այ զգացումներով մեծնաք եւ օր մը պարծանքն ըլլաք ձեր պատկանած ցեղին:
ԼՕՐԷՆՍ

ՄԻՍՍԶ ԹԱԳՐՈՐԵԱՆ

..... Որքան ատեն որ Արարատը կը շարունակէք՝ պիտի քաջալերեմ ձեզ: Մի յուսահատիք, շարունակեցէք ձեր ջանքերը այս թերթիկը ապրեցնելու համար:
ՏԻԹՐՈՅԹ

ԿԱՐԱՊԵՏ ՇԸԶՆՈՒՆ

.... Շատ ուրախացայ որ 3այ որբերդ թերթ մը ունին եւ իրենց Մայրենի Լեզուն չեն ուզեր կորսնցնել: Իրենց երակներուն մէջ 3այ արիւնը կը հոսի: Ապրին մեր այդ ծագուկները: Ապրիք ամէնքդ ալ, միայն չըլլայ որ նորելուկ եւ կործանող գաղափարներ առնելով անգութ պոլշեակներուն կամ անկրօն եւ անազգ մարդոց նմանիք: Ես ոչ մէկ կուսակցութեան չեմ պատկանիր, իմ երակներուս մէջ 3այ արիւնը կեռի եւ զուտ ու անարատ Լուսաւորչական մըն եմ: Ձեռքէս եկածին չափ պիտի քաջալերեմ ձեզ եւ Արարատը պիտի տարածեմ 3րեզնոյի մէջ: 3ամբոյրներով եւ մայրական գուրգուրանքով՝
ՖՐԷՉՆՕ

Տկ. Մ. ՔՉԼՈՒՆ

ՎԵՐՁԻՆ ԼՈՒՐ

Գանատայի Արմինեըն Բըլիֆ Էսօսիէյշընը ճորճառուկի 3այ Տղայոց Ագարակատունը Յունկար 1ԷՆ սկսեալ փոխանցած Է Իւնայթըտ 2ըրշ ալ ԳԷՆԵՏԱՅԻ, որուն ԱԼԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԵՆ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ Ծառայութեան մասնաճիւղին հովանաւորութեան ներքեւ պիտի մնան թէ ճորճառուկի մնացորդ եօթը 3այորդիները եւ թէ Գանատական Ագարակներ ցրուածները մինչեւ որ անոնք չափահաս ըլլան, այսինքն տասնը-ուրթ տարեկան: Մանրամասնութիւնք յաջորդիւ:

ՇՆՈՐ3ԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Արարատի վարչութիւնը իր շնորհակալութիւնը կը յայտնէ 3Էմիլթընի 3. Ե. Միութեան անդամներէն Պարոնայք Յովհանէս Սողիկեանի եւ Յովհանէս Պաղտասարեանի՝ թերթի տպագրական աշխատանքին իրենց օժանդակութիւնը բարեացակամօրէն ի սպաս դնելու անախտ:

ԱՐԱՐԱՏ

[Blank]
[Դատարկ]

ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

Alexander Soghigian,
1 Taylor Street,
BOSTON, MASS.

Carnik Kavafian,
443 Bergenline Ave.
WEST NEW YORK, N. J.

Haroutun Selian,
112 Carlton Street,
TORONTO, CANADA.

B. Zorabedian,
52 Lexington Ave.
NEW YORK, N. Y.

Dikran Chitjian,
1824 W. Jackson Blvd.
CHICAGO, ILL.

Sahag Gernigian,
565 Braddock Ave.
BRADDOCK, PA.

Haig Carahjian,
97 P. O. Box,
WHITINSVILLE, MASS.

Manoug Hagopian,
BRADDOCK,
PA.

Mesrob Meroian,
63 P. O. Box,
INDIAN HARBOR, IND.

Nishan Hachigian,
13 Victoria Ave.
GUELPH, ONT.

ՍՏՏՅԱԾ ԵՆՔ

1.- ԹԵՈՂԻԿԻՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ, 1928, 22րդ ՏԱՐԻ:

ԱԼԵԼԻ քան 650 փոքրատառ Էջերի բաղկացեալ այս հրատարակութիւնը անգամ մըն ալ կուգայ Յայ մատենագրութիւնը ճոխացնելու եւ անխոջ հեղինակին համբաւն արդարացնելու: Ամէն Յայ գայն պետք է ունենայ իր գրադարանին կամ սեղանին վրայ` տարի մը ամբողջ համով հոտով, հաճոյալի, օգտակար եւ հետաքրքրական ընթերցումի վայելքն ունենալու համար:

ԳԻՆ ԵՐԿՈՒ ՏՈՒՄ

Դիմել Արարատին հատ մը ապահովելու համար:

2.- ԼԸ ՍՕԼԵՅ ՏՕԹՕՄ, ֆրանսերէն լեզուով Յայաշունչ բերթուածներ: Յեղինակ` Աստուր Նաւարեան, Յրատարակութիւն Պալենց Գրատան, Փարիզ:

ԳԻՆ 4 \$ՐԱՆՔ

ԱՐԱՐԱՏԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՄ ԵՒ ՀԱՍՏԱԿԻՐՆԵՐՈՒՄ

Արարատի Գ. Տարուան Ա. ԹիւԷն սկսեալ թերթին ծաւալը կը շատցնենք` մեր Յայորդիներուն եւ բազմաթիւ համակիրներուն թելադրութեանց ու բաղձանքին տեղի տալու համար: Ասով կարելի պիտի ըլլայ Գանատայի այս ու այն կողմը ցրուած մեր փոքրիկ Յայ իշխանիկներուն գրչափորձերուն ալելի լայն չափով հիւրասիրութիւն ցոյց տալու եւ մանաւանդ պարբերական տեղեկութիւններ հրատարակելու Յայաստանէն եւ Յայ Աշխարհէն` ինչ որ ալ ալելի պիտի մօտեցնէ մեր տղաքը դեպի տոհմիկ կեանքին:

“ Ararat Monthly ”

P. O. Box 184,

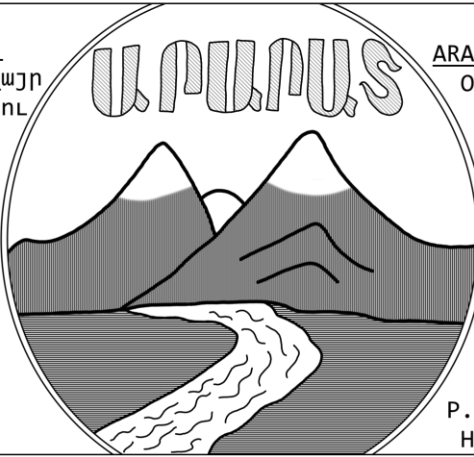
Hamilton, Ont.

CANADA.

ԱՐԱՐԱՏ ԱՄՍԱԳԻՐ
 Որկան եւ ժամադրավայր
 Գանատայի Յայորդիներու
 Միութեան:

ԲԱԺՆԵԳԻՆ
 Տարեկան տասը թիւ-
 րու համար 1.25
 տոլար, արտասահման՝
 մէկուկէս տոլար:

Տնօրէն Խմբագիր
 Ա. Դ. ԱԼԻԲՍԱՆԵԱՆ

ARARAT MONTHLY
 Organ of the Armen-
 ian Boys' Union
 of Canada.
 The only Armen-
 ian paper in
 British North
 America.
 Subscription.-
 \$1.25 a year.
ADDRESS.-
 "Ararat Monthly"
 P.O. Box 184,
 Hamilton, CANADA.

Գ. ՏԱՐԻ ՅԵՄԻԼԹԸՆ, ՓԵՏՐԿԱՐ, 1928. ԹԻՒ 2.

Ա Ր Ա Ր Ա Տ Ի Ն Ե Պ Ա Տ Ա Կ Ը

Պատանեկան այս թերթին նպատակն է.

Ա.- Միութեան կապ մը ըլլալ այս երկրին զանազան կողմերը ցրուած դեռատի Յայորդիներուն միջեւ՝ զանոնք մէկգումբու տեղեակ պահելով եւ միշտ թելարդելով որ իրարու հետ հաղորդակցին նամակներով եւ կամ կարելի ուրիշ միջոցներով:

Բ.- Միշտ յիշեցնել որ ազգին այս թանկագին բեկորները շարունակական շփման մէջ գտնուին իրենց հեռաւոր սիրելիներուն եւ ազգականներուն հետ՝ թղթակցելով անոնց հետ:

Գ.- Չանոնք տոգորել Յայացի զգացումներով, տեղեակ պահել Յայ աշխարհին եւ պատրաստել զանոնք ՅԱՐԱՉԱՏ ԵՒ ԱՉԳԱՍԵՐ Յայեր մեծնալու՝ միեւնոյն ատեն անոնց մատաղ մտքին մէջ դրօշմելով Մեծն Գանատայի լաւագոյն եւ օգտակար քաղաքացիներն հասնելու կարեւորութիւնը:

Դ.- Ժամադրավայրը դառնալ անոնց զգացումներուն, մտածմանց եւ գործունէութեանց՝ հիւրասիրելով անոնց գրչափորձերը եւ քաջալերելով զանոնք որպէսզի Յայ Լեզուն մշակեն՝ թէեւ Յայերէ մէկուսացած:

Ե.- Մեթոտիկ շրջաբերականներով խորհուրդներ տալ մեր այս փոքրիկ եղբայրներուն, թելարդութիւններ ընել եւ ի պահանջել հարկին չի խնայել անոնցմէ որեւէ նիւթական եւ բարոյական աջակցութիւն:

Չ.- Տաքուկ հիւրասիրութիւն ցոյց տալ անոնցմէ որեւէ մէկուն՝ երբ Յեմիլթըն այցելելու պատեհութիւնն ունենան:

Ը.- Քաջալերել զանոնք յարաբերութիւն հաստատելու համար Գանատայի զանազան քաղաքներու մէջ կազմակերպուած երիտասարդական եւ Պատանեկան միութեանց հետ՝ ապագային անոնց գործօն ուժն ըլլալու համար:

ԱՐԱՐԱՏ ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

ՓՈՒՍԱՆ ԱՏԱՅԱԳԻՐԻ

Հետեւեալները մէկ տարուան Արարատ կը նուիրեն.

Ա. Քէշիշեան, Նիւ Եորթէն՝ Տիկին Սարի Սահակեանի, Հալէպ:

Ա. Վարդեան, Րիճվուտէն, Տկ. Ա. Ղազարեանի, Րիճվուտ:

Տիգրան Դարբինեան, Իստիըն Հարպըրէն՝

1.- Սամսոն Դաւիթեանի, Իստիըն Հարպըր:

2.- Վ. Թումասեանի, Իստիըն Հարպըր:

Տթ. Ս. Բարեջանեան, Ուստըրէն՝ Վահագն ճիրեանի, Ուստըրթաուն:

Տկ. Վարդանուշ Մատթէոսեան, Տօրոսընէն՝

Ս. Պայտարեանի, Ֆրանսա:

Տիկին Ազնիւ Տեօմպէլէկեան, Ֆիլատել-ֆիայէն՝

1.- Տիկին Նեվրիկ Թմբուկեանին, Ֆիլատելֆիա:

2.- Տիկին Ա. Քրզիւկեանի, Ֆիլատելֆիա: Բարեկամ մը Տիթորոյթէն՝

1.- Սահակ Գալուստեանի, Էճվուտ:

3.- Թ. Ա. Պօզեանի, Նիւ Փօրթ:

3. Սըլիեան, Թօրօնթոյէն՝ Հ.

ՏՈՒՄԵՆԵԱՆԻ, ՊՈԼԻՍ:

Արարատի վարչութիւնն իր շնորհակալու-թիւնը կը յայտնէ վերոյիշեալ նուիրատու-ներուն թերթը քաջալերելուն համար:

ԱՐԱՐԱՏԸ ՔԱՅԱԼԵՐԵՑԵՔ

Այս թերթը թէեւ պատանեկան որկան մըն է եւ գրողները մեծ մասամբ փոքրիկներ՝ բայց հետաքրքրական է եւ հաճելի ու կարժեամբ կերպով քաջալերել զայն տեւական հրատարակութիւն մը ըլլալու եւ իր Հայացի դերը շարունակելու մեր նորահաս սերունդին համար, որ տակաւ կօտարանայ Հայութենէն:

Շնորհակալութեամբ կարծանագրեւք հետեւ-եալ վճարումները:

Տիգրան Գեորգեան, Տիթորոյթէն՝ 1.25

Տկ. Շ. Չերչեան, Տիթորոյթէն՝ 1.25

Զ. Մանուկեան, Տիթորոյթէն՝ 1.25

Տկ. Ա. Ղազարեան, Րիճվուտէն՝ 1.00

Տկ. Ա. Յովհաննէսեան, Միտիլիէն՝ 1.00

Ե. Դաւիթեան, Նիակարաֆօլսէն՝ 1.00

Մ. Քէհեանեան, Նիւ Եորթէն՝ 1.00

Ա. Պէզազեան, Նիւ Եորթէն՝ 2.00

Տկ. Ս. Սակարեան, Ուստըրէն՝ 2.00

Ն. Նիկողոսեան, Տիթորոյթէն՝ 1.00

Ս. Համբարձումեան, Պրէնթֆօրտէն՝ 1.00

Տ. Պ. Հերոկեան, Ֆրէզլոյէն՝ 1.00

Գ. Տէրտէրեան, Ֆրէզլոյէն՝ 1.00

Մ. Մանուկեան, Ֆրէզլոյէն՝ 1.00

Ե. Յովհաննէսեան, Ֆրէզլոյէն՝ 1.00

Գ. Յարութիւնեան, Ֆրէզլոյէն՝ 1.00

Կ. Կոչկարեան, Ֆրէզլոյէն՝ 1.00

Ա. Չարեկեան, Լօրէնսէն՝ 1.00

Ա. Գալուստեան, Տիթորոյթէն՝ 1.00

Ա. Մակարեան, Իսթ Սէնթ Լուիզ՝ 1.00

Գ. Կակօեան, Իստիըն Հարպըր՝ [...?]

Հ. Գափուսուզեան, Թօրօնթօ՝ 1.25

Տկ. Ա. Յովսէփեան, Լօս Էնճըս՝ 2.00

Տթ. Բարեջանեան, Ուստըր՝ 3.00

Գ. Լուսիկեան, Հայլէստ Բարթ՝ 3.00

Գ. Պլիկեան, Տիթորոյթ՝ 1.00

Հ. Մատթոսեան, Տօրոսըն՝ 2.00

Տկ. Ա. Ֆերմանեան, Ֆրէնթֆօրտ՝ 1.00

Մ. Պօզեան, Տիթորոյթ՝ 3.00

Ա. Մելքոնեան, Թրոյ՝ 1.00

Տկ. Լ. Հաճեան, Չըլսի՝ 1.00

Ս. Տէմիրճեան, Նիւ Եորթ՝ 1.00

Պ. Մարանեան, Տիթորոյթ՝ 1.25

Դ. Քարողլանեան, Հէյվըրհիլ՝ 1.00

Օր. Լուսիա Սարգիսեան, Ֆրէզլոյէն՝ 4.00

Երգարաններու համար՝ 4.00

Օր. Լ. Շաքարճեան, Թրոյ՝ 1.25

Օր. Ա. Նազարեթեան, Թրոյ՝ 1.25

Մ. Հայրապետեան, Թրոյ՝ 1.50

Մեր բաժանորդներէն պիտի խնդրէիք նկատի ունենալ թէ Արարատի բաժնեգինը մէկ տուար եւ քսանը հինգ սէնթ է եւ արտասահմանի համար ալ տուար ու կէս:

Մ Ր Ն Ի Ր Ն Ի Տ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

ՀԱՅ ԴՊՐՈՑԻ ՍԸ ԲԱՅՈՒՄԸ

Նոր Տարիէն սկսեալ ՀԵՄԻԼԹՆԻ Հայ Դպրոցը վերաբացուեցաւ: Տիկին Սաթենիկ Երուանդ Սուրատեան, այս տարուան մեր ուսուցչուհին, եւ դպրոցի վարչութիւնը իրենց ուսերուն վրայ վերցուցած են ծանր եւ պատասխանատու գործ մը, որ կատարեալ յաջողութեան մը ամէն հաւաստիքներն ունի՝ նկատի ունենալով գործող անձերու անհատականութիւնը:

ՀԵՄԻԼԹՆԻ Հայ գաղութը մեծ պակաս մը կը լրացնէ Հայ Դպրոցին բացումով: Այս քաղաքին մէջ մենք ունինք աւելի քան վաթսուներկսեռ նորահասներ, որոնց հայերէն դաստիարակութիւն տալը կենսական կարեւորութիւն մըն է եւ ազգասիրական խոշոր ձեռնարկ մը: Ու այդ ձեռնարկին երբ լծուած են սրտցաւ անհատներ եւ ծառայելու պատրաստակամ ազնիւ ուսուցչուհի մը, գաղութին կը մնայ հոգւով ու սրտով թեւ ու թիկունք կանգնիլ անոնց՝ գուրգուրալով նորաբաց դպրոցին վրայ, քաջալերելով զայն եւ ապահովելով անոր գոյութիւնը:

Ազգերու ձուլարանը դպրոցն է: Պանդուխտ հորիզոններու ներքեւ ապրող Հայ գաղութներ կը կորսուին, ինքնասպան կըլլան՝ եթէ անտեսեն նոր սերունդը եւ անոնց գլխան ազգային առոյգ եւ զօրեղ դաստիարակութիւն մը, որը պիտի ըլլայ միայն հիմն ու յենարանը Հայ ցեղին գոյութեան:

Արարատ հրճուանքով կողջուլնէ Հայ Դպրոցի բացումը ՀԵՄԻԼԹՆԻ մէջ եւ կը մաղթէ անսայթաք յարատեւութիւն՝ զայն ճշմարիտ ազգային վառարան մը դարձնելու համար:

ԽՕՍՏԱՆԱԼԻՑ ՇԱՐԺՈՒՄ ՍԸ

Քանատայի քանի մը Հայաշատ քաղաքներու երիտասարդական եւ Պատանեկան Միութիւններն այս օրերուս խորհրդակցութեան մէջ են իրարմէ բոլորովին անկախ ուղղութեամբ գործող մարմիններու միջեւ հասարակաց գետին մը ստեղծելու եւ հիմը դնելու Քանատահայ Երիտասարդաց Միութեան մը:

Գաղափարը տրամաբանական է եւ օգտակար: Ներկայիս գոյութիւն ունեցող մարմինները անջատօրէն փոքրաթիւ անդամներ պարունակող եւ աննկատելի ուժեր ներկայացնող միութիւններ են, մինչդեռ անոնց հաւաքական միաձուլումը զօրեղ ճակատի մը առջեւ կը դնէ այս գաղութին ամբողջ երիտասարդութիւնը, որ ինքնին գործօն ուժ մը կրնայ ըլլալ Քանատայի Հայ կեանքին մէջ:

Միացեալ Երիտասարդութեան մը Ուխտը պատմական նշանակալից նուաճում մը կրնայ ըլլալ՝ իրարհասկացողութեան ու գործակցութեան ոգին ու հմայքը ներշնչելով եւ իրական օրինութիւն մը բերելով մեր նորահասներուն:

Ներկայ պայմաններու տակ Քանատայի Հայ Գաղութը հազիւ թէ սերունդ մը եւս իր գոյութիւնը կարենայ պահպանել. անգործ մեքենայի մը կը նմանի ան, կը ժանգոտի ու կը փտի եւ արագօրէն դէպի ինքնասպանութեան

կը դիմէ՝ եթէ ճանապարհին վրայ հրաշք մը չի պատահի: Ու այդ հրաշքը մեր մանուկները, պատանիներն ու երիտասարդներն են որ պիտի կատարեն: Արդարութիւն ըրած չենք ըլլար հիները քննադատելով. անոնցմէ կարելի չէ աշլեւս շատ բաներ ակնկալել. անոնք ալ իրենց օրը տեսած ու վաշելած են ու անգոր աշսօրուան երեւոյթները փրկելու:

Ասպարէզը նորերունն է աշլեւս. թարմ, ինքնավստահ, ձեռներէց, դէպի առաջ խուժող, անընդհատ դէպի վեր մագլցող նորերուն՝ եթէ անոնք միացած են եւ պատկառելի ուժ մը կը ներկայացնեն:

Այս գաղութին հայրերը գործած են ժամանակին եւ աշսօր ուժասպառ եղած: Անոնք քանի մը տարիներ առաջ հայրենակարօտ հուրով մորմոքած՝ իրենց ուշադրութիւնը միայն դէպի հայրենիք, դէպի Յայաստան ուղղած էին եւ իրենց գործունէութեան եւ զոհաբերութեան արդիւնքը հոն տեղացուցած: Աշսօր անակնկալի մը առջեւն ենք սակայն. ստիպուած ենք աշլեւս հոս ալ գաղութը իր ազգային կենսունակութեան մէջ պահել եւ ձգուած չէ որեւէ յենարան մը, որ ազգային դրօշմ կրէ եւ տեւականութիւնը երաշխաւորուած ըլլայ:

Այո, հոս ու հոն դպրոցներ ունինք բայց անոնք զօրաւոր հիմերու վրայ դրուած չեն. պատահական ոգեւորութեանց ժամանակաւոր պտուղներն են եւ ենթակայ խամրելու առաջին իսկ երաշտով: Հայ մանուկներու Հայացի կրթութեան մարզին մէջ գաղութը ոչ մէկ ատեն միացած է մեթոտիկ գործունէութիւն մը ցոյց տալու համար: Միացեալ երիտասարդութեան մը համար շատ բան կայ ընելիք:

Աւելի քան երկու հազարնոց պատկառելի այս համայնքը Հայ եկեղեցի մը չէ ունեցած եւ պիտի չունենայ ալ երեւոյթներէն դատելով: Կանոնաւոր ընթերցարաններ եւ ակումբներ չունինք եւ ասիկա պատճառ մըն է որ ճշմարտօրէն մտահոգուինք ասպազով:

Գանատայի Հայ գաղութը դէպի գերեզման կը յառաջանայ: Յարութեան մը պէտք ունի ան: Ու այդ յարութիւնը մեր երիտասարդութիւնն է: Ու ան արդէն գարթումի նշաններ ցոյց տալ սկսած է՝ եւ օր մը ասպարէզ պիտի գայ ամբողջ Հայ կեանքը Գանատայի մէջ յեղաշրջելու:

Ամէն Հայ հրճուանքով միայն կրնայ ողջունել գարթնող երիտասարդութիւնը, որ միայն պիտի կրնայ ապրեցնել Հայ ոգին եւ յաւերժացնել այս գաղութը միանալով, բարձրանալով եւ բարձրացնելով:

ՔԻՉ ՄԸՆ ԱԼ ԱՐԱՐԱՏԵՆ

Այս թերթն երեք կարգի բաժանորդներ ունի: Երեքն ալ հաւասարապէս մեր յաջողութեան փափաքող:

Հատուած մը կայ, որ անմիջապէս որ Արարտի բաժանորդագրութեան լրանալու ամիսը կը մօտենայ՝ յաջորդ տարուան վճարումը կընէ՝ մեզի խնայելով աւելորդ աշխատանք եւ վատնում:

Երկրորդ հատուած մըն ալ անմիջապէս կը պատասխանէ մեր դրկած յուշագրին՝ բաժանորդագրութիւնը վերանորոգելով:

Դասակարգ մը կայ սակայն, որ բաժանորդագրութիւնը լրանալուն առթիւ մեր յուշագրին ստանալէ յետոյ կը յետաձգէ պատասխանել եւ յետոյ ալ կերպով մը կը մոռնայ՝ տեղի տալով որ դարձեալ գրենք, ինչ որ ծախք եւ ժամանակի կորուստ է մեզի համար: Ու օրին մէկն ալ երկու տարուան բաժնեզին միասին կը ստանանք: Մեր այս կարգի բաժանորդներէն կը խնդրենք իրենց վճարումը ժամանակին ընել որովհետեւ Արարտին նիւթական անծուկ վիճակը թոյլատու չէ այսպիսի յապաղումներու:

ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՐՀԸ

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ

ՓՈՒԱՆՑՈՒՄԸ ԵՒ ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐԸ

Արարատի անցեալ թիւով տեղեկագրած էինք ճորճառուՆի Ագարակատան եւ ագարակներ ցրուած Հայորդիներու, ինչպէս նաեւ որբուհիներու հոգածութեան Արմինեղն Բըլիֆ Էսօսէշշընի կողմէ Իւնայթըտ Զըրչ ավ Գէնատայի փոխանցումը:

Արարատ կը փափաքի յայտարարել թէ այս վերջին մարմնոյն հետ ալ որեւէ պաշտօնական կամ անպաշտօն կապակցութիւն մը գոյութիւն չունի ինչպէս չունէր Գանատայի Հայանպաստ Ընկերութեան հետ: Եւ սակայն նկատելով որ այս թերթը իր որոշ դերն ու ազդեցութիւնն ունի յանձին մեր Հայորդիներուն, պիտի թելադրէինք անոնց ներկայ փոփոխութեան ընթացքին եւ անկէ վերջ իրենց կարելին ի գործ դնել, որպէսզի նոր կազմակերպութիւնը ունենայ այն տպաւորութիւնը, ինչ որ նախորդն ունեցած էր. այսինքն Հայորդիներն իրենց նկարագրով, վարուելակերպով, ֆիզիքական թէ մտաւորական ուժով կը կենան այն հաւասար գետնին վրայ՝ ուր կը կանգնին Գանատացի կամ որեւէ ուրիշ ազգի պատկանող պատանիներ:

Մեր Հայորդիները իրենց իմաստուն ընթացքով եւ մաքուր վարքով բարձր անուն մը հանած են այս երկրին մէջ եւ պարծանքն եղած են Հայ ազգին եւ ասկէ վերջն ալ Հայ-ուրիները պիտի նայի իրենց իբրեւ ճշմարիտ ներկայացուցիչները Հայ ցեղին:

Պիտի գայ այն օրը, երբ մեր այսօրուան Հայորդիներէն շատեր բարձր դիրքեր եւ պատուաւոր շրջանակներու պիտի տիրանան ոչ միայն Գանատահայ կեանքի մէջ, այլ նաեւ իբրեւ այս երկրին քաղաքացիները՝ Գանատայի կեանքին մէջ: Եւ այդ կորով ու աշխատանք կը պահանջէ:

Հայկազ Մեսրոպեան, որ անցեալ տարի Ռաբլուտի մօտ ագարակի մը մէջ վճարումով կաշխատէր, Յունվար 21ին Հէմիլթըն գալով երկու շաբաթ Տիկին Ալիքսանեանի հիւր մնաց: Անկա շատ ազնուօրէն Արարատի տպագրական գործերուն օգնեց այդ շրջանին: Հայկազն Փետր. 3ին պիտի մեկնի Պրեմբըն, տարբեր ագարակի մը մէջ մէկ տարի աշխատելու համար: Այդ շրջանին մէջ իր մօտերը մեր Հայորդիներէն կը գտնուին Միհրան ճգնաւորեան, Կազգէն Չատիկեան եւ Յակոբ Տեմիրճեան:

Յունվար 26ին ՕՆՆԻԿ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ, Տընվիլի մօտերը ագարակէ մը, Հէմիլթըն այցելեց եւ իրեն համար հաճոյալի անակնկալ մը եղաւ Հայկազին հետ եւս տեսակցիլը: ՕՆՆԻԿ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆՆ ալ վճարումով կաշխատի:

ՀԱՍՏԵՆԵՐՈՒ ՓՈՓՈՒԹԻՒՆ

Այս ամսուան մեր նամակներով Հայորդիներուն պիտի տեղեկացնենք Օր. 3. ճամուլգետնի, Թորոս Մանուկեանի, Արշակ Լարեանի, Յակոբ Աբրահամեանի եւ Լեւոն Գրիգորեանի հասցէները: Մինչեւ այս ցանկին առաքումը պիտի թելադրէինք մեր Հայորդիներուն հին հասցէներով չի թղթակցիլ:

ԱՐԱՐԱՏ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱԶԻ ԱԿՈՒՄԲ

Ակումբը անցեալ տարին փակեց պատրաստ դրամ ունենալով՝ տասը տոլար վաթսուս սէնթ: Յունվարի ընթացքին ստացած ենք Հայկ Մանուկեանէ 25 սէնթ, Կիւլպէնի Միւճէրետեանէ 50 սէնթ, Անդրանիկ Գեորգեանէ մէկ տոլար եւ Խաչիկ Աճեմեանէ մէկ տոլար: Գումար՝ 13.35 պատրաստ:

ՆԱՍԱԿԷ ՄԸ

..... ՄԵՅՓՈՂԸ կոկիկ գիւղ մըն Է Թօրօկթոյն 18 մղոն դէպի հիսիւս: Երեք հատ եկեղեցի կայ հոն. Ժողովուրդը լաւ եւ մօտեցող Է:

Մենք, ագարակ աշխատողներս՝ նախապէս վեց հոգի, այժմ չորս, ՄԵՅՓՈՂԸ մէկուկէս մղոն հեռու ենք եւ իրարու մօտիկ ագարակներու վրայ կաշխատինք: Մեր շրջանակի տուները բաւական թիւ մը կազմելուն դպրոց եւ եկեղեցի մը կայ: Ամէն Կիրակի հոն կերթանք Յայ տղաքս եւ եկեղեցիէն առաջ ու վերջ կարճ բայց տաքուկ խօսակցութիւն մը ընելէ վերջ կը մեկնինք տեղերնիս: Ամառ ատեն Կիրակիները միասին կանցնենք: Ձմեռը չի ներեր այդ ընել:

Ամենէն կարեւորը չմոռնամ յիշել, շրջակայքի ժողովուրդը ոչ միայն լաւ Է, այլ համեղ եւ առատ ուտելիք կայ: Անոր համար երբ ձմեռ գայ, գործերը կը թեթեւան բայց ուտելիքները միշտ նոյնը կը մնան եւ այս պատճառ կըլլայ որ ամրան կշիռքնուս վրայ 10-15 փառնտի յաւելում մը կրենք ամէն ձմեռ: Երեսնուս գոյնը, կարմիր, ճերմակ, պայծառ, շողշողուն եւ առողջ տեսք մը կարտայայտէ: Բան մը, որ քաղաք երթալուս պէս տժգոյնի կը փոխուի:

Ագարակի կեանքը կը սիրենք իր շատ մը առաւելութիւններով. մաքուր օդ՝ ամենէն կարեւորը, խաղաղութեան մէջ աշխատիլ իրիկ-նամուտին բոլոր հրապոյրները վայելելով: Ընտանեկան կեանքի մէջ ըլլալ՝ ինչպէս եւ ո՞ւր ուտել պառկելու վրայ միշտ վստահ: Շեշտելի կէտ մը, որ քաղքի կեանքէն բոլորովին գերազանց Է: Ու դեռ աւելին. ագարակի կեանքը մարդուս բարոյապէս, ֆիզիքապէս եւ նիւթապէս կօժանդակէ: Այս երեքին իմաստէն աւելի կարեւոր բան մը ըլլալ կամ ունենալ կարելի չէ կարծեմ: Ահա թէ ինչո՞ւ

կը սիրենք եւ գոհ ենք ագարակի կեանքէն: Կը սիրենք, որովհետեւ ագարակի կեանքը կը կայանայ ամէն լեզուի մէջ գոյութիւն ունեցող երկու մեծ բառերուն վրայ ՅՕՓ եւ ՅՕՄ: Յօմը Յօփին իրականացումն Է, իսկ հօմին արժեքն ու հրապոյրը ամէն ինչ Է:

Սիրելի Պր. Ալիքսանեան, մեր Ս. Ծնունդի հաւաքման մասին ալ քանի մը տող գրեմ ու վերջացնեմ ալ:

Դեկտ. 24ի իրիկունը եղբայրս Թօրօկթոյն եւ Յ. Սողիկեանը ՅԵմիլթընէն տեղս ժամանեցին՝ վազանձնի մեզի հետ ընելու: Մենք անոնց գալէն տեղեակ, որոշած եւ պատրաստած էինք ամէնքս մէկէն վեց հոգի, ԲՂ. օրուան ճաշը միասին ընել, որ կը բաղկանար խորոված բաղէ եւ վառեակէ մը՝ իբր գլխաւոր ուտելիք. միւս երկրորդական ուտելիքները շատ էին:

ճաշը Յայր Մերով սկսաւ: Երկու վզերը եւ թէւերը Քաջագին ինկան՝ սիրելուն համար կարծեմ. -ասոր վրայ ահագին խնդացինք: Եթէ մեզ այդ պահուն Բեմիօս վստողներ ըլլային՝ պիտի կարծէին թէ աշխարհը իր վերջին հասեր Է. -բարձրածայն խօսիլ, խնդալ, պոռալ կանչել եւ միեւնոյն ատեն ուտել խոշոր գործ մըն Է:

ճաշէն վերջ Արտաշն ու Քաջազը սեղանը հաւաքեցին Աւետիսն ու ես ալ անակները լուացինք. հիւրերուն հանգիստ տուինք: Անկէ վերջ օրն աւելի լաւ վայելելու համար սկսանք երգ, ոտանաւոր եւ ընդհանուր խօսակցութիւն ներկային վրայ: Անոնցմէ վերջն ալ տաք բառախաղ մը յաջորդեց եւ անով ալ փակեցինք օրուան խրախճանքը՝ գործերու ժամը հասած ըլլալով:

Ուրեմն, սիրելի Ալիքսանեան, քեզի եւ Արարատին հետաքրքրական տեղեկութիւն տալէ վերջ կը փակեմ նամակս:

Սիրով՝
ՅԵՍՈՒ Ս. ՆԱՅԱՊԵՏԵԱՆ

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Հայաստան կը կոչուի այն երկիրը, որուն մէջ ծնած եւ ապրած են մեր նախնիք: Երկար դարեր մեր պապերու այդ երկիրը իր առանձին թագաւորութիւններն ունեցած է, ու ներկայիս անոր պզտիկ մէկ մասը միայն պայմանաւորեալ անկախ իշխանութեամբ մը կապուած է Խորհրդային Ռուսիոյ: Եւ սակայն, Հայաստանի խոշոր մասերը դեռ կը գտնուին Թուրքիոյ, Պարսկաստանի, Ատրպէյճանի եւ Կրաստանի պետութեանց իշխանութեան ներքեւ:

Եղած է ժամանակ մը, երբ Հայաստան շատ խոշոր երկիր մը եղած է եւ իր սահմաններուն մէջ կը համրէ եղեր եռեսուսն միլիոն բնակիչ: Բայց քաղաքական դէպքերու պատճառաւ եւ շատ մը դժբախտ պարագաներու բերումով ներկայ ինքնավար Հայաստանի մէջ մէկ միլիոն բնակչութիւն եւ ամբողջ աշխարհի Հայերը հազիւ երեք միլիոն կարելի է հաշուել: Բայց Հայ ազգը լինելով աշխարհի ամենէն բազմաձին ժողովուրդներէն մին՝ պիտի գայ այն շրջանը, երբ Հայերու թիւը պիտի բարձրանայ դարձեալ՝ բազմաթիւ միլիոններու:

Պատմական Հայաստանի սահմանակից հին երկիրներն եղած են.- Հիսիւսէն՝ Պոնտոս, Կրաստան եւ Աղուանից երկիրը, Արեւելքէն՝ Կասպից Ծով եւ Պարսկաստան, Հարաւէն՝ Ասորեստան եւ Սիջագետք, իսկ Ռուբինեանց թագաւորութեան ժամանակ՝ Սիջերկրական Ծով, իսկ Արեւմուտքէն՝ Ալիւս Գետ: Այս սահմանները միշտ այսպէս չեն մնացած, այլ արտաքին յարձակումներու հետեւանքով մեծամեծ փոփոխութիւններ կրած են:

Պատմական Հայաստան չորս գլխաւոր մասերու կը բաժնուի.- 1. Մեծ Հայք, 2. Փոքր

Հայք, 3. Կիլիկիա եւ 4. Հայոց Սիջագետք: Սակայն բուն Հայաստան կոչուած երկիրը Մեծ Հայքն էր իր տասնըհինգ նահանգներով:

Հայաստանի գլխաւոր լեռներն են Արարատ կամ Մասիս, որ Հայոց ամենէն բարձր լեռն է, յետոյ կուգայ Արագած: Այս երկու լեռներն ալ կը գտնուին ներկայ Խորհրդային Հայաստանին մէջ: Պատմական Հայաստանի միւս լեռներն են Կովկասեան լեռնաշղթան, Պարթիստան լեռները եւ Տաւրոսի լեռնաշղթան:

Նշանաւոր գետերն են.- Արաքս կամ Երասխ, որ Հայերու նուիրական գետն է: Կուր, որ յետոյ կը միանայ Արաքսի եւ կերթայ թափիլ Կասպից Ծով: Ճորոխ գետը կը բոխի Կարնոյ լեռներէն եւ կը թափի Սեւ Ծով: Եփրատ եւ Արածանի գետերն ալ նմանապէս Թրքահայաստանի հիսիւսային լեռներէն կը բոխին եւ նախ իրարու ու յետոյ ալ Տիգրիս գետին միանալով կերթան Պարսից Ծոց:

Ներկայ Հայաստանի մէջ կը գտնուի Սեւանայ լիճը, որ նաւարկելի է եւ ընտիր ձուկ ունի: Կանայ լիճը կը գտնուի Թրքական Հայաստանի մէջ:

Հայաստան հրաշալի երկիր մըն է, գեղեցիկ եւ բարեբեր: Սուրբ Գրոց աւանդութեան համաձայն Դրախտը Աստուծոյ կողմէ Հայաստանի մէջ շինուած էր: Արդէն Հայաստան ինքնին դրախտ մընէ՝ եթէ խաղաղ ապրի:

Մեր երկիրը ամէն տեսակ ընտիր կենդանիներ ունի: Իսկ հարուստ է նաեւ այլազան հանքերով, որոնց գլխաւորներն են պղինձ, կապար, երկաթ, արծաթ, ոսկի, հանքածուխ, նաւթ կամ քարիւղ եւլն:

Աշխարհի չորս կողմերը պանդուխտ ապրող աւելի քան երկու միլիոն Հայեր սրտատրոփ կըսպասեն այն ժամուկ, երբ Հայաստան քաղաքականապէս անկախ ու ապահով ըլլայ եւ իր դռները լայնօրէն բանայ որպէսզի երթան իրենց պապերու երկիրը շէնցնեն եւ վայելեն:

ՊԵՏՐՈՍԻՆ ԾՆՈՒՆԴԸ

- Ոհ, ինչ անուշ կը հոտի, ըսաւ Պետրոս իր գլխարկը սեղանին վրան նետելով եւ թեւը մօրը վզին շուրջը փաթտելով:

- Ծնունդ է, աղուորս, պատասխանեց մայրը՝ ամանին կափարիչը բանալով, ուր Պետրոսի աչքերուն երեւցաւ խոշորկեկ, գիրուկ, կարմրուկ սագ մը:

- Մայրիկ, սանկ աղուորիկ Ծնունդի հաւաքոյթ մը եւ հաճոյալի ժամանց մը կրնա՞նք ունենալ:

- Բայց ի՞նչ տեսակ հաւաքոյթ մը եւ ժամանց մը պիտի ուզէիր ունենալ, Պետրոսիկս, հարցուց մայրը անուշիկ ժպիտով մը:

- Անցեալ օր թերթի մը մէջ հաւաքոյթի մը մասին կարդացի, որ օրերով տեսած էր, սանկ անվասա, հաճոյալի հաւաքոյթ մը ըսել կուզեմ, որ քիչ մը երկար կրնայ տեւել:

- Բայց ո՞վ պիտի կանչենք, զաւակս, այդ քու հաւաքոյթիդ:

- Մայրիկ, անուշիկ մայրիկ, անցեալ օր դրացի կիներուն հետ քու խօսակցութեանդ ատեն լսեցի որ Սարգիսին մայրը մեռած էր եւ Վարդանուշինն ալ ծանր հիւանդ ըլլալով հիւանդանոց փոխադրուած. երկուքին հայրերն ալ աղքատ են եւ եթէ հրաման ընես որ այս շաբաթ երկուքն ալ մեր տունը հրաւիրենք՝ շատ երջանիկ պիտի ըլլամ: Թոյլ պիտի տաս ինծի, այնպէս չէ՞ անուշ մայրիկ:

Մայրիկը ողջագուրեց Պետրոսը եւ անոր այտերն համբուրելով ըսաւ.

- Այո, Պետրոսիկս, իմ անուշիկ բարի զաւակս, ըսածիդ պէս թող ըլլայ, խեղճերուն եւ դժբախտներուն երջանկութիւն եւ մխիթարութիւն պարգեւելու համար էր որ շատ, շատ տարիներ առաջ աղուորիկ, անուշիկ Յիսուս Մանուկը այս աշխարհը եկաւ եւ մեզի Ծնունդի Տօնը պարգեւեց, շատ լաւ մտածեցիր, ուրեմն

մենք ալ Յիսուսի պէս ուրիշները ուրախացնելու եւ զանոնք մխիթարելու ենք:

Ու Պետրոսին մայրիկը մէկմէկ նամակ գրեց Սարգիսին եւ Վարդանուշին հայրիկին եւ զանոնք Ծնունդի շաբաթը իրենց տունն անցնելու հրաւիրեց:

Անոնք եկան:

Ոհ, ինչ երջանիկ հաւաքոյթ մըն էր ատիկա Պետրոսին համար: Տան քովի փոքրիկ բլուրը սառոյցով պատած էր, ինչ հրաշալի զբօսանքներ կուներնային դէպի վար սահելով եւ դէպի վեր մագլցելով: Մանաւանդ Վարդանուշ, որ դեռ նոր կը վարժուէր սահակ խաղալու՝ որքան ուրախ էր տեսնելով որ թէ Սարգիս եւ թէ Պետրոս շատ ազնիւ կը գտնուէին իրեն հանդէպ եւ իրեն կը սովորեցնէին միշտ եւ երբեմն ալ զինք կը բռնէին որ իշխալով որեւէ վտանգ մը չի պատահեր իրեն:

Այդ շաբաթը իրական երջանիկ Ծնունդի մը շաբաթը եղած էր թէ Պետրոսին եւ թէ իր երկու փոքրիկ հիւրերուն համար:

Ու Պետրոս գոհ էր որ իր ունենալիք երջանկութիւնը բաժնած էր ուրիշ երկու տարեկիցներու միջեւ եւ ինքն ալ հետեւած էր Յիսուս Մանուկին օրինակին՝ որ դարեր առաջ երկնքի երջանկութիւնը ձգելով եկած էր երկիր կեանք, մխիթարութիւն եւ սփոփանք տալու ամէն անոնց որոնք կարօտը կը քաշէին:

Պետրոս իր ստացած բոլոր նուէրները իր ծնողաց հրամանով բաժնեց իր երկու փոքրիկ բարեկամներուն, որոնք շաբաթը լրանալէ յետոյ իրենց տունները վերադարձան՝ շնորհակալ ըլլալով իրեն:

Բարի եւ ազնիւ տղաք, որքան ալ հարուստ եւ երջանիկ ըլլան՝ միշտ բաժին կը հանեն իրենցմէ աղքատ տղայոց:

ՐԱԹՄԵՅ

ԱՐԱՍ ՊՈՅԱՃԵԱՆ

ՀԱՅ ԼԵԶՈՒՆ ՍԻՐԷ

Հայրենիքդ ու Հայ Լեզուն սիրե, ով Հայ պատանի: Քո՛ւ Հայրենիքդ էր որ կեանք տուաւ քո՛ւ ծնողաց, որոնք այնքան կը գուրգուրան քո՛ւ վրադ՝ եթէ ողջ են եւ որոնց անուշիկ պատկերը կը տեսնես երազիդ մէջ, մտածկոտ եղած առեւ, ճաշի նստած ժամանակդ եւ աշխատանքի պահուդ՝ եթէ արդէն մեռած են: Հայրենիքդ սիրե՝ որովհետեւ ազգիդ եւ անոր գեղեցիկ Հայ Լեզուին օրօրանն է եղած ան, քո՛ւ Մայր Հայաստանդ:

Հայրենիքեդ հեռու կապրիս հիմա՛յ՝ բայց կրնաս սիրել զայն՝ եթէ սիրես ու գուրգուրաս Հայ Լեզուին վրայ, որ ժառանգ մնացած է մեր նախահայրերէն: Անով խօսեցաւ քեզի մայրդ, գուրգուրաց վրադ, երգեր երգեց օրրանիդ առջեւ եւ իր մայրական սերն արտայայտեց անուշ անուշ խօսելով քեզի:

Հայ Լեզուն սիրե, սովորե, կարդա եւ մշակե զայն օրէ օր: Մի նետեր զայն, մի ատեր զայն: Լեզուներու ամենագեղեցիկն է Հայ Լեզուն:

Կարդա Հայ Լեզուն թերթերու վրայ, գրքերու մէջ: Երգէ անով ուրախութեան եւ տրտմութեան առեւ, աշխատանքի եւ հանգստի ժամանակ:

Սիրե Հայ Լեզուն, սիրուն Հայ աղջիկ: Մայրիկդ սովորեցուցած է զայն եւ աւելի գեղեցիկ է բոլոր Լեզուներէն, որոնք կը սովորիս օտար երկիրներու մէջ, դպրոցներու մէջ:

Սիրենք Հայ Լեզուն բոլորս ալ՝ եթէ ճշմարիտ Հայեր ենք, իրական Հայու զաւակներ: Թող մենք անով պարծինք, վաղը մեր յաջորդներուն ալ սովորեցնելու համար:

Հայ Լեզուն սիրենք, հայրենիքնիս սիրած կըլլանք, Հայ մեծցած ու Հայ ապրած կըլլանք:

Օրինեալ ըլլա՛յ Հայ Լեզուն, Դրախտէն եկած, Հայաստանի մէջ գեղեցկացած եւ մեզի

կտակուած հրաշալի գանձ մըն է ան. պահենք զայն եւ սիրենք զայն:

ՈԱՔՎՈՒՏ

ԿԻԲԼՊԵԼԿ ՍԻԲԵՐԷՏԵԱՆ

ՅԱՏՔԷ ԲՈՒԹԻՍ ԿՐԱՆ
-Շարունակութիւն նախորդ թիւէն-

Ցառքէին եղբայրները դեռ տուն չէին եկած: Ցառքէն մոզական կօշիկները իր ծնողաց ցոյց տուաւ եւ պատմեց անոնց թէ ինչպէս ձեռք անցուց զանոնք: Պատմեց նաեւ հսկային մասին եւ թէ ինչպէս քիչ մնացած էր որ եղբայրներուն հետ փուռը նետուէր եւ ամենքը միասին խորտիկ դառնային:

Երբ այն առեւ եղբայրներն ալ տուն հասան: Ամէն կողմ ուրախութեան արցունքներ կը նշմարուէր:

Ժամանակ մը վերջ Ցառքէ Մատիս Կրան մտադրեց թագաւորին քով երթալ: Կը փափաքէր մոզական կօշիկները թագաւորին տալ եւ խնդրել անկէ որպէսզի երկրին բոլոր դէւերը սպանուէին: Ցառքէին բարեկամները անոր համամիտ գտնուեցան:

Ցառքէն շուտ մը պատրաստուեցաւ. մոզական կօշիկներն հագած էր: Դեռ իրենց դրանն առջեւ՝ ան ըսաւ կօշիկներուն.

- Դեպի թագաւորին պալատը:

Քանի մը վարկեան վերջ հոն հասած էր արդէն: Թագաւորին ծառաները շատ զարմացան անոր վրայ եւ զայն շրջապատեցին: Սկսան հարցումներ հարցնել, բայց Ցառքէն ժամանակ վատնել չէր ուզեր եւ պահանջեց որ զինքը անմիջապէս թագաւորին առջեւն հանեն:

Ցառքէն շատ ցած խոնարհութիւն մը ըրաւ թագաւորին առջեւ եւ պատմեց անոր ինչ որ գիտէր դէւին

մասին՝ յուսալով որ նորին վեհափառութիւնը հրովարտակ մը հաներ՝ երկրին բոլոր դեւերը սպանելու համար:

Յետոյ Ցառքէն խօսեցաւ մոգական կօշիկներուն մասին: Թագաւորը բնաւ զանոնք չէր տեսած բայց լսած անոնց մասին: Ցառքէին ըսաւ թէ շատ պիտի փափաքէր զանոնք ունենալ:

Այն ատեն Ցառքէն կօշիկները հանեց եւ զահին առջեւ բերաւ: Անոնք անմիջապէս խոշորացան այնչափ որ թագաւորին յարմարէին:

Թագաւորն Ցառքէին հարցուց իր ընտանեկան պարագաներու մասին:

- Իմ հայրս Կոմս Ապին է:

- Կոմս Ապին, բացառանչեց թագաւորը, ան ժամանակին իմ սիրելի բարեկամներէս մէկն էր, շատ ուրախ եմ որ ան դեռ կապրի:

Անմիջապէս ծառաներ ղրկուեցան որպէսզի Կոմսն ու Կոմսուհի Ապին պալատ բերեն: Ու երբ անոնք եկան՝ թագաւորը շատ ազնիւ զանուեցաւ անոնց հանդէպ: Ցառքէին իւրաքանչիւր եղբայրը մէկմէկ պաշտօնեաներ եղան պալատին մէջ եւ ինքը, Ցառքէն, թագաւորին գլխաւոր Մանկլաւիկն եղաւ: Թագաւորն երբեք անկէ աւելի լաւ Մանկլաւիկ մը ունեցած չէր:

Ցառքէին ծնողքը այլեւս շատ երջանիկ էին, եւ իրենց օրերը վերջացուցին կատարեալ երջանկութեան եւ հանգստութեան մէջ:

ԹՕՐՕԼԹՕ

Թարգմ. Անգլ.
ՎԱՐԴԵՐԵՍ ԱՌՅԱՊԵՏԵԱՆ

ԾԻԾԱՂԻ ԲՎԺԼ

Այս վարկեանիս դադրեցուցէք Արարառը, չեմ ուզեր Դաշնակցական թերթի մը բաժանորդագրուիլ:

- Բաժանորդ մը Տիթրոյնքէն:

Արարառը դադրեցուցէք, չեմ ուզեր հակա-դաշնակցական թերթ մը կարդալ:

- Բաժանորդ մը Թօրօնթոյնէն:

Ընթերցողներուն հարցնենք.

- Վերիններէն ո՞րը իրաւ է:

Ծան. հմբ. Արարատի Գանատահայ Լուրերու բաժնին մէջ այս կամ այն կազմակերպութեանց գործունէութեանց եւ հանդէսներուն մասին գրելով թերթը կուսակցական եղած չըլլար՝ այլ լրագրական իր իրաւունքները կը գործադրէ:

ՀԱԲԱՏԱՐԻՍ ԵՒ ՔԱՅ ՊԱՏԱՆԻՆ

Սուրբէն, աղքատիկ ծնողաց զաւակն էր: Գալիֆորնիոյ մեծ քաղաքներէն միոյն խոշոր վաճառատուններէն մէկուն մէջ կաշխատէր՝ լրատարութեամբ եւ զանազան ուրիշ գործերով: Վաճառատունը հարուստ հայու մը կը պատկանէր:

Հակառակ անոր որ Սուրբէն դեռ հազիւ տասնըօթը տարեկան կար՝ իր ազնիւ, պարկեշտ, հաճելի եւ ուղղամիտ բնաւորութեամբ թէ վաճառատան սիրոջ եւ թէ իր շուրջը գտնուողներէն սիրուած էր:

Ծնունդին օրը Սուրբէն իր վարպետէն գեղեցիկ եւ նոփնոր հեծելանիւ մը նուէր ստացած էր: Այդ օրերուն արդէն ինքնաշարժները ընդհանրացած չէին եւ շատ քիչ ուղղութեամբ շոգեկառքեր կերթելէկէին:

Անգամ մը, Պարոն Կարպիսեան, Սուրբէնին վարպետը, զայն իր գրասենեակը կանչելով ըսաւ.

- Սուրբէն, զաւակս, այսօր քեզ կարեւոր տեղ մը լրատար պիտի ընեմ, իմ եղբօրս, որ քանի մը մղոն հեռուն իր ամարանոցը կը գտնուի այս օրերս, սա նամակն է տանելիքդ, հոն պիտի սպասես պատասխանը առնելու համար եւ անմիջապէս պիտի վերադառնաս:

Սուրբէն նամակն առնելով իր հեծելանիւհին վրան ցառքեց ու անհետացաւ: Քաղաքէն դուրս ճամբան բաւական ամառի էր եւ խիտ անտառի մը մէջէն կանցներ: Շատ բաներ լսած էր այդ տեղերու մասին. աւազակներու եւ գողերու մասին, որոնք շատ անգամներ անցորդները կը կողոպտէին: Մէկ խօսքով ճամբան ապահով չէր եւ ալ աւելի վտանգաւոր Սուրբէնին համար՝ քանի որ աւազակներ ընդհանրապէս սովորութիւն ունէին վաճառատանց եւ դրամատուներու լրատարները դիւրութեամբ ճանչնալու՝ քանի որ այս վերջինները շատ անգամներ խոշոր գումարներ կը փոխադրէին հոս ու հոն:

ճամբան դէպք մըն ալ չի պատահեցաւ եւ Սուրբէն ապահով իր տեղն հասաւ եւ նամակը տիրոջն յանձնեց:

- Հազար բարով, ըսաւ Պր. Կարպիսեան եւ նամակը կարդաց:

Ընթերցումը լրացնելէ յետոյ ան պահ մը շփոթեցաւ: Եղբայրը այդ օրն իսկ առեւտրական կարեւոր ձեռնարկի մը համար չորս հազար տոլար վճարել տնօրէնած էր եւ այդ գումարին համար էր որ պատանի Սուրբէն այժմ իր առջեւ կը գտնուէր:

Գորոցէն հազար տոլարնոց չորս հատ վաւերացուած դրամաթուղթեր հանեց, զանոնք խնամքով փաթեց եւ Սուրբէնին դառնալով ըսաւ.

- Տղաս, շատ զգուշութեամբ վերադառնալու ես, կարեւոր գումար մըն է որ հետդ կը տանիս եւ դուն կրնայ պատահիլ ճամբան վտանգաւոր մարդոց հանդիպիս, ամէն պարագայի տակ նայէ որ քովիդ աւանդը ապահով եղբօրս հասցնես:

Սուրբէն այդ խոշոր գումարը առնելով աճապարանօք ճամբայ ինկաւ դէպի քաղաք: ճամբան միեւնոյն անտառի ամառութեան մէջէն կանցներ եւ այս անգամ ան քիչ մը աւելի աճապարանքի մէջ էր ժամանակ առաջ քաղաք հասնելու համար:

Ան շատ մը այդպիսի կարեւոր գործեր կատարած էր իր տիրոջը համար, բայց ասիկա առաջին անգամն էր որ խոշոր գումար մը հետը այդպիսի վտանգաւոր տեղերէ կը փոխադրէր: Եւ սակայն ան որեւէ վախ չունէր. միայն թէ զգուշութեան համար եւ իր քով գտնուած աւանդը ապահով տեղ հասցնելու մարմաջով իր հեծելանիւն արագօրէն կը բռնէր:

Անտառին խորն յանկարծ երկու ստահակօրէն հագուած աւազակներ իր դէմն ելան եւ ազդարարեցին իրեն անմիջապէս կենալ: Սուրբէն առանց կարեւորութիւն տալու անոնց ճամբան շարունակեց՝ այս անգամ իր սրունքները ալ աւելի կրկնապատկելով անիւներուն վրան:

Չէնքի հարուածներն սկսան իր ետեւէն պայթիլ: Գողերը կատակ չէր որ կընէին: Պէտք էր ճար մը գտնել:

Անկապ հնարամտութիւն մը մտածելով կարծես թէ զարնուած՝ հեծելանիւնէն վար ինկաւ:

Գողերն հասան իրեն քով եւ խորհելով թէ մեռած է կամ ծանրօրէն վիրաւոր՝ առանց պատշաճ զգուշութեան սկսան զայն քաշկռտել եւ քննութենէ անցնել: Սուրբէն յանկարծ անոնց առջեւ ցցուեցաւ, մէկուն ձեռքէն ատրճանակը կորզեց եւ միւսին ալ անակնկալ բռունցք մը տալով գետին տապալեց:

Երկու ստահակներն ալ անձնատուր եղան Սուրբէնին, որ զանոնք իր առջեւ խառնելով եւ ինքն ալ անոնց ետեւէն քալելով քաղաք հասան, ուր դրամը ապահով յանձնեց իր տիրոջ եւ երկու չարագործներն ալ ոստիկանատան, ուր դատուելով իրենց պատիժն ստացան:

Սուրբէն արդէն շատ լաւ հասկցաւ հնարամտութեան եւ վարպետ կռիվամարտիկ մը ըլլալուն առաւելութիւնները:

ՔԵՆՊՕՐՕ

ՍԱՍԲԻԷ ՇԻՐԻՆԵԱՆ

ՄԵՐ ՅԱՌԱՋՐԻՄՈՒԹԻՒՆԸ

Երկիր մը ունինք, Մայր Հայաստանը, որ իր հարագատ գաւակներուն վրան դրած է իր յոյսը: Անոր գաւակները այս ու այն օտար երկիրներուն մէջ թեւ ջրուած են, բայց Մայր Հայաստան կը սպասէ որ օր մը անոնք վերադառնան, իր չորս կողմը պատեն, զինք դարաւոր քուսէ մը արթնցնեն եւ բարձրացնեն անգամ մըն ալ չիշլալու համար:

Ու մենք, Հայերս ու Հայորդիներս պիտի կրնանք Հայաստանը այն ատեն միայն իր պատշաճ դիրքին հասցնել՝ երբ կարող ըլլանք մեր յառաջդիմութիւնը ներկայ դարու մարդկութեան կատարած վերելքին հետ ուղիղ կերպով առաջ տանիլ:

Այսօր աշխարհը մեծ յառաջդիմութեան մէջ է, եւ այն երկիրները, որոնք չեն քալեր, չեն զարգանար, իրենց տեղը գամուած կը մնան, կը յետադիմեն եւ օր մըն ալ կը կործանին ու կը կորսուին:

Ազգ մը կամ երկիր մը Անգլիոյ, Գերմանիոյ, Ամերիկայի կամ որեւէ ուրիշ երկրի մը չափ մեծ եւ զօրաւոր ըլլալու անհրաժեշտութեան առջեւ չէ իր գոյութիւնը պահելու համար: Փոքրիկ ազգեր այսօր կրնան ապրիլ մեծերուն քովիկ: Բայց երբեմն կը պատահի որ անոնք իրենց մարդիկը դրկեն իրենցմէ մեծ երկիրներ՝ սովորելու, օրինակ- ունելու, զարգանալու համար: Ու այդ մարդիկը վերադառնալով իրենց քաղած օգտակար հոռետերը կը ցանեն իրենց մայր երկրին մէջ եւ անոր յառաջդիմութեան պատճառ կը դառնան:

Երեկուան տգէտ ճաբոնը այսօր մեծ, զօրաւոր եւ յառաջդիմ ազգ մը եղած է: Հսկայ Զինաստան դարերու իր խաւարը կը նետէ վրայէն եւ ասպարեզ կիջնէ այսօր իրեն համար լաւ տեղ մը ապահովելու:

Աշխարհի ամէն կողմերն այսօր պանդուխտ Հայեր կը գտնուին, ոմանք չափահաս, ուրիշներ

երիտասարդ եւ շատեր ալ պատանիներ: Այս Հայերուն կը մնայ իրենց գտնուած երկիրներու յառաջդիմութիւնը իւրացնել, զարգանալ եւ երբ ժամանակը գայ որ Մայր Հայաստան իր դռները բանայ մեր առջեւ, վերադառնալու բոլորս ալ անոր, մեր մտքի հարստութիւնը փռենք անոր ոտքերուն տակ եւ Հայաստանը վերածենք աշխարհի ամենէն յառաջդիմ, ամենէն փայլուն եւ ամենէն գեղեցիկ երկրին:

Օտար երկիրներու մէջ երբ յաջողութեան տիրանալք, պետք չէ որ անձնասիրութեան պիտեն վարակուիք, դրամը ամէն բան ընելու չենք, զայն մեր կուռքը դարձնելու չենք: Այլ՝ երթալու ենք հոն, ուր մեզի պետք ունին, ուր պատեհութիւն պիտի գտնենք մեր երկրին ծառայել եւ մեր քոյրերն ու եղբայրները զարգացնել:

Մայր Հայաստան կը սպասէ որ ամէն Հայ իր պարտականութիւնը կատարէ: Եւ եթէ ամէն Հայ իր պարտականութեան գիտակցութիւնը չունենայ՝ մեր երկիրն անկարելի է որ կատարելապէս անկախ ըլլայ եւ մեր ազգը միշտ նոր դարերու ստրուկը կը մնայ:

Հայ պատանիներուն կը մնայ յառաջդիմել այսօր, զարգանալ մտքով եւ մարմնով, տիրանալու համար զօրաւոր բարձրութեան մը եւ սպազային երթալու Հայաստան՝ բարձրացնելու եւ զարգացնելու համար մեր երկիրն ու մեր ազգը: Ժամանակը հիմայ է, եւ այս ժամանակը ետ չի գար:

Ու այն ատեն երբ մենք մեր պարտականութիւնը լիովին կատարենք, Մայր Հայաստան անգամ մըն ալ անկում պիտի չունենայ, անգամ մըն ալ պիտի չամչնայ օտարներէ եւ պիտի ըլլայ հրաշալի երկիր մը եւ Հայրենիքը զօրաւոր ազգի մը:

ՃԵՐՎԻՍ

ԱՐՇԱԻԻ ՊԵՉԱՉԵԱՆ

ԱԳԱՐԱԿԱՊԱՆԸ ԵՒ ԱՐԱԳԻԼԸ

Օր մը, ագարակապանին մէկը թակարդ մը լարեց իր արտերուն մէջ որպէսզի բռնէ վայրի սագերն ու կռուակները, որոնք կուգային իր նոր ցանուած եգիպտացորենը ուտելու:

Այս թռչուններէն շատեր թակարդին մէջ բռնուեցան, եւ անոնց մէջ կը գտնուէր արագիլ մը, որ շատ աղաչեց որպէսզի իր կեանքին ինայուհի՝ պատճառաբանելով թէ ինքը սագ մը կամ կռուակ մը չէր, այլ խեղճուկ, անվնաս արագիլ մը, եւ երբէք չէր եկած եգիպտացորեն ուտելու՝ այլ միմիայն միւսներուն հետ ունեցած իր ընկերութեան սիրոյն այդ տեղերն ստիպուած էր ըլլալ:

- Ատոնք բոլոր ճիշտ կրնան ըլլալ, պատասխանեց ագարակապանը, բայց որովհետեւ քեզ ալ միւս թռչուններուն հետ բռնած եմ՝ դուն ալ անոնց պէս պիտի պատժուիս:

Բարոյական.- Եթէ մենք գէշ մարդոց հետ ընկերակցինք՝ անոնց կը նմանինք եւ մարդիկ անոնց պէս կը դատեն մեզ:

ՍԱՌԹ ԳԵՅՈՒԿԱ

Թարգմ.
ՅԱԿՈՒ ԱՐԱՅԱՄԵԱՆ

ԵՐԿՈՒ ԳՈՐՏԵՐԸ

Ամառ մը, շատ տաք կըներ եւ երկիրը իր բուսականութեամբ սկսած էր խանծիլ եւ բոլոր լիճերը, լճակներն ու առուները չորցած էին:

Երկու գորտեր միասին կը ճամբորդէին ջուր գտնելու համար: Կերջապէս խորունկ ջրհորի մը քով եկան եւ անոր եզերքը կեցան եւ սկսան խորհրդածել թէ արդեօք պէ՞տք էր որ մէջը ցատքէին:

Անոնցմէ մէկը համամիտ էր որ ցատքէին՝ պատճառաբանելով թէ վարը ջուրը շատ էր եւ մաքուր եւ որեւէ վտանգ մը կամ իրենց անհանգստութիւն պատճառով մը չէր ըլլար:

Բայց միւսը ժամանակ մը մտածելէ յետոյ պատասխանեց.

- Ինչ որ կըսես ամէնը շիտակ են, բայց ես չեմ փափաքիր ջրհորին մէջը ցատքէլ, որովհետեւ եթէ պատահի որ մէջի ջուրը ցամքի, այն ատեն մենք ի՞նչպէս դարձեալ դուրս պիտի կրնանք ելլել:

Բարոյական.- Ցատքէլէ առաջ միշտ քննէ:

ՔԵՆՅԻԼՏ

Թարգմ.
ՍԿՐՏԻՉ ԱՐԱՄԵԱՆ

ՃԱՐՏԱՐ ՇՆԱԳԱՅԼԸ

Շնագայլին կիսն ու զաւակները չափազանց վախցան երբ լսեցին առիւծին մռնչիւնը: Սկսան դողալ՝ որովհետեւ գիտէին թէ գլուխնուն ուն ինչ պիտի պատահէր՝ եթէ զազանը իրենց մօտ գար: Բայց խորամանկ շնագայլը՝ ճարը մտածած էր:

Ժաշոյի մը կատարէն առիւծին կանչեց եւ ըսաւ թէ չուան մը պիտի իջեցնէր զինք վեր քաշելու համար եւ փոած պարան մը վար երկնցուց՝ ինչ որ կէս ճամբան կտրեցաւ եւ մեր առիւծը ժաշոներուն վրայէն վար գլորուելով կտոր կտոր եղաւ անգամ մըն ալ շնագայլին կիսն ու զաւակները չի վախցնելու համար:

ՃՈՐՃԹԱՌԻՆ

Թարգմ. ԱՆԳԼ.
ՅՈՒՍԻԿ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

ԿԱՐՕՏՏԱԾ ՏՈՒՆՍ

Նետուած Գանատայի մէկ անկիւնը, ուր ամէն բան նոր է ինձ եւ օտարոտի, կարօտը կը քաշեմ մօտիկ անցեալին: Կարօտը այն տաքուկ միջավայրին, ուր ինձ նման բախտակից որբերու հետ եղբայրական մթնոլորտ մը շինած էիւք, մոռնալով պահ մը մեր ճակտին վրան դրօշմուած Որբ անհրապոյր անուներ:

Կարօտը կը քաշեմ ճորճթառուկ Ագարակատան, ուր հարիւր Յայրորդիներ կապրէիւք քով քովի. երբեմն չարածնիօրէն մէկգմէկ հալածելով, երբեմն իրարու հետ զուարճանալով, երբեմն իրարու օգնելով, բայց միշտ մէկգմէկու ճշմարիտ եղբայրներ եւ մխիթարողներ մէկգմէկ՝ եթէ ցաւեր ունէիւք:

Կարօտը կը քաշեմ Յայրենի ուսուցիչներուս, որոնք իմ մատաղ սրտին մէջ դրօշմեցին Յայ անուան հմայքն ու հրապոյրը: Անոնց մէջէն մէկուն դէմքը դեռ միշտ կերեւակայեմ ու կարօտով կը յիշեմ այս մէկունս՝ ացած միջավայրիս մէջ. մէկուն՝ որ ճորճթառուկ Ագարակատան մթնոլորտին մէջ՝ միշտ մեծ եղբօր մը մտերմութիւնն ու ժպիտը ցոյց կուտար մեզի, բոլորիս ալ եւ այսօր դեռ իր եղբայրական հոգածութիւնը կը շարունակէ տաժանելով ու տքնելով Արարատ թերթիկին շուրջ, որուն կըսասեսէք բոլոր Յայրորդիներս ալ ամսէ ամիս:

Կարօտը կը քաշեմ բարեժպիտ մեր հայրիկին, Պր. Պապաեանին, որ ճշմարիտ հօր մը պէս կուզէ ուրախացնել մեզ, իր ազգին որբերը՝ թանկագին նուէրներով:

Կարօտը կը քաշեմ ամէն բանի, որ Յայկական է եւ Յայուն կը պատկանի:

Բայց ամէնէն աւելի կարօտը կը քաշեմ Մայրենի Տունիս, իրական անուշիկ տունիս, որուն չորս պատերուն մէջ իմ պաշտելի մայրս ինծի մայրական իր անուշ համբոյրները, սերն ու գորովը շռայլեց, եւ ուր ամէն ինչ սեր կը բուրբեր եւ անուշութիւն, եւ ուր մանուկ

հոգիս միայն երջանկութիւնը ճանչցած էր մայրիկիս գրկին մէջ, անուշ գրկին մէջ:

Կարօտը կը քաշեմ Մայրենի անուշիկ Տանս:

ՈԱԹՍԷՅ

ՍԱՆՈՒԷԼ ՍՈՍՏԵԱՆ
-Այնթապի-

ԱՐԱՐԱՏԻ ԳՐԱԿԱՆ ՄՐՑՈՒՄԸ

Արարատի Գրական Մրցումը Նոյեմբերի թուով սկսած է եւ մի միայն սահմանուած Գանատայի Յայրորդիներուն: Պուլկարիոյ, Պուլտոյ եւ Եգիպտոսի դպրոցական պատանիներէն ոմանք սովորութիւն ըրած են խմբագրութեանս դրկել գրութիւններ, որոնք գրական իրական յաջողութիւններ թէեւ, սակայն պիտի չի կրնանք հրատարակել:

Մեր բոլոր Գրասէր դպրոցականներուն կը թելադրենք Արարատի նման ձեռնարկ մը իրենք ալ սկսիլ իրենց տեղուոյն վրայ՝ քանի որ միջոցները աւելի ձեռնտու են վերոյիշեալ վայրերուն մէջ եւ հոն Յայութիւն մը կայ գիրենք քաջալերելու պատրաստ:

Մրցումի պայմաններն են. -

Ա.- Արարատի Նոյեմբերէ Նոյեմբեր տասը թիւերուն պարունակած իւրաքանչիւր յօդուածի 25-40 բառերով լաւագոյն հաւաքածոն պատրաստողը պիտի ստանայ հեծելանիւ մը, երկրորդը հինգ տուար:

Բ.- Տասը թիւերուն մէջ հաւաքաբար լաւագոյն ինքնատիպ յօդուածներն ունեցողը պիտի ստանայ եօթը տուար եւ յաջորդը հինգ տուար:

Գ.- Տասը թիւերուն մէջ հաւաքական լաւագոյն թարգմանութիւն ունեցողը հինգ եւ յաջորդը երեք տուար:

Դ.- Նուէրներ՝ լաւագոյն նամակագիրներուն եւ իրենց միջավայրի մասին տեղեկագրողներուն: Այս վերջիններուն Յայերէն թերթեր:

ՋԱՂԱՅՊԱՆԸ ԵՒ ԻՐ ԿԵՆՂԱՆԻՆԵՐԸ

Շատ տարիներ առաջ, հեռավոր ամայութեան մը մէջ խուճի մը գողեր տուն մը շինած էին եւ հոն բնակութիւն հաստատած:

Անոնք ճամբորդները կը կողոպտէին իրենց դրամէն եւ ագարակատուներ մտնելով ամէն ինչ կը գողնային:

Օր մը, ծերունի ջաղացպանը, որ այդ մօտերը ջաղացի մը մէջ կաշխատէր, քաղաք գնացած էր: Գողերը ջաղացը մտան, թալլեցին ինչ որ խեղճ մարդը խնայած էր եւ վերջն ալ ջաղացին կրակ ձգեցին:

Ծերունի ջաղացպանը երեկոյին վերադարձաւ եւ տեսաւ որ այլեւս կործանուած էր: Ինչ որ զինք չափազանց վշտացուց սա էր որ գողերը բոլոր պաշարը տարած էին. իր անօթի ըլլալուն համար այնքան չէր մտածեր՝ բայց իր էջը, շունը, կատուն եւ երկու բաղերը ուտելիք չունէին: Որովհետեւ ինք միայնակ մէկն էր, իր կենդանիները շատ կը սիրէր եւ փոխանակ զանոնք սովամահ տեսնելու՝ որոշեց որ զանոնք արծակէ, ու անոնց ըսաւ.

- Կը տեսնէք որ գողերն ամէն ինչ տարած են. իշուն խոտ չիկայ, շանը միս չիկայ, կատուն կաթ չունի, եւ բաղերուն ցորեն չիկայ. ձեզ չեմ կրնար պահել հոս եւ սովամահ ըլլալիդ տեսնել, գնացէք բոլորդ ալ եւ նայեցէք բան մը կրնա՞ք գտնել ձեզի համար ուտելու:

Բոլոր կենդանիներն ալ տխրութեամբ բաժնուեցան իրենց տիրոջմէն եւ թափառեցան հանգստարան եւ ուտելիք գտնելու համար: Կերջապէս գողերուն բնակարանը եկան, ուր գողերը տկար մոմի մը լոյսով իրենց ընթրիքը կընէին:

- Պատեհութիւնն հիմակ է գիշերուան լաւ տեղ մը ունենալու համար, ըսաւ շունը,

ամէնքդ ալ մացառներուն մէջ մտէք եւ կրցած-նուդ չափ աղմուկ հանեցէք, տեսնե՞ք կրնա՞նք գողերը վախցնել:

Անոնք տանը չորս կողմի մացառներուն մէջ պահուըտեցան եւ սկսան սոսկալի աղաղակ մը հանել:

- Իհի, իհի, իհի, իհի, գռաց էջը.

գոռումի մը պէս:

- Մի-ա-ու, մի-ա-ու, մլաւեց կատուն:

- Յաու, հաւ, հաու, հաւ, ոռնաց շունը, եւ Գուէյթ, գուէյթ, ճգացին բաղերը:

Գողերը չափազանց վախցան այս աղմուկից իրարանցումէն եւ երբ բաղերը ներս թռելով մոմը մարեցին եւ տունը մուտքի մէջ մնաց՝ սարսափած՝ ամէնն ալ ձգեցին փախան:

Կենդանիներն այն ատեն ներս մտան, լաւ մը կշտացան եւ քնացան: Էջը դռան թով պառկեցաւ, շունը սեղանին տակը, կատուն անոր վրան եւ բաղերը դռանը վրան: Ու երբ գողերուն վախն անցնելով իրենց մեծաւորը ետ եկաւ հասկնալու համար թէ ի՞նչ պատահեցաւ տունին մէջ, կամաց մը ներս մտաւ: Աղմուկէն կենդանիները արթնացան: Շունը ցատքէլով ոտքէն խածաւ, կատուն ցատքէլով երեսը ճակրթեց, բաղերը թեւերով գլխուն զարկին Էջը սոսկալի կիցեր զարկաւ եւ զայն դուրս նետեց փուշերուն մէջ:

Գողապետը վերադառնալով իր մարդոց պատմեց թէ արիւնարբու աւագակներու խուճի մը տուններին գրաւած էր եւ եթէ վերադառնան բոլորն ալ կըսպանուին:

- Անոնցմէ մէկը, ըսաւ ան, ոտքս դաշունահարեց, ուրիշ մը ինչպէս եղաւ դանակով մը երեսս քերթեց, անոնցմէ երեք չորս հատը աշխատեցան գլուխս փաթտելով զիս խղճել, ու երբ կը խորհէի թէ անոնց ձեռքէն փախելու վրայ էի՝ մէկը լախտով մը կռնակիս զարկաւ եւ մրճահարեց եւ գրեթէ զիս սպանեց:

- Լաւ է որ մենք անմիջապէս

այս կողմերէն հեռանալ, ըսին ամէնքը միաբերան եւ չափազանց վախցած եւ փախան ալ անգամ մըն ալ չի վերադառնալով իրենց տունը:

Առաւօտուն շունը նշմարեց որ տանը մէկ անկիւնը հողը փորփորուած էր. այնտեղը փորելով խոշոր պարկ մը դրամ գտան, զոր էջը կերպով մը կրցաւ կռակն առնել: Եւ շունը, եւ կատուն, եւ երկու բարերը հպարտօրէն անոր քովերէն քալելով հասան մոխիր դարձած ջաղացը:

Կենդանիներուն բերած դրամովը ծերունի ջաղացպանը դարձեալ իր ջաղացը շինեց եւ երջանիկ կերպով ապրեցաւ իր կենդանիներուն հետ՝ երբեմն մտաբերելով եւ ինքզինքը զուարճացնելով գողերու հարստութեան գրաւումին պատմութեամբը:

ԱՍՈՒԹ ԳԵՅՈՒԿԱ

Թարգմ. Անգլ.
ԹՈՐՈՍ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ԱՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆ ՍԸ ՅԵՄԻԼԹԸՆ

Յուն. 1ին, 1928, երեք երիտասարդներ, գացինք Յեմիլթըն ներկայ ըլլալու օրուան հանդէսին:

Սա մեր առաջին այցելութիւնն էր այդ քաղաքը, որ շատ լաւ տպաւորութիւն ձգեց մեր վրայ. հանդէսին յաջողութիւնն ալ մեծ դեր խաղաց սոյն տպաւորութեան մէջ: Գաղութիւն ալ ընդհանրապէս հիւրասիրող գտանք. մին Յայոց լաւ յատկութիւններէն:

Նոյն երեկոյ ներկայ եղանք տեղւոյն Պատանեկան Միութեան ժողովին, որուն ներկայ էր նաեւ Պրէնթօրտի Պատանեկան Միութեան հիմնադիրներէն Պր. Միսաք Պազօեանը:

Պր. Յովհ. Պաղտիկեան, Յեմիլթընի Ատենապետը, ժողովը բանալով իր ուրախութիւնը յայտնեց որ Թօրօնթոյնէն եւ Պրէնթօրտէն Միութեանց պատկանող երիտա-

սարդներ հիւր կը գտնուէին իրենց մէջ: Օրակարգի նիւթերուն մէջ ամենէն աւելի գիտ խանդավառող հարցը այն գաղափարն էր, որով կառաջարկուէր Գանատահայ Ընդհ. երիտասարդաց Միութիւն մը կազմել, որ բուն կերպով ջատագովուեցաւ նախ Յեմիլթընի եւ յետոյ ալ Պրէնթօրտի երիտասարդաց Միութեան անդամներու կողմէն:

Գանատահայ երիտասարդաց Միութիւն մը կազմելու գաղափարը այնքան զօրաւոր կերպով շեշտուեցաւ, որ մենք զայն կատարուած իրողութիւն մը կարծեցինք եւ մենք, հիւրերս, ընդառաջ գացինք սոյն գաղափարը իրագործելու համար մեր խօստումներն ու հաւաստումներն ընելով:

Պր. Ատենապետը, ժողովին փափաքով, խնդրեց թէ Թօրօնթոյնի եւ թէ Պրէնթօրտի հիւրերէն սոյն հարցը տանիլ իրենց ժողովներուն եւ զայն օրակարգի նիւթ ընելով օր առաջ ընթացք տալ Գանատահայ երիտասարդաց Միութեան:

Յաճոյալի տպաւորութեամբ վերադարձանք Թօրօնթօ եւ մեր յանձնառութեանց մէջ չի թերանալով խնդիրը տարինք մեր Միութեան, որ մեծ ոգեւորութեամբ ընդունեց զայն:

ԹՕՐՕՆԹՕ

Մ. ԽԱՉԱՃԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Արարտի այս թիւէն սկսեալ մէկ էջ պիտի յատկացնենք՝ համառօտակի ներկայացնելով մեր Ազգային պատմութիւնը թերթիս բազմաթիւ նորահաս ընթերցողներուն, որոնք կը յուսանք թէ պիտի գնահատեն այս կարգադրութիւնը:

Այս առթիւ, եւ ուրիշ որեւէ հարցերու շուրջ թերթիս Վարչութիւնը սիրով պիտի ընդառաջ երթայ ընթերցողներու եւ բարեկամներու կողմէ եղած որեւէ թելադրութեան:

Ա Ր Ձ Ա Կ Ո Ւ Մ

ՀԱՅԵՐԵՆ ԳՐՔԵՐ

Այս տարուան ընթացքին ազարակներու մէջ աշխատող Հայորդիներէն ոմանք տասնը- ութը տարեկան պիտի ըլլան, որմէ յետոյ տղայոց խնամատար մարմինը զանոնք իր հսկողութենէն պիտի արձակէ:

Մեր այս դեռատի երիտասարդներուն համար ժամանակ մը եւս թերեւս առաջնորդուելու պէտքը զգալի պիտի ըլլայ, ինչոր լուրջ ուշադրութեան արժանի է: Քանի մը տարիներ առաջ Ֆիկընզ Յօմի միջոցաւ բերուած եւ այժմ ազարակներու մէջ աշխատող տարեց երիտասարդներ անգնահատելի կերպով կրնան ծառայել իրենց այս դեռահաս եղբայրներուն՝ անոնց համար նոր տեղեր ապահովելով եւ տարեկան պայմանագրի կնքման պարագային իրենց խորհուրդներն ու փորձառութիւնը ի սպաս դնելով:

Ամէն պարագայի տակ Արարատի վարչու- թիւնն եւս իր օժանդակութիւնը պատրաստա- կամօրէն ի սպաս պիտի դնէ արձակուելիք մեր Հայորդիներուն եւ իր կարելին պիտի ընէ զանոնք լաւագոյն պայմաններու ներքեւ առաջնորդելու եւ տեղաւորելու՝ միեւնոյն ատեն անոնց ներշնչելով ձեռներեցութեան ոգին եւ կեանքի պայթարին մէջ ինքնագլուխ տոկալ կարենալու արժէքը:

Արձակուելիք մեր Հայորդիներուն աշխատավայրը ազարակն ըլլալու է դարձեալ երկրի գաղթային օրէնքին համաձայն եւ կարելի ամէն ջանք պէտք չէ խնայել այս օրէնքը յարգելու համար:

Անշուշտ մեր Հայորդիներուն համար բաղձալի պիտի ըլլայ տակաւ ամփոփուիլ Հայաշատ կեդրոններու մօտ գտնուող ազարակ- ներու վրայ եւ հիմը դնել երկրագործ Հայ գաղութի մը՝ շարունակական շփման մէջ ըլլալով նաեւ քաղքենի Հայերու հետ:

Արարատի Վարչութիւնը իր տրամադրութեան ներքեւ ունի բազմաթիւ Հայերէն գրքեր, որոնք մեր Հայորդիներուն պիտի բաժնուին:

Ամէն անոնք որ Ծնունդի ընթացքին որեւէ Հայերէն գրքեր չեն ստացած Թօրոնթոյէն՝ պիտի հաճին անմիջապէս տեղեկացնել մեզ որպէսզի իրենց եւս մէկ կամ երկու օրինակ դրկենք:

Այս առթիւ պիտի թելադրեիք Արարատի ընթերցողներուն երբեմն նորահասներու մատ- չելի գրքեր նուիրեալ մեր Հայորդիներուն: Այս էջերով պիտի հրատարակենք որեւէ նուիրա- տուութիւն եւ պիտի ջանանք հիմը դնել շար- ժական Հայ գրադարանի մը՝ միայն Հայորդի- ներու Միութեան պէտքերուն համար:

Ուրախ ենք յայտարարելու թէ Հեմիլթընի Հայ երիտասարդաց Միութիւնը սիրով յանձն պիտի առնէ հիմնուելիք այսպիսի Գրադարանի մը ղեկավարութիւնն ստանձնելը:

ԳՆԱՀԱՏԵԼԻ ՎԵՐԱԲԵՐՈՒՄ ՍԸ

Թօրոնթոյի Հայ երիտասարդական Միութեան անդամները տարիէ մը ի վեր բարի սովոր- ութիւն ըրած են ազարակներ ցրուած մեր Հայորդիներու հետ անհատական մտերմիկ նամակներ փոխանակել: Ասիկա լաւագոյն ընկերական ծառայութիւն մըն է որ կրնայ մատուցուիլ Հայ աշխարհէն մեկուսացած մեր պատանիներուն՝ ներշնչելով անոնց թէ իրենց- մով հետաքրքրուող ազգակիցներ կը գտնուին, որոնք բարոյական ամէն օժանդակութիւն պիտի չի խնայեն որեւէ ատեն միջավայրն ու կեանքը տանելի ընելու համար իրենց կրտսեր եղբայր- ներուն:

Այս շարժումն սկսած է տարածուիլ տար- քեր քաղաքներու մէջ եւս:

ԳԱՆՍՍԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ՃՈՐՃԹԱՍԻՆ.- Յունվար 12ին ճորճթաունի Յայ տղայոց Ագարակատունը պաշտօնապես յանձնուեցաւ Իւնայթըտ Չըրչ ավ ԳԵՆԵՏԱՅԻ՝ մասնաւոր ձեւական արարողութիւններով, զանազան քաղաքներէ հաւաքուած բազմութեան մը ներկայութեան:

Տք. ԿԵԱ, Գանատայի Յայնապաստ Ընկերութեան Նախագահը, արարողութեանց կատեւապետեր: Յիշեալը հակիրճ պատմական ըրաւ իր ներկայացուցած Ընկերութեան, որ ըսաւ, հիմնուած էր 1916ին, Պր. Լեւոն Պապատեանի ջանքերով՝ բարեկամներու շրջանակի մը մէջ եւ արագօրէն խոշորաւով զօրեղ կազմակերպութիւն մը դարձած էր առաջին քանի մը տարիներու ընթացքին աւելի քան մէկ միլիոն տուար դրկելով Յայաստան Մերձաւոր Արեւելքի Նպաստամատոյցի խողովակով: Յաջորդ տարիներուն Գանատայի Նպաստամատոյցը իր նպաստները դրկած էր Լոնտոնի Լորտ Մէյըրս Ֆընտին եւ 1922ին էր որ որոշուած էր Յայ որբեր բերել եւ զանոնք դաստիարակելով ու միեւնոյն ատեն հողային աշխատանքի վարժեցնելով տեղաւորել Գանատական ագարակներու մէջ: Ընկերութեան այս վերջին ձեռնարկը շատ յաջող դուրս եկած էր եւ տեղական ագարակներու մէջ ցրուած պատանիները սիրուած ու փնտռուած են ամէն տեղ:

Ներկայիս, Գանատայի Յայնապաստ Ընկերութիւնն եկած էր հանգրուանի մը, երբ ալ պէտք տեսաւ Յայ տղայոց ինամատարութեան հոգը յանձնել Իւնայթըտ Չըրչ ավ ԳԵՆԵՏԱՅԻ: Նիւթական միջոցներու ցամաքիլը չէր պատճառն այս կարգադրութեան, որովհետեւ Գանատայի Ժողովուրդը առատաձեռնօրէն տուած էր միշտ եւ տակառը լեցուն պահած, այլ Լոնտոնի Յայնապաստ մարմնի այլեւս որբեր Գանատա չի դրկելու որոշումը եւ Սուրիոյ մէջ Յայ

գաղթականներու տեղաւորման ուժ տալու գաղափարը:

Տղայոց հոգատարութիւնը յանձնելով Իւնայթըտ Չըրչ ավ ԳԵՆԵՏԱՅԻ, Գանատայի Յայնապաստ Ընկերութիւնը ինքզինքն ազատուած կըզգայ մեծ հոգէ մը, միեւնոյն ատեն համոզուած ըլլալով որ գործը վստահելի եւ կարող ձեռքբերու մէջ դրուած է:

Ագարակատան եւ Յայորդիներու հոգատարութեան փոխանցումով Գանատայի Յայնապաստ Ընկերութիւնը լուծուած չէ, ըսաւ ատենախօսը, այլ ներկայիս Յայնական հարցն իր ամբողջ փուլերով կուսուճանալուի, եւ մօտիկ ապագային նոր ուղղութեամբ մը աշխատելով՝ ընկերութիւնն իր ուշադրութիւնը պիտի դարձնէ Յայ գաղթականներու Սուրիոյ մէջ տեղաւորման հարցին՝ ամէն պարագայի տակ հետեւելով Լոնտոնի Յայնապաստ մարմիններու քայլերուն:

Այս տեղեկութիւններէն վերջ պաշտօնական թուղթերը փոխանակուեցան, որու ընթացքին Իւնայթըտ Չըրչ ավ ԳԵՆԵՏԱՅԻ աչքառու ներկայացուցիչներէն խօսողներ եղան:

Յայերէն ներկայ Էին ՏԵր եւ Տիկին Պապատեաններ, Տիկին Յովակիմեան, Տիկին Աբրահամեան, Թօրօկոյէն, եւ Ա. Ալիքսանեան ՅԵՄԻԼՅՈՒՆԷՆ:

Պր. Պապատեան, խօսելով յոյս յայտնեց թէ Յայորդիներու հոգատարութեան փոխանցումով գործը դարձեալ լաւ ձեռքբերու մէջ կը դրուի, եւ Իւնայթըտ Չըրչ ավ ԳԵՆԵՏԱՅԻ ամէն պարագայի տակ նկատի ունենալով տղայոց Յայ ըլլալու պարագան՝ պատեհութիւն պիտի տայ անոնց երբեմն շփման մէջ ըլլալու իրենց ազգակիցներու հետ եւ որեւէ ատեն պիտի չի մտածուի զանոնք իրենց ազգէն ու ազգակիցներէն մեկուսացնելու մասին:

Յաւաթոյթն ու արարողութիւնները վերջացան կրօնական մաղանքներով:

ԹՕՐՕՆԹՕ.- Յուսկար Ցին, Գանատահայ Միութեան քաղաքիս մասնաճիւղը իր ընդհանուր անդամական ժողովի ընթացքին նոր Կարչուլեան ընտրութիւնը կատարեց:

1928ի Կարչուլեան նորընտիր անդամներն եղան՝ Պարոնայք Թամ Սուրբէնեան, Պողոս Սըվաճեան, Երուանդ Սըլիեան, Երուանդ Փաստրմաճեան եւ Յակոբ Յակոբեան:

Յուսկար 25ին Տիար եւ Տիկին Լեւոն Պապեան մեկնեցան քաղաքէս՝ իրենց Եւրոպա եւ Արեւելք ճամբորդութեան համար:

S.

ՅԵՄԻԼԹԸՆ.- Փետր. 2, Յինգզաբթի, առաւօտեան ժամը երեքին, Սանիթօրիըմի մէջ իր մահկանացուն կկեց դեռատի Տիկին Ալեմաս Փայլակ Էվարեան: Հանգուցեալը ինը ամիսէ ի վեր անկողնոյ կը ծառայէր տառապելով շատ լուրջ հանգամանք ստացած ոսկրացաւէ մը, որուն առաջքը դժբախտաբար փորձառու բժիշկներն իսկ չկրցան առնել:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ Փետր. 4ին, Սէնթ Ֆիլիքս եկեղեցիէն, որուն հոգեւոր հովիւը՝ Քէնրիք Եպիսկոպոս, կատարեց թաղման տխուր արարողութիւնը:

Յուղարկաւորութեան կը մասնակցէին Հայ եւ Գանատացի երկսեռ հոծ բազմութիւն մը՝ քաղաքէս, Տիթրոյթէն, Սէնթ Քէթրինզէն, Պրէնթֆըրտէն եւ Կուէլֆէն: Ապացոյց մը թէ հանգուցեալը իր ազնիւ եւ համեստ բնաւորութեամբ շատ սիրուած էր գաղութիս մէջ:

Պր. Յակոբ Մուրատեան դամբանական մը խօսեցաւ նախ Հայերէն եւ յետոյ ալ հակիրճ կերպով Անգլիերէն՝ նկատի ունենալով շատ մը Գանատացի բարեկամներու ներկայութիւնը:

Ծաղկեպսակներ դրկած էին Հայ Կարմիր Խաչը, Յ. Յ. Դաշնակցութիւնը, Գանատահայ Միութիւնը, Հայ Երիտասարդաց Միութիւնը,

Օրիորդաց Միութիւնը, Ինթըրնէյշնըլ Հարվէսթըր Քըմբընսին, ուր հանգուցեալին ամուսինն ու հայրը կաշխատին, Օլ Միշընըզ Չըրչը եւ շատ մը բարեկամներ, որոնք ուզած էին իրենց վերջին յարգանքը մատուցանել:

Հանգուցեալը իր ետին կը թողու սգակիր ամուսինը, երկու փոքրիկ զաւակներ, ծնողքը եւ շատ մը ազգականներ:

Հանգիստ իր ոսկորներուն եւ մխիթարութիւն իր պարագաներուն:

ՕՆԻԿ ՏԱՐՈՆՑԻ

ՀԵՄԻԼԹՆ.- Երկու շաբաթ ի վեր Պր. Յովհանէս Սողիկեան ստանձնած է Հայ Դպրոցի տղայոց բաժնի դասաւանդութիւնը՝ երեքշաբթի եւ Յինգզաբթի իրիկունները: Ինչպէս նախապէս տեղեկագրած էինք, աղջկանց կը դասաւանդէ Տիկին Սաթենիկ Մուրատեան՝ շաբաթը երեք իրիկուն:

Պ.

ՃՕՐՃԹԱՌԻՒ ԿԳԱՐԱԿԱՏՈՒԸ

Մեզ հասած վերջին տեղեկութեանց համաձայն ճօրճառուի Հայ Տղայոց Ագարակատունը պիտի վերածուի Պարտազանց Աղջկանց Տան մը եւ պիտի ղեկավարուի Իւնայթըտ Չըրչ ալ Գէնէտայի կողմէ:

Ներկայիս Ագարակատան մէջ կը գտնուին ինը տղաք եւ երեք աղջիկներ, ամենքն ալ Հայ: Իւնայթըտ Չըրչ ալ Գէնէտան իր հսկողութեան ներքեւ ունի ընդամենը հարիւր եռեսուն Հայ երկսեռ որբեր՝ Գանատական ագարակներու եւ տուներու մէջ տեղաւորցուած:

Գանատայի Հայանապատը դեռ չէ լուծուած, ոչ ալ իր նոր ուղղութիւնը գծած՝ տղաքը յանձնելէ վերջ:

ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ ՊԱՏՈՒԿԱԿԱԼ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

Alexander Soghigian,
1 Taylor Street,
Boston, Mass.

Carnik Kavafian,
443 Bergenline Ave.
West New York, N. J.

Haroutun Selian,
112 Carlton Street,
Toronto, Canada.

B. Zorabedian,
52 Lexington Ave.
New York, N. Y.

Dikran Chitjian,
1824 W. Jackson St.
Chicago, Ill.

Sahag Gernigian,
565 Braddock Ave.
Braddock, Pa.

Haig Carahjian,
97 P. O. Box,
Whitinsville, Mass.

Manoug Hagopian,
Braddock,
Pa.

Mesrob Meroian,
63 P. O. Box,
Indian Harbor, Ind.

Hovhanes Soghigian,
49 Princess St.
Hamilton, Ont.

Արարատի վարչութիւնը կը փափաքի Գործակալ-Գործակալուհիներ ունենալ ամէն տեղ ուր
Հայութիւն կը գտնուի: Արարատի յաջողութիւնը մեր բարեկամներու ազնիւ գործակցութեամբ
միայն կրնայ իրականանալ:

Ս Ս Ս Ս Ս Ծ Ե Ն Ք

Թերթիս վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ գրքերը՝ դրկուած Հայ Կրթական Հիմնարկութեան Լիւ Եօրթի Գրատունէն՝ Հայորդիներու բաժնուէլու համար:

Առձեռն Աղօթագիրք Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ՝ քսան օրինակ:

Պատկերազարդ Հայոց Պատմութիւն Ա. Եւ Բ. հատոր՝ երկերկու օրինակ:

Սեռն ու սերը՝ քսան օրինակ:
Համառօտ Դասագիրք Ընդի. Պատմութեան՝ երկու օրինակ:

Հայկական Երգարան, Պատկերազարդ, ձայնագրուած՝ քսան օրինակ:

Կ Ա Ր Ե Ի Ո Ր

Արարատի բարեկամներէն կը խնդրենք որ նկատի ունենան թէ Յունվարի թիւէն սկսեալ թերթիս բաժնեգինը Գանատայի, Միացեալ Նահանգաց Եւ Գուպայի համար բարձրացած է մէկ տուար քսանեւհինգ սենթի եւ արտասահմանի համար տուարուկէսի:

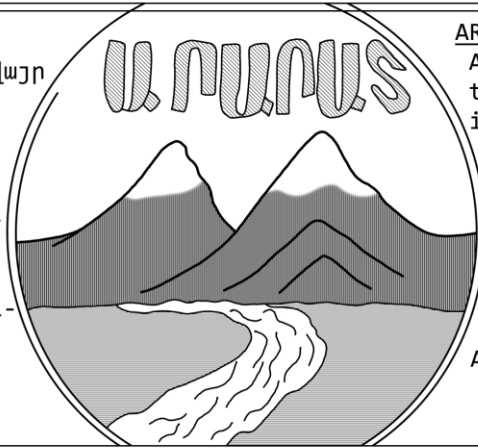
“ Ararat Monthly ”
P. O. Box 184,
Hamilton,
CANADA.

ՔԱՅԱԼԵՐԵՑԷՔ ԱՐԱՐԱՏԸ

ԱՐԱՐԱՏ ԱՄՍԱԳԻՐ
Որկան եւ ժամադրավայր
Գանատայի Յայրորդի-
ներու Միութեան:

ԲԱԺՆԵԳԻՆ
Տարեկան տասը թիւ-
երու համար մէկ
տուլար 25 սէլթ:
Արտասահման՝ մէկու-
կէս տուլար:

ԱՐՏՕՆԱՏԵՐ
Ա. Ղ. ԱԼԻԲԱՆԵԱՆ

ARARAT MONTHLY

A national paper for
the good and general
interest of the
Armenian people
living in Canada.
It is the only
Armenian paper in
British North America

Subscription
\$1.25 a year.

ADDRESS.-

“ARARAT MONTHLY”
P. O. Box 184
Hamilton, Ont.

Գ. ՏԱՐԻ

ՀԵՄԻԼՈՇՆ,

ՍԱՐՏ,

1928.

ԹԻՒ 3.

Ա Ր Ա Ր Ա Տ Ը Ք Ա Ջ Ա Լ Ե Ր Ե Ց Է Ք

Այս թերթը անկախ պարբերաթերթ մընէ, որուն աշխատակիցներն են Գանատայի զանազան կողմերը ցրուած եւ հայրենիքէ բոլորովին մէկուսացած դեռատի Յայրորդիներ: Մեր նպատակը գրական գլուխ գործոցներ եւ կամ դասական կտորներ հրատարակել չէ՝ այլ մեր ազգին ցրուած բեկորներուն առջեւ պատեհութիւն մը բաց ձգել՝ Յայրենիքը հետաքրքրուելու, զայն գրի առնելու եւ հայացի ներշնչումներ ապրելու համար: Ասոր հետ մէկտեղ կը հաւակնինք ըսելու թէ Արարատ թէ հետաքրքրական եւ թէ շատ հաճոյալի թերթ մըն է եւ կարժէ որ ամէն Յայր բաժանորդագրուի անոր եւ քաջալերէ այս գործը:

Պիտի խնդրեինք մեր բոլոր համակիրներէն եւ բարեկամներէն յատուկ ջանք մը թափելու Արարատին ի նպաստ՝ զայն տարածելով իր շրջանակին մէջ, բարեկամներու նուիրելով կամ ուղղակի պատուակալ գործակալ մը ըլլալով:

Արարատին տեսականութիւնը մեր ազգակիցներու ցոյց տալիք քաջալերանքէն կախում ունի: Պետք չէ թոյլ տալ որ Յայրորդիներու այս միակ ազգային ներշնչումի վառարանը դադրի նիւթական անձկութեան պատճառաւ, ինչ որ ծանր հարուած մը պիտի ըլլար՝ մեր թանկագին բեկորները բոլորովին լքելով մոռացման եւ օտարացման գիրկը:

Դրամական բոլոր առաքումներն ըլլալու են Արարատի հասցեով. Սընի Օրտըրի կամ կանիիկ դրամի առաքումը աւելի նախընտրելի է մեզ համար, որովհետեւ չէթեր զանձեւու համար դրամական նկատելի կորուստ մը կու-
նենանք:

ՓՈՒԹԱ ԲԱԺՆԵԳԻՆԴ ԴՐԿԵԼ՝ ԵԹԷ ԼՐԱՑԱԾ Է: ԲԱԺԱՆՈՐԴ ՄԸ ԵՒՍ ԳՏԻՐ:

ԱՐԱՐԱՏ ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Երուանդ Բաստրմաճեան, Թօրօկթոյն՝
 Բ. Բաստրմաճեանի, Ֆրանսա:
 Տկ. Շաբէ Զիւհտեան, ճըրզիէն՝ Յակոբ
 Զիւհտեանի, Ռումանիա:
 Գառնիկ Պետրոսեան, Ուստըրէն՝ Սկրտիչ
 Գասպարեանի, ՅԷմիլթըն:
 Կարապետ Էքսիզեան, Լօրէնսէն, Արիս
 Սրմաթէշլէանի, Լօրէնս:
 Կայծակ Բաշիկեան, Տիթրոյթէն, Կարազրաս
 ՏԵՐ Պօղոսեանի, Մարսէյլ:
 Գէորգ Բրուտեան, Լօրէնսէն, Թորոս
 Նազարեանի, Լօրէնս:

ՓՈՒՍՆ ԱՏԱՅԱԳՐԻ

Յ. Ժամկոչեան, Լին.....	1.00
Ե. Բաստրմաճեան, Թօրօկթօ.....	2.75
Գ. Պետրոսեան, Ուստըր.....	3.00
Պր. Կակոյեան, ՅԷմիլթըն.....	1.25
Մ. Ամիրխանեան, ՅԷմիլթըն.....	1.00
Ա. Արսլանեան, Տիթրոյթ.....	1.00
Խ. Աւետիսեան, Տիթրոյթ.....	1.25
Դ. Զարողլանեան, Յէյվըրիիլ.....	1.00
Գ. Շահինեան, Լօս Էնճըլըս.....	1.25
Կ. Էքսիզեան.....	1.00
Տ. Լաճիկեան, Տիթրոյթ.....	1.25
Ի. Պետրոսեան, Տիթրոյթ.....	1.25
Գ. ՏԵՐ Սիմոնեան, Տիթրոյթ.....	1.00
Գ. Բազլաեան, Թօրօկթօ.....	1.00
Տ. Խրիմեան, Փիթսպըրկ.....	1.25
Ս. Կիրակոսեան, Վէյվըրլի.....	1.25
Ե. Բարմաքսըզեան, Նիւ Եորթ.....	1.00
Ս. Սէրճէնեան, Նիւ Եորթ.....	1.25
Պ. Թերզեան, Ֆիլատելֆիա.....	2.25
Մ. Թաշճեան, Ուստըր.....	1.00
Բ. Պոյաճեան, Տօրչէսթըր.....	1.25
Թ. Գըրգեաշարեան, Յոլնաստան.....	2.00
Ս. Բալուզեան, Տիթրոյթ.....	1.25
Տ. Պաղտոյեան, Տիթրոյթ.....	1.25
Ա. Մ. Սիարոնեան, Լօրէնս.....	2.00
Յ. Զաքարմազեան.....	1.00
Ա. Սէֆէրեան, Նիւ Եորթ.....	1.00
Ա. Քէշիշեան, Նիւ Եորթ.....	2.50
Գ. Բրուտեան, Լօրէնս.....	2.00
Ե. Զաքարմազեան, Տիթրոյթ.....	2.25
Ռ. Գրիգորեան.....	1.00

ԲԱԺՆԵԳԻՆԴ ՆՈՐՈԳԷ

Արարատ թէ քաջալերանքիդ եւ թէ գործակ-
 ցութեանդ պէտք ունի: Բաժնեգինդ Նորոգէ՝
 անմիջապէս՝ եթէ լրացած է:

ԼՈՒՐ ՏԱԼՈՒ ԵՍ

Եթէ բաժանորդագրութիւնդ լրացած է եւ
 չես ուզեր զայն Նորոգէլ՝ լուր տալու ես
 որ թերթը դադրեցնենք: Մի մոռնար հին
 թիւերուն փոխարժէքը ղրկել:

ՆՈՐ ԲԱԺՆԵԳԻՆԸ ՅԻՇԷ

Արարատին տարեկան բաժնեգինը մէկ տուար
 եւ քառորդ մըն է, իսկ արտասահմանի համար
 տուարուկէս:

ՊԵ՛ՏՔ Է ՇԱՐՈՒՆԱԿԵԼ

Արարատը կարծե՛ք շարունակել: Ընթերցող-
 ներու կարծիքը պիտի հրատարակենք յատուկ
 սիւնակով մը՝ պայմանաւ որ ամփոփ ըլլայ:

ԹԵԼԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸՆԴՈՒՄԻՆՔ

Որեւէ ընթերցող կրնայ իր թելադրու-
 թիւններն ընել. Արարատի վարչութիւնը սիրով
 նկատի պիտի առնէ զանոնք՝ եթէ խելացի են:

ԱՐԱՐԱՏԸ ՏԱՐԱԾԷ

Արարատը տարածէ ծանօթներուդ եւ բարե-
 կամներուդ մէջ. հաճոյալի թերթ մը ամէն մարդ
 պիտի ուզէր կարդալ:

Գործակալ կուզենք երկու սեռերէն ալ՝
 բոլոր Զայաշատ քաղաքներու մէջ:

Մ Ր Ա Ր Ա Ս

Գ. ՏԱՐԻ

ՅԵՄԻԼՈՇ,

ՄԱՐՏ, 1 9 2 8.

ԹԻՒ 3.

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

ՄԵԾՆ ԿԱՐԴԱՆ

Հայաստանի մեծ դեմքերէն մեկն եղած է Կարդան, թերեւս մեծագոյնը: Մեր ազգային գոյութենէն շատ բան կը պարտինք հինգերորդ դարու այդ անգուգական հերոսի հաւատքին, անընկիւն ոգիին եւ խիզախ անհատականութեան:

Կարդան Հայոց պատմութեան մեկ աժան հերոսը չէ եղած. ան իր համբաւն ու ժողովրդականութիւնը շահած է իր իսկ կեանքով՝ վեհօրէն ողջակիզելով անձ ու արժանիք, փառք ու փայլ իր սիրած երկրին, իր գուրգուրացած ազգին եւ իր պաշտած Աստուծոյն:

Կարդան եզական ասպարեզ մը ունէր իր առջեւ. Հայաստանի Սպարապետն էր եւ օր մը կրնար նոյնիսկ այդ երկրին տէրն ու տիրականն ըլլալ եւ Արշակունիներու թափուր ձգած գահուն վրայ բազմիլ՝ եթէ Յազկերտի մեկ պնակալէզը, հլու գործիքն ըլլար: Բայց ան իր մէջ հաւատքն ու խիղճը ալ ակելի գօրաւոր գտաւ քան աշխարհային փառքերը եւ անտեսելով ամէն շահ ու վտանգ ընդվզեցաւ. անոր համար որ Մեծ Զերոս մըն էր, իրական ԶԵՐՈՍ մը:

Աւարայրի ռազմիկները ժամանակաւոր դատի մը համար չի կռուեցան: Ամէն դարերու դատն էր որ պաշտպանեցին անոնք: Պարտուեցան՝ բայց շահեցան զայն: Ու մենք, այսօրուան Հայերս, անոնց գերագոյն գոհաբերութեան անմահական պտուղը կը վայելենք մեր ազգային տեսականութեամբ ու մեր լուսաւոր հաւատքով:

Հայերուս ու Հայորդիներուս կը մնայ անմահացնել խորհուրդը Աւարայրի Զերոսա-

մարտին, ըմբռնել գերագոյն արժէքն ու մեծութիւնը Կարդանի եւ իր նահատակ ընկերներու անհատականութեանց ու մեր լանջքերուն տակ եւ մեր հոգիներուն խորիը ապրեցնել անոնց անաղարտ կեանքը եւ անձնագոհ ոգին:

ՅՈՒՍԱԴՐԻՉ ԵՐԵՒՅԹ ՄԸՆ ԱԼ

Գանատայի Հայ գաղութը դէպի լաւ եւ յուսադրիչ հանգրուանի մը կը մօտենայ եւ երեւոյթները պերճախօս ապացոյցն են ասոր:

Այս թերթին լուրերու բաժնին մէջ Արարտի ընթերցողները անշուշտ հաճոյքով պիտի կարդան ԶԵՄԻԼՈՇԻ Նորակազմ Հայ Օրիորդաց Միութեան եւ անոր գործունէութեան մասին:

Գաղութը կը յառաջդիմէ արդարեւ: Քանի մը տարիներ առաջ մինչդէռ յուսալքումի եւ անտարբերութեան տեսակ մը թմրութիւն եկած էր իր ճիրաններուն մէջ պրկելու մեզ՝ այսօր ոգեւորութեամբ կը դիտենք շարժում մը, որ մեր նոր սերունդին հետ սկսած է, ազգային է, յառաջդիմական եւ որքան ալ դեռ սաղմնային՝ կը խօստանայ նոր շրջանի մը սկզբնաւորութիւնն ըլլալ Գանատահայ կեանքի մէջ:

Մեր երիտասարդներուն եւ օրիորդներուն մէջ սկսած կազմակերպական շարժումը գօրաւոր խթան մըն է մեր նոր սերունդը այլասերման վտանգէն փրկելու եւ զայն ազգային գործակցութեան մղելու:

Քաջալերելու ենք մեր նորահասները, գուրգուրալու ենք անոնց վրայ, խրափուսելու ենք զանոնք

իրենց բոլոր օգտակար ձեռնարկներուն մէջ եւ հաւատալու թէ ազգային ոգիով ներշնչուած եւ գործակցական եռանդով տարուած Նոր սերունդ մը միայն կրնայ ճշմարիտ եւ տոկոսն անկիւնաքարն ըլլալ ցեղին ապագայ գոյութեան: Արարատ հաճոյքով կողջունէ Նորակազմ Օրիորդաց Միութիւնը եւ անոր անախընթաց գործակցութիւնը երիտասարդաց Միութեան հետ:

ԱՐԴԱՐ ԹԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՍԸ

Մեր ընթերցողներուն ծանօթ է թէ Արարատի Նիւթական մատակարարութիւնը բացարձակապէս տեղի կունենայ իւրաքանչիւր բաժանորդի անհատական օժանդակութեամբ եւ որեւէ կազմակերպութիւն պաշտօնապէս կամ անպաշտօն կերպով ապահոված չէ աղբիւր մը, որ թերթին ընթացիկ ծախքերը գոցելու համար գործածուէր:

Ուրեմն թերթին բարելաւումն ու տեւականութիւնը կախում ունի բաժանորդներու անվերապահ գործակցութենէն եւ համակրալից քաջալերանքէն: Ուստի այս տողերով պիտի խնդրէինք մեր բարեկամներէն ի նկատ ունենալ հետեւեալ թելադրութիւնը.

Բաժնեգինը Նորոգել անմիջապէս որ կը լրանայ՝ առանց ազդարարութեան սպասելու: Արարատի միջոցները շատ անձուկ են ապառիկ թերթեր դրկելու համար: Իսկ եթէ տրամադրութիւնները չեն ներեր բաժանորդագրութիւնը շարունակելու՝ անմիջապէս տեղեկացնել մեզ թերթը դադրեցնելու համար Նամակին մէջ ներփակելով անցեալ ապառիկ թիւերու փոխարժէքները՝ եթէ դրկուած են:

Պիտի խնդրէինք նաեւ մեր բարեկամներէն որպէսզի կարելի չափով հետամուտ ըլլան Արարատը իրենց շրջանակին մէջ տարածելու, ինչ որ մեծապէս պիտի օժանդակէր մեզ այս օգտակար թերթը յառաջ տանելու:

ԵՐԱՉ ԵՐ...

Ազարակի եւ տնական երեկոյեան գործերս վերջացնելէ յետոյ պահ մը հանգիստ առի փափաքելով երեկոյեան տեղական թերթը կարդալ: Առաջին իսկ էջին վրայ յանկարծ ուշադրութիւնս կը գրաւեն խոշոր գրերով գրուած պարբերութիւններ, որոնց կը հետեւի քաղաքին առաջնակարգ գրողներէն մէկուն յօդուածը, որ հեղինակաւոր տեսութիւն մըն է այս երկրին յառաջդիմութիւնն ու բարգաւաճումը պատկերացնող: Շատ հետաքրքրական իրապէս:

Կը լրացնեմ զայն:

Ու պահ մը կը սաւառնիմ դէպի Յայաստան՝ Նախ մտածումով եւ յետոյ ալ երեւակայութեամբ:

Աչքիս առջեւ կը պատկերանայ այդ դրախտավայր երկիրը. իր մայրաքաղաքը հոյակապ շէնքերով, գեղեցիկ փողոցներով եւ արեւելեան հմայիչ տեսարաններով: Երեւան, Յայաստանի թագուհին ու փառքը: Կը տեսնեմ շուկաները խռնուած գործունեայ Յայերով: Փողոցներուն անկիւնները աչալուրջ եւ պարտաճանաչ Յայ ոստիկաններով:

Կը նշմարեմ հեռուն վեհափառ Արարատը, խորիմ կերպով դէպի վեր բարձրացած՝ իբր խորհրդանշան եւ դարաւոր վկայ Յայաստանի փառքին, Յայոց հաւատքին, անոնց հերոսական գորումին եւ մարտիրոսութեան:

Յոն է մնի քաղաքը, բարձրաբերձ պարիսպներով եւ իր հազարումէկ եկեղեցիներով. երբեմնի փառքն ու հրաշալիքը Յայոց աշխարհին:

Յոս ու հոն բարձրացած են հսկայ բերդեր պահապան Յայ զինուորներով: Յայկական եռագոյնը կը ծածանի ամէն բլուրի վրայ, ամէն բարձրութեան կատարէն:

Յանկարծ ժամացոյցը ինը կը զարնէ արթնցնելով զիս անուշ խորհուրդներէս եւ հրաւիրելով դէպի անկողին, դէպի հանգիստ: Յանդարտութեան խորը կը քնանամ:

Գիշերուան խոր մթուածան մէջ աչքս փակած՝ ահա առաւօտեան արշաւոյսը կողջուներմ եւ քիչ յետոյ ալ ցերեկուան աղմկարար գործունէութիւնը:

Հայաստանի մէջ եմ ալ. մեր պապերու հրաշալի երկրին մէջ: Բուռն հետաքրքրութեամբ կը դիտեմ շուրջս՝ աչքերս կշտացնելու համար ամէն կողմ ծածանող մշտաբարձ եռագոյններէն: Քայլերս եռանդով առաջ կերթան նոր տեսարաններ, նոր երեւոյթներ տեսնելու: Որքա՛ն հսկայաքայլ յառաջդիմած է մեր սիրելի հայրենիքը, որքան գործունէութիւն կայ ամէն կողմ եւ ամէնուրեք: Երկրագունդին վրայ կա՞յ արդեօք ուրիշ երկիր մը այսքան արագօրէն յառաջդիմող:

Կեսօր է եւ ճաշարան մը կը մտնեմ պարսպ ստամոքսս կերակրելու համար: Որքա՛ն ատեն է վեր կարօտցած էի Հայկական այդ համեղ կերակուրները: Քովի սեղանին առջեւ նստող երիտասարդին կը ծանօթանամ, որ սիրով յանձն կանուէ զիս առաջնորդել եւ ցուցնել քաղաքին եւ երկրին բոլոր հետաքրքրական տեղերը, եւ ամէն ինչ որ Հայաստան հռչակի գագաթնակետին հանած էր:

Քանի մը ժամուան հմայիչ պտոյտէ մը վերջ մտերմիկ խօսակցութեան բռնուած ենք զիս առաջնորդող ազնիւ երիտասարդին հետ՝ երբ յանկարծ ձայն մը ականջիս կը հնչէ.

- Մամբրէ, Մամբրէ:

Տանտիկինն է զիս արթնցնողը: Կեր կը ցատքեմ եւ աչքերս բանալով շփոթած չորս կողմս կը նայիմ գտնելով որ քիչ մը առաջուան աղուոր եւ երջանիկ վայելուով ժամանակակուր երագ մըն էր միայն:

Ալ նախաճաշս զիս չի հետաքրքրեր. չէ՞ որ քիչ մը առաջ երեւանի մէջ ճաշած էի այնքան ախորժակով:

Երագն անցաւ եւ սակայն օր մը անշուշտ պիտի վայելեմ Հայաստանի պայծառ երկինքը, Հայաշխարհի գործունէայ եռուզեռը եւ Մայր հայրենիքի արագ յառաջդիմութիւնը եւ Հայ

զինուորներու աշխոյժ տողանցքը Արարատի հովանիին ներքեւ իմ բոլոր Հայորդի եղբայրներուս հետ՝ պանդուխտ հոս ու հոն:

Ու այն ատեն մեր բոլոր երագները իրականացած պիտի ըլլան:

ՔԵՍՊԸՐՕ

ՍԱՍԲՐԷ ՇԻՐԻՆԵԱՆ

ԱՌՕՐԵԱՅ ԿԵԱՆՔԵՍ

Ճորճառուներն ցրուած բաղդակից Հայ աղբարիկներուս նման ես ալ Ռաքվուտ դրկուած եմ եւ տարիէն աւելի է ներկայ ագարակիս մէջ կաշխատիմ:

Ամառ թէ ձմեռ, առաւօտեան մութնուլուսին կեւլեմ, ախռի գործերը կը կատարեմ եւ նախաճաշս ընելէ յետոյ կերթամ հաւերը կերակրելու: Հաւերը զիս կը ճանչնան եւ այնքան շատ կը սիրեն որ դուրսէն ներս մտած ատենս հինգ վեց հատը ուսիս վրայ կը թառին եւ միւսներն ալ կերգեն ու կը կանչուըռտեն՝ կարծես բազմաձայն երգահանդէս մը ըլլար: Ձմեռուան այս եղանակին աւելի քան քառասուն հաւկիթ կը հաւաքեմ օրական: Ագարակի բոլոր գործերս սրտանց կը կատարեմ եւ Ագարակապանն ու իր կիսը միշտ գոհ կը թողում:

Անցեալ տարի ինծի քառակուսի հող մը տուին որ գետնախնձոր տնկեմ: Լաւ հոգ տանելէ վերջ բերքը իրենց երկու տուարի ծախեցի: Այդ դրամին կէսը պանքան դրի կէսն ալ մեր Պատանեկան Կարմիր հաշին դրկեցի:

Մէկը չուներիմ որ ինծի Հայերէն նամակ գրէ: Ոհ, որքան ուրախ պիտի ըլլայի ինծի գրող Հայ բարեկամ մը ունենալով:

ՈԱՔՎՈՒՏ

ՀԱՍԲԱՐՁՈՒՄ ՍԱՆՈՒԿԵԱՆ

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ԱԲԱՆԴԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆ

ՀԱՅԿ ՆԱՅԱՊԵՏ

Մեր ազգին պատմութիւնը երկու գլխաւոր մասերու կը բաժնուի, որոնցմէ մին Հայոց Աւանդական Շրջանը կը ներկայացնէ, իսկ միւսը՝ Պատմական Շրջանը:

Աւանդական կը կոչուի այն շրջանը, որուն մէջ պատմուած դէպքերն մեր նախնիքներէն աւանդաբար մեզ հասած վէպեր են. իսկ Պատմական կը կոչուի այն շրջանը, որուն մէջ պատահած ամէն բան ստոյգ փաստերու վրայ հաստատուած մեզ կը հասնի:

Մեր Աւանդական պատմութեան նայելով՝ մեր ազգին նախահայրն եղած է Հայկ, որ Բաբելոնի աշտարակաշինութենէն ետք ԲԷԼ անունով բռնակալի մը չէ հնազանդած:

Երբ Բաբելոնի աշտարակաշինութիւնը ձախողեցաւ, ԲԷԼ անունով զօրաւոր հսկայ մը բոլոր մարդիկ իրեն հպատակեցնելով՝ ուզեց նաեւ որ Հայոց ցեղապետն ալ՝ Հայկ՝ իրեն հնազանդի: Բայց Հայկ ազատաւեր քաջ մը ըլլալուն համար չուզեց որ ինքն ու իր մարդիկը գերի ապրին եւ անոնց հետ դէպի հիւսիս գաղթեց եւ վերջէն Տուրուքերան կոչուած նահանգին մէջ գիւղ մը շինելով անունը դրին Հայկաշէն եւ յետոյ այդ կողմերը գտնուող ցեղերն ալ նուաճելով երկրին անունը դրին Հարթ:

ԲԷԼ զայրացաւ՝ բայց իր որդիներէն մէկը Հայկին քով դրկեց զայն համոզելու համար՝ հրաւիրելով որ երթայ ԲԷԼին հնազանդի եւ խաղաղօրէն ապրի: Հայկ մերժեց: ԲԷԼին ջիղերը թունդ ելան եւ Հայկը պատժելու համար մեծ բանակով մը հասաւ Կանայ Լիճին քով: Հայկ ԲԷԼի մօտենալն իմանալով իր մարդիկը ժողովեց եւ ԲԷԼի դէմ ելաւ: Պատերազմը սկսաւ եւ շատ կատաղի էր: ԲԷԼ նեղը մնալով ուզեց փախչիլ, բայց Հայկ

վազեց հասաւ ետեւէն, լարեց իր աղեղը, եւ նետն այնպիսի ուժով նետեց, որ ԲԷԼի կուրծքին զրահները ծակելով միւս կողմէն դուրս հանեց, գետին փռելով ամբարտաւան բռնակալը:

Պատերազմէն ետք Հայկ այն տեղը քաղաք մը շինեց եւ անունը դրաւ Հայք, իսկ գաւառը կոչուեցաւ Հայոց Ձոր. ԲԷԼի մեռած տեղն ալ Գերեզմանք անուանեց:

Հայկ երկար տարիներ իր երկիրը կառավարելէ յետոյ մեռաւ եւ իրեն յաջորդեց իր գաւակը, Արմենակ:

Մ Ե Ծ Ն Ա Ր Ա Մ

Հայկ նահապետի սերունդէն Արամ անունով մէկը իր քաջութիւններով հռչակաւոր եղաւ թէ Հայերու եւ թէ դրացի ցեղերու մէջ եւ Հայերը զինքը իշխան եւ ցեղապետ ըրին:

Օտար ազգեր Հայաստան արշաւելով կը նեղէին Հայերը: Արամ կանոնաւոր բանակ կազմելով անոնց դէմն ելաւ, յաղթեց բոլորին եւ շատ երկիրներ ու գաւառներ գրաւեց:

Մարաց Նիւթար իշխանը գրաւած էր Հայոց երկրին մէկ մասը եւ հարկ կըստանար: Արամի առաջին գործն եղաւ 50,000 հոգիով քալել Նիւթարի վրայ, գերի բռնեց զայն եւ Արմաւիր տանելով աշտարակին ծայրը գամել տուաւ ճակատէն եւ գրաւած երկիրն ալ յանձնեց Սիւնեաց ցեղին:

Յետոյ Արամի բանակն յաղթեց Ասորոց Բարշամ իշխանին եւ Ասորեստանի մէկ մասին տիրեց: Այս երկու թշնամիներէն վերջ Կապադովկիոյ Պայասիս իշխանին եւս յաղթեց եւ անոր երկիրն ալ գրաւելով հրամայեց որ ժողովուրդը միայն Հայերէն խօսի: Այս երկրին վրայ Մշակ անունով մէկը կառավարիչ դրաւ, որ իր անունով քաղաք մը շինեց: Յոյները Մշակ չի կրնալ հնչելնուն քաղաքին անունը Մազաք կըսէին, որ ետքէն փոխուելով Կեսարա կոչուեցաւ:

ՄԻՍԵՈՐ ԵՒ ՊԻՊԵՈՐ

Ժամանակին երկու աղթատ եւ խեղճուկ ծերունիներ կապրէին, որոնք միշտ կը զանգատէին Աստուծոյ իրենց զաւակ մը չի տալու համար:

Պառաւը մինչեւ իրիկուն տունը նստած բուրդ կը մաներ իսկ ծերունկը իր եզներով արտը կը հերկէր: Երկուքն ալ բարի եւ անմեղ ծերունիներ էին եւ Աստուած օր մը անոնց աղօթքը չի մերժեց եւ պառաւին երազն եկաւ ու հետեւեալ պատուէրը տուաւ.

- Իրիկունը պառկելէդ առաջ բարձիդ տակ աի մը լեցուն սիսեռ դիր եւ միւս առտուն կանուխ բաղձանքդ պիտի կատարուի:

Պառաւն առտու կանուխ վեր ցատքեց եւ ուրախ զուարթ, մանկամարդ աղջկան մը պէս գործի սկսաւ եւ ինչպէս որ երագին պէս պատուիրած էր՝ իրիկունը պառկած ատենը կատարեց: Քնացաւ ու անուշ անուշ երագներ տեսաւ մինչեւ առտու: Ու երբ արշալոյսին արթնցաւ՝ տեսաւ որ սիսեռներուն ամէն մէկը մէկմէկ աղուորիկ, թոմպուլիկ, կլորիկ, կարմրուկ մանկիկներու փոխուած էին եւ ամէնը մէկ բերան կը ճչային ուտելիքի համար: Խեղճերը թէ շատ անօթի էին եւ թէ շատ ծարաւ:

Պառաւը թօնիրը վառեց եւ սկսաւ հաց եփել: Բայց քանի հացերը դուրս կը հանէր, տղաքը զանոնք ձեռքէ ձեռք խլելով կը լափէին եւ գիրար կը հրմշակէին, մէկգմէկու քիթ բերան կը ճանկոտէին եւ իրարու մատ կը խածնէին: Պառաւն ալ անոնց աղմուկէն եւ իրարանցումէն ճարահատ՝ զաւազան մը առաւ եւ աջ ու ձախ ճօճելով տղայոց բուրդն ալ սպանեց:

Չորս հատ միայն ազատեցան. մէկը պառաւին կօշիկին մէջ պահուած էր, միւսը աւելին ետին, ուրիշ մը թօնիրին ծակին մէջ եւ չորրորդն ալ խմորին մէջ մտած էր:

Պառաւը շատ վշտացաւ իր ըրածին վրայ, ձեռքերը ծունկերուն զարկաւ, լացաւ եւ բարձրածայն ինքնիրեն անիծեց եւ փափաքեցաւ որ տղոցմէն քանի մը հատը ողջ մնացած ըլլալին: Այն ատեն զանոնք շատ պիտի սիրէր եւ անգամ մըն ալ պիտի չի ծեծէր զանոնք:

Երբ տղաքը ասիկա լսեցին՝ բուրդը մէկէն դուրս ցատքեցին իրենց պահուած տեղէն եւ ծերունի մայրիկին վիզը փաթտուելով համբուրուեցան անոր հետ:

Պառաւը մէկուն անունը Պիպէռ դրաւ, միւսինը Սիսեռ, իսկ միւսներուն անունն ալ Սոխ ու Սխտոր: Սիսեռը ամէնէն մեծն ըլլալուն համար զայն իշուն ականջին մէջ դրաւ եւ քանի մը կտոր ալ հաց բեռնցելով կենդանիին վրայ, արտ դրկեց զանոնք:

Էշը երբ ճամբան կը քալէր՝ երկու անօթի աւազակներ, որոնք գողութեան ելած էին այն կողմերը, դէմն ելան եւ փորձեցին իշուն վրայի հացերը գողնալ, բայց Սիսեռ իշուն ականջին մէջէն պօռաց.

- Յէյ, գող աւազակներ, դուրս ելլելէս առաջ սա տեղէն կորսուեցէք:

Գողերը աի ու դող ըլլալով եւ ձայնին որ կողմէն գալն ալ չի գիտնալով առանց ետեւնին անգամ նայելու սկսան փախիլ:

Քիչ մը անդին Էշը Սօլլայի մը հանդիպեցաւ, որ կերպով մը կենդանիին տիրանալու համար ճիւղապէին փեշերն հաւաքեց եւ իշուն կապէն բռնեց վրան ցատքելու համար:

- Կորսուէ աւազակ մոլլայ, ի՞նչ կուզես այս կենդանիէն, պօռաց Սիսեռ դարձեալ:

Մոլլան լեղապատառ եղած եւ փապուճներն ալ ոտքէն նետելով փախաւ:

Վերջապէս արտը հասնելով Սիսեռ հայրիկին պօռաց.

- Ո՞ր կողմէն գամ, հայրիկ:
 - Աջէն, տղաս:
- Սիսեռ հացին աջ կողմէն լաւ մը խածաւ եւ կրկին հարցուց.

- Ո՞ր կողմեն գամ, հայրիկ:

- Ձախեն, տղաս:

Սիսեռ հացին ձախեն ալ խածաւ:

- Ո՞ր կողմեն գամ, հայրիկ:

- Մէջտեղէն, տղաս:

Սիսեռ հացին միջուկն ալ խածաւ լմսցուց եւ հօրը վագելով ըսաւ.

- Վերջապէս հասայ:

- Բայց հացը ո՞ւր է, տղաս:

- Հայրիկ, դուն չըսի՞ր թէ աջէն, ձախեն եւ մէջտեղէն եկուր, ես ալ հացին աջէն, ձախեն եւ մէջտեղէն խածնելով հացը կերայ, հիմայ դուն տուն գնայ եւ ես արտը կը հերկեմ:

Հայրը, որ շատ անօթի էր, Սիսեռը արտը թողուց եւ ինքն ալ տուն գնաց հաց ուտելու: Սիսեռն ալ բաւական հերկելէ վերջ մէկ մըն ալ նայիս կովին աղբին մէջ մնաց եւ ճար չիկար որ ազատեր: Բայց յետոյ օդը անձրեւելուն համար կաթիլները աղբը փխրեցին եւ Սիսեռ անգամ մըն ալ դուրս ելաւ եւ աղբիւրն երթալով լաւ մը մաքրուեցաւ եւ երկայն քարի մը վրայ նստաւ ինքզինքը չորցնելու համար:

Ճիշտ այն ատեն, գողեր, որոնք թագաւորին պալատէն ոսկիներ գողցած էին, աղբիւրին քովն եկան եւ իրենց մէջ կը բաժնէին ճիշտ այն քարին տակը, ուր Սիսեռ նստած էր: Գողերէն մէկը ուշ գալով՝ ըսաւ.

- Ո՞ւր է իմ բաժինս:

Սիսեռն ալ այս խօսքերէն խելքի գալով՝ պօռաց.

- Հէյ, հապա իմ բաժինս ուր է:

Ասոր վրայ գողերն ակի բերան խօսողը ոստիկան կարծելով դրամի տոպրակները ձգելով փախան:

Սիսեռ զանոնք եզներուն վրայ բեռցնելով տուն տարաւ իր աղքատ ծնողաց:

Այդ երկրին թագաւորը չար մէկը ըլլալուն համար հրաման հանած էր որ զինուորները տունները այրեն եւ ժողովուրդը սպանեն:

Սիսեռ ու Պիպեռ մէկ մէկ ատրճանակ առնելով դուրս գացին ու ծառի մը վրան, տերեւներուն ետին պահուըտելով սկսան մէկիկ մէկիկ զինուորները տապալել: Այս վերջինները չգիտնալով կապարներուն ուրկէ գալը, փախուստ տուին եւ թագաւորին երթալով բողոքեցին թէ ան հոն թէյՖ կընէր, իսկ իրենք դուրսը կը ջարդուէին:

- Հոգ մի ընէք, հիմակ ես ալ ձեզի օգնութեան պիտի գամ, ըսաւ թագաւորը իր ճաշը շարունակելով:

Սիսեռ ու Պիպեռ թագաւորին ճաշատենակը մտան եւ մէկ մէկ անկիւն նստան՝ առանց մէկէն տեսնուելու: Թագաւորը երբ պատարը բերանը տարաւ՝ Սիսեռ պօռաց.

- Ինձի ալ բաժին մը կը հաճիք:

Թագաւորը զարմացած վեր նայեցաւ, վար նայեցաւ եւ բան մը չի տեսաւ, ու սիրտը վախով լեցուած ուրիշ պատահ մըն ալ բերանը դնելու վրայ էր, երբ Պիպեռ անդիէն պօռաց.

- Հէյ, իմ բաժինս ալ չի մոռնաս:

Այն ատեն թագաւորը ոտքերը տասը բացած դուրս փախաւ լեղապատահ:

Սիսեռ ու Պիպեռ լաւ մը թագաւորին համադամները ուտելէ վերջ Պիպեռ տուն գնաց իսկ Սիսեռ դէպի ծովեզերք: Վերջինը հանդիպեցաւ խումբ մը աւազակներու, որոնք թագաւորին պալատը գողութեան երթալ կը ծրագրէին այդ իրիկուն: Սիսեռ անոնց ետեւէն կանչեց.

- Ընկերներ, ես ալ ձեզ հետ գամ եւ ձեր գործը դիւրացնեմ:

Գողերն ետեւին նայեցան եւ տեսան պատլիկ Սիսեռը եւ ամէնքը մէկ բերան պօռացին.

- Կորսուէ, անպիտան լամուկ:

Բայց Սիսեռ միշտ անոնց ետեւէն քալելով կըսէր.

- Ես ձեզի ճամբայ կը բանամ եւ ձեր չի կրցած շատ մը գործերը կրնամ ընել, զիս հետերնիդ առէք:

Գողերը համոզուելով անոր խօսքերէն

սթոյլ տուին որ Սիսեռ զիրենք առաջնորդէ: Գիշեր էր, երբ Սիսեռ բոլոր գողերը թագա-
ւորին պալատին տանիքն հանեց եւ ինքն ալ
ծխնելոյզէն վար իջնելով թագաւորին ննջա-
սենեակն եկաւ սկսաւ բարձր ձայնով պօռալ:

- Ես թագաւորը կշռելու եկած եմ, ոչ
թէ գողնալու. դուք տանիքէն վար իջէք եւ
գողութիւնը դուք ըրէք:

Գողերը վերէն ըսին.

- Սուս, հիմակ դուս ալ, մենք ալ կը
բռնուինք:

Բայց Սիսեռ դարձեալ պօռաց.

- Թագաւորն իր անկողինով միասին պիտի
կշռեմ:

- Ձայնդ կտրէ, տիմար, հիմայ ամենքս ալ
պիտի բռնեն:

- Թագաւորն ալ, գողերն ալ, թագաւորին
պալատն ալ միասին պիտի կշռեմ:

Սիսեռին ձայնէն թագաւորն ու պալատ-
ականներն արթնցան եւ գողերը բռնեցին. բայց
Սիսեռ թագաւորին բարձին տակ պահուըտեցաւ
եւ երբ ամէն ինչ խաղաղեցաւ եւ դարձեալ
թագաւորը քնացաւ՝ Սիսեռ դուրս ելլելով
այս անգամ պօռաց.

- Ես եկած եմ այս երկրին բռնակալ
թագաւորը կախելու համար:

Թագաւորն ասիկա լսելով՝ դուրս ցտոբեց
եւ կայծակի պէս արագօրէն ծով վագելով ինք-
զինքը մէջը նետեց:

Միւս օրը այդ երկրի ժողովուրդը պալատ
հաւաքուելով Սիսեռը իրենց վրայ թագաւոր
ըրին եւ Պիպեռը, ու անոնց քոյրերը Սոխն
ու Սխտորը մէկ մէկ նահանգներու վրայ իշխան
կարգեցին:

Ծերունի հայրն ու մայրն ալ Սիսեռ
թագաւորին խորհրդականներ եղան:

Կը պատմեն թէ Սիսեռ շատ երկար տարի-
ներ իր երկիրը իմաստուն կերպով կառավարեց
եւ ժողովուրդը դեռ մինչեւ այս օրերս զայն
չէ մոռցած:

ՊՐԵՍՓՅԸՆ

ՎԱԶԳԵՆ ՉՍՏԻԿԵԱՆ
-ԿԵՅՎԵԳԻ-

Մեծ մայրիկէս լսած

ԲԻԻՉԱՆԴ ԹԱԳԱՐՈՐԸ

Մեծ մայրիկս չըսաւ կամ ես այլեւս
մոռցած եմ թէ Բիւզանդ ո՞ր երկրին թագաւորն
էր: Բայց լաւ կը յիշեմ որ նէ կը պատմեր
թէ Բիւզանդ խելացի թագաւոր մըն էր, շատ
ուժով, շատ ալ բարի: Իր թագուհին ալ իրեն
պէս խելացի էր եւ երկրին աղքատներուն
օգնականն ու բարերարը:

Թագաւորը պատերազմի բռնուեցաւ, եւ
որովհետեւ թշնամի բանակը շատ զօրաւոր էր,
պէտք տեսաւ որ անձամբ պատերազմի դաշտը
մեկնի եւ իր զօրքերուն հրամայէ: Եւ որով-
հետեւ իր թագուհին չափազանց կը սիրէր՝ իր
հաւատարիմ պալատականներէն մէկը անոր ծառայ
կարգեց:

Բանակը Բիւզանդի առաջնորդութեամբ դէպի
Արեւելք արշաւեց եւ սահմանագլուխին մօտերը
պատերազմը սկսաւ շատ կատաղի կերպով եւ
շաբաթներ ու ամիսներ տեւեց:

Իր կինը, Սրբուհի թագուհին, շատ բարե-
պաշտ մէկն ըլլալով, գիշեր ցորեկ կաղօթեր
որ իր ամուսինը յաղթական ելլելով շուտով
վերադառնար արթունիքը: Բայց ի գուր:

Օր մը, Յեթում, թագաւորին պալատականը
եւ թագուհիին ծառան, ներս մտնելով անպատ-
կառօրէն թագուհիին դիմացը աթոռի մը վրայ
նստաւ: Թագուհին աշխարհի ամենէն գեղեցիկ
եւ ամենէն շնորհալի կինն էր եւ Յեթում
զայն դիտելէն չէր կշտանար:

Շատ չանցած խօսիլ սկսաւ:

- Սրբուհի, աղուորիկ տիրուհիս, թագա-
ւորն ու իր բանակը յաղթուած են եւ ամուսինդ
մեռած է. եկուր ինձի հետ ամուսնացիր եւ
ես քեզ աշխարհի ամենէն երջանիկ թագուհին
պիտի ընեմ:

Թագուհին չափազանց վշտացած իր լսած-
ներուն չէր հաւատար. շատ կը սիրէր Յեթումը,
իբրեւ հաւատարիմ

ծառայ մը, բայց ալ ակնկալ կը սիրէր
Բիւզանդը, իր ամուսինը, աշխարհի վրայ իր
ամենէն շատ սիրած մարդը: Ու նէ չի պատաս-
խանէր:

Նորէն Յեթում խօսիլ սկսաւ, բայց այս
անգամ թագուհին զայն լռեցնելով ըսաւ.

- Բիւզանդ չէ յաղթուած, ան չէ մեռած
եւ պիտի վերադառնայ օր մը, եւ եթէ չի
վերադառնայ իսկ, ես մեկուն հետն ալ պիտի
չամուսնանամ:

Ու թագուհին սենեակը թողուց:

Յեթում հոս ու հոն կերթար կնոջը
ետեւէն եւ կը պնդէր իր ըսածներուն վրայ:
Ու այս անգամ թագուհին ետին դառնալով ըսաւ.

- Դուն ստախօս մըն ես, թագաւորը պիտի
վերադառնայ եւ ես քեզ պատժել պիտի տամ
այս ընթացքիդ համար: Դուն հաւատարիմ
պալատական մը չես, ոչ ալ հաւատարիմ ծառայ
մը: Թագաւորին հոս եղած ատեն զինք կը
փառաբանէիր եւ սիրել կը ձեւացնէիր, մինչդեռ
այսօր իր կնոջ աչք ունիս: Այսօրուընէ
սկսեալ պալատը ձգելու ես՝ գիտնալով թէ
Բիւզանդ թագաւորը մեռած կամ ողջ, յաղթուած
կամ յաղթակաւ, իմ առաջին ու վերջին
ամուսինս պիտի ըլլայ:

Յեթում բարկութեամբ մեկնեցաւ եւ
գլխուն գալիքը գիտնալով՝ անմիջապէս նամակ
մը գրեց թագաւորին եւ թագուհին շատ ան-
պատիւ ընթացք մը բռնած է ըսելով զայն
զրպարտեց: Թագաւորը նամակն ստանալուն պէս
շատ տխրեցաւ, բայց գիտնալով իր կնոջ
խելացի, բարեպաշտ եւ հաւատարիմ վարքը՝ չի
հաւատաց կարողացածին եւ ոչ ալ պատասխանեց:

Յեթում անգամ մըն ալ գրեց՝ այս նա-
մակին մէջ բացատրելով թէ թագուհին ըրածը
ամէն բանէ անցած է, անպատիւ կեանք մը
կանցնէ եւ միշտ կաղօթէ որ թագաւորը մեռնի
եւ իր սիրածներէն մեկուն հետ ամուսնանայ:

Բիւզանդ այս անգամ երկու մարդ կանչեց
եւ նամակ մը անոնց տալով Յեթումի զրկեց՝
հրամայելով որ թագուհին բանտ դնէին մինչեւ
իր վերադարձը:

Յեթում Թագաւորին հրամանագիրն առածին
պէս Սրբուհին բանտ առաջնորդեց եւ ամէն օր
անոր քով երթալով կառաջարկէր իրեն համա-
կերպիլ բանտի տառապանքէն ազատելու համար:
Բայց Սրբուհի անդրդուելի մնաց:

Օրերն ու շաբաթները տարիներու պէս
երկայն կուգային Սրբուհին համար: Ու
վերջապէս իր բանտի տառապանքներուն մէջ
վեց ամիս վերջը զաւակ մը ունեցաւ եւ որով-
հետեւ արցունքի եւ տառապանքի ատեն ծնած
էր՝ զակին անունը Ցաւակ դրաւ:

Անգամ մըն ալ Յեթում բանտ մտաւ եւ
Սրբուհին ըսաւ.

- Սրբուհի, մտածէ, միայն ես կրնամ քեզ
այս բանտէն ազատել, ամուսնացիր հետս:

Թագուհին չի պատասխանեց:

Այս անգամ Յեթում բարկութենէն ակռա-
ները կը կճրտէր. կը նախանձեր այդ գեղեցիկ
կնկան վրայ, եւ այս անգամ ծրագրեց որ
Սրբուհին կամ մեռնէր եւ կամ իրեն համա-
կերպէր:

Ուրիշ միջոց չի գտաւ եւ դարձեալ իր
սեւ մելանով թագաւորին գրեց սեւ սեւ
զրպարտութիւններ Սրբուհին մասին՝ այս
անգամ յուսալով որ թագաւորը պիտի բարկանար
եւ պիտի հրամայէր որ Թագուհին գլխատեն:

Իր փափաքն ալ կատարուեցաւ. Թագաւորն
ինքնիրմէ ելած երկու դահիճներ դրկեց որ-
պէսզի իր անհաւատարիմ կինը անտառ տանէին,
հոն գլխատէին եւ շապիկը արիւնին մէջ թաթ-
խելով ետ բերէին: Ինչպէս նաեւ աչքերն ալ
հանելով միասին պիտի բերէին:

-Շարուակելի-

ԿՕԼԸՍԴԸԲԿ

ԳՐԻԳՈՐ ԱԶՆԱԲՈՐԵԱՆ

Բաժանորդագրուելով մի բաւականանար.
Արարատը տարածէ նաեւ քու միջավայրիդ մէջ:

ԻՆՉՊԵՍ ՄԱՐԴԻԿ ԿԸ ՅԱԶՈՂԻՆ

ԵՐԿՈՒ ՈՐԲԵՐԸ

Կուզե՞ս լաւ խրատ մը, միշտ բարձրացիր, կամաց թէեւ ըլլալ: Միշտ ժուժկալ եղիր եւ պարզ: Ուրիշներուն գործին մի խառնուիր, բայց մի վախնար աշխատանքէ. ժիր եղիր:

Քաղաքավար եղիր ուրիշներու հանդէպ. վստահութիւն ունեցիր քու շուրջդ գտնուողներուն վրայ եւ ջանայ անոնց վստահութիւնը վաստկիլ:

Ինչ գործ որ կըստանձնես՝ ջանայ գայն յարատեւութեամբ եւ յաջողութեամբ վերջացնել. դժուար գործերն են միայն ճշմարիտ հաճոյքի աղբիւրը. դիւրին գործեր օրօրոցի մանուկներն ալ կրնան կատարել: Մի յուսահատիր. վատերն ու թուլամորթները միայն կը յուսահատին. քաջերը գործին եւ պայքարին միայն կը հաւատան եւ դժուարութեանց յաղթել միայն կը սիրեն:

Պարտականութիւններդ պարկեշտօրէն կատարե եւ եթէ մէկուն պարտք մը ունիս հաւատարմօրէն վճարե:

Ինչ որ այսօր կրնաս ընել՝ երբէք վաղուան մի ձգեր. վաղը տկարամիտ թուլամորթներունն է. այսօրը միայն քու եւ քեզի պէս քաջերուն կը պատկանի:

Մի փափաքիր շուտ մը հարստանալ. հարստութիւնը երկրորդական բան մըն է միայն. դուն նկարագիրդ նախ բարձր արժանիքներով օժտե եւ հոգիով ու մտքով հարուստ եղիր: Կեանքի ասպարեզին մէջ սանդուխ առ սանդուխ վեր ելիր միայն՝ որպէսզի բարձունքին ասպիով կերպով հասնիս:

Սիրե քու նմաններդ: Սիրե այն ազգը, որուն զաւակն ես. անոր պատիւը քու եւ քու եղբօրդ ու քրոջդ պատիւն է. միշտ բարձր պահե այդ պատիւը:

Սիրե ու պաշտե հայրենիքդ, անոր դրօշակն ու անոր օրէնքները:

Ճշմարիտ մարդ եղիր: Ու ահա աղքատ թէեւ՝ կը յաջողիս անվարան:

ՏԸՆԿԻԼ

Թարգմ.
ՂԱԲԻԹ ԺԱՄԿՈՉԵԱՆ

Ժամանակին մենաւոր ասպարանքի մը մէջ հարուստ մարդ մը կապրէր, որ աղջիկ մը եւ մանչ մը ունէր: Աղջկան անունը ՄԵՐԻ եւ տղուն անունը Սամուէլ էր: Երկուքն ալ գիրար շատ կը սիրէին եւ իրենց ասպարանքին ետեւի գեղեցիկ պարտեզին մէջ շարունակ կը խաղային իրարու հետ եւ ճնճողուկներն ու թռչնիկները կը դիտէին: Իրենց մայրիկը չափազանց տկարակամ ըլլալուն համար կանուխէն մեռած էր եւ հայրերին իր ծանր վիշտէն ալ ծերացած էր:

Ձմեռ առտու մը երբ արթնցան՝ հայրիկին սենեակն երթալով գայն ալ մեռած գտան: Ի՞նչ կրնային ընել երկու փոքրիկները: Լացին, երկար երկար լացին:

Յեռուոր քաղաքի մը մէջ հօրեղբայր մը ունէին, որ տղայոց որբ մնալը լսելով քովերին եկաւ: Բայց անիկա շատ չար մարդ մը ըլլալուն համար կը փափաքէր որ տղաքը մէջտեղէն վերցնէ եւ անոնց հարստութեան տիրանայ:

Այս չար հօրեղբայրը օր մը երկու չար մարդիկ կանչեց եւ անոնց խոշոր գումարներ խօսք տալով՝ պատուիրեց որ տղաքը տանին անտառ եւ հոն զանոնք սպանեն: Մարդիկը համաձայնեցան եւ տղաքը կանչելով զանոնք համոզեցին թէ քաղաք պիտի երթային:

ՄԵՐԻ եւ Սամուէլ շատ կը սիրէին քաղաքը տեսնել: Յայրիկը որջ եղած ատեն շատ անգամներ միասին զացած էին եւ դիտած գեղեցիկ խանութներն ու ցուցափեղկերուն մէջի աղուորիկ խաղալիկները: Անոնք ուրախութեամբ պատրաստուեցան:

Երկու մարդիկը զանոնք անտառ տարին փոխանակ քաղաք տանելու: Յոն սկսան իրարու հետ խօսիլ թէ ինչպէս սպանելու էին փոքրիկները: Անոնցմէ մէկը քիչ մը բարեսիրտ ըլլալուն համար ընկերոջը թոյլ չի տուաւ որ

այդ անմեղ տղաքն սպանուէին եւ կռիւ մը սկսաւ մէջերնին:

Մերի ծառի մը ետեւէն երկու մարդոց խօսակցութիւնն իմացած ըլլալով հասկցած էր թէ ինչ պիտի գար իրենց գլխուն: Ուստի եղբօրը քով երթալով պատմեց ամէն ինչ եւ երբ մարդիկը դեռ կը վիճէին ու կը կռուէին, երկուքը միասին փախան եւ հեռուները, ծառի մը խոշոր խոռոչին մէջ պահուըտեցան:

Մարդիկը տեսնելով երկու որբերուն անհետաւալը, սկսան հոս ու հոն փնտռել եւ չի գտնելով հեռացան իրենց վարձքը ստանալու համար՝ խաբելով չար հօրեղբայրը թէ տղաքն սպանած եւ անտառին մէջ թաղած էին:

Երկու որբերն ասդին ցուրտ անտառին մէջ հոս ու հոն տուն մը կամ ուտելիք փնտռելու համար երկար ատեն թափառելէ վերջ անօթի ու յոգնած ըլլալով ծառի մը տակ նստան եւ մէկգմէկու փաթտուէլով քնացան:

Գիշերն անոնք փառաւոր տեղ մը փոխադրուած էին. ամէն կողմ լոյսերով եւ հրաշալիքներով զարդարուած: Ծերմակներ հագած սպասաւոր մը խոշոր սենեակի մը դուռը բացաւ, ուր գտան իրենց անուշիկ մայրը եւ սիրելի հայրը: Գրկեցին զանոնք, համբուրեցին եւ սկսան մէկգմէկու պատմել կարօտցած ըլլալնին եւ ուրախութիւննին մէկգմէկ տեսնելուն համար: Ալ իրարմէ պիտի չի բաժնուէին:

Յաջորդ գարունին, երբ փայտահատները անտառ գացին, երկու փոքրիկներուն մարմինը գտան ծառին տակ:

Ասդին չար հօրեղբայրը տղայոց հարստութեան տիրացած էր բայց չի վայելեց. խոշոր հրդեհ մը ամէն ինչ մոխիր դարձուց եւ ինքն ալ անդամալոյծ ըլլալով երկար տարիներ չարչարուեցաւ:

Նմանողաբար

ՍԱՌԻԹ ԳԷՅՈՒԿԱ

ՎԱՂԵՆԱԿ ՊԷՉԱՉԵԱՆ

ՎԱՆԻ ՔԱՉԵՐԻՆ

Թուրք զօրքերն են պաշարել Վան, իրենց հետն ալ անթիւ խուժան. Կուզեն ջարդել ողջ Հայաստան, Վանի քաջեր կանգնած պաշտպան:

Վանեցի ենք, քաջ, հարազատ, Թուրքին, Քիւրտին չենք հնազանդ. Կուզենք լինիլ անկախ, ազատ՝ Հայաստանի տերերն հպարտ:

Չենք վախենում թնդանօթից, Մենք կը լուծենք վրէժ Թուրքից. Չենք կը շարժենք, դիակ փռենք՝ Վատ Սուլթանին սարսափ դրկենք:

Չոհ ենք տուել քաջ Կռամեան, Սուգ է տիրել ողջ Հայաստան. Չինք չենք մոռնար մինչ յաւիտեան՝ Կրէժ կուզէ Վասպուրական:

Արա՛մ, կանչեց քաջն Արմենակ, Չարնենք, կոտորենք Թուրքին բանակ. Ունինք քաջեր, ալ չենք մինակ՝ Շուտ կը տանինք մենք յաղթանակ:

Խ. Մ. ԽՈՍՐՈՑԵԱՆՑ

ԳԵՌՈՂ ԵՒ ԻՐ ՄԵԾ ՀԱՅՐԸ

Գերոգ չորս տարեկան փոքրիկ մըն էր, բայց ինքզինքը շատ մեծ կը կարծէր ու միշտ կը փափաքէր որ ալ աւելի մեծնայ եւ միևակը արտը երթայ, մատակ ձիուն վրան հեծնէ եւ գրադարանին խոշոր գիրքերը կարդայ:

- Մեծնամ, ըսաւ ան, մեծնամ, մինչեւ որ մեծ հօրս չափ ըլլամ: Մեծ հայրիկիս մեծ ըլլալուն պատճառով ուրիշ բան չէ, բայց միայն առտուները նախաճաշի ատեն հաւկիթ ուտելը, սուրճ խմելը եւ թէյ գործածելն է: Ան կրնայ մեծ գրքեր կարդալ՝ որովհետեւ

ակնոց կը գործածէ: Եթէ ես ալ սուրճ խմեմ, հաւկիթ ուտեմ եւ ակնոց գործածեմ եւ փոխանակ մինչեւ վերջը հաց ու կաթ ունենալու՝ այն ատեն ես ալ կրնամ ընել այն բոլոր բաները, որոնք մեծ հայրիկս կընէ:

Ու Գեորգ պատեհութեան մը կըսպասէր մեծ հայրիկին պէս ըլլալու համար: Ու օր մը այդ պատեհութիւնը եկաւ. մեծ հայրիկը դուրս մեկնած էր եւ ուշ տուն պիտի գար:

Գեորգ գնաց մեծ հօրը թաւիչէ գլխարկը գլխուն անցուց, եւ ակնոցը, որ սեղանին վրայ դրուած էր՝ աչքերուն վրայ գետեղեց: Յետոյ գնաց մեծ հայրիկին սուրճէն պուտ մը քաշեց ու սեղանին վրայի թերթն առնելով ուզեց կարդալ:

- Ես կրնամ ընել այն ամէն բաները, զորոնք մեծ հայրիկս կընէ, ըսաւ Գեորգ ինքն-իրեն:

Բայց շուտով հասկցաւ որ Ար ԲԷՆ եւ Գը ԴԷՆ չէր կրնար գատել:

- Թերեւս մեծ հայրիկս ակնոցին քովէն կը նայի, ոչ թէ մէջէն, ըսաւ եւ փորձեց: Բայց ատկէց ալ բան մը չեղաւ: Ու ան սկսաւ շատ լրջօրէն մտածել՝ թերթին նայելով:

Մեծ հայրիկը ներս մտնելով հարցուց.

- Ի՞նչ կընես հող, Գեորգ:

- Կաշխատիմ քեզի պէս կարդալ. ես կարծեցի թէ սուրճն ու ակնոցն է որ մարդը մեծ կընեն:

Մեծ հայրիկը ինդալով ըսաւ.

- Գեորգ, ատկէց շատ աւելի ժամանակ կուզէ որ դուն մեծնաս ու կարդալ սովորիս: Ամէն օր զբաղելու ես հեգարանդ սերտելով եւ դասերդ լաւ մը սովորելով:

- Ես չեմ սիրեր դաս սովորիլ. ես դաս չեմ ուզեր, կուզեմ կարդալ:

- Առանց հեգել գիտնալու չես կրնար, Գեորգ, առանց նեղութիւն քաշելու բան չես կրնար սովորիլ. աշխատէ, միշտ աշխատէ:

Գեորգ մտածեց վարկեան մը: Ան զգայուն տղայ մըն էր: Վերջապէս կրցաւ իր մեծ հայրիկին ըսածները հասկնալ ու ըսաւ.

- Այո, պիտի աշխատիմ:

Եւ ամէն օր Գեորգ քանի մը բառ հեգել կը սովորէր եւ օր մըն ալ կրցաւ բոլոր գիրքերը տեսողութեամբ կարդալ: Ու այն ատեն միայն հասկցաւ թէ իր մեծ հայրիկին ակնոցը չէր իրեն կարդալ սովորեցնողը:

ԳԵՆՅԻԼՏ

Թարգմ. ԱՆԳԼ.
ՅԻՆԼԵՆԻՆՍԿԻ

ՓՈՔՐԻԿ ՍՈՒՐԲ ԳԻՐՔԸ

Ժամանակին աղքատ ընտանիք մը կար մէկ հատիկ զաւակով, որ պատառոտուն զգեստներով ամէն օր շուկաները կը պտըտէր:

Անգամ մը բարեսիրտ աղջիկ մը զայն իրենց տունը տանելով իր զգեստներէն մէկը տուաւ որպէսզի այդ աղքատ աղջիկն ալ դպրոց երթար: Բայց անոր հայրիկը խմող մը ըլլալով հագուստը ձեռքէն առաւ եւ շուկան տանելով ծախեց՝ օղի գնելու համար:

Ուրիշ անգամ մըն ալ գեղեցիկ փոքրիկ Սուրբ Գիրք մը տուին աղջկան, որ զայն շատ սիրելով ամէն օր կը կարդար:

Անգամ մը աղջիկը շատ ծանր հիւանդացաւ եւ բժիշկը ըսաւ թէ այլեւս պիտի մեռնէր: Տանը մէջ բան մըն ալ չի կար խեղճ հիւանդին տալու համար: Հայրն ամէն բան ծախած էր խմելիքի տալու՝ որովհետեւ այլեւս օղիին մոլին դարձած էր եւ չէր կրնար ինքզինքը զսպել:

Ան աղջկան անկողնին քովն երթալով նստաւ եւ հիւանդս կը դիտէր, որ Սուրբ Գիրքը ձեռքին մէջ կը քնանար: Յանկարծ գիրքը ինկաւ: Հայրը անմիջապէս զայն խլելով դուրս վազեց, խանութասի մը զայն ծախեց

եւ առած քանի մը սէկթով դարձեալ գնաց օդի առաւ, խմեց եւ տուն վերադարձաւ ու աղջկան քով նստաւ.

Հիւանդն աչքերը բանալով ըսաւ.

- Հայրիկ, ալ պիտի մեռնիմ, Յիսուսի քով պիտի երթամ՝ որովհետեւ ինքն ըսաւ թէ ամէն տղաք եւ աղջիկներ իրեն քովը գան. իմ Սուրբ Գրքիս մէջ կարդացի ասիկա: Հիմա՛յ երբ ես Յիսուսի քով երթամ եւ ան ինձի հարցնէ թէ ի՞նչ ըրիր Սուրբ Գիրքդ ես ի՞նչ պիտի պատասխանեմ:

Հայրը ամօթէն եւ խղճին խայթէն ընկճուած՝ գետին ինկաւ եւ սա աղօթքը ըսաւ.

- Ով Հայր, գթա իմ վրաս. ես մեղքերով լեցուն եմ:

Այն ատեն հիւանդն իր տկար ձեռքերով հօրը ձեռքերը բռնեց եւ աղօթեց.

- Ով հայր, ով հայր, մենք երկուքս ալ Յիսուսի ետեւէն պիտի քալենք ու անոր պիտի երթանք:

ՏՕՆԹՅԻԼ

ԳՈՒՐԳԵՆ ԿԱՐԿԱԵԱՆ

ԳԱՆԱՏԱՆ ՈՒ ԻՐ ԴՊՐՈՑԸ

Գանատան կրթական հրաշալի դրուծիւն մը ունի եւ մենք, Հայորդիներս որոշ չափով կօգտուինք անկէ:

Այս տարի Բարձ. Վարժարան կը յաճախեմ եւ կուզեմ քիչ մը տեղեկութիւններ տալ դասաւանդութեանց մասին, որոնք են Աշխարհագրութիւն, Պատմութիւն՝ Բրիտանական Կայսրութեան եւ Ընդհանուր Ազգաց, Կենդանաբանութիւն, Հողագիտութիւն, Բնագիտութիւն, Գծագրութիւն, Ալճէարա, Լատիներէն, Բանախօսութիւն, Շարադրութիւն եւ Գրագիտութիւն եւ ուրիշ շատ մը ութիւններ:

Գանատայի Հայորդիներէս քանինե՞րը պիտի օգտուին այս երկրին կրթական պատեհութիւններէն՝ անկարելի է հիմակուընէ նախատեսել.

եւ սակայն իրողութիւն մըն է որ մենք, Հայ պատանիներս, կեանքի մեր մատողաշ շրջանին օգտուելու ենք անոնցմէ՝ եթէ կուզենք մտքով զարգանալ եւ մեր հայրենիքին ու ցեղին աւելի խոշոր համեմատութիւններով օգտակար հանդիսանալ: Ամէնուս ալ պարտականութիւնն է մեր մէջ թաղուած կարողութիւնները ի յայտ բերել եւ զանոնք օգտագործել թէ մեզի եւ թէ մեր նմաններուն համար:

Կերը յիշուած բոլոր գիտութիւնները, անշուշտ պետք չիկայ հոս առանձին առանձին բացատրել, մեծ դեր պիտի կատարեն մեր կեանքին մէջ եւ պիտի առաջնորդեն մեզ ազատ ասպարեզներու:

Գանատայի Հայորդիներուս կը մնայ օգտագործել մեր ժամանակը եւ ուսում առնելու եւ ալ աւելի զարգանալու ետեւէն ըլլալ՝ որքան որ մեր միջոցները կը ներեն եւ ստեղծել միջոցները եթէ չիկան՝ կամքի եւ յարատեւութեան ճշմարիտ ոգիով մը:

ՃԱՐԿԻՍ

ԱՐՇԱԻԻՐ ՊԵՉԱՉԵԱՆ

ԱՐՏԱՇՆ ՈՒ ՃՆՃՐՈՒԿԸ

Արտաշ սովորութիւն ըրած էր ամէն ձմեռ թռչունները կերակրել: Շատ կը սիրէր ասիկա:

Կաղանդի առտու մը ան իր նուէրներն աչքէ անցնելէ եւ զանոնք վայելելէ վերջ դուրս ելաւ եւ առանց իր հայրիկին կամ մայրիկին լուր տալու հեռուն դէպի դաշտերը գնաց՝ իր խոշոր վերարկուն վրան եւ սկսաւ ձիւնամարդ մը շինել ու երբ զայն վերջացուց սկսաւ ձիւնագնդակներով քարկոծել խեղճ ձիւնամարդուն գլուխը: Ան իր այդ գուարճութեան մէջ բնաւ չի նշմարեց իրիկուն ըլլալը եւ յանկարծ ամէն կողմ մուտքը պատեց: Արտաշ չէր գիտեր թէ ո՞ր ճամբէն կրնար տուն երթալ եւ ինչ

ընելիքը շուտրած իր վերարկուին փաթտուեցաւ եւ քնացաւ:

Քունին մէջ կարծեց թէ մէկն եկած էր եւ իրեն կըսէր.

- Ելիր Արտաշ, տուն գնա:

Արթնցաւ ու չորս կողմը նայելով մէկն ալ չի տեսաւ: Միայն քիչ մը հեռուն ծառի մը վրայ ճնճողուկներ Ծիւ, Ծիւ, Ծիւ, Ծիւ կերգէին:

Դարձեալ վերարկուին մէջ կծկտաց ու քնացաւ:

Անդին Արտաշին հայրիկն ու մայրիկը հոս ու հոն իրենց զաւակը կը փնտռէին: Ի գուր. մէկն ալ չէր գիտեր անոր մասին: Տուն եկան եւ տրտում տխուր խորհուրդներու մէջ ինկան:

Մէկ մըն ալ քանի մը ճնճողուկներ եկան եւ պատուհանին ապակիին զարնելով սկսան Ծիւ, Ծիւ, Ծիւ, Ծիւ երգել: Գիշեր ատեն երբէք թռչուններուն այդպէս ընելը չէին տեսած. ուստի երկուքն ալ դուրս ելլելով վեր նայեցան ու տեսան որ թռչունները կը թռին, դարձեալ ետ, իրենց քով կուգան եւ դարձեալ Ծիւ, Ծիւ, Ծիւ, Ծիւ կըսեն: Անոնց ետեւէն քալեցին դաշտն անցան, բլուրէն վեր եւ վար միւս կողմը եկան եւ ահա խոշոր ծառի մը մօտ Արտաշը գտան իր վերարկուին մէջ փաթտուած եւ սառելու մօտ: Տուն տարին, ամէն ինամք կատարեցին եւ Արտաշ առաւօտուն ինքզինքը գտաւ իր մայրիկին եւ հայրիկին քովիկը:

Անկէց վերջ Արտաշ ալ աւելի եռանդով թռչունները կերակրել սկսաւ՝ միեւնոյն ատեն լաւ դաս մըն ալ սովորած ըլլալով թէ փոքրիկ տղաք միւսակնին շատ հեռուները երթալու չեն:

ՈՍԲԿՈՒՏ

ԿԻԼԵԿ ՄԻԳԵՐԵՏԵԱՆ

Տպագրական գործերու համար Արարատին դիմէ: Յայտարարութիւններ եւ տոմսակներ կը տպուին աժան գներով:

ՎԱՐԴԱՆԻ ՉԱԲԱԿԵՐ ԵՆՔ

Աշխարհի մեծագոյն հերոսներէն մէկն եղած է Քաջն Վարդան, Հայոց Աւարայրի մեծ Առիւծը: Անդրանիկ Վարդանի ընդօրինակութիւնն եղաւ. անոր պէս անձնուէր, անոր պէս բարեպաշտ, անոր պէս խիզախ:

Հայաստանը ծնունդ տուաւ այս երկու մեծ հերոսներուն. Հայաստանը անոնց սրտերուն մէջ դրօշմեց այն հայրենասիրութիւնը, որ մեծ մարդոց միայն յատուկ է:

Այսօր Հայաստան իր շղթաները փշրած է, ինքնավար է, վաղը անկախ պիտի ըլլայ: Ան իր բազուկները տարածած է իր զաւակները, աշխարհի չորս կողմերը ցրուած իր զաւակները իր կուրծքին վրայ սեղմելու համար:

Օր մը Մայր Հայաստան պիտի մեծնայ ու զօրանայ այնքան՝ որքան էր Մեծն Տիգրանի, Արտաշէսի ժամանակ: Ու անոր այդ փառքը տալու համար ամէն Հայորդի Վարդանի հոգիով ու Անդրանիկի ոգիով ապրելու են: Հայ ազգը ծնունդ տուաւ այդ հերոսներուն. մենք ալ այդ ազգին զաւակներն ենք, Վարդանի զաւակներն ենք:

Յրուած հազարաւոր մղոններ հեռու՝ պատմելու համար ցեղին փառքը, Հայուն վեհութիւնը օտարներուն: Մէկ մասն ալ ղրկուած հոս, Գանատայի այս ամբարտաճ վրայ՝ հայրենի կարօտը սրտերնիս: Պանդուխտ ենք, բայց մեր երակներուն մէջ Հայ արիւնը կեփի, Վարդանի զաւակներն ենք ու անոր պէս կը հաւատաք մեր հայրենիքին եւ Հայ հաւատքին:

Հայաստանը փոքր է. ան պիտի մեծնայ: Օր մը վեհափառ Արարատին հովանիին տակ մէկգմէկ պիտի բարեւենք, մէկգմէկ պիտի ողջագուրենք:

Ոհ, ինչ անուշ օրեր պիտի ըլլան անոնք՝ ազատութեան երզը շրթներնուս, Վարդանի հաւատքը սրտերնուս մէջ:

ՐԱԹՄԵՅ

ՄԱՆՈՒԷԼ ՄՈՍՃԵԱՆ

ՍԱՅՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ

Ով Մայր Հայաստան, երկիր հեռաւոր,
Մեր քաջ պապերուն օրրան դարաւոր,
Երէկ հալածուած՝ լացիր, ողբացիր,
Այսօր ազատուած՝ ալ ոտքի ելիր:

Ազա՛տ Հայաստան, ապրէ միշտ անկախ,
Մենք, զաւակներդ ենք քեզ նեցուկ անյաղթ:
Երէկուան ուխտն է այսօր կատարուած,
Բռնութեան շղթան նետուած, փշրուած:

Կարմիր արիւնով մենք քեզ գնեցինք,
Ու յաղթանակի կոթող կանգնեցինք:
Ո՛վ Մայր Հայաստան, ապրէ դուռն անքանդ,
Եղիր միշտ պարծանք Հայուն անկաշկանդ:

Կուգանք հեռուէն, կուգանք մօտերէն,
Մենք, զաւակներդ, պանդուխտ համօրէն՝
Հողդ համբուրելու, դաշտերդ հերկելու,
Հովանւոյդ ներքեւ ազատ ապրելու:

ՃԵՐԿԻՍ

ԱՐՄԵՆԱԿ ԳՈՅՈՒՄՃԵԱՆ

ԹՄԲԿԱՀԱՐԸ

ԳԼՈՒԽ Ա. ՃԵՐՄԱԿ ՄԵՏԱՔՍԸ

Իրիկուն մը, երիտասարդ թմբկահար մը
դաշտերուն մէջէն պտոյտ մը կընէր, երբ լճակի
մը քովը եկաւ: Լճին եզերքը երեք մետաքսի
կտորներ տեսաւ եւ անոնց գեղեցկութեան վրայ
սքանչանալով կտորներէն մէկն առնելով գրպանը
դրաւ:

Երիտասարդը երբ տուն հասաւ աշլէւս
մոռցած էր մետաքսի կտորը իր բաճկոնին
գրպանին մէջ եւ անկողին գնաց: Երբ ալ պիտի
քնանար, անուշ ձայն մը լսեց որ կըսէր.

- Թմբկահար, թմբկահար, արթնցիր:
Անմիջապէս վեր ցատքեց, չորս կողմը
նայեցաւ, բայց մուկ ըլլալուն համար մէկը
չի տեսաւ եւ դարձեալ պառկեցաւ:

Քիչ վերջ իր անկողնին մօտ լոյս մը
տեսաւ.

- Ո՛վ է ան, ի՞նչ կուգես, հարցուց
երիտասարդը:

- Լճակին եզերքէն հագուստս առիր եւ
հետդ բերիր, ինձ վերադարձուր զայն, պատաս-
խանեց ձայնը:

- Պիտի տամ զայն՝ եթէ ով ըլլաւդ ինձի
ըսես:

- Հռչակաւոր թագաւորի մը աղջիկն եմ
ես, բայց կախարդի մը ձեռքն ինկած եմ, որ
գիս ապակիէ լեռան մը վրայ կը պահէ: Ամէն
օր լճակը կերթամ քոյրերուս հետ լոկնալու
եւ առանց իմ հագուստիս ետ չեմ կրնար երթալ
ու ստիպուած պիտի ըլլամ հոս մինակս մնալ.
Եթէ կը հաճիս հագուստս ետ տուր:

- Անշուշտ, ըսաւ թմբկահարը եւ կերպասը
հանելով երկնցուց: Աղջիկը զայն շուտ մը
առնելով հագաւ եւ անմիջապէս հեռացաւ: Բայց
թմբկահարը զայն ետ կանչելով խնդրեց որ քիչ
մը կենար եւ հարցուց անոր թէ արդեօք կրնա՞ր
օգնել անոր:

- Միայն այն ատեն կրնաս ինձի օգնել,
երբ Ապակիէ Լեռան վրան ելլես եւ գիս ազատ
արձակես: Բայց կը վախնամ որ չես կրնար,
որովհետեւ շատ մը վտանգներ կան լեռն հաս-
նելէ առաջ եւ եթէ հասնիս ալ չես կրնար
լեռնէն վեր մագլցիլ:

- Ուր որ ընելիք մը կայ՝ անշուշտ զայն
ընելու կերպ մըն ալ կայ: Երբ ես բան մը
ընել ուզեմ՝ միշտ կը յաջողիմ: Հիմակ դուռն
միակը ըսէ ինձի այդ լեռան ճամբան:

- Ճամբան այս մտակայ խիտ անտառին
մէջէն կանցնի, ուր հսկաներ կը բնակին, ըսաւ
անուշ ձայնը եւ ալ չի լսուեցաւ:

Երիտասարդը ձայնէն զատ բան մը տեսած
չէր եւ շատ մեղքեցաւ որ

այդքան անուշիկ ձայն մը ունեցող աղջիկ մը կախարդի մը ճանկերուն մէջն ինկած էր:

Յաջորդ առտուն շատ կանուխէն թմբկահարը արթնցաւ եւ թմբուկը ուսին անցնելով ճամբայ ելաւ դէպի անտառ: Բաւական քալելէ վերջ ոչ մէկուն չի հանդիպելուն համար եւ առանձնութենէ ձանձրացած՝ սկսաւ թմբկահարել: Այնքան ուժով թմբուկին կը զարնէր որ անտառին թռչուններն իսկ սկսան թռիլ:

Շատ չանցած հսկայ մը ելաւ ծառի մը տակէն եւ իրեն մօտեցնելով ըսաւ.

- Անիտ մարդ, ի՞նչ ըսել կուզես ասանկ աղմուկ հանելով:

- Ընկերներուս ճամբան կը ցուցնեմ, պատասխանեց թմբկահարը:

- Ի՞նչ գործ ունիք անտառիս մէջ, հարցուց դարձեալ հսկան:

- Ճամբայ կը բանաւ:

- Հա, հա, ես ձեզ ոտքերուս տակ կը ճգմեմ:

- Կը սխալիս, մենք այնքան փոքր ենք որ մեզ չես կրնար բռնել, եւ այնքան մանր ծակերու մէջ կը պահուըտիսք որ մեզ չես կրնար տեսնել. բայց երբ դուն կը քնանաս, մենք հազարներով կուգանք եւ քեզ մեր փոքրիկ կացիներով կըսպանենք:

Հսկան նախապէս շատ բարկացաւ, բայց յետոյ վախնալով աւելի լաւ համարեց անոնց օգնել ինքզինքը վտանգի մէջ չի ձգելու համար՝ եւ թմբկահարին ըսաւ.

- Կը խոստանամ քեզի չի վնասել եւ բոլոր փափաքներդ պիտի կատարեմ. հրամայէ ինչ որ կուզես:

- Դուն երկայն ոտքեր ունիս եւ կրնաս արագօրէն վազել, ըսաւ երիտասարդ թմբկահարը, ուստի հիմակ դուն զիս Ապակիէ Լեռը տար եւ ես ալ ընկերներուս կը հրամայեմ ետ երթալ:

- Հոս եկուր ուրեմն եւ նստէ ուսերուս վրայ եւ ես ուզած տեղդ պիտի տանիմ քեզ, ըսաւ հսկան եւ երիտասարդը նստեցուց ուսերուն վրայ: Այս վերջինն ալ ուրախ զուարթ

սկսաւ թմբուկը զարնել եւ հսկան կարծեց թէ հրաման կուտար իր ընկերներուն որ ետ երթան:

Քիչ վերջ անոնք երկրորդ հսկայի մը հանդիպեցան, որ թմբկահարը իր կոճակին ծակին մէջ դնելով տարաւ եւ քիչ վերջը երրորդ հսկայի մը հանդիպեցան: Այս վերջինն ալ թմբկահարը գլխարկին վրայ դրաւ եւ ահա երիտասարդը հեռուէն կը նշմարէր Ապակիէ Լեռը: Շատ չանցած հսկան զինք հոն բերաւ արդէն եւ գետինը դնելով անտառ դարձաւ:

Թմբկահարը պահ մը փորձեց վեր մագլցիլ, բայց ամեն անգամ որ քանի մը քայլ կառնէր, դարձեալ վար կը սահէր:

- Երանի թէ թռչունն մը ըլլալի, ըսաւ ան, բայց անօգուտ:

Երբ ան շուարած կը մտածէր՝ երկու մարդոց ձայները լսեց: Քովերինն երթալով հասկցաւ որ գետնին վրան գտնուած թամբի մը մասին կը կռուէին:

- Ով յիմարներ, ինչո՞ւ համար այդ թամբին համար կը ծեծկուիք քանի որ ձի չունիք, ըսաւ երիտասարդը:

Այն ատեն անոնցմէ մէկը ըսաւ.

- Այս թամբը ձիէ մըն ալ լաւ է. անոր վրայ երբ մարդ մը նստի եւ հրամայէ՝ ուզած տեղը կրնայ երթալ:

- Ձեզ համաձայնեցնելէն դիւրին բան չիկայ, ըսաւ թմբկահարը եւ բաւական մը հեռուն երթալով գաւազան մը գետնին վրան տնկեցուց ու ըսաւ.

- Ձեզմէ ով որ այդ գաւազանը առաջ ետ բերէ թամբը անորն է:

Երկուքն ալ վազեցին դէպի գաւազանը, բայց թմբկահարն ասդիէն թամբին վրան հեծնելով հրամայեց որ Ապակիէ Լեռան գագաթն ըլլալ եւ ակնթարթի մը մէջ հոն էր արդէն:

-Շարունակելի-

ԲԱԹՍԷՅ

Թարգմ.
ԱՐԱՄ ՊՈՅԱՃԵԱՆ

ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՐՀԵՆ

ՏԵՂԱՓՈՒՍՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՆՈՐ ՀԱՍՑԵՆԵՐ

Վերջին քանի մը շաբաթներու ընթացքին տեղափոխուած կամ Գանատական ագարակներու մէջ տեղաւորուած են հետեւեալ Հայորդիները. Յակոբ ՏԵՄԻՐՃԵԱՆ, ՕՆՆԻԿ ՇԱՆԿԱԵԱՆ, Կարապետ Մկրտիչեան, Հայկազ Մետրոպեան, Գարեգին Սայլեան, Կարպիս Գալուստեան, Դուկաս Մկրտեան եւ Գրիգոր ճԵՐԱԿԵԱՆ:

Այս ամսուան շրջաբերական նամակներով բոլոր տղայոց պիտի ղրկենք Հայորդիներու ընդհանուր նոր ցանկը բոլոր հասցէներով:

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ

ՕՆՆԻԿ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ, Հայորդիներու Միուրեան Նախկին քաղաքապետը, որ այժմ Տընվիլի մօտերը ագարակի մը մէջ կաշխատի, Հեմիլթըն այցելեց եւ երեք օր Արարատին հիւրն եղաւ՝ թերթին տպագրական գործերուն ալ օգնելով:

Բիւզանդ Գըլըճեան, դարձեալ Տընվիլի մօտերէն, կարճ այցելութիւն մը ունեցաւ ի Հեմիլթըն:

Յառաջիկայ Չատկի եւ տօնական օրերու առթիւ կըսպասենք Հայորդիներէն շատերուն այցելութիւնը: Ի պահանջել հարկին կը յուսանք թէ Հեմիլթընի հիւրասէր Հայերէն շատեր սիրով պիտի ուզեն գործակցիլ մեզ՝ տղայոց հիւրասիրութիւնը կատարեալ ընելու համար:

ԳԵՂԵՑԻԿ ՇԱՐԺՈՒՄ ՄԸ

Հայորդիներէն շատեր միշտ կը գրեն մեզ իրենց հետ ձեռնարկելու եւ հովանաւորելու համար տղայոց վաղամեռիկ ընկերոջ, Յովհանէս ՏԵՐՄԵՐԵԱՆԻ շիրմին վրայ պատշաճ տապալաքար մը գետեղելու գործը: Մեր Հայորդիներու ընկերսիրական այս բաղձանքը արդարեւ չափա-

զանց կը յուզէ մեզ՝ բայց անոնց բաղձանքին ընդառաջ երթալէ եւ մեր որոշումը հաղորդելէ առաջ պատշաճ կը տեսնենք հարցը լրջօրէն ուսումնասիրել ինքզինքնիստ մեր կարողութիւններէն բարձր ձեռնարկի մը առջեւ չի դնելու համար: Անմիջապէս որ ծախքերն ու այլ ձեւակերպութիւններն հասկնանք՝ բոլոր տղայոց պիտի տեղեկացնենք մեր ալ որոշումը եւ գործի պիտի սկսինք:

Յովհանէս ՏԵՐՄԵՐԵԱՆ Թոգատցի որբ մըն էր եւ Վեսթընի հիւանդանոցին մէջ մեռաւ թոքախտէ՝ երկու տարի առաջ:

ԱՐԱՐԱՏ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ԱԿՈՒՄԲ

Հայորդիներու այս ակումբը Փետրվարի մէջ ունեցաւ հետեւեալ մուտքը.

Հայկ Մանուկեան.....	.25
Բիւզանդ Գըլըճեան.....	1.00
Գեորգ Գեորգեան.....	.15
Արմենակ Գոյումճեան.....	1.00
Համբարձում Մանուկեան.....	1.00
Թորոս Մանուկեան.....	.25
Տիար եւ Տկ. Ալիքսանեան.....	10.00
Նախորդ Գումար.....	<u>13.35</u>
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՒՄԱՐ	27.00

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ԱՌԱՔՈՒՄ

Անցեալ ամսու Հայ Կրթական Հիմնարկութեան միջոցաւ մեզ ղրկուած գրքերէն երեքական եւ մէկ մէկ օրինակ ղրկած ենք Յակոբ Աբրահամեանի, Դաւիթ Ժամկոչեանի, Արամ Պոյաճեանի, Հայկ Մանուկեանի, Խաչիկ Գարաճեանի, Գրիգոր Թազուրեանի, եւ Մամբրէ Շիրինեանի, Մամբրէ Ագողանեանի, Հրանդ Տիւնկիլեանի, Մկրտիչ Ադամեանի եւ Դազարոս Թաշճեանի: Ծնունդին Հայերէն գրքեր չըստացողներ պիտի ստանան մնացած հատորները՝ անմիջապէս որ լսենք իրենցմէ:

ԳԱՆԱՏԱՅԱՅ ԿԵԱՆՔ

ՀԵՄԻԼԹԸՆ.- Հայ Կարմիր Խաչի Գանատայի բոլոր մասնաճիւղերու կարգին ՀԵՄԻԼԹՆԻՆՍ ԱԼ ներկայութիւնը վայելեց Կեդրոնական Կարչութեան Ատենապետ եւ կազմակերպութեան հոգեւին նուիրուած Տկ. Աննիկ Շալճեանի, որ Փետր. 19 ին, հրապարակային ժողովի ընթացքին պերճախօս բանախօսութեամբ մը վեր հանեց Հայ Կարմիր Խաչի կարեւոր դերը Հայ կեանքին մէջ՝ եւ շատ ձեռնհասօրէն պատմականն ըրաւ իր ներկայացուցած կազմակերպութեան: Յարգելի գործչուհիին ներկայութիւնը եռանդի եւ գործունէութեան նոր զարկ մը տուաւ այս շրջանի բոլոր Կարմիր Խաչուհիներուն:

Տեղւոյս Հայ Օրիորդաց եւ Երիտասարդաց Միութիւնները գործակցաբար թեյասեղան պարահանդէս մը տուին Փետր. 12ին: Տեսակին մէջ առաջին հաւաքոյթն էր որ տեղի ունեցաւ զաղութիս Հայութեան մէջ: Յայտագիրն ալ բոլորովին նորութիւն մըն էր հին ձեւերէ յոգնած մեր մեծերուն՝ եւ եզակասօրէն հաճելի: Սրահը լեցուած էր մեծ բազմութեամբ մը:

Թեյասեղան պարահանդէսը կատարեալ յաջողութիւն մըն էր այս անգամ: Եղան մեներգեր, խմբերգեր, նուագ եւ արտասանութիւններ երկու միութեանց անդամ-անդամուհիներու կողմէ: Օրուան ատենապետուհին էր Օր. Ծիածան Զիչէքեան, որ պատշաճօրէն բացատրեց Օրիորդաց Միութեան կազմն ու գործունէութիւնը: Երիտասարդաց Միութեան կողմէ խօսեցաւ Պր. Յովհանէս Սողիկեան եւ զեղեցիկ կերպով պատկերացուց իր պատկանած միութեան անցեալն ու ներկան, եւ յոյս ներշնչեց ապագայի ակելի բեղուն գործունէութեան մը:

Երիտասարդաց Միութեան Նախագահ Պր. Յակոբ Մուրատեան, օրուան գլխաւոր բանախօսը, Երիտասարդաց եւ Օրիորդաց Միութեան կարեւորութիւնն ու օգտակարութիւնը պարզեց

նոր սերունդին համար եւ թելադրեց ներկաները ամեն գնով քաջալերելու համար զանոնք: Հինգ ժամ տեւող կերուխում, պար, եւ ուրախութիւն վայելելէ յետոյ ներկաները ցրուեցան զուարթ եւ գոհ տրամադրութեամբ:

ՕՆՆԻԿ ՏԱՐՕՆԻ

ՊՐԵՆԹՅՕՐՏ.- Փետր. 5ին Պետական Հայ Կարմիր Խաչը օժանդակութեամբ Հ. Օ. Կ.ին, ներկայացուց Հարազատները, որուն փութացած էին կոկիկ բազմութիւն մը ժամանակէն իսկ առաջ:

Նախապէս Պր. Ս. Պժեան բացատրեց խաղին բարոյական օրինակ մը լինելը: Դերակատարներն առ հասարակ յաջող էին: Մասնաւորաբար Տկ. Լուսին Մարտիրոսեան իր մայրական բաժնին մէջ շատ յաջող էր՝ յակառակ տկար ըլլալուն եւ առաջին անգամն ըլլալով բեմ բարձրանալուն: Կարժէ յիշել Նաեւ Օր. Բերկուհի Մարտիրոսեան իր Պր. Արտեմի դերին մէջ. նոյն իսկ ծանօթներ հագիւ թէ զինքը ճանչնալին:

Մեներգեր տուին Տիկին Թերզեան, Տիկին Պժեան, Օր. Ծովինար Թերզեան եւ Օրիորդ Չարուհի Հալաճեան: Օրիորդ Մարտիրոսեան դաշնակահարեց ընկերակցութեամբ Օր. Թերզեանի մանտղիին:

Հանդիսականները մեկնեցան գոհ տպաւորութեամբ՝ փափաքելով որ ուրիշ առթիւ եւս պատեհութիւն ունենան այս կարգի զեղեցիկ եւ յաջող ձեռնարկներ վայելելու:

Արդիւնքը, յիսուն տուարի կոկիկ գումար մը, պիտի փոխանցուի Հայաստան՝ Չօրավար Անդրանիկի փոխան ծաղկեպսակի Հիւանդանոց Մայրանոցի շինութեան:

Վ. ԹԵՐԶԵԱՆ

ԹՕՐՕՆԹՕ.- Փետր. 3ին Գանատահայ Միութեան տեղւոյս մասնաճիւղը թեյասեղան մը տուաւ, որուն միայն այր մարդիկ հրաւիրուած էին եւ նպատակն

ալ նոր անդամներ աւելցնելու ի նպաստ բորբականաւ մըն էր:

SOLACYUSURORIBI

Փետր. 19ին, Կիրակի օր, Գանատահայ Միութեան Ակումբին մէջ տեղի ունեցաւ տօնակատարութիւն մը Կարդանանց Պատերազմին 1477րդ տարեդարձին առթիւ՝ նախածեռնութեամբ Գանատահայ Միութեան Թօրօթոյցի մասնաճիւղին, Յ. Յ. Դաշնակցութեան կոմիտէին, Տիկնանց օժանդակ մասնաճիւղին եւ Երիտասարդաց Միութեան:

Յանդէսը բացուեցաւ Բամբ Որոտանով, որը նուագի ընկերակցութեամբ երգուեցաւ յոտնկայս: Այնուհետեւ օրուան նախագահը, Պր. Թ. Սուրենեան, ամփոփ կերպով բացատրեց թէ ազգը ամէն տարի Կարդանանցը տօնելով նպատակ ունի իր զաւակներուն սրտին մէջ միշտ վառ պահել Կարդանի եւ իր ընկերներուն հզօր եւ աներկիւղ ոգին, որու շնորհիւ Յայրենիքն ապրած է եւ պիտի ապրի յաւիտեան:

Նուագախումբի Մեր Յայրենեաց Պսակադիր երգէն վերջ խօսքը տրուեցաւ օրուան գլխաւոր առեւտար Պր. Ս. Թաթարեանի, որ Կարդանանց Պատերազմին պատմական տեսութիւնն ըրաւ, լայնօրէն յիշելով դէպքերն իրենց թուականներով եւ շեշտելով մանաւանդ օրուայ տօնին թէ ազգային, թէ կրօնական եւ թէ պատմական հայեցակէտներէն ունեցած կարեւորութիւնը: Ան վերջացուց իր առեւտարութիւնը՝ մաղթելով որ մեր ներկայ եւ յաջորդ սերունդներուն լանջքին տակ միշտ թարմ մնար Կարդաններու եւ Կահաններու նուիրական յիշատակը:

Պր. Յ. Յակոբեան երգեց Լոնց Ամպերը ջութակի ընկերակցութեամբ, որմէ ետք Օր. Մառի Պալըբեան աւուր պատշաճի արտասանութիւն մը ըրաւ:

Տկ. Ռ. Յովակիմեան, Տիկնանց Մասնաճիւղին կողմէ, իր շնորհալի ոճով վեր հանեց Կարդանի զօրաւոր եւ անխախտ հաւատքն ու պարտականութեան գիտակցութիւնը, աւելցնելով

թէ Կարդան եւ իր ընկերները ճշմարիտ Քրիստոնեաներ՝ Քրիստոսի եւ ազգին համար նահատակուածներ էին եւ հետեւաբար անոնք յաւիտեան պիտի ապրին մեր սրտերուն մէջ:

Երիտասարդաց Միութեան կողմէ Պր. Ս. Ասատուրեան յաջող կերպով արտասանեց Պէշիկթաշլեանի Քաջորդւոյն Թաղումը: Յ. Յ. Դաշնակցութեան կողմէ Պր. Ս. Կահանեան յայտնեց թէ ինք խիստ յուզուած էր եղած խօսք, երգ ու արտասանութիւններէն եւ թէ ինք ինչպէս նաեւ բոլոր ներկաները խիստ երջանիկ պէտք էին զգալ այսպիսի հեռաւոր ակերբու վրայ Կարդանանցը տօնելու բարեբաղդութիւնը ունենալուն համար:

Երգուեցաւ Շնորհալիին Նորահրաշ Պսակադիր Կարդանանցի շարականը: Պր. Ք. Պտուկեան \$լիւտի վրայ նուագեց Կիլիկեան, իսկ Պր. Պ. Սըվաճեան ներշնչող շեշտերով արտասանեց պատանեկութեան շրջանին իր իսկ գրած մէկ բերթուածը, Կրեժի Դիցուհին խորագրով:

Երգչախմբի Յառաջ նահատակով փակուեցաւ հանդէսը, որը ուրախ եւք ըսելու թէ իր նպատակին ծառայած էր:

Հոս պարտք կը նկատենք գնահատանքով յիշելու օրուան նուագախումբը, որ կը բաղկանար Պ. Պ. Ս. Թաթարեանէ, Յ. Սըլիեանէ, Յ. Շիշմանեանէ, որոնք նմանօրինակ պարագաներու միշտ պատրաստակամութիւն յայտնած են իրենց մասնակցութիւնը բերելու գաղութիս հանդէսներուն:

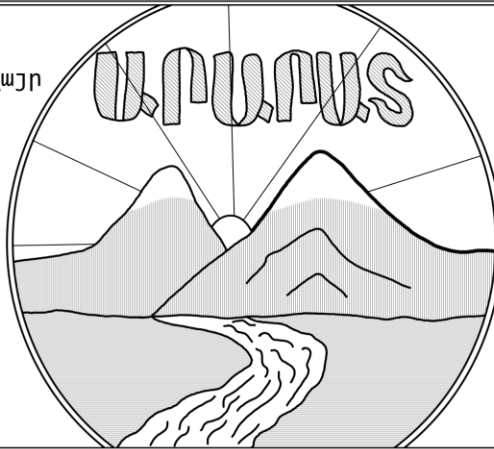
Յ. Պ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ADDRESS
“ARARAT MONTHLY”
P. O. Box 184,
Hamilton, Ont.
CANADA.

ԱՐԱՐԱՏ ԱՄՍԱԳԻՐ
Որկան եւ ժամադրակաշի
Փանատայի Հայորդի-
ներու Միութեան:

ԲԱԺՆԵԳԻՆ
Տարեկան տասը թիւ-
երու համար 1.25
եւ արտասահման
1.50 տոլար:

ՏԵՐԵՆ ԽՄԲԱԳԻՐ
Ա. Ղ. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ

ARARAT MONTHLY
The only Armenian
paper printed in
British North
America.

SUBSCRIPTION
\$1.25 a Year.

ADDRESS
"ARARAT MONTHLY"
P. O. Box 184,
HAMILTON, CANADA.

Գ. ՏԱՐԻ

ՀԵՄԻԼՅԸՆ

ԱՊՐԻԼ

1928

ԹԻ 4

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԼՈՒԲՑ ԽՆԴԻՐ ՄԸ

Ազարակներ ցրուած եւ Փանատական վարժարաններ յաճախող մեր Հայորդիներն աչքառու կերպով յաջողակ են՝ ինչպէս կերեւի թերթիս լուրերու բաժնին մէջ:

Մեր տղայոց արտաքոյ կարգի մտացի կարողութիւններ ունենալը դպրոցներու Փանատացի Ընդհ. Քննիչը քանիցս յայտարարած է իր այցելութեանց առթիւ ամբողջ օրով դասաւանդութեանց հետեւելէ վերջ՝ երբ այս տողերը գրողը ճորճաբունի Հայաշխարհին կը դասախօսէր:

Դպրոցի մթնոլորտէն գատ, ազարակային զբաղումներու մէջ եւս Հայորդիներն իրենց ձեռնհասութեամբ կը գերազանցեն ուրիշ հաստատութեանց այս երկիրը բերած եւ ազարակներու վրայ տեղաւորուած որբ պատանիները եւ այս պատճառով անոնք սիրուած ու փնտռուած են ամէն տեղ:

Վարքուբարքի եւ ընկերականութեան մէջ եւս մերիներն հաւասար

գետնի մը վրայ կանգնած են իրենց հարեւաններուն հետ:

Հակառակ այս սրտապնդիչ իրողութեանց, մեր որբերէն մեծամասնութիւն մը, մէջն ըլլալով բաւական թուով խօստմալից պատանիներ, դրամ վասուկելու վաղահաս մարմաջէ մը տարուած՝ անժամանակեայ կերպով կը լքեն դպրոցը՝ սպանելով պատեհութիւններ, որոնք երբեք պիտի չի կրկնուին:

Այո, մենք կը բաղձանք որ մեր Հայորդիները մնան հողին զաւակը, սիրեն հողը եւ մշակեն զայն: Երկրագործութիւնը ամէն բանէ աւելի օրինուած եւ պատուաբեր զբաղում մըն է, բայց տրամաբանական է որ մեր եղբայրներէն անոնք, որոնք ինքնաշատուկ ձիրքեր ունին աւելի յառաջդիմելու եւ բարձրակարգ, կուրօրէն չի յանձնուին խաբուսիկ պարագաներու, այլ, քիչ մը համբերութիւն, քիչ մը կամքի զօրութիւն եւ քիչ մըն ալ հասուն դատողութիւն գործածելով՝ պատեհութիւններէն օգտուին, միջակէն քիչ մը աւելի բարձր դիրքերու բաղձան եւ միշտ

հետամուտ ըլլան իրենց ապագային մասին
լրջօրէն մտածելու:

Շատ դիւրին է սովորական մէկն ըլլալ.
սովորական անձեր շատ ունինք մեր շուրջը:
Գանատայի Յայ գաղութը եւ ամբողջ Յայութիւնը
պէտք ունի դաստիարակութեան եւ գօրաւոր
անհատականութեան տէր անձերու: Յայորդի-
ներէն շատեր կրնան այդպիսիներ ըլլալ՝ եթէ
միայն ապրեցնեն՝ իրենց մէջ գտնուած բնածին
առաւելութիւնները:

ԱՐԱՐԱՏԻ ԸՆՏԱՆԻՔԸ ՄԵԾԱԼՈՒ Է

Այս պատանեկան պարբերաթերթը անկուսակ-
ցական է՝ հիմնադրուած դեռատի Յայորդիներէ
եւ անոնց աշխատակցութեան սահմանուած
բացառաբար:

Իր էջերը հայացի մաքուր գգացումներով
պարուրուած են, անմեղ, հետաքրքրական,
հաճելի, շինիչ՝ եւ կը ցոլացնեն ապրում-
ներն ու մտածումները ազգին տարագիր փոքրիկ
զաւակներուն:

Եւ սակայն, Արարտի նիւթական հասոյթը
իր ծախքերուն անբաւարար է եւ ասիկա լրջօրէն
մտածել կուտայ մեզ:

Պէ՞տք է փակել զայն, պէ՞տք է լռեցնել
մեր եղբայրները: Ուրիշ ազդակ մը կա՞յ
Յայութեան այս թանկագին բեկորները խրա-
խուսող, անոնց ազգային ոգին արծարծող եւ
զանոնք Յայութեան կապող:

Արարատը պէտք է ապրի: Չայն ապրեցնելու
գործակցութեան պէտք ունինք սակայն՝ ու
այդ գործակցութիւնը մէկ ուղղութեամբ կարելի
է միայն՝ բաժնեգինները ժամանակին վճարելով,
Արարատը ուրիշներու նուիրելով եւ նոր
բաժանորդներ գտնելով:

Արարտի Ընտանիքը Մեծսւլո՞ւ է՝ որպէսզի
ան ալ աւելի յառաջդիմէ, գօրաւոր, հաստատուն
եւ տեւական թերթ մը ըլլայ եւ միշտ մնայ
օրկանն ու ժամադրակայրը Գանատայի Յայորդի-
ներու Միութեան:

ԻՆՉՊԵՍ ԱՍՊԵՏ ՄԸ ԵՂԱԻ

Երուանդ փոքրիկ սիրուն տղայ մըն էր
եւ իր ծնողաց հետ կը բնակէին տան մը մէջ,
որ իշխանապետի մը պալատին մօտիկն էր: Ան
շատ կը սիրէր պալատականներուն գեղեցիկ
համազգեստները, ձիավարութիւնը եւ մենա-
մարտի մարզախմբերը դիտել:

Օր մը երբ Երուանդ ճամբուն եզերքը կը
խաղար՝ տեսաւ որ իշխանապետը քառասմբակ
կուգար: Յիացումով երբ զայն կը դիտեր՝
նշմարեց որ իր սեւուկ կատուն ճիշտ ճամբուն
վրան նստած էր: Խեղճ կենդանին անմիջական
վտանգի տակ էր, բայց Երուանդ վազեց դեռ
ձիավորը չի հասած, կատուն ազատեց ճիշտ
ժամանակին եւ մէկ կողմ քաշուեցաւ: Քիչ
մնացած էր որ ձիավորը զինքը կոխտէր:

Իշխանը տղուն այս գործը տեսնելով ձին
կայնեցուց, անոր քով գնաց, գանգուր մագերը
շոյեց եւ ժպտելով ըսաւ.

- Տղաս, դուն ասպետի մը չափ քաջ ես:

Պատանին միտքը պահեց ասիկա եւ շատ
անգամ ինքն իրեն կը հարցնէր.

- Իրա՞ւ է որ ես ասպետի մը պէս քաջ

եմ:

Ուրիշ օր մը, երբ ան կը խաղար, ուրիշ
իշխան մը իր ձիուն վրայ դէպի իր կողմը կը
սուրար: Կայնեցաւ եւ զայն կը դիտէր: Որքան
կը շողշողային անոր զրահներն ու սուրը:
Ձիավորն իրեն գալով խնդրեց որ գաւաթ մը
ջուր բերէր իրեն: Պատանին վազեց տուն եւ
սափորով ջուր բերաւ: Անծանօթը խմելէ յետոյ
ըսաւ.

- Չաւակս, դուն ասպետի մը պէս ազնիւ
ես:

Երուանդ՝ քիչ մը ամչկոտ, չի պատաս-
խանեց: Երկար ատեն ան մտածեց թէ արդեօք
իրաւ էր որ ասպետի մը պէս քաջ եւ ազնիւ էր.
արդեօք ինքն ալ ասպետ մը պիտի կրնա՞ր
ըլլալ:

Օր մը երբ մայրը կարկտուքով

կըզբաղէր, Երուանդ մօտեցաւ անոր եւ հար-
ցուց.

- Մայրիկ, կը խորհի՞ս որ ես ասպետ մը
կրնամ ըլլալ:

- Այո, Երուանդս, եթէ քաջ, վեհանձն,
ազնիւ եւ բարի ըլլաս, պատասխանեց մայրը,
դուն ալ օր մը թերեւս ասպետ մը ըլլաս:

Երուանդ պատմեց ինչ որ երկու ասպետ-
ներն իրեն ըսած էին:

- Ապրիս, գաւակս, միշտ քաջ եւ ազնիւ
եղիր, օր մը դուն ալ կը վարձատրուիս:

Երուանդ կամաց կամաց կը մեծնար՝ ասպետ
մը ըլլալու բաղձանքը իրեն մէջ ալ աւելի
բռնկեցնելով: Ոհ, որքան պիտի ուրախանար՝
եթէ կերպով մը պատեհուութիւնը ներկայանար:
Բայց իր ծնողաց համեստ ընտանեկան շրջանակը
ոչ մէկ կերպով իր երագին իրականացումը
կապահովէր:

Օր մը հայրը Երուանդին գալով ըսաւ.

- Չաւակս, դրացի իշխանապետը պատանի
ծառայի մը պետք ունի եւ կը փափաքի քեզ
ուսնեսալ. եթէ կը խորհիս թէ կրնաս անոր
հրամաններուն տոկալ՝ գնա. արդէն ապագայիդ
մասին խորհելու ժամանակդ եկած է եւ ես կը
փափաքիմ քեզ լաւ մարդ մը տեսնել:

Տղան հաւանեցաւ եւ յաջորդ օրն իսկ
իշխանին ծառայութեան մտաւ: Առաջին օրուան
չարաչար աշխատանքէն վերջ անոր տրուեցաւ
աման մը կերակուր, փոքրիկ սենեակ մը եւ
խոտէ անկողին մը: Ան յիշեց իր մօրը տունը,
անուշ կերակուրները եւ կակուղիկ անկողինը՝
բայց չի տրտնջաց եւ ամէն օր հաւատարիմ ու
հլու ծառայի մը պէս իր տիրոջը հրամանները
կը կատարէր:

Քանի մը տարիներու ընթացքին Երուանդ
ինքզինքը չափազանց սիրցնելով իր տիրոջ
մտերիմ խորհրդականի մը դիրքին հասաւ. բոլոր
դժուարին եւ փափուկ գործեր միայն իրեն կը
վստահուէին: Իշխանն այլեւս զայն զաւկի մը
պէս կը սիրէր:

Այդ տարիներու ընթացքին Երուանդին
միակ մտածումն էր ասպետ մը ըլլալ. շատ
անգամներ երագին մէջ իր բաղձանքը իրական-
ացած կը տեսներ:

Անգամ մը իշխանապետը նամակ մը յանձ-
նելով անոր՝ թագաւորին դրկեց. մայրաքաղաք
պիտի հասներ օրուան մը ձիավարութենէ յետոյ:

Ան թագաւորին ներկայացաւ, նամակը
յանձնեց: Վեհապետը զայն կարդալէ յետոյ
Երուանդը ուշադիր քննութենէ մը անցուց եւ
ըսաւ.

- Իշխանը քեզ իմ ծառայութեանս կը
յանձնարարէ իբրեւ հաւատարիմ եւ իմաստուն
հպատակ մը, ասկէց վերջ ինծի պիտի ծառայես:

Երուանդին աշխոյժ, խելացի, հաւատարիմ
եւ քաջ վարքը զինք արագօրէն բարձրացուց
թագաւորին աչքին. շատ չանցած արդէն վեհա-
պետին անձնական թիկնապահն եղած էր: Անոր
յաջողութիւններն ու քաջութիւնները նախանձ
գրգռելու չափ հռչակուած էին:

Եկաւ ժամանակ մը որ թագաւորն ստիպուած
էր իր բանակին հրամայել շատ երկար տեւող
պատերազմի մը ընթացքին: Երուանդ անոր ան-
բաժան հետեւորդն էր: Շատ մը կռիւլներու մէջ
երկուքն ալ քաջերու պէս կռուեցան: Ու անգամ
մըն ալ երբ թագաւորը շրջապատուած էր կատաղի
թշամիներէ՝ իր կեանքը վտանգի դնելով զայն
ստոյգ սպանումէ ազատեց:

Երուանդի երկիրն յաղթական եղաւ պատե-
րազմի մէջ: Յաղթանակի տօնախմբութեանց
ընթացքին Մայր եկեղեցւոյ կամարներուն տակ
թագաւորն իր սուրը վերցնելով եւ Երուանդի
գլխուն դնելով ըսաւ.

- Քեզ ասպետ կօծեմ, ոտքի ել իշխան
Երուանդ:

Երուանդ իր փափաքին հասած էր եւ
առաջին օրն իսկ ծնողքին գնաց:

ՏՐԵՅԹԸՆ

ՎԱՅԷ ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ

ՀԱՃԵԼԻՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ԻՐ ԸՆԹԱՅՔԸ

Հաճելիութիւն կոչուած այս փափուկ բառն իր մէջ բազմակազմ եւ բոլորովին ինքնատիպ արտայայտութիւններ կը պարունակէ: Անոնց հետեւողն ու անոնցմէ օգտուողը աշխարհի մէջ կրնայ ուրախալի կեանք մը վարել եւ օգտակար ըլլալ իր ազգին եւ իր նմաններուն:

Հաճելի մարդը ամէն տեղ կը փնտռուի եւ սիրով կը հիւրընկալուի ուր որ ալ յաճախէ: Իր առեւտրական ասպարէզին եւ կամ պաշտօնավարութեան մէջ ան միշտ բարձրագոյն դիրքերու կը տիրանայ եւ կեանքը անոր դժուարին չի գար: Անոր բնաւորութիւնն ու արտայայտութիւնները հետաքրքրիչ եւ հաճոյալի են ամէնուն համար:

Մեր շուրջ գտնուող հաճելի մարդիկը բազմաթիւ ըլլալուն համար կրնանք զանոնք երկու խումբի բաժնել. առաջին խումբին մէջ կարելի է դասել անոնք, որ երեսանց հաճելի են եւ երկրորդին անոնք՝ որ ներքնապէս հաճելիութիւն ունին:

Արտաքնապէս հաճելի մարդիկն անոնք են, որոնք կը ջանան երեւութապէս միայն բարեկամանալ: Անոնց շոյալած երեսպաշտ պատիւները երկար չեն տեւեր ուրիշներու հանդէպ: Իրենց խելքն ու միտքը իրենց անձին շահերուն եւ դրամի ետեւէն ըլլալով՝ կը փորձեն ունայնամտօրէն գովել միամիտ հարուստներն ու կողոպտել զանոնք: Քրիստոնէական ոգին եւ Աստուածավախութիւնը անծանօթ է անոնց: Սրտերնուն մէջ անմաքուր մտածումներ օրն ի բուն կը խայտան եւ իրենց նկարագիրը մոլութիւններով շողախուած է:

Ներքնապէս հաճելի մարդիկը առաջիններուն հետ բարդատելով դիւրութեամբ կրնանք երկութիւն ալ տարբերութիւնը զանազանել: Ներքնապէս հաճելի մարդը թէ արտաքնապէս եւ թէ բնաւորութեամբ համեստ ու վայելուչ է:

Անոր սիրտը միշտ մաքուր է եւ կեղծաւորներուն կարեւորութիւն չի տար: Չիկաք ատողներուն հետ կը ջանայ բարեկամանալ, օգնել անոնց եւ ընել ինչ որ կուգայ իր ձեռքէն:

Ներքնապէս հաճելի ըլլալ ուզողներ պէտք է ըլլան քաղաքավար, պարկեշտ, հաւատարիմ իրենց բոլոր պարտականութիւններուն մէջ եւ խոնարհ ու հնազանդ իրենց ծնողաց եւ դաստիարակներուն: Այս յատկութիւններուն տիրանալէ վերջ կասկած չիկայ որ ամէն անձ կրնայ իր մուրափին հասնիլ:

ՔԵՆՊԸՐՕ

ՄԱՍԲՐԷ ՇԻՐԻՆԵԱՆ

ՄԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ

Օտար երկրի մէջ ցրուած ենք եւ կարօտը կը քաշենք մեր հայաստանին, որ փոքրիկ երկիր մըն է թէեւ՝ բայց շատ գեղեցիկ է դրախտի մը նման եւ կը կառավարուի հայերու ձեռքով:

Մեզմէ շատեր, որբերս մանաւանդ, չենք տեսած կամ հազիւ կը յիշենք մեր Մայր հայրենիքը, բայց հոգևով ու սրտով գիտենք որ մերն է այդ երկիրը, ամէնունս ալ, ամբողջ հայ ազգութեանն է:

Մենք ունինք մեր լեզուն, մեր կրօնքը, մեր երկիրը ու ազատութիւն սիրող ժողովուրդ մըն ենք: Շատ տառապած ենք՝ բայց միշտ դիմացած եւ օր մը ամէնքս ալ հաւաքուած մեր պապերու հողին վրայ, պիտի հերկենք բարեբեր հողը, պիտի մեծցնենք մեր սահմանները, տերը պիտի դառնանք ընդարձակ հայաստանի մը, զօրաւոր ձեռքերով պիտի պահենք ու պաշտպանենք զայն եւ միշտ սեփականութիւնը պիտի դարձնենք աշխարհի չորս ծայրերէն հաւաքուած մեր հայ ազգութեան:

ՏՇՆԿԻԼ

ԴԱԻԹ ԺԱՍԿՈՉԵԱՆ

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԱՅ ՁԵՂԵՑԻԿ

Արամին յաջորդեց իր որդին Արայ, որ շատ գեղեցիկ ըլլալուն համար Արայ Ձեղեցիկ կոչուեցաւ: Ասորեստանի Շամիրամ Թագուհին առաջարկեց Արայի ամուսնանալ իր հետ, բայց Յայոց Իշխանը Չապէլ անուն իշխանուհիի մը հետ արդէն ամուսնացած ըլլալով՝ մերժեց առաջարկը եւ Շամիրամ պատերազմեցաւ: Արայ հերոսի մը կատարութեամբ կուուեցաւ եւ սպանուեցաւ:

Արայի մահը չափազանց գրգռեց Յայերը, որոնք չափազանց բարկացած՝ յարձակեցան Ասորեստանցիներու վրայ: Բայց Շամիրամ Արայի նմանող մէկը ցոյց տալով Յայոց, անոնց բարկութիւնը զսպեց եւ յաղթութիւնը շահեցաւ:

ՇԱՄԻՐԱՄ

Հիմակուան քննական պատմութիւնը ոչ Արայի եւ ոչ ալ Շամիրամի գոյութիւնը կը նդդուի, բայց ակնհայտութիւնը կը ըստ թէ Արայի ժամանակ Ասորեստանի Կայսրութեան կիշխեր Շամիրամ անունով թագուհի մը, որ Արայի գեղեցկութիւնն իմանալով մարդ դրկեց անոր եւ իր մայրաքաղաքը, Նինուէ հրաւիրեց զայն՝ առաջարկելով ամուսնանալ հետն եւ Ասորեստանի թագաւորութիւնն անոր յանձնել: Արայի մերժումին վրայ Շամիրամ խոշոր բանակով մը արշաւեց Յայաստան: Ան իր զօրքերուն պատուիրեց չսպանել Արան, այլ զայն ողջ բռնել եւ իր առջեւը բերել: Բայց պատերազմի տաք ատեն Արայ սխալմամբ զարնուեցաւ Շամիրամի զօրքերէն եւ մեռաւ:

Արայի մահը մեծ յուզում առաջ բերաւ Յայոց բանակին մէջ, որ վրէժխնդիր ոգիով լեցուած՝ բուռն կերպով յարձակեցաւ Ասորեստանցիներուն վրայ: Բայց Շամիրամ Յայոց զայրոյթն հանդարտեցնելու համար Արայի դիակը մէջտեղէն վերցնել տուաւ եւ

հազած զրահներն ալ Արայի նմանող ուրիշ մէկուն հագուեցնելով հրապարակ հանեց ըսելով թէ Աստուածներն Արան լգեցին եւ կենդանացուցին: Ասոր վրայ Յայոց բանակին մէջ շփոթութիւն մը ինկաւ եւ Շամիրամ յաղթանակը տանելով՝ Յայաստանն Ասորեստանի մէկ նահանգը դարձուց:

Շամիրամ Յայաստանի օդին եւ գեղեցկութեան զմայլելով՝ Կանայ ծովուն քով սիրուն քաղաք մը շինեց եւ զայն անուանեց Շամիրամակերտ, զոր ընդարձակ պալատներով ու գեղեցիկ պարտէզներով զարդարեց եւ իր ամառնային բնակութեան համար ժայռերու մէջ վիմափոր սենեակներ պատրաստել տուաւ, նոյն ժայռերուն վրայ փորագրել տալով իր յաղթութեանց պատմութիւնը: Շամիրամակերտը մեր օրերու Կան քաղաքն է:

ԱՐԱՅԵՆ ՄԻՆՉԵՒ ՊԱՐՈՅՐ

Արայի մեռնելէն վերջ Ասորեստանցիները 19 իշխաններ իրարու ետեւէ Յայաստանի վրայ դրին մինչեւ Պարոյր: Ասոնք բոլորն ալ Յայկազանց ցեղին կը պատկանէին:

Պարոյր Մարաց թագաւորին հետ դաշակցելով արշաւեց Ասորեստանի վրայ, անոր թագաւորութիւնը ջնջեց եւ թագ դնելով՝ Յայաստանի անկախ թագաւոր հռչակուեցաւ: Պարոյր Յայաստանի առաջին թագաւորն եղաւ Քրիստոսէ 608 տարի առաջ:

Պարոյրի ժամանակ եւ անկէ վերջ Յայաստան երկար ատեն Մարաց եւ Բաբելացոց դաշակից մնաց մինչեւ Տիգրան Երուսաղեանի ժամանակ:

Պարոյրէ ետք իրարու յաջորդեցին մի քանի աննշան թագաւորներ, որոնց վերջինն եղաւ Երուսաղ: Այս Երուսաղիս տղան էր որ ամէն կողմ մեծ համբաւ հանեց, պատերազմներ մղեց եւ յաղթանակներ շահեցաւ եւ մեծ պատիւներու հասաւ:

Տիգրան Յայոց բանակը կազմակերպեց եւ Յայաստանը բարեկարգեց:

Մեծ մայրիկէս լսած

ԲԻԻԶԱՆԴ ԹԱԳԱԲՈՐ
-Շարունակութիւն-

Օր մը Սրբուհի բանտին փոքրիկ պատուհանէն իր նախկին մտերիմ նաժիշտներէն մէկը տեսաւ, որուն անունն էր Աննա: Չայն կանչեց եւ խնդրեց որ իրեն թուղթ մը եւ մելան ու պահարան բերէ: Անմիջապէս նաժիշտը վազեց եւ ետ եկաւ ու գրիչն ու պահարանը թագուհիին յանձնեց, որ հետեւեալ նամակը գրեց.

Սիրելի ամուսինս Բիւզանդ.-

Քեզ կը ներեմ՝ որովհետեւ խաբուած ես: Յետոյմ զիս չարաչար գրպարտած է՝ բայց հոգ չէ. ես քեզի համար մեռնելու անգամ պատրաստ եմ: Այս անհաւատարիմ ծառայ ուզեց ինծի հետ ամուսնանալ եւ քեզի դէմ դաւաճանել: Չիւք մերժեցի. ան ալ քեզ խաբելով զիս բանտ նետել տուաւ:

Սրբուհի

Նամակը փակելով զայն Աննային յանձնեց խնդրելով որ երբ Բիւզանդ պատերազմէն վերադառնար՝ անոր տար:

Հագիւ թէ Աննա հեռացած էր՝ երբ նշմարեց երկու ձիւղեր, որոնք պալատին առջեւ կեցան, ձիւղերէն անմիջապէս ցառքեցին եւ ներս մտան:

Կեսօր էր. Յետոյմ դարձեալ այդ մուկ զնտանը մտնելով անգամ մըն ալ հարցուց.

- Պատրաստ ես համակերպելու:
- Ոչ, պատասխանեց Սրբուհի:

Ու այն ատեն Յետոյմ բարկութենէն հուր ու բոց կտրած թագուհին իր զակին հետ դուրս քաշկռտելով Բիւզանդ թագաւորին հրամանը յայտարարեց եւ ծիծաղելով ըսաւ.

- Այլեւս ինծի հետ ամուսնանալու պետք չունիս. եթէ Բիւզանդ թագաւորը քեզ սիրէր այս հրամանը չէր տար:

Ու թագուհին եւ Յաւակը երկու ձիւղերու ներուն յանձնելով հեռացաւ:

Յաւակ մերկ էր եւ միայն իր մօրը հագուստներովը կը պատսպարուէր: Խեղճ երեխան կուլար:

Երկու դահիճները Սրբուհին անտառ առաջ-նորդեցին սպանելու համար: Անոնցմէ մէկը, Թորոս, շատ կը սիրէր թագուհին, որովհետեւ ժամանակին ինքն ու իր ընտանիքը ժամանակին անոր շատ մը օգնութիւնները վայելած էին:

Արեւը մարը կը մտներ եւ վերջաւոյսի կարմիր ճառագայթները կը շողային Սրբուհիին գեղեցիկ դէմքին վրայ: Թագուհին բնաւ վախ չունէր՝ բայց չէր ուզեր որ իր զաւակն ալ, Յաւակ, իրեն հետ սպանուէր: Ան անդադար կաղօթէր Աստուծոյ կերպով մը Յաւակը մահէ ազատելու համար:

Կերջապէս կանգ առին: Միւս դահիճը Յաւակը մօրը գրկէն առաւ, զայն օդին մէջ ճօճեց եւ մէջքէն սուրը հանեց սպանելու համար: Բայց հագիւ թէ ձեռքը շարժած էր, երբ Թորոս յանկարծ գոչեց.

- Մի շարժիր, այդ երեխան պիտի չի մեռնի. չե՞ս լսեր թագուհին, տես, ան ո՞րքան կը պաղատի որ զինքն առաջ սպանենք: Չե՞ս յիշեր, անիկա քանի մը ամիս առաջ մեր տիրուհին էր. եւ որքան ազնիւ ու շնորհալի. ինչո՞ւ այսօր իր վերջին խնդրանքը չի կատարենք:

Սարգիս սուրը վար առաւ եւ թագուհիին քով երթալով՝

- Գլուխդ վար ծռէ, ըսաւ անոր: Ու անգամ մըն ալ սուրը օդը բարձրացուց:

Թագուհին սուրբի մը նման հանդարտ էր, իր ձեռքերն իրարու միացուցած կաղօթէր. շրթները կամաց կամաց կը շարժէին. այդ պահուն ան հրեշտակի մը երեւոյթն առած էր: Իր վերջին համբոյրը տուաւ Յաւակին, ճերմակ ձեռքերովը մազերը մէկդի ըրաւ իր վզէն եւ սպասեց դահիճին հարուածին:

Թորոս քիչ մը անդին էր եւ կը դիտէր թէ թագուհին եւ թէ Սարգիսը: Ինքն ալ լալու վրայ էր՝ բայց արցունքները

զսպեց:

Սարգիսին ամուր ձեռքին մէջ սուրը կամաց կամաց վար կիջնէր՝ երբ թորոս պռռաց.

- Սպասէ:

Սարգիս կեցաւ եւ թորոս անոր մօտենալով ըսաւ.

- Ի՞նչու պէտք է սպանել այսպիսի անմեղ կին մը. իմ խիղճս չի տանիր անոր մահը տեսնել. պէտք է ինձայնք իրեն: Բայց Սարգիս զայն մտիկ չընելով գնաց եւ սուրը բարկուղեամբ Սրբուհիին վզին իջեցուց՝ բայց թորոս արագ շարժումով մը իր սուրը մերկացուցած Սարգիսին ներքեւ դնելով արգելք եղաւ:

Այս անգամ թորոս սպառնաց կամ ազատ թողուլ այդ երկու անմեղ զոհերը եւ կամ իր կեանքն ալ վրայ տալ: Այս անգամ Սարգիս թորոսին իրենինէն զօրաւոր բազուկներէն եւ սուրէն վախալով տեղի տուաւ.

- Բայց թագաւորն հրամայած է մեզ սպանել զանոնք, աչքերնին հանել, շապիկնին արիւնին մէջ թաթխել եւ ետ տանիլ:

Թորոս ծիծաղեցաւ: Բռնեց շնիկը, որ միշտ իրենց կը հետեւէր, զայն սպանեց, աչքերը հանեց, Սրբուհիին շապիկը արիւնին թաթխեց եւ որոշեցին անոնցմով թագաւորը խաբել:

Երկուքն ալ հեռացան՝ Նախապէս Սրբուհի-էն խօսք առնելով որ երբեք քաղաք պիտի չի գար՝ որովհետեւ այդ կերպով իրենց կեանքն ալ վտանգի մէջ կըլլար:

-Շարունակելի-

ԿՕԼԸՍՊԸՐԿ

ԳՐԻԳՈՐ ԱԶՆԱԻՈՐԵԱՆ

Բաժնեգինդ դրկէ՝ եթէ բաժանորդագրու-թիւնդ լրացած է: Իսկ եթէ որոշած ես Արարատի քաջալերանքդ չի շարունակել՝ անմիջապէս գրէ մեզի որպէսզի թերթին առաքուամը դադարեցնենք:

ԱՂՋԻԿՆ ՈՒ ԾԻԾԵՌՆԱԿԸ

Վարդուհի քաղաքին մէջ կը բնակէր: Ծնողքը բարեկեցիկ էին եւ իրենց ընտանեկան շրջանակը շատ քաղաքավար եւ կրթուած էր: Վարդուհի թէ թաղին եւ թէ դպրոցի իր ընկեր-ներէն չափազանց սիրուած էր իր ազնիւ եւ անուշ բնաւորութեան համար:

Անգամ մը այս բարի աղջիկը հիւանդացաւ: Շատ ծանր էր եւ երկար ատեն անկողին պառկե-ցաւ: Բժիշկին եւ իր ծնողաց խնամքները վերջապէս զինքը աղէկցուցին՝ բայց Վարդուհի երկար ատեն մարմնով սկար պիտի ըլլար: Բժիշկը պատուիրեց որ զայն գիւղ տանին քանի մը շաքաթուան համար. գիւղին մաքուր օդին շատ պէտք ունէր ան:

Վարժուհին եւ դպրոցի ընկերները լսելով շատ ցաւեցան: Միշտ կաղօթէին անոնք Վարդուհիին համար:

Գիւղի կեանքը շատ հաճելի եկաւ այս բարի աղջկան եւ երկու շաքաթէն ալ առաջուան պէս առողջ ու կայտառ աղջիկ մը եղաւ ու սկսաւ գիւղին դպրոցը երթալ:

Գիւղին դպրոցականները կը կարծէին թէ քաղաքին բոլոր աղջիկները հպարտ կըլլալին. խաբուած էին: Առաջին օրէն իսկ անոնք շատ սիրեցին Վարդուհին եւ ամենքն ալ բարեկամա-ցան անոր հետ:

Վարդուհին շատ սիրեց գիւղին դպրոցը, տղաքը, դաշտերը, պարտեզները, ծառերն ու կենդանիները:

Անգամ մը, դպրոց գացած ատեն ժայռի մը վրայ Վարդուհի թռչունի մը բոշնը տեսաւ. մէջի փոքրիկ ծիծեռնակները ճիւլ, ճիւլ, ճիւլ կընէին: Շատ կը փափաքէր տեսնել զանոնք, իր ձեռքին մէջ առնել, փայփայել ու սիրել: Զեր կրնար ժայռէն վեր ելլել. վար կեցաւ եւ մտածեց անոնց վրայ եւ երկար ատեն լսեց անոնց ձայնը ու տեսաւ մայրերնին, որ երկու

երեք անգամ կտուցին մեջ ուտելիք առած կուգար, ձագերը կը կերակրէր եւ երգելով կը թռէր՝ դարձեալ ուտելիք գտնելու համար:

Վարդուհի շատ բան պիտի տար՝ եթէ կարենար այդ ձագերէն մէկը ունենալ: Դպրոց գնաց եւ մինչեւ իրիկուն մտածեց բոյնին եւ փոքրիկ ծիծեռնակներուն մասին: Չէր կրնար իր ընկերներէն աղջկան մը կամ տղու մը ըսել անոնց մասին՝ լաւ գիտնալով որ անոնք անմիջապէս պիտի բանդէին բոյնը:

Արձակուրդին դարձեալ այն կողմէն անցաւ եւ դարձեալ երկար ատեն դիտեց ու լսեց բոյնին փոքրիկ բնակիչները: Բայց այս անգամ շատ ուրախ էր որ բոյնին հասնիլը այնքան դիւրին չէր եւ ծիծեռնակները ապահով էին:

Ամէն օր փշրանքներ կը բերէր եւ ժայռին վրայ կը նետէր: Վերջապէս օր մըն ալ տեսաւ որ ձագերն ալ կրնային թռչիլ: Վարդուհի միշտ կը յիշէր այն խրատը թէ Աստուած թէ մարդոց եւ թէ թռչուններուն պահապանն է եւ չուզէր որ այդ փոքրիկ արարածներուն մէկն ալ վնասէ:

Աշունին Վարդուհին եւ ծնողքը քաղաք վերադարձան՝ բայց փոքրիկ աղջիկը միշտ կը յիշէր գիւղի անուշ կեանքը, մաքուր օդը, ծառերը, կենդանիները, թռչունները եւ իր սիրած բարի ընկերները:

ՈՍԹՎՈՒՏ

ԿԻՒԼՊԵՆԿ ՍԻԲԵՐԵՏԵԱՆ

ՎԱՐԴԱ ԱՍԻԿԱ

Երբ բաժանորդագրութիւնդ լրանալուն ազդարարութիւնը կըստանաս՝ բարի եղիր մեզ պատասխանել: Եթէ որոշ պատասխան չըստանանք՝ թերթին առաքումը կը շարունակենք եւ ասիկա երբեմն անհաճոյ հետեւանք կուսենայ: Մեր գործը դիւրացուր:

ԱՐԱՐԱՏ

ՎԱՐԱՅԱՍ ՓԻԼԻՍՈՓՈՅՅՈՒԹԻՒՆ

Ծան. համբ.- Յետագայ գրութիւնը մէկ հատուածն է մեր Յայրդրիներէն ամենափոքրին, թորոս Լեւոնեանի մէկ նամակին. հետաքրքրական է որ ուրիշներ ալ գիտնան թէ ինչ վերաբերում մը կրնայ ունենալ տասնըմէկ տարեկանոց մը կեանքի կնճռոտ հարցերու առջեւ: Վերնագիրը մեզմէ է:

Շատ ժամանակ չունէի եւ քուսս եկած էր՝ բայց թուաբանութիւն ունէի ընելիք, անմիջապէս ըրի եւ հիմակ բեզի նամակ մը գրել սկսայ: Յայերէնս շատ չեմ մոռցած. անշուշտ քիչ մը սխալներ կան նամակիս մեջ՝ բայց ներեցեք: Հոս շատ գործեր չունիմ եւ գոհ եմ տեղէս: Դպրոցին մեջ երրորդ դասարան եմ. ըսել կուզեմ թիզրոտ Քլէս: Ամէն մէկը ինձմէ կը վախնայ. ամէնուն ալ երբեմն երբեմն լաւ ծեծ մը տուած եմ: Կարծեմ ասիկա շատ գէշ գործ ըն է, բայց ի՞նչ ընեմ, ստիպուած եմ ընելու: Երբ առաջին անգամ դպրոց եկայ՝ բոլոր ընկերներս ինծի համար քիթ պոչ կընէին եւ կուզէին աչքս վախցնել եւ ինծի ալ շատ կարեւորութիւն չէին տար: Կը կարծէին թէ ես ուժ չունիմ, եւ չեմ կրնար կռուիլ: Հիմակ ըսես, ամէնքն ալ ընկերներս եղած են եւ թէ կարեւորութիւն կուտան ինծի եւ թէ կը փափաքին որ միշտ իրենց հետ լաւ ըլլամ: Ասանկ տեղեր Յայ տղայ մը քիչ մը խելացի ըլլալու է որ ուրիշներ իրեն կարեւորութիւն տան: Հիմակ երբ խաղի ժամանակ ըլլայ՝ ամէնքն ալ կը վագեն ինծի որ իրենց հետ խաղամ: Բոլոր ընկերներս ալ լաւ տղաք են եւ ես ալ կը սիրեմ գիրենք:

Մեր տղոցմէ շատերը ալ Յայերէն գրել կարողալին մոռցած են. ոմանք Յայերէն խօսիլ ալ չեն գիտեր: Անոնք կը կարծեն թէ հանգիստ տեղ մը երբ գտնեն ալ Յայերէնի պէտք չունին.

անոնք երբ ուրախութիւն կը տեսնեն՝ կըսեն թէ Յայերէնս ի՞նչ ընեն: Ես միշտ կը խորհիմ թէ ես Յայ եմ եւ Յայերէնս պիտի չի մոռնամ: Միւս նամակովս շատ բաներ պիտի գրեմ, հիմակ գիշեր բարի. երբոր այս նամակը կը գրեի՝ հաճոյք կըզգայի. շատ ուշ է մատիտով գրեցի. միւս անգամ մեղանով կը գրեմ: Բարեւներս Տիկին Ալիքսանտանին: Ձեզ շատ կարօտցած եմ:

ՆՈՐԿՈՒՏ

ԹՈՐՈՍ ԼԵԻՈՆԵԱՆ

ԹՄԲԿԱՅԱՐԸ

ԳԼ. Բ. ԼԵՈՍՆ ԿՐԱՆ
- Շար. նախորդ թիւէն -

Լեռան գագաթը ընդարձակ դաշտ մըն էր, ուր քարէ պալատ մը կար՝ առջեւը գեղեցիկ ակազանով մը եւ ետեւը խիտ անտառով մը:

Թմբկահարը պալատին դուռը զարկաւ եւ պատասխան չըստացաւ. նորէն զարկաւ եւ բացող չեղաւ. երրորդ անգամ զարկաւ եւ այս անգամ ծեր պառաւ մը դուռը բացաւ:

- Ի՞նչ կուզես, հարցուց պառաւը:
- Ուտելիք եւ անկողին, պատասխանեց

թմբկահարը:

- Ուզածդ պիտի ունենաս. միայն թէ երեք գործեր պիտի ընես:

- Ես գործէն չեմ վախնար, պիտի ընեմ ինչ որ կուզես:

Այն ատեն պառաւը ուտելիք տուաւ եւ ցուցուց ուր պառկի: Առտուն երբ արթնցաւ սեղանին վրայ լաւ նախաճաշ մը գտաւ եւ ուտելէ յետոյ իր ընելիքը հարցուց:

Պառաւը մատնոց մը հանելով մատեն ըսաւ.

- Առաջին ընելիքդ այս է. այս մատնոցով պալատին առջեւի ակազանին ջուրը պարպելու ես եւ մէջի բոլոր ձուկերը իրենց հասակի

կարգով եւ տեսակով շարելու ես քով քովի իրիկունս ըլլալէ առաջ:

Թմբկահարը շատ զարմացաւ այս տարօրինակ հրամանին վրայ եւ ակազանին քով գնաց: Մինչեւ կեսօր աշխատեցաւ՝ բայց տեսաւ որ տարբերութիւն մը չիկար սկսած ատենուան եւ հիմակուան միջեւ եւ յուսահատած ծառի մը տակ նստաւ հանգչելու համար:

Քիչ վերջ կին մը ձեռքը կողով մը, իր քովն եկաւ:

- Ինչո՞ւ հող նստած ես եւ ինչո՞ւ տխուր ես, հարցուց կինը:

- Ես այս կողմերն եկայ թագաւորի մը աղջիկն ազատելու համար եւ հիմակ պառաւ մը երեք գործ ընել պիտի տայ ինծի, առաջինը չեմ կրնար եւ չեմ գիտեր միւսներն ինչպէս պիտի ընեմ, պատասխանեց երիտասարդը:

- Ես քեզ պիտի օգնեմ, ըսաւ աղջիկը, դուն ճաշդ ըրէ եւ պառկէ. արթնալուդ գործը լմնցած կըլլայ:

Թմբկահարն իր աչքերը գոցելուն պէս աղջիկը մատանի մը հանեց իր մատեն եւ ըսաւ.

- Ջուր բարձրացիր, ձուկ դուրս եկուր:

Անմիջապէս ջուրը բարձրացաւ օդին մէջ եւ ձկներն եզերք եկան ու իրարու քով շարուեցան: Թմբկահարն արթնցաւ եւ տեսաւ որ իր գործը լրացած է: Այն ատեն աղջիկը փոքրիկ ձուկ մը ցոյց տալով ըսաւ թէ երբ պառաւն հարցնէ թէ այդ ձուկը ինչո՞ւ համար միւսակը կը կենայ՝ այն ատեն անիկա քեզի համար է պիտի ըսես եւ երեսին նետես:

Իրիկուան պառաւն եկաւ եւ հարցուց միւսակ մնացած ձուկին համար: Երիտասարդն ալ զայն պառաւին երեսին նետեց աղջկան պատուէրին համաձայն:

Յաջորդ առտուն նախաճաշէն վերջ պառաւն ըսաւ.

- Երեկուան գործդ շատ դիւրին եղաւ, այսօր ակազանի դժուար մը պիտի

տամ. մինչեւ իրիկուն այս անտառին ծառերը կտրելու ես եւ պզտիկ կտորներ ընելու ես:

Պառաւը երիտասարդին կացին մը եւ սղոց մը տուաւ, որոնք թիթեղէ շինուած էին եւ առաջին անգամէն իսկ ծոռեցան: Թմբկահարը դարձեալ յուսահատած՝ ծառի մը տակ պառկեցաւ:

Կեսօրին աղջիկն եկաւ եւ տղան ճաշն ըրածին պէս քնացաւ: Աղջիկը երբ տեսաւ երիտասարդին քնանալը, դարձեալ մատանին հանեց եւ այս անգամ ալ անտառին ծառերը մէկիկ մէկիկ կտրուելով կտոր կտոր եղան:

Երբ թմբկահարն արթնցաւ զարմանքով տեսաւ որ ամէն գործ վերջացած էր բացի ծառի բունէ մը, որ ամբողջ կը մնար եւ պատճառն հարցուց:

- Անիկա պառաւին համար է, պատասխանեց աղջիկը, երբ պատճառն հարցնէ՝ զայն արմատով երեսին նետէ եւ ըսէ թէ ասիկա քեզի համար է:

Ամէն ինչ աղջկան ըսածին պէս պատահեցաւ եւ պառաւը ծառն իրեն նետուելուն համար խնդաց միայն եւ ըսաւ.

- Աս ալ քեզի դիւրին եկաւ. վաղը այս փայտերը դէզ մը ընելու եւ վառելու ես:

Յաջորդ առտուն արեւը ծագելուն պէս թմբկահարն անտառն երթալով աշխատեցաւ ծառին կտորները դիզել՝ բայց ընելիքը խոշոր գործ մըն էր: Կեսօրին աղջիկը դարձեալ եկաւ եւ երիտասարդին պատուիրեց որ քնանայ եւ դարձեալ մատանիին զօրութեամբ փայտերը դիզեց եւ երբ արթնցաւ՝ փայտերն արդէն բռնկած էին:

- Այս անգամ պառաւն ինչ որ քեզի ըսէ ընելու ես, ըսաւ աղջիկը, եթէ դուն անվախ ես՝ ան քեզի վնաս չի կրնար պատճառել, բայց եթէ իր ըսածը չընես՝ քեզ կրակին մէջ պիտի նետէ:

Շատ չանցած պառաւն եկաւ եւ ըսաւ.

- Շատ կը մսիմ եւ այս կրակը ճիշտ ուզածս է. բայց նայէ, հոն, բոցերուն մէջ կտոր մը փայտ կայ որ չի վառիր, զայն ինծի բեր եւ դուն այլեւս ազատ ես եւ կրնաս մեկնիլ:

Թմբկահարը բոցերուն մէջ նետուեցաւ առանց վախի եւ երբ դուրս եկաւ՝ իր մագերէն մէկն իսկ չէր վնասուած: Բերաւ փայտը պառաւին առջեւ դրաւ՝ բայց դեռ գետինը չի դպած արդէն գեղեցիկ աղջկան մը դարձած էր ոսկեճամուկ մետաքսեայ հագուստներով: Թմբկահարն անմիջապէս այդ հագուստներէն ճանչցաւ որ անիկա թագաւորին աղջիկն էր:

Պառաւն այս անգամ բարկութենէն աղջկան մօտեցաւ անոր վնասելու համար՝ բայց երիտասարդը անոր առջեւ ցատքելով թեւերէն բռնեց եւ կրակին մէջ նետեց:

Աղջիկն այն ատեն ըսաւ.

- Դուն այլեւս զիս այն պառաւին ձեռքէն ազատած ես, ուրեմն եկուր որ ես ալ քեզի բան մը ընեմ՝ միայն պիտի խօստանաս որ ինծի հետ ամուսնանաս:

Երիտասարդն իր խօստումը տուաւ եւ աղջիկը զայն պալատ տարաւ եւ իր բոլոր հարստութիւնը անոր ցոյց տուաւ: Իրենց գրպանները թանկագին արքամանդներով լեցուցին եւ աղջիկն իր մատանին հանեց եւ ասի անկթարթի մը մէջ տղուն քաղաքն հասան: Տղան ուզեց երթալ եւ ծնողքը տեսնել:

- Ծնողացդ միայն ձախ երեսեդ համբուրել տուր, եթէ քեզի համբուրեն այն ատեն զիս պիտի մոռնաս, ըսաւ աղջիկը:

Տղան տուն հասածին պէս առաջին անգամ ոչ ոք զինք ճանչցաւ, որովհետեւ երեք տարիէ ի վեր կորսուած էր եւ կը կարծուէր թէ մեռած է:

Ծնողքը շատ ուրախացան իրենց զաւակը ողջ տեսնելով եւ անոր երկու երեսներն ալ համբուրեցին: Ու այն ատեն թմբկահարն աղջիկը մոռցաւ:

- Շարունակելի -

ՐԱԹՄԷՅ

Թարգմ.
ԱՐԱՄ Յ. ՊՈՅԱՃԵԱՆ

ՀՐԱՇԱԼԻ ՍԱՓՈՐԸ

Օր մը ծերուկ Պօղոս եւ իր կինը Մարիամ իրենց խրճիթին առջեւ նստած կը խօսակցէին: Իրիկուն էր:

Յանկարծ շուններու հաջոցը եւ տղայոց բարձրածայն պոռչտուէր լսեցին: Ուրիշ անգամ այնքան բարձր աղմուկ լսած չէին:

- Ախ, կին, ըսաւ Պօղոս, շատ կը ցաւիմ որ մեր դրացիներն իրենց շուններն ու տղաքը ճամբորդներուն վրայ ձգած են: Երանի թէ քիչ մը աւելի սիրէին օտարները: Երբէք շուններուն հաջոցը այսպէս լսած չէի:

- Ես ալ տղոց պոռալը այսքան բարձր, ըսաւ բարի կինը:

Երկուքն ալ նստած իրենց գլուխը կը շարժէին՝ երբ տեսան երկու մարդիկ, որոնց ետեւէն ալ շուններն հաջելով կուգային եւ աղաքն ալ քարեր կը նետէին:

- Կնիկ, ըսաւ Պօղոս, ես երթամ գանոնք տուն հրաւիրեմ եւ դուն ալ ընթրիք պատրաստէ:

- Շատ լաւ, ըսաւ կինը եւ գնաց պարզուկ ընթրիք մը պատրաստելու:

- Բարի էք եկած, ճամբորդներ, բարի, ըսաւ ծերուկը օտարականներուն հասնելով:

- Շնորհակալ ենք, պատասխանեց անոնցմէ երիտասարդը:

Պօղոս ուրախացաւ ճամբորդներուն այս եռանդէն: Ան տեսաւ որ օտարականները շատ հին ձեւով հագուած էին. ձմեռուան հագուստ հագած էին՝ բայց ամառ էր եւ երիտասարդին ոտքը ժամանակ ժամանակ գետին չէր դպեր. ան ձեռքն ուներ գեղեցիկ գաւազան մը երկու փետուրներ վրան եւ երկու օծեր ալ գաւազանին շուրջը ճարտարօրէն փորագրուած ու պլորուած:

- ճամբորդի մը համար ցուպէ մը աւելի լաւ բան չիկայ, ըսաւ երիտասարդը, եւ աս ալ ամենէն շատ տարբեր է:

- Հոս ժամանակին լիճ մը չիկա՞ր, հարցուց միւս ճամբորդը:

- Չէ, բարեկամ, ըսաւ Պօղոս, ես շատ ծեր եմ եւ միշտ ագարակներ ու արօր տեսած եմ այս կողմերը:

ճամբորդն իր գլուխը շարժեց.

- Այս գիւղացիներն իրենց անցեալը մոռցեր են եւ լաւ կըլլար որ լիճը իր առջի տեղը առներ:

Պօղոս քիչ մնաց որ վախնար: ճամբորդն իր գլուխը շարժեց եւ ամպը գոռաց:

- Կը հաճիք ձեր անուններն ըսէք, խնդրեց Պօղոս երբ տուն մտան:

- Իմ անունս Արագազարկ է, պատասխանեց երիտասարդը:

- Ընկերո՞ջդ ալ ատանկ բան մըն է, հարցուց Պօղոս:

- Անորը ամպերուն պէտք է հարցնել, մի-միայն անոնք կրնան այնքան բարձր ըսել:

Այս ատեն Մարիամ ընթրիքը պատրաստած էր եւ հիւրերէն ներողութիւն խնդրեց որ իրենց առջեւ ճոխ սեղան մը չէր դրուած գիւղէն հեռու եւ հարուստ ալ չըլլալու համար:

- Ամէն ինչ լաւ է, ինքզինքդ մի նեղեր, ըսաւ միւս ճամբորդը, ամենէն պարզուկ ընթրիքն ալ երբ բարի սրտերէ տրուած է՝ ամենաճոխ է:

ճաշը շատ պարզ էր եւ օտարականներն ամբողջ կաթը մէկ անգամէն խմեցին:

- Քիչ մըն ալ կաթ, բարի մաշրիկ, ըսաւ Արագազարկը:

- Իմ սիրելի հիւրերս, ըսաւ Մարիամ, շատ կը ցաւիմ որ կաթիլ մը անգամ չէ մնացած:

- Ինձի ալ այդպէս կուգայ, ըսաւ Արագազարկ եւ սափորն առնելով իր ընկերոջն ամանը լեցուց: Բարի կինը զարմացած՝ չէր կրնար իր աչքերուն հաւատալ.

- Բայց ես ծեր եմ, ըսաւ նէ, եւ կը մոռնամ շատ անգամ:

- Շատ համեղ կաթ է, ըսաւ Արագազարկ, ներեցէք որ քիչ մըն ալ ուզեմ:

Մարիամ կուժը վար դարձուց ցուցնելու համար թե մեջը կաթիլ մը իսկ չիկար, բայց մեծ եղաւ զարմանքը տեսնելով որ ամանը լեցուն էր ու կը թափէր:

- Հիմա քիչ մը հաց եւ մեղր, ըսաւ Արագազարկ:

Մարիամ ուզածին չափ կտրեց հացէն. այն հացը, որ նախապէս քարի պէս կարծր էր, բայց հիմա շատ կակուղ էր եւ մեղրին ամանն ալ լեցուն հազարաւոր ծաղիկներ հոտող մեղրով:

- Ասանկ բան մը տեսա՞ր, հարցուց կիկը ամուսնոյն փսփսալով:

- Երբէք, պատասխանեց Պօղոս, կարծեմ թէ ամանները քու կարծածէդ աւելի լեցուն էին, իմ սիրելի կինս:

- Քիչ մըն ալ կաթ, ըսաւ Արագազարկ, եւ ես թագաւորե մը աւելի լաւ ճաշած պիտի ըլլամ:

Այս անգամ Պօղոս ինքը ձեռք առաւ կուժը եւ չափազանց զարմացաւ տեսնելով որ պզտիկ աղբիւր մը գայն կը լեցնէր: Վար դրաւ սափորը եւ ապշած հարցուց.

- Դուք ո՞վ էք, բարի անծանօթներ:

- Քու հիւրերդ եւ քու բարեկամներդ, եւ այդ սափորը ալ երբէք պիտի չի պարապնայ, պատասխանեցին օտարականները:

Ընթրիքէն վերջ հիւրերն իրենց սենեակը քաշուելով քնացան եւ երկու ծերունիները այդ իրիկուան եղածներուն մասին քիչ մը խօսակցելէ յետոյ քնացան:

Առտուան նախաճաշէն յետոյ ճամբորդները խնդրեցին ծերունիներէն իրենց ընկերակալ մինչեւ արտը եւ ճամբան ցոյց տալ:

Երբ կէս մղոն քալած էին՝ Արագազարկ հարցուց.

- Ո՞ւր է այն գիւղը որուն մասին կը խօսէիք:

Ամենքն ալ նայեցան եւ ահա տեսան որ իրիկուան ձորին գիւղին տեղը լիճ մը դարձած էր:

- Մեր խեղճ բարեկամները, ի՞նչ պատահեցաւ արդեօք անոնց, բացազանչեցին երկու ծերերը:

- Եւ հիմա ձեր տուկին նայեցէք, ըսաւ Արագազարկ:

Քիչ մը առաջուան հողէ խրճիթը հիմա պալատի մըն էր փոխուած եւ միւս օտարականը ըսաւ.

- Ետ գացէք եւ նոյն կերպով սիրեցէք օտարական անցորդները՝ ինչպէս որ ըրիք մեզի:

Երբ Մարիամ եւ Պօղոս իրենց շնորհակալ- ուղիները պիտի յայտնէին՝ օտարականներն արդէն աներեւոյթացած էին: Իրենց պալատը դարձան երիտասարդներ դարձած եւ միշտ իրենց դուռը բաց պահեցին օտարներու առջեւ:

ՃԵՐԿԻՍ

Թարգմ. Անգլ.
ԱՐՄԵՆԱԿ ԳՈՅՈՒՄՃԵԱՆ

ՏՂԱՆ ԵՒ ԽՆՁՈՐՆԵՐԸ

Մեր ազարակապանը խնձորի ծառ մը ունի: Օր մը տեսաւ որ չար տղայ մը վրան ելած խնձորները կուտէր: Ծառին տակ երթալով

տղուն ըսաւ որ վար գայ, բայց տղան պատասխանեց թէ չէր ուզեր վար երթալ մինչեւ որ ծառին տակէն մարդը չի հեռանար:

- Շատ լաւ, ըսաւ մեր մարդը, քանի որ չես գար՝ ես ալ քեզ խոտերով վար պիտի իջեցնեմ: Ու գետնէն ահագին խոտեր հաւաքելով վեր նետեց, բայց տղան հոգ չըրաւ իջնելու:

- Քանի որ խոտերով վար չես գար՝ ուրեմն քարով պիտի գաս, ըսաւ ազարակապանը եւ քարեր նետեց:

Այն ատեն տղան ծառէն վար իջնելով ներողութիւն խնդրեց եւ ազարակապանը բարի մէկն ըլլալուն գայն չի ծեծեց եւ թոյլ տուաւ որ երթար:

ԿՈՒԷԼՖԻ ՄՕՏ

ՍԱՐԳԻՍ ՃԵՅԼԷՉԵԱՆ
- փոքրիկ մը -

ՀԱՅ ՉԻՆՈՒՈՐ Մ՛ԵՄ ԵՍ ՓՈՔՐԻԿ

Հայ գինուոր մ՛եմ ես փոքրիկ,
Կեյվէ, անմահ աշխարհէն.
Սա կոշտ լախտովն իմ, սաստիկ
Կրեժ կուզեմ թուրքերէն:

Օրինեալ գէնքը իմ ուսիս
Պիտի ըլլալ իմ վկան.
Հայ եռագոյնն իմ երկրիս
Անմահութեանս պահապան:

Կռիւ կուզեմ ես սաստիկ,
Կատ թուրքերու բանակէն.
Իրենք եղան ձիւն փոթորիկ,
Արիւն կուզեմ փոխարէն:

Ալ դուրս ելէք, շունն թուրքեր,
Ձեր պահուըտած ծակերէն.
Հայունն արթուն պահակներ
Թարմ որսերու կըսպասեն:

Հայ կտրիճ մ՛եմ ես փոքրիկ,
Կեյվէ գիւղի քաջերէն.
Սա մերկ սուրբս իմ սաստիկ
Թուրքերն ամբողջ կը դողան:

ՊՐԵՍՓՈՐԸ

ՎԱԶԳԷՆ ՉԱՏԻԿԵԱՆ
- ԿԵՅՎԵԳԻ -

ԲԱՐԵՍԵՐ ԱՂՋԻԿԸ

Օր մը, փոքրիկ աղջիկ մը արտին մէջ
մարդ մը տեսաւ, որ իր ոչխարներուն կը
հսկէր:

- Ինչո՞ւ համար շունդ տունը ձգած ես,
հարցուց աղջիկը:

- Շունս ալ երբէք ինձի պիտի չի կրնայ
օգնել ասկէց վերջ. չար տղայ մը քար նետեց
եւ անոր ոտքերէն մէկը կտորեց: Այս իրիկուն
զայն պիտի սպանեմ որպէսզի չի չարչարուի:

Ասոր վրայ փոքրիկ աղջիկը շատ տխրեցաւ
եւ առանց բան մը ըսելու հովիւին տունը գնաց
եւ գետնին վրայ խեղճ շունը պառկած գտաւ:
Կենդանին նախապէս թոյլ չի տուաւ որ աղջիկն
իրեն մօտենայ, բայց վերջապէս կարծես թէ
հասկցած անոր բարեսէր ազնուութիւնը, թոյլ
տուաւ որ ան այլեւս մօտենայ եւ ոտքին նայի:

Փոքրիկ աղջիկը ոտքը լաւ մը քննելէ
վերջ տեսաւ որ շատ գէշ կերպով վիրաւորուած
էր բայց չէր կոտորած: Չայն տաք ջուրով
լուաց եւ մեծ խնամքով փաթեց վիրակապով մը:

Բաւական յետոյ աղջիկը տեսաւ հովիւը,
որ կուգար շունն սպանելու: Անշուշտ մարդը
կը սիրէր իր շունը, բայց գիտէր որ աւելի
լաւ էր կենդանին սպանել՝ քան թէ թողուլ
որ չարչարուի: Փոքրիկ աղջիկն անոր վագելով
ըսաւ թէ շունին ոտքը կտորած չէր եւ եթէ
թոյլ տար իրեն՝ զայն քանի մը օր խնամելով
կրնար աղէկցնել:

Միւս առտուն աղջիկը գնաց շունը տեսնե-
լու: Այս անգամ կենդանին ինքնիրմէ անոր
եկաւ՝ որովհետեւ գիտէր թէ ան իր բարեկամն
էր: Աղջիկը դարձեալ ոտքը լուաց ու կապեց:

Այսպէս, քանի մը օր վերջն ալ շունը
աղէկցաւ եւ արտ կերթար ոչխարներուն հսկե-
լու: Անկէց վերջ ամէն անգամ որ իր փոքրիկ
բարեկամուհին կը տեսներ, զայն կը դիմա-
ւորէր, անոր վրան կը ցատքեր եւ կարծես
շնորհակալութիւն կը յայտներ: Հովիւն անգամ
միշտ կըսէր թէ շատ երախտապարտ էր իրեն,
քանի որ իր ամենէն լաւ շունը առանց աղջկան
օգնութեանը կորսնցուցած պիտի ըլլար:

Այս փոքրիկ բարեսէր աղջիկը երբ
մեծցաւ՝ օգտակար կին մը եղաւ. իր տունն
ու հայրենիքը ձգեց եւ հեռու երկիր մը,
հրիմ գնաց, ուր պատերազմ կար: Հոն բազմա-
թիւ վիրաւոր եւ հիւանդ գինուորներու կեանքը
ազատեց:

Այս աղջկան անունն էր ՏՆՕՐԷՆԱ
Նայթինկէլ, որ հիմնադիրն եղաւ Կարմիր
Խաչին:

Թարգ.
ՀՐԱՆԴ ՏԻՆԿԻԼԵԱՆ
- Մարգուհեանցի -

ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՐՀԻՆ

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՆՈՐ ՀԱՍՅԵՆԵՐ

Անցեալ ամսու ընթացքին մեզ հասած են հետեւեալ նոր հասցէները: Սարգիս ճեշլէզեան աշտմ կը գտնուի Կուլէլֆի մօտ ագարակի մը մէջ: Յուսիկ Վարդանեան տեղաւորուած է Քլէշալըրկի ագարակներէն մէկուն մէջ եւ մօտ է ՕՆՆիկ Շանկաեանի: Գալուստ Քիզիրեան, անցեալ ամառուան նորեկ Յաշորդիներէն մին, կը գտնուի Քէնֆիլտ: Մարգար Շանկաեան կը գտնուի Պիթընի մօտ:

Տեղափոխուած են հետեւեալները.

Խաչիկ Գարաճեան, որ նախապէս ճերվիս կը գտնուէր, աշտմ Փօրթ Տովըրի ագարակներէն մէկուն վրայ կաշխատի: Ալպերթ Փափագեան իր Նիւ Մարթէթի տեղը ձգած եւ հիմակ Պրեմիթընի ագարակատերներէն մէկուն քով տեղաւորուած է:

Պետրոս Կեպէնեան Կուլէլֆի մօտ եղած իր ագարակէն մեկնած է Թօրօլթօ կամ աշլուր գործ մը գտնելու եւ մեզի դեռ տեղեկացուցած չէ իր նոր հասցէն:

Կիւլպէնկ Միւճերետեան իր նախկին տեղէն տեղափոխուած է եւ աշտմ Կուլէլֆի մօտ կը գտնուի՝ Սարգիս ճեշլէզեանին հետ միեւնոյն ագարակը:

Հաշորդիներն աշս նոր հասցէներու ցանկն ալ շուտով պիտի ստանան:

ՃԱՄԱՐՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

Մեր Հաշորդիներէն Մարգուանցի Հրանդ Տինկիլեանի մայրը, որ ժամանակէ մը ի վեր Ֆրանսայի Լիօն քաղաքը կը գտնուի, քանի մը ամիսներէ ի վեր հետամուտ եղած էր իր զաւակը Ֆրանսայ իր քով տանելու համար: Մեզ հասած տեղեկութիւններու եւ վաւերաթուղթերու համաձայն բոլոր պաշտօնական ձեւակերպու-

թիւնները վերջացած են եւ հաւանաբար քանի մը շաբաթէն մեր եղբայրն իր ճամբորդութեան սկսի՝ տարիներէ ի վեր կորսնցուցած իր սիրելի մօր անգամ մըն ալ միանալու համար:

ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ

Հաշորդիներու աշս ակումբը Մարտի ընթացքին հետեւեալ մուտքն ունեցած է.

Հայկ Մանուկեան	.25
Սարգիս ճեշլէզեան	.25
Կիւլպէնկ Միւճերետեան	.25
Թորոս Լեւոնեան	.25
Գումար	1.00
Դրամատան մէջ	27.00
Ընդհանուր Գումար	28.00

ԳՐՔԵՐՈՒ ԱՌԱՔՈՒՄ

Հայերէն գրքեր ուղարկած ենք հետեւեալ Հաշորդիներուն.

Մինաս Գոյումճեանի, Թորոս Մանուկեանի, Արշակ Լարեանի, Գարեգին Սաշլեանի, Կարպիս Գալուստեանի, Դուկաս Մկրեանի, Եփրեմ Քիւպիլքեանի, Միքայէլ Սէֆերեանի, Սարգիս ճեշլէզեանի, Յուսիկ Վարդանեանի, Գալուստ Քիզիրեանի եւ Մարգար Շանկաեանի:

ՆԱՍԱԿՆԵՐ

Մարտի ընթացքին մեր բոլոր Հաշորդիներէն լսած ենք՝ բացի երեքէն: Ոմանք մեզի գրած են երկու կամ երեք անգամ: Անոնք որ թուղթի, պահարանի եւ կամ դրօշմաթուղթի նեղութիւն ունին՝ անմիջապէս որ մեզի տեղեկա [... ..]

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՅԱԶՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Տընվիլեն, Գեւաթոյոյէն, Սաուլթ Գեյուկայէն եւ ուրիշ վայրերէ մեզ հասած տեղական թերթերու կտրոններէն կը տեղեկանա՞նք թէ մեր Յայորդիներն ընդհանուր առմամբ պատուոյ տեղ կը գրաւեն միամտեայ դպրոցական քննութեանց առթիւ:

Մամբրէ Շիրինեան, Դազարոս Թաշճեան, Մամբրէ Ազողլանեան, Անդրանիկ Գեորգեան, Արմենակ Գրպաշեան, Յակոբ Աբրահամեան, Տիգրան Պերպերեան, Գասպար Կարապետեան պատուոյ մրցանիշներ եւ բարձրագոյն նիշեր ստացած են: Իսկ Վաղենակ Պեզազեան եւ Թորոս Մանուկեան՝ լաւ նիշեր:

Մասնաւոր թղթակցութիւններէ եւս կը տեղեկանա՞նք թէ Արամ Պոյաճեան, Երուանդ Մաքինիստեան, Գրիգոր Ազաւորեան եւ Արմենակ Գրպաշեան իրենց դասարաններուն մէջ առաջին աշակերտներ եղած են:

Յետ այսու պիտի փափաքէինք որ մեր Յայորդիներէն բոլորն ալ իրենց վայրերու տեղական թերթերէն Յայորդիներու վերաբերեալ որեւէ լուր կտրելով Արարտի դրկեն:

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ ՄԸ

Առաջին անգամն էր որ դպրոցական հանդէսի մը մէջ բաժին կը վերցնէի: Տեղի ունեցաւ Մարտ 18ին, Ուրբաթ իրիկուն:

Չուարթ տրամադրութեամբ ազարակէն հանդիսավայրը կերթայի: Օդը պայծառ էր, լուսինը կը շողար երկնքի վրայ եւ կարծես ամառնային անուշ գեփիւռ մը կը փչէր:

Այդ իրիկուն մեր դպրոցական հանդէսին առթիւ Յայերէն երգ մը պիտի երգէի: Հանդէսին բացումէն եւ օրակարգի քանի մը կտորներէն վերջ կարգը ինձի եկաւ: Լաւ երգող մը չեմ, բայց արտաքոյ կարգի ոգեւորութիւն մը ունէի: Տալուորիկը երգեցի Տալուորիկցի տղու

մը պէս եւ ժողովուրդին ծափերուն պատճառաւ երկրորդ անգամ երգեցի երգը:

Առաջին անգամն էր որ Յայերէն երգը կը լսուէր ժողովուրդէն եւ այդ իսկ պատճառաւ ոգեւորուած էի մտածելով թէ թերեւս պիտի գար ժամանակ մը երբ Յայն իր ձայնը պիտի լսցներ աշխարհի ամէն կողմերէն եւ պիտի պատմէր իր փառքն ու վեհութիւնը:

Ընկերս, Արամ Պոյաճեան, որ թէեւ տարբեր ազարակի մէջ կաշխատի, բայց միեւնոյն դպրոցը կը յաճախէ, Անգլիերէն արտասանութիւն մը ըրաւ եւ ծափահարուեցաւ ուսկընդիրներէն:

ՄԱՆՈՒԷԼ ՍՈՍՃԵԱՆ

ԳԱՆՍԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ԳԱՆՍԱՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՅ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՀԵՄԻԼԹԸՆ.- Գանատայի այլեւայլ քաղաքներու Յայ գաղութներու մէջ կազմուած երիտասարդաց Միութիւններու մասին քանիցս գրած ենք Արարտի մէջ: Վերջերս սակայն, այդ անջատ միութիւնները գիտակցաբար խորհրդակցելով եւ Մարտ 4ին հոս պատգամաւորական ժողով մը գումարելով՝ որոշեցին միանալ, միեւնոյն Ծրագիր-Կանոնագրով առաջնորդուիլ եւ կրել մէկ անուն, այն է՝ ԳԱՆՍԱՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՅ ՄԻՈՒԹԻՒՆ:

Սոյն պատգամաւորական ժողովին ներկայ էին ինը ներկայացուցիչներ, Թորոսթոյն, Հեմիլթընէն եւ Պրէնթֆորտէն: Ժողովի ընթացքին ընտրուեցաւ եօթը անդամներ բաղկացած Կեդր. Վարչութիւն մը, հետեւեալ անձերէն.

Պ. Կարապետ Մուրատեան՝ Ատենայետ, Թորոսթոյն, Պ. Գեորգ Զաջազունի՝ Ատենադպիր, Թորոսթոյն, Պ. Յովհանէս Սողիկեան՝ Գանձապահ, Հեմիլթընէն, Պ. Գեղամ Կօշկարեան՝ Հեմիլթընէն,

Խորհրդակալան, Պ. ԼԵՆՈՆ ՍՈՒՐԱՄԵԱՆ՝ Խորհրդակալան, ՊրԵՆՔՖՕՐՄԵՆ, Պ. ԽՈՐԵՆ ՍՕՉՈՂԵԱՆ՝ Խորհրդակալան, ՊրԵՆՔՖՕՐՄԵՆ ԵՆ Պ. ՍԵՂՐԱԿ ԱՍԱՏՈՒԼՐԵԱՆ՝ Խորհրդակալան, ԹՕՐՈՆԹՈՂԵՆ:

Իսկ Մարտ 25ին, դարձեալ ՅԵՄԻԼՔՐՆԻ մԵՃ, տեղի ունեցաւ ԿԵՂՐ. ԿարչուԹԵԱՆ առաջին ժողովը, ուր կարգադրուեցան շատ մը կարեւոր եւ անմիջական խնդիրներ եւ ընդգրկուեցան 40 յօդուածներէ բաղկացեալ Ծրագիր-Կանոնագիր մը, որուն հետեւող միութիւնները քիչ ժամանակուայ ընթացքին ինքզինքնին պիտի գտնեն հիմակուընէ շատ բարձր մակարդակի մը վրայ եւ գիտակցաբար գործելով զաղութներու համակրանքին ու վստահութեան պիտի արժանանան:

Յաջորդ անգամ պիտի անդրադառնանք այս միութեան կարեւորութեան եւ դերին Գանատահայ կեանքի մԵՃ:

Միութեան յառաջացման եւ զարգացման ջատագովներէն մին՝

ՕՆՆԻԿ ՏԱՐՕՆՑԻ

ՏԱՐՈՒԱՆ ՍԸ ԱՐԱՐԱՏ ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Տիար Պարտասար Սերոբեան, ՏիթրոյթԵՆ՝ Յ. Յ. Դ. Ազատամարտ Ակումբին, ՅայլԵՆտ Փարբ:

Տիար Խ. Ս. Խոսրոֆեան, ՏիթրոյթԵՆ՝ Տիկին Մարիամ ճԵՎԻՂԵԱՆԻ, Տիթրոյթ:

Տիար Չ. ՏԵՐԱԿԱՆԵԱՆ, ՏիթրոյթԵՆ՝ Որբերու Միութեան, Փարիզ, Ֆրանսա:

ՓՈՒԱՆ ԱՏԱՅԱԳՐԻ

Շնորհակալութեամբ կարձանագրենք հետեւեալ նուէրներն եւ բաժնեգինները.

Եղուարդ Անահեան, Գօլըմպըս,	1.00
Կ. ՔԵՂԻՉԵԱՆ, ԼՕՐԵՆԱ,	1.00
Արմենակ Թաշճեան, ԼՕՐԵՆԱ,	3.00
Յ. ԵՕՐՂԱՆՃԵԱՆ, ՏՐԵՔՍՐԼ ՅԻԼ,	1.25
Կարդգէս Գօրգոյեան, ՅԵՄԻԼՔՐՆ,	1.00
Յրանդ Փարիզեան, ԿրԵՆԻԹ ՍԻԹԻ,	2.25
Արսէն Յարոյեան, ԿրԵՆԻԹ ՍԻԹԻ,	2.25
Սուրբէն Յակոբեան, ԿրԵՆԻԹ ՍԻԹԻ,	2.25

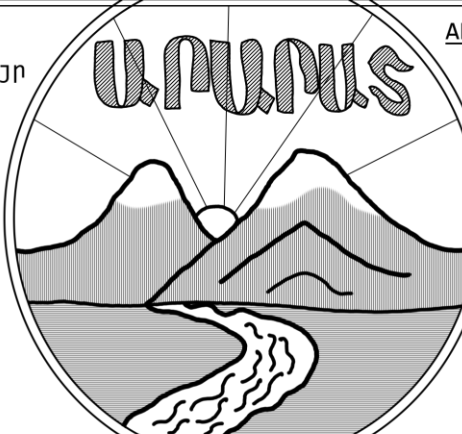
Տկ. ՉապԵԼ Կարդանեան, Լիօն,	2.00
Յ. Կարապետեան, Տիթրոյթ,	2.00
ԲԺ. Գ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ, ՈՒՍՏՈՐ,	1.25
ՂԵՆՈՆԳ ՆԱՃԱՐԵԱՆ, ԼՕՐԵՆԱ,	1.25
Ա. ԹՕՐԻԿԵԱՆ, ԿՈՒԵԼՖ,	2.25
Չօրավար Սեպուհ, Տիթրոյթ,	1.25
Խ. Ծատուրեան, Տիթրոյթ,	1.00
Յ. Կ. ԽԱՅ, ՍԻՐԵՔԻԼԳ,	3.00
ԲԺ. Գ. ԵԱՐՈՒՄԵԱՆ, ՓԻՅԱՎՐՆԿ,	1.25
Յ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ, ՊրԵՏՄԱՔ,	1.25
Ս. Կրկինեան, ՊրԵՏՄԱՔ,	1.25
Յ. ԵՍԱՅԵԱՆ, ՊրԵՏՄԱՔ,	1.25
Յ. ՇԱԽՆԱՐԵԱՆ, ՈՒՍՏՈՐ,	1.00
Ճ. ԹԵՐԳԵԱՆ, Տիթրոյթ,	1.25
Օ. ՌԵԽԱՆԵԱՆ, Տիթրոյթ,	1.25
Ս. ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ, Տիթրոյթ,	1.00
Գ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ, ԼՕՐԵՆԱ,	2.00
Խ. ԽՈՍՐՈՖԵԱՆ, Տիթրոյթ,	1.25
Պ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ, Տիթրոյթ,	1.25
Տկ. Ա. ՅԵՔԻՄԵԱՆ, Յ. ՓԱՐԲ,	1.00
Ժ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ, Տիթրոյթ,	1.25
Արմէն Սահակեան, Տիթրոյթ,	1.00

Կը խնդրենք մեր բոլոր բաժանորդներէն իրենց հաշիւները մաքրել ժամանակին՝ մեզի դիւրութիւն ըլլալու համար: Արարատին տարեկան բաժնեգինն է մԵԿ տուար քսանեւհինգ սԵՆՔ, արտասահման՝ մԵԿուԿԵս տուար: ԷքզսփրԵս կամ փոստ մընի օրտըրով բաժնեգին ղրկուհիլը կը նախընտրենք: Անոնք որ կանխիկ կը ներփակեն նամակով՝ 25 սԵՆՔի փոխարԵՆ կրնան նամակադրօշմ ղրկել:

Գրամբեանայի դժուարութեանց պատճառաւ այս թիւը 16 էջով կը հրատարակուի: Գործակալներու ցանկը եւ Ընթերցողներու Սիւնակը յաջորդիւ:

ԱՐԱՐԱՏԸ ՏԱՐԱԾԵ ՇՐՋԱՆԱԿԻԴ ՄԵՋ

“Ararat Monthly”
P. O. Box 184,
Hamilton, Canada.

<p><u>ԱՐԱՐԱՏ ԱՄՍԱԳԻՐ</u> Օրկան եւ ժամադրավայր Գանատայի Հայորդի- ներու Միութեան:</p> <p>ԲԱԺՆԵԳԻՆ Տարեկան տասը թիւ- երու համար 1.25 եւ արտասահման՝ 1.50 տոլար:</p> <p>ՏՆՕՐԵՆ ԽՄԲԱԳԻՐ Ա. Ղ. Ալիքսանեան</p>		<p><u>ARARAT MONTHLY</u> The only Armenian paper printed in British North America.</p> <p><u>SUBSCRIPTION</u> \$1.25 a year.</p> <p><u>Address.-</u> "ARARAT MONTHLY" P. O. Box 184, Hamilton, Ont. CANADA.</p>
---	---	---

Գ. ՏԱՐԻ ՀԵՄԻԼՈՇՆ, ՍԱՅԻՍ - ՅՈՒՆԻՍ 1928. ԹԻԻ 5-6

ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Արարատը պատանեկան ամսաթերթ մըն է, որուն հիմնադիրներն ու աշխատակիցներն են 11 - 18 տարեկան պատանիներ՝ զանազան առիթներով այս երկիրը բերուած եւ այժմ տեղաւորուած ազարակներու մէջ:

Թերթը յատուկ ֆընտ մը չունի եւ իր ծախքերը կը հոգացուին բաժանորդներու եւ բարեկամներու օգնութեամբ: Եւ որովհետեւ բաժանորդներէ գոյացած գումարը դեռ անբաւական է Արարատը ինքնապահ դարձնելու՝ Թօթկոյտաբնակ հանրածանօթ առեւտրական Պր. Լեւոն Պապեան, ծանօթ նաեւ որբերու իբրեւ հայրիկ, ամսական քանքիինգ տոլարի նուիրատուութիւն մը կընէ թերթիս վարչութեան:

Եւ սակայն, Արարատ դեռ բոլորովին ինքնապահ չէ եւ պէտքն ունի իր բաժանորդներուն եւ բարեկամներուն անվերապահ աջակցութեան եւ գործակցութեան՝ Հայորդիներու այս օրկանը տեսական ընելու համար:

Կը խնդրենք մեր հին բաժանորդներէն իրենց բաժնեգիւնները ժամանակին փութացնել՝ որովհետեւ վերջին արկածէն յետոյ աւելի շատ պէտք ունինք իրենց աճապարանքին: Անոնք որ չեն ուզեր իրենց բաժանորդագրութիւնը շարունակել՝ բարի թող ըլլան տեղեկացնել մեզ՝ վճարելով նախապէս դրկուած թիւերուն համար:

ԼՈՒՐԵՐՈՒ ԲԱԺՆԵՆ ՄԱՍՍԾ

Թերթիս լուրերու բաժնին մէջ մոռցած ենք տեղեկագրել Ամերիկայի Հայ Կարմիր Խաչի Չասկի առթիւ ազարակներ ցրուած տղայոց յիսուն տոլարի նուիրատուութիւնը, զոր հաւասարապէս բաժնուած եւ Կարմիր Խաչի կողմէ ուղղակի դրկուած էր տղայոց հասցէներուն:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ԱՐԱՐԱՏ ԵՒ ԻՐ ԲԱՐԵԿԱՍՆԵՐԸ

Սիրելի հմբագիր Արարատի.-

..... Շատ կը սիրեմ Արարատը, որովհետեւ շատ աղուոր պատմութիւններ կան մէջը: Շարունակեցէք պատմութիւնները: Ֆրէզնօ,

Պատանի
ԿԱՐԱՊԵՏ ԱՂԱՃԱՆԵԱՆ

Այո, պէտք է որ շարունակուի Արարատ ամսագիրը, քանզի անկուսակցական է ու կը պատկանի մեր Հայորդիներուն, եւ Գանատայի մեր Հայ որբերուն գրական մանկապարտեզն է: Բոլոր Հայեր առանց կուսակցական եւ յարանուանական նկատումներու բաժանորդագրուելու են՝ որպէսզի ապրի Արարատը եւ ապրեցնէ մեր տարագիր որբերը իրենց Հայ զգացումներով:
Լօրէնս,

ՄԻՍԱԲ ԹԱԳԻՈՐԵԱՆ

Չի քաջալերել մեր պանդուխտ Հայորդիներու օրկանը, անորակելի է պարզապէս: Դուք զայն շարունակեցէք անարգել: Ես ալ չորս զաւակներու հայր եմ եւ պարտքս ու մտահոգութիւնս ըրած եմ մեծցնել եւ պահպանել զանոնք իբրեւ աւանդ՝ օր մը մեր Հայ Հայրենիքի գիրկը վերադարձնելու մեծ յոյսով: Արդէն Հայ տառին ու գրքին ընտելացած են եւ Արարատը պարտաւորիչ մասը կը կազմէ այդ աշխատանքին:
Պրուբլին,

Կ. ԽԱՆՊԵԿԵԱՆ

=====

ԱՐԱՐԱՏԻՆ ԲԱԺՆԵԳԻՆԴ ՄԻ՝ ՄՈՈՆԱՐ

=====

Ներփակ կը ստանաք երկու տոլար: Արարատի բաժնեգնես աւելցած 75 սէկթը դրկեցէք Հայորդիներէն Փոքրիկն Թորոս Լեւոնեանի, որպէսզի առատ թուղթ ու մատիտ ունենայ գրի առնելու համար իր «փիլիսոփայութիւնները»: ԳՈՒՊԱ

Ե. ՍԵՅԻՍԵԱՆ

Չորս նոր բաժանորդներ կը դրկեմ Արարատին: Ես միշտ պատրաստ եմ օգնել այդ սիրուն թերթին եւ կրցածս պիտի ընեմ զայն տարածելու համար: Շատեր խօստացած են եւ պիտի բաժանորդագրուին յաջորդիւ:
ՇԻՔԱԿՕ

ՕՐ. ԵՐԶԱՆԻԿ ՄԵՆԵՆՏԵԱՆ

Ապրիլ, 1928, թիւ 4ին մէջ կը կարդամ Պատանեկան Կարմիր խաչ վերնագրով քանի մը տող գրութիւն, որը ինծի հանելուկ մը եղաւ: Եթէ կը հաճիք որոշ բացատրութիւն մը տուէք Արարատի էջերուն մէջ: Սենք Հայերս այսօր ունինք երկու Կարմիր խաչ, այդ Կարմիր խաչը Պետական Կարմիր խաչի՞ն պիտի օգնէ թէ Հ. Յ. Դ. Կարմիր խաչին:
ԼԻՆ

ՊԱՐՏԱՍԱՐ ԲԱԼՈՒՑԵԱՆ

Ծ. Խ. Պատասխանը Արարատի յաջորդ թիւով:

Ամէն թիւով Արարատ մէկ էջ պիտի յատկացնէ իր ընթերցողներուն համար՝ կարծիքներ, թելադրութիւններ եւ հարցումներու համար՝ անշուշտ պատանեկան թերթի մը յատուկ պատշաճութեան սահմանին մէջ:

ԽՍԲ.

Ա Ր Ա Ն Ր Ա Տ

Գ. ՏԱՐԻ

ՀԵՄԻԼԹԸՆ,

ՍԱՅԻՍ - ՅՈՒՆԻՍ

ԹԻ 5 - 6

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱԼ

ՏԵԻԱԿԱՆ ԺԱՍԱԴՐԱԿԱՅԻՐԸ

Երեք տարիներու ընթացքին առաջին անգամն ըլլալով Արարատին մէկ թիւն իր ժամանակին մեր ընթերցողներուն չի հասաւ: Մեր դրկած շրջաբերականով Արարատի բարեկամներուն տեղեկացուցած էինք խմբագրատանս հրդեհը, որ բաւական ծանր նիւթական կորուստ մը պատճառեց եւ Մայիսի արդէն գրեթէ լրացած թիւն ալ ոչնչացուց:

Այս ծանր հարուածը որեւէ կերպով պիտի չի բարոյալքէ թերթիս վարչութիւնը, որ որոշած է ամէն գնով շարունակել իր աշխատանքը այն համոզումով թէ թափուած ջանքերը օգտակար նպատակի մը նուիրուած են եւ առանց այդ ջանքերուն այս երկրին գաւազան անկիւնները մէկուսացած մեր պատանիները իսպառ պիտի մոռացուին եւ օտարութեան մէջ կորսուին:

Ժամանակի մը համար Արարատը ներկայ ծաւալով պիտի հրատարակենք՝ մինչեւ մեր նիւթական վիճակը բարելաւենք՝ ինչ որ կարելի պիտի ըլլայ միայն մեր բարեկամներու սրտովին գործակցութեամբ, որ կարելի է միայն՝

Ա.- Անմիջապէս դրկելով իրենց յետնեալ եւ եթէ կարելի է մինչեւ Յոկտեմբեր վճարելի բաժնեգները:

Բ.- Նոր բաժանորդներ ապահովելով:

Գ.- Անմիջապէս տեղեկացնելով որ թերթին առաքումը դադարեցնենք՝ եթէ տրամադրութիւն չունին բաժանորդագրութիւննին շարունակելու: Այս պարագային պիտի խնդրէինք որ նախապէս դրկուած թիւերու փոխարժէքը դրկուէր թերթիս:

Արարատը բարեկամներու օժանդակութեամբ միայն կը հրատարակուի:

Ճօրճառուկի Ագարակատան Յայ Տղայոց Յօմն ըլլալէ դադարելով Գանատայի ագարակները ցրուած մեր 11 - 18 տարեկան դեռատի Յայորդիները կը կորսնցնեն հաճոյալի ժամադրավայր մը, ուր եղբայրական եւ ընկերական տաքուկ մթնոլորտ մը կը տիրէր եւ ճշմարիտ Յայաշխարհի մըն էր:

Ճօրճառուկի Յօմին փակուամը մեր եղբայրներուն համար մտահոգութիւն մը ըլլալու չէ սակայն: Իւնայթըտ Չըրչ ալ ՔԵՆԵՄԱՆ մասնաւոր մարմնի մը միջոցաւ իր հովանաւորութիւնը պիտի շարունակէ մինչեւ այն ատեն՝ երբ իւրաքանչիւր Յայորդի 18 տարեկան կըլլայ եւ կարող կեանքի պայթարին ինքնագլուխ դիմագրաւելու:

Բայց, որեւէ պարագայի տակ, մեր տղայոց համար ժամադրավայր պիտի չի պակսի. Արարատ անոնց համար պիտի ըլլայ թէ իտեալական եւ թէ շօշափելի Յօմ մը՝ միշտ մտերմիկ, միշտ եղբայրական, եւ միշտ ճշմարիտ Յայաշխարհի մը:

Մեր եղբայրները թէեւ պիտի չի կրնան այլեւս ճօրճառուկ երթալ երբեմն, իրենց շրջանակի առօրեայ միօրինակ տաղտուկը պահիկ մը մոռնալու համար, անոնք կրնան սակայն Յեմիլթըն այցելել, ուր Արարատի բարոյական հովանին միշտ պատրաստօրէն պիտի վայելեն եւ ինքզինքնին շրջապատուած պիտի գտնեն բարեկամներով ու համակիրներով, որոնք ամէն տեսակ բարոյական օժանդակութիւն եւ հիւրասիրութիւն պիտի չի խնայեն՝ կարելիութեան սահմանին մէջ:

Արարատ մեր Յայորդիներու համար է՝ եւ միշտ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՅ գրական եւ իրական ժամադրավայր մը եւ Յօմ մը:

ԳԱՐՈՒՆԸ

Առառուն կանուխ կարմրալանջին անուշ երգն է որ իր գեղգեղանքով քեզ կարթնցնե եւ իր ձայնին հրապոյրովը քեզ կը հմայէ:

Դաշտերը կանանչ հագած են եւ ծառերուն վրայ պահուըտուք խաղցող այլազան թռչուններ ազարակները դրախտի վերածած են:

Գառներն ու ուլիկները կանանչ խոտին վրայ կը ցատքոտեն, կը պարեն եւ յետոյ ոստումով մը մայրերնուն քով կը հասնին եւ իրենց փորը կը կշտացնեն:

Արեւուն ճառագայթները կը տաքցնեն երկիրը՝ կեանք տալով բոյսերուն եւ անասուններուն, մարդոց եւ ամէն բանի:

Հոն վարը, քայլամուտը գետին վրայ սահող նաւակը փոքրիկ ալիքներուն հետ դեպի կապոյտ ծովը կը սուրայ եւ անօթի ձուկեր վեր, դեպի օդը ցատքելով յիմար ճանճերն ու խելակորոյս թիթեռնիկները կորսան:

Ծաղիկներ գոյնզգոյն, ծաղիկներ սիրուն, անուշ հոտով լեցուցած են ամէն կողմ եւ զեփիւռը կերթայ շոյելու մարգ ու մարմանդ՝ չորցնելով յոգնաբեկ երկրագործին քրտիկները:

Երկինքն է կապոյտ եւ անոր գմբեթին տակ թռչնիկներ այլազան, թռչնիկներ անհամար, պարելով, երգելով՝ հանդեսներ կը սարքեն: Երկնակամարն է զարդարուած կարմիր արեւուն ցուլացող շողերէն:

Իրիկնամուտի հանդարտութիւնն երբ կը տիրէ ամէն կողմ՝ ջիղջը կը պարէ օդին մէջ եւ բուն իր տխուր երգը կերգէ մօտակայ ծառի մը կատարէն:

Աստղերը կը շողան երկնքի կապոյտ կամարին վրան ու լուսինն իր արթուն աչքերով կը հսկէ երկրագունդին վրայ:

Գորտերը կը կռկռան սա մօտակայ լճին մէջ եւ կայծոռիկները կը վայելեն գիշերուան հանդարտութիւնը:

Աշխարհն ամբողջ գեղեցիկ է եւ հրաշալի, սիրուն է եւ գրաւիչ:

Փառք մեծ ճարտարապետին, հզօր Աստուծոյ, որ ստեղծած է ամէն ինչ կատարեալ եւ ներդաշնակ:

ՃԵՐԿԻՍ

ԱՐՇԱԻԻՐ ՊԵՉԱՉԵԱՆ

ՓՈՔՐԻԿ ՏՂՈՒՆ ՏՈՒՆԸ

Տաք օր մը, Փոքրիկ Տղան ծառի մը տակ իր ստամբսին վրայ պառկած գեղեցիկ գիրք մը կը կարդար:

Մայրը անդիէն զինք կանչելով ըսաւ.

- Փոքրիկ Տղայ, արդեօք կը հաճի՞ս պարտեզն երթալ եւ հազարի մը գլուխը փոցնելով ինծի բերել:

- Ոհ, ես չեմ կրնար, ըսաւ Փոքրիկ Տղան, օդը շատ տաք է:

Փոքրիկ Տղուն հայրը, որ քիչ մը անդին կաշխատէր, լսեց այս բանը եւ Փոքրիկ Տղուն լաւ դաս մը տալու կամ զայն խելքի բերելու համար գնաց եւ անոր մէջքէն բռնելով տարաւ զայն ու տաշտին մէջ գտնուող ջուրը խոթեց եւ յետոյ ըսաւ.

- Հիմայ դուն բաւական զովացած ես. գնա եւ հազարի մը գլուխ կտրէ ու զայն մօրդ տար: Բայց միտքդ պահէ, գալ անգամ աւելի դիւրին պիտի ըլլայ քեզի եղած հրամանը անմիջապէս կատարել եւ այն ատեն հագուստդ փոխելու ալ պետք պիտի չունենաս:

Փոքրիկ Տղան, վրայէն ջուրը կաթիլ կաթիլ վազելով, գնաց եւ հազարը մայրիկին բերաւ: Կերջն ալ ջուրը վրայէն կաթիլ կաթիլ վազելով տուն գնաց ու զգեստը փոխեց:

Բայց Փոքրիկ Տղան բան մըն ալ չըսաւ,
որովհետեւ ըսելիք բան մըն ալ չունէր:

Այսպէս է կեանքը հոն, ուր Փոքրիկ Տղան
կը բնակի: Կուզե՞ս դուն ալ հոն բնակիլ:
Կարծեմ թէ ոչ: Հայրիկդ տարբեր ձեւով պիտի
ուզէր քեզ սովորեցնել ու մայրիկիդ հրաման-
ները առանց պատուակի պիտի ուզէիր անմիջա-
պէս կատարել դուն:

Բայց, Փոքրիկ Տղան դեռ երջանիկ է հոն
եւ կաշխատի ամէն բան շիտակ սովորիլ:

Փոքրիկ Տղան, եթէ բարի է, կերթայ՝ երբ
կը կանչուի, կընէ՝ ինչ որ հրամայուած է
իրեն, ու բնաւ չի յանդիմանուիր:

ԳԵԼՊՕՐՕ

ՀՐԱՆԴ ՏԻՆԿԻԼԵԱՆ

Ե Ր Ա Չ Ս

Խորունկ քունի մէջ ընկղմած
Լուռ ու անշարժ կերպով.
Հոն, պապերու գիւղը մեռած
Արագ անվերջ կը շրջէի:

Աղանիներ ալ շուարած՝
Ուսիս վրայ կը թռչէին.
Ծիծեռնակներ սեւեր հագած՝
Ապշած սիրտըս կը յուզէին:

Շատ թըռչուններ օդասլաց
Ուրախ, զուարթ ճըռռողէին.
Ու երգելով զուարթացած՝
Անուշ աղուոր կը պարէին:

Անծայր ձորեր կարկաջելէն
Հին օրերէն կը պատմէին.
Անոնց ձայնի հրապոյրէն
Սիրտս ու հոգիս կօրօրուէին:

Բարձր լեռանց կատարներէն
Ազատ անվերջ կը թռչէի,
Կերն երկնքի մեծ կամարէն
Դէպի գիւղս կը շտապէի:

Երկար ատեն ճամբորդելէն
Թեւերս հակած ալ մնացին.
Թուրք պահակներու զիկ զակ տալէն
Մողեսներն անգամ խնդացին:

Գացի, գացի, ես շատ գացի,
Երկար ժամեր, երկար օրեր,
Տասնըհինգ օր ծոմ բռնեցի
Անկախ կամքովս իմ անվեհեր:

Միշտ պապերուս գիւղին յառած
Նետի մը պէս կը սուրայի.
Ձեռքս երկսայրի սուր մը բռնած
Աջ ու ձախիս կը ճօճէի:

Ու ալ հասայ հին գիւղակիս,
Ուր ծնած ու ապրած էի.
Շեմը պագի իմ տնակիս,
Ուր շատ անգամ թքած էի:

Ձերդ ուխտաւոր ես ներս մտայ.
Հայր, մայր, եղբայր, քոյր հոն գտայ.
Հին օրերու ճոխ սեղանէն
Պատուական մը ալ կշտացայ:

Ու վերջն ալ երբ կը շրջէի
Իմ գիւղակի փողոցներէն՝
Անախորժ ձայն մը լսեցի
Կոշտ ու խռպոտ իմ ետեւէն:

Քնած տեղէս վեր ցառքեցի,
Կոպերս իրար ամուր փակած.
Ժամացոյցս կոտրեցի,
Որ երազներս էր խանգարած:

ՊՐԵՍՓՈՐԸ

ՎԱԶԳԵՆ ՉՍԻԿԵԱՆ

ԱՉԱՏԱՐԱՐ ՇՈՒՆԸ

ՎԻՃԱԲԱՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ ՍԸ

Օլթարիոյի մէջ Գանատացի ագարակապան մը կար, ունէր մէկ զաւակ, անուըն ճօրճ եւ ունէր շուկն մը, որ շատ խելացի կենդանի մըն էր եւ անուընը Կուսօ էր:

Ճօրճ տասնըհինգ տարեկան էր, բայց դեռ լողալ չէր գիտէր, բայց շատ կը սիրէր որսորդութիւնը եւ ամէն օր շուկն առած իրենց մօտակայ անտառը կերթար ու կորսար:

Կուսօն շատ խելացի շուկն մըն էր եւ օր մը սկսաւ սովորականէն աւելի անտառին շուրջը հոտոտել: Գօրճն ալ անդին անտառին բաւական խոշոր մէկ լճին մէջի ձուկերէն տեսնելով՝ եզերքէն անոնց հացի փշրանքներ նետելով կը խաղար: Յանկարծ ոտքը սահեցաւ եւ խորունկ ջուրին մէջն ինկաւ: Խեղճը բնաւ լողալ չէր գիտէր եւ վտանգի մէջ էր:

Սկսաւ պոռալ ու կանչել որպէսզի մէկը իրեն օգնութեան գար եւ զինքն ազատէր:

Բայց իր խելացի Կուսօն անմիջապէս ճօրճի ձայնը լսելով վագեց հասաւ եւ իր տերը լճին մէջ տեսնելով մէկէն ջուրին մէջ նետուեցաւ ու իր տիրոջ զգեստներէն խածնելով ու զայն քաշկռտելով բերաւ խորունկ չեղած տեղ մը եւ անկէ ալ լճին եզերքը:

Ճօրճին կեանքը ազատուած էր:

Անկէ վերջ ճօրճ բնաւ չի մոռցաւ այս վտանգը եւ որոշեց սովորիլ ու լաւ լողացող մը ըլլալ: Եւ որովհետեւ անկեալ ինչ որ միտքը դներ անպատճառ կընէր՝ շաբաթներ ու ամիսներ սովորելէ ու մարզանքներ ընելէ վերջ վարպետ լողացող մը եղաւ:

Բայց բնաւ չի մոռցաւ Կուսօն, ու միշտ բարի եղաւ անոր հանդէպ:

ՊԵԼՎՈՒՏ

ՕՆՆԻԿ ԹՈՓԱԼԵԱՆ

Քանի մը օր առաջ վիճաբանական ժողով մը տեղի ունեցաւ Պրեմբըն ըսուած գիւղաքաղաքին մէջ, որուն մօտերը ագարակի մը վրան կաշխատիմ ժամանակէ մը ի վեր: Ես ալ ներկայ գտնուեցայ այդ ժողովին:

Վիճաբանութեան նիւթերն էին.

Պատերա՞զմը աւելի աղետաբեր եղած է մարդկութեան թէ Ոգելից ըմպելիներու գործածութիւնը:

Անշուշտ կրնաք տրամաբանել թէ երկուքն ալ շատ ցաւալի դէպքեր են, բայց շատ դժուար է մէկուն կամ միւսին վնասները իրարմէ գնահատել եւ ըսել թէ ո՞րն աւելի վտանգաւորն է մարդկային ցեղին:

Վիճաբանութիւնն սկսաւ իրիկուան ժամը ութնին: Վիճաբանողները չորս հոգի էին. երկուական հոգի իւրաքանչիւր կողմէն՝ մէկ կին եւ մէկ տղամարդ:

Շատ հետաքրքրական էր այս ժողովը եւ շատ ալ օգտակար: Երկու կողմերն ալ իրենց նիւթերը պաշտպանեցին եւ հակառակորդ նիւթը ամբաստանեցին շատ խելացի կերպով: Շատ տաք եղաւ վիճաբանութիւնը, բայց երկու կողմն ալ երբէք իրարու դէմ չի բարկացան:

Թէ մէկ եւ թէ միւս կողմը ճշմարիտ գիտնորներու պէս պաշարեցան յաղթանակը խլելու համար: Իրենց փաստերը շատ տրամաբանական էին եւ համոզիչ: Անոնց իւրաքանչիւրին ալ պատճառաբանութիւններն եւ փաստերը երբէք մտքէս չէի անցուցած եւ երկու նիւթերուն շուրջ ալ խորունկ հմտութիւն ձեռք բերի այդ իրիկուն:

Վիճաբանութիւնը փակուեցաւ:

Բախտն ինչպէս բերաւ Ոգելից ըմպելիներու հակառակորդները շահեցան շատ պզտիկ կետով մը, զոր մարդ երբէք կարող չէ տեսնելու՝

ինչպես որ դատաւորներն ալ յայտարարեցին իրենց վճիռը տուած ատեն:

Ժողովը իրաւ որ շատ հետաքրքրական անցաւ առջեւէն մինչեւ վերջ՝ մանաւանդ որ կեանքիս մէջ առաջին անգամն էր որ վիճաբանական ժողովի մը կը գտնուէի:

Արժեքաւոր դաս մը եւ հմտութիւն ստացած տուն վերադարձայ:

ՊՐԷՍՓՈՐԸ

ՀԱՅԿԱՉ ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ
-Կարնեցի-

ՅԱՌԱՋ, ԴԵՊԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Գարուն, ամառ, աշուն ձըմեռ
Կուգան կերթան անհամբեր՝
Պակսեցնելով կեանքէն մեր՝
Տարիներու օղակներ:

Հայեր, յառաջ, դէպ Յայաստան,
Եւ օր առաջ հոն ըլլանք.
Տերը ըլլանք մեր սուրբ երկրին,
Քանի կապրինք ու կը շնչենք:

Ունինք բազուկ, հուժկու, զօրեղ.
Պէտք է վախնանք ոչ մէկ ազգէ.
Թէ թշնամիք ուզեն մեզմէ պատերազմ՝
Պէտք է կռուինք մարդու պէս:

Չարնենք, զարնուինք, քաջերու պէս՝
Բայց ազատենք մեր հայրենիք:
Հայեր, յառաջ, դէպ Յայաստան՝
Քանի դեռ կանքն է խաւարեր:

ՐԱԹՍԷՅ

ԱՐԱՍ ՊՈՅԱՃԵԱՆ
-Այնթապցի-

ԱՐԱՐԱՏԻՆ ԲԱԺԵԳԻՆԴ ՆՈՐՈԳԵՑԻՐ

ԿԱՆԱՐԴՈՒԾ ԹՈՉՈՒՆԸ

Հեռուն, անտառի մը մէջ շատ հարուստ մարդ մը կապրէր իր մէկ հատիկ զաւկին, Հրանդին հետ, զոր իր հոգիէն աւելի կը սիրէր:

Տղան օրե օր կը մեծնար եւ վայրենի կենդանիներու պէս կուժովար: Իր մօրը մեռնելէն վերջ հայրը հոն եկած էր անտառի ամաշուրթեան մէջ ցաւն ու վիշտը մոռնալու համար:

Հրանդ շատ խաղասէր էր. իր ամէնէն աւելի սիրած զբօսանքն էր ձի հեծնել եւ զէնքն ուսին վայրի թռչուններու որսորդութիւն ընել:

Հայրը պատուիրած էր իրեն երբեք ուշ չի մնալ եւ ինքն ալ միշտ կը ջանար այդ պատուէրը յարգել:

Հրանդ քանի կը մեծնար այնքան կը սիրէր որսի երթալը: Գիշեր մը սոսկալի երագներ տեսած էր: Առաւօտուն նախաճաշն ըրաւ եւ սովորականին պէս ձին հեծաւ, զէնքն ուսին նետեց եւ ճամբայ ելաւ:

Քիչ մը երթալէն վերջ հրաշալի գեղեցկութեամբ թռչուն մը տեսաւ, բարձր ծառի մը ճիւղին վրան: Անմիջապէս զէնքը քաշեց բայց չի կրցաւ զայն սպանել: Թռչունը ծառէ ծառ թռաւ եւ Հրանդ անոր հետեւեցաւ եւ վերջապէս իր բոլոր փամփուռները հատցուց՝ առանց որսին:

Մուկը վրայ հասած էր արդէն եւ Հրանդ իր ճամբան մոլորած: Չորս կողմը ծառերէ զատ բան մը չէր տեսներ: Բաւական երթալէ վերջ լոյս մը տեսաւ եւ գիշերն անցնելու համար խորհեցաւ հոն երթալ: Ձին վազցուց եւ տակի մը դուռը զարկաւ: Պառաւ մըն էր բացողը, որուն Հրանդ պատմեց գլխուն եկածը: Պառաւը շատ մեծ հիւրասիրութիւն ցոյց տուաւ եւ խօսք առաւ անկէ որ իր բոլոր պատուէրները պիտի կատարէ:

Առտուն կանուխ պառաւն արթնցուց

Հրանդը եւ ծանր գործերու տակ դրաւ զայն: Խեղճը չէր գիտեր թէ ինչ ընէ. կը խորհէր փախչիլ, բայց ո՞ր, այդ կողմերուն անծանօթ էր եւ շատ մը ահարկու պատմութիւններ լսած էր:

Պառաւն օրէ օր տղուն գործերն ալ աւելի ծանրացուց, Հրանդ ամէն գործ կը կատարէր՝ առանց տրտնջալու կամ բան մը ըսելու: Շատ անգամ կը յիշէր իր հօրը հարուստ տունը եւ աչքերն արցունքով կը լեցուէին:

Հրանդ մեծցած եւ երիտասարդ մըն էր եղած ալ:

Առտու մը կանուխ թռչունի մը ձայնէն արթնցաւ եւ անմիջապէս պատուհանէն դուրս նայեցաւ ու մտակայ ծառի մը վրան տեսաւ այն գեղեցիկ թռչունը, որ զինք մոլորեցուցած էր: Պայուսակին մէջ քանի մը փամփուշտ մնացած էին, անոնցմով լեցուց գէնքը եւ քաշելով զարկաւ այդ հիանալի գեղեցկութեամբ թռչունը, որ ծառէն վար իյնալով գեղեցիկ աղջկան մը փոխուեցաւ:

Հրանդ պահ մը չի հաւատաց իր տեսածին, բայց իր առաջին գործն եղաւ վար իջնել եւ օգնել անոր: Աղջիկը նուաղումէ մը արթնցաւ եւ Հրանդի պնդումին վրայ իր պատմութիւնը պատմեց:

Հօր թագաւորի մը աղջիկն էր ան եւ պառաւը միշտ իրենց պալատը կայցելէր: Անգամ մը այդ ծերուկ կախարդը իր թագաւոր հօրը դէմ բարկանալով՝ վրէժը լուծած էր աղջիկը կախարդելով ու թռչունի փոխելով: Միայն հրացանի մը գնդակ կրնար զինքը իր նախկին վիճակին դարձնել եւ ահա բախտը բերած էր որ Հրանդը իր ազատարարն ըլլար:

Հրանդ ձին թամբեց, հեծաւ վրան եւ աղջիկն ալ քովն առնելով ճամբայ ինկաւ դէպի իր հօրը տունը:

Պառաւն այն ատեն վրայ հասաւ՝ բայց այս անգամ Հրանդ հրացանի հարուածով մը զայն սպանեց:

Մեծ եղաւ ուրախութիւնը Հրանդին ծերունի հօրը, որ սուգի մէջ ինկած էր տղուն

կորսուելէն ի վեր: Տունը դրախտի փոխուած էր անմիջապէս:

Հրանդ ինդրեց աղջիկէն իրեն հետ ամուսնանալ եւ այս վերջինը չի մերժեց իր ազատարարին առաջարկը:

Լուրն արդէն հասած էր թագաւորին, որ պալատականներու մեծ բազմութեամբ, զինուորներով ու կառքերով եկաւ ողջագուրելու իր մէկ հատիկ աղջիկը:

Քանի մը շաբաթ վերջն ալ ամբողջ երկիրը հրճուանքի մէջ էր՝ որովհետեւ թագաւորին միակ ժառանգն եղող աղջիկը կամուսնանար Հրանդին հետ:

ՏՐԵՅԹԸ

ԿԱՅԵ ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Կա՞յ երկիր մը, որ շարունակ կարօտը կը քաշէ իր զաւակներուն, որոնք ցրուած են ամէն կողմ:

Հայաստանն է այդ:

Կա՞յ երկիր մը, որ գեղեցիկ է դրախտի մը պէս, բայց աւերուած է թշնամիներու կողմէ, կորսնցուցած է իր ազատութիւնը, մեծութիւնը, իր զաւակներուն հաւաքական ուժը եւ այսօր աւերակ դարձած է:

Հայաստանն է այդ:

Կար ժամանակ մը, երբ Հօր էր այդ երկիրը եւ ունէր իր թագաւորները, որոնցմէ արքայից արքաներ ալ գտնուեցան: Այսօր տկար է ան բայց օր մը պիտի գայ, երբ Հայը մէկ սիրտ մէկ հոգի եղած ոտքի պիտի կանգնի, պիտի մեծնայ, պիտի զօրանայ եւ պիտի տիրէ իր պապերու աշխարհին:

Ու այդ երկիրը Հայաստանը պիտի ըլլայ: Ո՞ր Հայը պիտի չըսպասէ այդ

օրոճան՝ երթալու եւ իր պարտականութիւնը կատարելու համար եւ իր մաշրենի հողը մշակելու եւ անուշիկ տունը շինելու համար անուշիկ Յայաստանին մէջ որ միշտ ալ իրը պիտի մնայ:

Ապրէ ով Յայ, մեծցիր, մեծցուր թու զաւակներդ, որպէսզի անոնք օր մը փառքն ու պաշտպանն ըլլան Ազատ Յայաստանին:

Անուշիկ Յայաստանին:

ԲԱԹՍԷՅ

ՄԱՆՈՒԲԷԼ ՄՈՒՄԵՏԱԼ

ԵՐԿՈՒ ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ

Պզտիկ Գուրգէնը հիւանդ էր եւ հիւանդանոց տարած էին զինքը: Գուրգէնը բարի տղայ մըն էր: Ան բարի ընկերներ կը սիրէր, ան զէշ տղոց համար լաւ չէր մտածեր: Գուրգէնը ուրիշներուն օգնել կը սիրէր:

Իր անկողնին թովը ուրիշ տղայ մը կը պառկէր: Այդ տղան հիւանդ էր: Շատ հիւանդ էր եւ ոտքի չէր կրնար կայնիլ: Անունը Դանիէլ էր:

Գուրգէն Դանիէլը շատ կը սիրէր եւ միշտ անոր կօզներ նստելու համար: Թեւեւ կը բռներ ու կը վերցներ կերակուր ուտելու համար:

Դանիէլ միշտ տխուր էր, որովհետեւ իր մէկ կողմը բնաւ լաւ պիտի չըլլար եւ միշտ աղքատ պիտի մնար: Բայց Գուրգէն անոր թովը կը նստէր եւ կը սէր.

- Մի մտածեր, ես երբ մեծնամ եւ դրամ վաստկիմ երկուքիս ալ կը բաւէ. ես թեզի պիտի օգնեմ միշտ:

Իրիկուն մը երբ հիւանդանոցին բոլոր տղաքը կը քնանային՝ յանկարծ զանգակը զարկաւ որովհետեւ հրդեհ կար: Տղոցմէ շատեր սկսան վախերնուն լալ ու դուրս վազել: Գուրգէն մինակը դուրս չի վազեց: Տեսաւ որ մէկն ալ

Դանիէլին օգնելու չեկաւ: Չուզեց որ իր ընկերը հրդեհին մէջը մնայ եւ զայն կռնակը առաւ եւ շատ դժուարութեամբ դուրս տարաւ: Դանիէլը շատ ծանր էր բայց Գուրգէն մտիկ չըրաւ ու ազատեց իր ընկերը:

Ամէն մարդ գովեց փոքրիկ Գուրգէնը որ հիւանդ էր բայց ազատեց իր ընկերը:

Գուրգէն աղեկցաւ: Ան երբէք սուտ չէր խօսէր եւ գողութիւն չէր ըներ: Ամէն օր Գուրգէն կերթար հիւանդանոց Դանիէլը տեսնելու համար, անոր խաղալիքներ, պտուղ ու շաքար կը տանէր միշտ:

ԵՐԱՄՈՍԱՅ

Փոքրիկն

ՍԱՐԳԻՍ ԸՆՅԼԷՉԵԱԼ

Մեծ մաշրիկէս լսած

ԲԻԲՉԱՆԴ ԹԱԳԱՒՈՐ
-Շարունակութիւն-

Սրբուհի զաւակը գիրկն առած փուշերուն եւ բարձր խոտերուն մէջէն կը քալէր: Արեւը կամաց կամաց դէպի արեւմուտք կը ճամբորդէր եւ լուսինը կամաց կամաց իր դէմքը ցոյց կուտար աստղերուն, անտառի ծառերուն եւ Սրբուհիին:

Մեծ ծառի մը տակ Սրբուհին գետնին վրայ պառկեցաւ իր զաւակը կուրծքին սեղմած: Քնացաւ ու շատ մը անուշ երազներ տեսաւ իր ամուսնոյն եւ իր սիրելի ժողովուրդին մասին: Առտուանց նորէն արեւուն ճառագայթները զինքն արթնցուցին ու նորէն քալել սկսաւ:

Անօթի ու ծարաւ էր ու իր ժողովուրդն ու ամուսինը կարօտցած. ես կուզէր երթալ, բայց Սարգիսին եւ Թորոսին խօսք տուած ըլլալով բնաւ պիտի չի վերադառնար:

Ասդին անդին թափառել է եւ իրիկունները պառկելու ապահով տեղ մը, խմելու մաքուր ջուր մը եւ ուտելիք փնտռելէ ուժասպառ եղած էր՝ երբ ձայն մը լսեց, շատ փափուկ եւ ողորմելի: Կամաց կամաց ձայնին ուղղութեան գնաց՝ զգոյշ ըլլալով որ աղմուկ չի հանէ: Կերջապէս տեսաւ որ մայր այծեամ մըն էր, որ լեցուն կաթով ուռեցած ծիծերուն ցաւէն կուլար եւ գետին պառկած էր:

Սրբուհի ծոցեաց, կենդանիին ճակատը շոյեց եւ վերջն ալ այծեամին ծիծը Ցաւակին բերանը դնելով նստաւ: Փոքրիկը փորձակով մը ծծեց թարմ կաթը եւ ալ կշտացած քնացաւ: Կարգը մօրն եկաւ: Պալատի ճոխութեանց վարժուած երբեմնի թագուհին ալ ծոցեաց եւ մնացած կաթը ծծեց: Այծեամը ալ հանգստացած էր եւ չէր պոռար: Քիչ վերջ ոտքի ելաւ եւ կամաց կամաց քալել սկսաւ, Սրբուհին ալ Ցաւակը գիրկը՝ կենդանիին հետեւեցաւ: Շատ չանցած այծը քարայրի մը մէջ ցատքեց: Կինն ալ անոր ետեւէն ներս մտաւ եւ այրին մէջ երկու մեռած այծեամի ձագեր տեսաւ: Չանոնք դուրս հանեց ու թաղեց:

Իրիկունն եկաւ իր հազարաւոր ճրագներով՝ բայց անտառը խաւար էր: Սրբուհի քարայրին մէջ պառկեցաւ եւ այծն ալ մօր ու զաւկի ոտքերուն տակ՝ զանոնք տաքցնելու համար:

Երկրին ամէն կողմը լսած էին թագուհիին սպանութեան լուրը եւ բոլոր ժողովուրդը սուգի մէջ էր իր բարի թագուհիին համար: Ոմանք կուլային եւ ոմանք ալ կանիծէին թագաւորը:

Այսպէս ամբողջ ձմեռ մը անցաւ եւ գարունը վրայ հասաւ իր բոլոր գեղեցկութիւններովը: Ցաւակ ալ կրնար քալել եւ միշտ կը խաղար զինք կերակրող այծեամին հետ: Այծեամն ալ զայն իրենը կարծելով ձագի մը պէս հոգ կը տանէր եւ անոր լացած ատենը արցունքները կը լզէր:

Օր մը երբ կը պտտէին՝ Սրբուհի վայրի որդւմ մը գտաւ, զայն կիսեց եւ կէսը ջուրի ու կէսն ալ կաթի աման շինեց: Այլեւս սովրած էր այծեամը կթել, որ առատ կաթ կուտար:

Ամիսներ ու տարիներ անցան այսպէս: Ցաւակ ալ խօսիլ սկսած էր: Ծառի ճիւղեր իրար կապելով խաչ մը շինած էին, որուն անջեւ մայր ու տղայ միշտ ծուկնկի կուգային եւ աղօթելով Յայր Սերը կըսէին:

Պատերազմը երկար տարիներ տեւեց եւ վերջապէս աշուն մը Բիւզանդ յաղթական վերադարձաւ: Թագաւորը շատ տխուր էր եւ ոչ մէկ բան կրնար զինքը ուրախացնել: Սրբուհին կը յիշէր եւ աչքերն արցունքով կը լեցուէին: Իր ծոցէն շատ անգամ կը հանէր դահիճներուն բերած արիւնոտ շապիկները եւ աչքերը, անոնց կը նայէր եւ արցունքոտ աչքերով դէպի երկինք կը նայէր եւ կըսէր.

- Աստուած, դուն պատժէ զիս այս ըրածիս համար:

Թագաւորն ու բանակը երբ քաղաք հասան՝ ժողովուրդը ուրախութեամբ զանոնք դիմաւորելու ելան:

Պալատին անջեւ թագաւորն երբ ձիւն իջաւ՝ աղջիկ մը անոր վագելով Սրբուհիին տուած նամակը թագաւորին յանձնեց: Բիւզանդ զայն բացաւ ու կարդաց.

«Սիրելի Բիւզանդ, կը ներեմ քեզի, որովհետեւ դուն չի խորհեցար եւ ուրիշին հաւատացիր:»

Բիւզանդի վիշտը ալ անելի սաստկացաւ: Ամիսներ կանցնէին ու անմխիթար՝ կանիծէր իր տուած պատիժը:

Անդին, անտառին մէջ, Սրբուհի կը նիհարնար, եւ օրէ օր ուժէ կիշնար: Բայց Ցաւակ առողջ էր, վայրի խոտեր ու բոյսեր ուտելով գիրցած էր եւ հինգ տարեկան եղած էր: Մայր ու տղայ շատ անգամ պտոյտի կերթային եւ շատ տեսակ ծաղիկներ ու կենդանիներ կը տեսնէին: Ցաւակ կը հարցներ.

- Մայրիկ, նայէ, ի՞նչպէս սիրուն են
 այս ծաղիկները,
 Կարմիր, ճերմակ եւ ոսկեգոյն, դաշտն է
 լեփ լեցուն:
 Մայր, ո՞վ արդեօք զանոնք ըրաւ, ո՞վ
 ցանեց այսպէս:
 Եւ Սրբուհի կը պատասխանէր.

- Աստուած, տղաս, նա, որ տուաւ մեզ
 բարիք անբաւ:
 Ցաւակ ատուցմէ զատ շատ մը հարցումներ
 կընէր եւ մայրը կը պատասխանէր:
 Իրիկուն մը Սրբուհի շատ հիւանդացաւ
 եւ Ցաւակը քովը կանչելով ըսաւ.

- Չաւակս, եօթը տարի է որ մենք այս
 անտառին մէջ անվնաս ապրած ենք: Աստուած
 մեզ պահեց: Հիմակ թերեւս մեռնիմ. չեմ
 ուզեր որ քեզ հոս առանձին թողու՛մ, ատոր
 համար երբ ես մեռնիմ, այս մատանիս կառնես,
 զայն լաւ մը կը պահես վրադ եւ սա գետին
 ուղղութեամբ դէպի հարաւ պէտք է երթաս:
 Քեզի շատ մը մարդիկ պիտի հանդիպին, անոնց
 հարցուր թէ ո՞ւր է թագաւորը, եւ երբ անոնք
 քեզի մեծ տուն մը ցոյց տան՝ հոն գնա,
 սանդուխներէն վեր ելիր եւ հոն քու հայրդ
 պիտի գտնես, որ երկրին թագաւորն է. զինք
 տեսածիդ պէս այս մատանին իրեն տուր:

-Մնացածը յաջորդ թիւով-

ՌԻԱԼԸՍՊԸՐԿ

ԳՐԻԳՈՐ ԱՉՆԱԻՈՐԵԱՆ
 -ՉԵՆԿԻԼԵՐԳԻ-

ԳՐՈՒՆԸ ԵԿԱԲ

Պաղ ձմեռը ալ հեռացաւ զարնան եւ
 տաքուկ արեւին առջեւէն՝ իր հանգիստը բեւեռ-
 ներու մօտերը փնտռելու համար:

Ծառերն ու թուփերը իրենց ծաղիկներն
 անգամ մըն ալ գտած են եւ ագարակապաններն
 դաշտի հողը կը հերկեն:

Ամէն բան ձմրան երկար քունէն արթնցած
 է: Ամէն բան նոր կեանք մը կապրի կարծես:
 Փոքրիկ թռչուններն իրենց հարաւի
 արշաւէն կը վերադառնան խուճի խուճի իրենց
 ակերակ բոյները նորոգելու կամ նորը շինելու
 համար:

Տղաք երջանիկ են, կը սիրեն գարունը
 եւ կը վայելեն իրենց դուրսի խաղերն ու
 զբօսանքը:

Երկիրը դրախտի կը նմանի եւ ամէն մարդ
 կը վայլէ զայն՝ որովհետեւ Աստուած գարունը
 ամէնուն համար տուած է:

ՃԵՐԿԻՍ

ԱՐՄԵՆԱԿ ԳՈՅՈՒՄՃԵԱՆ

ԿԵԱՆՔԸ ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒ ՄԷՉ

Անցեալ քանի մը շաբաթներու ընթացքին
 ՀԵՄԻԼԹՐՆ այցելած էին Արշաւիր Պեգազեան,
 Մամբրէ Շիրինեան, Արմենակ Գոյումճեան եւ
 Սահակ Գրիգորեան: Արշաւիր տասն օր անցուց
 հոս եւ Արարատի գործերուն ալ օգնեց հրդեհէն
 առաջ: Մամբրէ երկու օր մնաց եւ միւսները
 մէկ մէկ օր:

Ապրիլ 13ին Հրանդ Տինկիլեան Ֆրանսայ
 մեկնեցաւ իր մօրը քով, որ կը բնակի Լիօնի
 մէջ:

Ուրիշ ագարակներ տեղափոխուած են
 Արշաւիր Պեգազեան, Գրիգոր ճերահեան, Կարպիս
 Գալուստեան, Պօղոս Պօղոսեան, Ղուկաս Սկրեան
 եւ Հայկ Մովսէսեան:

Մեզի հասած նամակներէն կը

հասկանալի թե մեր Հայրենիքներն ունանա՞ն սկսած են տակաւ մոռնալ իրենց Հայերէնը, մանաւանդ անոնք որ կանուխէն ձգեցին ճորճառուսի ազարակատուները եւ իրենց կամքէն անկախ՝ ազարակներ տեղաւորուեցան: Այս վերջիններէն ունանա՞ն իրենց ազգականներուն հետ Հայերէն թղթակցութիւն ընելու անկարող՝ իրենց թղթակցութիւնները Արարատի խմբագրատունը կը դրկեն թարգմանուելու համար: Չորս Հայրենիքներ օգտուեցան այս ծառայութեան: Մեր բոլոր Հայրենիքներուն պիտի թելադրեինք օրական մէկ մէկ կարճ միջոց տրամադրել Հայերէն կարդալու եւ գրելու համար: Այս առթիւ մասնաւորաբար շեշտած ենք արդէն տղայոց դրկուած մեր շրջաբերականներուն մէջ:

ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ

Ընդհանուր պատրաստ դրամ մինչեւ Ապրիլ մէկ՝	28.00
Սարգիս ճէյլէգեան	.25
Վահէ Ալիքսանեան	1.00
Վազգէն Չատիկեան	.25
Հայկ Մանուկեան	.25
Գեորգ Գեորգեան	.10
Դաւիթ Ժամկոչեան	.10
Պր. Մ. Նահիկեան, Տիգրանյան	.75
	<hr/>
	30.20

Մայիս մէկին Ընդհանուր պատրաստ գումար՝ եռեսուն տուար եւ քսան սենթ:

Չանագան Հայերէն գրքեր դրկած ենք Վաղենակ Պեգազեանի, Մարգար Շանկաեանի, Արմենակ Գրպաշեանի, Յարութիւն Պօտուրեանի եւ Յակոբ Յակոբեանի:

Արարատի գրող Հայրենիքներն իրենց յօդուածները կարճ եւ ամփոփ ընելու են: Շարունակելի պատմութիւններ բնաւ չենք հրատարակել այլեւս՝ ալ ակնկալ շատ թուով տղայոց գրուածքներուն տեղ տալու համար: Անցեալ երկու ամսուան ընթացքին մեզ դրկուած են բազմաթիւ ոտանաւորներ, որոնք

անարժէք են եւ անհասկանալի: Մեր Հայրենիքներն ակնկալ լաւ կընեն եթէ արծակ գրել ջանան՝ միեւնոյն ատեն զգուշանալով երկայն պատմութիւններէ:

ՀԱՏՈՒԲՆԵՐ՝ ՆԱՍՍՎԵՐԷ

..... Երկու Հայրենիքներ ենք այս կողմերը. ես եւ Նորեկ տղայ մը, Յակոբ Աշճեան անունով: Բոլոր մեր եղբայրները ցրուած են Օկթարիոյ չորս կողմերը եւ Արարատը միակ կապն է մեր մէջ: Եթէ մեր թերթիկը, ձեր նամակները, ամսէ ամիս տեղափոխուող տղայոց հասցէները չունենանք՝ շատ շուտ մէկգմէկու հետք պիտի կորսնցնենք եւ բոլորովին անտեղեակ մնանք իրարմէ եւ Հայերէ: Պիտի ջանամ Արարատի յաջորդ թիւին համար գրել:

ՍՅՈՒՑՎԻԼ

ՅԱԿՈԲ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

..... Չատիկին հոս շատ գործ ունէի: Ես չէի կրնար քեզ տեսնելու գալ: Հոս շատ լաւ բարեկամներ ունիմ: Կը խորհիմ թէ ամէն տղայ կաշխատի Հայ ազգին պատիւը վեր բռնել: Ես ալ շատ կաշխատիմ որ բարի տղայ մը ըլլամ եւ գործերուս մէջ շատ լաւ եմ: Բարեւներս ամէն Հայերուն:

ՀԵՅՎԸՐՉՎԻԼ

ԳԵՈՐԳ ԳԵՈՐԳԵԱՆ

..... Պարոն, դուն մի կարծեր թէ ես իմ Հայերէնս կը մոռնամ: Ամէն իրիկուն կը կարդամ: Իմ քրոջս նամակ մը գրեցի, իմ պատկերս ու Միսիս Կիւրնին նկարը դրկեցի, բայց պատասխան չառի, կարծեմ աշխարհը ծուռ կեղծաբան կոր: Կարմիր խաչին դրամ պիտի դրկեմ միւս անգամ:

ՓՈՐՈՓ ՓԵՐԻ

ԽԱՉԻՎ ԱՃԵՄԵԱՆ

..... Այս նամակիս մէջ 25 սենթ կը դրկեմ: Յովհաննէսին գերեզմանին վրայ քար մը դնելու ենք. անիկա մեր ընկերն էր ու մեռաւ: Ես կարծեցի թէ ասիկա լաւ բան մըն է, այնպէս

չէ՞ Պարոն, եթէ բոլորս ալ 25ական սէնթ տանք՝ գործը կըլլայ: Անշուշտ քարին վրայ Յայերէն գրելու ենք. Յայու գերեզման ըլլալը գիտնալու են տեսողները: Գէշ տեղ մըն ալ չուկիմ:
ՆՈՐԿՈՒՏ

ԹՈՐՈՍ ԼԵՒՈՆԵԱՆ

..... Ես հոս շատ ուրախ եմ, միայն թէ գործերս ծանր են: Շատ գործ կընեմ, շատ անգամ միևնաձայն կընեմ: Շատ անգամ Օննիկին ազարակը կերթամ զինքը տեսնելու: Անոր տեղը շատ լաւ է: Յայերէն գիրս ալ առջի պէս լաւ չէ բայց նորէն պիտի լաւցնեմ:
ՔԼԷՅՆՊԸՐԿ

ՅՈՒՄԻԿ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

..... Միւս ամիս ալ դպրոց պիտի չերթամ, Գարեգինն ալ պիտի կտրէ դպրոցը, երկուքս ալ դրամով պիտի աշխատինք ալ: Եթէ կը հաճիս քու եւ տիկինիդ պատկերը դրկէ: Կեցած տեղիս մարդը ծեր է եւ կռակը կը ցաւի:
ՏԸՆՎԻԼ

ՕՆՆԻԿ ԱՏՈՒՐԵԱՆ

..... Երկու հազար վառեակներու կը նայիմ, օր մը եկուր եւ տես:
ՏԸՆՎԻԼ

ՔԻԻՉԱՆԴ ԳԸԼԸՃԵԱՆ

..... Ես եւ Միքայէլը նոյն դպրոց կերթանք եւ կը ջանանք որ խաղերու առեն իրարու հետ Յայերէն խօսինք: Եթէ Միքայէլը մօտերս չըլլար շատ տխուր պիտի ըլլայի:
ՍԱՌԻԹ ԳԷՅՈՒԿԱ

ԵՓՐԵՍ ԳԸՐՊԸԳԵԱՆ

..... Թօրօկոյցէն նոր ընկեր մը ունիմ՝ որ ինծի նամակ եւ Յայերէն թերթ կը դրկէ, ասոր համար շատ ուրախ եմ:
ՎՈՒՏՊՐԻԾ

ՀԱՅԿ ՍԱՆՈՒԿԵԱՆ

..... Այս կողմերու Յայ տղաքը կը շատ-նան կամաց կամաց: Քիչ առենէն հոս ՀԱՅ ԳԻՐԴ մը պիտի ըլլայ:
ՍԱՌԻԹ ԳԷՅՈՒԿԱ

ԱՐՄԵՆԱԿ ԳԸՐՊԱՇԵԱՆ

ՀԱՃՈՅԱԼԻ ԱՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆՍ

Չատկի օրը ՅԵՄԻԼՔԸՆ այցելեցի: Օրը անձրեւոտ եւ փոթորկոտ ըլլալուն համար ուրիշ տղաք չէին կրցած գալ:

ԿԵՍՕՐԵՆ յետոյ տեղուոյն Յայկական գրադարանը գացի, ուր դպրոցին ի նպաստ հանդէս-հաւկթախաղ սարքուած էր: Արարատի թղթակից Պր. Օննիկ Տարօնցիի բացակայ ըլլալուն՝ հանդէսին կարճ տեղեկագիրը ես կը գրեմ:

Օրուան Ատենապետն Եր Պր. Ս. Կօշկարեան: Արդարեւ ուրախալի Եր տեսնել 55 հոգինոց Յայ աշակերտներու մարզանքներն ու խմբերգները, դպրոցին շնորհալի ուսուցչուհի Տկ. Սաթենիկ Մուրատեանի առաջնորդ-ուղեւոր: Շատ մը օրհորդներ իրենց անուշ ձայնով՝ երգեցին. անոցմէ ոմանք հաւանաբար ապագային լաւ երգչուհիներ ըլլան: Ատենախօսեցին Պր. Յակոբ Մուրատեան եւ Տք. Ա. Մուրատեան: Արտասանութիւններ, պարախաղ եւ հաւկթախաղ շատ հաճոյալի անցան:

Յաջորդ օրը բախտն ունեցայ Պր. Ալիքսանեանի հետ Թօրօկոյց երթալու, ուր շատ մը Յայ բարեկամներ տեսայ:

Մ. ՇԻՐԻՆԵԱՆ

Մեր Յայորդի եղբայրներէն Հրանդ Տինկիլեան Ապրիլ 13ին Ֆրանսա՝ իր սիրելի մօրը քով մեկնեցաւ:

Ապրիլ 13ին Դուկաս Սկրեան ԳԵՆԱՊՐՈ տեղափոխուեցաւ եւ իր նոր տեղէն գոհ է:
ԳԵՆՊԸՐՈ

ՍԱՄԱՐԷ ՇԻՐԻՆԵԱՆ

ԳԱՆՍԱՅԱՅ ԱԿԱՆՔ

Ապրիլի մէջ Թօրօկոյցի Յայ գաղութն եւս խումբ մը ազգասէր տիկիներու նախա-ձեռնութեամբ Յայ Կարմիր խաչ մասնաճիւղն ունեցաւ:

ԺԱՄԱՆՈՒՄ

Տիար Եւ Տիկին Պապատեանք Ապրիլ 5ին վերադարձան Թորոնթօ՝ Եւրոպա եւ Արեւելք երեք ամսուան այցելութենէ մը վերջ:

ԿԱՐԵՒՈՐ ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՄԻԹԻՒՆ ՍԸ

Յ. Բ. Ը. Միութեան Բանրհինգամեայ Յօրէլեանի առջիւ առաջադրուած Նուպարաշէն աւանի կառուցման ֆընտին Գանատահայ ծանօթ առեւտրական Տիար Լեւոն Պապատեան նուիրած է չորս տուններու կառուցման ծախքը՝ իւրաքանչիւրին համար 1250 տոլար:

Նուպարաշէն աւանը պիտի կառուցուի Խորհրդային Հայաստանի մէջ՝ Յ. Բ. Ը. Միութեան նախածեռնութեամբ՝ ի պատիւ Միութեան հիմնադիր եւ ցկեանս նախագահ Վսեմ. Պօղոս Նուպար Փաշայի:

ԾՆՈՒՆԴ ՍԸ

Ապրիլ 4ին, Տիար Եւ Տիկին Ա. Ղ. Ալիքսանեան մանչ զաւակ մը ունեցան:

ԱԳԱՐԱԿԱՏԱՆ ՓՈՒՍՆՅՈՒՄԸ

Ծանօթ է արդէն թէ Գանատայի Հայնապաստ Ընկերութիւնը չորս զանազան խումբերով այս երկիրը բերած Հայ որբերու հոգատարութիւնը անցեալ Յունուարին փոխանցեց Իւնայթըտ Չըրչ ավ քենետայի՝ ճորճթաուկի Ագարակատունով միասին: Այս վերջին մարմինն ալ, իր կարգին, դեռ Ագարակատունը մնացած քանի մը Հայորդիներն եւս Գանատական Ագարակներ տեղաւորցնելով՝ նախապէս ամէնուն ծանօթ ՀԱՅ ՏՐԱՅՈՑ ԱԳԱՐԱԿԱՏՈՒՄԸ Յունիս 2ին վերածեց Գանատացի յանցապարտ կամ անդեկավար աղջկանց պատսպարանի մը՝ Սիտրտէյլ Ագարակատուն անունով:

Այս քայլով այլեւս փակուած է նաեւ մեր Հայորդիներու այնքան սիրելի եւ ներշնչիչ վայրը, ուր երբեմն կը վերադառնային իրենց Գանատական ագարակներէն եւ Հայկական մթնոլորտ մը կը վայելէին:

Իւնայթըտ Չըրչ ավ քենետան պիտի Հարու-նակէ հովանաւորել մեր ցրուած Հայորդիները մինչեւ որ իւրաքանչիւրը տասնըուը տարեկան ըլլայ, որմէ յետոյ ազատ՝ նախասիրած գբաղումներ որոնելու:

ՀՐԱԺԵՇՏԻ ՀԱՄԱՔՈՅԹ ՍԸ

ԹՕՐՕՆԹՕ.- Ապրիլ 4ին Գանատահայ Միութեան տեղւոյս մասնաճիւղը հրաժեշտի հաւաքոյթ մը սարքած էր ի պատիւ Տիկին Եւ Օր. Յովակիմեաններու, որոնք յաջորդ օր քաղաքէս կը մեկնէին դէպի Վիսզըր, միանալու իրենց զակին եւ եղբօր:

Տիկինը եւ Օրիորդը գաղութիս առհասարակ բոլոր անդամներէն սիրուած ըլլալով՝ համակիրներու բազմութիւն մը հրաժեշտ տալու փութացած էր:

Պր. Ս. Թաթարեան երեկոյթին ատենապետեց: Խօսեցան Պր. Պ. Սըվանեան, Տկ. Ո. Սըլիեան եւ Օր. Վ. Գավուգճեան: Տկ. Յովակիմեան շնորհակալութիւն յայտնեց Միութեան եւ ներկաներուն: Երգչախումբը երգեց ի պատիւ մեկնող հիւրերուն:

Ներկաները հիւրասիրութեան պաղպաղակով:

ՍԳԱՀԱՆԴԵՍ

Ապրիլ 22ին գաղութս տօնեց Մեծ եղեռնի Նահատակաց Ագահանդէսը, որուն նախագահեց Պր. Լ. Պապատեան:

Ուղերձներ ըրին. Հայ Երիտ. Միութեան կողմէ՝ Ա. Օգանեան, Հայ Յեղ. Դաշնակցութեան կողմէ՝ Թ. Սուրենեան, Գանատահայ Միութեան կողմէ՝ Ս. Թաթարեան: Խօսեցաւ Տք. Ա. Մուրատեան, որ Հեմիլթընէն հրաւիրուած էր: Արտասանեց Օր. Ս. Գոյուճճեան:

Յ. Պ. ՅԱԿՈՒԲԵԱՆ

Գանատայի բոլոր Հայաշատ գաղութները պատշաճ խանդավառութեամբ տօնեցին Հայաստանի Անկախութեան տասնամեայ տարեդարձը: Մանրամասնութիւնք յաջորդ թիւով:

[Blank]
[Դատարկ]

[Blank]
[Դատարկ]

ԱՐԱՐԱՏ ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

- Խ. Գանդարճեան, ՆԻԼ ԵՕՐՔԵՆ՝
 - 1.- Արշալոյս ճԷվահիրճեանի, Իտալիա:
 - 2.- Կարապետ ճԷվահիրճեանի, Յունաստան:
- Օր. Փերուզ Աղաճանեան, Ֆրեզնոյէն՝
Կարապետ Աղաճանեանի, Ֆրեզնո:
Հայուհեաց Որբախնամ Ընկերութիւն,
Ուստըրէն՝ ագարակներ ցրուած քսան
Հայորդիներու:
- ԲԺ. Ղ. Մ. Աճեմեան, ՆԻԼ ԵՕՐՔԵՆ՝
ագարակներ ցրուած չորս Հայորդիներու:
Տիար Ս. Նահիկեան, Շիթոյէն՝
ագարակներ ցրուած ութը Հայորդիներու:
Եղուարդ Մանիսաճեան, Տիթոյէն՝
ագարակներ ցրուած չորս Հայորդիներու:
Մ. Հ. Արամ, Տիթոյէն՝ ագարակներ
ցրուած երեք Հայորդիներու:
Պ. Արզնեան, Թորոնթոյէն՝ ագարակներ
ցրուած չորս Հայորդիներու:
Պաղտասար Սերոբեան, Տիթոյէն՝ Հ. Հ.
Պաշտակաւորեան Ազատամարտ Ակումբին, Հայլէնու
Փարք:
- Խ. Մ. Խոսրոֆեան, Տիթոյէն՝ ՏԿ.
Մարիամ ճԷվիզեանի, Տիթոյէն:
2. Տերպապեան, Տիթոյէն՝ Որբերու
Միութեան, Փարիզ:
- Մ. Հ. Պօզեան, Տիթոյէն՝
1.- Գեորգ Աշճեանի, Թըքսըն:
2.- Ն. Կարապետեանի, Աբրիկֆիլտ:
3.- Տիգրան Թիրբեանի, Հ. Փարք:
4.- Ա. Գապաշեանի, Փրավիտէս:
ԲԺ. Կ. Նետիւրեան, Ֆիլատէլֆիայէն՝
- ՏԿ. Մ. Եօրդանճեանի, Ֆիլատէլֆիա:
Յակոբ Չաքեան, Ֆիլատէլֆիայէն՝ Եղուարդ
Պոյաճեանի, Ֆիլատէլֆիա:
- ՏԿ. Մ. Տերտերեան, Թրոյէն՝ ագարակ
ցրուած Հայորդիներէն մէկուն:
Լ. Սահակեան, Պօսթընէն՝ ՏԿ. Ս.
Երեմեանի, Արմըրվիլ:
Գ. Պազեսեան, ՄԷթիւնէն՝ Գ.
Գրիգորեանի, ՄԷթիւն:

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ.- Ագարակներ ցրուած մեր
Հայորդիներէն 53ին ղրկուած Արարատները
Նուիրատուներէ վճարուած կըլլան, վեց տղաք
իրենցը կը վճարեն եւ աւելի քան յիսուն
Հայորդիներ թերթը դեռ ձրի կըստանան:
Արարատի բարեկամներ կրնան մեզ օգնել այս
ուղղութեամբ:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՍՍՏՅԱԾ ԵՆՔ

Պարոն Արամ Սիրունեանէ, Փորթլէնտէն,
ծրար մը գրքեր, զորոնք մեր Հայորդիներուն
պիտի ղրկենք: Արարատ շնորհակալութիւն կը
յայտնէ այս առթիւ:

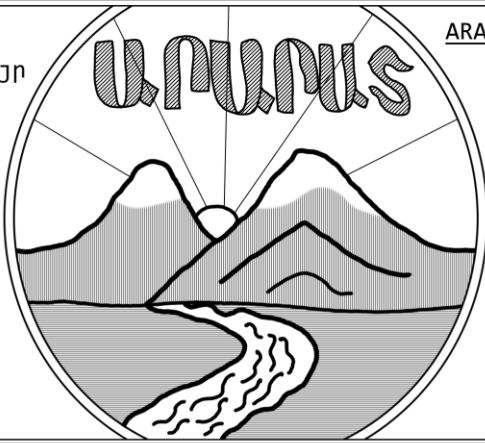
ՓՈՒՍԼ ՍՍՏՅԱԳՐԻ

- Թերթիս Կարչուլթիւնը շնորհակալութեամբ
կարծանագրէ անցեալ երեք ամսուան մԷջ ստաց-
ուած հետեւեալ գումարները:
Հ. Համբարձումեան, Պրէնթֆօրտ,	1.00
2. Տերպապեան, Տիթոյէն,	1.25
Օ. Չամաշուրճեան, Տիթոյէն,	1.00
Ն. Ագարիկեան, Ն. Էթլօօրօ,	1.00
Օ. Տումանճեան, Կրէնիթ Սիթի,	1.00
Ս. Բարիզեան, Կրէնիթ Սիթի,	1.00
Մ. Մանուկեան, Կրէնիթ Սիթի,	1.00
ՏԿ. Կ. Բամբաշեան, Ֆրեզնո,	1.00
ՏԿ. Թիմուրեան, Ֆրեզնո,	1.00
Ն. Տօնապետեան, Ֆիլատէլֆիա,	1.00
ՍԷբաստիոյ Հայր. Միութ., ՆԻԼ ԵՕՐՔ,	1.00
Ա. Գրիգորեան, ՍԷնթ Քէթրինզ,	1.00
Մ. Խաչատուրեան, Պրէնթֆօրտ,	1.00

Շար. 16րդ Էջին վրայ

Ա. Էլվանեան, ֆիլատելֆիա,	1.00	Պ. Սարաֆեան, ֆրեզնո,	1.25
Մ. Պետրոսեան, ՍԷնթ Քեթրինա,	1.00	Ե. Մամիկոնեան, ֆրեզնո,	1.25
Ն. Գրիգորեան, ՍԷնթ Քեթրինա,	1.00	Ա. Մակարեան, Իսթ ՍԷնթ Լուիզ,	1.00
Ն. ճօրճօրեան, Ուստըր,	1.00	Ճ. ՍԷյիսեան, Գուպա,	2.00
Տկ. Մ. ՍԷմԷրճեան, Տիթրոյթ,	1.00	Գ. Տաքետեան, ՄԷթիԼն,	2.00
Թ. Սարգիսեան, Կօլթ,	1.00	Տկ. Մ. Փաշկեան, ՆԷԼԱՐՆ,	1.25
Ա. Գալաեան, ֆիլատելֆիա,	1.00	Պ. ՍիրմԷյեան, ԼօվԷԼ,	2.25
Վ. Խըղըրեան, ԿուԷԼՖ,	1.00	Ս. Յայրապետեան, Պրուքշայր,	1.25
Խ. Գանդարճեան, ՆիԼ Եօրթ,	4.00	Ս. ՈւԼիկեան, ՆիԼ Եօրթ,	1.25
Տկ. Ա. Շարիստանեան, Տիթրոյթ,	2.50	Տկ. Ս. ԱԼեան, Վիգթօրիա,	1.25
ՅԷնրի Սարթին, Ուստըր,	2.00	Տկ. Ա. ՍուԼիՆ, ՆԷԼԱՐՆ,	1.25
Գ. ԱճԷմեան, Ուստըր,	1.00	ԲԺ. Գ. Եարտըմեան, Փիթքալըրկ,	1.25
Մ. Պօզեան, Տիթրոյթ,	5.00	Ս. Թաթարեան, Թօրօնթօ,	1.25
Յ. Սըլիեան, Թօրօնթօ,	5.00	Պ. Սըվճեան, Թօրօնթօ,	5.00
ՍուրԷՆ Սարգարեան, Կօլթ,	1.25	Թ. ՍուրԷՆեան, Թօրօնթօ,	1.25
Յ. Կօշկարեան, ՅԷմիլթըն,	1.25	Ա. Սահակեան, Կօլթ,	1.00
Երուանդ Խասոյեան, ՅԷմիլթըն,	1.25	Մ. Յ. Արամ, Տիթրոյթ,	5.00
Վարդգես Գօրգոյեան, ՅԷմիլթըն,	.25	Եղուարդ Մանիսաճեան, Տիթրոյթ,	5.00
Ս. ԱրտուԼի, ՆիԼ Եօրթ,	1.25	ԲԺ. Մ. Տ. Նշան, Տիթրոյթ,	1.25
Վ. Մանիսաճեան, Տիթրոյթ,	2.25	Լ. Մշմշեան,	1.00
Մ. ՇանթուԼի, ՏԷ ՍուԷՆ,	1.00	Յ. Յ. Դ. Իշխան ԿոմիտԷ, ՅաԼանա,	2.00
Ճ. Փօլսըն, Փիթքալըրկ,	2.25	Գ. Պոյաճեան, Ֆօրոսըն,	2.00
Յ. Յ. Դ. ԿոմիտԷ, ԿրԷնիթ Սիթի,	3.00	Ս. Նահիկեան, Շիքակօ,	10.00
Բ. Փօստեան, ՅԷմիլթըն,	1.00	Տկ. Յ. Տապանեան, Տիթրոյթ,	1.25
Գ. ՍամուԷԷեան, ֆիլատելֆիա,	1.00	Տկ. ԱզնիԼ Պալեան, ֆիլատելֆիա,	1.00
Ա. Փափագեան, ՆԷԼԱՐՆ,	1.00	Գ. Գալաճանեան, ֆիլատելֆիա,	1.25
Մ. Մաթոյեան, ՍԷնթ Քեթրինա,	1.00	Խ. Ժամկոչեան, ԷՆ Արպըր,	1.00
Վ. Խանապեկեան, Պրուքլին,	3.00	ԲԺ. Խ. Պահատուր, Շիքակօ,	3.00
Տկ. Ս. ՏԷր Պօղոսեան, Տիթրոյթ,	1.25	Յ. Նահապետեան, ՄԷյփըլ,	1.25
Տկ. Վ. Թորոսեան, Տիթրոյթ,	1.25	ԲԺ. Դ. Մ. ԱճԷմեան, ՆիԼ Եօրթ,	5.25
Թ. Զգիրեան, Պրետաթ,	1.25	Յ. Թրփանճեան, Րիճֆիլտ,	2.25
Բ. Փօսթեան, ՅԷմիլթըն,	1.00	Տկ. Թ. Բարնակեան, ՏըրիԷմ,	2.50
Ճ. Գարաեան, Պօսթըն,	1.25	Տիքս Էքսթրետ, Տիթրոյթ,	1.50
Մ. Ն. Նահիկեան, Տիթրոյթ,	2.00	Վ. Յ. Շալճեան, Գուպա,	2.00
Վ. ԶԵօրօլԷեան, Պրօնզ,	1.25	Արամ Տարօնցի, ԻՆՍ. Յարպըր,	1.50
Յ. ԻսրայԷԷեան, Պրետաթ,	1.25	Ն. Խաչիկեան, ԿուԷԼՖ,	1.25
Պ. Զեաթիպեան, Պրետաթ,	1.25	Տկ. Լ. Պոյաճեան, ԿուԷԼՖ,	1.25
Յ. Չաթեան, ֆիլատելֆիա,	3.50	Տկ. Ա. Թուրոյեան, ԿուԷԼՖ,	1.25
Ս. Եաղուպեան, Ուստըր,	2.25		
Տկ. Մ. ՏԷրտԷրեան, Թրոյ,	2.00		
Վ. ՈւԼուզեան, ՆիԼ Եօրթ,	1.25		
Մ. ՍԷֆԷրեան, Թօրօնթօ,	1.25		
Ն. Յամբարճումեան, ՅուԼայթիՆսպիԼ,	1.25		
Լ. Սահակեան, Պօսթըն,	1.25		
Գ. Գազանճեան, ֆիլատելֆիա,	1.25		
Տկ. Օ. ԶԷյահեան, ֆրեզնո,	1.25		
Վ. Կիրակոսեան, ֆրեզնո,	1.25		

Արարատի բաժանորդներէն կը խնդրենք իրենց բաժնեգինները ժամանակին ղրկել: Անոնք որ սովորուբիԼն ուԼիՆ դրամը պահա-րանով ղրկել` կրնան մԷկ տուԼարին հետ 25 սԷնթի դրօշմ եԼս ներփակել:

<p>ԱՐԱՐԱՏ ԱՄՍԱԳԻՐ Օրկան եւ ժամադրավայր Գանատայի Հայորդի- ներու Միութեան:</p> <p>ԲԱԺՆԵԳԻՆ Տարեկան տասը թիւ- րով համար 1.25 տոլար, արտասահման՝ մէկուկէս տոլար:</p> <p>Տնօրէն Խմբագիր Ա. Ղ. Ալիքսանեան</p>		<p>ARARAT MONTHLY The only Armenian paper printed in British North America.</p> <p>Subscription \$1.25 a year.</p> <p>Address.- "ARARAT MONTHLY" P. O. Box 184, Hamilton, Ont. CANADA.</p>
<p>Գ. ՏԱՐԻ ՀԵՄԻԼՔՆ ՕԳՈՍՏՈՍ 1928 ԹԻ 7</p>		
<p>Արարատ պատանեկան ամսաթերթ մընէ, որուն հիմնադիրներն ու աշխատակիցներն են 11 - 18 տարեկան պատանիներ: Ծախքերը կը մատակարարուին Պր. Լ. Պապանեանի ամսական 25 տոլարի նուիրատուութեամբ եւ բաժանորդներու կամ համակիրներու օգնութեամբ:</p>		
<p>ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ</p> <p style="text-align: center;">ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱԶ</p> <p>Պատերազմէն յետոյ Գանատայի մէջ զօրաւոր շարժում մը սկսաւ դպրոցներէ ներս Կարմիր Խաչի ակումբներ կազմակերպելու եւ մատաղ սերունդը վարժեցնելու առողջապահութեան եւ զոհաբերութեան ոսկեղէն կանոններուն: Տարուէ տարի այս շարժումն աւելի զօրացաւ ու այսօր Գանատայի դպրոցներէն ներս, ուսուցիչներու անմիջական առաջնորդութեամբ, տասնեակ հազարաւոր Կրտսերներու ակումբներ կազմուած են աւելի քան կէս միլիոն անդամներով:</p> <p>Չորս տարի առաջ ճօրճառուսի մեր Հայորդիներն ալ հիմնեցին ակումբ մը իբրեւ անդամ Գանատայի Կրտսերներու Կ. Խաչին: Ասիկա ազգասիրութեան եւ զոհողութեան ճշմարիտ ներշնչում մը եղաւ մեր որբերուն համար:</p> <p>Գանատայի Կ. Խաչը Կրտսերներու</p>		
<p>ակումբներն ազատ թողած է նիւթական հասոյթներին իրենց նախասիրած ձեւով գործածելու՝ Կեդրոնի խողովակով. մեր տղաքն ալ գեղեցիկ գաղափարն ունեցան բախտակից փոքրիկ մը որդեգրելու Հայ կազմակերպութեան մը հովանիին ներքեւ՝ պայման դնելով որ այդ որդեգիրը Հայաստան դրկուէր երբ պատեհութիւն ներկայանար: Տղայոց ամենէն աւելի ծանօթ որբախում մարմինը Հայ Բարեգործական Ընդհ. Միութիւնն ըլլալով ակումբն յարաբերութեան մտաւ եւ երուսաղէմի Արարատեան Որբանոցէն Յարութիւն Յարութիւնեան անունով 7 տարու որբուկ մը որդեգրեց:</p> <p>Ուրիշի կարենալ օգնելու գիտակցութիւնը մեծ եռանդ ու խանդավառութիւն ստեղծեց մեր տղայոց մէջ, որոնք ի բնէ սրտով մաքուր, բարի եւ ազգասէր, ինքնաբոլի վեհանձնութեամբ մը ակումբին գանձանակը լեցնել սկսան ձեռքերին անցած լումաները եւ տարին անգամ</p>		

մըն ալ Ոսկեղէն Կանոնի Կիրակին կամաւոր ծոմապահութեամբ անցուցին՝ իրենց համեստ սեղանէն խնայելով:

Այս ընթացքով, անցեալ չորս տարիներու մէջ աւելի քան 300 տուար փոխանցեցինք Յ. Բ. Ը. Միութեան՝ Գանատացի Կարմիր Խաչին կեդրոնին խողովակով, ինչ որ զոհաբերութեան շատ փայլուն օրինակ մը եղաւ յաջս տեղական կրտսերներու ակումբներուն: Գանատական Կարմիր Խաչի օրկանը իր խմբագրականներով շատ անգամներ հիացմամբ մատնանշած է մեր Յայրողիները, ցուցնելով զանոնք հիմնադիր-ները երկրին ամենէն զօրեղ եւ տիպար կրտսերներու ակումբին:

Կը խորհիմք թէ այս քանի մը բացատրու-թիւնները կը բաւեն համոզելու համար մեր ընթերցողները թէ Յայրողիներու Կարմիր Խաչը, ինչպէս նաեւ Արարատ, կուսակցական հանգամանք երբէք չունի. թէ ուղղակի կամ անուղղակի ազդեցութիւն կամ կուսակցական դաստիարակութիւն չի տրուիր մեր տղայոց, որոնք արդարեւ շատ փոքր են կուսակցական սկզբունքներ ըմբռնելու: Բնական է, քանի անոնք մեծնան ու հասունան, իրենց համո-զումներու դիրքը պիտի ճշդեն Յայ կեանքի մէջ, միայն թելադրուելով իրենց անձնական տեսութիւններէն եւ շարժելով անկախ դատող-ութեամբ:

ՊԵՒՏՔ Է ՔԱՅԱԼԵՐԵԼ

Մեր բաժանորդներէն ոմանք այլեւայլ պատճառներով մոռացութեան տուած են իրենց բաժնեգինները նորոգելը կամ պարտքերը դրկելը, ինչ որ խոշոր դժուարութեանց առջեւ կը դնէ թերթիս վարչութիւնը:

Գանատացի այս ու այն անկիւնները ցրուած ու Յայութենէ բոլորովին լճացած մեր թանկագին եղբայրները, թարմ, կենսունակ եւ խոստմաւից, ամսէ ամիս անհամբերութեամբ կըսպասեն իրենց օրկանին, կարողաւ եւ Յայացի ներշնչումներ վայելելու անոր Էջերէն:

Մենք կը հաւատանք թէ ամէն սրտցաւ ու ազգասէր Յայ կը սիրէ հետաքրքրուել ցեղին տարագիր բեկորներով եւ փոքր զոհողութեամբ մը կրնայ քաջալերել անոնց այնքան սիրած Արարատը, որ միակ յուշարարն է ազգային զգացումներու՝ այս օտար ափերուն վրայ:

Արարատն ինքնին կարժէ 1.25 տուար: Մոռացութենէ տարուող մեր բարեկամները այդ գումարով ճշմարիտ վայելք մը գնած կըլլան եւ միեւնոյն ատեն քաջալերած եւ օգնած այս ձեռնարկին:

ՓՈՒՍԱՆ ԱՍՏՅԱԳՐԻ

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք հետեւեալ գումարները իբրեւ նուէր եւ բաժնեգին.

Տիար Լ. Պապեան, չորս ամսուան նուէր՝ Թօրօկթօ,	100.00
Յայ Կարմիր Խաչ՝ 20 Յայրողիներու Արարատին համար՝	25.00
Տիար Օ. Տօնեւեան, Նիւ Եորթ,	5.00
Կեր. Ա. Շմաւոնեան, Գագեւովա,	3.00
Ս. Զիթճեան, Զիգակօ,	1.25
Մ. Թաշճեան, Ուստըր,	1.25
Մ. Մարտիկեան, Փօնթիաք,	1.00
Չ. Աճեմեան, Տիթրոյթ,	2.50
Տկ. Ա. Մազմանեան, Տիթրոյթ,	1.00
Ղ. Նաճարեան, Նիւ Եորթ,	1.25
ճ. Եթերեան, Լօրէնս,	2.25
Ա. Գ. Տէր Արսէնեան, Փորթլ,	[...]
Տկ. Ս. Երեմեան, Սըմըրվիլ,	1.25
Յ. Մանուկեան, Տիթրոյթ,	1.25
ճ. Վարդեան, Օմահա,	1.25
Ե. Բաստրմաճեան, Մօնթրիօլ,	1.25
Ա. Գարաեան, Մօնթրիօլ,	1.25
Ա. Երամեան, Մօնթրիօլ,	1.25
Չ. Գաբրիէլեան, Ֆրեզնօ,	1.25
Օր. Ա. Մէնէնտեան, Զիքակօ,	1.25
Օր. Ե. Մէնէնտեան, Զիքակօ,	1.25
Օր. Ս. Թորոսեան, Զիքակօ,	1.25

ՀԱՅՈՒՅԵԱՑ ՈՐԲԱՆԱՍ ԸՆԿԹՆ.
ՈՒՍԸՐ

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱԶ
Կեդրոնական Վարչութիւն
Նիւ Եորթ

Ժրաջան Հայորդիներ.-

Ուստըրի Հայուհեաց Որբախնամը Արարատի մասին ձեր կոչը կարդալով ի քաջալերութիւն ձեր ազգասիրական ջանքերուն եւ Հայացի աշխատութեանց կը ներփակենք 25 տուարի գումար մը գործածուելու համար ձեր թերթին բարեւալման եւ յառաջացման: Չայն կրնաք նկատել մեր կողմէ իբր փոխարժէք 20 Հայորդիներու մէկ մէկ տարուան Արարատին:

Որքան որ ալ ձեզմէ երկար մղոններով հեռու ենք, սակայն կը հետեւինք ձեր գործունեութեան եւ մեծ հաճոյքով կը լսենք ձեր գովելի յառաջդիմութիւնը: Կստահ ենք թէ դուք պիտի մեծնաք ազգասիրական վառ ոգիով մը եւ ամէն մէկը ճշմարիտ պարծանքը պիտի ըլլաք Հայ ազգին:

Յաջողութիւն եւ յարատեւութիւն մաղթելով ձեր թերթին եւ անոր ծաւալման ի սրտէ բաղձալով՝

Քոչրական Սիրով՝
Որբախնամի Վարչութիւն

ԱՐԱՐԱՏ ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Հայ Կարմիր Խաչի Ամեր. Կեդրոնական Վարչութիւն՝ ազարակներ ցրուած քսան Հայորդիներու:

Արթենիկ Երամեան, Սօսթրիուլէն՝ Հայորդիի մը:

Արամ Գալաեան, Սօսթրիուլէն՝ Հայորդիի մը:

Օր. Արմենուհի ՄԵՆԵՆՏԵԱՆ, Չիքակոյցէն՝ Տիկին Կ. ՄԵՆԵՆՏԵԱՆԻ, Հալէպ:

Օր. Երջանիկ ՄԵՆԵՆՏԵԱՆ, Չիքակոյցէն՝ Օր. Մանուշ ՄԵՆԵՆՏԵԱՆԻ, Ֆրանսա:

Արամ Տասնապետեան, Երուսաղէմէն՝ Հայ Որբերու Միութեան ակումբին, Երուսաղէմ:

Գանատայի Հայորդիներուն եւ անոնց Օրկան Արարատին.

Սիրելի Հայորդիներ.-

Սրտի ցաւով լսեցինք ձեր սիրելի ԱՐԱՐԱՏԻՆ պատահած անակնկալ հրդեհին վերաբերմամբ. այս լուրը՝ լուրջ վիշտ պատճառեց նաեւ մեր բոլոր մասնաճիւղերուն, որոնց եւ մեր անվերապահ գուրգուրանքին եւ անխառն սիրոյ առարկան եղած էք դուք, Հայ Տեղին հարազատ զաւակներդ, ձեր հրատարակած Օրկանովը միասին:

Ուրախ ենք սակայն որ ձեր ամսագրին այս առիթով եւս պիտի կրնաք փոքրիկ օժանդակութիւն մը ընծայել: Առ այս կը ներփակենք 25 տուարի չէք մը Հայ Կարմիր Խաչի Ամեր. Կեդրոնական Վարչութեանս կողմէ. այս գումարը մեր կողմէ կրնաք նկատել ձեզմէ 20 հայորդիներուն մէկ մէկ տարուան Արարատի փոխարժէքը: Սակայն այս չի նշանակեր թէ ասով պիտի բաւականանք...

Մենք, եւ մեր մասնաճիւղերը միասնաբար, Գանատայի մեր Հայորդիներուն ի խնդիր, լաւագոյն բաներ կը ծրագրենք մօտիկ ապագայի համար:

Ընդունեցէք, փոքրիկ, սիրուն Հայորդիներ, մեր մնայուն գուրգուրանաց եւ սիրոյ հաւաստիքը, եւ բոլորովին վստահ եղէք, որ Հայ Կարմիր Խաչը երբեք, երբեք պիտի չմոռնայ ձեզ:

Քաղցրիկ ողջոյններով՝
ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱԶԻ ԱՍԵՐ. ԿԵՂՐ. ԿԱՐ.
ԸՆԴԻ. Քարտուղար՝
Յ. Ս. ԼԵՒՈՆԵԱՆ

ԱՐԱՐԱՏԸ նուիրեցէք Հայորդիի մը, ակումբի մը, հաստատութեան մը, կամ բարեկամի մը: Ձեր նուէրը պիտի գնահատուի:

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՏԻԳՐԱՆ ԱՌԱՋԻՆ

Մարաց Աժդահակ թագաւորը Տիգրանի եւ Պարսից Կիւրոս թագաւորին բարեկամութենէն թէ վախցաւ եւ թէ նախանձեցաւ եւ որոշեց ծուղակով մը Տիգրանը սպանել: Իր ծրագիրն յաջողցնելու համար Հայոց թագաւորին քողջը, Տիգրանուհիին հետ ամուսնացաւ: Ամուսնութենէ վերջ սպառնալիքով խօսք առաւ Տիգրանուհիէն որ եղբայրը սպաննէ, բայց Տիգրանուհի գաղտնի ամեն բան իմացուց իր եղբորը:

Աժդահակ իր ծրագիրին վրայ վստահ՝ Տիգրանն իր երկիրը հրաւիրեց: Բայց Հայոց թագաւորը շատ բարկացած՝ խոշոր բանակ մը կազմեց, Աժդահակի վրան քալեց եւ զայն թէ սպաննեց եւ թէ անոր զօրքերը ցրուեց:

ՎԱՀԱԳՆ

Վահագն, Տիգրանի կրտսեր որդին, որ քաջութեան կողմէ մեծ անուն հասած էր, իր հօրը յաջորդեց: Անկախ Նոյնիսկ վիշապներու յաղթած ըլլալուն համար թէ Հայաստանի եւ թէ Վրաստանի մէջ իբրեւ աստուած կը պաշտուէր:

Քրիստոնէութենէ առաջ Հայերը կռապաշտ էին եւ զոհ կը մատուցանէին կուռքերու, որոնց ամենէն նշանաւորներն էին Արամազդ, Անահիտ եւ Վահագն: Նաեւ կը պաշտէին բնութիւնը եւ կը հաւատային ոգիներու գոյութեան:

ՀԱՅՈՑ ԻՆ ԿՐՕՆՔԸ

Ինչպէս բոլոր հին ազգերը, Հայերն եւս նախապէս բնութիւնը կը պաշտէին, որուն յաջորդեց կռապաշտութիւնը:

Բնութեան առարկաներէն կը պաշտէին կրակը, ջուրը, ժայռերը, կենդանիները եւ ասոնց նման նիւթեր: Յետոյ սկսան պաշտել երկնային մարմիններէն արեւը, լուսինը եւ ուրիշ աստղեր:

Կռապաշտութեան ժամանակ Հայոց ամենէն նշանաւոր աստուածներն էին՝

Արամազդ, որ միւս բոլոր աստուածներու հայրը կը համարուէր եւ որուն մեհեանը կը գտնուէր Անի ամրոցին մէջ, որ հիմակուան Քեմախն է:

Անահիտ, որմէ Հայոց թագաւորներն առողջութիւն կը խնդրէին՝ երբ հիւանդ իյնային, եւ երբ պատերազմի մէջ յաղթող հանդիսանային՝ Նուէրներ կը զոհէին անոր: Անահիտի մէկ մեհեանը կը գտնուէր Երեզ ավանին, հիմակուան Երզնկեանի մէջ, իսկ միւս մեհեանը Աշտիշատի մէջ՝ ի Տարօն, կամ հիմակուան Մուշ:

Վահագն յաղթութեան աստուածն էր, որ իրեն դիմողներուն զօրութիւն եւ յաղթութիւն կը բաշխէր: Ասոր ալ գլխաւոր մեհեանը կը գտնուէր Տարօնի մէջ:

Հայկ նահապետ ալ, որ Որիոն անունով երկնային աստղի մը մարմնացումն էր, իր գերմարդկային քաջութիւններուն համար իբրեւ աստուած կը պաշտուէր:

Ասոնցմէ զատ կային նաեւ երկրորդական աստուածներ, ինչպէս՝ Միհր, Աստղիկ, Նանէ եւլն:

Հայաստանի մէջ ուրքը գլխաւոր տեղեր մեհեաններ շինուած էին կուռքերու պաշտօն մատուցանելու համար: Այս մեհեանները կը գտնուէին Արտաշատ, Բագաւան, Անի, Երիզա, Թիլ, Թորդան, Բագառիջ եւ Աշտիշատ:

Հայոց մէջ ոգեպաշտութիւն ալ գոյութիւն ունէր, եւ ամեն տեղ բարի ու չար ոգիներու գոյութիւնն ընդունուած էր. այսպէս՝ կը հաւատային Առլէզ կոչուած բարի ոգիներուն, որոնք իբրեւ թէ պատերազմի մէջ մեռնողներուն կրնային կենդանութիւն պարգեւել:

Մինչեւ հիմայ Արարատի Էջերով Հայոց պատմութեան Աւանդական շրջանն էր որ կուտայինք, յաջորդ թիւէն սկսեալ Հայոց Պատմութեան Պատմական Շրջանէն պիտի պատմենք: Աւանդական շրջան կը նշանակէ հէքեթաթի դար, երբ ամեն բան բերնէ բերան կը պատմուէր:

ԲԱՏ ՆԱՍԱԿ ՃՕՐՃԹԱՈՒՆԻ ՑՐՈՒԲԾ
ԻՄ ՍԻՐԵԼԻ ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒՆ

Մօտաւորապէս երկու տարիներէ ի վեր դուք ցրուած եւ ամէն մէկդ տեղաւորուած էք Օնթարիօ նահանգի մօտաւոր ագարակներու մէջ: Շատ կը ցաւիմ որ պարագաներու բերումով ձեզ առաջուան պէս այցելելու եւ տեսնելու հայրական հաճոյքէն զրկուած եմ: Բայց ձեռն շատերէն ստացած նամակներու շնորհիւ տեղեակ եմ ձեր յաջող ու գոհ վիճակին եւ գիտեմ որ քիչ բացառութեամբ բոլորդ ալ գոհ էք ձեր ագարակապաններէն եւ անոնք ալ ձեզ կը սիրեն որպէս իրենց զաւակը:

Նաեւ ուրախալի է ինձ լսել որ դուք յառաջադէմ էք ձեր դասերուն մէջ եւ ձեր Գանատացի դասընկերներուն մէջ միշտ առաջին կամ երկրորդ կը հանդիսանաք: Կուրծքս միշտ հայրական հպարտութեամբ մը կուռի՝ ամէն անգամ որ ձեր յաջողութիւնները կը լսեմ:

Աշխատեցէք, սիրելի զաւակներս, Գանատացի ձեր նոր հայրենիքի հողին վրայ, յարատեւութեամբ եւ պատուով եւ վստահ եղէք որ օրինեալ հողը պիտի վարձատրէ ձեր քրտիկը, եւ օր մը ես ձեզ պիտի տեսնեմ յաջող եւ բարգաւաճ ագարակապաններ: Ձեռն ոմանք թերեւս իրենց մասնագիտական ի ծնէ կարողութիւններու շնորհիւ ապագային տարբեր ասպարեզներու ալ նուիրուին եւ մեծ մարդեր ըլլան՝ օգտակար հայրենիքին, պարծանք հայ ազգին եւ պատիւ Գանատացին:

Ամերիկայի այսօրուայ մեծ մարդերէն շատեր աղքատ ագարակապաններու զաւակներ եղած են: Երբ անոնք ալ ձեր տարիքն ունէին կով կթեցին, արտ հերկեցին, վայրի խոտեր քաղեցին: Անոնք համբերեցին, յարատեւեցին եւ աշխատեցան, ու այս երեք յատկութիւններով անոնք շարունակ բարձրացան կեանքի ասպարեզին մէջ. նոյնիսկ անոնցմէ ոմանք

Նախագահական պառոններ գրաւեցին եւ իրենց գործերով մեծ բարիք ու օրինութիւններ եղան իրենց երկրին համար:

Թերեւս ձեռն ոմանք դժգոհ էք ձեր վիճակէն. կը զանգատիք թէ շատ կաշխատիք, չէք վարձատրուիր կամ լաւ չեն վարուիր ձեզ հետ եւայլն:

Մի վիատիք, սիրելի զաւակներս, նեղ օրերը երկար չեն տւեր կեանքի մէջ. ընդհակառակը, անոնք աւելի օգտակար կըլլան ապագային համար. կը մարգեն ու կը պատրաստեն ձեզ կեանքի աւելի մեծ պայթարին համար:

Համբերութիւն, յարատեւութիւն եւ աշխատասիրութիւն. ասոնք թող ըլլան ձեզ առաջնորդող երեք գլխաւոր սկզբունքները եւ վստահ եղէք որ յաջողութեան ու յաղթանակի օրերը պիտի չուշանան:

Նոյնպէս ջանացէք սիրցնել ինքզինքնիդ ձեր ագարակատերուն, ձեր ուսուցիչներուն եւ ձեր ընկերներուն, ու դուք եւս սիրեցէք զանոնք:

Կերջին խրատ մը եւս ունիմ, սիրելի զաւակներս. այն է՝ ամէն բանէ վեր բռնեցէք ձեր ազգին պատիւը, մի մոռնաք ձեր մայր հայրենիքը ու ձեր մայրենի լեզուն եւ միշտ կարդացէք ԱՐԱՐԱՏը:

Մնամ միշտ ձեր վրայ գուրգուրացող հայր՝

ԼԵՒՈՆ ՊԱՊԱԵԱՆ

Հասցէս՝

L. Babayan,
32-34 King St. E. Toronto.

ՏԱՐԱԾԵՑԷ ԱՐԱՐԱՏԸ ԵՒ ՔԱՉԱԼԵՐԱԾ
ԿԸԼԼԱՔ ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒ ՕՐԿԱՆԸ:

ԱՌԻԲԾԸ ԵՒ ՇՆԱԳԱՅԼԸ

Առիւծն ու շնագայլը բարեկամներ էին եւ ամէն օր որսորդութեան կերթալին միասին: Երբ անոնք կենդանի մը մեռցնէին՝ շատ բնական կերպով առիւծն իր առիւծի մը բաժինը կառնէր ու ոսկորներն ալ շնագայլին կուտար:

Կերջ ի վերջոյ շնագայլը տեսաւ որ իրենց բարեկամութիւնը շատ երկար պիտի չի տեւէր: Ան գնաց եւ իր կիներն ու զաւակները բարձր ապառաժի մը վրան տեղափոխեց: Շնագայլը այդ ապառաժին վրայ չուանով մը միայն կրնար ելլել, որ իր կիները վար կը կախեր վերէն:

Օր մը շնագայլը կենդանի մը նշմարեց եւ անոր հետեւելով թաքստոցը տեսաւ ու եկաւ առիւծին լուր տուաւ: Միասին երթալով՝ առիւծը որսը մեռցուց եւ հրամայեց շնագայլին որպէսզի աղէկ ու մտոտ կողմերը կտրելով իր տունը տանի եւ տիկին առիւծին յանձնէ:

Բայց մեր խորամանկ շնագայլը բոլոր մտոտ ու պարարտ կտորները իր տունը տարաւ եւ միայն ոսկորները առիւծին համար թողուց: Ու ալ անգամ մըն ալ իր բարեկամին մօտը չի գնաց:

Առիւծը չափազանց բարկացած՝ գնաց շնագայլը գտնելու եւ զայն լաւ մը պատժելու: Ապառաժին քովէն անցած ատեն վեր նայելով տեսաւ որ շնագայլը իր տիկնոջ եւ զաւակներուն հետ որսը կը լափէին: Կարէն ձայն տուաւ իր բարեկամին: Տիկին շնագայլը եւ զաւակները հսկայ եւ սիրելի առիւծը տեսնելուն պէս վախերնուն սկսան դողդղալ:

Առիւծը փափաք յայտնեց վեր երթալու եւ տիկին շնագայլին հետ ծանօթանալու, ինչպէս նաեւ իր բարեկամին հետ խորհրդակցելու՝ ապագայ որսեր գտնելու ծրագիրներ պատրաստելու համար: Պետք է գիտնալ սակայն թէ անոր նպատակը տարբեր բան էր եւ անգամ մը

որ առիւծը ժայռին վրան ելլէր, շնագայլին եւ իր ընտանիքին վերջին օրն էր:

Խորամանկ շնագայլը ամէն բան շատ լաւ հասկցաւ եւ բարակ չուան մը վար կախելով հրաւիրեց առիւծը, որպէսզի ծայրէն խածնէ ու վեր գայ: Երբ առիւծը կէս ճամբան հասաւ, շնագայլը վերէն չուանը կտրեց եւ առիւծը վարը քարերուն վրան իյնալով ոսկորները ջարդուփշուր եղան ու մեռաւ:

ՐԻՃԿԻԼ

Թարգմ. ԱՆԳԼ.
ԵՐՈՒԱՆԴ ՄԱՔԻՆԻՍՏԵԱՆ

ՀԱՅՐԵՆԻՔԴ

Հայրենիքդ սիրէ, անոր հանդէպ հաւատք ունեցիր, աշխատէ անոր համար, ապրէ անոր համար, մեռիր անոր համար: Աշխարհի մէջ չիկայ որեւէ ազգ, որուն քուկիներ տարբեր եւ քուկիներդ աւելի ազնուական ծագում մը շնորհուած ըլլայ, կամ ստեղծուած ըլլայ քու ազգէդ ու քու հայրենիքէդ աւելի բարձր յառաջդիմութեան մը եւ բարգաւաճ ապագայի մը համար:

ՍԱՌԻԹ ԳԵՅՈՒԿԱ

Թարգմ. ԱՆԳԼ.
ՅԱԿՈՒ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Այս պատանեկան օրկանը կը հրատարակուի մեր բաժանորդներու եւ բարեկամներու օգնութեամբ. անոնք որ կը քաջալերեն մեզ՝ ժամանակին վճարելու են իրենց բաժնեգինները:

ՆՊԱՏԱԿԻՆ ՀԱՍՆԻԼ

Շատ համեստ ընտանիքի մը զաւակն Էր Հրայր, որ իր փոքրիկ հասակին մէջն իսկ բուռն փափաք մը ունէր առաջնակարգ եւ անուանի երաժիշտ մը ըլլալու: Հինգ տարեկան եղած ատենն իսկ սկսաւ երաժշտական դասեր առնել իր մօրմէն եւ իր բնական տաղանդին ալ շնորհիւ կարճ ատենուան մէջ թէ ջուլթակի եւ թէ դաշնակի վրայ կրնար իր ուզած երգը նուագել առանց դժուարութեան:

Տասնեւութ տարեկան հասակին, Հրայր արդէն ճանչցուած Էր լաւ արուեստագետ մը եւ կարող Էր նուագել ճարպիկօրէն՝ որեւէ երաժշտական գործիքի վրայ: Ու ան դեռ գոհ չէր: Նշանաւոր արուեստագետներէ դասեր առնել ուզեց, եւ որովհետեւ իր ծնողքը չափազանց բարեկեցիկ չէին եւ դասերն ալ սուղ, իր բոլոր ժամանակը գործածեց կամ արուեստին համար եւ կամ այդ արուեստը ձեռք ձգելու համար պէտք եղած ծախքերը հոգալու իր միջոցներով:

Ինքզինքը շարունակ դժուարութեանց առջեւ գտաւ ան, բայց քանի արգելքները կը խոչորնային այնքան եռանդը եւ կամքի զօրութիւնը կաւելնար իր մէջ:

Հիմակ, Հրայր յաջողած Է այլեւս եւ ժողովրդական արուեստագետ մը դարձած իր մարզուած ու հաճոյալի ձայնով եւ երաժշտական գործիքներ նուագելու իր ճարտարութեամբ: Մեծ երգահանդէսներու աստղն Է եւ թէյտոյի սիրահարներուն կուռքը: Իր նկարն ու իր գովքը ամէն օր թերթերու մէջ կը տեսնուին եւ ճանչցուած Է երկրին լաւագոյն արուեստագետներէն մէկը:

Ասիկա կարճ պատմութիւն մընէ եւ ցոյց կուտայ թէ յարատեւ աշխատութեամբ ամէն մարդ կրնայ իր նպատակին հասնիլ: Երկրագունդիս վրայ ապրող ամէն ուշիմ անհատ

ընդունակութիւն եւ նպատակ ունի որոշ ճիւղի մը տիրանալու՝ իր բոլոր ջանքերը, աշխատանքն ու մտածումը նուիրելով, փորձառութեան տիրանալով եւ ապագայ օրերու մէջ մեծ դիրք մը գրաւելով:

Ընդունակութիւնները պատանեկան հասակի մէջ երեւան կուզան արդէն եւ այդ շրջանին մէջ ուղղութիւնները կը գծուին: Եթէ մէկը իր պատանեկան հասակին մէջ կը փափաքի ագարակապան մը ըլլալ ապագային, ան պէտք Է որ իր այդ հասակին մէջ իսկ ագարակ երթայ եւ այդ ճիւղի առօրեայ կեանքին վարժուի: Իսկ եթէ վաճառական մը կամ առեւտրական մը ըլլալ կը փափաքի՝ ան պէտք Է որ աւելի բարձր ուսմունք եւ զարգացում ստանայ կարենալ յաջողելու համար:

Օր մը քանի մը տղաք մէկ շարքի վրայ քալելու մրցում մը ունեցան: Դատաւորը տեսաւ որ անոնցմէ բոլորն ալ ծուռ ու մուռ քալելու համար ետ մնացած էին իրենց մէկ ընկերէն, որ յաղթանակը տարաւ: Տղաքը գիտնալ ուզեցին թէ ան իր հաւասար ուժով ի՞նչպէս կրցաւ այդքան առաջ անցնիլ եւ ի՞նչպէս կրցաւ մէկ գծի վրայ քալել: Յաղթական պատանին ժպտելով պատասխանեց.

- Մրցումն սկսելէ առաջ ճիշտ իմ դիմացս կէտ մը տեսայ եւ աչքերս այդ կէտին սեւեռած քալեցի՝ մինչեւ որ հասայ:

Այս պատանիին նման մենք ալ կրնանք մեր ապագայ կեանքին համար կէտ մը, նշան մը, դիրք մը որոշել եւ անոր հասնելու համար անընդհատ դէպի առաջ քալել, դժուարութիւններէ չի վախնալով եւ շարունակ յարատեւելով՝ առանց աջ կամ ձախ շեղելու: Ու օր մըն ալ կը տեսնենք որ յաղթանակը տարած ենք:

ՔԵՆԴՐՈ

ՍԱՄԱՐԷ ՇԻՐԻՆԵԱՆ

ԵՐԿՈՒ ՃԱՄՐՈՂՆԵՐԸ

ԿԵՅԿԵՅԻ ՀԵՔԵԱԹՆԵՐԸ

Երկու ծանոթներ միասին կը ճամբորդէին քաղաք մը երթալու համար եւ անտառի մը մօտէն էր որ կանցնէին: Անոնցմէ մէկը յանկարծ կացին մը տեսաւ ծառի մը քով: Փայտահատ մը հաւանաբար ծառեր կտրած էր եւ զայն հոն մոռցած: Կացինը նշմարող ճամբորդը քակի մը քայլ արագ շարժելով առաջ անցաւ ու զայն վերցուց գոչելով:

- Կացին մը գտայ:
- Այդպէս պետք չէ ըսես, պատասխանեց միւս ճամբորդը, այլ՝ կացին մը գտանք, ըսելու ես:
- Ի՞նչ, ըսաւ առաջինը, կացինը ես գտայ եւ ինձի կը պատկանի անկկա:
- Ոչ, կացինը երկուքս գտանք, պնդեց դարձեալ միւսը:

Ու այսպէս երկուքն ալ վիճաբանելով կացինը ձեռքէ ձեռք կը քաշքշէին: Մինչդեռ կացինին տերն անդիէն տեսնելով որ իր գործիքը չիկայ եւ դրուած տեղէն վերցուած է, ապշած ասդին անդին վազելով սկսաւ զայն փնտռել: Վերջապէս բաւական մը հեռուն երկու անցորդներուն վէճն ու քաշքշուքը տեսնելով անոնց քով գնաց եւ մեծ եղաւ իր հաճոյքը երբ իր կացինը տեսաւ: Ամէն բան արդէն հասկցաւ եւ կացինը անոնց ձեռքէն քաշելով ըսաւ.

- Այս կացինը իմս է:

ՊՐԷՍՓՈՐԸ

ՀԱՅԿԱԶ ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ

ԱՐԱՐԱՏԸ տարածէ քու շրջանակիդ մէջ՝ նոր բաժանորդներ ապահովելով: Այդպէսով թէ մեզ քաջալերած կըլլաս եւ թէ լաւ բան մը ըրած ըլլալու հաճոյքը կը վայելես:

Իսկ բաժնեգինդ ժամանակին վճարելով՝ թէ պարտականութիւնդ կատարած կըլլաս եւ թէ մեր գործը դիւրացուցած:

ՀԱՅՆ ՈՒ ՍՍՏԱՆԱՆ

Ժամանակաւ ԿԵՅՎԵԳԻ Հայ երիտասարդ մը փայտ կտրել զացած էր հեռուոր անտառի մը մէջէն: Իրիկուան սաստիկ հոգնած եւ անօթի տուն կը վերադառնար, երբ մուտքը բոլորովին կոխեց: Երիտասարդը հազիւ թէ կրնար ինքզինքը միայն տեսնել. Ուստի ստիպուեցաւ անտառին մէջ գիշերել: Իր չորս կողմի խաւարին ու ամայութեան մէջ աչքերը փակեց եւ քնացաւ:

Քիչ վերջ աչքերը բացուեցան, շունչը նուաղեցաւ եւ ապշած չորս կողմը նայիլ սկսաւ գիտնալու համար թէ ի՞նչ բանն էր զինքը արթնցնողը:

Տեսաւ սատանան, որ կուգար զինքը կտոր կտոր ընելու: Երիտասարդը վեր ցատքեց, ծառի մը կարճ, բայց դիմացկուն ճիւղերէն մէկը վերցուց եւ սատանային վրան խոյացաւ ինքզինքը պաշտպանելու համար: Սատանան զայն տեսնելով ինքն ալ իր կարգին ծառի մը խոշոր ճիւղը փրցուց եւ կատարի կռիւ մըն է սկսաւ գիշերուան այդ խաւարին մէջ: Երիտասարդը շարունակ ինքզինքը սատանին մօտիկը պահելով իր ձեռքի փայտի կտորով աղուոր տփոց մը կուտար սատանային. մինչդեռ այս վերջինը իր խոշոր ճիւղով բան մը չէր կրնար ընել, որովհետեւ չէր կրնար մօտէն հարուածել: Ուստի միշտ ետ ետ կերթար՝ որպէսզի անելի բացէն իր փայտը գործածէ: Իր բոլոր ջանքերն անօգուտ էին. երիտասարդը միշտ մօտ պահելով ինքզինքը շարունակ ծանր հարուածներ կուտար իր հակառակորդին: Կատարի կռիւը շատ երկար տեւեց եւ սատանան ճարահատ ու լալազին գոչեց.

- Հէյ, բարեկամ, եկուր փայտերնիս փոխենք:
- Շատ լաւ, պատասխանեց մեր

կտրիճ Կեյվեցին, սատանին երկայն փայտը ձեռքէն առնելով եւ ճարպիկ շարժումով մը ետ ցատքելով որպէսզի աղուոր մը հարուածէ:

Սատանան քանի առաջ կուգար մեր Յայն ալ այնքան ետ կերթար եւ թշնամիին գլխուն աջ ու ձախ կը տփոցէր առանց պատեհութիւն տալու որ ան իր կարճ փայտի կտորը գործածէ: Կերջապէս երիտասարդը յաղթական ելաւ, երբ առաւօտ եղած էր եւ այն ատեն կուզէր տուն հասնիլ: ճամբայ ելաւ իր փայտի բեռին հետ եւ սատանան ալ իրեն ընկերացած: Այս վերջինը ըսաւ.

- Բարեկամ, շատ ճամբայ ունիս քալելիք, պէտք չիկայ որ երկուքս ալ յոգնինք, եկուր ես քու բեռիդ վրան նստիմ եւ երգ մը երգելով երթանք, երբ որ երգս լրանայ՝ փայտին բեռը ես կը շալկեմ ու դուն ալ վրան նստելով կերգես մինչեւ որ երգդ վերջանայ եւ այսպէս փոխնիփոխ զիրար կը տանինք:

- Շատ լաւ, ըսաւ երիտասարդը, եւ սատանան ցտքեց անոր կռակը սատանայական երգ մը սկսելով: Քանի մը վարկեան վերջ երգը վերջացած էր եւ երիտասարդը իր բեռը սատանային փոխանցելով ելաւ անոր ուսերուն վրան փառաւոր մը նստաւ ու սկսաւ երգել.

- Լօ, լա, լի, լօ, լա, լի, լօ, լա, լի, լօ լա, լի: Ու այսպէս ժամերով երգեց: Սատանան յոգնած ու արիւն քրտինք մտած գլուխը վերցուց ու ըսաւ.

- Բարեկամ, այդ ի՞նչ տեսակ երգ է որ դեռ չի լմնցաւ:

- Ասիկա պապենական ազգային երգ մըն է եւ բաւական երկար կը տեւէ դեռ, ու դարձեալ սկսաւ իր լօ, լա, լի, լօ, լա, լի, երգին:

Սատանան չափազանց յոգնած՝ ալ սկսաւ իր քայլերը դանդաղեցնել եւ գլուխը անգամ մըն ալ դարձնելով նորէն տրտնջալ սկսաւ, իսկ մեր երիտասարդը անոր վրան հեծած միշտ կերգէր.

- Լօ, լա, լի, լօ, լա, լի:

Սատանան յոգնած ու տքնած՝ շատ անգամ կը դառնար ու կը գոչէր.

- Յէյ, կեա՛վուր օղլի կեա՛վուր, այդ քու լօ, լա, լի, լօդ դեռ չի լմնցա՞ւ:

Երիտասարդը սակայն կը շարունակէր իր աննման երգը եւ կը պատասխանէր.

- Քիչ մնաց, բարեկամ, քիչ մնաց, բաւական մըն ալ քալէ եւ երգս կը լմնայ:

Ու մեր Կեյվե գիւղին մէջ՝ մամիկները կը պատմեն թէ սատանան աշխարհի ծայրն հասած է իր բեռան տակ կքած, բայց երիտասարդ Յայն դեռ իր երգը չէ լմնցուցած:

ՊՐԵՍՓՅԸՆ

ԿԱԶԳԵՆ ՉՍՏԻԿԵԱՆ

ՍՈՒՍՈՒԻՆԻ ՊՍՏՈՒԵՐԸ

Իտալիոյ երկաթ վարչապետը, Մուսոլինի, Թորինոյի Յայ որբուհիներուն այցելած ատեն անոնցմէ ամենէն փոքրը իր մօտ կանչած է եւ հարցուցած.

- Ո՞ւր են հայրիկդ ու մայրիկդ:

- Չեմ գիտեր, ես շատ պզտիկ էի երբ զիրենք կորսնցուցի:

- Աքսորի ատեն որո՞ւ քով մնացիր դուն:

- Չիս արաբները իրենց տունը տարին, հոն ես շատ տխուր էի, ամէն օր զիս կը ծեծէին եւ անօթի կը պահէին:

- Ի՞նչպէս հոս անցար:

- Ազլիացիները երբ եկան՝ ես տունէն անոնց քով փախայ:

- Ինչպէ՞ս բաժնուեցար:

- Խելօքիկ կով մը կար, անիկա երբեք ինծի չարիք չէր ըրած, ճերմակ ճակատ մը ունէր, գրկեցի համբուրեցի եւ մնաս բարով ըսի ու փախայ

Արաքներուն քովէն:

Մուսուլիմնի, Իտալիոյ աշդ գօրաւոր մարդը, իր երկու սրունքներուն վրայ դողդղալ սկսաւ, թաշկիկակը հանեց, ակոսները կրճտեց եւ լալ սկսաւ... չըսելու համար քանի մը բռռեր եւ յետոյ՝

- Սիրելի հիւրեր, ըսաւ, սիրեցէք Նախ ձեր հայրենիքը, Յայաստան, եւ յետոյ ալ Իտալիան:

Իտալացի վարչապետին այս լայնամիտ թելադրութիւնը Յայաստանէ տարագիր ամէն Յայ որբի, ամէն Յայորդիի ուղղուած է: Մենք, Գանատայի Յայորդիներս, անշուշտ չենք կրնար մոռնալ մեր ծագումը, Նուիրական սիրով մը կապուած ենք մեր ազգին ու մեր հայրենիքին, եւ սակայն միեւնոյն ատեն պիտի սիրենք Գանատան եւս, որովհետեւ այս ազատ երկրին հիւրընկալութիւնը կը վայելենք:

Նախ մեր հարազատ հայրենիքը՝ ու անոր կողքին ալ՝ Գանատան:

Արտասպուած

ՐՈՊԻՆԻՏԻՏԸ ԵՒ ՄՍԱԿԱՃԱՈՐ

Րոպինիտու Անգլիացի հռչակաւոր աւազակապետ մըն էր եւ մեծ անուն հանած էր իր զարմանալի կողոպտւոներով: Իրեն ու իր խումբին թաքստոցը Շերվուտ անտառն էր:

Քսան մղոն հեռուն, փոքրիկ քաղաքի մը կառավարիչը շահասէր եւ անիրաւութիւններով հարստացած անձ մըն էր եւ ժողովուրդը միշտ կը կեղեքէր:

Անգամ մը Րոպինիտու երբ անտառին մէջ կը քալէր, անցորդ մսավաճառ մը տեսաւ, զայն կեցուց, անոր ձին, միսը, կառքը եւ զգեստները գնեց եւ մսավաճառի մը կերպարանքն առնելով քաղաք գնաց եւ փողոցները պտտելով կը կանչէր.

- Թարմ միս, փառնաւոր երկու սէնթ, եկէք գնեցէք, տիկիկներ եւ պարոններ:

Ամէն մարդ զարմացաւ, քանի որ մսին փառնաւոր տասը սէնթ էր ամէն տեղ եւ այս մարդը մի միայն երկու սէնթի կը ծախէր: Քաղաքն ամբողջ գնեցին, մինչդեռ միւս մսավաճառները պարապ կեցած էին: Յարցուցին իրեն եւ հասկցան որ Նոր մսավաճառ մըն էր, հազարաւոր ոչխարներ ու արջառներ ունէր եւ մտադրած էր տարիներով քաղաքին աճան միս կերցնել: Յարիւրաւոր հովիւներ կը հսկէին իր հօտերուն եւ Նախիրներուն:

Կառավարիչը լսելով Նոր մսագործին մասին, երկու թաշկիկակին մէջ հարիւրական ոսկի լեցուցած Րոպինիտուին եկաւ եւ առաջարկեց անոր ոչխարի հօտերը ծախել: Երկուքն ալ համաձայնեցան եւ իրենց ձիերն հեծած՝ ճամբայ ինկան դէպի Շերվուտ անտառը:

Երբ հոն հասան, կառավարիչը բազմաթիւ եղջերուներ տեսնելով հոս ու հոն, վախցաւ եւ հարցուց.

- Մենք ո՞ւր կերթանք այսպէս:

- Ասոնք մեր հօտերն են, ըսաւ աւագակապետը եւ փողը հնչեցուց:

Ու ահա յանկարծ ծառերուն ետեւէն ու ամէն ուղղութենէ ընկերները վազելով եկան, կառավարիչը կողոպտեցին, ձին առին եւ պատուիրեցին անոր այլեւս քաղաքին ժողովուրդը չի հարստահարել ու յետոյ զայն մինչեւ քաղաքին մօտ ճամբայ դնելով արծակեցին ու իրենք Շերվուտ անտառը վերադարձան:

ՍԱՈՒԹ ԳԵՅՈՒԿԱ

ԵՓՐԵՄ ԲԻՒՊԻԲԵԱՆ

ՍՕՐԵՂԲԱՅՐ ՏԻՔՍԻՆ ՈՒ ՊՁՏԻԿ ԽՈՁԸ

Սօրեղբայր Տիքսին, ծերուկ Նապաստակը, օր մը ուրախ զուարթ վազելով դուրս ելաւ անտառէն, տաք արեւին Նայեցաւ ու ինքզինքը շատ երիտասարդ.

զգաց, աչքերը հոս ու հոն, վեր ու վար դարձուց եւ խոտերուն մեջէն քիթը շարժելով ըսաւ.

- Կուզեմ գիտնալ թէ որո՞նք են սա տղաքը. մեր այսօրուան հաւաքոյթին խօսք տուած էի իրենց հանդիպիլ եւ խաղերնին դիտելով վճիռ տալ թէ ո՞վ է միշտ յաղթողը: Բայց բոլոր տղաքը հոս չեմ տեսներ, կերելի օրիորդ մուկը իր աշակերտներէն շատեր դպրոցը պահած է, ինչ որ շատ գէշ բան մըն է ըրածը:

Ճիշտ այն ատեն մեր Սօրեղբայր Տիբախն ոտքի հետքեր տեսաւ, լաւ մը քննեց եւ հասկցաւ թէ աղուէսի, շուկի, սկիւռի եւ խոզի յետքերն էին: Մեր նապաստակը քիչ մը անդին տեսաւ որ քանի մը քարերով բառ մը գրած էին եւ կարդալով օրիորդ խոզին գիրն ըլլալը հասկցաւ եւ կը նշանակէր թէ վտանգ կար այդ կողմերը:

Ճիշտ այն ատեն անտառաբաղաքին բոլոր տէր եւ տիկին, պարոն եւ օրիորդ նապաստակներն ու սկիւռները հաւաքուած էին եւ իրենց խաղերուն սկսած՝ երբ օրիորդ Ֆաթիման, դրացի օրիորդ խոզը, վազելով լուր տուաւ թէ փրոֆեսոր աղուէսը կուգար բոլորն ալ գոլէճ տանելու: Ամենքն ալ իրենց տունները փախան եւ պատուհաններէն նայիլ սկսան:

Քիչ մը անդիւն կուգար նաեւ Պր. ճաթօն, ուրիշ անունով իշխան շուն կամ պարոն ոստիկանապետ:

Մեր ոստիկանը ձերբակալեց փրոֆեսոր աղուէսը, որովհետեւ, ըստ տիկին աղուէսին, պարոն փրոֆեսորը սխալմամբ մէկ հնդկահաւ եւ երկու սագ բերած էր գոլէճ անոնց անտառի գիտութիւններ սովորեցնելու համար:

Պատիկ խոզը չար ժպիտով մը Սօրեղբայր Տիբախին նայեցաւ:

ԳԵՆՖԻԼՏ

ՄԿՐՏԻՉ ԱԴԱՄԵԱ

Մեծ մայրիկէս լսած

ԲԻԲԶԱՆԴ ԹԱԳԱԲՈՐ

-Շարունակութիւն եւ վերջ-

Երբ Յաւակ այս բաները լսեց մօրը շատ մը հարցումներ ըրաւ ըսելով.

- Մայրիկ, աշխարհի վրայ մեզմէ գառ մէկը կա՞յ, հայրիկ ի՞նչ ըսել է, տուն ի՞նչ է, մեռնիլ ի՞նչ է:

Մայրը ամէն հարցումի պատասխանեց եւ երբ Յաւակ մեռնելու նշանակութիւնը հասկցաւ շատ ցաւեցաւ եւ ծուկնի գալով աղօթեց Աստուծոյ: Սրբուհի անգամ մըն ալ համբուրեց Յաւակը եւ իր ցաւերուն մէջ քնացաւ:

Յաւակ ասդին անդին գնաց բայց այժմ չի կրցաւ գտնել.

- Սեւուկ, Սեւուկ, կանչեց, բայց բնաւ ձայն մը չի լսեց: Իր մօրը քով գնաց եւ անգամ մըն ալ աղօթեց՝ խնդրելով որ Աստուած իր մայրը մահէ հեռու պահէ:

Անդին, թագաւորական պալատին մէջ, Բիւզանդ օրէ օր ինքզինքը կանիծեր եւ շատ տխուր էր:

Ձմեռուան պայծառ առաւօտ մը, պալատականներն իր մօտ գալով ուզեցին զինքն ուրախացնել եւ խնդրեցին որ իրենց հետ որսորդութեան երթար: Բիւզանդ հաւանեցաւ եւ բազմաթիւ պալատականներով եւ զինուորներով քալել սկսան: Շատ չանցած մեծ անտառ մը հասան եւ Բիւզանդ իր հետեւորդներուն դառնալով ըսաւ.

- Առաջին որսը շահողը նուէր մը պիտի ստանայ:

Ամենքն ալ մէկ մէկ ուղղութեամբ գացին, իսկ Բիւզանդ միւսակը, տարբեր կողմ գնաց: Կեսօր էր, երբ թագաւորն հեռուն վայրի կենդանի մը նշմարեց: Կամաց կամաց անոր մօտեցաւ, բայց կենդանին զինք տեսնելով փախիլ սկսաւ: Թագաւորը ծուկնի գալով կրակեց, բայց կենդանին հովի արագութեամբ մը կորսուեցաւ անտառին

մէջ: Բիւզանդ անոր հետքերուն ուղղութեամբ գնաց: Ձիւնը շատ խորունկ էր եւ պայծառ արեւը վերէն կը ժպտեր որսորդներուն վրայ: Քիչ վերջ Բիւզանդ նորէն միեւնոյն այծը նշմարեց եւ քիչ մը մօտեցաւ: Ճիշտ այդ վարկեանին ուրիշ վեց պալատականներ ալ միեւնոյն կենդանին կը հալածէին: Ամէնքն ալ կրակեցին եւ միայն Բիւզանդինը կենդանին վիրաւորեց:

Այծեամբ լեղապատռ վազել սկսաւ եւ թագաւորն անոր կը հետեւէր՝ ճերմակ ձիւնին վրայ թողուած արեան բիծերուն նայելով: Երկուքն ալ լաւ մը յոգնած էին, բայց շատ չանցած խեղճ անասունը ծակէ մը ներս ցատքեց եւ աներեւոյթ եղաւ: Բիւզանդ պահ մը ծակին առջեւ կանգ առաւ եւ յետոյ ինքն ալ ներս մտաւ, քիչ մը քալեց, կանգ առաւ եւ ասդին անդին քննել սկսաւ: Ու ահա այդ խաւար քարայրին մէջ, խոտ անկողնի մը վրայ մէկուս դէմքը նշմարեց, որ չոր շիւղերուն մէջէն բարձրացաւ:

Բիւզանդ ետ ետ քաշուեցաւ եւ դռան քով գնաց՝ իր մարմինը դող ելած:

Ի՞նչ էր տեսածը, որո՞ւն դէմքն էր ատկկա, հող ի՞նչ կըներ, այդ ամայի քարայրին մէջ: Ծակին մէջէն պզտիկ լոյս մը կիշնար այդ նիհար, դեղին, հիւսնոտ դէմքին վրայ: Բիւզանդ նշմարեց իր սիրելի կնոջ դէմքը եւ յուզուած ըսաւ.

- Ո՞վ ես դուն, ոսկորե ոսկոր եւ արիւնե արի՞ւն ունիս, այդ դէմքով իմ կինս կը ներկայացնես: Պաղ սարսուռ մը անցաւ թագաւորին մարմնէն եւ վախով լեցուեցաւ: Բայց Սրբուհի պատասխանեց.

- Ինձի մօտեցիր:

Բիւզանդ անելի վախցած մօտեցաւ: Իսկ Սրբուհի իր հիւանդ մարմինը վերցնելով նստաւ ու ըսաւ.

- Բիւզանդ, իմ սիրելի ամուսինս, ես Սրբուհին եմ:

Թագաւորը մօտեցաւ, գրկեց ու համբուրեց իր կինը եւ աղօթեց: Յետոյ գրպանէն պզտիկ սուլիչ մը հանեց եւ անգամ մը զայն սուլելէ վերջ գրպանը դրաւ:

Ցաւակ այս ծայնէն վախցած ներս վազեց եւ իր մօրը քովն ալ ուրիշ մը տեսնելով ալ անելի սարսափած ճիչ մը արձակեց: Թագուհին տղուն գլուխը շոյելով եւ զայն գրկելով ըսաւ.

- Տղաս, ահա ասիկա է քու հայրդ:

Բիւզանդ, ուրախութենէն յուզուած, ալ չի կրցաւ իր արցունքները զսպել տեսնելով իր զաւակը: Ատկէ առաջ բնաւ չէր լսած թէ զաւակ մը ունէր:

Թագաւորն անգամ մըն ալ սուլեց եւ ահա պալատականներն հաւաքուեցան քարայրին շուրջը եւ մեծ եղաւ իրենց ուրախութիւնը երբ տեսան իրենց սիրելի թագուհին: Թագաւորն անմիջապէս զինուորներու ջոկատ մը դրկեց քաղաք հրամայելով որ Յեթումն անմիջապէս բանտ նետեն մինչեւ իր վերադարձը:

Անմիջապէս մեծ սեղան մը պատրաստուեցաւ անտառին մէջ ամէն տեսակ համեղ կերակուրներով: Ցաւակ իր կեանքին մէջ այդ բաները տեսած չէր, ուստի շատ հարցումներ ըրաւ եւ թագաւորը ամէնուն ալ պատասխանեց:

Միւս օրը մայրաքաղաքը մեծ տօնախմբութեան մէջ էր, հանդեսներ, խաղեր, պարեր, խրախճանքներ տեղի ունեցան: Ամբողջ ժողովուրդը անսովոր ուրախութեամբ լեցուած էր իր սիրելի թագուհին մեռած չըլլալուն եւ գտնուելուն համար:

Շաբաթ մը վերջ քաղաքին խոշոր հրապարակին վրան բարձր սիւն մը տնկեցին եւ Յեթումը վրայէն կախեցին, որովհետեւ թագուհին այդ չար մարդուն բոլոր ըրածները պատմած էր: Իսկ Թորոսն ու Սարգիսը պալատ կանչուեցան, թագաւորը զանոնք իր ներկայութեան ընդունեց եւ մեծ գումարներով ու պատիւներով

վարձատրեց:

Շատ տարիներ անցան եւ թագաւորն ու թագուհին երջանիկ ապրեցան ու օր մըն ալ Թագուհին մեռաւ մեծ սուգի մէջ ձգելով ամբողջ երկիրը:

Այժմեամբ, որ իրական ազատարար մը եղած էր, շատ լաւ կերպով կը խնամուէր, բայց երբ թագուհին մեռաւ, ամէն օր կերթար եւ անոր գերեզմանին վրան կուլար: Ծառաներ զինք փնտռելու կեղևէին եւ շատ կը զարմանային հոն գտնելով՝ միշտ քնացած հողակոյտին քովիկը: Չայն կարթնցնէին եւ կը բերէին տուն: Օր մը երբ դարձեալ զայն փնտռելու ելած էին, գտան որ ան իր սիրելի տիրուհւոյն գերեզմանին վրայ մեռած էր:

Թագուհիին մահէն շաբաթ մը վերջ այժմեամբ ալ բարի թագուհիին քով թողեցին:

Ցաւակ երկրին գահը ժառանգեց եւ շատ իմաստութեամբ կառավարեց զայն: Պատմութիւնը կըսէ թէ այդ երկիրը Ցաւակէն աւելի իմաստուն եւ անկէ աւելի արդարասէր թագաւոր մը դեռ ունեցած չէ:

ԿԵՐՉ

ԳՐԻԳՈՐ ԱՆՆԱԻՈՐԵԱՆ

ՄԱՐՏԻՐՈՍԻՆ ԵՐԱՉԸ

Մարտիրոս օտար երկրի մը մէջ կապրէր իր ծնողաց հետ: Աքսորէն վերջ գաղթած էին: Շատ խելացի տղայ մըն էր եւ թէ տան մէջ եւ թէ դպրոցին մէջ ամէնէն կը սիրուէր: Շատ անգամ իր մօրը եւ հօրը պատմութիւնները լսելով միտքը դրած էր մինչեւ վերջը սիրելի իր ազգը եւ օգնել Յայաստանին, որուն մասին այնքան խանդավառ կերպով կը խօսէին թէ հայրիկը եւ թէ իր հօրը հետ խօսող բոլոր տարեց մարդիկը: Շատ կը փափաքէր շուտ մը մեծնալ, դրամ վաստկիլ եւ Յայաստան երթալ իր պապերուն ապրած տեղը ինքն ալ ապրելու համար:

Անգամ մը երագին մէջ տեսաւ որ Յայաստանի մէջ կը գտնուի: Յայոց մայրաքաղաքը ամէն կերպով զարդարուած եւ գեղեցիկ, փողոցները ժամանակին ապրած եւ մեծ հերոսութիւններ ըրած անձերու անուսով, Յայ վաճառականներ ամէն կողմ: Դիտեց Յայ Արիներու տողանցքը եւ ինքն ալ անոնց միացաւ: Տեսաւ Յայ զինուորները, Յայկական համագգեստով, մէկ մէկ կորիճներ, ինքն ալ զինուոր գրուեցաւ: Պարզ զինուոր մըն էր առաջ եւ կամաց կամաց բարձրանալով զօրապետ մը եղաւ: Տղաք կը հիանային իր վրայ եւ երկիրը ապահով էր թշնամիներէ: Ու միտքը ինկաւ իր ծնողաց պատմածները, կոտորածներ, եւ օր մըն ալ հրաման ըրաւ իր զօրքերուն արշաւելու թշնամի երկիրը եւ ազգին վրէժը լուծելու: Փառաւոր ու գեղեցիկ Արարատի ստորոտը պատերազմը տեղի ունեցաւ եւ յաղթանակներ շահեցան:

Առտու էր եւ մայրիկը եկաւ արթնցնել Մարտիրոսն իր անուշ երագէն:

Քանի մը տարի անցած է այդ երագէն ի վեր եւ այսօր Մարտիրոս երիտասարդ մըն է եղած, գուլէճ կերթայ եւ անմիջապէս որ զայն լրացնէ մտադրած է Յայաստան երթալ իր երբեմնի երագը իրականացնելու համար:

ԵՐԱՄՈՍԱ

ԿԻԼԴԵՆԿ ՄԻԳՃԵՐԵՏԵԱՆ

ԱՌԱԲՕՏ

Կանուխ, շատ կանուխ, աներեւոյթ կամարին ետեւէն արեւի փայլուն ճառագայթները դուրս կը խուժեն աշխարհն իր խոր քունէն արթնցնելու համար:

Փոքրիկ թռչնիկն իր բոյնէն դուրս կը ցատքէ եւ իր երգով կը թռռռացնէ պարտեզ ու ձոր:

Ժիր մեղուն արդէն տզգալ սկսած է եւ ծաղիկներ կը փնտռէ: Քնքոյշ ծաղիկներն արթնցած են եւ նազանքով կը բարեւեն աջ ու ձախ եւ հազարումէկ

օրհնէքներ կուտան Անոր, որ անմահ առաւօտը հրաշակերտած եւ պարգեւած է աշխարհին:

Չանգակները, մեր եկեղեցիներու հայրենի զանգակները կը դօղանջեն իբրեւ յուշարարներն հինաւուրց աւանդական վսեմ հաւատքին՝ հրաւիրելով զաւակները անցեալի բարեպաշտ հաւատացեալներուն՝ աղօթարանի կամարներուն տակէն փառաբանելու զԱյն, որ ամէն օրհնութեանց հեղինակն ու պահպանիչն է:

ՏՐԵՅԹԸ

ՎԱՅԷ ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ

ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒ ԿԵԱՆՔԷՆ

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ՖԵՐԿԸՍ.- Տարեվերջին քննութեանց առթիւ Յարութիւն Պօտուրեան, վարժարանի միակ Յայ աշակերտը, ընդհանուր աշակերտներու մէջ ամենաբարձր միջին նիշն ստացած է եւ պատիւներով դասարանը փոխած:

ՈԱԹՍԷՅ.- Իր դասարանի առաջնութիւնը շահած՝ այս տարի պատուով կը թեւակոխէ Փրպլիք Սթուլի բարձրագոյն դասարանը:

ՀԵՅԿԸՐԶԿԻԼ.- Գեորգ Գեորգեան, իր կարգին երկրորդ աշակերտն հանդիսացած եւ պատուով շրջանաւարտ Փրպլիք Սթուլէն: Գալ տարի Յայ Սթուլ մտնելու առաջադրութիւն ունի:

ՐԻԾԿԻԼ.- Երուանդ Մաքիսիստեան եւ Գուրգէն Կարկեան իրենց դասարանին մէջ միակ իրենք եւ ընդհանուր դպրոցին մէջ պատուով կարգերնին փոխող երեք աշակերտներէն երկուքը հանդիսացած են:

ՎԱՐՍՕ.- Լեւոն Գրիգորեան իր կարգին մէջ միակ աշակերտը, որ պատուով դասարանը փոխած է:

ՔԷՆՖԻԼՏ.- Գալուստ Քիզիրեան պատուով իր դասարանը փոխած:

ՎՕԼԸՍՊԸՐԿ.- Իր կարգին քառասուն աշակերտներուն մէջ առաջին եղած եւ պատուով դասարանը փոխած, Գրիգոր Ազնաւորեան, որ դպրոցին միակ Յայ աշակերտն ալ է:

ՓՕՐԹ ՓԵՐԻ.- Փոքրիկն հաշիկ Աճեմեան, իբրեւ կարգին լաւագոյն աշակերտներէն մէկը՝ դասարանը փոխած է:

ՔԷՅՆՊԸՐԿ.- Օնիկ Շանկեան Փրպլիք Սթուլէն շրջանաւարտ. կառաջադրէ Յայ Սթուլ յաճախել՝ եթէ իր պարագաները ներեն: Յուսիկ Վարդանեան դասարանը փոխած:

ՊԷԼՎՈՒՏ.- Յովսէփ Խելացեան պատուով շրջանաւարտ Փրպլիք Սթուլէն:

ԳԷԼՊՕՐՕ.- Մամբրէ Շիրինեան եւ Յայկազուն Յակոբեան յաջողութեամբ աւարտած են Փրպլիք Սթուլը եւ կառաջադրեն Յայ Սթուլ մտնել:

ԵՐԱՄՈՍԱ.- Փոքրիկն Սարգիս ճեյլեզեան պատուով իր դասարանը փոխած:

ԾԱՆ. ԽՄԲ.- Վերի տեղեկագրին մանրամասնութեանց մեծ մասը քաղուած է տեղական թերթերէ՝ մեր Յայորդիներու կողմէ դրկուած: Դեռ պիտի լսենք ուրիշ Յայորդիներու մասին եւ պիտի տեղեկագրենք յաջորդիկ:

ՊՏՈՅՏ ԵՒ ՀԱՒԱՔՈՅԹ

Յուլիս 2ին Հալտիմընտ գաւառի ագարակները ցրուած Յայորդիներս, թուով 32, հաւաքական պտոյտ մը ունեցանք, զանազան մրցումներով եւ զուարճալիքներով խառն: Ամէնուս համար ալ ուրախալի առիթ մըն էր այդ օրը, մէկգմէկ տեսնելու, իրարու հետ խօսելու մեր մայրենի լեզուով եւ մեր խօսակցութեանց ընթացքին յիշելու մօտիկ անցեալը, երբ միեւնոյն յարկի ներքեւ եղբայրական մթնոլորտ մը կը վայելէինք:

Հաւաքատեղին Էր Փորթ Մէյթլընտ, Լէյք Էրիի մօտ վայր մը: Լողալու մրցումներ եւս ունեցանք:

Ծան. Խմբ. Վերի հատուածն ամփոփած եւք Օննիկ Ատուրեանի մէկ երկայն նամակէն:

ԴԱՇՏԱՅԱՆԴԵՍ ՄԸ

Թօրօնթոյի Հայ Երիտասարդաց Միութիւնը Յուլիս 2ին դաշտահանդէս մը սարքած Էր Հայտ Փարթին մէջ: Ագարակներ ցրուած Հայորդիներէն շատեր եւս հրաւիրուած Էին, նաեւ ես Պր. Ս. Ասատուրեանի հրաւերով:

Ագարակատէրս զիս հաւաքավայրը տարաւ եւ բաւական փնտռուքէ վերջ խումբին միացայ: Առաջին անգամն Էր որ Հայ Երիտասարդները կը տեսնէի, նաեւ բարեկամս, որուն հետ միայն թղթակցած Էի նախապէս:

Երիտասարդներ ֆուլթայօլի խաղի սկսան եւ զիս ալ հրաւիրեցին մասնակցելու: Նախընտրեցի դիտել միայն թերեւս քիչ մը ամչկոտ ըլլալուն համար: Լաւ խաղցողներ Էին: Ֆուլթայօլէն վերջ վազելու մրցումներն սկսան, որոնց մէջ երիտասարդներէն շահեցաւ Պր. Յ. Սողիկեան, իսկ օրիորդներէն Մ. Գոյուլմճեան առաջին եւ Թ. Թաշճեան երկրորդ:

ճաշը շատ ընկերական եւ հաճոյալի անցաւ: Պարոններէն մէկը անունս հարցուց եւ յետոյ ուր տեղացի ըլլալս. շատ փոքր հասակէս ամէն ինչ կորսնցնելուն համար ուր տեղացի ըլլալս չեմ յիշեր ըսի: Վերջէն հասկցայ որ անունս փոխանակ Հայկ Մանուկեանի Հայկ ճանտեան արձանագրուած Էր:

ճաշէն վերջ Պր. Ասատուրեան աճուրդ մը բացաւ, երբ ագարակապետս եկաւ ու ես ստիպուեցայ բաժնուիլ այդ հաճոյալի հաւաքոյթէն՝ երջանիկ օր մը վայելած:

ԿՈՒՏՊՐԻՃ

ՀԱՅԿ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱԶ

Նախապէս յայտարարուած պատրաստ գումար`	30.25
Հայկ Մանուկեան	.25
Յարութիւն Պօտուրեան	.25
Կիւլպէնկ Միւճերեւտեան	.25
Խաչիկ Աճեմեան	1.00
ԳՈՒՄԱՐ	<hr/> 32.00 տլ.

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Անցեալ երկու ամիսներու ընթացքին բազմաթիւ Հայորդիներ Հեմիլթըն այցելեցին: Պր. Ալիքսանեան Օգոստոսի ընթացքին պիտի այցելէ բոլոր Հայորդիներու ագարակները եւ անոնց վիճակին մասին ընդարձակ տեղեկագիր մը պիտի երեւի Արարատի յաջորդ թիւին մէջ:

Պր. Ա. Պեգազեան, Նիւ Եորթէն, երկու շաբաթի չափ Գանատա անցուց. եկած Էր զատ զատ ագարակներ տեղաւորուած իր երկու եղբայրներուն, Արշալիրի եւ Վաղէնակի Միացեալ Նահանգներ տանելու համար կարգադրութիւններ ընելու: Պր. Պեգազեան Նիւ Եորթէն եկած Է իր մօր հետ երկուքուկէս տարի առաջ: Հետաքրքրուելով Արարատի յառաջդիմութեամբ եւ գնահատելով թափուած աշխատանքը՝ Պր. Պեգազեան մեկնեցաւ Նիւ Եորթ թերթին տարածման նպաստելու առաջարկութեամբ:

ԱՐԱՐԱՏԻ ԳՐԱԿԱՆ ՄՐՑՈՒՄԸ

Թերթիս գրական մրցման առաջին բաժինը, տասը թիւերու բոլոր յօդուածներու համառօտագրութիւնը փակուեցաւ՝ Մամբրէ Շիրինեան առաջին եւ Արշալիր Պեգազեան երկրորդ հանդիսանալով: Առաջինը կըստանայ գեղեցիկ հեծելանիւ մը, երկրորդը հինգ տոլար:

ԳԱՆԱՏԱՅԱՅ ԿԵԱՆՔ

ԴԱՇՏԱՅԱՆԴԵՍ ՄԸ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒԲ ՄԸ

Ենկլիքըն Եպիսկոպոսական Եկեղեցւոյ բարձրաստիճան հոգեւորականներէն շատեր վերջերս սկսած են լրջօրէն հետաքրքրուիլ Գանատայի Յայոց կրօնական կեանքով եւ սկզբունքով ընդունած են իրենց յառաջիկայ Եկեղեցական վեհաժողովին ներկայացնել 2500 - 3000 տուարի պիւտճէ մը Օկթարիօ Նահանգի Յայերու համար Յայ քահանայ մը պահելու, որ կարենայ այս երկրի Յայութեան կրօնական եւ ընկերային ծառայութիւն մատուցանել ըստ Յայ Առաքելական Եկեղեցւոյ ականդրութեանց:

Այս շարժումին գործօն ազդակ մը եղած է Պր. Լեւոն Պապեան, որ իր կարգին պատրաստակամութիւն յայտնած է անձնապէս դիմագրաւել նիւթական որեւէ պատասխանատուութիւն, որ կրնայ պատահիլ ընդունուած պիւտճէէն դուրս:

ՆՈՐ ՀՈՎԻՒՄ ՄԸ

Գանատայի Միացեալ Եկեղեցին Հեմիլթընի Օլ Փիփըլզ Չըրչի հովուութեան կանչած է Կեր. Միհրան Կարապետեան, որ Յուլիսէն սկսեալ արդէն իր պաշտօնին ձեռնարկած է: Յիշեալ վերջին 18 տարիներուն Արեւմտեան Գանատայի Անգլիկախօս Եկեղեցիներու կը պաշտօնավարէր: Քաղաքիս ուրիշ օտար համայնքներու կարգին, Կեր. Կարապետեան իր կրօնական եւ ընկերային ծառայութիւնն ի սպաս պիտի դնէ Նաեւ Յայ գաղութին:

Ամեն Կիրակի Կ. Ե. Ժամը երեքին Յայերէն պաշտամունք կը կատարուի Օլ Փիփըլզ Եկեղեցիին մէջ: Հովիւին ընդունելութեան ժամերն են Բշ., Գշ., Դշ. եւ Եշ. օրերը առտուան ժամը 9-12 վերոյիշեալ Եկեղեցիին մէջ: Իր բնակարանի հասցէն է 1 Շերմըն Էվընիւ Եւրօթի եւ հեռաձայնի թիւն է Կար. 5732:

Բարեկամիդ թելադրէ որ ինքն ալ բաժանորդագրուի ԱՐԱՐԱՏԻՆ:

Գանատայի Երիտասարդաց Միութեան Թօրօնթոյի մասնաճիւղը իր 2րդ տարեկան դաշտահանդէսն ունեցաւ Յուլիս 2ին Հայ Փարքի մէջ: Երկսեռ բազմութիւն մը փութացած էր հանդիսավայրը: Միութիւնը հրաւիրագրեր դրկած էր Նաեւ ճօրճառուկի ցրուած տղայոց եւ անոնցմէ 15 հոգի ներկայ էին եւ շատ գոհ տպաւորութեան տակ մեկնեցան:

ճօրճառուկի տղայոց կողմէ Յայկազ Մետրոպեան խօսք առաւ՝ յայտարարելով թէ իր ընկերներուն հետ շատ ուրախ է այդ դաշտահանդէսին ներկայ գտնուելուն եւ այդքան երիտասարդ ընկերներու հետ ծանօթանալուն համար:

Մեր դեռատի ընկերը գովեց Նաեւ մեր Միութիւնը եւ ինքն ալ ուզեց արձանագրուիլ իր օգնութեան բաժինը բերելու համար աւելի փոքր ընկերներու: Ունեցանք Նաեւ ուրիշ նոր անդամ մը:

Մեր Միութեան Նպատակն եղած է օգնել ճօրճառուկեան մեր տարագիր եղբայրներուն եւ ուրախ ենք որ կամաց կամաց սկսած ենք տեսնել մեր գործին արդիւնքը, ինչ որ մեզ կը քաջալերէ:

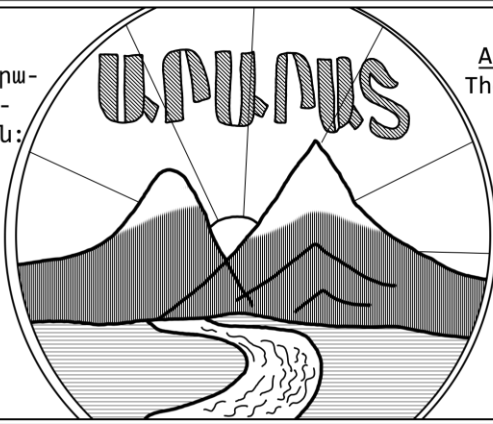
Քանի մը առարկաներու աճուրդով եւ Նուիրատուութիւններով օրուան ծախքերը փակեցինք: Դաշտահանդէսին մուտքը ձրի էր: Աւելի քան յիսուն հոգիէ բաղկացած ներկաներու բազմութիւնը ցրուեցաւ գոհ տպաւորութեան տակ՝ յաջողութիւն եւ յարատեւութիւն մարթելով Միութեանս:

ԼՐԱՏՈՒ

Մեր բաժանորդներէն կը խնդրենք որ բարեհաճին իրենց բաժնեգինները ժամանակին դրկել:

T H E A R A R A T M O N T H L Y

Post Office Box 184,
Hamilton, Ont. Canada.

<p><u>ԱՐԱՐԱՏ ԱՄՍԱԳԻՐ</u> Օրկան եւ ժամադրա- վայր Գանատայի Հայ- որդիներու Միութեան:</p> <p>ԲԱԺՆԵԳԻՆ Տարեկան տասը թիւերու համար 1.25 տոլար, արտա- սահման՝ մեկուկէս տոլար: ՏԵՕՐԵՆ ԽՄԲԱԳԻՐ Ա. Ղ. Ալիքսանեան</p>		<p><u>ARARAT MONTHLY</u> The only Armenian paper printed in British North America. <u>Subscription</u> \$1.25 a Year. <u>Address.-</u> "ARARAT MONTHLY" P. O. Box 184, Hamilton, CANADA.</p>	
Գ. ՏԱՐԻ	ՀԵՄԻԼՈՇՆ	ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, 1928	ԹԻՒ 8.
ԾԱՆՈթՈՒԹԻՒՆԵՐ			
<p>Արարատ պատանեկան ամսաթերթը մըն է, որուն հիմնադիրներն ու աշխատակիցներն են 11 - 18 տարեկան որբ Հայորդիներ, Լախապէս ճօրճաունկի Ագարակատան սաներ, եւ այժմ ցրուած գանատական ագարակներու մէջ:</p> <p>Այս թերթին նպատակն է Հայ-աշխարհէն բոլորովին հեռու ապրող ազգին այս թանկագին բեկորներուն հասնիլ ամսէ ամիս իրենց լեզուով ու գրիչով, անոնց մէջ ազգային ոգին վառ պահել եւ պատրաստել զանոնք հարազատ մեծնալու եւ իրենց բաժինը բերելու վաղուան Հայ կեանքի եռուզեռին մէջ:</p> <p>Թերթին ընթացիկ ծախքերը կը մատակարարուին մի միայն բաժանորդներու եւ համակիրներու օժանդակութեամբ եւ քաջալերանքով:</p> <p>Վերջին մէկ տարուան ընթացքին կարելի չըլլալով Արարատի նիւթական պետքերը իր սեփական հասոյթներով գոցել՝ հանրածանօթ առեւտրական Տիար</p>		<p>ԼԵՆԻՆ Պապեան, Թօրոնթօն, ծանօթ Լաւ իբրեւ Որբերու հայրիկը, ամսական քանդիկն առաջին Լուսինայի թիւն մը յատկացուցած է թերթին դադարումը կանխելու համար:</p> <p>Արարատ, եւ Հայորդիներու Միութիւնը բոլորովին չեզոք են եւ անկախ: Որեւէ կուսակցութեան մը ազդեցութեան տակ չեն, բայց կը յարգեն Հայ կազմակերպութիւններն անխտիր եւ պէտք ունին անոնց քաջալերութեան եւ անվերապահ համակրանքին:</p> <p>Հայորդիներու Պատանեկան Կարմիր Խաչը տեղական բնոյթ ունի: Այս ակումբին բոլոր հասոյթները Գանատական Կարմիր Խաչին կը փոխանցուին եւ այս վերջինն ալ Հ. Բ. Ընդհ. Միութեան, որուն ինամբին ներքեւ հինգ տարիէ ի վեր որբուկ մը կը ինամուլի: Հայորդիներու Պատանեկան Կարմիր Խաչի Ակումբը վաւերացուած է: Մինչեւ ցարդ այս գեղեցիկ կազմակերպութիւնը մօտաւորապէս 400 տոլար հասոյթ ունեցած է:</p> <p>Հարձեռն քաջալերել Արարատը:</p>	

ՓՈՒՍԱՆ ԱՏԱՑԱԳՐԻ

ԱՐԱՐԱՏ ԿԸ ՆՈՒԻՐԷ

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք հետեւեալ գումարները՝ իբրեւ նուէր եւ բաժնեգին:

Տիար ԼԵՆՆ Պապատեան, Թօրօնթօ,	50.00
Կարապետ Պօտուրեան, Ֆրանսա,	1.00
Պետրոս Իվանեան,	1.25
Հրանդ ԱԼԼահվերտի, Սօնթրիոլ,	1.25
Սարգիս Հաթապեան, Վառնա,	.25
Ա. Նահիկեան, ՍԷՆՅ Լուիզ,	1.00
Վ. Կարծապետեան, ՉԵՄԻՐԸՆ,	10.00
Ա. Մանուկեան, Պուլքրէշ,	1.50
Ա. Սիմոնեան, Տիբրոյթ,	2.25
Արամ ՄԵԻՔԵՐԵԱՆ, Տիբրոյթ,	2.25
Սկրտիչ Սըլիեան, Թօրօնթօ,	1.25
Օր. Ե. Գաբրիէլեան, Քրաբէթ,	2.00
Յ. Խանճեան, Տիբրոյթ,	1.00
Մ. Յարութիւնեան, Կրէնիթ Սիթի,	1.00
Պօղոս Թորոսեան, Տիբրոյթ,	1.25
Պալըզճեան Եղբայրք, Ֆիլատելֆիա,	1.00
Վ. Կզիկեան, Ֆիլատելֆիա,	1.00
Ստեփան Սիրմանեան, Լօրէնս,	1.00
Ա. Ազնաւորեան, Տիբրոյթ,	1.50
ՏԵՐ Աթիկ Զահանայ, Ուստըր,	1.00
Ա. Քէօֆթերեան, Չիքակօ,	1.00
Գ. Թուրիկեան, Տիբրոյթ,	1.00
Գ. Լաքցեան, Տիբրոյթ,	1.00
Պ. Տրիկեան, ՄԵԻՐԸՆ,	1.00
Գ. Մեսրոպեան, Lou Էնկըլըս,	1.00
Ա. Ատիսեան, Տիբրոյթ,	1.00
Հ. Թորիկեան, Ֆիլատելֆիա,	2.00
ՏԿ. Սարի Խրիմեան, Պրէտաք,	1.25
Գալուստ Թընկըրեան, Պրէտաք,	1.25
Արամ Ազատեան, Պրէտաք,	1.25
Օսկան ՏԵՐԵԱՆ, Ֆիլատելֆիա,	1.50
Յովհ. Տիարեան, Նիւ Եորթ,	1.25
Ա. Պապիկեան, Փօրթլէնտ,	2.00
Թովմաս Մանուկեան, Պրէնթֆօրտ,	1.25
Վահան Քիւրքճեան, Նիւ Եորթ,	2.25
Յ. Խուկոեան, Հոլաշթիսսվիլ,	1.25
Արշակ Աշճեան, Տիբրոյթ,	1.00
Խորէն Փիլիկեան, Պրէտաք,	1.25
Սահակ Կիտիշեան, Նիւ Եորթ,	1.25
ՏԿ. Ս. Մազման, Պրուքշար,	1.25
Մ. Շիրվանեան, Պօկօթա,	1.25
Ս. Վեմեան, Նիւ Եորթ,	1.25

Պր. Խ. Խոսրոֆեան, Տիբրոյթէն՝ մեկ տարեկան Արարատ կը նուիրէ Հայրորդիներէն Կազգէն Չատիկեանի, Պրէմիթըն:

ԸՆԹԵՐՑՈՂԻՆ ՍԻՒՆԱԿԸ

Յարգելի Խմբագիր.- Մեզ, պատանիներուս համար, ամենամեծ ծառայութիւնն է որ կընէ Արարատը: Ձեր աշխատանքը իսկապէս գնահատելի է: Ես այս պատանեկան թերթը կը գտնեմ ուղղակի բոլոր Հայերու ԱՐԱՐԱՏԸ: Երբէք չեմ նշմարած որեւէ կուսակցութեան մը շունչը անոր սիւնակներուն մէջ՝ ինչպէս ոմանք չարամտօրէն կուզեն հաւատացնել: Իսկ եթէ կան կուսակցութիւններ, որոնց գործելա-կերպը համազօր է Հայ ազգի իտեալներուն հետապնդման, պետք է անոնց հետ սիրայոճօր կերպով յարաբերութիւն մշակել: Սիւս ապիկա է իմ համոզումս:

ՇԻՔԱԿՕ

ՍՈՒՐԷՆ Տ. ՉԻԹՃԵԱՆ

Յարգելի Խմբագիր.- Թէ վիշտ, եւ թէ հաճոյք կըզգամ ցեղիս դժբախտ բեկորներուն գրութիւնները կարդալով: Կը փափաքէի որ Արարատը աւելի մեծ ծաւալով լոյս տեսներ: Իսկ թելադրութիւնս պիտի ըլլար որ մեր Հայ-որդիները իրենց պատմութիւնները առնէին ալ աւելի Հայկական Կեանքէ եւ հետաքրքրուէին սովորիլ եւ գրել իրենց ցեղի անցեալը եւ ներկան:

ՆԻԻ ԵՈՐՔ

ՅՈՎՀ. ՏԻԱՐԵԱՆ

ՏԱՐԱԾԵՑԷՔ ԱՐԱՐԱՏԸ ԵՒ ՔԱՅԱԼԵՐԵՑԷՔ
ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒ ԱՅՍ ՕՐԿԱՆԸ

ԱՌՆԻՌՆԻՏ

Գ. ՏԱՐԻ

ՅԵՄԻԼԹԸՆ,

ՅՈՎՏԵՄԲԵՐ 1928,

ԹԻԻ 8.

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

ՕՐԻՆԱԿԵԼԻ ՅԱՄԵՐԱԾԽՈՒԹԻՒՆ ՍԸ

ՅԵՄԻԼԹՐՆԻ ՅՈՂ զարդու ինքնաշարժակն է և իմաստուն հասկացողութեան ապացոյցը տուաւ՝ անցեալ ամսու մէջ ասպարեզ իջնելով եւ Յոյ Դպրոցի հարցը այս տարուան համար եզական վճռականութեամբ մը լուծելով:

Յոգաբարձութեան ընտրութիւնը կատարուեցաւ կատարեալ համերաշխութեամբ եւ բացուած հանգանակութեան ամէն Յոյ մասնակցեցաւ իբրեւ ՅԱՅ: Նորընտիր վարչութեան քուէարկած մէկ տարուան պիւտճէն բաւարարող գումար մը ձեռք բերուած է արդէն եւ դպրոցը վերաբացուած:

Այս աննախընթաց համերաշխութիւնը ազգային գիտակցութեան իրական յարթանակ մըն է եւ պատիւ կը բերէ ՅԵՄԻԼԹՐՆԻ Յոյութեան: Մեր նորահաս սերունդը ազգային ոգիով դաստիարակելու եւ ազգին դէմ չի դաւաճանելու համար ուրիշ միջոց չիկայ: Ամէն Յոյ ազգին հանդէպ պարտականութիւններ ունի եւ ուրախ ենք որ ՅԵՄԻԼԹՐՆԻ ըմբռնած է ատիկա:

Այո, կան անհատներ, որոնք կրնան որեւէ պարտականութեան առջեւ ձեռնդրուի մնալ, բայց անոնք նժարը չեն թեթեւցներ եւ փայլող կայծոռիկն իսկ խայթելու անզօր են:

Տարակոյս չիկայ թէ ՅԵՄԻԼԹՐՆԻ հաշուութիւնը, առաւելապէս գործաւորներէ բաղկաւորուած անգամ, պիտի յաւերժացնէ գոյութիւն առած համերաշխութիւնը եւ իր լուսմաներով պիտի արդիւնաւորէ ազգային դրօշմ կրող ամէն ձեռնարկ:

Ամէն տեղ փորձուած իրողութիւն մըն է մեր մատաղ սերունդին ազգային դաստիարակ-

ութիւնը անհատներու կամ հատուածներու զոհողութեամբ միայն չի կրնար գոհացուցիչ կերպով յառաջդիմել եւ միակ յաջողութիւնը կապուած է զարդու ինքնաշարժակն գործակցութեան՝ առանց կուսակցական կամ հատուածական վերապահութեան:

Մենք կը հաւատանք թէ Ազգ. Վարժարանի Նորընտիր վարչութիւնը պատասխանատուութեան կատարեալ գիտակցութեամբ մը պիտի արժեցնէ իրեն հանդէպ տածուած զարդու վստահութիւնը եւ խղճամիտ գործունէութեամբ պիտի վարէ անելի քան յիսուս երկսեռ մանուկներու կրթական գործը արդիւնաւոր տարի մը բոլորելով:

Ու այդ արդիւնաւոր շրջանը դափնեպսակը պիտի ըլլայ վարչութեան եւ զարդու փոխադարձ քաջալերանքին ու անվերապահ ձեռընտուութեան՝ առանց կողմնակի փսփոսութեան կամ ըսի ըսաներու:

Յամերաշխութիւնը ծնունդ ու հոգին է ցեղին բարգաւաճման եւ յաւերժացման:

ԳԱՆՏԱՅԱՅ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Գանատահայ Միութեան Կեդր. Վարչութիւնը հրաւիրած է իր մասնաճիւղերը Միութեան Բ. պատգամաւորական ժողովին ներկայացուցիչներ ղրկելու ամսոյս 28ին:

Գարդութեան այս կազմակերպութիւնը իր գոյութեան հինգերորդ տարին կը թեւակոխէ արդէն եւ գնահատելի կերպով օգտակար եղած է այս երկրի այն քաղաքներու Յոյութեան, որ ըմբռնած է միութեան ոգին եւ զարգափարը:

Գանատահայ Միութիւնը շատ բաներ ունի դեռ կատարելիք

այս գաղութին մէջ, եւ որպէսզի իր առաքելութիւնը յաջողութեամբ եւ արդիւնաւոր կերպով յառաջ տանի՝ պէտք է որ ամէն գաւառահայ անվերապահօրէն համախմբուի անոր շուրջ՝ մղուլ տալու համար միութեան գաղափարականին անկախ կուսակցական կամ յարանուանական նկատուներէ եւ անկաշկանդ անձնական հաշիւներէ:

Այս ափերուն վրայ պէտք ունինք զօրեղ կազմակերպութեան մը, մեր ազգային հմայքը բարձր պահելու եւ մեր դիրքը ամրապնդելու իբրեւ տիպար եւ որակով գերազանց գաղութ մը: Իրողութիւն մըն է որ մեր կրթական գործը խղճալի երեւոյթ մը ունի եւ մեր հայրենի եկեղեցին բոլորովին անտեսուած է. մեր նորահաս սերունդը դէպի ազգավտանգ հանգրուանի մը կը դիմէ, գաղութային կենսական հարցերու շուրջ մեր տարրական իրաւունքներն անտեսուած են եւ ամէն կողմ հակահայ բրոքական տեղի կունենայ: Քանատահայ միութեան անմիջական խորհրդածութեան եւ լուրջ գործունեութեան արժանի հարցեր են ասոնք:

Յառաջիկայ պատգամաւորական ժողովը վստահ ենք թէ հիմնական ուղեգիծ մը պիտի բուռնարկէ յաջորդ շրջանին համար՝ լայն իրաւասութիւններ տալով նորընտիր վարչութեան: Ու մենք կը հաւատանք թէ Քանատահայ միութեան բրոքականտը աւելի զօրեղ եւ մեթոտիկ կերպով առաջ պիտի տարուի բոլոր հայաշատ քաղաքներու մէջ մասնաճիւղեր կազմակերպելով եւ ստեղծելով պատկառելի եւ հեղինակաւոր գաղութային մարմին մը:

Գաղութին մէջ անվերջ եւ խնամոտ ջանքերով, հրապարակային ժողովներով, դասախօսութիւններով, մամուլով ու թռուցիկներով պէտք է պայքարիլ հոս ու հոն գոյութիւն ունեցող նախապաշարուած անհետացնելու համար եւ անգամ մը որ ներքին պատուարներն անհետանան՝ արդէն յաղթանակի մեծագոյն մասը ձեռք բերուած եւ արտաքին ճակատներու վրայ ալ

ամուր դիրք մը ապահովուած կըլլայ՝ հզօր եւ լսելի ձայնով մը:

ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Անոնք որ մեզմէ նամակ կամ գեկուցում կըստանան իրենց բաժնեգիւններուն համար, թող բարեհաճին մեր ներփակած դրօշմաւոր պահարանին մէջ դրկուած կտրոններէն իրենց ընտրածը փակելով վարչութեանս դրկել:

Յաջորդ ամսու մեր բոլոր բաժանորդներուն մասնաւոր կերպով պատրաստուած հարցարաններ եւ դրօշմաւոր պահարաններ պիտի դրկենք՝ քիչ մը աւելի մօտէն ծանօթանալու համար մեր բոլոր բարեկամներուն եւ համակիրներուն տրամադրութեանց դէպի այս թերթը: Որեւէ դժուարութիւն պիտի չըլլայ անշուշտ, եթէ իւրաքանչիւր բաժանորդ իր պատասխանները արձանագրելով ներփակէ մեր կողմէ վճարուած դրօշմաւոր պահարանին մէջ եւ մեզ դրկէ:

Սպասեցէք այդ հարցարանին:

ՉԵՆ ՅՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻՐ

Արարատի աշխատակիցները բացառաբար Քանատայի որք Յայրդիներն են: Մասնաւոր անձեր կը գրեն ժամանակ առ ժամանակ՝ խմբագրութեանս կամ վարչութեան հրաւերով: Չանագան կողմերէ հրատարակութեան համար դրկուած գրութիւններուն տեղ չի տրուիր եւ չեն վերադարձուիր:

Արարատի ընթերցողները միշտ ազատ են իրենց խօսքն ունենալ ամփոփ ու թելադրիչ՝ ընթերցողին Սիւնակը բաժնին համար միայն:

ԱՐԱՐԱՏԸ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐԷ ԲԱՐԵԿԱՍԻՐ ԿԼ

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆ
Հայկազանց ԱՆԿՈՒՄ

Աւանդութեան նայելով Կահագնի յաջորդեցին քանի մը աննշան թագաւորներ՝ իրարու ետեւէ: Ասոնք Պարսից իշխանութեան ներքեւ էին որովհետեւ Կիւրոս Նուաճած էր նաեւ Հայաստանը եւ պարսկական նահանգ մը ըրած: Բայց Քրիստոսէ առաջ 330 թուին, Մակեդոնիոյ Մեծն Աղէքսանդր թագաւորը Պարսկական թագաւորութիւնը եւ Հայաստանն ալ իր իշխանութեան ներքեւ առաւ: Այսպէս Հայաստան օտարներու կողմէ կառավարուեցաւ մինչեւ որ Հայոց Արտաշիսեան հարստութիւնը հաստատուեցաւ:

ԱՐՏԱՇԵՍԵԱՆ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆԸ

Հայերը Կիւրոսի յաղթութեամբ Պարսկաստանի իշխանութեան ներքեւ մտնելէ յետոյ հազիւ թէ կրնային շարժիլ անկախութեան փորձեր ընելու համար: Թէեւ երբեմն փորձեր ըրին, բայց անյաջող եւ վերջնականապէս Պարսից Դարեհ թագաւորէն ընկճուեցան եւ այլեւս չի կրցան շարժիլ մինչեւ որ Աղէքսանդր Մեծ իր ահագին բանակով Ասիայի մեծագոյն մասը գրաւեց եւ տիրեց պարսկական ծովածաւալ կայսրութեան, որուն մէկ մասն էր նաեւ Հայաստանը: Բայց Աղէքսանդրի մահէն ետք այդ ընդարձակ պետութիւնը բաժնուեցաւ եւ Հայաստան Սելեւկեաններու բաժին ինկաւ: Սակայն, Հայերը երկար ժամանակ չի մնացին Սելեւկեաններու իշխանութեան տակ, որովհետեւ օտար պատմիչներ այս իշխանութեան օրերու Հայ թագաւորներու անունները կը յիշեն, որոնցմէ Ծոփաց Արշամ թագաւորին դրամները կան մէջտեղ: Ասոնք կը հաստատեն թէ Հայերը Սելեւկեաններու լուծեն գէթ մասնակի կերպով ազատուելով առնուազն կիսանկախ թագաւորութիւն մը հաստատած էին: Իսկ Սելեւկեաններու Անտիոքոս Գ. թագաւորն երբ Հռոմայեցիներէն պարտուեցաւ, Մեծ Հայոց

Արտաշէս իշխանը Հռոմայեցիներու հետ դաշինք դրաւ եւ ինքզինքն անկախ թագաւոր հռչակեց՝ հիմը դնելով Արտաշիսեան Հարստութեան՝ Քրիստոսէ առաջ 190ին:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԿԱՍ ԱՐՏԱՔՍԻԱՍ

Մեր պատմութեան մէջ ծանօթ Արտաշէս Աշխարհակալ թագաւորը, որ սխալմամբ Մեծն Տիգրանի հայրը կը նկատուի, Արտաշիսեան Հարստութեան հիմնադիր Արտաշէսն է, բայց վերջէն շփոթուած եւ տարբեր մէկը կարծուած է:

Արտաշէս իր հիմնած պետութիւնն երկար ատեն կառավարեց՝ պատերազմելով ու Նուաճելով Մարաց եւ Ծոփաց երկիրը: Ան իր ընդարձակ երկիրը շէնցուց ու ծաղկեցուց: Արտաշատ քաղաքը հիմնեց եւ գայն իր մայրաքաղաքն ըրաւ: Այս գօրեղ եւ իմաստուն թագաւորը խոր ծերութեան մէջ մեռաւ՝ իր գահը թողելով Արտաւազդ գաւկին:

ՄԵԾՆ ՏԻԳՐԱՆ

Արտաշէսի սերունդէն Տիգրան անունով մէկը Հայոց գահը բարձրացաւ Քրիստոսէ առաջ 94 թուին եւ դրացի երկիրները Նուաճեց Հայաստանի սահմանները մեծապէս ընդարձակելով: Իր իշխանութեան ներքեւ բազմաթիւ թագաւորներ գտնուելուն համար Արթաշից Արթայ տիտղոսն առաւ:

Պոնտոսի Միհրդատ Մեծ թագաւորը, Տիգրանի համբաւը լսելով, Հռոմայեցիներու դէմ կռուելու համար իրեն օգնութեան կանչեց Տիգրանը, եւ իր Կղէոպատրա աղջիկն անոր կնութեան տալով՝ իրեն ազգական եւ միանգամայն դաշնակից ըրաւ գայն: Այս Կղէոպատրան շփոթելու չէ Պատմութեան մէջ ծանօթ համանուն թագուհիին հետ, որ եգիպտոսի կիշխեր: Արարատի յաջորդ թիւով պիտի տանք Մեծն Տիգրանի ամբողջ պատմութիւնը:

ԿԱՐԿԱ ԱՐԱՐԱՍԸ ԵՒ ՏԱՐԱՍԵ ԶԱՅՆ

ԲԱՐԵՊԱՇՏ ԳԵՐԻԻ ՍԸ ԿԵԱՆՔԸ

Թուժամաս սեւամորթ գերի մըն էր եւ ազնիւ մարդու մը վաճառուած, որուն քով հաւատքի եկած էր եւ բարեպաշտ կեանք մը կապրէր միշտ աղօթելով եւ հոգեւոր երգեր երգելով:

Պատահեցաւ որ տերը մեռաւ եւ անոր չար կինը գայն եւ բոլոր միւս գերիները ծախու հանեց: Խստաբարոյ եւ դաժան մէկը շուկային մէջ կարգով շարուած այդ գերիներն աչքէ անցնելէ յետոյ զանոնք գնեց: Պետք է գիտնալ թէ դեռ քանի մը տարիներ առաջ գերեզմանո- ութիւնը ընդհանուր սովորութիւնն էր Միացեալ Նահանգներու մէջ, մինչեւ որ մեծ նախագահ մը, Աբրահամ Լինքոլն, օրէնքով ջնջեց այդ առեւտուորը: Այն ատենները զաւակներ իրենց մօրմէն յափշտակուելով կը ծախուէին եւ կիներ իրենց ամուսիններէն կը բաժնէին:

Թուժամաս իր ազնիւ ու բարեպաշտ բնաւոր- ութեամբ չի կրցաւ իր տիրոջը համակրանքը շահիլ: Այդ դաժան մարդը թուժամասին եւ միւս բոլոր գնուած գերիներուն ոտքերն ու ձեռքերը շղթայեց եւ նաւ լեցուց: Թուժամասին լաւ հագուստներն առնուեցան եւ անոր թողուեցան հին ցնցոտիներ եւ հոգեւոր երգարան մը, զոր շատ խնամքով պահած էր:

Նաւուն մէջ, իրիկուն մը, երբ ամէնքը կը քնանային, տերը գերիներու տեղը գալով կնոջ մը մանուկն առաւ եւ գայն վաճառեց: Խեղճը երբ արթնցաւ եւ իր զաւակը չի գտաւ հարցաքննեց քովիները եւ թուժամաս անոր լաց ու կոծին չի դիմանալով պատմեց ամէն ինչ: Կինն ասոր վրայ ինքզինքը գետը նետեց եւ խղրուեցաւ: Միւս առտուն, խստասիրտ տերը գերիներէն մէկը պակաս տեսնելով սկսաւ միւսները նեղել մինչեւ որ թուժամաս պատահածը պատմեց: Հագար տղար կորսուած էր այդ գերիին անձնասպան ըլլալովը եւ մարդը իր բարկութիւնը միւսներուն վրայ թափեց:

Տուն հասնելով գերիները կարգի շարելով անոնց ըսաւ.

- Եթէ պատահի որ փորձէք ասկէ փախչիլ, շուներս ձեր ետեւէն կը ձգեմ եւ անոնց բզիկ բզիկ ընել կուտամ ձեզ:

Յաջորդ օրն անոնք արդէն բամպակի ըն- դարձակ արտին մէջ գործի սկսած էին: Անոնց մէջէն կին մը չէր կրնար իրմէ պահանջուածին չափ բամպակ քաղել: Թուժամաս մեղքնալով անոր վրայ՝ իր տոպրակէն պարպեց անորինն մէջ: Պահակներէն մին այս տեսնելով տերոջը բողոքեց եւ խեղճ գերին չարաչար ծեծուեցաւ մինչեւ որ մարմնին ամէն կողմը կապուտցաւ եւ նուաղած գետին ինկաւ: Միւս գերիները գայն քաշկռտելով իր խրճիթը տարին: Անոնց բոլորն ալ թուժամասին կը նախանձէին՝ վախնալով թէ տերը գայն օր մը կրնար իրենց վրայ ընդ- հանուր վերակացու կարգել:

Գերիներն իրենց յատուկ խրճիթն ունէին եւ զարիւ ալիւրով պարաստուած ցամաք հաց միայն կուտէին: Թուժամաս իր ընկերներուն մէջ միշտ կաղօթեր ու կը քարոզէր եւ Աւետարան կը կարդար: Իր տերը միշտ կը լսէր ասոնք եւ կըսէր թէ պարսպ բան էր գերիի մը համար աղօթելը, քանի որ իրեն կը պատկանէր: Ասոր թուժամաս պատասխանեց մարմինն իր տերոջը կը պատկանէր, բայց հոգին Աստու- ծոյ: Ասոր վրայ այդ դաժան մարդը բարկացած պոռաց թէ ինք հոգևով մարմնով իրեն կը պատկանէր ոչ թէ Աստուծոյ եւ միեւնոյն ատեն գայն տապալելով գետին՝ սկսաւ խարազանել եւ ըսաւ.

- Հիմա թող Աստուածդ քեզ ազատէ:

Շատ չանցած թուժամաս բոլոր միւս գերի- ներէն ալ սիրուիլ սկսաւ:

Օր մը կին գերիներէն մէկը եկաւ եւ լուր տուաւ թէ տերը գինովցած եւ ինքզինքը կորսնցուցած կը քնանար եւ ժամանակն էր որ գային գայն սպանէին եւ ամէնքը մէկ փախելով ազատէին այդ զազանաբարոյ մարդուն ձեռքէն:

Թուժաս իր բոլոր ջանքերը գործածելով համոզեց զանոնք սպաննելու ծրագիրը մեկդի ձգել եւ փախիլ դէպի Գանատա, ուր գերեվաճառութիւնը արգիւլուած էր: Խեղճը գիտեր թէ տերոջը ամբողջ բարկութիւնը իր վրայ պիտի թափեր յաջորդ օրը, բայց նախընտրեց անոնց չընկերանալ:

Յաջորդ օրը գերիները մէջտեղ չիկային՝ բացի Թուժասէն: Տէրը զայն հարցաքննեց եւ սոսկալի տանջանքներու ենթարկեց հասկնալու համար թէ ուր մեկնած էին միւսները: Այս բարեպաշտ գերին նախընտրեց մեռնիլ՝ քան թէ ընկերներուն ուղղութիւնը ցոյց տալ, որովհետեւ քանի մը օր պետք էր որ անոնք կարենային գիշերները ճամբորդելով եւ ցորեկները պահուըտելով Գանատա հասնիլ:

Թուժասին ոսկորները կտորտած, մարմինը բզկտուած էր եւ մահուան դուռը հասած:

Անոր նախկին տիրոջը զաւակը մեծցած ու հարստացած էր եւ իր հօրը արձանագրութիւնները կարդալով տեղեկացած էր որ գերիներէն մին, Թուժաս, իր հաւատարմութեամբ եւ գործերով մեծ բարիքներ ըրած էր հօրը եւ հայրն ալ անոր հանդէպ իբրեւ գերի չի նայիր եղեր եւ կտակած է որ իր ժառանգորդները զայն վարձատրեն՝ կալուածէն մաս մը տալով եւ ազատ արձակելով: Այս երիտասարդը մայրը հարցաքննելով հասկցաւ Թուժասին տեղը եւ եկաւ զայն ետ գնելու եւ վարձատրելու համար: Երկար ճամբորդութենէն վերջ միայն գտաւ երբեմնի հաւատարիմ գերին, որ հազիւ ճանչցած զայն՝ մեռաւ: Երիտասարդը վերցուց անոր մարմինը եւ փառաւոր թաղում մը կատարեց՝ ուխտելով իր բոլոր գերիները ազատ արձակել ի յիշատակ բարեպաշտ եւ հաւատարիմ Թուժասին: Իր ուխտը կատարեց՝ պատուիրելով միայն որ անոնք հետեւէին Թուժասին օրինակին, ապրէին բարեպաշտ կեանք մը եւ հաւատարիմ մնային մեկզմեկու եւ ամենուն հանդէպ:

Կըսուի թէ հարաւի սեւամորթները եկեղեցի մը կառուցած են Թուժասի յիշատակին համար, որովհետեւ ան նախընտրած էր մեռնիլ քան թէ իր ընկերները մատնել:

Թարգմ. Անգլ.

ԱՐՇԱԻԻՐ ՊԵՉԱԶԵԱՆ

ԴԵՊՒ ՅԱՌԱՋ, ԴԵՊՒ ՎԵՐ, ԴԵՊՒ ԴՈՒՐՍ

Ուշադրութեամբ քննենք վերի երեք բառերը եւ հասկնալէ անոնց ետին գտնուած նշանակութիւնը:

Դէպի յառաջ, իր բառական նշանակութեամբ միայն գիտութեամբ հրաման մը կարտայայտէ, բայց եթէ աւելի խորէն անոր նշանակութեան մեջն ընկղմինք՝ այն ատեն դիւրութեամբ պիտի ըմբռնենք անոր մէջ թաղուած աւելի ներշնչիչ եւ աւելի տիպար նշանակութիւններ:

Դէպի յառաջ նայէ, ետ մի նայիր: Վաղուան մասին խորիւ, երեկը մոռցիր: Վաղուան համար բան մը ընելը քու ձեռքդ է, երեկն անդառնալի է: Երեկը մեռած, կեանք չունի, ինչպէս աղիւսի կտոր մը, անփոփոխելի է ինչպէս քարի կտոր մը: Յոյս չիկայ անկէ: Երեսդ դարձուր անկէ:

Այսպէս կըսես Ամերիկայի նշանաւոր ատենաբան եւ իմաստուն տեսաբան Տթ. Ֆրէնք Քրէյն, ու կը շարունակէ.

Վաղը կեանքով լեցուն է, գեղեցկութեամբ արգասաւոր, զօրութեամբ շողարձակ, երեւակայելի ամէն հնարաւորութիւններով յղի: Անոր դարձիւր եւ պատրաստուէ անոր հետ մենամարտելու՝ միշտ յառաջ նայելով:

Դէպի յառաջ, ասիկա պատգամ մըն է մեզի, պատանիներուս համար: Ըսել կուզէ թէ ուսման մէջ յառաջացիր, ամէն օր քայլ մը առ, պատեհութիւններուն պինդ մը փարէ եւ իւրացուր զանոնք ապագայ բարութիւն

համար: Ըսել կուզէ թէ կեցած դիրքդ քեզ թող չի գոհացնէ. մի լճանար, այլ քայլ առ քայլ յառաջդիմէ:

Յառաջ, միշտ կատարելագործում, յառաջ, իտեալներ հետապնդելու եւ անոնց տիրանալու համար: Յառաջ, քու նմաններուդ մէջ պատուաւոր դիրք մը գրաւելու համար: Յառաջ, լաւ մարդ մը ըլլալու համար:

ԴԵՊԻ ԿԵՐ: Այս հրամանը աւելի խորհրդաւոր է եւ իր մէջ տեսակ մը նշանակութիւն ունի, որմէ գուրկ է Դեպի Յառաջ, զինուորական հրամանը, որ շատ անգամներ մարդը կառաջնորդէ անօգուտ ուղղութեանց եւ վնասակար արկածախնդրութիւններու:

Դեպի վեր, ասիկա կըզգուշացնէ մեզ անկումի եւ սայթաքումի ճամբուն վրայ դեպի յառաջ քալելէ:

Դեպի վեր, շրջանակդ երբ տափակ է եւ ցած, դեպի յառաջ մի մխրճուիր անոր մէջ, այլ բարձրացիր անկէ եւ դեպի վեր ուղղէ քու սրտիդ, մաքիդ ու հոգիիդ քայլերը:

Դեպի վեր, վարն երբեմն անդունդն է, վերի խորհրդանշանները մաքուր են, վսեմ եւ Աստուածային: Սրտանց մաքուր ըլլալ բարձրութեանց մէջ թեւածել ըսել է: Մտածումներդ վերի մթնոլորտի կազուրիչ մաքրութեամբ միշտ վառ պահէ: Ինքզինքդ ազատ վարի բոլոր աղտերէն, որոնք կը շղթայեն մարդը մեղքերով ու ոճիրներով:

ԴԵՊԻ ԴՈՒՐՍ: Այս հրամանը առջի երկուքին շարունակութիւնն է, բայց անոնցմէ աւելի բարոյալից:

Դեպի դուրս, քու մտածումներդ միայն անձիդ շուրջը, եսիդ շուրջը թող չի կերդոնանան, քեզմէ զատ կայ մարդկային ովկիանոսը, որուն մէջ եւ որուն մէկ անդամն ես, անոր ալ բան մը տալու ես՝ փոխանակ ինքզինքիդ մէջ ամփոփուելու:

Դեպի դուրս, մարդոց ապականուած ընկերակցութիւններէն, մոլութիւններէն, մարմինդ ու հոգիդ փճացնող ու սիրտդ աւերող տիղմերէն:

Դեպի յառաջ, դեպի վեր, դեպի դուրս, ասոնք թող քեզի առաջնորդող հրամաններ ըլլան:

ՔԵՆՊԸՐՕ

ՍԱՍԲՐԷ ՇԻՐԻՆԵԱՆ

ՈՒՐԱՆՑ ԳԻՐԴԻ ՔԱՋԵՐԻՆ

Ուրանց անյաղթ է իւր հերոսներով. Կըռուում է Կարդան անվախ քաջերով. Տաճկաց զօրքերը բիրտ խուժաններով Շատ զոհեր տալով փախչին սարսափով:

Կարդանը կանչեց. «Կեցցէ յաղթութիւն, Մեր Դայոց քաջեր կուզան օգնութեան. Ժամանակն է որ ցոյց տանք քաջութիւն՝ Շուտով կը լինի մեզ ազատութիւն:

Փախչում են թուրքեր անթիւ զօրքերով,» Կանչում է Կարդան սուրը շարժելով. «Յառաջ խիզախե՛նք, զէնքեր ճօճելով, Մինչեւ ե՞րբ մնան մեր մայրեր լալով:

Մենք ունինք լեռներ անյաղթ ժայռերով, Պիտ ներկենք զանոնք տաճկաց արիւնով. Մենք չենք վախենում մեր քաջ խումբերով, Թող մեր պատմութիւնն յիշեն դարերով:»

Խ. Մ. ԽՈՍՐՈՑԵԱՆՏ

ԽՕՍՔԵՐ ԴԵՊ ԿԱՐԻՆ

Լաւ չեմ յիշեր ծննդավայրս, Կարինը, բայց գիտեմ թէ գեղեցիկ քաղաք մըն էր ան, ուր մանուկ թեւեւ, բայց կը վայելէի մօրս խնամքը, անուշ գգուանքը եւ քաղցր ժպիտը:

Փոքրիկ էի երբ մայրս կորսնցուցի, եղբայրներես զիս խլեցին, անոնց անուըն չեմ գիտեր, անոնց դէմքը չեմ կրնար գծել, բայց աչքերս փակ, հոգիս աչքերով կրնամ տեսնել զանոնք,

անոնց անուշ դեմքը վայելել եւ ընտանեկան քաղցր բոյնին մէջն ապրիլ:

Ով Կարին, իմ հայրերուս եւ իմ մօրս օրրանը, մինչեւ ե՞րբ քու փողոցներդ ամառի պիտի մնան քու շինարար Յայերեդ, մինչեւ ե՞րբ երդիքներուդ տակ Յայ Լեզուն ու Յայ երգը պիտի չի հնչէ:

Դուն քաղաքներու թագուհին էիր:

Բայց սպասէ. պիտի տեսնես այն օրը, երբ փողոցներդ պիտի Լեցուին եւ քեզ պաշտպանող պարիսպներէն ներս Յայ կեանքը պիտի ապրի ու գորանայ անգամ մըն ալ ու դուն պիտի ըլլաս Յայաստանի թագուհի:

Քեզ յափշտակողները պիտի թառամին այն ատեն, քու տանիքներդ Յայկական գոյներով պիտի շողշողան եւ Յայ երգը անգամ մըն ալ պիտի հնչէ քու երդիքներուդ տակ ալ չի դադրելու համար:

Յայ մանուկները իրենց մօր գրկէն պիտի չի խլուին այն ատեն այլեւս, ինչպէս ըրած են ինձի, ու անգամ մըն ալ որբ անուկը պիտի չի հնչուի Յայաստանի արեւուն ներքեւ:

Ով Կարին, Ով Յայաստան, քու զաւակներդ առիւծներ պիտի ըլլան, անվախ ու խիզախ, պիտի պաշտպանեն քեզ թշնամիներու դէմ եւ դուն պիտի ըլլաս դրախտը Յայուլթեան:

ՊՐԵՍՓՅԵՆ

ՀԱՅԿԱՉ ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ

ՀՐԱՇԱԼԻ ԿՐԿԵՍ ՍԸ

Քիչնըր կոչուած քաղաքին մէջ ցուցադրութիւն մը կար Յուլիս 4ին. շատ հիանալի էր եւ իրապէս զարմանալի, մանաւանդ անոր համար որ առաջին անգամն էր որ վայրի կենդանիներու աշոքան խոշոր հաւաքածոյ մը կը տեսնէի:

Առտուն ժամը տասնըմէկին ես եւ ազարակատերս իր երկու տղաքներով ու մէկ աղջիկով միասին ճամբայ ելանք ինքնաշարժով եւ կէսօրին ատենները հոն հասանք: Օդը շատ տաք էր եւ մենք խոշոր, շատ խոշոր վրանի մը տակը մտանք, ուր բազմաթիւ կենդանիներ կային: Բնաւ չէի տեսած այդ վայրի կենդանիները: Երկաթէ վանդակներու մէջ առիւծները կը մոնչէին, փիղերն իրար կապուած էին, յովազներ ու վագրեր հոս ու հոն կը քալէին:

Ուրիշ վրան մը մտանք եւ հոն զարմանքով տեսանք որ ձիերը կը պարէին, մարդիկ բարակ չուաններու վրայ կը ցատքորտէին եւ թելերու վրայ հեծելանիւ կը քշէին, ծովառիւծները գնդակ կը խաղային, փիղերն իրենց պատիճներով տերերնին օդին մէջ կը բարձրացնէին եւ դեռ շատ մը ուրիշ բաներ:

Երբ տեսարանը վերջացաւ դուրս ելանք եւ տեսանք որ կրկեսին աշխատաւորներն աճապարանքով սկսած էին կառքերը լծել եւ վրանները վար առնել միւս օրը տարբեր քաղաքի մէջ երթալու եւ իրենց կրկեսը ցուցադրելու համար: Անոնց կառքերէն շատերը տասնըրեակա խոշոր ձիերով կը քաշուէին:

ԱՐԱՍ ՊՈՅԱՃԵԱՆ

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՔԵՆՈՒԹԻՒՆ

Յունիսի վերջերն եկաւ. սիրտս ուրախութեամբ կը բաբախէր, որովհետեւ մեր դպրոցի վարչութեան կարգադրութեան համաձայն մեր դասարանի աշակերտները մօտակայ գիւղաքաղաք մը պիտի երթային եւ Յայ Սքուլ արձանագրուելու համար դպրոցական քննութիւն պիտի տային:

Յունիս 25 ին պատրաստուած՝ գացի Մօֆիլտ կոչուած գիւղաքաղաքը, որ եօթը մղոն հեռու է իմ գտնուած:

ազարակէս: Զոն հաւաքուած էին 25 զանաատացի աշակերտներ եւս զանազան գիւղական դպրոցներէ: Ամենքն ալ միեւնոյն քննութեան համար եկած էին եւ ես միակ Զայն էի իրենց մէջ:

Վերջապէս բոլորս ալ ներս կանչուեցանք, քննութեանց թուղթերն ստացանք եւ կատարեալ հսկողութեան մը ներքեւ սկսանք քննութեանց գրաւոր պատասխանները պատրաստել: Դպրոցական այդ շրջանէն անցնողները միայն գիտեն թէ ինչ դրութեան մը մէջ կրնայի ըլլալ այդ պահուն, բայց չեմ գիտեր ինչո՞ւ, ինքզինքս շատ պաղարիւն եւ անվախ կըզգայի եւ անվարան կերպով սկսայ գրել՝ վստահ թէ պիտի յաջողէի:

Քննութիւններն երեք օր տեւեցին, որմէ յետոյ ամենքս ալ մեր տեղերը ցրուեցանք ու քանի մը օր վերջ մեծ եղաւ հրճուանքս երբ իմացուեցաւ ինձ թէ քննութիւններուս մէջ անցած էի:

Այս յաջողութիւնը շատ դժուարութեամբ ձեռք ձգեցի, երբ նկատի կունենամ սա պարագան թէ մինչդեռ ուրիշ Գանատացի աշակերտներ ամբողջ տարուան ընթացքին պատեհութիւն ունէին մնական սերտողութիւն ընելու՝ եւ ստիպուած էի առողջ իրիկուն ազարակի գործերով զբաղիլ եւ գրեթէ ժամանակ չէի գտներ տան մէջ դասերով պարապելու: Եւ ամենէն յատկանշական դժուարութիւններէս մէկն ալ այն էր որ դեռ հազիւ երկու տարի եղած է այս երկիրը գալս՝ շատ սահմանափակ Անգլիերէնով մը:

Եթէ պարագաները ներեն եւ բախտը ինձի ժպտի, որոշած եմ Զայն Սքուլ երթալ ուսումս կատարելագործելու համար:

ՍԱՆՈՒԷԼ ՍՈՒՄՃԵԱՆ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Մեր այն բաժանորդները, որոնք զեկուցում ըստացած են իրենց բաժանորդագրութեան լրանալուն առթիւ, անշուշտ բարի պիտի ըլլան գրել մեզ՝ քանի որ պահարան եւ դրօշմ ալ դրկած ենք:

ՍԵՐԱՍՏԱՑԻ ՔԱՅ ԶԱՅՈՐԴԻՆ

Զայլ Սեբաստացի տղայ մըն էր, շատ ճարպիկ, խելացի, ազնիւ ու ճարտար: Թաղին մէջ բոլոր միւս տղոցմէ ուժեղ էր եւ անոնցմէ սիրուած: Շատ կը սիրէր զենքերը եւ կը փափաքէր հատ մը ունենալ: Միտքը դրած էր որ երբ մեծնար՝ մոսին մը պիտի ունենար եւ Սուրատին պէս քաջ հերոս մը պիտի ըլլար:

Շատ անգամներ Սուրատ, Սեբաստիոյ անմահ հերոսը, իրենց տունը հիւր կուգար եւ շատ սիրուած էր անկէ: Իր միակ փափաքն էր նշանառութիւն սովորիլ, ինչ որ Սուրատ կը սովորեցներ անոր՝ շատ անգամներ իր ետեւը, Պեգասին վրայ նստեցնելով եւ Սուրբ Նշան վանքին ետեւը տանելով եւ փորձեր ընել տալով: Զայլ այսպէսով հրաշալի նշանառու մը եղաւ:

Իր ձեռքը որքան դրամ որ անցներ, կը պահէր եւ վերջապէս օր մը տեսաւ որ մոսին մը գնելու չափ դրամ ուներ եւ զենքը գաղտուկ գնելով քաղաքէն ժամ մը հեռուն, ժայռերուն մէջը պահեց:

Տասնըվեց տարեկան էր Զայլ, երբ թուրքերն սկսան Զայերը քսորել եւ կոտորել: Իր հայրը տարած էին արդէն: Ստածեց թէ փոխանակ ջարդուելու՝ աւելի լաւ էր Չառայի կողմերը գտնուած անտառներէն մէկն երթալ եւ հոն ապրիլ ու պատեհ ատեն վրեժ լուծելով գոնէ բան մը ըրած ըլլալ:

Քանի մը հարիւր փամփուշտ եւ զենքը առաւ եւ գիշերները քալելով հասաւ անտառ ու հոն սկսաւ բնակիլ՝ զանազան վայրի պտուղներ ուտելով եւ երբեմն ալ իր զենքին ուժով թուրք հովիւներէն ոչխար յափշտակելով: Ձի մըն ալ իւրացուց եւ անտառին ամեն կողմը սովորեցաւ:

Օր մը խորունկէն խղդուկ աղաղակ մը լսեց.

- Աստուած իմ, օգնութիւն, օգնութիւն:

Հայկ անմիջապէս ձին այն կողմը դարձուց բաւական մը անդին գտաւ ծերունի մարդ մը, որուն ձեռքերն ու ոտքերը կապած, արիւն-լուաշ, ձգուած էր փոսի մը քովը, ծառերուն տակ: Հայկ վար իջաւ եւ մարդուն մօտեւալով հարցումներ ըրաւ: Ծերունին իր կապաւքներէն ազատուելէ եւ Հայկին կտրիճ հասակն ու զէնքը տեսնելէն ուժ առած գոչեց.

- Չաւակս, քու ոտքիդ հողին մատաղ, Սուրբ Սարգիս քեզ հոս դրկեց: Նայէ հոն, կը տեսնե՞ս այդ մուխը, հոն, անզգամ գազաններ իմ կինս եւ մատաղ աղջիկս խլած՝ գինով-ցած են ու կը զուարճանան, քանի մը վարկեան վերջ բոցերու վրայ զանոնք պիտի վառեն եւ պիտի գան զիս ալ տանին ու ողջ ողջ այրեն: Կտրիճս, քու պոյճիդ մատաղ, գնա, սատկեցուր զանոնք եւ թող որ քու ձեռքովդ վրէժս լուծուած տեսնեմ եւ մեռնիմ:

Հայկ ասիկա որ լսեց՝ արիւնն երակներուն մէջ վառիլ սկսաւ: Ցառքեց, զէնքը քննեց, ձին կապեց ծառի մը եւ ինքը ծառերուն մէջէն սողալով եւ մեծ զգուշութեամբ մուխին կողմը ուղղուեցաւ: Քիչ յետոյ մագերը փուշ փուշ եղան՝ երբ տեսաւ վեց թուրքեր, որոնք օդի կը խմէին, կը հայհոյէին, կը պօռային, Հայերու հասցէին աղտոտ կերպով կը խօսէին եւ խեղճ Հայ կին մը եւ անոր դեռատի աղջիկը կը չարչարէին:

Մեր քաջ Հայորդին մացառներուն ետին լաւ դիրք մը գրաւեց եւ յարմար առիթին սպասեց գործելու համար: Թուրքերուն մտքէն որեւէ վտանգ չէր անցներ եւ անձնատուր եղած էին իրենց կերուխումին, զուարճութեան եւ անմեղ ու անօգնական կիները չարչարելուն ու նախատելուն: Անոնք խմելէն, խմելէն ալ բոլորովին իրենց ուժն ու հաւասարակշռութիւնը կորսնցուցած էին եւ անզամ մըն ալ ելան ու իրենց զոհերը քանացին բռնելով

կրակին մօտեցնել՝ զուարճանալու համար անոնց չարչարանքէն:

Հայկ իր գործելու ժամանակը եկած համարելով՝ վանտալներուն մէկուն ճիշտ ճակատին նշան առաւ եւ ահա զայն ակնթարթի մը մէջ գետին փռած էր: Միւս թուրքերը, լուիկ դարձած գինովութենէ՝ քիչ մը շուարեցան եւ կարծելով թէ ընկերնին կը քնանար՝ դարձեալ իրենց տխուր գործին սկսան:

Այս անգամ սակայն Հայկի մօսինը երկրորդ զոհ մը խլեց եւ միւս թուրքերը վտանգը տեսնելով պօռացին.

- Հէյ, միւսլիման, դուն ալ եկուր եւ մեզի հետ վայելէ մեր ուրախութիւնը:

Ասոր ի պատասխան Հայկ անոնցմէ երրորդ զոհ մը խլեց:

Ու ահա այն ատեն հեռուէն ծերուկը փայտի կտոր մը յափշտակած մէջ նետուեցաւ, կինն ու աղջիկը ինքզինքնուն եկած եւ ուժ առած մնացած դահիճներուն վրայ յարձակեցան եւ զանոնք կաշկանդեցին եւ Հայկ իր տեղէն դէպի խումբը գնաց:

Քիչ մը առաջուան տանջուած զոհերը խելքի եկած ու ոգեւորուած՝ իրենց վրէժը լուծեցին՝ առանց թրքական եղող վայրենութեանց:

Մայր ու աղջիկ նետուեցան Հայկին վիզը, անոր այտերը, վիզը, ձեռքերը համբուրեցին եւ շնորհակալութիւն յայտնեցին անոր զիրենք ազատելուն համար:

Հայկ եւ ազատուած ընտանիքը տարիներ ապրեցան անտառին մէջ՝ մինչեւ պատերազմը վերջացաւ եւ յետոյ անցան Հայաստան: Հոն Հայկ ամուսնացաւ իր ազատած աղջկան հետ եւ հիմայ երջանիկ ընտանիք մը կազմած են:

Հայաստանի Հանրապետութեան տարեդարձին օրը Հայոց աշխարհի նախագահը քաջութեան ոսկիէ պատուանշան մը անցուց Սեբաստացի հերոս Հայկին կուրծքէն եւ զայն համբուրեց:

Հայկ թերթերու միջոցաւ եւ այլ կերպերով փնտռեց իր կորսուած սիրելիները եւ գտաւ իր փոքրիկ եղբայրն ալ:

ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒ ԿԵԱՆՔԷՆ

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՏՂԱՅՈՑ

ՎԱՐՍՕ

ԳԵՂԱՄ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ
-ՍԵՐԱՍՏԱԳԻ-

ԳԱՆԱՏԱՅԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍԸ

Գանատական կառավարութիւնը ամէն տարի Օգոստոսի վերջին եւ Սեպտեմբերի առաջին շաբաթներուն թօրօնթոյճի մէջ կը սարքէ հսկայ ցուցահանդէս մը, որ աշխարհի ամենէն մեծն է:

Այս առթիւ Գանատացի ազարակապաններ իրենց ամէն տեսակ բերքերը, կենդանիները, ծաղիկներն ու պտուղները ցուցադրութեան կը դնեն:

Անտառային վարչութիւնները Գանատայի մէջ գտնուած բոլոր վայրի կենդանիներէն կը բերեն, գործարանատերերը իրենց արտադրած ապրանքները, գործածած ամէն տեսակ մեքենաները ժողովուրդին կը ցուցնեն: Հարիւրաւոր օդանաւեր վերը օդին մէջ կը թռին, ինքնաշարժի ընկերութիւններ իրենց արտադրած եւ ծախու ինքնաշարժերը կը գովեն, եւ վերջապէս Գանատայի ամէն բաները հոն կը գտնուին:

Լողալու եւաշլէ խոշոր մրցումներ կը ըլլան, հանդէսներ կը կատարուին եւ ամէն տեսակ հետաքրքրական բաներ կը ըլլան:

Ուրիշ շատ մը երկիրներէ ալ ցուցադրութիւններ կան այս տեղ:

Տարիներէ ի վեր միակ Յայ առեւտրական է եղած Պր. Լեւոն Պապեան, որ ճարտարարուեստներու շէնքին մէջ գեղեցիկ բաժին մը ունի եւ տարիներէ ի վեր հրաշալի Արեւելեան գորգեր կը ցուցադրէ:

Գանատայի այս մեծ ցուցահանդէսը այս տարի երկու միլիոն այցելուներ պիտի ունենայ՝ ինչ որ անցեալ տարուընէ հարիւր հազար աւելի է:

ՎԱՐՍՕ

ԳՐԻԳՈՐ ԹԱԳՈՐԵԱՆ

Գանատայի Օնթարիօ նահանգին ազարակներուն մէջ ցրուած են Հայութեան թանկագին գաւակներէն հարիւր բասնի մօտ մատղաշ իշխանիկներ, որոնք հողին փարած են, կով կը կթեն, հաւ ու հաւկիթ կարտադրեն եւ կատարեալ փոքրիկ ազարակապաններ եղած են:

Այս դեռատի Հայորդիներուն մեծամասնութիւնը դեռ դպրոց կը յաճախէ ժամը 9 - 4, իսկ արեւծագէն միւսեր ինը եւ չորսէն մինչեւ մուր կը զոգբաղի ազարակի գանազան գործերով:

Տասնըվեցն անցած չափահասներ սկսած են վճարումով աշխատիլ, առաջին տարին ստանալով 160 տոլար եւ տարուէ տարի աւելի: Միայն բանի մը Հայորդիներ քաղաքի մէջ կը բնակին՝ տեղացիներու քով իբրեւ որդեգիր:

Ութը տարբեր շրջանակներու կարելի է բաժնել տղայոց վայրերը եւ ինքնաշարժով անոնց բոլորին այցելելու համար իւրաքանչիւր շրջանակի մէկ մէկ օր յատկացնել կարեւոր է՝ պայմանաւ որ այցելուին նախապէս ծանօթ ըլլալ ճամբաներուն: Այդ շրջանակներն են Քիչնըր, Ռաբվուտ, Ֆերկըս, Պելվուտ, Պրեմփթըն, Իւնիեընվիլ, Տընվիլ, Սաուրթ Գեյուկա եւ Վարսօ: Երկրորդական շրջանակներ են ճերվիս, Հեկըրզվիլ, Րաթսէյ եւ Տրէյթըն: Այս վերջին վայրերուն մէջ բանի մը Հայորդիներ միայն կան:

Մեր տղաքն ընդհանրապէս բարեկեցիկ ազարակապաններու քով են եւ ամէն պատեհութիւն ունին գործնական կատարեալ հմտութիւն ձեռք ձգելու հողագործութեան եւ անասնաբուծութեան

ճիւղերուն մէջ: Ոմանք բաւական յառաջդիմած են հաւաքուծական ասպարեզին մէջ: Այս վերջիններէն ամենէն աչքառուն է Բիւզանդ Գըլըճեան: Տընվիլ հաստատուած բժիշկ մը այս պատանիին հսկողութեան յանձնած է քակի մը արտավար հող, որուն վրայ բազմաթիւ հաւնոցներ շինուած են եւ հազարաւոր վառեակներ կը մեծնան բոլորովին արդիական մեթոտներով: Ազարակը ընդարձակօրէն ճերմակ հաւաքողաքի մը երեւոյթը կը պարզէր մեր առջեւ երբ հոն այցելեցինք: Մեր Յայորդին իր ասպարեզին մէջ շատ յաջող է եւ կոկիկ եկամուտ մը կը շահի իր տիրոջ համար:

Տղայոց այցելութիւննիս Կիրակի օրերուն հանդիպիլը որոշ չափով պատճառ եղաւ որ զանոնք ուղղակի իրենց զբաղումներուն մէջ չի գտնեք եւ սակայն հանդիպեցանք ոմանց, մարագ մաքրելով, կառք վառելով կամ կով կթելով զբաղուած: Տնական գործերու օգնողներ ալ շատ տեսանք:

Քիչըրի շրջանին այցելութիւննիս Կիրակի օրուան չի հանդիպելու համար մեր փոքրիկները արտերուն մէջ գտանք. հասկեր կը դիզէին, ածուներ կը մաքրէին եւ բանջարեղէն կը հաւաքէին: Ամենուն համար ալ իրական հաճոյք մըն էր մեզ տեսնելը: Ոմանք կը մօտենային մեզ խանդավառ ժպիտով, ոմանք քիչ մը Յայացի ամչկոտութեամբ եւ զգալի մեծամասնութիւնը արցունքը աչքերնուն... Կրնաք երեւակայել թէ ինչ աստիճանի մեծ երանութիւն մըն է Յայերէ բոլորովին հեռու եւ ազգակիցներու կարօտն ապրող այս պատանիներուն համար ցեղակիցներ տեսնել՝ եթէ դուք ալ ապրած էք անոց պանդխտութիւնը՝ բոլորովին օտար շրջանակի մէջ:

Տղաքն առհասարակ գոհ կերեւային իրենց տեղերէն: Շատեր կը հաւաստէին թէ տան տղու վայելքներ ունէին իրենց ազարակատերերուն քով: Մի քանին մանր մուկը ցաւեր ունէին եւ պատանիներուն մեծամասնութիւնը սակայն, կը

դժգոհէին թէ իրենց ազատութիւնը սահմանափակուած էր աւելի նպաստաւոր պայմաններ խոստացող տեղեր գտնելու համար՝ ուղղակի իրենց ձեռներեցութեամբ, բայց միեւնոյն ատեն Յայորդիներու հոգատար մարմնոյն անմիջական հսկողութեան ներքեւ: Այս վերջին պատճառաբանողները վճարումով աշխատող մեծերն էին: Բայց այս պարագան ուղղակի պատճառ մը չէր որ իրենց երջանկութիւնը խանգարուէր. այսպէս կը հաւաստէին անոնք եւ կը խանդավառուէին մօտիկ ապագայով՝ երբ այլեւս ազատ պիտի ըլլային եւ ինքզինքնուն ղեկավարը:

Նախակրթարանէն այս տարի շրջանաւարտներ, որոնք դեռ ուսման ծարաւը կըզգային, տեսակ մը յուսահատութեամբ կը դիտէին ապագան՝ նկատելով որ բարձրագոյն վարժարաններ յաճախելու իրենց փափաքը չէր քաջալերուէր եւ լքուած էին իրենց բախտին՝ քաջայուած ապագայի մը առջեւ: Իրական ապերջանիկները այս վերջիններն էին արդարեւ:

Գոհուակութեամբ դիտեցինք որ Յայորդիներէն բոլորն ալ, բացի Յակոբ Մահտեսանէ եւ Մեսրոպ Յակոբեանէ, մաքուր Յայերէն կրնային խօսիլ, եւ ամենքն ալ հպարտօրէն կը հաւաստէին թէ երբեք պիտի չի մոռնային իրենց մայրենի անուշիկ լեզուն:

Յայութեան այս թանկագին զաւակներուն սրտերուն մէջ ազգային ոգին կը վառի իր բովանդակ թափով: Ազատ Յայաստանի հրապոյրովը տարուած են բոլորն ալ եւ իրենց անարատ սրտերուն մէջ կը մշակեն մեծ մեծ ծրագիրներ՝ վաղուան Արարատեան աշխարհին երկրագործութիւնը յեղաշրջելու՝ երբ հայրենիք երթան:

Տարիքոտներն ուղղակի մօտիկ ապագայով կը մտահոգուին: Կը մտածեն երկու, երեք, չորս կամ աւելի ընկերներով բարեբեր ազարակներ գնել քաղաքներու մօտ եւ յառաջդիմել, տուն տեղ եւ ընտանիք կազմել:

Հայ աղջիկներու հետ պիտի ամուսնանան եւ երջանիկ պիտի ըլլան: Անոնք կը յիշեն Հայ աղջիկները՝ քաղաքավար, խոհեմ ու տանտիկին եւ համեմատօրէն գեղեցիկ: Այս պատանիներէն ոմանք, չարաճճի հեռատեսներ, կը մտածեն Նոյնիսկ թէ ազարակներ գտնուող բոլոր տղաքն երբ մեծնան Քանատայի մէջ Հայ աղջկան սով պիտի ըլլայ: Բայց ձեզի զաղտուկ մը ըսեմ թէ այս մտահոգ հեռատեսները տեղեակ չեն թէ Համիլթընի, Պրենթֆօրտի, Կօլթի, Կուէլֆի, Սէնթ Քէթրինզի եւ Թօրօնթոյի մէջ բազմաթիւ տարեկից Հայ աղջիկներ կան աղուորիկ, որոնք Քանատայի վաղուան Հայ երիտասարդներուն պիտի հաւասարին թիւով, եւ կրթութեամբ ու զարգացումով ալ անոնցմէ ետ պիտի չի մնան: Անշուշտ այս գաղտնիքը մեր պատանի չարաճճիները գիտնալու չեն դեռ, եւ անոնց ըսելու է որ այս տողերը չի կարդան:

Մեր տղոց մէջ մեծ մեծ ծրագիրներ ունեցողներ ալ գտանք: Հայկական ընկերութիւններ պիտի հիմնեն. ամէն կողմ բանջարեղինաց խանութներ պիտի բանան եւ իրենց ազարակներու արտադրութիւններն ուղղակի սեփական միջոցներով պիտի ծախեն ժողովուրդին՝ լաւ գիներով անշուշտ: Ու Քանատացիները պիտի զարմանան Հայերու խելքին ու ձեռներեցութեան եւ մատով պիտի ցուցնեն իրարու Հայոց ազարակները գեղեցիկ տուններով, ազնիւ տեսակէ կովերով եւ բազմաթիւ կենդանիներով: Հայկական եկեղեցի պիտի հիմնեն եւ ամէն Կիրակի աղօթքի պիտի երթան՝ ինչպէս կընեն Քանատացի ազարակապանները:

Ու մեր իշխանիկներուն երեւակայութիւնը շատ հարուստ է դեռ ու անոնց անմեղ առաջադրութիւններէն բոլորն ալ յուզիչ եւ հրապուրիչ:

Մեր ամառուան արծակուրդի ամենէն հաճելի օրերն եղան անո՛նք միայն՝ երբ մեր փոքրիկ եղբայրներուն այցելեցիք եւ գտանք զանոնք հարազատ Հայեր:

Կարծէ որ Հայութիւնը լրջօրէն հետաքրքրուի ազգին այս թանկագին գաւակներով: Արդեօք կարելի պիտի չըլլա՞ր անոնցմէ ուսումնաստենչները քաջալերել եւ դիւրութիւններ տալ՝ որպէսզի կարենան երկրորդական կրթութիւն ստանալ:

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Անցեալ տասը շաբաթներու ընթացքին 26 Հայորդիներ Համիլթըն այցելած եւ ոմանք մէկ կամ երկու օր, իսկ երեքն ալ մէկմէկ շաբաթ հիւր մնացած են Արարտին: Տէր եւ Տիկին Չարթոյեան եւս շատ ազուօրէն մասնակցած են տղայոց հիւրասիրութեան:

Վերոյիշեալ շրջանին Թօրօնթօ այցելած են 11 պատանիներ, որոնք հիւրասիրուած են Տէր եւ Տիկին Պարոնեաններէ, Տէր եւ Տիկին Տէր Արիստակէսեաններէ եւ Քանատահայ երիտասարդաց Միութեան տեղւոյն մասնաճիւղի անդամներէն:

Հայորդիներն խորին շնորհակալութիւն կը յայտնեն վերոյիշեալ բարեկամներուն եւ ամէն անոնց, որոնք որեւէ կերպով տաքուկ հիւրասիրութիւն ցոյց տուած են իրենց:

ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ԿԱՐՍԻՐ ԽԱԶ

Նախապէս յայտարարուած գումար	
պատրաստ դրամատան մէջ՝	32.00
Յարութիւն Պօտուրեանէ՝	.25
Կիւլպէնկ Միւճերետեանէ՝	.50
Խաչիկ Աճեմեանէ՝	1.00
Արմենակ Աբրահամեանէ՝	1.00
Հայկ Սանուկեանէ՝	.25
ՊԱՏՐԱՍ ԳՈՒՍԱՐ՝	34.75 տոլար:

ԿԸ ՓԵՏՈՒԻ

Միսաք Երամեան, Մեծ Նոր Գիւղցի, Գօրֆուի Միս Գուշմէն որբանոցը կը գտնուի եղեր ժամանակին: Տեղեկացնել՝ Միհրան Խաչիկեանի, Հայոց Վանք, Երուսաղէմ:

ԳԱՆԱՏԱՅԱՅ ԿԵՆՆԵ

ՀԵՄԻԼԹԸՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ

Վ Ր Օ Ն Ա Կ Ա Ն

Գանատայի Հայ գաղութն անցեալ քանի մը շաբաթներու ընթացքին Հայրենի եկեղեցւոյ կրօնական ներշնչումն ու միւրաբարութիւնը վայելեց այցելութեամբը Տէր Մատթէոս Քհ. Մանիկեանի, որ Ամերիկայի Հայոց Առաջնորդարանի կողմէ ղրկուած էր՝ Տիար Լեւոն Պապատեանի մասնաւոր հրաւերով:

Բոլոր Հայաբնակ քաղաքներու մէջ Սուրբ Պատարագ մատուցուեցաւ եւ մկրտութիւններ տեղի ունեցան: Այցելու Տէր հայրը տնօրինեք ալ կատարելով հիւսուող աւանդութիւններու շինիչ ու ներշնչիչ յիշողութիւնն ու վայելքն արթնցուց ընտանեկան յարկերէ ներս:

Գանատայի Հայ գաղութի մնայուն ցաւերէն մէկն է Հայաստանեայց եկեղեցի եւ մնայուն հովիւ չունենալը:

ՄԿՐՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Սեպտ. 16 ին հանդիսաւոր Սուրբ Պատարագ մատուցուեցաւ Հեմիլթընի Ս. Ֆիլիպս Եպիսկոպոսական եկեղեցւոյ մէջ: Մկրտուեցան վեց երկսեռ մանուկներ, որոնց կարգին փոքրիկն Արամ Ալիքսանեան:

Երեկոյին Տէր եւ Տիկին Ալիքսանեանք իրենց փոքրիկի մկրտութեան առթիւ հացկերոյթ-հաւաքոյթ մը տուին բարեկամներու եւ մտերիմներու ընտրեալ խումբի մը: Կերուխումի ընթացքին բարեմաղթութիւններ եւ ուղերձներ տեղի ունեցան:

Կնքահայր Պր. Պ. Սըվաճեանի առաջարկութեամբ Հեմիլթընի Ազգ. Վարժարանի ի նպաստ հանգանակութիւն մը տեղի ունեցաւ եւ քառասուն տուարի կոկիկ գումար մը գոյացաւ:

Տարիներէ ի վեր Հեմիլթընի Ազգային Վարժարանը աննախանձելի վիճակ մը ուներ՝ դպրոցի մատակարարութեան ամբողջ հոգը բարդուած ըլլալով Հ. Յ. Դ. Կոմիտէի տեղւոյս խումբ մը անդամներուն ուսին: Ասոնք, որքան որ ալ գործը անձնուիրաբար եւ զոհաբերութեամբ առաջ կը տանէին, եւ սակայն վարժարանի յարատեւութեան հարցը շատ հեռու էր վերջնական լուծում մը ստանալէ:

Տեղւոյս Գրադարանի Վարչութիւնը, որ միեւնոյն ատեն վարժարանի ալ վարչութիւնը կը ներկայացնէ, Սեպ. 9ին խորհրդակցական ժողով մը գումարեց, ուր որոշուեցաւ գաղութային ընդարձակ հանգանակութիւն մը ձեռնարկել եւ միեւնոյն ատեն հրապարակային ժողով մըն ալ սարքելով վարժարանի հարցը եւ նոր վարչութեան մը ընտրութիւնը ընդհանուր հայութեան ուշադրութեան յանձնել:

Առաջին ժողովը տեղի ունեցաւ Սեպտ. 14ին, որուն ներկայ էին Տէր Մատթէոս Քհ. Մանիկեան եւ Կեր. Միհրան Կարապետեան, որոնք խօսեցան նոր սերունդը ազգային դաստիարակութեամբ մեծցնելու կարեւորութեան շուրջ: Որոշուեցաւ երկրորդ ժողով մը եւս ունենալ, հարցը աւելի ստուար շրջանակի մը մէջ խորհրդածութեան առարկայ դարձնելու համար եւ ընտրելու նոր վարչութիւն մը՝ վարժարանին ալ տալով բոլորովին ազգային հանգամանք՝ մատակարարելի գաղութի ամբողջ Հայութեան կողմէ՝ առանց կուսակցական խտրութեան:

Սեպտ. 17ին, հրապարակային ժողով մը եւս տեղի ունեցաւ, որու ընթացքին գործը վերջնական հանգամանք մը առաւ եւ ընդհանուր համերաշխութեամբ նոր վարչութիւն մը ընտրուեցաւ հինգ այրերէ եւ երկու կին խորհրդականներէ բաղկացեալ:

Նոր վարչութեան անդամներն են. Ա. Ղ. Ալիքսանեան՝ Ատենապետ, Յովհանէս Սողիկեան՝ Ատենադպիր, Փայլակ Էվարեան եւ Տկ. Լ. Արզումանեան՝ Գանձապահք, Տկ. Փայլիկ Գրիգորեան, Յակոբ Մալիկեան եւ Յայկ Կիրակոսեան՝ Խորհրդակալք:

Կը տեղեկացնենք թէ Նորընտիր վարչութեանը քանի մը օրուան մէջ կրցած է հանգանակութեան գումարը քուէարկուած մէկ տարուան պիւտճէին հաւասարեցնել՝ ժողովուրդի բոլոր խաւերուն կանխիկ կամ վճարելի գումարներով:

Այս շարժումը Յեմիլթընի Յայ կեանքին մէջ անսխալընթաց երեւոյթ մը եղաւ եւ կը յուսացուի որ գաղութը իր Նոր սերունդին դաստիարակութեան շուրջ յետ այսու պիտի ունենայ միեւնոյն գնահատելի համերաշխութիւնը:

ԹՂԱԿԻՑ

Ծան. Խմբ.- Վերի թղթակցութեան հետ մեզ եկած է Նաեւ վարժարանի հանգանակութեան ցանկը, գոր պիտի հրատարակենք յաջորդ թիւով՝ տեղի անձկութեան պատճառաւ:

Ա Ր Կ Ա Ծ

Պր. Յակոբ Մալիկեան, Յեմիլթընի ազգայիններէն, Սեպտ. 18ին գործարանի մէջ աշխատանքի ընթացքին խոշոր երկաթ մը ձգելով իր ոտքին վրայ քանի մը մատները կոտորած է: Յիշեալն այժմ որքան որ ալ չի կրնար գործել՝ եւ սակայն քանի մը շաբաթէն պիտի կրնայ բուրդովին ապաքինիլ:

Սեր այն բաժանորդները, որոնք յետնեալ պարտքեր ունին, թող բարեհաճին իրենց վճարումն աճապարել:

ԱՐԱՐԱՏ ԳԼԱՅԱՏՈՒԱԾ ՊԱՏԱՆԻ ԸՐ

Ֆրանսայէն 15 տարեկան պատանի մը, Կարապետ Պօտուրեան, կը գրէ իր մօրեղբօրը, Պր. Յ. Սըլիեանի, Թօրօնթօ.

Սիրելի Մօրեղբայր.- Արարաւոր շատ սիրուն թերթ մըն է եւ ամէս ամիս գալն մեծ հաճոյքով կը կարդամ: Ներփակ քեզ կը դրկեն 25 ֆրանքի գումար մը, որ առաջին վաստակս է. կը հաճիս գալն Արարատի վարչութեան տուր եւ իմ կողմէս թելադրէ որ Գանատայի եղբայրներս շարունակեն Արարատի հրատարակութիւնը: Ամէն ազգասէր Յայու եւ Յայ պատանիի պարտականութիւնն է քաջալերել այդ անուշիկ թերթը:

Կ. ՊՕՏՈՒՐԵԱՆ

ԱՍՈՒՄՆՈՒԹԻՒՆ

ԹՕՐՕՆԹՕ.- 22 Սեպտ. Շաբաթ իրիկուն տեղի ունեցաւ Ս. Պսակի արարողութիւնը Օր. Ե. Քաջազնունիի ընդ Պր. Ղ. Փ. Սերոբեանի: Յարսնիքը թեւ կարճ բայց շատ հաճոյալի անցաւ:

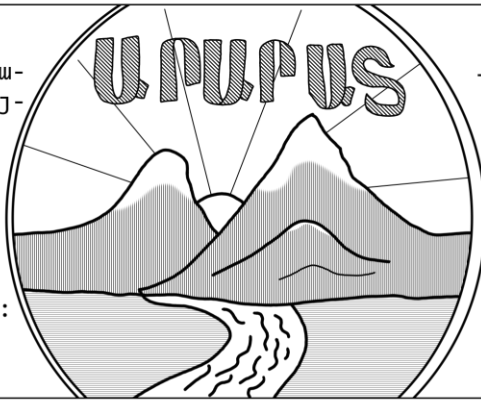
Գ. Յ. Ե. Միութեան մասնաճիւղն իր երգերով ու պարերով հարսնիքը շէնցուց ի պատիւ ընկերուհիին, որ միշտ ժրջան գործող մը եղած է եւ յետ այսու ալ պիտի շարունակէ իր անդամակցութիւնը միութեան շարքերուն մէջ:

Տկ. Ե. Սերոբեան հինգ եւ Պր. Ղ. Սերոբեան 10 տուար նուիրեցին Գ. Յ. Ե. Միութեան:

Գանատայի Յայ երիտասարդաց Միութիւնն իր շնորհակալութիւնը կը յայտնէ եւ երջանկութիւն կը մաղթէ նորապսակ ամուլին:

ԱՐԱՐԱՏ ԱՄՍԱԳԻՐ
 Օրկան եւ ժամադրա-
 վայր Գանատայի Յայ-
 որդիներու Միութեան:

ԲԱԺՆԵԳԻՆ
 Տարեկան 10 թիւ-
 երու համար 1.25
 եւ արտասահմանի
 համար 1.50 տոլար:
ՏՆՕՐԷՆ ԽՄԲԱԳԻՐ
 Ա. Դ. ԱԼԻԲՍԱՆԵԱՆ

ARARAT MONTHLY
 The only Armenian
 paper printed in
 British North
 America.

SUBSCRIPTION
 \$ 1.25 a Year.
 Address.-
 Ararat Monthly,
 P. O. Box 184,
 Hamilton, Canada.

Գ. ՏԱՐԻ ՅԵՄԻԼԹԸՆ ՆՈՅՏԵՄԲԵՐ - ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1928 ԹԻՒ 9-10

ԱՐԱՐԱՏ պատանեկան ամսաթերթ մընէ, որուն հիմնադիրներն ու աշխատակիցներն են 11 - 18 տարեկան որբ Յայորդիներ, Լախապէս ճօրճթառուներն սաներ եւ այժմ ցրուած գանատական ագարակներու մէջ: Այս հրատարակութեան նպատակն է Յայորդիներէ հեռու ապրող ազգին այս թանկագին բեկորներուն հասնիլ ամէս ամիս իրենց լեզուով, իրենց գրչով եւ անոնց մէջ ազգային ոգին վառ պահել հարազատ հայեր մեծնալու եւ իրենց բաժինը բերելու վաղուան Յայ կեանքի եռուզեռին մէջ:
 Թերթին ընթացիկ ծախքերը կը հոգացուին բաժանորդներու եւ համակիրներու օժանդակութեամբ եւ Տիար ԼԵՆՈՆ Պապաեանի ամսական 25 նուիրատուութեամբ:

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

ՅԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԳԱՆԱՏԱՅԻ ՄԵՋ

Տարիներէ ի վեր Գանատայի Յայ գաղութը գուրկ մնացած էր Առաքելական եկեղեցւոյ պաշտամունքէն, ինչ որ իր քայքայիչ ազդեցութիւնը դրօշմած է մեր ընտանեկան յարկերէն ներս եւ մանաւանդ մեր նոր սերունդին վրայ:
 Ինչպէս թերթիս լուրերու բաժնէն կը տեղեկանաք, այս հարցը վերջերս գործնական լուծում մը ստացած է Տիար ԼԵՆՈՆ Պապաեանի ամիսներէ ի վեր թափած գնահատելի ջանքերուն շնորհիւ եւ Գանատայի մեզիկական եկեղեցին իր նիւթական աջակցութիւնն

ու աղօթավայրերն ի սպաս դրած է Յայ Առաքելական պաշտամունքներու՝ բոյր եկեղեցիի մը պայծառացման օժանդակելու դիտումով միայն:
 Յայերս ի բնէ կրօնասէր ժողովուրդ մը ըլլալով՝ ճշմարիտ հրճուանքով կողջունենք այս կարգադրութիւնը եւ շատ բնականօրէն կըզգանք թէ ամէնքս ալ, իբրեւ հարազատ գաւակները Յայաստանեայց եկեղեցիին, մեր որոշ պարտականութիւնները պիտի ունենանք յետ այսու՝ եթէ կը փափաքինք որ Յայ հաւատքը Ատլանտեանի այս ափերուն վրայ բարգաւաճի եւ յաւերժանայ:
 Մեր ունեցած տեղեկութեանց

համաձայն անմիջապես որ նորընտիր հովիւը ժամանէ, բոլոր հայաբնակ քաղաքներու մէջ եկեղեցական վարչութիւններ պիտի կազմուին եւ գործունէութեանց ասպարեզը պիտի ճշդուի:

Ըստ Տիար Պապեանի լաւատեղեակ հաւաստումներուն եւ առաջադրութեանց, Գանատայի նորահաստատ թեմի կրօնական վարչութիւնն իր անմիջական մտահոգութեան առարկան պիտի դարձնէ գաղութի ազգային բարձրացումը՝ եկեղեցւոյ գործունէութեանց հետ զուգակցօրէն հաստատելով նաեւ ընկերական Ծառայութեան ճիւղ մը եւ Կրթական Տեսչութիւն մը՝ կարող եւ ձեռնհաս անձերու պատասխանատուութեան ներքեւ: Այսպէսով մեր նոր սերունդի դաստիարակութիւնն ալ գոհացուցիչ լուծում մը պիտի ունենայ:

Շարժումն ինքնին ամենուս համար խանդավառիչ է եւ յաջողութիւնն անկասկած՝ երբ նկատի ունենանք այն իրողութիւնը թէ Գանատահայն առհասարակ ազգասէր է եւ ազգային եկեղեցւոյ պայծառացման սրտովին նախանձախնդիր:

Իսկ թէ փափաքը, որ ներկայիս ծայր տուած է զանազան քաղաքներու մէջ սեփական եկեղեցւոյ շէնքեր ունենալու, ամէն գնահատանք վեր է անշուշտ եւ երեւոյթները մեզ կը յուսապնդեն թէ մօտ է այն օրը, երբ հայ եկեղեցին Գանատայի մէջ պիտի ծաղկի՝ օրինակ ըլլալով ուրիշ գաղութներու:

ՄԵՐ ՀԱՐՏԱՐԱՆԸ

Այս թիւին հետ Գանատայի եւ Միացեալ Նահանգներու մեր բաժանորդներուն կը դրկենք հարցարան մը, որուն պատասխանը կը յուսանք ստանալ մինչեւ Յունվար՝ մեր բոլոր բարեկամներէն: Այս առթիւ իւրաքանչիւր բաժանորդի դրկած ենք նաեւ մեր հասցեով պահարան մը, նամակադրօշմով միասին: Ասիկա փորձ մըն է հասկնալու համար Արարատը ցարդ քաջալերողներու տրամադրութիւնը որոշելու համար թէ

ո՞ր աստիճան գործնական է թերթին շարունակումը:

Վերջերս Արարատ կանոնաւորապէս լոյս չի տեսաւ մեր նիւթական անբաւարար կացութեան պատճառաւ:

Ճշմարիտ է որ բարերար Տիար Լ. Պապեան, հայորդիներու հայրիկը, իրեն սովորական առատաձեռնութեամբը ամսական 25 տոլարի օժանդակութիւն մը կընէ մեզի, եւ սակայն, արդար չենք նկատեր ապաւինիլ միայն ազգասէր անհատի մը եւ քանի մը սրտցաւ բարեկամներու զոհաբերութեան: Քաջալերանքն ընդհանուր ըլլալու է՝ եթէ կարժէ այս թերթին հրատարակութիւնը շարունակելը:

Ճօրճառուի Ագարակատունը փակուած է այսօր եւ մեր տղաքը ցրուած են հեռակայ շրջանակներ՝ շատ մատղաշ տարիքի մէջ: Արարատ ամէն ամիս հայացի միխրթարութիւն կը տարածէ ազգին այս թանկագին բայց մոռցուած բեկորներուն եւ մտերմիկ ժամադրավայր մը եղած է ամէն անգամ որ հայորդիները կըցած են հեմիլթըն գալ:

Անկեղծ ըլլալու համար պէտք է խոստովանիլ թէ Արարատի շարունակութիւնը մէկ կամ երկու տարուան համար եւս հրամայական պէտք մընէ, բայց ներկայ պայմաններու ներքեւ ատկեալ ընել դժուար՝ եթէ մեր հին բաժանորդներն իրենց քաջալերանքը չի շարունակեն եւ նոր բաժանորդներ եւս չունենանք:

Այս թերթը կարելի է կանոնաւոր եւ գոհացուցիչ պայմաններու ներքեւ յառաջ տանիլ եւ այդ ընելու համար մենք պէտք ունինք մեր հին բաժանորդներուն եւ 200 նորերու: Ասիկա շատ համեստ պահանջ մընէ եւ այս առթիւ կը հրաւիրենք Արարատի եւ հայորդիներու բարեկամները մեզի գործակցելու, որպէսզի կարող ըլլանք մինչեւ Յունվարի վերջ 200 նոր բաժանորդներ գտնելու պարզ ՔԵՄՓԵՅՆ մը փակել:

ՄԵՐ ՉԱՓԱՅԱՍ ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐԸ

To The Editor of Ararat,
Hamilton, Ont.

THE ARMENIAN BOYS AND THE
UNITED CHURCH

Մեր Հայորդիներէն խումբ մը, իբրեւ 18 տարեկան չափահասներ, վերջերս արձակուեցան որբերու խնամատար մարմնոյն հովանաւորութենէն: Անոնք հրճուանքով ընդունեցին այս կարգադրութիւնը՝ զգալով թէ այլեւս կատարեալ ձեռնհասութիւն ունին կեանքի պայթարն իրենց սեփական ուժերով վարելու: Անկախ ըլլալու այս զգացումը միտքարական երեւոյթ մընէ ինքնին եւ ամէն քաջալերանքի արժանի, բայց ունի իր անպատեհութիւնները:

Dear Sir;- The people of the United Church are glad to know that their Church has taken over the responsibility which the Armenian Relief Association of Canada had for the Armenian boys whom that Organization brought to Canada. The Church is delighted to learn from Mr. Pierce and the people with whom the boys are living of the honesty, industry and good character of the Armenian boys. I want to assure them that they have a true friend in the ministers and members of the United Church.

Այս պատահիներն, այլեւս զանազան սեղմումներէ ազատ եւ առանց խորհրդատուի, կրնան կեանքի խօլական արշաւին մէջ ֆիզիքական եւ բարոյական անկումներ ունենալ եւ այն ատեն ազատութիւնն անոնց համար թերեւս իրական վտանգ մը ըլլայ:

The boys will be pleased to know that the farm at Georgetown is not to be idle but is to render service to others who are in great need of help. This is in keeping with the spirit of the Armenian people. However, the door at the Georgetown Home is always open to the boys. They will find shelter, food and advice at the old home.

Գանատայի մեր Հայ կազմակերպութիւններուն կը մնայ սրտցաւորէն մտածել այս մասին եւ տղայոց ձեռներեցութեան եւ անկախութեան սերը քաջալերելով մէկտեղ խորհրդատուի եւ բարոյական օժանդակողի դերին մէջ գտնուիլ անոնց հանդէպ, երբ պատեհութիւնը ներկայանայ եւ երբ դեռ ուշ չէ:

Some boys properly felt that there had been a mistake made about their age. I am glad to tell them that the Church took this matter up with the Government and received permission to correct all mistakes about the ages of the boys.

Այս առթիւ մենք կը գնահատենք Գանատահայ երիտասարդաց Միութեան հետաքրքրութիւնը մեր Հայորդիներով եւ սակայն փափաքելի է որ այս կազմակերպութեան ջանքերը քաջալերուին գաղութի բոլոր խաւերէն եւ աւելին՝ Գանատահայ Միութիւնն ալ իր հոգածութեան առարկան դարձնէ չափահաս Հայորդիներու հարցը:

The bank accounts are all carefully kept and when the boys are eighteen years of age, they will receive all the money they have saved with interest. The United Church is interested in your

Այն բոլոր բաժանորդները, որոնք զանազան պատճառներով դեռ չեն վճարած իրենց բաժնետոմսերը, թող բարի ըլլան մինչեւ Յունվարի վերջ իրենց հաշիւները մաքրել:

highest good and will do all in its power to help you. I will be glad to hear from any of you to know how you are and what progress you are making.

Your sincere friend,
D. N. McLACHLAN,
For the United Church.

ԳԱՆԱՏԱՅԱՅ ԵՐԻՏ. ՄԻՈՒԹԻՒԼՆ

1927 Յունիս 15ին ՅԷՄԻԼՅՈՐՆԻ ԵՆ 1924 Մարտ 4ին ՊրԷԼՅՖՅՈՐՏԻ Պատանեկան Միութիւնները կազմուեցան, իսկ 1926 Օգոստոս 29ին՝ Թօրօնթոյի Երիտասարդաց Միութիւնը: ԵՆ իբրեւ անմիջական ու տրամաբանական հետեւանք այս շարժումներուն, 1928 Մարտ 4ին երեքին միացումով Գանատահայ Երիտասարդաց Միութիւնն իրականութիւն դարձաւ Գանատայի մէջ:

ՅԷՄԻԼՅՈՐՆԻ ԵՆ ՊրԷԼՅՖՅՈՐՏԻ Միութիւնները, որոնք իրենց մէջ կը համրեն մեծ թիւով Գանատայ ծնած Յայ պատանիներ, հետամուտ են գլխաւորապէս դաշտային խաղերու: Խաղի ոգին ծնունդ տուած է անոնց կազմութեան եւ մեզ կը մնայ գիտնալ այդ եւ՝ ըստայնմ ներդաշնակել մասնաճիւղերու փոխշարաքերութիւնները:

Տարբեր է պարագան Թօրօնթոյի մասնաճիւղին: Անոր ծննդեան դրդապատճառը մենք պէտք է փնտռենք անոր սիրոյն մէջ հանդէպ այն Յայ պատանիներուն եւ Երիտասարդներուն, որոնք ցրուած էին շրջակայ ագարակները, եւ կար ժամանակ մը, երբ անոնք անտեղեակ էին Գանատահայ կեանքէն: Պէտք էր կապ մը հաստատել Թօրօնթոյի եւ ագարակներու Յայ տղոց հետ, եւ ահա կազմուեցաւ Թօրօնթոյի Յայ Երիտասարդաց Միութիւնը, որ իր կազմութեան օրէն իսկ սկսաւ յարաքերութեան մէջ մտնել ագարակի տղոց հետ:

Անցան աւելի քան երկու տարիներ եւ Թօրօնթօն հրճուանքով կը դիտէ իր անցեալի

գործունէութիւնը: Ան կրցաւ հաստատել այդ կապը եւ տարակոյս չունինք որ պիտի կրնայ գայն ամրապնդել:

Մեծ դեր վիճակուած է Գանատայի կազմակերպուած Երիտասարդութեան, որովհետեւ հայութեան թիւն հետզհետեւ կը շատնայ հոս եւ իբրեւ բնական հետեւանք՝ կը շատնայ նաեւ պատանիներու եւ Երիտասարդներու թիւը:

Գանատահայ Երիտասարդաց Միութիւնը պիտի կարողանա՞յ ստեղծել լայն ու տաք հայկական միջավայր մը հասնող պատանիներու համար, որպէսզի անոնք չըստիպուին իրենց աչքը յառել օտար միջավայրներուն. -մենք կուզենք դրական պատասխան մը տալ, բայց ասոր համար անհրաժեշտ է Գանատահայ գաղութի սրտցաւ ու գիտակից վերաքերումը:

Չենք հաւակնիր այժմէն յայտարարելու, թէ պիտի կարողանաք ստեղծել այդ միջավայրը, որովհետեւ գիտենք որ շատ դժուար գործ է հասկացողութեան, գաղափարի եւ գործելակերպի միօրինակութիւն ստեղծել հազիւ իրարու քով ամփոփուած թափառական Յայէն. ժամանակի կը կարօտի մինչեւ որ բնութիւններ շաղախուին իրարու հետ եւ ստեղծուի հասարակաց ընդհանուր գործունէութիւն: Անդին կայ Գանատայ ծնած Յայ տղան եւ օրիորդը, որոնք միշտ եթական են իշխանութիւն տարբեր շրջանակներու մէջ:

Այն միջավայրը, որ պէտք է ստեղծուի, պէտք է տայ գոհացում այս կարգի պատանիներու եւս:

ԼՐԱՏՈՒ

3. Գ.- Կերջերս շնորհակալութեամբ ստացանք 50 տուարի նուէր մը Պրն. ԼԵՆՈՆ Պապանեանէն, որ Գանատահայերուս համար սիրելի դէմք մընէ. նաեւ 10 տուար Պր. Ս. ԻԼԹԻԸՃԵԱՆԵՆ, որ միշտ օգնած է Միութեանս:

ԼՈՅԼ

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՈՒԹԻՒՆ

Մ Ե Ծ Ն Տ Ի Գ Ր Ա Ն

Մեծն Տիգրան Հայաստանի գահը բարձրա-
նալէ վերջ իրեն առաջին գործն ըրաւ երկիրը
բարեկարգել եւ մանաւանդ զօրաւոր բանակ մը
կազմակերպել: Ան պատերազմեցաւ շրջակայ
մանր մուկեր թագաւորներուն հետ եւ զանոնք
հպատակեցուց եւ գահընկէց ըրաւ: Բայց իր
մեծագոյն կռիւները մղուած են Հռոմայեցի-
ներու դէմ:

Իր թագաւորութեան ատենն էր որ
Հռոմայեցիները սկսած էին դէպի Արեւելք
տարածուիլ եւ եկած հասած ու տիրացած էին
Հայաստանի շրջակայ երկիրներուն՝ սպառնալով
նաեւ Հայոց: Տիգրան իր ահեղ բանակին գլուխն
անցած ճակատեցաւ արեւմուտքի այս ահարկու
թշնամիին դէմ եւ Հռոմեական բանակին լաւ
դաս մը տալով Հայաստանէն դուրս քշեց: Ասոր
վրայ Տիգրանի անունն սկսաւ ահ ու սարսափ
ծագել ոչ միայն դրացի ազգերու, այլ նաեւ
հեռաւոր երկիրներու մէջ:

Պոնտոսի Միհրդատ Մեծ թագաւորը միտքը
շատոնց դրած էր Հռոմայեցիներուն վրայ
յարծակիլ, բայց իր առանձին ուժին չէր կրնար
վստահիլ. ուստի՝ երբ Տիգրանի համբաւն
իմացաւ, անոր օգնութիւնը վայելելու համար
իր աղջիկն անոր կնութեան տուաւ եւ իրաւ
ալ Միհրդատ Հայոց թագաւորին օգնութեանը
շնորհիւ իր երկիրն ընդարձակեց եւ
Հռոմայեցիներու դէմ ալ պատերազմ հրատարա-
կեց: Բայց քանի մը կարելոր յաղթութիւն-
ներէ ետք Միհրդատ Հռոմայեցիներէ հալած-
ուելով փախաւ եւ ապաստանեցաւ իր փեսին,
Տիգրանի քով: Հռոմայեցիք Տիգրանի դիմեցին
եւ Միհրդատը պահանջեցին: Տիգրան շատ
խստօրէն մերժեց անոնց պահանջը: Ասոր վրայ
Հռոմայեցիք Լուկուլլոս զօրավարին առաջ-
նորդութեամբ Հայոց վրայ պատերազմի եկան,
բազմաթիւ քաղաքներ ու ակաւներ գրաւեցին

եւ Մեծն Տիգրանի շինած ճոխ ու փառաւոր
քաղաքը, Տիգրանակերտը պաշարեցին ու ներսի
բնակիչներուն մատուցեամբ զայն առին, բայց
չի կրցան յաղթել Տիգրանի, որ Միհրդատի եւ
ուրիշ դաշնակիցներու օգնութեամբ գրաւուած
երկիրները նորէն ետ առաւ:

Տիգրանի եւ Հռոմայեցիներու միջեւ
կատարուած այս պատերազմը եօթը տարի տեւեց:

ՏԻԳՐԱՆԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ

Տիգրան Մեծի ժամանակ Հայաստան իր
զօրութեան գագաթնակէտին հասած էր եւ երկիրը
տարածուած էր Կասպից ծովէն մինչեւ
Միջերկրական ծով. իսկ զօրքերու թիւն ալ
կը հասներ կէս միլիոնի: Օտար պատմիչներու
համաձայն՝ Հայոց ամենէն մեծ թագաւորն եղած
է Տիգրան:

Տիգրան մեծ ու հարուստ քաղաք մը շինեց
եւ զայն կոչեց Տիգրանակերտ: Այս քաղաքին
մէջ բնակեցուց Հռոմայեցւոց երկրէն գրաւած
տասներկու քաղաքներու բնակիչները, որպէսզի
արեւմտեան քաղաքակրթութիւնը տարածէ իր
երկրին մէջ:

Տիգրան իր մանկութեան ժամանակ գերի
եւ պատանդ տարուած էր Պարթեւներու քով.
Իսկ երբ խելահաս եղաւ Հայաստանէն 70
հովիտ տալով ազատ արձակուեցաւ եւ գլաց
Հայոց գահին տիրանալու. բայց վերջէն թէ
տուած հովիտները եւ թէ ամբողջ Պարթեւաստանը
գրաւեց: Յետոյ Ատրպատականի, Մարաստանի,
Կորդուաց եւ Ասորոց ալ տիրելով Սելեւկիան
ու Փիւնիկէն նուաճեց:

Օտար պատմիչներ Տիգրան երբ կառքով կամ
ծիով պտոյտի կեւէր իր քովերէն գերի
թագաւորներ կը քալէին եւ երբ գահին վրան
կը բազմէր գերի թագաւորներ առջեւը բարեւի
կը կենային: Այն ատենները ասանկ բաներ
սովորական էին յաղթական արքայից:

Տիգրան երկար տարիներ Հայաստանը
կառավարեց:

ՀԱՅ ՈՐԲԻ ՍԸ ԿԵԱՆՔԵՆ

Վահան տասներեք տարեկան էր, կարճ հասակով, կարմիր երեսներով, սեւուկ ու խոշոր աչքերով: Իր հայրն ու մայրը դեռ նոր վայրագորեն սպանուած էին եւ ան որբ ու մոռցուած՝ Տակճաստանի փողոցներուն վրայ կը պտտեր, խեղճ ու անօթի:

Ձմեռ էր ու շատ ցուրտ. ոտքերը բոպիկ էին եւ սառոյցէն կարմրած ու ուռած: Աչքերը լեցուն էին արցունքով ու արիւնով: Քուրջեր հագած էր. ցուրտէն կը սարսուար եւ իր խղճալի նայուածքը չորս կողմը կը պտտցներ: Ինքզինքը տաքցնելու համար շատ անգամ ոտքերը գետին կը զարնէր եւ ձեռքերով կուրծքը կը ծեծէր:

Ոչ ոք կը խղճար իր վրայ. ոչ ոք կտոր մը հաց կուտար իրեն:

- Չա, մեռիր, կեպուռի տղայ, կը պօռային երեսին եւ երբեմն ալ ապտակներ կը զարնէին կամ կը թքնէին:

- Չա, սատկէ, կեպուռի տղայ, այս աշխարհին մէջ քեզի տեղ չոկայ. զնա դժոխքը, հոն է ձեր տեղը. հայրդ ու մայրդ ալ հոն ճամբած ենք արդէն, զնա եւ վառած կրակներուն մէջ այդ պաղած մարմինդ տաքցուր: Այս խօսքերը կը լսէր ան: Կարծես ամէն մարդ խօսք մէկ ըրած էին:

Խեղճը ձայն չէր հաներ եւ միշտ ոտքերը գետին կը զարնէր տաքնալու համար: Աշխարհը իր ոչ մէկ բանովն այլեւս կը հետաքրքրէր զայն ու շարունակ արցունք կը հոսէր անոր աչքերէն:

- Օգնէ ինձի, ով Աստուած, մէկը չիկայ աշխարհի վրայ որ ինձի գործ մը տայ աշխատելու, կտոր մը հաց տայ ուտելու կամ գոնէ երեսիս ժպտի: Հագուստ չունիմ, տուն չունիմ, փորս անօթի է ու ես կը մսիմ: Ով Աստուած, ով երկնաւոր Հայր, օգնէ ինձի կամ զիս ալ տար քու յաւիտեական բնակարանդ:

Ու այսպէս խեղճը ճարահատ կուլար եւ ոտքերն անընդհատ գետին կը զարնէր:

- Կեպուռի տղայ, դո՞ւն ինչու չես սատկիր, կը պօռային տաճիկի լակոտներն անոր չորս կողմերէն՝ եւ սառոյցի կամ ձիւնի կտորներ կը նետէին, մագերէն կը քաշէին, ապտակներ կը զարնէին եւ ձիւնի դեզերուն մէջ կը հրէին զայն:

Ոստիկաններ կը տեսնէին այդ փողոցային ստահակներուն չարութիւնները եւ իրենց քրքիջով կը քաջալերէին զանոնք:

Փողոցէն անցնող զինուորներ իրենց հրացանի կոթով կը զարնէին անոր եւ.

- Դո՞ւն ինչու չես զացեր միւսներուն քով, կը պօռային հեզնալով:

Տարիներ, երկար տարիներ տառապեցաւ Վահան, իրեն հետ հարիւր հազարաւոր անպաշտպան ու կիսամեռ Հայ որբեր: Անոնց աղօթքը, անոնց սրտաբեկ պաղատանքը հասա՞լ արդեօք Աստուծոյ գահին առջեւ:

Մեծցած է այսօր Վահան: Մեծցած են իրեն հետ հարիւր հազարաւոր Հայ որբերը երեկուան նահատակուած Հայ ազգին: Ամէնքն ալ առոյգ, ամէնքն ալ կայտառ, երիտասարդական խանդով ու եռանդով լեցուած: Կը յիշեն անցեալը ու կը սարսուան: Կը մտածեն ապագայի մասին եւ կը խանդավառուին: Անոնք երեկուան գառնուկները չեն այլեւս պատրաստ գիշատուելու գայլերէ ու բորենիներէ: Իրենց սրտերը վրէժով լեցուած են, կարօտի աչքերով կը նային դէպի Հայաստան, հոն երթալու եւ հոն ապրելու համար:

Օր մը, Հայաստանի սահմաններուն մէջ, վրէժխնդիր սրտով բորբոքած՝ Վահան, ու բոլոր որբերն երեկուան՝ պիտի որոտան անվեհեր.

- Նայեցէք, բարբարոս գայլեր, մենք երեկուան գառնուկները չենք,

այլ վրեժխնդիր ու անվեհեր ռազմիկներն այսօրուան: Եկեք, կատաղի շուներ, ձեր քանդիչ ժանիքները պիտի կոտորենք զանոնք անվհաս դարձնելու համար: Եկեք դուք, մարդակեր զազաններ, եկեք՝ եթե կրնաք Յայաստան արշաւել: Երեկուան փողոցները թափառող եւ քուրջեր հագնող որբերուն տեղ ձեր դէմ պիտի գանէք հսկայ բանակ մը ռազմիկ երիտասարդներու, որոնք պիտի արժեցնեն վրեժի սուրբ զգացումը եւ Յայ ազգին նուիրական պատիւը:

Եկեք, ծաղկող ու բարգաւաճող Յայաստանը տեսնելու համար, սարսափեցէք Արարատեան դաշտերուն վրայ քրոնաթոր Յայ երկրագործէն, որ մէկ ձեռքով արօրը կրնայ բռնել ու միւսով սուրը ճօճել:

Եկեք, խոնարհելու Յայ ուժին առջեւ, եկեք, երկրպագելու Յայ եռագոյնի ծալքերուն ներքեւ:

Ու աշխարհի չորս կողմերէն, հարաւէն ու հիւսիսէն, արեւելքէն ու արեւմուտքէն, Յայը պիտի մեկնի գունդ ի գունդ հայրենի հողը համբուրելու եւ Յայաստանի դաշտերն հերկելու:

ՊՐԵՍՓՈՐԸ

ՎԱԶԳԵՆ ՉԱՏԻԿԵԱՆ

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ.-

Վազգէն Չատիկեան Կէյվէցի է, 18 տարեկան: Զօրը անունը Սանուկ, մեռած, եւ մօրը անունը Թագուհի: Մայրը եւ Արտեմ անունով քոյրը տարագրութեանց շրջանին կորսուած են: Մօրեղբայր մը ունի, որ Ֆրանսա կը գտնուի եւ որուն հետ թղթակցութեան մէջ է:

Չինադարարէն յետոյ Վազգէն Տիկին Յակոբեանի Որբանոցն առուած է, Առնաւուտ

գիւղ, յետոյ փոխադրուած է Տէրինճէի եւ Պարտիզակի առժամանակեայ որբանոցները եւ վերջն ալ, Քեմալականներու արշաւանքին պատճառաւ Լօրտ Մէյրզ ֆընտի կողմէ տեղափոխուած Գորֆուի որբանոցը:

1924 Յոկտեմբեր 2ին քառասուն որբերու հետ բերուած ճօրճառուն, ուրկէ տարիուկէս վերջ գանատացիի մը ազարակը ղրկուած է:

Ներկայիս Վազգէն վճարումով կաշխատի: Ճարպիկ է ան, խելացի ու վառվռուն: Իր ընկերներէն ճանչցուած է Զարլի Չէփըլին Բ. եւ ծիծաղի աշխարհին մէջ անոնցմէ ոչ մէկը զինքը գերազանցած է:

ճօրճառունի Ազարակատան առաջին վարչական ընտրութեանց ատեն քաղաքապետութեան աչքառու թեկնածու մը եղաւ 1925ին եւ սակայն կորսնցուց ի Նպաստ Ա. Քաղաքապետ Օննիկ Մէլքոնեանի: Այդ անկաստ ընտրութիւնը երբէք չի յուսալքեց Վազգէնը, որ փիլիսոփայօրէն ընդունեց իր ընկերներու մեծամասնութեան վճիռը եւ ինքզինքն հռչակեց Ազարակատան համայնքի ընդդիմադիր հատուածին պետը՝ որ պիտի գործակցէր յաղթական քաղաքապետին՝ անոր պաշտօնավարութեան ընթացքին:

Ան հետաքրքրուած է դրօշմաթուղթերով եւ աչքառու կերպով ճոխ հաւաքածոյ մը ունի՝ Նոյնիսկ վարպետ հաւաքողներու Նախանձը գրգռող: Խորամանկ փոխանակող մըն է եւ շատ լաւ ուսումնասիրած դրօշմաթուղթերու արժէքը:

18 տարեկան ըլլալուն համար այս տարի ազատ արձակուած է Յայրդիները հովանաւորող կազմակերպութենէն:

Յասցէն է.-

Vazken Zadigian,
C/o Mr. George Moffatt,
R. R. 1 Brampton, Ont.
Canada.

ՏՈՒՐ ԹԱԳԱԲՈՐԸ

Ժամանակին կար չի կար, հարուստ թագաւոր մը կար: Այս թագաւորը շատ տխուր էր: Իր ծառաները եւ իր պալատականները շատ ջանացած էին զինքը ուրախացնել՝ բայց բնաւ չէին յաջողած:

Շատ բարի էր այդ հարուստ թագաւորը եւ ժողովուրդը լաւ կը կառավարէր: Իր չորս կողմը գտնուող բոլոր ծառաները զինքը կը սիրէին եւ երջանիկ էին:

Օր մը աղքատիկ, ծերուկ պառաւ մը եկաւ եւ ուզեց թագաւորը տեսնել, բայց ծառաները թոյլ չի տուին որ ան պալատէն ներս մտնէ: Թագաւորը վերէն զայն տեսնելով հրամայեց որ ներս առնեն եւ իր ծառաներուն պատուիրեց որ զայն լաւ մը կշտացնեն, մաքուր հագուստներ հագցնեն, հարիւր ոսկի տան եւ իր առջեւ հանելէ վերջ դրկեն:

Ծերուկ պառաւը, որ պարիկ մըն էր, թագաւորին ըսաւ.

- Դուն աշխարհի ամենէն լաւ թագաւորն ես, եւ ես գիտեմ որ տխուր ես: Ատիկա քեզի համար հիւանդութիւն մըն է. այս երկրին մէջ ջուրթակահար մը կայ, զայն կանչել տուր, ու երբ անիկա եղանակ մը գարնէ՝ դուն պիտի առողջանաս եւ աշխարհի ամենէն երջանիկ թագաւորը պիտի ըլլաս:

Թագաւորն անմիջապէս իր խելացի մարդիկը կանչեց եւ պատուիրեց անոնց որ ջուրթակահարը գտնեն եւ իրենց առջեւը բերեն:

Մարդիկն երկրին ամեն կողմը փնտռեցին, բայց ջուրթակահարը չի գտան: Ու թագաւորն ալ աւելի կը տխրէր օրէ օր ու մէկուն հետ խօսիլ չէր ուզեր:

Օր մը, երբ պալատին պատուհանին առջեւ երեսը կախ նստած էր՝ տեսակ մը եղանակ լսեց: Իր ծառաներէն մէկը դրկեց ու ահա ծերուկ մարդ մը, հին ջուրթակով մը իր առջեւն հանեցին:

Ծերուկին անուշ եղանակ մը նուագեց ու ահա թագաւորն իր հիւանդութենէն աղէկցաւ եւ այլեւս շատ երջանիկ եղաւ ու ծերուկ ջուրթակահարը առատօրէն վարձատրուելով զայն իր պալատականներէն մէկն ըրաւ:

ԹՈՐՈՍ ԼԵՒՈՆԵԱՆ

ԿԵՆՍԱՊՐԱԿԱՆ.- Թորոս ԼԵՒՈՆԵԱՆ Թէքիտաղցի Է. տասերկու տարեկան: Ծօրճ-թաւնեան սաներէն ամենափոքրիկներէն մին: Ան չի յիշեր իր ծնողքը, ոչ ալ անոնց անունը գիտէ: Տեղեակ ալ չէ թէ իր ազգականներէն որեւէ մէկը կապրի՞:

Կարմրուկ թուշերով, Յայկական վառվոռն, սեւուկ ու խոշոր աչքերով համա-կրելի տղայ մըն է ան: Իր դասերուն մէջ յառաջադէմ է եւ երբ ճօրճառուն կը գտնուէր՝ չափազանց նախանձախնդիր էր եւ կրցածին չափ կաշխատէր Յայերէնի մէջ: Բարի տղու մը վայել բոլոր ձիրքերն ունի:

Ան ներկայիս Պրեմիթընի մօտ գանատական ագարակի մը մէջ կը գտնուի՝ բայց դպրոց կը յաճախէ եւ շատ գոհ է իր շրջանակէն: Իր ձիրքերն ու ժրջան ընթացքը կը վկայեն թէ Թորոս տարուէ տարի պիտի յառաջդիմէ, բարձր կրթութիւն պիտի առնէ եւ ապագային լաւ մարդ մը պիտի ըլլայ:

1924 Յոկտեմբեր 2ին Գանատա եկած Է բառասուն տղայոց հետ: Ժամանակին գտնուած Է ԳուլԷլիի, Ենի Գիւղի, Բիրէի եւ Գորֆուի Լօրտ Մէյըրզ Ֆընտ Որբանոցները:

Իր հասցէն է.-

Master Toros Levonian,
C/o Mrs. Hunter Baldock,
R. R. 5 Brampton, Ont. Canada.

ՔԱՅԱՆԵՐԵՑԷՔ ԱՐԱՐԱՏԸ՝ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐԵԼՈՎ ՈՒ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԵԼՈՎ

ԱՌՈՐԵԱՅ ԿԵԱՆՔԷՍ

Երկու ամիս կընէ Տընվիլի Յայ Սքուլը կը յաճախեմ: Այս դպրոցը հսկայ շէնք մըն է: Հալտիմընտ Գաւառի Յայ Սքուլները ամէն տարի ողիմպիական մրցումներ կուենան եւ յաղթողները կը մասնակցին գաւառային միջ-դպրոցական ողիմպիականին եւ այն վարժարանը որ աւելի շատ կ'ետեր կըստանայ՝ կը հռչակուի ակոյցեան եւ ի պատիւ իր յաղթանակին արծաթե գաւաթ մը կըստանայ, զոր տարի մը կը պահէ:

Այս տարի մեր դպրոցն ալ իր ողիմպիականը ունեցաւ. Հայկազուն Յակոբեանը քանի մը վագֆերու մէջ առաջնութիւն շահեցաւ եւ ես ալ հեծելանիւի արշաւին մէջ: Մեր վարժարանին կողմէ երկուքս ալ պիտի մասնակցեիք միջդպրոցական մրցումներուն, որ այս տարի դժբախտաբար տեղի պիտի չուենայ, որովհետեւ քանի մը անգամ որոշուած օրերը անձրեւոտ եղան եւ հիմայ ալ շատ ուշ է եւ օդը ան-նպաստ: Արծաթ գաւաթը այս տարի ալ մեր դպրոցը պիտի պահէ:

Հիմայ ես երկրորդ կարգն եմ եւ նոր դասեր կ'առնեմ, որոնք են. Երկրաբանութիւն, Բնագիտութիւն, Գրականութիւն, Լատիներէն, Ֆրանսերէն, Երաժշտութիւն, Սարգանք եւլլն: Կըստանանք նաեւ զինուորական մարզանք:

Այս դպրոցը նախկինէն աւելի լաւ կազմակերպուած է:

Մեր կողմերը բաւական թուով Յայ տղաք կան եւ շատ անգամ զանոնք տեսնելու կերթամ: Ոմանք լաւ տեղեր ունին եւ ոմանք գէշ, բայց մեծամասնութիւնը գոհ են իրենց միջավայրէն: Իմ տեղս ալ բաւական լաւ է: Երեքուկէս մղոն հեռու եմ դպրոցէս:

Ալ օրերը ցրտել սկսան. հաւանաբար Կաղանդ Պապան պատրաստութիւնները վերջացուցած եւ ճամբայ ելած է իր տարեկան պտոյտը սկսելու համար:

Մեր բարեկամները թող չի խորհին թէ մենք վտանգի մէջ ենք կամ պիտի փչենք: Մենք մեռած որբեր չենք:

Անշուշտ մեռնելէ կամ որեւէ վտանգէ առաջ լաւ նամակ մը կը գրենք Արարատին եւ գայն օգնութեան կը կանչենք:

Յաճախ Բիւզանդը տեսնել կերթամ եւ իր ճերմակ հաւերն ու հաւկիթով լեցուն մառանը աչքէ կանցնեմ: Բիւզանդը ու Հայկազունը ազարակին բոլոր գործերն իրենք կը կատարեն եւ իրենց հաւաքած հաւկիթներէն շահուած դրամը վեհանձնօրէն բժիշկին կուտան:

Արդէն Բիւզանդը այս շրջանակին մէջ ճանչցուած է իբրեւ մասնագէտ հաւաքոյժ: Կերջերս մասնաւոր քննութիւններու մասնակցեցաւ եւ նահանգային վկայական ստանալու կը ջանայ:

Ուրիշ առիթներով պիտի գրեմ այս կողմի Հայաշխարհի կեանքէն:

ՏԸՆԿԻԼ

ԱՐՇԱԻԻՐ ՊԵՉԱՉԵԱՆ

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ.- Արշաւիր Պեգազեան Կարնեցի է, 18 տարեկան: Այս տարի արձակուեցաւ Հայորդիներու հոգատար մարմնի հսկողութենէն եւ այժմ իր անհատական ջանքերով կըրցած է մտնել ազարակապանի մը քով, որ զինք դպրոց պիտի դրկէ եւ իր աշխատութեանց փոխարէն ալ քիչ մը վճարում պիտի ընէ:

1924 Յոկտեմբեր 2ին Գանատա եկած է: Եօրճթաուլի Ազարակատան սաներու ամենա-ուշիմներէն մէկն էր: Գիտէ իր անհատական արժանիքները եւ իրաւունքները արժեցնել ի նպաստ իր անձին: Հակառակ իր առջեւ դրուած զանազան արգելքներուն, ան կըրցաւ զօրաւոր կամքով մը յառաջանալ իր նպատակներուն մէջ եւ արտաքոյ կարգի տոկոսութեամբ մընէ որ այսօր թէ

կաշխատի եւ թէ բարձրագոյն ուսման կը հետեւի: Բոլոր երեւոյթները կը վկայեն թէ Արշաւիր իր անվհատ պայքարով պիտի կրնայ լաւ ապագայի մը տիրանալ:

ԵՍ ՈՒ ԻՍ ՇՈՒՐՁՍ

Ամսէ ամիս Արարատ թերթին կըսպասեմ եւ երբ գայն կըստանամ, ուրախութեամբ կը կարդամ: Ան շատ հետաքրքրական է, բայց Էջերը քիչ ըլլալուն համար շատ չի տեսեր ու կը լմնամ: Երանի թէ թերթերնիս խոշոր ըլլար:

Տեղէս շատ գոհ չեմ. տեղեր կերթան եւ գիս տունը կը ձգեն ու գործերը ընել կուտան. անշուշտ ասիկա բան մը չէ եւ ես ուրախ եմ մէկ բանէ մը որ գիս տունը չեն պահեր դպրոցի օրերը եւ կանոնաւոր կերպով դպրոց կերթամ:

Այս առաւօտ, Կիրակի, եկեղեցի գացինք, վեց Յայ տղաք էինք, իրարմէ քանի մը մղոն հեռու ազարակներէ, ամենքս ալ հագուած եւ շքուած: Երբ եկեղեցիին մէջ էինք, մեզմէ ուզեցին որ իրենց համար երգ մը երգենք:

Հալօինի իրիկունը շատ լաւ ժամանց մը ունեցանք, երգեր, խաղեր եւ զուարճութիւններ:

Դեռ չորսերևիս դպրոց կերթանք միայն. երեք տղաք դեռ դպրոց չեն գար եւ ազարակ կը պահուին աշխատելու համար: Ամէն բան լաւ է մեր դպրոցին մէջ: Նոր ուսուցիչնիս շատ կը սիրէ մեզ, Յայ տղաքս ըսել կուզեմ: Տընվիլ Ցուցահանրէսի պիտի երթանք. հոն պիտի երգենք եւ կը խորհինք թէ առաջին մրցանակ պիտի առնենք: Երգչախումբնիս տասը հոգի պիտի ըլլայ, երեք Յայ տղաքս, ես, Անդրանիկը եւ Վաղենակը եւ երկու Գանատացի տղաք եւ հինգ հատ ալ աղջիկներ: Ես, Վաղենակը եւ աղջիկ մը գատ ալ պիտի երգենք: Եթէ լսէք մեզի անպատճառ պիտի կարծէք թէ խումբ մը երգիչներ ենք: Ուսուցչուհինիս երգիչ մը ըլլալով մեզի շատ մը երգեր պիտի սովորեցնէ, բայց անոնք մեր մայրենի լեզուով չեն:

ՍԱՌԹ ԳԷՅՈՒԿԱ

ԱՐՄԵՆԱԿ ԳԸՐՊԱՇԵԱՆ

ԿԵՆՍԱՍԳՐԱԿԱՆ.- Արմենակ Իւնեսցի Է. 13 տարեկան: Հօրը անունը Գեորգ Է եղեր եւ մօրը անունը չի յիշեր: Շնորհք կապրին թէ չէ լուր չունի: Յարութիւն եւ Խաչիկ անունով երկու երեք եղբայրները Յունաստանի Սիրա քաղաքի որբանոցն եղած են ժամանակին. հիմայ անոնց հետքը կորսնցուցած է:

Ուշիմ տղայ մըն է Արմենակ եւ իր դասերուն մէջ ժրջան: Միակ գոհունակութիւնը որ ունի, դպրոց երթալու պատեհութիւն ունենալն է: Իր շրջանակի Հայ տղայոց մէջ լաւ ազդեցութիւն մը եղած է: Դժուարին պայմաններու մէջ գտնուողներու հանդէպ փոքրիկ խորհրդատու մը եղած է, ինչպէս կը հասկնայինք մեր այցելութեան ժամանակ:

Այժմու բոլոր երեւոյթները կը վկայեն թէ Արմենակ մեր Հայորդիներու շարքին մէջ լաւ ապագայ մը կը խոստանայ: Այս պատանին կը փափաքի Հայ բարեկամներ ունենալ եւ անոնց հետ թղթակցիլ:

Իր հասցէն Է.-

Master Armenag Kerbashian,
C/o Mr. Levi Boose,
R. R. 2 South Cayuga, Ont.

Կը խնդրենք Արարատի բաժանորդներէն եւ բարեկամներէն, որպէսզի իրենց ղրկուած հարցարանին պատասխանը փութացնեն կարելի եղածին չափ շուտ, ինչ որ պատեհութիւն պիտի տայ մեզ թերթին ապագան ստայնմ գծելու:

ԱՐՄԱՐՍԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՈՒՐ ԵՆ ՀԱՅԵՐԸ

ՈՒՐ ԵՆ Հայերը, այն վեհ Հայերը,
Որոնք ապրեցան դարեր անվիատ,
Կուրծք տուհին, կռուեցան, ազգն
ապրեցուցին,
Թողուցին պատմութեան համբաւ անարատ:

ՈՒՐ ԵՆ քաջերը, հուժկու քաջերը,
Որոնց անունէն ազգեր դողացին,
Որոնք պաշտպանն ու պահապանն եղան
Հայ տան, Հայ պատուին, Հայուն սուրբ
հողին:

ՈՒՐ ԵՆ մայրերը, այն Հայ մայրերը,
Որոնք Վարդաններ, Վահաններ ծնան,
Հաւատքով քալեցին, պատուով ապրեցան,
Հայ տան կենսունակ վեմն ու սիւնն եղան:

- Մեռած են անոնք, ազգին սուրբերը,
Բայց կապրին մեզ հետ, մեզ կը ներշնչեն,
Մեզ կը խրախուսեն եւ մեզի շարունակ
Մեղմիւ կը խօսին.- Ապրեցէք դուք ալ
ՃՇՄԱՐԻՏ ՀԱՅԵՐ:

ՊՐԵՆԹՅՕՐՏ

ՄԱՄԲՐԵ ՇԻՐԻՆԵԱՆ

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ.- Մամբրե Կեյվէյի
Խուբպէլինկէն է: Զօրը անունը Միւսս, մօրը
անունը Թագուհի: Մայրը կապրի Պուլկարիոյ
Վառնա քաղաքին մէջ իսկ հայրը մեռած է:
Ազգականներու հետ ալ կը թղթակցի:

Ճօրճաունեան ամենէն խօստմաւից Հայ-
որդիներէն մէկն է Մամբրե: Անցեալ ամառ
Նախակրթարանը լրացուց եւ հիմակ Հայ Սթուլ
կը յաճախէ: Տիրոջ թաքնակ յարգելի ազգային
մը, Տիար Վ. Մանիսաճեան, իր Նիւթական
պաշտպանութեան ներքեւ առած է այս պատանին
եւ յառաջարկած անոր մատչելի դարձնելու

բարձրագոյն կրթութիւն ստանալու պատեհու-
թիւնները:

Մամբրե Գանատա եկած է 1925 Յուլի. 2ին:
Սիրուած էր թէ իր ընկերներէն եւ թէ բոլոր
գիւրջը ճանչցողներէն: Ագարակատան Համայնքին
երկրորդ եւ վերջին Քաղաքապետն էր ան`
ընտրուած ընկեր ընտրողներու ջախջախիչ
մեծամասնութեան կողմէ:

Ներկայիս Պրեմիթըն ըսուած քաղաքին մօտ
ագարակի մը մէջ կը գտնուի եւ յիշեալ
քաղաքին Հայ Սթուլը կը յաճախէ: Այժմէն իսկ
ամէն վստահութիւն կարելի է ունենալ թէ
Մամբրե Շիրինեան իր անխոնջ ջանքերուն
շնորհիւ պիտի կրնայ փայլուն ապագայի մը
տիրանալ:

ՊԱՐԿԵՇՏՈՒԹԵԱՆ ՊՏՈՒՂԸ

ԼԵՆՈՆ աղբատիկ գիւղացի տղայ մըն էր:
Հայրը, որ գիւղին մէջ ժամանակին մեծ պատիւ
ու յարգանք կը վայելէր, մեռած էր եւ իր
մօրը հետ շատ պարզուկ կեանք մը ունէին:

Զօրը յիշատակը դեռ շատ թարմ էր
գիւղացիներուն սրտին մէջ եւ անոնք
հրճուանքով կը տեսնէին որ ԼԵՆՈՆ տարուէ
տարի կը մեծնար եւ իր բնաւորութեամբ կը
Նմանէր իր հօրը: Ան կը սիրէր օգնել ուրիշ-
ներուն, մանաւանդ տկարներուն եւ իրմէ
փոքր տղայոց: Սիրուած էր ան Նաեւ դպրոցին
մէջ իր դասընկերներէն եւ ուսուցիչներէն:
Ընկերներուն բոլոր խաղերը հաճոյաւի չէին
ըլլար` եթէ ԼԵՆՈՆ անոնց հետ չէր:

Օր մը ԼԵՆՈՆ եւ շատ մը ուրիշ տղաք
պտոյտի ելած էին գիւղէն շատ հեռու, հասա-
րակաց ճանապարհին վրայ: Խորունկէն ողբ ու
կոծի ձայն մը լսեցին եւ ամենքն ալ այն
կողմը վազեցին: Ձայնը հետզհետէ կը մօտենար,
բայց ալ աւելի խղիւղկ շեշտ մը կառնէր:
Վերջապէս հասան տեղ մը, ուր ծերունի մը
վերիվար

շրջած կառքի մը տակ մնացած էր եւ ձիերն ալ փախած էին: Տղաքն ապշած ինչ ընելին չէին գիտեր եւ Լեւոնին կը Նայէին: Այս վերջինը մեծ զգուշութեամբ ծերունիին մօտեցաւ եւ անոր դիրքը ճշդելէ յետոյ ընկերներուն օգնութեամբ կառքը շտկելով ծերունկն հանեց:

Մուտք կը կոխէր եւ տղաքը յոգնած ու անօթի էին: Լեւոն զանոնք գիւղ ղրկեց օգնութիւն ուզելու համար եւ ինքն ալ ծերունիին քով սպասելով անոր հոգ տարաւ:

Շատ չանցած օգնութիւնն եկաւ: Խումբ մը տղամարդիկ գիւղէն շտապով եկան, ձիերը զանելով դարձեալ կառքին լծեցին եւ ծերունիին ալ առնելով գիւղապետին հիւրանոցը տարին եւ հոն քանի մը օր զայն խնամելէ վերջ երբ առողջացաւ՝ ապահով իր տեղը ղրկեցին:

Մեկնելէ առաջ ծերունիին Լեւոնը տեսնել ուզեց եւ անոր փոքրիկ գումար մը առաջարկեց իբրեւ պարգեւ: Պատանին շատ պարկեշտօրէն մերժեց հակառակ ծերունիին պնդումներուն: Իրարու հասցէ փոխանակելէ եւ մէկգմբէկու գրել խօստանալէ յետոյ բաժնուեցան:

Քանի մը տարի անոնք շարունակ մէկգմբէկու կը գրէին: Ու եղաւ ատեն մըն ալ երբ ծերունիին իր նամակները դադարեցուց: Ամբողջ երեք ամիս Լեւոն լուր մը չառաւ անկէ եւ օր մըն ալ սեւ պահարանով նամակ մը ստացաւ, զայն բացաւ եւ երկրորդ կնքուած նամակ մը գտաւ մէջէն, որուն վրայ իր անունը գրուած էր: Լեւոն ծերունիին ձեռագիրը ճանչցաւ: Բացաւ ու կարդաց.

Սիրելի Լեւոն.-

Այս նամակը կարդացած ատենդ արդէն մեռած եմ ես: Վերջին տարիներուս մէջ մէկը չունեցայ որով հետաքրքրուէի՝ բացի քեզմէ: Բաւական ընդարձակ կալուածներ ունիմ եւ կրկիկ գումար մըն ալ դրամատան մէջ: Քեզ նշանակած եմ իմ միակ ժառանգորդս: Չնայ քաղաք, տես իմ փաստաբանս Պր. Գալուստեանը, որ քեզի պիտի յանձնէ ինչ որ իմ սեփական- ութիւնս եղած է: Օգտուէ քեզի թողուցած

ժառանգութենէս եւ շարունակէ ապրիլ պարկեշտ ու անձնուէր:

ԾԵՐՈՒՆԻ ԹՈՎԱՄԱՍ

Տարիներ անցած են: Այսօր Լեւոն չափա- հաս մըն է: Ամէն մարդ գիտէր կը ճանչնայ մեծահարուստ մը, պարկեշտ եւ ուղղամիտ առեւտրական մը եւ ամէնուն օգնող Յայ մը: Անոր այսօրուան յաջողութիւնը իր անձ- նուիրութեան եւ պարկեշտութեան պտուղն է:

ՏՐԷՅԹԸՆ

ՎԱՅԷ ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ

ԾԱՆ. ԽՄ.- Վահէին կենսագրականը յաջորդ թիւով պիտի տանք՝ որովհետեւ իր ծննդավայրն ու ծնողաց անունը մեր արձանագրութեանց մէջ չունինք:

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՀԷՔԵԱԹ

Կար չի կար, ժամանակին թագաւոր մը կար, որ կը բնակէր մարմարիոնէ գեղեցիկ պալատի մը մէջ, որուն նմանը չէր տեսնուած աշխարհի մէջ: Կըսեն թէ այս պալատը շինուած էր մինչեւ այն ատենները լսուած ամենէն անուշ երաժշտութեամբ:

Օր մը սոսկալի երկրաշարժ մը եղաւ, որ պալատին տակի հողը ճեղքեց եւ պալատն ալ այդ ճեղքին մէջ աներեւոյթ եղաւ: Բարեբախտաբար թագաւորն այդ օրը որսի մեկնած էր եւ երբ վերադարձաւ շատ զարմացաւ եւ պատահածը հասկնալէ վերջ չափազանց ցաւեցաւ եւ որոշեց այլեւս սուգ պահել եւ իր կեանքին մնացած օրերը անշուք կերպով անցնել:

Ու եկաւ ժամանակ մը, երբ թագաւորը մեռաւ եւ որդին գահը ժառանգեց:

Նոր թագաւորն երկրին ամենալաւ

ճարտարապետներն հաւաքեց եւ հրամայեց որ ճիշտ առաջուան նման պալատ մը շինեն: Բայց խորհրդականներն ու ճարտարապետներն ըսին թէ անկարելի էր առաջուանին նման պալատ մը շինել, որովհետեւ նախորդ պալատը առաջ եկած էր երաժշտութեամբ եւ միայն աշխարհի ամենէն անուշ երաժշտութիւնը կրնար նմանօրինակ բան մը շինել:

Ասոր վրայ թագաւորն հաւաքեց իր երաժիշտները, բայց իր նպատակը չի կրցաւ իրագործել:

Այդ կողմերը տղայ մը կար, որ շատ աղուոր քնար կը նուագէր. օր մը այդ տղուն ընկերներէն մէկն ալ հարցուց եւ ընկերոջ հաւանութիւնն ստացաւ միասին քնարը նուագելու: Մեծ եղաւ անոնց զարմանքը, երբ տեսան թէ հրաշալի կերպով կը նուագէին: Մեծ ուրախութեամբ ճամբայ ելան դէպի հոն, ուր նախկին պալատը կը կենար: Երբ հասան, հրաւիրեցին թագաւորին բոլոր երաժիշտները, որպէսզի միասին նուագեն: Այս վերջինները մերժեցին սակայն՝ խորհելով թէ անոնք կրնային պալատը կանգնել եւ թագաւորը միայն տղաքը պիտի վարձատրէր:

Երկու պատանիները տրտում տխուր հեռացան եւ շատ չի գացած ծերունիի մը հանդիպեցան, որ նմանապէս մերժուած էր թագաւորին երաժիշտներէն: Տղաքը զայն տեսնելով շատ ուրախացան եւ հրաւիրեցին իրենց միանալ եւ պալատ վերադառնալ: Ծերունին հաւանեցաւ եւ երեքը մէկ պալատին եղած տեղը հասան: Հոն, երկու տղաքն առանց սպասելու սկսան նուագել. ծերունին ալ անոնց միացաւ: Քիչ վերջ թագաւորին բոլոր երաժիշտներն ու երգիչներն եւս անոնց միացան եւ ահա սկսան նուագել աշխարհին ամենէն ներդաշնակ եւ ամենէն անուշ եղանակները: Ու հեռուէն ձայներ լսուեցան. - Տեսէք, տեսէք: Պալատն էր, որ անուշ երաժշտութեամբ միայն դարձեալ կանգնեցաւ առջի պէս:

ՊՐԵՍՓՈՅԸ

Թրգմ.
ՀԱՅԿԱՉ ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ

ԳԱՆԱՏԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻ

Ուրախութեամբ կը տեղեկանանք թէ Գանատայի Էնկլիքըն Եպիսկոպոսական եկեղեցին իր Կրօնական վերջին համաժողովին մէջ ընդառաջ երթալով Տիար ԼԵՆՆ Պապաեանի բաղձանքին, տարեկան 2500 տոլարի պիւտճէ մը բացած է ի նպաստ Հայ Առաքելական եկեղեցւոյ կազմակերպութեան եւ մատակարարման Գանատայի մէջ: Յիշեալ մարմինը սիրալիր պատրաստակամութիւն յայտնած է նաեւ բոլոր Հայաշատ քաղաքներու մէջ իր եկեղեցիները բաց պահելու Հայ Առաքելական պաշտամունքներու համար: Եպիսկոպոսական եկեղեցին խնդրած է Տիար Պապաեանէ ստանձնել Գանատայի Հայ թեմին Պատուակալ Գանձապահութիւնը:

Գանատայի եւ Նիակարաֆօլսի նորընտիր Հովիւն Է Արժ. ՏԵՐ Մատթէոս Քի. Մանիկեան, որ իր պաշտօնին պիտի ձեռնարկէ յառաջիկայ Յունվար 1ին: Ան կարող եւ հմուտ եկեղեցական մըն Է իր անձին մէջ կը տեսնենք այս շրջանի Հայ եկեղեցւոյ պայծառացումն ու բարգաւաճումը:

Եպիսկոպոսական եկեղեցւոյ պետը, Գերապատիւ Վիլեմ Եպիսկոպոս, որ ՔԷՆըն Գօտիի հետ Տիար Պապաեանի մտերիմ բարեկամ մըն Է, իր պաշտօնական գրութիւններով կը հաւաստէ թէ իր եկեղեցին որեւէ վարդապետական կամ վարչական իրաւասութիւն պիտի չունենայ նորակազմ Հայ թեմին վրայ եւ ընդունուած նիւթական աջակցութիւնը Քոյր եկեղեցւոյ մը օժանդակելու եւ անոր պայծառացման օգնելու առաջադրութեամբ եղած Է միայն:

Գանատայի Հայ Առաքելական թեմը կատարեալ կազմակերպութեամբ օժտուած մարմին մը պիտի ըլլայ եւ իր անմիջական հոգատարութեան ներքեւ պիտի պահէ զաղուծի կրթական գործը, նորահասներու

հայացի դաստիարակութիւն տալով եւ չափահասներու համար ալ թէ Յայերէն եւ թէ Անգլիերէն դասախօսութիւններ սարքելով: Պիտի ունենայ Նաեւ ընկերական ծառայութեան բաժին մը գաղութին ընդհանուր բարգաւաճման համար. այս վերջին ճիւղի միջոցաւ քաղաքացիական դասախօսութիւններ պիտի սարքուին բոլոր Յայաշատ քաղաքներու մէջ: Պատ. Պաղտասարեան, Թօրոսթոյի Սքսէսթըր Համալսարանի պսակաւոր վկայեալներէն մէկը, հմուտ ընկերական գործիչ եւ ճարտար լեզուագէտ, պիտի օգնէ Նորընտիր հովիւին եւ պիտի վարէ Գանատահայ եկեղեցւոյ Կրթական Տեսչութիւնը:

Գանատահայ Միութիւնը իր վերջին Պատգամաւորական ժողովին մէջ լսեց մասնաճիւղերու Կեդրոնական Կարչութեան տեղեկագիրները եւ զանոնք վաւերացնելէ յետոյ ընտրեց Նոր Կեդ. Կարչութիւնը, որուն դարձեալ Նախագահ անուանուած է Տիար Լեւոն Պապեան:

ՍԵՆՁ ԲԵԹԻՆԸ.- Բաղաքիս Յայ գաղութին մէջ գնահատելի շարժում մը սկսած է ընդի. հանգանակութեան մը ձեռնարկելու եւ Յայ եկեղեցի մը կառուցանելու համար: Այս առթիւ կան անհատներ, որոնք պատրաստակամութիւն կը յայտնեն խոշոր չափերով մասնակցելու ըլլալիք հանգանակութեան: Յաջորդիւ կը տեղեկացնեմ թէ այս շարժումը որ աստիճան գործնական պիտի ըլլայ:

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

ՀԵՄԻԼԹԸՆ.- Նոյ. 15ին Պետական Կարմիր Խաչը հրապարակային ժողով մը ունեցաւ Ազգ. Գրադարանին մէջ եւ քաղաքիս մէջ եւս մասնաճիւղ մը կազմակերպեց: Գործչուհի Տկ. Ազնիւ ճաֆարեան բացատրեց Պետական Կարմիր Խաչի Նպատակն ու գործունեութիւնը, ինչ որ ներկայներէ գնահատուեցաւ: Այժմ ՀԵՄԻԼթըն ունի

երկու Կարմիր Խաչերու մասնաճիւղեր, ինչ որ բնական խաչ մը պիտի ըլլայ մեր փափկասուն տիկիներուն համար իրենց գործունեութիւնն ու ջանքերը կրկնապատկելու:

ՀԵՄԻԼԹԸՆԻ ԱԶԳ. ԿԱՐԺԱՐԱՆԸ

Ինչպէս Արարատի Նախորդ թիւով տեղեկագրած էինք, տեղւոյս Ազգ. Կարժարանը ամուր հիմերու վրայ կը գտնուի եւ վարչութիւնը կը վայելէ գաղութի ընդհանուր վստահութիւնն ու քաջալերանքը: Մինչեւ հիմայ ձեռք բերուած ժողովրդային հանգանակութիւնը հաւանաբար փակէ այս տարուան ընթացիկ ծախքերը: Դպրոցի վարչութիւնն այս տարի շատ մը բացառիկ ծախքեր ունեցած է եւ դեռ պիտի ունենայ, եւ այդ ծախքերը մնայուն արդիւնք տալով պիտի չի կրկնուին: Գաղութը ուրախութեամբ կը գնահատէ արդէն կատարուած ջանքերը. Նոր Նստարաններ շինուած են եւ գործածութեան դրուած, վարժարանը կարգ ու կանոնի մտած եւ աշակերտներու թիւը ստուարացած է: Յաջորդ քանի մը օրերու մէջ պատերը կանոնաւոր եւ մնայուն գրատախտակներով պիտի զոցուին եւ ջանքեր պիտի ըլլան դպրոցի սրահը աւելի ընդարձակելու, ինչ որ կենսական պէտք մըն է գաղութային հաւաքոյթներու եւ խնայողութեան համար:

Մինչեւ հիմայ հանգանակուած կանխիկ կամ խոստացուած գումարները հետեւեալներու կողմէ եղած են.

- Մուշեղ Խասոյեան, 6.00, Սանդրիկ Ոսկերչեան, 5.00, Գեղամ եւ Աբգար Եհմալեան եղբարք, 5.00, Անդրանիկ Գորգոյեան, 5.00, Յարութիւն Մանասերեան, 10.00, Արսէն Սաստուրեան, 5.00, Յովհանէս Սողիկեան, 5.00, Սարգիս Յակոբեան, 1.25, Թորոս Օհանեան, 4.00, Համբարձում Պետրոսեան, 5.00, Յակոբ Կօշկարեան, 5.00, Մամբրէ Ամիրխանեան, 5.00, Միսաք Կօշկարեան, 10.00,

Լեւոն Բէիսեան, 5.00, Գալուստ Միրաբեան, 4.00, Պարսամ Գրիգորեան, 5.00, Լահապետ Ղարիպեան, 3.00, Յովհաննէս Բաբերդոցեան, 3.00, Գաբրիէլ եւ Յակոբ Գաբրիէլեան եղբարք, 6.00, Միսաբ Յակոբեան, 5.00, Մովսէս Մաթոսեան, 5.00, Միսաբ Գալուստեան, 6.00, Նիկողոս Գորգիկեան, 5.00, Սողոմոն Ծատուրեան, 5.00, Յակոբ Մուրատեան, 10.00, Տկ. Խուճար Թոսոյեան, 5.00, Համբարձում Պօղոսեան, 3.00, Մինաս Միմիկեան, 4.00, Մարտիրոս Դանիէլեան, 2.00, Արամ Կարապետեան, 5.00, Յարութիւն Բէիսեան, 6.00, Արամ Արզումանեան, 7.00, Վահան Ելոյեան, 7.00, Յակոբ Մալիկեան, 6.00, Երուանդ Մուրատեան, 6.00, Նազարէթ Չարթոյեան, 5.00, Ասատուր Տէրտէրեան, 6.00, Բարթող Փոստեան, 10.00, Միհրան Խասոյեան, 5.00, Դազար Սարուխանեան, 5.00, Տբ. Աղէքսանդր Մուրատեան, 7.00, Տիգրան Գորգոեան, 3.00, Ա. Դ. Ալիքսանեան, 11.00, Հայկ Կիրակոսեան, 6.00, Տէր Մատթէոս ԶԳ. Մանիկեան, 3.00, Օրիորդաց Միութիւն, 3.00, Տիկնայք Սաթենիկ Մուրատեան, Իսկուհի Բէիսեան, Փայլիկ Գրիգորեան, Փայլակ Էվարեան, Սեդրակ Տիւլկերեան եւ Յարութիւն Մուրատեան՝ մէկ մէկ տուար: Յաջորդիւ այս ցանկին շարունակութիւնը պիտի տանք:

Տիար Լեւոն Պապեան, Թօրոսթոյէն, գնահատելով գաղութին գովելի համերաշխութիւնը եւ քաջալերելու համար այս ազգօգուտ ձեռնարկը, յիսուն տուարի նուէր մը ըրած է:

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

ԹՕՐՕՆԹՕ.- Հ. Յ. Դաշնակցութեան 38րդ տարեդարձի առթիւ գաղութս վայելեց ներկայութիւնը գործիչ Պր. Յ. Ամատունիի: Նոյ. 4ին կոմիտէի կողմէ սարքուած հրապարակային ժողովին առթիւ զեղեցիկ քէյք մը պատրաստուած էր 38 փոքրիկ մոմերով զարդարուած: Գաղութին մեծամասնութիւնը ներկայ էր: Եղան երգեր, արտասանութիւններ եւ ուղերձներ: Գլխաւոր բանախօս Պր.

Ամատունի լայն բացատրութիւններ ըրաւ Հայ իրականութեանց շուրջ: Խօսեցաւ նաեւ Պ. Մ. Շահնազարեան:

Գնատահայ Միութիւնը օգտուելով Պր. Ամատունիի ներկայութենէն, Նոյ. 8ին հրաւիրեց գայն դասախօսութիւն մը ընելու գաղութային հարցերու շուրջ: Յարգելի հիւրը շինիչ բացատրութիւններ տուաւ զանազան գաղութներու կեանքէն:

Յ. Ս. ՍՈՒԻՆ

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՕՐԸ

Հոկտ. 21 ին, Հայ Երիտասարդաց Միութեան Նախաձեռնութեամբ եւ մասնակցութեամբ Գնատահայ Միութեան ու Հայ Յ. Դաշնակցութեան տեղւոյս Կոմիտէին, Թօրօսթոյի Հայութիւնը պատշաճօրէն տօնեց Հայ մշակոյթի օրը: Գաղութի Հայութիւնն ամբողջութեամբ ներկայ էր պատուելու համար գրի եւ գրչի մեծ տօնը: Եղան Նուագ, երգ, արտասանութիւններ եւ բանախօսութիւններ, որոնք բոլորն ալ վեր հանեցին Հայ մշակոյթի կարեւորութիւնն ու արժէքը Հայ կեանքի մէջ՝ Սահակ եւ Մեսրոպ մեծ Սուրբերու օրէն սկսեալ:

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒ Կ. ԽԱՉԸ

Ակումբի պատրաստ դրամը՝	
Նախապէս յայտարարուած՝	34.75
Թորոս Մանուկեան,	.50
Աղավարդ ԱԼԵՏԻՍԵԱՆ,	1.00
Հայկազ ՄԵՍՐՈՍԵԱՆ,	2.00
Կիւլպէնկ ՄԻՆԵՐԵԱՆԵԱՆ,	.25
Արտաշէս Մազմանեան,	.25
Գումար	<u>38.75</u>

Դ. ՏԱՐՈՒԱՅ ԲԱԺՆԵԳԻՆԴ ԴՐԿԱՐԾ ԵՍ

ՓՈՒՍԱՆ ԸՆԿԱԼԱԳՐԻ

ԱՐԱՐԱՏԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

Թերթիս վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ գումարները:

Ա. Կարդեան, Բիւզուկ, 1.25
Տկ. Թ. Թերզեան, Թրոյ, 1.25
Յ. Քուրթեան, Տիւրքոյ, 3.75
Տկ. Է. Դաւիթեան, Յուս. 2.00
Օր. Աղաճանեան, Տրեզնո, 1.50
Տկ. Վ. Կոբաքեան, Տիւրքոյ, 1.70
Վազգէն Չատիկեան, Պրեմիւրըն, 1.00
ԲԺ. Վ. Նետիւրեան, Տիւրքոյ, 1.25
Տկ. Ա. Տեր Կարդանեան, Տիւրքոյ, 3.50
Թ. Տեր Թաթեոսեան, Պրեմաք, 1.25
Գ. Շիրակեան, Լիւ Եօրք, 5.00
Յ. Յ. Դ. Կոմիտէ, Յարթֆըրո, 1.25
Յ. Քիրազեան, Տիւրքոյ, 1.00
Գ. Թաշճեան, Թօրենթըն, 1.00
Օր. Լիւսի Շաքարճեան, Թրոյ, 1.25
Օր. Ա. Նազարեթեան, Թրոյ, 1.25
Մ. Վ. Յայրապետեան, Թրոյ, 1.25
Ե. Դուկասեան, Պրեմաք, 1.25
Մ. Ծոցիկեան, Պրեմաք, 1.25
Խ. Մանուկեան, Տիւրքոյ, 1.25
ԱրԺ. Ա. Քի. Ծոցիկեան, 2.00
Յայկազ Մեսրոպեան, Պրեմիւրըն, 1.00
Տկ. Փ. Գուրեան, Թօրոնթօ, 2.00
Տ. Քալաշեան, Ուստըր, 2.00

Արարատի Գ. Տարին Լրացած է, չի վճարող բաժանորդներ թող բարի ըլլան փութացնել իրենց բաժնեգինները, որով օգնած պիտի ըլլան թերթին կանոնաւոր հրատարակութեան:

ԱՐԱՐԱՏ ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Խ. Խոսրովեան, Տիւրքոյէն՝ Վազգէն Չատիկեանի, Պրեմիւրըն եւ Խաչիկ Տեր Սարգիսեանի, Տիւրքոյ:

ԱրԺ. Աթիկ Քի. Ծոցիկեան, Ուստըրէն՝ Ազգային Գրադարանին, Ուստըր:

ԱՐԱՐԱՏ ՆՈՒԻՐԵ ԿԱՐԱՆԴԻ ԱՌԹԻ

Alexander Soghigian,
1 Taylor Street,
Boston, Mass.

Haroutun Selian,
112 Carlton Street,
Toronto, Canada.

Dikran Chitjian,
1824 W. Jackson Blvd.
Chicago, Ill.

Haig Carahjian,
97 P. O. Box,
Whitinsville, Mass.

Mesrob Meroian,
63 P. O. Box,
Indian Harbor, Ind.

Carnik Kavafian,
443 Bergenline Ave.
West New York, N.J.

B. Zorabedian,
52 Lexington Ave.
New York, N.Y.

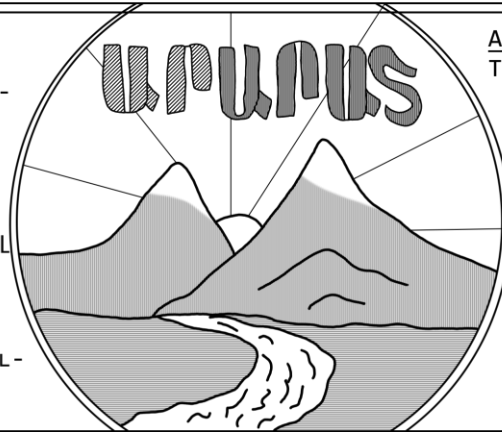
Sahag Gernigian,
565 Braddock Ave.
Braddock, Pa.

Manoug Hagopian,
Braddock, Pa.

Nishan Hachigian,
13 Victoria Ave.
Guelph, Canada.

Կը խնդրենք թերթիս հին կամ նոր բաժանորդներէն Գ. Տարուան եւ հին բաժնեգիններն ին վճարել մեր գործակալներուն կամ դրկել Արարատի հասցէին:

ԱՐԱՐԱՏ ԱՄՍԱԳԻՐ
 Օրկան եւ ժամադրու-
 վայր Գանատայի
 Հայորդիներու
 Միութեան:
 ԲԱԺՆԵԳԻՆ
 Գանատա եւ Միացեալ
 Նահանգներ՝ տարե-
 կան տասը թիւերու
 համար 1.25 եւ
 արտասահման՝ մէկու-
 կէս տոլար:

ARARAT MONTHLY,
 The only Armenian
 paper printed in
 British North
 America.

SUBSCRIPTION
 1.25 a year.

Address.-
 Ararat Monthly,
 P. O. Box 184,
 Hamilton, Ont.
 Canada.

Դ. ՏԱՐԻ ՀԵՄԻԼՔԸՆ ՅՈՒՆՈՒՄԱՐ 1929 ԹԻՒ - 1 -

Արարատ պատանեկան ամսաթերթ մըն է, որուն հիմնադիրներն ու աշխատակիցներն են 11 - 18 տարեկան Հայորդիներ, նախապէս ճորճառուներն սաներ, այժմ ցրուած գանատական ազարակներու մէջ: Այս փոքրիկ հրատարակութեան նպատակն է Հայութենէ հեռու ապրող ազգին այս թանկագին բեկորներուն հասնիլ ամսէ ամիս իրենց լեզուով, իրենց գրչով եւ անոնց մէջ ազգային ոգին վառ պահել հարազատ Հայեր մեծնալու եւ իրենց բաժինը բերելու Հայ Կեանքի վաղուան եռուզեռին համար:

Թերթին ընթացիկ ծախքերը կը հոգացուին բաժանորդներու եւ համակիրներու նիւթական օժանդակութեամբ եւ Տիար Լեւոն Պապեանի ամսական բանը-հինգ տոլարի նուիրատուութեամբ:

Վարչութեանս ղրկուած բաժնեգիւններու եւ այլ գումարներու համար մասնաւոր ստացագիրներ չենք ղրկել եւ սակայն թերթիս մէջ յատուկ սիւնակով մը կը ծանուցանենք մեր ստացած բոլոր դրամները ղրկողներու անունով միասին: Այդ կը նկատենք իբրեւ ընկալագիր:

Նկատելով որ այս պարբերաթերթը նիւթական անկախ դիրք մը չունի, կը խնդրենք որ մեր բոլոր բաժանորդներն իրենց վճարումներն ընեն ժամանակին, ինչայնչու համար անտեղի դժուարութիւններ, որոնք կրնան ծագիլ Արարատի նիւթական մատակարարութեան առթիւ: Մեր ճշդապահ բաժանորդները թերթիս լաւագոյն քաջալերողներն են:

Անոնք որ կը փափաքին իրենց բաժանորդագրութիւնը դադրեցնել՝ պիտի բարեհաճին տեղեկացնել մեզ, այլապէս կը շարունակենք թերթին առաքումը: Այս առթիւ դրօշմաւոր պահարաններ կը ղրկենք արդէն:

ԱՐԱՐԱՏ ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

- Գ. Եարտմեան, Փիթսպըրկէն, Վառնայի
- Ազգ. Վարժարանին, Պոլլկարիա:
- Գառնիկ Պետրոսեան, Ուստըրէն, Գրիգոր
- Գասպարեանի, Լիվինկսթըն:
- Տիկին Նուարդ Չայիմեան, Պրուքշէյրէն,
- 1.- Ե. Խանտիկեանի, Եդեմ:
- 2.- Ա. Տիլտիլեանի, Օքլէտ:
- Գրիգոր Դագէսեան, Մէթիւնէն, Գրիգոր
- Գրիգորեանի, Մէթիւնէն:

ՓՈՒՍՆ ԱՏԱՑԱԳՐԻ

- Արարատի վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ գումարները:
- Տկ. Նուարդ Չայիմեան, Պրուքշէյրէն, Թէքսաս, 5.00
 - Գ. Պետրոսեան, Ուստըր, 2.50
 - Տկ. Փ. Տօնիկեան, Պրուքշէյր, 5.00
 - Ս. Զայրապետեան, Պրուքշէյր, 1.25
 - Յ. Ս. Թաշճեան, Նիւ Եորթ, 1.25
 - Տկ. Ս. ճէվիզեան, Տիթթոյթ, 1.25
 - ՄԱՆՈՒԿ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ, Նիւ Եորթ, 20.00
 - Ս. Ամիրխանեան, Պրանզ, 5.00
 - Ս. Արամեան, Լին, 1.25
 - Զ. Կօշկարեան, Չիքսկօ, 3.00
 - Ա. Ասլանեան, Տիթթոյթ, 2.00
 - [...] Մուրատեան, Տիթթոյթ, 1.25
 - Տք. Տ. Նշան, Տիթթոյթ, 1.25
 - Կեր. Ե. Ռշտուկի, Տիթթոյթ, 2.25
 - Մարի Թումանեան, Լօրէնս, 1.25
 - Ս. Զերեան, Պօսթըն, 1.00
 - Գ. Պլիկեան, Տիթթոյթ, 1.25
 - Տկ. Զ. Մէթիսըն, Ֆօրտսըն, 1.25
 - Տկ. Ե. Ակոբեան, Պրուքշէյր, 1.25
 - Տկ. Զ. Ժամկոչեան, Լին, 1.25
 - Օ. Տէրեան, Ֆիլատելֆիա, 1.50
 - Գ. Դաբէսեան, Մէթիւն, 2.00
 - Պ. Մագուճեան, ճրճի, 2.00
 - Պ. Տումանեան, Զ. Փ. Տիթթոյթ, 2.00
 - [...] Թերզեան, Նէլսըն, 2.25
 - Օր. Զ. Սահակեան, Տիթթոյթ, 1.25
 - Ե. Օտապաշեան, Լօնկ Այլէտ, 1.25
 - Ե. Ամահեան, Գոլմպոս, 2.00
 - Ս. Խաչատուրեան, Տիթթոյթ, 1.25
 - Ս. Դարբինեան, Նիւ Եորթ, 1.25

- Գ. Եարտմեան, Փիթսպըրկ, 1.25
- Զ. Թորիկեան, Էսթօրիա, 1.00
- Զ. Նահապետեան, Զ. Փարթ, 1.00
- Լ. Փաշաեան, Նիւ Եորթ, 1.00
- Տկ. Ս. Դագարեան, Նիակարա Ֆօլս, 1.00

Թերթիս այն բոլոր բարեկամները, որոնք այլեւայլ պատճառներով դեռ իրենց բաժնեգինները չեն վճարած, թող բարի ըլլան իրենց հաշիւները փակել՝ ի դիւրութիւն Արարատի Վարչութեան:

Անոնք որ կը փափաքին իրենց բաժանորդագրութիւնը դադրեցնել՝ մեզի տեղեկացնելու են, այլապէս թերթին առաքումը կը շարունակենք եւ փոխարժէքը կը գանձենք:

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻՆ

Միսաք Երամեան, Մեծ Նոր Գիւղցի, Ժամանակին Գործուի Միս Գուշմէնի որբանոցը գտնուած է եղեր: Տեղեկացնել Միհրան Խաչիկեանի, Զայոց Վանք, Երուսաղէմ:

Կարապետ Գուրնեան, Պարտիզակցի, մօրը անուկը Կարդանուշ, քրօջը անուկը Երանուհի: Տեղեկացնել մեր Զայորդիներէն Անուշաւան Փիլիպեանի՝ Արարատի հասցեով:

Գրիգոր Արզումանեան, որ տասը տարի առաջ Գանատա կը գտնուէր: Փնտռողն է եղբայրը Մարտիրոս Արզումանեան: Գրել՝
Alexan Alexanian
Calle Canning N. 1589
Buenos Aires, R. Argentina.

Եղիա եւ Նշան Ապասանեան, կը փնտռուին իրենց քրորդի Եփրեմ Գըրպրզեանի կողմէ: Գրել Արարատի հասցէին:

ԱՌՆԱՌՆՏ

Դ. ՏԱՐԻ

ՅԵՄԻԼԹԸՆ

ՅՈՒՆՈՒՐ

1 9 2 9

ԹԻ 1

Արարատ շնորհաւոր Նոր Տարի կը մաղթե իր բոլոր ընթերցողներուն, համակիրներուն եւ քաջալերողներուն:

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

ՄԵՐ ՏԱԲԵՐԷՆ ՄԵԿԸ

Յայ գաղութներու մէջ սովորութիւն եղած է հաւաքական բնոյթ կրող բոլոր ձեռնարկներու առթիւ եւ ընդհանուր հայութեան պատկանող հաստատութիւններէ ներս կուսակցական նախասիրութիւններով առաջնորդուիլ եւ հատուածական շահեր նկատի ունենալ՝ շատ անգամ ոտնակոխելով ամէն պատշաճութիւն:

Ազգային ցաւ մըն է ասիկա. թարախոտ վերք մը, որ մահացու աւերներ կը սփռէ ամէն տեղ:

Ձեռնարկներ ու հաստատութիւններ կան, որոնք ժողովուրդին կը պատկանին. ընդհանուրին են: Եւ ուր կուսակցութիւնները, իբրեւ ուրոյն կազմակերպութիւններ, ոչինչ ունին անելիք:

Այդ հաստատութիւններէն գլխաւորներն են եկեղեցին եւ Դպրոցը: Ժողովուրդինն են ասոնք եւ ամբողջ ազգին գուրգուրանքին առարկան պէտք է ըլլան: Ասոնք հայութեան համար աւելի սիրելի են քան որեւէ կուսակցութեան մը առաջադրութիւնները. աւելի նուիրական են քան բոլոր կազմակերպութիւններու ուխտերը: Մեր ամբողջ ապագան ունին. մեր ազգային ուխտը կը մարմնաւորեն:

Անհատներ, կազմակերպական ինչ ըմբռնումներ ալ ունենան, մաքուր խղճով, պաշտանքով եւ կատարեալ երկիւղածութեամբ մօտենալու են այս երկու հաստատութիւններուն: Իբրեւ հասարակ հայեր. բայց ոչ երբէք կուսակցականներ:

Եկեղեցին ու Դպրոցը մեր ազգին երկու գորաւոր սիւներն են. մեր գոյութեան հսկայ կրթողները: Ոչ մէկ կուսակցութիւն կը ներկայացնեն. ոչ մէկ հատուած կը մարմնաւորեն: Ազգն ու այս հաստատութիւնները միեւնոյն բաղադրութիւնն են. անբաժան տարրերը: Պէտք է բարձր պահել զանոնք կուսակցական մթնոլորտներէ:

Յայեր կրնան կուսակցականներ ըլլալ. եւ պէտք է որ ըլլան: Բայց պէտք է ըմբռնել թէ կուսակցութիւնները ժամանակաւոր երեւոյթներ են միայն. որոշ շրջաններու պարտադրութիւններ: Անոնց մէկուն քայքայումը որեւէ ճակատագրական անդրադարձում չի գործեր ազգի գոյութեան պայթարին մէջ: Պէտքէ մը կը ծնին անոնք եւ այդ պէտքը գոհացուելէ յետոյ կը մեռնին:

Քայքայեցէք Յայ եկեղեցին եւ Յայ Դպրոցը եւ ահա հայութիւնը քայքայած իսկ կըլլաք:

Տրուած ենք երկիրներ, ուր միջավայրի ընկերական եւ մտաւորական մակարդակը

մերին են զգալիորեն բարձր է: Մեր նորահաս-
ներն այդ միջավայրի անմիջական ազդեցութեան
ենթարկուած են՝ մեր կամքէն բոլորովին
անկախ հանգամանքներով: Հայ եկեղեցին ու
Հայ Դպրոցը պատկառելի, հրապուրիչ եւ
առինքնող ազդակներ ըլլալու են մեր նոր
սերունդին ըսել տալու:

- Հպարտ եմ Հայ ըլլալուս համար:

Այլապէս մենք կը ձախողինք, մեր կու-
սակցական ուխտերը կը սնանկանան եւ անարիւն
պարտութեամբ մը Հայ ազգին դամբանականը կը
կարդանք:

Եթէ կարժէ որ գաղութներու մէջ հայու-
թիւնը կենսունակ պահուի՝ մտայնութիւնները
փոխուելու են: Կուսակցական եկեղեցին եւ
կուսակցական դպրոցները փակուելու են եւ
անոնց տեղ Հայ եկեղեցին ու Հայ Դպրոցը
բարգաւաճելու են՝ ամէն Հայու քաջալերանքին
եւ գուրգուրանքին առարկայ:

ՄԵՐ ՀԱՐՏԱՐԱՆԻ ԱՌՈՒԻ

Անցեալ թիւով Քանաւայի եւ Միացեալ
Նահանգներու մեր բաժանորդներուն ղրկած
էինք հարցարան մը: Մինչեւ հիմա որքան որ
ալ ընթերցողներու որոշ մէկ տոկոսէն լսած
ենք միայն, եւ սակայն, ստացուած պատաս-
խաններէն դատելով կը տեսնենք թէ Արարտի
բարեկամներն աւելի քան երբեք բունն հետա-
քրքրութիւն կը տածեն պատանեկան այս օրկանին
հանդէպ եւ ամէն կերպով պատրաստ են իրենց
նիւթական եւ բարոյական քաջալերանքն ի սպաս
ղնել թերթին շարունակութեան համար:

Մեր բարեկամներու այս ժեսը պատաս-
խանատուութեան խոշոր ծանրութիւն մը կը
թողու մեր ուսերուն վրայ Արարտի առաքել-
ութիւնն անխափան առաջ տանելու. եւ այս
առթիւ մեր կարելին պիտի ընենք խղճմտօրէն
հետապնդելու թերթին առաջադրութիւնները՝

բարեկամներու ստուար բազմութիւն մը ունե-
ւալով՝ մեզի զօրաւոր յենարան:

Կը յուսանք թէ բոլոր պատասխանները
պիտի ստանանք մեր յաջորդ թիւի հրատարակ-
ութենէն առաջ եւ ի վիճակի պիտի ըլլանք այս
տողերով հաշուետուութիւնն ընել բաժանորդ-
ներու հաւաքական կարծիքներուն:

Չատիկին, երբ Հայորդիներու Միութեան
Պատգամաւորական ժողովը գումարուի, ընթեր-
ցողներու տրամադրութիւններն ու կամքը
նկատի ունենալով միայն պիտի վճռուի
Արարտի ապագան:

ՍՏՅՈՒՄԾ ԳՐՔԵՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆՂԱՆՈՅԻ ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՏԱՐԵ-
ՑՈՅՑԸ, որ իր գրական, գեղարուեստական եւ
վիճակագրական ճիւ բովանդակութեամբ կը
գերազանցէ իր Նախորդները: Գին 200 դրշ.
կամ 30 ֆր. կը վաճառուի բոլոր աչքառու
գրավաճառներու քով:

ԱՂԲԻՐ ԱՆՍԱՅՈՒԹԵԱՆ, Բ. ՇԱՐՔ, հեղինակ
Թորոս Ազատեան: Քերթուածներու ներշնչուն
եւ գողտրիկ հաւաքածոյ մը: Երիտասարդ
բանաստեղծը մեր գրական աշխարհի հազուագիւտ
տաղանդներէն մէկն է եւ իր քերթուածները
հմայիչ եւ ինքնատիպ ներդաշնակութեամբ
կառնիքնեն ամէնէն դժուարահաճ հիացողներն
իսկ մուսաներու արուեստին: Գին 50 դրշ:

ԾԱՆ. ԽՍԲ.- Արարտի տպագրութեան
ծեւակները գրամեքենայի վրայ կը պատ-
րաստուին: Կետադրական շատ մը նշաններ
չունինք եւ սխալներ չեն շտկուիր:

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՏԱԲԱԶԴ Բ.

Տիգրանի յաջորդեց իր Արտաւազդ որդին, որ քաղաքագետ թագաւոր մը չըլլալով՝ Պարթեւներու եւ Հռոմայեցիներու հանդէպ երկդիմի քաղաքականութեան հետեւեցաւ եւ իր երկրի անկախութեան մեծապէս վնասեց:

Վերջապէս Արտաւազդ Հռոմայեցի զօրավար Անտոնինոսի ծուղակն իյնալով գերի բռնուեցաւ եւ շղթայի զարնուելով ընծայ տարուեցաւ եգիպտոսի Կլեոպատրա թագուհիին, որուն համար կըսուի թէ աշխարհի ամենէն գեղեցիկ եւ ամենէն արիւնարբու կինն եղած է:

Կլեոպատրա ի վերջոյ զայն գլխատել տուաւ:

Այս դէպքէն վերջ Հայաստանի իշխանութիւնը ժամանակուան մը համար օտարներու ձեռքն անցաւ:

ԱՐՇԱԿՈՒՆԵԱՅ ՀԱՐԱՏՈՒԹԻՒՆ

Արշակունեաց հարստութեան սկզբնաւորութեան մասին ազգային աւանդութիւնները քիչ մը կը տարբերին:

Պարթեւներու Վաղարշ թագաւորը Հայաստանը գրաւեց թշնամիներու ձեռքէն եւ իր Տրդատ եղբայրն Հայաստանի թագաւոր դրաւ: Ուրիշներ կըսեն թէ Պարթեւներու Արշակ Մեծ թագաւորն էր Հայաստանը ազատողը եւ իր Վաղարշակ եղբայրն էր որ Հայոց թագաւոր եղաւ:

Արտաշիսեան հարստութեան անկումէն յետոյ Հայաստան երբեմն Հռոմայեցիներու եւ երբեմն ալ Պարթեւներու իշխանութեան ներքեւ կանցներ: Վերջապէս, Պարթեւաց Վաղարշ թագաւորն Հայաստանի բոլորովին տիրելէ վերջ իր Տրդատ կամ Տիրիթ եղբայրն Հայոց վրայ թագաւոր դրաւ եւ պատճառ եղաւ հայկական նոր հարստութեան մը հաստատման: Եւ որովհետեւ Պարթեւներն իրենց հիմնադիրին, Արշակի

անունով կը կոչուէին նաեւ Արշակունիք, այս նոր հարստութիւնն ալ կոչուեցաւ Հայ-Արշակունիք:

Պարթեւներու Հայաստանի տիրապետելու լուրը շատ գէշ ազդեցութիւն գործեց Հռոմի մէջ: Ուստի ներոն Կայսրը Կորբուլոն անուն զօրավարը խոշոր բանակով մը Հայոց վրայ դրկեց. ան մտաւ Հայաստան, Արտաշատը պաշարեց եւ յետոյ զայն այրեց: Տրդատ Նախապէս Մարաստան փախած էր, բայց Կորբուլոնի հեռանալէն վերջ Պարթեւ զօրքերու օգնութեամբ մտաւ Հայաստան եւ Կորբուլոնի յաջորդ Պետրոսի վրայ յարձակելով պաշարեց ու նեղը դրաւ զայն: Հռոմի Ծերակոյտը այս պարտութեան լուրէն սաստիկ գրգռուած՝ Նորէն Կորբուլոնը դրկեց Հայաստան: Տրդատ եւ Վաղարշակ հաշտութիւն առաջարկեցին, ինչոր Կորբուլոն սիրով ընդունեց եւ խորհուրդ տուաւ Տրդատի երթալ Հռոմ որպէսզի ներոնի ձեռքով Հայոց թագաւոր պսակուի: Այսպէս ալ եղաւ. եւ Տրդատ հռոմեական թանկագին նուէրներով եւ մեծ փառքով մտաւ Հայաստան: Արտաշատը դարձեալ Նորոզեց, զայն վերստին մայրաքաղաքի վերածեց եւ շէնցուց:

Անուններու շփոթութեամբ մը մեր պատմահայր Խորենացիի կողմէ յիշուած Արտաշէս Բ. թագաւորն ուրիշ մարդ չէր այլ Նոյն այս Տրդատը կամ Տիրիթը:

ՏՐԴԱՏ Գ.

Պարթեւ պետութեան անկումով Հայաստան իր զօրաւոր դաշնակիցէն զրկուեցաւ, եւ Հայ թագաւորներն իբրեւ ազգական Պարթեւներու՝ Պարսկաստանի մէջ նոր հաստատուած Սասանեան պետութենէն հալածանքի ենթարկուեցան: Եւ այս պատճառաւ Հայոց Տրդատ Բ. կամ Խոսրով Մեծ թագաւորին որդին՝ Տրդատ՝ Պարսից հետ պատերազմի մէջ եղող Հռոմայեցիներու բանակն ապաստանեցաւ: Այս Տրդատի պատմութիւնը յաջորդ թիւով պիտի ներկայացնենք:

ՀԱՅ ՏՐՈՒ ՄԸ ԿԵԱՆՔԵՆ

Շատ պզտիկ էի երբ ճանչցայ Հայկազը: Թաղին խոշորկեկ տղոցմեն մեկն էր ան, պատառ-
 ոտուն զգեստներով, ոտքերը բոպիկ ամառ թե
 ձմեռ: Երեսները միշտ ճակոտուտած կըլլային
 եւ շատ անգամներ ալ գլուխը կապած կըլլար
 քանի մը ժամուան համար միայն, ինչ որ նշան
 մըն էր թե ան խոշոր կռիւ մը ունեցած էր
 ուրիշ թաղի մը տղաքներուն կամ Թուրք
 ստահակներու հետ, որունք շատ անգամ սովոր-
 ութիւն ըրած էին դպրոց, շուկայ կամ եկեղեցի
 գնացող Հայ տղաքը նեղել: Հայկազ կռուասեր
 տղայ մըն էր եւ կախորժեր յարձակումներէ,
 հոգ չէր թէ երբեմն ինքն ըլլար ամենէն աւելի
 վնասուողը: Երբէք պարտուած չէր. շատ անգամ-
 ները կը տեսնէի զինքը, վագրի մը կատաղութ-
 եամբ կը կռուէր եւ իր հակառակորդը կամ
 հակառակորդները երբ ալ չէին կրնար իրեն
 հետ չափուիլ՝ կը փախէին հեռուները եւ կըս-
 կսէին զայն քարել:

Կռիւն ալ աւելի կը տաքնար այն ատեն եւ
 վայ ան տղուն, որուն դէմ քար կը վերցնէր
 Հայկազ. սոսկալիօրէն վարպետ նշանառու մըն
 էր ան: Գաւազան մը ունէր ան, որուն վրայ
 նշան մը կը գծէր ամէն անգամ որ մեկուն
 գլուխը կը ծակէր: Հապա իրեն գլուխը,
 բազմաթիւ սպիներ ունէր ան:

Թաղին հերոսն էր Հայկազ, հոգ չէ թէ
 շատ անգամներ պատժէին զինքը դպրոցին մէջ:
 Տղայոց կուռքը դառնած էր ան եւ անոր
 խօսքերը պատգամներ էին: Ու ես շատ, շատ
 պզտիկ էի այն ատենները:

Ժամանակ մը եկաւ, երբ տեսայ որ թաղին
 տղաքն ալ դպրոց չէին երթար. Հայկազն ալ
 անոնց հետ: Մեծերուն դէմքը խորհրդաւոր
 տխրութիւն մը պատած էր եւ երբեմն կը տեսնէի
 որ զինուած ճանտարմաներ մեր թաղէն կանցնէին

հետերկին Հայ մը առած կը տանէին: Շատ եր-
 կայն չի տեսց՝ երբ թաղն սկսաւ պարպուիլ.
 աքսորն սկսած էր:

Անկէց վերջ շատ քիչ անգամ լսեցի
 Հայկազի մասին եւ ալ բնաւ չի տեսայ զինքը:
 Բայց ամէնքս ալ գիտէինք թէ ան ուր որ ալ
 ըլլար կրնար ինքզինքը պահել:

Մեր թաղի այս անառակ տղան բարի սովոր-
 ութիւն մը ունէր. ուր որ ծերուկ մը տեսնէր
 կուգէր կերպով մը օգնել անոր: Շատ անգամ-
 ներ տեսած էի զինք երբ անցնող սա կամ նա
 ծերունիին ծրարը կամ բեռը կաններ եւ անոնց
 համար կը տանէր: Թաղին պառաւ Սուլթան
 մարիկին ջուրը միշտ Հայկազն էր որ կը կրէր
 եւ իր ծառայութեան համար պատառ մը հաց
 անգամ չէր առնէր. Սուլթան մարիկը աղքատ էր:

Տարիներ վերջը շատ բան լսեցի Հայկազին
 մասին, թէ ինչպէս ան Քիւրտի մը քով ծառայ
 եղած էր, անոր ոչխարները կարածէր եւ առաջ-
 ուղընէ շատ անշուք կեանք մը ունէր: Ծերունի
 գաղթական կիներու կը բաժնէր իրեն տրուած
 պաշարը եւ ինքն ալ կապրուէր միայն այժերը
 կամ ոչխարները ծծելով:

Հայկազ իր տիրոջը ոչխարները կարածէր
 գիւղէն հեռուները, այնպիսի տեղեր, ուր շատ
 խոտ կար, մանաւանդ դիմացի բարձր բլուրին
 եզերքները, որուն գազաթը ճամբուն եզերքը,
 ճանտարմաներու պահականոց մը կը գտնուէր:
 Հայկազը այդ գազանները չէին գիտեր Հայկազին
 Հայ ըլլալը:

Իրիկնամուտի մը մօտ էր, Հայկազ իր
 հօտին հետ փարախ կը վերադառնար: Հեռուէն
 աղմուկ մը լսեց, ակնջները սրեց լսելու
 համար եւ ողբուկոծի նման աղաղակ մը ըլլալը
 հասկցաւ: Բաւական վերջ տեսաւ որ քանի մը
 ճանտարմաներ, շրջապատած են ծերուկ կին մը
 եւ երկու աղջիկներ ու զանոնք կը

մտրակեն: Հին օրերն անմիջապէս անոր միտքն եկան եւ կռուելու բաղձանքն արթնցաւ անոր սրտին մէջ: Այդ վայրենի անսիրտները ի՞նչպէս կը համարձակէին ծերունի մը ծեծել առանց նոյնիսկ մեղքնալու: Անոնք ի՞նչպէս այդքան եռանդով կրնային այդ անպաշտպան աղջիկները մտրակել եւ անոնց մազերէն քաշկռտելով տանիլ:

Այդ օրերուն աշխարքը զազան դարձած էր, մանաւանդ թուրքերու աշխարհը եւ Հայկազ շատ լաւ գիտէր ասիկա: Միտքը բերաւ հին օրերը եւ երանի տուաւ անոնց՝ երբ կռիւը երկու կողմէն կըլլար եւ կռիւը մաքուր էր. կտրիճ տղու կռիւ:

Այդ ճանտարմաները վատեր էին միայն. այդ էր Հայկազին համոզումը:

Ի՞նչ կրնար ընել. դեռ պատանի մըն էր Հայկազ եւ զէնք ալ չուներ բան մը ընելու համար: Առանց զէնքի կռիւ միայն Սեբաստիոյ փողոցներու սասպատակող տղաքը կրնային մղել՝ ան ալ Սեբաստիոյ մէջ: Ան իր կեանքին մէջ առաջին անգամն ըլլալով լացաւ ու սկսաւ աճապարանքով ոչխարները քշել: Սակայն չէր կրնար իր աչքերը հեռացնել ողբերգական տեսարանէն:

Վերջապէս, տեսաւ որ ճանտարմաներն այլեւս թողուցին ծերուկը կիսամեռ վիճակի մը մէջ եւ աղջիկներուն մազերէն քաշկռտելով տանիլ սկսան բլուրն ի վեր: Ան աճապարեց անմիջապէս եւ ոչխարները գոմ տարաւ, տուն մտաւ իրեն համար պատրաստ լաւաշներն առաւ եւ մուրօն մէջէն ուղղուեցաւ ծերունի կնոջ տեղը: Չայն գտաւ ողորմելի վիճակի մը մէջ. երեսներն արիւնլուաւ, զգեստները պատռոտուէն եւ շարժելու անկարող: Լաւ մը շտկեց զայն, հողին վրայ հանգստացուց եւ իր հովուական բրդէ քէպէն ալ վրան ծածկելով վերադարձաւ իր տիրոջը տունը:

Ամէն կողմ լռութիւն կը տիրէր. գիւղացիներն օրուան աշխատանքէն հոգնած՝ ամենքն

ալ խոր քուն մտած էին: Փողոցի շուներն անգամ աղմուկ չի հանեցին. Հայկազն անոնց ամենուն ալ ծանօթ էր:

Ան մեծ զգուշութեամբ իր տիրոջ օտան մտաւ, ուր ձմեռ օրեր կը հաւաքուէին գիւղին տղամարդիկը եւ մինչեւ իրիկուն կը ծխէին եւ կը խօսակցէին: Պատէն կախուած կային քանի մը սուրեր եւ չախմախլըներ, անոնց ամենէն լաւը գիտէր, առաւ մէկ սուր մէկ չախմախլը, յետոյ մէկը միտքը փոխեց եւ չախմախլըն տեղը դնելով պատէն կախուած ատրճանակ մը եւ փամփուշտակալը մէջքն անցնելով մուրօն մէջէն դուրս նետուեցաւ կատուի մը նման:

Ալ գիւղէն դուրս ելած էր եւ արագաշարժ եղնիկի նման կը վազէր: Հասաւ ծերունի կնոջ քով. սթափած էր եւ ողորմելի ճիչեր կարծակեր իր զգացած ցաւերէն: Անոր հետ խօսեցաւ, մխիթարեց, խրախուսեց յոյս տալով թէ քիչ տեսնէն իր աղջիկները պիտի տեսներ՝ բլուրն ի վեր ուղղուեցաւ դէպի պահականոցը:

Մութ գիշեր մըն էր եւ շատ քիչ բան կարելի էր տեսնել: Շէնքին մօտակայ խոշոր քարի մը ետին նստաւ եւ սկսաւ ունկնդրել: Մեծ ուրախութիւն կար ներսը: Ցառքէլ, պարել, կանչել ու երգել. շատ հաւանաբար ալ խմել:

- Երանի թէ անոնք խմէին ալ, մտածեց Հայկազ, մեր գործը թերեւս դիւրանար եւ ես յաջողէի այդ խեղճերը ազատել:

Այդ մասին կասկած չի կար.

- Խմէ, կեա՛վուրի աղջիկ, խմեցէք, կեա՛վուրի աղջիկներ, կը պօռային զազաններէն մէկը կամ միւսը ներսէն.

- Մարգարէն վկայ որ ես անոնց պիտի խմցնեմ, կը բացազանչէր ուրիշ մը:

Ասիկա մխիթարական էր Հայկազին համար. խմողները միայն դահիճներն էին: Յաղթանակը կամաց կամաց իր

թեւը տարածել սկսած էր այդ գիշեր՝ հոգ չէ թէ դեռ իր կողմէ որեւէ շարժում տեղի չէր ունեցած:

Ներսի աղմուկը կամաց կամաց խառնա- շփոթութեան փոխուիլ սկսած էր. պօռչտութիւն, իրարանցում եւ գինովի բացազանչութիւններ:

- ճանկոտէ, աչքերնին փորէ, երեսներնին պատռտէ, քեզ տեսնեմ, Չապէլ, իմ ձեռքերս ուժ չունին, կը խրախուսէր աղջիկներէն մէկը միւսին եւ Յայկազ կը լսէր սսիկա:

Ուրեմն ներսը երկու կատաղի վագրեր կային այդ երկու կտորի՞ Յայ աղջիկներուն սրտին մէջ թաղուած:

Յայկազ սկսաւ ինքնիրեն մտածել ակամայ.

- Ինչո՞ւ Սեբաստիոյ փողոցներուն մէջ աղջիկներն ալ սանկ մարդավարի կոիւներ բնաւ չէին ունեցած:

Ու սկսաւ սրտովի խրախուսել զանոնք. ներսի այդ հերոս աղջիկները, որոնք կրնային բզբտել, խածնել ու ճանկոտել:

- Հա Չապէլ, մի վախնար, այս հարբած շուներուն վրայ կայնելու եւ շարժելու ուժ չէ մնացած, զարկ, կոտորէ անոնց ակռաները:

Ալ ժամանակն եկած էր, մտածեց Յայկազ, անոնց օգնութեան երթալու է:

Պահականոցի դրան քով գինուած պահակ մը նստած էր. ի՞նչպէս զայն գինաթափելու էր առանց գործը վտանգաւոր դարձնելու, հաւանաբար այդ պահակը յարբած չէր եւ կրնար իր գործը խանգարել եւ ներսի աղջիկներն ալ վտանգի մէջ ձգել:

Վարպետ Նշանառու մըն էր Յայկազ. ոչ զէնքի, որովհետեւ բնաւ չէր գործածած, բայց քարի. իրեն հետ պտտուցած սափանով քարեր կը նետէր ուր որ ուզէր եւ ճիշտ տեղին: Շատ անգամներ գիւղը խեղձ եզներուն ճակտին Նշան առած եւ զանոնք ձգած էր խելոած վիճակի մէջ: Այդ ճանտարմային ճակատը եզան մը ճակտէն ամուր չէր անշուշտ: Ընելիքը վճռեց այլեւս, իր սիրական սափանին մէջ սանկ

ամուրկեկ քար մը տեղաւորեց եւ զայն շար- ժումի մէջ դրաւ:

Պահակը հայհոյանք մը արծակեց եւ գետին ինկաւ:

Գողիաթին դէմ ելլող Դաւիթի մը նման Յայկազ խոյացաւ եւ այդ վտանգը անհետացուց իր առջեւէն:

Դուռը գոց էր եւ վրայի պատուհանէն ներս մտաւ գող կատուի մը նման: Ամէն ինչ տակնու վրայ եղած էին: Ճանտարմաներէն քանի մը հատը մէկ կողմ պառկած գլուխնին կերերցնէին եւ հազիւ կարող էին շարժելու եւ երկուքն ալ, շատ գինովցած թեւեւ, կը ջանային աղջիկները բռնել: Այս վերջինները ապտակներ կուտային, զանոնք կը հրէին եւ շատ անգամներ գետին կը տապալէին:

Ահա այն ատեն էր որ Յայկազ ատրճանակը ձեռքին՝ ներս խոյացաւ: Երկու աղջիկները ահաբեկած ինքզինքնին կորսնցուցին, տեսնելով որ նորեկը գինով մը չէր, ինչ որ վտանգաւոր էր իրենց համար: Կը վախնային նաեւ դուրսի պահակէն:

- Մի վախնաք, բուրիկներ, ես Յայ եմ, եկած եմ ձեզ օգնելու, ըսաւ Յայկազ եւ գործի սկսաւ:

Ան մէկիկ մէկիկ կապեց ճանտարմաները, ախոռէն չորս ձի հանեց, եւ պահականոցին ամէն կողմէ կրակ տալէ վերջ երկու աղջիկ- ներուն հետ հասան ծերունի մայրիկնուն քով, զայն ալ տեղաւորուցին ձիու մը վրայ եւ դեռ արշալոյսէն շատ առաջ հասան Ք. քաղաքը եւ հոն տարագրութենէ կերպով մը ազատուած Յայերու քով մայրն ու աղջիկները տեղաւոր- ցնելէ վերջ Յայկազ լոյսը չի ծագած ետ եկած էր արդէն եւ իբրեւ թէ ոչինչ տեղի ունեցած էր՝ իր տիրոջը ոչխարներն առջեւը ձգեց եւ սովորական գործին սկսաւ:

Յայկազի կեանքը դեռ լեցուն եղած է շատ մը կռիւներով ու հերոսութիւններով, որոնք դեռ չեն լսուած

կամ գրի առնուած:

Ան ընտանիքի մը հայր եղած է այսօր եւ միտքը դրած է որ իր գաւակները քաջ, անվեհեր եւ ճշմարիտ Յայեր մեծնան:

ԿԱՐՍՕ

ԳԵՂԱՄ ՍՈՒՐԱՏԵԱՆ

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ.- Սեբաստացի է Գեղամ, 16 տարեկան: Մայրը կապրի Պօլսոյ մէջ, եղբայր մը ունի Յայաստանի մէջ, որ օդանաւոր է եւ ուրիշ տարեց եղբայր մըն ալ Յունաստանի մէջ: Ծօրճառուկի Ագարակատան մէջ իր ընկերներէն չափազանց սիրուած էր ան եւ երկու անգամ ալ Յայորդիներու Խորհուրդին անդամ ընտրուած: Ամենէն աւելի ինքն էր խանդավառուողը՝ երբ Ագարակատան մէջ Յայ հիւր մը կուգար: Լուրը բարձրածայն կը տարածէր ագարակի ամէն կողմը եւ տղաքը ամէն անկիւններէ կուգային տեսնել իրենց ազգակիցը, գոր կը պատուէին խնձորով, վարունգով եւ ուրիշ պտուղներով:

Սեբաստացի մը ըլլալը իրեն մեծագոյն հպարտութիւնն էր եւ սուրբի մը անունը հնչածի պէս կը խօսէր Մուրատի մասին, անոր կենսքէն պատմութիւններ շինած էր իր վառվռուն երեւակայութեամբ եւ կը պատմէր իր ընկերներուն՝ զանոնք սերտարանի մէջ հաւաքելով: Երբ որեւէ տեղ լաւ ձի մը տեսներ՝ Պեգասին կը նմանի կըսէր թէեւ Պեգասն ու անոր տերը չէր տեսած:

Սկառուտական ըմբռնումներով տղայ մըն էր ան իր ընկերներուն մէջ. իրմէ փոքրիկներուն կօզներ եւ զանոնք միշտ կը պաշտպանէր իրենց ուժին վստահող տղայոց դէմ: Զիչ անգամ կը կոուէր իր ընկերներուն հետ եւ ան ալ եթէ իրական պէտքը տեսներ: Մաքուր մտածող եւ ինքզինքը բարձր բռնող էր տղայոց անարժէք վեճերէն: Թունդ եւ հպարտ ազգասէր մը:

Երեկոյեան սերտողութեանց պահերուն երբ Պր. Ալիքսանեան դպրոցարահէն կը բացակայէր

շատ անգամ՝ Գեղամն էր որ բոլոր տղայոց ուշադրութեան կարծանանար իր պատմութիւններով: Կախորժէր տղաքը խնդացնելէն եւ այդ նպատակով Նարսէտտիկի արկածներով կը համեմէր իր գրոյցները եւ երբ պատահէր որ Պր. Ալիքսանեանի ոտնածայնը լսէինք, ամենքս ալ մեր գլուխները կը կախէինք գրքերնուս վրայ եւ Գեղամն ալ սուտ քուն կըլլար:

Ագարակատունէն շուտ հեռացուելուն պատճառաւ Գեղամ բաւական ետ մնաց իր Յայերէնով. որքան որ ալ իր գրութիւնները տառասփալներով եւ քերականական զանցառութիւններով լեցուն են, սակայն երեւոյթները կը յայտնեն թէ ան ինքնօգնութեամբ չարաչար կաշխատի իր սիրած ազգին եւ հիացումը գրաւած Մուրատին մայրենի լեզուն լաւ եւ հիմնականօրէն սովորիլու:

Յ. Գ. Սօրն անունը Պայծառ եւ հօրը՝ Սիքայէլ:

ՍԱՏԱՌՈՏ ՀԱՐՍԸ

Ժամանակին մարդ մը եւ կին մը կապրէին, որոնք շատ երջանիկ էին եւ երկու գաւակ ունէին, մէկը աղջիկ ու միւսը տղայ: Թէ աղջիկը եւ թէ տղան իրենց ծնողաց շատ սիրելի էին, անոնց միշտ կը հնազանդէին եւ մէկգմէկ ալ չափազանց կը սիրէին:

Օր մըն ալ կինը մեռաւ եւ մարդը տեսնելով որ չի կրնար միսմիսակը իր երկու գաւակներուն լաւ հոգ տանիլ, ամուսնացաւ կնոջ մը հետ, որ չափազանց չար մէկն էր եւ իրեն հետ բերաւ տղայ մը ու աղջիկ մը իրենց մօր նման չար: Այս նոր կինը եւ իրենները շատ կը նեղէին մօրմէ որք երկու փոքրիկները եւ ամէն օր չարաչար կաշխատցնէին զանոնք միմիայն ուտելու համար չոր հաց տալով անոնց:

Այս երկու անբախտներեն մեկուն անուկը
Չապէլ էր եւ միւսինը Մանուկ:

Մանուկ ալ զգուելով չար խորթ մօրմէն
եւ անոր զաւակներէն, համբուրեց իր քոյրը
եւ հեռացաւ տունէն: Ան հոս ու հոն մուրդելէ
վերջ վերջապէս յաջողեցաւ թագաւորին քով
ծառայութեան մտնել եւ անոր փոռապանն
եղաւ: Ան ձիերը շատ մաքուր կը պահէր եւ
լաւ խնամք կը տանէր անոնց:

Անդին Չապէլ տանը բոլոր գործերը միս-
մինակը կընէր եւ չոր հացի կտորներով օրերը
կանցներ:

Անգամ մը խորթ մայրը խոշոր կուժ տալով
զայն ջուրի դրկեց:

Ջուրին մէջէն տգեղ կերպարանքով եւ շատ
աղտոտ մարդ մը ելաւ եւ աղջկան ըսաւ.

- Խնդրեմ, զիս լուա:

Չապէլ առանց առարկութեան զայն լաւ մը
լուաց ու մաքրեց:

Ուրիշ կեղտոտ մազերով թզուկ մը ելաւ
ու ըսաւ.

- Աղջիկս, մազերս սանտրէ:

Չապէլ անոր ալ մազերը սանտրեց:

Երրորդ մը դուրս ելլելով ըսաւ.

- Աղջիկս, զիս համբուրէ:

Չապէլ զայն համբուրեց:

Այն ատեն երեք տգեղ մարդիկներէն իւրա-
քանչիւրը ըսաւ.

- Աշխարհի ամենէն գեղեցիկ աղջիկն

ըլլալու պարգեւը կուտամ քեզ:

- Ամէն անգամ որ խօսիս, ոսկի թող թափի
բերնէդ:

- Մազերդ սանտրած ատեն գոհարներ թող
թափին գլխէդ:

Ու երեքն ալ աներեւոյթ եղան:

Չապէլ տուն դարձաւ, բայց որովհետեւ
քիչ մը ուշացած էր, խորթ մայրն ու զաւակ-
ները սկսան զայն ծեծել եւ հագար ու մէկ
յանդիմանութիւններ ու անեծքներ ընել:

Չապէլ ուզեց պատճառը բացատրել, եւ ան-
միջապէս որ խօսիլ սկսաւ բերնէն դեղին ոսկի-
ներ կը թափէին: Ալ անոր պէս գեղեցիկ աղջիկ
չի կար ոչ մէկ տեղ: Մազերը սանտրած ատեն

գլխէն խոշոր խոշոր աղամանդներ եւ մարգարիտ-
ներ կը թափէին: Ու ասոնք բոլորը նախանձը
կը գրգռէին խորթ մօրն ու անոր չար զաւակ-
ներուն:

Յաջորդ օրը, խորթ մայրը կարծելով թէ
միեւնոյն բանը պիտի պատահի իր աղջկան ալ,
անոր փոքրիկ սափոր մը տալով ջուրի դրկեց:
Այս անգամ ալ ջուրէն միեւնոյն տգեղ
եւ աղտոտ մարդն ելաւ եւ ըսաւ.

- Աղջիկ, զիս լուա եւ լոզցուր:

- Կորսուէ, աղտոտ խոզ, ինձի պէս ծառայ
մը ե՞րբ ունեցած ես, պատասխանեց աղջիկը:

Ուրիշ թզուկ մը ելաւ եւ խնդրեց որ
մազը սանտրէ, բայց ան ալ միեւնոյն կոպիտ
պատասխան ստացաւ: Երրորդ մըն ալ ելաւ եւ
խնդրեց որ աղջիկն իր մազերը սանտրէ ու
մերժուեցաւ:

Այն ատեն անոնք յաջորդաբար ըսին.

- Աշխարհի ամենատգեղ աղջիկն ըլլաս:

- Ամէն անգամ որ խօսիս բերնէդ գորտեր
թող թափին:

- Մազերուդ տեղ գլխուդ վրայ մացառներ
թող բուսին:

Աղջիկը դժգոհութեամբ տուն վերադարձաւ
աշխարհի ամենէն տգեղն ու միւս անեծքներն
ալ վրան: Ասոր վրայ խորթերն սկսան ալ աւելի
կատղիլ եւ միշտ կը չարչարէին Չապէլը:

Անդին Մանուկ օրէ օր թագաւորին ալ
աւելի սիրելի կը դառնար: Անիկան անգամ մը
երբ փոռին մէջ նստած էր եւ իր քոյր լուսա-
նկարն իր ձեռքերուն մէջն առած զայն կը
համբուրէր եւ կարօտն այդպէսով կառնէր՝
թագաւորն եկաւ եւ դուռը զարկաւ: Մանուկ չի
լսեց. թագաւորն երկրորդ անգամ զարկաւ եւ
այս անգամ ալ դուռը չի բացուեցաւ:

ՇԱՐՈՒՆԱԿԵԼԻ

ՏԸՆԿԻԼ

Թարգմ.

ԴԱԻԹ ԺԱՄԿՈՉԵԱՆ

Ծան.- Կենսագրութիւնը յաջորդիւ:

ՀԱՅՈՐՂԻՆԵՐՈՒ ՀԱՍՅԷՆԵՐԸ

Հայորդիներու բաղձանքին տեղի տալու համար եւ միեւնոյն ատեն նկատելով որ աւելի քան վաթսուըն Հայորդիներ իրենց հասցէները փոխած են անցեալ տարուան ընթացքին, Արարատի այս թիւով երեք էջ կը տրամադրենք տղայոց հասցէներուն համար եւ մէկ մասն ալ կը հրատարակենք յաջորդով: Կը խորհինք թէ ասիկա որեւէ կերպով հակառակ պիտի չըլլայ մեր ընթերցողներու նախասիրուածան:

ԱՐԱՐԱՏԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Yervant Makinisdian,
C/o Mr. C. N. Johnson,
R. R. 1 Ridgeville, Ont.

Onnig Topalian,
C/o Mr. Lyman Davis,
R. R. 1 Kleinburg, Ont.

Onnig Melkonian,
C/o Mr. Walter Swick,
R. R. 1 Canfield, Ont.

Gulbeng Mujeredian,
C/o Mr. F. Langdon,
R. R. 1 Guelph, Ont.

Jirair Dayan,
C/o Mr. John W. Kehl,
189 Hoffman St.
Kitchener, Ont.

Albert Papazian,
C/o Mr. A. Cressman,
R. R. 1 Tavistock, Ont.

Arshag Larian,
C/o Mr. Danford Kumberger,
R. R. 2 South Cayuga, Ont.

Armenag Aprahamian,
C/o Mr. Diette,
R. R. 7 Dunnville, Ont.

Tavit Jamgochian,
C/o Mrs. Harvey Dutte,
R. R. 7 Dunnville, Ont.

Hagop Hagopian,
C/o Mr. W. H. Bruce,
R. R. 4 Stouffville, Ont.

Hacher Sajonian,
C/o Mr. Thom. Hedley,
R. R. 1 Canfield, Ont.

Housig Vartanian,
C/o Mr. Harold Gyler,
R. R. 1 Kleinburg, Ont.

Haroutun Jizmejian,
C/o Mr. Wm. M. Hutt,
Milton West, Ont.

Hovhanes Setragian,
C/o Mr. W. M. Scott,
Milton, Ont.

Ghazaros Tashjian,
C/o Mr. F. W. Durst,
R. R. 2 Canfield, Ont.

Kalouds Kizirian,
C/o Stanley Coverdale,
R. R. 1 Canfield, Ont.

Parsegh SAILIAN,
C/o Mr. Jack Carr,
R. R. 1 Milton West, Ont.

Sarkis Jerjerian,
C/o Mr. Wess Atkinson,
R. R. 1 Maple, Ont.

Vahram Camberian,
C/o Mr. Vernon Witner,
R. R. 2 Petersburg, Ont.

Kourken Gargaian,
C/o Mr. Johnson,
Box 914 Fonthill, Ont.

Armenag Kerbashian,
C/o Mr. Levi Boose,
R. R. 2 South Cayuga, Ont.

Onnig Adourian,
C/o Mr. Owen Fathers,
Dunnville, Ont.

Mampre Akoghlanian,
C/o Mr. Thom. Woode,
Canboro, Ont.

Kaspar Garabedian,
C/o Mr. John S. Bowden,
R. R. 2 South Cayuga, Ont.

Yeprem Kubukian,
C/o Mr. Clayton Heickelt,
R. R. 1 South Cayuga, Ont.

Karekin Sailian,
C/o Mr. Brown,
R. R. 4 Dunnville, Ont.

Garabed Megerdichian,
C/o Forbes Snyder,
R. R. 1 Brampton, Ont.

Onnig Shangaian,
C/o Mr. R. Snider,
Kleinburg, Ont.

Hagop Demirjian,
C/o Mr. Chas. Wardlaw,
R. R. 6 Brampton, Ont.

Hagop Aprahamian,
C/o Mr. L. Huber,
R. R. 2 South Cayuga, Ont.

Toros Manougian,
C/o Mr. Clark Mino,
R. R. 2 South Cayuga, Ont.

Sarkis Tavitian,
C/o Mr. Earl Hindley,
R. R. 1 Rockwood, Ont.

Sarkis Krikorian,
C/o Mr. Crawford Ireland,
R. R. 1 Belwood, Ont.

Antranik Kevorkian,
C/o Mr. Isaac W. High,
South Cayuga, Ont.

Imasdoun Abahouny,
C/o Mr. Dean Burns,
Belwood, Ont.

Haroutun Sarafian,
C/o Mr. John J. Clifford,
R. R. 1 Warsaw, Ont.

Aharon Cherchian,
C/o Mr. Robt. C. Hanna,
R. R. 2 Belwood, Ont.

Hovsep Akelian,
C/o Mr. F. Henderson,
R. R. 1 Belwood, Ont.

Misak Toumajian,
C/o Mr. Wm. Selmers,
Unionville, Ont.

Haroutun Bodourian,
C/o Mr. Wm. H. Johnston,
R. R. 3 Fergus, Ont.

Puzant Kelejian,
C/o Dr. Harrison,
Dunnville, Ont.

Krikor Parghamian,
C/o Mr. C. W. Kopas,
Arthur, Ont.

Sarkis Kapanjian,
C/o Mr. Baggs,
Unionville, Ont.

Aghavart Avedisian,
C/o Mr. Jas. Sharp,
R. R. 1 Terra Cotta, Ont.

Haig Demirjian,
C/o Mr. Lister Benham,
R. R. 5 Rockwood, Ont.

Hovagim Gumishian,
C/o Mrs. Margaret McMaster,
R. R. 2 Milton West, Ont.

Jirair Garabedian,
277 High Park Ave.
Toronto, Ont.

Krikor Aznavorian,
C/o Mr. Watter McLan,
Box 454 Wallaceburg, Ont.

Krikor Takvorian,
C/o Mr. Percy Bell,
R. R. 1 Warsaw, Ont.

Kourken Magarian,
C/o Mr. R. Addison McNeil,
R. R. 2 Drayton, Ont.

Haig Kouyoumjian,
C/o Mr. Wm. Darling,
R. R. 1 Warsaw, Ont.

Aram Boyajian,
C/o Mr. J. E. Oxby,
Rothsay, Ont.

Megerdich Gedelian,
C/o Mrs. Dixon,
Unionville, Ont.

Minas Kouyoumjian,
C/o Mr. Dan Sargent Sr.
Belwood, Ont.

Haygaser Melkonian,
C/o Mr. Hott Gulbert,
Ripley, Ont.

Kevork Kevorkian,
C/o Mr. Kund Wodskon,
R. R. 3 Hagersville, Ont.

Ardashes Mazmanian,
C/o Mr. W. H. Cormie,
R. R. 4 Fergus, Ont.

Haroutun Hachadourian,
C/o Mr. Peter McArthur,
Ethel, Ont.

Hagop Ashjian,
C/o Mr. Tindale Rutherford,
R. R. 5 Brampton, Ont.

Hachig Karajian,
132 Chestnut Ave.
Hamilton, Ont.

Vahe Alexanian,
C/o Mr. A. Thompson,
R. R. 2 Drayton, Ont.

Krikor Hekimian,
C/o Mr. John Ellis,
R. R. 6 Brampton, Ont.

Sahag Krikorian,
C/o Mr. C. S. Bean,
Grimsby, Ont.

Anoushavan Pilibian,
C/o Mr. Leslie Witmer,
R. R. 4 Kitchener, Ont.

Ghazaros Minasian,
132 Chestnut Ave.
Hamilton, Ont.

Armenag Kouyoumjian,
C/o Mr. Frank Short,
R. R. 6 Brampton, Ont.

Nerses Manougian,
C/o Mr. Hartley Pond,
Jarvis, Ont.

Mr. Haig Manougian,
C/o John W. Greenwood,
R. R. 2 Woodbridge, Ont.

ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒ ԿԵԱՆՔԵՆ

Օնունդի եւ Նոր Տարիի երկու շաբաթ-ներու ընթացքին Հեմիլթըն այցելած էին Սարգիս Դաւիթեան, ՕՆՆԻԿ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ, Մարգար Շանկաեան, ԱղաՎարդ ԱԼԵՒԻՍԵԱՆ, Գեղամ Պապիկեան, ՕՆՆԻԿ ԹՈՒՎԿԵԱՆ, Պօղոս Պօղոսեան, Արմենակ Գրպաշեան, Կահէ ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ եւ Կազգէն Չատիկեան: Արդէն Հեմիլթըն էին խաչիկ Գարաճեան եւ Դազարոս Միւսատեան: Տղայոց համար ուրախառիթ պատեհութիւն մը եղաւ սսիկա մէկգմէկ տեսնելու եւ վերջիչեղու հին ընկեր-ական մթնոլորտը:

ԳԱՀԱՏՆԵԼԻ ՀԻԲՐԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

Տղայոց Հեմիլթըն ըլլալու անոթիւ Հայ Կարմիր Խաչի տեղւոյս մասնաճիւղի տիկիներն ազնուօրէն իրենց վրայ վերցուցին զանոնք հիւրասիրելու հոգը, շատեր 4-5 օր, շաբաթ մը եւ կամ աւելի՝ Հայորդիներու վայելել տալով ընտանեկան միջավայրի քաղցրիկ մթնոլորտը եւ յիշեցնելով անոնց մայրենի անուշ գուրգուրանքը, զոր առատօրէն վայելած էին՝ երբ դեռ մանուկ:

Այս անոթիւ Հայորդիներու Միութիւնն ու հիւրասիրտուող տղաքը իրենց շնորհակալութիւնը կը յայտնեն Տիկին Չարուհի Էհմալեանի, տիկնայք Լուսիա Արզումանեանի, Կարդիթեր Կարապետեանի, Սարիքա Բաբերցեանի, Խումար Թոսոյեանի, Շողեր Մանասերեանի, Կերգին Գորգոյեանի, Եսթեր Չարքոյեանի, Մարի ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆԻ եւ Պարոն Փայլակ Եվարեանի ինչպէս նաեւ Պարոն Յովհանէս Սողիկեանի:

Բոլոր Հայորդիներն ալ չափազանց երախտապարտ են վերոյիշեալներուն: Տրուած հաւաստիքներու համաձայն Պետական Հայ Կարմիր Խաչի տեղւոյս մասնաճիւղի տիկիներն ալ այցելող տղաքը պիտի հիւրասիրեն յառաջի-

կայ Չատիկին, երբ աւելի ստուար թուով այցելուներ պիտի գան ազարակներէն:

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Հեմիլթըն գտնուող Հայորդիները Յունուար մէկին, Նոր Տարիի օրը, ժողով մը ունեցան տեղւոյս Ազգային Կարծարանի սրահին մէջ՝ ատենապետութեամբ Պր. Ա. Ղ. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆԻ, որ ղեկավարն է Գանատայի Հայորդիներուն Միութեան եւ խմբագիրը Միութեան օրկան՝ Արարատին:

Որքան որ ալ նախապէս որոշուած էր այս ժողովը Միութեան Պատգամաւորական ժողովի հանգամանքով գումարել՝ եւ սակայն, նկատի ունենալով որ ինքիւնեցայի համաճարակին պատճառով երեք շրջանակներ ներկայացուած չէին՝ հաւաքոյթը խորհրդակցական հանգամանքով գումարուեցաւ՝ որոշելով որ Գանատայի Հայորդիներու Միութեան Պատգամաւորականը գումարուի Չատիկին, Աւագ Ուրբաթ, Շաբաթ եւ Կիրակի օրերը:

Պր. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ համառօտ տեղեկութիւններ տուաւ անցեալի աշխատանքներու, Արարատի նիւթական թէ վարչական դիրքի մասին, որոնցմէ պարզուեցաւ թէ որքան որ ալ թերթին բաժնորդներէն ոմանք սկսած են դադարեցնել իրենց քաջալերանքը, եւ սակայն, Արարատի ընթերցողներուն մեծագոյն տոկոսը միշտ պատրաստակամ համակրանքով մը թեւ ու թիկունք պիտի ըլլայ մեր օրկանին եւ պիտի նպաստէ անոր յարատեւման:

Ժողովին զեկուցուեցաւ Տիար ԼԵՆՈՆ Պապեանի Նոր Տարւոյ անոթիւ մաղթանքներն ու խրախուսանքը թէ տղայոց մասնաւորապէս եւ թէ Միութեան ընդհանրապէս:

Հետեւեալ որոշումներն եղան՝ ներկայ-ներու ընդհանուր միաձայնութեամբ:

Ա.- Գանատայի Հայորդիներու Միութեան շնորհակալութիւնն յայտնել Պր.

ԼԵԼՈՆ Պապաեանի, իր այնքան վեհանձն քաջա-
լերանքին, հայրական հոգածութեան եւ բազմա-
զան գոհողութիւններուն համար:

Բ.- Հայրորդիներու մէջ ալ աւելի ուժ
տալ Միութեան գաղափարականին եւ յառաջիկայ
Պատգամաւորական ժողովին կողմէ վաւերաց-
ուելու համար հիմնական կանոնագիր մը պատ-
րաստել:

Գ.- Արարատը շարունակել եւ պարբերաբար
ընթերցողներու եւ բարեկամներու կարծիքն
ու թելադրանքն հարցնել թերթին բարելաւման
համար:

Դ.- Խնդրել Տիար ԼԵԼՈՆ Պապաեանէ, որ-
պէսզի ընդունի Գանատայի Հայրորդիներու
Միութեան տեսական Պատուոյ Նախագահութիւնը:

Ե.- Հրաւիրել Գանատահայ գաղութի ակա-
նաւոր Հայերէն ոմանք Միութեան Պատուոյ
անդամներ ըլլալու եւ իրենց փորձառութեամբ
ու թելադրանքներով առաջնորդելու համար
պատանեկան այս կազմակերպութիւնը:

2.- Երկրորդական ուսում ստանալ ուզող
Հայրորդիներու կրթական հարցի առթիւ գործ-
նական ծրագիր մը պատրաստել՝ նկատի ունե-
նալով որ Հայրորդիներու հոգատար մամինն
այլեւս իր գործը վերջացած կը նկատէ՝ երբ
տղաքը 18 տարեկան ըլլան: Այս առթիւ
առաջարկուեցաւ Կրթական Ֆօնտ մը բանալ եւ
իբրեւ սկզբնաւորութիւն Արարատի տարեկան
բաժնեգինը տուարուկէսի բարձրացնելով՝
յաւելեալ գումարը անձեռնմխելի պահելով
յատկացնել այդ նպատակին: Եւ սակայն
նկատելով որ առանց բաժանորդներու հաւանու-
թիւնն ստանալու կրնայ պատահիլ որ թերթը
ընթերցողներ կորսնցնէ՝ այս հարցի ամբողջ
լուծումն յետաձգուեցաւ Պատգամաւորական
ժողովին:

Ժողովէն վերջ Հայ Կարմիր Խաչի մասնա-
ճիւղի կողմէ Տիկնայք Չարուհի Էհմալեան,
Վարդիթեր Կարապետեան եւ Վերգին Գորգոյեան,
տղայոց նուիրեցին տասնըմէկ գեղեցիկ ծրար-
ներ՝ իբրեւ Կաղանդի նուէր:

ԼԵՐԿԱՅ ՍԸ

ԿԱՂԱՆԴԻ ՆՈՒԵՐ

Տիար ԼԵԼՈՆ Պապաեան, Թորոնթոյէն, 112
տուար դրկեց տղայոց իբրեւ Կաղանդի նուէր,
որմէ բոլոր տղաքն ալ մէկ մէկ տուար ստացան:

ՍԵՎՆՈՒՄ

ՅուՆուար Յին, Հայրորդիներէն Արշաւիր
եւ Վաղենակ Պեգազեան եղբայրները Նիւ Եորք
մեկնեցան միանալու իրենց մօր եւ երեց
եղբոր, որոնք դեռ երկու տարի առաջ Ամերիկա
եկած են եւ որոնցմէ բաժնուած էին տասը
տարիներէ ի վեր: Հայրորդիներու եւ Արարատի
խնդակցութիւնը՝ այս միացեալ երջանիկ
ընտանիքին:

ԳՆԱՍՏԱՀԱՅ

ՅուՆուար մէկէն ի վեր գաղութիս նոր-
ընտիր հովիւ ՏԵՐ Մատթէոս Քի. Մանիկեան իր
նոր պաշտոնատեղին ժամանած է եւ տեսնագին
աշխատանք կը թափէ եկեղեցական գործերը
կազմակերպելով եւ նոր վարչութիւններու
ընտրութեանց հսկելով: Արարատի յաջորդ թիւով
պիտի տեղեկագրենք Գանատահայ եկեղեցական
Կեանքի մասին:

ԼԲՍՈՒ

ՅԻՍԵԱՍԵԱՅ ՅՈՒՐԵԼԵԱՆ ԶԱՅԱՆՅՈՒԹԵԱՆ
Երուսաղէմի Սուրբ Պատրիարք
ԱՍԵՆ. Տ. ԵՂԻՇԷ Ս. ԱՐՔԵՊ. ԴՈՒՐԵԱՆԻ
1879 - 1929

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Հայաստանեայց եկեղեցին, իբրեւ կեդրոն
հոգեւոր դաստիարակութեանը Հայ ժողովուրդին,
իր կատարած դերը կը ցայտեցնէ իր այն հոգե-
ւորականներուն վրայ, որոնք լաւ ըմբռնած
են իրենց քարոզչական եւ ուսուցչական
պաշտօնին բոլոր կողմերը եւ կարող եղած են
արդիւնաւորել իրենց աշխատանքը տարիներու
ընթացքին:

Ամեն. Դուրեան Սրբազան, զուտ հոգեւոր-
ական

տեսակետեն դիտելով, եղած է անլռելի քարոզիչը Ս. Աւետարանին, տալով իր քարոզելու արուեստին օծութիւն մը ոչ միայն իմաստալից խօսքերով եւ բանաստեղծական խոյանքով այլեւ հայերէն լեզուին գրական գեղեցկութիւնով: Գրագետը, Բանաստեղծը, Իմաստասէրը, Աւետարանիչը միանալով հոգեւորական Դուրեանի մէջ՝ հանդիսացուցած են զինքն Յայց. եկեղեցւոյ բեմին վրայ լաւագոյն քարոզիչներէն մէկը: Իբրեւ բանաստեղծ իսկ միշտ Աւետարանը եւ Փրկչին կեանքը երգած է Դուրեան իր քերթուածներուն մէջ, ուր նոր հնչում եւ նոր արտայայտութիւններ առած են աւետարանական դեմքեր ու դրուագներ: Ասկէ գառ Դուրեան Սրբազանի բեմին նկարագիրը եղած է միջակէն վեր բարձրացնել ունկնդրութեան մակարդակը, եւ ասոր նպաստած են թէ իր յարատեւ քարոզչութիւնը եւ թէ իր լուսաւորող ուսուցչութիւնը միեւնոյն ատեն, այնպէս որ Աւետարանը արտափայլած է շարունակ իր բեմին վրայ եւ իր գրչին տակ:

Անաղարտ հաւատարմութիւնը իր սրբազան կոչումին, զոր պահած է իր քահանայութեան այս յիսուն տարիներուն մէջ, իր անձին շուրջ շինած է մաքուր հոգեւորականի համբաւը եւ իր անշահասէր ոգին եւ նուիրեալ գործունեութիւնը հայ եկեղեցականի սքեմին տակ՝ եղած է զմայլելի եւ օրինակելի իրականութիւն մը, զինքը մօտէն ճանչցողներու համար: Ամենապատիւ Դուրեան Սրբազանի Քահանայութիւնը սերտիւ լծորդուած է իր ուսուցչութեան հետ, որ անկարելի է զատել մէկը միւսէն:

Իբրեւ Վարդապետ Յայց. եկեղեցւոյ, ան եղած է գերազանցապէս ուսուցիչն ու դաստիարակը, թէ իր քահանայական ձեռնադրութենէն առաջ եւ թէ ետքը. ուսուցիչը ինչպէս եկեղեցւոյ սրբազան բեմին, նոյնպէս դպրոցներու դասախօսական աթոռներուն վրայ, իբրեւ Քարոզիչ-Ուսուցիչ Պարտիզակի մէջ, իբրեւ Վերատեսուչ-Վանահայր Արմաշու դարեվաւթին մէջ, իբրեւ Առաջնորդ-Ուսուցիչ Իզմիրի առաջնորդութեան միջոցին, իբրեւ նախկին Պատրիարք Կ. Պոլսի եւ ուսուցիչ Կ. Պոլսի վարժարաններուն մէջ, եւ այժմ ալ իբրեւ Պատրիարք-Ուսուցիչ Երուսաղէմի պատրիարքական աթոռին վրայ:

Ժամանակակից հայ սերունդին մէջ բազմաթիւ անձեր, աշխարհական թէ եկեղեցական, իրենց մտաւոր եւ հոգեւոր զարգացումին եւ պատրաստութեան ատաղձները կը պարտին Ամեն. Դուրեան Սրբազանի ուսուցչական տաղանդին, որ յիսուն տարիներու ընթացքին, անընդհատ ու անխափան ուսումնասիրութեամբ մշակած է իր նախընտրած նիւթերը:

Յայաստանեայց եկեղեցւոյ ծոցին մէջ արգասաւորուած եւ օրինուած այսպիսի երկարամեայ ծառայութիւն մը, կարժեր որ յիշատակուէր հանդիսաւոր առիթով մը, ոչ միայն ի ցոյց ազգային արդար գնահատանքի մը, այլեւ ի քաջալերութիւն Յայ եկեղեցւոյ հոգեւորական դասուն:

Այս պարտքը զգացին Ս. Պատրիարք Յօր աշակերտները, եւ Ս. Աթոռի Տնօրէն ժողովը ստանձնելով զայն, որոշեց Ն. Ամեն. Սրբազանութեան Քահանայական Ձեռնադրութեան յիսներորդ տարեդարձին առթիւ յիշատակել իր կէս դարու եկեղեցական ու կրթական ծառայութիւնը եւ յորելիական հանդէսով մը տօնախմբել զայն:

- ՏԵՂԻ ԱՆՁՎՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՃԱՌԱՎ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ՅԱՅՈՐԴԿ -

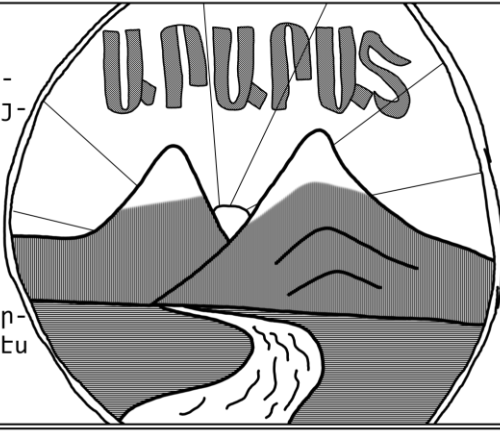
Մեր այն բաժանորդները, որոնք այլեւայլ պատճառներով դեռ թերթիս Դ. Տարւոյ բաժնեգինը չեն վճարած, թող բարեհաճին իրենց վճարումներն ընել ի դիւրութիւն Արարատի Վարչութեան:

“ARARAT MONTHLY”
P. O. Box 184,
Hamilton, Ont. Canada.

ԱՐԱՐԱՍ ԱՄՍԱԳԻՐ

Օրկան եւ ժամադրա-
վայր Գանատայի Յայ-
որդիներու Միութեան:

ԲԱԺՆԵԳԻՆ.- Գանա-
տա եւ Միացեալ
Նահանգներ՝ տարե-
կան տասը թիւերու
համար 1.25, եւ ար-
տասահման՝ մեկուկէս
տոլար:

ARARAT MONTHLY

The only Armenian
paper printed in
British North
America.

Subscription.-
\$1.25 a Year.

Address.-
ARARAT MONTHLY,
P. O. Box 184,
Hamilton, Ont.
CANADA.

Դ. ՏԱՐԻ ՅԵՄԻԼԹԸՆ ՓԵՏՐՈՒԲԱՐ 1929 ԹԻՒ 2

ԱՐԱՐԱՍ պատանեկան անկախ ամսաթերթ մըն է, որուն հիմնադիրներն ու աշխատակիցներն են 11 - 18 տարեկան որբ Յայորդիներ, ցրուած Գանատական ազարակներու մէջ: Նպատակն է Յայութենէ հեռու ապրող մեր այս թանկագին բեկորներուն հասնիլ ամսէ ամիս իրենց լեզուով, իրենց գրչով եւ անոնց մէջ ազգային ոգին վառ պահել:

Թերթին ընթացիկ ծախքերը կը հոգացուին բաժանորդներու եւ համակիրներու նիւթական օժանդակութեամբ եւ Տիար Լեւոն Պապեանի ամսական բանը-հինգ տոլարի նուիրատուութեամբ:

Վարչութեանս ղրկուած բաժնեգիններու եւ այլ գումարներու համար մասնաւոր ստացագիր չենք ղրկեր եւ սակայն ամէն ամիս մասնաւոր սիւնակով մը կը ծանուցանենք մեր ստացած դրամները՝ ղրկողներու անունով միասին: Այդ կը նկատենք իբրեւ ընկալագիր:

ԱՐԱՐԱՍ նիւթապէս անկախ չէ. ուստի կը խնդրենք մեր բոլոր բաժանորդներէն որպէսզի իրենց վճարումներն ընեն կանխիկ՝ ինչպէլու համար ժամանակ եւ անտեղի դժուարութիւններ: Մեր ճշդապահ բաժանորդները թերթիս լաւագոյն համակիրներն են: Հին բաժանորդներ վճարում ընելու պարագային տեղեկացնելու են այն անունն ու հասցէն, որուն կը ղրկուի այս թերթը: Յասցէի փոփոխութիւն անմիջապէս տեղեկագրուելու է:

Անոնք որ կը փափաքին իրենց բաժանորդագրութիւնը դադրեցնել, պիտի հաճին տեղեկացնել, այլապէս թերթին առաքումը կը շարունակենք: Մեր բոլոր բաժանորդները դրօշմաւոր պահարաններ կըստանան արդէն՝ այսպիսի պարագաներու եւ վճարումներու առթիւ գործածելու համար:

ԱՐԱՐԱՍ լոյս չի տեսեր Յուլիս եւ Յունիս ամիսներուն՝ ամառուան արձակուրդներու պատճառաւ:

ՓՈՒՍԱՆ ԱՍՏՅԱԳՐԻ

ՆԱՄԱԿ ԱՐԱՐԱՏԻ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Տիար Լեւոն Պապատեան՝ 150 տոլար՝ մինչեւ Ապրիլ մեկ ամսական նուիրատուութիւն:

Հայ Կարմիր Խաչի Կեդր. Կարչուրէնէն 25 տոլար, որուն փոխարէն Արարատ պիտի ստանան Կարմիր Խաչի քսան սան-սանուհիներ:

ճան Թաղէոսեան, Ֆրեզլո,	6.25
Փոքրիկն Լուսիա Խասոյեան, Յեմիլթըն,	1.25
Արմենակ Թաշճեան, Լօրէնս,	5.00
Պ. Կարապետեան, Տիլքըզն,	5.00
Մ. Արամ, Տիթրոյթ,	5.00
Վ. Թորոսեան, Տիթրոյթ,	1.25
Տկ. Ա. Ֆերմանեան, Ֆիլատելֆիա,	2.75
Արամ Տարոնցի, Ինտիլն Հարպըր,	1.50
Մ. Գասպարեան, Յեմիլթըն,	1.00
Մ. Նահիկեան, Տիթրոյթ,	1.25
Տ. Պաղտոյեան, Տիթրոյթ,	1.25
Ս. Բալուցեան, Տիթրոյթ,	1.25
Յ. Մանիսաճեան, Տիթրոյթ,	1.25
Ա. Սրմաթէշեան, Լօրէնս,	1.50
Ճերահեան Եղբարթ, Ֆիլատելֆիա,	1.25
Ա. Տեր Մակարեան, Իսթ Ս. Լուիզ,	2.00
Ա. Պեգազեան, Լիւ Եորթ,	2.00
Ե. Չաքմաթեան, Տիթրոյթ,	2.50
Թ. Մանուկեան, Պրէնթֆօրտ,	1.25
Լ. Անդրէասեան, Պէլմօնթ,	1.25
Օ. Մոսկոֆեան, Յոլաշթինսպիլ,	1.25
Ա. Սուլին, Թօրօնթ,	1.25
Խ. Յարուրթիւնեան, Կուէլֆ,	1.25
Կարդգէս Գորգոյեան, Յեմիլթըն,	1.25
Յովհանէս Սողիկեան, Յեմիլթըն,	1.25
Երուանդ Խասոյեան, Յեմիլթըն,	1.25

ԱՐԱՐԱՏ ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Հայ Կարմիր Խաչի Կեդր. Կարչուրէն՝ քսան սան սանուհիներու:

Փոքրիկն Լուսիա Խասոյեան, Յեմիլթընէն,

Օր. Արշալոյս Հոլրոյեանի, Տիթրոյթ:

Տկ. Աշիւն Ֆերմանեան, Ֆիլատելֆիայէն,

Օր. Սառա Մեծիկեանի, Պէյրոլթ:

ճան Թաղէոսեան, Ֆրեզլոյէն, չորս որբա-
նոցներու:

Յ. Սըլեան, Թօրօնթոյէն, 1.- Նուպար

Խուլպիկեանի, Ռումանիա, 2.- Կարապետ

Պոտուրեանի, Ֆրանսա:

Ազնիւ Հայրենակից. -

Քաջածանօթ Էթ այն ակնյայտի իրողութեան, որ Հայ Կարմիր Խաչի Կեդր. Կարչուրէնը իր բոլոր մասնաճիւղերով հանդերձ՝ խորապէս հետաքրքրուած է մեր արիասիրտ եւ տաղանդաւոր Հայորդիներով եւ անոնց ապագայով: Ասոր ապացոյցը դուք քանիցս հաստատած էք շօշափելի փաստերով:

Մեր ջերմ բաղձանքն է՝ որ Հայորդիներու սեփականութիւնը շարունակէ մնալ Արարատ Ամսագիրը, այնպէս, հարագատ ու ինքնատիպ, ինչպէս այն եղած է ցարդ: Մեր տպաւորութիւնները շատ քաղցր ու նպաստաւոր են Արարատին համար:

Կը ներփակենք ՔՍԱՆԸՅԻՆԳ ՏՈՒՄԻ չէթ մը եւս, որուն փոխարէն՝ կը խնդրենք, ձեր սիրուն ամսագրէն մէյմեկ օրինակ յղէք Հայ Կարմիր Խաչի ՍԱՆ-ՍԱՆՈՒԳԻՆԵՐՈՒ Միութեան մասնաճիւղերու հասցէներուն:

Շատ բարեւներ ու հաստատ կամեցողութիւններ կը յայտնէք մեր լաւ լաւ Հայորդիներուն: Ըսէք որ միշտ քաջ թող ըլլան եւ միշտ յառաջադէմ...

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ
ԱՄԵՐ. ԿԵՂՐ. ԿԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

Գանատայի Հայորդիներու Միութեան Պատգամաւորական ժողովը պիտի գումարուի Մարտ 29ին, 30ին եւ 31ին: Այդ առթիւ եւ Չատկի տօնական օրերուն Յեմիլթըն եկող Հայորդիներ պիտի բարեհաճին նախապէս տեղեկութիւն տալ մեզ, որպէսզի կարելի պատրաստութիւններ տեսնենք զիրենք հիւրասիրելու համար: Այս առթիւ Յեմիլթընի Հայ Կարմիր Խաչի եւ Պետական Կարմիր Խաչի մասնաճիւղերու յարգելի տիկնայքը պատրաստակամութիւն յայտնած են արդէն ամեն կերպով գործակցելու մեզ եւ տղաքը հիւրասիրելու:

Մ Ր Ա Ն Ր Ա Տ

Դ. ՏԱՐԻ

ՀԵՄԻԼԹԸՆ

ՓԵՏՐՈՒԲ

1929

ԹԻ 2

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

ԱՆԺԱՍԱՆԱԿԵԱՅ ՇԱՐԺՈՒՄ ՍԸ

Հսկողութենէ արծակուած մեր չափահաս Յայրողիներու մէջ վերջերս մասնաւոր շարժում մը ծայր տուած է դէպի քաղաքները խուժեցուցելու եւ գործարանական աշխատութեանց սկսելու, ինչ որ անժամանակեայ է եւ վնասակար:

Այս երկրի գործարանական աշխատանքը ծանր է եւ տաժանելի. պատանեկան շրջանը բոլորած ու ֆիզիքայէս հուժկու եւ զօրաւոր անհատները միայն կրնան տոկալ՝ առանց ինքզինքնին յոգնաբեկելու:

Մեր չափահաս Յայրողիները պատանիներ են դեռ եւ իրենց համար սխալ մըն է տարիքի ու կազմի անհամապատասխան գործերու ձեռնարկելը: Անոնք կապրին կեանքի այն շրջանը, երբ իրենց բոլոր գործարանները հեւքոտ աշխատանքի մէջ են մարմնին վերջնական կաղապար մը տալու եւ զայն իր կատարելութեան հասցնելու համար: Տաժանելի գործեր, մանաւանդ գործարաններու ապականուած եւ թունաւոր մթնոլորտէն ներս, ֆիզիքական աւեր ու մաշում կը պատճառեն եւ կըստիպեն որ գործարանները, ներքին այդ հրաշալի ճարտարապետները, իրենց բովանդակ ուժը կեդրոնացնեն այդ սպառումներն ու աւերները վերանորոգելու: Ասոր հետեւանք, մարմնին բնական աճումը կը դադրի եւ ֆիզիքական անհասուն կիճակ մը երեւան կուգայ՝ անկարող դիմադրելու կեանքի տեւական պայթարին:

Պիտի թելադրելիք մեր Յայրողիներուն ազարակի կեանքը ժամանակ մը եւս շարունակել եւ եթէ կրնան, զայն իրենց տեւական զբաղումն ընեն, ինչ որ այս երկրի գաղթային իշխանութեանց ալ փափաքն է: Ազարակի զբաղումները որքան ալ ծանր ըլլան, բացօթեայ են,

կազդուրիչ, եւ այլազան: Կենսատու արեւին օրինեալ լոյսին տակ եղած աշխատանքները, որքան ալ յոգնեցուցիչ ըլլան, չեն մաշեցներ. ընդհակառակը կը մարզեն զայն եւ չարքաշ կընեն. միտքը թարմ կը պահեն եւ գործարանները առոյգ:

Մեր Յայրողիները, փոխանակ գործարանական կեանք մը սկսելու, հետամուտ ըլլալու են վարպետ հողագործներ ըլլալու եւ ժամանակի ընթացքին տերն ըլլալու ազարակներու եւ այգիներու: Այդ մարզին մէջ ձեռնհաս եւ իմաստուն եղողներուն նիւթական օգնութիւններ ալ պիտի չի պակսին. ու այս մասին ուրիշ առթիւ պիտի գրենք:

ՈՐՈՂՆՔ ԳԱՆԱՏԱ ԿՐԱՆ ԳԱԼ

Քանի մը ամիս առաջ Պր. Ա. Պօղոսեան Յայրենիքի մէջ յօդուածաշարք մը գրած էր Յայրու Գանատայի մէջ հողատերեր դառնալու մասին: Յարգելի յօդուածագիրը, որքան որ ալ խնամքով ուսումնասիրած էր իր նիւթը, եւ սակայն, Գանատայի Գաղթային իշխանութեանց հայերու հանդէպ ունեցած վերաբերումին անտեղեակ, այնպէս մը շարադրած էր իր տեսութիւնները, որ արտասահմանի մեր հայրենակիցներէն շատեր այս երկիրը նոր դարու Քանալը նկատելով պահ մը մտածեցին Գանատա գաղթել, կառավարական օժանդակութեամբ հողատերեր դառնալ եւ բարգաւաճիլ:

Այս հայրենակիցներէն շատեր Գանատայի մէջ որեւէ ծանօթ կամ հասցէ չունենալով բազմաթիւ նամակներ գրած են ու կը գրեն Արարտի խմբագրութեան՝ բարոյական օժանդակութիւն խնդրելով: Այս նամակներուն միառմի պատասխանել անկարելի ըլլալով, յաջորդ թիւով ծանօթութիւն պիտի տանք թէ որո՞նք կրնան գալ:

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՏՐՂԱՏ ԵՒ ԼՈՒՄԱԲՈՐԻՉ

Արշակունեանց հարստութեան սկզբնա-
 Լորութենէն մինչեւ 200 տարի Հայաստան
 Պարթեւներու կողմէ հանգիստ մնաց որով-
 հետեւ երկու երկիրներուն թագաւորներն
 իրարու ազգական էին: Հայերը միայն
 Հռոմայեցիներու կողմէ երբեմն երբեմն կը
 նեղուէին՝ մինչեւ որ Հռոմ Հայոց եւ
 Պարթեւաց աջակցութեան պետք ունենալով
 երկուքին հետ ալ հաշտուեցաւ: Բայց այդ
 միջոցին Պարսկաստանի մէջ երեւան եկաւ նոր
 պարթեւականէն աւելի հզօր պետութիւն մը,
 Սասանեան պետութիւնը, որ ոչ միայն Պարթեւ
 իշխանութեան վերջ տուաւ եւ Հայաստանի
 վրայ քալեց, այլ Հռոմեական գաւառներու
 վրայ ալ յարձակեցաւ: Հռոմայեցիք շատ
 դժուարութիւններով կասեցուցին Սասանեան-
 ներու յառաջանալը. եւ որովհետեւ Հայոց
 խոսքով Մեծ թագաւորը սպանուած էր Սասանեան-
 ներէ եւ անոր տղան Տրդատ, իր կեանքն
 ազատելու համար Հռոմայեցիներու բանակն
 ապաստանած, Հռոմայեցիներն ալ իրենց գաւառ-
 ներուն առջեւ թուժք մը ունենալու համար
 Տրդատը Պարսիկներու ազդեցութենէն դուրս
 մնացած Հայոց վրայ թագաւոր դրին եւ Պարսից
 դէմ կռուելու համար Հայոց հետ դաշնակ-
 ցեցան: Այս միջոցներով Տրդատ Գ. կամաց
 կամաց միւս կորսուած երկիրներն ալ ձեռք
 անցնելով՝ ընդհանուր Հայոց վրայ սկսաւ
 իշխել:

Տասը տարի ետք Սասանեանները նորէն
 գրաւեցին Հայաստանը եւ Տրդատ նորէն
 ստիպուեցաւ ապաստանիլ Հռոմայեցիներու քով.
 Բայց այս անգամ Հռոմայեցիք լաւ դաս մը
 տալով Սասանեաններու, ստիպեցին զանոնք
 խաղաղութեան դաշինք կնքել իրենց հետ, եւ
 հրաժարիլ Հայաստանի վրայ իրաւունք ունե-
 նալէ: Տրդատն ալ վերջնականապէս տարին
 նստեցուցին իր գահը:

Այս խառնակութիւններու ժամանակ
 Պարսիկներն սկսած էին բռնի կերպով տարածել
 իրենց կրօնքը, որուն դէմ կը մաքառէր
 ժողովուրդը առաջնորդութեամբ Ս. Գրիգոր
 Լուսաւորչի. եւ երբ Տրդատ վերջնականապէս
 դարձաւ իր գահը, նախ հալածեց Գրիգոր
 Լուսաւորիչն ու Քրիստոնեաները եւ յետոյ
 ալ Լուսաւորչի ձեռքով ընդունեց Քրիստոնե-
 ութիւնը 298ին եւ այն օրէն սկսեալ Քրիստո-
 նեութիւնն Հայոց պաշտօնական կրօնքը եղաւ:

ԽՈՍՐՈՎ Բ.

Տրդատին յաջորդեց իր որդին Խոսրով:
 Ասոր ժամանակ հիւսիսային ազգերը Հայաստանի
 վրայ յարձակեցան եւ մեծ վնասներ տուին
 երկրին. բայց վերջէն Հայոց կողմէ հալած-
 ուեցան եւ պատերազմի դաշտին վրայ բազմա-
 թիւ դիակներ ձգելով փախան հեռացան:

Այս պատերազմէն ետք Խոսրով երբ շինու-
 թիւններով զբաղած էր, Պարսից Շապուհ թագա-
 ւորն Հռոմայեցիներու տկարանալը տեսնելով
 Հայաստանի վրայ քալեց եւ պատերազմի
 բռնուեցաւ:

Այս պատերազմներուն մէջ ամենէն աւելի
 իրենց քաջութիւններով նշանաւոր հանդիսացան
 Հայոց Սպարապետը Վաչէ Մամիկոնեան եւ Վահան
 Ամատունի գօրավարը: Ասոնք թէ հիւսիսային
 ազգերուն եւ թէ Պարսիկներուն յաղթեցին:
 Բայց Պարսիկները նորէն յարձակեցան Հայոց
 վրայ եւ երկու կողմէ ալ բազմաթիւ մեռնող-
 ներ եղան, որոնց մէջ էին բազմաթիւ հայ
 նախարարներ եւ Վաչէ Սպարապետը:

Խոսրովի ժամանակ Հայոց բոլոր նախարար-
 ները միաբանօրէն հայրենիքի պաշտպանութեան
 նուիրուած ըլլալուն համար էր միայն որ
 կրցան երկիրը պաշտպանել թշնամիներու դէմ:
 Բայց այդ միաբանութիւնը Խոսրովի յաջորդ-
 ներու օրով, մանաւանդ Տիրանի ժամանակ
 քայքայուեցաւ եւ Հայաստան սոսկալի կերպով
 վնասեց եւ մանաւանդ Տիրան թագաւոր իր
 գահը կորսնցուց:

ՄԱՏԱՌՈՏ ՀԱՐՄԸ
Շարունակությունը խորհրդի թիվ 1

Թագաւորն երրորդ անգամ դուռը սաստկօրէն զարկաւ եւ այս անգամ Մանուկ մէկէն սթափելով վեր ցատքեց եւ պատկերն հոն մոռնալով գնաց դուռը բացաւ: Թագաւորը ներս մտնելով սկսաւ չորս կողմը շայիլ հասկնալու համար թէ ինչո՞ւ դուռն այդքան ուշ բացուեցաւ եւ ահա Չապէլին մոռցուած լուսանկարը տեսնելով վերցուց եւ զայն լաւ մը քննելէ յետոյ աղջկան գեղեցկութեան հաւնելով անմիջապէս կը որոշէ զայն իր թագուհին ընել:

Յաջորդ օրն իսկ մասնաւոր հրամանով մը քանի մը պալատականներ եւ Մանուկ ճամբայ ելան Չապէլը բերելու համար եւ մայրաքաղաքին մէջ ալ հրովարտակ կարդացուեցաւ մեծ պատրաստութիւն տեսնելու համար թագաւորին հարսնիքին: Ամբողջ երկիրը մեծ ուրախութեան մէջ էր որովհետեւ թագուհի մը պիտի ունենար:

Մանուկ եւ պալատականները հասան իրենց տունը եւ անմիջապէս կարգադրութիւններ ըրին ու Չապէլը, խորթ մայրն ու խորթ քոյրն առնելով ճամբայ ելան: Չապէլ փոքրիկ շուն մը ունէր զոր չափազանց կը սիրէր եւ այդ շունը միշտ հաւատարմօրէն կը պահպանէր իր սնտուկը, որուն մէջ պահած էր ոսկիները: Շունը եւ սնտուկն ալ միասին առաւ:

Գետեզերք մը հասան եւ պետք էր որ փոքրիկ նաւակով մը միւս կողմը անցնէին: Մանուկ եւ պալատականները առաջ անցան որպէսզի անդին պատրաստութիւններ տեսնեն եւ նաւակը ետ դրկեցին միւսներն ալ փոխադրելու համար:

Մանուկ միւս եզերքէն կանչեց՝ որպէսզի ճամբայ ելլեն, բայց Չապէլ զայն չի լսելով խորթ մօրն հարցուց թէ եղբայրն ի՞նչ ըսաւ:

- Աղջիկս, պատասխանեց չար կինը, եղբայրդ կըսէ թէ սնտուկդ գետը ձգէ:

Չապէլ խորհելով թէ Մանուկ մասնաւոր նպատակով մը այդպէս փափաքած էր, անմիջապէս սնտուկը գետին մէջ նետեց:

Շատ չանցած եղբայրն անդիէն ըսաւ.

- Կը տեսնե՞ս այդ հեռուի պալատը, հոն պիտի երթանք:

- Եղբայրս ի՞նչ ըսաւ, հարցուց Չապէլ խորթ մօրը:

- Աղջիկս, եղբայրդ կըսէ թէ շունդ անմիջապէս գետը նետէ, պատասխանեց չար կինը:

Չապէլ իր շնիկը շատ սիրելուն համար չուզեց զայն գետը նետել, բայց որովհետեւ եղբայրը աչքին լոյսին չափ կը սիրէր, որպէսզի զայն չի վշտացնէ՝ շանը գլուխը փայփայեց, զայն համբուրեց եւ գետը նետեց:

Այս անգամ եղբայրն անդիէն գոչեց.

- Թագաւորն իր աւագանիով կուգայ:

- Ի՞նչ կըսէ եղբայրս, հարցուց Չապէլ խորթ մօրը:

- Աղջիկս, պատասխանեց անպիտան կինը, եղբայրդ կըսէ թէ թագաւորն իր դահիճները ճամբայ հանած է քեզ գլխատելու համար, այդ մարդոց ձեռքը չիշնալու համար ինքզինքդ գետը նետէ եւ ազատուէ:

Չապէլ անմիջապէս ինքզինքը գետը նետեց, իսկ քանի մը վարկեան վերջ ալ արդէն նաւակը միւս եզերքը հասաւ: Խորթ մայրը թագաւորին ներկայացուց իր տգեղ աղջիկը եւ թագաւորը զայն տեսնելով չի հաւնեցաւ, բայց որովհետեւ հարսնիքի պատրաստութիւնը տեսնուած էր, ամուսնացաւ անոր հետ՝ միեւնոյն ատեն չափազանց բարկանալով որ Մանուկ զինքը խաբած էր: Իր ծառաներուն հրամայեց որ անմիջապէս զայն տանին եւ խոզերուն քով կապելով այդ աղտոտ կենդանիներուն կերակուրով կշտացնեն:

Հարսնիքին առաջին չորեքշաբթին, կէս գիշերին, գեղեցիկ երիտասարդուհի մը թագաւորին խոհանոցը մտաւ եւ սանտր մը խնդրեց մագերը սանտրելու:

համար: Խոհարարուհին սանտրը տուլա՝ չափազանց զարմացած անոր գեղեցկույթներէն: Իր զարմացումը ալ անելի սաստկացաւ՝ երբ տեսաւ որ քանի աղջիկը կը սանտրէր՝ ոսկի եւ ադամանդի կտորներ կը թափէին մագերէն: Աղջիկն իրեն հետ ունէր նաեւ իր փոքրիկ շուկը, զոր տտենն անգամ մը դուրս կը դրկէր հասկնալու համար թէ առտո՞ւ է: Շուկը ներս գալով ըսաւ.

- Առտուան մօտ է:
Ու աղջիկը ինքնիրեն երգեց.

- Մացառոտ հարս, դուրս ել անկողնէդ տաքուկ ու հանգիստ,
Ես, իրական հարսը, աւագն ու քարը շինած եմ ինծի ցուրտ պատսպարան.

Իսկ իմ եղբայրս, խոզերուն քովը գտած է իրեն աղտոտ անկողին.

Ըսէ, տգեղ հարս, ի՞նչ ըրած էինք որ եղանք այսպէս դժբախտ ու անտուն:

Երգը վերջացնելէ յետոյ գոչեց.

- Երկու անգամ եւս պիտի գամ եւ ալ անգամ մըն ալ պիտի չի գամ:

Միւս առտուն խոհարարն ամէն բան պալատականներուն պատմեց եւ այս վերջինները զինքը ծաղրեցին՝ չի հաւատալով իր ըսածներուն:

Երկրորդ չորեքշաբթին, կէս գիշերին, աղջիկը դարձեալ եկաւ, խոհարարուհիէն սանտրը ուզեց, սանտրուեցաւ, մագերէն գոհարներ եւ ոսկի թափեց, եւ շուկը դրկեց, որ դուրս երթալ նայելէ վերջ ներս եկաւ եւ առտուան մօտ ըլլալուն լուրը տուաւ: Ու աղջիկը այս անգամ ալ երգեց.

- Դուն մացառոտ հարս, տգեղ անճոռնի,
Չար մայրիկիդ հետ զիս դուրս նետեցիք,
Խաբեքայութեամբ նշանածս առիւր,
Եղբայրս խոզերուն քով դրկել տուիք:
Ո՞ւր տեսնուած է ասանկ չարութիւն:

Երգը վերջացնելէ յետոյ գոչեց.

- Անգամ մըն ալ պիտի գամ եւ ալ բնաւ պիտի չի գամ: Ու գնաց:

Յաջորդ առտուն խոհարարուհին պատմեց զիշերուան տեսածները եւ այս անգամ ալ զինքը կը ծաղրէին, բայց անիկա գետնէն հաւաքած

ադամանդի եւ մարգարիտի կտորները եւ ոսկիները ցոյց տուաւ: Պալատի վերակացուն անմիջապէս զայն թագաւորին առջեւ հանեց եւ այս վերջինն ալ հրամայեց որ իր գոհարեղինաց տնօրէնը գայ եւ ադամանդները քննէ: Յաստատուեցաւ որ մինչեւ այդ օրերը դեռ այդքան թանկագին գոհարեղէններ չեն գտնուած որեւէ մէկ տեղ: Ասոր վրայ թագաւորն հաւատաց բոլոր պատմուածներուն եւ որոշեց որ միւս շաբթուն ինք անձամբ արթուն մնալով ամէն ինչ հասկնայ:

Երրորդ չորեքշաբթին աղջիկը դարձեալ եկաւ իր շնիկին հետ եւ խոհարարուհիէն սանտրն առնելով մագերէր շտկեց ոսկի եւ գոհար թափելով ու յետոյ շուկը դուրս դրկեց: Այս վերջինը ներս գալով լուր տուաւ թէ առտուան մօտ էր: Ու աղջիկը երգեց.

- Մացառոտ հարսնուկ, տգեղ, անճոռնի,
Դուն կը քնանաս տաքուկ ու հանգիստ,
Ես աւագն ունիմ եւ խեղճ եղբայրս ալ խոզերուն քովը ցուրտ պատսպարան,
Ըսէ, ի՞նչն է մեր յանցանքը գործած:
Անիծուած ըլլաք դուն ու չար մայրիդ,
Այս ալ վերջինն է, ալ պիտի չի գամ:

Ու երբ աղջիկը դուրս պիտի ելլէր, թագաւորը անոր թեւէն պիտի մը բռնելով թոյլ չի տուաւ որ երթայ եւ տեսաւ որ իր տեսած նկարին աղջիկն է: Անմիջապէս ատեան կազմեց, խորթ մայրն ու մացառոտ հարսը հարցաքննեց եւ ամէն բանի տեղեկանալէ յետոյ հրամայեց զանոնք խոզանոց նետել եւ Մանուկը իր տեղէն հանել: Նոր հարսնիք մը սկսան քառասուն օր եւ քառասուն գիշեր եւ Չապէլ թագուհի եղաւ:

Կըսեն թէ մացառոտ աղջիկն ու իր չար մայրը մինչեւ հիմայ խոզերու հետ կը ճարակին:

ԿԵՐՉ

Թարգմ.
ԴԱԻԻԹ ԺԱՄԿՈՉԵԱՆ

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ.- Մուկաթաշահի Է Դաւիթ, 16 տարեկան. հօրը անուկը Կարապետ, մօրը՝ Մարգրիտ. երկուքն ալ մեռած: Չի յիշեր թէ քոյրեր ու եղբայրներ ունեցած է թէ ոչ. ոչ ալ ազգականներու մասին տեղեկութիւն ունի: Եղած է Լարլը Գաբուհի եւ Գուժ Գաբուհի որբանոցները եւ յետոյ ալ Քորֆուի Լօրտ Մէյըրզ Ֆըլտի որբանոցը, որմէ բերուած է Գանատա՝ 1923ին:

Չափազանց հեզահամբոյր տղայ մըն է. իր տարիքն ունեցող պատանիներու անսովոր ըլլալու աստիճան: Ուր որ գտնուած է, դպրոցի մէջ, զբօսարանը թէ ազարակը, առանց բացառութեան սիրուած է իր շուրջիներէն: Ընկերները միշտ մատնանշած են զինքը իբրեւ Ազարակատան սուրբը եւ մասնաւոր սեր մը ու յարգանք մը ունեցած են իրեն համար: Ոչ ոքի հետ վիճած է եւ ոչ ոքի հետ կռիւ մը ունեցած: Ընկերներէն ոչ մէկը իրեն հանդէպ Լախանձ ցոյց տուած է ամէն տեղ սիրուած ըլլալուն համար. այսպիսի Լախանձ մը որբանոցներէն ներս սովորական բան մը ըլլալով մէկտեղ:

Ֆիզիքապէս տկարակամ է Դաւիթ եւ քանի մը ծանր հիւանդութիւններ անցուցած: Այս վերջերս ալ պաղառութեան ենթարկուեցաւ, յետոյ կողատապ ունեցաւ եւ պահ մը կասկածի տակ ինկաւ ապաքինման ամէն կարելիութիւն: Երկու ամիսէ ի վեր խնամքի ներքեւ կը գտնուի: Կստահ ենք թէ մեր այս եղբայրը քիչ ատենէն դարձեալ իր առողջական բնականոն վիճակը պիտի գտնէ: Երկու տարի առաջ ալ այսպիսի եւ ալ անելի ծանր առողջական տագնապի մը կրցաւ տոկալ ան:

Մեր այն բաժանորդները, որոնք այլեւայլ պատճառներով դեռ իրենց վճարումները չեն ըրած՝ թող բարի ըլլան նկատի ունենալ թէ Արարատի բաժնեգինը կանխիկ է:

ՀԱՅԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՅ ԹԻՒՇ

Յրեաներէն յետոյ Յայերը երկրորդ ժողովուրդն են երկրագունդի ամէն անկիւնները ցրուած: Այս երեւոյթը առաջ եկած է բաղաբական անկաստ պայմաններու եւ շարունակական հալածանքներու պատճառաւ: Իրողութիւն մըն է թէ Յայաստան հինէն ի վեր անընդհատ պատերազմներու թատերաբեմ դարձած է իր աշխարհական դիրքին պատճառաւ եւ այդ պատերազմներու իբրեւ հետեւանք՝ հարիւր հազարաւոր հայեր զաղթած են զանազան երկիրներ եւ դարերու ընթացքին տեղական ազգերու մէջ կորսուած են լուծուելով. եւ այսօր հազիւ թէ որոշ յետքեր ձգած են իրենց ասպնջականութիւն շնորհող երկիրներուն մէջ՝ հարազատօրէն հայկական ըսուելու աստիճան: Եւ սակայն, անուրանալի իրողութիւն մըն է թէ հին հայ գաղթականութիւնները ուր որ ալ գնացած են, մեծ զարկ տուած են անհամեմատ ծառայութիւն մատուցած են տեղական քաղաքակրթութեան:

Այսօր, եթէ անաչառօրէն ուսումնասիրենք մեր ազգային պատմութիւնը եւ բոլոր մեզի դրացի եղող ազգերու անցեալ գոյութիւնը, պիտի տեսնենք թէ հայութիւնը միակ ազգն էր եղած է, որ կրցած է անօրինակ կերպով մը տոկալ դարերու հարուածներուն, եւ այսօր կը ներկայանայ ուրոյն ազգ մը իր ուրոյն մշակոյթով եւ քաղաքակրթութեամբ: Դրացի հին ազգերը այլեւս քաշուած են պատմութեան թատերաբեմէն, մինչդեռ Յայը ունի սեփական երկիր մը՝ թէեւ փոքր եւ ծովէ հեռու:

Ներկայ Յայաստանը քաղաքականապէս կապուած է Ռուսիոյ Խորհրդային Հանրապետութեան եւ զայն ամբողջացնող տասնը եօթը Դաշնակցային հանրապետութիւններէն մէկն է: Հակառակ ընդհանուր հայութեան բնածին բաղձանքին, քաղաքականապէս անկախ չի կրցաւ ըլլալ՝ իր աշխարհագրական դիրքին եւ

զինք շրջապատող քաղաքական տուեալներու պատճառաւ, բայց այսօրուան Հայաստանը է ու պիտի մնայ բոլոր հայերու ազգային իտեալներու կուռքն ու խորհրդանշանը:

Հայաստան ներկայիս ունի մօտաւորապէս մէկ միլիոն բնակչութիւն, որուն 800.000 ը Հայեր են: Այս թիւը հազիւ թէ աշխարհի չորս կողմերը ցրուած հայութեան մէկ երրորդը կը ներկայացնէ: Եւ սակայն ինքնին ցոյց կուտայ թէ այդ փոքրիկ հանրապետութիւնը առաւելապէս միատարր երկիր մընէ՝ բաղդատմամբ դրացիներու:

Եւ սակայն, հայութեան մեծագոյն զանգուածը կը գտնուի ներկայ Հայաստանի անմիջական սահմաններէն դուրս եւ որոշ համեմատութեամբ ալ աշխարհի բոլոր ցամաքամասերուն վրայ:

Ամբողջ աշխարհի հայ բնակչութեան ճշգրիտ թիւը ներկայացնելու համար կը դիմենք վերջերս Կոչնակի մէջ երեւցած վիճակագրութեան, պատրաստուած Պր. Ա. Ալպօյանեանի կողմէ, որ այսպիսի եւ եկեղեցական հարցերու շուրջ պատկառելի հեղինակութիւն մըն է:

Հայաստանի հայերը	782.600
Վրաստանի	297.550
Ատրպէյճեանի	272.200
Հիւս. Կովկաս	220.000
Խորհրդային ուրիշ վայրեր	<u>219.000</u>
	1.791.250

Ուրիշ երկիրներու մէջ գտնուող հայերու թիւը հետեւեալ պատկերը կը ներկայացնէ՝ թէև կարելի չէ ըսել թէ հիմնուած է վիճակագրական ստոյգ հաշիւներու վրայ:

Թուրքիա	100.000
Պարսկաստան	100.000
Սուրիա	130.000
Ամերիկաներ	125.000
Եւրոպական երկիրներ	60.000
Պուլկարիա	45.000
Յունաստան	30.000
Ռումանիա	20.000

Եգիպտոս	20.000
Միջագետք	8.500
Կիպրոս	4.000
Պաղեստին	3.000
Հնդկաստան	2.500
Չնազան տեղեր	<u>1.000</u>
	2.440.250

Կերի ցուցակագրութենէն յայտնի կերեւի թէ հայութեան խոշոր հատուածներ Հայաստանէն դուրս կը գտնուին:

Ու եթէ անկողմնակալօրէն դիտենք, պիտի գտնենք որ արտասահմանի հայութեան այս հսկայ զանգուածները տեսակ մը արուեստական մեկուսացումի ենթարկուած են մայր երկրէն: Եւ սակայն, այն երեւոյթը լոկ ժամանակաւոր է եւ ուշ կամ կանուխ պիտի անհետանայ հայ կեանքէն եւ համազգային գործակցութեան մը եւ պետական հասկացողութեան շարժումը պիտի գայ ամէն սիրտ կապելու հայութեան դարաւոր հայրենիքին, որովհետեւ ան կը պատկանի ամէն Հայու՝ եւ ոչ թէ այս կամ այն կուսակցութեան կամ հատուածին:

Արտասահմանի Հայութիւնը պիտի կրնա՞յ իր գոյութիւնը տեւականացնել մինչեւ այն ատեն՝ երբ քաղաքական երեւոյթները կը բարեշրջուին եւ ամէն Հայ անկիւն մը եւ ընելիք գործ մը կը տեսնէ իրեն համար Հայաստանի մէջ ու հոն կերթայ:

Ասիկա լուրջ հարց մըն է, որ ամէն ազգասեր Հայու ուղեղը կը չարչրկէ: Առաւելապէս Մահմետական երկիրներու Հայ գաղութները անմիջական ձուլումի եւ կորստեան վտանգի մէջ չեն գտնուիր, որովհետեւ Հայ մշակոյթը եւ քաղաքակրթութիւնը հոն աւելի բարձր է եւ գաղութներն աւելի լայն հիմերու վրայ կազմակերպուած են. ունին իրենց դպրոցներն ու եկեղեցիները:

Հարցը քիչ մը կը կնճռոտի սակայն, երբ խորհրդածութեան առարկայ դարձնենք Եւրոպական երկիրներու եւ Ամերիկայի

հայկական գաղութներու ապագան: Արեւմտեան աշս երկիրներուն մէջ միջավայրի ազդեցութիւնը շատ զօրաւոր է եւ ներկայ հայութիւնը հազիւ թէ մէկ երկու սերունդներ կարենայ դիմադրել եւ իր գոյութիւնը պահել: Ու նկատի ունենալով աշս վտանգը, ամէն տեղ նոր շարժումներ սկսած են երեւան գալ՝ Հայ դպրոցներ բանալով, Հայ եկեղեցին զօրացնելով եւ հայկական միջավայրը բարձրացնելով:

ԾՆՈՒՆԴԻ ԻՐԻՎՈՒՆԸ

Ո՞վ չի ճանչնար Պր. Արամ Արմենեանը, վաճառական մը՝ պատուաւոր տեսակէն: Հարուստ է ան. քսակով եւ սրտով: Կուտայ եւ կը քաջալերէ ամէն բան, որ օգտակար է, բարի է: Կը շահի, որովհետեւ առեւտրական հանճար մըն է. բայց կը ծախսէ ալ. ոչ թէ միմիայն իր անձնական հաճոյքներուն եւ պէտքերուն համար՝ այլ եկեղեցիին, դպրոցին, աղքատին, որբին եւ դժբախտներուն համար ալ: Իր պատմութիւնը պիտի պատմեմ. կարդացէք:

Բարեկեցիկ ծնողաց զաւակն էր Արամ. փոքրիկն Արամ: Երբ դեռ շատ փոքր էր, իր հայրը երկար հիւանդութենէ մը տառապելէ վերջ մեռաւ: Մայրիկն ալ, իր սրտին ցաւէն եւ աղքատութեան սարսափէն ընկճուած հետեւեցաւ իր ամուսնոյն: Արամ երբ ինքզինքը որբացած գտաւ՝ ոչ դրամ ուներ եւ ոչ ալ մօտիկ ազգական: Եօթը տարեկան էր: Դրացիները բոլոր, ուզեցին զայն իրենց քովն առնել. քանի մը օրուան համար միայն եւ յետոյ զայն փողոց ձգեցին անտէր անօգնական: Ոչ ոք կը համակրէր իրեն, ոչ ոք կը խօսէր կամ կը քաջալերէր զինք. ընդհակառակը, ամէն ոք կը նախատէր զինք:

Վերջապէս փախաւ հեռու տեղ մը, ուր որեւէ մէկը զինքը չէր ճանչնար: Հոս մի

քանի ամիս կրցաւ իր հացը ճարել, բայց ցուրտ օրերն եկան եւ Արամ տեղ մը չուներ երթալիք: Խաներու անկիւնները կը պառկէր՝ բայց հոն ալ զինքն այլեւս մերժեցին:

Վերջապէս բարի ծնունդը եկաւ: Շատ ցուրտ օր մըն էր. ամէն մարդ իր տունը քաշուած էր. մեծ ու փոքր կը զուարճանային տաքուկ սենեակներու մէջ: Դուրսը, Արամ ցնցոտիներու մէջ կը դողար, կուլար եւ մայր կանչելով կաղօթէր: Դեռ չէր մոռցած մօտիկ անցեալը, երբ իր հայրն ու մայրը ողջ էին, տուն ունէին, տաքուկ անկողին, տաքուկ սենեակներ եւ կը գուրգուրային իր վրայ: Բայց ո՞ւր էին հիմայ իր հայրն ու մայրը. արդեօք անոնք երկինքէն վար կը նայէին եւ կը տեսնէին զինքը. իրենց Արամը: Արդեօք անոնք ալ կուլային վերը:

Իրեն տարեկից փոքրիկներ զիրար հիմշուկելով, ուրախ զուարթ կանցնէին իր մօտէն եւ զանոնք տեսնելով կը ցաւեր իր վիճակին վրայ. անվերջ կուլար եւ ոչ ոք կուզար իր մօտ մէկ երկու անուշիկ խօսքեր ըսելու կամ զինքը միտքարտելու համար:

Մուծը կը կոխէր եւ իր բունը եկած էր. անկիւն մը գտաւ ու հոն կծիկ մը եղած նստաւ: Ցուրտը շատ սաստիկ ըլլալուն համար չէր կրնար քնանալ: Վերջապէս կէս մը սառած վիճակի մը մէջ քունն եկաւ իր ցաւերուն վերջ մը տալու համար:

Քիչ յետոյ աղմուկ մը զինքը արթնցուց: Խոշոր փառաւոր կառք եկաւ ու իր քովը կեցաւ: Մարդ մը դուրս ելաւ, զինքը կանչեց եւ տեսնելով որ չէր կրնար քալել՝ իրեն մօտն եկաւ եւ բարի հոգատար դիմագծով մը հարցուց.

- Ո՞ւր է ձեր տունը, տղաս:

Արամին քանի մը խօսքերէն բարի անծանօթն ամէն բան հասկցաւ եւ զայն իր գեղեցին կառքին մէջ առաջնորդեց, տուն տարաւ, հոն անոր լաւ ճաշ մը

Եւ հանգստաւէտ անկողին մը տուաւ եւ Արամ աշդ գիշեր հանգիստ մը քնացաւ: Առաւօտուն արթնցաւ եւ ինքզինքը հրաշալի սենեակի մը մէջ գտաւ:

Հոն Արամ ինքզինքը սիրցուց եւ իր բարերարը զինքը որդեգրեց, դպրոց դրկեց եւ անոր յառաջդիմութեան եւ զարգացման հոգ տարաւ: Ամէն տեղ բարեկամներ շինեց Արամ եւ իր շուրջիններէն սիրուեցաւ: Մեծցաւ ան, բարի եւ ազնիւ մարդ մը եղած: Բնաւ չէ մոռցած իր անցեալը, աղքատութիւնը եւ մանաւանդ աշդ յիշատակելի Ծնունդի իրիկունը եւ ամէն տարի, երբ Ծնունդ գայ, փողոցները կը շրջի փնտռելու համար թէ արդեօք անտէր եւ անպատասպար որբեր կը գտնուի՞ն:

ՏՐԷՅԹԸՆ

ՎԱՅԷ ԱԼԻԺՍԱՆԵԱՆ

ՄԱՐԳԱՐՏԱԾԱՂԻԿՆԵՐԸ

Սուլորած էի միայնակ, ինչպէս ծուէն մը ամպի,

Որ կը տատակի վերն, հովիտներուն եւ սարաւանդներուն վրայ,
Երբ յանկարծ տեսայ բազմութիւն մը մեծ. Բանակ մը ոսկէ մարգարտածաղիկներով՝ Լճակին քովը, ծառերուն ներքեւ՝ Փոթփոթելով եւ պարելով մեղմ զեփիւռին հետ:

Նման փայլող աստղերուն,
Որոնք կը շողշողան Յարդգողի ճամբուն վրայ,
Երկնցած էին անոնք անծայր գծի մը պէս, Ծովախորշի եզերքին հետ համընթաց. Հազար հազարներ տեսայ մէկ ակնթարթով՝ Գլուխինն օրօրուն, պարելով կայտոռուն:

Պսպրուն ալեակներն անոնց քով կը պարէին,
Բայց անոնք հեգնանքով մը ալիքներուն յաղթեցին:
Ու բանաստեղծ մը չէր կրնար չի հրճուիլ Ասանկ հաճոյալի պատկերի մը ի տես.
Հիացայ ու հմայուեցայ, բայց շատ քիչ խորհեցայ
Թէ ինչ տուած էր ինձ տեսարանն աշդ թովիչ:

Երբ յաճախ կերկնամ սատիրիս վրան, Դատարկ կամ մտազբաղ նոպայի մը մէջ, Անոնք կը փայլին իմ ներքին աչքերուս, Որոնք երանութիւնն են վեհ առանձնութեանս.
Ու այն ատեն սիրտս հաճոյքով արբեցած՝ Պարել կըսկսի մարգարտածաղիկներուն հետ:

Թարգմ.
ՄԱՍԲԻԷ ՇԻՐԻՆԵԱՆ

ՃԵԼԸՐԹ, ԽԵԼԱՅԻ ՇՈՒՆԸ

Անգլիոյ թագաւորը, ճօն Ա., ոչ ոք աւելի շատ կը սիրէր քան երկու էակներ. իր դուստրը ճին եւ իր որսի շունը, ճԵԼԸՐԹ:
Ճին ամուսնացաւ համբաւաւոր իշխան ԼԵՎԼԻՆԻ հետ, որ անուանի որսորդ մըն էր ամբողջ Անգլիոյ մէջ: Թագաւորը իր սիրելի շունը ճԵԼԸՐԹն ալ նուէր տուաւ իշխանին: Այս վերջինը շուտով ճանչցաւ շատ հազուադէպ ծիրքերը եւ անոր լաւ հոգ կը տանէր:
Առաջին անգամ երբ ճԵԼԸՐԹ իշխանին հետ որսի գնաց, շունը եղջերու մը հալածեց դաշտերուն ու մացառներուն մէջէն, սարերուն եւ ժայռերուն վրայէն եւ վերջապէս եղջերուն յոգնած

գետին փռուեցաւ շնչասպառ:

Ամէն անգամ որ որսի ելած կըլլալին եւ իշխանը փողը կը հնչեցնէր, ճէլըրթ առաջինն էր որ անմիջապէս կը վազէր կուգար միւս շուկերէն առաջ: Բայց մէկ անգամ մը երբ խուճը պատրաստ էր որսի երթալու, ճէլըրթ չի պատասխանեց իշխանին փողին: Իշխանը փողը դարձեալ փչեց ու դարձեալ, բայց ճէլըրթ չեկաւ: Այս անգամ ձիուն վրայէն քանի մը անգամ.

- ճէլըրթ, ճէլըրթ, ճէլըրթ, կանչեց եւ տեսնելով որ օգուտ մը չի կար եւ իրենք ալ այլեւս չէին կրնար սպասել՝ իշխանն ու միւս ձիաւորներն մեկնեցան որսի:

Այդ օրը առանց ճէլըրթի որսը անջաջող անցաւ եւ ժամանակն ալ ոչ այնչափ հաճոյալի: Իշխանը յուսահատ եւ բարկացոտ պալատ վերադարձաւ: Ու ահա ճէլըրթ իրեն դեմն ելաւ՝ դեմքն ու բերանը արիւնոտած: Ասիկա շատ տարօրինակ երեւցաւ իշխանին համար, որ մտածեց թէ ճէլըրթ հաւանաբար սոսկալի կռիւ մը ունեցած եւ ազատած է: Ուրիշ հազարումէկ մտածումներ եւս ունեցաւ ան. արդեօք ճէլըրթ կատղա՞ծ էր եւ ուրիշնե՞ր խածած կամ սպաննած:

ճին փոքրիկ աղջիկ մը ունեցած էր, եւ դեռ տարուան մը չէր: Երբ իշխանը որսի գացած չէր ըլլար՝ ճէլըրթ սովորութիւն ըրած էր երթալ եւ մանկան օրօրոցին քովը նստիլ: Երբ վերադարձան՝ իշխանը աճապարանքով վազեց իր փոքրիկ աղջկան սենեակը. շուկն ալ իրեն հետեւեցաւ: Սենեակին ամէն կողմը արիւնով ծածկուած էր եւ իշխանը ահաւոր սոսկում մը ունեցաւ: Սուրն իսկոյն պատեանէն հանեց՝ ահաբեկիչ մտածումէ մը տարուած: Նայեցաւ օրօրոցին, պարապ էր եւ շրջած:

Նոյն վարկեանին ճէլըրթ պոչը կը շարժեր եւ ձայներ հանելով օրօրոցին քով կը շրջէր: Իշխանն իր խելքը կորսնցուց. ան սոսկալի կատաղութեամբ մը իր սուրը մխեց շանը կուրծքին եւ գոչեց.

- Մեռիր, հրէշ, դուն իմ գաւակս կերած ես:

Սուրի հարուածէն շուկը կաղկանծեց, սոսկալի ճիչեր հանեց եւ օրօրոցին քով անկենդան փռուեցաւ՝ աչքերն իր տիրոջ դեմքին սեւեռած:

Այդ վարկեանին օրօրոցին տակէն լալու ձայն մը լսեցին. ԼԼԵԼԼին աճապարանքով մը օրօրոցը վերցուց եւ ահա հոն գաւ իր աղջիկը ողջ առողջ՝ գայլի մը պատռուած դիակին քով:

Իշխանն անմիջապէս հասկցաւ ամէն ինչ թէ ինչո՞ւ համար ճէլըրթ այդ օրը որսի երթալ չէր ուզած այն կողմերը մնացած էր եւ գայլն սպաննելով մանկիկն ազատած էր գազանին կերակուր ըլլալէ:

Ան կոտորած սրտով մը ըսաւ.

- Բայց ես չեմ կրնար քեզ կեանքի բերել, ճէլըրթ, իմ հաւատարիմ շուկս. միայն կրնամ քու յիշատակդ եւ ազնիւ գործդ պահել իմ յիշողութեանս մէջ:

Ու ԼԵՎԼԻն իշխան փառաւոր յուզարկաւորութիւն մը ըրաւ եւ իր ազնուական շուկը թաղեց իր դղեակին դիմացի այն ժայռին քով, ուր ճէլըրթ կռուած էր գայլին հետ եւ յետոյ գայլն սպաննած:

Յարիւրաւոր տարիներէ ի վեր մարդիկ ամէն անգամ որ այդ ժայռին քովէն կանցնին՝ շանը գերեզմանին վրայ քար մը կը նետեն եւ այդ տեղը կը կոչուի Պէթի ճէլըրթ:

ՔԼԵՅՆՊԸԲԿ

Թրգմ.
ՕՆՆԻԿ ԹՈՓՍԵԱՆ

ԳՈՐԾԱԻՈՐԸ.- Տասնըվեց տարի է որ ձեր քով չարաչար կաշխատիմ եւ երեք մարդու գործ կը կատարեմ միշտ. շաբաթական աւելցուցեք: ՍԿՈՎՏԻԱՅԻ ՊՕՍԸ.- Ինծի ցոյց տուր միւս երկուքը եւ ես անմիջապէս պիտի վնասեմ գանոնք:

ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒ ՀԱՍՅԷՆԵՐԸ
- Շարունակովիսն եւ վերջ -

- Armenag Aprahamian,
C/o Mr. Diette,
R. R. 7 Dunnville, Ont.
- Hagop Mahdesian,
C/o Roy I. Leslie,
R. R. 1 Rockwood, Ont.
- Hachig Bakerjian,
C/o George Moffatt,
R. R. 1 Brampton, Ont.
- Albert Papazian,
C/o Mr. John Bradshaw,
R. R. 5 Brampton, Ont.
- Sarkis Jeylezian,
C/o Mr. F. Langdon,
R. R. 1 Guelph, Ont.
- Hampartzoom Manougian,
C/o Mr. Ernest Foote,
R. R. 1 Rockwood, Ont.
- Garbis Kalousdian,
C/o Noah Otterbein,
R. R. 2 Petersburg, Ont.
- Boghos Boghosian,
C/o Mr. David Brownson,
R. R. 2 Drayton, Ont.
- Haig Movsesian,
C/o Mr. W. E. Hammond,
R. R. 2 Alma, Ont.
- Toros Levonian,
C/o Mr. & Mrs. Hunter Baldock,
R. R. 5 Brampton, Ont.
- Hacher Sajonian,
C/o Mr. Thom. D. Hedley,
R. R. 1 Canfield, Ont.
- Hachig Ajemian,
C/o Mrs. A. Wilson,
Port Perry, Scugog, Ont.
- Haygazoun Hagopian,
C/o Dr. Harrison,
Dunnville, Ont.
- Mihran Jeknavorian,
P. O. Box 59,
Georgetown, Ont.
- Zaven Ardemian,
C/o J. McIntosh,
R. R. 3 Lakefield, Ont.
- Mikael Seferian,
C/o Mr. Harvey Sutton,
R. R. 2 South Cayuga, Ont.
- Megerdich Atamian,
C/o Mr. James N. Allan,
R. R. 2 Canfield, Ont.
- Onnig Topalian,
C/o Simon Davis,
R. R. 1 Kleinburg, Ont.
- Kegham Mooradian,
C/o F. J. Short,
R. R. 6 Brampton, Ont.
- Markar Shangaian,
C/o Mrs. A. Arzoumanian,
46 Princess St. Hamilton, Ont.
- Arshavir & Vaghenag Bezazian,
C/o Ardashes Bezazian,
235 East 29th Street,
New York, N. Y.
- Bedros Gebenian,
C/o Fred Langdon,
R. R. 1 Guelph, Ont.
- Mesrop Hagopian,
C/o Mr. Oxby,
Drayton, Ont.

Tavit Jamgochian,
C/o United Church Farm,
Georgetown, Ont.

Hagop Postalian,
C/o Mr. Elroye Browndge,
R. R. 5 Brampton, Ont.

Vazken Zadigian,
132 Chestnut Ave.
Hamilton, Ont.

Haigaz Mesrobian,
132 Chestnut Ave.
Hamilton, Ont.

Onnig Varteresian,
132 Chestnut Ave.
Hamilton, Ont.

Garabed Megerdichian,
C/o D. Potter,
R. R. 2 Caledon East, Ont.

Levon Krikorian,
C/o Mr. J. A. Brown,
R. R. 3 Roseneath, Ont.

Louther Keshishian,
C/o Major C. C. Owen,
635 - 12th Ave.
Vancouver, B. C.

Pavlos Adourian,
C/o Mr. Omri Deamode,
R. R. 4 Dunnville, Ont.

Krikor Hekimian,
132 Chestnut Ave.
Hamilton, Ont.

Hrant Dingilian,
C/o Z. Vartanian,
112 Crs. Lafayette,
Lyon, (Rone) France.

Արարատի երկու թիւերուն մէջ երեւցած հասցէները կը փոխուին որեւէ ատեն՝ երբ տղաք իրենց ազարակները կը փոխեն: Եւ որպէսզի Յայրողիներու համար դիւրութիւն ըլլալ մեկզմեկու հետ թղթակցիլ՝ ամէն թիւով պիտի տեղեկագրենք Նոր հասցէները: Կերջին տեղափոխութեանց առթիւ դեր զանազան հասցէներ անձանօթ են մեզ եւ անմիջապէս որ զանոնք ստանաք պիտի հրատարակենք:

Հասցէներու ցանկին մէջ 132 ԶԵԱՅՆՐԹ ԵՎՂՆԻԿ տրուածներէն պէտք չէ հետեւեցնել թէ յիշեալ Յայրողիներէն բոլորն ալ հոն կը բնակին. տղայոց համար կեդրոնական տեղ մը ըլլալով՝ յիշեալ հասցէն գրած ենք:

Մեր այն Յայրողիները, որոնք արտասահման իրենց ազգականներուն մօտ փոխադրուած են, հասցէն ունին ցանկին մէջ, որովհետեւ ազարակներու մեր տղայոց շատերը կը թղթակցին անոնց հետ:

Որպէսզի մեր հասցէներու ցուցակը ամբողջ ըլլալ՝ պիտի թելադրենք որ հասցէնին փոխող տղաքն անմիջապէս Նոր տեղերնին մեզի գիտցնեն:

ԻՆՉՊԵՍ ԳՈՐԸ ԳՏՆՈՒԵՑԱՒ

Մուսթաֆա, Դամասկոսի հարուստ եւ խոհեմ վաճառականը, միակ տղայ մը ունէր Սախր անունով, որուն կուզէր սովորեցնել կեանքի մէջ վարպետ ըլլալ: Ու Սախր Յայրողի տասարորի մը հետ բարեկամացած էր եւ անոր հետ շատ ժամանակ կանցներ:

Օր մը, Մուսթաֆա եւ Սախր Պարտատ պիտի երթային գործի համար:

- Հիմա, մեր բացակայութեան շրջանին մեր գանձը որո՞ւն կրնանք վստահիլ, խորհեցաւ վաճառականը:

- Բարեկամիս, Յայրուն, պատասխանեց Սախր, անիկա Դամասկոսի մէջ ամենէն հաւատարիմ անձն է:

- Շատ լաւ, ըսաւ Մուսթաֆա, մեկ անգամ ունան համար անոր պիտի վստահիմ:

Եւ իր տղուն տուաւ խոշոր ծանր սնտուկ մը եւ ըսաւ թէ ոսկիով լեցուն էր եւ իր բարեկամ Յայուն տանելու էր խնդրելով որ մինչեւ իրենց վերադառնալը պահէր: Սախր սնտուկն առաւ եւ իր բարեկամին տարաւ եւ երբ վերադարձաւ, հայրը զինքն առնելով ճամբայ ելան դէպի Պաղտատ: Յայուն տարուած սնտուկը կոպուած էր եւ բանալին վաճառականին քովն էր:

Քանի մը ամիս վերջ հայր ու որդի վերադարձան՝ բաւական դրամ վաստկելէ վերջ:

- Հիմայ, ըսաւ հայրը, գնա քու բարեկամիդ եւ սնտուկը բեր:

Սախր գնաց իր բարեկամին քով եւ շուտ մը վերադարձաւ՝ չափազանց բարկացած:

- Դուն իմ բարեկամս խաբելով անարգեցիր, իրեն քով պահ տալով սնտուկը լեցուած մանր բարեր, ըսաւ ան չափազանց վրդովուած հորը ըրածէն:

- Բայց քու բարեկամդ ինչպէ՞ս գիտցաւ թէ սնտուկին մեջինը փոխանակ ոսկի ըլլալու քար էր: Կը հասկցուի թէ անիկա սնտուկին երեք կղպանքները անպատճառ կտորած է՝ ոսկիներէն առնելու համար. ասիկա կը բացատրէ որ ես այդ բարեկամիդ պետք չէ որ վստահիմ:

Սախր սրտնեղած՝ ինքնիրեն խորհեցաւ թէ ատկէ վերջ ինքզինքը պիտի տրամադրէր իր հորը խորհուրդներուն եւ պիտի օգտուէր անոր փորձառութենէն:

Ա. ԳԵՅՈՒԿԱ

ԵՓՐԵՄ ԳԸՐՊԸՔԵԱՆ

Մեր բաժանորդներէն կը խնդրենք որ բարի ըլլան իրենց վճարումներն ընել՝ եթէ մինչեւ հիմայ թերթիս Գ. կամ Դ. տարուան բաժնեգինները վճարած չեն:

ԱՐԱՐԱՏԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԳԱՆԱՏԱՀԱՅ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Տրամաբանական իրողութիւն մըն է թէ այն գաղութները, որոնք չունին եկեղեցական եւ կրթական կազմակերպութիւններ, դատապարտուած են անշուք վիճակի մը եւ արժէքով ու որակով շատ ցած մակարդակի մը վրան կը գտնուին:

Այս պարագան նկատի ունենալով, գաղութիս ականաւոր անդամներէն ազգային բարերար Տիար ԼԵՆՈՆ Պապատեան տարիներէ ի վեր իր նիւթական եւ բարոյական միջոցներն ու եռանդուն ջանքերն ի սպաս դրած է Գանատայի Հայ գաղութին բարգաւաճման եւ բարձրացման:

Իր կատարած ազանուէր գործերէն մէկն ալ եղաւ Հայ Առաքելական եկեղեցւոյ հաստատումն ու կազմակերպութիւնը [...՞] նիւթական ապահով հիմքու վրայ:

Այս տարուան Յունուարէն սկսեալ գաղութիս Լորընտիր հովիւ ՏԵՐ Մատթէոս Քհ. Մանիկեան իր պաշտօնին սկսաւ, թեմերու հոգաբարձութիւններն ընտրուեցան եւ եկեղեցական գործերը գրեթէ այլեւս բնականոն վիճակի մը հասած են:

Գանատահայ վեց թեմերու հոգաբարձութիւնները կը ներկայացնեն հետեւեալ անձերը:

Թօրօկթօ.- Տիարք ԼԵՆՈՆ Պապատեան, Ատենապետ, Լ. ՏԵՐ Արիստակէսեան, Ատենադպիր, Թ. Սուրբէնեան, Գանձապահ, Ի. ՍԷՖԷՐԵԱՆ ԵՎ Յակոբ Յակոբեան, խորհրդակալք:

Հեմիլթըն.- Լ. ԲԷԻՍԵԱՆ, Ատենապետ, Ա. Դ. Ալիքսանեան, Ատենադպիր, Ա. Ասատուրեան, Գանձապահ, Միհրան Խասոյեան եւ Յ. Մանասէրեան, խորհրդակալք:

Պրէնթօրթ.- Եղիշէ Մուրատեան, Ատենապետ, Մ. Աբիկեան, Ատենադպիր, Գ. Մոյեան, Գանձապահ, Խաչիկ ՏԵՐԱԵՐԵԱՆ

եւ զեորդ զալայճեան, խորհրդականք:

Կօլթ.- Սեդրակ Խօշոյեան, Ատենապետ, Մ. Ասատուրեան, Ատենադպիր, Ղ. Մարգարեան, Գանձապահ, Ս. Չարթոյեան եւ Գ. Բարսեղեան, խորհրդականք:

Կուէլֆ.- Պ. Թորիկեան, Ատենապետ, Խ. Յարութիւնեան, Ատենադպիր, Վ. Թէլեան, Գանձապահ, Արշակ Տէր Արիստակէսեան եւ Տիգրան Ծատուրեան, խորհրդականք:

Սէնթ Քէթրինզի մանրամասնութիւնները կը պակսին:

Տէր Մատթէոս քահանայ, գործունեայ եւ եռանդուն եկեղեցական մը, իր բոլոր միջոցները եւ ջանքերը տրամադրած է այժմ բոլոր թեմերու համար երկսեռ դպրաց խումբեր կազմել եւ զանոնք մարզելու: Ուրախ ենք տեսնելով իր յաջողութիւնները, որոնք ամէն գնահատանքէ բարձր են:

Գանատայի նորակազմ թեմը ունի նաեւ ընկերական ծառայութեան ճիւղ մը, զոր պիտի վարէ Պր. Մ. Պաղտասարեան՝ քաղաքացիական դասախօսութիւններ, գաղթային գործեր եւ կառավարական գործերու մէջ թարգմանի դեր վարելով:

Թեմի հոգաբարձութեանց ընդհանուր Պատգամաւորական ժողովը գումարուեցաւ Փետր. 17ին եւ Թօրոնթոյի Հոգաբարձութիւնը ընտրուեցաւ Կեդրոնական Հոգաբարձութիւն: Սոյն Պատգամաւորական ժողովի որոշումներն իրենց մանրամասնութիւններով պիտի երեւան Արարատի յաջորդ թիւին մէջ:

Ամէն տարակոյսէ վեր է թէ Գանատայի Հայ գաղութը այժմ կը ներկայանայ մեր տիպար գաղութներէն մէկը՝ իր եկեղեցիով, դպրոցներով եւ զանազան կազմակերպութիւններով: Եւ այս գաղութը պիտի բարգաւաճի հետզհետէ՝ որքան ատեն որ իր մէջ ունենալու պատիւն ունի Տիար Պապեանի պէս ազգասէր եւ զոհաբերող անձնաւորութիւն մը, որ կը գուրգուրայ գաղութին հմայքը բարձրացնող եւ ազօգուտ ամէն ձեռնարկներու վրայ:

Կարծեր որ հայութեան ծոցին մէջ ապրելիս հազարներ իրեն նման եւ այն ատեն ազգը տարբեր վիճակ մը եւ Հայաստանեայց եկեղեցին տարբեր երեւոյթ մը պիտի ցուցադրէին:

Գանատայի Հայ գաղութը միշտ պիտի գիտնայ գնահատել իր վեհանձն եւ ազգանուէր գոհողութիւնները եւ անշուշտ անվերապահ գործակցութեամբ մը պիտի լծուի այս ազգասէր Հայուն ձեռնարկներուն:

ՀԱՅՈՐԴԻ ՍԸ ԳԱՆԱՏԱ ԵՎՍԾ

Թօրոնթոյի Տէյլի Սթարը իր Փետր. 12ի թիւով նկարը հրատարակած էր Լուտեր Քէշիշեանի, 13 տարեկան, որ Սուրիայէն առանձին ճամբորդած է դէպի Գանատա՝ կտրելով 8000 մղոնի հեռաւորութիւն մը: Այս պատանին Կէնզուվըր մեկնած է, ուր Տր. Օվըն անուկով անձի մը կողմէ որդեգրուած է: Լուտեր շաբաթ մը Թօրոնթօ մնաց եւ հիւրն եղաւ Տէր եւ Տիկին Լ. Պապեաններու: Խելացի եւ ճարտար տղայ մըն է եւ գիտէ բարեկամներ շինել իրեն համար ամէն տեղ: Վստահ ենք թէ իր նոր շրջանակին մէջ Լուտեր պիտի մեծնայ եռանդուն Հայ մը եւ միշտ պիտի յիշէ իր անցեալը եւ ծագումը:

Արարատի այս թիւին մէջ Լուտերի հասցէն ալ կայ եւ մեր Հայորդիներուն պիտի թելադրէինք երբեմն թղթակցիլ այս նորեկ եղբօր հետ:

Արարատի սոյն թիւը զանազան պատճառներով չի կոցանք իր ատենին հրատարակել: Յաջորդ թիւը լոյս պիտի տեսնէ Մարտ 15ին:

Տեղական թղթակցութիւններէն ոմանք լոյս պիտի տեսնեն Մարտի թիւով:

ԱՐԱՐԱՏԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՅԻՍՆԱՄԵԱՅ ՅՈՐԵԼԵԱՆ ՔԱՅԱՆԱՅՈՒԹԵԱՆ
Երուսաղէմի Ս. Պատրիարք
ԱՄԵՆԱՊԱՏԻԻ Տ. ԵՂԻՇԷ ԱՐՔԵՊՍ.Ի ԴՈՒՐԵԱՆ
Շար. Նախորդ թիւէն

Այս նպատակաւ Յօրելիական Կեդրոնական յանձնաժողով մը կազմուեցաւ Ս. Աթոռիս մէջ, որ, Յօրելեանը հռչակելու համար 1929ին, հետեւեալ կարգադրութիւնները ըրաւ:

Ա.- Հրատարակել հատոր մը 1929 տարւոյ ընթացքին, որ պիտի բովանդակէ Ամեն. Դուրեան Սրբազանի աշակերտներուն, եկեղեցական թէ աշխարհական, բարեկամներուն եւ հիացողներուն գնահատումները, տպաւորութիւնները, յուշիկները, եւն: Հատորին սկիզբը պիտի դրուի Ամեն. Յօրելեարին լման կենսագրութիւնը, եւ գործը պիտի պատկերազարդուի իր կեանքին աշխատանքները յիշեցնող նկարներով:

Բ.- Յօրելեանի յիշատակին կառուցանել Մատենադարանի յատուկ շէնք մը Ս. Յակոբի շրջանակին մէջ, ԴՈՒՐԵԱՆ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆ անուանով:

Սրբոց Յակոբեանց Աթոռին նշանաւոր պատրիարքներուն անունն ու յիշատակը անմահացած է մէջ մէկ մեծագործութիւններով:

Դուրեան Սրբազանի պատրիարքութեան ատեն է որ մտաւորական եւ գրական ստոյգ շարժում մը, մտաւորական մեծագործութիւն մը, իրականութիւն եղաւ այս պատմական հաստատութեան մէջ, որ չուկի սակայն Մատենադարանի պահանջներուն համապատասխանող առանձին շէնք մը: Ձեռագիր եւ տպագիր մատենաք, ինչպէս նաեւ թերթեր, կը պահուին իրարմէ անջատ աշխատանքներու մէջ, մինչ Դուրեան Սրբազանի պատրիարքութեան այս ութը տարիներու ընթացքին հազարաւոր նոր նոր հատորներ աւելցած են եւ կաւելնան գրեթէ ամէն օր, եւ ասոնց համար տեղ կը պակսի:

Գ.- Յօրելեանի հանդէսները դիւրացնելու համար, յարմարագոյն կեդրոններու մէջ պիտի կազմուին Յօրելիական Օժանդակ Յանձնաժողովներ:

Դ.- Յօրելեանի հանդէսները պիտի հռչակուին 1929ին Հոկտ. 26, Շր. Նոր տոմարով, Թարգմանչաց տօնին:

Հանդէսներուն մանրամասնութիւնը ճշդելու համար Յայտագիր մը պիտի պատրաստուի պատշաճ ժամանակին եւ պիտի հրատարակուի հայ թերթերու մէջ:

Յօրելիական Կեդրոնական Յանձնաժողովը առ այժմ կը բաւականաւայ այս յայտարարութեամբ եւ կը խնդրէ բոլոր հայ թերթերէն ու հանդէսներէն որ բարեհաճին Նոյնութեամբ հրատարակել զայն իրենց սիւնակներուն մէջ:

ՅՈՐԵԼԻԱԿԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ԿԱԶՄԸ

- 1.- ԳԵՐ. Տ. ԹՈՐԳՈՍ ԱՐՔԵՊՍ. ԳՈՒՇԱԿԵԱՆ, Պատուակալ Նախագահ, (Առջ. Եգիպտոսի):
- 2.- ԳԵՐ. Տ. ՄԵՍՐՈՊ ԵՊՍ. ՆՇԱՆԵԱՆ, Ատենապետ, (Լուսարարապետ Ս. Աթոռիս):
- 3.- ԳԵՐ. Տ. ԲԱԲԿԷՆ ԵՊՍ. ԿԻԼԷՍԵՐԵԱՆ, Ատենադպիր, (Խմբագրապետ Սիոնի):
- 4.- ԳԵՐ. Տ. ՄԿՐՏԻՉ ԵՊՍ. ԱՂԱԲԵՆԻ, Գանձապետ, (Պատրիարքական Փոխանորդ):
- 5.- ԳԵՐ. Տ. ՄԱՏԹԵՆՍ ԵՊՍ. ԳԱՅՐԳԵԱՆ, Խորհրդական, (Ելեւմտից Տեսուչ):
- 6.- ՀՈԳ. Տ. ԿԻՐԵՂ ՎՐԴ. ԻՍՐԱՅԷԼԵԱՆ, (Ներքին Տեսուչ ժնգրց. Վարժարանի):
- 7.- ՄԵԾ. ՏԻԱՐ ԿԱՐԱՊԵՏ ՆՈՒՐԵԱՆ, Խորհրդական, (Դիւանապետ Պատրիարքարանի):
- 8.- ՄԵԾ. ՏԻԱՐ ԳՐԻԳՈՐ ՄԽԱԼԵԱՆ, Խորհրդական, (ՈԼՍՈԳԻՅ ժնգրց. Կրժրնի.):

ԾԱՆՕԹ.- Գրութիւններ պէտք է ղրկել Սիոնի հասցեով մինչեւ 1929 Մայիսի վերջը, իսկ Մատենադարանի կառուցման համար նպաստներ՝ Յօրել. Յանձնաժողովին:

ԱՐԱՐԱՏ

Ա Մ Ս Ա Ձ Ե Ր Թ

Օրկան Գանատայի Հայորդիներու
Միութեան:

ՏՆՕՐԷՆ ԽՄԲԱԳԻՐ
Ա. Դ. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ

“ ARARAT MONTHLY ”
P. O. BOX 184,
HAMILTON, CANADA.

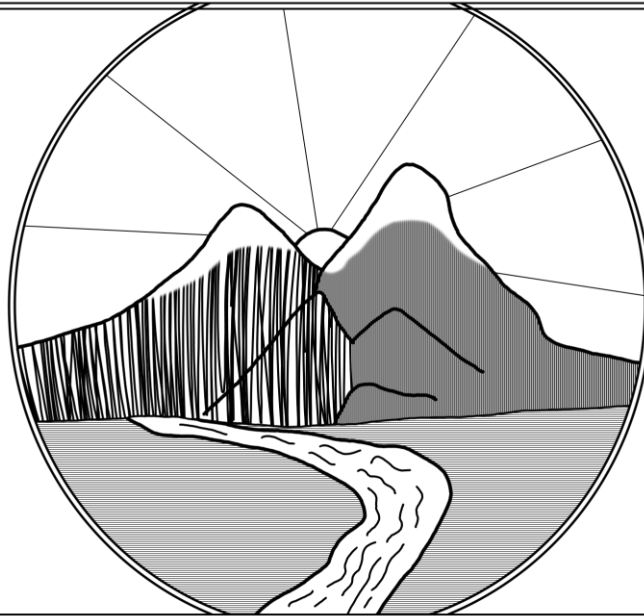
ՄԱՐՏ,

1929,

ՀԵՄԻԼՁՆ.

Դ. ՏԱՐԻ

ԹԻՒ 3.

[Blank]
[Դատարկ]

Ա Ռ Ա Ռ Ա Տ

Դ. ՏԱՐԻ

ՉԵՄԻԼԹԸՆ

ՄԱՐՏ

1929

ԹԻՒ 3

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

ՄԵՐ ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Անցեալ թիւով գրած էինք Յայրորդիներէն ոմանց գործարանական աշխատութեանց անժամանակեայ կերպով հետամուտ ըլլալուն մասին: Այս անգամ ալ պարտք կը զգանք մեր պատանի եղբայրներուն յայտարարելու թէ որքան որ ալ մեր բարոյական եւ եղբայրական օժանդակութիւնն ու թելադրութիւնները չենք զլանար եւ պիտի չի զլանանք իրենց առջեւ ի սպաս դնելու, եւ սակայն սխալ չի հասկցուելու եւ յուսախաբութիւն չի պատճառուելու համար միանգամ ընդ միշտ կուզենք պարզել թէ ոչ մէկ աջակցութիւն պիտի գտնեն ամէն անոնք, որ Յեմիլթըն կուզան աշխատանք ձեռք ձգելու համար գործարանի մը մէջ:

Թէ մենք, թէ Գանատահայ գաղութը եւ թէ ընդհանուր Յայրութիւնը մեր տղաքը լոկ գործաւորներ տեսնելէ աւելի բարձր ակնկալութիւններ ունինք, հաւատալով թէ ամէն տեսակ պատեհութիւն կայ իրենց առջեւ այս երկրին մէջ: Ամէնուս բաղձանքն է որ Գանատայի այս գաղութը յառաջդիմէ, բարգաւաճի եւ աւելի կենսունակ դիրք մը գրաւէ շնորհիւ մեր Յայրորդիներուն, որոնցմէ կը սպասենք տեսնել վաղուան հմուտ եւ չարքաշ ագարակապանները, ճարտար արհեստաւորները, իմաստուն առեւտրականները, աչքառու արուեստագետները եւ բարձր նկարագրով օժտուած հասարակական գործիչները: Եւ վերջապէս կը սպասենք որ անոնց բոլորն ալ միջակէն բարձր դիրքերու տիրանան:

Անշուշտ մենք պիտի շարունակենք մեր բարոյական եւ նիւթական կարելի օժանդակութիւնը այն տղայոց համար, որոնք`

Ա. Յայրորդիներու հոգատար մարմնոյն հսկողութենէն արձակուած են եւ կուզեն լաւագոյն պայմաններու տակ ագարակային աշխատանք ստանձնել:

Բ. Բնական ծիրքերով օժտուած` կը փափաքին սա կամ նա արհեստը կամ մասնագիտութիւնը սովորիլ:

Գ. Նախակրթարանի դասընթացքը յաջողութեամբ աւարտած են եւ կուզեն բարձրագոյն կրթութիւն ստանալ:

Դ. Յետամուտ են սեփական հող ունենալ կամ անձնական գործի մը ձեռնարկել:

Վերոյիշեալ պարագաներուն մեր օժանդակութիւնը պիտի սահմանափակուի այնպիսի շրջափակի մը մէջ, որ մեր կարողութենէն վեր չի մնայ:

Եւ սակայն, այս տողերով կուզենք շեշտել թէ, մեր Յայրորդիներու ընդհանուր օգտին համար` շատ զգոյշ պիտի ըլլանք` որպէսզի անոնց մէջ միշտ վառ մնայ եւ մշակուի ինքնավստահութեան եւ անհատական ձեռներեցութեան ոգին, եւ անոնք, ուրիշներէ կամ արտաքին որեւէ ազդակներէ միշտ օժանդակութիւն կամ ձեռնաօգնութիւն սպասելու տեղ, սովորին ու համոզուին թէ կեանքի պայքարը սեփական միջոցներով վարելու են, եւ ատիկա է միակ գոհացուցիչ, երջանիկ եւ պատուաւոր կերպը:

ԳԱՆԱՏԱԿԱՆ ՆԵՐԳԱՂԹԸ

Յայերու համար ներկայիս շատ աւելի դժուար է Գանատա գաղթելը` քան Միացեալ Նահանգները: Վերջինը գոնէ հարիւրնոց գոթա մը ունի, որմէ գատ մմերիկեան քաղաքացիներու անմիջական պարագաներուն եւս մուտքի թոյլտուութիւն կընէ:

Գանատայի Գաղթային իշխանութիւնները

տեսակ տեսակ անմատչելի եւ մանուածապատ օրէնքներ անցուցած են բացարձակապէս անկարելի դարձնելով Յայերու մուտքը դէպի Գանատա: Անոնք թեւ բացարձակապէս այս երկրին դռները Յայոց առջեւ գոց չեն յայտարարեր, եւ սակայն իրականին մէջ նման երեւոյթ մը կը տիրէ:

Գոյութեան մէջ եղող եւ միշտ պատճառաբանուած օրէնքի տրամադրութիւններէն մին կը պահանջէ որ այս երկիրն հաստատուիլ եկող գաղթական մը Գանատայի մէջ գտնուողի մը հայրը, մայրը, ամուրի եղբայրը, քոյրը կամ զաւակն ըլլալ ու իր անցագիրը իրեն պատկանած երկրէն առած ըլլալով անկէ սկսի շարունակական ճամբորդութիւն մը դէպի Գանատա՝ առանց որեւէ ընդհատումի:

Ասիկա կը նշանակէ թէ այս երկիրը գաղթել ուզող որեւէ Յայ թուրքիայէն կամ Յայաստանէն ճամբայ ելլելու է նոյն կառավարութեան անցագրով եւ Գանատական վիզան ապահոված: Իրականութիւնն այն է սակայն որ, գաղթել ուզողները կամ հոս մօտիկ պարագաներ ունեցողները առանց բացառութեան այդ երկիրներէն դուրս կը գտնուին գաղթականի հանգամանքով եւ անկարող են անցագրային այդ պահանջը լրացնել:

Գանատայի Գաղթային իշխանութիւնները սակայն Միացեալ Նահանգներու իրենց պաշտօնակիցներուն նման բոլորովին կաշկանդուած չեն եւ լայն իրաւասութիւններ ունին պատշաճ եւ արդարացի նկատած ատեննին օրէնքի տրամադրութիւններէն շեղելու:

Տաւալին այն է որ գաղթային վերին իշխանաւորները վերջին քանի մը տարիներու ընթացքին մէկ երկու անհատներու անպատասխանատու կերպով ի գործ դրած գաղթային զեղծումներէն զգուած ու Նախապաշարուած են: Մանաւանդ տեղական մէկ երկու անհատներու ուղղակի անձնական հաշիւներուն համար Յայութիւնը Օթովայի մէջ ներկայացուած է բոլորովին անբաղձալի տարր մը յակառակ

անոր որ Գանատահայը իբրեւ ամբողջութիւն առնուելու պարագային ներքին եւ արտաքին օրինապահութեամբ կը գերազանցէ որեւէ օտարածին գաղութ: Ու այսօր հարցը այնպիսի ցաւալի հանգամանք մը ստացած է որ որեւէ Յայ եթէ նոյնիսկ գաղթային օրէնքի տրամադրութիւնները կէտ առ կէտ լրացնէ՝ իր մուտքը անհատուած դժուարութեանց, խոշոր ծախքերու եւ տարիներու յապարման ենթակայ պիտի ըլլայ:

Այս պարագան արդարեւ ցաւալի եւ նուաստացուցիչ է Յայերուս համար եւ Գանատահայ գաղութի պարտքն ու պարտականութիւնն է կազմակերպուած եւ միահամուռ ջանքերով պայքարիլ անարդար եւ անբնական Նախապաշարումներու դէմ: Ու ասիկա ընելու համար պէտք պիտի ըլլայ նոյնիսկ զգալի նիւթական գոհողութիւններ ընել:

Եւ ո՞ր ճշմարիտ եւ արժանապատուութեան տէր Յայն է որ ձեռնպահ պիտի մնայ եւ իր խիղճը պիտի քնացնէ այսպիսի ազգային կենսական հարցի մը առջեւ:

ՄԵՐ ՊԱՏԳԱՍՄԱԻՈՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՐ

Քանի մը օրէն կը գումարուի Գանատայի Յայորդիներու Միութեան Պատգամաւորական ժողովը:

Ասիկա նոր էջ մը պիտի բանայ Միութեան պատմութեան մէջ եւ գործունէութեան եւ մանաւանդ պատասխանատուութեան նոր ասպարէզ մը պիտի բանայ մեր Յայորդիներուն առջեւ:

Չորս տարի առաջ էր որ հիմը դրուեցաւ Յայորդիներու Միութեան. համախմբուած միջավայրի մը մէջ՝ լոկ սահմանափակ գիտակցութեամբ եւ խակ հասկացողութեամբ մը, որովհետեւ այն ատեն մեր տղաքը դեռ փոքր էին տարիքով եւ ըմբռնումով անփորձ: Այն ատեն էր որ մենք հիմը դրինք Նաեւ մեր սիրելի օրկանին, գողտրիկ ԱՐԱՐԱՏԻՆ, որ իր գոյութիւնը շարունակած է ի գին հազարումէկ դժուարութիւններու

Եւ ծանր զոհողութիւններու:

Միութիւնը մինչեւ ցարդ տկարօրէն հասկցուած եւ գրեթէ անուանական հանգամանք մը ունէր մինչեւ այսօր: Առաջիկա ժողովը պիտի գայ վերջ մը դնելու այս դրութեան եւ Յայրորդիները համախմբելու գիտակցօրէն:

Մենք բոլորովին անկասկած ենք որ Պատգամաւորական ժողովին եկող մեր բոլոր Յայրորդիները ամեն ակնկալութիւն պիտի արդարացնեն՝ ուշիմ ու հեռատես դատողութեամբ մը պատրաստելու համար ծրագիրներ եւ ուղղութիւններ, որոնք Գաւառացի Յայրորդիներու Միութեան հմայքը բարձրացնեն, կենսունակութիւն տան անոր եւ զայն անժխտելի իրողութիւն մը դարձնեն:

Գաւառացի մէջ հազարամէկ պատանեկան կազմակերպութիւններ եւ ակումբներ կան, որոնք հրաշալիօրէն շինիչ դեր կը կատարեն դեռատիներու կեանքին մէջ. Գաւառացի Յայրորդիներու Միութիւնն ալ կոչուած է եւ պիտի կատարէ մեծ առաքելութիւն մը մեր տղայոց մէջ՝ հայացի մաքուր զգացումներով, հասուն դատողութեամբ եւ եռանդուն գործակցութեամբ առաջնորդուելով:

Բարի գալուստ մեր Յայրորդի պատգամաւորներուն:

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Արարատի վարչութիւնը պարտք կըզգայ իր գնահատանքն ու շնորհակալութիւնը յայտնելու թերթիս բոլոր համակիրներուն եւ բաժանորդներուն, որոնք միշտ քաջալերած են պատանեկան այս ձեռնարկը: Տիար Պապեանի ամսէ ամիս ըրած գործնական աջաջողութեան քաջալերանքը ամեն գնահատանքէ վեր է արդարեւ:

Եւ սակայն, բաժանորդներ կան, որոնք այս կամ այն պարագաներու բերումով կը յապաղեցնեն իրենց բաժանորդագրութիւնները եւ մեզ զանազան դժուարութեանց առջեւ կը դնեն: Այս վերջիններէն պիտի խնդրէինք որ նկատի ունենան թերթիս նիւթական անապահով

վիճակը եւ իրենց վճարումները փութացնեն: Ու եթէ կան անհատներ, որոնք որոշած են իրենց բաժանորդագրութիւնը դադրեցնել, պիտի խնդրէինք որ մեզի գեկուցանէին իրենց փափաքը՝ հին թիւերու փոխարժէքն ալ վճարելով:

ՓՈՒՍԱՆ ԱՏԱՅԱԳՐԻ

- Բ. Փոստան, Ուիլզըր, 1.50
- Տկ. Ռ. Յովակիմեան, Ուիլզըր, 1.25
- Յ. Գաբուսուզեան, Թորոնթօ, 1.25
- Ա. Մ. Ահարոնեան Ընկ. Լօրէնս, 2.00
- Կ. Կոլտեան, Տիբորոյթ, 1.25
- Մ. Խաչմանեան, Թորոնթօ, 2.75
- Յ. Սըլիեան, Թորոնթօ, 2.25
- Ա. Շիրազեան, Նիւ Եորթ, 2.00
- Օր. Կլէտիս ՄԵՆԷՆտեան, Չիքակօ, 1.25
- Օր. Սիրան[...] Թորոնթան, Չիքակօ, 1.25
- Ա. Յովսէփեան, Լօս Էնճըլլօս, 1.25
- Գ. Բրուտեան, Լօրէնս, 3.75
- Պ. Սարաֆեան, Ֆրէզնօ, 1.50
- Ե. Կարտեան, Օմահա, 1.25

ԱՐԱՐԱՏ ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Բարթող Փոստեան, Ուիլզըրէն, Կաիէ Դազարեանի, Ֆրանսայ:

- Գեորգ Բրուտեան, Լօրէնէն,
 - 1.- Սուշեղ Կիշապագունի, Ֆիլատելֆիա,
 - 2.- Թորոս Նազարեթեանի, Լօրէնս:
- Մկրտիչ Խաչմանեան, Թորոնթոյէն, Պր. Ալոնեանի, Յունաստան:

- Յարութիւն Սըլիեան, Թորոնթոյէն՝
 - 1.- Նուկար Խուպիկեանի, Ռումանիա,
 - 2.- Կարապետ Պօտուրեանի, Ֆրանսա:
- Արա Շիրազեան, Նիւ Եորթէն, որբանցի մը:

- Կ. Մանուկեան, Լօրէնսէն, Մինաս Թաթարեանի, Յալէպ:
- Ս. Յակոբեան, Նիւ Եորթէն, Գ. Յակոբեանի, Պէյրութ:

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՈՒԹԻՒՆ

Ա Ր Շ Ա Կ Ա .

Տ Ի Ր Ա Ն

Խոսքովի ժամանակուհան ներքին միաբան-
ուղթիկը իր որդին Տիրանի թագաւորութեան
ժամանակ քայքայուեցաւ, վասնզի Տիրան իր
անմիտ ընթացքով թէ եկեղեցական դասը եւ թէ
Նախարարները վշտացնելով հեռացուցած էր
իրմէ: Ասիկա շատ սուղի նստաւ իրեն:

Տիրանի թագաւորութեան ժամանակ
կաթողիկոսական աթոռը բարձրացաւ Յուսիկ, որ
ակամայ ամուսնացաւ Տիրանի աղջկան հետ, չի
կրնալով մերժել իր բարեբար թագաւորին
առաջարկը: Բայց Յուսիկ կուսակրօնութիւնը
Նախընտրելով, բաժնուեցաւ կնոջմէն, որ քիչ
ժամանակէն մեռաւ: Ասոր վրայ թագաւորին եւ
կաթողիկոսին մէջ ցրտութիւն ինկաւ եւ
անհաճոյ վեճեր տեղի ունեցան: Օր մըն ալ
Տիրան իր աւագանիով երբ եկեղեցիէն ներս
կը մտնէր, կաթողիկոսը յանդիմանեց զայն,
որուն վրայ թագաւորը զայրացած մեռնելու
աստիճան ծեծել տուաւ կաթողիկոսը:

Տիրանի ներքինապետը պալատին մէջ
ազդեցիկ մէկն ըլլալով արդէն բնականէն գէշ
թագաւորը կը թունաւորէր: Այդ ներքինապետին
խորհուրդով Տիրան Արծրունեաց եւ Ռշտունեաց
ցեղերը կոտորել տուաւ, նաեւ ուրիշներ:
Ասոնց հետեւանք, Նախարարները հեռացան իրմէ
եւ ժողովուրդը երես դարձուց:

Հռոմայեցիներու դէմ պատերազմ հրատարա-
կած էին Պարսիկները եւ ուզեցին Նախ Տիրանը
չէզոքացնել, ուստի զայն վարպետութեամբ մը
սիրաշահեցան: Բայց Տիրանի սենեկապետ Փիսակ
Սիւնի իշխանը Պարսիկներու քով ամբաստանեց
զայն թէ Հռոմի օգնութեամբ կուզէր Պահլաւ-
ունիները բազմեցնել Պարսից գահին վրայ:
Պարսիկներն ալ խաբէութեամբ Տիրանը
հրաւիրեցին, անոր աչքերը հանեցին եւ իր
ընտանիքին հետ բանտ նետեցին:

Տիրանի բանտարկութեան ժամանակ Հայ
Նախարարները Հռոմի Կոստանդիանոս Կայսրին
պատգամաւորութիւն մը դրկեցին խնդրելով որ
Հայոց գահը պաշտպանէ: Կոստանդիանոս միջա-
մտեց եւ Պարսիկները ազատ արձակեցին Հայոց
թագաւորն ու միւս բանտարկեալները: Տիրանի
կուրուքեան պատճառաւ Հայոց վրայ թագաւոր
դրուեցաւ անոր որդին Արշակ՝ 351ին:

Արշակի առաջին գործն եղաւ հորմէն
գժտուած Նախարարները սիրաշահիլ: Եւ սակայն
ասիկա շատ վաղանցուկ եղաւ. թէ Նախարար-
ներուն եւ թէ ամբողջ ազգէն սիրուած Մեծն
Ներսէս կաթողիկոսին հետ աւրուեցաւ: Ասկէ
զատ Արշակաւան անունով քաղաք մը շինեց եւ
անոր մէջը լեցուց աւագակներով ու մարդա-
սպաններով: Ասով Նախարարներն ու կաթողիկոսը
զայրացուց: Մեծն Ներսէս անիծեց թագաւորը
եւ Արշակաւանի մէջ ժանտախտ մը ծագելով
երեք օրուան մէջ շատերը մեռան: Արշակ ասիկա
Աստուածային պատուհաս համարելով Ներսէսի
ոտքերն ինկաւ եւ աղաչեց որ ներէ իրեն: Բայց
Արշակ դարձեալ դժեց: Ահա թէ ինչպէս:

Արշակի Գնէլ եղբորորդին թագաւորին
առջեւ ամբաստանուած էր իր անձնական
հակառակորդներէն: Արշակ Գնէլը ծուղակը
ծգելով՝ զուր տեղն սպանել տուաւ զայն
հակառակ Ներսէսի բարեխօսութեան եւ աղա-
չանքին: Ուստի Ներսէս վշտացած՝ կաթողիկոս-
ութենէ հրաժարեցաւ: Ասոր հեռանալէն վերջ
Արշակ համարձակօրէն սպաննել տուաւ շատ մը
Նախարարներ: Յետոյ Մեծն Ներսէսն ալ թունա-
ւորել տուաւ:

Արշակի միակ եւ գովելի գործը այն է
որ Հայաստանը երկար ժամանակ եւ մեծ ճիգերով
պաշտպանեց օտարներուն դէմ, չնայելով որ
Նախարարներէն լքուած՝ ստիպուած էր առանձին
վարել բանակը:

ՀԱՅՐ ՄԸ

Սահակ Աղբար գիւղին խանութպանն էր. ամենէն սիրուած եւ բոլորէն ալ յարգուած: Կազմուածքով խոշոր եւ զօրաւոր էր եւ դէմքով կայտառ ու բարի: Իրեն նաշողը անմիջապէս կրնար անոր դէմքին վրան կարդալ ազնիւ ու մաքուր Յայու մը բոլոր առաքինութիւնները:

Ըստանիքի հայր էր Սահակ: Իր կինը եւ երկու զաւակները իր ամբողջ երջանկութիւնը եւ մտածման առարկան էին: Ճշմարիտ եւ բարի հայր մըն էր ան ամէն ատեն իրեններուն:

Պատերազմը վրայ հասաւ: Գիւղին տղա-մարդիկը մէկիկ մէկիկ զինուորագրութեան ենթարկուեցան: Գիւղն հետզհետէ թուրք ոստիկաններով լեցուեցաւ:

Սահակին խանութին ապրանքները կամաց կամաց կը հատնէին եւ ան աշխուստ ստիպուած կը զգար քաղաք երթալու եւ նոր ապրանքներ բերելու: Ու իր սրտին մէջ տեսակ մը վախ ունէր. գիւղին մէջի ոստիկաններու բազմութիւնը լաւ նշան մը չէր: Բայց հետզհետէ խանութին ապրանքները կը քիչնային բոլորովին եւ իրեն քաղաք երթալը օրէ օր հրամայական կը դառնար: Ու ան այնպէս մը կը զգար թէ իր բացակայութեան ատեն իր կնոջն ու զաւակներուն մեծ դժբախտութիւն մը պիտի պատահէր:

Վերջապէս առտու մըն ալ իր ձիուն վրան նետուելով ճամբայ ելաւ դէպի քաղաք: Ամբողջ երեք օրեր իր սիրելիներուն քովէն պիտի բացակայէր եւ այդ օրերն իրեն համար տարիներ պիտի ըլլային: ճամբան հազարումէկ մտածումներ եկան իր մտքին. սոսկալի նախագացում մը կը սեր իրեն թէ մեծ դժբախտութիւն մը պիտի պատահէր իր սիրելիներուն: Հօր մը սերն ու հոգածութիւնը իր սրտին մէջ կը պորոպար եւ ճամբորդութեան կարծես կը հանդիմանէր զինքը:

Վերջապէս քաղաք հասաւ, իր գնումները աճապարանքով ըրաւ եւ ճամբայ ինկաւ դէպի գիւղ:

Ուշ ատեն տուն հասաւ եւ տանը պատուհանները կոտրտած եւ դուռը ջարդ ու փշուր եղած գտաւ: Արագօրէն խոյսացաւ ներս, հոս ու հոն նայեցաւ եւ ամէն բան տակնուվրայ գտաւ: Իրենիններէն մէկն ալ չիկար: Վեր վազեց եւ սենեակներէն մէկուն մէջ իրարու քով նստած թուրքերու աղտոտ երեսները տեսաւ, որոնք կուտէին ու կը խմէին եւ գիտովցած էին:

Բարկութեամբ բորբոքած եւ իր սիրելիներուն կսկիծէն վրէժնդիր, Սահակ, այդ երբեմնի հեզաբարոյ անձը, կատաղի առիւծ մը եւ հզօր ու բարկացոտ Հերթիւլէս մը դարձաւ եւ սկսաւ զարնել ու տապալել, հարուածել ու ահաբեկել եւ անխնայ կոտորել այդ ինքնա-կոչ հիւրերը:

Թուրքերը ափիբերան եղած եւ իրենց գլուխը կորսնցուցած փախուստի դիմել սկսան վրէժնդրութենէ ազատելու համար: Անոնք մէկիկ մէկիկ անհետացան կոտրտած բազուկներով, պատռտած գլուխով, բզբուած հագուստներով: Ամայի տան մէջ Սահակ ամէն կողմ նայեցաւ եւ իր սիրելիներէն ոչ մէկը գտաւ. նստաւ եւ ձեռքերը իր դէմքին ծածկած՝ մանուկի մը պէս սկսաւ լալ:

Իր բացակայութեան ատեն գիւղին ոստիկաններն ու թուրքերը պատեհութենէն օգտուելով յարձակած էին իր տան վրայ եւ որովհետեւ ներսէն չէին ուզած դուռը բանալ, պատուհանները կոտորուելով եւ դուռը ջարդ ու փշուր ընելով ներս խուժած, կողոպտած եւ կինն ու զաւակները աքսորած էին: Հիմակ ամէն ինչ վերջ գտած էր եւ այդ բարբարոսներու խումբը հոն վերադարձած էր ուրախութիւն ընելու եւ գիտովնալու:

Այդ գիշեր Սահակ չի քնացաւ, երկար մտածեց իր գլխուն եկած դժբախտութեան մասին որ շատ ու շատ մեծ էր, եւ փողոց ելաւ, իրեն հանդիպող առաջին

ճանտարման գետին տապալեց եւ անկէ սպառ-
 նալով հասկցաւ թէ իր սիրելիները ո՞ր
 ուղղութեամբ դրկուած էին, առաւ անոր
 զէնքերն ու զգետը, նետուեցաւ ձիուն վրայ
 եւ սրարշաւ տուն վերադարձաւ, հոն իր
 ծրագիրները պատրաստեց եւ ճամբայ ելաւ:

Ամբողջ օր մը ճամբորդեց եւ իրեն
 հանդիպողներուն հարցուց ճամբուն վրայէն
 արդէն անցած ուրիշներու մասին:

Իրիկուան մօտ, պայծառ արեւն երբ ալ
 սկսած էր ինքզինքը լեռանն ետեւ պահելու,
 Սահակ անտառ մը հասաւ, որուն մէջէն կանցնէր
 իր ճամբան: Ամէն ինչ խաղաղ էր եւ ամէն կողմ
 ամայութիւնը կը թագաւորէր:

Յանկարծ լալու եւ հեծկլտալու ձայներ
 լսեց, իր շուրջը քննեց, եւ իր ձին
 արագացուց դէպի յառաջ: Քիչ յետոյ հասաւ
 տեղ մը, ուր ամայութիւնն ալ աւելի սուսկալի
 էր եւ լալու ձայները շատ մօտ: Վար իջաւ
 իր ձիէն, զայն կապեց ծառի մը եւ ինքն ալ
 սկսաւ ամէն կողմ քննել: Ու ահա ծառերուն
 տակ տեսաւ չորս թուրքեր, բոլորն ալ լաւ
 զինուած, որոնք կը ճաշէին եւ կը խմէին:
 Քիչ մըն ալ անդին տեսաւ երեք խեղճեր, որոնք
 մէկզմէկու եւ ծառին կապուած էին զօրաւոր
 չուաններով: Անմիջապէս հասկցաւ թէ իրեն-
 ներն են եւ որոշեց յարձակիլ: Բայց այս
 անգամ, իր հայրական զայրոյթը տեղի տուաւ
 խոհեմութեան եւ որպէսզի իր գործը յաջող
 ըլլայ՝ որոշեց սպասողական դիրք բռնել եւ
 թշնամին լաւ մը լրտեսել մինչեւ որ հարմար
 առիթը ներկայանայ:

Թուրքերն սկսած էին լաւ մը գինովլալ
 եւ անոնք բարձրաձայն սկսան կանչվռտել եւ
 պատրաստութիւն տեսնել իրենց զոհերը մերկա-
 ցնելու եւ զանոնք չարչարելու: Անոնցմէ
 ամենէն հսկան դէպի կալանաւորներուն կողմը
 ուղղուեցաւ: Սահակ ճիշտ ժամանակը եկած
 նկատելով զէնքը կրակեց եւ զայն գետին
 տապալեց: Միւս թուրքերը իրենց գինովութենէն

հազիւ թէ կարելորութիւն տուին, երբ Սահակ
 իր երկրորդ գնդակը անոնց կողմը կրակեց եւ
 ատրճանակը ձեռքին յարձակելով կապեց զանոնք
 եւ յետոյ իր կինն ու զաւակներն իրենց
 կապանքներէն քակեց, իր թելերուն մէջ
 առնելով համբուրեց զանոնք եւ յետոյ, այդ
 ընդարձակ անտառին անմատչելի մէկ տեղ մը
 տուն մը շինեց եւ իրեններուն հետ խաղաղօրէն
 ապրեցաւ՝ մինչեւ որ պատերազմը վերջացաւ:

ՏՐԵՅԹԸՆ

ՎԱՅԷ ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ

Փ Ր Օ

Ժամանակին տղայ մը կար. անունը Փրօ:
 Հայրն ու մայրը մեռած էին եւ ինքն ալ
 բաւական պզտիկ էր: Երբ 14 տարեկան էր,
 տեղ մը գնաց գործ մը գտնելու համար:

Վերջապէս կցցի ագարակապան մը զայն իր
 քովն առաւ որ աշխատի: Երբ երեք տարի անցաւ,
 Փրօ ագարակապանին ըսաւ որ իրեն վարձքը
 վճարէ: Կցցի ագարակապանը հինգ վեց սէնթ
 միայն տուաւ, բայց Փրօ առարկութիւն մըն
 ալ չըրաւ եւ մեկնեցաւ:

ճամբան խեղճուկ մարդ մը տեսաւ որ ըսաւ
 Փրոյին.

- Տղաս, շատ անօթի եմ ու կը մեռնիմ.

ինծի քիչ մը դրամ տուր որ հաց գնեմ:

- Դուսն իմ դրամս կրնաս ունենալ,
 պատասխանեց Փրօն, ես դարձեալ կրնամ ետ
 երթալ եւ ագարակին մէջ երեք տարի եւս
 աշխատիլ:

Ծերուկը, որ ոգի մըն էր, անմիջապէս
 իր բնական կերպարանքն առնելով ըսաւ.

- Դուսն ազնիւ եւ շատ բարեսիրտ մեկն
 ես, երեք բան խնդրէ ինձմէ եւ ես անմիջապէս
 զանոնք պիտի տամ:

Փրօ ըսաւ .

- Ա. Ինծի զԷնք մը տուր, այնպիսի զԷնք մը, որով ինչ բանի որ նշան առնեմ, այն բանը վար իյնայ :

Բ. Ինծի այնպիսի ջուրակ մը տուր որ զայն նուագած ատեսս ամէն բան իմ շուրջս պարել սկսի :

Գ. Ինծի խօսելու հանճարը տուր, որպէս-զի երբ խօսիմ, ոչ ոք զիս մերժէ :

- Այդ երեք բաներն ալ քեզի կուտամ, ըսաւ ոգին եւ աներեւոյթացաւ :

Փրօ անմիջապէս ետ դարձաւ դարձեալ ազարակ երթալու համար: ճամբան, ծառի մը վրայ թռչուն մը տեսաւ եւ ուզեց իր զԷնքը փորձել եւ նշան առաւ: Թռչունը վար ինկաւ եւ ահա իր նախկին ազարակապանը վազեց եւ թռչունն առաւ :

- Դուն կրնաս այդ թռչունն ունենալ՝ եթէ կուզես պարել, ըսաւ Փրօ եւ սկսաւ իր ջուրակը նուագել :

Ազարակապանը սկսաւ խենթ մարդու մը պէս պարել: Ժամեր անցան եւ ան այլեւս յոգնած էր պարելէն եւ աղաչեց Փրոյէն, որպէսզի նուագը դադրեցնէ :

- Դուն զիս երեք տարի աշխատուցիր եւ վեց սէնթ միայն տուիր եւ իրաւունքս յափշտակեցիր, ըսաւ Փրօն, հիմաջ ես ալ փոխարէնը կը հատուցանեմ քեզի՝ մինչեւ վերջը պարել տալով :

- Կեցիր, Փրօ, Աստուծուդ սիրուն կեցիր, ըսաւ ազարակապանը, քեզի հազար տուար պիտի տամ, կեցուր ջուրակդ :

Փրօն այլեւս չի նուագեց եւ ազարակապանէն հազար տուարն առնելով ճամբայ ելաւ: Իսկ ազարակապանն ալ անմիջապէս ոստիկանատուն վազեց եւ լուր տուաւ թէ Փրօն գող մըն էր եւ իր հազար տուարը գողցած կերթար: Ոստիկաններն հասան տղուն ետեւէն, զայն ձերբակալելով վրան խուզարկեցին եւ իրաւ ալ հազար տուարը վրան գտնելով՝ իբր գող զայն դատապարտեցին եւ զինքը կախաղան առաջնորդեցին :

Երբ որ մարդը չուանն իր վզին պիտի անցներ, Փրօ շնորհք խնդրեց մեռնելէ առաջ մէկ հատիկ երգ մը նուագելու իր ջուրակին վրայ, եւ որովհետեւ խօսելու հանճար ունէր առանց մերժուելու՝ դատաւորն ու դահիճը թոյլ տուին իրեն որ նուագէ :

Ու երբ Փրօ նուագել սկսաւ՝ հոն գտնուողներէն բոլորն ալ, դատաւոր, ոստիկան, դահիճ եւ հանդիսական, սկսան պարել, ժամերով պարել, մինչեւ որ մեռնելու աստիճան յոգնեցան, մինչեւ որ անոնց բոլորին ալ կօշիկներն սկսան պատառ պատառ ըլլալ :

Դատաւորը, յոգնած եւ ուժասպառ, Փրոյին ըսաւ թէ այլեւս նուագելը դադրեցուր, բայց ան ալ աւելի եռանդով սկսաւ նուագել եւ անոնք ալ աւելի արագօրէն սկսան պարել: Տեսնելով որ ալ ճար չէր մնացած՝ դատաւորը ըսաւ .

- Ալ հերիք, Փրօ, քեզ պիտի չի կախենք, դադրեցուր նուագդ :

- Մէկ պայմանով միայն, պատասխանեց Փրօ, այս ատենը պատեհութիւն տալու է ինծի, որպէսզի ամէն ինչ պատմեմ եւ ամէն բան բացատրեմ հաստատելու համար թէ ես գող մը չեմ :

Դատաւորն ու բոլոր պաշտօնակալները ամենքն ալ համաձայնեցան ասոր եւ Փրօն նուագը դադրեցուց :

Անոր համար շատ դժուար չեղաւ ամէն ինչ տեղն ու տեղը խօսելու եւ բոլորն ալ համոզուեցան թէ Փրօն անմեղ էր, ազարակապանէն ետ առին հազար տուարը եւ դարձեալ անոր տուին եւ զայն ազատ արձակեցին :

Անկեց վերջ նոր ու շատ երջանիկ կեանք մը սկսաւ Փրոյին համար. ամէն տեղ յաջողութիւն գտաւ եւ բարեկամներ վաստակեցաւ ու ալ կամաց կամաց հարստանալ սկսաւ :

Փրօ խօսելու հանճարն ունենալուն համար կրցաւ Սիկիլիոյ թագաւորին աղջիկը գրաւել, անոր սերը շահիլ եւ անոր հետ ամուսնանալ :

Թրգմ.
ԵՐՈՒՄԱՆԴ ՄԱՔՆԻՍՏԵԱՆ

ԳԱՐՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

Գարունն է եկեր մեր Հայաստանին,
Կանանչ է պատեր դաշտն Արարատին.
Ծաղկած են ծառեր գոյնզգոյն աղուոր,
Նոր կեանք առած են Հայոց լեռ ու ձոր:

Հայ մշակն հուժկու, արթնցած կանուխ,
Արտը կը հերկե, կը ցանե սերմեր`
Որ վաղն իր սեղանն ըլլայ ճոխ, լեցուն,
Եւ հացը հասնի ամբարն ամենուն:

Անուշ է գարուն մեր Հայաստանին,
Տղաք, աղջիկներ կերգեն խմբովին:
Գառնուկներ ուլեր սարերն են ելեր,
Հովիւ Հայրորդին մախաղն է բացեր...:

Կեանքը կը պոռթկայ մեր Հայ գիւղերուն.
Ճարպիկ աքաղաղն կերգե իր կըկուն,
Ասպարեզ կարդայ ծոյլ ծոյլ հաւերուն,
Որոնք դեռ քուն են վրան ծառերուն:

Մամիկը բարի Հայոց աշխարհին,
Արթուն կայնած է ճիշտ լուսաբացին,
Դողդոջ քայլերով կուղեւորի ան
Հասնելու կանուխ ժամ, աղօթարան:

Կը սիրեմ գարունը մեր Հայաստանին,
Կարօտը կը քաշեմ մեր հայրենիքին.
Իր սերը կը պոռթկայ սրտիս մէջ տաքուկ,
Եւ կուխտեմ օր մը նետուիլ իրեն գիրկ:

Թեպէտ մոռցուած, թեպէտ հեռացած`
Կը յիշեմ քեզ ո՛վ դրախտ, Հայաստան,
Պիտի գամ օր մը գարունդ վայլելու,
Պանդուխտի շապիկս մէկդի նետելու:

Պիտի գամ, հողիդ պինդ պինդ փարելու,
Անուշ գարունդ կուշտ մը ապրելու.
Ու օր մ՛ալ եթէ քեզի պետք ըլլայ
Իմ սիրտս ու հոգիս թող մատաղ ըլլայ:

ԲԱԹՍԵՅ

ԱՐԱՍ ՊՈՅԱՃԵԱՆ
-Ատանացի-

ՇԱՔԱՐ ՈՒ ԽԵԼՔ.- Մայրիկ, ինծի կտոր մըն
ալ շաքար տա՛յիր. տուածդ ինկաւ:

- Ո՛ւր:
- Գրպանիս մէջ...

ԱՆՈՒՆ ՇԻՆԱԾ.- Կը յիշե՛ս, ընկեր մը
ունէի՛նք դպրոցը Յովհանէս Պալզճեան անուն.
Ի՞նչ եղաւ անիկա:

- Ամերիկա գնաց եւ անուն շինեց:
- Ի՞նչպէս:
- Հիմայ անիկա կը կոչուի ճան Ֆիշըր...

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ.- Արարատ, տղաս, շռայլ-
ուրթիւն չե՛՞ ըրածդ, հացիդ վրայ թէ անուշ
ես քսեր եւ թէ կարագ:

- Ընդհակառակն, իմ ըրածս ինայոդուրթիւն
է, մայրիկ. չե՛ս տեսներ որ երկուքին համար
մէկ հացի կտոր կը գործածեմ:

ՉՔՍԵՂԱՆՔ.- Պարտիզպանը.

- Հէյ, քեզ եմ, ի՞նչ բան ունիս կեռաս-
ենիիս վրան:

Սրգամոլ ստահակը.- Դուն քեզի հարցուր.
Ի՞նչ է սա վարը կախած տախտակդ. ԽՈՏԻՆ ԿՐԱՅ
ՄԻ ԿՈՒԵՔ: Պատուերդ յարգեցի ահա` ծառին
վրայէն քալելով...

ԲԱՐԵԿՐԹՈՒԹԻՒՆ.- Նոր աշակերտ մը,
երկչոտ ու սարսափահար, կեցած է դասարանին
խորը:

- Գնա նստե սա նստարանին վրայ, պզտիկ,
եւ ըսէ ինծի թէ ի՞նչ է անունդ, կը հարցնէ
ուսուցիչը:

- Սարգիս Տացիկեան:

- Քիչ մը աւելի բարեկիրթ ըլլալու է,
տղաս. երբ քու վարժապետիդ հետ խօսիս` Պարոն
պետք է գրուցես. հիմայ կրկնէ տեսեմ,

ի՞նչ է անուկը:

- Պարոն Սարգիս Տանցիկեան...

ԱՆԱՊԱՏ.- Աշխարհագրութեան դասին, երախայից կարգ, ուսուցիչը.

- Անապատ կը կոչուին այն մերկ տեղերն ուր բան չի բուսնիր եւ ուր ամառ ձմեռ ջուր չի գտնուիր բնաւ: Ձենե ո՞վ տեսած է անապատ մը:

Սիմոնիկ՝ ցուցամատը վեր բռնած.

- Յօրս գլուկը պիտի ըսեմ, բայց կը բրտնի ամառները:

ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱԶ

Հայորդիներու Պատանեկան Կարմիր Խաչի Ակումբի գանձը հետեւեալ գումարներն ստացած է վերջերս.

Դրամատան պատրաստ գումար՝	38.75
Գասպար Կարապետեան	1.00
ՕՆՆԻԿ Թովալեան	.50
Մարուքէ Նահիկեան	.75
Յարութիւն Սարաֆեան	.15
Կիւլպէնկ Միւնճերեւեան	.25
Աղավարդ Աւետիսեան	.20
Արամ Պոյաճեան	1.00
ԳՈՒՄԱՐ	<u>42.60</u>

ԱՐԱՐԱՏԻ ՄՐՏՈՒՄԸ

Անցեալ տարուան Արարատի բացած մրցանակները ստացած են հետեւեալ Հայորդիները.

Յարութիւն Սարաֆեան՝ Կարսօ, ՕՆՆԻԿ Ատուրեան՝ Սաուլթ Գեյուկա, Կիւլպէնկ Միւնճերեւեան՝ Կուէլֆի մօտ, Արմենակ Գըրպաշեան՝ Սաուլթ Գեյուկա, Թորոս Լեւոնեան՝ Պրեմիթըն, Գրիգոր Ազնաւորեան՝ Կօլսպըրկ, Դաւիթ Ժամկոչեան՝ Ներկայիս Թորօնթօ, Արամ Պոյաճեան՝ Բաթսէյ, Մանուէլ Մումճեան՝ Բաթսէյ, Գրիգոր Թազուրեան՝ Կարսօ, Լեւոն Գրիգորեան՝ Բոզնիթ, Եփրեմ Գըրպըքեան՝

Սաուլթ Գեյուկա եւ Սարգիս ճէյլէգեան՝ Կուէլֆի մօտ:

Այս մրցումին շահողները աւելի իրենց գրութեանց կամ մասնակցութեան գրական արժէքին համար չէ որ յաջողուած նկատուած են՝ որքան անոր համար որ՝ իրենց թղթակցութիւններն ու գրութիւնները ամսէ ամիս յարատեւօրէն շարունակած են, հակառակ որ իրենց յօդուածներէն մեծ մասը կամ ամբողջօձին չեն հրատարակուած Արարատի մէջ: Այս յարատեւութիւնն է որ մենք մրցանակի արժանի նկատած ենք, ինչ որ լաւ միջոց մըն է տղայոց համար իրենց մայրենի լեզուն ոչ միայն չի մոռնալու՝ այլ զայն մշակելու:

Արարատ ամէն տարի դրամական կոկիկ գումար մը պիտի յատկացնէ այս նպատակաւ: Ինչպէս մեր նամակներով եւ շրջաբերականներով շեշտած ենք՝ ամէն Հայորդի իրաւունք ունի մասնակցելու՝ ամէն ամիս գրելու պայմանաւ. ընդհատում ընողներ չեն շահիր: Իրենց գրութիւնները հրատարակուած չի տեսնողներ պէտք չունին կարծելու թէ մրցումը պիտի կորսնցնեն:

ՀԱՍՏԵՒ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Հետեւեալ Հայորդիները վերջերս իրենց հասցէները փոխած են.

Դաւիթ Ժամկոչեան, Մեսրոպ Յակոբեան, Միհրան ճգնաւորեան, ՕՆՆԻԿ Կարդերեսեան, ՕՆՆԻԿ Մելքոնեան, Հրաչ Լուսիկեան, Բիւզանդ Սէյլեան, ՕՆՆԻԿ Թովալեան, Նազարէթ Թերզեան, Պետրոս Կեպէնեան եւ Սարգար Շանկաեան:

Արարատի յաջորդ թիւով պիտի հրատարակենք յիշեալ Հայորդիներու հասցէները: Ազարակի մեր տղաքը իրենց ղրկուած հասցէներու ցուցակէն պէտք եղած սրբագրութիւններն ընելու են՝ ապագային իրենց թղթակցութիւնները կանոնաւորելու համար:

ԳԱՆԱՏԱՅԱՅ

ԳՊՐՈՑԻ ՀԱՄԱՐ

ՍԵՆՁ ՔԵԹՐԻՆԸ.- Գանատահայ Միույթեան քաղաքիս Մասնաճիւղը Փետրուար 24ին հրապարակային ժողով մը սարքած էր, որուն հրաւիրուած էր գաղութի Ընկերային Գործիչ Տիար Մ. Պաղտասարեան՝ օրուան ժողովը վարելու եւ ատենախօսելու: Այս հաւաքոյթին նպատակն էր Ազգային Վարժարանի շէնք մը ունենալու համար հանգանակութիւն մը ընել, որուն ուրախ ենք ըսելու թէ առատաձեռնօրէն մասնակցեցան ներկաները եւ ժողովի ընթացքին իսկ հանգանակութեան գումարը հասաւ վեց հարիւր տոլարի: Որոշուեցաւ հանգանակութիւնը շարունակել դուրսն ալ եւ այդ նպատակին համար յատուկ յանձնախումբ մը ընտրուեցաւ:

Գանատահայ գաղութիս ականաւոր անդամներէն ազգային բարերար Տիար ԼԵՆՈՆ Պապեան գնահատելով մասնաճիւղիս այս ձեռնարկը, իր սեփական միջոցներով երկու հողեր գնեց վարժարանի կառուցման համար:

Կը հաւատանք թէ այս ազգօգուտ ձեռնարկը յաջողութեամբ պիտի պսակուի եւ ՍԵՆՁ ՔԵԹՐԻՆԸԻ Հայուլթիւնը իր սեփական վարժարանը պիտի ունենայ նոր սերունդի հայացի դաստիարակութեան համար:

ԼՐԱՏՈՒ

ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ Գանատայի թեմերուն Պատգամաւորական ժողովը գումարուեցաւ Փետր. 17ին՝ Տ. Սատթէոս Քհ. Մանիկեանի [...^]: Օրուան դիւանը ընտրուեցաւ հետեւեալներէ. Տիարք Եղիշէ Մուրատեան, Ատենապետ եւ Ա. Ղ. Ալիքսանեան, Ատենադպիր: Ժողովը հետեւեալ որոշումներն ըրաւ.

1.- Կեդրոնական Հոգաբարձութիւնն ճանշալ Թօրօնթոյնի հոգաբարձութիւնը, որ կարեւոր հարցերու առթիւ պիտի գումարէ Թեմական ժողով՝ համաձայն եկեղեցւոյ կանոնագրին:

2.- Պարտք դրուեցաւ Կեդրոնական Հոգաբարձութեան եւ վիճակիս հովիւին՝ խորհրդակցաբար պատրաստել Գանատահայ թեմերու եկեղեցական պաշտամունքներուն տարուան մը ժամանակացոյցը եւ զայն զեկուցանել թեմերու հոգաբարձութեանց:

3.- Որոշուեցաւ Պսակի համար գանձել նուազագոյն տասը տոլար, մկրտութեան նուազագոյն հինգ տոլար եւ թաղման հոգեհանգստեան տուրքերը կամաւոր ընել:

4.- Անդամատուրքերու ճշդումը յետաձգուեցաւ յաջորդ Թեմական ժողովին, երբ վիճակները կազմակերպուած կըլլան եւ ժողովուրդը կապուած եկեղեցիին: Այն ատեն կատարուած գործերու համեմատութեամբ կը ճշդուի եկեղեցւոյ զաւակներուն տալու տրամադրութիւնն ու կարողութիւնը:

5.- Թեմերու հոգաբարձութեանց լիազօրութիւն տրուեցաւ տեղական հասոյթներուն 25 առ հարիւրը գործածելու տեղական պետքերու եւ մնացածը յատկացնելու Կեդրոնի Գանձին:

6.- Ժողովը որոշեց վիճակիս նորընտիր հովիւ ՏԵՐ Մ. Քհ. Մանիկեանի յատկացնել 1800 տոլարի տարեթոշակ եւ ճանապարհածախք: Տիար Մ. Պաղտասարեան, Գանատայի շրջանին իբրեւ կրթական, քաղաքացիական, գաղթային եւ ընկերային գործիչ, պիտի ստանայ 1500 տոլար տարեթոշակ եւ ճանապարհածախք: Պր. Յակոբեան, շրջանի ընդհանուր Դպրապետ, պիտի ստանայ 250 տոլար տարեթոշակ: Տիար Պապեան իր անձնական միջոցներով պիտի հոգայ Դպրապետին թոշակը եւ ճանապարհածախքը:

7.- Հովիւը բոլոր թեմերու մէջ պիտի կազմակերպէ եւ մարզէ դպրաց

խումբեր, որոնց ղեկավարութիւնը պիտի յանձնուի Դպրապետին:

8.- Ընտրուեցաւ Տիար Լեւոն Պապեան վիճակիս երեսփոխան եւ լիազօրութիւն տրուեցաւ իրեն Նիւ Եորքի շրջանէն չորս անձեր եւս նշանակելու իբրեւ Քանաւահայ թեմերու երեսփոխաններ՝ Քանաւահայոց ձայնը ներկայացնելու Ամերիկահայ Առաջնորդական Կիճակի յառաջիկայ երեսփ. ժողովին:

9.- Ժողովը որոշեց որ Առաջնորդարանի արտօնութեամբ, Քանաւայի թեմին կապուած Ամերիկեան գաղութներու կրօնական մատակարարութիւնն յանձնուի Տէր Մովսէս Քի. Տէր Ստեփանեանի կամ այլ եկեղեցականի մը, քանի որ ներկայ հովիւը հազիւ կրնայ բաւարարել Քանաւայի Յայերուն կրօնական պէտքերուն:

Պատգամաւորական ժողովը նկատի առաւ եւ որոշումներ տուաւ նաեւ կարգ մը երկրորդական հարցերու շուրջ:

Ներկայ պատգամաւորները միաձայնութեամբ ընդհանուր գաղութի շնորհակալութիւնն յայտնեցին Տիար Լեւոն Պապեանի՝ իր եկեղեցանուէր եւ ազգանուէր ջանքերուն ու զոհողութեանց համար:

ՀԱՄԵՐՊԵՐ

ԹՕՐՕՆԹՕ.- Քանաւահայ Միութեան երկսեռ երգչախումբը, ղեկավարութեամբ Կոմիտասեան Երաժշտագէտ Պր. Երուանդ Սըլիեանի, պատրաստութիւններ կը տեսնէ կարգ մը համերգներ տալու յառաջիկայ քանի մը շաբաթներու ընթացքին:

ՀԱՆԴԵՍ - ԽՆՋՈՅՔ

ՀԵՄԻԼԹՇ.- Մարտ 24ին տեղի ունեցաւ Յայ Կարմիր Խաչի Հեմիլթընի մասնաճիւղին Հանդէս-Խնջոյքը: Եղան ատենախօսութիւններ, երգեր եւ արտասանութիւններ: Հեմիլթընի ազգայիններէն խուռն բազմութիւն մը ներկայ էր այս օգտակար հաւաքոյթին:

Տ Խ Ր Ո Ւ Ն Ի

Մարտ 11 ին, թոբատայի հիւանդութենէ մը, իր մահկանացուն կնքեց Կոլթի յարգուած եւ ազգասէր ազգայիններէն Տիար Դազար Մարգարեան, բնիկ Կանեցի: Յուղարկաւորութեան տխուր արարողութիւնը կատարուեցաւ Մարտ 14ին Եպիսկոպոսականաց եկեղեցիին մէջ՝ առաջնորդութեամբ եկեղեցիին երեց Քէնըն Սնէկըրի եւ Քանաւահայ թեմին հովիւ Տէր Մատթէոս Քի. Մանիկեանի: Դամբանականներ խօսեցան Պ. Օհանեան եւ Մ. Ասատուրեան:

Ծաղկեպսակներով եւ հեռագիրներով իրենց ցաւակցութիւնը յայտնած էին Քանաւայի բոլոր հայկական կազմակերպութիւնները, հեռաւոր գաղութներու կազմակերպութիւններ եւ բազմաթիւ Յայ եւ օտար անձնաւորութիւններ:

Հանգուցեալը իր ետեւ կը թողու իր սգակիր այրին, Տկ. Եղիսաբէթ Մարգարեան, իր դուստրը Տկ. Արուսեակ Տէր Վարդանեան եւ գաւակները Արտաշէս, Սուրէն եւ Վաղարշակ:

Արարատ եւ Յայորդիներու Միութիւնը իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ եւ մխիթարութիւն կը մաղթէ հանգուցեալի պարագաներուն:

Արդարներու յիշատակը թող օրինեալ ըլլալ:

Ծ Ն Ո Ւ Ն Դ Ն Ե Ր

Գաղութին մէջ հետեւեալ ծնունդները տեղի ունեցան:

Փետր. 28ին՝ Տէր եւ Տիկին Ա.

Ասատուրեաններու, Հեմիլթըն, մանչ մը:

Մարտ 25ին՝ Տէր եւ Տիկին Յարութիւն

Սըլիեաններու, Թօրօնթօ, գահաժառանգ մը:

Նկատելի պարագայ մըն է որ վերջին մէկ երկու տարիները մանչերու շրջանն եղած է Քանաւահայ գաղութին համար:

ԳԱՆԱՏԱՀԱՅ ԵՐԻՏ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Գ. Յ. Ե. Միութեան երկրորդ տարուան Պատգամաւորական ժողովը տեղի ունեցաւ Մարտ 3ին Թօրօթոյի Հայկական ակումբին մէջ: Ժողովը սկսելէ առաջ ընտրուեցան օրուան դիւանին՝ ընկ. Կ. Մուրատեան, Ատենապետ, Յ. Սողիկեան, բարտուղար: Դիւանը պատգամաւորներու վաւերաթուղթերը քննելէ յետոյ օրակարգի հարցերը քննուեցան: Մասնաճիւղերու տարուան մը գործունէութեան գեկուցումը տուին եւ վերջն ալ կարացուեցաւ Կեդր. Կարչուութեան գեկուցումը, որով կը պարզուէր թէ Միութիւնը յաջող եւ արդիւնաւոր տարի մը բոլորած էր:

Կեդր. Կարչուութեան Գանձապահը տուաւ գանձային հաշիւները, որը ցոյց կուտար թէ ընթացիկ ծախքերը գոցուելէ յետոյ փոքրիկ գումար մըն ալ կը մնար գանձին մէջ:

Նոր Կեդր. Կարչութիւնն ընտրուեցաւ հետեւեալներէ. Կ. Մուրատեան՝ Ատենապետ, Ս. Ասատուրեան՝ Ատենադպիր, Թօրօթոյէն, Յ. Սողիկեան՝ գանձապահ, Հեմիլթընէն, իսկ Լ. Մուրատեան, Հեմիլթընէն, Յ. Մուրատեան, Գ. Գալուստեան, Պրէնթֆօրտէն եւ Զ. Պտուկեան, Թօրօթոյէն՝ խորհրդականներ:

Ժողովի փակումէն յետոյ բոլոր պատգամաւորները հիւրասիրուեցան Թօրօթոյի մասնաճիւղին կողմէ պատրաստուած ճաշասեղանով մը, որմէ յետոյ ընկերները նորէն հրաւիրուեցան ակումբ, ուր հաւաքուեցաւ ընկերներու ստուար խումբ մը եւ եղան գանազան նիւթերու շուրջ խօսակցութիւններ, երգեր, զուարճալի խաղեր: Յետոյ ներկաներու հրամցուեցաւ զովացուցիչներ:

Կը մաղթենք որ ուրիշ գաղութներու երիտասարդութիւնն ալ կազմակերպուի՝ զարգացնելու համար մեր նոր սերունդը թէ բարոյապէս եւ թէ մտաւորապէս եւ փրկէ գանոնք այլասերումի անխուսափելի վտանգէն:

ԼՐԱՏՈՒ

Ծ. Խ. Յաջորդ թիւով պիտի հրատարակենք Գ. Յ. Ե. Մ.ի կողմէ ղրկուած շահեկան յօդուած մը՝ Գանատահայ Երիտասարդաց Միութեան Կոչումը վերաառուութեամբ:

ՀԻՒՐԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

Գանատայի Հայորդիներու Միութեան Պատգամաւորական ժողովի առթիւ Հեմիլթընի Հայ Կարմիր Խաչի եւ Պետական Կարմիր Խաչի տիկիւնները պատրաստակամութիւն յայտնած են բարեացակամօրէն եւ ազնուօրէն հիւրասիրելու Հեմիլթըն այցելող մեր պատանի պատգամաւորները եւ Ս. Չատկի առթիւ արծակուրդով եկող Հայորդիները:

Մեր Հայորդիներէն Դաւիթ Ժամկոչեան, որ գանազան ժամանակներ յաջորդաբար բաւական ծանր հիւանդութիւններ եւ ֆիզիքական տագնապներ անցուց, ներկայիս անկարող ըլլալով ազարակ վերադառնալ՝ բանի մը շաբաթներէ ի վեր կը հիւրասիրուի Տիկիւն Պտուկեանի կողմէ, Թօրօթօ: Յարգելի տիկիւնը մեր Հայորդիներուն աւելի լաւ ծանօթ է Մայրիկ Պտուկեան անունով:

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Գանատայի ազգայիններէն Տեր եւ Տիկիւն Պապեաններու նորակառոյց ամառանոցի շինութիւնը վերջացած ըլլալով՝ տեղափոխութիւնը պիտի կատարուի յաջորդ ամսուն: Ամառանոցի բոլոր շէնքերը ճարտարապետական գեղեցիկ հրաշակերտներ կը ներկայացնեն: Ամառանոցը կը կոչուի Վիլլա Արմաւիր:

Գ Ո Ր Ծ Ա Ր Ա Ն

Պապեան Գորգի Առեւտրական տունը Թօրօթոյի մէջ վաթսուն հազար տոլարնոց շէնք մը կը շինէ՝ իբրեւ գործարան գորգի նորոգութեան եւ լուացքի: Տիար Պապեան առաւելապէս Հայ աշխատաւորներու կը յանձնէ գործարանի գործերն ու ղեկավարութիւնը:

[Blank]
[Դատարկ]

Ա Ր Ա Ր Ա Տ Ա Մ Ս Ա Պ Ի Ր

Օրկան եւ ժամադրակաշի Պանատաշի Հաշորդիներու Միութեան:
Կը հրատարակուի ամէն ամիս. բացի Յուլիս եւ Օգոստոս ամիս-
ներէն:

Բ Ա Ժ Ն Ե Պ Ի Ն

Պանատաշի եւ Միացեալ Նահանգներու համար տարեկան մէկ
տուար եւ քսանըիինգ սէնթ. արտասահմանի համար տարեկան մէկու-
կէս տուար:

Ն Պ Ա Տ Ա Կ Ը

Այս պատանեկան ամսաթերթին հիմնադիրներն ու աշխատակիցներն
են 11 - 18 տարեկան որբ Հաշորդիներ, ցրուած զանատական ազա-
րակներու մէջ: Հրատարակութեան Նպատակն է Հաշութենէ հեռու
եղող մեր այս թանկագին բեկորներուն հասնիլ ամսէ ամիս՝ իրենց
լեզուով ու իրենց գրչով եւ անոնց մէջ արծարծել թէ ազգային եւ
թէ զանազանական ոգին՝ համընթացօրէն: ԼԱԻ ՀԱՅԸ ԿՐՆԱՅ ՄԻԱՅՆ
ԼԱԻ ՊԱՆԱՏԱՏԻ ԸԼԼԱԼ:

Ն Ի Բ Թ Ա Կ Ա Ն

Թերթիս ընթացիկ ծախքերը կը հոգացուին բաժանորդներու եւ
համակիրներու նիւթական օժանդակութեամբ եւ Տիար Լեւոն
Պապաեանի ամսական քսանըիինգ տուարի նուիրատուութեամբ:

Ա Տ Ա Յ Ա Պ Ի Ր

Կարչութեանս ղրկուած բաժնեգիններու եւ այլ գումարներու
համար ստացագիր չենք ղրկեր, եւ սակայն, ամէն ամիս մասնաւոր
սիւնակով մը կը ծանուցանենք ստացուած գումարները՝ անուններով
միասին: Այդ կը նկատենք իբր ընկալագիր: Հին բաժանորդներ
վճարում ընելու պարագային տեղեկացնելու են այն անունն ու
հասցէն, որուն կը ղրկուի այս թերթը: Բաժնեգիննին դարդեցնել
փափաքողներ տեղեկացնելու են մեզ:

ԱՐԱՐԱՏ

Ա Մ Ս Ա Ձ Ե Ր Թ

Օրկան Գանատայի Հայորդիներու

Միութեան:

ՏԵՐԵՆ ԽՄԲԱԳԻՐ

Ա. Ղ. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ

“ ARARAT MONTHLY ”

P. O. Box 184,

Hamilton, Ont.

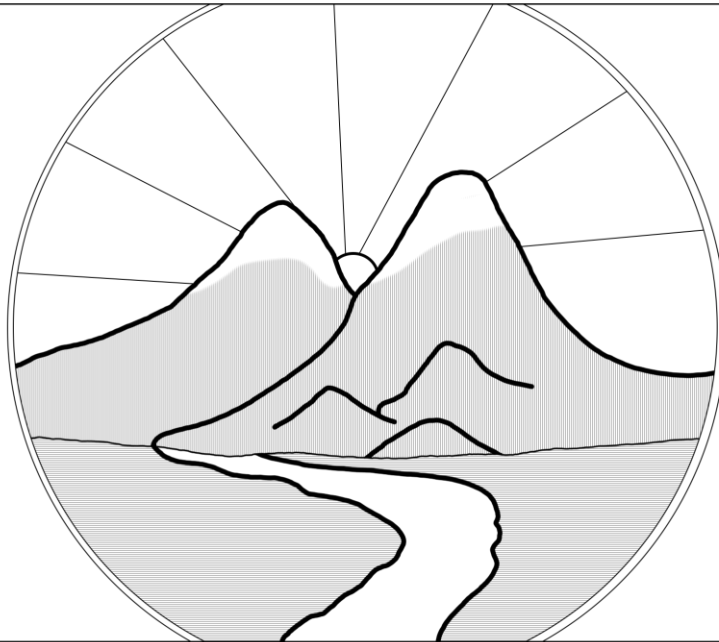
CANADA.

Ղ. ՏԱՐԻ

ՀԵՄԻԼՁԸՆ

ԱՊՐԻԼ, 1929

ԹԻԻ 4.

[Blank]
[Դատարկ]

Մ Ո Ւ Մ Ո Ւ Ս

Դ. ՏԱՐԻ

ՀԵՄԻԼԹԸՆ

ՄՊՐԻԼ, 1929

ԹԻ 4

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

ՄՊՐԻԼ, 1925

Մեծ սուգի ահաւոր ամինս է Ապրիլը: Մարդկային պատմութեան մեծագոյն ողբերգութիւնը այդ ամսուն կատարուեցաւ տասնըջորս տարիներ առաջ:

Այն տարին թուրքն այլեւս իր ձեռքերն ազատ գտաւ Յայն արմատօրէն բնաջնջելու եւ քաղաքակրթութեան վերջին պատնէշը Փոքր Ասիոյ մէջ հիմնադրակ կործանելու: Իր ճիւղային ահռելի ծրագիրը գործադրութեան դրաւ Յայ ազգի մտաւորական աւագանիէն սկսելով:

Հայութեան հսկայաքայլ յառաջդիմութիւնը քաղաքակրթական բոլոր մարգերուն մէջ՝ նախանձի եւ ատելութեան մղձաւանջ մը եղած էր թուրքին համար: Հայն ամէն բան ունէր. բարի, գեղեցիկ եւ բարձր: Բիրտ ուժէ գուրկ էր եւ այս վերջինը թուրքին կալուածներուն մէջ կիշար:

Այն թուականէ ի վեր, երբ այդ բարբարոս ազգը պատմութեան թատերաբեմին վրան երեւցաւ՝ ոչինչ տուաւ մարդկութեան. ընդհակառակը, քակեց ու քանդեց ամէն ինչ, որ դարերու քաղաքակրթութեան նուաճումն եղած էր: Ու այդ նուաճումը անյիշատակ ժամանակներէ ի վեր ժառանգութիւնն եղած էր Յայ ազգին՝ ֆիզիքապէս կենսունակ, տնտեսապէս ամուր եւ մտքով պատկառելի: Ու այդ բարձր տուեալներով փարթամ Յայ ազգը թուրքին աչքին մէջ սուր փուշ մը եղած էր: Թուրքին, որ միշտ ալ բարին ատող եւ գեղեցիկը քանդող մը եղած էր:

Ապրիլի ահաւոր հարուածը եւ անոր յաջորդող մեծ եղեռնը Հայութիւնը հիմնա-

յառակ սարսեց, ուժասպառ ըրաւ զայն, բայց չի կրցաւ քանդել այդ հոյակապ ազգը:

Տարիներու հարց է միայն անոր յաղթական վերականգնումը, քանի ան իր երակներուն մէջ կը պահէ ապրելու արժանիք ունեցող ազգերու բոլոր առաքինութիւնները:

Իւրաքանչիւր կոտորուած կամ վերապրող Հայու արգաւանդ պարտեզներէն բազմահազար, նոր ծիլեր, նոր նոր Հայկական պիտի բողբոջին եւ անցեալի դառն փորձառութիւններով խելահաս՝ երկիւղածօրէն պիտի պահեն ցեղին բոլոր առաքինութիւնները՝ անոր վրան աւելցնելով նաեւ ՌԺԸ...

Մտէք մեծ եղեռնէն աւանդ մնացած մեր հարիւր հազարաւոր որբերու սրտերէն ներս, բրբրեցէք ծալքերն անոնց, եւ ահա դուք ոտնաձայնը պիտի լսէք ՎԱՐՈՒՄՆ ՅԱՐԹԱՆԱԿԻՆ:

ՎԱՐՈՒՄՆ ԱԿՆՈՏՈՎ

Մեր Հայորդիները զանազան առիթներով Գանատա բերուեցան հոգատար մարմնի մը բարի հսկողութեան ներքեւ:

Այդ մարմինը մեծ խնամք եւ զգոյշութիւն ի գործ դրաւ որպէսզի այս երկիրն եկող այդ բոլոր որբերը ֆիզիքապէս եւ մտաւորապէս ընտրուածներ ըլլան իրենց շրջանակի հազարաւորներու մէջէն:

Գանատան, պատեհութիւններու այս մեծ եւ բարգաւաճ երկիրը, իր անսահման կարելիութիւններով բացուեցաւ Հայութեան այս բեկորներուն առջեւ՝ իրենց կեանքի թարմ շրջանին: Եւ ասիկա մեծ բարեբախտութիւն մը եղաւ Հայորդիներուն համար, երբ նկատի ունենանք ուրիշ բազմահազար որբերու աննախանձելի վիճակը:

Եւ սակայն, այն որբերը, իբրեւ զաւակներն Յայ ազգին, պարտականութիւններ ունին իրենց ցեղին հանդէպ եւ Յայութիւնն ալ պարտաւորութիւններ ունի կատարելիք անոնց համար:

Պատասխան Յայորդիներու ապագայ ամբողջութիւնը վիճակագրական շօշափելի աղբիւր մը պիտի ըլլայ թէ Պատասխաններու եւ թէ օտարներու համար՝ երբ պէտք տեսնուի Յայ ազգի արժանիքները ճշդելու: Ասկէ քսան տարի յետոյ Յայութեան համակիրներն ու հակակիրները իրենց նիւթ պիտի ընտրեն Յայորդիներու հրաշալի նուաճումները կամ յոռի սայթաքումները մեր ազգը ներկայացնելու համար՝ հաստատելով թէ.

- Ահա Յայութեան ներկայացուցիչները, անոնք խմբովին ընտրուած՝ Պատասխանատուներու հոն իրենց տրուեցաւ ամէն տեսակ պատեհութիւններ յառաջդիմելու եւ բարգաւաճելու համար եւ ցոյց տալու իրենց ցեղին ինքնաշատուկ արժանիքները: Պատասխաններն անոնք եւ անկաշկանդ երկրի մը մէջ անոնք այսքան տարիներ ապրեցան: Այսօր դիտեցէք զիրենք, քննեցէք անոնց տնտեսական եւ բարոյական վիճակը եւ Յայութեան ճշգրիտ արժանիքը պիտի հասկնաք:

Մօտիկ ապագային եթէ մեր Յայորդիներէն բոլորն ալ պարզ գործաւորներ դառնան, այն ատեն անոնք իրենց շրջանակին պիտի ծանօթացնեն ազգ մը, որ մարդամեքենաներ միայն կրնայ արտադրել՝ զուրկ հանճարէ, զուրկ նախաձեռնարկ ոգիէ եւ զուրկ անհատական կամ հաւաքական փառասիրութենէ կամ հպարտութենէ:

Մեր Յայորդիները լրջօրէն ընթանելու են այս պարագան եւ Յայութիւնն ալ շատ մօտէն հետաքրքրուելու է ազգին այս բեկորներու կենսութիւնը ու մեր այս պատանիներուն մէջ երեւցած բազմաթիւ ինքնաշատուկ արժանիքները քաջալերելու է թէ բարոյապէս եւ թէ նիւթապէս:

Ապագային մեր Յայորդիներէն շատ քիչերը կամ բնաւ գործարաններու թուեալ մթնոլորտին յառելու են իրենց աչքերը իբրեւ ապրուստի միակ աղբիւր. ընդհակառակը անոնց մէջ գտնուելու են բազմաթիւ բարգաւաճ ազարակապաններ, արհեստաւորներ եւ մտաւորականներ:

Ու այն ատեն Յայ արժանիքի ճշմարիտ մանրանկարը պիտի երեւայ մեր Յայորդիներու ապագայ ամբողջութեան մէջ:

Գ. Յ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՐԹԱՎԱՆ
ՖՕՆՏԸ

Պատասխան Յայորդիներու Միութիւնը իր վերջին Պատգամաւորական ժողովին մէջ որոշած է Կրթական Ֆօնտ մը բանալ եւ անով նիւթական ծախքերը հոգալ այն Յայորդիներուն, որոնք դպրոցական ասպարեզին մէջ որոշ յառաջդիմութիւններ ցոյց կուտան եւ կը փափաքին բարձրագոյն կրթութիւն ստանալ:

Յայորդիներու այս առաջադրութիւնը թէ գովելի է եւ թէ յուզիչ: Մենք իրենց շարքերուն մէջ կը տեսնենք այնպիսիներ, որոնք շուտով մի մատուած են մտածելով թէ պէտք է ընդհատեն իրենց ուսման ասպարեզը նիւթական միջոցներու չգոյութեան պատճառաւ: Այդ Յայորդիներու մտաւնջութիւնը փարատելու համար եւ անոնց ուսումնասնեց բաղձանքին գոհացումն ապահովելու առաջադրութեամբ Միութիւնը նախաձեռնարկ կըլլայ Կրթական Ֆօնտին:

Արարատ գնահատելով Յայորդիներու Միութեան այս իմաստուն քայլը, յաջորդ թիւէն սկսեալ մասնաւոր սիւնակ մը պիտի բանայ այս առթիւ եղած որեւէ նուիրատուութիւն, մեծ կամ փոքր, հրատարակելու համար:

Կրթական այս ֆօնտը բոլորովին անկախ է Արարատի մատակարարութենէն եւ նուիրատուներէն կը խնդրուի մասնաւորաբար շեշտել թէ ղրկուած գումարը Կրթական Ֆօնտին համար է:

ԳԱՆԱՏԱՅԻ ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆԸ

Արարատի այս թիւը առաւելապէս Գանատայի Հայորդիներու Միութեան կեանքին եւ գործունէութեան նուիրուած ըլլալուն՝ կարծէ այս տողերով պատմական ընել սոյն կազմակերպութեան, գիտնալով միեւնոյն ատեն թէ այս մասին բաւական գրուած է Արարատի Ա. Տարւոյ քանի մը թիւերուն մէջ: Մեր այս պատմականը թէ հետաքրքրական եւ թէ հաճելի պիտի ըլլայ մանաւանդ այս ամսագրի նոր բաժանորդներուն համար:

Հայորդիներու Միութիւնը իր առաջին կազմակերպութիւնն ստացաւ 1924 Նոյ. 11ին, ճօրճառուկի Ագարակատան մէջ: Միութեան անմիջական նպատակն եղաւ բախտակից Հայ որբ մը որդեգրել եւ զայն պահել Հ. Բ. Ը. Միութեան որբանոցներէն մէկուն մէջ, ապագային նոյն որբը Հայաստան դրկուելու առաջադրութեամբ: Այս նպատակի իրագործման համար Հայորդիներն իրենց լուծմաներէն պիտի բերէին հասարակաց գանձակահին եւ տարին մէկ օր ալ իրենց ամբողջ ճաշագինը պիտի յատկացնէին միեւնոյն առաջադրութեան:

Հայորդիներու այս անդրանիկ կազմակերպութիւնը կոչուեցաւ Հայ Կրտսերներու Կարմիր Խաչ: Եւ որովհետեւ միեւնոյն ատեն Օկթարիօ Նահանգի բոլոր վարժարաններու մէջ թեմիէյն մը սկսած էր Կրտսերներու Կարմիր Խաչի Ակումբներ կազմակերպելու՝ թէ պատշաճ եւ թէ բանաւոր նկատուեցաւ Հայորդիներու Ակումբն ալ այդ մեծ կազմակերպութեան կապելու:

Կեդրոնը կատարեալ ազատութիւն եւ ամեն կերպ քաջալերանք ցոյց տուաւ մեր Ակումբին եւ որբ մը պահելու մեր իմաստուն գաղափարը նամակներով եւ պաշտօնաթերթի միջոցաւ թէ գովելի եւ թէ Գանատացի փոքրիկներու համար ալ օրինակելի հռչակեց:

Տղայոց ոգեւորութիւնն անսահման էր. պարտականութիւն մը եւ բարձր գործ մը կատարելու բովանդակ գիտակցութեամբ՝ անոնք իրենց ձեռքին անցած լուծմաները, որքան ալ փոքր, կը բերէին հասարակաց գանձակահին: Իրենց տարեկից փոքրիկներ թերեւս անուշ-եղէններու եւ այլ խաղալիքներու համար ծախսէին. բայց Հայ որբը միայն գիտէ սէնթերու փրկարար դերը թշուառութիւն ամոքելու նուիրական գործին մէջ:

Հայորդիները անցեալ քանի մը տարուան ընթացքին աւելի քան 300 տուար դրկեցին Հ. Բ. Ը. Միութեան: Մասնակցեցան Պայքար Օրաթերթի բացած հանգանակութեան՝ Երեւանի համալսարանին ի նպաստ, Հայրենիք Օրաթերթի հանգանակութեան՝ Լենինականի Աղետեալներուն ի նպաստ եւ Հեմիլթընի Ազգային Կարժարանին:

Այս ակումբը կազմուելէն տարի մը յետոյ, նկատելով որ ճօրճառուկի սաները հետզհետէ պիտի ցրուին Գանատական ագարակներ, հիմնուեցաւ Արարատ Ամաթերթը՝ միութիւն եւ կապ պահելու համար մէկգմէկու հետ եւ միեւնոյն ատեն հայացի դաստիարակութիւնը շարունակելու մեկնողներու մէջ:

Հայորդիներու կազմակերպութիւնն առաջին անգամ Հայորդիներու Միութիւն կոչուեցաւ 1925 Դեկտ. 7ին: Այդ թուականէն յետոյ Հայորդիներու Կարմիր Խաչի Ակումբն եւս շարունակեց ի զօրու մնալ:

Կերջին մէկուկէս տարիներու ընթացքին Գանատայի Հայորդիներու Միութիւնը, իբրեւ անմիջական արդիւնք տղայոց ցրուեալ վիճակին, անկազմակերպ վիճակ մը ստացաւ: Եւ սակայն, Միութեան Պատգամաւորական ժողովը գումարուելով 1929 Մարտ 29ին եւ 31ին, Հայորդիներու Միութիւնը դարձեալ կազմակերպուեցաւ, Կեդր. Կարչութիւն մը ընտրուեցաւ եւ նոր պահանջներու համաձայն Ծրագիր-Կանոնագիր մը մշակուելով վաւերացուեցաւ:

Պատգամաւորական ժողովին կողմէ:

Պատգամաւորական Յանձնաժողովը Սիւնքիւնը ներկայիս իր առջեւ ունի արդիւնաւոր գործունեութեան ասպարեզ մը, եւ ամէն կասկածէ վեր է որ ան Պատահալ կեանքին մէջ փայլուն դեր մը ունի կատարելիք:

ՊԱՆԱՏԱՅԻ ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒ
ՊԱՏԱՄԱՐԱՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻՆ
ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԸ

1929 ՄԱՐՏ 29 - 31

Պատգամաւորական ժողովը տեղի ունեցաւ ՀԵՄԻԼՅԵՆԻ Ազգային Վարժարանի սրահին մէջ: Առաջին հաւաքոյթը, Մարտ 29ին, Նախապատրաստական հանգամանք մը ունեցաւ եւ ներկայ էին տասնըջորս Հայորդիներ:

Հայորդիներու Սիւնքեան Պատուոյ Նախագահը, Տիար ԼԵՆՈՆ Պապեան չի կրնալով ներկայ գտնուիլ՝ իր համակրանքն ու խրախուսիչ մաղթանքներն հաղորդուեցան ժողովին:

Դիւանը ընտրուեցաւ հետեւեալներէ. ՕՆՆԻԿ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ, Ատենապետ եւ Սիւնքեան ճգնաւորեան՝ Ատենադպիր: Ժողովի ղեկավարութիւնը թողուեցաւ Պր. Ա. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆԻ:

Պր. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ պատմական ըրաւ Սիւնքեան եւ թելադրեց ժողովը, որպէսզի ընդհանուր հաշուեհարդարի մը ենթարկէ անցեալի գործունեութիւնը, որ թէեւ անկազմակերպ եւ բաւական թերի, եւ սակայն արդիւնքն եղած էր երկար եւ բուռն ջանքերու:

Որպէսզի Պատգամաւորական Յանձնաժողովը ալ աւելի օգտակար եւ արդիւնաւոր ապագայ մը ունենայ՝ Պատգամաւորական ժողովին կը մնար Ծրագիր - Կանոնագիր մը պատրաստել եւ Հայորդիներու Սիւնքիւնը պաշտօնական եւ կազմակերպական կանոնաւոր հիմերու վրայ դնել:

Ծրագիր Կանոնագրի պատրաստութեան համար յանձնախումբ մը ընտրուեցաւ հետեւեալներէ.

Պր. Ա. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ, Սիւնքեան ճգնաւորեան, Համբարձում Մանուկեան եւ ՕՆՆԻԿ Շանկեան:

Յաջորդ ժողովի օրակարգը պատրաստուեցաւ եւ խորհրդակցութիւններ կատարուեցան Սիւնքիւնը հետաքրքրող բոլոր հարցերու շուրջ, որոնց վերջնական որոշումը յետաձգուեցաւ յաջորդ ժողովին:

Բ. ԺՈՂՈՎ

Պատգամաւորական Յանձնաժողովը Պատգամաւորական ժողովի երկրորդ նիստը տեղի ունեցաւ Մարտ 31ին՝ դարձեալ Ազգ. Վարժարանի սրահին մէջ: Արժ. ՏԵՐ Մատթէոս Քհ. Մանիկեան, Պատգամաւորական ժողովը հովիւն, իր ներկայութեամբ պատուած էր Հայորդիները:

ՏԵՐ ՀՅՈՒՅԵՐԸ ժողովը բացուեցաւ:

ՕՐԱԿԱՐԳ

- 1.- Ընթերցում, քննութիւն եւ վաւերացում Ծրագիր Կանոնագրի:
- 2.- Արարատի հաշուետուութիւն:
- 3.- Կրթական հարց:
- 4.- Նիւնքեան միջոցներ:
- 5.- Այլեւայլ:

1.- Կարդացուելէ եւ յօդուած առ յօդուած խորհրդակցութեան առարկայ դարձնելէ վերջ ժողովը միաձայնութեամբ վաւերացուց Սիւնքեան Ծրագիր Կանոնագիրը եւ որոշուեցաւ զայն նոյնութեամբ հրատարակել Արարատի մէջ՝ Հայերէն եւ Անգլիերէն լեզուներով:

2.- Արարատի հաշուետուութիւնը ըլլալով յայտնուեցաւ թէ թերթը պատրաստ ունի [...] տուար ընթացիկ ծախքերը փակելու համար, 54 տուար մրցանակներու եւայլն եւ 18 տուար ալ պարտք: Որոշուեցաւ այդ հաշուետուութիւնը համառօտակի հրատարակել Արարատի մէջ ի հետաքրքրութիւն թերթին

բաժանորդներուն, բարեկամներուն եւ համակիրներուն:

Արարատի տեղեկատուութենէն պարզուեցաւ թէ անելի քան երեք հարիւր բաժանորդներ մէկ մէկ տարուան բաժնեգին չեն վճարած: Ժողովը որոշեց որ ընտրելի Կեդրոնական Վարչութիւնը յատուկ շրջաբերականով մը յիշեցնէ նախկին բաժանորդներու այդ պարտքը:

Ժողովը պարտք դրաւ Արարատի Վարչութեան եւ Կեդրոնական Ժողովին որպէսզի պաշտօնական դիմումներ ընեն եւ կազմակերպութիւններու աջակցութիւնն ապահովեն Արարատի տարածման համար:

3.- Վարիչ Տնօրէնին եւ Կեդր. Վարչութեան յանձնարարուեցաւ կարելի բոլոր բարոյական եւ նիւթական օժանդակութիւնն ի սպաս դնել այն Յայրորդիներուն, որոնք կուզեն բարձրագոյն կրթութեանց հետեւիլ: Որոշուեցաւ Արարատի մէջ կրթական ֆընտի հանգանակութիւն մը բանալ՝ հաւանական ծախքերը գոցելու համար:

Այս առթիւ պետքը շեշտուեցաւ Իւնայթըտ Չըրչի բարեացակամութիւնն ու բարոյական գործակցութիւնը ապահովել եթէ կարելի ըլլալ:

4.- Նկատելով որ Գանատայի Յայրորդիներու Միութիւնը իր զանազան առաջադրութիւնները արդիւնաւոր կերպով յաջողցնելու համար նիւթական միջոցներու պետք պիտի ունենայ՝ ընտրելի Կեդր. Վարչութիւնը լիազօրուեցաւ ուրիշ կազմակերպութեանց նման ձեռնարկներ ընել՝ ինչպէս հացկերոյթ, ներկայացում, նուագահանդէս կամ աճուրդ-վիճակահանութիւն:

5.- Այն Յայրորդիները, որոնք վճարումով կաշխատին՝ պիտի բաժանորդագրուին Արարատին՝ տարեկան մէկ տուար վճարելով:

6.- Արարատի մէջ էջ մը յատկացնել Գանատահայ Երիտասարդաց Միութեան:

Պատգամաւորական ժողովը միաձայնութեամբ որոշեց Յայրորդիներու Միութեան հրապարակային

շնորհակալութիւնը յայտնել Արարատի միջոցաւ՝ հետեւեալներուն.

Տիար Լեւոն Պապեանի՝ իր հայրական հոգածութեանց եւ տարիներէ ի վեր իր ցոյց տուած նիւթական եւ բարոյական զոհողութեանց եւ քաջալերանքին համար:

Յայ Կարմիր Խաչին՝ որ միշտ քաջալերած է Յայրորդիները, խրախուսած է զանոնք իրենց ձեռնարկներուն մէջ, եւ անվերապահօրէն օժանդակած է թէ նիւթապէս եւ թէ բարոյապէս:

Յ. Յ. Դաշնակցութեան կոմիտէներուն, որոնք գիտնալով անգամ թէ Գանատայի Յայրորդիներու Միութիւնը բոլորովին անկուսակցական կազմակերպութիւն մըն է, իրենց բարոյական օժանդակութիւնը չեն խնայած Միութեան օրկանն եղող Արարատին տարածումը քաջալերելու:

Արարատի գործակալներուն, որոնք անձնուէր կերպով ջանացած են օժանդակել թերթին:

Արարատի բաժանորդներուն եւ համակիրներուն, որոնք Յայրութեան ամէն խաւերուն եւ ամէն կուսակցութեանց կը պատկանին եւ թերթը կը քաջալերեն գիտնալով անոր անկուսակցական հանգամանքը:

7.- Կեդրոնական Վարչութիւնն ընտրուեցաւ հետեւեալներէ. Պր. Ա. Դ. Ալիքսանեան՝ Վարիչ Տնօրէն եւ Վագգէն Չատիկեան, Մամբրէ Շիրինեան, Յակոբ Յակոբեան, Խաչիկ Գարաճեան, Յայկազ Մեսրոպեան, Վահէ Ալիքսանեան եւ Միհրան ճգնաւորեան:

Արժ. Տէր Մատթէոս Քի. Մանիկեան, ժողովին հիւրը, ուղերձով մը քաջալերեց Միութիւնը, խրախուսեց զայն կատարուելիք բոլոր ձեռնարկներուն մէջ եւ խոստացաւ իր հայրական օժանդակութիւնը չի խնայել Յայրորդիներու հանդէպ:

8.- Կեդր. Վարչութիւնը պիտի հրաւիրէ յաջորդ Պատգ. կամ Յայրորդիներու Ընդհ. ժողովը:

ԾՐԱԳԻՐ - ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ
ԳԱՆԱՏԱՅԻ ՅԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
Հիմնուած 1924 Նոյեմ. 11ին

ՆԱԽԱԲԱՆ

Գանատայի Հայորդիներու Միութիւնը կազմակերպուեցաւ 1924 Նոյեմբեր 11ին՝ եւ Նախապէս գործեց հայ Կրտսերներու Կարմիր Խաչի Ակումբ անուան տակ: Այս Ակումբը 1925 Դեկտ. 7ին վերակազմուեցաւ իբրեւ Գանատայի Հայորդիներու Միութիւն եւ պահեց իր Կարմիր Խաչի Ակումբը:

Սոյն Ծրագիր Կանոնագիրը վաւերացուեցաւ Միութեան Պատգամաւորական Ժողովին կողմէ՝ 1929 Մարտ 31ին:

ՆՇԱՆԱԲԱՆ

Գանատայի Հայորդիներու Նշանաբանն է՝ ԲԱՐՁՐԱՅԻՐ եւ ԲԱՐՁՐԱՅՈՒՐ:

Իբրեւ Գանատայի բնակիչներ՝ սիրել ու յարգել տեղական օրէնքները, սովորիլ եւ իւրացնել Գանատական բարձր իտեւլները եւ յառաջդիմել լաւագոյն բաղաբացիներ ըլլալու համար:

Իբրեւ Հայ ազգին հարազատ գաւակները՝ պահել ու պահպանել Հայ ոգին, սիրել ու յարգել հայկական աւանդութիւնները, Հայ արժանիքը բարձրացնել խօսքով, գործով եւ նկարագրով:

Հաւատարիմ մնալ Հայ ազգային իտեւլներուն:

Ապրիլ թէ իբրեւ արժանաւոր Հայեր եւ թէ իբրեւ արժանաւոր Գանատացիներ:

Հաւատարիմ հպատակն ըլլալ Նորին Վեհա-փառութիւն ճօրճ Ե. Թագաւորին:

Սիրել ու յարգել Բրիտանական դրօշակը:

ԾՐԱԳԻՐ

1.- Կապ պահել ազարակներու մեր եղբայրներուն հետ՝ թղթակցութիւններով եւ շրջաբերականներով:

2.- Հրատարակել Արարատ Ամսաթերթը՝ իբրեւ Գանատայի Հայորդիներու Միութեան Օռկանը:

3.- Տղայոց օժանդակել՝ Նպաստաւոր պայմաններու տակ ազարակային գործեր գտնելու համար:

4.- Այն Հայորդիները, որոնք բնական ձիրքերով օժտուած են, քաջալերել եւ անոնց համար կարելի պատեհութիւնն ստեղծել՝ իրենց ձիրքերը մշակելու:

5.- Քաջալերել եւ կարելի բարոյական եւ նիւթական միջոցներն ստեղծել այն Հայորդիներուն համար, որոնք արժանիք ցոյց կուտան եւ կը փափաքին բարձրագոյն կրթութիւն ստանալ:

6.- Նախածննութեան եւ անձնական պատասխանատուութեան ոգին քաջալերել Հայորդիներու մէջ:

7.- Մրցումներ եւ մրցանակներ հաստատել տղայոց հաշացի, մտաւոր եւ ֆիզիքական յառաջդիմութեանց զարկ տալու համար:

8.- Տարին անգամ մը Դաշտային Օր մը հաստատել եւ տղայոց համար պատեհութիւն ստեղծել մէկզմէկ տեսնելու եւ դաշտային մրցումներ ունենալու:

9.- Միութեան կարելի սահմաններուն մէջ օժանդակել Գանատահայ զաղութի ազգային օգտակար ձեռնարկներուն:

ՎԱՐՉԱԿԱՆ

10.- Գանատայի Հայորդիներու Միութեան գործերը կը վարուին Կեդրոնական Վարչութեան կողմէ, որ կը նտրուի տարին անգամ մը:

11.- Տիար ԼԵՆՈՆ Պապատեան Պատուոյ Նախագահն է Հայորդիներու Միութեան եւ Կեդր. Վարչութեան:

12.- Պր. Ա. Ղ. Ալիքսանեան Վարիչ Տնօրէնն է Գանատայի Հայորդիներու Միութեան:

13.- Միութեան Պատգմ. կամ Ընդհ. Ժողովը կը նտրէ Կեդր. Վարչութիւնը:

14.- Հայորդիներու ցրուած ըլլալու հանգամանքը նկատի ունենալով՝ Կեդր. Վարչութիւնը լիազօրութիւն ունի տարին անգամ մը Պատգամաւորական

կամ Ընդհանուր ժողովը հրաւիրելու՝ ըստ պարագաներով: Երկու ժողովներուն ալ հրաւերը ղրկուելու է առնուազն ամիս մը առաջ: Եւ երկու ժողովներուն ալ ներկաներու թիւը օրինական կը նկատուի:

15.- Կեդր. Վարչութիւնը կը բաղկանայ Վարիչ Տնօրէնէն եւ եօթը Զայորդիներէ:

16.- Վարչութիւնը կը նստի իր դիւանը. Ատենապետ, Ատենադպիր եւ Գանձապահ:

17.- Վարիչ Տնօրէնը կը ղեկավարէ Միութիւնը, կը խմբագրէ Արարատը եւ Պատուոյ Նախագահին բացակայութեան կը վարէ Ընդհանուր եւ Պատգամաւորական ժողովները:

18.- Վարիչ Տնօրէնը կը վարէ Կեդր. Վարչութեան ժողովները մինչեւ այն ատեն, երբ Ատենապետը կրնայ առանձինն զայն ընել:

19.- Վարիչ Տնօրէնը կը ղեկավարէ Միութեան գործերը, բայց քուէ չուսի ոչ մէկ ժողովի մէջ:

20.- Ատենապետը քուէի իրաւունք չունի, բայց քուէներու հաւասարութեան պարագային անոր ձայնը վճռական կըլլայ:

21.- Ատենադպիրը կը պահէ ժողովներու արձանագրութիւնները:

22.- Գանատայի Զայորդիներու Ընդհանուր, Պատգամաւորական եւ Կեդր. Վարչութեան ժողովներու արձանագրութիւններէն որոշումներու բաժինը կը հրատարակուի Արարատի մէջ՝ բոլոր Զայորդիները եւ Միութեան բարեկամներն ու քաջալերողները տեղեկ պահելու միութեան գործերուն:

23.- Ժամանակ առ ժամանակ Գանատայի Զայորդիներու Միութեան կատարած գործերու համարատուութիւնը պիտի ըլլայ Արարատի միջոցաւ:

24.- Կեդր. Վարչութեան ժողովներուն ներկայ գտնուող որեւէ Զայորդի քուէի իրաւունք ունի:

25.- Կեդր. Վարչութեան ժողովներուն ներկայ չի կրնար գտնուող անդամ մը իրաւունք ունի իր ձայնը փոխանցել ներկայ եղողի մը:

ՆԻԲԹԱԿԱՆ

26.- Կեդր. Վարչութիւնը միջոցներ կը ստեղծէ Միութեան նիւթական ծախքերը փակելու համար:

27.- Գանձապահը կը պահէ Միութեան հաշիւները եւ կը ներկայացնէ Վարչական, Ընդհանուր եւ Պատգամաւորական ժողովներուն:

ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՕՐԿԱՆԸ

28.- Արարատ ամաթերթը Միութեան օռկանն է, որուն պիտի աշխատակցին Գանատայի Զայորդիները:

29.- Թերթը պիտի ղեկավարուի եւ խմբագրուի Պր. Ա. Ղ. Ալիքսանեանի տնօրէնութեամբ:

30.- Արարատ պիտի ենթարկուի Զայորդիներու Միութեան հսկման կողմէն անմիջական հսկողութեան:

31.- Խնամակալութիւնը միայն պիտի վճռէ թերթին շարունակման կամ դադարման վերաբերեալ որեւէ հարց:

32.- Արարատի վարչութիւնը պատասխանատու է խնամակալութեան եւ թերթին վերաբերեալ որեւէ հիմնական խնդիրներու շուրջ դիմելու եւ այդ մարմնոյն:

33.- Արարատի գործերն ու աշխատանքը կը վճարուին՝ եթէ թերթին պիւտճէն բաւարարէ. այլապէս ոչ Գանատայի Զայորդիներու Միութիւնը եւ ոչ ալ խնամակալութիւնը որեւէ պատասխանատուութիւն պիտի չունենան:

34.- Արարատի Վարչութիւնը լայն իրաւասութիւններ ունի թերթը պատշաճ կերպով ղեկավարելու:

35.- Թերթը ամաթերթ մընէ, բայց տարին տասը թիւ միայն պիտի հրատարակուի:

36.- Արարատի տարեկան բաժնեգինն է Ամերիկայի եւ Գանատայի համար մէկ տուլար եւ 25 սենթ, իսկ արտասահմանի համար՝ մէկուկէս տուլար:

37.- Թերթը Զայորդիներու պիտի ղրկուի կանոնաւոր կերպով:

ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Տիար Լեւոն Պապեան եւ Պր. Ա. Ղ. Ալիքսանեան կրնան զարուրթի քանի մը ականաւոր Յայերը հետաքրքրել Գանատայի Յայորդիներու Միութեան հանդէպ եւ անոնցմէ կազմել ինքն-մակալութիւն մը:

38.- Խնամակալութիւնը պիտի կոչուի՝ Խնամակալութիւն Գանատայի Յայորդիներու Միութեան:

39.- Խնամակալութիւնը գերագոյն հովանաւորութիւն պիտի ունենայ Միութեան վրայ եւ իրաւունք ունի ցուցմունքներ եւ թելադրութիւններ ընելու:

40.- Խնամակալութիւնը պատշաճ եւ օրինաւոր եղանակներով կրնայ Յողային ընկերութիւն մը կազմել եւ ազարակ կամ ազարակներ ապահովել Յայորդիներու համար:

41.- Խնամակալութեան գործունեութիւնն ու հաշիւները պիտի տեղեկագրուին Արարտի մէջ:

42.- Խնամակալութիւնը իրաւունք ունի Յայորդիներու Միութեան գործունեութիւնն ու հաշիւները ինչպէս նաեւ Արարտի ելեւմուտքը քննելու անուղաձգ տարին անգամ մը:

43.- Խնամակալութիւնը կը նստի իր դիւանը եւ կը վարէ իր գործերը:

ԱՅԼԵՒԱՅԼԸ

44.- Գանատայի Յայորդիներու Միութիւնը անկուսակցական է եւ բացարձակապէս անկախ որեւէ կուսակցական կազմակերպութենէ:

45.- Միութեան անդամները կրնան անդամակցիլ որեւէ կուսակցութեան կամ կազմակերպութեան, բայց իրաւունք չունին Գանատայի Յայորդիներու Միութեան ժողովներու կամ գործունեութեանց ընթացքին որեւէ կուսակցութեան բրոքականոր ընելու:

46.- Միութիւնը որեւէ կերպով խաչածեւելու կամ հակասելու չէ Գանատայի երիտասարդաց Միութեան գործունեութիւնը,

որովհետեւ յիշեալ կազմակերպութիւնը կոչուած է օգտակար դեր մը կատարելու Գանատայի Նոր սերունդին եւ ազարակներու ցրուած Յայորդիներու միջեւ:

47.- Գանատայի Յայորդիներու Միութիւնը որեւէ պարագայի տակ իր գործակցութիւնն ու քաջալերանքն ի սպաս դնելու է Գանատայի երիտասարդաց Միութեան որեւէ ձեռնարկներուն:

48.- Նկատելով որ Գանատայի Իւնայթըտ Չըրչը ազարակներ ցրուած անչափահաս Յայորդիներու վերին հոգատար մարմինն է՝ Գանատայի Յայորդիներու Միութիւնը ամէն ջանք եւ զգոյշութիւն ընելու է, որպէսզի որեւէ կերպով յիշեալ եկեղեցւոյ հովանաւոր մարմնոյն գործունեութիւնը չի խաչածեւելու կամ չի խանգարուի:

49.- Միութիւնը իր կարելի միջոցներով ջանալու է թիւրիմացութիւններ կամ որեւէ անհամաձայնութիւն բարեկամօրէն կանխելու Յայորդիներու հոգատար մարմնոյն եւ թէ ուրիշ կազմակերպութիւններու հանդէպ:

50.- Գանատայի Յայորդիներու Միութեան նպատակն է բարեկամներ շինել ամէն տեղ եւ ամէն պարագայի տակ:

ԿԱՆՈՆԱԳՐԻ ՓՈՓՈԽՈՒՄ

51.- Սոյն Ծրագիր-Կանոնագիրը վերակազմուած եւ վաւերացուած է Գանատայի Յայորդիներու Միութեան Պատգամաւորական ժողովին կողմէ՝ 1929 Մարտ 31ին եւ առանցքը պիտի ըլլայ Միութեան գործունեութեանց:

52.- Միութեան Ընդհանուր կամ Պատգամաւորական ժողովը միայն իրաւասութիւն ունի այս Ծրագիր-Կանոնագիրը բարեփոխելու կամ ընդարձակելու:

53.- Որեւէ փոփոխութիւն վաւերական պիտի նկատուի մի միայն յիշեալ ժողովներու երկու երրորդին կամ աւելի քուէներով:

ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒ ԿՐԹԱԿԱՆ ՖՕՏՏԸ

Գանատայի Հայորդիներու Միութեան վերջին Պատգամաւորական ժողովը նկատի ունենալով որ Հայորդիներու ստուար թիւ մը նախակրթարանները լրացնելով հետզհետէ Բարձրագոյն Կրթութիւն ստանալու կը պատրաստուին, որոշեց Կրթական Ֆօստ մը սկսիլ՝ կրթական ասպարեզի մէջ ձիրքերով օժտուած եւ յառաջդիմելու ընդունակ Հայորդիներու նիւթական պէտքերը հոգալու համար:

Նկատելով որ Հայորդիներու Միութիւնը առանձինն ոչինչ կրնայ ընել իր այս նպատակին մէջ, պարտք կը նկատենք այս տողերով յայտարարելու թէ մեր յաջողութիւնը մեծագոյն չափով արդիւնքը պիտի ըլլայ այն քաջալերանքին, զոր կը յուսանք գտնել Արարտի ընթերցողներէն եւ մեզ քաջալերել ուզող բոլոր Հայերէն:

Մեր կրթական ֆօստի միջոցներով պիտի մատակարարենք ուսման եւ ապրուստի ծախքերը Հայ Սքոլը կամ Գոլէճ յաճախող մեր եղբայրներուն, ինչպէս նաեւ մեր այն տղայոց, որոնք բնատուր ձիրքեր ունին այս կամ այն արհեստին կամ արուեստին մէջ յաջողելու:

Մենք չենք փափաքիր որ բոլոր Հայորդիներս ալ գործաւորներ ըլլանք, ոչ ալ կը կարծենք թէ մեզմէ բոլորս ալ պիտի կրնանք ազարակապաններ ըլլալ: Ընդունելով մէկտեղ թէ հողի աշխատանքը լաւագոյն զբաղումս է ամենուս համար ալ, եւ սակայն այժմէն կը տեսնենք թէ մեր շարքերուն մէջ կը գտնուին տղաք, որոնք հաւանաբար պիտի ձախողին հողագործութեան մէջ, բայց իրենց բնական ձգտումներու եւ ձիրքերու շնորհիւ պիտի կրնան մէկ մէկ յաջողութիւններ ըլլալ՝ եթէ պէտք եղած քաջալերանքն ու նիւթական ձեռնտուութիւնը կարենան գտնել:

Գանատայի Հայորդիներու Միութեան ծրագիրը պիտի ըլլայ մեր Կրթական Ֆօստի

բոլոր ծախքերը փոխատուութեան ձեւով գործածել՝ օժանդակութիւն ստացող տղայոց մէջ անձնական պատասխանատուութեան ոգին եւ անհատական արժանապատուութեան զգացումս իր բարձրութեան մէջ պահելու համար:

Կրթական ֆօստի համար Արարտի մէջ բացուելիք նուիրատուութիւններէն զատ Հայորդիներս պիտի սարքենք նաեւ զաղոթային հանդէսներ, ներկայացումներ եւ վիճակահանութիւններ:

Ամսէ ամիս մեր պաշտօնաթերթին մէջ հաշուետուութիւնը պիտի ընենք այս ֆօստին եւ Արարտի ու Հայորդիներու Միութեան բարեկամները տեղեակ պիտի պահենք մեր կրթական եւ այլ բոլոր գործերուն:

Հայորդիներու Միութիւնը նկատելով որ տղայոց մեծագոյն հատուածը դեռ Իւնայթըտ Չըրչ ավ Գէնետայի հովանաւորութեան ներքեւ կը գտնուի, որոշած ենք ամէն գնով այդ պատկառելի մարմնոյն բարեացակամութիւնն ապահովել Հայորդիներու թէ կրթական եւ թէ ուրիշ գործառնութեանց հանդէպ: Եւ վստահ ենք թէ Իւնայթըտ Չըրչը իր բարոյական քաջալերանքը պիտի չի զլանայ մեզ հանդէպ՝ անգամ մը որ համոզուի մեր ձեռնարկի օգտակարութեան եւ մեր անվերապահ նուիրումին:

Գանատայի Հայորդիներս խանդավառութեամբ մը փարած ենք մեր Պատգամաւորական ժողովի բոլոր որոշումներուն եւ մանաւանդ մեր Կրթական Ֆօստին եւ լիայոյս ենք թէ յաջողութիւնը պիտի ըլլայ մեր միակ գրաւականը, եւ ատիկա արժանաւոր արդիւնքը՝ մեր վայելած քաջալերանքին:

ԴԻՒԱՆ

ԳԱՆ. ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Ատենադպիր
ՎԱԶԳԷՆ ԶԱՏԻԿԵԱՆ

Ատենապետ
ՀԱՅԿԱԶ ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ

ՀԱՍՏՈՏ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ
ԱՐԱՐԱՏ ԱՄՍԱԹԵՐԹԻ

Հայորդիներու այս պատանեկան օռկանը իր չորրորդ տարեշրջանին մէջ կը գտնուի: Թերեւս շատ քիչ թերթեր նորահասներու կողմէ հիմնուած եւ այսօր կրցած են ապրիլ Հայ կեանքին մէջ: Արարատի այս յարատեւութիւնը գլխաւորաբար կը պարտինք Տիար Լեւոն Պապատեանի եւ մեր բազմաթիւ բաժնորդ համակիրներու քաջալերանքին:

Չորս տարիներ առաջ դժուարին պայմաններու տակ սկսանք հրատարակել այս փոքրիկ թերթը, մինչեւ որ Հայորդիներու հայրանքամբարեկամը, Տիար Պապատեան իր նիւթական գնահատելի նուիրատուութիւններով քաջալերեց եւ խնայաժառանգ մեզ Արարատը կանոնաւորապէս հրատարակելու եւ զայն Ագարակատունէն դուրս եւս տարածելու:

Հայերէն Գրամէքենայ մը եւ առաջին տպագրող գործիքը Հայորդիներուն նուիրեց՝ առաջինին վճարելով 175 եւ երկրորդին ալ 225 տոլար: Ի վերջոյ տպագրող գործիքը Հայերէնի համար անգործնական գտնելով՝ Տիար Պապատեան դարձեալ վեհանձնօրէն ընդառաջ գնաց մեր պետքին եւ տպագրական երկրորդ մէքենայ մը նուիրեց 425 տոլարի ծախքով:

Դարձեալ Տիար Պապատեանի միջոցաւ Նիւ Եորքքաքնակ Պր. Օ. Տօնէլեան հետաքրքրուելով Գանատայի Հայորդիներով եւ Արարատով, մեզի նուիրեց 150 տոլարնոց մէքենայ մը՝ բաժնորդներու հասցէներու տպագրութեանը ամսե ամիս կատարելու համար:

Այս առթիւ անկարելի է չի գնահատել Նաեւ Հայ Կարմիր Խաչի մասնաճիւղերուն, Հայրենիք Օրաթերթի բազմաթիւ գործակալներուն, Գանատահայ Միութեան անդամներուն, Յ. Յ. Դաշնակցութեան բազմաթիւ կոմիտէներուն եւ մեր անհամար համակիրներուն անվերապահ եւ գործնական քաջալերանքը՝ Արարատը տարածելու եւ յարատեւութիւնն ապահովելու համար:

Անցեալ չորս տարիներու տեւողութեան ընթացքին թերթը բաւական դժուարութիւններ ունեցաւ. մանաւանդ վերջին երկու տարիներուն, երբ Հայորդիներու ստուար խումբ մը չի կար տպագրական եւ ուրիշ գործերուն օգնելու համար:

Թերթը ճօրճառուէն փոխադրուելէն յետոյ բաժնորդներու մէջ ալ գտնուեցան շատեր, որոնք այլեւս չուզեցին իրենց քաջալերանքը շարունակել: Եղան անհատներ ալ, որոնք այս կամ այն կուսակցական նախապիտութենէն առաջնորդուած եւ տեսնելով թէ ուրիշ հոսանքի պատկանողներ կը քաջալերեն Արարատը, մեր ձեռնարկը կուսակցական ազդեցութիւն կրելու անհեթեթ կասկածէ մղուած թէ իրենք դադրեցուցին իրենց համակրանքը եւ թէ իրենց համամիտներուն ալ նոյնն ընել թելադրեցին:

Նիւթական դժուարին պարագաներու ներքեւ եւ երբ այլեւս Արարատը դադրեցնելու անհրաժեշտութեան առջեւ գտանք ինքզինքնիս՝ այս անգամ եւս Պր. Լեւոն Պապատեան իր սովորական վեհանձնութեամբ եւ առատաձեռնութեամբ կացութիւնը փրկեց՝ մօտէն համոզուած ըլլալով Արարատի օգտակարութեան:

Ի հետաքրքրութիւն Արարատի եւ Հայորդիներու բարեկամներուն, հոս համառօտ կերպով կը ներկայացնենք թերթին երկամեան հաշուեկշիռը:

ՍՈՒՏՔ

ճօրճառուի երկամեայ շրջանէն պատրաստ գումար՝ պարտք մնացած 168	
տոլարի բաժնեգիններու դիմաց՝	
փոխանցուած.....	142.00
Տօնէլեան նուէր.....	43.00
Նահիկեան նուէր.....	100.00
Պապատեան նուէր.....	325.00
Չանազաններէ նուէր եւ բաժնեգիններ.	605.25

Չանագան Տպ. Գործեր.....	11.50
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՍՈՒՏՔ.....	1226.50

ՀՈՂԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԵԼՔ

ճանապարհածախք ելլն.....	38.00
Հին պարտք.....	19.70
Սթենսիլ Բօթարի.....	76.30
ԿԵսթեթնըր ՍԵԼԱՆ.....	131.00
Անգլ. Գրամեթնայ.....	78.00
Կարի գործիք եւ շիշ.....	27.50
Յաւելում Հասց. Սեթեւայ.....	45.00
Ձեւակներ եւ տպգր. ծախք.....	74.00
Դրօշմատուրք.....	287.60
Պահարան, Նամակագլուխ եւ տպագրական ծախք.....	27.00
Թուղթ.....	184.00
Սրցանակներ.....	46.00
Այլեւայլք.....	28.40
Պարտք.....	18.30
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԵԼՔ.....	1080.80
Պատրաստ Գումար.....	145.70
	1226.50

Սեր ունեցած պատրաստ գումարին 54 տուլարը Հայորդիներու տրուելիք մրցանակներու համար են, որով մեր ընթացիկ ծախքերուն համար ունինք 91.70 տուլար:

Սեր հին բաժանորդներէն աւելի քան երեք հարիւրը Արարատն ստացած են տարի մը եւս եւ զայն չեն վճարած. եթէ կարելի ըլլայ այս գումարը գանձել, այն ատեն մեր թերթը նիւթապէս բաւական ամուր դիրքի մը մէջ պիտի գտնուի եւ Արարատի Կարչուրիւնը պիտի կարենայ թէ լաւագոյն ծառայութիւն տալ եւ թէ նիւթական հասոյթի մէկ մասը յատկացնել Հայորդիներու Կրթական Ֆօնտին:

Կարչուրիւնս կակնկալէ աւելի յուսալից շրջան մը թերթին համար եւ ատկա կարելի պիտի ըլլայ Հայորդիներու եւ մանաւանդ բարեկամներու անվերապահ գործակցութեամբ:

Հայորդիները լաւագոյն պայմաններու ներքեւ ագարակներու մէջ պահելու համար եւ զանոնք համագործակցութեան վարժեցնելու դիտաւորութեամբ՝ ծրագիր մը կայ հողային բաժնետիրական ընկերութիւն մը հիմնել եւ մէկ կամ աւելի ագարակներ գնելով տղայոց տրամադրութեան ներքեւ դնել:

Կազմուելիք դրամագլուխով գնուելիք ագարակը պիտի ըլլայ կեդրոնը մեր Հայորդիներուն: Կանխագուշուութիւն պիտի ըլլայ որպէսզի ագարակը գիւղական Հայ Սթուլէ մը հեռու չըլլայ: Նախակրթարանն աւարտող այն Հայորդիները, որոնք ուսումնաստենչ հակումներ ունին, պիտի ապրին ագարակին մէջ եւ պիտի շարունակեն իրենց ուսումը:

Ագարակը պիտի ունենայ կաթնատնտեսական, հաւաբուծական եւ մեղուաբուծական մասեր, ինչպէս նաեւ բանջարանոց, որթաստան եւ զանազան պտղամշակութեան բաժանումներ:

Ձեռնհաս Հայորդի մը վերատեսուչը պիտի ըլլայ ագարակին եւ իր անմիջական հսկողութեան ներքեւ պիտի աշխատին Հայորդիներ՝ իւրաքանչիւրը պատասխանատու ըլլալով որոշ ճիւղերու: Դպրոցական Հայորդիներն եւս իրենց աշխատանքը պիտի ունենան: Բոլոր ճիւղերու մատակարարութիւնը պիտի կատարուի անջատօրէն եւ պատասխանատու իւրաքանչիւր Հայորդի իր ստացած սովորական ամսավճարէն զատ պիտի ստանայ նաեւ հասոյթի որոշ տասանորդ մը:

Հայորդիներէն միոյն մայրը կամ մօտիկ մէկ պարագան Գանատա բերուելով ագարակի տնական եւ խոհանոցային գործերը անոր պիտի յանձնուի:

Հողային այս ձեռնարկը կատարեալ առեւտրական հիմերու վրայ հաստատուած պիտի ըլլայ եւ բաժնետէրութիւնը պիտի հրատարակուին հինգ կամ տասը

տուլարնոց, որոնց պիտի բաժանորդագրուին Յայտորդիները եւ մեծագոյն մէկ բաժինն ալ պիտի դրուի հրապարակ եւ Յայ հասարակութեան հրաւեր պիտի ըլլայ բաժանորդագրուելու:

Տարուէ տարի ընդհանուր հաշուեհարդար պիտի ըլլայ ագարակի ելեւմուտքը ճշդելու համար եւ որեւէ շահ պիտի բաժնուի բաժանորդներու միջեւ՝ համաձայն իրենց բաժնեթուղթերու քանակին:

Կատարուած առաջին ձեռնարկը երբ յաջողուիլն մը ըլլայ, այն առեն Յողային ընկերուիները աւելի մեծ համեմատութիւններով նոր բաժնեթուղթեր եւս հրապարակ պիտի հանէ եւ Յայտորդիներուն պիտի յանձնէ բազմաթիւ նոր ագարակներ շահարկելու համար եւ մանաւանդ քաղաքներու մէջ ալ կեդրոններ պիտի հաստատէ ագարակներու բերքերն սպառելու:

Կազմուելիք հողային ընկերութիւնը իր ծրագիրներն ու գործունէութիւնը պիտի ներդաշնակէ Գանատայի առեւտրական եւ շահարկութեանց օրէնքներուն հետ, իր բաժնեթուղթերու քանակին եւ պաշտպանութեան համար օրէնքի պահանջած երաշխաւորութիւնները պիտի տայ եւ պիտի գործէ կատարեալ առեւտրական հասկացողութեամբ:

Այս առթիւ շահեկան պիտի ըլլար կարծիքներ ու տեսութիւններ, ինչպէս նաեւ թելադրութիւններ ստանալ փորձառու եւ խելահաս անձնաւորութիւններէ:

Յողային ընկերութիւն մը կազմելու այս նախնական ծրագիրը երբ կարելի ըլլայ մօտիկ ապագային գործադրութեան դնել՝ վստահ եւք թէ Գանատայի եւ Ամերիկայի մէջ բազմաթիւ հայրենակիցներ պիտի բաժանորդագրուին հրապարակ դրուելիք բաժնեթուղթերուն եւ աննախընթաց այս ձեռնարկը ամէն կողմէ անվերապահ քաջալերանքի եւ խանդավառ գուրգուրանքի առարկայ պիտի ըլլայ:

Այս մասին պիտի գրենք դարձեալ:

ՎԱՐՉԱՎԱՆ ԺՈՂՈՎ

Յայտորդիներու Միութեան Կեդրոնական Վարչութիւնն իր առաջին ժողովն ունեցաւ Ապրիլ 14ին: Վարչութեան դիւանը ընտրուեցաւ հետեւեալներէ. Յայկազ Մեսրոպեան՝ Ատենապետ, Վազգէն Չատիկեան՝ Ատենադպիր, Միհրան ճգնաւորեան՝ Գանձապահ եւ Խաչիկ Գարաճեան, Մամբրէ Շիրինեան, Վահէ Ալիքսանեան եւ Յակոբ Յակոբեան՝ խորհրդակալք:

Ժողովը որոշեց հետեւեալները.

Ա.- Վարչութեան ժողովները նամակներով ծանուցանել ագարակներ եւ այլ տեղեր գտնուող անդամներուն եւ գոնէ քանի մը օր առաջ գանոնք տեղեկ պահել ժողովներու թուակաւին:

Բ.- Յայ Կարմիր Խաչի Կեդր. Վարչութեան խրախուսական նամակը, Պատգամաւորական ժողովին ուղղուած եւ ուշ հասած, կարդացուելով՝ որոշուեցաւ յատուկ նամակով մը պատասխանել եւ շնորհակալութիւն յայտնել:

Գ.- Տպագրուած նամակագրութիւններ ունենալ Միութեան թուղթերուն վրայ, պահարաններ տպագրել եւ Միութեան կնիքը շինել տալ:

Դ.- Կրթական Ֆօնտին համար վիճակահանութիւն մը սարքել:

Ե.- Յարաբերիլ կազմակերպութիւններու հետ եւ անոնց քաջալերանքն ապահովել:

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Արարատի այս թիւը բոլորովին Յայտորդիներու Միութեան գործունէութեանց նուիրուած ըլլալով՝ բոլոր լուրերն ու յօդուածները պիտի հրատարակուին յաջորդիւ:

Անցեալ թիւի լուրերու բաժնին մէջ վրիպակ մը կար. Դաւիթ ժամկոչեան առողջական պատճառներով Թօրօթօ կը մնայ եւ Իւնայթըտ Չըրչը շաբաթական վեց տուլար կը վճարէ յիշեալ Յայտորդիին պօրտին համար:

[Blank]
[Դատարկ]

Ա Ր Ա Ր Ա Տ Ա Մ Ս Ա Գ Ի Ր

Օրկան եւ ժամադրավայր Գանատայի Հայորդիներու Միութեան:
Կը հրատարակուի ամէն ամիս՝ բացի Յուլիս եւ Օգոստոս ամիս-
ներէն:

Բ Ա Ժ Ն Ե Գ Ի Ն

Գանատայի եւ Միացեալ Նահանգներու համար տարեկան տասը
թիւերու համար մէկ տուլար եւ քսանըփինգ սէնթ եւ արտասահմանի
համար՝ մէկուկէս տուլար:

Ն Պ Ա Տ Ա Կ Ը

Այս պատանեկան թերթին հիմնադիրներն ու աշխատակիցներն են
որք Հայորդիներ, ցրուած գանատական ազարակներու մէջ: Թերթիս
Նպատակն է Հայութենէ հեռու եղող մեր այս թանկագին բեկոր-
ներուն հասնիլ ամսէ ամիս իրենց լեզուով ու իրենց գրչով,
անոնց միջեւ կապ պահել, եւ անոնց մէջ արծարծել ու վառ պահել
ազգային մաքուր ոգի մը եւ քաղաքացիական լայն ըմբռնում:

Ն Ի Ի Թ Ա Կ Ա Ն

Թերթիս ընթացիկ ծախքերը կը հոգացուին բաժանորդներու եւ
համակիրներու օժանդակութեամբ եւ Տիար ԼԵՆՈՆ Պապատեանի ամսական
քսանըփինգ տուլարի նուիրատուութեամբը:

Վարչութեանս ղրկուած գումարներուն համար մասնաւոր ստացա-
գիր չենք ղրկեր եւ սակայն ամսէ ամիս Արարատին մէջ կը ծանու-
ցանենք ստացուած գումարները՝ ղրկողներու անուններով միասին:
Ատիկա կը նկատենք իբրեւ ընկալագիր:

Բաժնեգին նորոգելու պարագային տեղեկագրուելու է այն հաս-
ցէն, որուն թերթը կը ղրկուի: Հասցէի փոփոխութիւն եւ
բաժանորդագրութիւննին դադրեցնել ուզողներ տեղեկացնելու են
վարչութեանս:

Արարատի բաժանորդներն եւ քաջալերողները կրնան որեւէ
թելադրութիւններ ընել թերթին բարելաւման եւ յառաջդիմութեան ի
Նպաստ:

ԱՐԱՐԱՏ

Ա Մ Ս Ա Թ Ե Ր Թ

Օղկան Գանատայի
Հայորդիներու Միութեան

ՏՆՕՐԷՆ ԽՄԲԱԳԻՐ

Ա. Ղ. ԱԼԻԲԱՆԵԱՆ

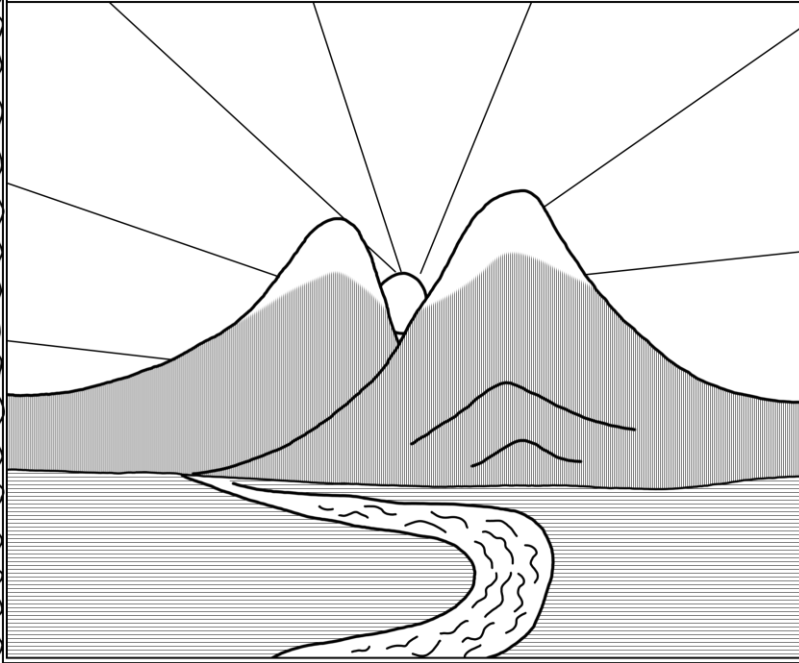
“ARARAT MONTHLY”.- The
only Armenian publication
in British North America.

ADDRESS.- Ararat Monthly
Post Office Box 184,
HAMILTON, ONT. CANADA.

Ղ. ՏԱՐԻ , 1929

ՀԵՄԼԹԸՆ

VOL. 5-7.

[Blank]
[Դատարկ]

Բայց կը յուսանք թէ թերթիս բոլոր բաժանորդներն ու քաջալերողները համակրալից բարեացակամութեամբ մը միայն նկատի պիտի ունենան այս լուրջ պարագան, պիտի չի դատապարտեն Արարատի շուրջ կատարուած ջանքերը երկար դադարի մը համար եւ պիտի շարունակեն իրենց անվերապահ քաջալերանքն ու օժանդակութիւնը:

Որքան որ ալ մեր պայմանները անբաւարար են եւ Արարատի նիւթական աղբիւրները անխանդավառիչ, եւ թափուած ջանքերը տեսականօրէն մեծ մեծ արդիւնքներով չեն արդարաւար, եւ սակայն, ձեռնարկին բարոյական հանգամանքը նկատի ունենալով, դեռ եւս հրամայական կը գտնենք Արարատի հրատարակութիւնը, որ պէտք է շարունակուի, քաջալերուի եւ ամրապնդուի Գանատայի Յայրորդներու Միութեան հետ եւ միշտ անոր ներշնչարանն ըլլալ:

Ու այս առթիւ, Արարատի Վարչութիւնը կը փափաքի վստահացնել թերթիս ազնիւ բաժանորդները թէ, կարելի բոլոր միջոցներ պիտի գործածուին Արարատի հրատարակութիւնը կանոնաւոր կերպով շարունակելու որովհետեւ համոզուած ենք թէ հայացի առաքելութիւն մը կայ կատարելիք Գանատայի մեր տարագիր Յայրորդներուն համար եւ Արարատ այդ առաքելութեան առաջապահի դերն է որ ստանձնած է:

ԻՄԱՍՏԱՎԵՐՆ ԱԼ ԿԸ ԽՕՍԻՆ

Յայրորդներու Միութեան վերջին Վարչական ժողովներուն մէջ խորհրդածութեան առարկայ դարձած է մէկ երկու տարեց պատանիներու հեզական վերաբերումը դէպի Գանատայի Յայրորդներու Միութիւնը եւ անոր գործունէութիւնը: Այս երիտասարդ պատանիները զանազան առիթներով արտայայտուած եւ անուղղակի ու քողարկուած միջոցներով ջանացած են մեր Յայրորդներու վստահութիւնը ջլատել Միութեան

ձեռնարկներու ապագայ յաջողութեան մասին՝ պատճառաբանելով թէ գաղութը տակաւ առ տակաւ իր քաջալերանքն ու տաք վերաբերումը պիտի նուազեցնէ Յայրորդներու Միութեան շուրջ՝ եթէ ան ուղղակի հովանաւորութիւնը չի վայելէ զօրաւոր կազմակերպութեան մը: Թէ արդէն մեծերու կողմէ եղած շատ մը ձեռնարկներ կը ծախողին ուր մնաց պատանեկան տկար կազմակերպութեան մը նպատակներն ու ծրագիրները, եւլն, եւլն:

Իմաստակներու պատճառաբանութիւններ են ասոնք եւ բոլորովին անհիմն: Գանատայի Յայրորդներու Միութիւնը չի կրնար որեւէ մասնաւոր կազմակերպութեան մը յարիլ, կամ հովանաւորութիւնը փնտռել, քանի որ արդէն կը քաջալերուի եւ կը հովանաւորուի հայութեան բոլոր խաւերէն:

Մեր Յայրորդները որեւէ պարագայի տակ իրենց վստահութիւնն ու եռանդը պիտի չի կորսնցնեն զանազան տարօրինակ իմաստակներու թելադրանքով՝ քանի որ գիտեն թէ այդպիսիներ Յայրորդներու Միութեան մէջ չեն եւ որեւէ առթիւ գործնական հետաքրքրութիւն ցոյց չեն տուած դէպի մեր ագարակներու ցրուեալ բեկորները:

Գանատայի նորահաս Յայրութիւնը մէկ քանի հատ միայն կը հաշուէ այս տիպին պատկանողները, որոնք միայն սովոր են իրենց անձին մասին խօսիլ եւ իրենց դատարկ խորհուրդներուն կարեւորութիւն տալ, եւ անոնք չեն որ գաղութի հասարակաց կարծիքը կը ներկայացնեն:

ՅԵՏՆԵԱԼ ԲԱԺՆԳԻՆԵՐ

Աւելի քան երեք հարիւր բաժանորդներ դեռ տարուան մը բաժնեգին կը պարտին Արարատին: Արդեօք ամենայն հայոց Կավոջապետի՞ն յանձնելու ենք մեր յետնեալ հաշիւներու գանձումը:

ԲԱԺՆՈՒԱԾՆԵՐ ՉԻՐԱՐ ԿԸ ԳՏՆԵՆ

Գանատայի Յայտրոհներեն Պօղոս Լորիկեան վերջերս իր հայրը, հորեղբայրը, բոյրը եւ բազմաթիւ մօտիկ ազգականները գտաւ վիպական-օրէն տարօրինակ պայմաններու ներքեւ:

ՅԵՄԻԼԹՆԻ ՅԵՐՈՂԵՄ ԵՆ ԹՅՈՐՆԹՅՈՅԻ Սթար Անգլիական թերթերու տեղեկագիրներ իրենց պատկան թերթերուն մէջ երկարօրէն պատմութիւնն ըրին բաժնուածներուն մէկգմէկ գտնելու մասին եւ լուսանկարներն հրատարակեցին Պօղոսին, իր հօրը եւ հօրեղբօրը: Երկու թերթերն ալ տարօրինակօրէն տարբեր մանրամասնութիւններով տուած են իրենց պատմութիւնները: Արարատի թղթակիցն ալ իր լսած ու հասկցած ձեւով պիտի պատմէ հարազատներու երջանիկ իրարհանդիպումը:

Չինադարին յաջորդող ամիսներու ընթացքին հայկական իշխանութիւններ տենդագին աշխատանք կը թափէին փողոցներ թափառող եւ թուրքերու տուներ գտնուող Յայ որբերը հաւաքելու որբանոցներու մէջ: Որբախոյզներ դրկուած Էին ամէն կողմ ազգային այս կենսական գործը առաջ տանելու եւ հազարաւորներ փրկուած Էին անօթութենէ կամ թրքութենէ:

Օրին մէկն ալ եօթը տարեկան տղեկ մը կը բերուի որբանոց. որբախոյզ մը գայն գտած Էր թուրքի մը տունէն՝ ուրիշներու ցուցմունքին համաձայն: Տղեկը բառ մըն ալ Յայերէն չի գիտեր: Որբանոցի վերատեսուէչը, բարի ու ազնիւ մէկը, ի գուր կաշխատի տղուն անունը, մականունը եւ ծնողաց անունները հասկնալ. նոյնիսկ անկարելի կըլլայ գիտնալ թէ ան ուրտեղացի Էր: Բարի վերատեսուէչը այլեւս ուրիշ միջոց չի տեսնելով՝ ուրիշ հարիւրաւոր որբերու հանդէպ ունեցած վերաբերումը ցոյց կուտայ՝ ուսերը շարժելով:

տղեկին անունը Պօղոս կարծանագրէ եւ մակ-անունն ալ Լորիկեան՝ Նոր եկած ըլլալուն համար: Ծննդավայրն ալ Մարաշ. չէ՞ որ տղան Յայերէն չի կրնար խօսիլ:

Տարիներ կանցնին: Փոքրիկն Պօղոս որբանոց կը փոխադրուի. քաղաքէ քաղաք կը տարուի. Պօլիս, Կիպրոս, Իզմիր, Գորֆու: Եւ վերջապէս, 1923ին Գանատա կը բերուի յիսուն Յայ որբերու հետ եւ ճորճառուի Յայտրոհներու Ազարակատունը կը հաստատուի:

Ազարակատան մէջ երկու տարի մնալէ յետոյ Խնամատարութեան որոշումով, Պօղոս եւս իրեն բաղդակից որբերու հետ գանատական ազարակ մը կը դրկուի, յետոյ ուրիշ մը, եւ ուրիշ մը: Շատ դժուար չըլլար անոր համար հասկնալու թէ ազարակային աշխատանքի հանդէպ իր մէջ բնածին որեւէ ձիւրք չկար եւ այդ պատճառաւ բաւական դժուարութեանց առջեւ գտնուեցաւ՝ փոխադարձ անհասկացողութիւններու պատճառաւ:

Այս գարունին, Յայտրոհներուն խնամատարութիւնը պաշտօնագրով մը զինքը կարծակէ իր հովանաւորութենէն: Պօղոս հաճոյքով կը նետուի իր առջեւ բացուած Նոր եւ ազատ ասպարէզին մէջ. վերջապէս ինքն իրեն պատասխանատու ըլլալը եւ կեանքի պայթարին անհատական միջոցներով ու դատողութեամբ դիմագրաւելը իր տարիքն ունեցող ամէն պատանիի ալ լաւագոյն բաղձանքն է:

Քանի մը տեղեր գործ գտնել եւ աշխատելէ յետոյ մօտաւորապէս երկու ամիս առաջ այս Յայտրոհին բուռն բաղձանք կըզգայ Ամերիկա, այսինքն Միացեալ Նահանգներ երթալու. մասնաւորաբար Տիթթոյթ: Տղուն նիւթական չափազանց անձուկ վիճակը եւ գաղթային արգելքները նկատի ունենալով՝ բարեկամներ, որոնց մէջ նաեւ Պր. Ալիքսանեան, կը թելադրեն իրեն անապահով

արկածախնդրությունները հեռու մնալ եւ տեւ-
ական աշխատաւք մը գտնելով սպասել պատեհ
առիթներու :

Տրուած խորհուրդները բաւարար կը թուիս
Պօղոսին, եւ սակայն ան չի կրնար իր մէջ
ծնունդ առած տեսակ մը անծանօթ եւ անդիմա-
դրելի բաղձանքին յարթել : Եւ օրին մէկն ալ
ինքզինքը կը գտնէ ճամբորդատար ինքնաշարժի
մը մէջ, որ Տիթորոյ յը կը մեկնէր : Սահմանա-
գլխի գաղթային պաշտօնեաները որեւէ հարցա-
քննութիւն չեն ընէր եւ ոչ ալ կարգիլեն
անոր Միացեալ Լահանգներ մտնելը :

Մեր Յայրորդին ինքզինքը կը գտնէ
Տիթորոյ փողոցներուն մէջ՝ գրպանն առանց
դրամի, առանց բարեկամի, առանց մասնաւոր
հասցէի, կամ ծանօթի, եւ բոլորովին անտեղեակ
այդ խոշոր քաղաքի թաղամասերուն : Գոնէ
Յայրերու գտնուած թաղը գիտնար . . .

Անցորդներուն կը հարցնէ թէ Յայրերն ուր
կը բնակին եւ անոնցմէ շատերէն անորոշ
պատասխաններ կը ստանայ : Վերջապէս ոստիկանի
մը կը հարցնէ Յայրոց թաղին մասին եւ պետք
եղած ուղղութիւնը կը ստանայ . քաղաքին միւս
ծայրն երթալ պետք է հայրենակիցներ տեսնելու
համար եւ հանրակառքի համար դրամ չունի :
Երկար թափառումներէ յետոյ վերջապէս իր
ուզած թաղամասը կը հասնի . Յայկական դէմքեր
կը տեսնէ հոս ու հոն : Մարդ մը դէմը կեւլէ .
Յայրու կը նմանի . ուշադրութեամբ իրեն կը
նայի, զինք վերէն վար լաւ մը կը քննէ եւ
կանցնի : Այդ անծանօթը սակայն ատեն ատեն
եւ կը դառնայ, դարձեալ իրեն կը նայի եւ
վերջապէս ուրիշ փողոցի մը մէջ կը դառնայ :

Ուշ ատեն է արդէն երբ Պօղոս Յայրերու
սրճարան մը կը մտնէ : Յոն կերպով մը քանի
մը Յայրեր կը հետաքրքրուին իր մասին եւ երբ
յայտնի կըլլայ իրեն անորոշ եւ դժուարին
վիճակը, Երիտասարդ հայրենակից մը կը
հրաւիրէ զինք գիշերելու համար այն պանդոկը,

ուր կաշխատի՝ վստահացնելով թէ պանդոկապետը
շատ բարի Յայր մըն է եւ իրեն պէս մէկը,
մանաւանդ որք մը, սիրով պիտի հիւրասիրուի
հոն մինչեւ լաւ գործ մը գտնուիլը :

Ու Պօղոս կառաջնորդուի այն անձին
պանդոկը, որ փողոցին մէջ իրեն հանդիպած
եւ զինքն ալ ուշադրութեամբ քննած էր :
Աշխատաւորը կերակուրներ կապարէ, տղան լաւ
մը կը կշտացնէ եւ ննջասնեակը կառաջնորդէ :
Պանդոկապետը երբ կը լսէ թէ նորեկ պատանիի
մը հիւրասիրութիւն տրուած է, տարօրինակ
հետաքրքրութիւն մը կը զգայ եւ անմիջապէս
սենեակը կերթայ զայն տեսնելու եւ տղան կը
գտնէ խոր քունի մէջ : Անբացատրելի զգացում
մը զինք երկար ատեն կը ստիպէ քնացող պատանին
դիտելու : Տարօրինակ համակրանք մը եւ բուռն
սէր մը կը զգայ անոր հանդէպ :

Քանի մը օրեր կանցնին : Պանդոկապետն
ամէն անգամ որ ժամանակ կուենայ, կը կանչէ
Պօղոսը եւ կը խօսի անոր հետ ու տեսակ մը
հաճոյք կը զգայ անոր հետ ունեցած իր խօսակ-
ցութենէն : Կը հարցաքննէ զայն . Պօղոս
նորեկեան, Մարաշցի : Ինքը Կեսարացի, չի
կրնար բացատրել թէ ինչո՞ւ այդքան պետք է
հետաքրքրուի այդ տղուն մասին եւ միշտ ալ
իր սրտին խորը պահանջ պիտի զգայ զայն իր
աչքէն չի հեռացնելու եւ իր մտածման առարկան
դարձնելու :

Պր. Յովսէփ Մաղաթեան, այս է պանդոկա-
պետին անունը, իր տիկնոջ կը պատմէ այս տար-
օրինակ հիւրին մասին .

- Կին, կըսէ ան, չեմ գիտեր ինչու
համար տարօրինակ սէր մը կը զգամ այս տղուն
հանդէպ . Բիւզանդիս ալ եթէ ողջ ըլլար հիմա
ճիշտ անոր տարիքը պիտի ունենար :

Տիկինը, ի բնէ փափկասիրտ, կը յուզուի
եւ չի կրնար իր արցունքները զսպել : Կը
բերեն իրենց զաւկին

Բիւզանդի մանկութեան լուսանկարը, կը քննեն զայն. Պր. Մաղաբեան տարօրինակ նմանութիւն մը կը գտնէ այդ մանկական դեմքին եւ Նորել կիւրին միջեւ.

- Կին, կըսէ ան, այս Նորել տղան շատ կը նմանի Բիւզանդին. եթէ Բիւզանդն ալ մեծ-ցած ըլլար հիմա անոր տարիքը պիտի ունենար եւ Նոյնպէս անոր պիտի նմանէր: Արդեօք մեր Բիւզանդն է այս տղան: Արդեօք Բիւզանդնիս, որ պատերազմի ատեն կորսուեցաւ, ո՞րջ է, եւ տեսակ մը Աստուածային կարգադրութեամբ մեզի՞ եկած է:

Այր եւ կին երկարօրէն կը խօսին անցեալ դէպքերու մասին եւ վերջապէս կինը կըսէ.

- Մարդ, սիրտս տեսակ մը կըլլայ. սա տղան անգամ մը տուն հրաւիրէ, թող մեզի հետ ճաշէ, եթէ ան մեր տղան ալ չէ Նորէն տեսակ մը բարիք ըրած կըլլանք իրեն: Խեղճը թերեւս բնաւ ընտանեկան տաքուկ շրջանակի մը մէջ գտնուած չէ. թող օր մը մեզի մտայ եւ մենք ալ իրեն հանդէպ տեսակ մը մտերմութիւն ու սեր ցոյց տանք:

Ու այր եւ կին կը կարգադրեն որ միւս օրը, որ արդէն Կիրակի էր, Պօղոս իրենց տունը տանին: Այդ իրիկունը, Պր. Մաղաբեան սովորականին պէս տղուն քով կերթայ եւ երկուքն ալ խօսակցութեան կը բռնուին:

- Տղաս, կըսէ ան, կը յիշե՞ս ծնողքդ, եւ գիտե՞ս անոնց անունները:

- Ոչ, կը պատասխանէ Պօղոս, ես շատ պզտիկ եղած ատենս զանոնք կորսնցուցած եմ:

- Լաւ գիտե՞ս թէ դուն Մարաշցի ես:

- Ոչ, երբ զիս թուրքերուն քովէն առին եւ որբանոց տարին, բան մըն ալ չէի յիշեր. ոչ անունս գիտէի, ոչ ուրտեղէն ըլլալս եւ ոչ ալ որեւէ ազգականի մասին բան մը կը յիշէի: Որբանոցին տեսուչը ինծի ըսաւ թէ անունս Պօղոս պիտի ըլլայ եւ մականունս Նորելեան,

եւ իր կարծիքով ես Մարաշցի ըլլալու էի, որովհետեւ բառ մը Յայերէն չէի հասկնար եւ չէի գիտեր: Այդ օրէն ի վեր իմ անունս Պօղոս Նորելեան եղաւ:

Ու Յայորդին իր թափառական կեանքի երկար պատմութիւնը կընէ, թերեւս առաջին անգամ ըլլալով:

Ան շատ կուրափանայ իրեն եղած հրաւերին համար եւ անհամբեր կըսպասէ յաջորդ օրուան լուսնալուսն:

Յիւրասէր ընտանիքը յաջորդ օրը իրենց տունը կը հրաւիրեն Նաեւ Տիթորոյ ունեցած իրենց բոլոր ազգականները: Պօղոսի ժամանուամէն առաջ բաւական մը կը խօսին իր մասին, իսկ անոր եկած ատենը տեսակ մը համակրանք կըզգան դէպի այդ պատանին:

Ճաշէն վերջ անգամ մըն ալ իր պատմութիւնն ընել կուտան եւ ատոր իբրեւ հետեւանք տեսակ մը անորոշ մթնոլորտ մը կըստեղծուի: Իրենց փոքրիկ Բիւզանդին նկարն անգամ մըն ալ ձեռքէ ձեռք կը պտտնեն, ամէնքն ալ մերթ այդ նկարին կը նային եւ մերթ ալ տղուն եւ շատ մօտիկ նմանութիւններ կը գտնեն երկուքին միջեւ: Ու Պօղոս ոչ մէկ կերպով կը հասկնայ թէ իր շուրջը տարօրինակ հետաքրքրութիւն մը կայ. ընդհակառակը, ինքզինքը կը կարծէ գտած ըլլալ ընտանեկան շրջանակի մը մէջ՝ խորհելով թէ ո՞րքան երջանիկ ըլլալու են այն պատանիները, որոնք հայր, մայր, քոյր եւ եղբայր ունին եւ անոնց սերն ու գուրգուրանքը կը վայելեն: Չար բախտը զինք զրկած էր կեանքի այդ գերերջանիկ վայելքներէն. ճակատագիրը զինք որբ ըրած էր:

Ու մինչդեռ ան խորհրդածութեանց մէջ թաղուած էր, անդին ալ տնեցիներն ու իրենց ազգականները կը շարունակէին իրենց յատուկ հետազոտութիւնները:

ամենքն ալ, առանց բացառութեան, տղուն հանդէպ տեսակ մը մագնիսացնող սեր մը կըզգան եւ առանց այլեւայլի կեզրակացնեն թէ ան իրենց Բիւզանդն է. մեծցած, եւ Աստուածային տեսակ մը կարգադրութեամբ իրենց դրկուած: Եւ սակայն եթէ չէ: Ինչո՞վ կարելի է փաստել իրականութիւնը: Անշուշտ լաւ բան մը պիտի չըլլար տղուն ըսել թէ դուն մեր կորսուած զաւակն ես, զայն ուրախացնել, անոր ընտանեկան միջավայրի քաղցրութիւնը ճանչցնել եւ շարունակական կասկածի մը մէջ մնալ խորհելով թէ ան կրնար օտարի մը զաւակն ըլլալ:

Խորհրդածելու այս անորոշութիւնը շատ շուտով կը վերջանայ սակայն: Տղուն մեծ մօրաքոյրը, ներկաներէն, մէկէն հին յիշողութիւններ կունենայ եւ բարձրածայն եւ ոգեւորուած կըսէ.

- Եւր միտքս ինկաւ, մեր տղան ես շատ անգամներ լոզգուցած եմ, անկախ իր մարմնոյն վրայ երկու տեղեր ծննդեան նշաններ ունէր, եթէ մեր Բիւզանդն է ասիկա, անշուշտ այդ նշաններն իր վրայ ունենալու է: Ալ պէտք չիկայ անորոշ կասկածներու. տղան հարցաքննելու է այս մասին:

- Պօղոս, կըսէ Պր. Մաղաբեան, դուն մարմնիդ վրայ որեւէ նշաններ ունի՞ս:

- Այո, պարոն, երկու տեղեր:

Այն ատեն մեծ կըլլայ ամենուն ալ յուզումնախառն ուրախութիւնը: Ի գարմացումս տղուն, ամենքն ալ կողջագուրուին անոր հետ.

- Մեր Բիւզանդը, մեր կորսուած գառնուկը, բացազանչելով:

Ու ահա մէկ վարկեանէն միւսը Յայրորդի մը ամբողջ կեանքի պատմութիւնը կը յեղաշրջուի: Դեռ քիչ մը առաջ անուևով Պօղոս, որք, աշխարքէն մոռցուած, առանց բարեկամի, առանց դրամի, կեանքի փոթորիկին առջեւ միս

միևակ եւ անորոշութեան մէջ ինքզինքը կորսնցուցած՝ ան կը տեսնէ բախտին յանկարծական փոփոխումը. ծնողք, քոյր, ազգականներ եւ սիրելիներ կը շրջապատեն զինք, կը գուրգուրան իր վրայ, կուզեն մոռցնել տալ իրեն անցեալի բոլոր դառնութիւնները եւ ծրագիրներ կը գծեն իր ապագային մասին:

Ալ հին Պօղոս Լորեկեանը գոյուլութիւն չունի. անոր տեղ եւ անոր յաջորդած է Բիւզանդ Մաղաբեանը, որ իր սիրելիներուն համար կորսուած էր եւ գտնուեցաւ, մեռած էր ու կենդանացաւ՝ առանց սակայն Անառակ Որդիին նման կամաւոր կորուստի մը մատնելու ինքզինքը:

Արդեօք մեր բազմահազար եւ աստանդական որբերուն մէջ քանիներ կան, որոնք աշխարհի սա կամ նա անկիւնը սիրելիներ ունին, որոնց թերեւս բնաւ բախտը պիտի չունենան հանդիպելու եւ եթէ հանդիպին ալ հաւանաբար այնքան ալ բախտաւոր չըլլան ծննդեան նշաններով իրենց ինքնութիւնը հաստատելու...

Մեր երջանիկ Յայրորդին այժմ Գանատա վերադարձած է գաղթային օրէնքները լրացնելու համար եւ այս անգամ երբ ուղեւորուի դէպի Տիթրոյթ, վստահ է թէ հոն սիրելիներ, ազգականներ եւ բարեկամներ ունի եւ այլեւս պէտք պիտի չունենայ այս կամ այն անծանօթին հարցնելու Յայրերու թաղամասն ուր գտնուիլը...

Ընտանեկան տաքուկ եւ երջանիկ մթնոլորտ մը այս անգամ պատրաստ պիտի ըլլայ Բիւզանդ Մաղաբեանն իր գիրկն ընդունելու:

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

Վ Ճ Ա Ր Ա Ն Ծ Ե Ս Ա Ր Ա Ր Ա Տ Ի
Բ Ա Ժ Ե Գ Ի Լ Դ :

ՔԻՉ ՍՐՆ ԱԼ ԾԻԾԱՂ

ԵՐԿՈՒՔԻՑ ԷՆ ԼԵՑՈՒՆԸ.- ՍԵրգօ կորսն-
ցուցած է իր քսակը երեւանի Այգին. այս
պարագան կը յայտնէ ոստիկանութեան.

- Յընկեր ոստիկանապետ, երկու օր ա որ
քսակս դայիպ եմ արեր. ո՞ր անիրաւը տիրացաւ՝
չեմ իմանար:

- Երկու քսակ գտնուած է, քաղաքացի
ՍԵրգօ, ո՞րն է քոնը:

- Չեմ գիտենայ, հընկեր ոստիկանապետ,
հալպաթ երկուբից ԷՆ ԼԵցուՆՆ Է իմը...

ԼՈՒՍԱԲՈՐՉԻ ՕՐՈՎ.- Տղան դպրոցէն տուն
դարձին.

- Մայրիկ, Լուսաւորչի օրով Յայերը շատ
երջանիկ են եղեր:

- Անշուշտ, գաւակս:

- Մայրիկ, այն ատեն դեռ Յայերէն գիր
չկայ եղեր:

- Այնպէս է:

- Երանի ես ալ անոր օրով ապրած

ՈԼԼԱՅԻ:

- Ինչո՞ւ, գաւակս:

- Կարդալ-գրելէ կազատէի, եւ գրիչը

ծուռ բռնելուս համար՝ մատուղներուս քանակ
չէի ուտեր...

ԽՕՍՔ ՅԱՍԿՑՈՂ.- Բժիշկը.

- Լաւ առողջութեան գաղտնիքը՝ սոխ ու
սխտոր ուտելն է:

Բարեկամը.

- Բայց ի՞նչպէս կարելի է սոխ ու սխտոր
ուտելը գաղտնի պահել:

ԲԱՐԻ ԽՐԱՏ.- Մայրն իր աղջկան.

- Քեզի կըսեմ կոր, Արշալոյս, ծովուն
մէջը մի բացուիր շատ:

- Բայց նայէ, հայրիկը որքան հեռուն է:

- Կը տեսեմ կոր, բայց անկա իր
կեանքն ապահովագրած է...

ԱՆՍԱՄՆ.- ՈԼՍՈԼԳԻՅԸ՝ բնական պատմութեան
դասին.

- Տիրան, ո՞ր ունաւորներն են որ ակռայ
չուՆին:

Աշակերտը.- Նախ իմ մեծ մայրիկս...

ԳՐԱՄԵՔԵՆԱՅ.- Յայրը.

- Նորէ՞ն զերօ առած ես գրավարժութեան
մէջ:

- Մի նեղանար հայրիկ, քիչ ատենէն ամէն
մարդ իր գրամբեւանս պիտի ունենայ, այդպէս
չըսի՞ր ինծի անցեալ օր...

- ՏՈՒՐԷ ՍԸ ՉԱՆՏԸՆԵ՞Ս սա ձուկը,

Մարիամ, տապկելէ առաջ, կըսէ տանտիրուհին:

- Ի՞նչ կըսէք, հանըմ, ինչո՞ւ ջուրէ
մը անցնեմ կենդանի մը, որ ամբողջ կեանքին
մէջ ջուրերէ անցեր է...

ՄԵԾ ԱՐՋ.- Աստղագետը դրացիին պարտեզին
մէջ կը պտղտի պայծառ գիշերով եւ երկինքը
դիտելով կը բացատրէ անոր ինչ ինչ համաստեղ-
ութիւններ, առանց Նշմարելու որ քանի մը
բայլ հեռուէն գեր ու խոշոր կին մը կը
հետեւի իրենց.

- Տես, բարեկամ, սա երեւցածը մեծ արջն
է:

Դրացին դող ելած.

- Կաղաչեմ, քիչ մը ցած ձայնով խօսէիք,
կինս հիմա պիտի կարծէ որ իր վրայ կը խօսինք
կոր...

ԴՍԱԲՈՐՆ՝ ամբաստանեալին.

- Դուք թափառաշրջիկ մըն էք... դուք
անգործ մարդ մըն էք...:

- Այո, բայց կառավարութիւնը ինչո՞ւ
գործ մը չի տար ինծի՝ ինչպէս տուեր է
քեզի...

ՇԱՏ ՈՒՇ.-

- Պարոն ոստիկան, երեկ եկած գանգառած
էի ձեզի թէ դրամապանակս գողցուցած եմ,
ներողութիւն, սխալեր եմ, գտայ զայն:

- Շատ ուշ է ալ, գողը բռնուած է...:

Ն Ա Մ Ա Կ Մ Ը

Սիրելի Ուսուցիչս.-

Շատոնց ի վեր կըսպասեմ Ձեր բաղձալի նամակին եւ կարօտալի Արարտին: Սիրելի Պարոն, երեք ամիսէն աւելի կընէ որ ձեզմէ չեմ լսած: Ես շատ անգամ ուզեցի գրել բայց գործերս բաւական շատ ըլլալուն համար պատեհութիւն չունեցայ: Ասկէ քանի մը օր առաջ սկսայ Ձեզի նամակ մը գրել ու չի կրցայ լմնցնել. այսօր ալ չեմ կրնար օր մը աւելի սպասել:

Ես իմ Յայ Աթուրի քննութիւններս յաջողութեամբ անցուցի, բայց այլեւս դպրոց չեմ երթար: Դպրոց չերթալուն պատճառը այս է թէ ես դրամ չափիլ կուզեմ՝ որպէսզի եղբայրս այս երկիրը բերել տամ, որովհետեւ ան ոչ մէկէն կրնայ դրամ առնել: Իր վիճակը Սուրիոյ մէջ շատ գէշ է եւ լաւ արիեստ մը ունի երբ հոս գայ. վարպետ կօշկակար մըն է: Եթէ կը հաճիս ինծի գրէ թէ կարելի՞ է հրաման ստանալ որպէսզի եղբայրս հոս գայ: Իր տարիքը քսանը-մէկ է:

Արարտին կարօտը կը քաշեմ հիմա: Մանուէլը այս տեղէն մեկնած է եւ Մեսրոպն ալ այլեւս Յայերէն չի կրնար խօսիլ կամ հասկնալ: Շատ չանցած հաւանաբար ես ալ բոլորովին Յայերէնս մոռնամ՝ քանի որ խօսելու պատեհութիւն չունիմ: Գոնէ Արարատը ամսէ ամիս լոյս տեսնելու է մեզի համար: Եթէ պատահի որ Յայերէնս այս օտար երկրին մէջ մոռնամ, ատիկա չի նշանակեր թէ Յայ ազգին զաւակն ըլլալս ալ պիտի մոռնամ: Յայկական արիւնը շատ տաք է երակներուս մէջ, խօսքով չի պաղիր: Որքան որ ալ Յայերէն հեռու եմ եւ երեք տարիէ ի վեր ազգակիցներու երես տեսած չեմ, բազմաթիւ տարիներ եւս այսպէս հեռուն ըլլամ, դարձեալ սիրտս պիտի բաբախէ հայ ազգին համար:

Որքան որ ալ մէկը չիկայ որուն հետ մայրենի լեզուս խօսիմ, բայց շատ անգամներ ինքզինքիս հետ բարձրածայն Յայերէն կը խօսիմ: Պէտք է Յայ ոգին ապրեցնել օտար-ութեան մէջ վերջապէս: Այո, երբ ալ առանձին եմ, ու դաշտի աշխատանքով կը պարապիմ, ես դաշտը Յայաստանի մը կը փոխեմ Յայերէն երգելով եւ մտածելով Յայաստանի մասին:

Շատ կը մտածեմ. ու գիշերները շատ անգամներ երազով փոխադրուած եմ Յայաստան, ուր Յայ լեզուն ու Յայ երգը կը տիրէ դաշտերուն վրան եւ տուններէն ներս: Որքան անուշ են այդ երազներն ինծի համար:

Սիրելի Պարոն, երանի թէ ինծի գրես թէ Յայերէն Արարատը պիտի շարունակուի թէ ոչ: Կարելի՞ է որ ինծի Յայերէն գրքեր ղրկես: Եթէ կարելի է Յայերէն գեղագրութեան օրինակ մըն ալ ղրկէ թէ մանր գրերով եւ թէ գլխագիր. գիրս շատ գէշ է եւ մի քանի գրեր կան, որոնց ձեւը, մանաւանդ գլխագիրը մոռցած եմ:

Մանուէլը այս տեղէն Պրեմիթըն գնաց եւ հոն ազարակի մը վրայ կաշխատի: Անցեալ օր Յայկը տեսայ. ան ալ Յայերէնը մոռցած է: Պօղոս Պօղոսեանը եւ Գուրգենը թէեւ ինձմէ բաւական հեռու ազարակներու վրայ կաշխատին, բայց տարին քանի մը անգամ գիւղական ցուցա-հանդեսներու եւ այլ առիթներով իրարու կը հանդիպինք. անոնք ալ շատ դժուար կը գտնեն Յայերէն խօսիլը: Եթէ Արարատն ալ բոլորովին դադրի, շատ քիչ ատենէն տղայոց մեծ մասը պիտի կորսնցնէ մայրենի լեզուն:

Ես շատ հանգիստ եմ բայց Ձեր կարօտը կը քաշեմ: Այս ձմեռ Կուէլֆ պիտի երթամ որպէսզի երկրագործութեան մասին կարճ դաս-ընթացքի մը հետեւիմ: Կարելի է այն ատեն միջոց ունենամ գալ եւ Ձեզ տեսնելու՝ հոս վերադառնալէ առաջ: Արդէն չափազանց կը փափաքիմ Ձեզ տեսնել:

Արարատին համար շատ կը խորհիմ կոր,
 եթէ կարելի է ինձի շուտ մը գիտցուր:
 Վերջապէս սիրով բարեկներս Տիկին
 Ալիքսանեանին, հոդ գտնուող եւ այցելութեան
 եկող տղայոց, փոքրիկ Արամին ալ աչուկներէն
 կը համբուրեմ: Ուրախ եմ որ իրեն ամենէն
 լաւ անունը գտած էք. հոգ չէ թէ իմ անունս
 գողցած ըլլայ. ատոր հաշիւը վերջը իրեն
 հետ պիտի կարգադրենք անտարակոյս:

Անկեղծ աշակերտդ՝
 ԱՐԱՍ ՊՅՅԱՃԵԱՆ

Սիրելի Արամ.- Արարատը ասկէ յետոյ
 կանոնաւոր պիտի հրատարակուի. անհոգ եղիր:
 Դպրոցը ձգելուդ համար շատ յուսախաբ եղած
 եմ: Մեր տղայոց մէջ քանի մը հատ միայն
 կան փայլուն ապագայ խօստացող եւ միշտ ալ
 քեզ անոնց կարգին դասած եմ: Եղբորդ մասին
 մտածելը գովելի է, բայց ոչ խելացի անոր
 օգնելու համար ապագայ քայքայելոյ: Արդէն
 շատ դժուար պիտի ըլլայ զայն հոս բերելու
 արտօսութիւնն ստանալը: Դեռ ուշ չէ. վերա-
 դարձիր դպրոց: Դրամը քանի մը տարի վերջն
 ալ կրնաս վաստկիլ եւ աւելիով ու այն ատեն
 եղբորդ լաւ կերպով ալ կրնաս օգնել: Եթէ
 կարելի ըլլայ անոր համար հոս գալու կառա-
 վարական արտօսութիւնն ստանալ՝ կը խօստանամ
 քեզի օգնել՝ պէտք եղած գումարը փոխառութեան
 ձեւով ապահովելու համար: Մեղք է ապագայիդ.
 Դպրոցդ շարունակէ: Յատուկ նամակով մըն ալ
 կը գրեմ քեզի:

Ա.

ՓԻՍԻԿԻՆ ՊՈՉԸ.- Մայրը.
 - Ձգէ, ՕՆՆԻԿ, ատանկ մի քաշեր պոչէն,
 խեղճը կը ճուստնես կոր, չարութիւն է ըրածդ:
 ՕՆՆԻԿ.
 - Կը տեսնես որ ես կամաց եմ բռներ
 պոչէն, ինքն է որ կը քաշէ կոր...:

ԿՐԹԱԿԱՆ \$ՕՆՏ

Արարատի նախորդ թիւով մանրամասնօրէն
 գրուած էր այս շարժումին մասին: Քանատայի
 Յայրորդներու Միութիւնը նկատելով թէ մեր
 Յայրորդներէն շատեր ընդունակութիւն ունին
 բարձրագոյն դասընթացներու հետեւելու՝
 որոշեց Կրթական \$օստ մը բանալ ուսման
 ծարաւի ընկերներու նիւթական օժանդակութիւն-
 ներ ընելու համար: Այժմ ուրախ ենք յայտ-
 արարելու թէ այս շարժումը կատարեալ
 յաջողութիւն մը ըլլալու ամէն գրաւական-
 ներն ունի:

Յայրորդներու մեծ մասը առատածեռօրէն
 մասնակցած են արդէն եւ հաւանաբար ազարակ-
 ներու մէջ վճարուամով աշխատողներէն շատեր ալ
 պիտի մասնակցին զանազան զոհողութիւններով:

Արարատի բարեկամները, բաժանորդները
 եւ Յայրորդներու Միութեան քաջալերող հայերը
 մասնակցած են նուիրատուութիւններով տղայոց
 այս գեղեցիկ նպատակը իրականութիւն մը
 ընելու համար:

Այս տարի 12 Յայրորդներ բարձրագոյն
 կրթութեան կը հետեւին: Ասոցմէ մին,
 Մամբրէ Շիրինեան, որդեգրուած է Ամերիկայի
 Յայ Կարմիր Խաչի կողմէ, իսկ միւսները
 պիտի հոգացուին Քանատայի Յայրորդներու
 Միութեան եւ Իւնայթըտ Չըրչի օժանդակութե-
 ամբ: Արդէն բարեկամական հասկացողութիւն
 մը գոյացած է Յայրորդներու Միութեան եւ
 Իւնայթըտ Չըրչի միջեւ:

Իւրաքանչիւր ուսանողի ծախք մօտաւորա-
 պէս 100 տուար կարելի է հաշուել, ինչ որ
 խոշոր պատասխանատուութեան մը առջեւ կը
 գտնուի տղայոց կազմակերպութիւնը: Նուիրա-
 տուութիւններէ, վիճակահանութիւններէ եւ
 ներկայացումներէ կարելի պիտի ըլլայ պէտք
 եղած գումարն հայթայթել, որովհետեւ
 Յայրորդները կատարեալ վստահութիւն ունին
 թէ իրենց այս բարի եւ օգտակար ձեռնարկը
 պիտի քաջալերուի

ամենուն կողմէ ալ:

Տիար Լեւոն Պապեան, Գանատայի Զայորդիներու Միութեան հովանաւորողը եւ Պատուակալ Նախագահը, այս առթիւ ալ աչքառու Նուիրատուութեամբ մը առաջին քաջալերող հանդիսացաւ Զայորդիներու Կրթական Ֆոնտին:

Արարատի բաժանորդներէն շատեր բաժնեգիններէ աւելի գումարներ դրկած են, ինչ որ պիտի արձանագրենք Կրթական Ֆոնտի Նուիրատուութիւն:

Մինչեւ ցարդ ստացած ենք հետեւեալ գումարները:

Տիար Լեւոն Պապեան, Թօրոկթօ,	100.00
Տիար Ս. Նահիկեան, Զիքակօ,	10.00
Ա. Ղ. Ալիքսանեան,	10.00
Խ. Ս. Խոսրոֆեան, Տիթրոյթ,	1.00
Տթ. Լ. Մ. Աճեմեան, Նիւ Եորթ,	1.50
Կ. Քէշիշեան, Լօրէնս,	.75
Տթ. Կ. Պահատուր, Զիքակօ,	1.25
Լ. ՍԷԼՎԵՐԵԱՆ, Ֆիլատելֆիա,	1.00
Յ. Շահինեան, Տիթրոյթ,	2.25
Վահրամ Ղարիպեան, Լին,	.75
Պ. Բալուցեան, Լին,	.25
Ա. Սիմիկեան, Զեմիլթըն,	1.00
Գ. Սարգիսեան, Ուստըր,	.75
Տկ. Զ. Տապանեան, Տիթրոյթ,	1.00
Ե. Քէօթօղլեան, Նիւ Եորթ,	1.75
Տ. ԹԵՐԼԵՄԵՂԵԱՆ, Էնտօվըր,	1.25
Պ. Խաչատուրեան, Տիթրոյթ,	.75
Ա. Սահակեան, Կօլթ,	.75
Ճ. Պահլավունի, Տիթրոյթ,	.75
Յայ Կարմիր Խաչ, Զեմիլթըն,	1.00
Ա. ճիկամեան, Տիթրոյթ,	.25
Զայորդիներէ	
Վազգէն Չատիկեան,	3.00
Ղազարոս Մինասեան,	2.00
Օննիկ Թոփալեան,	.50
Յայկազ Մեսրոպեան,	4.00
Մարգար Շանկաեան,	4.00
Միհրան ճգնաւորեան,	2.00
Գրիգոր Թագուրեան,	1.00
Յայկ Գոյումճեան,	1.00
Գումար	<u>155.50</u>

Զայորդիներու Միութիւնը բոլոր Նուիրատուներուն շնորհակալութիւն յայտնելէ յետոյ կը յայտարարէ Նաեւ թէ այն բոլոր Նախկին բաժանորդները, որոնք Արարատը տարի մը աւելի ստացած են եւ երկրորդ տարուան բաժնեգին դեռ չեն վճարած, եթէ իրենց յետնեալ հաշիւները մաքրեն, իրենց դրկած գումարները պիտի յատկացուին այս ֆոնտին:

ԱՊԱՅՈՎԱԳՐՈՒԾ

Զայորդիներէն Գրիգոր Թագուրեան իր կեանքը ապահովագրած է հազար տոլարի Փալիսիոն մը եւ իրեն ժառանգորդ Նշանակած է Յայ Կարմիր Խաչը մինչեւ այն ատեն, երբ ընտանեկան շրջանակ կը կազմէ եւ ժառանգորդներ կունենայ:

Ապահովագրութիւնը լաւ բան մըն է եւ ուրախ ենք որ վճարում ստացող Զայորդիներէն շատեր սկսած են իրենց փոքր տարիքնուն իսկ ապահովագրուիլ: Մտնէ որ մօտիկ ազգականներ չունին, յանձնարարելի է որ իրենց ժառանգորդ Նշանակեն Յայ Բարեգործական Միութիւնը, Յայ Կարմիր Խաչերը, եւ Ամերիկայի Յայոց Առաջնորդարանը:

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ

Սոյն տարեշրջանին մէջ եօթը Զայորդիներ եւս կը պատրաստուին Նախակրթարանը լրացնելու եւ Յայ ՍթուԼ անցնելու: Այս Զայորդիները տարիքով ալ փոքր են եւ աւելի լաւ պատեհութիւն պիտի ունենան կրթական ասպարեզին մէջ:

Գ. Զ. Ե. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Գանատայի Յայ Երիտասարդաց Միութիւնը իր զնահատելի առաջադրութիւններէն մէկն ըրած է ազարակներ ցրուած տղայոց Յայերէն թերթեր դրկելը: Ուրախ ենք տեղեկանալու թէ այս Միութիւնը վերջերս որոշած է Նաեւ խմորատիպ կիսամսեայ մը հրատարակել եւ Յայորդիներուն դրկել:

ԳԱՆԱՏԱՅԱՅ

**ՀԱՅՑ. ԱՌԱՔ. ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ
ՊՏԱԳԱՄԱԲՈՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԸ**

Ներկայ եղած են Կեդր. Հոգաբարձութիւնն իր կազմով, Պրէնթֆօրտէն պատգամաւոր եղիշէ Մուրատեան, Յէմիլթընէն՝ Ա. Ղ. Ալիքսանեան, եւ Միհրան Խասոյեան, Կօլթէն՝ Սեդրակ Խօշոյեան, եւ Սէնթ Քէթրինզէն՝ Մարտիկ Քաջայեան: Սէնթ Քէթրինզի Գանատահայ Միութեան մասնաճիւղը ներկայացուցիչ դրկած էր Յ. Թորոսեանը, Միութեան դպրոց-գրադարանի համար բացած հանգանակութեան մասին տեղեկութիւն տալու եւ ձեռնարկը եկեղեցիի շինութեան վերածելու կարելիութեան մասին խորհրդակցելու համար: Օրուան դիւանին ընտրուեցան Տիարք Լեւոն Պապեան՝ Ատենապետ եւ Ա. Ղ. Ալիքսանեան՝ Ատենադպիր:

Ատենապետի ուղերձէն յետոյ Կեդր. Հոգաբարձութեան տեղեկագիրը կարդացուեցաւ: Ութն ամսուան Կեդր. Գանձի հաշուեկշիռն եղած է: Մուտք՝ 2822 տոլար, որուն 1666 տոլարը մնգլիական եկեղեցիէն, 885 տոլարը Պր. Պապեանի միջոցաւ եղած նուիրատուութիւններ, իսկ 267 տոլարը թեմերէն: Ելք՝ 3070 տոլար, որուն 2200ը պաշտօնեաներու ամսական, մնացեալը ճանապարհածախք եւայլն: 250 տոլարի բացը կարելի պիտի ըլլայ հաւասարակշռել տարուան յետագայ ամիսներուն: Ժողովը գնահատեց Կեդր. Հոգաբարձութեան գործունեութիւնը եւ գաղութներու անվերապահ շնորհակալութիւնն յայտնեց Տիար Լ. Պապեանի՝ իր եկեղեցանուէր ջանքերուն համար:

Թեմերու պատգամաւորներն իրենց տեղեկագիրները կարդացին: Պարզուեցաւ որ Յէմիլթընի Ատենապետը հրաժարած է եւ հոգաբարձութեան անդամներէն մին ալ իր պաշտօնական դիրքը անտեսելով իր երկու փոքրիկները

օտար յարանուանութեան պատկանող պաշտօնեայի մը մկրտել տուած է:

Հովիւը, Արժ. Տէր Մատթէոս Քհ.

Մանիկեան, Յուլիսի սկիզբները Միացեալ Նահանգներ անցած ըլլալով՝ իր Գանատա վերադարձը իշխանութեան կողմէ ըստ գաղթային օրինաց արգիլուած ըլլալով՝ Նիւ Եօրթէն դրկած էր ընդարձակ եւ խնամեալ տեղեկագիր մը իր վեցամսեայ գործունեութեանց առթիւ, միացնելով նաեւ իր հրաժարականը՝ իբրեւ Գանատահայ թեմին հովիւ: Ժողովը լիովին գնահատեց Տէր Հօր անցեալ գործունեութիւնը եւ ցաւով ընդունեցաւ իր հրաժարականը:

Կրթական եւ Ընկերային գործիչ Տիար Պաղտասարեան իր գործունեութեան տեղեկագիրը կարդաց եւ առողջական պատճառներով իր հրաժարականը ներկայացուց: Ժողովը գնահատեց իր գործունեութիւնը, ցաւով ընդունեցաւ իր հրաժարականը, բայց խնդրեց որ մինչեւ Սեպտեմբերի վերջ պաշտօնը շարունակէ՝ քանի որ եկեղեցական գործերու համար հրամայական պահանջներ կան:

Սէնթ Քէթրինզի պատգամաւորը եւ Գանատահայ Միութեան ներկայացուցիչը բացատրութիւններ տուին սեփական եկեղեցիի մը շինութեան շուրջ: Պարզուեցաւ որ Միութիւնը ամիսներ առաջ դպրոց եւ գրադարանի շէնք մը շինելու համար հանգանակութեան ձեռնարկած եւ հազար տոլարի մօտ գումար մը հաւաքած է: Միութեան Նախագահ Տիար Լ. Պապեան եւս Հայոց թաղին կեդրոնը երկու հող գնած եւ նուիրած է Նոյն ձեռնարկին համար: Եւ սակայն այժմ նպատակայարմար դատուած է հանգանակութեան տալ գաղութային հանգամանք եւ ձեռնարկը վերածել եկեղեցի-դպրոց-գրադարանի շինութեան: Պարզուեցաւ նաեւ որ Գանատահայ Միութիւնը պատրաստ է հանգանակուած գումարն ու հողը յանձնելու Կեդր. Հոգաբարձութեան՝ եթէ Պատգամաւորականը վաւերացներ եւ եկեղեցիի շինութեան հանգանակութիւնը տեղի ունենար կեդրոնի ցուցմունքով:

Պատգամաւորականն հետեւեալ որոշում-
ները տուաւ .

1.- Ժողովի յարգանքն հաղորդել Արժ. Տէր Մատթէոս Քհ. Մանիկեանի, ցաւ յայտնել իր հրաժարականի մասին եւ յանձնարարել Կեդրոնին Տէր Զօր ամսավճարներն ընել մինչեւ Օգոստոսի վերջը, վաւերացնել իբր ճանապարհա-
ծախք ղրկուած 85 տոլարի գումարը եւ ղրկել Նաեւ 100 տոլարի գումար մը ի գնահատութիւն իր բարուոք պաշտօնավարութեան:

2.- ՍԵՆթ Բէթրինգի սեփական եկեղեցի ունենալու բաղձանքը գնահատուելով՝ Կեդր. Զոգաբարձութիւնը լիազօրուեցաւ նոյն ձեռնարկը հովանաւորելու՝ պայմանաւ որ գաղութի բոլոր խաւերը համերաշխին այդ առթիւ: Այս առթիւ Տիար Պաղտասարեանի յանձն-
արարուեցաւ ՍԵՆթ Բէթրինգ այցելելու, սկսուած շինութիւնը առժամանակեայ կերպով դադրեցնելու եւ հանգանակութեան գործը վարելու համար: Որոշուեցաւ նաեւ զեկոյց մը հրատարակել ի գիտութիւն Նախկին Նուիրատու-
ներու՝ Գանատահայ Սիոնական Մասնաճիւղը անհարկի քննադատութիւններէ զերծ պահելու համար:

3.- Ժողովը Գանատահայ թեմերու առ-
ժամանակեայ հովիւ ընտրեց Արժ. Տ. Սովսէս Քհ. Տէր Ստեփանեանը:

4.- Կեդր. Զոգաբարձութիւնն եւ Տիար Պապեան լիազօրուեցան Անգլիերէնի հմուտ եւ գաղութի պէտքերուն բաւարարութիւն տուող եկեղեցականներ հրաւիրելու իբրեւ առժամա-
նակեայ հիւրեր, որպէսզի գաղութը ծանօթ-
անալով անոնց՝ ընտրէ մնայուն հովիւ մը:

5.- Անդամավճարի հարցը դարձեալ յետա-
ձգուեցաւ յաջորդ ժողովին:

6.- Դպրապետը իր ծառայութիւնը պիտի շարունակէ այն գաղութներուն համար, ուր իրեն պէտքը զգալի է:

7.- Պատգամաւորականը որոշեց լուծել Զեմիլթընի Զոգաբարձութիւնը՝ յանձնարարելով որ իր պաշտօնը շարունակէ մինչեւ նորին ընտրութիւնը:

8.- Ժողովը քննեց Մատթէոս Արթինեանի եւ Յովհանէս Թորոսեանի ժառանգական վեճը եւ յանձնարարեց փոխադարձ հասկացողութիւն: Ժողովը փակուեցաւ կատարեալ ներդաշնակ-
ութեամբ եւ Տիար Պապեան թեյասեղանով մը պատուեց պատգամաւորները:

1929 Օգոստոս 28

Դիւան Պատգամաւորականի՝
Ատենադպիր Ատենապետ
Ա. Ղ. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ Լ. ՊԱՊԵԱՆ

ՍԵՆՑ ԲԵԹՐԻՆԶԻ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Սեր քաղած տեղեկութեանց համաձայն ՍԵՆթ Բէթրինգի ընդհանուր Զայ գաղութը բոլորուած է սեփական եկեղեցիի շինութեան գործին շուրջ եւ ցարդ Զայերէ եւ տեղացիներէ հանգանակ-
ուած է մօտաւորապէս 3000 տոլար: Կը յուսացուի շուտով այս գումարը բարձրացնել 5000 տոլարի:

ՄԱՅՔ ՆԱՉԱՐԵԱՆ ԳԱՆԱՏԱՅԻ ՄԵՅ

Ամերիկահայ ըմբիշներ Մանուկ Նազարեան եւ Կարապետ Մանուկեան քանի մը շաբաթ ի վեր Գանատա կը գտնուին եւ կը մարտնչին զանազան ազգերու փոխցեաններուն հետ: Երկուքն ալ յաղթած կամ հաւասար եկած են իրենց հակառակ-
որդներուն: Յաջորդիւ մասնաւոր թղթակցու-
թիւն մը պիտի հրատարակենք անոնց մասին:

ՓՈԽԱՆ ՍՏԱՅԱԳՐԻ

Այս թիւով պիտի չի կրնանք մեզ ղրկուած բաժնեգիններու ցանկը հրատարակել: Մինչեւ հիմա ստացուած եւ յետ այսու ալ ղրկուելիք բոլոր գումարները պիտի հրատարակուին Զոկտեմբերի թուով: Բաժանորդներէ պիտի խնդրենք որ քաջալերէին նաեւ Զայորդիներու Կրթական Ֆօնտը՝ փոքրիկ նուիրատուութիւն-
ներով:

[Blank]
[Դատարկ]

Ա Ր Ա Ր Ա Տ Ա Ս Ս Ա Գ Ի Ր

Օռկան եւ ժամադրավայր Գանատայի Որբ Հայորդիներու Միութեան: Կը հրատարակուի ամէն ամիս՝ բացի Յուլիս եւ Օգոստոս ամիսներէն:

Բ Ա Ժ Ն Ե Գ Ի Ն

Գանատայի եւ Միացեալ Նահանգներու համար տարեկան տասը թիւերու համար մէկ տուլար եւ քանոնիկնգ սէնթ, արտասահմանի համար՝ մէկուկէս տուլար:

Ն Պ Ա Տ Ա Կ Ը

Այս պատանեկան թերթին հիմնադիրներն ու աշխատակիցներն են որբ Հայորդիներ՝ ցրուած Գանատական ազարակներու մէջ: Թերթիս նպատակն է մեր այս թանկագին բեկորներուն հասնիլ իրենց լեզուով եւ իրենց գրչով, անոնց միջեւ կապ պահել եւ անոնց մէջ արծարծել ազգային եւ հայրենասիրական մաքուր ոգի մը:

Գանատայի Հայորդիներու Միութիւնը իրեն նպատակ ըրած է նաեւ նիւթապէս եւ բարոյապէս օժանդակել այն Հայորդիներուն, որոնք բարձրագոյն կրթութեան կը բաղձան: Այս առթիւ բացուած է Կրթական Ֆօնտ մը, որուն կը մասնակցին թէ Հայորդիները եւ թէ բարեկամներ:

Ն Ի Բ Թ Ա Կ Ա Ն

Թերթիս ընթացիկ ծախքերը կը հոգացուին բաժանորդներու օժանդակութեամբ եւ Տիար Լեւոն Պապատեանի ամսական քանոնիկնգ տուլարի նուիրատուութեամբը:

Ամսէ ամիս Արարատի մէջ կը ծանուցանենք թերթիս վարչութեան դրկուած գումարները՝ դրկողներու անուններով միասին: Ասիկա կը նկատենք իբրեւ ընկալագիր:

Հայորդիներու Կրթական Ֆօնտին հաշուետուութիւնը պիտի ըլլայ ամէն թիւով: Այս ֆօնտին նուիրատուները իրենց նամակներով շեշտելու են՝ սխալներ կանխելու համար:

Արարատի բաժանորդներն ու քաջալերողները կրնան թելադրութիւններ ընել թերթին բարելաւման եւ Հայորդիներու Միութեան յառաջդիմութեան ի նպաստ:

Index of Issues and Locations

ԹԻՒՆՐՈՒ ԵՒ ԽԱՆՔԱԾՈՆՆԵՐՈՒ ԳՈՒՅԱԿ

<p>1 Alexanian Family, Dundas, Ontario</p> <p>2 Preservation Collection, Library and Archives Canada, Ottawa</p> <p>3 National Library of Armenia, Yerevan
ՀՀ Ազգային գրադարան, Երևան</p> <p>4 Library, Mekhitarist Monastery, Vienna
Մխիթարեան գրադարան, Վիեննա</p> | <p>5 Sara Corning Centre for Genocide Education, Toronto</p> <p>6 AGBU Nubar Library, Paris
ՀԲԸՄ-ի Նուպարեան մտնորն., Փարիզ</p> <p>7 Charles E. Young Research Library, University of California, Los Angeles</p> <p>8 United Church of Canada Archives, Toronto</p> |
|--|--|

1926—English—Volume 1 1926—Անգլերէն—Ա. հատոր		
Issue Թիւ	Month Ամիս	Location Հասց.
1	January Յունուար	1, 2
2	February Փետրուար	1
3	March Մարտ	1
4	April Ապրիլ	1, 3
5	May Մայիս	1
6	June Յունիս	1, 4
7	September Սեպտեմբեր	1, 4
8	October Հոկտեմբեր	1, 4
9	November Նոյեմբեր	1, 4, 5
10	December Դեկտեմբեր	1, 4, 5

1927—English—Volume 2 1927—Անգլերէն—Բ. հատոր		
Issue Թիւ	Month Ամիս	Location Հասց.
1	January Յունուար	1, 4
2	February Փետրուար	1, 4, 5
3	March Մարտ	1, 4, 5
4	April Ապրիլ	1, 6
5	May–June Մայիս-յունիս	1

1926—Armenian—Volume 1 1926—Հայերէն—Ա. հատոր		
Issue Թիւ	Month Ամիս	Location Հասց.
1	May Մայիս	6
2	June Յունիս	4, 6
3	July Յուլիս	4, 6
4	September Սեպտեմբեր	4
5	October Հոկտեմբեր	4
6	November Նոյեմբեր	4, 7
7	December Դեկտեմբեր	4, 6

1927—Armenian—Volume 2 1927—Հայերէն—Բ. հատոր		
Issue Թիւ	Month Ամիս	Location Հասց.
1	January Յունուար	3, 4
2	February Փետրուար	3, 4
3	March Մարտ	3, 4
4	April Ապրիլ	3, 4
5	May Մայիս	4
6	June Յունիս	3, 4
7	July–August Յուլիս-օգոստոս	3, 4
8	September–October Սեպտեմբեր- հոկտեմբեր	3, 4
9	November Նոյեմբեր	3, 4
10	December Դեկտեմբեր	3, 4, 6

1928—Armenian—Volume 3 1928—Հայերէն—Գ. հատոր		
Issue Թիւ	Month Ամիս	Location Հաւաք.
1	January Յունուար	3, 4, 8
2	February Փետրուար	4, 8
3	March Մարտ	1, 3, 4
4	April Ապրիլ	1, 3, 4
5-6	May-June Մայիս-յունիս	1, 3, 4
7	August Օգոստոս	3, 4
8	October Հոկտեմբեր	4, 8
9-10	November- December Նոյեմբեր- դեկտեմբեր	4, 6

1929—Armenian—Volume 4 1929—Հայերէն—Դ. հատոր		
Issue Թիւ	Month Ամիս	Location Հաւաք.
1	January Յունուար	3, 4
2	February Փետրուար	3, 4
3	March Մարտ	3, 4
4	April Ապրիլ	3, 4
5-7	September Սեպտեմբեր	4

List of Georgetown Boys

Հայորդիներու անուանացանկ¹

~ Around | Մօտաւորապէս
/ Or | Կամ

← Before | Առաջ
→ After | Ետք

No. Հնր.	Name Անուն	Other Names Այլ անուններ	Birth Ծնունդ	Death Մահ
1	Onnig S. Shangaian Օննիկ Շանկատեան	John Inkster	~1911, Afyon- karahisar	1975→
2	Armenag Kouyoumdjian Արմենակ Գոյումճեան		1913, Ankara	
3	Krikor Parghamian Գրիգոր Բարդամեան		1913, Akşehir	1939–1968
4	Onnig Topalian Օննիկ Թոփալեան	Jack	~1912, Smyrna / Afyonkarahisar	1978→
5	Kourken Magarian Գուրգէն Մակարեան	Kirk	1912, Ankara	2003, Camp- bellford, Ont.
6	Sahag Krikorian Սահակ Գրիգորեան	Donald Gregorian, Don Gregory	1913, Sinop	2001, Windsor, Ont.
7	Boghos Norigian Պօղոս Նորիկեան	Paul Newcomb, Manuel Mahakian, Բիւզանդ Մաղաբեան	1914, Kayseri	1973, Berkley, Michigan
8	Hovhanes Setragian Յովհաննէս Սեդրակեան	John Steward	~1910, Harput	1976–1982
9	Hovhanes Derderian Յովհաննէս Տէրտէրեան		~1914, Tokat	1927, Weston, Ont.
10	Haigaz Mesrobian Հայկազ Մեսրոպեան		~1909, Erzurum	1975→
11	Kevork Kevorkian Գէորգ Գէորգեան	George Georgian	1912, Egbez = Akbez	1985, Dunnville, Ont.
12	Levon Krikorian Լեւոն Գրիգորեան	Leo	1912, Kayseri	1971, Warsaw, Ont.

¹ This information has been collected from the 1983 edition of Jack Apramian's book, archival records, the *Ararats*, obituaries, gravestones, and the Boys' descendants. | Այս տեղեկությունները հավաքուած են Յակոբ Արրահամեանի գիրքին 1983-ի հրատարակութենէն, արխիւային նիւթերէ, «Արարատ»-ներէն, մահազոյներէ, տապանաքարերէ եւ Հայորդիներուն սերունդներէն:

No. Հնր.	Name Անուն	Other Names Այլ անուններ	Birth Ծնունդ	Death Մահ
13	Michael Simon Seferian Միքայէլ Սէֆերեան	Mickael Sepheryan	1913/1914, Adapazarı	
14	Sarkis Sarkisian Սարգիս Սարգիսեան	Krikorian, Գրիգորեան	1913, Adana / Harput	1997, Wellington County, Ont.
15	Jirair M. Garabedian Ժիրայր Մ. Կարապետեան	Jerry R. Harold, Gerald Blake	1915, Istanbul	1954, Toronto
16	Kegham Mooradian Գեղամ Մուրադեան	George, Babigian, Պապիկեան	1912/1913, Sivas	1934, Hamilton, Ont.
17	Hagop Mahdessian Յակոբ Մահմէտեան		~1911, Egbez = Akbez	
18	Krikor G. Aznavorian Գրիգոր Ազնաւորեան	George, Rico Nargiz	1913, Çengiler = Sugören	1966, Red Bank, New Jersey
19	Hovsep Akelian Յովսէփ Ազրլեան	Kelatizian, Խելագեան, Joseph Wiseman	1913, Marash	1999, Niagara Region, Ont.
20	Imasdoun Abahouny Իմաստուն Ապահունի		1915, Samatya	
21	Arshag Larian Արշակ Լարեան	Archie	1913, Konya	1977, Welland, Ont.
22	Haroutun Hachadourian Յարութիւն Խաչատուրեան	Harry Hatch	1911, Erzurum	1982, Hamilton, Ont.
23	Hovagim Gumushian Յովակիմ Կիւմիշեան	Joseph Silver	1909/1910	1975→
24	Sarkis Kapanjian Սարգիս Գափանճեան	Peter J. Corey	1910, Eskişehir	1975→
25	Sarkis Tavitian Սարգիս Դաւիթեան	Davidian	1914, Adana	1992, Missouri
26	Tavit Jamgochian Դաւիթ Ժամկոչեան	David Asher	1914, Muratça	1992, Toronto
27	Ghougas Megerian Ղուկաս Մկրեան	George	1913, Çengiler = Sugören	1980→
28	Toros Manougian Թորոս Մանուկեան	Thomas M. Childs	1914	
29	Gulbeng Mujeredian Կիւպէնկ Միւնէրեան	Gilbert	1911, Yozgat	1979/1980, Toronto

No. Հնր.	Name Անուն	Other Names Այլ անուններ	Birth Ծնունդ	Death Մահ
30	Krikor Takvorian Գրիգոր Թագուրեան	Gregory King	1911, Izmit	1970, St. Catharines, Ont.
31	Ardashes Mazmanian Արտաշէս Մազմանեան	Art Manian	~1910, Peri = Akpazar	1970, Toronto
32	Sarkis Jerjerian Սարգիս Ճրճրեան	Samuel Jerian	1913/1914, Bursa	1978, Michigan
33	Hatchig Bakurjian Խաչիկ Դազրճեան	Hachig Bakerjian, Archie Steele	1912, Izmit	
34	Dikran Berberian Տիգրան Դերպերեան	Dick	1913, Istanbul	1978→
35	Haig Movsesian Հայկ Մովսէսեան	Haig Douglas	1914, Karahisar	1994, Kitchener, Ont.
36	Hagop Hagopian Յակոբ Յակոբեան	Agop Agopian	1913, Geyve	2001, France
37	Boghos Boghosian Դօղոս Դօղոսեան	George, Paul Paulson	1910/1911, Kharni = Düziçi	1998, Toronto
38	Antranig Kevorkian Անդրանիկ Գէորգեան	Anthony Arlen	1913, Egbez = Akbez	1943, Germany
39	Vaghenag Bezazian Վաղենակ Դեզազեան	Robert Michael Bezazian	1913, Erzurum / Alexandropol = Gyumri	1997, California
40	Kourken Gargayan Գուրգէն Կարկաեան	George Gargarian	1914, Akşehir	1986, Boston
41	Khachig Ajemian Խաչիկ Աճէմեան	Archie	1912, Istanbul	2003, Brantford / Hamilton, Ont.
42	Aharon Cherchian Ահարոն Չէրչեան		~1912, Çengiler = Sugören	1976, France
43	Ghazaros Minasian Դազարոս Մինասեան	Lazurus	1912, Ordu	1962, Hamilton, Ont.
44	Zaven Ardeman Չաւէն Արտէմեան		1913, Sivas / Adapazarı	1996, Halifax, Nova Scotia
45	Jirair Kalaydjian Ժիրայր Գալայճեան	Jerry Kalaydian	1913, Bardizag = Bahçecik	1968, Beachville, Ont.

No. Հնր.	Name Անուն	Other Names Այլ անուններ	Birth Ծնունդ	Death Մահ
46	Onnig Adourian Օննիկ Ասուրեան	John	1913, Adana	1988, Hamilton, Ont.
47	Pavlos Adourian Բավլոս Ասուրեան	Paul	1915, Adana	1996, North York, Ont.
48	Hagop Aprahamian Յակոբ Արրահամեան	Jack Apramian, John	1915, Akşehir	1988, Hamilton, Ont.
49	Sarkis Jelyzian Սարգիս Ճէյլէզեան	Jeylezian	1914, Ankara / Erzurum	
50	Megerdich Atamian Մկրտիչ Ադամեան	Richard Adams	1914, Aslanbeg = Arslanbey	1993, Toronto
51	Onnig Melkonian Օննիկ Մելքոնեան	John	1910, Bardizag = Bahçecik	1976–1982
52	Khachig Karajian Խաչիկ Գարաճեան	Charles	1909, Aslanbeg = Arslanbey	1997, Toronto
53	Mihran Jeknavorian Միհրան Ճգնաւորեան	Myron, Kupjian, Քիւփճեան	1909, Ordu	1989, Connecticut
54	Hampartzoom Manougian Համբարձում Մանուկեան		1910/1911, Erzincan	1938, West Garafraxa, Ont.
55	Garabed Megerdichian Կարապետ Մկրտիչեան	Joseph Green	1908/1909, Geyve	1980→
56	Haig Kouyoumjian Հայկ Գոյունճեան		1915, Kayseri	1991, Brampton, Ont.
57	Vahe Alexanian Վահէ Ալիքսանեան	Victor Alexander	1912/1913, Istanbul	1992, West Palm Beach, Florida
58	Krikor Jerahian Գրիգոր Ճէրահեան	Gregory LaFontaine	~1911, Adapazarı	
59	Bedros Gebenian Դետրոս Կէպէնեան		1913, Adana	1990, Middlesex County, Ont.
60	Aghavart Avedissian Աղավարդ Աւետիսեան	Art Oliver, Cliver	1912, Van	1999, Peel Region, Ont.
61	Kasbar Garabedian Կասպար Կարապետեան	Gus	1914, Bandırma	2006, Massachusetts
62	Kegham Zarphanelian Գեղամ Չարպիանէլեան		~1911, Istanbul	1935–1975, Toronto

No. Հնր.	Name Անուն	Other Names Այլ անուններ	Birth Ծնունդ	Death Մահ
63	Haigaser Melkonian Հայկասէր Մէլքոնեան		1911, Bardizag = Bahçecik	1988, Middlesex County, Ont.
64	Onnig Varteressian Օննիկ Վարդերեսեան	John Rose	~1910, Adapazarı	1980→
65	Vazken Zadigian Վազգէն Չասիկեան	Robert	1909, Geyve	1945, Hamilton, Ont.
66	Minas Kouyoumjian Մինաս Գոյումճեան	Goldsmith	1911, Sapanca	1995, Toronto
67	Nazareth Terzian Նազարէթ Թէրզեան		~1911, Erzincan / Erzurum	1944, Hamilton, Ont.
68	Markar Shangaian Մարգար Շանկաեան		1909, Afyon- karahisar	1971, Toronto
69	Haig Manougian Հայկ Մանուկեան		1911	1988, Toronto
70	Haroutun Bodourian Յարութիւն Պօստուրեան	Harry	~1913, Bandırma	1978→
71	Anoushavan Pilibian Անուշաւան Փիլիպեան	Arnold Anoush Philippian, Philips	1913, Bardizag = Bahçecik	1992, Los Angeles
72	Arshavir Bezazian Արշաւիր Բէզազեան	Roger Bezan	1911, Erzurum / Alexandropol = Gyumri	1973, San Francisco
73	Mampre Shirinian Մամբրէ Շիրինեան	Monte, Tertibian, Թէրթիպեան	1910, Kurdbelen = Belpınar	1988, Toronto
74	Ghazaros Tashjian Ղազարոս Թաշճեան	Charles	1914, Kayseri	2004, Toronto
75	Armenag Aprahamian Արմենակ Աբրահամեան		1912, Akşehir	1988, Toronto
76	Haig Demirjian Հայկ Տէմիրճեան		1911, Büyük- yeniköy	2001, Oceanside, California
77	Haroutun Sarafian Յարութիւն Սարաֆեան	Harry	1912, Alexandretta = İskenderun	1975→
78	Hrant Dingilian Հրանդ Տինկիլեան	Herant Vartanian, Վարդանեան	1913, Merzifon	1991, Meyzieu, France
79	Misak Toumajian Միսաք Թումանեան	Ernest Jackson	1915, Eskişehir	1981, Hamilton, Ont.

No. Հնր.	Name Անուն	Other Names Այլ անուններ	Birth Ծնունդ	Death Մահ
80	Housig Vartanian Յուսիկ Վարդանեան	Hughie Brittanian	1914/1915, Zeytun = Süleymanlı	1975→
81	Garabed Kaloustian Կարապետ Գալուստեան	Garbis, Կարալիս, Charles	1914, Istanbul	
82	Haroutun Jizmejian Յարութին Ճիզմէճեան	R. Harry Noble	~1913, Zile	1975→
83	Mampre Akoghlanian Մամբրէ Ազողլանեան	Mempré Acolanian	1914, Çengiler = Sugören	1995, Nice, France
84	Armenag Kerbashian Արմենակ Գրպաշեան		~1913, Ünye	1959, Toronto
85	Avedis Asadourian Աւետիս Ասատուրեան		1914, Adana	1932, Toronto
86	Toros Levonian Թորոս Լեւոնեան	Thomas LeVon	1916, Tekirdağ	2001, New York
87	Yervant Makinisdian Երուանդ Մաքինիստեան	George Makinisian	~1915, Alexandretta = İskenderun	2004, Toronto
88	Jirair Dayian Ճիրայր Տայեան	Jerry, Pilibian, Փիլիպեան	1915, Bardizag = Bahçecik	1983, St. Catharines, Ont.
89	Megerdich Gedelian Մկրտիչ Կէտէլեան	Meg	1916, Yalova / Istanbul	1943, Bahamas
90	Mesrob Hagopian Մեսրոպ Յակոբեան	Robert McKenzie, Blackie MacKenzie	1913, Ankara	1959→, northern Ontario
91	Puzant Kelejian Բիւզանդ Գըլըճեան	Percy	1909–1911	2003, St. Catharines, Ont.
92	Albert Moses Papazian Ալպէր Մովսէս Փափազեան		1911, Aintab	1990, Winona, Ont.
93	Nerses Manougian Ներսէս Մանուկեան		1912, Cibin = Saylakkaya	1974, New York
94	Hagop Demirjian Յակոբ Տէմիրճեան	James Postalian	1909, Aintab	1992, Toronto
95	Manuel Moumjian Մանուէլ Մումճեան	Momjian, Մումճեան	~1911, Aintab	

No. Հնր.	Name Անուն	Other Names Այլ անուններ	Birth Ծնունդ	Death Մահ
96	Levon Vassoyian Լեւոն Վասոյեան		~1914, Aintab	1991, North York, Ont.
97	Vahram Kamberian Վահրամ Գամպերեան	Camberian	1914/1915, Vezirköprü	1975→
98	Aram Hagop Boyadjian Արամ Յակոբ Պոյաճեան		1914, Adana	1999, Arlington, Massachusetts
99	Krikor Hekimian Գրիգոր Հէքիմեան	Jack Russell	~1911, Sivas	1971
100	Kalousd Kizirian Գալուստ Զիզիրեան		1916	1995, Canfield, Ont.
101	Taniel Kalajjian Դանիէլ Գալայճեան	Daniel	1916	1956, East Zorra, Ont.
102	Hratch Lousigian Հրաչ Լուսիկեան	Harold, Lucigian	1914	1934, Toronto
103	Hagop Ashjian Յակոբ Աշճեան	Jack	1913, Marash	1997, Toronto
104	Khacher Sajonian Խաչէր Սաճոնեան	John	1915/1916, Marash	1995, Mount Brydges, Ont.
105	Haygazoun Sarkis Hagopian Հայկազուն Սարգիս Յակոբեան		~1913	2002, Toronto
106	Yeprem Kerbekian Եփրեմ Գըրպըրեան	Joe Allen, Kubukian, Քիւպիւքեան	1911, Kessab	1997, Toronto
107	Manoug Papazian Մանուկ Փափազեան	Charles	1915	1993, North York, Ont.
108	Karekin Saillian Գարեգին Սայլեան	Carl Saillian	1912, Tarsus	1999, Colborne, Ont.
109	Parsegh Saillian Բարսեղ Սայլեան	Percy Saillian	1910, Tarsus	1978→, Toronto
110	Haroutun Gubeian Յարութիւն Կուպէյան	Harry Groom	1913/1914, Kayseri	1980→

Proper-Name Index

Յատուկ անուններու ցանկ

Georgetown Boys

Ճորճթաունի հայորդիներ

- Abahouny, Imasdoun, 273, 367, 368, 396, 660, 734
- Acolanian, Mempré »» Akoghlanian, Mampre
- Adams, Richard »» Atamian, Megerdich
- Adourian, Onnig, 149, 168, 331, 338, 467, 470, 489, 504, 595, 615, 660, 691, 736
- Adourian, Pavlos, 415, 465, 504, 677, 736
- Agopian, Agop »» Hagopian, Hagop
- Ajemian, Hachig, 186, 246, 331, 396, 408, 467, 470, 480, 489, 521, 531, 594, 614, 615, 630, 676, 735
- Akelian, Hovsep, 75, 126, 149, 150, 156, 168, 205, 240, 330, 331, 338, 351–352, 364, 614, 660, 734
- Akoghlanian, Mampre, 149, 168, 273, 338, 504, 564, 581, 660, 738
- Alexander, Victor »» Alexanian, Vahe
- Alexanian, Vahe, 4, 5, 19, 25, 35, 38, 43, 48, 59, 64, 69, 112, 360, 367, 393, 396, 479, 489, 569, 590, 594, 614, 644, 661, 662, 674, 685, 688, 703, 710, 736
- Allen, Joe »» Kubukian, Yeprem
- Aprahamian, Armenag, 155, 172, 252, 283, 288, 320, 338, 360, 368, 504, 630, 659, 676, 737
- Aprahamian, Hagop, , xv–xvi, xxii, xxvii, xxx, xxxi, xxxv, xl, xlvii, li, lv, lx–lxi, lxx, lxxii, lxxv, 8, 13, 19, 29, 60, 77, 90, 104, 124, 125, 141, 155, 156, 172, 189, 192, 218, 233, 246, 251, 271, 273, 282, 286, 287, 306, 319, 324, 352, 354, 360, 382, 386, 396, 407, 415, 423, 430, 456, 466, 531, 539, 564, 581, 606, 660, 733, 736
- Apramian, Jack »» Aprahamian, Hagop
- Ardemian, Zaven, 331, 381, 451, 467, 676, 735
- Arlen, Anthony »» Kevorkian, Antranig
- Asadourian, Avedis, 121, 150, 168, 273, 415, 738
- Asher, David »» Jamgochian, Tavit
- Ashjian, Hagop, 488, 594, 661, 739
- Atamian, Megerdich, 172, 331, 453, 504, 539, 564, 611, 676, 736
- Avedisian, Aghavart, xl, xlvii, 1, 76, 93, 140, 153, 186, 192, 199, 222, 250, 251, 254, 266, 273, 321, 331, 334, 352, 367, 375, 394, 431, 647, 660, 662, 691, 736
- Aznavorian, Krikor G., copyright page, xl, xlvii, 12, 19, 22, 27, 32, 48, 64, 80, 112, 138, 149, 157, 168, 169, 172, 189, 192, 222, 242, 255, 273, 276, 290, 301, 312, 317, 326, 336, 343, 367, 373, 396, 467, 496, 521, 556, 573, 581, 593, 613, 614, 661, 691, 734
- Babigian, Kegham, xl, xlvii, 6, 11, 19, 25, 60, 73, 76, 77, 90, 94, 118, 142, 205, 330, 331, 352, 367, 396, 431, 467, 470, 628, 657, 662, 676, 734
- Bakerjian, Hachig, 172, 273, 320, 338, 367, 368, 382, 676, 735
- Bakurjian, Hatchig »» Bakerjian, Hachig
- Berberian, Dikran, 331, 338, 367, 368, 396, 504, 581, 735

Bezan, Roger »» Bezazian, Arshavir
 Bezazian, Arshavir, xli, xlviii, 35, 40, 132, 221, 301, 330, 331, 352, 396, 460, 464, 467, 497, 504, 519, 538, 560, 586, 593, 615, 623, 641, 642, 663, 676, 737
 Bezazian, Vaghenag, 149, 168, 172, 273, 489, 502, 504, 558, 581, 594, 615, 642, 663, 676, 735
 Blake, Gerald »» Garabedian, Jirair M.
 Bodourian, Haroutun, 155, 172, 189, 217, 222, 236, 250, 253, 273, 286, 287, 308, 323, 332, 337, 346, 391, 396, 403, 594, 614, 615, 630, 660, 737
 Boghosian, Boghos, 189, 273, 338, 360, 367, 593, 662, 676, 722, 735
 Boyajian, Aram Hagop, copyright page, xvii, xxiv, 246, 264, 273, 338, 354, 360, 368, 396, 467, 499, 534, 563, 564, 576, 581, 589, 625, 661, 690, 691, 723, 739
 Brittanian, Hughie »» Vartanian, Housig
 Camberian, Vahram, 267, 273, 338, 367, 396, 659, 739
 Cherchian, Aharon, 94, 172, 189, 238, 252, 284, 331, 368, 660, 735
 Childs, Thomas M. »» Manougian, Toros
 Cliver, Art »» Avedisian, Aghavart
 Corey, Peter J. »» Kapanjian, Sarkis
 Davidian, Sarkis »» Tavitian, Sarkis
 Dayan, Jirair, 218, 246, 271, 320, 338, 360, 368, 396, 659, 738
 Demirjian, Hagop, 149, 166, 168, 181, 192, 203, 232, 330, 504, 531, 564, 660, 677, 738
 Demirjian, Haig, copyright page, 7, 28, 89, 94, 121, 137, 141, 149, 152, 155, 168, 172, 187, 205, 240, 330, 331, 352, 661, 737
 Derderian, Hovhanes, xlii, 1, 8, 157, 196, 205, 331, 352, 386, 396, 410, 430, 564, 733
 Dingilian, Hrant, 234, 270, 273, 331, 367, 467, 489, 502, 504, 520, 559, 564, 579, 580, 587, 593, 595, 677, 737
 Douglas, Haig »» Movsesian, Haig
 Garabedian, Jirair M., copyright page, 9, 17, 19, 32, 35, 48, 54, 58, 64, 74, 77, 80, 86, 94, 96, 107, 112, 120, 121, 123, 126, 128, 144, 152, 155, 176, 189, 205, 210, 240, 257, 326, 330, 367, 661, 734
 Garabedian, Kaspar, xv, xxii, 189, 367, 368, 396, 489, 504, 581, 660, 691, 736
 Gargarian, George »» Gargayan, Kourken
 Gargayan, Kourken, 149, 168, 273, 378, 409, 415, 436, 484, 489, 501, 560, 614, 659, 735
 Gebenian, Bedros, 76, 132, 580, 676, 691, 736
 Gedelian, Megerdich, 172, 661, 738
 Georgian, George »» Kevorkian, Kevork
 Goldsmith, Minas »» Kouyoumjian, Minas
 Green, Joseph »» Megerdichian, Garabed
 Gregorian, Donald »» Krikorian, Sahag
 Groom, Harry »» Gubeian, Haroutun
 Gubeian, Haroutun, 739
 Gumushian, Hovagim, 152, 205, 367, 396, 503, 520, 661, 734
 Hachadourian, Haroutun, copyright page, 8, 41, 152, 661, 734
 Hagopian, Hagop, xl, xlvii, 7, 9, 10, 19, 21, 32, 35, 38, 41, 48, 59, 64, 71, 77, 80, 88, 90, 91, 96, 101, 112, 121, 123, 124, 128, 134, 139, 144, 155, 157, 171, 172, 176, 182, 189, 192, 202, 210, 222, 239, 326, 331, 352, 363, 367, 452, 460, 464, 467, 470, 594, 710, 735
 Hagopian, Haygazoun Sarkis, 488, 614, 641, 676, 739
 Hagopian, Mesrob, 380, 629, 691, 676, 722, 738
 Harold, Jerry R. »» Garabedian, Jirair M.
 Hatch, Harry »» Hachadourian, Haroutun
 Hekimian, Krikor, 488, 661, 677, 739

- Inkster, John »» Shangayan, Onnig
- Jackson, Ernest »» Toumajian, Misak
- Jamgochian, Tavit, 53, 156, 170, 266, 273, 320, 354, 382, 386, 503, 557, 564, 570, 594, 658, 659, 670, 671, 677, 691, 694, 710, 734
- Jeknavorian, Mihran, 7, 57, 75, 149, 150, 168, 521, 531, 676, 691, 702, 703, 710, 724, 736
- Jelyzian, Sarkis »» Jeylezian, Sarkis
- Jerahian, Krikor, xl, xlvii, 57, 94, 109, 117, 151, 185, 205, 273, 330, 331, 352, 367, 396, 467, 504, 564, 593, 736
- Jerian, Samuel »» Jerjerian, Sarkis
- Jerjerian, Sarkis, 330, 659, 735
- Jeylezian, Sarkis, 189, 218, 246, 273, 301, 360, 408, 415, 578, 580, 591, 594, 614, 676, 691, 736
- Jizmejian, Haroutun, 157, 171, 172, 320, 338, 352, 368, 396, 467, 470, 659, 738
- Kalajjian, Jirair, 121, 149, 168, 172, 189, 218, 246, 273, 352, 360, 365, 396, 410, 415, 452, 735
- Kalajjian, Taniel, 488, 739
- Kalaydian, Jerry »» Kalajjian, Jirair
- Kalousdian, Garbis, 415, 564, 580, 593, 676, 738
- Kaloustian, Garabed »» Kalousdian, Garbis
- Kamberian, Vahram »» Camberian, Vahram
- Kapanjian, Sarkis, 171, 330, 660, 734
- Karajian, Hachig, 14, 46, 126, 132, 134, 351, 396, 504, 520, 521, 564, 580, 661, 662, 703, 710, 736
- Kelatjian, Hovsep »» Akelian, Hovsep
- Kelejian, Puzant, 149, 168, 183, 205, 301, 330, 367, 396, 467, 504, 564, 595, 629, 641, 660, 738
- Kerbashian, Armenag, 149, 150, 168, 273, 331, 360, 374, 410, 440, 502, 504, 521, 581, 594, 595, 642, 660, 662, 691, 738
- Kerbekian, Yeprem »» Kubukian, Yeprem
- Kevorkian, Antranig, 11, 155, 172, 218, 236, 273, 288, 317, 331, 339, 352, 396, 489, 502, 504, 531, 581, 642, 660, 735
- Kevorkian, Kevork, copyright page, 56, 85, 126, 152, 205, 240, 330, 331, 352, 367, 396, 401, 489, 521, 564, 594, 614, 661, 733
- King, Gregory »» Takvorian, Krikor
- Kizirian, Kalousd, copyright page, 488, 580, 614, 659, 739
- Kouyoumjian, Armenag, xl–xli, xlvii–xlviii, 7, 9, 19, 29, 35, 39, 59, 70, 72, 80, 89, 94, 96, 109, 119, 121, 123, 128, 144, 149, 168, 171, 176, 205, 210, 330, 326, 331, 351, 438, 467, 478, 489, 493, 503, 512, 562, 564, 578, 593, 661, 733
- Kouyoumjian, Haig, 205, 330, 367, 467, 661, 724, 736
- Kouyoumjian, Minas, 149, 168, 171, 205, 330, 331, 352, 367, 379, 580, 661, 737
- Krikorian, Levon, 155, 172, 258, 273, 321, 338, 367, 374, 396, 467, 470, 503, 531, 614, 677, 691, 733
- Krikorian, Sahag, xiii–xv, xix–xxi, 57, 68, 125, 132, 330, 400, 467, 468, 489, 502, 593, 661, 733
- Krikorian, Sarkis, 150, 155, 168, 172, 189, 220, 273, 286, 287, 318, 320, 338, 396, 660, 734
- Kubukian, Yeprem, copyright page, 488, 580, 595, 610, 650, 660, 678, 691, 739
- Kupjian, Mihran »» Jeknavorian, Mihran
- LaFontaine, Gregory »» Jerahian, Krikor
- Larian, Arshag, 149, 168, 273, 367, 531, 580, 659, 734
- LeVon, Thomas »» Levonian, Toros
- Levonian, Toros, 11, 109, 218, 237, 375, 436, 465, 574, 575, 580, 584, 595, 640, 676, 691, 738
- Lousigian, Hrach, copyright page, 488, 691, 739

MacKenzie, Blackie »» Hagopian, Mesrob
Magarian, Kourken, copyright page, 94, 108,
149, 150, 168, 201, 338, 367, 396, 661,
733
Mahakian, Manuel »» Norikian, Boghos
Mahdesian, Hagop, 126, 155, 171, 172, 205,
240, 504, 629, 676, 734
Makinisdian, Yervant, 94, 172, 188, 206, 273,
338, 381, 396, 415, 420, 434, 450, 466,
489, 502, 503, 581, 606, 614, 659, 689,
738
Makinisian, George »» Makinisdian, Yervant
Manian, Art »» Mazmanian, Ardashes
Manougian, Haig, 171, 205, 330, 396, 430,
467, 489, 502, 503, 531, 564, 580, 594,
595, 615, 630, 661, 737
Manougian, Hampartzoom, 126, 132, 205,
480, 489, 551, 564, 676, 702, 736
Manougian, Nerses, 171, 330, 396, 467, 502,
661, 738
Manougian, Toros, 331, 354, 360, 368, 415,
454, 531, 542, 564, 580, 660, 647, 734
Mazmanian, Ardashes, lix–lx, lxii, lxix, lxxi,
lxxiv, 28, 155, 171, 172, 189, 205, 330,
331, 351, 367, 396, 521, 647, 661, 735
McKenzie, Robert »» Hagopian, Mesrob
Megerdichian, Garabed, 46, 205, 330, 489,
503, 564, 660, 677, 736
Megerian, Ghougas, 172, 331, 374, 564, 580,
595, 734
Melkonian, Haigaser, 185, 330, 467, 489, 503,
661, 737
Melkonian, Onnig, 6, 9, 11, 14, 29, 32, 35, 42,
89, 189, 205, 240, 330, 396, 415, 504,
531, 564, 639, 659, 662, 691, 702, 736
Mesrobian, Haigaz, xl, xlvii, 7, 9, 10, 19, 29,
32, 35, 37, 39, 71, 75, 77, 80, 90, 96, 121,
123, 124, 128, 133, 144, 171, 176, 205,
210, 271, 287, 301, 326, 331, 338, 467,
470, 531, 564, 589, 608, 616, 625, 645,
647, 648, 677, 703, 707, 710, 724, 733
Minasian, Ghazaros, 126, 132, 662, 661, 724,
735
Momjian, Manuel »» Moumjian, Manouel
Mooradian, George »» Babigian, Kegham
Moumjian, Manouel, 200, 205, 240, 367, 489,
501, 520, 540, 561, 581, 591, 626, 691,
722, 738
Movsesian, Haig, 273, 367, 368, 593, 676, 735
Mujeredian, Gulbeng, 155, 171, 172, 331, 396,
498, 520, 531, 535, 561, 574, 580, 613,
615, 630, 647, 659, 691, 734
Nargiz, Rico »» Aznavorian, Krikor G.
Newcomb, Paul »» Norikian, Boghos
Noble, R. Harry »» Jizmejian, Haroutun
Norikian, Boghos, 172, 240, 301, 380, 396,
717–720, 733
Oliver, Art »» Avedisian, Aghavart
Papazian, Albert Moses, vii, ix, 171, 205, 217,
240, 248, 323, 330, 350, 367, 378, 396,
467, 489, 580, 676, 738
Papazian, Manoug, copyright page, 488, 739
Parghamian, Krikor, 100, 121, 273, 379, 391,
396, 660, 733
Paulson, Paul »» Boghosian, Boghos
Philippian, Arnold Anoush »» Pilibian,
Anoushavan
Pilibian, Anoushavan, 11, 205, 240, 338, 367,
467, 470, 489, 502, 650, 661, 737
Pilibian, Jirair »» Dayan, Jirair
Postalian, James »» Demirjian, Hagop
Rose, John »» Varteresian, Onnig
Russell, Jack »» Hekimian, Krikor
Sailian, Karekin, 488, 564, 580, 595, 660, 739
Sailian, Parsegh, copyright page, 488, 659, 739
Sajonian, Hacher, 488, 659, 676, 739
Sarafian, Haroutun, 273, 396, 470, 489, 502,
660, 691, 737
Sarkisian, Sarkis »» Krikorian, Sarkis
Seferian, Mikael, 354, 368, 396, 415, 580, 595,
676, 734
Sepheryan, Mickael »» Seferian, Mikael

- Setragian, Hovhanes, 7, 102, 126, 132, 134, 301, 352, 374, 430, 503, 520, 659, 733
- Shangayan, Markar, copyright page, 150, 240, 273, 580, 594, 662, 676, 691, 724, 737
- Shangayan, Onnig, copyright page, xl, xlii, xlvii, 1, 4, 7, 8, 9, 11, 12, 19, 26, 32, 35, 41, 43, 48, 52, 64, 72, 77, 80, 85, 88, 90, 96, 100, 105, 107, 112, 119, 123, 128, 136, 144, 153, 154, 176, 205, 210, 223, 240, 246, 255, 258, 265, 271, 273, 326, 520, 521, 564, 580, 614, 660, 702, 733
- Shirinian, Mampre, xl, xlvii, lix–lxxiv, 6, 29, 32, 35, 45, 48, 53, 58, 59, 64, 74, 75, 77, 80, 89, 90, 94, 96, 106, 112, 119, 122, 124, 128, 132, 136, 144, 150, 155, 157, 167, 168, 169, 172, 176, 186, 189, 198, 205, 210, 220, 240, 252, 258, 273, 326, 330, 367, 388, 396, 467, 470, 472, 477, 489, 504, 517, 521, 537, 551, 564, 570, 581, 593, 595, 607, 614, 615, 624, 643, 674, 703, 710, 723, 737
- Silver, Joseph »» Gumushian, Hovagim
- Steele, Archie »» Bakerjian, Hachig
- Steward, John »» Setragian, Hovhanes
- Takvorian, Krikor, 149, 155, 168, 172, 331, 396, 467, 470, 489, 564, 628, 661, 691, 724, 735
- Tashjian, Ghazaros, 149, 168, 331, 373, 502, 503, 504, 564, 581, 659, 737
- Tavitian, Sarkis, 149, 168, 172, 273, 360, 394, 660, 662, 734
- Terzian, Nazareth, copyright page, 7, 11, 76, 77, 90, 102, 105, 124, 132, 135, 138, 149, 150, 152, 168, 171, 205, 330, 691, 737
- Topalian, Onnig, 11, 149, 168, 273, 331, 334, 338, 367, 368, 396, 588, 659, 662, 675, 676, 691, 724, 733
- Toumajian, Misak, 246, 273, 338, 367, 503, 660, 737
- Vartanian, Herant »» Dingilian, Hrant
- Vartanian, Housig, 273, 360, 396, 453, 539, 580, 595, 614, 659, 738
- Varteresian, Onnig, 132, 149, 168, 677, 691, 737
- Vassoyian, Levon, 331, 338, 739
- Wiseman, Joseph »» Akelian, Hovsep
- Zadigian, Vazken, 5, 7, 11, 12, 19, 27, 29, 35, 45, 58, 91, 330, 335, 396, 467, 531, 555, 579, 587, 594, 609, 618, 639, 648, 662, 677, 703, 707, 710, 724, 737
- Zarphanelian, Kegham, 736
- Արրահամեան, Արմենակ »» Aprahamian, Armenag
- Արրահամեան, Յակոբ »» Aprahamian, Hagop
- Ազըլեան, Յովսէփ »» Akelian, Hovsep
- Ազողանեան, Մամբրէ »» Akoghlanian, Mampre
- Ադամեան, Սկրտիչ »» Atamian, Megerdich
- Ազնաւորեան, Գրիգոր »» Aznavorian, Krikor G.
- Ալիքսանեան, Վահէ »» Alexanian, Vahe
- Աճէմեան, Խաչիկ »» Ajemian, Hachig
- Աշճեան, Յակոբ »» Ashjian, Hagop
- Ապահունի, Իմաստուն »» Abahouny, Imasdown
- Ասատուրեան, Աւետիս »» Asadourian, Avedis
- Ատուրեան, Բալոս »» Adourian, Pavlos
- Ատուրեան, Օննիկ »» Adourian, Onnig
- Արտեմեան, Չաւէն »» Ardemian, Zaven
- Աւետիսեան, Աղավարդ »» Avedisian, Aghavart
- Բարդամեան, Գրիգոր »» Parghamian, Krikor
- Գալայճեան, Դանիէլ »» Kalaijian, Taniel
- Գալայճեան, Ժիրայր »» Kalaijian, Jirair
- Գալուստեան, Կարապետ »» Kalousdian, Garbis

Գալուստեան, Կարալիս »» Kalousdian,
 Garbis
 Գամպերեան, Վահրամ »» Camberian,
 Vahram
 Գարաճեան, Խաչիկ »» Karajian, Hachig
 Գափանճեան, Սարգիս »» Kapanjian, Sarkis
 Գեորգեան, Անդրանիկ »» Kevorkian,
 Antranig
 Գեորգեան, Գեորգ »» Kevorkian, Kevork
 Գըրըճեան, Բիւզանդ »» Kelejian, Puzant
 Գըրպաշեան, Արմենակ »» Kerbashian,
 Armenag
 Գըրպըքեան, Եփրեմ »» Kubukian, Yeprem
 Գոյումճեան, Արմենակ »» Kouyoumjian,
 Armenag
 Գոյումճեան, Հայկ »» Kouyoumjian, Haig
 Գոյումճեան, Մինաս »» Kouyoumjian,
 Minas
 Գրիգորեան, Լեւոն »» Krikorian, Levon
 Գրիգորեան, Սահակ »» Krikorian, Sahag
 Գրիգորեան, Սարգիս »» Krikorian, Sarkis
 Գրպաշեան, Արմենակ »» Kerbashian,
 Armenag
 Դաւիթեան, Սարգիս »» Tavitian, Sarkis
 Զատիկեան, Վազգէն »» Zadigian, Vazken
 Զարպիանելեան, Գեղամ »» Zarphanelian,
 Kegham
 Թագւորեան, Գրիգոր »» Takvorian, Krikor
 Թաշճեան, Ղազարոս »» Tashjian, Ghazaros
 Թերգեան, Նազարէթ »» Terzian, Nazareth
 Թումանճեան, Միսաք »» Toumajian, Misak
 Թոփալեան, Օննիկ »» Topalian, Onnig
 Ժամկոչեան, Դաւիթ »» Jamgochian, Tavit
 Լարեան, Արշակ »» Larian, Arshag
 Լեւոնեան, Թորոս »» Levonian, Toros
 Լուսիկեան, Հրաչ »» Lousigian, Hrach
 Խաչատուրեան, Յարութիւն »»
 Hachadourian, Haroutun
 Խելացեան, Յովսէփ »» Akelian, Hovsep

Կարապետեան, Գասպար »» Garabedian,
 Kaspar
 Կարապետեան, Ժիրայր Մ. »» Garabedian,
 Jirair M.
 Կարկաեան, Գուրգէն »» Gargayan, Kourken
 Կէպլենեան, Պետրոս »» Gebenian, Bedros
 Կէտէլեան, Սկրտիչ »» Gedelian, Megerdich
 Կիւմիւշեան, Յովակիմ »» Gumushian,
 Hovagim
 Կուպէլեան, Յարութիւն »» Gubeian,
 Haroutun
 Հէքիմեան, Գրիգոր »» Hekimian, Krikor
 Ծգնաւորեան, Միհրան »» Jeknavorian,
 Mihran
 Ծէլլէգեան, Սարգիս »» Jeylezian, Sarkis
 Ծերահեան, Գրիգոր »» Jerahian, Krikor
 Ծիգմէճեան, Յարութիւն »» Jizmejian,
 Haroutun
 Ծրճրեան, Սարգիս »» Jerjerian, Sarkis
 Սազմանեան, Արտաշէս »» Mazmanian,
 Ardashes
 Սակարեան, Գուրգէն »» Magarian, Kourken
 Սահունեան, Յակոբ »» Mahdesian, Hagop
 Սաղաքեան, Բիւզանդ »» Norikian, Boghos
 Սանուկեան, Թորոս »» Manougian, Toros
 Սանուկեան, Համբարձում »» Manougian,
 Hampartzoom
 Սանուկեան, Հայկ »» Manougian, Haig
 Սանուկեան, Ներսէս »» Manougian, Nerses
 Սաքինիստեան, Երուանդ »» Makinisdian,
 Yervant
 Մելքոնեան, Հայկասէր »» Melkonian,
 Haigaser
 Մելքոնեան, Օննիկ »» Melkonian, Onnig
 Մեսրոպեան, Հայկազ »» Mesrobian, Haigaz
 Մինասեան, Ղազարոս »» Minasian,
 Ghazaros
 Միւնէրէտեան, Կիւպլէնկ »» Mujeredian,
 Gulbeng
 Մկրեան, Ղուկաս »» Megerian, Ghougas

Մկրտիչեան, Կարապետ »» Megerdichian,
Garabed

Մումնեան, Մանուէլ »» Moumjian, Manouel
Մովսէսեան, Հայկ »» Movsesian, Haig

Մումնեան, Մանուէլ »» Moumjian, Manouel
Մուրատեան, Գեղամ »» Babigian, Kegham
Յակոբեան, Հայկազուն Սարգիս »»

Hagopian, Haygazoun Sarkis
Յակոբեան, Մեսրոպ »» Hagopian, Mesrob

Յակոբեան, Յակոբ »» Hagopian, Hagop
Նորիկեան, Պօղոս »» Norikian, Boghos

Շանկաեան, Մարգար »» Shangayan,
Markar

Շանկաեան, Օննիկ »» Shangayan, Onnig
Շիրինեան, Մամբրէ »» Shirinian, Mampre

Չէրչեան, Ահարոն »» Cherchian, Aharon
Պազրնեան, Խաչիկ »» Bakerjian, Hachig

Պապիկեան, Գեղամ »» Babigian, Kegham
Պէզազեան, Արշաւիր »» Bezazian, Arshavir

Պէզազեան, Վաղենակ »» Bezazian,
Vaghenag

Պերպէրեան, Տիգրան »» Berberian, Dikran
Պողոսեան, Պողոս »» Boghosian, Boghos

Պոյանեան, Արամ Յակոբ »» Boyajian,
Aram Hagop

Պոտուրեան, Յարութիւն »» Bodourian,
Haroutun

Պօղոսեան, Պօղոս »» Boghosian, Boghos
Պօյանեան, Արամ Յակոբ »» Boyajian,
Aram Hagop

Պոտուրեան, Յարութիւն »» Bodourian,
Haroutun

Սաննեան, Խաչէր »» Sajonian, Hacher
Սայլեան, Բարսեղ »» Sailian, Parsegh

Սայլեան, Գարեգին »» Sailian, Karekin
Սարաֆեան, Յարութիւն »» Sarafian,
Haroutun

Սարգիսեան, Սարգիս »» Krikorian, Sarkis
Սեդրակեան, Յովհաննէս »» Setragian,
Hovhanes

Սէֆէրեան, Միքայէլ »» Seferian, Mikael
Վասոյեան, Լևոն »» Vassoyian, Levon

Վարդանեան, Հրանդ »» Dingilian, Hrant
Վարդանեան, Յուսիկ »» Vartanian, Housig

Վարդերեսեան, Օննիկ »» Varteresian, Onnig
Տայեան, Ժիրայր »» Dayan, Jirair

Տէմիրնեան, Հայկ »» Demirjian, Haig
Տէմիրնեան, Յակոբ »» Demirjian, Hagop

Տէրտէրեան, Յովհաննէս »» Derderian,
Hovhanes

Տինկիլեան, Հրանդ »» Dingilian, Hrant
Փափազեան, Ալպէր Մովսէս »» Papazian,
Albert Moses

Փափազեան, Մանուկ »» Papazian, Manoug
Փիլիպեան, Անուշաւան »» Pilibian,
Anoushavan

Փիլիպեան, Ժիրայր »» Dayan, Jirair
Քիզիրեան, Գալուստ »» Kizirian, Kalousd

Քիւպիւքեան, Եփրեմ »» Kubukian, Yeprem
Քիւփնեան, Միհրան »» Jeknavorian,
Mihran

Other

Այլ

Aleppo »» Mandate of Syria and the Lebanon
Anglican church, 7, 91, 151, 340, 616, 631,
645, 693

Armenian General Benevolent Union
(AGBU) »» Հայ բարեգործական
ընդհանուր միութիւն (ՀԲԸՄ)

- Armenian Relief Association of Canada (ARAC), xiii–xv, xix–xxii, xxviii–xxix, xxxii–xxxiv, xxxix, xli, xlvi, lii, lvi–lvii, 4, 19, 20, 26, 30, 35, 46, 62, 78, 84, 85, 110, 132, 141, 158, 173, 174, 190, 195–197, 220, 224, 256, 270, 279, 285, 296, 322, 342, 354, 370, 398, 399, 404, 410, 426, 429, 430, 446, 469, 488, 513, 531, 544, 545, 596, 635
- Armenian Revolutionary Federation (ARF) »» Հայ յեղափոխական դաշնակցութիւն (ՀԶԴ)
- Armenian Young Men’s Association of Canada »» Գանատահայ երիտասարդաց միութիւն
- Armenian Young Women’s Association of Canada »» Հայ օրիորդաց միութիւն
- Austria, xxxviii, xlv, 103, 370, 398, 426, 442, 490, 505, 506, 522, 729
- Bedoukian »» Պտուկեան
- Beirut »» Mandate of Syria and the Lebanon
- Britain »» United Kingdom
- British Columbia, xvi, xxiii, xxxviii, xlv, 423, 474, 493, 521, 600, 650, 677, 679
- Bulgaria, xxxviii, xlv, lx, lxx, 36, 164, 221, 265, 290, 304, 353, 438, 503, 522, 540, 618, 643, 650, 672
- Canadian Armenian Young People’s Association »» Գանատահայ երիտասարդաց միութիւն
- Canadian National Exhibition, 46, 62, 78, 110, 153, 154, 156, 158, 171, 180, 190, 197, 224, 256, 264, 285, 322, 404, 473, 493, 628
- China, vii, x, xiv, xvi, xxi, xxiii, 36, 270, 353, 500, 538
- Constantinople, xiv, xx–xxi, xl, xlii, xlvii, l, lii, lvi, lix–lx, lxvii, lxix–lxx, 53, 123, 148, 165, 234, 252, 324, 415, 490, 522, 523, 528, 540, 664, 717, 734–736, 738
- Corfu »» Greece
- Cuba, xvi, xxiii, xxxviii, xlv, 458, 490, 507, 511, 546, 584, 600
- Cyprus, xxxviii, xlv, 304, 342, 370, 672, 717
- Egypt, xxxviii–xxxix, xlii, xlv–xlv, xlix, lii, lvii, 29, 36, 265, 304, 353, 370, 428, 490, 523, 540, 621, 653, 672
- Ethiopia, xvi, xxiii, 36, 138
- France, xvi, xxiii, xxxviii, xlii, xlv, xlix, lxxi, lx, lxxi, lxxvi, 10, 45, 174, 201, 207, 217, 247, 248, 265, 281, 284, 288, 290, 303, 304, 353, 370, 416, 422, 428, 442, 458, 466, 490, 505, 506, 518, 522, 526, 528, 548, 580, 582, 593, 595, 599, 603, 618, 632, 639, 666, 677, 685, 729, 735, 737, 738
- Georgetown Girls, xv, xxii, lix–lxii, lxvii, lxix, lxx–lxxiv, 158, 285, 288, 301, 310, 404, 440, 456, 488, 504, 513, 531, 596, 632
- Germany, 45, 135, 245, 353, 497, 538, 735
- Greece, xxxix, xlvi, lx, lxi, lxvii, lxx–lxxi, 13, 14, 36, 53, 85, 164, 173, 234, 265, 290, 296, 304, 323, 334, 342, 353, 370, 394, 398, 423, 522, 548, 599, 639, 640, 642, 650, 657, 671, 672, 685, 717
- India, xiv, xxi, lii, lvii, 36, 92, 93, 500, 672
- Istanbul »» Constantinople
- Italy, xxxviii, xlv, 398, 465, 466, 518, 599, 609, 610
- Jerusalem, xxxviii, xlv, lii, lvii, 9, 29, 89, 119, 124, 141, 151, 152, 174, 204, 218, 254, 286, 370, 402, 403, 409, 490, 503, 523, 601, 603, 630, 650, 663, 664, 680
- Lebanon »» Mandate of Syria and the Lebanon
- Lord Mayor’s Fund, xxxix, xlvi, lx, lxvii, lxx, 220, 296, 544, 640, 671
- Mamigonian, Vartan, 19, 21–23, 26, 131, 343–347, 354, 357–360, 368, 387, 478, 497, 501, 549, 561, 566, 643
- Mamikonean, Vardan »» Mamigonian, Vartan

- Mandate of Syria and the Lebanon, 148, 157, 173, 174, 247, 248, 290, 304, 323, 342, 352, 353, 370, 376, 396, 422, 426, 436, 442, 471, 488, 528, 603, 666, 677, 685
- Manitoba, 284
- Montreal » Quebec
- Near East Relief, lix–lxi, lxix, lxxi, 214, 220, 422, 423
- Nova Scotia, xvi, xxiii, xxxviii, xliv, lx, lxx, 67, 303
- Ōzanean, Andranik » Oqանեան, Անդրանիկ
- Ozanian, Antranig » Oqանեան, Անդրանիկ
- Pierce, Ira William, lxi, lxxi, 119, 174, 197, 207, 265, 303, 309, 310, 331, 339, 469
- Quebec, xxxviii, xliv, lxi–lxii, lxxii–lxxiii, 51, 132, 170, 174, 303, 342
- Romania, xvi, xxiii, 548, 666, 672, 686
- Selyan, Yervant Edward » Սըլիեան, Երուանդ
- Setlakwe, 147, 170, 281, 303
- Shemlan » Mandate of Syria and the Lebanon
- Switzerland, 216, 217, 220, 323, 324
- Syria » Mandate of Syria and the Lebanon
- United Church of Canada, xiii–xxv, xix–xxii, xxiv, xxix–xxx, xxxiii–xxxiv, xxxix, xli, xlvi, xlviii, lx, lxxi, 7, 91, 151, 317, 524, 531, 544, 545, 585, 596, 635, 636, 677, 703, 706, 707, 710, 723, 729
- United Kingdom, xiv, xvi, xxi, xxiii, xxxix, lxii, lxx, lxxiii, 21, 36, 135, 163, 198, 199, 221, 444, 467, 468, 518, 538, 560, 610, 674, 704
- Varna » Bulgaria
- Մնգլիա » United Kingdom
- Աւստրիա » Austria
- Բիրս, Այրա Վիլեմ » Pierce, Ira William
- Գանատահայ երիտասարդաց միութիւն, xxxviii, xlv, 474, 488, 522–524, 529, 531, 542, 543, 545, 550, 565, 566, 581, 615, 616, 630, 632, 635, 636, 647, 694, 703, 706, 724
- Գանատայի ազգային ցուցահանդէս » Canadian National Exhibition
- Գանատայի հայանպաստ ընկերութիւն » Armenian Relief Association of Canada
- Գանատայի միացեալ եկեղեցի » United Church of Canada
- Գերմանիա » Germany
- Եգիպտոս » Egypt
- Եթովպիա » Ethiopia
- Եպիսկոպոսական եկեղեցի » Anglican church
- Երուսաղէմ » Jerusalem
- Չուիցերիա » Switzerland
- Իտալիա » Italy
- Իւնայթըրտ չրչ ավ Գէնէտա » United Church of Canada
- Լորտ մէյրրի հիմնադրամ » Lord Mayor's Fund
- Կիպրոս » Cyprus
- Կոստանդնուպոլիս » Constantinople
- Հայ բարեգործական ընդհանուր միութիւն (ՀԲԸՄ), xxix, xxxiii, xxxviii, xliv–xlv, lxxvi, 29, 59, 89, 119, 124, 141, 151, 152, 174, 207, 218, 229, 263, 281, 297, 300, 303, 331, 370, 396, 416, 489, 503, 505, 596, 601, 602, 617, 701, 724, 729
- Հայ յեղափոխական դաշնակցութիւն (ՀԶԴ), xxxviii, xlv, 229, 234, 274, 297–300, 395, 424, 425, 458, 461, 471, 473, 486, 487, 523, 536, 545, 566, 582, 584, 596, 599, 600, 631, 647, 648, 703, 708
- Հայ օրիորդաց միութիւն, 488, 523, 545, 549, 550, 565, 647
- Հնդկաստան » India
- Մամիկոնեան, Վարդան » Mamikonean, Vardan
- Մերձաւոր Արեւելքի նպաստամատոյց » Near East Relief

Յունաստան »» Greece

Չինաստան »» China

Պուլկարիա »» Bulgaria

Պտուկեան, xxxix, xlv, 167, 169, 204, 222,
240, 273, 284, 301, 302, 305, 323, 337,
342, 387, 566, 694

Ռումանիա »» Romania

Սեթլարվի »» Setlakwe

Սըլիեան, Երուանդ, xxxix, xlv, 366, 414, 424,
440, 456, 457, 473, 523, 545, 693

Վառնա »» Bulgaria

Քորֆու »» Greece

Օզանեան, Անդրանիկ, 117, 118, 418, 438,
450, 455, 459, 475–481, 485, 487, 497,
498, 500–502, 561, 565

Ֆրանսա »» France

Ararat Monthly and Արարատ ամսաթերթ were newsletters published by the Georgetown Boys and their teacher Aris Alexanian. Survivors of the Armenian Genocide, these boys and young men created the Ararats to practice their English and Armenian, to share their artwork and short stories, to spread news about life on their orphanage-farm, and to keep connected with Armenians around the world. At their peak, they had 2,000 subscribers in more than thirty countries. They released 15 issues in English and at least 30 in Armenian between 1926 and 1929.

The Georgetown Boys were a group of 110 genocide orphans brought to Canada starting in 1923. This publication by the Sara Corning Centre for Genocide Education marks the centennial of the start of the humanitarian initiative that brought them to Georgetown, Ontario. It is made possible by the Corning Centre's work, over the past decade, to gather the dispersed remnants of these newsletters from families, libraries, and archives in Canada, Armenia, Austria, France, and the United States. Now brought together in a single volume, the Ararats are once again available to readers around the world.

«Ararat Monthly»-ն եւ «Արարատ ամսաթերթ»-ը Ճորճթաւունի հայորդիներուն եւ իրենց ուսուցիչ Արիս Ալիքսանեանի կողմէ հրատարակուած պաշտօնաթերթերը էին (մէկը անգլերէն, մէկը՝ հայերէն): Մեծ եղեռնէն վերապրած այս մանչերն ու երիտասարդները «Արարատ»-ները ստեղծեր էին անգլերէնի եւ հայերէնի իրենց հմտութիւնները բարելաւելու, ուրիշները իրենց գծագրութիւններուն եւ պատմութեան քննարկներուն փոխանակելու, որքանոց-ագարակատան իրենց կեանքին մասին լուրեր տալու եւ աշխարհասփիւռ հայութեան հետ կապի մէջ մնալու համար: Պաշտօնաթերթերը իրենց ամենալաւ օրերուն ունէին աւելի քան երեսուն երկիրներու մէջ ապրող 2 000 բաժանորդ: 1926-1929-ի միջեւ այս տղաները հրատարակած են «Արարատ»-ներու 15 անգլերէն թիւ եւ առնուազն 30 հայերէն թիւ:

Ճորճթաւունի հայորդիները 1923-էն սկսեալ Գանատա բերուած ցեղասպանութեան հետեւեանքով որբացած 110 մանչերու խումբ մըն էին: «Ստոա Քորնինկ ցեղասպանութեանց ուսմանց կեդրոն»-ին այս հրատարակութիւնը կը նշէ այս տղաքը Ճորճթաւուն (Օնթարիօ) բերելու մարդասիրական նախաձեռնութեան մեկնարկին հարիւրամեակը: Հրատարակութիւնը կարելի դարձաւ շնորհիւ Քորնինկ կեդրոնին անցեալ տասնամեակին կատարած աշխատանքին՝ այս պաշտօնաթերթերուն ցար ու ցրիւ եղած մնացորդացը ժողովելու Գանատա, Հայաստան, Աւստրիա, Ֆրանսա եւ ԱՄՆ գտնուող ընտանիքներէ, գրադարաններէ եւ արխիւներէ: Այժմ մէկ հատորի մէջ ամփոփուած «Արարատ»-ները անգամ մը եւս մատչելի կը դառնան աշխարհասփիւռ ընթերցողներու:

Sara Corning Centre for Genocide Education
45 Hallcrown Place, Toronto, ON M2J 4Y4 Canada